Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

ՆՈՐ

ԿՏԱԿԱՐԱՆ

ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՑ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

37857

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳՐԻՒՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ

ՆՈՐ ՆՕՐՔ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ
ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՆՉԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

1862

[*Armenian Ref.*, 64mo.]

ՑԱՆԿ

Աւետարան ըստ Մատթէոսի	. . . .	տես	28 էջ
Աւետարան ըստ Մարկոսի	. . . .	»	16 »
Աւետարան ըստ Ղուկասու	. . . .	»	24 »
Աւետարան ըստ Յովհաննու	. . . .	»	21 »
Գործք Առաքելոց	. . . .	»	28 »
Թուղթ Պօղոսի Առաքելոյն			
առ Հռովմայեցիս	. . . .	»	16 »
առ Կորնթացիս Ա	. . . .	»	16 »
առ Կորնթացիս Բ	. . . .	»	13 »
առ Գաղատացիս	. . . .	»	6 »
առ Եփեսացիս	. . . .	»	6 »
առ Փիլիպպեցիս	. . . .	»	4 »
առ Կողոսացիս	. . . .	»	4 »
առ Թեսաղոնիկեցիս Ա	. . . .	»	5 »
առ Թեսաղոնիկեցիս Բ	. . . .	»	3 »
առ Տիմոթէոս Ա	. . . .	»	6 »
առ Տիմոթէոս Բ	. . . .	»	4 »
առ Տիտոս	. . . .	»	3 »
առ Փիլիմոն	. . . .	»	1 »
առ Եբրայեցիս	. . . .	»	13 »
Ընդհանրական Թուղթ Յակոբու	. . .	»	5 »
Ա. Ընդհանրական Թուղթ Պետրոսի	. .	»	5 »
Բ. Ընդհանրական Թուղթ Պետրոսի	. .	»	3 »
Ա. Ընդհանրական Թուղթ Յովհաննու	. .	»	5 »
Բ. Թուղթ Յովհաննու	. . . .	»	1 »
Գ. Թուղթ Յովհաննու	. . . .	»	1 »
Ընդհանրական Թուղթ Յուդայի	. . .	»	1 »
Յայտնութիւն Յովհաննու	. . . .	»	22 »

1st Edition.

ԵՒՏԸՐԸՆ
ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Քրիստոսի ազգաբանութիւնը Աբրահամէն մինչև Յովսէփ։ 18 Կայս Մարիամը՝ որ Յովսեփին նշանուած էր, Սուրբ Հոգիէն կը յղանայ։ 19 Հրեշտակը Յովսեփին սխալ կարծիքը կ'ուղղէ, և կը մեկնէ Քրիստոսի անուններըը։

1 Գիրք ՚ծննդեան Յիսուսի Քրիստոսի Ե Դաւթի
որդւոյն, Ե Աբրահամի որդւոյն։
2 Աբրահամ ծնաւ Իսահակը. Իսահակ ծնաւ
Յակոբը. Յակոբ ծնաւ Յուդան՝ ու անոր
3 եղբայրները. Յուդա ծնաւ Փարէսը ու Զարան՝
Թամարէն. Փարէս ծնաւ Էսրոնը. Էսրոն ծնաւ
4 Ըրամը. Ըրամ ծնաւ Ամինադաբը. Ամինադաբ
5 ծնաւ Նաասոնը. Նաասոն ծնաւ Սաղմոնը. Սաղ-
մոն ծնաւ Բոոսը՝ Բահաբէն. Բոոս ծնաւ Ով-
բէդը՝ Հռութէն. Ովբէդ ծնաւ Յեսսէն. Ե Յեսսէ
6 ծնաւ Դաւիթ թագաւորը. Ժ Դաւիթ թագաւորը
7 ծնաւ Սողոմոնը՝ Ուրիայի կնիկէն. Է Սողոմոն ծնաւ
Ռոբոամը. Ռոբոամ ծնաւ Աբիան. Աբիա
8 ծնաւ Ասան. Ասա ծնաւ Յովսափատը. Յով-
սափատ ծնաւ Յովրամը. Յովրամ ծնաւ Ոզիան.
9 Ոզիա ծնաւ Յովաթամը. Յովաթամ ծնաւ Ա-

՚ Գր. գ. 23։
Ե Սաղ. ճլբ. 11։ Ես. ժա. 1։ Երեմ. իգ. 5։ Գլ. իբ. 42։ Յօհ. է. 42։ Գոր. բ. 30։ ժգ. 23։ Հռով. ա. 3։
Է Ծն. ժբ. 3։ իբ. 18։ Գաղ. գ. 16։
Ը Ծն. իա. 2, 3։
Թ Ծն. իե. 26։
Ժ Ծն. իմ. 35։
ԺԱ Ծն. լբ. 27։
ԺԲ Հռութ. գ. 18, եշ։ ա Մն. բ. 5, 9, եշ։
ԺԳ ա Թագ. ժգ. 1։ ժէ. 12։
ԺԴ բ Թագ. ժբ. 24։
ԺԵ ա Մն. գ. 10, եշ։

10 քազը · Ընթաղ ծնաւ Նզեկիան · և Նզեկիա ծնաւ
Մանասէն · Մանասէ ծնաւ Ամոնը · Ամոն ծնաւ
11 Յովսիան · Ե Յովսիա ծնաւ Յեքոնիան ու անոր
եղբայրները՝ Ձ Խաբելոնեան գերութեանը առնե-
12 նելը · Խաբելոն գերութեան երթալէն ետև՝ Յե-
քոնիա ծնաւ Սաղաթիէլը · Սաղաթիէլ ծնաւ
13 Է Զօրաբաբէլը · Զօրաբաբէլ ծնաւ Աբիուդը ·
Աբիուդ ծնաւ Նզիակիմը · Նզիակիմ ծնաւ Ազով-
14 րը · Ազովր ծնաւ Սադովկը · Սադովկ ծնաւ
15 Աքինը · Աքին ծնաւ Նզիուդը · Նզիուդ ծնաւ
Նզիազարը · Նզիազար ծնաւ Մաթթանը · Մատ-
16 թան ծնաւ Յակորը · Յակոբ ծնաւ Յովսէփը՝
Մարիամին էրիկը , որմէ ծնաւ Յիսուս , որ
17 ըսուեցաւ Քրիստոս : Ընդ՝ բոլոր ազգերը Աբրա-
համէն մինչև Դաւիթ՝ տասնուչորս ազգ , և Դա-
ւիթէն մինչև Խաբելոնեան գերութիւնը՝ տասնու-
չորս ազգ , ու Խաբելոնեան գերութենէն մինչև
Քրիստոս՝ տասնուչորս ազգ :

18 Եւ Ը Յիսուսի Քրիստոսի ծնունդը սա կերպով
էր · անոր մայրը Մարիամ՝ Յովսեփին նշանուած ,
դեռ իրարու քով չեկած՝ Ը Սուրբ Հոգիէն յղացած
19 գտնուեցաւ : Եւ Յովսէփ անոր էրիկը արդար
մարդ ըլլալով ու չուզելով որ զանիկայ Թ խայտա-
ռակ ընէ , մտածեց որ ծածկաբար արձակէ զանի-
20 կայ : Եւ քանի որ անիկայ սա բանը կը մտածէր ,
ահա Տէրոջը հրեշտակը երազի մէջ երեցաւ անոր՝
ու ըսաւ · Յովսէփ Դաւիթի որդին , մի՛ վախ-
նար քեզի առնել քու Մարիամ կնիկդ , Ժ ինչու որ

Ը դ Թագ · ի · 21 : ա Մն · գ · 13 :
Ե Տե՛ս ա Մն · գ · 15 , 16 :
Զ դ Թագ · իդ · 14 , 15 , 16 : իե · 11 : բ Մն · լգ · 10 , 20 : Եր եմ · իէ · 20 : լթ · 9 : Ծր · 11 , 15 , 28 , 29 , 30 : Դան · ա · 2 :
Է ա Մն · գ · 17 , 19 :
Ը Եզր · գ · 2 : Ն · 2 : Նէեմ · Ժբ · 1 : Անգ · ա · 1 :
Թ Ղու · ա · 27 :
Ժ Ղու · ա · 35 :
Ի բ Օր · իգ · 1 :
Ի Ղու · ա · 35 :

21 անոր ներքի դին ծնած|ը Սուրբ ՛հոգիէն է : Ու
յորդի մը պիտի ծնանի , ու անոր անունը *Յի-
սուս դնես . ՚քանզի անիկայ իր ժողովուրդը իրենց
22 մեղքերէն պիտի փրկէ : Ու ասիկա ամէնը եղաւ , որ
կատարուի Տէրոջմէն բսուածը՝ մարգարէին ձեռ-
23 քովը , որ կ'ըսէ . ԸՆՀա կոյսը պիտի յղանայ , ու
որդի պիտի ծնանի , և անոր անունը Էմմանուէլ
պիտի կոչեն , որ կը թարգմանուի՝ Աստուած մեզի
24 հետ : Ու Յովսէփ քունէն արթընալով՝ ինչպէս
որ Տէրոջը հրեշտակը իրեն հրամայեց , այնպէս
25 ըրաւ , ու իր կնիկը քովն առաւ . Ու չէր գիտեր
զանիկայ , մինչև իր "անդրանիկ որդին ծնաւ , ու
անոր անունը Յիսուս դրաւ :

ԳԼ . Բ[2]

1 Արևելքէն մոգերը Երիսաղէմ կ'երթան՝ աստղի մը առաջ-
նորդութեամբը , 11 և երկրպագութիւն կ'ընեն անոր , ու
իրենց ընծաները կը մատուցանեն : 14 Յովսէփ առնելով Յի-
սուսը ու անոր մայրը՝ Եգիպտոս կը փախչի : 16 Հերովդէս
մանր տղաքը սպաննել կու տայ . 20 անոր մահը : 23 Յիսուս
Եգիպտոսէն կը տարուի Գալիլեայի Նազարէթ քաղաքը :

1 Ու ՚երբոր Յիսուս ծնաւ ՛Բեթաւտանի Յուդէ-
հեմին մէջ՝ ՛Հերովդէս թագաւորին օրերը, ահա
2 Բ արևելքէն մոգեր եկան Երուսաղէմ , Ու ըսին .
ֆ Ո՞ւր տեղ է այն՝ որ ՛բժանեղուն թագաւոր
ծնաւ . Ինչու որ մենք արևելքի մէջ Ժ անոր աստղը
տեսանք , ու եկանք անոր երկրպագութիւն ընելու :
3 Ու երբոր ՛Հերովդէս թագաւորը լսեց , խռովե-
4 ցաւ , և բոլոր Երուսաղէմը իրեն հետ . Ու ժո-
ղովելով բոլոր Ի քահանայապետները ու ժողովուրդին

ɔ Ղու . ա . 31 :
* ֆ Փրկիչ :
՚ Գոր . դ . 12 ; ե . 31 ; ԺԳ . 23 , 38 :
՛ Ես . է . 14 :
" Եզ . ԺԳ . 2 ; Ղու . բ . 7 , 21 :

— Ղու . բ . 4 , 6 , 7 :
Բ Ծն . ժ . 30 ; իե . 6 ; գԹագ . դ . 30 :
ֆ Ղու . բ . 11 :
Ժ Թու . իդ . 17 ; Ես . կ . 3 :
Ի Բ Մն . լգ . 14 :

ղ դպիրները , է հարցուց անոնց՝ թէ Քրիստոսը
5 ո՞ւր պիտի ծնանի : Ընծոյք ալ իրեն բերին .
ժ բէթաստանի Նէթլէհէմին մէջ . ինչու որ առանկ
6 գրուած է մարգարէին ձեռքով . ը Ու դուն Նէթ-
լէհէմ՝ Յուդայի երկիրը , Յուդայի իշխաններուն
մէջ բնաւ պզտիկ մը չես . ինչու որ քեզմէ իշխան
մը պիտի ելլէ ինծի , ր որ իմ Իսրայէլ ժողովուր-
7 դըս պիտի հովուէ : Ին ատենը ժ Հերովդէս ծած-
կաբար մոգերը կանչեց , ու աղէկ մը սորվեց
8 անոնցմէ աստղին երեցած ատենը . Ու զանոնք
Նէթլէհէմ խրկելով՝ ըսաւ . Գացէք սորցրը
իմացէք ան մանուկին վրայով , ու երբոր գտնէք ,
ինծի իմացուցէք , որ ես ալ գամ՝ անոր երկրը-
9 պագութիւն ընեմ : Ու երբոր անոնք թագաւո-
րին ատ բանը լսեցին , գացին . և ահա ան աստղը՝
որ արեւելքի մէջ տեսեր էին , անոնց առջևէն
գնաց , մինչև որ եկաւ կեցաւ մանուկին եղած
10 տեղին վրայ : Երբոր տեսան աստղը , շատ մեծ
11 ուրախութիւնով ուրախացան : Ու տունը մըտ-
նելով , տեսան մանուկը իր մօրը Մարիամին
հետ , ու ինկան երկրպագութիւն ըրին անոր , և
իրենց գանձերը բանալով՝ ժ ընծաներ տուին անոր ,
12 ոսկի ու կնդրուկ և զմուռս : Ու հրաման առնե-
լով է երազի մէջ՝ որ նորէն ժ Հերովդեսին չդառնան ,
ուրիշ ճամբով գացին իրենց երկիրը :
13 Ու երբոր անկէ գացին անոնք , ահա Տէրոջը
հրեշտակը երազի մէջ երեցաւ Յովսեփին՝ ու
ըսաւ . Ելլէ՛ առ մանուկը ու անոր մայրը , ու
Եգիպտոս փախիր , և հո՛ն կեցիր մինչև որ ես
քեզի ըսեմ , քանզի ժ Հերովդէս պիտի փնտռէ ատ
14 մանուկը՝ կորսընցընելու համար : Ին ալ ելաւ ,
մանուկը ու անոր մայրը գիշերով առաւ , և գնաց

ղ Մն . ւդ . 13 :
է Մագ . բ . 7 :
ը Միք . ե . 2 : Ցօհ . է . 42 :
ր Ցայտ . բ . 27 :
ժ Սագ . հբ . 10 : Եա . կ . 6 :
է Գւ . ա . 20 :

Նգիպատոս . ու մինչև Երուսղեմին մահը հոն էր .
15 Որ կատարուի Տէրոջմէն բառածը մարգարէին ձեռքովը , որ կ'ըսէ . Նգիպատոսէն կանչեցի իմ որդիս :
16 Ան առնը երբոր առաւ Երուսղէս թէ խաբուեցաւ մոգերէն , սաստիկ սրդողեցաւ , ու խրկեց ջարդեց Նեթղեհեմի և անոր ամէն սահմաններուն մէջ գտնուած բոլոր մանր տղաքը՝ երկու տարուընէն վար , ան ժամանակին համեմատ՝ որ մոգերէն
17 տուգեց : Ան առնը կատարուեցաւ Երեմիա
18 մարգարէին ձեռքով բառածը , որ կ'ըսէ . Ե Ռամայի մէջ ձայն մը լսուեցաւ , ողբ , լայ ու մեծ կոծ . Ռաքել կու լար իր տղոցը համար , ու չէր ուզեր միխիթարուիլ , ինչու որ չկային :
19 Ու երբոր Երուսղէս մեռաւ , ահա Տէրոջը հրեշտակը Նգիպատոս երազի մէջ Յովսեփին երև-
20 ցաւ , Ու ըսաւ . Ելիր՝ առ մանուկը ու անոր մայրը , և գնա Իսրայէլի երկիրը , քանզի մեռան անոնք՝ որ մանուկին կեանքը կը փնտռէին : Ան ալ ելաւ՝ մանուկը ու անոր մայրը առաւ , և եկաւ
22 Իսրայէլի երկիրը : Հակ երբոր լսեց՝ թէ Արքեղայոս Թագաւորեց Երեսաստանի վրայ իր հօրը Երուսղէսին տեղը , վախցաւ հոն երթալու . ու երազի մէջ հրաման առնելով՝ Գալիլեայի կող-
23 մերը գնաց . Ու եկաւ և Նազարէթ քաղաքը բնակեցաւ . որ մարգարէներուն խօսքը կատարուի՝ թէ Նազովրեցի պիտի կոչուի :

Ա Ովս . ժա . 1 :
Բ Եսա . լա . 15 :
Գ Գլ . գ . 13 : Ղու . բ . 39 :
Դ Ցօհ . ա . 45 :

ԳԼ . Գ

1 Ցովհաննէսին քարոզութիւնը , պաշտօնը , վարքը , և մկրտութիւնը : 7 Ցովհաննէս կը յանդիմանէ փարիսեցիները , 13 և կը մկրտէ զՔրիստոս Ցորդանանու մէջ :

1 Ընդ օրերը՝ Յովհաննէս մկրտիչը եկաւ, քարոզէր
2 անապատին մէջ կը քարոզէր,
3 ու կ'ըսէր. Ապաշխարեցէ՛ք, քանզի մերձեցաւ
4 թագաւորութիւնը մեռելոց է։ Ասա՛ն զի ասիկայ
5 է որուն համար Եսայի մարգարէին ձեռքով
6 ըսուեցաւ, որ կ'ըսէ. Անապատի մէջ
7 կանչողին ձայնը, Տէրոջը ճամբան պատրաստեցէ՛ք,
8 անոր շաւիղները շիտկեցէ՛ք։ Ու ան
9 Յովհաննէսը իր հանդերձը ուղտի մազէ,
10 ու իր մէջքը կաշիէ գօտի ունէր. և իր կերա-
11 կուրը՝ մարախ ու վայրենի մեղր էր։ Ան
12 առնը Երուսաղէմ և բոլոր Հրէաստան ու Յոր-
13 դանանու բոլոր կողմերը իրեն կ'ելլէին, ու կը
14 մկրտուէին իրմէն Յորդանանու մէջ, ու Իրենց
15 մեղքերը կը խոստովանէին։ Ու երբոր տեսաւ
16 փարիսեցիներէն ու սադուկեցիներէն շատերը իր
17 մկրտութեանը եկած, ըսաւ անոնց. Ո՛վ ժեխի
18 ծնունդնե՛ր, ո՞վ իմացուց ձեզի Գալու բար-
19 կութենէն փախչիլ։ Ուրեմն ապաշխարութեան
20 արժանաւոր պտուղ բերէ՛ք. Ու մի խոր-
21 հիք դուք ձեր ներսին ըսել թէ՝ Մենք Դուք
22 հայր՝ Աբրահամը ունինք. քանզի կ'ըսեմ ձեզի,
23 որ Աստուած կարող է ասոնք քարերէս Աբրահամին
24 որդիներ հանելու։ Ալ հիմա կացինը ծառերուն
25 արմատին քովը կը դրուի. ուստի Ամէն ծառ
26 որ բարի պտուղ չբերէ, կը կտրուի ու կրակը

ա Մատ. ա. 4, 15։ Ղու. գ. 2, 3։ Յով. ա. 28։
բ Յես. ԺԳ. 10։
գ Դան. բ. 44։ ԳԼ. գ. 17։ Ժ. 7։
դ Ես. խ. 3։ Մատ. ա. 3։ Ղու. գ. 4։ Յով. ա. 23։
ե Ղու. ա. 76։
զ Մատ. ա. 6։
է գԹագ. ա. 8։ Զաք. ԺԳ. 4։
ը Ղև. ԺԱ. 22։
թ աԹագ. ԺԳ. 25, 26։
ժ Մատ. ա. 5։ Ղու. գ. 7։ Գոր. ԺԹ. 4։
ի Գոր. ԺԹ. 18։
լ ԳԼ. Ժբ. 34։ խգ. 33։ Ղու. գ. 7, 8, 9։
խ Հռով. ե. 9։ աԹես. ա. 10։
ծ Յով. բ. 33, 39։ Գոր. ԺԳ. 26։ Հռով. գ. 1, 11, 16։
կ ԳԼ. է. 19։ Ղու. ԺԳ. 7, 9։ Յով. ԺԵ. 6։

11 կը ձգուի : Հիմա ձեզ ջրով կը մկրտեմ ապաշխարութեան համար , բայց իմ ետեւէս եկողը ինձմէ զօրաւոր է , ու ես անոր կօշիկները կրելու արժանի չեմ . Ան ձեզ պիտի մկրտէ Հոգւով
12 Սրբով ու կրակով . Ուրուն հնձանոցը իր ձեռքն է , և իր կալը պիտի մաքրէ՝ ու իր ցորենը համբարը պիտի ժողվէ , և հիարդը չմարելու կրակով պիտի այրէ :
13 Ան ատենը Յիսուս Գալիլեայէն Յորդանան
14 եկաւ Յովհաննէսին , որ անկէ մկրտուի : Ու Յովհաննէս կ'արգիլէր անոր՝ ու կ'ըսէր . Ինծի պէտք է որ քեզմէ մկրտուիմ , ու դուն ինծի՞ կու
15 գաս : Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր . Թոյլ տուր հիմա . Ինչու որ այսպէս կը վայելէ մեզի որ բոլոր արդարութիւնը կատարենք . Հետը թոյլ տուաւ անոր : Ու երբոր Յիսուս մկրտուեցաւ , շուտ մը ջուրէն դուրս ելաւ , և ահա երկինքը անոր բացուեցաւ , ու տեսաւ Աստուծոյ Հոգին որ աղաւնիի պէս կ'իջնէր , ու կու
17 գար իր վրայ : Ու ահա երկինքէն ձայն մը Էր՝ որ կ'ըսէր . Ասիկա՛յ է իմ սիրելի Որդիս , որուն հաւներ եմ :

ՂՈՒԿԱՅ Գ

1 Քրիստոս ծոմ կը պահէ ու կը փորձուի : 11 Հրեշտակները անոր ապաստարութիւն կ'ընեն : 13 Քրիստոս Կափառնայումի մէջ կը բնակի . 17 կը սկսի քարոզել . 18 կը կանչէ Պետրոսը ու Անդրէասը , 21 Յակոբոսը և Յովհաննէսը , 23 ու կը բժշկէ բոլոր հիւանդները :

ՄԱՐ . Ա . 8 : ՂՈՒ . Գ . 16 : ՅՕՀ . Ա . 15 , 26 , 33 : ԳՈՐ . Ա . 5 : ԺԱ . 16 : ԺԹ . 4 :
Ե . Գ . 4 : ԽԴ . 3 : ՄԱՂ . Գ . 2 : ԳՈՐ . Բ . 3 , 4 : Ա ԿՈՐ . ԺԲ . 13 :
Ը ՏԻՄ ՄԱՂ . Գ . 3 :
Թ ՄԱՂ . Գ . 1 : ԳԼ . ԺԳ . 30 :
Ժ ՄԱՐ . Ա . 9 : ՂՈՒ . Գ . 21 :
Ի ԳԼ . Բ . 22 :
Խ ՄԱՐ . Ա . 10 :
Լ ԵՍ . ԺԱ . 2 : ԽՐ . 1 : ՂՈՒ . Գ . 22 : ՅՕՀ . Ա . 32 , 33 :
Ծ ՅՕՀ . ԺԲ . 28 :
Կ ՍԱՂ . Բ . 7 : ԵՍ . ԽԲ . 1 : ԳԼ . ԺԲ . 18 : ԺԱ . 5 : ՄԱՐ . Ա . 11 : ՂՈՒ . Թ . 35 : ԵՓԿ . Ա . 6 : ԿՈՂ . Ա . 13 : Բ ՊԵՏ . Ա . 17 :

1 Ան ատենը՝ Յիսուս անապատը տարուեցաւ Սատ-
2 ան՝ փորձուի որ Սատանային փորձուէ։ Եւ քառա-
սուն գորեկ ու քառասուն գիշեր ծոմ պահելէն ետքը՝
անօթեցաւ։
3 Եւ փորձողը անոր մօտենալով՝ ըսաւ. Եթէ որ
դուն Աստուծոյ Որդին ես, ըսէ որ այս քարերը հաց
4 ըլլան։ Ան իրեն պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ.
Գրուած է թէ, Ո՛չ միայն հացով կ՚ապրի մարդ,
հապա ան ամէն խօսքով որ Աստուծոյ բերնէն կ՚ելլէ։
5 Ան ատենը Սատանան առաւ տարաւ զանիկայ
Երուսաղէմ քաղաքը, և կայնեցուց զանիկայ տաճարին
6 աշտարակին վրայ, Ու ըսաւ անոր. Եթէ որ դուն
Աստուծոյ Որդին ես, քեզ ասկէ վար ձգէ. Ընչու որ
գրուած է թէ՝ Իր հրեշտակներուն պիտի ապսպրէ
քեզի համար. ու ձեռքերնուն վրայ պիտի վերցընեն
7 քեզ, որ չըլլայ թէ ոտքդ քարի զարնես։ Յիսուս
ըսաւ անոր. Դարձեալ գրուած է թէ՝ Ո՛Տու Տէր
Աստուածդ չփորձես։
8 Սատանան նորէն առաւ զանիկայ խիստ
բարձր լեռան մը վրայ, և ցուցուց անոր աշխարհի
բոլոր թագաւորութիւնները ու անոնց փառքը.
9 Ու ըսաւ անոր. Ասոնք ամէնը քեզի կու տամ,
10 թէ որ իյնաս՝ ինծի երկրպագութիւն ընես։ Ան
ատենը Յիսուս ըսաւ անոր. Երթիս դնա՝ Սատա-
նայ. ընչու որ գրուած է թէ՝ Ո՛Տու Տէր Ա-
ստուծոյդ երկրպագութիւն ընես, ու միայն զա-
11 նիկայ պաշտես։ Ան ատենը Սատանան զանիկայ
թողուց. և ահա Հրեշտակներ եկան ու իրեն
պատաւորութիւն կ՚ընէին։

— Մար. ա. 12։ Ղու. գ. 1։
Բ Տես գ Թագ. ԺԹ. 12։ Եզեկ. գ. 14։ ը. 3։ ԺԱ. 1, 24։ խ. 2։ խե. 5։ Գոր. ը. 39։
Գ Ը Օր. ը. 3։
Դ Ննեմ. ժա. 1, 18։ Եա. խը. 2։ ծը. 1։ Գլ. խէ. 53։ Յայտ. ժա. 2։
Ե Սաղ. զա. 11, 12։
Զ Ը Օր. է. 16։
Է Ը Օր. է. 13։ Ժ. 20։ Ցես. իգ. 14։ աթ. 4. 3։
Ը Եբր. ա. 14։

12 Եւ [ե]երբոր լսեց Յիսուս թէ Յովհաննէս մատ-
13 նուեցաւ , ելաւ գնաց Գալիլեա . Ու ձգելով
Նազարէթը , եկաւ բնակեցաւ Կափառնայում՝
ծովեզերեայ գաւառը , Զաբուղոնի ու Նեփթա-
14 ղիմի սահմաններուն մէջ . Որ կատարուի Նայի
15 մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը . [ը]Զաբու-
ղոնի երկիրը ու Նեփթաղիմի երկիրը , ծովու
ճամբով Յորդանանու անդիի կողմը , [ը]Հեթանո-
16 սաց Գալիլեան . [է]Խաւարի մէջ նստող ժողո-
վուրդը մեծ լոյս տեսաւ , և լոյս ծագեցաւ անոնց՝
որ մահուան երկրին ու շուքին մէջ կը նստէին :
17 Ուստի եւս Յիսուս սկսաւ քարոզել ու ըսել .
[ի]Ապաշխարեցէ՛ք , [ը]քանզի որ երկնից թագաւորու-
թիւնը մօտ է :
18 [ը]Երբոր Յիսուս Գալիլեացւոց ծովուն քովէրը
կը պտըտէր , տեսաւ երկու եղբայրներ՝ [ե]Պետրոս
կոչուած Սիմոնը , և անոր եղբայրը Անդրէասը՝
19 ծովը ուռկան ձգած , [ը]քանզի որ ձկնորս էին . Եւ
ըսաւ անոնց . [ը]Ամ եւէ՛ս եկէ՛ք , ու [ը]ձեզ մարդոց
20 որսորդ [ը]ընեմ : [ը]Անոնք ալ շուտ մը ուռկանները
21 թողուցին , ու անոր եւէին գացին : Եւ անկէ
յառաջ երթալով՝ տեսաւ ուրիշ երկու եղբայրներ ,
Զեբեդեան Յակոբոսը ու անոր եղբայրը Յով-
հաննէսը նաւին մէջ իրենց հօրը Զեբեդէոսին
հետ , երբ իրենց ուռկանները կը կարկըտէին . ու
22 կանչեց զանոնք : [ը]Անոնք ալ շուտ մը նաւը ու
հայրերնին թողուցին , ու անոր եւէին գացին :
23 Եւ Յիսուս բոլոր Գալիլեան պտըտելով , [է]կը

[ը] Մար . ա . 14 ; Ղու . գ . 20 ; դ . 14 , 31 ; Յօհ . գ . 43 :
[ե] Ես . թ . 1 , 2 :
[է] Ես . խբ . 7 ; Ղու . բ . 32 :
[ի] Մար . ա . 14 , 15 :
[ը] ԳԼ . գ . 2 ; ժ . 7 :
[ը] Մար . ա . 16 , 17 , 18 ; Ղու . ե . 2 :
[է] Յօհ . ա . 42 :
[ը] Ղու . ե . 10 , 11 :
[ը] Մար . ժ . 28 ; Ղու . ժբ . 28 :
[ը] Մար . ա . 19 ; Ղու . ե . 10 :
[է] ԳԼ . թ . 35 ; Մար . ա . 21 , 39 ; Ղու . դ . 15 , 45 :

սորվեցընէր անոնց ժողովարաններուն մէջ , և
ս աւետարանը կը քարոզէր , ու
ժողովուրդին մէջէն ամէն հիւանդութիւններ
24 ու ամէն ախտ ցաւերը կը բժշկէր : Եւ անոր
համբաւը բոլոր Սիւրիան տարածուեցաւ , և բերին
անոր՝ բոլոր հիւանդները որ կերպ կերպ ցաւերով
ու տանջանքներով կը նեղուէին , և դիւահարները
ու լուսնոտները և անդամալոյծները . ու բժշկեց
25 զանոնք : Եւ շատ ժողովուրդներ անոր ետևէն
կ'երթային՝ Գալիլեայէն ու Դեկապօլիսէն , և
Երուսաղէմէն , ու Հրէաստանէն , և Յորդանանու
անդիի կողմէն :

ԳԼ . Ե

1 Քրիստոս կը սկսի իր քարոզութիւնը լեռանը վրայ , 3 և
կ'իմացընէ թէ որոնք են երանելիները . 13 իր աշակերտները
կ'անուանէ երկրի աղ , 14 աշխարհի լոյս , լեռան վրայ կեցած
քաղաք . 17 կը յայտնէ թէ ինքը եկաւ օրէնքը կատարելու .
21 կը բացատրէ թէ ի՛նչ է սպանութիւն ընելը , 27 շնութիւն
ընելը , 33 երդում ընելը . 38 կ'արգիլէ չարին հակառակ
չկենալ , 44 մինչև անգամ թշնամիները սիրել , 48 և
կատարեալ ըլլալու չափ ընել :

1 Եւ տեսնելով ժողովուրդները՝ լեռը ելաւ . ու
երբոր նստաւ հան , իր աշակերտները քովը
2 գացին . Եւ իր բերանը բանալով՝ կը սորվեցընէր
անոնց , ու կ'ըսէր .
3 Երանի հոգւով աղքատներուն , ինչու որ
4 երկնից թագաւորութիւնը անոնցն է : Երանի
ազաւորներուն , ինչու որ անոնք պիտի ժառան-
5 գութիւն : Երանի հեզերուն , ինչու որ անոնք պի-
6 տի ժառանգեն երկիրը : Երանի անոնց՝ որ անօթի

ս ԳԼ . իգ . 14 : Մար . ա . 14 :
յ Մար . ա . 34 :
ն Մար . գ . 7 :

ո Մար . գ . 13 , 20 :
շ Ղու . ղ . 20 : Տե՛ս Սաղ . ծա . 17 : Առակ . ժղ . 19 : իթ . 23 : Ես . ծէ . 15 : կղ . 2 :
չ Ես . կա . 2 , 3 : Ղու . ղ . 21 : Ցօհ . ժղ . 20 : ր Կոր . ա . 7 : Ցայտ . իա . 4 :
ռ Սաղ . լէ . 11 :
ս Տե՛ս Հռով . դ . 13 :

ու ծարաւ են արդարութեան , ինչու որ նոքա
7 պիտի կշտանան : Ի Երանի ողորմածներուն , ինչու
8 որ անոնք ողորմութիւն պիտի գտնեն : Ը Երանի՛
անոնց՝ որ սրտով մաքուր են , ինչու որ Ք անոնք
9 պիտի տեսանեն զԱստուած : Երանի խաղաղութիւն
ընողներուն , ինչու որ անոնք Աստուծոյ որդիներ
10 պիտի կոչուին : Թ Երանի՛ անոնց՝ որ հալածուած
են արդարութեան համար , ինչու որ երկինից թա-
11 գաւորութիւնը անոնցն է : Ի Երանի՛ ձեզի՝ երբոր
կը նախատեն ձեզ ու կը հալածեն , և սուտ տեղը
ամէն կերպ Ա.ձեշ խօսքեր կը խօսին վրանիդ՝ ինծի
12 համար . Ի Ցնծացէք և ուրախ եղէք , ինչու որ
ձեր վարձքը շատ է երկինքը . քանզի այս կերպով
հալածեցին ձեզմէ առաջ եղած մարգարէները :
13 Ծ Դուք էք երկրի աղը . Ի հապա թէ որ աղը իր
համը կորսընցընէ , ինքը ինչո՞վ պիտի աղուի .
անկէ ետև բանի մը չգար , միայն թէ դուրս
ձգուելու և մարդոց ոտքին տակը կոխտուելու :
14 Հ Դուք էք աշխարհի լոյսը . քաղաք մը՝ որ լեռան
15 վրայ կեցած է , չկրնար պահուիլ : Ու Ն ճրագը
չեն վառեր և դներ գրուանի տակ , հապա աշտա-
նակի վրայ , և լոյս կու տայ բոլոր տանը մէջ
16 եղողներուն : Նմանակ թող լուսաւորէ ձեր լոյսը
մարդոց առջին , Ա որ տեսանեն ձեր բարի գործքե-

Ա Եա . ծե . 1 : կե . 13 :
Բ Սազ . խա . 1 : ԳԼ . գ . 14 : Մար . ժա . 25 : բ Տիմ . ա . 16 . Եբր . գ . 10 : Ցակ . բ . 13 :
Գ Սազ . ժե . 2 : իդ . 4 : Եբր . ժբ . 14 :
Դ ա Կոր . ժգ . 12 : ա Ցօհ . գ . 2 , 3 :
Ե բ Կոր . գ . 17 : բ Տիմ . բ . 12 : ա Պետ . գ . 14 :
Զ Ղու . գ . 22 :
Է ա Պետ . գ . 14 :
Ը Ղու . գ . 23 : Գոր . է . 41 : Հռով . ե . 3 : Ցակ . ա . 2 : ԱՊետ . գ . 13 :
Թ Դևեմ . Թ . 26 : բ Մն . լգ . 16 : ԳԼ . իդ . 34 , 37 : Գոր . է . 52 : ԱԹես . բ . 15 :
Ժ Մար . Թ . 49 : Ղու . ժգ . 34 , 35 :
Ի Առակ . գ . 18 : Փիլ . բ . 15 :
Լ Մար . գ . 21 : Ղու . ը . 16 : ժա . 33 :
Խ ա Պետ . բ . 12 :

զը , ու ե փառաւորեն ձեր Հայրը՝ որ երկինքն է :

17 *Մի՛ կարծէք թէ ես եկայ՝ օրէնքը կամ մար-*
գարէները աւրելու . չեկայ աւրելու , հապա կա-
18 *տարելու : Ճշմարտապէս կ՚ըսեմ ձեզի . Մինչև որ երկինք ու երկիր անցնին , օրէնքին յոտ*
մը՝ կամ նշանագիր մը պիտի չանցնի , մինչև որ
19 *բոլորն ալ կատարուի : Ուստի ո՛վ որ սա ամենա-*
փոքր պատուիրանքներուն մէկը աւրէ , ու մարդոց անանկ սորվեցընէ , անիկայ ամենափոքր պիտի կոչուի երկնից Թագաւորութեանը մէջ . բայց ո՛վ որ ընէ և սորվեցընէ , անիկայ մեծ պիտի կոչուի
20 *երկնից Թագաւորութեանը մէջ : Ճանգի կ՚ըսեմ ձեզի . Թէ որ ձեր արդարութիւնը Դպիրներուն ու փարիսեցիներուն արդարութենէն աւելի չըլլայ , բնաւ պիտի չմտնէք երկնից Թագաւորութիւնը :*
21 *Լսեր էք որ ըսուեցաւ առաջիններուն . Սպա-*
նութիւն մի՛ ընէր . և ո՛վ որ սպանութիւն ընէ ,
22 *դատաստանի պարտաւոր պիտի ըլլայ . Բայց ես ձեզի կ՚ըսեմ . Ո՛վ որ իր եղբօրը պարապ տեղը Դարդոզի , դատաստանի պարտաւոր պիտի ըլլայ . և ո՛վ որ իր եղբօրը Յիմար ըսէ , աուետանի պարտաւոր պիտի ըլլայ . և ո՛վ որ իր եղբօրը Անմիտ ըսէ , դեհենի կրակին պարտաւոր պիտի ըլլայ :*
23 *Ուրեմն ե թէ որ քու ընծադ սեղանին վրայ բերես ,*
ու հոն միտդ գայ՝ թէ քու եղբայրդ քեզի դէմ
24 *բան մը ունի , Ձդ ընծադ սեղանին առջևը , և գնա առաջ եղբօրդ հետ հաշտուէ , ու*
25 *ետքը եկուր որ քու ընծադ մատուցանես : Քու-*

ե Ցօհ . ժե . 8 ։ ա Կոր . ժդ . 25 ։
զ Հռով . դ . 31 ։ ժ . 4 ։ Գաղ . գ . 24 ։
է Ղև . ժդ . 17 ։
ը Ցակ . բ . 10 ։
թ Հռով . թ . 31 ։ ժ . 3 ։
ժ Եզ . ի . 13 ։ բՕր . և . 17 ։
ի ա Ցօհ . գ . 15 ։
լ Գէ . ը . 4 ։ իգ . 19 ։
խ Գէ . ժբ . 19 ։ ա Տիմ . բ . 8 ։ ա Պետ . գ . 7 ։
ծ Ուսակ . իե . 8 ։ Ղև . ժբ . 58 , 59 ։

ոսոխիդ հետ շուտով միաբանէ , քանի որ անոր հետ ճամբուն մէջն ես . չըլլայ որ քու ոսոխդ քեզ դատաւորին մատնէ , և դատաւորը դահիճին , և
26 *բանտը ձգուիս : Ա՛մէնըիս կ՚ըսեմ քեզի , պիտի չելլես անկէ , մինչև որ վերջի նաթարակիտը չվճարես :*
27 Լսեր էք որ ըսուեցաւ . «Շնութիւն մի՛ ըներ :
28 Բայց ես ձեզի կ՚ըսեմ . Ով որ կնիկ մարդու կը նայի անոր ցանկանալու համար , ալ անիկայ իր
29 սրտին մէջ շնութիւն ըրաւ անոր հետ : «Եթէ՝ թէ որ քու աջ աչքդ քեզ կը դայթակղեցընէ , է՛հանէ զանիկայ՝ ու քեզմէ ձգէ , ինչու որ աղէկ է քեզի որ անդամներուդ մէկը կորսուի , ու քու բոլոր մարմինդ
30 մինդ դժոխքը չձգուի : Եւ թէ որ աջ ձեռքդ քեզ կը դայթակղեցընէ , կտրէ զանիկայ՝ ու քեզմէ ձգէ , ինչու որ աղէկ է քեզի որ անդամներուդ մէկը կորսուի , ու քու բոլոր մարմինդ դժոխքը
31 չձգուի : Ըսուեցաւ թէ՝ «Ով որ իր կնիկը կ՚արձակէ , թող անոր արձակման թուղթ տայ .
32 Բայց ես ձեզի կ՚ըսեմ թէ՝ «Ով որ իր կնիկը կ՚արձակէ առանց պոռնկութեան պատճառի , ինքը պատճառ կ՚ըլլայ անոր շնութիւն ընելուն , և ով որ ան արձակուածը առնէ , շնութիւն կը գործէ :
33 Դարձեալ լսեր էք որ ըսուեցաւ առաջիններուն . «Սուտ երդում մի՛ ըներ , հապա ըրած երդումդ
34 Տէրոջը վճարէ : Բայց ես ձեզի կ՚ըսեմ .

---

* ԵԼ . ի . 14 ; ԲՕՐ . և . 18 ;
Ձ ԾՈՐ . լա . 1 ; Առակ . գ . 25 ; Տես Ծն . լդ . 2 ; ԲԹագ . ժա . 2 ;
ՙ ԳԼ . ժԸ . 8 , 9 ; Մար . թ . 46 ;
ր Տես գԼ . ժԹ . 12 ; Հռով . ը . 13 ; ա Կոր . թ . 27 ; Կող . գ . 5 ;
ց ԲՕՐ . իգ . 1 ; Երեմ . գ . 1 ; Տես գԼ . ժԹ . 3 ; Մար . ժ . 2 , եէ ;
– ԳԼ . ժԹ . 9 ; Ղև . ժԶ . 18 ; Հռով . է . 3 ; ա Կոր . է . 10 , 11 ;
֊ ԳԼ . իգ . 16 ;
֍ ԵԼ . ի . 7 ; Ղև . ժԹ . 12 ; Թուա . լ . 2 ; ԲՕՐ . և . 11 ;
֎ ԲՕՐ . իգ . 23 ;

ֆ Ամենևին երդում մի ընէք . ոչ երկինքի վրայ՝ որ
35 — Աթոռոյ աստուծոյ է , ևս ոչ երկրի վրայ՝ որ
անոր ոտքերուն պատուանդանն է , ոչ ալ Երու-
սաղէմի վրայ՝ որ Մեծ Թագաւորին քաղաքն է .
36 ԵՒս ոչ քու գլխուդ վրայ երդում ընես , ինչու որ
չես կրնար մէկ մազ մը ձերմակցընել կամ սեւցը-
37 նել : Ֆ Հապա ձեր խօսքը ըլլայ այոն՝ այո , Լ
ոչը՝ ոչ . ու աւելի աւելին՝ չարէն յառաջ կու գայ :
38 Լսեր էք որ ըսուեցաւ . Ր Աչքի տեղ՝ աչք . ու
39 ակռայի տեղ՝ ակռայ : Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ .
Է Չարին հակառակ մի կենաք . Ձհապա թէ որ
մէկը ապտակ մը զարնէ աջ ծնօտիդ՝ դարձուր ա-
40 նոր միւսն ալ : ԵՒս մէկը որ կ'ուզէ քեզի հետ
դատ վարել՝ ու քու շապիկդ առնել , թող տուր
41 անոր ժոռ վերարկուդ ալ : ԵՒս Է ոմն որ քեզ զա-
հակ բռնէ ու մղոն մը ձամբայ քշէ , գնա անոր
42 հետ երկուք : Ո Ինծմէ ուզողին տուր , ու Ը երես
մի դարձըներ անկէ՝ որ կ'ուզէ քեզմէ փոխ առնել :
43 Լսեր էք որ ըսուեցաւ . Բ Ու ընկերդ սիրես , ու
44 Ժ թշնամիդ ատես : Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ . Է Սի-
րեցէք ձեր թշնամիները . օրհնեցէք ձեզ անիծող-
ները . բարի ըրէք անոնց՝ որ ձեզ կ'ատեն , և
Լ աղօթք ըրէք անոնց համար՝ որ ձեզ կը չարչար-
45 կեն ու կը հալածեն . Որ ձեր երկնաւոր Հօրը

ֆ Գլ . իգ . 16 , 18 , 22 ։ Ցակ . ե . 12 ։
— Նա . կզ . 1 ։
Բ Սազ . խը . 2 ։ Ամ . 3 ։
ք Կող . գ . 6 ։ Ցակ . ե . 12 ։
ր Եղ . իա . 24 ։ Ղև . իգ . 20 ։ Բօր . ժթ . 21 ։
Է Առակ . ի . 22 ։ իգ . 29 ։ Ղու . գ . 29 ։ Հռով . ժբ . 17 , 19 ։ ա Կոր . գ . 7 ։ ա Թես . ե . 15 ։ ա Պետ . գ . 9 ։
Ը Նա . ծ . 6 ։ Ոգ . գ . 30 ։
Թ Գլ . իէ . 32 ։ Մար . ժե . 21 ։
Ժ Բօր . ժե . 8 , 10 ։ Ղու . գ . 30 , 35 ։
Ի Ղև . ժթ . 18 ։
Լ Բ Օր . իգ . 6 ։ Սազ . իա . 10 ։
Խ Ղու . գ . 37 , 35 ։ Հռով . ժբ . 14 , 20 ։
Ծ Ղու . իգ . 34 ։ Գոր . է . 59 ։ ա Կոր . դ՛ . 12 , 13 ։ ա Պետ . բ . 23 ։ գ . 9 ։

որդիքը ըլլաք . ինչու որ Ի՛ր արևը կը ծագեցնէ
թէ՛ չարերուն և թէ բարիներուն վրայ , և անձրև
կը խրկէ թէ՛ արդարներուն և թէ մեղաւորներուն
46 վրայ : Ա՛ւ ասանկ ի՞նչ թէ որ դուք ձեզ սիրողները
սիրէք , ի՞նչ վարձք կ'ունենաք . չէ՞ որ մաքսաւոր-
47 ներն ալ նոյնը կ'ընեն : Ու թէ որ միայն ձեր
եղբայրներուն բարև տաք , ի՞նչ աւելի կ'ընէք
ուրիշներէն . չէ՞ որ մաքսաւորներն ալ նոյնը կ'ը-
48 նեն : Ուրեմն դուք կատարեալ եղէք՝ ինչպէս որ
ձեր երկնաւոր Հայրն ալ կատարեալ է :

ԳԼՈՒԽ Զ.

1 Քրիստոս կը շարունակէ իր քարոզութիւնը լեռանը վրայ , ու
կը խօսի ողորմութեան , 5 ազօթք ընելու , 14 մեր եղբայրը
յանցանքը ներելու , 16 ծոմ պահելու , 19 մեր գանձը ուր
պահելու , 24 Աստուծոյ և մամոնայի ծառայութիւն ընելու
վրայով , 25 կը յորդորէ որ աշխարհային բաներու համար հոգ
չընենք , 33 Հապա Աստուծոյ թագաւորութիւնը խնդրենք :

1 Զգո՛յշ եղէք որ ձեր ողորմութիւնը մարդոց
առջեւը չընէք՝ անոնց երևնալու համար . եթէ
ոչ՝ վարձք չէք առներ ձեր Հօրմէն որ երկինքն է :
2 Ուստի երբոր ողորմութիւն կ'ընես , առջեդ փող
մի՛ հնչեցըներ , ինչպէս որ կեղծաւորները ժողո-
վարաններուն ու փողոցներուն մէջ կ'ընեն , որ
մարդոցմէ փառաւորուին . ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի ,
3 անոնք իրենց վարձքը առած կ'ըլլան : Իսկ դուն
երբոր ողորմութիւն կ'ընես , ձախ ձեռքդ թող
4 չգիտնայ աջ ձեռքիդ ինչ գործելը . որ քու ողոր-
մութիւնդ գաղտուկ ըլլայ , և քու Հայրդ որ
գաղտուկը կը տեսնէ , Ինքն յայտնապէս հատու-
ցում պիտի ընէ :

Ի Ծոր . իե . 3 :
ժ Ղս . գ . 32 :
ւ Ծն . ժէ . 1 : Ղե . ժա . 44 : ժթ . 2 : Ղս . գ . 36 : Կող . ա . 28 : գ . 12 : Ցակ . ա . 4 : ա Պետ . ա . 15 , 16 :
հ Եփես . ե . 1 :
ր Օր . իդ . 13 : Սոփ . ճժբ . 9 : Դան . գ . 27 : ր Կոր . թ . 9 , 10 :
ջ Հռոմ . ժբ . 8 :
ռ Դտ . ժբ . 14 :

5 Ու երբոր աղօթք կ'ընես , կեղծաւորներուն նման չըլլաս , որ կը սիրեն ժողովարաններուն մէջ ու հրապարակներուն անկիւնները կայնելով՝ աղօթք ընել , որ մարդոց երեւնան . ճշմարիտ կ'ըսեմ
6 ձեզի , անոնք իրենց վարձքը առած կ'ըլլան : Իսկ դուն երբոր աղօթք կ'ընես , ներս մտի՛ քու ներքին սենեակդ , ու դուռդ գոցէ , և աղօթք ըրէ քու Հօրդ՝ որ գաղտուկ տեղ կը տեսնէ . և քու Հայրդ որ գաղտուկը կը տեսնէ , քեզի յայտնա-
7 պէս հատուցում պիտի ընէ : Ու երբոր աղօթք կ'ընէք , Հեթանոսներուն պէս շատախօս մի՛ ըլլաք . Ենան դի կը կարծեն թէ իրենց շատ
8 խօսելուն համար պիտի լսուին : Ուրեմն անոնց չնմանիք . քանզու որ ձեր Հայրը ձեզի պէտք եղածը
9 գիտէ՝ դեռ դուք իրմէ չխնդրած : Ուստի սանկ աղօթք ըրէք դուք .

Հա՛յր մեր՝ որ երկինքն ես , քու անունդ
10 սուրբ ըլլայ . Քու թագաւորութիւնդ գայ , Քու կամքդ ըլլայ , Ինչպէս որ երկինքը՝ անանկ
11 ալ երկրի վրայ . Մեր ամէն աւուր հացը՝
12 այսօր մեզի տուր . Ու մեզի նեղ մեր պարտքերը , ինչպէս որ մենք ալ կը նեղենք մեր պար-
13 տականներուն . Ու Մեզ փորձութեան մի՛ տանիր . Հապա Ազատէ . Քանզի որ քուկդ է թագաւորութիւնը և զօրութիւնը ու փառքը յաւիտեան . ամէն :
14 Եան դի թէ որ դուք նեղէք մարդոց իրենց

Դ Թագ . դ . 33 :
Ե Ժող . և . 2 :
Զ Թագ . ԺԸ . 26 , 29 :
Է Ղև . ժա . 2 :
Ը ԳԼ . իզ . 39 , 42 ; Գոր . իա . 14 :
Թ Սաղ . ճգ . 20 , 21 :
Ժ Տես Ցոր . իզ . 12 ; Առակ . Լ . 8 :
Ի ԳԼ . ԺԸ . 21 :
Լ ԳԼ . իզ . 41 ; Ղև . իբ . 40 , 46 ; ա Կոր . Ժ . 13 ; բ Պետ . բ . 9 ; Ցայտ . գ . 10 :
Խ Ցօհ . ԺԷ . 15 :
Ծ ա Մն . իմ . 11 :
Կ Մատ . ժա . 25 , 26 ; Եփես . գ . 32 ; Կող . գ . 13 :

յանցանքները , ձեր երկնաւոր Հայրն ալ ձեզի
15 կը ներէ . Հապա հ թէ որ դուք չներէք մարդոց
իրենց յանցանքները , ձեր Հայրն ալ ձեզի չներէր
ձեր յանցանքները :
16 Ու Ե երբոր ծոմ կը պահէք , կեղծաւորներուն
պէս տրտում մերնա մի՛ ըլլաք . քանզի իրենց
երեսները կ'աւրեն որ մարդոց երեւնան թէ ծոմ
կը պահեն . Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , անոնք իրենց
17 վարձքը առած կ'ըլլան : Հայց դուն երբոր ծոմ
18 կը պահես , Ղլուխդ օծէ , ու երեսդ լուա , Որ
մարդոց ծոմ պահողի պէս չերեւնաս , Հապա քու
Հօրդ՝ որ գաղտուկ տեղ կը գտնուի , և քու
Հայրդ որ գաղտուկը կը տեսնէ , * քեզի հատու-
ցում պիտի ընէ :
19 ¶ Երկրի վրայ ձեզի գանձեր մի՛ դիզէք , ուր որ
ցեցը ու ժանկը կ'ապականեն , և ուր գողերը
20 պոռ կը ծակեն ու կը գողնան . Ժ Հապա ձեզի
գանձեր դիզեցէք երկինքը , ուր որ ո՛չ ցեցը և
ո՛չ ժանկը կ'ապականէ , ու ո՛չ գողերը պոռ կը
21 ծակեն և կը գողնան : Վ Քանզի ձեր գանձը ո՛ւր
22 որ է , սիրտերնիդ ալ հոն պիտի ըլլայ : Ա Աչ-
միներն ճրագը աչքն է . Հապա թէ որ քու աչքդ
պայծառ է , բոլոր մարմինդ լուսաւոր կ'ըլլայ .
23 Հայց թէ որ քու աչքդ վատ է , բոլոր մարմինդ
մութ կ'ըլլայ . ուրեմն թէ որ քու մէջդ եղած
լոյսը խաւար է , ալ ան խաւարը որչափ է :
24 Բ Մարդ մը չկրնար երկու տէրոջ ծառայութիւն
ընել . Ինչու որ կամ մէկը պիտի ատէ՝ և միւսը
սիրէ , կամ † մէկը պիտի մեծարէ՝ և միւսը ար-

հ ԳԼ . ժբ . 35 : Ցակ . բ . 13 :
յ Եփ . ծբ . 5 :
ղ Հռոմ . գ . 3 : Դան . ժ . 3 :
* Ո՛նձն՝ քեզի յայտնապէս
ճ Առակ . իգ . 4 : ա Տիմ . գ . 17 : Երբ . ժգ . 5 : Ցակ . ե . 1 , եև :
ժ ԳԼ . ժԹ . 21 : Ղու . ժբ . 33 , 34 : ժբ . 22 : ա Տիմ . գ . 19 : ա Պետ . ա . 4 :
ի Ղու . ժա . 34 , 36 :
ն Ղու . ժգ . 13 :
† Կա՛մ՝ մէկուն պիտի յարի՝

համարէ . ե չէք կրնար ծառայել Աստուծոյ ու
25 մամոնայի : Ուստի կ'ըսեմ ձեզի . Մի՛ հոգ մի՛
ընէք ձեր կեանքին համար՝ թէ ինչ պիտի ուտէք ,
կամ ինչ պիտի խմէք . ո՛չ ալ ձեր մարմիննե-
րուն համար , թէ ինչ պիտի հագնիք . չէ՞ որ
կեանքը կերակուրէն աւելի է , ու մարմինը հա-
26 գուստէն : Նայեցէ՛ք երկինքի թռչուններուն ,
որ ո՛չ կը սերմանեն և ո՛չ կը հնձեն և ո՛չ ամբարի
մէջ կը ժողվեն , ու ձեր երկնաւոր Հայրը կը
կերակրէ զանոնք . չէ՞ որ դուք անոնցմէ աւելի յա-
27 է՛ք : Ո՞վ ձեզմէ ի՛նչ կրնայ իր հոգ ընելովը իր
28 հասակին վրայ կանդուն մը աւելցընել : Ու հա-
գուստի համար ինչո՞ւ հոգ կ'ընէք . նայեցէ՛ք դաշ-
տի շուշաններուն՝ ինչպէս կ'աճին . ո՛չ կ'աշխա-
29 տին և ո՛չ կը մանեն . Բայց ձեզի կ'ըսեմ որ
Սողոմոն ալ իր բոլոր փառաւորութեանը մէջ
30 անոնցմէ մէկուն պէս չհագուեցաւ : Ուստի թէ
որ դաշտի խոտը որ այսօր կայ՝ և վաղը փուռը
կը ձգուի , Աստուած անանկ կը հագուեցընէ ,
հապա ո՛րչափ աւելի ձեզ՝ թէ՛ քահաւատներ :
31 Ուրեմն հոգ մի՛ ընէք՝ ըսելով . Ի՞նչ պիտի ու-
տենք , կամ Ի՞նչ պիտի խմենք , կամ Ի՞նչ պի-
32 տի հագնինք . (Ինչու որ ատ բոլոր բաները հե-
թանոսները կը խնդրեն .) վասն զի ձեր երկնաւոր
Հայրը գիտէ՝ թէ ատ բոլոր բաները ձեզի պէտք
33 են : Բայց դուք նախ խնդրեցէ՛ք Աստուծոյ թագա-
ւորութիւնը և անոր արդարութիւնը , ու ատ
34 բոլոր բաներն ալ ձեզի պիտի տրուի : Ուստի
վաղուան համար հոգ մի՛ ընէք . ինչու որ վաղուան

ե Գաղ . ա . 10 : ա Տիմ . գ . 17 : Յակ . գ . 4 : ա Յով . բ . 15 :
ի Սաղ . ծե . 22 : Ղու . ժբ . 22 , 23 : Փիլ . գ . 6 : ա Պետ . ե . 7 :

ե Յոբ . լբ . 41 : Սաղ . ճխե . 9 : Ղու . ժբ . 24 , ըէ :
պ Տես գ Թագ . գ . 13 : Սաղ . լէ . 25 : Մատ . ժ . 30 : Ղու . ժբ . 31 : ա Տիմ . դ . 8 :

օրը իրեն համար հոգ պիտի ընէ. հերիք է օրուան՝ իր նեղութիւնը։

ՊՆ. Ի

1 Քրիստոս իր քարոզութիւնը վերջացընելով՝ կը յանդիմանէ անհաւատութիւն ընելը. 6 կ'արգիլէ սուրբ բաները շուներուն տալը. 7 կը յորդորէ աղօթք ընել, 13 նեղ դռնէն ներս մտնել, 15 սուտ մարգարէներէն զգոյշ կենալ, 21 իր խօսքը՝ միայն լսողներ չըլլալ՝ հապա կատարողներ, 24 նմանելով անանկ մարդու մը՝ որ իր տունը վէմի վրայ կը շինէ, 26 և ո՛չ թէ աւազի վրայ։

1 Մի՛ դատէք՝ որ չդատուիք։ (2) Վասնզի ինչ
դատաստանով որ դատէք, անով պիտի
դատուիք. և ինչ չափով որ չափէք, անով պի-
3 տի չափուի ձեզի։ Ու ինչո՞ւ քու եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը կը տեսնես, ու քու աչքիդ մէջի
4 գերանին չես նայիր։ Կամ ի՞նչպէս կրնաս ըսել քու եղբօրդ. Ծո՛ղ տուր աչքէդ շիւղը հանեմ.
5 և ահա քու աչքիդ մէջը գերան կայ։ Կեղծաւոր՝ առաջ քու աչքէդ գերանը հանէ, ու ետքը պիտի նայիս եղբօրդ աչքէն շիւղը հանելու։
6 Սուրբ բանը շուներուն մի՛ տաք, և ձեր մարգարիտները խոզերուն առջեւը մի՛ ձգէք, որ ոտքերնուն տակը չկոխկռտուն զանոնք, ու դառնան ձեզ փառատեն։
7 Խնդրեցէ՛ք՝ և պիտի տրուի ձեզի. փնտռեցէ՛ք՝ և պիտի գտնէք. դո՛ւռը զարկէ՛ք՝ և պիտի բացուի
8 ձեզի. Վասն զի Ամէն ոք որ կը խնդրէ՝ կ'առնէ, և ով որ կը փնտռէ՝ կը գտնէ, և ով որ դուռը
9 կը զարնէ՝ պիտի բացուի անոր։ Ո՞վ

ա Ղու. ղ. 37։ Հռով. ը. 1։ ժգ. 3, 4, 10, 13։ ա Կոր. դ. 3, 5։ Ցակ. գ. 11, 12։
բ Մար. դ. 24։ Ղու. ղ. 38։
գ Ղու. ղ. 41, 42։
դ Առակ. թ. 7, 8։ իգ. 9։ Գոր. ժգ. 45, 46։
ե Գլ. իա. 22։ Մար. ժա. 24։ Ղու. ժա. 9, 10։ ժը. 1։ Ցօհ. ժգ. 13։ ժե. 7։ ժզ. 23, 24։ Ցակ. ա. 5, 6։ ա Ցօհ. գ. 22։ ե. 14, 15։
զ Առակ. ը. 17։ Երեմ. իթ. 12, 13։
է Ղու. ժա. 11, 12, 13։

մարդը կայ՝ որմէն իր որդին հաց որ ուզէ , միթէ
10 քա՞ր պիտի տայ անոր . Նա՛ւ կամ՝ թէ որ ձուկ
11 ուզէ , միթէ ճ՚ձ պիտի տայ անոր : Ուստի եթէ
դուք՝ ըոր չար էք , ձեր զաւակներուն ագէկ ընծա-
ներ տալ գիտէք , ո՛րչափ աւելի ձեր Հ՚այրը՝ որ
երկինքն է , բարի բաներ պիտի տայ անոնց՝ որ
իրմէ կը խնդրեն :
12 Ուստի ը՚ամէն բ՚ինչ որ կ՚ուզէք՝ որ մարդիկ ձեզի
ընեն , դուք ալ անոնց անանկ ըրէք . քանզի ծ՚աս
է օրէնքը ու մարգարէները :
13 Է՚նեղ դռնէն ներս մտէք . ի՚նչու որ լայն է ան
դուռը՝ ու ընդարձակ ան ճամբան , որ դէպ ՚ի
կորուստ կը տանի . և շատեր են անոնք՝ որ անկէ
14 կը մտնեն : Ի՚նչու որ նեղ է ան դուռը՝ ու
նեղուցյք է ան ճամբան , որ դէպ ՚ի կեանք կը
տանի . և քիչեր են անոնք՝ որ զանիկայ կը գըտ-
նեն :
15 Ե՚Ս զգո՛յշ կեցէք սուտ մարգարէներէն՝ Է որոնք
ձեզի կու գան ոչխարի հանդերձներով , բայց ներսէն
16 ծ՚յափշտակող գայլեր են : Ի՚րենց պտուղէն պի-
տի ճանչնաք զանոնք . Հ՚միթէ փուշերէն խաղող կը
17 քաղի՞ն , կամ տատասկէն՝ թուզ . Ո՚սանկ ալ
ը՚ամէն բարի ծառ՝ բարի պտուղ կու տայ , և չար
18 ծառ՝ չար պտուղ կու տայ : Ո՚չ բարի ծառը չի՚կրնար
չար պտուղ տալ , ո՛չ ալ չար ծառը բարի պտուղ
19 տալ : Ը՚ամէն ծառ որ բարի պտուղ չտա՛ր՝ կը

Է Ծն . գ . 5 ։ ը . 21 ։
Ը Ղև . գ . 31 ։
Ժ Ղև . ժԹ . 18 ։ ԳԼ . իբ . 40 ։ Հռով . ժգ . 8 , 9 , 10 ։ Գաղ . և . 14 ։ ա Տիմ . ա . 5 ։
Ի Ղև . ժգ . 24 ։
Լ ԲՕր . ժգ . 3 ։ Եբեմ . իգ . 16 ։ ԳԼ . իգ . 4 , 5 , 11 , 24 ։ Մար . ժգ . 22 ։ Հռով . ժգ . 17 , 18 ։ Եփես . և . 6 ։ Կող . բ . 8 ։ բՊետ . բ . 1 , 2 , 3 ։ ա Ցովհ . գ . 1 ։
Խ Մկը . գ . 5 ։ բՏիմ . գ . 5 ։
Ծ Գոր . ի . 29 , 30 ։
Կ Հմր 20 ։ ԳԼ . ժբ . 33 ։
Հ Ղև . գ . 43 , 44 ։
Յ Եբեմ . ժա . 19 ։ ԳԼ . ժբ . 33 ։
Ղ ԳԼ . գ . 10 ։ Ղև . գ . 9 ։ Ցովհ . ժե . 2 , 6 ։

20 կարուի , ու կրակը կը ձգուի : Ուրեմն իրենց պտուղէն պիտի ճանչնաք զանոնք :

21 Ո՛չ թէ ամէն մէկը՝ որ ինծի [ճ]Տէր Տէր կ՚ըսէ , պիտի մտնէ երկնից թագաւորութիւնը . հապա անիկայ որ իմ երկնաւոր [ձ]Հօրս կամքը կը կատարէ :

22 Շատերը այն օրը ինծի պիտի ըսեն . Տէր Տէր՝ [ղ]չէ՞ որ քու անունովդ մարգարէութիւն ըրինք , և քու անունովդ դեւեր հանեցինք , ու քու անունովդ

23 շատ հրաշքներ ըրինք : Ես այն ատենը անոնց յայտնապէս պիտի ըսեմ թէ , Ես բնաւ ձեզ չէի ճանչնար . [ն]Մէկդի գացէք քովէս դուք որ անօրէնութիւն կը գործէիք :

24 Ուրդ՝ [ե]ո՛վ որ աս իմ խօսքերս կը լսէ ու կը կատարէ անոնք , զանիկայ պիտի նմանցընեմ խելացի մարդու մը՝ որ իր տունը վէմի վրայ շինեց .

25 Ու անձրևները իջան , ու գետերը վազեցին , ու հովերը փչեցին , և զարկին այն տանը , ու չինաւ .

26 [ի]նչու որ վէմի վրայ հաստատուած էր : Ու ո՛վ որ աս իմ խօսքերս կը լսէ և չկատարէր անոնք , կը նմանի անխելք մարդու մը՝ որ իր տունը աւազի

27 վրայ շինեց . Ու անձրևները իջան , ու գետերը վազեցին , ու հովերը փչեցին , և զարկին այն տանը , ու փլաւ , և մեծ էր անոր կործանումը :

28 Ու երբոր Յիսուս լմընցուց աս խօսքերը , [ա]ժողովուրդները կը զարմանային անոր վարդա-

29 պետութեանը վրայ . [ե]Ինչու որ իշխանութիւն ունեցողի մը պէս կը սորվեցընէր անոնց , ու չէ թէ դպիրներուն պէս :

[ճ] Ովս . ը . 2 : ԳԼ . իե . 11 , 12 : Ղու . գ . 41 : ժգ . 25 : Գոր . ԺԹ . 13 : Հռով . ը . 13 : Յակ . ա . 22 :

[ղ] Թու . իգ . 4 : Ցօհ . ժա . 51 : աԿօր . ժգ . 2 :

[ն] ԳԼ . իե . 12 : Ղու . ժգ . 25 , 27 : բ Տիմ . բ . 19 :

[ե] Սաղ . և . 5 : ղ . 8 : ԳԼ . իե . 41 :

[ի] Ղու . գ . 47 , ՃԷ :

[ա] ԳԼ . ժգ . 54 : Մար . ա . 22 : գ . 2 : Ղու . դ . 32 :

[ե] Ցօհ . է . 46 :

ԳԼ. Ը

2 Քրիստոս կը մկրէ բորոտը, 5 կը բժշկէ Հարիւրապետին ծառան, 14 Պետրոսին զգաստնչը, 16 և ուրիշ շատ հիւանդներ. 18 կը ցուցընէ թէ ինչ կերպով իր հետեւին երթալ պէտք է. 23 Ծովուն ալեկոծութիւնը կը հանդարտեցընէ. 28 երկու դիւահարներէ դեւերը կը հանէ, 31 և զանոնք կը թողու որ երթան խոզերուն մէջ մտնեն:

1 Եւ երբոր ան լեռնէն վար իջաւ, շատ ժողո-
2 վուրդներ զացին անոր հետեւէն: = Եւ ահա բորոտ մը եկաւ, երկրպագութիւն կ'ընէր անոր՝ ու կ'ըսէր. Տէր՝ թէ որ ուզես, կրնաս զիս մաքրել:
3 Եւ Յիսուս իր ձեռքը երկընցընելով դպաւ անոր՝ ու ըսաւ. Կ'ուզեմ՝ մաքրուէ. և շուտ մը անոր
4 բորոտութիւնը մաքրուեցաւ: Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Բ Ոչգոյշ կեցիր՝ մէկու մը չըսես. հապա գնա քեզ քահանային ցուցուր, և ‡ Մովսէսին պատուիրած ընծան տուր, անոնց վկայութիւն ըլլալու համար:
5 ‡ Եւ երբոր Կափառնայում մտաւ, հարիւրա-
6 պետ մը եկաւ քովը, կ'աղաչէր անոր, Եւ կ'ըսէր. Տէր՝ իմ ծառաս տունը անդամալոյծ պառկած
7 չարաչար կը տանջուի: Եւ Յիսուս ըսաւ անոր.
8 Ես կու գամ ու զանիկայ կը բժշկեմ: Եւ հարիւրապետը պատասխան տալով ըսաւ. Տէր՝ Բ ես արժանի չեմ որ դուն իմ յարկիս տակը մտնես. Ղ միայն թէ խօսքով ըսէ, ու իմ ծառաս պիտի
9 բժշկուի. Վասն զի ես ալ իշխանութեան տակ մարդ մըն եմ, ու իմ Ք զօրականներ ունիմ. և ասոր կ'ըսեմ. Գնա, ու կ'երթայ. և միւսին՝ Թէ Եկուր, ու կու գայ. և ծառայիս՝
10 Թէ Ըս բանը ըրէ, ու կ'ընէ: Յիսուս երբոր

= Մար. ա. 40, եղ. Ղու. ե. 12, եղ.

Բ Գլ. թ. 30: Մար. ե. 43:

‡ Ղև. ժգ. 3, 4, 10: Ղու. ե. 14:

‡ Ղու. է. 1, եղ.

Է Ղու. ժե. 19, 21:

Ղ Սաղ. ճէ. 20:

լսեց՝ գաբաւնացաւ , և էր նուիրն գացողներուն քաւ ։ Ո՛չնարիա կ՚ըսեմ ձեզի , Իսրայէլի մէջ անգամ ես
11 *այսչափ հաւատք չգտայ ։ Եւ ձեզի կ՚ըսեմ որ Է արևելքէն ու արևմուտքէն շատեր պիտի գան ,*
ու երկնից թագաւորութեանը մէջ պիտի բազմին՝
12 *Աբրահամին ու Իսահակին և Յակոբին հետ ։ Իսկ Ը թագաւորութեանը որդիքը Ը դուրսի խաւարը*
պիտի հանուին ։ Հոն պիտի ըլլայ լալ՝ ու ակռաներ
13 *կիջրոցընել ։ Եւ Յիսուս հարիւրապետին ըսաւ ։*
Գնա , ու ինչպէս որ դուն հաւատացիր , անոնդ
թող ըլլայ քեզի ։ Եւ նոյն ժամուն անոր ծառան
բժշկուեցաւ ։
14 *Եւ Ժ Յիսուս Պետրոսին տունը գալով՝ տեսաւ*
որ անոր Թ զոքանչը Ջերմին բռնուած պառկած էր ։
15 *Եւ անոր ձեռքին բռնեց , ու Ջերմը թող տուաւ*
զանիկայ ։ ան ալ ոտքի վրայ եղաւ , և անոր
սպասաւորութիւն կ՚ընէր ։
16 *Ե Երբոր իրիկուն եղաւ , շատ դիւահարներ բե-*
րին անոր , ու խօսքով հանեց չար ոգիները , և
17 *բոլոր հիւանդները բժշկեց ։ Որ Նասայի մարգարէին*
ձեռքով ըսուած խօսքը կատարուի ։ Ի Ինքնիկայ մեր
հիւանդութիւնները վերցուց , և Ղ ցաւերը
կրեց ։
18 *Յիսուս իր բոլորտիքը շատ ժողովուրդ տեսնե-*
լով , հրամայեց երթալ որ միկալ կողմը երթան ։
19 *Ժ Եւ դպիր մը մօտենալով՝ ըսաւ անոր ։ Վար-*
դապետ՝ ես քու եւևէդ պիտի գամ , ուր որ եր-

Ե Ծն · ժբ · 3 ։ Եա · բ · 2 , 3 ։ ժա · 10 ։ Սապ · ա · 11 ։ Դա · ժգ · 29 ։ Գոր · ժ · 45 ։ ժա · 18 ։ ժգ · 26 ։ Հռով · ժե · 9 , եէ ։ Եփես · գ · 6 ։

Ը Գէ · խա · 43 ։

Ժ Գէ · ժգ · 42 , 50 ։ իբ · 13 ։ իդ · 51 ։ իե · 30 ։ Ղու · ժգ · 28 ։ բ Պետ · բ · 17 ։ Յուդ · 13 ։

Ի Մար · ա · 29 , 30 , 31 ։ Ղու · դ · 38 , եէ ։

Ի Տես ա Կոր · թ · 5 ։

Լ Մար · ա · 32 , եէ ։ Ղու · դ · 41 , 42 ։

Խ Ես · ծգ · 4 ։ ա Պետ · բ · 24 ։

Ճ Ղու · թ · 57 , 58 ։

20 թաս : Եւ Յիսուս ըսաւ անոր . Աղուէսները որ-
ջեր ունին , ու երկնից թռչունները բոյներ . բայց
Որդին մարդոյ գլուխը ուր հոն իր գլուխը
21 դնէ : Եւ մէկ ուրիշը՝ որ անոր աշակերտներէն
էր , ըսաւ անոր . Տէր՝ ինծի հրամայեցո առաջ , որ
22 երթամ առաջ իմ հայրս թաղեմ : Յիսուս ըսաւ
անոր . Հետեւէ՛ իմ եւ ձգէ՛ մեռելներուն որ թաղեն իրենց մեռելները :
23 Ու երբոր նաւը ասաւ , իր աշակերտները իր եւեթ
24 գացին . Եւ ահա մեծ աղիկոծութիւն մը եղաւ
ծովուն մէջ , անանկ որ նաւը ալիքներէն կը ծած-
25 կուէր . իսկ ինքը կը քնանար : Եւ աշակերտները
մօտ գացին արթընցուցին զանիկայ՝ ու ըսին . Տէր՝
26 ազատէ մեզ , կորսո՛ր որ ահա կը կորսուինք : Եւ
ըսաւ անոնց . Ով քահաւատներ՝ ինչո՛ւ ապուշ
վախկոտ էք . ան ատենը ղեկաւ հովերուն ու ծո-
27 վուն սաստեց , և մեծ խաղաղութիւն եղաւ : Ու
մարդիկը զարմացան՝ և կ՚ըսէին . Ո՞նչպէս մարդ է
ասա՝ որ հովերը ու ծովը ասոր կը հնազանդին :
28 ¶ Ու երբոր միւսալ կողմը *Գերգեսացւոց եր-
կիրը անցաւ , երկու դիւահար պատահեցան իրեն՝
դերեզմաններէն ելած՝ սաստիկ կատղած , անանկ
29 որ ճար չէր մէկու մը ան ճամբայէն անցնիլ : Եւ
ահա աղաղակեցին ու ըսին . Յիսուս Որդի Աս-
տուծոյ՝ դուն մեր հետը ի՞նչ բան ունիս . ատենէն առաջ մեզ տանջելո՞ւ համար հոս
30 եկար : Եւ անոնցմէ հեռու շատ խոզերու հօ-
31 տանկ մը կար , որ կ՚արածուէին : Ու դեւերը
կ՚աղաչէին իրեն՝ ու կ՚ըսէին . Ով որ մեզ կը
հանես , հրամայեցո մեզի որ երթանք խոզերուն

ե Ղկ . թ . 59 , 60 :
զ Տես գ Թագ . ժթ . 20 :
է Մար . դ . 37 , եւ : Ղկ . ը . 23 , եւ :
ը Սաղ . կե . 7 ; ձթ . 9 ; ճէ . 29 :
թ Մար . ե . 1 , եւ : Ղկ . ը . 26 , եւ :
* Ոմանք՝ Գադարացւոց

32 երամակին մէջը դնենք։ Եւ բսաւ անոնց. Դացէք. ու անոնք ելան դացին խոզերուն երամակին մէջը մտան. և ահա բոլոր երամակը դահավէժ տեղէն
33 ծովը վազեցին, ու ջուրերուն մէջը մեռան։ Խո-
զաբաժնեցն ալ փախան, և քաղաքը երթալով՝ բոլորը պատմեցին, ու դիւահարներուն պատահած
34 բանները։ Եւ ահա բոլոր քաղաքը Յիսուսին դէմը ելաւ. ու երբոր տեսան զանիկայ, չ աղաչեցին որ իրենց սահմաններէն երթայ։

ԳԼ. Թ ζ

2 Հրիտոս անդամալոյծ մը կը բժշկէ. 9 Մատթէոսը մաքսաւորութիւն ընելէն իրեն կը կանչէ. 10 մաքսաւորներու և մեղաւորներու հետ կ'ուտէ. 14 իր աշակերտներուն ծոմ չպահելը կ'արդարացընէ. 20 տեւասոս կինը կը բժշկէ. 23 Յայրոսի աղջիկը կը յարուցանէ. 27 երկու կոյրերու աչքերը կը բանայ. 32 համր դիւահարը կը բժշկէ, 36 և կը խղճայ բազմութեանը վրայ։

1 Եւ նաւը մտնելով՝ միւս կողմը անցաւ, ա ու
2 եկաւ իր քաղաքը։ Բ Եւ ահա բերին իրեն անդամալոյծ մը, որ մահիճի մէջ պառկած էր. և ի Յիսուս անոնց հաւատքը տեսնելով՝ ըսաւ անդամալոյծին. Քաջալերուէ՛ որդեակ, քու մեղքերդ
3 քեզի ներուած են։ Եւ ահա դպիրներէն ոմանք իրենց մտքին մէջը ըսին. Այս հայհոյութիւն
4 կ'ընէ։ Յիսուս ալ Ը անոնց խորհուրդները իմանալով՝ ըսաւ. Ինչո՞ւ սրտերնուդ մէջ չար բաներ
5 կը խորհիք. Ո՞րն աւելի դիւրին է. Քու մեղքերդ ներուած են՝ ըսե՞լը, թէ Ելլէ՛ ու քալէ
6 ըսելը։ Բայց որպէս զի դիտնաք՝ թէ Որդին մարդոյ իշխանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքերու թողութիւն տալու, (ան առեն ը անդամալոյծին

ζ Տես բ Օր. ե. 25։ է Թագ. ժէ. 18։ Ղև. ե. 8։ Դող. ժգ. 39։

ա ԳԼ. դ. 13։

բ Մար. բ. 3։ Ղև. ե. 18։
գ ԳԼ. բ. 10։
դ Սաղ. ճլթ. 2։ ԳԼ. ժբ. 25։ Մար. ժբ. 15։ Ղև. ե. 22։ պ. 8։ Թ. 47։ ժա. 17։

7 բաւ ,) Նրանք՝ մահիճդ առ՝ ու տուն դնա : Ու-
8 մեկայ եղաւ՝ իր տունը գնաց : Ժողովուրդները
երբոր տեսան՝ զարմացան , ու փառաւորեցին Աս-
տուած , որ մարդոց այնպիսի իշխանութիւն տուեր
էր :
9 Ե՛ւ Յիսուս անկէ առաջ անցնելով՝ մարդ մը
տեսաւ Մատթէոս անուն՝ մաքս ընդունելու
տեղը նստեր էր , ու բաւ անոր . Հետևէ ինծի .
10 ան ալ եղաւ անոր հետևէն գնաց : Ու եղաւ որ
տունը սեղան նստած ատենը՝ ահա ուրիշ շատ մաք-
սաւորներ և մեղաւորներ եկած՝ ու սեղան նստած
11 էին Յիսուսին ու անոր աշակերտներուն հետ : Ու
փարիսեցիները երբոր տեսան , ըսին անոր աշակերտ-
ներուն . Ինչո՞ւ ձեր վարդապետը է մաքսաւորներուն
12 ու մեղաւորներուն հետ կ'ուտէ : Նայեց Յիսուս
երբոր լսեց , բաւ անոնց . Առողջներուն բժիշկ
13 պետք չէ , հապա հիւանդներուն : Գացէք՝ սոր-
վեցէք՝ թէ ինչ է սա խօսքը՝ Ողորմութիւն կ'ու-
զեմ , և չէ թէ զոհ . ինչու որ ես արդարները
կանչելու չեկայ , հապա մեղաւորները :
14 Ան առենը Յովհաննէսին աշակերտները անոր
եկան՝ ու ըսին . Ինչո՞ւ մենք ու փարիսեցիները
շատ անգամ ծոմ կը պահենք , և քու աշակերտներդ
15 չեն պահեր : Ու Յիսուս բաւ անոնց . Միթէ
կարելի՞ է որ Հարսնիքին տղաքը սուգ պահեն՝
քանի որ փեսան իրենց հետն է . բայց օրեր պիտի
գան՝ որ երբ փեսան իրենցմէ վերցուի , ետ ա-
16 տենը ծոմ պիտի պահեն : Ու մէկը չէ զդեր նոր

Ե Մատ . բ . 14 ; Ղու . ե . 27 ;
Զ Մատ . բ . 15 , ԽԵ ; Ղու . ե . 29 , ԽԵ ;
Է ԳԼ . ժա . 19 ; Ղու . է . 30 ; ժէ . 2 ;
Ը Գաղ . բ . 15 ;
Թ Ովս . գ . 6 ; Միք . գ . 6 , 7 , 8 ; ԳԼ . ժբ . 7 ;
Ժ ա Տիմ . ա . 15 ;
Ի Մատ . բ . 18 , ԽԵ ; Ղու . ե . 33 ; ժբ . 12 ;
Լ Յօհ . գ . 29 ;
Խ Գոր . ժգ . 2 , 3 ; ժդ . 22 ; Ակտ . է . 5 ;

լաթի կտոր հին հանդերձի վրայ. քանզի ան որ անոր լրումեանը համար դրուած է, կ'առնէ հանդերձին, ու պատռուածքը աւելի գէշ կ'ըլլայ.
17 *Ու՛չ ալ նոր գինին հին տիկերու մէջ կը դնեն. եթէ ոչ՝ տիկերը կը պատռին՝ ու գինին կը թափի, և տիկերը կը կորնչին. հապա նոր գինին նոր տիկերու մէջ կը դնեն, ու երկուքն ալ կը պահուին:*
18 *Երբոր անիկայ անոնց հետ այս բաները կը խօսէր, ահա իշխան մը եկաւ, երկրպագութիւն կ'ընէր անոր՝ ու կ'ըսէր. Աղջիկս՝ ալ մինչև հիմա մեռած է, բայց եկո՛ւր ձեռքդ անոր վրայ դիր, 19 ու պիտի ապրի: Ան Յիսուս եղաւ, ու իր աշակերտներուն հետ անոր տակէն գնաց:*
20 *Ահա այն տասներկու տարուան տեղատես կին մը մօտեցաւ ետեւէն՝ անոր հանդերձին քղանցքին 21 դպաւ. Քանզի իր մտքին մէջ կ'ըսէր, Թէ որ միայն անոր հանդերձին դպչիմ, պիտի բժշկուիմ:*
22 *Բայց Յիսուս երբոր ետին դարձաւ՝ ու տեսաւ զանիկայ, ըսաւ. Քաջալերուի՛ աղջիկ, հրու հաւատքդ քեզ բժշկեց. և կինիկը նոյն ժամէն բժշկուեցաւ:*
23 *Ու երբոր Յիսուս իշխանին տունը եկաւ, ու տեսաւ շփոթահարները և խառնաձայն բազմութիւնը,*
24 *Ըսաւ անոնց. Մէկդի գացէք. քանզի որ աղջիկը մեռած չէ, հապա կը քնանայ. և ծաղր կ'ընէին*
25 *անիկայ: Ու երբոր բազմութիւնը դուրս եղաւ, ինքը ներս մտաւ՝ անոր ձեռքէն բռնեց, ու աղջիկը*
26 *ոտք եղաւ: Ան այս լուրը ան բոլոր երկիրը տարածուեցաւ:*
27 *Ու երբոր Յիսուս անկէ առաջ անցաւ, երկու կոյր հետեւան անոր եղաւ. կ'աղաղակէին՝ ու կ'ը-*

ձ Մատ. ե. 22, ՃԱ. Ղու. ը. 41, ՃԱ:
է Մատ. ե. 25. Ղու. ը. 43:
ը Ղու. է. 50. ը. 48. ԺԷ. 19. ԺԸ. 42:
թ Մատ. ե. 38. Ղու. ը. 51:
ժ Տես բ Մն. լէ. 25:
ի Գոր. ի. 10:

28 աչքին . ՙ Ողորմի՛ մեզի՝ Որդի՛ Դաւթի : Ու երբ-
որ տուն եկաւ , կոյրերը իրեն եկան . և Յիսուս
անոնց ըսաւ . Կը հաւատա՞ք՝ թէ կրնամ՝ ասիկա
29 ձեզի ընել . ըսին անոր . Այո՛ Տէր : Ան ասոնց
անոնց աչքերուն դպաւ ու ըսաւ . Ձեր հաւատ-
30 քին պէս ըլլայ ձեզի : Ու անոնց աչքերը բացուե-
ցան . և Յիսուս խստիւ պատուիրեց անոնց՝
ու ըսաւ . ՚Տեսէք կեցէք , մէկը չիմանայ :
31 Բայց անոնք ելան ան բոլոր երկրին մէջ անոր
համբաւը տարածեցին :

32 Ու երբոր անոնք դուրս ելան , ահա մէկ համր
33 դիւահար մարդ մը բերին իրեն : Ու երբոր դեւը
հանուեցաւ , համրը խօսեցաւ . և ժողովուրդները զարմա-
ցան՝ ու կ՚ըսէին թէ՝ Իսրայէլի մէջ բնաւ ասանկ բան
34 մը տեսնուած չէ : Բայց փարիսեցիները կ՚ըսէին
թէ՝ Սատկայ դեւերուն իշխանովը դեւերը կը հանէ :

35 Ու Յիսուս կը պտըտէր բոլոր քաղաքներն ու
գեղերը , և անոնց ժողովարաններուն մէջ կը
սորվեցընէր , ու կը քարոզէր արքայութեան աւե-
տարանը , և կը բժշկէր բոլոր ախտերը ու բոլոր
36 հիւանդութիւնները ժողովուրդին մէջ : Ու
ժողովուրդները տեսնելով՝ անոնց վրայ խղճայ .
ինչու որ յոգնած ու ցիրուցան եղած էին՝ ՚հովիւ
37 չունեցող ոչխարներու պէս : Ան աշակերտներուն ըսաւ իր
աշակերտներուն . ՚Հունձքը շատ է , բայց մշակ-
38 ները քիչ . Ուստի հունձքին Տէրոջը աղաչեցէք ,
որ մշակներ հանէ իր հունձքին :

ՙ Գլ . ժե . 22 ; ի . 30 , 31 ; Մար . ժ . 47 , 48 ; Ղու . ժը . 38 , 39 ;
՚ Գլ . ը . 4 ; ժը . 16 ; ժէ . 9 ; Ղու . ե . 14 ;
՛ Մար . է . 36 ;
՝ Տես գլ . ժը . 22 ; Ղու . ժա . 14 ;
՞ Գլ . ժը . 24 ; Մար . գ . 22 ; Ղու . ժա . 15 ;
՟ Մար . գ . 6 ; Ղու . ժգ . 22 ;
ՠ Գլ . դ . 23 ;
ա Մար . գ . 34 ;
՚ Թուա . իէ . 17 ; դ Թագ . իբ . 17 ; Եզեկ . լդ . 5 ; Զաք . ժ . 2 ;
՛ Ղու . ժ . 2 ; Յօհ . դ . 35 ;
՝ Բ Թես . գ . 1 ;

ԳԼ. Ժ.

1 Քրիստոս իր տասուերկու առաքեալները կը խրկէ՝ հրաշքներ ընելու իշխանութիւն տալով անոնց. 5 պատուէրներ կու տայ անոնց և կը տեսչցնէ թէ ինչ պարտին ընել. 16 կը մխիթարէ զանոնք հալածմունքներու վրայով, 40 և օրհնութիւն կը խոստանայ զանոնք ընդունողներուն։

1 Ան՝ իր քովը կանչելով իր տասուերկու աշակերտները, անոնց իշխանութիւն տուաւ պիղծ ոգիներուն վրայ՝ որ զանոնք հանեն, և ամէն ցաւերը ու ամէն հիւանդութիւնները բժշկեն։

2 Ու տասուերկու առաքելոց անունները ասոնք են. առաջինը Սիմոն՝ [բ] Պետրոս ըսուածը, և
3 անոր եղբայրը Անդրէաս. Յակոբոս Զեբեդեան, և անոր եղբայրը Յովհաննէս. Փիլիպպոս՝ և Բարթուղիմէոս. Թովմաս՝ և Մատթէոս մաքսաւոր. Յակոբոս Ալփեան, և Ղեբէոս՝ որ Թադէոս մականունցաւ. [դ] Սիմոն Կանանացի՝ և [ե] Յուդա
4 Իսկարիովտացի, որ նաև մատնեց զանիկայ։

5 Ան տասուերկուքը Յիսուս խրկեց, և անոնց պատուիրեց՝ ըսելով. [զ] Հեթանոսներու ճամբայ մի՛ երթաք, ու Սամարացիներու քաղաք մի՛
6 մտնէք. [է] ապա աւելի Իսրայէլի տանը ընկո-
7 սուած ոչխարներո՛ւն գացէք։ [ը] Ու երբոր կ՚երթաք, քարոզեցէ՛ք ու ըսէ՛ք թէ՝ [թ] Երկինից թա-
8 գաւորութիւնը մօտեցած է։ [ժ] Հիւանդները բժշկեցէ՛ք, բորոտները * մաքրեցէ՛ք, դեւերը հա-
9 նեցէ՛ք. [ի] Ձրի առեր էք, ձրի տուէ՛ք։ [լ] Մի՛

[ա] Մար. գ. 13, 14։ ղ. 7։ Ղու. գ. 13։ թ. 1։
[բ] Ցօհ. ա. 42։
[գ] Ղու. գ. 15։ Գոր. ա. 13։
[դ] Ցօհ. ժգ. 26։
[ե] Գղ. գ. 15։
[զ] Տես դ Թագ. ժէ. 24։ Ցօհ. գ. 9, 20։
[է] Գղ. ժե. 24։ Գոր. ժգ. 46։
[ը] Եա. ծգ. 6։ Երեմ. ծ. 6, 17։ Եզեկ. լգ. 5, 6, 16։ ա Պետ. բ. 25։
[թ] Ղու. թ. 2։
[ժ] Գղ. գ. 2։ դ. 17։ Ղու. ժ. 9։
* Ոմանք՝ մաքրեցէ՛ք, մեռելները յարուցէ՛ք։
[ի] Գոր. բ. 18, 20։
[լ] ա Թագ. թ. 7։ Մար. ղ. 8։ Ղու. թ. 3։ ժ. 4։ իբ. 35։

առանաք ոսկի՝ և ո՛չ արծաթ՝ և ո՛չ Ի պղինձ ձեր
10 *գօտիներուն մէջը*, *Կ՚ը Ճամբու համար տոպրակ*,
և ո՛չ կրկին հանդերձ, *ո՛չ կօշիկ*, *ո՛չ գաւազան*.
11 *Ը Ինչու որ մշակը իր կերակուրին արժանի է* : Եւ
ո՛ր քաղաք կամ գեղ մտնէք, *հարցուցէ՛ք՝ թէ*
ո՞վ է անոր մէջը արժանաւոր. *ու հոն կեցէ՛ք*
12 *մինչև որ անկէ ելլէք* : Եւ երբոր տունը կը մըտ-
13 *նէք*, *բարե՛ տուէ՛ք Ա անոր* : Եւ *Ե թէ որ ան*
տունը արժանաւոր է, *ձեր բարեը անոր վրայ*
գայ. *Հապա թէ որ արժանաւոր չէ*, *Զ ձեր բա-*
14 *րեը ձեզի դառնայ* : Ը Եւ *ո՛վ որ ձեզ չընդունի՝*
ու ձեր խօսքերը մտիկ չընէ, *երբոր ան տունէն*
կամ քաղաքէն կ՚ելլէք, *Թ ձեր ոտքերուն փոշին*
15 *թօթուեցէ՛ք* : Ա՛մէնիսկ կ՚ըսեմ ձեզի. Ժ *Սոդո-*
մացւոց ու Գոմորացւոց երկրին աւելի դիւրին պիտի
ըլլայ դատաստանին օրը՝ քան թէ ան քաղաքին :
16 Ի *Ընդ՚ես ձեզ կը խրկեմ իբրև ոչխարներ գայ-*
լերու մէջ. Ժ *ուստի օձերու պէս խորագէ՛տ եղէք*,
17 *և աղաւնիներու պէս միամի՛տ* : Ի*նակ մարդոցմէ*
զգուշացէ՛ք. *Ինչու որ Ժ ձեզ առեւանելու պիտի*
մատնեն, *ու Ի իրենց ժողովարաններուն մէջը ձեզ*
18 *պիտի ծեծեն*. Ժ *Ու իմ անուանս համար կուսա-*
կալներու ու թագաւորներու առջև պիտի տար-
ուիք, *անոնց՝ և հեթանոսներուն վկայութիւն*
19 *ըլլալու համար* : Ը *Բայց երբոր ձեզ մատնեն*,

Ե Տես Մար. գ. 8։
Զ Ղու. ժ. 7։ ա Կոր. թ. 7, եբ։ ա Տիմ. ե. 18։
Է Ղու. ժ. 8։
Ը Յունա՝ անոր՝ ու բաէ՛ք. Բառին առ առանց։
Թ Ղու. ժ. 5, 6։
Ի Սաղ. լե. 13։
Ժ Մար. գ. 11։ Ղու. թ. 5։ ժ. 10, 11։
ժա Ղեւեմ. ե. 13։ Գոր. ժգ. 51։ ժբ. 6։
ժգ Գլ. ժա. 22, 24։
ժդ Ղու. ժ. 3։
ժե Հռով. ժգ. 19։ Եփես. ե. 15։
ժզ ա Կոր. ժգ. 20։ Փիլ. բ. 15։
ժէ Գլ. խդ. 9։ Մար. ժգ. 9։ Ղու. ժբ. 11։ իա. 12։
ժը Գոր. ե. 40։
ժթ Գոր. ժբ. 1։ խդ. 10։ իե. 7, 23։ բ Տիմ. դ. 16։
Ի Մար. ժգ. 11, 12, 13։ Ղու. ժբ. 11։ իա. 14, 15։

հոգ մի՛ ընէք թէ ինսո՞ր կամ ի՞նչ պիտի խօսիք . ինչու որ ⁼ձեզի պիտի տրուի ան ժամուն՝
20 *ինչ որ պիտի խօսիք : ⁼Վասն զի չէ թէ դուք էք որ կը խօսիք , հապա ձեր ⁴Հօրը ⁴Հոգին՝ որ*
21 *ձեր ներսի դին կը խօսի : Ու ⁴Եղբայր՝ եղբայրը մահուան պիտի մատնէ , և հայրը՝ որդին . և որդիք ⁴ծնողացը վրայ պիտի ելլեն՝ ու մեռցը-*
22 *նեն զանոնք : Ու իմ անունիս համար ⁼ամենուն ատելի պիտի ըլլաք . ⁼բայց ո՛վ որ մինչև*
23 *վերջը համբերէ , անի՛կայ պիտի ապրի : Ու ⁼երբոր ասս քաղաքին մէջ ձեզ կը հալածեն , ուրիշ ⁼տա՛ք փախէք . ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի . Իսրայէլի քաղաքները պիտի չհասցընէք , ⁼մին-*
24 *չև որ Որդին մարդոյ գայ : ⁴Աշակերտը իր վարդապետէն աւելի չէ , և ո՛չ ծառան իր տիրոջմէն :*
25 *⁴Երի՛ք է աշակերտին՝ որ իր վարդապետին պէս ըլլայ , ու ծառային՝ իր տիրոջը պէս . ⁴թէ որ տանուտէրը Բէելզեբուղ կոչեցին , ո՛րչափ աւելի*
26 *անոր ընտանիքը : Ուստի մի՛ վախնաք անոնցմէ . ⁼ինչու որ բան մը չկայ ծածուկ՝ որ պիտի չյայտնուի , և գաղտուկ՝ որ պիտի չգիտցուի :*
27 *Ի՛նչ որ ձեզի մութի մէջ կ՚ըսեմ , անի՛կայ լոյսի մէջ խօսեցէք , և ի՛նչ որ ականջն ի վար կը լսէք ,*
28 *տանիքներուն վրայ քարոզեցէք : ⁼Ու մի՛ վախնաք անոնցմէ՝ որ մարմինը կը սպաննեն , ու չեն կրնար հոգին սպաննել . հապա աւելի անկէ վախցէք դուք , որ կրնայ հոգին ու մարմինը դժոխքին*

⁼ ԵԼ . գ . 12 ։ Երեմ . ա . 7 ։
⁼ Բ Թագ . իգ . 2 ։ Գոր . գ . 8 ։ գ . 10 ։ Բ Տիմ . դ . 17 ։
⁴ Միք . է . 6 ։ Հմր 35 , 36 ։ Ղու . իա . 16 ։
⁼ Ղու . իա . 17 ։
Դան . ժբ . 12 , 13 ։ ԳԼ . իդ . 13 ։ Մար . ժգ . 13 ։
ԳԼ . բ . 13 ։ գ . 12 ։ ժբ . 15 ։ Գոր . բ . 1 ։ Թ . 25 ։ ժգ . 6 ։
⁼ ԳԼ . ժգ . 28 ։
⁴ Ղու . գ . 40 ։ Ցօհ . ժգ . 16 ։ ժե . 20 ։
ԳԼ . ժբ . 24 ։ Մար . գ . 22 ։ Ղու . ժա . 15 ։ Ցօհ . բ . 48 , 52 ։
Մար . գ . 22 ։ Ղու . բ . 17 ։ ժբ . 2 , 3 ։
⁼ Եռ . բ . 12 , 13 ։ Ղու . ժբ . 4 ։ ա Պետ . գ . 14 ։

29 ժէջ կոտքընցընել ։ Ձի՞ որ երկու ձնձղուկ մէկ
դանկի կը ծախուին , և անոնցմէ մէկը Աստուծմէ
30 չկ՚իյնար՝ առանց ձեր Հօրը ։ Բայց ձեր գլուխն
31 բոլոր մազերն ալ համրուած են ։ Ուրեմն մի՛
վախնաք . դուք՝ որ շատ ձնձղուկներէն լաւ էք
32 դուք ։ Ըրդ՝ ով որ մարդոց առջև զիս կը դա-
նէ , ես ալ անոր պիտի դաւանիմ իմ Հօրս
33 առջևը՝ որ երկինքն է . Իսկ ով որ մարդոց առջև
զիս կ՚ուրանայ , ես ալ անոր պիտի ուրանամ իմ
34 Հօրս առջևը՝ որ երկինքն է ։ Մի՛ կարծէք՝ թէ
ես երկրի վրայ խաղաղութիւն ձգելու եկայ . խաղա-
35 ղութիւն ձգելու չեկայ , հապա՝ սուր . Քանզի որ
եկայ Մարդը իր հօրմէն զատելու , ու աղջիկը՝
36 իր մօրմէն , ու հարսը՝ իր կեսուրէն . Ու Մարդ-
դուն թշնամիները իր ընտանիքը պիտի ըլլան ։
37 Ան որ Հայրը կամ Մայրը Քէն աւելի կը սիրէ ,
Քէն չէ արժանի . և ան որ տղան կամ աղջիկը
38 Քէն աւելի կը սիրէ , Քէն չէ արժանի . Ու Քան
ան որ իր խաչը չառնէր ու իմ ետևէս գար , Քէն չէ
39 արժանի ։ Ան որ իր անձը կը գտնէ , պիտի
կոտքընցընէ զանիկայ . և ան որ իր անձը Քէն
Համար կը կոտքընցընէ , պիտի գտնէ զանիկայ ։
40 Ան որ ձեզ կ՚ընդունի , զիս կ՚ընդունի . և ան
41 որ զիս կ՚ընդունի , զիս Ղրկողը կ՚ընդունի ։ Ան
որ մարգարէ մը կ՚ընդունի մարգարէի անունով ,

Բ ա Թագ . ժգ . 45 ։ բ Թագ . ժգ . 11 ։ Դնդ . խա . 18 ։ Գոր . իէ . 34 ։
գ Դնդ . ժբ . 8 ։ Հռով . ժ . 9 , 10 ։
դ Ցայտ . գ . 5 ։
ե Մար . ը . 38 ։ Դնդ . Թ . 26 ։ բ Տիմ . բ . 12 ։
զ Դնդ . ժբ . 49 , 51 , 52 , 53 ։
է Մէք . է . 6 ։
ը Ատ . խա . 9 ։ ծե . 13 ։ Մէք . է . 6 ։ Ցօհ . ժգ . 18 ։
թ Դնդ . ժգ . 26 ։
ժ Գէ . ժգ . 24 ։ Մար . բ . 34 ։ Դնդ . Թ . 23 ։ ժգ . 27 ։
ի Գէ . ժգ . 25 ։ Դնդ . ժէ . 33 ։ Ցօհ . ժբ . 25 ։
լ Գէ . ժբ . 5 ։ Դնդ . Թ . 48 ։ ժ . 16 ։ Ցօհ . ժբ . 44 ։ ժգ . 20 ։ Գաղ . դ . 14 ։
խ գ Թագ . ժէ . 10 ։ ժբ . 4 ։ դ Թագ . դ . 8 ։

մարգարէի վարձք կ'առնէ . և ան որ արդար մը կ'ընդունի արդարի անունով , արդարի վարձք
42 կ'առնէ : Ե Ու ան որ առ պզտիկներէն մէկուն միայն գաւաթ մը պաղ ջուր կը խմցընէ աշակերտի անունով , Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , բնաւ իր վարձքը պիտի չկորսընցընէ :

ԳԼ . ԺԸ 11

2 Յովհաննէս իր աշակերտները Քրիստոսին կը խրկէ : 7 Քրիստոսի վկայութիւնը Յովհաննէսին համար : 18 Ժողովրդոց կարծիքը Յովհաննէսին ու Քրիստոսի վրայով : 20 Քրիստոս կը նախատէ Հորգինը , Բեթսայիդան և Կափառնայումը՝ իրենց ապերախտութեանը և անզղջ մնալուն համար . 25 և կը փառաւորէ իր Հօրը խնամատարութիւնը՝ Աւետարանը պարզամիտներուն յայտնելուն համար . 28 Իրեն կը կանչէ ամէն անոնք՝ որ իրենց մեղքին ծանրութիւնը կը զգան :

1 Ե Ւ եղաւ որ երբ Յիսուս լմընցուց իր տասներկու աշակերտներուն պատուէրը տալը , գնաց անկէ անոնց քաղաքներուն մէջ քարոզելու և սովրեցընելու :

2 Իսկ Յովհաննէս ՝ բանտին մէջը Քրիստոսի գործքերը , իր աշակերտներէն երկուքը
3 խրկելով ըսաւ անոր . Ֆ Դուն ա՞ն ես՝ որ գալու
4 էիր , թէ ուրիշի մը սպասենք : Ե Յիսուս պատասխանի տալով՝ անոնց ըսաւ . Գացէք պատմեցէք Յովհաննէսին՝ ինչ որ կը լսէք ու կը տեսնէք .
5 Ծ Սկրիները կը տեսնեն , կաղերը կը քալեն , բորոտները կը մաքրուին , խուլերը կը լսեն , մեռելները յարութիւն կ'առնեն , Խ ու աղքատ-

---

ձ ԳԼ . ը . 5 , 6 : իե . 40 : Մար . թ . 40 : Եբր . գ . 10 :

՚ ԳԼ . ժգ . 3 :

Ֆ Ղա . է . 18 , 19 , ԽԱ :

Ֆ Ծն . խթ . 10 : Թուա . իգ . 17 : Դան . թ . 24 : Յօհ . գ . 14 :

Ծ Եա . խթ . 18 : լե . 4 , 5 , 6 : խը . 7 : Յօհ . բ . 23 : գ . 2 : է . 36 : ժ . 25 , 38 : ժգ . 11 :

Խ Սաղ . իբ . 26 : Եա . կա . 1 : Ղա . գ . 18 : Յակ . բ . 5 :

6 նեղուն աւետարան կը քարոզուի : Եւ երանի
անոր , ըսաւ իմ վրայիս չգայթակղիր :
7 Եւ երբոր անոնք գացին , Յիսուս սկսաւ ժո-
ղովուրդներուն ըսել Յովհաննէսին համար . Ի՞նչ
տեսնելու ելար անապատին մէջ . եղէգ մը հովէն
8 շարժուած : Հապա ի՞նչ տեսնելու ելար . փա-
փուկ հանդերձներ հագած մարդ մը . ահա փա-
փուկ հանդերձներ հագնողները թագաւորաց տու-
9 ներն են : Հապա ի՞նչ տեսնելու ելար . մարգարէ՞ .
այո՛ կ'ըսեմ ձեզի , Եւ մարգարէէ մըն ալ աւելի :
10 Ինչու որ ասիկայ է որուն համար գրուած է .
Ահա ես իմ դեսպանս կը խրկեմ քու երեսիդ
առջեւէն , որ քու ճամբադ պիտի պատրաստէ քու
11 առջեւէդ : Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , Կնոջմնե-
ծնածներուն մէջը Յովհաննէս մկրտիչէն մեծը եղած
չէ . սակայն երկնից թագաւորութեանը մէջ պիտի
12 պզտիկը՝ անկէ մեծ է : Եւ Յովհաննէս մկրտիչին
օրերէն մինչեւ հիմա երկնից թագաւորութիւնը
ուժով կ'առնուի , և ուժեղները կը յափշտակեն
13 անիկայ : Վասն զի որ բոլոր մարգարէները ու օրէնքը
14 մինչեւ Յովհաննէս մարգարէութիւն ըրին . Եւ
եթէ կ'ուզէք ընդունիլ , անիկայ է Եղիան՝ որ
15 պիտի գար : Ան որ լսելու ականջ ունի , թող
16 լսէ : Բայց ո՞րմէ նմանցընեմ այս ազգը . կը
նմանի տղոց , որ շուկաները նստելով իրենց
17 ընկերներուն կը կանչեն , Եւ կ'ըսեն . Փող ընչե-

Ղ Եփ . ը . 14 , 15 : Գլ . ժգ . 57 : Իգ . 10 : Իզ . 31 : Հռով . թ . 32 , 33 : Ակտ . ա . 23 : բ . 14 : Գաղ . և . 11 : ա Պետ . բ . 8 :
Ի Ղու . է . 24 :
Ը Եփես . դ . 14 :
Թ Գլ . ժգ . 5 : Իս . 26 : Ղու . ա . 76 : է . 26 :
Ժ Մատ . գ . 1 : Մար . ա . 2 : Ղու . ա . 76 : է . 27 :
Ի Ղու . ժգ . 16 :
Լ Մատ . գ . 6 :
Խ Մատ . դ . 5 : Գլ . ժէ . 12 : Ղու . ա . 17 :
Ծ Գլ . ժգ . 9 : Ղու . բ . 8 : Ցայտ . բ . 7 , 11 , 17 , 29 : գ . 6 , 13 , 22 :
Կ Ղու . է . 31 :

ցուցինք ձեզի՝ ու չկատարեցիք, ողբ կարդացինք ձեզի՝
18 *ու չլացիք։ Ա՛ստն գի Յովհաննէսը եկաւ, ո՛չ*
կ'ուտէր և ո՛չ կը խմէր, ու կ'ըսեն. Դեւ կայ
19 *անոր ներսի դին։ Որդին մարդոյ եկաւ՝ կ'ուտէ ու*
կը խմէ, և կ'ըսեն. Ո՛հա ուտող և արբեցող
մարդ մը՝ հաւաքաւորներու ու մեղաւորներու բարե-
կամ. Եւ իմաստութիւնը արդարացաւ իր ոգոց-
մէն։

20 *Ա՛յն ատենը սկսաւ նախատել ան քաղաքները,*
որոնց մէջ զօրծուեր էին իր հրաշքներուն շատերը.
21 *զանգի չապաշխարեցին. Ա՛յ քեզ Քորազին,*
վա՛յ քեզ Բեթսայիդա. ինչու որ եթէ Տիւրոսի
ու Սիդոնի մէջ եղած ըլլային ան հրաշքները՝ որ
ձեր մէջը եղան, շատոնցմէ ի՛ջուքով ու մոխիրով
22 *ապաշխարած պիտի ըլլային։ Բայց ձեզի կ'ըսեմ.*
ո՛չ Տիւրոսին և Սիդոնին աւելի դիւրին պիտի ըլլայ
23 *դատաստանին օրը՝ քան թէ ձեզի։ Ու դուն Կա-*
փառնայո՛ւմ, ո՛չ որ մինչև երկինքը բարձրացած ես,
մինչև դժոխքը պիտի իջնես, ինչու որ եթէ
Սոդոմի մէջ եղած ըլլային ան հրաշքները՝ որ քու
մէջդ եղան, իրաւ որ մինչև աս օրս դեռ պիտի
24 *մնար։ Բայց ձեզի կ'ըսեմ՝ որ Սոդոմացւոց երկրին*
աւելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը,
քան թէ քեզի։

25 Ե՛նոյն ժամանակին պատասխան տուաւ Յիսուս՝
ու ըսաւ. Շնորհակալ եմ քեզմէ, ո՛վ Հա՛յր՝
Տէր երկնի և երկրի, որ աս բաները ծածուկ
պահեցիր իմաստուններէն և գիտուններէն, ու
26 *տղոց յայտնեցիր։ Ա՛յո՝ ո՛վ Հա՛յր, ինչու որ*

ը Գլ. թ. 10։
ի Ղու. է. 35։
ժ Ղու. ժ. 13, ԽԱ։
ի Յովե. գ. 7, 8։
ա Գլ. ժ. 15։ Հմմ. 24։
ր Տես Եա. ժգ. 13։ Ողբ. բ. 1։
ս Գլ. ժ. 15։
վ Ղու. ժ. 21։
տ Տես Սաղ. բ. 2։ ա Կոր. ա. 19, 27։ բ. 8։ բ Կոր. գ. 14։
ր Գլ. ժգ. 17։

27 քու առջիդ սասանկ հաձելի եղաւ : ¶ Եմէն բան
ինձի տրուեցաւ իմ *օրհնս , ու մէկը չձանչնար
Որդին՝ բայց *Այրը . և մէկը չձանչնար *Այրը՝
բայց Որդին , և ան՝ որուն որ Որդին կ'ուզէ
28 յայտնել : Եկէք ինձի բոլոր յոգնած ու բեռնաւո-
29 րածներ , ու ես ձեզ պիտի հանդչեցընեմ : Իմ
լուծս ձեր վրայ առէք , ¶ և ինձմէ սորվեցէք՝ որ
հեզ եմ ու *սրտով խոնարհ , և Ձեր անձերուն
30 հանգստութիւն պիտի գտնէք : ¶ Վասն որ իմ
լուծս քաղցր է , և իմ բեռս թեթեւ :

ԳԼ . ԺՐ .

1 Քրիստոս կը յանդիմանէ փարիսեցւոց կուրութիւնը շաբաթ
օրուան վրայով , 3 Սուրբ Գիրքերով , 9 փառօով , 13 և
հրաշքով մը : 22 Կոյր ու համր դիւահար մը կը բժշկէ : 31
Կ'իմացընէ թէ Սուրբ Հոգին դէմ եղած հայհոյութիւնը
պիտի չներուի , 36 և թէ դառարկ խօսքերու համար հաշիւ
պիտի տրուի : 38 Կը յանդիմանէ անհաւատները որ նշան կը
խնդրեն , 49 և կը ցուցընէ թէ ո՛վ է իր եղբայրը՝ իր քոյրը
և իր մայրը :

1 Ընն աստենը ¶ Յիսուս շաբաթ օրը գնաց արտե-
րուն միջէն . և իր աշակերտները անօթեցան ,
ու սկսան ցորենի հասկեր փրցընել և ուտել :
2 Փարիսեցիները երբոր տեսան , ըսին անոր . Ահա
քու աշակերտներդ կը գործեն ինչ որ արժան չէ
3 շաբաթ օրը գործել : Ան ալ անոնց ըսաւ . Ձեր
կարդացեր դուք Դաւիթին ըրածը , երբոր անօ-
4 թեցաւ ինքը՝ ու անոնք որ իր հետ էին . Ինչպէս
մտաւ Աստուծոյ տունը , և *առաջաւորութեան հա-

¶ ԳԼ . իբ . 18 : Ղս . ժ . 22 : Ցօհ . գ . 35 : ԺԳ . 3 : ԺԿ . 2 : ա Կոր . ԺՌ . 27 :
Լ Ցօհ . ա . 18 : գ . 46 : ժ . 15 :
՟ Ցօհ . ԺԳ . 15 : Փիլ . բ . 5 : ա Պետ . բ . 21 : ա Ցօհ . բ . 6 :
՟ Ջաբ . թ . 9 : Փիլ . բ . 7 , 8 :
Վ Երեմ . գ . 16 :
՟ ա Ցօհ . ե . 3 :

՟ բ Օր . իգ . 25 : Մատ . բ . 23 : Ղս . գ . 1 :
՟ ա Թագ . իա . 6 :
՟ Եբ . իե . 30 : Ղե . իգ . 5 :

ցնորը կերտաւ , որ ոչ իրեն օրինաւոր էր ուտել , և
ոչ անոնց՝ որ իր հետեւ էին , Ե բայց միայն քահա-
5 նաներուն : Կամ թէ՝ Ը օրէնքին մէջը չէ՞ք կար-
դացեր , որ քահանաները շաբաթի օրերը տաճարին
6 մէջ շաբաթը կը պղծեն՝ ու անմեղ են : Բայց ձեզի
կ'ըսեմ՝ որ աս տեղը Ը տաճարէն մեծ մէկը կայ :
7 Եւ թէ որ գիտնայիք թէ ինչ ըսել է , Ը Ողոր-
մութիւն կ'ուզեմ՝ ու չէք թէ զոհ , անպատճառ ան-
8 պարտներուն չէիք դատապարտեր . Քանզի Որդին
մարդոյ շաբաթին տէրն է :
9 Ը Եւ անկէ երթալով՝ եկաւ անոնց ժողովարանը :
10 Եւ հոն մէկ մարդ մը կար՝ որուն ձեռքը չորցած
էր . և հարցուցին անոր՝ ու ըսին , թէ Ե Շաբաթ
օրը բժշկել արժանի է , որ անոր վրայով ամբաս-
11 տանութիւն բնեն : Ան ալ ըսաւ անոնց . Ձեզմէ
ո՞ր մարդը կայ՝ որ մէկ ոչխար մը ունենայ , և անի-
կայ շաբաթի օրը ֆ փոսի մէջ իյնայ , պիտի չբռնէ՞
12 ու վեր հանէ զանիկայ : Արդ՝ որչափ աւելի է մար-
դը ոչխարէն . ուրեմն շաբաթ օրը բարի գործել
13 արժան է : Ան առնը ըսաւ ան մարդուն . Երկ-
կընգծէ՛ ձեռքդ . ան ալ երկընգուց , ու ողջացաւ
14 մէկալին պէս : Յետ ֆարիսեցիները դուրս ելլե-
լով՝ անոր վրայ խորհուրդ կ'ընէին՝ թէ ինսո՞ր
անիկայ կորսընցընեն :
15 Եւ Յիսուս երբոր գիտցաւ , Լ զատուեցաւ անկէ .
Ե և շատ ժողովուրդներ անոր ետևէն գացին , ու
16 ամէնը բժշկեց : Եւ ֆ սաստիկ պատուիրեց անոնց ,

Ե Եւ . ԽԹ . 32 , 33 : ՂՒ . Ը . 31 : ԽԲ . 9 :
Ը Թուա . ԽԲ . 9 : Ցօհ . Է . 22 :
Լ Բ Մն . Գ . 18 : Մաղ . Գ . 1 :
Ե Ովս . Գ . 6 : Միք . Գ . 6 , 7 , 8 : ԳԼ . Թ . 13 :
Ը Մար . Գ . 1 : Ղու . Գ . 6 :
Ը Ղու . ԺԳ . 14 : ԺԳ . 3 : Ցօհ . Թ . 16 :
ֆ Տես Եւ . ԽԳ . 4 , 5 : Բ Օր . ԽԲ . 4 :
Ե ԳԼ . ԽԷ . 1 : Մար . Գ . 6 : Ղու . Գ . 11 : Ցօհ . Ե . 18 : Ժ . 39 : ԺԱ . 53 :
Լ Տես ԳԼ . Ժ . 23 : Մար . Գ . 7 :
Ե ԳԼ . ԺԹ . 2 :
ֆ ԳԼ . Թ . 30 :

17 որ գինքը ձեռ՝ չ՝ երեսանեն . Որ կատարուի
18 Նոյին մարգարէին ձեռքով բառած խօսքը . Ե՝ Ահա
իմ ծառաս՝ որ ընտրեցի , Ե իմ սիրելին՝ հ որուն
հաճեցաւ իմ անձս . իմ Հոգիս անոր վրայ պիտի
դնեմ , ու Հեթանոսներուն իրաւունք պիտի
19 պատմէ : Ո՛չ պիտի վիճի , և ո՛չ պիտի աղաղա-
կէ . և ո՛չ մէկը պիտի լսէ անոր ձայնը հրապա-
20 րակներուն մէջ : ՚Ջ՚աղջախած եղէգը պիտի չկոտրէ ,
ու պլպլցած պատրոյգը պիտի չմարէ , մինչև որ
21 դատաստանը յաղթութեան հանէ : Ու Հեթա-
նոսները անոր անուանը պիտի յուսան :
22 ՚Ն՚Ան առնը կոյր ու համր դիւահար մը բերին
իրեն , և զանիկայ բժշկեց , անանկ որ համրը ու
23 կոյրը խօսեցաւ ու տեսաւ : Ու բոլոր ժողովուրդ-
ները զարմացան՝ ու կ՚ըսէին . Ընդհօք ասիկա՞յ է
24 Դաւիթի որդին : Ո Նայց փարիսեցիները երբոր
լսեցին , ըսին . Ասիկայ ո՛րիէ Բահով չհաներ
դևերը՝ բայց դևերուն Իշխանովը :
25 Ու Յիսուս անոնց խորհուրդները իմանալով՝
ըսաւ անոնց . Ամէն թագաւորութիւն իրեն դէմ
բաժնուած՝ կ՚աւերի . և ամէն քաղաք կամ տուն
26 իրեն դէմ բաժնուած՝ չկրնար կենալ : Ու թէ որ
Սատանան՝ Սատանայ կը հանէ , իրեն դէմ բաժ-
նուեցաւ . ուստի ինտո՞ր պիտի կենայ անոր թա-
27 գաւորութիւնը : Ա՛ւ թէ որ ես Իսկզբուղով
դևերը կը հանեմ , ձեր որդիները ինչո՞վ կը հա-
նեն . ուրեմն անոնք պիտի ըլլան ձեր դատաւոր-
28 ները : Նայց թէ որ ես Աստուծոյ Հոգիովը կը
հանեմ դևերը , ուրեմն Աստուծոյ թագաւորու-
29 թիւնը ձեր վրայ հասած է : Կամ ինտո՞ր կրնայ

ե Եփ . խր . 1 :
զ Գլ . գ . 17 ; ժէ . 5 :
է Տես գլ . թ . 32 ; Մար . գ . 11 ; Ղու . ժա . 14 :
ը Գլ . թ . 34 ; Մար . գ . 22 ; Ղու . ժա . 15 :
թ Գլ . թ . 4 ; Ցօհ . բ . 25 ; Յայտ . բ . 23 :
ժ Դան . բ . 44 ; է . 14 ; Ղու . ա . 33 ; ժա . 20 ; ժէ . 20 , 21 :
ի Եփ . խթ . 24 ; Ղու . ժա . 21 , 22 , 23 :

մէկը զօրաւոր մարդու մը տունը մտնել , և անոր կարասիները յափշտակել , թէ որ առաջ ան զօրաւոր մարդը չկապէ , ու յետքը անոր տունը
30 կողոպտէ : Ան որ իմ հետս չէ , ինծի հակառակ է , և ան որ ինծի հետ չժողվեր , ցիրուցան կ'ընէ :
31 Անոր համար ձեզի կ'ըսեմ . Ամէն մեղք ու հայհոյութիւն պիտի ներուի մարդոց . բայց Ա֊ՍՊԻՆ դէմ եղած հայհոյութիւնը պիտի չներուի
32 մարդոց . Ու ով որ Որդւոյ մարդոյ դէմ բան կ'ըսէ , ներուի անոր . բայց ով որ Հոգւոյն Սրբոյ դէմ կ'ըսէ , պիտի չներուի անոր , ոչ այս աշխարհիս մէջ՝ և ոչ գալու ալիտքին մէջ :
33 Կամ ծառը բարի ըրէք , ու անոր պտուղը բարի . կամ ծառը չար ըրէք , ու անոր պտուղը չար . որովհետև պտուղէն կը ճանչցուի :
34 Ի՜ժերու ծնունդներ՝ ինչպէս կրնաք բարի խօսիլ , որ չար էք . որովհետև որ սրտին աւելցուքէն բերանը կը
35 խօսի : Բարի մարդը՝ իր սրտին բարի գանձէն բարի բաներ կը հանէ . և չար մարդը՝ իր չար
36 գանձէն չար բաներ կը հանէ : Բայց ձեզի կ'ըսեմ , թէ Ամէն դատարկ խօսքերու համար՝ որ մարդիկ կը խօսին , դատաստանին օրը հաշիւ պի-
37 տի տան : Ինչու որ քու խօսքերէդ պիտի արդարանաս , և քու խօսքերէդ պիտի դատապարտուիս :
38 Ան ատենը դպիրներէն ու փարիսեցիներէն ոմանք պատասխան տուին իրեն՝ ու ըսին . Վարդապետ՝ կ'ուզենք քեզմէ նշան մը տեսնել :
39 Անիկայ պատասխան տուաւ՝ ու անոնց ըսաւ .

ա Մար · գ · 28 : Ղու · ժբ · 10 : Երբ · գ · 4 : ժ · 26 , 29 : ա Ցօհ · ե · 16 :
ե Գոր · է · 51 :
ը Գլ · ժա · 19 : ժգ · 55 : Ցօհ · է · 12 , 52 :
թ ա Տիմ · ա · 13 :
ժ Գլ · է · 17 : Ղու · գ · 43 , 44 :
ի Գլ · գ · 7 : իգ · 33 :
լ Ղու · գ · 45 :
խ Գլ · ժգ · 1 : Մար · բ · 11 : Ղու · ժա · 16 , 29 : Ցօհ · բ · 18 : ա Կոր · ա · 22 :

Ջար և Հշնայող ազգը նշան կ'ուզէ , և ո՞րէ նշան պիտի չտրուի անոր , բայց միայն Յովնան մարգարէին նշանը : Վասնզի ՚ինչպէս որ Յովնան երկու օր ու երկու գիշեր կ'ետ ձուկին փորին մէջն էր , անանկ ալ Որդին մարդոյ պիտի ըլլայ երկրին սրտին մէջը երկու օր ու երկու գիշեր :

41 ՚Նինուէի մարդիկը դատաստանին օրը առ ազգին հետ պիտի կենան , ու ՚ի պիտի դատապարտեն անոնք . ՚ինչու որ Յովնանին քարոզութեամբը զղջի եկան . և ահա Յովնանէն մեծ մէկը կայ հոս :

42 ՚Հարաւի թագուհին դատաստանին օրը առ ազգին հետ պիտի կենի , ու պիտի դատապարտէ անոնք . ՚ինչու որ ինքը երկրի ծայրերէն եկաւ Սողոմոնին իմաստութիւնը լսելու . և ահա Սողոմոնէն մեծ մէկը կայ հոս :

43 ՚Ու երբոր պիղծ ոգին մարդէ մը կ'ելլէ , ՚անջուր տեղեր կը պտրտի , հանգստութիւն

44 կը փնտռէ ու չգտնէր . Ըն ատենը կ'ըսէ . դառնամ տունս իմ որմէն ելայ . և գալով կը գտնէ պարապ՝ մաքրուած ու

45 պատրաստուած : Ըն ատենը կ'երթայ՝ և իր հետը կ'առնէ եօթը ուրիշ ոգիներ իրմէ աւելի չար , ու մտնելով՝ հոն կը բնակին . և ֆան մարդուն վերջը՝ առաջինէն դէշ կ'ըլլայ . սանանկ պիտի ըլլայ առ չար ազգին ալ :

46 Ու դանի որ ինքը ժողովուրդին կը խօսէր , ՚ահա իր մայրը ու Ֆեղբայրներըդուրսը կայներ

Հ Եփ . ձէ . 3 : Գլ . ժգ . 4 : Մար . ը . 38 : Ցօհ . գ . 48 :
՚ Ցովն . ա . 17 :
՚՚ Ղու . ժա . 32 :
՚՚՚ Տնս Երեմ . գ . 11 : Եզեկ . ժգ . 51 , 52 : Հռով . ը . 27 :
՚՚՚՚ Ցովն . գ . 5 :
՚՚՚՚՚ գ Թագ . ժ . 1 : բ Մն . թ . 1 : Ղու . ժա . 31 :
՚՚՚՚՚՚ Ղու . ժա . 24 :
՚՚՚՚՚՚՚ Ցօբ . ա . 7 : ա Պետ . ե . 8 :
՚՚՚՚՚՚՚՚ Երբ . գ . 4 : ժ . 26 : բ Պետ . բ . 20 , 21 , 22 :
՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Մար . պ . 31 : Ղու . ը . 19 , 20 , 21 :
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Գլ . ժգ . 55 : Մար . գ . 3 : Ցօհ . բ . 12 : ե . 3 , 5 : Գործ . ա . 14 : ա Կոր . թ . 5 : Գաղ . ա . 19 :

47 էին , և կ'ուզէին իր հետը խօսիլ : Ու մէկը
իրեն ըսաւ . Ահա քու մայրդ ու եղբայրներդ
դուրսը կայներ են , և կ'ուզեն հետդ խօսիլ :
48 Ան ալ իրեն ըսողին պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ .
Ո՞վ է իմ մայրս , և ո՞վ են իմ եղբայրներս :
49 Ու իր ձեռքը դէպ 'ի իր աշակերտներուն երկընդը-
նելով՝ ըսաւ . Ահա իմ մայրս՝ և իմ եղբայրներս .
50 Վասն զի ո՛վ որ իմ երկնաւոր Հօրս կամքը
կատարէ , անոկայ է իմ եղբայրս և քոյրս ու
մայրս :

ԳԼՈՒԽ ԺԳ

3 Ս Աբմանացանկին առակը . 18 անոր մեկնութիւնը : 24 Որո-
մին , 31 մանանեխին , 33 խմորին , 44 ծածկուած գանձին ,
45 մարգարիտին 47 ու ծովը ձգուած ուռկանին առակները :
53 Քրիստոս կ'անարգուի իր հայրենակիցներէն :

1 Ա՚յն օրը Յիսուս տունէն ելլելով՝ ծովուն եզերքը
2 նստաւ : Բ Ու շատ ժողովուրդներ քովը
ժողվուեցան , անանկ որ ինքը նաւը մտաւ՝ ու
նստաւ . և բոլոր ժողովուրդը ծովեզերքը կայներ
3 էր : Ու շատ բաներ խօսեցաւ անոնց առակներ-
րով՝ և ըսաւ .
4 Տ Ահա սերմ ցանողը ելաւ՝ որ սերմ ցանէ . ու
երբոր կը ցանէր՝ մէկ քանիները ճամբուն քովը
իյնան , և թռչուններըը եկան՝ ու կերան զանոնք :
5 Ու ուրիշներըը ապառաժուտ տեղերու վրայ իյնան՝
ուր որ շատ հող չկար . և շուտ մը բուսան , հողը
6 խորունկութիւն չունենալուն համար . Արեւն
ելլուն ծագած առնները այրեցան , ու արմատ չու-
7 նենալուն համար չորցան : Ու ուրիշներըը իյնան
փուշերու մէջ , և փուշերը ելան՝ ու խեղդեցին զա-
8 նոնք : Ու ուրիշներըը իյնան աղէկ հողի մէջ ,
ու պտուղ կու տային՝ ոմանք հարիւր ,

ֆ Տես ՃՀ . ժե . 14 : Գաղ . ե . 6 : զ . 15 : Կող . գ . 11 : Եբր . բ . 11 :
ա Մար . գ . 1 : բ Ղու . բ . 4 :
գ Ղու . ե . 3 :
դ Ղու . բ . 5 :
ե Ծն . իզ . 12 :

9 որը վաթսուն, և որը երեսուն: ՂԱն որ լսելու
ականջ ունի, թող լսէ:
10 Ու աշակերտները մօտենալով՝ ըսին իրեն. Ինչո՞ւ
11 համար առակներով կը խօսիս անոնց: Ան ալ
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց. Ձեզի հա-
մար՝ որ Է ձեզի տրուած է դիտնալ երկնից թա-
գաւորութեանը խորհուրդները, և անոնց տրուած
12 չէ: ԸԱմէն ով որ ունի, անոր պիտի տրուի
ու պիտի աւելնայ. և ով որ չունի, ունեցածն
13 ալ անկէ պիտի առնուի: Ձեզի համար առակ-
ներով կը խօսիմ անոնց, որ կը տեսնեն՝ ու չեն
տեսներ, և կը լսեն՝ ու չեն լսեր, ու միտք չեն
14 առներ: Ու անոնց վրայ կը կատարուի Եսա-
յիին մարգարէութիւնը՝ որ կ'ըսէ. ԲԼսելով
պիտի լսէք՝ ու պիտի չհամառաք, և տեսնելով
15 պիտի տեսնէք՝ ու պիտի չտեսնէք: Որ-
չու որ այս ժողովուրդին սիրտը թանձրացաւ,
և ծ իրենց ականջներովը ծանր լսեցին, ու
աչքերնին գոցեցին, որ չըլլայ թէ բնաւ աչ-
քերով տեսնեն, և ականջներով լսեն, և սրտ-
ով խմանան, ու դարձի գան, և ես անոնք
16 բժշկեմ: Բայց Է երանի է ձեր աչքերուն՝ որ կը
17 տեսնեն, ու ձեր ականջներուն՝ որ կը լսեն: Վրա-
զի ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի, որ Ը շատ մարգարէներ
և արդարներ փափաքեցան ձեր տեսածները տեսնել
ու չտեսան, և ձեր լսածները լսել՝ ու չլսեցին:
18 Ի Լսեցէք դուք ուրեմն առակը լսեցէք:

ա Գղ. ժա. 15: Մար. դ. 9:
բ Գղ. ժա. 25: ժզ. 17: Մար. դ. 11: ա Կոր. բ. 10: ա Ցօհ. բ. 27:
գ Գղ. իե. 29: Մար. դ. 25: Ղու. բ. 18: ժթ. 26:
դ Եա. գ. 9: Եզեկ. ժբ. 2: Մար. դ. 12: Ղու. բ. 10: Ցօհ. ժբ. 40: Գոր. իբ. 26, 27: Հռով. ժա. 8: բ Կոր. գ. 14, 15:
ե Եբր. Ե. 11:
զ Գղ. ժզ. 17: Ղու. ժ. 23, 24: Ցօհ. Ի. 29:
է Եբր. ժա. 13: ա Պետ. ա. 10, 11:
ը Մար. դ. 14: Ղու. բ. 11:

19 Ըն ամէնը որ ֆ թագաւորութեան խօսքը կը լսէ՝
ու միտք չառնէր, չարը կու գայ ու անոր սրտին
մէջ ցանուածը կը յափշտակէ. ասիկայ ան է՝ որ
20 ճամբուն քովը ցանուեցաւ։ Եւ ապառաժուտ
տեղերու վրայ ցանուածը ան է՝ որ երբ կը լսէ
խօսքը, շուտ մը ուրախութեամբ կ'ընդունի զա-
21 նիկայ. Բայց իր մէջը արմատ չունենալով՝ քիչ
ժամանակ կը տևէ. ու երբոր նեղութիւն կամ
հալածանք ըլլայ խօսքին համար, շուտ մը կը
22 գայթակղի։ Եւ փուշերուն մէջ ցանուածը
ըսն է՝ որ երբ կը լսէ խօսքը, աշխարհիս զբաղ-
մունքը՝ եւ հարստութեան խաբէութիւնը խօսքը կը
23 խեղդեն, ու կ'ըլլայ անպտուղ։ Եւ ազէկ հողի
մէջ ցանուածը ան է՝ որ երբ կը լսէ խօսքը, միտք
կ'առնէ, և պտուղ կու տայ՝ ոմը հարիւր, ոմը
վաթսուն, ու ոմը երեսուն։

24 Ուրիշ առակ մըն ալ յառաջ բերաւ անոնց՝ ու
ըսաւ. Երկինքի թագաւորութիւնը նմանեցաւ մէկ
մարդու մը, որ իր արտին մէջ բարի սերմ ցանեց.
25 Ու երբոր մարդիկ կը քնանային, իր թշնամին
եկաւ, ու ցորենին մէջ որոմ ցանեց, և գնաց.
26 Ու երբոր խոտը բուսաւ՝ ու պտուղ բերաւ, անկէ
27 ետև որոմն ալ երեցաւ։ Ուստի տանուտիրոջը
ծառաները մօտեցան՝ ու իրեն ըսին. Տէր՝ չէ՞ որ
դուն քու արտիդ մէջ բարի սերմ ցանեցիր,
28 ուրկից որոմը ճ ունի։ Եւ անիկայ ըսաւ
անոնց. Ոէկ թշնամի մարդ մը ըրած է ասիկայ.
Ծառաները իրեն ըսին. Հիմա կ'ուզե՞ս որ եր-
29 թանք անիկայ մէկդի քաղենք։ Ըն ալ ըսաւ.
Ոչ. չըլլայ թէ որոմը քաղած ատենիդ՝ ցորենն
30 ալ անոր հետը փըցընէք։ Թո՛ղ տուէք որ եր-

ֆ ԳԼ. դ. 23։
ճ Եփ. ժբ. 2։ Եզեկ. լգ. 31, 32։ Ցօհ. ե. 35։
հ ԳԼ. ժա. 6։ բ Տիմ. ա. 15։
յ Եբեմ. դ. 3։
ղ ԳԼ. ժԹ. 23։ Մար. ժ. 23։ Ղու. ժբ. 24։ ա Տիմ. պ. 9։ բ Տիմ. դ. 10։

կուքն ալ մէկտեղ աձին մինչև հունձքի ատենը . և հունձքին ատենը հնձողներուն պիտի ըսեմ . Առաջ որոմը քաղեցէք , և անոնք խուրձ խուրձ կապեցէք այրելու համար , իսկ ցորենը իմ ամբարս ժողվեցէք :

31 Ուրիշ առակ մըն ալ յառաջ բերաւ անոնց՝ ու ըսաւ . Երկինքի թագաւորութիւնը մանանեխի հատի նման է , որն որ մարդ մը առաւ՝ իր արտին
32 մէջը ցանեց . Որ ամէն սերմերէն պզտիկ է , ու երբոր աճի՝ ամէն խոտերէներէն մեծ է , ու ծառ կ'ըլլայ , անանկ որ՝ երկինքի թռչուններըը կու գան , և անոր ճիւղերուն վրայ կը հանգչին :

33 Ուրիշ առակ մըն ալ զրուցեց անոնց՝ ըսելով . Երկինքի թագաւորութիւնը խմորի նման է , որն որ կնիկ մը առաւ՝ երեք գրեթ ալիւրի մէջ պահեց , մինչև որ ամէնն ալ խմորեցաւ :

34 Յիսուս ասա ամէն բաներըը առակներով խօսեցաւ ժողովուրդին , ու առանց առակի բան մը չէր
35 խօսեր անոնց . Որ կատարուի մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը . Առակներով պիտի բանամ իմ բերանս . աշխարհի սկիզբէն ի վեր ծածկուած բաներըը յառաջ պիտի բերեմ :

36 Ան ատենը Յիսուս ժողովուրդներըը թողուց , տունը եկաւ . և իր աշակերտներըը մօտեցան իրեն՝ ու ըսին . Բերին որոմներուն առակը մեկնէ մեզի :
37 Ան ալ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց . Հա-
38 րի սերմը ցանողը Որդին մարդոյ է . Ագարակը աշխարհս է . իսկ բարի սերմը անոնք են , որ թագաւորութեանը որդիքն են . բայց որոմը

ե Գա . գ . 12 :
զ Եա . բ . 2 , 3 ։ Միք . գ . 1 ։ Մար . գ . 31 ։ Ղու . ժգ . 18 , 19 ։
է Ղու . ժգ . 20 ։
ը Մար . գ . 33 , 34 ։
թ Սաղ . հը . 2 ։
ժ Հռով . ժգ . 25 , 26 ։ ա Կոր . բ . 7 ։ Եփես . գ . 9 ։ Կող . ա . 26 ։
ի Գա . իդ . 14 ։ իբ . 19 ։ Մար . ժգ . 15 , 20 ։ Ղու . իդ . 47 ։ Հռով . ժ . 18 ։ Կող . ա . 6 ։

39 Դ չարին որդիքն են . Նա թշնամին՝ որ անիկայ ցա-
նեց , Աստանան է . ու Հունձքը՝ աշխարհիս վերջն
40 է . և Հնձողները՝ հրեշտակներն են : Արդ՝ ինչպես որ
որոմը կը ժողվուի՝ ու կրակի մէջ կ'այրի , աշխար-
41 հիս վերջն ալ անանկ պիտի ըլլայ : Որդին մարդոյ
իր հրեշտակները պիտի խրկէ , ու ե պիտի ժողվեն
անոր թագաւորութենէն բոլոր գայթակղութիւն-
42 ները՝ և անոնք որ անօրէնութիւն կը գործեն , ե Ու
կրակի հնոցին մէջ պիտի ձգեն զանոնք . Հոն պի-
43 տի ըլլայ լալ՝ ու ակռաները կճրտցընել : ը Այն
ատենը արեւի պէս պիտի փայլին արդարները իրենց
Հօրը թագաւորութեանը մէջ : ը Ան որ լսելու-
44 ականջ ունի , թող լսէ : Դարձեալ երկնից թագաւորութիւնը արտի մէջ
պահուած գանձի նման է , որ անիկայ մէկ մարդ-
մը գտնելով՝ կը ծածկէ . և ուրախութենէն
կ'երթայ ու բոլոր ունեցածը կը ծախէ , ու ան
արտը կը գնէ :
45 Դարձեալ երկնից թագաւորութիւնը վաճառա-
կան մարգու մը նման է , որ գեղեցիկ մարգարիտներ
46 կը փնտռէ . Ու Հ մէկ պատուական մարգարիտ մը
գտնելով՝ գնաց իր բոլոր ունեցածը ծախեց , ու
զանիկայ գնեց :
47 Դարձեալ երկնից թագաւորութիւնը ծովը
ձգուած ուռկանի մը նման է , որ Ո ամէն տեսակէն
48 կը ժողվէ : Որ երբոր լեցուեցաւ՝ ցամաքը հա-
նեցին , ու նստան աղէկները ամաններու մէջ

Ա Ծն . գ . 13 : Ցօհ . բ . 44 : Գոր . ժգ . 10 : ա Ցօհ . գ . 8 :
Բ Ցովել . գ . 13 : Ցայտ . ժգ . 15 :
գ ԳԼ . ժբ . 7 : բ Գետ . բ . 1, 2 :
դ ԳԼ . գ . 12 : Ցայտ . ժԹ . 20 : ի . 10 :
Ե ԳԼ . բ . 12 : Հմր 50 :
զ Դան . ժբ . 3 : ակոր . ժե . 42, 43 :
է Հմր 9 :
ը Փիլ . գ . 7, 8 :
թ Ես . ժե . 1 : Ցայտ . գ . 18 :
ժ Առակ . բ . 4 : գ . 14, 15 : բ . 10, 19 :
ի ԳԼ . իբ . 10 :

49 ժողվեցին , և անշահը դուրս ձգեցին ։ Բաանկ պի-
տի ըլլայ աշխարհիս վերջը . հրեշտակները պիտի
գլլին՝ ու ֊ արդարներուն միջէն չարերը պիտի զա-
50 տեն , Նե ֆ պիտի ձգեն զանոնք կրակի վառոյին մէջ .
հոն պիտի ըլլայ լալ՝ ու ակռաները կձրտըցընել ։
51 Բաաւ անոնց Յիսուս . Հասկըցաք աս ամէն
52 բաները . ըսին անոր . Ա՛յո Տէր ։ Նե անոր ը-
աաւ անոնց . Ընդ համան ամէն դպիր՝ որ երկնից
թագաւորութեան աշակերտեալ է , նման է տա-
նուտէր մարդու մը՝ որ իր գանձէն «նոր ու հին
բաներ կը հանէ ։
53 Ու երբոր կատարեց Յիսուս աս առակները ,
54 անկէ մեկնեցաւ . Ե Նե եկաւ իր գաւառը , ու
անոնց կը սովրեցնէր՝ իրենց ժողովարանին մէջը .
մինչեւ որ կը զարմանային անոնք՝ ու կ՚ըսէին .
Աթիկայ ճարկից ունի աս իմաստութիւնը և հրաշք-
55 ները . ֈ Աթիկայ հիւսին որդին չէ՞ . ասոր մայրը
Մարիամ չէ՞ կոչուիր , ու Ը ասոր եղբայրները՝ Ի Յա-
56 կոբոս , և Յովսէս , ու Սիմոն , և Յուդա ։ Ու
ասոր քոյրերը՝ ամէնը մեր քովը չէ՞ն . ալ ինչը
57 ճարկից ունի աս ամէն բաները ։ Նե անոր վրայով
ը կը գայթակղէին . բայց Յիսուս ըսաւ անոնց .
Ի Մարգարէ մը անպատիւ չէ՝ բայց միայն իր գա-
58 ւառին ու իր տանը մէջ ։ Նե ը հոն շատ հր-
բաշքներ չըրաւ՝ անոնց անհաւատութեանը համար ։

֊ Գլ . իե . 32 ։
ֆ Հմր 42 ։
՚ Երգ . է . 13 ։
Ի Գլ . ը . 23 ։ Մար . գ . 1 ։ Ղու . գ . 16 , 23 ։
ֈ Եռ . խթ . 7 ։ Մար . գ . 3 ։ Ղու . գ . 23 ։ Յօհ . գ . 42 ։
Ը Գլ . ժը . 46 ։
Ի Մար . ժե . 40 ։
ը Գլ . ժա . 6 ։ Մար . գ . 3 , 4 ։
է Ղու . գ . 24 ։ Յօհ . գ . 44 ։
ը Մար . գ . 5 , 6 ։

ԳԼ . ԺԳ

1 Հերովդեսին կարծիքը Քրիստոսի վրայով ։ 3 Յովհաննէս
ակրոչին գլխատութիւնն պատմուած ։ 13 Յիսուս անապատ
տեղ մը կ՚երթայ , 15 ուր տեղ հինգ հազար հոգի կը կերակրէ
հինգ նկանակով ու երկու ձուկով . 22 ծովուն վրայ քալելով՝

իր աշակերտներուն կ'երթայ, 34 և Գեննեսարեթի ցամաքը
եկելով հիւանդները կը բժշկէ՝ անոնց իր հանդերձին ծայրին
դպչելովը։

1 Ա Յն ժամանակը՝ ֊Հերովդէս չորրորդապետը Յի-
2 սուսին համբաւը լսեց։ Ու իր ծառաներուն
ըսաւ։ Այնիկայ Յովհաննէս մկրտիչն է. անիկայ
մեռելներէն յարութիւն առած է, և անոր համար
հրաշքներ կ'ըլլան անով։
3 Վ Բանզի ֊Հերովդէս՝ Յովհաննէսը բռներ, զա-
նիկայ կապեր ու բանտը դրեր էր՝ իր եղբօրը Փիլիպ-
4 պոսին կնկանը ֊Հերովդիային համար։ Ա Զան զի
Յովհաննէս անոր կ'ըսէր. ֆ Չի՛ կրնար օրինաւոր էֆ
5 անիկայ քե՛ ունենալ։ Ուստի կ'ուզէր զանիկայ
սպաննել, բայց ժողովուրդէն կը վախնար.
Ա քանզի որ իբրև մարգարէ կ'ընդունէին զանիկայ։
6 Ու երբոր ֊Հերովդեսին ծննդեան օրը եղաւ,
֊Հերովդիային աղջիկը խաղաց հանդէսի մէջտեղ
7 մէջ, ու ֊Հերովդեսին հաճելի եղաւ։ Ուստի
երդումով խոստացաւ՝ որ տայ անոր ինչ որ
8 ուզելու ըլլայ։ Ան անիկայ առաջ իր մօրմէն խրա-
տուելով՝ ըսաւ. Տո՛ւր ինծի հոս Յովհաննէս
9 մկրտչին գլուխը սկուտեղի մէջ վրայ։ Ան թա-
գաւորը տրտմեցաւ. բայց երդումներուն համար՝
ու իր հետը նստողներուն համար՝ հրաման ըրաւ որ
10 տրուի։ Ան մարդ խրկելով՝ Յովհաննէսը բանտին
11 մէջ գլխատեց։ Ան անոր գլուխը սկուտեղով
բերուեցաւ ու տրուեցաւ աղջկանը. ան ալ իր
12 մօրը տարաւ։ Ան անոր աշակերտները եկան՝ ու
մարմինը վերցնելով թաղեցին. և գացին Յի-
սուսին պատմեցին։
13 Ու Ե երբոր լսեց Յիսուս, անկէ նաւով անա-
պատ տեղ մը գնաց առանձին. երբոր լսեցին

֊ Մար. գ. 14։ Ղու. թ. 7։
֎ Մար. գ. 17։ Ղու. գ. 19, 20։
֏ Ղև. ժբ. 16։ ի. 21։
Ա Գլ. իա. 26։ Ղու. ի. 6։
Ե Գլ. ժ. 23։ ժբ. 15։ Մար. գ. 32։ Ղու. թ. 10։ Ցօհ. գ. 1, 2։

ժողովուրդները՝ ոտքով անոր հետևէն գացին էրեմց քաղաքներէն։

14 Ու *երբոր դուրս ելաւ, շատ ժողովուրդ տեսնելով՝ ղեկաձայ անոնց վրայ, ու անոնց հիւանդները բժշկեց։

15 Եւ իրիկուան դէմ՝ իր աշակերտները իրեն եկան, ու ըսին. Ա՛ոս անապատս տեղ մըն է, և ժամանակը ուշացած է. արձակէ ժողովուրդները,
16 որ գեղերը երթան՝ ու իրենց կերակուր գնեն։ Եւ Յիսուս անոնց ըսաւ. Ա՛րկ չէ՛ որ պետք է երթան. դո՛ւք տուէք պետոնց որ ուտեն։ Անոնք ալ
17 ըսին անոր. Ա՛ոս ո՞րէն բան մը չունինք, բայց
18 միայն հինգ նկանակ՝ ու երկու ձուկ։ Ու ըսաւ
19 անոնց. Ա՛ոս ինծի բերէք զանոնք։ Եւ հրամայեց որ ժողովուրդները խոտին վրայ նստին. և հինգ նկանակը ու երկու ձուկը առաւ, ու դէպ 'ի երկինքը նայելով՝ ըօրհնեց. ու կտրելով նկանակները՝ աշակերտներուն տուաւ, և աշակերտները
20 ժողովուրդին։ Եւ ամէնքը կերան ու կշտացան, և տասներկու կողով լեցուն՝ ասիկայ կտորտանք-
21 ները վերցուցին։ Եւ անոնք որ կերան, հինգ հազարի չափ էրիկ մարդիկ էին՝ կնիկներէն և տղաքներէն 'ի զատ։

22 †Եւ շուտ մը աշակերտները արտորցուց որ նաւը մտնեն, և իրմէ առաջ միկալ կողմը անցնեն,
23 մինչև որ ինքը ժողովուրդները արձակէ։ Ընդ Եւ ժողովուրդները արձակելէնետքը՝ ինքը լեռը ելաւ առանձին աղօթք ընելու. ու ժերբոր իրիկուն
24 եղաւ, հոն միենակ էր. Նաւը արդէն ծովուն մէջտեղը աչկոծութեան մէջ էր, քանզու որ հովը
25 դէմ էր։ Ու գիշերուան չորրորդ պահուն Յիսուս

* Ո՛նդե՝ երբոր Յիսուս
ա Գլ. թ. 36։ Մար. գ. 34։
է Մար. գ. 35։ Ղու. թ. 12։ Յօհ. գ. 5։
ը Գլ. ժե. 36։
† Ո՛նդե՝ Եւ Յիսուս
ը Մար. գ. 46։
ժ Յօհ. գ. 16։

26 դէպ 'ի անոնց դնաց՝ ծովուն վրայ քալելով : Եւ
աշակերտները երբոր անիկայ տեսան՝ որ ի ծովուն
վրայ կը քալէր , խռովեցան , և ըսին թէ աչքի
երեւոյթ բան մըն է . ու վախերնուն կանչուըռտե-
27 ցին : Եւ շուտ մը Յիսուս խօսեցաւ անոնց՝ ու
28 ըսաւ . Քաջ եղէք՝ ես եմ , մի վախնաք : Պետ-
րոս պատասխան տուաւ անոր՝ ու ըսաւ . Տէր՝ թէ
որ դուն ես , հրամմեն ըսէ ինծի՝ որ քեզի դամ ջու-
29 րերուն վրայէն : Ան ալ ըսաւ . Եկո՛ւր . Պետրոս
ալ նաւէն իջաւ , ջուրերուն վրայէն քալեց որ
Յիսուսին գովը երթայ . բայց հովը սաստիկ տես-
նելով՝ վախցաւ , ու երբոր սկսաւ ընկղմիլ , աղա-
30 ղակեց ու ըսաւ . Տէր՝ ազատէ զիս : (31) Եւ
Յիսուս շուտ մը իր ձեռքը երկընցուց , բռնեց
զանիկայ՝ ու անոր ըսաւ . Ո՛վ քահաւատա՝ ինչո՞ւ
32 երկմտեցար : Ու երբոր նաւը ելան , հովը դադա-
33 րեցաւ : Եւ անոնք որ նաւուն մէջն էին , եկան
երկրպագութիւն ըրին անոր՝ ու ըսին . Ի՛րաւցընէ
Աստուծոյ Որդի կրնես դուն :
34 Ի Ու մէկալ կողմը անցնելով՝ Գեննեսարեթի
35 երկիրը հասան : Ու երբոր անոր տեղի մարդիկը
ճանչցան զանիկայ , մօտ խրկեցին բոլոր շրջակայ
տեղուանքը , ու բոլոր հիւանդները անոր բերին .
36 Եւ կ'աղաչէին անոր , որ միայն իր հանդերձին
քղանցքին դպչին . և ո՛ր անոնք որ դպան՝ բժշկուե-
ցան :

Ի Ցոր · Թ · 8 :

Լ Սպղ · ր · 7 : Մար · ա · 1 : Գլ · ժզ · 16 : իզ · 63 : Ղու · դ · 42 : Ցօհ · ա · 49 : զ · 70 : ժա · 27 : Գոր · բ · 37 : Հռով · ա · 4 :

Մ Մար · զ · 53 :

Ն Գլ · Թ · 20 : Մար · գ · 10 : Ղու · զ · 19 : Գոր · ԺԹ · 12 :

ԳԼ · ԺԵ

8 Քրիստոս կը յանդիմանէ գպիրները և փարիսեցիները՝ որոնք իրենց աւանդութեանց պատճառաւ զանց կ'ընէին Աստուծոյ պատուիրանքները . 11 ու կը սորվեցընէ Թէ բերանը մտած բանը մարդս չպղծեր . 21 կը բժշկէ Քանանացի կնկանը աղ-

Ջիկը ։ 30 և ուրիշ շատ ժողովուրդներ · 32 Եօթը նկանակով ու քանի մը ձուկով չորս հազար էրիկ մարդիկ կը կշտացընէ , կնիկներէն ու տղաքներէն ՚ի զատ ։

1 Ան ատենը ՝ Յիսուսին եկան դպիրները ու փա-
2 րիսեցիները՝ որ Երուսաղէմէն էին , ու ըսին ·
3 Ինչո՞ւ քու աշակերտներդ Ծերերուն աւանդու-
4 թիւնը զանց կ՚ընեն · ինչու որ ձեռքերնին չեն
5 լուար , երբոր հաց կ՚ուտեն ։ Ան ալ պատասխան
6 տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց · Ձապա դուք ինչո՞ւ Ա-
7 ստուծոյ պատուիրանքը զանց կ՚ընէք՝ ձեր աւանդու-
8 թիւնը պատճառաւ ։ Ռանդի Աստուած պատուի-
9 րեց՝ ըսելով · Ծ Ռու հայրդ ու մայրդ պատուէ ·
10 Եւ Ե՞վ որ էր հայրը կամ մայրը անիծէ , մահով
11 թող մեռնի ։ Բայց դուք կ՚ըսէք · Մ՚վ որ էր
հօրը կամ մօրը ըսէ թէ՝ ըԱյն բանը՝ որ ինծմէ
պիտի շահիս , Կորպանի պոլա՞ ընծայ է · ու ըԵ-
րբ իր հայրը կամ իր մայրը չպատուէ , ապա՞ Ե ·
և այսպէս ձեր աւանդութիւնը պատճառաւ՝ Ա-
12 ստուծոյ պատուիրանքը խափանած էք ։ Ե Ալ՛ղծա-
13 ւորներ՝ ազէկ մարգարէութիւն ըրաւ ձեր վրայ
14 Եսայիան՝ ու ըսաւ · ըԱյս ժողովուրդը ձեռքն *շըր-
թունքներովը զիս կը պատուէ · բայց իրենց սիր-
15 տը հեռացած պատուած է ինծմէ · Ու պարապ
16 տեղը զիս կը պաշտեն , Ըմարդոց պատուիրած
բաները իբրև վարդապետութիւն սորվեցընելով ։
17 Ժ Եւ ժողովուրդները իրեն կանչելով՝ ըսաւ ա-
18 նոնց · Լսեցէք ու միտ առէք · Է Ձէ թէ բնէ որ

՚ Մատ · է · 1 ։
՚ Մատ · է · 5 ։
՚ Կող · բ · 8 ։
՚ Եր · ի · 12 ։ Ղե · ԺԹ · 3 ։ ը Օր · և · 16 ։ Առակ · իգ · 22 ։ Եփես · զ · 2 ։
՚ Եր · իա · 17 ։ Ղե · ի · 9 ։ բ Օր · իե · 16 ։ Առակ · ի · 20 ։ լ · 17 ։
՚ Մատ · է · 11 , 12 ։
՚ Մատ · է · 6 ։
՚ Ես · իթ · 13 ։ Եզեկ · լգ · 31 ։
* Ոմանք՝ բերնովը ինծի կը մօտենայ , և շրթունքներովը
՚ Ես · իթ · 13 ։ Կող · բ · 18–22 ։ Տիտ · ա · 14 ։
՚ Մատ · է · 14 ։
՚ Գոր · ժ · 15 ։ Հռով · ժգ · 14 , 17 , 20 ։ ա Տիմ · դ · 4 ։ Տիտ · ա · 15 ։

բերանը կը մնանէ կը պղծէ մարդը , հապա ինչ որ բերնէն կ'ելլէ անիկայ կը պղծէ մարդը :
12 Ան առնը իր աշակերտները եկան՝ ըսին իրեն . Գիտե՞ս որ փարիսեցիները գայթակղեցան՝ երբոր
13 լսեցին ան խօսքը : Ան ալ պատասխան տալով՝ ըսաւ . Ամէն տունկ՝ որ իմ երկնաւոր Հայրս չէ
14 տնկեր , պիտի խլուի : Ձգեցէք զանոնք . Ի՛նչ կոյր են՝ կոյրերու առաջնորդ . իսկ թէ որ կոյրը կոյրին առաջնորդէ , երկուքն ալ փոսը պի-
15 տի իյնան : Ու Պետրոս պատասխան տալով
16 անոր ըսաւ . Մեկնէ մեզի առակը : Ըսաւ Յիսուս . Դո՞ւք ալ տակաւին անմիտ էք .
17 Ու չէ՞ք հասկընար , թէ համէն ինչ որ բերանը կը մնանէ , փորը կ'երթայ՝ ու արտաքնոցը կը
18 ձգուի . Բայց ինչ բերնէն ելած բաները սրտէն կ'ելլեն , և անոնք կը պղծեն մարդը : Վասն-
19 զի որ սրտէն կ'ելլեն չար խորհուրդներ , սպանութիւններ , շնութիւններ , պոռնկութիւններ , գողութիւններ , սուտ վկայութիւններ , հայհոյ-
20 թիւններ : Ասոնք են՝ որ կը պղծեն մարդը . բայց անլուայ ձեռքով հաց ուտելը՝ չպղծեր մարդը :
21 Ու Յիսուս անկէ ելլելով՝ Տիւրոսի ու Սիդոնի
22 կողմերը գնաց : Ու ահա Քանանացի կնիկ մը ան սահմաններէն ելած՝ կ'աղաղակէր անոր ու կ'ը-
սէր . Ողորմի՛ ինծի Տէր՝ որդի Դաւիթի , աղ-
23 ջիկս դեւէն սաստիկ կը չարչարուի : Ու ինքը բնաւ պատասխան մը չտուաւ անոր . ու իր աշա-
կերտները մօտենալով՝ կ'աղաչէին իրեն՝ ու կ'ըսէ-
ին . Արձակէ զանիկայ , վասն զի մեր ետևէն կ'ա-
24 ղաղակէ : Ու ինքը պատասխան տուաւ՝ ու

ե Ցօհ . ժե . 2 ։ ա Կոր . գ . 12 , եշ ։
է Ես . թ . 16 ։ Սաղ . բ . 8 ։ Գլ . իդ . 16 ։ Ղս . գ . 39 ։
ը Մար . է . 17 ։
թ Գլ . ժգ . 9 ։ Մար . է . 18 ։
ժ ա Կոր . գ . 13 ։
ի Ցակ . գ . 6 ։
լ Ծն . գ . 5 ։ բ . 21 ։ Առակ . գ . 14 ։ Երեմ . ժէ . 9 ։ Մար . է . 21 ։
խ Մար . է . 24 ։

ըսաւ . *Դ*Այս ո՞րկէ մը չկրկուեցայ՝ բայց միայն
25 Իսրայէլի տանը կորսուած ոչխարներուն : Եւ
անիկայ եկաւ երկրպագութիւն կ՚ընէր անոր՝ ու
26 կ՚ըսէր . Տէր՝ օգնէ ինծի : Ան ալ պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ . Աղէկ չէ տղոց հացը առնել ,
27 ու շուներուն ձգել : Եւ անիկայ ըսաւ . Այո՛
Տէր . ինչու որ շուներն ալ իրենց տիրոջը սեղա-
28 նէն թափած փշրանքներէն կը կերակրուին : Ան
առնը Յիսուս պատասխան տուաւ անոր՝ ու ը-
սաւ . Ով կին՝ քու հաւատքդ մեծ է . քու ու-
զածիդ պէս ըլլայ քեզի . և նոյն ժամէն անոր աղ-
ջիկը բժշկուեցաւ :

29 *Ե*Ու Յիսուս անկէ դնաց՝ և Գալիլեայի ծովեզեր-
30 քը եկաւ , և լեռը ելլելով՝ հոն նստաւ : Եւ
*ե*շատ ժողովուրդներ իրեն եկան , որ իրենց հետ
ունէին կաղեր , կոյրեր , համրեր , հաշմանդամներ ,
և ուրիշ շատեր . ու ձգեցին անոնք Յիսուսի ոտ-
31 քը , և բժշկեց զանոնք . Այնպէս որ ժողովուրդ-
ները զարմացան , տեսնելով որ համրերը կը խօ-
սէին , հաշմանդամները կը բժշկուէին , կաղերը կը
քալէին , և կոյրերը կը տեսնէին , ու Իսրայէլի
Աստուածը կը փառաւորէին :

32 *Ն*Եւ Յիսուս իր աշակերտները քովը կանչելով՝
ըսաւ . Կը խղճամ ատ ժողովուրդին վրայ . ինչու-
որ հիմա երեք օր է որ իմ քովս են , և բան մը
չունին ուտելու . ու անոնք անօթի արձակել չեմ
33 ուզեր , չըլլայ որ ճամբան մնան : Ետկ *ը*աշա-
կերտները անոր ըսին . Մենք անապատի մէջ ինչա-
կից պիտի ունենանք այնչափ հաց , որ այսչափ
34 բազմութիւնը կշտացընենք : Եւ Յիսուս ըսաւ

ե Գլ . ժ . 5 , 6 ։ Գոր . գ . 25 , 26 ։ ժգ . 46 ։ Հռով . ժե . 8 ։
զ Գլ . է . 6 ։ Փիլ . գ . 2 ։
է Մար . է . 31 ։
ը Գլ . գ . 18 ։
թ Ես . լե . 5 , 6 ։ Գլ . ժա . 5 ։ Դտ . է . 22 ։
ժ Մար . ը . 1 ։
ի գ Թագ . գ . 43 ։

անոնց . Վ՚անի՞ նկանակ ունիք . անոնք ալ ըսին .
35 Լօթը , ու քանի մը մանր ձուկեր : Ու հրամայեց
36 բոլոր ժողովուրդին որ գետնին վրայ նստին : Ու
Ը առնելով նկանակը՝ և ձուկերը առաւ , ՚ի յոյս՝
և կտրեց , ու տուաւ աշակերտներուն , աշակերտ-
37 ներն ալ՝ ժողովուրդին : Ուրկան ամէնքը՝ և կըշ-
տացան , ու լօթը գամբիւղ լեցուն՝ աւելցած կը-
38 տորուանքները վերցուցին : Ու անոնք որ կերան՝
չորս հազար էրիկ մարդիկ էին , կիներէն և տը-
ղաքներէն ՚ի զատ :
39 Ու ՚ի երբոր ժողովուրդը արձակեց , նաւը մը-
տաւ , ու Մագդալայի սահմաններուն եկաւ :

ՂՈՒԿԱՍ ԺԱ.16

1 Փարիսեցիք նշան մը կ՚ուզեն : 6 Յիսուս կը պատուիրէ իր աշակերտներուն՝ որ զգոյշ ըլլան փարիսեցւոց և սադուկեցւոց խմորէն : 13 Ժողովուրդին կարծիքը Քրիստոսի վրայով , 16 և Պետրոսի դաւանութիւնը : 21 Յիսուս կ՚իմացընէ աշակերտներուն իր մահը . 23 կը յանդիմանէ Պետրոսը՝ որ կ՚ուզէր դէմ կենալ . 24 և իրեն հետևիլ ուզողները կը խրատէ որ իրենց խաչը կրեն :

1 Ու ՚ի փարիսեցիները ու սադուկեցիները քովը
եկան՝ փորձելով իրմէն կ՚ուզէին որ երկինքէն
2 նշան մը ցուցընէ իրենց : Ընդիակայ պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց . Երբոր իրիկուն կ՚ըլլայ ,
կ՚ըսէք թէ՝ Պարզ պիտի ըլայ , ինչու որ երկինքը
3 կարմրած է : Ու առտուանց՝ Ձ.յսօր մրրիկ պիտի
ըլլայ , ինչու որ երկինքը միգապատ ու կարմրած
է : Անղծաւորներ՝ երկինքին երեսը քննելը գի-
տէք , բայց ժամանակներուն նշանները չէ՞ք կրնար
4 գիտնալ : Բ Չար ու շնացող ազգը նշան կ՚ուզէ .
և ո՛րեւէ նշան պիտի չտրուի անոր , բայց Յովնան
մարգարէին նշանը . և Թողուց անոնք՝ ու գնաց :

Ը Գլ . ժգ . 19 :
՚ ա Թագ . թ . 13 : Ղու . իբ . 19 :
՚՚ Մար . ը . 10 :
՚՚՚ Գլ . ժբ . 38 : Մար . ը . 11 : Ղու . ժա . 16 : ժբ . 54—56 : ա Կոր . ա . 22 :
Բ Գլ . ժբ—39 :

5 Ու երբոր † իր աշակերտները մէկալ կողմը ան-
6 ցան՝ հաց առնելու մոռցեր էին։ Ու Յիսուս անոնց
ըսաւ. Տ՚նայեցէք ու զգուշացէք փարիսեցւոց և
7 սադուկեցւոց խմորէն։ Անոնք մէջերնին կը խորհէին՝
8 ու կ՚ըսէին, Թէ Հաց չբերինք հետերնիս։ Ուստի
Յիսուս անոնց խորհուրդը գիտնալով՝ ըսաւ անոնց.
Ա՛ծլերնիդ ինչո՞ւ կը խորհիք՝ Թէ հաց չառիք։ Ե
9 Թէ հաց չառիք։ Ե Տակաւին չէ՞ք հասկընար և
չէ՞ք յիշեր հինգ նկանակը՝ հինգ հազարին, ու
10 քանի կողով վերցուցիք. Ո՞չ ալ եօթը նկանա-
կը՝ չորս հազարին, ու քանի զամբիւղ վերցուցիք։
11 Ի՞նչպէս չէք հասկընար՝ Թէ ես հացի համար չըսի
ձեզի՝ փարիսեցւոց և սադուկեցւոց խմորէն զգոյշ
12 կենալ։ Ան ատենը հասկըցան՝ որ հացի խմորէն
զգուշանալ չըսաւ, հապա փարիսեցւոց ու սադու-
կեցւոց վարդապետութենէն։
13 Ու Յիսուս Փիլիպպոսի Կեսարիային կողմերը
երթալով, իր աշակերտներուն հարցուց՝ ու ըսաւ.
Ե Մարդիկ ո՞վ կ՚ըսեն Թէ եմ ես Որդի մարդոյ։
14 Ու անոնք ըսին. Ը Ոմանք կ՚ըսեն Ե՝ Յովհաննէս
Մկրտիչն է ու, ուրիշները՝ Եղիան, ուրիշներն ալ՝
15 Երեմիան, կամ մարգարէներէն մէկը։ Ըսաւ
անոնց. Ձապա դուք ինծի համար ո՞վ կ՚ըսէք Թէ
16 եմ։ Սիմոն Պետրոս պատասխան տուաւ՝ ու ը-
սաւ. Ը Դուն ես Քրիստոս՝ կենդանի Աստուծոյ
17 Որդին։ Ու Յիսուս պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ
անոր։ Երանի քեզ Սիմոն՝ Յովնանին որդին,
Ժ Ինչու որ մարմինը և արիւնը քեզի չյայտնեց այլ-
18 կայ, հապա Իմ Հայրս՝ որ երկինքն է։ Ու ես

† Մար. ը. 14։
Տ Ղու. ժբ. 1։
Ե ԳԼ. ժգ. 17։ Ցօհ. գ. 9։
Ձ ԳԼ. ժե. 34։
Է Մար. ը. 27։ Ղու. թ. 18։
Ը ԳԼ. ժգ. 2։ Ղու. թ. 7, 8, 9։
Ը ԳԼ. ժգ. 33։ Մար. ը. 29։ Ղու. թ. 20։ Ցօհ. գ. 70։ ժա. 27։ Գոր. ը. 37։ թ. 20։ ա Ցօհ. դ. 15։ ե. 5։ Եբր. ա. 2, 5։
Ժ Եփես. բ. 8։
Ի ա Կոր. բ. 10։ Գաղ. ա. 16։

քեզի կ'ըսեմ՝ որ Լ Պետրոս ես, ու ե՛ս այս վէմին վրայ պիտի շինեմ իմ եկեղեցիս, և
19 ժ դժոխքին դռները անոր պիտի չյաղթեն։ Ես երկնից թագաւորութեան բանալիները քեզի պիտի տամ. և ինչ որ երկրի վրայ կապես, երկինքի մէջ կապուած պիտի ըլլայ. ու ինչ որ երկրի վրայ արձակես, երկինքի մէջ արձակուած պիտի
20 ըլլայ։ Ան ատենը աշակերտներուն պատուիրեց, որ մէկու մը չըսեն՝ թէ ինքը Քրիստոսն է։
21 Անկէ ետև սկսաւ Յիսուս իր աշակերտներուն յուչընել՝ թէ պէտք է որ ինքը Երուսաղէմ երթայ, ու շատ չարչարանքներ կրէ ծերերէն և քահանայապետներէն ու դպիրներէն, և սպանուի,
22 ու երրորդ օրը յարութիւն առնէ։ Ու Պետրոս մէկդի առաւ զանիկայ, և սկսաւ յանդիմանել զանիկայ՝ ու ըսել. Քաւ լեցի քեզ Տէր՝ այս
23 բանը քեզի չըլլայ։ Ան ինքը դառնալով՝ Պետրոսին ըսաւ. Ետին դնա Սատանայ, ե՛ս ինծի գայթակղութիւն ես դուն. ինչու որ Աստուծոյ բանները չես մտածեր, հապա մարդոյ բանները։
24 Ան ատենը Յիսուս իր աշակերտներուն ըսաւ. Թէ որ մէկը իմ ետևէս գալ կ'ուզէ, թող իր անձը ուրանայ, և իր խաչը վերցընէ, ու իմ ետևէս
25 գայ։ Վասն զի ո՛վ որ կ'ուզէ իր անձը ապրեցընել, պիտի կորսընցընէ անիկայ. և ո՛վ որ ինծի համար իր անձը կը կորսընցընէ, պիտի գտնէ
26 անիկայ։ Վասնզի ի՞նչ կը շահի մարդ մը՝ թէ որ

Լ Ցօհ. ա. 42։
* Յ՝ Վէմ
Ե Եփես. բ. 20։ Ցայտ. իա. 14։
ձ Ցոր. լբ. 17։ Սազ. թ. 13։ ԿԱ. 18։ Եա. լբ. 10։
ի ԳԼ. ժբ. 18։ Ցօհ. ի. 23։
ղ ԳԼ. ժէ. 9։ Մար. ը. 30։ Ղու. թ. 21։
ն ԳԼ. ի. 17։ Մար. ը. 31։ թ. 31։ ժ. 33։ Ղու. թ. 22։ ժբ. 31։ իդ. 6. 7։
շ Տես բ Թագ. ժթ. 22։
ո Հռով. բ. 7։
չ ԳԼ. ժ. 38։ Մար. ը. 34։ Ղու. թ. 23։ ժգ. 27։ Գոր. ժգ. 21։ ա Թես. գ. 3։ բ Տիմ. գ. 12։
յ Ղու. ժէ. 33։ Ցօհ. ժբ. 25։

բոլոր աշխարհը վաստըկի , և իր անձը կորսընցը-
նէ . կամ ՝ իր անձին համար ի՞նչ տալու կրնայ
27 տայ մարդ : Ա՛ման զի ՚Որդին մարդոյ իր Հօրը
փառքովը պիտի գայ ՝ իր հրեշտակներուն հետ . և
ան ատենը ամէն մէկուն իր գործքերուն համեմատ
28 հատուցում պիտի ընէ : Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի ,
որ ՚Աոս նեղիկայ եղողներէն մէկ քանիները կան՝
որոնք մահուան համը պիտի չառնեն , մինչև
որ տեսնեն ՚Որդին մարդոյ իր թագաւորութիւնովը
եկած :

ԳԼՈՒԽ ԺԷ

1 Քրիստոսի պայծառակերպութիւնը : 14 Քրիստոս կը բժշկէ լուա-
նոտը . 22 կը նախագուշակէ իր չարչարանքները . 24 ու երկդրա-
մեան տուրքը կը հատուցանէ :

1 Եւ ՝ վեց օրէն հետև Յիսուս իր հետը առաւ
Պետրոսը ու Յակոբոսը և անոր եղբայրը
Յովհաննէսը , ու անոնք մէկ բարձր լեռ մը հանեց
2 առանձին . Եւ անոնց առջևը պայծառակերպեցաւ , ու
իր երեսը փայլեցաւ արեգակի պէս , ու իր հան-
3 դերձները ձերմակցան լուսոյ պէս : Եւ ահա երևցան
անոնց Մովսէս ու Եղիա , ու իր հետը կը խօսէին :
4 Պատասխան տուաւ Պետրոս՝ ու ըսաւ Յիսուսին .
Տէր՛ , աղէկ է որ հոս կենանք . Թէ որ կ՚ուզես ,
իրեք խրճիթ շինենք հոս , մէկը քեզի՝ և մէկը
5 Մովսէսին՝ ու մէկը Եղիային : Եւ Բ.քանի որ անի-
կայ կը խօսէր , ահա լուսաւոր ամպ մը անոնց վրայ
հովանի եղաւ . և ահա ամպէն ձայն մը Է.ՒՀ՝
ըսելով . ՝Ասիկայ է իմ սիրելի Որդիս , ՚որուն

ն Սաղ . խթ . 7 , 8 :
ւ Գլ . իգ . 64 : Մար . ը . 38 :
Ղու . թ . 26 :
ո Դան . է . 10 : Զար . ժգ . 5 : Գլ . իե . 31 : Ցուդ . 14 :
շ Ցար . լդ . 11 : Սաղ . կբ . 12 : Առակ . իգ . 12 : Երեմ . ժէ . 10 : լբ . 19 : Հռով . բ . 6 : ա Կոր . գ . 8 : բ Կոր . և . 10 : ա Պետ . ա . 17 : Ցայտ . բ . 23 : իբ . 12 :
չ Մար . ը . 39 : Ղու . թ . 27 :
ռ Մար . թ . 1 : Ղու . թ . 28 :
ց բ Պետ . ա . 17 :
ւ Գլ . գ . 17 : Մար . ա . 11 : Ղու . գ . 22 :
փ Ես . խբ . 1 :

6 հաւներ եմ . Է առած մնիկ ըսէք ։ ՂԱշակերտները
երբոր լսեցին , երեսնուն վրայ ինկան , ու խիստ
7 վախցան ։ Ու Յիսուս մօտենալով Է դպաւ անոնց՝
8 ու ըսաւ . Ելէք ու մի՛ վախնաք ։ Աչքերնին
վերցուցին՝ ու մէկը չտեսան , բայց միայն Յի-
սուսը ։
9 Ու երբոր անոնք լեռնէն վար կ՚իջնէին , ը Յիսուս
պատուիրեց անոնց՝ ու ըսաւ . Այս տեսիլքը մար-
դու մի՛ պատմէք , մինչև Որդին մարդոյ մեռելնե-
10 րէն յարութիւն առնէ ։ Ու իր աշակերտները
իրեն հարցուցին՝ ու ըսին . Ուրեմն Բ ինչո՞ւ համար
դպիրները կ՚ըսեն թէ՝ պէտք է որ առաջ Եղիան
11 գայ ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ
անոնց . Եղիան առաջ կու գայ , և ժ ամէն
12 բան կարգի կը դնէ ։ Է Բայց ձեզի կ՚ըսեմ , որ
Եղիան արդէն եկած է , և անոնք չճանչցան ,
հապա ը ինչ որ ուզեցին՝ ըրին անոր . անանկ ալ
13 Է Որդին մարդոյ անոնցմէ պիտի չարչարուի ։ Ժ Յե-
տոնը հասկցան աշակերտները , որ Յովհաննէս
մկրտչին համար ըսաւ անոնց ։
14 ի Ու երբոր ժողովուրդին քովը եկան , մարդ մը
մօտեցաւ անոր , և ծունկ չոքելով՝ կ՚ըսէր . Տէր՛
իմ որդւոյս ողորմի՛ , որ կը լուսնոտի , և չարա-
չար կը տանջուի . քանզի շատ անգամ կրակի մէջ
15 կ՚իյնայ , ու շատ անգամ ջուրի մէջ ։ Ու անոնք
քու աշակերտներուդ բերի , ու չկրցան զանոնք
16 բժշկել ։ Յիսուս պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ .

Է ը Օր . ժը . 15 , 19 ։ Գոր .
գ . 22 , 23 ։
ը ը Պետ . ա . 18 ։
Է Դան . ը . 18 ։ Թ . 21 ։ ժ .
10 , 18 ։
ը Գլ . ժգ . 20 ։ Մար . ը . 30 ։
Թ . 9 ։
Ը Մատ . դ . 5 ։ Գլ . ժա . 14 ։
Մար . Թ . 10 ։
ժ Մատ . դ . 6 ։ Ղու . ա . 16 ։
17 ։ Գոր . գ . 21 ։
ի Գլ . ժա . 14 ։ Մար . Թ .
11 , 12 ։
լ Գլ . ժգ . 3 , 10 ։
Խ Գլ . ժգ . 21 ։
ձ Գլ . ժա . 14 ։
ղ Մար . Թ . 14 ։ Ղու . Թ .
37 ։

Ա՛վ անհաւատ և խոտորեալ ազգ՝ մինչև ե՞րբ
ձեզի հետ պիտի ըլլամ , մինչև ե՞րբ ձեզի պիտի
17 համբերեմ . զանիկայ հոս բնծի բերէք : Ու Յի-
սուս առաջեց անոր , ու դևը անկէ ելաւ . և բժըշ-
18 կուեցաւ տղան նոյն ժամէն : Ան առներ աշա-
կերտները առանձին Յիսուսին քովը երթալով՝
19 ըսին . Մենք ինչո՞ւ չկրցանք անիկայ հանել : Ու
Յիսուս ըսաւ անոնց . Ձեր թերահաւատութեա-
նը համար . քանզի ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի . հա՛մ
որ մանանեխի հատի չափ հաւատք ունենաք , ա՛ռ
լեռանս պիտի ըսէք՝ Անկէ անդին փոխադրուէ , և
պիտի փոխադրուի . ու բան մը անձնարին պիտի
20 չըլլայ ձեզի : Սակայն աս տեսակը ո՛րևէ բանով
չելլեր , բայց միայն աղօթքով և ծոմապահու-
թեամբ :
21 Ու երբոր անոնք Գալիլեայի մէջ կը պտրտէին՝
Յիսուս ըսաւ անոնց . Որդին մարդոյ պիտի մատ-
22 նուի մարդոց ձեռքը . Ու զանիկայ պիտի մեռցը-
նեն , ու երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ . ու
խիստ տրտմեցան :
23 Ու երբոր անոնք Կափառնայում եկան , տ՚երկ-
դրամեան փո՛ղը առնողները Պետրոսին եկան՝ ու
ըսին . Ձեր վարդապետը երկդրամեանը չը՞հա-
տուցանէր . Ե՛ անիկայ ըսաւ . Այո՛ , կը հատու-
24 ցանէ : Ու երբոր տունը մտաւ , Յիսուս անոր
դէմը ելաւ՝ ու ըսաւ . Ինչպէս կ՚երևնայ՝
Սի՛մոն . երկրիս թագաւորները որմի՞ն կ՚առ-
նեն հարկը կամ տուրքը , իրենց որդինե՞րէն , թէ
25 օտարներէն : Պետրոս անոր ըսաւ՝ Թէ Օտարնե-
րէն . Յիսուս անոր ըսաւ . Ուրեմն որդիքը ազատ

տ ԳԼ · իա · 21 : Մար · ժա · 23 : Ղու · ժէ · 6 : ա Կոր · ժբ · 9 : ժգ · 2 :
ի ԳԼ · ժգ · 21 : ի · 17 : Մար · ը · 31 : իթ · 29 , 30 : ժ · 33 : Ղու · թ · 22 , 44 : ժբ · 31 : իգ · 6 , 7 :
ղ Մար · թ · 32 :
ճ Տես Եւ · լ · 13 : լթ · 26 :

26 են : Խայց չըլլայ որ անոնք գայթակղեցընենք , դնա ծովը՝ և կարթ ձգէ , ու առջի ձուկը որ կ'ելլէ՝ առ , և անոր բերանը բանալով՝ սատեր մը պիտի գտնես . զանիկայ առ՝ անոնց տուր ինձի և քեզի համար :

ԳԼ . ԺԸ

1 Քրիստոս կը պատուիրէ իր աշակերտներուն խոնարհ ու հեզ ըլլալ , 7 գայթակղութիւն չտալ , և պզտիկները չանարգել . 15 կը սորվեցընէ թէ ինչպէս վարուելու ենք մեր եղբայրներուն հետ , երբոր անոնք մեզի դէմ մեղանչեն , 21 և թէ քանի անգամ ներելու ենք անոնց . 23 ասիկայ կը բացատրէ թագաւորի մը առակով , որ հաշիւ ուզեց իր ծառաներէն , 32 ու իր ընկերին ողորմութիւն չցուցընողը պատժեց :

1 ՚Ի յն ժամանակը աշակերտները Յիսուսին մօտ եկան՝ ու ըսին . Ո՞վ է մեծ երկնից թա-
2 գաւորութեանը մէջ : Ան Յիսուս տղայ մը կանչեց իրեն , զանիկայ անոնց մէջտեղը կայնեցուց ,
3 ու ըսաւ . Ա՛մենէն կ'ըսեմ ձեզի , Բ թէ դարձի չգաք՝ և տղոց պէս չըլլաք , երկնից թագա-
4 ւորութիւնը բնաւ պիտի չմտնէք : Է Ուստի ո՛վ որ իր անձը աս տղուն պէս խոնարհեցընէ , անիկայ
5 է մեծ երկնից թագաւորութեանը մէջ : Ան Է ո՛վ որ ասանկ տղայ մը ընդունի իմ անունովս , զիս
6 կ'ընդունի : Ան Է ո՛վ որ գայթակղեցընէ աս պզտիկներուն մէկը՝ որ ինծի կը հաւատան , աղէկ է անոր՝ որ իր պարանոցէն իշու աղացքի քար մը կախուի , ու ծովուն անդունդին մէջ ընկղմի :
7 Վ՛ա՛յ աշխարհին՝ գայթակղութիւններու պատճառաւ . Ը վասն զի հարկ է որ գայթակղութիւնները գան , բայց Ը վա՛յ այն մարդուն՝ որուն ձեռքովը

՚ Մար . թ . 32 ։ Ղու . թ . 46 ։ իբ . 24 ։
Բ Սաղ . ճլա . 2 ։ Գլ . ժթ . 14 ։ Մար . ժ . 14 ։ Ղու . ժը . 16 ։ ա Կոր . ժգ . 20 ։ ա Պետ . բ . 2 ։
Է Գլ . ի . 27 ։ իգ . 11 ։
Ը Գլ . ժ . 42 ։ Ղու . թ . 48 ։
Ժ Մար . թ . 41 ։ Ղու . ժէ . 1 , 2 ։
Ի Ղու . ժէ . 1 ։ ա Կոր . ժա . 19 ։
Ի Գլ . իգ . 24 ։

8 գայթակղութիւնը կու գայ : ըՈրդ՝ թէ որ քու
ձեռքդ կամ ոտքդ քեզ կը գայթակղեցընէ , կտրէ
անիկայ՝ ու քեզմէ ձգէ . աղէկ է քեզի կաղ՝ կամ
պակասաւոր մտնել կեանքը , քան թէ երկու ձեռք՝
կամ երկու ոտք ունենալ , ու յաւիտենական կը-
9 րակին մէջը ձգուիլ : Ու թէ որ աչքդ քեզ
կը գայթակղեցընէ , հանէ անիկայ՝ ու քեզմէ ձգէ .
աղէկ է քեզի մէկ աչքով կեանքը մտնել , քան
թէ երկու աչք ունենալ , ու կրակին դեհենը
ձգուիլ :
10 ՈՂգո՛յշ կեցէք՝ որ չանարգէք աս պզտիկներէն
մէկը . քանզի կ՚ըսեմ ձեզի որ երկինքի մէջ ի՚անոնց
հրեշտակները միշտ ե կը տեսնեն իմ ֊օրս երեսը՝
11 որ երկինքն է : ի Կնչու որ Որդին մարդոյ եկաւ
12 կորսուածը փրկելու : Ս՚Ինչպէս կ՚երեւնայ ձեզի .
թէ որ մարդ մը հարիւր ոչխար ունենայ , և անոնց
մէկը մոլորի , իննսունուինը ոչնարը * լեռները
13 չի՞ձգէր , ու՚՛ երթար մոլորածը փնտռէր : Ու-
թէ որ գտնելու ըլլայ զանիկայ , ճշմարիտ կ՚ըսեմ
ձեզի , որ աւելի ուրախ կ՚ըլլայ անոր վրայ , քան
14 թէ իննսունուիններուն՝ որ մոլորած չէին : Ա՚սանկ ալ
ձեր երկնաւոր ֊այրը չ՚ուզէ՝ որ աս պզտիկներէն
մէկը կորսուի :
15 ի Թէ որ քու եղբայրդ քեզի դէմ մեղանչէ ,
գնա յանդիմանէ անիկայ՝ երբոր դուն և ան միայնակ
էք . թէ որ քեզի մտիկ ընէ , ե շահեցար քու եղ-
16 բայրդ : ֊Ապա թէ որ մտիկ չընէ ֆ՚եղէ , քու
հետդ մէկ ու֊րիշ մը կամ երկու֊ք ալ առ , որ
ի երկու կամ իրեք վկաներու բերնէ ամէն բան

ը ԳԼ . ե . 29 , 30 : Մար . թ . 42 , 44 :
ը Սաղ . լդ . 7 : Զաք . ժգ . 7 : Երբ . ա . 14 :
ե Եսթ . ա . 14 : Ղու . ա . 19 :
ի Ղու . թ . 56 , ժթ . 10 : Ցօհ . գ . 17 : ժբ . 47 :
լ Ղու . ժե . 4 :
* Ո՛հառ՝ չը՞ձգէր , ու լեռները
ի Ղե . ժթ . 17 : Ղու . ժէ . 3 :
ե Ցակ . ե . 20 : ա Պետ . գ . 1 :
ֆ Բ Օր . ժէ . 6 : ժթ . 15 : Ցօհ . ը . 17 : բ Կոր . ժգ . 1 : Երբ . ժ . 28 :

17 հաստատուի : Եւ թէ որ անոնց ալ մոխիկ չընէ , եկեղեցիին ըսէ . իսկ թէ որ եկեղեցիին ալ մոխիկ
չընէ , հ հնթանոսի ու մաքսաւորի պէս թող ըլլայ
քեզի :
18 Ամէնքին կ'ըսեմ ձեզի . ն Երկրի վրայ ինչ որ
կապէք , երկինքի մէջ կապուած պիտի ըլլայ . ու
երկրի վրայ ինչ որ արձակէք , երկինքի մէջ ար-
19 ձակուած պիտի ըլլայ : Դ'Նաբձեալ կ'ըսեմ ձեզի .
Ճէ որ ձեզմէ երկու հոգի երկրի վրայ միաբանին
ամէն ինչ բանի համար որ խնդրեն , ճ պիտի ըլլայ
20 անոնց իմ Հօրմէս՝ որ երկինքն է : Վրանդի ու-ր
որ երկու կամ իրեք հոգի ժողվուած ըլլան իմ
անունովս , հոն եմ ես անոնց մէջը :
21 Յն ատենը Պետրոս մօտեցաւ անոր՝ ու ըսաւ .
Տէր՝ քանի՞ անգամ թէ որ եղբայրս ինծի դէմ
մեղանչէ՝ ներեմ անոր . ք մինչև եօթը անգամ :
22 Յիսուս անոր ըսաւ . Վրեզի չեմ ըսեր թէ մինչև
եօթը անգամ , ք հապա մինչև եօթանասուն ան-
23 գամ եօթը : Ետոր համար երկինից թագաւորու-
թիւնը կը նմանի թագաւորի մը , որ իր ծառանե-
24 րէն հաշիւ առնել ուզեց : Ու երբոր սկսաւ առ-
նել , տասը հազար տաղանդի պարտական մը
25 բերուեցաւ իրեն : Ետոյց անիկա վճարելու ի-
րաղրաւնան չունենալով , իր տէրը հրամայեց որ
ն որ անիկայ՝ և անոր կինը՝ ու որդիքը և անոր բո-
լոր ունեցածը ծախուի , ու պարտքը վճարուի :
26 Ետոյ ծառան անոր առջևը իյնալով՝ երկրպագու-
թիւն կ'ընէր ու կ'ըսէր . Տէր՝ համբերէ ինծի , և
27 ամէնը քեզի կը վճարեմ : Եւ ան ծառային տէրը
վրան խղճալով՝ արձակեց զանիկայ , ու պարտքը

հ Հռով . ժգ . 17 ։ ա Կոր . ե . 9 ։ բ Թես . գ . 6 , 14 ։ բ Ցօհ . 10 ։
ն Գլ . ժգ . 19 ։ Ցօհ . ի . 23 ։ ա Կոր . ե . 4 ։
ղ Գլ . ե . 24 ։
ճ ա Ցօհ . գ . 2 ։ ե . 14 ։
ք Ղու . ժէ . 4 ։
ր Գլ . գ . 14 ։ Մար . ժա . 25 ։ Կող . գ . 13 ։
ն դ Թագ . գ . 1 ։ Նէեմ . ե . 8 ։

28 շնորհեց անոր : Եւ նոյն ծառան երբ , իր ծա-
ռայակիցներէն մէկը դատ՝ որ իրեն հարիւր դահե-
կան պարտք ունէր , ու զանիկայ բռնելով՝ կը
խեղդէր , ու կ՚ըսէր . Ձգաթէ ինծի ունեցած
29 պարտքդ : Ուստի անոր ծառայակիցը անոր ոտքը
իյնալ , կ՚աղաչէր անոր՝ ու կ՚ըսէր . Համբերէ
30 ինծի , ու *քեզի կը վճարեմ : Եւ ինքը չէր
ուզեր . հապա գնաց՝ բանտը դրաւ զանիկայ ,
31 մինչեւ որ պարտքը վճարէ : Երբոր իր ծառայա-
կիցները անոնց եղած բանները , խիստ տրտմեցան ,
ու եկան իրենց տիրոջը հասկըցուցին բոլոր եղածը :
32 Ան առնելը անոր տէրը կանչեց զանիկայ՝ ու ըսաւ
անոր . Չար ծառայ՝ ան բոլոր պարտքը ես քեզի
33 շնորհեցի՝ ինծի աղաչելուդ համար . Ուրեմն պէտք
չէ՞ր քեզի ալ քու ծառայակիցդ ողորմիլ , ինչպէս
34 որ ես քեզի ողորմեցայ : Եւ անոր տէրը բարկա-
նալով՝ դահիճներուն մատնեց զանիկայ , մինչեւ որ
35 բոլոր պարտքը վճարէ : ‡ Նմանակ ալ իմ երկ-
նաւոր *այրս պիտի ընէ ձեզի , թէ որ ձեր սրտե-
րէն չէք ներկը , ամէն մէկը իր եղբօրը , իրենց յան-
ցանքները :

ԳԼ . ԺԹ

2 Քրիստոս կը բժշկէ հիւանդները . 3 պատասխան կու տայ
կնիկ առնակելու վրայով փարիսեցւոց ըրած հարցմունքին .
13 մանր տղաքները կ՚ընդունի . 16 կը տրտկեցնէ պատանիին
թէ ի՛նչպէս կրնայ առանալ յաւիտենական կեանքը , 20 և
թէ ի՛նչ ընելու է որ կատարեալ ըլլայ . 23 իր աշակերտ-
ներուն կ՚ըսէ թէ ի՛նչպէս դժուար է Հարուստին՝ Աստու-
ծոյ թագաւորութիւնը մտնել , 27 և վարձք կը խոստանայ
անոնց՝ որ իր համար երթալու համար որ և իցէ բան կը
թողուն :

1 Ու եղաւ որ երբ Յիսուս ա՛ս խօսքերը լմնցուց ,
Գալիլեայէն եղաւ , ու եկաւ †Բէհաստանի սահ-
2 մանները Յորդանանու անդին կողմը : ‖ Եւ

* Ո՛մանք՝ ամէնը քեզի
‡ Առակ . իա . 13 : ԳԼ . գ . 12 : Մար . ժա . 26 : Ցակ . բ . 13 :
— Մար . ժ . 1 : Ցօհ . ժ . 40 :
‖ ԳԼ . ժբ . 15 :

անոր եւսէն շատ ժողովուրդներ գային , ու հոն
բժշկից զանոնք :
3 Ու փարիսեցիները անոր մօտենալով , զա-
նիկայ կը փորձէին՝ ու կ'ըսէին Թէ՝ Արժան է
որ մարդ մը իր կնիկը արձակէ ամէն պատճառի
4 համար : Անիկայ ալ պատասխան տուաւ՝ ու ա-
նոնց ըսաւ . Ձի՞ք կարդացեր , Թէ ան որ սկիզբէն
սուղճից , արու և էգ սուղճից անոնք՝ ու ըսաւ .
5 Ասոր համար մարդ իր հայրը ու մայրը պիտի
ձգէ , և իր կնկանը պիտի յարի , ու Երկու-
6 քը միկ մարմին պիտի ըլլան : Ուստի ալ երկուք
չեն , հապա միկ մարմին . ուրեմն ան որ Աստուած
7 միաւորից՝ մարդ Թող չգաւռէ : Ըսին իրեն .
Ուրեմն Մովսէս ինչու պատուիրից արձակման
8 Թուղթ տալ՝ և արձակել : Ըսաւ անոնց . Մով-
սէս ձեր սրտերուն կարծրութեանը համար ձեզի
հրաման տուաւ կնիկներնիդ արձակել . բայց սկիզ-
9 բին անանկ չեղաւ : Ես Ձեզի կ'ըսեմ . Ո՛վ
որ առանց պոռնկութեան պատճառի իր կնիկը
արձակէ՝ և ուրիշ մը առնէ , շնութիւն կ'ընէ . և
10 ով որ արձակուածը առնէ՝ շնութիւն կ'ընէ : Իր
աշակերտները ըսին իրեն . Ըթէ որ այսպէս բան
կայ էրկան ու կնկան միջտեղը՝ չամուսնանալը աղէկ
11 է : Ան ինքը անոնց ըսաւ . Ամէնը բանական չեն
12 սա բանին . հապա անոնք՝ որոնց տրուած է : Կան-
չուս որ կան նեղբինիներ , որ էրինց մօրը որովայնէն
անանկ ծնան . և կան նեղբինիներ , որ մարդոցմէ
նեղբինի եղան . և կան նեղբինիներ՝ որ ինքզինքնին

ֆ Ծն . ա . 27 ; ե . 2 ; Մատ . ր . 15 ;
ր Ծն . բ . 24 ; Մար . ժ . 5-9 ; Եփես . ե . 31 ;
ս Ա Կոր . զ . 16 ; է . 2 ;
ղ Բ Օր . իդ . 1 ; ԳԼ . ե . 31 ;
ն ԳԼ . ե . 32 ; Մար . ժ . 11 ; Ղու . ժզ . 18 ; Ա Կոր . է . 10 , 11 ;
շ Առակ . խա . 19 ;
ո Ա Կոր . է . 2 , 7 , 9 , 17 ;
չ Ա Կոր . է . 32 , 34 ; Թ . 5 , 15 ;

նեղբբինի ըրին երկնից թագաւորութիւնը համար. ան որ կրնայ առնել, թող առնի։

13 *Եւ ինչ առնեք մանր աղաչք բերութեան իրին, որ անունց վրայ ձեռք դնէ և աղօթք ընէ, ու աշա-*
14 *կերտներըը կը յանդիմանէին զանոնք։ Հայց Յիսուս ըսաւ. Ձոն ղ տուէք ոտ մանր աղոցը, և մի արգիլէք առնք ինձի գալէն. ինչու որ Երկնից*
15 *թագաւորութիւնը առանկներուն է։ Եւ անոնց վրայ ձեռք դնելէն ետև՝ գնաց անկէ։*

16 *Եւ ահա մէկը մօտենալով՝ ըսաւ անոր. Բարի վարդապետ՝ ինչ բարի գործ գործեմ, որ յա-*
17 *ւիտենական կեանքը ընդունիմ։ Եւ անիկայ ըսաւ անոր. Ինչո՞ւ զիս բարի կ'անուանես. մէկէն 'ի զատ բարի չկայ, որ է Աստուած. Հապա թէ որ կ'ուզես կեանքը մտնել, պատուիրանքներըը պահէ։*
18 *Ըսաւ անոր. Որո՞նք. և Յիսուս ըսաւ. Առնք. Սպանութիւն մի ընէր, Շնութիւն մի ընէր, Գողութիւն մի ընէր, Սուտ վկայութիւն մի*
19 *ընէր, Հարս հայրդ ու մայրդ պատուէ, և Դրացիդ քու անձիդ պէս սիրես։*
20 *Պատանին ըսաւ անոր. Առնք ամէնը մանկութենէս 'ի վեր պահեր եմ. ալ ինչ բանով պակաս եմ։*
21 *Ըսաւ անոր Յիսուս. Թէ որ կ'ուզես կատարեալ ըլլալ, երթա ունեցածդ ծախէ, և տուր աղքատներուն, ու երկինքը գանձ պիտի ունենաս, և եկուր իմ*
22 *ետևէս։ Երբոր պատանին ան խօսքը լսեց՝ տրտմած գնաց. ինչու որ շատ առացուածք ունէր։*

23 *Եւ Յիսուս ըսաւ աշակերտներուն. Ամէնրիս*

ե Մար. ժ. 13։ Ղու. ժը. 15։
զ ԳԼ. ժը. 3։
է Մար. ժ. 17։ Ղու. ժը. 18։
ը Ղու. ժ. 25։
թ Եբ. ի. 13։ բ Օր. ե. 17։
ժ ԳԼ. ժե. 4։
ի Ղե. ժԹ. 18։ ԳԼ. իբ. 39։ Հռով. ժգ. 9։ Գաղ. ե. 14։ Ճակ. բ. 8։
լ ԳԼ. գ. 20։ Ղու. ժբ. 33։ ժգ. 9։ Գոր. բ. 45։ գ. 34, 35։ ա Տիմ. գ. 18, 19։

կ'ըսեմ ձեզի՝ որ ¤հարուստը դժուարաւ պիտի
24 *մտնէ երկնից թագաւորութիւնը։ Դարձեալ կ'ը-*
*սեմ ձեզի. Դիւրին է որ *ուղտը ասղին ծակէն*
անցնի, քան թէ հարուստը Աստուծոյ թագաւո-
25 *րութիւնը մտնէ։ Աշակերտները երբոր լսեցին,*
շատ զարմացան՝ ու ըսին. Ուրեմն ո՞վ կրնայ
26 *փրկուիլ։ Յիսուս անոնց նայելով՝ ըսաւ. Մար-*
կայ մարդոց կողմանէ անկարելի է՝ բայց ՚Աստուծոյ
կողմանէ ամէն բան կարելի է։
27 *Յն ատենը Պետրոս պատասխան տուաւ՝ ու*
ըսաւ անոր. Ահա ¤մենք ամէն բան թողուցինք՝ և
քու հետևիդ եկանք. ուստի մեզի ի՞նչ պիտի
28 *ըլլայ։ Աստ անոնց Յիսուս. Ա՛մէնիս կ'ըսեմ*
ձեզի, թէ դուք որ իմ հետևիս եկաք, †միւսան-
գամ գալուստին՝՝ երբոր Որդին մարդոյ իր
փառաց աթոռը նստի, Նդուք ալ տասներկու
աթոռներու վրայ պիտի նստիք՝ Իսրայէլի տասներ-
29 *կու ցեղերը դատելու։ ՝՝Ու ո՛վ որ թողուց տու-*
ներ, կամ եղբայրներ, կամ քոյրեր, կամ հայր,
կամ մայր, կամ կին, կամ որդիներ, կամ արո-
տներ՝ իմ անունիս համար, հարիւրապատիկ պիտի
առնէ, և յաւիտենական կեանք պիտի ժառանգէ։
30 Նբայց շատ առաջիններ պիտի ըլլան յետին, և
յետիններ՝ առաջին։

¤ ԳԼ. ԺԳ. 22։ Մար. ժ. 24։ ա Կոր. ա. 26։ ա Տիմ. Ձ. 9, 10։
* Ո՛հԱ՛։ պարանը
՚ Ծն. ԺԸ. 14։ Ցոր. իբ. 2։ Երեմ. լբ. 17։ Զաք. բ. 6։ Ղև. ա. 37։ ԺԸ. 27։
՚՚ Մար. ժ. 28։ Ղև. ԺԸ. 28։ ր Օր. լգ. 9։ ԳԼ. դ. 20։ Ղև. և. 11։
† Ցահ. վերատին ծննդեանը մէջ
ՆԳԼ. ի. 21։ Ղև. իբ. 28, 29, 30։ ա Կոր. գ. 2, 3։ Ցայտ. բ. 26։
՝՝ Մար. ժ. 29, 30։ Ղև. ԺԸ. 29, 30։
ՆԳԼ. ի. 16։ իա. 31, 32։ Մար. ժ. 31։ Ղև. ԺԳ. 30։

ԳԼ. Ի

1 Քրիստոս այդիի բանւորներու առակով կը ցուցընէ թէ՝ Աստուած բնաւ մէկ մարդու մը պարտական չէ. 17 իր չարչարանքը կը նախաձայնէ. 20 Զեբեդէոսի որդւոցը մօրը պատասխան տալով՝ կը սորվեցընէ իր աշակերտներուն խոնարհ ըլլալ. 30 ու երկու կոյրերու աչքերը կը բանայ։

1 Վասնզի երկնից թագաւորութիւնը տանուտէր
մարդու մը նման է, որ առաւօտուն կանուխ
2 ելաւ՝ իր այգիին համար բանւորներ բռնելու։ Ու
բանւորներուն հետ օրը մէկ դահեկանի մը խօսք
3 կապեց, ու զանոնք խրկեց իր այգին։ Ու ժամը
իրեքին առնելով՝ ուրիշները տեսաւ, որ
4 շուկային մէջ պարապ կայներ էին. Ու ըսաւ ա-
նոնց. Դուք ալ գացէք իմ այգիս, և ինչ որ ար-
5 ժան է՝ կու տամ ձեզի։ Անոնք ալ գացին. ու
նորէն ժամը վեցին և ժամը իննին առնելով՝
6 անանկ ըրաւ։ Ու ժամը տասնումէկին առնելով՝
ելաւ, ուրիշները գտաւ՝ որ պարապ կայներ էին.
ու անոնց ըսաւ. Ինչո՞ւ հոս բոլոր օրը պարապ
7 կայներ էք։ Ըսին իրեն. Անոր համար որ մէկը
մեզ վարձքով չբռնեց. ըսաւ անոնց. Դուք ալ
այգին գացէք, ու ինչ որ արժան է՝ պիտի առնէք։
8 Ու իրիկուն որ եղաւ, այգիին տէրը իր տնտեսին
ըսաւ. Բանւորները կանչէ, և անոնց վարձքը
տուր, ետքինները սկսելով մինչև առջինները։
9 Ու երբոր եկան անոնք որ ժամը տասնումէկին
10 գացեր էին, մէյմէկ դահեկան առին. Ու առջի-
նները գալով՝ կը կարծէին որ աւելի պիտի առնեն,
11 ու անոնք ալ առին մէյմէկ դահեկան։ Երբոր
առին, տանը տիրոջը դէմ տրտունջ կ'ընէին՝ ու
12 կ'ըսէին թէ՝ Ասոնք ետքինները մէկ ժամ մը գործե-
ցին, և անոնք հաւասար ըրիր մեզի, որ օրուան
13 ծանրութիւնը ու տաքութիւնը քաշեցինք։ Ան-
կայ պատասխան տուաւ անոնցմէ մէկուն՝ ու ըսաւ.
Ընկեր՝ ես քեզ չեմ զրկեր. չէ՞ որ դուն իմ հետս

14 մէկ դահլիճի մը խօսք կապեցիր · Ո՛ւ քուկդ՝ ու
դնա , կ՛ուզեմ որ աս Հռոմին՝ քեզի պատ—ահ պէս
15 տամ : —Մէթ ես իշխանութիւն չունիմ իմ
բաներուս վրայ՝ ինչ որ ուզեմ ընելու · կամ թէ
16 քու աչքդ չար է՝ որ ես բարերար եմ : ¶ Այսպէս
յետինները առաջին պիտի ըլլան , և առաջինները՝
յետին · Ի՝նչու որ կանչուածները շատ են , բայց
ընտրուածները քիչ :
17 Ու Երբոր Յիսուս Երուսաղէմ կ՛երթար , ճամ-
բան տասներկու աշակերտները հետը առաւ ա-
18 ռանձին , ու ըսաւ անոնց · ՂՆայ Երուսաղէմ
կ՛երթանք , և Որդին մարդոյ պիտի մատնուի քահա-
նայապետներուն ու դպիրներուն , և զանիկայ մա-
19 հուան պիտի դատապարտեն , Եւ զանիկայ հե-
թանոսներուն պիտի մատնեն՝ ծաղր ընելու ու ծե-
ծելու , և խաչը հանելու · ու երրորդ օրը յարու-
թիւն պիտի առնէ :
20 ԸՆն առնը Զեբեդէոսին որդւոցը մայրը իր
որդւոցը հետ եկաւ անոր , երկրպագութիւն
21 կ՛ընէր՝ ու բան մը կը խնդրէր անկէ : Ն՚ըսաւ անոր · Ի՞նչ կ՛ուզես : Ըսաւ անոր · Ըսէ՝ որ աս
իմ երկու որդիքս Թ՚մէկը աջ կողմդ , և մէկալը
ձախ կողմդ նստին քու թագաւորութեանդ մէջ :
22 Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ · Չգի-
տէք՝ ինչ կը խնդրէք · կրնա՞ք խմել Էն
գաւաթը՝ որ ես պիտի խմեմ , կամ Էն մկըր-
տութիւնովը մկրտուիլ՝ որ ես պիտի մկրտուիմ ·

ա Հռով · թ · 21 :
բ Ը Օր · ժե · 9 : Առակ · իգ · 6 : ԳԼ · գ · 23 :
գ ԳԼ · ժթ · 30 :
դ ԳԼ · իբ · 14 :
ե Մար · ժ · 32 : Ղու · ժը · 31 : Ցօհ · ժբ · 12 :
զ ԳԼ · ժգ · 21 :
է ԳԼ · իե · 2 : Մար · ժե · 1 : 16 : Ղու · իգ · 1 : Ցօհ · ժը · 28 , եշ : Գոր · գ · 13 :
ը Մար · ժ · 35 :
թ ԳԼ · գ · 21 :
ժ ԳԼ · ժթ · 28 :
ի ԳԼ · իգ · 39 , 42 : Մար · ժգ · 36 : Ղու · իբ · 42 : Ցօհ · ժը · 11 :
լ Ղու · ժբ · 50 :

23 ըսին իրեն . Արնանք . Նէ բաւ անոնց . Է՛մ
դաւաթս պիտի խմէք , և ան մկրտութիւնովը՝ որ
ես մկրտուելու եմ , պիտի մկրտուիք . բայց իմ
աջ կողմն ու ձախ կողմն նստիլը՝ իմն չէ տալը ,
հապա որոնց որ պատրաստուած է իմ Հօրմէս :
24 Եւ երբոր ըսկսան տասը աշակերտները լսեցին , ան
25 երկու եղբայրներուն նեղացան : Յսկ Յիսուս իրեն
կանչեց ըսելով՝ ու բաւ . Գիտէք որ ազգաց
իշխանները կը տիրեն անոնց , և մեծամեծները
26 կ՛իշխեն անոնց . Բայց ձեր մէջը հանանկ պիտի
ըլլայ . հապա ձեզմէ ո՛վ որ մեծ ըլլալ կ՛ուզէ ,
27 թող անիկայ ձեր սպասաւորը ըլլայ . Եւ ձեզմէ
ո՛վ որ առաջին ըլլալ կ՛ուզէ , թող անիկայ ձեր
28 ծառան ըլլայ : Ճ Ինչպէս Որդին մարդոյ չեկաւ
սպասաւորութիւն ընդունելու , ՃՃ հապա սպասաւո-
րութիւն ընելու , և Ճ իր կեանքը Ճ շատերուն հա-
մար փրկանք տալու :
29 Ճ Եւ երբոր անոնք Երիքովէն ելան , մեծ բազ-
30 մութիւն անոր ետևէն գնաց : Եւ ահա Ճ կոյր նստած էին . երբոր լսեցին թէ
Յիսուս կ՛անցնի , աղաղակեցին ու ըսին . Ողորմի՛
31 մեզի Տէր՝ Որդի Դաւթի : Եւ բազմութիւնը կը
յանդիմանէր զանոնք , որ լռեն . բայց անոնք՝ ալ
աւելի կ՛աղաղակէին ու կ՛ըսէին . Ողորմի՛ մեզի
32 Տէր՝ որդի Դաւթի : Եւ Յիսուս կանգ առնելով
կանչեց զանոնք՝ ու բաւ . Ի՞նչ կ՛ուզէք որ ձեզի
33 ընեմ : Ըսին անոր . Տէր՝ որ աչքերնիս բացուին :

Ի Գոր . ժբ . 2 : Հռով . ը . 17 :
բ Կոր . ա . 7 : Ցայտ . ա . 9 :
ձ Գլ . իե . 34 :
ճ Մար . ժ . 41 : Ղու . իբ . 24 , 25 :
հ ա Պետ . և . 3 :
յ Գլ . իգ . 11 : Մար . թ . 34 : ժ . 43 :
ղ Գլ . ժբ . 4 :
ճ Ցօհ . ժգ . 4 :
ՃՃ Փիլ . բ . 7 :
յ Ղու . իբ . 27 : Ցօհ . ժգ . 14 :
ն Ես . ծգ . 10 , 11 : Դան . թ . 24 , 26 : Ցօհ . ժա . 51 , 52 :
ա Տիմ . բ . 6 : Տիտ . բ . 14 :
ա Պետ . ա . 19 :
շ Գլ . իզ . 28 : Հռով . և . 15 , 19 : Եբր . թ . 28 :
ո Մար . ժ . 46 : Ղու . ժբ . 35 :
չ Գլ . թ . 27 :

34 Ու Յիսուս խղճալով՝ անոնց աչքերուն դպաւ. և շուտ մը անոնց աչքերը բացուեցան, ու անոր ետևէն գացին։

ԳԼ. ԻԸ։

1 Քրիստոս իշու վրայ հեծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ. 12 տաճարէն դուրս կը վռնտէ առուտուր ընողները. 17 թզենին կ'անիծէ. 23 կը պատասխանէցընէ քահանաները ու ծերերը, 28 և կը յանդիմանէ զանոնք՝ օրինակ բերելով հօր մը երկու որդիները, 35 ու ան մշակները՝ որ իրենց խրկուածները սպաննեցին։

1 Ու երբոր Երուսաղէմին մօտեցան, ու եկան Բեթփագէ դէպ՚ի Ձիթենեաց լեռը, այն ատենը Յիսուս իր աշակերտներէն երկուքը խրկեց.
2 ու բսաւ անոնց. Գացէք ատ ձեր դիմացի գիղը, և շուտ մը պիտի գտնէք կապած էշ մը՝ ու անոր հետ աւանակ մը. արձրկեցէք ածուած՝ ու ինծի բե-
3 րէք. Ու թէ որ մէկը ձեզի բան մը ըսէ, ըսէք թէ Տէրոջը պէտք են. և շուտ մը անոնք պիտի խրկէ։
4 Ըս ամէն բանները եղաւ, որ կատարուի մարգարէին
5 խօսքը՝ որ կ'ըսէ. Ըսէք Սիօնի աղջկանը. Ահա քու թագաւորդ քեզի կու գայ, հեզ՝ ու իշուվրայ հեծած՝ և իշու ձագի աւանակի վրայ։
6 Ու Աշակերտները գացին, և ինտոր որ Յիսուս իրենց պա-
7 տուիրեր էր, ըրին. Ու բերին էշը և աւանակը, և անոնց վրայ իրենց հանդերձները դրին, ու նըս-
8 տաւ անոնց վրայ։ Ու ժողովուրդին շատերը իրենց հանդերձները ճամբուն վրայ փռեցին, և ուրիշները ծառերէն ճիւղեր կը կտրէին, ու ճամբուն
9 վրայ կը տարածէին։ Ու ժողովուրդները որ առջևէն ու ետևէն կ'երթային, կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին. Ովսաննա որդւոյ Դաւթի. Օրհնեալ է ան՝ որ Տէրոջը անունովը կու գայ. Ովսաննա՚ի բարձունս։

ա Մատ. ժա. 1։ Ղու. ժթ. 29։
բ Զաք. ժդ. 4։
գ Նա. կը. 11։ Զաք. թ. 9։ Յօհ. ժբ. 15։
դ Մատ. ժա. 4։
ե դ Թագ. թ. 13։
զ Տէս Ղե. իգ. 40։ Յօհ. ժբ. 13։
է Սաղ. ճժբ. 25։
ը Սաղ. ճժբ. 26։ Գա. իգ. 39։

10 [ք] Ու երբոր անիկայ Երուսաղէմ մտաւ, բոլոր
քաղաքը շարժեցաւ, ու ըսաւ. Ո՞վ է սա։
11 Ու ժողովուրդները ըսին. Անիկայ Յիսուս [ճ] մար-
գարէն է Նազարեթէն։
12 [է] Ու Յիսուս Աստուծոյ տաճարը մտաւ, ու
դուրս հանեց ամէն անոնք՝ որ տաճարին մէջ կը
ծախէին ու կը գնէին, և Ստակ փոխողներուն
սեղաններըը՝ ու աղաւնի ծախողներուն աթոռները
13 կործանեց. Ու ըսաւ անոնց. Գրուած է թէ՝
Իմ տունս աղօթքի տուն պիտի կոչուի, [ժ] բայց
դուք աստիկայ աւազակներու այր ըրիք։
14 Ու տաճարին մէջ կոյրեր ու կաղեր եկան
15 իրեն, և բժշկեց զանոնք։ Երբոր քահանայա-
պետները ու դպիրները սեսան անոր ըրած հրաշք-
ները, և տղաքը որ տաճարին մէջ կ'աղաղակէին
ու կ'ըսէին, Ովսաննա որդւոյ Դաւթի, բարկա-
16 ցան. Ու ըսին անոր. Կը լսե՞ս՝ ինչ կ'ըսեն ա-
սոնք. և Յիսուս ըսաւ անոնց. Այո. բնաւ չէ՞ք
կարդացեր, թէ [ւ] Մանկանց ու կաթնկեր տղայոց
բերնէն գովեստ կատարեցեր։
17 Ու թողուց անոնք՝ քաղաքէն դուրս [զ] Բեթանիա
եկաւ, ու գիշերը հոն կեցաւ։
18 [է] Ու առտուանց երբոր քաղաքը կը դառնար,
19 անօթեցաւ. [ը] Ու ճամբուն վրայ թզենի մը սես-
նելով՝ քովը գնաց, և անոր վրայ տերևներէն [թ] ի
զատ բան մը չգտաւ. ու ըսաւ անոր. Այսի՛ն եւս
քեզմէ պտուղ յաւիտեան. և իսկոյն թզե-
20 նին չորցաւ։ [ժ] Ու աշակերտները երբոր սեսան,

[ք] Մար. ժա. 15։ Ղու. ժթ. 45։ Ցօհ. բ. 13, 15։
[ճ] ԳԼ. բ. 23։ Ղու. է. 16։ Ցօհ. ղ. 14։ է. 40։ թ. 17։
[է] Մար. ժա. 11։ Ղու. ժթ. 45։ Ցօհ. բ. 15։
[ը] Բ Օր. ժդ. 25։
[թ] Ես. ծղ. 7։
[ժ] Երեմ. է. 11։ Մար. ժա. 17։ Ղու. ժթ. 46։
[ւ] Սաղ. ը. 2։
[զ] Մար. ժա. 11։ Ցօհ. ժա. 18։
[է] Մար. ժա. 12։
[ղ] Մար. ժա. 13։
[ժ] Մար. ժա. 20։

զարմացան ու ըսին , Թէ Վնասէր Թզենին չուտ մը
21 չորցաւ : Յիսուս պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ
անոնց . Ա՛մէնիւս կ'ըսեմ ձեզի . ՙ Ծէ որ հա-
ւատք ունենաք՝ ու ՚ չերկմտիք , չէ թէ միայն ան
Թզենիին Էղածը պիտի ընէք , ՚հապա նաև՝ Թէ
որ ան լեռանը ըսէք՝ Վերէ ու ծովը ինկիր , պիտի
22 ըլլայ : Ու ՚ ամէն ինչ որ աղօթքի մէջ հաւատ-
քով կը խնդրէք , պիտի առնէք :
23 ՚Ու երբոր անիկայ տաճարը եկաւ , քահանա-
յապետները և ժողովուրդին ծերերը անոր մօտե-
ցան՝ երբոր կը սորվեցընէր , ու ՚ ըսին . Ո՞նչ իշ-
խանութիւնով կ'ընես ատ բաները , և ո՞վ տուաւ
24 քեզի ատ իշխանութիւնը : Պատասխան տուաւ
Յիսուս՝ ու ըսաւ անոնց . Ես ալ ձեզի բան մը
կհարցընեմ , որ եթէ անիկայ ինծի ըսէք , ես ալ
ձեզի պիտի ըսեմ Թէ ինչ իշխանութիւնով կ'ը-
25 նեմ ատ բաները : Յովհաննէսին մկրտութիւնը
ո՞ւսկից էր . երկինքէ՞ն Թէ մարդոցմէ . և անոնք
26 մէջերնին կը խորհէին՝ ու կ'ըսէին . Եթէ որ ըսինք՝
Երկինքէն , մեզի պիտի ըսէ Թէ ՙ ապա ինչո՞ւ
չհաւատացիք անոր . իսկ Թէ որ ըսինք՝ Մարդոց-
մէ , ժողովուրդէն կը վախնանք , ինչու որ Ը բո-
լորն ալ Յովհաննէսը իբրև մարգարէ կ'ընդու-
27 նին : Ու պատասխան տալով Յիսուսին՝ ըսին .
Չենք գիտեր . և ինքը ըսաւ անոնց . Ես ալ ձեզի
չեմ ըսեր Թէ ինչ իշխանութիւնով կ'ընեմ ատ
բաները :
28 Ասկից ի՞նչպէս կ'երևնայ ձեզի . Մէկ մարդ մը
երկու որդի ունէր , ու դնաց առջինին ըսաւ . Ո՛ր-
29 դեակ՝ գնա այսօր այգիս մէջ գործէ : Ընդիկայ

՚ ԳԼ . ԺԷ . 19 ; Ղու . ԺԷ . 6 ։
՚ Ցակ . ա . 6 ։
՚ ա Կոր . Ժգ . 2 ։
՚ ԳԼ . է . 7 ; Մար . ժա . 24 ; Ղու . ժա . 9 ; Ցակ . ե . 16 ։ ա Ցօհ . գ . 22 ; ե . 14 ։
՚ Մար . ժա . 27 ; Ղու . ի . 1 ։
՚ Եբ . բ . 14 ; Գոր . գ . 7 ; է . 27 ։
՚ ԳԼ . Ժգ . 5 ; Մար . գ . 20 ; Ղու . ի . 6 ։

պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ . Ձեմ ուզեր երթալ ,
30 բայց ետքը զղջացաւ՝ ու գնաց : Ա՛կիալին ալ
գնաց , և անանկ ըսաւ . անիկայ պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ . Ա՛երթամ՝ տէր . և չգնաց :
31 Հիմա ասոնց երկուքին ո՞րը էր հօրը կամքը կատա-
րեց . ըսին անոր՝ Առջինը . Յիսուս ըսաւ անոնց .
Ճշմարիտ կ՛ըսեմ ձեզի , որ մաքսաւորները ու
պոռնիկները ձեզմէ առաջ կը մտնեն Աստուծոյ
32 թագաւորութիւնը : Վասն որ ՚Յովհաննէս
արդարութեան ճամբայով եկաւ ձեզի , և դուք
անոր չհաւատացիք . ՚բայց մաքսաւորները ու
պոռնիկները անոր հաւատացին . և դուք տեսաք՝
ու ետքը չզղջացիք անոր հաւատալու :
33 Ուրիշ առակ մըն ալ լսեցէք . Մէկ տանուտէր
մարդ կը կար՝ Որ այգի մը տնկեց , ու ցանդով
պատեց զանիկայ , և անոր մէջը հնգան փորեց , ու
աշտարակ շինեց . և զանիկայ մշակներու յանձնեց ,
34 ու ՚ինքը օտար երկիր մը գնաց : Երբոր պտուղն
ժամանակը մօտեցաւ , իր ծառաները մշակներուն
35 խրկեց , ՚որ անոր պտուղները առնեն : ՚Ու
մշակները անոր ծառաները բռնեցին , մէկը ծեծե-
ցին՝ մէսը սպաննեցին՝ մէկ ուրիշը քարկոծեցին :
36 ՚Նորէն ուրիշ ծառաներ խրկեց առջիններէն շատ ,
37 և անոնց ալ անանկ ըրին : Վերջը իր որդին
խրկեց անոնց՝ ըսելով . ՚Պո՛յե ամչնան իմ որ-
38 դիս : Բայց մշակները երբոր տեսան որդին ,
իրարու ըսին . ՚Ա՛սիկայ է ժառանգը , ՚եկէք
զանիկայ սպաննենք , ու անոր ժառանգութիւնը

է Ղու . է . 29 , 50 :
՚ Գլ . գ . 1 , ԽՀ :
՚՚ Ղու . գ . 12 , 13 :
է Սաղ . ՃՀ . 9 : Երգ . ը . 11 : Ես . է . 1 : Երեմ . ը . 21 : Մար . ժբ . 1 : Ղու . է . 9 :
՚՚՚ Գլ . իե . 14 , 15 :
ը Երգ . ը . 11 , 12 :
՚ը Մն . իդ . 21 : ԼՂ . 16 : Նէհմ . թ . 26 : Գլ . է . 12 : իդ . 34 , 37 : Գոր . է . 52 : ա Թես . բ . 15 : Երբ . ժա . 36 , 37 :
՚՚՚ Սաղ . բ . 8 : Երբ . ա . 2 :
՚ Սաղ . բ . 2 : Գլ . իգ . 3 : իէ . 1 : Յօհ . ժա . 53 : Գոր . գ . 27 :

39 տիրունք : † Նա առին զանիկայ՝ այդիէն դուրս հա-
40 նեցին , ու սպաննեցին : Ասաի երբոր այդիին տէրը գայ , ի՞նչ պիտի ընէ ան մշակներուն :
41 ° Ըսին իրեն . ֊ Ան չարերը չարաչար պիտի կորսընցընէ , ՚ և այդին պիտի յանձնէ ուրիշ մշակներու , որոնք պտուղները իրենց ժամանակին պի-
42 տի տան իրեն : Ըսաւ անոնց Յիսուս . ‡ Ընաւ չէ՞ք կարդացեր գրքին մէջ , Ան քարը որ չինողները անարգեցին , անիկայ անկիւնին գլուխը եղաւ . ասիկայ Տէրոջմէ եղաւ , և զարմանալի է
43 մեր աչքերուն : Ասոր համար կ'ըսեմ ձեզի , որ ‡ Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեզմէ պիտի առնուի , ու անանկ ազգի մը պիտի տրուի՝ որ անոր
44 պտուղները բերէ : Ու ով որ † սա քարիս վրայ իյնայ՝ պիտի կոտրտի , և որու վրայ որ իյնայ՝ † պիտի փոշիէ զանիկայ :
45 Ու երբոր քահանայապետները՝ և փարիսեցիները անոր առակները լսեցին , իմացան որ իրենց համար
46 կ'ըսէր : Ու կը փնտռէին ‡ ի՛նչպէս բռնեն զանիկայ , բայց ժողովուրդէն վախցան . ինչու որ Մարգարէի պէս կ'ընդունէին զանիկայ :

† ԳԼ . իզ . 50 , ըէ : Մար . ժգ . 46 , ըէ : Ղու . իբ . 54 , ըէ : Յօհ . ժբ . 12 , ըէ : Գոր . բ . 23 :
° Տես Ղու . ի . 16 :
֊ Ղու . իա . 24 : Երբ . բ . 2 , 3 :
՚ Գոր . ժգ . 46 : ժե . 7 : ժբ . 6 : իբ . 28 : Հռով . Թ . ժ . ժա :
‡ Սաղ . ճժբ . 22 : Եա . իբ . 16 : Մար . ժբ . 10 : Ղու . ի . 17 : Գոր . գ . 11 : Եփես . բ . 20 : ա Պետ . բ . 6 , 7 :
† ԳԼ . բ . 12 :
‡ Եա . բ . 14 , 15 : Ջար . ժբ . 3 : Ղու . ի . 18 : Հռով . Թ . 33 : ա Պետ . բ . 8 :
† Եա . կ . 12 : Դան . բ . 44 :
‡ Հմր 11 : Ղու . է . 16 : Յօհ . է . 40 :

ԳԼՈՒԽ ԻԶ

1 Թագաւորի որդւոյն հարսնիքին առակը : 9 Հրեաներուն երկնից թագաւորութեան հրաւիրուիլը : 12 Հարսնիքի հանդերձ չունեցողին պատիժը : 15 Կայսրին տուրք տալու վրայով : 25 Բրիտաոս փաստով կը ջրէ սադուկեցւոց մոլորութիւնը յարութեան վրայով . 34 պատասխան կու-տայ օրինականին թէ ո՛րն է մեծ ու առաջին պատուիրանքը .

41 փարիսեցւոց Տարցմունք կ'ընէ Մեսիային վրայով , ու կը պատասխանէ զանոնք ։

1 Դարձեալ պատասխան ետուաւ Յիսուս՝ ու ա-
2 ռակներով ըսաւ անոնց . Երկինքը Թագաւո-
րութիւնը Թագաւոր մարդու մը կը նմանի , որ իր
3 որդւոյն համար հարսնիք ըրաւ ։ Ու իր ծառա-
նները խրկեց՝ որ կանչեն հարսնիքի հրաւիրուած-
4 նները . և անոնք չուզեցին գալ ։ Դարձեալ ուրիշ
ծառաներ խրկեց՝ ու ըսաւ . Ըսէք հրաւիրուած-
ներուն . Ահա իմ ճաշս պատրաստեցի , ե՛զ զու-
րաներս ու զէր կենդանիներս մորթուած են , և
5 ամէն բան պատրաստ է . հարսնիք եկէք ։ Ու
անոնք անհոգութիւն ընելով գացին , մէկը իր
6 արտը , ու մէկալը իր առուտուրին . Ու ուրիշ-
ները անոր ծառաները բռնեցին , նախատեցին ու
7 սպաննեցին ։ Թագաւորն ալ երբոր լսեց՝ բարկա-
ցաւ , և իր † զօրքերը խրկեց՝ ու ան սպաննողները
8 ատկեցուց , ու անոնց քաղաքը այրեց ։ Ըն ատե-
նը իր ծառաներուն ըսաւ . ‡ Հարսնիքը պատրաստ
9 է՝ բայց հրաւիրուածները † արժանի չէին ։ Ուս-
տի գացէք ճամբու գլուխները , և ո՛վ որ գտնէք
10 ըլլաք՝ հարսնիքի հրաւիրեցէք ։ Ու ան ծառա-
նները ելան ճամբաները վրայ , ու ո՛վ որ գտան
թէ՛ չար և թէ բարի՝ † ամէնն ալ ժողվեցին . ու
11 հարսնիքը հարսնեւորներով լեցուեցաւ ։ Ու թա-
գաւորը երբոր մտաւ հարսնեւորները տեսնելու ,
հոն մէկ մարդ մը տեսաւ , ՚որ հարսնիքի հանդերձ
12 հագած չէր . Ու ըսաւ անոր . Ո՛՛նկէր՝ ինչո՞ւ հա-
մար հոս մտար , առանց հարսնիքի հանդերձ ունենա-
13 լու . և անիկայ պապանձեցաւ ։ Ըն ատենը թա-

՚՚ Ղու . ժգ . 16 ։ Յայտ . ժթ . 7 , 9 ։
՚՚՚ Ա՛ռակ . թ . 2 ։
‡ Դան . թ . 26 ։ Ղու . ժթ . 27 ։
† ԳԼ . ժ . 11 , 13 ։ Գոր . ժգ . 46 ։
† ԳԼ . ժգ . 38 , 47 ։
՚՚՚՚ Կոր . և . 3 ։ Եփես . գ . 24 ։ Կող . գ . 10 , 12 ։ Յայտ . գ . 4 ։ ժգ . 15 ։ ժթ . 8 ։

դաւորը ապաստարնեբուն ըսաւ . Ապեցէք սաոր
ոտքերը ու ձեռքերը , և առէք ու հանեցէք զանի-
կայ Ե դուբսի խաւարը . հոն պիտի ըլլայ լալ՝ ու
14 ակռաներ կձոցընել : Ը Ինչու որ կանչուածները
շատ են , ու ընտրուածները քիչ :
15 Ը Յն առենը փարիսեցիները գացին խորհուրդ
ըրին , թէ ինչպէս անոր որոգայթ մը դնեն խօս-
16 քով : Ու իրենց աշակերտները Հերովդեսեան-
ներուն հետ մէկտեղ խրկեցին անոր՝ ու ըսին .
Վ ՚արդապետ՝ գիտենք որ ճշմարիտ ես , և ճշմար-
տութեամբ Ա ստուծոյ ճամբան կը սորվեցընես , ու
մէկու մը համար հոգդ չէ . քանզի մարդոյ երես-
17 պաշտութիւն չես ըներ . Ըսաւր մեզի ըսէ , քեզի
ի՞նչպէս կ՚երեւնայ . Կայսրին տուրք տալ արժա՞ն
18 Է թէ չէ : Յիսուս դիտնալով անոնց խորամանե-
կութիւնը՝ ըսաւ . ինչո՞ւ զիս կը փորձէք՝ կեղ-
19 ծաւորներ . Ցուցուցէք ինծի տուրքին դրամը .
20 և անոնք դահեկան մը բերին իրեն : Ու ըսաւ
21 անոնց . Որո՞ւնն է սա պատկերը ու գիրը : Ը ըսին
անոր՝ Կայսրին . ան ատենը ըսաւ անոնց . Ուրեմն
Ժ ան որ կայսրինն է՝ կայսրին տուէք , և ան որ Ա-
22 ստուծոյն է՝ Ա ստուծոյ պո՚Է : Երբոր լսեցին՝
զարմացան , և թողուցին զանիկայ՝ ու գացին :
23 Է Նոյն օրը անոր քովը եկան սադուկեցիները ,
Ո որոնք կ՚ըսեն թէ յարութիւն չկայ , և անոր հար-
24 ցուցին՝ Ը սելով . Վ ՚արդապետ՝ Է Մովսէս ըսաւ .
Եթէ որ մէկը առանց զաւակի մեռնելու ըլլայ , ա-
նոր եղբայրը առնէ անոր կնիկը , և իր եղբօրը
25 զաւակ հանէ : Ը րդ՝ եօթը եղբայրներ կային մեր
մէջը . և առջինը կնիկ առաւ՝ ու մեռաւ , և
զաւակ չունենալուն համար՝ իր կնիկը ձգեց իր եղ-

Է ԳԼ · բ · 12 ։
Ը ԳԼ · ի · 16 ։
Ժ Մար · ժբ · 13 ։ Ղու · ի · 20 ։
Ի ԳԼ · ԺԷ · 25 ։ Հռով · ԺԳ · 7 ։
Է Մար · ժբ · 18 ։ Ղու · ի · 27 ։
Ո Գոր · իգ · 8 ։
Է բ Օր · իե · 5 ։

26 բօրը ։ Նոյնպէս ալ երկրորդը՝ ու երրորդը՝ մինչեւ
27 եօթներորդը ։ Ամենէն եաքը կնիկն ալ մեռաւ ։
28 Ուրեմն յարութեան առնեը ան եօթնէն որո՞ւն
կնիկը պիտի ըլլայ . քանզի որ ամենքն ալ զանիկայ
29 ունեցան ։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝
անոնց ըսաւ . Դուք մոլորած էք , որ ո՛չ գիր-
քերը գիտէք՝ եւ ո՛չ Աստուծոյ զօրութիւնը .
30 Քանզի յարութեան առնեը ո՛չ կնիկ կ՚առնեն՝ եւ
ո՛չ երկան կը տրուին . հապա՝ երկինքի մէջ Ա-
31 ստուծոյ հրեշտակներուն պէս են ։ Բայց մեռելնե-
րուն յարութիւն առնելուն համար՝ չէք կարդացեր
32 Աստուծմէ ձեզի ըսուած խօսքը . Ես եմ Աբրա-
համին Աստուածը , եւ Իսահակին Աստուածը , ու
Յակոբին Աստուածը . Աստուած՝ մեռելներուն
33 Աստուածը չէ , հապա կենդանիներուն ։ Ու ժո-
ղովուրդները լսելով՝ ՚ի կը զարմանային անոր վար-
դապետութեանը վրայ ։
34 Բայց փարիսեցիները երբոր լսեցին՝ թէ անիկայ
պատասխանեցուց սադուկեցիները , միասեղ ժո-
35 ղովեցան ։ Եւ անոնցմէ մէկը՝ օրինական մը՝
36 հարցուց , զանիկայ փորձելով , ու ըսաւ . Ո՛վ վար-
դապետ՝ ո՞ր պատուիրանքը մեծ է օրէնքին մէջ ։
37 Եւ Յիսուս ըսաւ անոր . Ս՚Տէր Աստուածդ
սիրես քու բոլոր սրտովդ եւ քու բոլոր անձովդ ու
38 քու բոլոր մտքովդ . Ա՛յս է առաջին ու մեծ պատուի-
39 րանքը ։ Ու երկրորդը անոր նման՝ Ս՚Տէր ընկերդ
40 սիրես քու անձիդ պէս ։ Ա՛յս երկու պատուիրան-
քէս կախուած են բոլոր օրէնքը եւ մարգարէները ։

ֆ Ցօհ . ի . 9 ։
ֈ ա Ցօհ . գ . 2 ։
հ Եւ . գ . 6 , 16 ։ Մար . ժբ . 26 ։ Ղու . ի . 37 ։ Գոր . է . 32 ։ Երբ . ժա . 16 ։
յ ԳԼ . է . 28 ։
ղ Մար . ժբ . 28 ։
ճ Ղու . ժ . 25 ։
ն Բ Օր . գ . 5 ։ ժ . 12 ։ Լ . 6 ։ Ղու . ժ . 27 ։
շ Ղև . ժթ . 18 ։ ԳԼ . ժթ . 19 ։ Մար . ժբ . 31 ։ Ղու . ժ . 27 ։ Հռով . ժգ . 9 ։ Գաղ . ե . 14 ։ Ցակ . բ . 3 ։
ո ԳԼ . է . 12 ։ ա Տիմ . ա . 5 ։

41 և ու երբոր փարիսեցիները ժողովուեցան , Յի-
42 սուս հարցուց անոնց՝ ու ըսաւ . Ի՞նչ կարծիք ունիք
Քրիստոսի վրայ՝ ո՞ւնչ կարծիք ունիք . անիկա որո՞ւ որդին է :
43 Ըսին իրեն . Դաւիթին : Ըսաւ անոնց Յիսուս .
Ապա ի՞նչպէս Դաւիթ Հոգիով զանիկայ Տէր
44 կը կոչէ ու կ'ըսէ . "Տէրը իմ Տէրոջս ըսաւ .
Նստէ՛ իմ աջ կողմս , մինչև որ քու թշնամիներդ
45 ոտքերուդ պատուանդան ընեմ : Ուրեմն թէ որ
Դաւիթ զանիկայ Տէր կը կոչէ , ի՞նչպէս անիկայ
46 անոր որդին կ'ըլլայ : Ու մէկը չէր կրնար անոր
խօսք մը պատասխանել . ու ան օրէն ետև մէկը
չէր համարձակեր անոր բան մը հարցընելու :

ԿԱ . ԻԹ

1 Քրիստոս խրատ կու տայ ժողովուրդներուն որ դպրաց ու փարիսեցւոց բարի վարդապետութեանը հետեւին , և չէ թէ անոնց չար օրինակներուն . 5 նոյնպէս ալ իր աշակերտները կը խրատէ որ զգոյշ կենան անոնց փառասիրութենէն . 13 ութը անգամ վայ կու տայ անոնց կեղծաւորութեանը և կուրութեանը . 34 ու Երուսաղէմի կործանումը կը նախագուշակէ :

1 Ետքը ատենը Յիսուս խօսեցաւ ժողովուրդներուն և
2 իր աշակերտներուն՝ ու ըսաւ . "Մովսէսին ա-
3 թոռը դպիրները և փարիսեցիները նստած են .
Ուրեմն ինչ որ ձեզի կ'ըսեն՝ որ պահէք , պահե-
4 ցէք ու ըրէք , բայց անոնց գործքերուն պէս մի՛
ընէք . ինչու որ Բ կ'ըսեն ու չեն ըներ : Ուսկի
ծանր և տանելու դժուար բեռներ կը կապեն՝ ու
կը դնեն մարդոց ուսերուն վրայ , և իրենց մատովը
5 չեն ուզեր զանոնք շարժել : Ու Գ իրենց ամէն
գործքերը՝ մարդոց երևնալու համար կ'ընեն . Է կը

Ն Մար . ժբ . 35 ։ Ղու . ի . 41 ։
" Սաղ . ճժ . 1 ։ Գոր . բ . 34 ։
ա Կոր . ժե . 25 ։ Եբր . ա . 13 ։ ժ . 12 , 13 ։
Ն Ղու . ժգ . 6 ։
Ղ Մար . ժբ . 34 ։ Ղու . ի . 40 ։
" Նեեմ . բ . 4 , 8 ։ Մաղ . բ . 7 ։ Մար . ժբ . 38 ։ Ղու . ի . 45 ։
Բ Հռով . բ . 19 , ՃԶ ։
Գ Ղու . ժա . 46 ։ Գոր . ժե . 10 ։ Գաղ . գ . 13 ։
Դ ԳԼ . գ . 1 , 2 , 5 , 16 ։
Է Թես . ժե . 38 ։ բ Օր . գ . 8 ։ իբ . 12 ։ Առակ . գ . 3 ։

լայնցընեն իրենց դրապանները, ու կ'երկընցընեն
6 իրենց հանդերձներուն քղանցքները. Ը Ընթրիք-
ներու մէջ առաջին բազմոցները կը սիրեն, և ժո-
ղովարաններուն մէջ առաջին աթոռները, ու շու-
7 կաներուն մէջ բարեւները, Ե՛ւ մարդոցմէ Ռաբբի
8 Ռաբբի կոչուիլ։ Բ Բայց դուք Ռաբբի մի՛ կո-
չուիք. ինչու որ ձեր Ուսուցիչը մէկ մըն է, այ-
9 նինչ Ս Քրիստոս, և դուք ամէնքդ եղբայր էք։ Ու-
երկրի վրայ Հայր ձեզի Հայր մի՛ կոչէք. Ը ինչու որ
10 ձեր Հայրը մէկ մըն է, որ երկինքն է։ Ե՛ւ դուք
ուսուցիչներ մի՛ կոչուիք. ինչու որ ձեր Ուսուցիչը
11 մէկ մըն է, այսինքն Ս Քրիստոս։ Ե՛ւ Ը ձեր մէջին
12 մեծը ձեր ապասաւորը պիտի ըլլայ։ Ժ Ով որ իր
անձը կը բարձրացընէ, պիտի խոնարհի. և ո՛վ
որ իր անձը կը խոնարհեցընէ, պիտի բարձրանայ։
13 Բայց է՛ւվայ ձեզի կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսե-
ցիներ՝ որ երկինքի թագաւորութիւնը մարդոց առջեւը
կը գոցէք. քանզի դուք չէք մտներ, և մտնողներն
14 ալ չէք թողուր որ մտնեն։ Ա՛յ ձեզի կեղծաւոր
դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ Լ որ այրեւարիներուն
տուները կ'ուտէք, ու յաղագս երեւնալու համար
աղօթքը կ'երկընցընէք. անոր համար աւելի դա-
15 տապարտութիւն պիտի ընդունիք։ Ա՛յ ձեզի
կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ որ ծով ու
ցամաք կը պտըտիք մէկը նորահաւատ ընելու. ու
երբոր ըլլայ, զանիկայ ձեզմէ երկու անգամ աւելի
16 գեհենի որդի կ'ընէք։ Ա՛յ ձեզի Բ կոյր առաջ-
նորդներ՝ որ կ'ըսէք թէ՝ Ժ Ո՛վ որ տաճարին վրայ

Ը Մար. ժբ. 38, 39։ Ղու. ժա. 43։ ի. 46։ գ Ցօհ. 9։
Բ Ցակ. գ. 1։ Տե՛ս Կոր. ա. 24։ ա Պետ. ե. 3։
Ը Մտղ. ա. 6։
Ի ԳԼ. ի. 26, 27։
Ժ Ցոր. իբ. 29։ Ա՛ռակ. ժե. 33։ իմ. 23։ Ղու. ժգ. 11։ ժբ. 14։ Ցակ. գ. 6։ ա Պետ. ե. 5։
Բ Ղու. ժա. 52։
Ե Մար. ժբ. 40։ Ղու. ի. 47։ ր Տիմ. գ. 6։ Տիտ. ա. 11։
Ի ԳԼ. ժե. 14։ Հմր 24։
Ժ ԳԼ. ե. 33, 34։

երդում ընէ , բան մը չէ · բայց ւմէ որ տաճարին
մէջէն ոսկիին վրայ երդում ընէ , պարտաւոր
17 կ՚ըլլայ : Ա՛վ յիմարներ ու կոյրեր՝ ո՞րը մեծ է ,
ոսկի՞ն կամ տաճարը , որ կը սրբացընէ ոսկին :
18 Նա՛ եւ՝ Ա՛վ որ սեղանին վրայ երդում ընէ , բան
մը չէ , բայց ւմէ որ սեղանին վրայի պատարագին
19 վրայ երդում ընէ , պարտաւոր կ՚ըլլայ : Յիմարներ
ու կոյրեր՝ ո՞րը մեծ է , պատարագը՝ կամ սեղանը ,
20 որ կը սրբացընէ պատարագը : Ուստի ւմէ որ
սեղանին վրայ երդում ընէ , երդում կ՚ընէ անոր
21 վրայ՝ եւ անոր վրայի ամէն բաներուն վրայ · Նա՛
ւմէ որ տաճարին վրայ երդում ընէ , երդում կ՚ընէ
22 անոր վրայ՝ եւ անոր մէջ բնակողին վրայ · Նա՛
ւմէ որ երկինքին վրայ երդում ընէ , երդում կ՚ընէ
Աստուծոյ աթոռին վրայ՝ եւ անոր վրան նստողին
23 վրայ : Ա՛յ ձեզի կ՚ըսեմ պարոններ ու փարիսե-
ցիներ՝ ձեր անանուխին ու սամիթին եւ չամանին
տասանորդը կը վճարէք , ու մ՚կը ձգէք օրէնքին
ծանր ծանր բաները՝ դատաստանը եւ ողորմութիւնը
ու հաւատքը · ասոնք պէտք էր ընել , եւ անոնք
24 չձգել : Ա՛յ առաջնորդներ՝ որ մժղուկը կը
25 քամէք , եւ ուղտը կը կլլէք : Ա՛յ ձեզի կ՚ըսեմ
պարոններ ու փարիսեցիներ՝ որ դուրսի մասը
պնակին դուրսի կողմը կը մաքրէք , ու ներսէն
յափշտակութեամբ եւ * անկրաւութեամբ լեցուն
26 են : Ա՛յր փարիսեցի՝ առաջ դուրսի ու պնակին
ներսի կողմը մաքրէ , որ անոնց դուրսի կողմն ալ
27 մաքուր ըլլայ : Ա՛յ ձեզի կ՚ըսեմ պարոններ ու
փարիսեցիներ՝ որ կը նմանիք ծեփած դերեզման-

ի Եւ · Լ · 29 ։
ղ Եւ · ԽԹ · 37 ։
յ գ Թագ · բ · 13 ։ բ Մն · գ · 2 ։ Սաղ · իզ · 8 ։ ճղ · 14 ։
ղ Գւ · ե · 34 ։ Սաղ · ժա · 4 ։ Գոր · է · 49 ։
ճ Ղս · ժա · 42 ։
ֆ ա Թագ · ժե · 22 ։ Ովս · գ · 6 ։ Միք · գ · 8 ։ Գւ · Թ · 13 ։ ժբ · 7 ։
յ Մար · է · 4 ։ Ղս · ժա · 39 ։
* Ոմանք՝ անբարեխառնութեամբ
ն Ղս · ժա · 44 ։ Գոր · իգ · 3 ։

ներու , որոնք դուրսէն դեղեցիկ կ՚երևնան , և ներսէն մեռելներու ոսկորներով և ամէն կէրպ
28 պղծութիւնով լեցուն են : Նոյնպէս ալ դուք դուրսէն մարդոց արդար կ՚երևնաք , ու ներսէն կեղծաւորութեամբ և անօրինութեամբ լեցուն էք :
29 Ե Ա՛յ ձեզի կ՚ղձաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ որ մարգարէներուն տապանները կը շինէք , և
30 արդարներուն գերեզմանները կը զարդարէք . Ու կ՚ըսէք . Թէ որ մեր հայրերուն օրերը ըլլայինք , անոնց հետ մարգարէներուն արեանը մասնակից չէ-
31 ինք ըլլար : Ուրեմն դուք ձեր վրայ կը վկայէք՝ թէ *անոնց զաւակներն էք՝ որ մարգարէները կը
32 սպաննէին : Ա՜սոր Ը դուք ալ ձեր հայրերուն
33 չափը լեցուցէք : Օ՛ձեր՝ ոխերու ծնունդներ , ի՞նչպէս պիտի փախչիք դեհենին դատապարտու-
34 թենէն : Ե Ա՛յսոր համար՝ ահա ես կը խրկեմ ձեզի մարգարէներ և իմաստուններ ու դպիրներ , և *ա-նոնցմէ ոմէ՛ն սպաննէք ու խաչը հանէք , և *մէկ քանիները ձեր ժողովարաններուն մէջը պիտի ծեծէք , ու քաղաքէ քաղաք հալածէք .
35 Վ Որպէս զի երկրի վրայ թափուած բոլոր արդար արիւնը ձեր վրայ գայ , *արդար Աբելին արիւնէն՝ մինչև ը Խարաբիայի որդւոյն Զաքարիային արիւ-նը , որ տաճարին ու սեղանին մէջտեղը սպաննեցիք :
36 Ա՛մէնը կ՚ըսեմ ձեզի . Ա՛յս ամէն բաները պիտի գայ այս ազգիս վրայ :
37 ՟ Ո՛վ Երուսաղէմ՝ Երուսաղէմ , որ մարգարէ-նները կը սպաննէիր , ու քեզի խրկուածները *կը

ե Ղու . ժա . 47 :
* Գոր . է . 51 , 52 : ա Թես . բ . 15 :
ը Ծն . ժե . 16 : ա Թես . բ . 16 :
ոխ ԳԼ . գ . 7 : ժբ . 34 :
ի ԳԼ . իա . 34 , 35 : Ղու . ժա . 49 :
* Գոր . և . 40 : է . 57 , 58 : իբ . 19 :
* ԳԼ . ժ . 17 : բ Պոր . ժա . 24 , 25 :
ձ Ցայտ . ժբ . 24 :
* Ծն . դ . 8 : ա Ցօհ . գ . 12 :
ղ բ Մն . իգ . 20 , 21 :
յ Ղու . ժգ . 34 :
* բ Մն . իգ . 21 :

քարկոծէիր . քանի անգամ ֆ.քու տղաքներդ ժողվել ուզեցի՝ ինչպէս որ հաւը իր ձագերը †թեւերուն տակը կը ժողվէ , և դուք չուզեցիք :
38 Ահա ձեր տունը ձեզի աւերակ պիտի մնայ . ինչու որ ձեզի կ'ըսեմ , որ ալ տակէ հետև պիտի չտեսնէք զիս , մինչև որ ըսէք . °Օրհնեալ է ան՝ որ Տէրոջը անունովը կու գայ :

ԿԱ . ԻԴ

1 Քրիստոս կը նախատեսէ տաճարին կործանումը , 3 անկէ առաջ հասնելու մեծ թշուառութիւնները , 29 և իր դատաստանի գալուն նշանները : 36 Եւ ան օրը ու ժամը մեզի անծանօթ ըլլալուն համար , 42 կը պատուիրէ որ արթուն մնանք ան բարի ծառային պէս՝ որ տէրն վայրկեան իր տիրոջը գալուն կը սպասէ :

1 Եւ ¬Յիսուս տաճարէն դուրս ելլելով՝ կ'երթար . ու աշակերտները անոր գովը գային՝ տաճարին
2 շէնքերը իրեն ցուցընելու : Եւ Յիսուս անոնց ըսաւ . Չէ՞ք տեսներատ ամէն բաները . ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , Բ պիտի չմնայ հոս քար քարի վրայ՝ որ չքակուի :
3 Եւ երբոր անիկայ Ձիթենեաց լերը նստեր էր , Գ աշակերտները իրեն եկան առանձին՝ ու ըսին . Դ Ըսէ մեզի՝ ե՞րբ պիտի ըլլան ատ բաները . և քու գալստեանդ՝ ու աշխարհիս վերջին նշանը ի՞նչ
4 պիտի ըլլայ : Եւ Յիսուս պատասխանելով ըսաւ՝ ու ըսաւ անոնց . Է Ջգոյշ կեցէք՝ չըլլայ որ մէկը ձեզ
5 խաբէ . Վասն զի շատերը պիտի գան իմ անունովս՝ ու ըսեն թէ , Ես եմ Քրիստոսը . ու Է շատերը
6 պիտի մոլորեցընեն : Եւ պիտի լսէք պատերազմներ՝

† բ Օր . լբ . 11 , 12 :
† Սաղ . ժէ . 8 ; ղա . 4 :
° Սաղ . ճԺբ . 26 ; Գլ . իա . 9 :
¬ Մար . ժգ . 1 ; Ղու . իա . 5 :
Բ դ Թագ . թ . 7 ; Երեմ . իէ . 18 ; Միք . գ . 12 ; Ղու . ԺԹ . 44 :
Գ Մար . ժգ . 3 :
Դ ա Թես . ե . 1 :
Է Եփես . ե . 6 ; Կող . բ . 8 , 18 ; բ Թես . բ . 3 ; ա Ցով . գ . 1 :
Ը Երեմ . ժգ . 14 ; իգ . 21 , 25 ; Հմր 24 ; Ցով . ե . 43 :
Է Հմր 11 :

ու պատերազմներու լուրեր . զգոյշ կեցէք որ
չխուովիք . ինչու որ ան ամէն բաները պէտք է
7 որ ըլլան , բայց դեռ վերջը չէ : Ազան պի ազգ
ազգի վրայ պիտի ելլէ , ու թագաւորութիւն
թագաւորութեան վրայ , և տեղ տեղ սովեր
ու մահտարաժամներ , և երկրաշարժութիւններ
8 պիտի ըլլան : Բայց ասոնք ամէնը՝ ցաւերուն
9 սկիզբն են : Բ Ան ատեներ ձեզ նեղութեան
պիտի մատնեն , և ձեզ պիտի սպաննեն , ու
իմ անուանս համար ամէն ազգերուն ատելի պի-
10 տի ըլլաք : Եւ ան ատեներ շատերը ի պիտի պայ-
թակղին , ու միզմիկ պիտի մատնեն , և միս-
11 միկ պիտի ատեն : Եւ է շատ սուտ մարգարէներ
12 պիտի ելլեն , ու Լ շատերը պիտի մոլորցնեն : Եւ
անօրէնութիւնը շատնալուն համար՝ շատերուն սէրը
13 պիտի պաղի : Բ Բայց ով որ մինչև վերջը համ-
14 բերէ , անիկայ պիտի ապրի : Եւ ի արքայու-
թեան այս աւետարանը ի բոլոր աշխարհի մէջ
պիտի քարոզուի՝ բոլոր ազգերուն վկայութիւն ըլ-
լալու , և անկէ ետև վերջը պիտի գայ :
15 Ա Ասոր երբոր տեսնէք աւերմունքին պղծու-
թիւնը՝ որ Դանիէլ մարգարէին ձեռքով բսուած
է , թէ սուրբ տեղը կը կենայ . (ով որ կարդայ՝
16 թող հասկընայ .) Ան ատեներ Ջ լեռները
17 հոդիները՝ լեռները թող փախչին . Եւ ան որ
տանիքին վրայ է՝ թող չիջնէ իր տունէն բան
18 մը առնելու . Եւ ան որ արտին մէջն է՝ թող

ը բ Մն . ժե . 6 ։ Եա . ժթ . 2 ։
Անգ . բ . 22 ։ Զաք . ժգ . 13 ։

ը Գլ . ժ . 17 ։ Մար . ժգ . 9 ։
Ղու . իա . 12 ։ Յօհ . ժե . 20 ։
ժգ . 2 ։ Գոր . գ . 2 , 3 ։ է .
58 ։ ժբ . 1 ։ ա Պետ . գ . 16 ։
Յայտ . բ . 10 , 13 ։

ի Գլ . ժա . 6 ։ ժգ . 57 ։ բ
Տիմ . ա . 15 ։ գ . 10 , 16 ։

է Գլ . է . 15 ։ Գոր . ի . 29 ։
բ Պետ . բ . 1 ։

Լ ա Տիմ . գ . 1 ։ Հիբ 5 , 24 ։

Խ Գլ . ժ . 22 ։ Մար . ժգ . 18 ։
Երբ . գ . 6 , 14 ։ Յայտ . բ . 10 ։

ձ Գլ . դ . 23 ։ Թ . 35 ։

Ձ Հռով . ժ . 18 ։ Կող . ա . 6 , 23 ։

Հ Մար . ժգ . 14 ։ Ղու . իա . 20 ։

Յ Դան . Թ . 27 ։ ժբ . 11 ։

Ղ Դան . Թ . 23 , 25 ։

19 նո չդառնայ իր հանդերձները առնելու : Բայց
ե վայ ան օրերը յղի եղողներուն ու ծիծ տուող-
20 ներուն : Աղօթք ըրէք՝ որ ձեր փախչիլը
21 ձմեռը չըլլայ , ոչ ալ շաբաթի օրը . Վասն-
զի մեծ առնը անանկ մեծ նեղութիւն պիտի
ըլլայ , որուն նմանը աշխարհի սկիզբէն մինչև հի-
22 մա եղած չէ , ոչ ալ պիտի ըլլայ : Եւ թէ որ
ան օրերը չքիչնային , բնաւ մէկ մարմին մը պի-
տի չապրէր . Բայց ընտրեալներուն համար՝
23 ան օրերը պիտի քիչնան : Ընդ առնը թէ որ
մէկը ձեզի ըսէ թէ , Ահա հոս է Քրիստոսը՝ կամ
24 հոն , մի՛ հաւատաք . Վասն զի սուտ քրիստոս-
ներ և սուտ մարգարէներ պիտի ելլեն , ու մեծ
նշաններ և հրաշքներ պիտի յօրինեն , որ թերեւ
25 կարելի էր՝ ընտրեալներն ալ մոլորցնեն : Ահա
26 ձեզի առաջուց ըսի : Ուստի թէ որ ձեզի ըսեն
թէ՝ Ահա անապատին մէջն է , մի՛ ելլէք . Ե՛ւ ըն՝
Ահա ներքին սենեակներուն մէջն է , մի՛ հաւա-
27 տաք : Վասն զի ինչպէս որ փայլակը արևելքէն
կ'ելլէ ու մինչև արևմուտք կ'երևնայ , անանկ
28 պիտի ըլլայ Որդւոյ մարդոյ գալուստը : Որ-
պի ուր որ մեռած մարմին կայ , հոն պիտի ժողո-
վուին արծիւները :

29 Եւ Իսկ մը ան նեղութեան օրերէն ետև՝ ար-
եգակը պիտի խաւարի , ու լուսինը իր լոյսը պիտի
չտայ , և աստղերը երկինքէն պիտի իյնան , ու

ե Ղուկ . իգ . 29 :
զ Դան . թ . 26 : ժբ . 1 : Ցոել . բ . 2 :
է Ես . կե . 8 , 9 : Զաք . ժգ . 2 , 3 :
ը Մատ . ժգ . 21 : Ղուկ . ժէ . 23 : իա . 8 :
ի ր Օր . ժգ . 1 : Հմր 5 , 11 : ր Թագ . բ . 9 , 10 , 11 : Ցայտ . ժգ . 13 :
ժ Ցոհ . գ . 37 : ժ . 28 , 29 : Հռով . բ . 28 , 29 , 30 : ր Տիմ . բ . 19 :
ի Ղուկ . ժէ . 24 :
լ Ցոր . լթ . 30 : Ղուկ . ժէ . 37 :
խ Դան . է . 11 , 12 :
ծ Ես . ժգ . 10 : Եզեկ . իբ . 7 : Ցոել . բ . 10 , 31 : գ . 15 : Ամոս . է . 20 : բ . 9 : Մատ . ժգ . 24 : Ղուկ . իա . 25 : Գոր . բ . 20 : Ցայտ . գ . 12 :

30 երկնից զօրութիւնները պիտի շարժին : "Եւ ան
ատեներ Որդւոյ մարդոյ նշանը պիտի երեւնայ եր-
կինքի մէջ , Եւ ան ատեներ երկրի բոլոր ազգերը
կոծ պիտի ընեն , Ու պիտի տեսնեն Որդին մար-
դոյ երկինքի ամպերուն վրայ գալած՝ զօրութիւնով
31 ու մեծ փառքով : Եւ անիկայ իր հրեշտակները
պիտի խրկէ մեծաձայն փողով , ու պիտի ժողվեն
իր ընտրեալները չորս հովերէն՝ երկինքին մէկ ծայ-
րէն մինչեւ մեկալ ծայրը :
32 Թզենիէն առակ մը սորվեցէք . որ երբ անոր
ոստերը կը կակուղնան , ու տերեւները կը ցցուին ,
33 գիտէք թէ ամառը մօտ է : Նոյնպէս ալ դուք
երբոր ասանկին բաները տեսնէք , գիտցէք թէ որ
34 մօտ է դռներուն քովը : Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի ,
որ ասա ազգը պիտի չանցնի , մինչեւ որ ասա ամէն
35 բաները ըլլան : Երկինքը ու երկիրը պիտի
անցնին , բայց իմ խօսքերս բնաւ պիտի չանցնին :
36 Սակայն այն օրուան և այն ժամուն համար՝ մէկը
չգիտեր , ոչ ալ երկնից * հրեշտակները , Հապա
37 միայն իմ Հայրս : Բայց ինչպէս որ Նոյի օրերը
էղա , Որդւոյ մարդոյ գալուստն ալ այնպէս պի-
38 տի ըլլայ : Որովհետեւ ինչպէս էին ան օրերը ջրհե-
ղեղէն առաջ , կ'ուտէին՝ կը խմէին՝ կնիկ կ'առնէ-
ին ու էրկան կու տային , մինչեւ ան օրը՝ որ Նոյ
39 տապանը մտաւ : Ու չգիտցան՝ մինչեւ որ ջրհե-
ղեղը եկաւ , ու ամէնը վերցուց . Որդւոյ մարդոյ

= Դան . է . 18 :
Հ Ջաք . ժբ . 12 :
ֆ Գլ . ժզ . 27 : Մար . ժգ . 26 :
Ցայտ . ա . 7 :
ր Գլ . ժգ . 41 : ա Կոր . ժե . 52 : ա Թես . դ . 15 :
ց Ղու . խա . 29 :
ւ Ցակ . է . 9 :
ֈ Գլ . ժգ . 28 : իգ . 36 : Մար . ժգ . 30 : Ղու . խա . 32 :
։ Սաղ . ճբ . 26 : Ես . ծա . 6 : Երեմ . լա . 35 , 36 : Գլ . է . 18 : Մար . ժգ . 31 : Ղու . խա . 33 : Երբ . ա . 11 :
֊ Մար . ժգ . 32 : Գոր . ա . 7 : ա Թես . է . 2 : բ Պետ . գ . 10 :
* Ոմանք՝ հրեշտակները , և ո՛չ Որդին ,
֏ Ջաք . ժգ . 7 :
֍ Ծն . զ . 3 , 4 , 5 : է . 5 : Ղու . ժէ . 26 : ա Պետ . գ . 20 :

40 դալուստն ալ այնպէս պիտի ըլլայ ։ ԲՆն առնողը
ինչ որ երկու հոգի արտի մը մէջ ըլլան, մէկը պի-
41 տի առնուի ու մէկալը ձգուի. Եւ ինչ որ երկու
կնիկ մէկ աղօրիքի մէջ աղալու վրայ դառնուին,
մէկը պիտի առնուի ու մէկալը ձգուի ։
42 Ուրեմն զարթնուն կեցէք. ինչու որ չէք գիտեր
43 թէ ձեր Տէրը կու գայ ։ Բայց ասիկա գիտցէք, որ եթէ տանուտէրը գիտնար՝ թէ գիշե-
րուան ո՛ր պահուն գողը կու գայ, արթուն կը
կենար, և թող չէր տար որ իր տունը ծակեն ։
44 Ընոր համար դուք ալ պատրաստ կեցէք, քանզի
Որդին մարդոյ կու գայ անսպասելի ժամու մէջ՝ որ դուք
45 չէք կարծեր ։ Ո՞ւստի ո՞վ է ան հաւատարիմ ու
խոհեմ ծառան՝ որն որ իր տէրը իր ծառաներուն
վրայ դրաւ, որ ատենին անոնց կերակուր տայ ։
46 Երանի՛ է ան ծառային, որն որ իր տէրը եկած
47 ատենը՝ անսպասելի գործ պիտի գտնէ ։ Ա՛մէնիւ
կ'ըսեմ ձեզի, Որ իր բոլոր ունեցածին վրայ պի-
48 տի կեցընէ զանիկայ ։ Բայց թէ որ ան չար ծա-
ռան իր սրտին մէջը ըսէ. Իմ տէրս իր գալը կ'ու-
49 շացընէ. Եւ սկսի իր ծառայակիցները ծեծել,
50 ու գինովներուն հետ ուտել ու խմել, Ան ծառա-
յին տէրը պիտի գայ անսպասելի մէկ օր մը՝ որ չսպասեր,
51 և անսպասելի մէկ ժամ մը՝ որ չգիտեր. Եւ զանիկայ
մէջտեղէն պիտի կտրէ, ու անոր բաժինը կեղ-
ծաւորներուն հետ պիտի դնէ. Ան տեղ պիտի ըլլայ
լալ՝ ու ակռաները կրճտցընել ։

Բ Ղու. ժէ. 34, եէ։
Գ Գլ. իև. 13։ Մար. ժգ. 33, եէ։ Ղու. իա. 36։
Դ Ղու. ժբ. 39։ ա Թես. ե. 2։ բ Պետ. գ. 10։ Յայտ. գ. 3։ ժզ. 15։
Ե Գլ. իև. 13։ ա Թես. ե. 6։
Զ Ղու. ժբ. 42։ Գոր. ի. 28։ ա Կոր. գ. 2։ Եբր. գ. 5։
Է Յայտ. ժզ. 15։
Ը Գլ. իև. 21, 23։ Ղու. իբ. 29։
Թ Գլ. ը. 12։ իև. 30։

ԳԼ. ԻԵ 25

1 Տասը կուսանաց առակը, 14 ու ասղանդներուն առակը: 31 Վերջին դատաստանին առթիգրութիւնը:

1 Յն առնելը երկնից թագաւորութիւնը պիտի նմանի
տասը կոյսերու, որոնք իրենց լապտերները
2 առնելով՝ ա փեսան դիմաւորելու ելան: Բ Որոնցմէ
3 հինգը խելացուն էին, և հինգը յիմար, Որ յի-
մարները առին իրենց լապտերները, ու հետերնին
4 ձէթ չառին. Բայց խելացուններն իրենց լապտեր-
5 ներուն հետ ամանիներով ձէթ ալ առին: Ե Փեսան
որ ուշացաւ, ծանրացան ու քնացան:
6 Ե Կէս գիշերին ժ ձայն մը եղաւ. Ահա փեսան կու
7 գայ՝ գանիկայ դիմաւորելու ելէք: Յն առնները բո-
լոր կոյսերը ելան, ու Բ իրենց լապտերները շիտա-
8 կեցին: Ե Յիմարները ըսին խելացուններուն. տուէք մեզի ձեր եղէնն. քանզու որ մեր լապտերները
9 մարելու վրայ են: Պատասխան տուին խելացուն-
ները՝ ու ըսին. Գուցայ որ մեզի ու ձեզի չբաւա-
կանանայ. այլ յառէք ծախողներուն գացէք՝ և
10 գնեցէք ձեզի համար: Ե Երբոր անոնք գացին գնե-
լու՝ փեսան եկաւ ու պատրաստ եղողները անոր հետ
11 հարսնիքը մտան, և դուռը գոցուեցաւ: Ե Ետքը
միւսալ կոյսերը եկան՝ ու ըսին. Բ Տէր Տէր՝ բանց
12 մեզի: Բայց ան միկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ.
Ա՛մէնըսկ կ՛ըսեմ՝ ձեզի Թէ՝ ը Չգա ձեզ չեմ ճանչնար:
13 Բ Արթուն կենայք, քանզու որ ոչ օրը գի-
տէք, և ոչ * ժամը:

ա Եփես. ե. 29, 30: Ցայտ. ժթ. 7: իա. 2, 9:
Բ ԳԼ. ժգ. 47: իբ. 10:
գ ա Թես. ե. 6:
դ ԳԼ. իդ. 31: ա Թես. գ. 16:
ե Ղու. ժբ. 35:
զ Ղու. ժգ. 25:
է ԳԼ. է. 21, 22, 23:
ը Սաղ. ե. 5: Ամբ. ա. 13: Ցօհ. թ. 31:
թ ԳԼ. իդ. 42, 44: Մտ. ժգ. 33, 35: Ղու. իա. 36: ա Կոր. ժգ. 13: ա Թես. ե. 6: ա Պետ. ե. 8: Ցայտ. ժգ. 15:
* Ոմանք՝ ժամը, որուն մէջ Որդին մարդոյ կու գայ:

14 Վասնզի ֊ ինչպէս օտար երկիր գացող մարդ մը՝
կանչեց իր ծառաները , և իր ունեցածը անոնց
15 յանձնեց ։ Մէկուն տուաւ հինգ տաղանդ , ու մէ֊
կուն՝ երկուք , և մէկուն՝ մէկ , իւրաքանչիւրին իր
կարողութեանը չափ , ու անմիջապէս ճամբայ
16 ելաւ ։ Ու ան որ հինգ տաղանդը առած էր ,
գնաց անոնցմով գործ տեսաւ , և ուրիշ հինգ
17 տաղանդ շահեցաւ ։ Նմանապէս ան որ երկուքը
18 առած էր , ուրիշ երկուք ալ շահեցաւ ։ Իսկ ան
որ մէկը առած էր , գնաց գետինը փորեց . ու իր
19 տիրոջը տուակը պահեց ։ Շատ ժամանակէ ետև
ան ծառաներուն տէրը եկաւ , և անոնցմէ հաշիւ
20 ուզեց ։ Ու հինգ տաղանդը առնողը եկաւ՝ ուրիշ
հինգ տաղանդ ալ բերաւ , ու ըսաւ . Տէր՝ հինգ
տաղանդ յանձնեցիր ինծի , ահա ուրիշ հինգ տա֊
21 ղանդ ալ անոնց վրայ շահեցայ ։ Ըսաւ անոր իր
Տէրը . Ապրիս՝ բարի ու հաւատարիմ ծառայ ,
դուն որ քիչ բանին մէջ հաւատարիմ եղար , Ես քեզ
շատ բաներու վրայ պիտի կեցընեմ . մտի՛ր քու
22 տիրոջդ ուրախութեանը մէջ ։ Երկու տաղանդը
առնողն ալ եկաւ՝ ու ըսաւ . Տէր՝ երկու տաղանդ
յանձնեցիր ինծի , ահա ուրիշ երկու տաղանդ ալ
23 անոնց վրայ շահեցայ ։ Ըսաւ անոր իր տէրը .
֊ Ապրիս՝ բարի ու հաւատարիմ ծառայ , դուն որ
քիչ բանին մէջ հաւատարիմ եղար , քեզ շատ
բաներու վրայ պիտի կեցընեմ . մտի՛ր քու տիրոջդ
24 ուրախութեանը մէջ ։ Մէկ տաղանդը առնողն
ալ եկաւ՝ ու ըսաւ . Տէր՝ գիտէի որ դուն խիստ
մարդ մըն ես . չսերմանած տեղէդ կը հնձես , ու
25 չցանած տեղէդ կը ժողվես . Ուստի վախնալով ,
գացի քու տաղանդդ գետինը տուակը պահեցի .

֊ Ղու . ժԹ . 12 ։ Գլ . իա . 33 ։
ի Հռով . ժբ . 6 ։ ա Կոր . ժբ . 7 , 11 , 29 ։ Եփս . դ . 11 ։
լ Գլ . իդ . 47 ։ Հմր 34 , 46 ։
Ղու . ժբ . 44 ։ իբ . 29 , 30 ։
խ Եբր . ժբ . 2 ։ բ Տիմ . բ . 2 ։ ա Պետ . ա . 8 ։
֊ Հմր 21 ։

26 ասոր ահա քուկդ քեզի : Պատասխան տուաւ
անոր տէրը՝ ու բսաւ անոր . Ձար և ծոյլ ծառայ՝
դիտէիր որ չսերմնացած տեղէս կը ջնձեմ , ու չը-
27 նած տեղէս կը ժողվեմ , Ուրեմն պէտք էր քեզի
որ իմ առակս սեղանաւորներուն տայիր , որ ես
28 եկած առնեմս շահովը առնէի իմն : Ուրդ՝ առէք
առակէ տաղանդը , ու տասը տաղանդ ունեցողին
29 տուէք : Վասն որ ամէն ունեցողին պիտի տրուի ,
ու պիտի աւելնայ . և չունեցողին ունեցածն ալ
30 անկէ պիտի առնուի : Ու զսա անպիտան ծառան
հդուրսի խաւարը հանեցէք . հոն պիտի լլլայ
լալ՝ ու ակռաները կճռցընել :

31 Ու ե երբոր Որդին մարդոյ իր փառքովը գայ ,
և բոլոր * սուրբ հրեշտակները իր հետը , ան
32 առնէը իր փառաց աթոռը պիտի նստի . Ու
ը անոր առջևը պիտի ժողվուին բոլոր ազգերը ,
ու ը զանոնք իրարմէ պիտի զատէ , ինչպէս որ
33 հովիւ մը ոչխարները այծերէն կը զատէ . Ու
ոչխարները իր աջ կողմը պիտի կայնեցընէ , ու
այծերը՝ ձախ կողմը :

34 Ուր առնէը Թագաւորը իր աջ կողմը եղողներուն
պիտի ըսէ . Գիէք իմ ը օրհնածները , ժ ա-
խարհի սկիզբէն ձեզի համար պատրաստուած թա-
35 գաւորութիւնը ի ժառանգեցէք . Ը Վասն որ անօ-
թեցայ , և ինծի ուտելիք տուիք . ծարաւեցայ , ու
ինծի խմցուցիք . Ը օտարական էի , և ինս

ե ԳԼ . ժգ . 12 ։ Մար . գ . 25 ։ Ղս . բ . 18 ։ ԺԹ . 26 ։ Ցօհ . ժե . 2 ։

զ ԳԼ . բ . 12 ։ Խդ . 51 ։

է Ջաբ . ժգ . 5 ։ ԳԼ . ժգ . 27 ։ ԺԹ . 28 ։ Մար . բ . 38 ։ Գոր . ա . 11 ։ ա Թես . գ . 15 ։ բ Թես . ա . 7 ։ Ցուդ . 14 ։ Ցայտ . ա . 7 ։

* Որոնք կանին սուրբ բառը ։

ը Հռով . ժգ . 10 ։ բ Կոր . և . 10 ։ Ցայտ . ի . 12 ։

թ Եզեկ . ի . 38 ։ ԼԴ . 17 , 20 ։ ԳԼ . ժգ . 49 ։

ժ ԳԼ . ի . 23 ։ Մար . ժ . 40 ։ ա Կոր . բ . 9 ։ Երբ . ժա . 16 ։

ի Հռով . բ . 17 ։ ա Պետ . ա . 4 , 9 ։ գ . 9 ։ Ցայտ . իա . 7 ։

ն Եա . ֆբ . 7 ։ Եզեկ . ժբ . 7 ։ Ցակ . ա . 27 ։

ւ Երբ . ժգ . 2 ։ գ Ցօհ . 5 ։

36 ներս առիք . " Սկիզբ եէ , և զիս հագուեցուցիք .
հիւանդ էի , ու խնձի տես եկաք . Ն բանտի մէջ
37 էի , և խնձի եկաք : Ան առնելը արդարները անոր
պատասխան պիտի տան՝ ու ըսեն . Տէր՝ ե՞րբ քեզ
անօթեցած տեսանք՝ ու կերցուցինք , կամ ծար-
38 ւած՝ ու խմցուցինք . Ե՞րբ քեզ օտարական տե-
սանք՝ և ներս առինք , կամ մերկ՝ ու հագուեցու-
39 ցինք . Ե՞րբ քեզ հիւանդ՝ կամ բանտի մէջ տե-
40 սանք , ու քեզի եկանք : Ղ Թագաւորը պատաս-
խան տալով՝ պիտի ըսէ անոնց . Ա՛մէնբիտ կ՚ըսեմ
ձեզի . " Որովհետև աս իմ եղբայրներուս պիտու
պզտիկներէն մէկուն ըրիք , ինծի ըրիք :
41 Ան առնելը ձախ կողմը եղողներուն ալ պի-
տի ըսէ . Ն Անկէ՛ի դացէք ինծմէ անիծեալներ՝
" յաւիտենական կրակին մէջը , որ պատրաստուած
42 է " Սատանային՝ ու իր հրեշտակներուն : Ինչու
որ անօթեցայ , և ինծի ուտելիք չտուիք . ծարաւե-
43 ցայ , ու ինծի չխմցուցիք . Օտարական էի , և զիս
ներս չառիք . մերկ էի , և զիս չհագուեցուցիք .
հիւանդ ու բանտի մէջ էի , և ինծի տես չեկաք :
44 Ան առնելը անոնք ալ պատասխան պիտի տան՝ ու
ըսեն . Տէր՝ ե՞րբ տեսանք քեզ անօթեցած կամ
ծարաւած՝ կամ օտարական՝ կամ մերկ՝ կամ հիւանդ՝
կամ բանտի մէջ , ու քեզի ապաստարուեթիւն
45 չըրինք : Ան առնելը պատասխան պիտի տայ
անոնց՝ ու ըսէ . Ա՛մէնբիտ կ՚ըսեմ ձեզի . Ն Որով-
հետև ասոնց պիտու պզտիկներէն մէկուն չըրիք ,
ինծի ալ չըրիք :
46 " Ու ասոնք պիտի երթան յաւիտենական տան-

" Ցակ . բ . 15 , 16 :
Ն բ Տիմ . ա . 16 :
Ղ Ռոմ . ժգ . 31 : ԺԹ . 17 :
ԳԼ . ժ . 42 : Մար . թ . 40 :
Եբր . գ . 10 :
Ն Սաղ . գ . 8 : ԳԼ . է . 23 :
Ղու . ժգ . 27 :
" ԳԼ . ժգ . 40 , 42 :
" բ Պետ . բ . 4 : Ցուդ . 6 :
Ն Ռոմ . ժգ . 31 : ԺԷ . 5 :
Ջաք . բ . 8 : Գոր . թ . 5 :
" Դան . ԺԲ . 2 : Ցօհ . ե . 29 :
Հռոմ . բ . 7 , ԼԶ :

Ջանքը , իսկ արդարները՝ յաւիտենական կեանքը :

ԳԼՈՒԽ ԻԸ

1 Իշխանները խորհուրդ կ'ընեն Քրիստոսի դէմ : 6 Կնիկ մը եղով կ'օծէ անոր գլուխը : 14 Ցուդա կը մտանէ ընդ Քրիստոս : 17 Քրիստոս կ'ուսուցանէ զաւիկը · 26 կը սահմանէ իր սուրբ ընթրիքը · 36 ազօթք կ'ընէ պարտէզին մէջ · 47 և մէկ համբուրով մը մատնուած՝ 57 Կայիափայի առջեւն կը տարուի : 69 Պետրոս կ'ուրանայ զՔրիստոս :

1 Եւ երբոր Յիսուս լմընցուց ատ բոլոր խօսքերը ,
2 ըսաւ իր աշակերտներուն . — Գիտէք որ երկու օրէն հետ զատիկ կ'ըլլայ , և Որդին մարդոյ կը մատնուի խաչը հանելու :
3 Ե Ան ատեն քահանայապետները՝ ու գիրքերը՝ և ժողովուրդին ծերերը ժողովեցան քահանայապետին սրահը , որուն անունը Կայիափա էր . Ու
4 խորհուրդ ըրին՝ որ նենգութեամբ բռնեն Յիսուսը՝
5 ու մեռցընեն : Բայց կ'ըսէին թէ , Ո՛չ տա տօնին մէջ , որ ժողովուրդին մէջ խռովութիւն չըլլայ :
6 Ե Ու երբոր Յիսուս Բ Բեթանիա էր բորոտ
7 Սիմոնին տունը , Մոտիկ մը եկաւ անոր՝ որ ունէր ծանրագին եղի շիշ մը . և թափեց անոր գլխուն վրայ՝ երբոր անիկայ սեղան նստած էր : Ը Ու
8 անոր աշակերտները տեսնելով , դժուարացան՝ ու
9 ըսին . Ընչո՞ւ տա կորուստը ըլլայ . Կրնար տա եղը գիներ սուղ գնով ծախուիլ , ու աղքատներուն տրուիլ : Ու
10 Յիսուս իմանալով՝ ըսաւ անոնց . Ընչո՞ւ անհանգիստ կ'ընէք կնիկը . քանզի
11 տաիկայ բարի գործ մը գործեց ինծի : Ղ Ընչու որ աղքատները ամէն տատեն ձեր հետը ունիք ,
12 բայց Ը զիս ամէն տատեն չունիք : Վ տան զի տաի-

— Մար . ժդ . 1 ։ Ղու . իբ . 1 ։ Յօհ . ժդ . 1 ։
Բ Սաղ . բ . 2 ։ Յօհ . ժա . 47 ։ Գոր . դ . 25 , եւ ։
Գ Մար . ժդ . 3 ։ Յօհ . ժա . 1 , 2 ։ ժբ . 3 ։
Դ ԳԼ . իա . 17 ։
Ե Յօհ . ժբ . 4 ։
Զ Բ Օր . ժե . 11 ։ Յօհ . ժբ . 8 ։
Է Տես գԼ . ժբ . 20 ։ իբ . 20 ։ Յօհ . ժդ . 33 ։ ժդ . 19 ։ ժդ . 5 , 28 ։ ժէ . 11 ։

կայ՝ որ առ եղը իմ մարմինիս վրայ թաւիլց , իմ
13 թաղմանս համար ըրաւ : Հ՚շմարիտ կ՚ըսեմ
ձեզի թէ , ըոլոր աշխարհի մէջ՝ ուր որ այ աւե-
տարանս քարոզուի , առոր ըրածն ալ պիտի
խօսուի իրեն յիշատակ ըլլալու համար :
14 ըՆն առնեը տասներկուքէն մէկը՝ որ ը Յուդա
Իսկարիովթացի կ՚ըսուէր , գնաց քահանայապետ-
15 ներուն՝ ու ըսաւ . ժ Ո՞նչ կ՚ուզէք ինծի տալ ,
ու ես ձեզի մատնեմ զանիկայ . և անոնք երեսուն
16 արծաթ *կշռեցին անոր : Ու անկէ հետէ
պատեհութիւն մը կը փնտռէր , որ զանիկայ
մատնէ անոնց :
17 ԻՈւ բաղարջակերաց առջի օրը աշակերտները
Յիսուսին եկան՝ ու անոր ըսին . Ո՞ւր կ՚ուզես որ
18 քեզի պատրաստենք՝ զատիկը ուտելու համար : Ու
անիկայ ըսաւ . Գացէք քաղաքը այս ինչ մարդուն՝
ու ըսէք անոր . Վարդապետը կ՚ըսէ . Ժամանակս
մօտ է , աշակերտներուս հետ զատիկը քու քովդ
19 պիտի ընեմ զատիկը : Աշակերտներն ալ ըրին
ինչպէս որ Յիսուս իրենց հրամայեց ըրաւ , ու
պատրաստեցին զատիկը :
20 ԼՈւ երբոր իրիկուն եղաւ , տասներկուքին հետ
21 սեղան նստաւ : Ու քանի որ կ՚ուտէին՝ ըսաւ .
Հ՚շմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , որ ձեզմէ մէկը զիս պիտի
22 մատնէ : Ու շատ տրտմեցան , և անոնցմէ ամէն
մէկը սկսաւ ըսել անոր . Տէր՝ միթէ ե՞ս եմ :
23 Անիկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ . Ի Ան որ իմ
հետս իր ձեռքը պնակը խօթեց , նոյնը պիտի
24 մատնէ զիս : Յիրաւի Որդին մարդոյ կ՚երթայ՝

ը Մար . ժգ . 10 : Ղու . իբ . 3 : Ցօհ . ժգ . 2 , 30 :
ղ ԳԼ . ժ . 4 :
ճ Զաք . ժա . 12 : ԳԼ . իէ . 3 :
* Կամ խոստացան
ի Եղ . ժբ . 6 , 18 : Մար . ժգ . 12 : Ղու . իբ . 7 :
լ Մար . ժգ . 17–21 : Ղու . իբ . 14 : Ցօհ . ժգ . 21 :
խ Սաղ . խա . 9 : Ղու . իբ . 21 : Ցօհ . ժգ . 18 :

ժ ինչպէս որ գրուած է իրեն համար . բայց ի վեր՝ այն մարդուն՝ որուն ձեռքովը Որդին մարդոյ կը մատնուի . աղէկ էր այն մարդուն , որ ծնած չըլլար :
25 Պատասխան տուաւ Յուդան՝ որ անիկայ պիտի մատնէր՝ ու ըսաւ . Վարդապետ՝ միթէ ե՞ս եմ . ըսաւ անոր . Դուն ըսիր :
26 Ու քանի որ անոնք կ'ուտէին , Յիսուս հաց առաւ՝ օրհնեց ու կտրեց , և տուաւ աշակերտներուն՝ ու ըսաւ . Առէք՝ կերէք , ասա է իմ մարմինս :
27 Ու գաւաթը առաւ՝ գոհացաւ , ու տուաւ անոնց՝
28 և ըսաւ . Ամէնքդ ալ խմեցէք ասկէ . Որովհետև որ ասիկայ է իմ արիւնս նոր ուխտի , որ շատերուն համար կը թափուի մեղաց թողութեան համար :
29 Բայց ձեզի կ'ըսեմ ես . Ասկէ ետև որթին բերքէն չեմ խմեր մինչև այն օրը՝ երբոր ձեր հետը անիկայ նոր խմեմ իմ Հօրս թագաւորութեանը մէջ :
30 Ու օրհնութիւն մը երգելէն ետև՝ Ձիթենեաց
31 լեռը ելան : Յն առնոր Յիսուս ըսաւ անոնց . Դուք ամէնքդ այս գիշեր ինձմով պիտի գայթակղիք . ինչպէս որ գրուած է թէ՝ Հովիւը պիտի զարնեմ , ու հօտին ոչխարները պիտի
32 ցրուին : Բայց յարութիւն առնելէս ետև՝ ձեզմէ
33 առաջ Գալիլեա պիտի երթամ : Պատասխան

ժ Մաղ . իբ : Ես . ծգ : Գան . թ . 26 : Մար . թ . 11 : Ղու . իդ . 25 , 26 , 46 : Գոր . ժէ . 2 , 3 : իղ . 22 , 23 : ա Կոր . ժե . 3 :
ի Ցօհ . ժէ . 12 :
հ Մար . ժգ . 22 : Ղու . իբ . 19 :
յ ա Կոր . ժա . 23 , 24 , 25 :
ղ ա Կոր . ժ . 16 :
ճ Մար . ժգ . 23 :
մ Տե՛ս Եղ . իդ . 8 : Ղև . ժէ . 11 :
յ Երեմ . լա . 31 :
ն Գղ . ի . 28 : Հոով . ե . 15 : Երբ . թ . 22 :
շ Մար . ժգ . 25 : Ղու . իբ . 18 :
ո Գոր . ժ . 41 :
չ Մար . ժգ . 26 :
պ Մար . ժգ . 27 : Ցօհ . ժգ . 32 :
ջ Գղ . ժա . 6 :
ռ Զաք . ժգ . 7 :
ս Գղ . իբ . 7 , 10 , 16 : Մար . ժգ . 28 : ժգ . 7 :

տուաւ Պետրոս՝ ու ըսաւ անոր . Ծո՛ւպէտ ամէնքն
ալ քու վրայովդ դայթակղին , բայց ես բնաւ պիտի
34 չդայթակղիմ : Ըսաւ անոր Յիսուս . Ճշմարիտ
կ՚ըսեմ քեզի . Այս գիշեր դեռ հաւը չխօսած՝ երեք
35 անգամ զիս պիտի ուրանաս : Ըսաւ անոր Պետրոս .
Ծո՛ւ և քեզի հետ մեռնելու ալ ըլլամ՝ բնաւ քեզ
պիտի չուրանամ . ասանկ կ՚ըսէին նաև ամէն
աշակերտները :

36 ¶ Յն ատենը Յիսուս անոնց հետ տեղ մը եկաւ ,
որուն անունը Գեթսեմանի էր , ու ըսաւ աշա-
կերտներուն . Ա՛ոս նստեցէ՛ք՝ մինչև որ ես երթամ
37 հոն աղօթք ընեմ : Ու իր հետը առնելով Պետ-
րոսը ու Զեբեդէոսին երկու որդիքը , սկսաւ
38 տրտմիլ և վշտանալ : Յն ատենը ըսաւ անոնց .
Ոչ՝ անձս մեռնելու չափ տրտում է . հո՛ս կեցէ՛ք ,
39 և ինծի հետ արթո՛ւն մնացէ՛ք : Ու քիչ մը առաջ
երթալով՝ իր երեսին վրայ ինկաւ , և՝ աղօթք ըրաւ՝
ըսելով . ÷ Հա՛յր իմ՝ թէ որ կարելի է ,
+ թող աս գաւաթը ինծմէ անցնի . բայց ◦ չէ թէ
ինչպէս որ ես կ՚ուզեմ , հապա ինչպէս որ դուն
40 կ՚ո՛ւզես : Ու եկաւ աշակերտներուն՝ ու զանոնք
քնացած գտաւ , և ըսաւ Պետրոսին . Այդպէս մէկ
ժամ միւնն ալ չկրցա՞ք ինծի հետ արթուն կենալ :
41 ֍ Արթո՛ւն կեցէ՛ք՝ և աղօթք ըրէ՛ք , որ փորձու-
թեան մէջ չմտնէ՛ք . հոգին յօժար է , բայց մարմինը
42 տկար : Դարձեալ երկրորդ անգամ գնաց աղօթք
ըրաւ՝ ըսելով . Հա՛յր իմ՝ եթէ անկարելի է
որ աս գաւաթը ինծմէ անցնի՝ առանց անկէ խմե-

Վ Մար . ժդ . 30 ; Ղու . իբ . 34 ; Ցօհ . ժդ . 38 ;
՞ Մար . ժդ . 32-35 ; Ղու . իբ . 39 ; Ցօհ . ժբ . 1 ;
՚ ԳԼ . գ . 21 ;
՝ Ցօհ . ժբ . 27 ;
՟ Մար . ժդ . 36 ; Ղու . իբ . 42 ; Եբր . ե . 7 ;
÷ Ցօհ . ժբ . 27 ;
+ ԳԼ . ի . 22 ;
◦ Ցօհ . ե . 30 ; է . 38 ; Փիլ . բ . 8 ;
֍ Մար . ժդ . 33 ; ժդ . 38 ; Ղու . իբ . 40 , 46 ; Եփես . զ . 18 ;

43 լուս , թողլ քու կամքդ լլլայ : Եւ ևկաւ գանոնք
նորէն քնացած գտաւ . ինչու որ աչքերնին ծանրա-
44 ցած էր : Եւ թողուց անոնք , ու նորէն գնաց
երրորդ անգամ աղօթք ըրաւ՝ նոյն խօսքը ըսելով :
45 Ըն առնելը ևկաւ իր աշակերտներուն՝ ու ըսաւ
անոնց . Ընկէ՛ւ եւս քնացէ՛ք՝ ու հանգչեցէ՛ք . ահա ժամը հասաւ , և Որդին մարդոյ մեղաւորնե-
46 րուն ձեռքը կը մատնուի : Երէ՛ք ոտի՛ երթանք ,
ահա մօտեցաւ անիկայ՝ որ զիս պիտի մատնէ :
47 Եւ ՚դեռ անիկայ աս որ կը խօսէր , ահա Յու-
դան՝ տասներկուքէն մէկը՝ ևկաւ . և իր հետը
շատ բազմութիւն սուրերով ու բիլիկով՝ քահա-
48 նայապետներէն և ժողովուրդին ծերերէն : Եւ զա-
նիկայ մատնողը անոնց նշան մը տուեր էր՝ ըսելով .
Որ՛ վրայ որ ես համբուրեմ՝ ան է , բռնեցէ՛ք անիկայ :
49 Եւ շուտ մը Յիսուսին մօտենալով՝ ըսաւ . Ողջո՛յն
50 քեզ՝ վարդապետ . ու Ը համբուրեց զանիկայ : Եւ
Յիսուս ըսաւ անոր . Ը Ը՛նկեր՝ ինչո՛ւ համար ևկար
դուն . ան առնելը մօտեցան՝ ձեռք զարկին Յի-
51 սուսին՝ ու բռնեցին զանիկայ : Եւ ահա Ը Յիսուսի
հետ եղողներուն մէկը ձեռքը երկընցուց , և իր
սուրը հանելով՝ զարկաւ քահանայապետին ծառա-
52 յին , և անոր ականջը մէկդի հանեց : Ըն առնելը
Յիսուս ըսաւ անոր . Սուրդ իր տե՛ղը դարձու՛ր .
ինչու որ Ե ամէն սուր առնողները սրով պիտի
53 կորսուին : Կը կարծե՞ս թէ չեմ կրնար հիմա իմ
Հ՚օրս աղաչել , և ինծի հասցնել Ղ տասներկու
54 * գունդէն աւելի հրեշտակներ : Բայց ի՞նչպէս պի-
տի կատարուին գիրքերը , Ե թէ պէտք է ասանկ
ըլլալ :

՟ Մար . ժգ . 43 : Ղս . խբ . 47 : Ցովհ . ժը . 3 : Գոր . ա . 16 :
Բ բ Թագ . ի . 9 :
Հ Սագ . խա . 9 : ծե . 13 :
Ծ Ցովհ . ժը . 10 :
Ե Ծն . թ . 6 : Ցայտ . ժգ . 10 :
Ղ գ Թագ . գ . 17 : Դան . է . 10 :
* Ցոյն . լեգէոնէն
Ե Նա . ժգ . 7 , եշ : Հմր 24 : Ղս . իգ . 25 , 44 , 46 :

55 Ըն առնը. Յիսուս ըսաւ ան բազմութեանը. Երբ դուք աւազակի վրայ ելլաք՝ սուրերով ու բիլեր-
րով դիս բռնելու. ամէն օր տաճարին մէջ ձեզի հետ կը նստէի՝ ու կը սորվեցընէի, և դիս չբռնե-
56 ցիք: Բայց աս ամէն բաները եղաւ՝ որ ը կատարուին մարգարէից գիրքերը: Ըն առնը Ը բո-
լոր աշակերտները թողուցին անիկայ՝ ու փախան:
57 Ժ Եւ անոնք բռնեցին Յիսուսը՝ Կայիափա քա-
հանայապետին տարին, ուր որ դպիրները ու ծե-
58 րերը ժողովուեր էին: Եւ Պետրոս հեռուանոց ա-
նոր ետևէն գնաց՝ մինչև քահանայապետին դաւ-
թը, ու ներս մտաւ սպասաւորներուն հետ նստաւ,
59 որ վերջը տեսնէ: Իսկ քահանայապետները ու
ծերերը և բոլոր ժողովքը Յիսուսի դէմ սուտ վը-
կայութիւն մը կը փնտռէին, որ անիկայ մեռցընեն.
60 Ու չգտան. թէև է շատ սուտ վկաներ ալ եկան,
61 բայց չգտան. ետքը Երկու սուտ վկայ եկան, Ու
ըսին թէ, Ասիկայ ըսաւ, Ես կրնամ Աստուծոյ
տաճարը քակել, և զանիկայ իրեք օրուան մէջ
62 շինել: Ժ Եւ քահանայապետը ոտք ելլելով՝ ը-
սաւ անոր. Պատասխան մը չե՞ս տար. ի՞նչ կը
63 վկայեն ասոնք քեզի դէմ: Ի Եւ Յիսուս լուռ կը
կենար: Պատասխան տուաւ քահանայապետը՝
ու ըսաւ անոր. Կ Կենդանի Աստուծով քեզ
կ'երդմնցընեմ՝ որ մեզի ըսես, թէ դուն ես Քրի-
64 ստոս Որդին Աստուծոյ: Ըսաւ անոր Յիսուս.
Դուն ըսիր. բայց կ'ըսեմ ձեզի. Յ ասկէ ետև պի-
տի տեսնէք Որդին մարդոյ Ղ Օ զօրութեան աջ կող-

ը Ոդբ. գ. 20: Հմր 54:
Ը Տնա Ցօհ. ժբ. 15:
ժ Մատ. ժգ. 58: Ղս. իբ. 54: Ցօհ. ժբ. 12, 13, 24:
ի Սաղ. իէ. 12: լե. 11: Մատ. ժգ. 55: Գոր. գ. 13:
Լ բ Օբ. ժթ. 15:
Խ Գլ. իէ. 40: Ցօհ. բ. 19:
ծ Մատ. ժգ. 60:
կ Ես. ծգ. 7: Գլ. իէ. 12, 14:
հ Ղև. և. 1: ա Թագ. ժգ. 24, 26:
յ Դան. է. 13: Գլ. ժգ. 27: իդ. 30: Ղս. իա. 27: իե. 31: Ցօհ. ա. 51: Հռով. ժգ. 10: ա Թես. գ. 16: Ցայտ. ա. 7:
ղ Սաղ. ճժ. 1: Գոր. է. 55:

մը նաւած , ու երկնից անկերան վրայ եկած ։
65 ֍Ան առնը քահանայապետը իր հանդերձները պատռեց՝ ու ըսաւ . Հայհոյութիւն լսեցինք
66 աստ հայհոյութիւնը . Ձեզի ի՞նչպէս կ՚երեւնայ . անոնք պատասխան տուին ու ըսին . ♂ Մահապարտ
67 է ։ ♃ Ան առնը անոր երեսը թուքին , ու բռունցով ծեծելին անիկայ . ♄ ոմանք ալ ապտակ զարնելով՝ ըսին . ♀ Մարգարէացիր մեզի՝ դուն Քրիստոս , ո՞վ է ան՝ որ քեզի զարկաւ ։
69 ♈ Յակ Պետրոս դուրսը գաւիթը նստեր էր . և մէկ աղախին մը եկաւ անոր՝ ու ըսաւ . Դուն ալ
70 Գալիլեացի Յիսուսին հետ էիր ։ Նայդ անիկայ ամենուն առջեւը ուրացաւ՝ ու ըսաւ . Չեմ գիտեր
71 դուն ի՛նչ կը խօսիս ։ Ու երբոր դուռը ելաւ , ուրիշ աղախին մը զանիկայ տեսաւ , և հոն եղողներուն ըսաւ . Անիկայ ալ Յիսուս Նազովրեցիին
72 հետ էր ։ Ու Պետրոս նորէն երդումով ընդդիմ
73 ուրացաւ թէ , Չեմ ճանչնար զայն մարդը ։ Ու քիչ մը առեն հոն եղողները եկան՝ և ըսին Պետրոսին . Շիրաւի դուն ալ անոնցմէ ես . ինչու որ քու Galileացի ալ քեզի յայտնի կ՚ընէ ։
74 Ան առնը կսկսաւ անիծել ու երդումով ընդդիմ՝ ըսելով թէ , Չեմ ճանչնար զայն մարդը ։
75 և իսկոյն հաւը խօսեցաւ ։ Ու Պետրոս միտքը բերաւ Յիսուսին խօսքը՝ որ իրեն ըսեր էր թէ , Քանի հաւը չխօսած՝ երեք անգամ պիտի ուրանաս զիս . ու դուրս ելլելով դառնապէս լացաւ ։

֍ դ Թագ . ժբ . 37 ։ ժԹ . 1 ։
♂ Դե . իդ . 16 ։ Ցօհ . ժԹ . 7 ։
♃ Եր . ծ . 6 ։ ծգ . 3 ։ Դե . իէ . 30 ։
♄ Դու . իբ . 63 ։ Ցօհ . ժԹ . 3 ։
♀ Մար . ժգ . 65 ։ Դու . իբ . 64 ։
♈ Մար . ժգ . 66 ։ Դու . իբ . 55 ։ Ցօհ . ժբ . 16 , 17 , 25 ։
♉ Դու . իբ . 59 ։
♊ Մար . ժգ . 71 ։
♋ Հմր 34 ։ Մար . ժգ . 30 ։ Դու . իբ . 61 , 62 ։ Ցօհ . ժգ . 38 ։

ԳԼ · ԻԸ

1 Հրիսաոս Պիղատոսի ձեռքը կը տրուի կապուած ։ 3 Յուդան խղդամահ կ'ըլլայ ։ 19 Պիղատոս իր կնիկէն խրատուած՝ 24 իր ձեռքերը կը լուայ , 26 ու Բարաբբան կ'արձակէ ։ 29 Հրիսաոս փուշերով կը պսակուի , 34 կը խայտուի , 39 կը նախատուի , 50 կը մեռնի ու կը թաղուի ։ 66 Հրիսաոսի գերեզմանը Հրէայք կը կնքեն , ու պահապան զինուորներ կը դնեն ։

1 Երբոր առաւօտ եղաւ , ՝ բոլոր քահանայապետները ու ժողովուրդին ծերերը Յիսուսի դէմ
2 խորհուրդ ըրին՝ որ զանիկայ մեռցընեն ։ Ու կապելով զանիկայ տարին , ու Ը Պոնտացի Պիղատոս կուսակալին ձեռքը տուին ։
3 ‡ Ան առնը Յուդան՝ որ զանիկայ մատնեց , տեսնելով թէ դատապարտուելու , զղջալի եկաւ , ու ներսուն արծաթը նոր դարձուց քահանայապետ-
4 ներուն՝ և ծերերուն , Ու ըսաւ . Մեղայ , որ անմեղ արիւն մատնեցի . և անոնք ըսին . Մեզի ի՞նչ ,
5 դուն նայէ ։ Ու արծաթը տաճարին մէջ ձգեց՝ Ժ ու դուրս ելաւ , և գնաց ինքզինքը խեղդեց ։
6 Քահանայապետներն ալ արծաթը առնելով՝ ըսին . Չըժառնէ չէ տուիկայ * կորբանին մէջ՚՚ դնել .
7 ինչու որ արեան գին է ։ Ուստի խորհուրդ ըրին , և անով բրուտին արտը ծախու առին՝ օտարներու-
8 ձերեզմնատուն ըլլալու համար ։ Ա պատճառով՝ ան արտը Ի Արեան արտ ըսուելու մինչև այսօր ։
9 Ան առնը կատարուելու † Երեմիա մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը . Ը Ու առին երեսուն արծաթը՝ գին կտրուածին գինը , որ Իսրայէլ որ-
10 դւոցմէ համած գին կտրեցին , Ու տուին անիկայ

՝ Մատ . բ . 2 ։ Մար . ժե . 1 ։ Ղու . իբ . 66 ։ իգ . 1 ։ Յով . ժը . 23 ։
Բ Գլ . ի . 19 ։ Գոր . գ . 13 ։
‡ Գլ . իգ . 14 , 15 ։
Ժ Բծ . ժե . 23 ։ Գոր . ա . 18 ։

* Յի՝ տաճարին գանձանակը
Ի Գոր . ա . 19 ։
† Ո՛մանք կ՚ունին Երեմիա անունը ։
Ը Զաք . ժա . 12 , 13 ։

բրուտին արտին, ինչպէս որ ինծի հրամանն ըրաւ Տէրը։

11 Եւ Յիսուա՝ կուսակալին առջեր կայնեցաւ. և կուսակալը Է հարցուց անոր՝ ու ըսաւ. Հրէից թագաւորը դուն ես։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր.
12 Դուն կ'ըսես։ Ու քահանայապետներին և ծերերին ամբաստանուած առնելը Ը բնաւ պատասխան մը չտուաւ։ Ան առնելը Պիղատոս ըսաւ ա-
13 նոր. Ժ Ձեռս լսեր թէ ո՛րչափ քեզի դէմ կը վկայեն առնելը։ Եւ անոր բան մը պատասխան չտուաւ, մինչև շատ զարմացաւ կուսակալը։
15 Ի Հայդ կուսակալը սովորութիւն ունէր, որ տօնին առնելը կապուած մը արձակէր ժողովուրդին,
16 ո՛վ որ ուզէին։ Ան առնելը Բարաբբա անուանով
17 մէկ երեվելի բանտարկեալ մը ունէին։ Երբոր ժողվուեցան՝ ըսաւ անոնց Պիղատոս. Ո՞րը կ'ուզէք՝ որ ձեզի արձակեմ. Բարաբբա՞ն, թէ Յի-
18 սուսը՝ որ Քրիստոս կ'ըսուի. Գիտէր թէ նախանձի համար մատնեցին զանիկայ։
19 Ու երբոր անիկայ աթոռը նստեր էր, անոր կնիկը Ղ ղրկեց անոր՝ ու ըսաւ. Դուն ան արդարին հետ բան մը չունենաս. ինչու որ այսօր երազիս մէջ շատ դիպուածներ անցան զլխէս անոր համար։
20 Լ Հայդ քահանայապետները և ծերերը ժողովուրդը համոզեցին, որ Բարաբբան խնդրեն՝ ու
21 Յիսուսը կորսընցընեն։ Պատասխան տուաւ կուսակալը՝ ու ըսաւ անոնց. Ա՛ս երկուքէն ո՞րը կ'ուզէք՝ որ ձեզի արձակեմ. և անոնք ըսին, Բարաբ-
22 բան. Ըսաւ անոնց Պիղատոս. Ապա ի՞նչ
23 ընեմ Յիսուսը՝ որ Քրիստոս կ'ըսուի։ Ամէնքն

Ի Մար. ժե. 2։ Ղու. իգ. 3։ Ցօհ. ժը. 33։
Ը Ցօհ. ժը. 37։ ա Տիմ. գ. 13։
Ր Գլ. իգ. 63։ Ցօհ. ժթ. 9։
Ժ Գլ. իգ. 62։ Ցօհ. ժթ. 10։
Ի Մար. ժե. 6։ Ղու. իգ. 17։ Ցօհ. ժը. 39։
Լ Մար. ժե. 11։ Ղու. իգ. 18։ Ցօհ. ժը. 40։ Գոր. գ. 14։

ալ ըսին անոր . Ցծող խաչուի . և կուսակալը
ըսաւ . Այլ ի՞նչ չար գործ ըրաւ . և անոնք ևս
առաւել կ՚աղաղակէին ու կ՚ըսէին . Ցծող խա-
24 չուի : Եւ Պիղատոս տեսնելով որ օգուտ մը չըլ-
լար , հապա ալ աւելի խռովութիւն կ՚ըլլայ ,
Է ջուր առաւ՝ ձեռքերը լուայ ժողովուրդին առջեւ՝
ու ըսաւ . Ես սուրբ արիւնէն անպարտ եմ .
25 դուք մտածեցէք : Եւ բոլոր ժողովուրդը պատաս-
խան տալով՝ ըսաւ . Ե Անոր արիւնը մեր վրայ՝ ու
26 մեր որդւոցը վրայ ըլլայ : Ան ատենը Բարաբբան
արձակեց անոնց , և Ի Յիսուսը ծեծելով՝ անոնց
ձեռքը տուաւ որ խաչուի :
27 Ա Ան ատենը կուսակալին զինուորները պալատին
ներսը առին Յիսուսը , ու բոլոր գինուորները
28 դունդը անոր վրայ ժողվեցին . Եւ զանիկայ մեր-
կացընելով՝ Ե կարմիր վերարկու մը հագցուցին ա-
29 նոր : Ը Ու փուշերէ պսակ մը հիւսելով՝ անոր
գլուխը դրին , ու եղէգ մը անոր աջ ձեռքը . և
անոր առջեւը ծնկան վրայ գալով՝ ծաղր կ՚ընէին
զանիկայ , ու կ՚ըսէին . Ողջոյն քեզ՝ Թ Հրէից թա-
30 գաւոր : Եւ Ժ թքնելով անոր վրայ՝ եղէգը կ՚առ-
31 նէին , ու անոր գլուխը կը ծեծէին : Ի Ու երբոր
ծաղր ըրին անիկայ , վերարկուն վրայէն հանեցին ,
ու իր հանգերձները հագցուցին անոր , Ժ և տա-
րին զանիկայ խաչը հանելու :
32 Եւ Ա դուրս ելլելով՝ Բ Կիւրենացի մարդ մը գտան
Սիմոն անուամբ , զանիկայ պահակ բռնեցին՝ որ

Է բ Օր . իա . 6 :
Ը բ Օր . ժթ . 10 : Ցես . բ . 19 : բ Թագ . ա . 16 : գ Թագ . բ . 23 : Գոր . և . 28 :
Թ Ես . ծգ . 5 : Մար . ժե . 15 : Ղու . իդ . 16 , 24 , 25 : Ցօհ . ժթ . 1 , 16 :
Ժ Մար . ժե . 16 : Ցօհ . ժթ . 2 :
Ի Ղու . իգ . 11 :
Ա Սաղ . կթ . 19 : Ես . ծգ . 3 :
Բ Ես . ծ . 6 : ԳԼ . իզ . 67 :
Գ Ես . ծգ . 7 :
Դ Թու . ժե . 35 : գ Թագ . իա . 13 : Գոր . և . 57 : Երբ . ժգ . 12 :
Ե Մար . ժե . 21 : Ղու . իգ . 26 :

33 անոր խաչը վերցընէ : Եւ ետևէն գոզգոթա ըս-
34 ուած տեղը , որ է գանկի տեղ . Եւ ՚ լեղիով
խառնած քացախ տուին անոր՝ որ խմէ . ու երբոր
35 համը առաւ , խմել չէր ուզեր : Եւ զանիկայ
խաչը հանելով , անոր հանդերձները վիճակով
բաժնեցին . [որ մարգարէին ըսուածը կատարուի .
՚ Իմ հանդերձներս իրենց մէջը բաժնեցին , և իմ
36 պատմուճանիս վրայ վիճակ ձգեցին :] Եւ նստեր
37 անիկայ կը պահէին : Եւ ՚ անոր գլխուն վրայ իր
յանցանքը գրուած գրին Թէ , Ասիկայ է Յիսուս՝
38 Հրէից Թագաւորը : ՚ Ան ատեն անոր հետ երկու
աւազակ խաչուեցան . մէկը աջ կողմէն , ու
մէկը ձախ կողմէն :
39 Եւ Անոնք որ կ'անցնէին՝ կը հայհոյէին անոր ,
40 գլուխնին կը շարժէին , Եւ կ'ըսէին . ՚ Դուն որ
տաճարը կը քակէիր , և երեք օրուան մէջ կը
շինէիր , ինքզինքդ ազատէ . ՚ Թէ որ Աստուծոյ
41 Որդին ես , իջիր ատ խաչէդ : Նոյնպէս ալ
քահանայապետները դպիրներուն ու ծերերուն հետ
42 ծաղր ընելով՝ կ'ըսէին . Ուրիշները ազատեց ,
ինքզինքը չկրնար ազատել . Թէ որ Իսրայէլի
Թագաւոր է , Թող հիմա իջնէ խաչէն , և հնին
43 հաւատանք : ՚ Աստուծոյ յուսացեր է , հիմա Թող
փրկէ ատիկայ՝ եթէ կ'ուզէ ատիկայ . Ընչու որ ը-
44 սաւ Թէ , Ես Որդի Աստուծոյ եմ : ՚ Իր հետը
խաչուած աւազակներն ալ նոյնպէս կը նախատէին
զանիկայ :

ւ Մար . ժե . 22 : Ղու . իգ . 33 : Ցօհ . ժթ . 17 :
ր Սաղ . կթ . 21 : Տես հմր 48 :
ւ Մար . ժե . 24 : Ղու . իգ . 34 : Ցօհ . ժթ . 24 :
ո Սաղ . իբ . 18 :
ղ Հմր 54 :
ռ Մար . ժե . 26 : Ղու . իգ . 38 : Ցօհ . ժթ . 19 :
ս Ես . ծգ . 12 : Մար . ժե . 27 : Ղու . իգ . 32, 33 : Ցօհ . ժթ . 18 :
վ Սաղ . իբ . 7 : ճթ . 25 : Մար . ժե . 29 : Ղու . իգ . 35 :
տ Գլ . իգ . 61 : Ցօհ . բ . 19 :
ր Գլ . իգ . 63 :
ց Սաղ . իբ . 8 :
ւ Մար . ժե . 32 : Ղու . իգ . 39 :

45 ✝ Եւ վեցերորդ ժամին մինչեւ իններորդ ժամը՝
46 բոլոր երկրին վրայ խաւար եղաւ։ Եւ ժամը իննին
առնոնները՝ ✝ Յիսուս մեծ ձայնով աղաղակեց՝ ու
ըսաւ. Ելի՛ Ելի՛ լամա սաբաքթանի. որ ըսել
է՝ Աստուած իմ՝ Աստուած իմ, ինչո՞ւ զիս թո-
47 ղուցիր։ Ոմանք ոմանք՝ որ հոն կայներ էին,
երբոր լսեցին՝ կ՚ըսէին. Եղիան կը կանչէ։
48 Եւ շուտ մը անոնցմէ մէկը վազեց սպունգ մը ա-
ռաւ՝ ✝ քացախով լեցուց, ու եղէգի մը անցընե-
49 լով՝ առաւ անոր որ խմէ։ Ու մնացեալները կ՚ը-
սէին. Թողո՛ տուր՝ տեսնենք թէ Եղիան կու գայ
առիկայ ազատելու։
50 ✝ Եւ Յիսուս դարձեալ մեծ ձայնով աղաղակեց՝
ու հոգին աւանդեց։
51 Եւ ահա ✝ տաճարին վարագուրը վերէն՝ ի վար
երկուքի ճեղքուեցաւ, ու երկիրը շարժեցաւ, և
52 քարերը պատռեցան։ Եւ գերեզմանները բա-
ցուեցան, ու շատ սուրբ ննջեցեալներու մարմին-
53 ներ յարութիւն առին. Եւ գերեզմաններէն ելան
անոր յարութենէն ետև, մտան սուրբ քաղաքը,
ու շատերուն երեցան։
54 ✝ Հարիւրապետը և անոր հետ Յիսուսը
պահողները՝ երբոր տեսան երկրաշարժը ու եղած
բաները, շատ վախցան՝ ու ըսին. Յիրաւի
առիկայ Որդի Աստուծոյ էր։
55 Եւ հոն շատ կիներ կային որ հեռուէն կը նա-
յէին, ✝ որոնք Գալիլեացին Յիսուսի ետևէն եկան
56 իրեն ծառայութիւն ընելու. ✝ Որոնց մէջն էր
Մարիամ Մագդաղենացին, և Յակոբոսին ու

✝ Ամով. բ. 9։ Մար. ժե. 33։ Ղու. իդ. 44։
✝ Երբ. ե. 7։
✝ Սաղ. իբ. 1։
✝ Սաղ. կթ. 21։ Մար. ժե. 36։ Ղու. իդ. 36։ Ցօհ. ժթ. 29։
✝ Մար. ժե. 37։ Ղու. իդ. 46։
✝ Եւ. փղ. 31։ ր Մն. գ. 14։ Մար. ժե. 38։ Ղու. իդ. 45։
✝ Հմր 36։ Մար. ժե. 39։ Ղու. իդ. 47։
✝ Ղու. բ. 2, 3։
✝ Մար. ժե. 40։

Յովսեսին մայրը Մարիամ , և Յակոբեդեսի որդւոցը մայրը :
57 Ու երբոր իրիկուն եղաւ , Արիմաթիայէն հարուստ մարդ մը եկաւ՝ որուն անունը Յովսէփ էր ,
58 որ ինքն ալ Յիսուսի աշակերտ էր : Այսիկայ Պիղատոսին գովը երթալով՝ Յիսուսին մարմինը խնդրեց . ան առնելը Պիղատոս հրաման ըրաւ՝ որ
59 մարմինը տրուի : Ու Յովսէփ մարմինը առաւ՝
60 մաքուր կտաւով պատնեց , ու է դրաւ իր նոր դերեզմանին մէջ՝ որն որ քարէ փորած էր . և գերեզմանին դուռը մեծ քար մը գլորելով գնաց :
61 Ու հոն էր Մարիամ Մագդաղենացին՝ և միւս Մարիամը՝ գերեզմանին դիմացը նստած :
62 Ու հետևեալ օրը՝ որ ուրբաթէն ետև էր , քահանայապետները ու փարիսեցիները Պղատեան
63 Պիղատոսին գովը , ու ըսին . Տէր՝ կը յիշենք որ ան մոլորեցուցիչը իր կենդանութեան առնելը կ'ըսէր թէ , ետքէն օրէն ետև յարութիւն կ'առնեմ :
64 Ուստի հրաման ըրէ որ մինչև երրորդ օրը գերեզմանին զգուշութիւն ընեն . չըլլայ թէ իր աշակերտները գիշերով գան՝ զանիկայ գողնան , և ժողովուրդին ըսեն թէ , Մեռելներէն յարութիւն առաւ . ու ետքի մոլորութիւնը առջինէն գէշ
65 ըլլայ : Պիղատոս անոնց ըսաւ . Կուք ունիք պահապան զինուորներ . գացէք՝ զգուշութիւն
66 ըրէք ինչպէս որ գիտէք : Անոնք ալ գացին գերեզմանին զգուշութիւն ըրին , քարը կնքելով ու պահապան զինուորներ դնելով :

Ղ Մար . ժե . 42 : Ղու . իգ . 50 : Ցօհ . ժթ . 38 :
Ե Ես . ծգ . 9 :
Ը Գլ . ժգ . 21 : ժէ . 22 : ի . 19 : իզ . 61 : Մար . ը . 31 : ժ . 34 : Ղու . թ . 22 : ժը : 33 : իդ . 6 , 7 : Ցօհ . ը . 19 :
Ր Դան . գ . 17 :

ԳԼ . ԻՐ

1 Հրեշտակը կ'առնուի կանանց՝ Քրիստոսի յարութիւնը : 9 Քրիստոս ինքը կ'երևնայ անոնց : 11 Քահանայապետները

սուակ կու տան զինուորներուն որ ըսեն թէ անիկայ իր գերեզմանէն գողցուեցաւ ։ 16 Քրիստոս իր աշակերտներուն կ'երեւնայ , 19 և կը խրկէ զանոնք բոլոր հեթանոսները աշակերտելու և մկրտելու ։

1 Ու շաբաթ՝ դիշերը՝ որ միշաբթին կը լուսնար , եկաւ Մարիամ Մագդաղինացին , ե ու միւս
2 Մարիամը՝ գերեզմանը տեսնելու ։ Ու ահա մեծ երկրաշարժ մը եղաւ . քանզու որ Տէրոջը ֆ հրեշտակը երկինքէն իջնելով , գնաց դարձին մէկդի գլորեց
3 քարը , ու անոր վրայ նստաւ ։ ը Ու անոր տեսքը փայլակի պէս էր , ու անոր հանդերձները
4 ձիւնի պէս ճերմակ ։ Ու անոր վախէն պահապանները դողդողացան , ու մեռածի պէս եղան ։ Պա-
5 տասխան տուաւ հրեշտակը՝ ու ըսաւ կիներուն . Դուք մի վախնաք . քանզի գիտեմ որ կը փնտռէք
6 Յիսուսը՝ որ խաչուեցաւ . Ընդհակառակն չէ , քանզու որ յարութիւն առաւ , ի ինչպէս որ ըսաւ . եկէք
7 տեսէք ան տեղը՝ ուր որ Տէրը պառկած էր ։ Ու շուտ մը գացէք անոր աշակերտներուն ըսէք , թէ անիկայ մեռելներէն յարութիւն առաւ . և ահա ձեզմէ առաջ Գալիլեա կ'երթայ , հոն պիտի տեսնէք անիկայ . ահա ձեզի զգուշացայ ։ Ու անոնք
8 շուտ մը դերեզմանէն եղան վախով ու մեծ ուրախութիւնով՝ և կը վազէին աշակերտներուն պատմելու ։
9 Ու երբոր կ'երթային անոր աշակերտներուն պատմելու , ահա ի Յիսուս անոնց դէմը եկաւ՝ ու ըսաւ . Ողջոյն ձեզ ։ Ու անոնք մօտենալով՝ անոր ոտքերը բռնեցին , ու երկրպագութիւն բրին անոր ։
10 Ան ատենը Յիսուս ըսաւ անոնց . Մի՛ վախնաք ,

ե Մար . ժզ . 1 ։ Ղու . իզ . 1 ։ Ցօհ . ի . 1 ։
զ Գղ . իե . 56 ։
է Տես Մար . ժզ . 5 ։ Ղու . իզ . 4 ։ Ցօհ . ի . 12 ։
ը Դան . ժ . 6 ։
ի Գղ . ժբ . 40 ։ ժզ . 21 ։ ժէ . 22 ։ ի . 19 ։
ձ Գղ . իզ . 32 ։ Մար . ժզ . 7 ։
ի Տես Մար . ժզ . 9 ։ Ցօհ . ի . 14 ։

գայլէք ընդ եղբայրնեերուս ըսէք՝ որ Գալիլեա երթան , ու հոն զիս պիտի տեսանին :

11 *Երբոր անոնք կ'երթային՝ ահա պահապան զինուորնեերէն մէկ քանին քաղաքը եկան , ու քահանայապետներուն պատմեցին բոլոր եղած բաները :*

12 *Ու անոնք ժողովուելով՝ ու խորհուրդ բնելով՝ շատ սոսկ տուին զինուորնե-*

13 *րուն , Ու ըսին . Ըսէք թէ , Ինծի աշակերտները գիշերով եկան անիկայ գողցան՝ երբոր մենք կը*

14 *քնանայինք : Ու թէ որ սա բանը կուսակալին ականջը հասնի , մենք անիկայ կը հաշտեցնենք , և*

15 *ձեզ * ապահով կ'ընենք : Անոնք ալ սոսկը առին՝ ու սորված ընտուն պէս ըրին . և սա ձայնը Հրէից մէջ տարածուեցաւ մինչև այս օրս :*

16 *Իսկ տասնումէկ աշակերտները գացին Գալիլեա*

17 *ան լեռը՝ Ուր որ Յիսուս իրենց որոշեր էր : Ու երբոր զանիկայ տեսան , երկրպագութիւն ըրին*

18 *անոր , բայց ոմանք տարակուսեցան : Ու Յիսուս մօտենալով՝ խօսեցաւ անոնց ու ըսաւ . Ամէն իշխանութիւն տրուեցաւ երկինքի ու երկրի*

19 *մէջ : Երթալով գացէք Ազգերը աշակերտեցէք . մկրտեցէք զանոնք Հօր Որդւոյ և*

20 *Հոգւոյն Սրբոյ . Սորվեցուցէք անոնց որ ամէն բաները պահեն՝ զոր ես ձեզի պատուիրեցի . և ահա ամէն օր ես ձեզի հետ եմ՝ մինչև աշխարհիս վերջը :*

ը Տես Ցօհ . ի . 17 : Հռով . ը . 29 : Եբր . բ . 11 :
* Յոյն . անհոգ
ր ԳԼ . իզ . 32 : Հմր 7 :
ժ Դան . է . 13 , 14 : ԳԼ . ժա . 27 : ժզ . 28 : Ղու . ա . 32 : ժ . 22 : Ցօհ . զ . 35 : ե . 22 : ժզ . 3 : ժէ . 2 : Գոր . բ . 36 : Հռով . ժզ . 9 : ա Կոր . ժե . 27 : Եփես . ա . 10 , 21 : Փիլ . բ . 9 , 10 : Եբր . ա . 2 : բ . 8 : ա Պետ . զ . 22 . Յայտ . ժէ . 14 :
ի Մար . ժզ . 15 :
լ Ես . ծբ . 10 : Ղու . իզ . 47 : Գոր . բ . 38 , 39 : Հռով . ժ . 18 : Կող . ա . 23 :
խ Գոր . բ . 42 :

ԸՒԹՏԸՐԸՆ ԸՍՏ ՄԸՐԿՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ը՝

1 Յովհաննէս մկրտչին պաշտօնը։ 9 Յիսուս կը մկրտուի։ 12 կը փորձուի։ 14 կը քարոզէ։ 16 իրեն հետեւելու կը կանչէ Պետրոսը, Անդրէասը, Յակոբոսը և Յովհաննէսը։ 23 կը բժշկէ դիւահար մը, 29 Պետրոսին զրքանչը, 32 ու շատ հիւանդներ, 41 և կը մաքրէ բորոտը։

1 – Սատուծոյ Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի աւետա-
2 րանին սկիզբը։ Ինչպէս որ Անարգարէից մէջ գրուած է. Ահա ես իմ դեսպանս կը խրկեմ քու երեսիդ առջեւէն, որ քու ճամբադ պիտի պատրաս-
3 տէ քու առջեւդ։ Ընտապատի մէջ կանչողին ձայնը. Տէրոջը ճամբան պատրաստեցէք, անոր շաւիղները շիտակեցէք։ Յովհաննէս անապատին
4 մէջ կը մկրտէր, և ապաշխարութեան մկրտութիւն կը քարոզէր՝ մեղքերու թողութեան հա-
5 մար։ Եւ բոլոր Հրէաստանի երկիրը՝ ու Երուսաղէմացիք կ'երթային անոր, ու ամէնքը կը մկրտուէին անկէ Յորդանան գետին մէջ մեղքերնին
6 խոստովանելով։ Եւ Յովհաննէս հագեր էր ուղտի մազ, և իր մէջքը կաշիէ գօտի. ու իր կերակուրը
7 Ժանեաթ ու վայրենի մեղր էր։ Եւ կը քարոզէր ու կ'ըսէր. Իմ ետեւէս ինծմէ զօրաւորը կու գայ, որ ես արժանի չեմ ծռելու՝ ու անոր կօշիկներուն

– Մատ. ժգ. 33։ Ղու. ա. 35։ Ցօհ. ա. 34։
Բ Մաղ. գ. 1։ Մատ. ժա. 10։ Ղու. է. 27։
Գ Եսա. խ. 3։ Մատ. գ. 3։ Ղու. գ. 4։ Ցօհ. ա. 15, 23։
Դ Մատ. գ. 1։ Ղու. գ. 3։ Ցօհ. դ. 23։
Ե Մատ. գ. 5։
Զ Մատ. գ. 4։
Է Գն. ժա. 22։
Ը Մատ. գ. 11։ Ցօհ. ա. 27։ Գոր. ժգ. 25։

8 կապերը արձըկելու : ᵇԵս ձեզ ջրով, մկրտեցի,
բայց անիկայ ձեզ ᵈՍուրբ ᵉոգիով պիտի մկրտէ :
9 ᵉԵւ եղաւ որ՝ ան օրերը Յիսուս Գալիլեայի
Նազարեթէն եկաւ, ու Յովհաննէսէն մկրտուեցաւ
10 Յորդանանու մէջ : Եւ շուտ մը ջուրէն ելլելուն
պէս՝ երկինքը բացուած տեսաւ, և ᵉոգին ա-
11 նիի պէս՝ որ իր վրայ կ'իջնէր : Եւ ձայն մը եկաւ
երկինքէն՝ ու կ'ըսէր . ᵇԴուն ես իմ սիրելի
Որդիս, որուն հաւներ եմ :
12 ᵈԵւ շուտ մը ᵉոգին անապատը հանեց զանի-
13 կայ : Ու քառասուն օր հոն էր անապատին մէջ
Սատանայէն փորձուած . և գազաններու հետ էր,
ու հրեշտակները իրեն ապաստարուքիւն կ'ընէին :
14 ᶠԵւ Յովհաննէսին մատնուելէն ետև՝ Յիսուս
Գալիլեա եկաւ, ᵍԱստուծոյ արքայութեան աւե-
15 տարանը կը քարոզէր՝ ու կ'ըսէր, ʰԺամանակը
կը լրացած է, և ᵍԱստուծոյ թագաւորութիւնը
մօտեցած է . ապաշխարեցէ՛ք՝ ու աւետարանին
հաւատացէ՛ք :
16 ᶠԵրբոր Գալիլեացւոց ծովուն քովէրը կը պը-
տրտէր, տեսաւ Սիմոնը՝ ու Սիմոնին եղբայրը
Անդրէասը՝ ծովը ուռկան ձգած, ինչու որ ձկնորս
17 էին : Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց . Իմ ետևէս
եկէք, ու ես ձեզ ընեմ որ մարդու որսորդ ըլլաք :
18 Անոնք ալ շուտ մը իրենց ուռկանները թո-
19 ղին, ու անոր ետևէն գացին : ᵏԵւ անկէ քիչ
մը առաջ երթալով՝ տեսաւ Զեբեդեան Յակո-

ᵇ Գոր . ա . 5 : ժա . 16 : ժԹ . 4 :
ᵈ Ես . խդ . 3 : Ծովել . բ . 28 : Գոր . բ . 4 : ժ . 45 : ժա . 15 : 16 : ա Կոր . ժբ . 13 :
ᵉ Մատ . գ . 13 : Ղու . գ . 21 :
ᶠ Մատ . գ . 16 : Ցօհ . ա . 32 :
ᵍ Սաղ . բ . 7 : Մատ . գ . 17 : Գլ . Թ . 6 :
ʰ Մատ . գ . 1 : Ղու . գ . 1 :
ᶦ Մատ . գ . 11 :
ᵏ Մատ . գ . 12 :
ˡ Մատ . գ . 23 :
ᵐ Դան . Թ . 25 : Գաղ . գ . 4 : Եփես . ա . 10 :
ᶰ Մատ . գ . 2 : դ . 17 :
ᵒ Մատ . գ . 18 : Ղու . ե . 4 :
ᵖ Մատ . ԺԹ . 27 : Ղու . ե . 11 :
ᵠ Մատ . գ . 21 :

բոսը ու անոր եղբայրը Յովհաննէսը , որ անոնք
ալ նաւին մէջ ուռկաններըը կը կարկըտէին .
20 Ու շուտ մը զանոնք կանչեց . անոնք ալ իրենց
հայրը Զեբեդէոսը վարձկաններուն հետ նաւին
մէջ ձգելով , անոր ետևէն գացին :
21 Ու մտան Կափառնայում . և իսկոյն շաբաթ
22 օրը ժողովարանը մտնելով՝ կը սորվեցընէր : Ու
" կը զարմանային անոր վարդապետութեանը վրայ ,
ինչու որ իշխանութիւն ունեցողի մը պէս կը սոր-
վեցընէր անոնց , ու չէ թէ դպիրներուն պէս :
23 Ու իր անունց ժողովարանին մէջ մարդ մը կար , որ
պիղծ ոգի ունէր իր ներսի դին , որ աղաղակեց՝
24 ըսելով . Թո՛ղ տուր , Ղ դուն մեզի հետ ի՞նչ
բան ունիս՝ Յիսո՛ւս Նազովրեցի . մի թէ մեզ
կորսընցընելո՞ւ եկար . գիտեմ քեզ՝ ո՛վ ես , Ա-
25 տուծոյ Սուրբը : Ու Յիսուս Հաստատ անոր՝
26 ըսելով . Պապանձէ ու ե՛լ ատկէ : Ու պիղծ
ոգին ~ աստիճ ցնցեց զանիկայ , ու մեծ ձայնով
27 մը աղաղակեց , ու անկէ ելաւ : Ու ամէնքը
զարմացան , անանկ որ իրարու հարցուփորձ կ'ընէ-
ին՝ ու կ'ըսէին . Ա՛ս ի՞նչ է . ի՞նչ նոր վարդա-
պետութիւն է աս , որ իշխանութիւնով պիղծ
ոգիներուն ալ կը հրամայէ , ու իրեն կը հնազան-
28 դին : Ու շուտ մը իր համբաւը Գալիլեացւոց
ամէն կողմերը ելաւ :
29 " Ու շուտ մը ժողովարանէն ելլելով՝ Սիմոնին
ու Անդրէասին տունը մտան՝ Յակոբոսին և Յով-
30 հաննէսին հետ : Ու Սիմոնին զոքանչը ջերմի
բռնուած պառկած էր , և շուտ մը անոր համար
31 ըսին իրեն : Ու Յիսո՛ւս մօտեցաւ անոր ձեռքէն
բռնեց՝ վերցուց անկից . և իսկոյն ջերմը թող

Ն Մատ . դ . 13 : Ղու . դ . 31 :
" Մատ . է . 28 :
Ն Ղու . դ . 33 :
Ղ Մատ . ը . 29 :
Ջ Հմր 34 :
~ Գլ . թ . 19 :
" Մատ . ը . 14 : Ղու . դ . 38 :

տուաւ զանիկայ , ու անոնց ապաստարութիւն
կ'ընէր :
32 Ձ Ու երբոր իրիկուն եղաւ՝ արեգակին մոտած
աւուրը , բոլոր հիւանդները և դիւահարները իրեն
33 կը բերէին : Ու բոլոր քաղաքը դուռը ժողվուեր
34 էր : Ու շատ հիւանդներ կերպ կերպ ցաւերէն
բժշկեց , ու շատ դևեր հանեց . ու * դևերուն խօ-
սիլ չէր տար , ինչու որ զինքը կը ճանչնային :
35 ր Ու առաւօտուն շատ կանուխ ելլելով դուրս ե-
լաւ ու դնաց անապատ տեղ մը , և հոն
36 աղօթք կ'ընէր : Ու Սիմոն և իր հետը եղողները
37 զայրն անոր հասէն : Ու երբոր գտան զանիկայ՝
38 ըսին անոր թէ , Ամէնը քեզ կը փնտռեն : Ու
ըսաւ անոնց . ց Երթանք մերձակայ գիւղա-
քաղաքները , որ հոն ալ քարոզեմ . քանզի ա-ա
39 բանիս համար ելեր եմ : ֊ Ու անոնց ժողովարան-
ներուն մէջը կը քարոզեր բոլոր Գալիլեայի մէջ ,
ու դևերը կը հանէր :
40 + Մէկ բորոտ մը ելաւ անոր՝ կ'աղաչէր , ծունկ
կը չոքէր՝ ու կ'ըսէր անոր . Թէ որ ուզես , կրնաս
41 զիս մաքրել : Ու Յիսուս խղճալով՝ ձեռքը ե-
կընցուց , դպաւ անոր՝ ու բաւ անոր . Ա'ուզեմ՝
42 մաքրուէ : Ու երբոր ասա բաւ անոր , շուտ մը
բորոտութիւնը անկէ դնաց , ու մաքրուեցաւ :
43 Ու սաստիկ պատուէր տալով անոր՝ շուտ մը դուրս
44 հանեց անիկայ , ու բաւ անոր . ֏Զգոյշ կեցիր՝
մէկուն բան մը չըսես . հապա դնա քեզ քահանա-
յին ցուցուր , և ան՛ւր քու մաքրուելուդ ընծան ,
° որ Մովսէս պատուիրեց՝ անոնց վկայութիւն ըլլա-
45 լու համար : Բայց ֆ անիկայ ելլելով՝ սկսաւ շատ

Ձ Մատ . բ . 16 : Ղու . գ . 41 :
ր Գլ . գ . 12 : Ղու . գ . 42 :
Տես Գոր . ժգ . 17 , 18 :
ր Ղու . գ . 43 :
ց Ղու . գ . 44 :
֊ Ես . կա . 1 : Ցօհ . ժգ . 28 :
ժէ . 4 :
֍ Մատ . գ . 28 : Ղու . գ . 45 :
+ Մատ . բ . 2 : Ղու . է . 12 :
° Ղե . ժգ . 3 , 4 , 10 : Ղու . է .
14 :
ֆ Ղու . է . 15 :

հրաժարակել, ու բանը տարածել, անանկ որ՝ ալ ինքը չէր կրնար յայտնի կերպով քաղաք մը մտնել. հապա դուրսը անապատ տեղեր էր, — և ամէն կողմերէն իրեն կու գային.

ԳԼՈՒԽ Ի

1 Բրիսաոս կը բժշկէ անդամալոյծ մը. 14 իրեն հետևելու կը կանչէ Մատթէոս մաքսաւորը. 15 մաքսաւորներու ու մեղաւորներու հետ հաց կ'ուտէ. 18 կ'արդարացընէ իր աշակերտներուն ծոմ չպահելը, 23 և շաբաթ օրը ցորենի հասկեր փրցընել ուտելը։

1 Ու նորէն — Կափառնայում մուտ փանի ըլը օրին
2 եաև. Ու լսուեցաւ որ անիկայ տան մէջ է. և շուտով շատ մարդիկ ժողվուեցան, անանկ որ՝ ալ տեղ չկար, ոչ ալ դրանը քովերը. ու կը խօսէր
3 անոնց Աստուծոյ խօսքը։ Ու կու գային իրեն՝ չորս մարդով վերցուած անդամալոյծ մը կը բերէին։
4 Ու երբոր բազմութենէն չէին կրնար անոր մօտենալ, քակեցին տանը յարկը՝ ուր որ Յիսուս էր, ու ծակ մը բանալով՝ վար իջեցուցին մահիճը՝
5 որուն վրայ պառկած էր անդամալոյծը։ Ու Յիսուս անոնց հաւատքը տեսնելով՝ ըսաւ անդամալոյծին. Որդեակ՝ քու մեղքերդ քեզի ներուած
6 են։ Ու դպիրներէն մէկ քանիները կային՝ որ հոն նստեր էին, և իրենց սրտերուն մէջ կը խորհէին՝
7 ըսելով. Ո՞նչու համար ասիկայ ասանկ հայհոյութիւններ կը խօսի. Ո՞վ կրնայ մեղաց թողութիւն տալ, բայց միայն Աստուած։ Ու ✠Յի-
8 սուս իսկոյն իմանալով իր հոգիին մէջ՝ որ անոնք այնպէս կը խորհին մէջերնին, ըսաւ անոնց. Ա-
9 ի՞նչ կը խորհիք սրտերնուդ մէջ։ Ո՞րը աւելի դիւրին է, անդամալոյծին ըսել՝ Քու մեղքերդ ներուած են, եթէ ըսել. Ելի՛ր, մահիճդ առ՝
10 ու քալէ։ Բայց որպէս զի դիտնաք՝ թէ Որդին

= Գլ. բ. 13։
= Մատ. թ. 1։ Ղու. ե. 18։
Բ Ցոր. ժդ. 4։ Ես. խդ. 25։
✠ Մատ. թ. 4։
Ֆ Մատ. թ. 5։

մարդոյ իշխանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքերու
թողութիւն տալու , (ըսաւ անդամալոյծին ,)
11 Վեզի կ'ըսեմ , Ելլէք , մահիճդ առ՝ ու տունդ
12 դնա : Ան ալ շուտ մը ելաւ , և իր մահիճը առ-
նելով՝ ամենուն առջեւը դուրս ելաւ , անոնք որ
ամէնքը սպշած մնացին , և փառը տուին Աստու-
ծոյ՝ ու ըսին թէ , Այսպէս բան մը ամենևին տեսած
չենք :
13 Եւ ելաւ նորէն ծովեզերքը , ու բոլոր ժողո-
վուրդը իրեն կու գայէր , և կը սորվեցընէր անոնց :
14 Ու երբոր կ'անցնէր , տեսաւ Ղևի Ալիէոսանը ,
որ մաքս ընդունելու տեղը նստեր էր . ու ըսաւ ա-
նոր . Հետևէ իմ ետևէս . ան ալ ելաւ անոր
15 ետևէն գնաց : Ու եղաւ որ երբոր սեղան նստած
էր անոր տանը մէջ , շատ մաքսաւորներ ու մե-
ղաւորներ ալ սեղան նստած էին Յիսուսի հետ ու
անոր աշակերտներուն հետ . քանզի շատեր էին ,
16 ու անոր ետևէն գացին : Եւ դպիրները ու փա-
րիսեցիները երբոր տեսան՝ թէ անիկայ մաքսաւոր-
ներուն ու մեղաւորներուն հետ կ'ուտէ , ըսին ա-
նոր աշակերտներուն . Ինչո՞ւ համար մաքսաւորնե-
րուն ու մեղաւորներուն հետ կ'ուտէ ու կը խմէ :
17 Եւ Յիսուս երբոր լսեց , ըսաւ անոնց . ըԱռողջ-
ներուն բժիշկ պէտք չէ , հապա հիւանդներուն .
ես արդարները կանչելու չեկայ , հապա մեղաւոր-
ները :
18 Բ Եւ Յովհաննէսին աշակերտները ու փարիսե-
ցիները ծոմ կը պահէին . և եկան ու ըսին անոր .
Ինչո՞ւ Յովհաննէսին ու փարիսեցիներուն աշա-
կերտները ծոմ կը պահեն , ու քու աշակերտներդ
19 ծոմ չեն պահեր : Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց . Մի-

Ե Մատ . թ . 9 :
Զ Մատ . թ . 9 ; Ղու . ե . 27 :
Է Մատ . թ . 10 :
ը Մատ . թ . 12 , 13 : ժը . 11 : Ղու . ե . 31 , 32 : ժթ . 10 : ա Տիմ . ա . 15 :
թ Մատ . թ . 14 : Ղու . ե . 33 :

Թէ կարելի՞ է որ Հարսնիքին տղաքը՝ քանի որ փե-
սան իրենց հետն է, ծոմ պահեն. ձրչտի ժամա-
նակ որ փեսան իրենց հետը ունին, կարելի չէ ծոմ
20 պահել։ Այլ օրեր պիտի գան՝ որ երբ փեսան
իրենցմէ վերցուի, հապա ան օրը ծոմ պիտի պա-
21 հեն։ Ոչ ոք կարկըտան չձգեր նոր լաթի կտոր մը
հին հանդերձի վրայ. Թէ չէ՝ ան նորը որ անոր
լրումը համար դրուած էր, հինէն կ'առնէ,
22 ու պատռուածքը աւելի դէշ կ'ըլլայ. Ոչ ալ
մէկը նոր գինին հին տիկերու մէջ կը դնէ. Եթէ
ոչ՝ նոր գինին տիկերը կը պատռէ, ու գինին կը
թափի, և տիկերը կը կորնչին, հապա նոր գինին
նոր տիկերու մէջ դնելու է։
23 Ա Ու եղաւ որ շաբաթ օրը ինքը ցորեաց մէջ-
ջէն կ'անցնէր, և իր աշակերտները որ կ'երթային,
24 սկսան հասկեր փրցընել։ Ու փարիսեցիները
ըսին իրեն. Նայէ՛ շաբաթ օրը ի՞նչ կ'ընեն,
25 որ արժան չէ։ Ինքն ալ անոնց ըսաւ. Ո՞նաւ չէք
կարդացեր դուք Դաւիթին ըրածը՝ երբոր պէտք
ունեցաւ, և անօթեցաւ ինքը՝ ու անոնք որ իր
26 հետն էին. Ինչպէս մտաւ Աստուծոյ տունը Ար-
ամաթացի քահանայապետին օրով, և առաջաւորու-
թեան հացերը կերաւ, ու տուաւ անոնց ալ՝ որ
իր հետն էին. Է որ ՚ի՛նչ՝ մը օրինաւոր չէ ուտել,
27 բայց միայն քահանաներուն։ Եւ ըսաւ անոնց.
Շաբաթը մարդուն համար եղաւ, ու չէ թէ
28 մարդը շաբաթին համար։ Ուրեմն Ա Որդին մար-
դոյ շաբաթին ալ տէրն է։

Ա Աստ. ժբ. 1։ Ղև. գ. 1։ | Է Նե. իե. 32, 33։ Ղև. իդ. 9։
Բ Օր. իդ. 25։ | Ա Աստ. ժբ. 8։
Լ ա Թագ. իա. 6։

ԳԼ. Գ

1 Ջրհատոս կը բժշկէ ձեռքը չորցած մարդը, 10 և ուրիշ շատ
ցաւագարներ. 11 պիղծ ոգիները կը յանդիմանէ. 13 իր
առաքեալները կ'ընտրէ. 22 փարիսեաց կը ցուցը-

նէ որ անոնց բաժնէ թէ ինքը Բնեզդներուզով դևեր կը հանէ, հայհոյութիւն է · 31 և կ'իմացընէ թէ որո՞նք են իր եղբայրը՝ քոյրը և մայրը ։

1 Ու՝ նորէն ժողովարանը մնաւ · ու հոն մարդ մը
2 կար , որուն ձեռքը չորցած էր ։ Ու իրեն կը
սպասէին՝ թէ արդեօք շաբաթ օրը պիտի բժշկէ՞ , որ իր վրայով ամբաստանութիւն ընեն ։
3 Ու ինքը ձեռքը չորցած մարդուն ըսաւ · Ելլէք
4 մէջտեղը կայնէ ։ Ու բաւ անոնց · Շաբաթ օրը բարիք ընել արժան է , թէ չարիք ընել · հոգի մը ապրեցընե՞լ , թէ մեռցընել · բայց անոնք
5 լուռ կեցան ։ Ու Յիսուս բարկութեամբ շուրջ Ջանակի անոնց վրայ նայելով՝ անոնց սրտերուն կուրութեանը համար տրտմած , ըսաւ ան մարդուն · Ձեռքդ երկընցո՛ւր · ան ալ երկընցուց , և անոր
6 ձեռքը * ողջացաւ ։ Բ Ու փարիսեցիները ‡ Հերովդեսեաններուն հետ մէկտեղ շուտ մը դուրս ելլելով , անոր դէմ խորհուրդ կ'ընէին՝ թէ ինչպէս կորընչացընեն անիկայ ։
7 Բայց Յիսուս իր աշակերտներովը ծովեզերքը դնաց · և շատ բազմութիւն անոր հետևէն գացին
8 Գալիլեայէն , ու Երուսաղէմէն , ու Եդոմէն և Յորդանանու անդիի կողմէն , ու անոնք որ Տիւրոսի ու Սիդոնի շրջակայ տեղերէն էին , շատ բազմութիւն երբոր լսեցին ինչ որ
9 կ'ընէր , իրեն եկան ։ Ու իր աշակերտներուն ըսաւ որ նաւակ մը պատրաստ կենայ իրեն համար՝ ժողովուրդին բազմութեանը պատճառաւ , որ զինքը
10 չճնշեն ։ Վասնզի շատերը բժշկեց , անոնք որ ցաւ ունեցողները վրան կը դիպուէին որ իրեն դպչին ։
11 Բ Ու պիղծ ոգիները երբոր զինքը կը տեսնէին , կ'իյնային իր առջևը , կը կանչուրտուէին ու կ'ը-

— Մատ · ժբ · 9 ։ Ղու · գ · 6 ։
* Ոմանք՝ ողջացաւ մէկալին պէս
Բ Մատ · ժբ · 14 ։
‡ Մատ · իբ · 16 ։ Ղու · գ · 17 ։
Բ Գլ · ա · 23 , 24 ։ Ղու · գ · 42 ։

12 սէին . Ղ՚ուն ես Աստուծոյ Որդին . և Ի՚նքը
ասոնիկ կը յանդիմանէը զանոնք , որ զինքը
չյայտնեն :
13 Ընդ լեռը ելլելով , իր ուզածները իրեն կանչեց .
14 ու գացին անոր քովը : Ու տասներկու հոգի ո-
րոշեց , որ իր հետը ըլլան , և որ անոնք խրկէ
15 քարոզել , Ու իշխանութիւն ունենալ ցաւերը
16 բժշկելու , և դեւերը հանելու : Ու Սիմոնին
17 Ի անունը Պետրոս դրաւ . Ու Զեբեդեան Յա-
կոբոսին՝ ու Յակոբոսին եղբօրը Յովհաննէսին՝ ա-
նոնց անուններն Ռաներգէս դրաւ , որ ըսել է
18 Որդիք որոտման . Ու Ընդրէասը , ու Փիլիպ-
պոսը , և Բարթուղիմէոսը , ու Մատթէոսը , և
Թովմասը , ու Ալփէոսեան Յակոբոսը , և Թա-
19 դէոսը , ու Սիմոն Կանանացին . Ու Յուդա
Իսկարիովտացին , որ նաև մատնեց զանիկայ :
20 Տուն մը եկան , և նորէն ժողովուրդը ժողվուե-
ցաւ , Ի անանկ որ հայ ուտելու ալ ժամանակ չկրցան
21 գտնել : Ու երբոր իրենները լսեցին , եկան որ
զինքը բռնեն , Ի քանզի կ՚ըսէին Թէ խելքուած է :
22 Ու ան դպիրները որ Երուսաղէմէն իջեր էին ,
կ՚ըսէին Թէ , Ի Բաղ ներսի դին Ունի զբօսաղ կայ ,
23 և դեւերուն իշխանովը դեւերը կը հանէ : Ի Ու իրեն
կանչելով զանոնք , առակներով կ՚ըսէր անոնց .
24 Ի՞նչպէս կրնայ Սատանան Սատանայ հանել : Ու
Թէ որ մէկ թագաւորութիւն մը իրեն դէմ բաժ-
25 նուի , ան թագաւորութիւնը չկրնար կենալ : Ու
Թէ որ տուն մը իրեն դէմ բաժնուի , ան տունը
26 չկրնար կենալ , Ու Թէ որ Սատանան իրեն դէմ
ելաւ՝ ու բաժնուած է , անիկայ չկրնար կենալ ,

ղ Մաա . ժդ . 33 : Գլ . ա . 1 :
Ի Գլ . ա . 25 , 34 : Մաա . ժբ . 16 :
ը Մաա . ժ . 1 : Ղու . գ . 12 : Թ . 1 :
Ր Ցօհ . ա . 42 :
ժ Գլ . գ . 31 :
Ի Ցօհ . է . 5 : ժ . 20 :
Լ Մաա . թ . 34 : ժ . 25 : Ղու . ժա . 15 : Ցօհ . է . 20 : ը . 48 , 52 : ժ . 20 :
Խ Մաա . ժբ . 25 :

27 հապա անոր վերջը հասած է: ֆԱրկիը չկրնար զօրաւոր մարդու մը տունը մտնելով՝ անոր կարասիները յափշտակել, թէ որ առաջ ան զօրաւոր մարդը չկապէ, ու յետքը անոր տունը կողոպտէ:
28 ¦Ամէն մեղքերը պիտի ներուին մարդոց որդիներուն, և հայհոյու-
29 թիւնները՝ որչափ որ հայհոյեն. Բայց ով որ Հոգւոյն Սրբոյ դէմ հայհոյէ, յաւիտեան թողութիւն պիտի չունենայ. հապա յաւիտենական
30 դատաստանի պարտաւոր պիտի ըլլայ: Ա՛ան պէս կ՚ըսէին թէ. Պիղծ ոգի կայ անոր ներսի դին:
31 Եղբայրները անոր մայրը ու եղբայրները եկան, և դուրսը կայնելով՝ մարդ խրկեցին ու կը կանչէին
32 զանիկայ: Ու ժողովուրդը անոր բոլորտիքը նստեր էր. ու իրեն ըսին թէ, Ահա քու մայրդ ու եղբայրներդ դուրսը կ՚ուզեն: Եւ քեզ կ՚ուզեն:
33 Ու անիկայ պատասխան տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ.
34 Ո՞վ է իմ մայրս՝ կամ եղբայրներս: Ու իր բոլորտիքը նստողներուն նայելով՝ ըսաւ. Ահա իմ
35 մայրս ու իմ եղբայրներս. Ա՛ան պէս ով որ Աստուծոյ կամքը կը կատարէ, անիկայ է իմ եղբայրս և քոյրս ու մայրս:

Գ Լ. Գ

1 Սերմնացանին առակը, 14 և անոր առակին մեկնութիւնը: 21 Մենք պարտաւոր ենք մեր դիտութեան լոյսը ուրիշներուն ալ հաղորդելու: 26 Ծածուկ աճեցող սերմին, 30 և մանանեխի հատին առակը: 35 Քրիստոս կը հանդարտեցնէ ծովուն ալեկոծութիւնը:

1 ¦Դարձեալ սկսաւ սորվեցընել ծովեզերքին վրայ. և շատ ժողովուրդ անոր քովը ժողովուեցաւ, անոնք որ՝ ինքը նաւը մտաւ, ու նստաւ ծովուն վրայ. և բոլոր ժողովուրդը ցամաքը ծովուն եզերքին էր:
2 Ու անոնց շատ բաներ կը սորվեցընէր առակներով,

֊ Ես. խթ. 24: Մատ. ժբ. 29: ¦ Մատ. ժբ. 31: Ղու. ժբ. 10: ա Ցով. ե. 16: | ‗ Մատ. ժբ. 46: Ղու. բ. 19: = Մատ. ժդ. 1: Ղու. է. 4:

Բ ու կ'ըսէր անոնց իր վարդապետութեանը մէջ .
3 Լսեցէ՛ք՝ ահա սերմ ցանողը ելաւ որ սերմ ցանէ :
4 Ու երբոր կը ցանէր , մէկ քանին ճամբուն քովը
ինկաւ , և թռչուններըը եկան ու կերան զանիկայ :
5 Ու ուրիշը ինկաւ ապառաժուտ տեղի վրայ , ուր
որ շատ հող չկար . և շուտ մը բուսաւ , հողը
6 խորունկութիւն չունենալուն համար . Բայց ա-
րեւուն ծագած աատեը՝ այրեցաւ , ու արմատ չունե-
7 նալուն համար չորցաւ : Ու ուրիշը ինկաւ փուշ-
երու մէջ , և փուշերը ելան՝ ու խեղդեցին զանի-
8 կայ , ու պտուղ չտուաւ . Ու ուրիշը ինկաւ աղէկ
հողի մէջ , ու պտուղ կու տար , Ձ որ ելաւ ու
մեծցաւ , և կը բերէր մէկուն տեղը երեսուն , ու
մէկուն տեղը վաթսուն , և մէկուն տեղը հարիւր :
9 Ու կ'ըսէր . Ան որ լսելու ականջ ունի , թող լսէ :
10 Ը Ու երբոր առանձին էր , իր քովը եղողները՝
տասներկուքին հետ մեկտեղ՝ հարցուցին իրեն ան
11 առակը : Ու ըսաւ անոնց . Ձեզի տրուած է
գիտնալ Աստուծոյ թագաւորութեանը խորհուր-
դը , բայց Թ անոնց՝ որ դուրսէն են , ամէն բան
12 առակներով կ'ըլլայ . Ժ Որ տեսնելով տեսնեն՝ ու
չտեսնեն , և լսելով լսեն՝ ու չհամանան . որ չըլլայ
թէ դարձի գան , և իրենց մեղացը թողութիւն
13 ըլլայ : Ու ըսաւ անոնց . Ան առակը չէ՞ք գի-
տեր . ուրեմն ի՞նչպէս պիտի գիտնաք ամէն ա-
14 ռակները : Ի Սերմ ցանողը խօսքը կը ցանէ :
15 Ու ճամբուն քովինները անոնք են՝ որոնց մէջ խօս-
քը կը ցանուի . ու երբոր կը լսեն , շուտ մը Սա-
տանան կու գայ՝ և անոնց սրտերուն մէջ ցանուած
16 խօսքը կը հանէ : Նոյնպէս ալ ապառաժուտ

Բ ԳԼ . ժբ . 38 :
Ձ Ցօհ . ժե . 5 : Կող . ա . 6 :
Ը Մատ . ժգ . 10 : Ղու . ը . 9 , եէ :
Թ ա Կոր . և . 12 : Կող . գ . 5 : ա Թես . գ . 12 : ա Տիմ . գ . 7 :
Ժ Ես . պ . 9 : Մատ . ժգ . 14 : Ղու . ը . 10 : Ցօհ . ժբ . 40 : Գոր . իբ . 26 : Հռով . ժա . 8 :
Ի Մատ . ժգ . 19 :

տեղերու վրայ ցանուածներըը անոնք են , որ երբոր
կը լսեն խօսքը՝ շուտ մը ուրախութեամբ կ'ընդու-
17 նեն զանիկայ . Եւ իրենց մէջը արմատ չունենալով՝
քիչ ժամանակ կը տևեն . ետքը երբոր նեղութիւն
կամ հալածանք ըլլայ խօսքին համար , շուտ մը կը
18 դայթակղին : Եւ փուշերուն մէջ ցանուածներըը
19 անոնք են՝ որ երբ խօսքը կը լսեն , Աշխարհիս
զբաղմունքները ու հարստութեան խաբէութիւն-
ները , և ուրիշ բաներուն ցանկութիւնները մէջ
մտնելով՝ խօսքը կը խեղդեն , ու կ'ըլլայ անպտուղ :
20 Եւ աղէկ հողի մէջ ցանուածներըը անոնք են , որ
խօսքը կը լսեն՝ և կ'ընդունին , ու պտուղ կու-
տան՝ մէկուն տեղը երեսուն , և մէկուն տեղը վաթ-
սուն , ու մէկուն տեղը հարիւր :
21 ¶ Եւ ըսաւ անոնց . Մթերէ ճրագը դրուանին
կամ մահիճին տակը դրուելու համար կու գայ .
22 չէ՞ որ աշտանակին վրայ դրուելու համար : ժ Կնե-
ղու որ ծածուկ բան մը կայ , որ պիտի չյայտնուի .
և գաղտուկ բան մը չէ եղած՝ որ երեւան պիտի
23 չելլէ : ¶ Թէ որ մէկը լսելու ականջ ունի , թող
լսէ :
24 Եւ ըսաւ անոնց . Նայեցէք թէ ինչ կը լսէք .
և ինչ չափով որ դուք կը չափէք , նոյն չափովը
պիտի չափուի ձեզի . և ձեզի՝ որ կը լսէք , պիտի
25 աւելնայ : Վասն զի ով որ ունի , անոր պիտի
տրուի . և ով որ չունի , ունեցածն ալ անկէ
պիտի առնուի :
26 Եւ կ'ըսէր . ժ Աստուծոյ թագաւորութիւնը
սասանկ է , որպէս թէ մէկ մարդ մը հողին մէջը
27 սերմ ձգէ , Ու քնանայ և արթննայ գիշեր ու

ը ա Տիմ . գ . 9 , 17 :
ի Մատ . և . 15 ։ Ղու . ը . 16 ։ ժա . 33 ։
ժ Մատ . ժ . 26 ։ Ղու . ժբ . 2 ։
ի Մատ . ժա . 15 ։ Հմր 9 ։
լ Մատ . է . 2 ։ Ղու . գ ՝ 38 ։
խ Մատ . ժգ . 12 ։ իե . 29 ։ Ղու . բ . 18 ։ ժԹ . 26 ։
ծ Մատ . ժգ . 24 ։

յորնկ , և սերմը բուսանի ու մեծնայ , ո՛ր ինքը
28 *չգիտեր թէ ինչպէս : Վասզի հողը ինքիրմէն*
պտուղ կու տայ . առաջ խոտը , ետքը հասկը ,
29 *անկէ ետև լեցուն յորինը հասկին մէջ : Ու երբոր*
պտուղը հասունցնայ ; շուտ մը մանգաղը կը խրկէ ,
ինչու որ հունձքի աւունը հասած է :
30 Ու կ'ըսէր . Աստուծոյ թագաւորութիւնը
ի՞նչ բանի նմանցընենք , կամ ի՞նչ առակով
31 *անոկայ բաղդատենք : Մանանեխի հատին նման*
է , որ հողի մէջ ցանուած աւունը՝ երկրի վրայ
32 *եղած սերմերուն ամենէն պզտիկն է . Ու երբոր*
ցանուի , կը բուսանի , և ամէն խոտեղէններէն ալ
մեծ կ'ըլլայ , ու մեծ ճիւղեր կ'արձակէ , անանկ
որ երկնից թռչուններուն հերիք կ'ըլլայ անոր
շուքին տակը բնակելու :
33 Ու անանկ շատ առակներով կը խօսէր անոնց
34 *հետ խօսքը ուրչափ որ կրնային մտիկ ընել . Ու*
առանց առակի բան մը չէր խօսեր անոնց . բայց
առանձին իր աշակերտներուն կը մեկնէր ամէնը :
35 Ու նոյն օրը երբոր իրիկուն կ'ըլլար , ըսաւ
անոնց . Եկէք ձովուն միւսկողմը անցնինք :
36 Ընծայ ալ ժողովուրդը թողլ տալով՝ առին զինքը
ինչպէս որ էր նաւուն մէջ . և ուրիշ նաւակներ
37 *ալ կային անոր հետ : Ու հովի մեծ փոթորիկ մը*
եղաւ , և ալիքները նաւուն վրայ կու զային ,
38 *անանկ որ գրեթէ լեցուն էր : Ու ինքը նաւուն*
ետևի կողմը բարձի վրայ կը քնանար . արթընցու-
ցին զանիկայ՝ և կ'ըսէին անոր . Վարդապետ՝ հոգդ
39 *չէ՞ , որ կը կորսուինք : Ու ելլելով՝ սաստեց հո-*
վին , և ծովուն ըսաւ . Դադարէ՛ լռւռ կեցիր . ու
հովը դադարեցաւ , և մեծ խաղաղութիւն եղաւ :

ի Ցայտ . ժդ . 15 :
հ Սաս . ժգ . 31 : Ղս . ժդ . 18 : Գոր . բ . 41 : գ . 4 : և . 14 : ժթ . 20 :
յ Սաս . ժգ . 34 : Ցօհ . ժգ . 12 :
ղ Սաս . բ . 18 , 23 : Ղս . բ . 22 :

40 Ու ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ աստանկ վախկոտ էք,
41 ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ հաւատք չունիք: Ու անոնք
խիստ վախցան, ու կ'ըսէին իրարու. Ըրդեօք ո՞վ
է ասիկայ, որ հովը ու ծովը ասոր կը հնազանդին:

ԳԼ. Ե

1 *Քրիստոս լեգէոն ունեցող մարդը կը բժշկէ. 13 և անկէ ելլող դևերը խոզերուն մէջ կը մտնեն: 25 Քրիստոս կը բժշկէ տեռատես կնիկը, 35 և Յայրոսի աղջիկը կը յարուցանէ:*

1 Ու՝ եկան ծովուն մէկալ կողմը *Գադարացւոց
2 երկիրը: Ու երբոր նաւէն ելաւ, դե-
*րեզմաններէն ելած մարդ մը պատահեցաւ իրեն,
3 որ պիղծ ոգի ունէր. Որ անոր բնակած տեղն ալ
դերեզմաններուն մէջն էր. ու շղթայով ալ մէկը
4 չէր կրնար զանիկայ կապել. Որովհետև շատ ան-
գամ ոտնակապերով և շղթաներով կապուեր էր,
բայց անիկայ շղթաները կտրեր, ու ոտնակա-
պերը կոտրտեր էր, և մէկը չէր կրնար զանիկայ
5 նուաճել. Ու միշտ գիշեր ու ցորեկ †դերեզ-
մաններուն մէջ ու լեռներուն մէջ'' կը կանչուրտա-
էր, ու իր մարմինը քարերով կը ճեղքըռտէր:
6 Երբոր հեռուանոց Յիսուսը տեսաւ, վազեց ու
7 երկրպագութիւն ըրաւ անոր, Ու մեծ ձայնով մը
աղաղակեց՝ ու ըսաւ. Ինչո՞ւ իմ հետս քո՞նչ բան
ունիս Յիսուս՝ Որդի Աստուծոյ բարձրելոյ. *քեզ
Աստուծով կ'երդմընցընեմ, զիս մի տանջեր:
8 (Զանգի կ'ըսէր անոր. Պիղծ ոգի՝ ելլիր ատ
9 մարդէն:) Ու անոր հարցուց Թէ՝ Ինչո՞նչ
է. ու ըսաւ անոր. Իմ անունս Լեգէոն է, ին-
10 չու որ մենք շատ ենք: Ու շատ ‡կ'աղաչէին
11 անոր՝ որ զերծնէր զանոնք երկրէն դուրս չխրկէ: Ու
հոն լեռանը մօտ խոզերու մեծ երամակ մը կար՝ որ
12 կ'արածուէին: Ու բոլոր դևերը աղաչեցին անոր՝

— Մատ. ը. 28: Ղու. ը. 26:
* Ոմանք՝ Գերգեսացւոց
† Ոմանք՝ լեռներուն մէջ ու դերեզմաններուն մէջ
‡ Կամ կ'աղաչէր

ու ըսին . Արեզ խոզերուն խրկէ , որ անոնց մէջը
13 մտնենք : Ան Յիսուս շուտ մը հրաման տուաւ
անոնց . ու երբոր պիղծ ոգիները ելան՝ խոզերուն
մէջը մտան . և երամակը դահավէժ սեղէն ծովը
վազեց , (երկու հազարի չափ կային ,) ու ծովուն
14 մէջը խեղդուեցան : Ան խոզարածները փախան ,
ու պատմեցին քաղաքը ու ագարակները . և մարդիկ
15 ելան տեսնելու՝ թէ ինչ բան է որ եղաւ : Ու
եկան Յիսուսին , և տեսան դիւահարը՝ որ լեգէոն
ունէր , որ հագուած ու խելքը վրան եկած նստեր
16 էր , ու վախցան : Ան անոնք որ տեսեր էին ,
պատմեցին անոնց՝ թէ ինչ եղաւ դիւահարին .
17 նաև խոզերուն վրայով : Եւ ան սկսան աղաչել
18 անոր , որ իրենց սահմաններէն երթայ : Ու երբ-
որ անիկայ նաւը մտաւ , դիւահարը կ'աղաչէր
19 անոր՝ որ հետը բլլայ : Ան Յիսուս թող չտուաւ
անոր . հապա ըսաւ անոր . Գնա քու տունդ քու
ընտանիքներուդ , ու պատմէ՛ անոնց ինչ որ Տէրը
20 քեզի ըրաւ , և ողորմեցաւ քեզի : Ին ալ գնաց ,
և սկսաւ Դեկապօլիսի մէջ քարոզել ինչ որ Յի-
սուս իրեն ըրաւ . և ամէնը կը զարմանային :
21 Ու երբոր Յիսուս նաւով նորէն ծովուն մի-
կալ կողմը անցաւ , շատ բազմութիւն ժողովուեցաւ
22 անոր քովը , և ինքը ծովեզերքին էր : Ան ահա
ժողովրդապետներուն մէկը կու գար , որուն անու-
նը Յայրոս էր . ու երբոր տեսաւ զանիկայ , անոր
23 ոտքը ինկաւ . Ան շատ կ'աղաչէր անոր՝ ու կ'ըսէր
թէ , Իմ աղջիկս մեռնելու մօտ է , որ դաս անոր
վրայ ձեռք դնես , որպէս զի ազատի , ու պիտի
24 ապրի : Ան գնաց անոր հետ . ու շատ բազմու-
թիւն իր եւեւէն կ'երթային՝ ու կը նեղէին զինքը :
25 Ան կնիկ մը՝ ըսր տասներկու տարի արիւնի

Ե Մատ . ը . 34 : Գործ . ԺԷ . 39 :
Է Ղուկ . ը . 38 :
Ը Մատ . թ . 1 : Ղուկ . ը . 40 :
Թ Մատ . թ . 18 : Ղուկ . ը . 41 :
Ժ Ղեւ . ԺԵ . 25 : Մատ . թ . 20 :

26 առաւտեսութեան մէջ էր , ու խիստ վշտացած էր շատ բժիշկներէն , և իր բոլոր ունեցածը վատներ էր , ու օգուտ մը չէր գտեր , հապա եւս ա-
27 ռաւել գայթացեր էր , Երբոր Յիսուսին վրայով լսեց , եւեւէն եկաւ բազմութեանը մէջ , ու անոր
28 հանդերձին դպաւ . Վասնզի կ'ըսէր , Թէ որ միայն անոր հանդերձներուն դպչիմ , պիտի բժըշ-
29 կուիմ : Ու շուտ մը իր արիւնին աղբիւրը չամքեցաւ . ու իր մարմինին մէջ իմացաւ՝ Թէ տան-
30 ջանքէն բժշկուեցաւ : Ու Յիսուս շուտ մը դիտնալով իր անձին մէջ ան է զօրութիւնը՝ որ իրմէն ելաւ , դարձաւ բազմութեանը մէջ՝ ու ըսաւ .
31 Ո՞վ դպաւ իմ հանդերձներուս : Ու իր աշակերտները ըսին իրեն . Կը տեսնես որ բազմութիւնը քեզ կը նեղէ , ու կ'ըսե՞ս Թէ՝ Ո՞վ ինծի
32 դպաւ : Ու իր բոլորտիքը կը նայէր որ ասիկա ը-
33 նը ընողը տեսնէ : Ու կնիկը վախցաւ՝ ու դողալով , ինչու որ գիտէր Թէ իրեն ինչ եղաւ . և եկաւ՝ անոր առջևը իյնալու , ու բոլոր բանին ճշմարիտը չիսկէ չի-
34 տակ գըուցեց անոր : Ու Յիսուս ըսաւ անոր . Ո՛ղջիկ՝ ըբու հաւատքդ քեզ բժշկեց . գնա խաղաղութեամբ , ու բժշկուած եղիր քու տանջանքէդ :
35 Երբոր ինքը դեռ կը խօսէր , ժողովրդապետին տունէն մարդ եկան՝ ու ըսին Թէ , Աղջիկդ մեռաւ , ալ ինչո՞ւ վարդապետը կը յոդնեցընես :
36 Իսկ Յիսուս լսածը խօսքը լսածին պէս՝ ժողովրդապետին ըսաւ . Մի՛ վախնար , միայն Թէ հաւատա :
37 Ու մէկը Թող չտուաւ իր հետը երթալու , բայց միայն Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յակոբոսին եղ-
38 բայրը Յովհաննէսը : Ու ժողովրդապետին տունը գալով՝ տեսաւ աղմուկ և սաստիկ լացողներ ու ա-
39 զդակողներ : Ու ներս մտնելով՝ ըսաւ անոնց . Ինչո՞ւ խռովիլը էք՝ ու կու լաք . մանուկը մեռած

Ի Ղու . գ . 19 : ը . 46 :
ը Մատ . թ . 22 : ԳԼ . ժ . 52 :
Գոր . ժգ . 8 :
Ր Ղու . ը . 49 :

40 չէ՞, հապա ժ կը քնանայ։ Ու ծաղը կ'ընէին անի-
կայ. Էրայց ինքը ամէնը դուրս հանելով՝ իր հետը
առաւ մանուկին հայրը ու մայրը՝ և անոնք որ իր
հետն էին, ու մտաւ հոն՝ ուր որ մանուկը պառ-
41 կած էր։ Ու մանուկին ձեռքէն բռնելով՝ ըսաւ ա-
նոր. Տալիթա՝ կում՝ ըսած է, որ կը թարգմանուի, Ո՛ղ-
42 ջի՛կ՝ (քեզի կ'ըսեմ,) ելլէ՛ր։ Ու իսկոյն աղջիկը
ոտք ելաւ, ու կը քալէր, (էնչու որ տասներկու
տարեկան էր.) ու մեծ ապշութեամբ ապշեցան։
43 Ու Նաասիկ պատուէր տուաւ անոնց՝ որ մէկը
չգիտնայ ասը բանը. ու ըսաւ որ անոր ուտելիք
տան։

Գ Լ. Ի.

1 Քրիստոս անապդութիւն կը կրէ իր քազաքակիցներէն. 7 տասներկու աշակերտներուն իշխանութիւն կու տայ պիղծ ոգիները հանելու։ 14 Զանազան կարծիքներ Քրիստոսի վրայով։ 27 Ցովհաննէս մկրտիչ կը դլխատուի, 29 և կը թաղուի։ 30 Առաքեալները իրենց քարոզութենէն Յիսուսի կը դառնան։ 34 Հինդ հացին ու երկու ձուկին հրաշքը։ 48 Քրիստոս ծովուն վրայ կը քալէ. 53 և ամէն իրեն դպչող ցաւագարները կը բժշկէ։

1 Ու ՝անկէ ելլելով՝ եկաւ իր երկիրը, ու անոր
2 աշակերտները իր ետևէն գացին։ Ու շաբաթի
օրը հասնելուն՝ սկսաւ ժողովարանին մէջ սորվեցը-
նել. ու շատերը լսելով՝ կը զարմանային ու կ'ը-
սէին. Ընդկայ ո՞ւսկից ունի ասը բանները, կամ
ասը ի՞նչ իմաստութիւն է որ ասոր տրուած է, որ
3 ասանկ հրաշքներ կ'ըլլան ասոր ձեռքովը։ Ընդկայ
հիւսը չէ՞, Մարիամին որդին, և ‡Յակոբոսին
ու Յովսեսին և Յուդային ու Սիմոնին եղբայրը.
ու ասոր քոյրերը հոս մեր քովը չէ՞ն. և ‡ անոր

ժ Ցօհ. ժա. 11։
ի Գոր. թ. 40։
լ Մատ. ը. 4։ թ. 30։ ժբ. 16։ ժէ. 9։ Գլ. պ. 12։ Ղու. ե. 14։
՝ Մատ. ժպ. 54։ Ղու. պ. 16։
Ի Ցօհ. պ. 42։
‡ Մատ. ժբ. 46։ Գաղ. ա. 19։
‡ Մատ. ժա. 6։

4 վրայով կը դայթակղէին : Բայց Յիսուս ըսաւ ա-
նոնց . Մարգարէ մը անպատիւ չէ՝ բայց միայն
իր երկրին մէջ , ու իր ազգականներուն , և իր
5 տանը մէջ : Ու չէր կրնար հոն մէկ հրաշք մըն
ալ ընել , միայն թէ քանի մը հիւանդներու վրայ
6 ձեռք դրաւ , ու բժշկեց զանոնք : Ու Ե անոնց ան-
հաւատութեանը վրայ կը զարմանար . Ու չորջա-
կայ գեղերը պտըտելով՝ կը սորվեցընէր :
7 Ե Ու իրեն կանչեց տասներկուքը . ու սկսաւ
երկու երկու խրկել զանոնք , ու անոնց իշխանու-
8 թիւն տուաւ պիղծ ոգիներուն վրայ : Ու պատուի-
րեց անոնց՝ որ ճամբու համար բան մը չառնեն ,
բայց միայն գաւազան մը . ո՛չ ոսկրակ , ո՛չ հաց ,
9 ո՛չ սակառ գօտիներնուն մէջ . * Ա՛պա թ հողաթափ
հագնին . և Երկու հանդերձ մի՛ հագնիք՝ ըսաւ :
10 Է Ու ըսաւ անոնց . Ո՛ր տուն որ մտնէք , հոն կեցէք
11 մինչև որ անկէ ելլէք : Ե Ու անոնք որ ձեզ չեն ըն-
դունիր , ու ձեզի մտիկ չեն ըներ , երբոր անկէ
կ՚ելլէք , Ը ոտքերնուդ տակի փոշին թօթուեցէք՝
անոնց վկայութիւն ըլլալու համար : * Ա՛մէնարիտ
կ՚ըսեմ ձեզի . Սոդոմացւոց ու Գոմորացւոց աւելի
դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը՝ քան թէ
ան քաղաքին '' :
12 Ու անոնք ելլելով՝ կը քարոզէին , որ մարդիկ
13 ապաշխարեն : Ու շատ դևեր կը հանէին , թ ու
շատ հիւանդներ ձեռով կ՚օծէին՝ ու կը բժշկէին
զանոնք :
14 Ի Ու Հերովդէս թագաւորը լսեց , (ինչու որ ա-

Ե Մատ . ժգ . 57 ։ Ցօհ . գ . 44 ։
Զ Տես Ծն . ժթ . 22 ։ լբ . 25 ։ Մատ . ժգ . 58 ։ ԳԼ . թ . 22 ։
Է Ես . ժթ . 16 ։
Ը Մատ . թ . 35 ։ Ղու . ժգ . 22 ։
Թ Մատ . ժ . 1 ։ ԳԼ . գ . 13 , 14 ։ Ղու . թ . 1 ։
* Գոր . ժբ . 8 ։
Ի Մատ . ժ . 11 ։ Ղու . թ . 4 ։ ժ . 7 , 8 ։
Լ Մատ . ժ . 14 ։ Ղու . ժ . 10 ։
Խ Գոր . ժգ . 51 ։ ժբ . 6 ։
* Ո՛մանք չեն ընդունիր ։
Ծ Ցակ . ե . 14 ։
Կ Մատ . ժգ . 1 ։ Ղու . թ . 7 ։

նոր անունը յայտնի եղաւ,) ու կ'ըսէր, Թէ Յովհաննէս մկրտիչը մեռելներէն յարուցեալ է, ու անոր համար հրաշքներ կ'ըլլան անով։
15 Ուրիշները կ'ըսէին՝ Թէ Եղիան է. ուրիշներն ալ կ'ըսէին Թէ՝ Մարգարէ մըն է, կամ մարգարէներէց մէկուն պէս։ Հայց Հերովդէս լսած ատեն, ըսաւ. Ես իկայ Յովհաննէսն է՝ որուն գլուխը ես կտրեցի. մեռելներէն յարուցեալ է։
17 Վասնզի Հերովդէս ինքը հարդ խրկեց՝ Յովհաննէսը բռնեց, ու կապեց բանտը դրաւ՝ իր եղբօրը Փիլիպպոսին կնկանը Հերովդիային համար, ինչուորովհետեւ անոր կինը առեր էր զանիկայ։
18 Վասն զի Յովհաննէս Հերովդեսին կ'ըսէր. Չի վայելեր օրինաւոր չէ քու եղբօրդ կինը ունենալ։
19 Ու Հերովդիան ոխ ունէր անոր դէմ, ու կ'ուզէր անիկայ մեռցնել, ու չէր կրնար. Ինչուորովհետեւ Հերովդէս կը վախնար Յովհաննէսէն, գիտնալով Թէ անիկայ արդար և սուրբ մարդ մըն է. և անոր բերանը կը նայէր, ու անկէ լսելով՝ շատ բան կ'ընէր, և քաղցրութեամբ անոր մասին կ'ընէր։
21 Ու երբոր դիպուկ օր մը եղաւ, որ Հերովդէս յիր ծննդեան օրը ընթրիք կ'ընէր իր մեծամեծներուն և հազարապետներուն՝ ու Գալիլեայի երեւելիներուն. Ու Հերովդիային աղջիկը համբոյր մտնելով խաղաց, ու հաճեցուց Հերովդեսին՝ և իր հետը նստողներուն. Թագաւորը ըսաւ աղջիկանը. Ինդրէ ինծմէ ինչ որ կ'ուզես, ու պիտի տամ քեզի։
23 Ու անոր երդում ըրաւ ըսելով. Ինչ որ դուն ինծմէ խնդրես, պիտի տամ քեզի, մինչև թագաւորութեանս կէսը։
24 Ու անիկայ դուրս ելլելով՝ իր մօրը ըսաւ. Ի՞նչ ուզեմ. ան ալ ըսաւ. Յովհաննէս

ե Մատ. ժգ. 14։ Գղ. բ. 28։
ի Մատ. ժգ. 2։ Ղուկ. գ. 19։
ղ Ղկ. ժբ. 16։ ի. 21։
ճ Մատ. ժգ. 5։ իա. 26։
մ Մատ. ժգ. 6։
յ Ծն. խ. 20։
ն Եսթ. ե. 3, 6։ է. 2։

25 մկրտչին դլուխը : Ու շուտ մը արտորալով թա-
գաւորին քովը մտաւ՝ ու խնդրեց՝ ըսելով .
Կ'ուզեմ որ շուտով սկուտեղի մը վրայ Յովհաննէս
26 մկրտչին դլուխը տաս ինծի : Ու թագաւորը
խիստ տրտմեցաւ . բայց երդումներուն համար՝ ու
իր հետը նստողներուն համար՝ չուզեց որ անոր
27 խնդիրքը մերժէ : Ու թագաւորը իսկոյն դահիճ
խրկեց , ու հրաման ըրաւ անոր դլուխը բերելու .
28 ան ալ դնաց բանտին մէջ դլխատեց զանիկայ . Ու
սկուտեղով մը բերաւ անոր դլուխը՝ ու տուաւ
29 աղջկանը , և աղջիկը զանիկայ իր մօրը տուաւ : Ու
անոր աշակերտները լսելով , եկան անոր մարմինը
վերցուցին , ու դերեզմանի մէջ դրին :
30 Ու " առաքեալները Յիսուսին քովը ժողովե-
ցան , ու պատմեցին անոր՝ ամէն ինչ որ ըրին՝ և
31 ինչ որ սորվեցուցին : Ու անիկայ ըսաւ անոնց .
Սկի՛ք դուք առանձին անապատ տեղ մը , և քիչ
մը հանդչեցէ՛ք . քանզի ոչ շատերը կային՝ որ կու
դային ու կ'երթային . և հաց ուտելու ալ ժա-
32 մանակ չէին ունենար : Ու նաւով անապատ
33 տեղ մը դացին առանձին : Ու ժողովուրդը
տեսան զանոնք որ կ'երթային , և շատերը զանի-
կայ ճանչցան , ու ոտքով բոլոր քաղաքներէն հոն
կը վազէին , և անոնցմէ առաջ հասնելով՝ անոր
34 քովը ժողովեցան : Ու Յիսուս երբոր դուրս
ելաւ . շատ ժողովուրդ տեսնելով՝ խղճաց անոնց
վրայ . ինչու որ հովիւ չունեցող ոչխարներու պէս
էին . և " սկսաւ շատ բաներ սորվեցընել անոնց :
35 Ու երբոր ժամանակը շատ ուշացաւ , իր աշա-
կերտները իրեն եկան՝ ու ըսին . Ասոր անապատ
36 տեղ մըն է , ու ժամանակը ուշացած է , Ըրձակէ

ւ Մատ . ժդ . 9 :
" Ղու . թ . 10 :
ւ Մատ . ժդ . 13 :
ո Ղև . դ . 20 :
ւ Մատ . ժդ . 13 :
~ Մատ . թ . 36 ; ժդ . 14 :
" Ղու . թ . 11 :
Հ Մատ . ժդ . 15 ; Ղու . թ . 12 :

ժողովուրդը որ Երթան բոլորտիքի ագարակները
ու գեղերը՝ ու իրենց հաց գնեն , ինչու որ ուտելու
37 բան մը չունին : Հայց անիկայ պատասխան տուաւ՝
ու ըսաւ անոնց . Դո՛ւք տուէք անոնց որ ուտեն :
Ու ըսին իրեն . * Երթանք երկու հարիւր դահե-
38 կանի հաց գնե՞նք՝ և տանք անոնց որ ուտեն : Ը-
սաւ անոնց . Քանի՞ նկանակ ունիք , դացէ՛ք
նայեցէ՛ք . ու երբոր գիտցան՝ ըսին . † Հինգ , ու
39 երկու ձուկ : Ու հրամայեց բոլաւ անոնց՝ որ կանանչ
40 խոտին վրայ դունդ դունդ նստին : Ու դաս դաս
41 նստան՝ հարիւրական ու յիսունական : Ու հինգ
նկանակը ու երկու ձուկը առաւ՝ ու դէպ ՚ի
երկինքը նայելով , ‡ օրհնեց . և մանրեց նկանակները՝
ու տուաւ իր աշակերտներուն , որ անոնց առջևը
42 դնեն . ու երկու ձուկը ամենուն ալ բաժնեց : Ու
43 ամէնքը կերան ու կշտացան . Ու տասներկու
կողով լեցուն՝ կտորտանքները վերցուցին , և
44 ձուկերէն ալ : Ու անհ հացերէն ուտողները հինգ
հազարի չափ էրիկ մարդիկ էին :
45 Ու շուտ մը իր աշակերտները արտորցուց որ
նաւը մտնեն , և իրմէ առաջ միւս կողմը Բեթ-
սայիդա անցնին , մինչև որ ինքը ժողովուրդը
46 արձակէ : Ու անոնցմէ զատուելով՝ լեռը ելաւ
47 աղօթք ընելու : † Ու երբոր իրիկուն եղաւ ,
նաւը ծովուն մէջտեղն էր , ու ինքը մինակ ցամաքն
48 էր : Ու տեսաւ անոնք որ կը տառնապէին հովին
Թի քաշելու առեներնին , ինչու որ հովը իրենց դէմ
էր . և գիշերուան չորրորդ պահուն առենները՝
ծովուն վրայ քալելով կու գայ անոնց , ու ‡ կ՚ուզէր
49 անոնցմէ անցնիլ : Անոնք երբոր տեսան որ ծովուն

* Թուա . ժա . 13 , 22 ։ դԹագ . ղ . 43 ։
† Մատ . ժդ . 17 ։ Ղու . թ . 13 ։ Ցով . գ . 9 ։ Տես Մատ . ժե . 34 ։ Գղ . ը . 5 ։
‡ ա Թագ . թ . 13 ։ Մատ . իգ . 26 ։
– Մատ . ժդ . 22 ։ Ցով . գ . 17 ։
‡ Մատ . ժդ . 23 ։ Ցով . գ . 16 , 17 ։
‡ Տես Ղու . իգ . 28 ։

վրայ կը քալէր , կարծելին թէ աչքի երեւոյթ բան
50 մըն է , ու կանչուրտուելին . Ուրախ ամէնքն ալ
զանիկայ տեսան , ու խռովեցան . և ինքը շուտ մը
խօսեցաւ անոնց հետ՝ ու ըսաւ անոնց . Վստահ եղէք՝
51 ես եմ , մի՛ վախնաք : Ու նաւը ելաւ անոնց
քովը , ու հովը դադարեցաւ . և անոնք մէջերնուն
մէջ չափէ դուրս ապշած էին՝ ու կը զարմանային :
52 Վասն զի ◦հացին վրայ խելք հրաշէքը չհմացան .
ինչու որ ֆսիրտերնին թմրած էր :
53 ═Ու մէկալ կողմը անցնելով , Գինեսարէթի
54 երկիրը հասան , և նաւը տեղաւորեցին : Ու երբոր
նաւէն ելան , ան պահուն Յորդանէսը իսկոյն ճանչցան
55 զանիկայ . ու ամբողջ անդին վազելով բոլոր
շրջակայ տեղուանքը , սկսան մահիճներով հի-
56 ւանդները բերել՝ ուր որ կը լսէին թէ հոն է : Ու-
ր որ կը մտնէր՝ գեղերը կամ քաղաքները կամ
ագարակները , հրապարակներուն մէջ կը դնէին
հիւանդները , ու կ'աղաչէին իրեն՝ որ բ դոնէ իր
հանդերձին քղանցքին դպչին . և որոնք որ դպան ,
բժշկուեցան :

Գ Լ . Ը

1 Փարիսեցիք կը մեղադրեն Քրիստոսի աշակերտները՝ անլուայ
ձեռքով հաց ուտելնուն համար : 8 Իսկ ինքը կ'ապացուցա-
նէ թէ անոնք մարդոց աւանդութիւնները բռնելով՝ Աստու-
ծոյ պատուիրանքը կ'անարգեն . 14 և թէ կեցակուրը մարդը
չպղծեր : 24 Փիւնիկ Ասորի կնկանը աղջիկը պիղծ ոգիէ մը
կ'ազատէ , 31 և խուլ ու դժուարաբարբառ մարդ մը կը բժշկէ :

1 Ետ ═իր քովը ժողվուեցան փարիսեցիները , ու
դպիրներէն ոմանք՝ որ Երուսաղէմէն եկած էին :
2 Ու երբոր տեսան որ անոր աշակերտներէն ոմանք
պիղծ՝ այսինքն անլուայ ձեռքերով հաց կ'ուտէին ,
3 մեղադրեցին : Ինչու որ փարիսեցիները ու բոլոր
Հրէաները մինչև որ աղիկ մը ձեռքերնին չլուան ,

◦ ԳԼ . Բ . 17 , 18 :
ֆ ԳԼ . Գ . 5 ; Ժգ . 14 :
═ Մատ . Ժգ . 34 :

բ Մատ . Թ . 20 ; ԳԼ . Ե . 27 , 28 ; Գոր . ԺԹ . 12 :
═ Մատ . Ժե . 1 :

հայ չեն ուտեր . քանզի ծերերուն աւանդութիւնը
4 կը բռնեն . Եւ շուկայէն եկած ատենին՝ թէ որ չը-
լուացուին , չեն ուտեր . և ուրիշ շատ բաներ կայ՝
որ ընդունած են ու կը բռնեն , այսինքն գաւաթ-
ներու և փարչերու ու պղնձէ ամաններու և անկո-
5 ղիններու լուացմունքներ : Ե Ուր ատենը փարիսե-
ցիները ու դպիրները հարցուցին անոր թէ , Ինչո-
ւոր աշակերտներդ ծերերուն աւանդութեանը պէս
չեն երթար , հապա անլուայ ձեռքերով հաց կ'ու-
6 տեն : Ուն ալ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ ա-
նոնց . Ողէկ մարգարէութիւն ըրաւ Եսայի՝ ձեզի
կեղծաւորներուդ համար , ինչպէս որ գրուած է .
Ե Այս ժողովուրդը հոգւոյ շրթունքներովը պիս կը պա-
տուէ , բայց իրենց սիրտը հեռացած գառուած է
7 ինծմէ . Եւ պարապ տեղը պիս կը պաշտեն , մարդ-
կոց պատուիրած բաները իբր վարդապետութիւն
8 սորվեցընելով : Ա Աստ զի Աստուծոյ պատուի-
րանքը թող տալով՝ մարդոց աւանդութիւնը կը
բռնէք , ինչպէս՝ փարչերու և գաւաթներու լուաց-
մունքներ . և ասոնց նման շատ ուրիշ բաներ կ'ը-
9 նէք : Եւ ըսաւ անոնց . Ողէկ կ'անարգէք Աս-
տուծոյ պատուիրանքը , որ ձեր աւանդութիւնը
10 պահէք : Քանզի Մովսէս ըսաւ . Ե Քու հայրդ
ու մայրդ պատուէ . և Ե Ով որ իր հայրը կամ
11 մայրը անիծէ , մահով թող մեռնի : Հայց դուք
կ'ըսէք . Եթէ որ մէկը իր հօրը կամ մօրը ըսէ ,
Ան բանը որ ինծմէ պիտի շահիս Աստուծոյ պատ-
ուական կորբան է , (որ ըսել է ընծայ ,) ապա ե'րբայ
12 անկից . Եւ ալ թող չէք տար անոր բան մը ընել
13 իր հօրը կամ իր մօրը : Եւ Աստուծոյ խօսքը կը
խաբանէք ձեր աւանդութիւնովը , որ կ'ա-

Ե Մատ . ժե . 2 ։
Է Ես . խթ . 13 ։ Մատ . ժե . 8 ։
Ը Եր . ի . 12 ։ թ Օր . և . 16 ։ Մատ . ժե . 4 ։
Ժ Եր . իա . 17 ։ Ղև . ի . 9 ։ Ածաք . ի . 20 ։
Ի Մատ . ժե . 5 ։ իգ . 18 ։

ւանդէք . և ասոր նման շատ ուրիշ բաներ կ'ընէք :

14 *Ի՛նչ բոլոր ժողովուրդը իրեն կանչելով՝ ըսաւ անոնց . Լսեցէ՛ք ինծի ամէնքդ՝ ու հասկըցէ՛ք :*
15 *Դուրսէն մարդուն ներսը մտնէ , ու կարող ըլլայ զանիկայ պղծելու . հապա ան բաները որ անկէ կ'ելլեն , անոնք են որ մարդը կը*
16 *պղծեն : Ե՛թէ որ ըսելու ականջ ունի , թող լսէ :*
17 *Ու երբոր ան բազմութենէն ներս՝ տուն մտաւ , իր աշակերտները հարցուցին իրեն ան առակին համար :*
18 *Ու ըսաւ անոնց . Դո՛ւք ալ ասանկ անմիտ էք . չէ՞ք հասկընար թէ ամէն ինչ որ դուրսէն մարդուն ներսի դին կը մտնէ , չկրնար*
19 *անիկայ պղծել . Վասն զի չէ՛ թէ անոր սրտին մէջը կը մտնէ , հապա փորը , և արտաքնոցը կ'ելլէ , ու բոլոր կերակնեղը կը մաքրէ :*
20 *Ան կ'ըսէր թէ՝ Ինչ որ կ'ելլէ մարդուն ներսէն , անիկայ կը*
21 *պղծէ մարդը : Ինչու որ ներսէն մարդոց սրտէն կ'ելլեն չար խորհուրդները . շնութիւններ , պոռ-*
22 *նկութիւններ , սպանութիւններ , գողութիւններ , ագահութիւններ , չարութիւններ , նենգութիւն , դիւթութիւն , չար աչք , հայհոյութիւն ,*
23 *ամբարտաւանութիւն , անզգամութիւն : Այս բոլոր չար բաները ներսէն կ'ելլեն , ու կը պղծեն մարդը :*
24 *Ի՛նչ անկէ ելլելով՝ Տիւրոսի ու Սիդոնի սահմանները գնաց . և տուն մը մտնելով՝ չէր ուզեր որ մէկուն յայտնուի , բայց չկրցաւ ծածկուիլ .*
25 *Վասնզի կնիկ մը՝ որուն աղջիկը պիղծ ոգի ունէր իր նէրսէն , լսեց անոր վրայով , ու եկաւ՝ անոր*
26 *ոտքը ինկաւ : Ի՛նչ ան կնիկը * հեթանոս էր՝ ազ-*

Ա Մատ . ժե . 10 :	ե Ծն . գ . 5 : բ . 21 : Մատ . ժե . 19 :
բ Մատ . ժա . 15 :	է Մատ . ժե . 21 :
գ Մատ . ժե . 15 :	* Յոան . Յոյն

գով Փիւնիկ Ասորի , ու կ'աղաչէր անոր՝ որ դևը
27 իր աղջիկէն հանէ : Եւ Յիսուս ըսաւ անոր .
Օձին որ առաջ տղաքը կշտանան . քանզի
աղէկ չէ տղոցը հացը առնել , ու շուներուն ձգել :
28 Ընդհակառակն պատասխանեց ու ըսաւ անոր . Այո՝
Տէր . ինչու որ շուներն ալ սեղանին տակը տղոցը
29 փշրանքներէն կը կերակրուին : Եւ ըսաւ անոր .
Ասա խօսքիդ համար գնա , քու աղջիկդ դևը ե-
30 լաւ : Եւ գնաց իր տունը երթալով՝ գտաւ որ
դևը ելած , ու աղջիկը անկողնին վրայ պառկած
էր :
31 Եւ նորէն Տիւրոսի ու Սիդոնի սահմաններէն
ելլելով՝ եկաւ Գալիլեայի ծովեզերքը Դեկապօլիսի
32 սահմաններուն մէջէն : Եւ Խուլը բերին անոր
առջին՝ խուլ ու դժուարախօս , ու կ'աղաչէին որ
33 անոր վրայ ձեռք դնէ : Եւ ժողովուրդէն մէկդի
առնելով զանիկայ , իր մատները անոր ականջնե-
րուն մէջը խօթեց՝ ու թքուրաւ , և անոր լեզուին
34 դպաւ , Ու երկինքը նայելով՝ հառաչեց , ու ը-
սաւ անոր . Եփփաթա , (որ ըսել է բացուէ ,)
35 Եւ իսկոյն անոր ականջները բացուեցան , ու ա-
նոր լեզուին կապը քակուեցաւ , և չիտակ կը
36 խօսէր : Ու պատուիրեց անոնց՝ որ մէկու մը չը-
սան . և ինչպէս ինքը կը պատուիրէր անոնց ,
37 անոնք՝ ալ աւելի կը քարոզէին . Ու չափէ
դուրս կը զարմանային՝ և կ'ըսէին . Ամէն բաները
աղէկ ըրաւ ասիկայ , որ խուլերուն լսել կու տայ
և համրերուն խօսիլ :

Ա Մատ . ժե . 29 :
Բ Մատ . թ . 32 : Ղու . ժա . 14 :
Գ ԳԼ . ը . 23 : Ցօհ . թ . 6 :
Դ ԳԼ . ղ . 41 : Ցօհ . ժա . 41 :
Ե ժե . 1 :
Զ Ցօհ . ժա . 33 , 38 :
Է Ես . լե . 5 , 6 : Մատ . ժա . 5 :
Ը ԳԼ . ե . 43 :

ԳԼ . Լ

1 Փրիսեոս հրաշքով կը կերակրէ ժողովուրդը . 11 փարիսե-
ցւոց խնդրած նշանը չուզեր տալ . 15 կը պատուիրէ իր ա-

շակերտներուն որ զդոյշ ըլլան փարիսեցիներուն խմորէն և Հերովդեսեաններուն խմորէն. 22 կույր մը աչքերը կը բանայ. 27 կը ծանուցանէ թէ ինքը Քրիստոսն է, որ պիտի չարչարուի ու յարութիւն առնէ. 34 և իր աշակերտները կը յորդորէ որ Համբերեն, երբոր Հալածուին աւետարանի դատաստանեանը Համար։

1 Ըն օրերը՝ ժողովուրդը խիստ շատ ըլլալով, և ուտելու բան մը չունենալով, Յիսուս իրեն
2 կանչեց իր աշակերտները՝ ու ըսաւ անոնց. Ես խղճամ սա ժողովուրդին վրայ. ինչու որ հիմա
3 երեք օր է որ իմ քովս են, և բան մը չունին ուտելու. Ու թէ որ սոսկ անօթի ետկեմ իրենց
4 տուները, ճամբուն մէջ պիտի մնան, ինչու որ սոնցմէ ոմանք հեռու տեղէ եկած են։ Ու իր աշակերտները պատասխան տուին իրեն. Ա՞ս անապատին մէջ ո՞ւմեկից կրնայ մէկը հացով կշտացնել
5 նել սոսկ։ Ե Ու հարցուց անոնց. Քանի՞ նկատ
6 նակ ունիք. ու անոնք ըսին. Եօթը։ Ու հրամայեց բոլոր ժողովուրդին՝ որ գետնին վրայ նստին. ու առաւ եօթը նկատակը, գոհացաւ, և կտրեց, ու տուաւ աշակերտներուն, որ ժողովուրդին
7 առջևը դնեն. և դրին։ Ու քանի մը մանր ձուկեր ունէին, և Ե օրհնեց, ու հրամայեց որ առ
8 նոնք ալ դնեն անոնց առջևը։ Ու կերան ու կշտացան, ու աւելցած կտորտանքները վերցուցին եօթը
9 զամբիւղ։ Ու ուտողները չորս հազարի չափ էին. ու արձակեց զանոնք։ Ը Շուտ մը նաւը մտնելով աշակերտներուն հետ, եկաւ Դալմանութայի կողմերը։
11 Ի Ու փարիսեցիները ելլելով՝ սկսան անոր հետ վիճաբանութիւն ընել, և զանիկայ փորձելով՝
12 իրմէն նշան մը կ'ուզէին երկինքէն։ Ու անիկայ իր

ա Մատ. ժե. 32։
բ Մատ. ժե. 34։ Տես գլ. զ. 38։
գ Մատ. ժգ. 19։ Գլ. զ. 41։
դ Մատ. ժե. 39։
ե Մատ. ժբ. 38։ ժգ. 1։ Ցօհ. զ. 30։

հոգիին մէջ հառաչելով ըսաւ. Ո՞նչ է որ աս
ազգը նշան կ'ուզէ. ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի որ աս
13 ազգին նշան պիտի չտրուի: Ու զանոնք թողլ ուա-
լով՝ նորէն նաւը մտաւ, ու գնաց ծովուն միւսալ
կողմը:
14 Ու հաց առնելու մոռցեր էին, ու նաւուն մէջ
15 իրենց հետը միայն մէկ նկանակ մը ունէին: Ե՛ւ
կը պատուիրէր անոնց՝ ու կ'ըսէր. Նայեցէք ե՛ւ
զգուշացէք փարիսեցւոց խմորէն, ու Հերովդեսին
16 խմորէն: Ու իրարու հետ կը խորհէին ու կ'ը-
17 սէին թէ, Հաց չունենալնուս համար է: Յսկ
Յիսուս անոնց խորհուրդը գիտնալով՝ ըսաւ անոնց.
Ինչու կը խորհիք թէ հաց չունիք. Դեռ սիրտեր-
18 նիդ թմրա՞ծ է. Աչքեր ունիք, ու չէ՞ք տեսներ,
և ականջներ ունիք, ու չէ՞ք լսեր, և չէ՞ք յիշեր:
19 Երբոր հինգ նկանակը հինգ հազարին կտրեցի,
քանի՛ կողով լեցուն կտորուանք վերցուցիք. ըսին
20 անոր. Տասներկու: Ու երբոր եօթը նկանակը
չորս հազարին կտրեցի, քանի՛ զամբիւղ լեցուն
կտորուանք վերցուցիք. անոնք ալ ըսին. Եօթը:
21 Ու ըսաւ անոնց. Ասպա դեռ՞ ե՛ւ չէք հասկընար:
22 Ու Բեթսայիդա եկաւ, ու անոր առջևը կոյր
23 մը բերին, ու կ'աղաչէին իրեն որ դպչի անոր. Ու
անոկաց կոյրին ձեռքէն բռնելով՝ գեղէն դուրս
հանեց, ե՛ւ անոր աչքերուն թքնելով՝ ձեռքը ա-
նոր վրայ դրաւ, ու կը հարցընէր անոր՝ թէ բան
24 մը կը տեսնէ. Ան ալ նայեցաւ՝ ու կ'ըսէր. Ար-
դիւնքը կը տեսնեմ ծառերու պէս՝ որ կը պարտին:
25 Նորէն ձեռքը անոր աչքերուն վրայ դրաւ, ու ա-

դ Մատ. ժզ. 5:
ե Մատ. ժզ. 6: Ղու. ժբ. 1:
զ Մատ. ժզ. 7:
է Գլ. գ. 52:
ը Մատ. ժդ. 20: Գլ. գ. 43: Ղու. թ. 17: Յօհ. գ. 13:
թ Մատ. ժե. 37: Հմր 8:
ժ Գլ. գ. 52: Հմր 17:
ի Գլ. կ. 33:

նոր նայիլ տուաւ . և ողջացաւ ու ամէն բան հա-
26 մարձակ կը տեսնէր : Ետքը զանիկայ իր տունը
խրկելով՝ ըսաւ . Վերը մի մտներ , ու ձ գեղին
մէջ մէկուն մի ըսեր :
27 ¶ Ու Յիսուս իր աշակերտներուն հետ մէկտեղ
Փիլիպպոսի Կեսարիային գեղերը ելաւ . ու ճամ-
բուն մէջ կը հարցընէր իր աշակերտներուն՝ ու կ'ը-
սէր անոնց . Ինծի համար ո՞վ կ'ըսեն մարդիկ՝ թէ
28 եմ : Ու անոնք պատասխան տուին՝ ո՛ր ըսին .
Մեռած՝ Յովհաննէս մկրտիչը , և ուրիշները՝ Ե-
29 ղիան , ուրիշներն ալ՝ մարգարէներէն մէկը : Ու
ինքը ըսաւ անոնց . Ձեզա դուք ինծի համար ո՞վ
կ'ըսէք՝ թէ եմ . պատասխան տուաւ Պետրոս՝ ու
30 ըսաւ անոր . Դ Դուն ես Քրիստոսը : ը Ու սաս-
տիկ պատուիրեց անոնց՝ որ իրեն համար մէկու մը
չպատմեն :
31 ¶ Ու է սկսաւ սորվեցընել անոնց թէ , Պէտք է որ
Որդին մարդոյ շատ չարչարանքներ կրէ , ու երէց-
նեներէն և քահանայապետներէն ու դպիրներէն մեր-
ժուի , ու սպանուի , և երեք օրէն հետև յարու-
32 թիւն առնէ : Ու ա՛ս խօսքը յայտնի խօսեցաւ .
և Պետրոս մէկդի առաւ զանիկայ , ու սկսաւ յան-
33 դիմանել զանիկայ : Ու ինքը դարձաւ՝ ու իր
աշակերտներուն նայելով , յանդիմանեց Պետրոսը
ու ըսաւ . Ետեւս դնա՝ Սատանայ , ինչու որ դուն
Աստուծոյ բաները չես մտածեր , հապա մարդոյ
բաները :
34 Ու ժողովուրդը իր աշակերտներուն հետ մէկ-
տեղ իրեն կանչելով՝ ըսաւ անոնց . ժ Ով որ
կ'ուզէ իմ ետևէս գալ , թող իր անձը ուրանայ ,

դ Մատ . ը . 4 ։ Գլ . ե . 43 ։
ե Մատ . ժզ . 13 ։ Ղու . թ . 18 ։
զ Մատ . ժզ . 2 ։
է Մատ . ժզ . 16 ։ Ցօհ . ղ . 70 ։ ժա . 27 ։
ը Մատ . ժզ . 20 ։
թ Մատ . ժզ . 21 ։ ժէ . 21 ։ Ղու . թ . 22 ։
ժ Մատ . ժ . 38 ։ ժզ . 24 ։ Ղու . թ . 23 ։ ժզ . 27 ։

35 և իր խաչը վերցընէ, ու իմ հետևէս գայ։ Վասն
զի ո՛վ որ կ'ուզէ իր անձը ապրեցընել, պիտի
կորսընցընէ անիկայ. և ո՛վ որ ինծի ու աւետա-
րանին համար իր անձը կորսընցընէ, պիտի ապրե-
36 ցընէ անիկայ։ Վասնզի ի՞նչ օգուտ է մարդուն
որ բոլոր աշխարհը վաստըկի, և իր անձը կորսըն-
37 ցընէ. կամ իր անձին համար ի՞նչ տալու է
38 պիտի տայ մարդ։ Վասն զի ո՛վ որ ևս ու
իմ խօսքերս փառաւորը ամօթի սեպէ աս շնացող
ու մեղաւոր ազգիս մէջ, Որդին մարդոյ ալ զանի-
կայ փառաւորը ամօթի պիտի սեպէ երբոր գայ իր
39 Հօրը փառքովը սուրբ հրեշտակներուն հետ։ Ու
ըսաւ անոնց. «Ա՛մենէին կ'ըսեմ ձեզի, որ հոս
ներկայ եղողներէն մէկ քանիները կան՝ որոնք մա-
հուան համը պիտի չառնեն, մինչև որ տեսնեն
Աստուծոյ թագաւորութիւնը զօրութիւնով ե-
կած։

ԳԼՈՒԽ Թ

1 Քրիստոսի այլակերպութիւնը։ 11 Քրիստոս իր աշակերտ-
ներուն կը սորվեցընէ Եղիայի գալուն վրայով. 24 խուլ և
համր դև մը կը հանէ. 30 կը նախատայնէ իր մահը և չարու-
թիւնը. 34 կը յորդորէ իր աշակերտները որ հեզ բլլան. 38
և կը պատուիրէ անոնց որ իրեն հակառակ չեզողները չարգի-
լեն, ու հաւատացեալներուն գայթակղութիւն չտան։

1 Ու՝ մէկ օրէն ետև Յիսուս իր հետը առաւ
Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յովհաննէսը, ու
անոնք մէկ բարձր լեռ մը հանեց առանձին, և
2 անոնց առջևը այլակերպեցաւ։ Ու իր հանդերձ-
ները եղան փայլուն ի խիստ ճերմակ, անանկ որ
երկրի վրայ թափիչ մը չկրնար այնպէս ճերմկցը-
3 նել։ Ու Եղիան Մովսէսին հետ երևցաւ անոնց, և
4 Յիսուսին հետ կը խօսէին։ Ու Պետրոս պա-

ՃՕՀ. ԺԲ. 25։
Մատ. Ժ. 33։ Ղու. Թ. 26։ ԺԲ. 9։
Տես Հռով. ա. 16։ բ Տիմ. ա. 8։ բ. 12։
Մատ. ԺԶ. 28։ Ղու. Թ. 27։
Մատ. ԻԳ. 30։ ԻՆ. 31։ Ղու. ԻԲ. 18։
Մատ. Ժէ. 1։ Ղու. Թ. 28։
Դան. է. 9։ Մատ. ԻԲ. 3։

տասիան տուաւ՝ ու ըսաւ Յիսուսին . Ռաբբի՝ ազէկ է որ հոս կենանք . ու իրիք խրճիթ շինենք . մէկը քեզի , և մէկը Մովսէսին , ու մէկը Եղիային .
5 Վասն զի չէր գիտեր թէ ինչ խօսի , ինչու որ
6 զարհուրեր էին : Ու մէկ ամպ մը հովանի եղաւ անոնց վրայ , ու ձայն մը եկաւ ամպէն՝ ըսելով . Ասիկայ է իմ սիրելի Որդիս , սորա մտիկ ըրէք :
7 Ու յանկարծ սպրտին անդին որ նայեցան , ալ ուրիշ մէկը չտեսան , հապա միայնակ Յիսուսը
8 իրենց հետ : Ու երբոր լեռնէն վար կ'իջնէին , պատուիրեց անոնց որ տեսածնին մէկու մը չպատմեն , բայց միայն Որդին մարդոյ մեռելներէն յարութիւն առնելէնետև : Ու անոնք այն խօսքը պահեցին , ու միջնընին հարցուփորձ կ'ընէին՝ թէ
10 մեռելներէն յարութիւն առնելը ի՞նչ է : Ու հարցուցին՝ ու ըսին . Ընչի՞ է որ դպիրները կ'ըսեն թէ , Պէտք է որ առաջ Եղիան գայ :
11 Ընդհակառակն պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց . Եղիան առաջ կու գայ , և ամէն բան կարգի կը դնէ . և թէ ինծմէ գրուած է Որդւոյ մարդոյ համար , որ շատ չարչարանքներ պիտի
12 կրէ՝ ու ընանարգուի . Բայց ձեզի կ'ըսեմ , որ Եղիան եկաւ ալ , և ինչ որ ուզեցին՝ ըրին անոր . ինչպէս որ գրուած է անոր համար :
13 Ու աշակերտներուն քովը գալով՝ տեսան շատ ժողովուրդ անոնց բոլորտիքը՝ և դպիրները , որ
14 վիճաբանութիւն կ'ընէին անոնց հետ : Ու շուտ մը բոլոր ժողովուրդը երբոր տեսան անիկայ՝ խիստ զարմացան , ու առաջ վազելով՝ բարև կու տային
15 անոր : Ու հարցուց դպիրներուն թէ , Ի՞նչ վի-

ֆ Մատ . ժէ . 9 :
ֆ Մաղ . գ . 5 : Մատ . ժէ . 10 :
ֆ Սաղ . իբ . 6 : Եսա . ծգ . 2 , ՀԸ : Դան . թ . 26 :
ղ Ղու . իդ . 11 : Փիլ . բ . 7 :
ֆ Մատ . ժա . 14 : ժէ . 12 : Ղու . ա . 17 :
ը Մատ . ժէ . 14 : Ղու . թ . 37 :

16 Ճաբանութիւն կ'ընէք անոնց հետ : Ու ժողովուր-
դին Ե մէկը պատասխան տալով՝ ըսաւ . Վարպա-
պետ՝ իմ որդիս քեզի բերի , որ համր ոգի ունի .
17 Ու ո՛ւր որ անոր հասնի , զանիկայ գետինը կը
պարնէ . ան ալ կը փրփրի , և իր ակռաները կը
կճտցընէ , ու կը չամքի . և քու աշակերտներուդ
18 ըսի որ զանիկայ հանեն , ու չկրցան : Պատաս-
խան տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ . Ո՛վ անհաւատ ազգ՝
մինչև ե՞րբ ձեզի հետ պիտի ըլլամ , մինչև ե՞րբ
ձեզի պիտի համբերեմ . բնծի՛ բերէք անիկայ :
19 Ու զանիկայ բերին իրեն . ե՛ւ երբոր տեսաւ
զանիկայ , շուտ մը կոչ ոգին ցնցեց անիկայ . ու
գետինը ինկած կը թաւալտըլլէր՝ ու կը փրփրէր :
20 Ու Յիսո՛ւս հարցուց անոր հօրը՝ ու ըսաւ . Ո՞ր-
չափ աաեն է՝ որ աա բանը աասր եղաւ . ու անի-
21 կայ ըսաւ , Տղայութենէն ի վեր . Ու շատ անգամ
կրակի ու ջուրի մէջ կը նետէ աասիկայ՝ որ կորսըն-
ցընէ . բայց թէ որ կարողութիւն մը ունիս , օգնէ
22 մեզի , խղճալով մեր վրայ : Ու Յիսուս ըսաւ
անոր . Թէ որ կարող ես հաւատալու , ե՛ամէն
23 բան կարելի է անոր՝ որ կը հաւատայ : Ու ար-
ցունքով հայրը շուտ մը աղաղակեց՝ ու աըցունքով
ըսաւ . Կը հաւատամ Տէ՛ր , օգնէ իմ անհաւա-
24 տութեանս : Յիսուս երբոր տեսաւ որ ժողովուր-
դը վրան կը դիզուի , սաստկ պիղծ ոգիին՝ ու ը-
սաւ անոր . Համր ու խուլ ոգի՛ , ես կը հրամայեմ
քեզի , ելլէր աասկէ , ու մէյմըն ալ չմտնես աասր
25 նետը : Ու կանչուըտուելով՝ սաստիկ ցնցեց զա-
նիկայ , ու ելաւ . և պէտք մեռելի պէս եղաւ .
26 անանկ որ շատերը ըսին թէ , Մեռաւ : Ու Յի-
սուս անոր ձեռքէն բռնելով՝ վերցուց զանիկայ .
27 ան ալ կայնեցաւ : Ե՛ւ երբոր ինքը տուն մտաւ ,

Ե Մաա . ժէ . 14 ; Ղու . Թ . 38 ;
Զ Գլ . ա . 26 ; Ղու . Թ . 42 ;
Է Մաա . ժէ . 19 ; Գլ . ժա . 23 ; Ղու . ժէ . 6 ; Յոհ . ժա . 40 ;
Ը Մաա . ժէ . 18 ;

իր աշակերտները առանձին հարցուցին իրեն՝ ըսե-
28 լով . Ահնք ինչու չկրցանք հանել զանիկայ : Ան
ըսաւ անոնց . Այս տեսակը կարելի չէ ոևէիւ բա-
նով մը ելլել , բայց միայն աղօթքով ու ծոմա-
պահութեամբ :
29 Ան անկէ ելլելով՝ Գալիլեայի միջէն կ'անցնէին .
30 ու չէր ուզեր որ մէկը գիտնայ : Ք Ինչու որ կը
սորվեցընէր իր աշակերտներուն՝ ու կ'ըսէր անոնց
Թէ , Որդին մարդոյ պիտի մատնուի մարդոց ձեռ-
քը , և զանիկայ պիտի սպաննեն . ու երբոր սպան-
31 նուի , երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ : Ան
անոնք չէին հասկընար ան խօսքը , ու կը վախնա-
յին իրեն հարցընելու :
32 Ճ Ան եկաւ Կափառնայում , ու երբոր տունն մը-
տաւ , հարցուց անոնց . Ի՞նչ վիճաբանութիւն
33 կ'ընէիք ճամբան իրարու հետ : Ան անոնք լուռ
կեցան . ինչու որ ճամբուն մէջ իրարու հետ վի-
34 ճաբանութիւն կ'ընէին՝ Թէ ո՛վ մեծ է : Ու երբ-
որ նստաւ , կանչեց տասներկուքը , ու ըսաւ ա-
նոնց . Ի Թէ որ մէկը կ'ուզէ առաջին ըլլալ , ամե-
նուն յետինը պիտի ըլլայ , և ամենուն սպասաւո-
35 րը : Ու հոդայ մը առաւ կայնեցուց անոնց մէջը .
36 և իր գիրկը առնելով զանիկայ՝ ըսաւ անոնց . Ո՛վ
որ ասանկ տղոցմէն մէկը ընդունի իմ անունովս ,
զիս կ'ընդունի . և ո՛վ որ զիս ընդունի , չէ Թէ
37 զիս կ'ընդունի , հապա զիս խրկողը : Ղ Պատաս-
խանեց ուսուցչապետ Յովհաննէս՝ ու ըսաւ . Վար-
դապետ՝ մէկը տեսանք որ քու անունովդ դևեր կը
հանէր , ու մեր հետևէն չգալով արգիլեցինք՝ մեր հետևէն չգալուն համար : Ան
38 Յիսուս ըսաւ . Մի արգիլէք զանիկայ . ե Ինչու

Ի Մատ . ժէ . 21 ; Ղուկ . Թ . 44 ։
ձ Մատ . ժբ . 1 ; Ղուկ . Թ . 46 ; իբ . 24 ։
ճ Մատ . ի . 19 , 27 ; Գղ . ժ . 43 ։
հ Մատ . ժբ . 2 ; Գղ . ժ . 16 ։
յ Մատ . ժ . 40 ; Ղուկ . Թ . 48 ։
ղ Թուղ . ժա . 28 ; Ղուկ . Թ . 49 ։
ճ ա Կոր . ժբ . 3 ։

որ մէկը չկայ որ իմ անունովս հրաշք գործէ , ու
39 կարենայ շուտ մը զիս հայհոյել . Հանդէ ♪ ան որ
40 * մեզի հակառակ չէ , մե՛ր կողմէն է : ♪ Ա՛ման զի
ձեվ որ ձեզի գաւաթ մը ջուր խմցընէ † ա՛ս անուն-
նովս՝ թէ դուք Քրիստոսինն էք , ճշմարիտ կ՚ըսեմ
ձեզի , Ընիկայ իր վարձքը պիտի չկորսընցընէ :
41 Նա՛ ձեվ որ գայթակղեցընէ ա՛ս պզտիկներէն մէկը՝
որ ինծի կը հաւատան , աւելի աղէկ էր անոր՝ որ
իշու աղացքի քար մը իր վիզէն կախուէր ու ծովը
42 ձգուէր : Նա՛ թէ որ քու ձեռքդ քեզ կը գայ-
թակղեցընէ , կտրէ՛ անիկայ . աղէկ է քեզի պա-
կասաւոր մտնել կեանքը , քան թէ երկու ձեռք
ունենալ՝ ու գեհենը երթալ չմարելու կրա-
43 կին մէջը . " Ա՛ւր որ անոնց որդը չմեռնիր , ու
44 կրակը չմարիր : Նա՛ թէ որ քու ոտքդ քեզ կը
գայթակղեցընէ , կտրէ՛ անիկայ . աղէկ է քեզի
կաղ մտնել կեանքը , քան թէ երկու ոտք ունե-
նալ՝ ու գեհենը ձգուիլ չմարելու կրակին մէջը .
45 Ա՛ւր որ անոնց որդը չմեռնիր , ու կրակը չմարիր :
46 Նա՛ թէ որ քու աչքդ քեզ կը գայթակղեցընէ ,
հանէ՛ անիկայ . աղէկ է քեզի մէկ աչքով Աստու-
ծոյ թագաւորութիւնը մտնել , քան թէ երկու
47 աչք ունենալ՝ ու կրակին գեհենը ձգուիլ . Ա՛ւր
48 որ անոնց որդը չմեռնիր , ու կրակը չմարիր : Ան-
չէ՛ որ ամէն մարդ կրակով պիտի աղուի , նէ ա-
49 մէն զոհ աղով պիտի աղուի : Ղ Աղը աղէկ է ,
բայց թէ որ աղը անհամնայ , ինչո՞վ պիտի հա-
մովցընէք . Ձեր անձին մէջ աղ պահեցէք , և
՚ իրարու հետ խաղաղութիւն ըրէք :

♪ Տե՛ս Մատ . ժբ . 30 :
* Ո՛հանդ՝ ձեզի հակառակ չէ , ձեր
♪ Մատ . ժ . 42 :
† Ո՛հանդ՝ իմ
Ն Մատ . ժբ . 6 : Ղու . ժէ . 1 :
Ն բ Օբ . ժգ . 6 : Մատ . ե . 29 : ժբ . 8 :
՚ Նա . կզ . 24 :
Ն Ղե . բ . 13 : Եզեկ . խգ . 24 :
Պ Մատ . ե . 13 : Ղու . ժգ . 34 :
Ղ Եփես . դ . 29 : Կող . դ . 6 :
՚՚ Հռով . ժբ . 18 : ժգ . 19 : Բ Կոր . ժգ . 11 : Երբ . ժբ . 14 :

ԳԼ. Ժ.

2 Քրիստոս կը վիճաբանի փարիսեցիներուն հետ՝ կնիկ արձակելու վրայով. 13 իրեն բերուած տղաքը կ'օրհնէ. 17 կ'իմացընէ հարուստ մարդու մը՝ թէ ի՛նչ ընելու է որ յաւիտենական կեանքը ժառանգէ. 23 հարստութեան վտանգը կը ցուցընէ իր աշակերտներուն. 28 վարձք կը խոստանայ անոնց՝ որ աւետարանին համար իրենց օ՛ր և իւղ բաները կը թողուն. 32 կը նախաձայնէ իր մահը և յարութիւնը. 35 երկու փառասէր աշակերտները կը խրատէ որ աւելի իրեն հետ չաբչարուիլը մուածեն. 46 և կոյր Բարտիմէոսին աչքերը կը բանայ:

1 Եւ ՚ անկէ ելլելով՝ Հրէաստանի սահմանները
եկաւ Յորդանանու անդիի կողմէն, ու նորէն
ժողովուրդները անոր քովը կը ժողվուէին. և
ինչպէս որ սովորութիւն ունէր, դարձեալ կը սո-
վիցընէր անոնց:
2 Բ Ու փարիսեցիները քովը եկան, և զանիկայ
փորձելով կը հարցընէին անոր թէ Կրժա՞ն է որ
3 էրիկը իր կնիկը արձակէ: Եւ անոնց պատասխան
տուաւ՝ ու անոնց ըսաւ. Մովսէս ձեզի ի՞նչ
4 պատուիրեց: Եւ անոնք ըսին. Ֆ Մովսէս հրաման
5 տուաւ արձակման գիր գրել, ու արձակել: Եւ
Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ. Ձեր
սրտին կարծրութեանը համար գրեց ձեզի ատ
6 պատուէրը. Հայց ստեղծագործութեան սկիզբէն
Ֆ Արուած անոնք արու և էգ ըրաւ, ո՚ը ըսաւ.
7 Բ Ասոր համար մարդ իր հայրը ու մայրը պիտի ձգէ,
8 և իր կնկանը պիտի յարի. Ու երկուքը մէկ մարմին
պիտի ըլլան, ուստի ալ երկուք չեն, հապա մէկ
9 մարմին. Ուրեմն ան որ Աստուած միաւորեց,
10 մարդ թող չջատէ: Եւ տունը իր աշակերտները
11 նորէն նոյն բանը հարցուցին իրեն: Ու ըսաւ

՚ Ած. ժթ. 1: Ցօհ. ժ. 40: ժա. 7:
Բ Ած. ժթ. 3:
Ֆ ր Օր. իդ. 1: Ած. ե. 31: ժթ. 7:
Ֆ Ծն. ա. 27: ե. 2:
Բ Ծն. բ. 24: ա Կոր. զ. 16: Եփես. ե. 31:

անոնց . ԵՎ՛ որ իր կնիկը արձակէ և ուրիշ մը
12 առնէ , անոր դէմ շնութիւն կ՛ընէ : Ու կնիկ մը
թէ որ իր էրիկէն զատուի՝ և ուրիշ էրկան մը
ըլլայ , շնութիւն կ՛ընէ :
13 Ե Ու մանր տղաք բերին իրեն , որ անոնց դպչի .
բայց աշակերտները կը յանդիմանէին բերողները :
14 Յիսուս երբոր տեսաւ , սրդողելով՝ անոնց ըսաւ .
Ծածկ տուէք ապ մանր տղոցը որ ինծի գան , և մի
արգիլէք առոնք . ինչու որ Ը Աստուծոյ թագաւո-
15 րութիւնը առանձնաբուն է : Ա՛մարի ա կ՛ըսեմ
ձեզի . Բ ՈՎ որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը
պզտիկ տղու մը պէս չընդունի , բնաւ պիտի չմտնէ
16 անոր մէջը : Ու անոնք գիրկը առաւ , վրանին
ձեռք դրաւ , ու օրհնեց զանոնք :
17 Ժ Ու երբոր անիկայ դուրս ելաւ ճամբուն մէջ ,
ահա մէկ մարդ մը վազեց՝ ու անոր առջևը ծունկ
չոքելով կը հարցընէր անոր՝ ու՝ կ՛ըսէր . Բարի վար-
դապետ՝ ի՞նչ ընեմ որ յաւիտենական կեանքը ժա-
18 ռանգեմ : Ու Յիսուս ըսաւ անոր . Ինչո՞ւ զիս
բարի կ՛անուանես . մէկէն՝ ի զատ բարի չկայ , ոՎ
19 Ե Աստուած : Պատուիրանքները գիտես . Է Շնու-
թիւն մի ընէր , Սպանութիւն մի՛ ընէր , Գողու-
թիւն մի՛ ընէր , Սուտ վկայութիւն մի՛ ընէր ,
Չարիանք մի՛ ընէր , Քու հայրդ ու մայրդ պա-
20 տուէ : Ընիկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոր .
Վարդապետ՝ առոնք ամէնը մանկութենէս ի վեր
21 պահեր եմ : Ու Յիսուս անոր նայելով՝ սիրեց զա-
նիկայ , ու ըսաւ անոր . Մէկ բան մը պակաս է
քեզի . գնա ունեցածդ ծախէ , և տուր աղքատնե-
րուն , ու Երկինքը գանձ պիտի ունենաս , և եաւչը

Ը Մատ . ե . 32 : ժԹ . 9 : Ղու . ժգ . 18 : Հռով . է . 3 : ա Կոր . է . 10 . 11 :
Ե Մատ . ժԹ . 13 : Ղու . ժը . 15 :
Զ ա Կոր . ժգ . 20 : ա Պետ . բ . 2 :
Է Մատ . ժը . 3 :
Ը Մատ . ժԹ . 16 : Ղու . ժը . 18 :
Թ ԵՒ . ի : Հռով . ժգ . 9 :
Ժ Մատ . գ . 19 , 20 : ժԹ . 21 : Ղու . ժը . 33 : ժգ . 9 :

22 վերցուր՝ ու եկուր իմ եռանէիս : Եւ անդիկայ առ
խօսքին համար խոժոռելով՝ տրտմած գնաց . ընչու-
23 որ շատ ստացուածք ունէր : Եւ Յիսուս իր չորս-
տիքը նայելով՝ ըսաւ իր աշակերտներուն . Որչափ
դժուար է անոնց՝ որ հարստութիւն ունին , Աս-
24 տուծոյ թագաւորութիւնը մտնել : Եւ աշակերտնե-
րը զարմացեր էին անոր խօսքերուն վրայ . բայց Յի-
սուս նորէն պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ . Որ-
դեակներ՝ ո՜րչափ դժուար է ♭ իրենց հարստութեանը
յուսացողներուն Աստուծոյ թագաւորութիւնը մըտ-
25 նել : Դիւրին է որ ուղտը ասղին ծակէն անցնի ,
քան թէ հարուստը Աստուծոյ թագաւորութիւնը
26 մտնէ : Եւ անոնք խիստ շատ կը զարմանային՝ ու-
27 կ'ըսէին իրարու . Ալ ո՞վ կրնայ փրկուիլ : Եւ
Յիսուս անոնց նայելով՝ ըսաւ . Մարդոյ
կողմանէ անկարելի է , բայց ոչ Աստուծոյ կողմանէ .
քանզի Աստուծոյ կողմանէ ամէն բան կարելի է :
28 Պետրոս սկսաւ ըսել անոր . Ահա մենք ամէն
29 բան թողուցինք՝ և քու եռանէդ եկանք : Եւ Յիսուս
պատասխան տալով ըսաւ . Ա՛մէնդիտ կ'ըսեմ ձեզի ,
Մէկը չկայ որ թողուց տուն , կամ եղբայրներ ,
կամ քոյրեր , կամ հայր , կամ մայր , կամ կին ,
կամ որդիներ , կամ արտեր՝ ինծի համար ու աւետա-
30 բանին համար , Որ պիտի չառնէ հարիւրապատիկ
հիմա աս ատենս՝ տուներ , ու եղբայրներ , և քոյ-
րեր , ու մայրեր , և որդիներ , ու արտեր՝ հալածա-
նաց հետ . և գալու աշխարհին մէջ յաւիտենական
31 կեանքը : Բայց շատ առաջիններ պիտի ըլլան
յետին , ու յետիններ՝ առաջին :
32 Եւ անոնք դեռ ի Երուսաղէմ կ'երթային , ա-

♭ Մատ. ժթ. 23 ։ Ղու. ժը. 24 ։
♯ Ծն. լա. 24 ։ Նագ. ծբ. 7 ։ կր. 10 ։ ա Տիմ. գ. 17 ։
♮ Եբեմ. լբ. 17 ։ Մատ. ժթ. 26 ։ Ղու. ա. 37 ։
♫ Մատ. ժթ. 27 ։ Ղու. ժը. 28 ։
♪ ր Մն. իե. 9 ։ Ղու. ժը. 30 ։
♩ Մատ. ժթ. 30 ։ ի. 16 ։ Ղու. ժդ. 30 ։
♭ Մատ. ի. 17 ։ Ղու. ժը. 31 ։

ՀամԲուն մէջն էին . և Յիսուս անոնցմէ առաջ
կ'երԹար , ու անոնք կը զարմանային , ու հետևէն
երԹալով՝ կը վախնային : ♪ Եւ նորէն քովը առնե-
լով տասուերկուքը , սկսաւ ըսել անոնց ի՛նչ բա-
33 ներ որ իրեն պիտի պատահէին . Ա— ըսաւ . Ահա
Երուսաղէմ կ'ելլենք , և Որդին մարդոյ պիտի
մատնուի քահանայապետներուն ու դպիրներուն , և
զանիկայ մահուան պիտի դատապարտեն , ու զա-
34 նիկայ հեԹանոսներուն պիտի մատնեն . Եւ զանի-
կայ ծաղր պիտի ընեն ու ծեծեն , և անոր վրայ
պիտի Թքնեն , ու զանիկայ մեռցընեն . ու երրորդ
օրը յարուԹիւն պիտի առնէ :
35 ♪ Եւ անոր քովը գացին Յակոբոս ու Յովհաննէս՝
Զեբեդէոսի որդիքը , ու ըսին . Վարդապետ՝
կ'ուզենք որ ⁂ինչ որ խնդրենք , մեզի ընես :
36 Ան ալ ըսաւ անոնց . Ի՞նչ կ'ուզէք , որ ձեզի
37 ընեմ : Եւ անոնք ըսին իրեն . Շնորհէ մեզի որ
նստինք՝ ⁂ը մէկը աջ կողմէդ , և մէկալը՝ ձախ
38 կողմէդ քու փառացդ մէջ : Եւ Յիսուս ըսաւ ա-
նոնց . Չէք գիտեր՝ ինչ կը խնդրէք . կրնա՞ք
խմել ան գաւաԹը՝ որ ես կը խմեմ , և ան մկըր-
տուԹիւնովը մկրտուիլ՝ որով ես կը մկրտուիմ :
39 Եւ անոնք ըսին իրեն , Կրնանք . ու Յիսուս ըսաւ
անոնց . Ան գաւաԹը որ ես կը խմեմ՝ պիտի
խմէք , և ան մկրտուԹիւնովը որ ես կը մկրտուիմ՝
40 պիտի մկրտուիք . Բայց իմ աջ կողմս ու ձախ
կողմս նստիլը՝ իմս չէ տալը . հապա անոնց որ պատ-
41 րաստուած է : Եւ երբոր ⁂ալ տասը ալիւԹո-
ՒԸը լսեցին , սկսան Յակոբոսին ու Յովհաննէսին
42 նեղանալ : Ան Յիսուս իրեն կանչեց զանոնք՝ ու
ըսաւ անոնց . Գիտէք որ ազգաց իշխան սեպ-
ուածները կը տիրեն անոնց , և անոնց մեծամեծնե-

♪ Գլ . ը . 31 ; Թ . 30 ; Ղու . Թ . 22 ; ժը . 31 ;
♪ Մատ . ի . 20 ;

Դ Մատ . ի . 24 ;
Ե Ղու . իբ . 25 ;

43 բը կ'իշխեն անոնց . " Ձեզի ալ ձեր մէջը անանկ պիտի
ըլլայ . հապա ձեզմէ ո՛վ որ մեծ ըլլալ կ'ուզէ ,
44 անիկայ ձեր սպասաւորը ըլլայ . Ու ձեզմէ ո՛վ որ
առաջին ըլլալ կ'ուզէ , անիկայ ամենուն ծառայ
45 ըլլայ : Վասնզի Ն Որդին մարդոյ ալ չեկաւ սպա-
սաւորութիւն ընդունելու , հապա սպասաւորու-
թիւն ընելու , և ՚ի իր կեանքը շատերուն համար
փրկանք մը տալու :
46 Ն Ու եկան Երիքով . ու երբոր Երիքովէն կ'ելլէր
աշակերտներովը՝ և շատ բազմութիւնով , Տիմէոսի
որդին կոյր Բարտիմէոսը ճամբուն քովը նստեր էր
47 մուրալու : Ու երբոր լսեց՝ թէ Յիսուս Նազով-
րեցին է , սկսաւ աղաղակել՝ ու ըսել . Յիսուս՝
48 որդի Դաւթի՝ ողորմի՛ ինծի : Ու շատերը կը
յանդիմանէին զանիկայ , որ լռէ . բայց անիկայ
ալ աւելի կ'աղաղակէր , Որդի Դաւթի՝ ողորմի՛
49 ինծի : Ու Յիսուս կանգ առնելով՝ ըսաւ որ անի-
կայ կանչեն . կանչեցին կոյրը՝ ու ըսին անոր .
50 Քաջ եղիր , ելի՛ր՝ քեզ կը կանչէ : Ու անիկայ
իր հանդերձը ձգելով , ելաւ ու եկաւ Յիսուսին :
51 Ու Յիսուս պատասխան տուաւ՝ ու անոր ըսաւ .
Ինչ կ'ուզես որ քեզի ընեմ . կոյրը ըսաւ անոր .
52 Ռաբբունի՝ որ աչքերս բացուին : Ու Յիսուս ը-
սաւ անոր . Գնա՝ քու հաւատդ քեզ փրկեց .
և շուտ մը անոր աչքերը բացուեցան , ու ճամբան
Յիսուսին հետևէն կ'երթար :

" Մատ . ի . 26 , 28 ։ Գղ . թ . 84 ։ Ղու . թ . 48 ։
Ն Ցօհ . ժգ . 14 ։ Փիլ . բ . 7 ։
պ Մատ . ի . 28 ։ ա Տիմ . բ . 6 ։ Տիտ . բ . 14 ։
Ղ Մատ . ի . 29 ։ Ղու . ժբ . 35 ։
~ Մատ . թ . 22 ։ Գղ . ե . 34 ։

ԳԼ . ԺՌ

1 Քրիստոս իշու վրայ հնձած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ հանդէսով .
13 անպտուղ թզենին կ'անիծէ . 15 տաճարը կը մաքրէ . 20
կը յորդորէ իր աշակերտները որ հաստատ հաւատք ունենան ,
և իրենց թշնամիներուն ներեն . 27 և իր բրած բաներուն
օրինաւոր ըլլալը կը հաստատէ Ցովհաննէսին վկայութեամբը ,
որ Աստուծմէ խրկուած մարդ մըն էր :

1 Ու՝ երբոր Երուսաղէմին մօտեցան՝ Ներփագէ ու
Ներթանիա՝ դէպ՝ի Ձիթենեաց լեռը, Յիսու-
2 իր աշակերտներէն երկուքը խրկեց. Ու ըսաւ ա-
նոնց. Գացէք առ ձեր դիմացի գեղը. և անոր մէջ
մտնելնուդ պէս՝ պիտի գտնէք կապած աւանակ մը,
որուն վրայ մարդ մը նստած չէ. արձըկեցէք անի-
3 կայ՝ ու բերէք. Ու թէ որ մէկը ըսէ ձեզի թէ,
Ա՛ի ինչ կ՛ընէք, ըսէք թէ՝ Տէրոջը պէտք է. և
4 շուտ մը հոս պիտի խրկէ զանիկայ: Գացին՝ և
գտան աւանակը դուրսը փողոցին մէջ դրանը քով
5 կապած, ու արձըկեցին զանիկայ: Ու հոն կայ-
նողներէն ոմանք ըսին անոնց. Ի՞նչ կ՛ընէք որ
6 կ՛արձըկէք առ աւանակը: Ու անոնք ըսին անոնց
ինչպէս որ Յիսուս պատուիրեր էր. ու իրենց թող
7 տուին: Ու աւանակը Յիսուսին բերին, ու անոր
վրայ իրենց հանդերձները դրին, ու նստաւ անոր
8 վրայ: Բ Ու շատերը իրենց հանդերձները ճամբուն
վրայ փռեցին, և ուրիշները ծառերէն ճիւղեր կը
9 կտրէին, ու ճամբուն վրայ կը տարածէին: Ու
առջևէն ու ետևէն գացողները կ՛աղաղակէին ու
կ՛ըսէին. Ովսաննա. ‡ Օրհնեալ է ան որ Տէրոջը
10 անունովը կու գայ. Օրհնեալ է մեր Դաւիթ հօրը
թագաւորութիւնը որ *կու գայ. Ովսաննա՝ ի
բարձունս:
11 Ե Ու Յիսուս մտաւ Երուսաղէմ՝ ու տաճարը,
և չորս կողմը ամէն բաները աչքէ անցուց. և ար-
դէն ժամանակը իրիկուն ըլլալով՝ Ներթանիա ելաւ
տասներկուքին հետ միասին:
12 Զ Ու՝ հետևեալ օրը՝ երբոր Ներթանիայէն կ՛ել-
13 լէին, անօթեցաւ. Է Ու հեռուանց տերեւալից
թզենի մը տեսնելով՝ եկաւ որ գուցէ անոր վրայ

* Մատ. խա. 1: Ղուկ. ժԹ. 29: Ցովհ. ժբ. 14:
Բ Մատ. խա. 8:
‡ Սաղ. ճԺբ. 26:
* Ոմանք՝ Տէրոջը անունովը կու գայ.
Ե Մատ. խա. 12:
Զ Մատ. խա. 18:
Է Մատ. խա. 19:

բան մը գտնէ . ու երբոր անոր քովը դնաց , տերև-
ներէն ՝ի զատ բան մը չգտաւ . ինչու որ դեռ
14 թուզի ատեն չէր . * Ու պատասխան տուաւ ու
ըսաւ անոր . Ակէ հետ մէկը քեզմէ պտուղ չուտէ
յաւիտեան . Ու իր աշակերտները լսեցին :
15 Ե Ու եկան Երուսաղէմ . և Յիսուս տաճարը
մտնելով՝ սկսաւ դուրս հանել անոնք որ տաճարին
մէջ կը ծախէին ու կը գնէին . և ստակ փոխողնե-
րուն սեղանները , ու աղաւնի ծախողներուն ա-
16 թոռները կործանեց . Ու թող չէր տար՝ որ մէկը
17 տաճարին մէջէն աման մը անցընէ : Ու կը սոր-
վեցընէր ու կ՚ըսէր անոնց . Կրուած չէ՞ որ՝ Ը Իմ
տունս աղօթքի տուն պիտի կոչուի բոլոր ազգե-
րուն , բայց Ը դուք աւազակներու այր
18 ըրիք : Ժ Ու դպիրները ու քահանայապետները
ասա լսելով՝ կը փնտռէին թէ ինչպէս կորսընցընեն
զանիկայ , քանզի անկէ կը վախնային . ինչու որ
էրոլոր ժողովուրդը զարմացեր էր անոր վարդա-
19 պետութեանը վրայ : Ու երբոր իրիկուն եղաւ ,
քաղաքէն դուրս ելաւ :
20 Լ Ու առտուանց երբոր անկէ կ՚անցնէին , թզե-
21 նին տեսան արմատէն չորցած : Ու Պետրոսին
միտքը եկաւ՝ ու ըսաւ անոր . Ռաբբի՝ ահա
22 թզենին՝ որ անիծեցիր , չորցեր է : Ու Յիսուս
պատասխան տալով՝ ըսաւ անոնց . Ունեցէք հա-
23 ւատքը Աստուծոյ : Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի . Ո՛վ որ սա լեռանը ըսէ՝ Վերո՛ւ ու ծո՛վը ին-
կիր , և իր սրտին մէջը չերկմտի , հապա հաւատայ
թէ ինչ որ ըսէ՝ կ՚ըլլայ , պիտի ըլլայ անոր՝ ինչ

* Ո՛հետ՝ Ու Յիսուս
Ե Մատ . իա . 12 ; Ղու . ԺԹ . 45 ; Յօհ . բ . 14 ;
Ը Եա . ԺԳ . 7 ;
Թ Երեմ . է . 11 ;
Ժ Մատ . իա . 45 , 46 ; Ղու . ԺԹ . 47 ;
Ի Մատ . է . 28 ; ԳԼ . ա . 22 ; Ղու . դ . 32 ;
Լ Մատ . իա . 19 ;
Խ Մատ . ԺԷ . 19 ; իա . 21 ; Ղու . ԺԷ . 6 :

24 որ ըսէ : Ասոր համար կ'ըսեմ ձեզի . Ինչ բան
որ աղօթքով կը խնդրէք , հաւատացէք թէ
25 պիտի առնէք , և պիտի ըլլայ ձեզի : Ու երբոր
աղօթքի կը կայնիք , նախքան թէ որ ումկուն
դէմ բան մը ունիք . որպէս զի ձեր Հայրն ալ՝ որ
26 երկինքն է , ներէ ձեզի ձեր յանցանքները : Հակ
թէ որ դուք չէք ներեր , ձեր Հայրն ալ՝ որ եր-
կինքն է , պիտի չներէ ձեր յանցանքները :
27 Ու նորէն Երուսաղէմ եկան , Ու երբոր
տաճարին մէջ կը պարտէր , քահանայապետ-
ները և դպիրները ու ծերերը անոր եկան ,
28 Ու ըսին անոր . Ո՞նչ իշխանութիւնով կ'ը-
նես աս բաները , և ո՛վ տուաւ քեզի աս իշխա-
29 նութիւնը , որ աս բաները ընես : Պատաս-
խան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ անոնց . Ես ալ
ձեզի բան մը հարցընեմ , ու ինծի պատաս-
խան տաք , ես ալ ձեզի պիտի ըսեմ թէ ինչ
30 իշխանութիւնով կ'ընեմ աս բաները : Յովհան-
նէսին մկրտութիւնը երկինքէ՞ն էր՝ թէ մարդոյմէ ,
31 պատասխան տուէք ինծի : Ու անոնք մէջերնին
կը խորհէին՝ ու կ'ըսէին . Ծէ որ ըսենք՝ Երկինքէն ,
պիտի ըսէ . Ապա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր .
32 Հակ թէ որ ըսենք՝ Մարդոյմէ . ժողովուրդէն կը
վախնային . ինչու որ ղամիները * պիտէին Յով-
33 հաննէսը թէ ճշմարտապէս մարգարէ էր : Ու
պատասխան տալով՝ ըսին Յիսուսին . Չենք դի-
տեր . և Յիսուս պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ
անոնց . Ես ալ ձեզի չեմ ըսեր թէ ինչ իշխանու-
թիւնով կ'ընեմ աս բաները :

ե Մատ . է . 7 : Ղու . ժա . 9 : Ցօհ . ժգ . 13 : ժե . 7 : ժգ . 24 : Ցակ . ա . 5, 6 :
զ Մատ . ղ . 14 : Կողբ . գ . 13 :
է Մատ . ժբ . 35 :
ը Մատ . խա . 23 : Ղու . ի . 1 :
ղ Մատ . գ . 5 : ժգ . 5 : Գլ . ղ . 20 :
* Ցոան . ունէին

ԳԼ. Ժ.

1 Քրիստոս կը նախաձայնէ Հրէից մերժումը և Հեթանոսաց կոչումը՝ ապերախտ մշակներուն ձեռքը յանձնուած այգիին առակովը. 13 պատուախնդիր կու տայ՝ կայսրին հարկ տալ վճռով. 18 կը ցուցընէ առդուկեցւոց՝ իրենց մոլորութիւնը, յարութիւն չկայ ըսելնուն համար. 28 առաջին պատուիրանքին վճռով հարցընող դպիրին խնդիրը կը լուծէ. 35 կը ջրէ՝ ան կարծիքը որ դպիրները ունէին Քրիստոսի վճռով. 38 և կը պատուիրէ ժողովրդոց որ զգոյշ ըլլան անոնց փառասիրութիւնէն և կեղծաւորութիւնէն: 41 Քրիստոս կը գովէ երկու լումայ տուող աղքատ որբևայրին:

1 Եւ ՚ի սկսաւ առակներով խօսիլ անոնց հետ՝ ո՞ ըսել. Մէկ մարդ մը այգի մնկնց, ու անոր բոլորտիքը ցանդ քաշեց, և տոթրաշնձան փորնց, ու աշտարակ շինեց. և զանիկայ մշակներու յանձնեց.
2 ու ինքը օտար երկիր մը գնաց: Եւ ատենին ծառայ մը խրկեց մշակներուն, որ մշակներէն այգիին
3 պտուղէն առնէ: Եւ ան անոնք բռնեցին՝ ծեծեցին
4 զանիկայ, ու պարապ ձամբեցին: Դարձեալ ուրիշ ծառայ մըն ալ խրկեց անոնց. և զանիկայ քարկոծելով՝ գլուխը վիրաւորեցին, ու անպատուած
5 ձամբեցին: Եւ դարձեալ ուրիշ մը խրկեց. ու զանիկայ սպաննեցին. և շատ ուրիշներ ալ խրկեց. որոնց մէկ քանիները ծեծեցին, ու մէկ քանիները
6 սպաննեցին: Ուստի մէկ սիրելի որդի մըն ալ, ունենալով, վերջապէս զանիկայ ալ խրկեց անոնց
7 ըսելով. Պոռ՞ւէ ամչնան իմ որդիէս: Բայց այն մշակները ըսին իրարու. Ասիկայ է ժառանգը, եկէք զանիկայ սպաննե՛նք, ու ժառանգութիւնը
8 մերը ըլլայ: Եւ բռնեցին զանիկայ՝ ու սպաննե-
9 ցին, և այգիէն դուրս հանեցին: Ուստի այգիին տէրը ի՞նչ պիտի ընէ. պիտի գայ՝ ու կորսընցնէ մշակները, և այգին ուրիշներու պիտի տայ: Եւ
10 սա գիրը չէ՞ք կարդացեր թէ, Բ Ն քարը որ շինողները անարգեցին, անիկայ անկիւնին գլուխը

— Մատ. իա. 33: Գոր. ի. 9: | Բ Սաղ. ճժը. 22:

11 եղաւ . Ասիկայ Տէրոջմէ եղաւ , և զարմանալի է
մեր աչքերուն :
12 ֊ Ու կը վնտռէին՝ թէ ինչպէս բռնեն զանիկայ ,
բայց ժողովուրդին վախցան . քանզի իմացան որ
ան առակը իրենց համար ըսաւ . և ձգեցին անիկայ
ու գացին :
13 ֒ Ու փարիսեցիներէն ու Հերովդէսեաններէն
քանի մը հոգի խրկեցին անոր , որ խօսքով բռնեն
14 զանիկայ : Ու անոնք եկան՝ ու ըսին անոր .
Վարդապետ՝ գիտենք որ ճշմարիտ ես , և մէկու մը
համար հոգդ չէ . քանզի մարդոց երեսապաշտու-
թիւն չես ըներ , հապա ճշմարտութեամբ Աստու-
ծոյ ճամբան կը սորվեցընես . Արդեօք տուրք
15 տալ արժա՞ն է թէ չէ . տա՞նք թէ չտանք : Ու
Յիսուս դիտնալով անոնց կեղծաւորութիւնը՝ ը-
սաւ անոնց . Ինչո՞ւ զիս կը փորձէք , բերէ՛ք ինծի
16 մէկ դահեկան մը որ տեսնեմ : Ու անոնք բերին .
ու ըսաւ անոնց . Որո՞ւնն է ասա պատկերը՝ ու գի-
17 րը . և անոնք ըսին անոր . Արդեօք : Ու Յիսուս
պատասխան տալով՝ ըսաւ անոնց . Ուր որ կայսրինն
է՝ կայսրին տուէք , և ան որ Աստուծոյն է՝ Աստու-
ծոյ պոռէք . ու զարմացան անոր վրայ :
18 Ու անոր քովը եկան Սադուկեցիները , որոնք
կ՚ըսէին թէ Ը յարութիւն չկայ , և անոր հարցու-
19 ցին ըսելով . Վարդապետ՝ Մովսէս մեզի գրեց
որ եթէ մէկուն եղբայրը մեռնի՝ ու կնիկը ձգէ , և
զաւակ չձգէ , անոր եղբայրը առնէ անոր կնիկը , և
20 իր եղբօրը զաւակ հանէ : Ուրեմն՝ եօթը եղբայրներ
կային . և առջինը կնիկ առաւ՝ ու մեռաւ , և զա-
21 ւակ չձգեց : Ու երկրորդը առաւ զանիկայ՝ ու
մեռաւ , և ան ալ զաւակ չձգեց . նոյնպէս ալ եր-
22 րորդը : Ու եօթն ալ զանիկայ առին , և զաւակ

֊ Մատ . իա . 45 , 46 ։ Գլ . ժա . 18 ։ Ճղ . է . 25 , 30 , 44 ։
֒ Մատ . իբ . 15 ։ Ղկ . ի . 20 ։
Ը Մատ . իբ . 23 ։ Ղկ . ի . 27 ։
Ղ Գոր . իդ . 8 ։
Ե Ը Օր . իե . 5 ։

23 չձգեցին. ամէնէն հաքը կնիկն ալ մեռաւ: Ու-
բումն յարութեան առնեն՝ երբոր յարութիւն առ-
նեն, անոնցմէ որո՞ւն կնիկը պիտի ըլլայ. ինչու-
24 որ եօթն ալ զանիկայ կնիկ ունեցան: Ու Յիսուս
պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ. Ասոր համար
չէ՞ որ մոլորած էք, որ ո՛չ Գիրքը գիտէք, և ո՛չ
25 Աստուծոյ զօրութիւնը: Վասնզի երբոր մեռելնե-
րէն յարութիւն առնեն, ո՛չ կնիկ կ'առնեն, և ո՛չ
էրկան կը տրուին. հապա Ըերկինքի հրեշտակնե-
26 րուն պէս են: Բայց մեռելներուն համար՝ թէ
յարութիւն կ'առնեն, Մովսէսին գրքին մէջը չէ՞ք
կարդացեր մորենիին վրայ, ինչպէս Աստուած անոր
խօսեցաւ՝ ըսելով. ԲԵս եմ Աբրահամին Աստուա-
ծը, և Իսահակին Աստուածը, ու Յակոբին Աս-
27 տուածը: Ընիկայ մեռելներուն Աստուածը չէ,
հապա կենդանիներուն. ուրեմն դուք խիստ մոլո-
րած էք:

28 ԺԵս դպիրներէն մէկը եկաւ, ու մտիկ կ'ընէր
անոնց՝ երբոր վիճաբանութիւն կ'ընէին, որ երբոր
տեսաւ թէ աղէկ պատասխան տուաւ անոնց, հար-
ցուց անոր՝ ո՛ր ըսաւ. Ո՞րն է բոլոր պատուի-
29 րանքներուն առաջինը: Ու Յիսուս պատասխանեց
անոր. Բոլոր պատուիրանքներուն առաջինը սա է.
ԷԼսէ ով Իսրայէլ, մեր Տէր Աստուածը՝ մէկ Տէր
30 մըն է. Ու քու Տէր Աստուածդ սիրես քու բո-
լոր սրտէդ, և քու բոլոր անձէդ, ու քու բո-
լոր մտքէդ, և քու բոլոր զօրութենէդ. ասի-
31 կայ է առաջին պատուիրանքը: Ու երկրորդը
ասոր նման՝ ԼՔու ընկերդ սիրես քու անձիդ
պէս. ասոնցմէ մեծ՝ ուրիշ պատուիրանք չը-
32 կայ: Ու դպիրը ըսաւ անոր. Աղէկ՝ վար-

ը ա Կոր. ժե. 42, 49, 52:
ը Եւ. գ. 6:
ժ Մատ. իբ. 35:
ի ը Օր. գ. 4: Ղև. ժ. 27:
լ Ղև. ժթ. 18: Մատ. իբ. 39:
Հռով. ժգ. 9: Գաղ. ե. 14:
Ցակ. բ. 8:

դապետ , շիտակ խօսեցար թէ Յաւուաճ մէկ է ,
33 Ե և անկէ ՝ի զատ ուրիշ մը չկայ • Նա բոլոր սրտէ ,
ու բոլոր մտքէ , և բոլոր անձէ , ու բոլոր զօրու-
թենէ անիկայ սիրելը , ու ընկերը իր անձին պէս
սիրելը՝ ե ամէն ողջակէզներէ ու զոհերէ աւելի է :
34 Նա Յիսուս տեսնելով որ անիկայ խելացութիւնով
պատասխան տուաւ , ըսաւ անոր • Յաւուծոյ թա-
գաւորութենէն հեռու չես • Եւ ալ ուրիշ մէկը
չէր համարձակեր անոր բան մը հարցնելու :
35 ՀՆա Յիսուս երբոր տաճարին մէջ կը սորվեցը-
նէր , պատասխան տուաւ ու ըսաւ • Դպիրները
ինսոր կ'ըսեն , թէ Քրիստոս Դաւիթի որդին է •
36 Նա ինքը Դաւիթ Յուրբ Հոգիով կ'ըսէ • ՂՏէ-
րը իմ Տէրոջս ըսաւ • Նստէ իմ աջ կողմն , մին-
չեւ որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան
37 ընեմ : Ուրեմն Դաւիթ ինքը որ զանիկայ Տէր
կը կոչէ , ի՞նչպէս անիկայ անոր որդին կ'ըլլայ •
Եւ ժողովուրդին շատերը յօժարութեամբ մտիկ
կ'ընէին անոր :
38 ՃՆա իր վարդապետութեանը մէջ կ'ըսէր ա-
նոնց • Ֆ Զգուշացէք դպիրներէն , որոնք կ'ուզեն
փառաւոր հանդերձներով պտըտիլ , և չուկանե-
39 րուն մէջ բարեւներ Ձը փնտռեն , Ու ժողովարան-
ներուն մէջ առաջին աթոռները , և ընթրիքներու
40 մէջ առաջին բազմոցները : Ը Որոնք որբևարիներուն
տուները կ'ուտեն , ու Ֆարիսեցի երեւնալու համար
աղօթքը կ'երկընցընեն • ասոնք աւելի դատապար-
տութիւն պիտի ընդունին :
41 ՂՆա Յիսուս գանձանակին դիմացը նստած՝ կը

Ե բ Օր • ղ • 39 ։ Եա • խե • 6 , 14 ։ խզ • 9 ։
զ ա Թագ • ժե • 22 ։ Ովս • ղ • 6 ։ Միք • ղ • 6 , 7 , 8 ։
է Մատ • իբ • 46 ։
ը Մատ • իբ • 41 ։ Ղու • ի • 41 ։
թ բ Թագ • իգ • 2 ։
ժ Սաղ • ճժ • 1 ։
ի Գլ • դ • 2 ։
լ Մատ • իգ • 1 ։ Ղու • ի • 46 ։
խ Ղու • ժա • 43 ։
ծ Մատ • իգ • 14 ։
կ Ղու • իա • 1 ։

*նայէր թէ ինսո՛ր ժողովուրդը," դանձանակին մէջը
սոակ կը ձգէ . և շատ հարուստներ՝ շատ բան
42 ձգեցին : Ա՛կ աղքատ որբևարի մըն ալ եկաւ՝ ու
երկու լուծմոյ ձգեց , որ մէկ նաբաթակիտ մը կ՛ընէ :
43 Նա իր աշակերտները իրեն կանչելով՝ ըսաւ անոնց .
Ա՛ջնարիւտ կ՛ըսեմ ձեզի , որ ես աղքատ որբևա-
րին դանձանակը ապահ ձգողներուն ամենէն աւելի
44 ձգեց . Վնչու որ ամէնքը իրենց աւելցածէն ձգեցին ,
բայց ասիկա իր չքաւորութենէն՝ ունեցածն բո-
լորը ձգեց՝ ու իր բոլոր ապրուստը :*

ԳԼՈՒԽ ԺԳ

*1 Քրիստոս կը նախազգայնէ թէ տաճարը պիտի կործանի . 9 թէ
աւետարանին համար հալածանքներ պիտի ըլլան . 14 թէ
մեծամեծ թշուառութիւններ պիտի գան Հրէից վրայ . 24 և
թէ ինքը ի՛նչ կերպով դատաստանի պիտի գայ : 32 Վերջին
ժամը բնաւ մէկուն յայտնուած չըլլալուն համար՝ Քրիստոս
կը պատուիրէ արթուն կենալ ու աղօթք ընել :*

1 Ու երբոր տաճարէն դուրս կ՛ելլէր , իր աշակերտ-
ներէն մէկը ըսաւ իրեն . Վարդապետ՝ նայէ ին-
2 ո՛ր քարեր են , և ի՛նչ կերպ շէնքեր : Ու Յիսուս
պատասխան տալով ըսաւ անոր . Կը տեսնե՞ս սա
մեծ շէնքերը . Քար մը քարի վրայ պիտի չմնայ՝
որ չքակուի :
3 Ու երբոր անիկայ Ձիթենեաց լեռը տաճարին
դիմացը նստեր էր , Պետրոս ու Յակոբոս և Յով-
հաննէս ու Անդրէաս հարցուցին իրեն առանձին .
4 Ըսէ մեզի ե՞րբ պիտի ըլլան սա բաները , և ի՞նչ
նշան պիտի ըլլայ՝ սա ամէն բաներուն կատարուե-
5 լու ատենը : Ու Յիսուս պատասխան տուաւ
անոնց՝ ու սկսաւ ըսել . Տեսէ՛ք կեցէք՝ չըլլայ որ
6 մէկը ձեզ խաբէ . Վնչու որ շատերը պիտի գան իմ
անունովս՝ ու ըսեն , Թէ Ես եմ Քրիստոսը , ու

* գ Թագ . ժբ . 9 :
ն բ Կոր . ը . 12 :
ո բ Օր . իգ . 6 : ա Ցօհ . գ . 17 :
ա Մատ . իգ . 1 : Ղու . իա . 5 :
բ Ղու . ժթ . 44 :
գ Մատ . իգ . 3 : Ղու . իա . 7 :
դ Երեմ . իթ . 8 : Եփես . ե . 6 : ա Թես . բ . 3 :

7 շատերը պիտի մոլորցընեն : Բայց երբոր լսէք պա-
տերազմներ և պատերազմներու լուրեր , մի՛ խը-
ռովիք , հնչու որ պէտք է լլլալ . բայց դեռ վերջը
8 չէ : Ազգ ազգի վրայ պիտի ելլէ , ու
թագաւորութիւն թագաւորութեան վրայ , և տեղ
տեղ երկրաշարժութիւններ պիտի լլլան . սովեր՝ ու
խռովութիւններ ալ պիտի լլլան . Ասոնք ցաւե-
9 րուն սկիզբներն են : Ձգուշացէք ձեր անձերուն ,
քանզի Ձեզ ատեանները պիտի մատնեն , ու ժո-
ղովարանները մէջ ձեզ պիտի ծեծեն , և իմ ան-
ունիս համար կուսակալներու ու թագաւորներու
առջև պիտի կենաք՝ անոնց վկայութիւն լլլալու
10 համար . Ու Ա առաջ պէտք է որ աւետարանը քա-
11 րոզուի բոլոր ազգերուն : Բայց երբոր Ձեզ մատնե-
լու առնեն , առաջուց հոգ մի՛ ընէք և մի՛ մը-
տածէք Թէ ինչ պիտի խօսիք . Հապա ան ժամուն
ինչ որ Ձեզի տրուի , անկէց խօսեցէք . հնչու որ
չէ Թէ դուք էք որ կը խօսիք , Բ Հապա Ա՛ոգին
12 Սուրբ : Ու Ե եղբայր՝ եղբայրը մահուան պիտի
մատնէ , և հայրը՝ որդին . և որդիք էրենց ծնողացը
13 վրայ պիտի ելլեն՝ ու մեռցընեն զանոնք : Է Ու իմ
անունիս համար ամենուն ատելի պիտի լլլաք .
բայց Ով որ մինչև վերջը համբերէ , անկէց պիտի
14 ապրի : Ը Ու երբոր տեսնէք աւերմունքին պղծու-
Թիւնը՝ որ Դանիէլ մարգարէին ձեռքովը ըսուած
է , Թէ արժան չեղած տեղը կը կենայ . (Ը ով որ
կարդայ՝ Թող հասկընայ .) ան ատենը Թ Բնակ-
15 տանի մէջ եղողները՝ լեռնե՛րը Թող փախչին . Ու

Ե Մատ . իդ . 8 :
Զ Մատ . ժ . 17 , 18 : իդ . 9 : Ցայտ . բ . 10 :
Է Մատ . իդ . 14 :
Ը Մատ . ժ . 19 : Ղու . ժբ . 11 : իա . 14 :
Թ Գոր . բ . 4 : գ . 8 , 31 :
Ժ Միք . է . 6 : Մատ . ժ . 21 : իդ . 10 : Ղու . իա . 16 :
Ի Մատ . իդ . 9 : Ղու . իա . 17 :
Լ Դան . ժբ . 12 : Մատ . ժ . 22 : իդ . 13 : Ցայտ . բ . 10 :
Խ Մատ . իդ . 15 :
Ծ Դան . թ . 27 :
Կ Ղու . իա . 21 :

ան որ տանիքին վրայ է՝ թող տուն չիջնէ , ու
16 չմտնէ իր տունէն բան մը առնելու · Եւ ան որ
արտին մէջն է՝ թող ետ չդառնայ իր հանդերձը
17 առնելու : Հ Բայց վայ այն օրերը յղի եղողներուն ու
18 ծիծ տուողներուն : Եւ աղօթք ըրէք՝ որ ձեր փախ-
19 չելը ձմեռը չըլլայ · Ց Քանզի այն օրերը անանկ նե-
ղութիւն պիտի ըլլայ , որուն նմանը Աստուծոյ
ստեղծած արարածոց սկիզբէն մինչև հիմա եղած
20 չէ , ո՛չ ալ պիտի ըլլայ : Եւ թէ որ Տէրը այն օրե-
րը չկարճեցընէր , բնաւ մէկ մարմին մը պիտի չապ-
րէր · բայց ընտրեալներուն համար՝ որոնք ընտրեց ,
21 այն օրերը կարճեցուց : Եւ ձան տառնը թէ որ
մէկը ձեզի ըսէ , Ահա հոս է Քրիստոսը՝ կամ՝ ահա
22 հոն , մի՛ հաւատաք · Վնչու որ սուտ քրիստոսներ
և սուտ մարգարէներ պիտի ելլեն , ու նշաններ և
հրաշքներ պիտի ցուցընեն , որ եթէ կարելի էր՝
23 ընտրեալներն ալ մոլորցընեն : Ահա ¶ դուք զգոյշ
կեցէք , ահա առաջուց ըսի ձեզի ամէնը :
24 ՛ Բայց այն օրերը այն նեղութենէն ետև՝ արեգա-
կը պիտի խաւարի , ու լուսինը իր լոյսը պիտի
25 չտայ · Եւ աստղերը երկինքէն պիտի թափթը-
փին , ու երկինից մէջի զօրութիւնները պիտի շար-
26 ժին : ՛ Եւ այն տառնը պիտի տեսանեն Որդին մար-
դոյ ամպերու մէջ եկած , մեծ զօրութիւնով ու
27 փառքով : Եւ այն տառնը իր հրեշտակները պի-
տի խրկէ , ու իր ընտրեալները պիտի չորս
հովերէն՝ երկրի ծայրէն մինչև երկինքի ծայրը :
28 ՝ Թզենիէն առակ մը սորվեցէք · որ երբ անոր ոս-
տերը կը կակուղնան , ու տերևները կը ցցուին , դի-

հ Ղու . իա . 23 : իդ . 29 :
յ Դան . թ . 26 : ժբ . 1 : Ցովել . բ . 2 : Մատ . իդ . 21 :
ղ Մատ . իդ . 23 : Ղու . ժէ . 23 : իա . 8 :
¶ բ Պետ . գ . 17 :
՛ Դան . է . 10 : Սոփ . ա . 15 : Մատ . իդ . 29 : Ղու . իա . 25 :
՝ Դան . է . 13 , 14 : Մատ . ժգ . 27 : իդ . 30 : Գլ . ժգ . 62 : Գոր . ա . 11 : ա Թես . դ . 15 : բ Թես . ա . 7 , 10 : Ցայտ . ա . 7 :
՝ Մատ . իդ . 32 : Ղու . իա . 29 :

29 տէք թէ ամառը մօտ է : Նոյնպէս ալ դուք երբ-
որ սա բաները եղած տեսնէք , գիտցէք որ մօտ է
30 դռներուն քովը : Ամէն ինչ կ'ըսեմ ձեզի , որ սա
ազգը պիտի չանցնի , մինչև որ սա ամէն բաները
31 ըլլան : Երկինքը ու երկիրը պիտի անցնին , բայց
32 ես իմ խօսքերս բնաւ պիտի չանցնին : Իսկ ան
օրուան ու ժամուն համար՝ մէկը չգիտեր , ոչ եր-
կինքի մէջ եղող հրեշտակները , և ոչ Որդին ,
33 հապա միայն Հայրը : Ուշադիր կեցէք , արթուն
մնացէք , և աղօթք ըրէք . ինչու որ չէք գիտեր
34 ատենը երբ է . Ինչպէս օտար երկիր գացող
մարդ մը իր տունը կը թողու , ու իր ծառանե-
րուն իշխանութիւն կու տայ , և ամէն մէկուն իր
գործը . ու դռնապանին կ'ապըսպրէ որ արթուն
35 կենայ . Ուրեմն՝ արթուն կեցէք . ինչու որ չէք
գիտեր թէ երբ կու գայ տանուտէրը , իրիկունը՝
թէ կէս գիշերին՝ թէ հաւախօսին՝ և թէ առ-
36 տուանց . Ըլլայ որ յանկարծակի գայ՝ ու ձեզ
37 քունի մէջ գտնէ : Եւ ինչ որ կ'ըսեմ ձեզի , ա-
մէնուն կ'ըսեմ . Արթուն կեցէք :

Ա Ես . խ . 8 :
Մատ . իդ . 42 : իե . 13 : Ղու-
ժբ . 40 : իա . 34 : Հռով . ժգ .
11 : ա Թես . ե . 6 :
Մատ . իդ . 45 : իե . 14 :
Մատ . իդ . 42 , 44 :

ՂՈՒԿԱՅ . ԺԹ

1 Հրէից դատաճանութիւնը Քրիստոսի դէմ : 3 Կին մը անոր
գլուխն վրայ կը թափէ շիշ մը պատուական եղ : 10 Յուդան
իր Տէրը կը ծախէ սակով : 18 Քրիստոս կը ծանուցանէ
թէ իր աշակերտներէն մէկը զինքը պիտի մատնէ : 22 Ջա-
տիկը պատրաստուելէն և ուտելէն ետև , Քրիստոս Հաղոր-
դութեան խորհուրդը կը սահմանէ . 26 կը նախասացնէ իր
բոլոր աշակերտներուն ցրուիլը , և Պետրոսի ուրացութիւ-
նը : 43 Յուդա Համբուրելով կը մատնէ զՔրիստոս : 46
Քրիստոս պարտէզին մէջ կը բռնուի , 55 սուտ վկաներէն
կ'ամբաստանուի , և ամբարիշտ վճռով կը դատապարտուի
Հրէից առեանէն : 65 Հրէայք անարգանօք կը չարչարեն
զՔրիստոս : 66 Պետրոս իրեք անգամ կ'ուրանայ իր Տէրը :

1 Եւ ՝ երկու օրէն հետև զատիկ ու բաղարջակերք
էր . և քահանայապետները ու դպիրները կը
փնտռէին թէ ինչպէս նենգութեամբ բռնեն զա-
2 նիկայ՝ ու մեռցընեն : Բայց կ՚ըսէին թէ , ոչ
ժողովուրդին մէջ , որ ժողովուրդին մէջ խռովութիւն
չըլլայ :
3 ֊ Ու երբոր ինքը Բեթանիա էր բորոտ Սիմոնին
տունը սեղան նստած , կնիկ մը եկաւ՝ որ շիշ մը
պատուական սուղ նարդոսի եղ ունէր , և կոտրեց
4 ան շիշը՝ ու անոր գլխուն վրայ թափեց : Ու կային
ոմանք որ կը դժուարէին ու կ՚ըսէին . Ինչո՞ւ հա-
5 մար եղաւատ եղին կորուստը . Կրնայի ատ եղը
երկը հարիւր դահեկանէն աւելի կրնար ծախուիլ
ու աղքատներուն տրուիլ . և ատատիկ կը յանդի-
6 մանէին զանիկայ : Բայց Յիսուս ըսաւ . Թո՛ղ
տուէք ատոր . ինչո՞ւ անհանգիստ կ՚ընէք ատիկայ .
7 բարի գործ մը գործեց ինծի : Քանզի որ աղքատ-
ները ամէն ատեն ձեր հետը ունիք , ու երբոր ու-
զէք՝ կրնաք անոնց բարիք ընել . բայց զիս ամէն
8 ատեն չունիք : Ատիկայ ինչ որ ունէր՝ ըրաւ .
առաջուց իմ մարմինս օծեց՝ իմ թաղմանս համար .
9 Ա՛մէնարի ձեզի կ՚ըսեմ , թէ երկրի աշխարհի մէջ՝
ուր որ աս աւետարանս քարոզուի , ատոր ըրածն
ալ պիտի խօսուի՝ իրեն յիշատակ ըլլալու համար :
10 † Եւ Յուդա Իսկարիովտացին տասներկուքէն
մէկը՝ գնաց քահանայապետներուն , որ զանիկայ
11 մատնէ անոնց : Անոնք ալ լսելով՝ ուրախացան ,
ու իրեն սակ տալ խոստացան . և կը փնտռէր՝
թէ ինչպէս պատեհութիւնով մը մատնէ զանի-
կայ :
12 ‡ Եւ բաղարջակերաց առջի օրը՝ որ զատիկը կը

֊ Մատ . իզ . 2 ։ Ղու . իբ . 1 ։ Ցովհ . ժա . 55 ։ ժգ . 1 ։
Բ Մատ . իզ . 6 ։ Ցովհ . ժբ . 1 , 3 ։ Տես Ղու . է . 37 ։
‡ Բ Օր . ժե . 11 ։
† Մատ . իզ . 14 ։ Ղու . իբ . 3 , 4 ։
‡ Մատ . իզ . 17 ։ Ղու . իբ . 7 ։

մըթէին , անոր աշակերտները ըսին իրեն . Ո՞ւր կ'ուզես երթանք պատրաստենք՝ որ զատիկը ուտես :
13 Եւ իր աշակերտներէն երկուքը խրկեց , ու ըսաւ անոնց . Գացէք քաղաքը , ու ձեզի մարդ մը պիտի պատահի , որ սափոր ջուրի սափոր մը կը
14 տանի . զայն անոր ետևէն . Եւ ուր որ մտնէ , տանը տիրոջը ըսէք . Վարդապետը կ'ըսէ . Ո՞ւր է օթևանը՝ որ հոն աշակերտներուս հետ զկտուղ
15 զատիկը ուտեմ : Ան ալ ձեզի զարդարուած ո՛ պատրաստ մեծ վերնատուն մը պիտի ցուցընէ . հոն
16 պատրաստեցէք մեզի : Եւ իր աշակերտները գացին , ու քաղաքը մտան , և ինչպէս որ իրենց ըսաւ՝ այնպէս գտան . և զատիկը պատրաստեցին :
17 Ե Ու երբոր իրիկուն եղաւ՝ տասներկուքին հետ
18 մէկտեղ եկաւ : Ու երբոր սեղան նստան՝ և կ'ուտէին , ըսաւ Յիսուս . Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , որ ձեզմէ մէկը որ հիմա իմ հետս կ'ուտէ , զիս պիտի մատնէ :
19 Եւ անոնք սկսան տրտմիլ , ու մէկիկ մէկիկ ըսել անոր . Միթէ՞ ես եմ ,
20 և ուրիշ մը՝ Միթէ՞ ես եմ : Ան ալ պատասխանը տուաւ ու ըսաւ անոնց . Ա՛յս տասներկուքէդ մէկը՝ որ ինծի հետ իր ձեռքը պնակը
21 խօթեց : Ցիրաւի Որդին մարդոյ կ'երթայ՝ ինչպէս որ գրուած է իրեն համար . բայց վա՛յ ան մարդուն՝ որուն ձեռքովը Որդին մարդոյ կը մատնուի . աղէկ էր ան մարդուն որ ծնած չըլլար :
22 Բ Եւ քանի որ անոնք կ'ուտէին , Յիսուս հաց առաւ՝ օրհնեց ու կտրեց , և տուաւ անոնց՝ ու
23 ըսաւ . * Առէք , առ է իմ մարմինս : Եւ գաւաթը առաւ՝ գոհացաւ , ու տուաւ անոնց . և ա-
24 մէնքն ալ խմեցին անկէ : Ու ըսաւ անոնց . Ա՛յս է իմ արիւնս նոր ուխտի , որ շատերուս

Ե Մատ . իզ . 20 , ՃԸ :
Զ Մատ . իզ . 24 : Ղու . իբ . 22 :
Բ Մատ . իզ . 26 : Ղու . իբ . 19 : ա Կոր . ժա . 23 :
* Ոմանք՝ Առէք կերէք ,

25 համար կը թափուի։ Ա՛ջմարիա կ՚ըսեմ ձեզի, ասկէ ետև որթին բերքէն բնաւ պիտի չխմեմ մինչև այն օրը՝ երբոր անիկայ նոր խմեմ Աստուծոյ
26 թագաւորութեանը մէջ։ Եւ օրհնութիւն մը երգելէն ետև՝ Ձիթենեաց
27 լեռը ելան։ Ե՚ւ Յիսուս ըսաւ անոնց. Ամէնքդ ալ այս գիշեր իմ վրայովս պիտի գայթակղիք. ինչու որ գրուած է թէ՝ Հովիւը պիտի զարնեմ,
28 ու ոչխարները պիտի ցրուին։ Բայց Ես յարութիւն առնելէս ետև՝ ձեզմէ առաջ Գալիլեա պիտի
29 երթամ։ Ե՚ւ Պետրոս ըսաւ անոր. Թէպէտ
30 ամէնքն ալ գայթակղին, բայց չէ թէ ես։ Ա՛ջմարիա կ՚ըսեմ քեզի, որ դուն ալ այս գիշեր դեռ հաւը երկու անգամ չխօսած, իրիք անգամ զիս պիտի ուրանաս։
31 Բայց Պետրոս աւելի կը պնդէր՝ ու կ՚ըսէր. Թէև քեզի հետ մեռնիլ պէտք ըլլայ ինծի, բնաւ քեզ պիտի չուրանամ. նոյնպէս կ՚ըսէին ամէնքն ալ։
32 Ե՚ւ կուգան այն տեղը՝ որուն անունը Գեթսեմանի էր, ու ըսաւ իր աշակերտներուն. Ես նստեցէ՛ք
33 մինչև որ ես աղօթք ընեմ։ Ե՚ւ իր հետը առնելով Պետրոսը ու Յակոբոսը, և Յովհաննէսը, սկսաւ
34 խռովիլ և վշտանալ։ Ան ատենը ըսաւ անոնց. Իմ անձս մեռնելու չափ տրտում է. հոս կեցէ՛ք և
35 արթնո՛ւն մնացէք։ Ու քիչ մը առաջ երթալով, էր երեսին վրայ գետինը ինկաւ, և աղօթք ըրաւ,
36 որ եթէ կարելի է՝ ան ժամը իրմէ անցնի։ Ե՚ւ ըսաւ. Հ Աբբա Հայր, ամէն բան քեզի նպատակաւոր է, այս գաւաթը ինծմէ անցո՛ւր. Ղայց չէ թէ

ր Մատ. իզ. 30։
ր Մատ. իզ. 31։
ս Ջաք. ժգ. 7։
Լ ԳԼ. ժգ. 7։
Ր Մատ. իզ. 33, 34։ Ղու. իբ. 33, 34։ Ցօհ. ժգ. 37, 38։
ր Մատ. իզ. 36։ Ղու. իբ. 39։ Ցօհ. ժբ. 1։
Ի Ցօհ. ժբ. 27։
հ Հռով. ը. 15։ Գաղ. գ. 6։
ն Եբր. ե. 7։
ղ Ցօհ. ե. 30։ զ. 38։

ինչպէս որ ես կ'ուզեմ , հապա ինչպէս որ դուն
37 կ'ո՞ւզես : Եւ եկաւ՝ ու զանոնք քնացած գտաւ ,
և ըսաւ Պետրոսին . Սիմո՛ն՝ կը քնանա՞ս . չկրցար
38 ժամ մը արթուն կենալ : Արթո՛ւն կեցէ՛ք՝ և
աղօթե՛ք ըրէ՛ք , որ փորձութեան մէջ չմտնէ՛ք .
39 ¶ հոգին յօժար է , բայց մարմինը տկար : Եւ
նորէն գնաց աղօթք ըրաւ , նոյն խօսքը ըսելով :
40 Եւ դարձաւ՝ ու զանոնք նորէն քնացած գտաւ .
ինչու որ աչքերնին ծանրացած էր , և չէին գիտեր
41 թէ ինչ պատասխան տան անոր : Երրորդ ան-
գամ ալ եկաւ , ու ըսաւ անոնց . Այսկէ ետև քնա-
ցէ՛ք՝ ու հանգչեցէ՛ք . բաւական է , ♪ ժամը հա-
սաւ . ահա Որդին մարդոյ մեղաւորներուն ձեռքը
42 կը մատնուի . ♪ Ելէ՛ք երթանք , ահա մօտեցաւ
անիկա՝ որ զիս պիտի մատնէ :
43 ♫ Եւ դեռ անիկա՜ որ կը խօսէր , խա-
կոյն Յուդան՝ տասներկուքէն մէկը եկաւ , և
իր հետը քահանայապետներուն և դպիրներուն ու
ծերերուն կողմէն շատ բազմութիւն՝ սուրերով ու
44 բիրերով : Եւ զանիկայ մատնողը անոնց նշան մը
տուեր էր՝ ըսելով . Որ ես համբուրեմ՝ ան է ,
45 բռնեցէ՛ք անիկայ՝ և զգուշութեամբ տարէ՛ք : Ու
անիկայ գալով շուտ մը մօտեցաւ անոր՝ և ըսաւ ,
46 Ռաբբի՛ Ռաբբի , ու համբուրեց զանիկայ : Եւ
անոնք իրենց ձեռքերը անոր վրայ ձգեցին՝ ու բռնե-
47 ցին զանիկայ : Եւ քովը կայնողներէն մէկը սուրը
քաշեց՝ ու զարկաւ քահանայապետին ծառային , ու
48 անոր ականջը մէկդի հանեց : Եւ Յիսուս պա-
տասխան տալով ըսաւ անոնց . ♫ Իբր թէ աւազա-
կի՞ վրայ ելլաք՝ սուրերով ու բիրերով զիս բռնե-

♯ Հռով . է . 22 , 23 : Գաղ . ե . 17 :
♪ Ցօհ . ժգ . 1 :
♪ Մատ . իզ . 46 : Ցօհ . ժը . 1 , 2 :
♫ Մատ . իզ . 47 : Ղու . իբ . 47 : Ցօհ . ժը . 3 :
♫ Մատ . իզ . 55 : Ղու . իբ . 52 :

49 լու. Ամէն օր ձեր քովն էի, ու տաճարին մէջ կը
սորվեցընէի, և դուք չբռնեցիք. բայց որպէս զի
50 գիրքերը կատարուին: Ն Ան առնը բոլոր
աշակերտները թողուցին զանիկայ ու փախան:
51 Ն Ու մէկ երիտասարդ մը անոր ետևէն կ'երթար՝
մերկ մարմինն վրայ կտաւ մը առած. ու երիտա-
52 սարդները զանիկայ բռնեցին. Ան ալ կտաւը
թողուց՝ ու մերկ փախաւ անոնցմէ:
53 ՈՒ Ն տարին Յիսուսը քահանայապետին. ու
անոր քովը ժողովեցան բոլոր քահանայապետնե-
54 րը, և ծերերը ու դպիրները: Ն Պետրոս հե-
ռուանց անոր ետևէն գնաց մինչև ներսը քահա-
նայապետին գաւիթը, և սպասաւորներուն հետ
նստաւ, ու վառած կրակին քովը կը տաքնար:
55 Ն Իսկ քահանայապետները ու բոլոր ժողովքը
Յիսուսի դէմ վկայութիւն կը փնտռէին որ զանի-
56 կայ մեռցընեն, և չէին գտներ. Ինչու որ շատերը
սուտ վկայութիւն կը վկայէին անոր դէմ, ու վ-
57 կայութիւնները իրարու հաւանձայն չէին: Ն
Ոմանք ելան սուտ վկայութիւն կ'ընէին անոր դէմ՝
58 ու կ'ըսէին, Մենք լսեցինք ատկէ որ կ'ըսէր.
Ես սա ձեռագործ տաճարը պիտի քակեմ, և
իրեք օրուան մէջ ուրիշ մը պիտի շինեմ առանց
59 ձեռագործի: Նայց անանկ ալ իրենց վկայու-
60 թիւնը հաւանձայն չէր: Ն Քահանայապետը
մէջտեղը ոտք ելլելով, հարցուց Յիսուսին՝ ու
ըսաւ. Պատասխան մը չե՞ս տար. ի՞նչ կը
61 վկային սոնք քեզի դէմ: Նայց Ան իկայ լուռ
կը կենար, և պատասխան մը չէր տար. Քահա-
նայապետը նորէն կը հարցընէր անոր՝ ու կ'ըսէր.
Դուն ես Քրիստոսը՝ օրհնեալ Ասոծոյ Որդին:

ա Սաղ. իբ. 6: Եփ. ծգ. 7, ըէ: Ղու. իբ՝ 37: իգ. 44:
ն Սաղ. ձը. 8: Հմր 27:
պ Մատ. իզ. 57: Ղու. իբ. 54: Ցոհ. ժը. 18:
ղ Մատ. իզ. 59:
ռ Գլ. ժե. 29: Ցոհ. բ. 19:
ս Մատ. իզ. 62:
վ Եփ. ծգ. 7:
տ Մատ. իզ. 63:

62 Եւ Յիսուս ըսաւ , Ես եմ . ու դ պիտի տեսնէք
Որդին մարդոյ Օրհնութեան աջ կողմը նստած , ու
63 երկնից ամպերովը գալած : Եւ քահանայապետը
իր հանդերձները պատռեց՝ ու ըսաւ . Ալ ի՞նչ
64 պէտք է մեզի վկաներ : Այսօր հայհոյութիւնը լը-
սեցիք . ձեզի ինչպէս կ'երեւնայ . և ամէնքը դա-
տապարտեցին զանիկայ՝ թէ մահապարտ է :
65 ե Եւ սկսան թքնել անոր , ու երեսը
ծածկել , և բռունցքով ծեծել ու ըսել . Մար-
գարէացիր . ու սպասաւորները ապտակ կը զար-
նէին անոր :
66 Եւ Պետրոս վարը դաւիթին էր , ու քահանայա-
67 պետին աղախիններէն մէկը եկաւ , Ու տեսնելով
Պետրոսը որ կը տաքնար , նայեցաւ անոր՝ ու ը-
սաւ . Դուն ալ Յիսուս Նազովրեցիին հետ էիր :
68 Այլ անիկայ ուրացաւ՝ ու ըսաւ . Չեմ գիտեր և
չեմ հասկընար՝ թէ դուն ինչ կը խօսիս . ու երբոր
դուրս ելաւ՝ դաւիթին պզտնը առջևը , հաւը խօսե-
69 ցաւ : Եւ ե աղախինը նորէն տեսաւ զանիկայ , ու
սկսաւ բոլորտիքը կայնողներուն ըսել թէ , Ա ալ
70 անոնցմէ է . Եւ անիկայ նորէն ուրացաւ : ÷ Ու
քիչ մը ատենէն եւոքը՝ նորէն բոլորտիքը կայնող-
ները ըսին Պետրոսին . Յիրաւի դուն ալ անոնցմէ
ես . + ինչու որ Գալիլեացի ես , և քու զրուցուած-
71 քդ ալ նման է անոնց : Այլ անիկայ սկսաւ ա-
նիծել ու երդում ընել՝ ըսելով թէ , Ես այն մար-
դը չեմ ճանչնար , որուն համար դուք կ'ըսէք :
72 ० Եւ իսկոյն երկրորդ անգամ հաւը խօսեցաւ . ու
Պետրոս միտք բերաւ այն խօսքը՝ որ Յիսուս իրեն
ըսեր էր թէ , Դեռ հաւը երկու անգամ չխօսած՝

ե Մատ . իդ . 30 : իզ . 64 : Ղու . իբ . 69 :
ը Մատ . իզ . 58 , 69 : Ղու . իբ . 55 : Ցօհ . ժբ . 16 :
ը Մատ . իզ . 71 : Ղու . իբ . 58 : Ցօհ . ժբ . 25 :
÷ Մատ . իզ . 73 : Ղու . իբ . 59 : Ցօհ . ժբ . 26 :
+ Գոր . բ . 7 :
० Մատ . իզ . 75 :

դուն իրեք անգամ պիտի ուրանաս զիս . ու ակսաւ լալ :

ԳԼ . ԺԱ

1 Ցիսուս կապուած կը տարուի Պիղատոսին առջևը՝ և կ'ամբաստանուի : 15 Պիղատոս ժողովուրդին մեծ ազատակին նայելով՝ մարդասպան Բարաբբան կ'արձակէ , և Ցիսուսը ձեռք կու տայ որ խաչուի : 17 Փուշերէ պսակ մը կը դնեն Ցիսուսի գլուխը . 19 անոր երեսը կը թքնեն և զանիկայ ծաղր կ'ընեն . 27 խաչը կը հանեն երկու չարագործներուն մէջտեղը . 29 Հրէայք սաստիկ նախատինքներ կու տան անոր . 39 բայց Հարիւրապետը կը խոստովանի թէ անիկայ Աստուծոյ որդին է : 43 Յովսէփ պատուով կը թաղէ զՑիսուս :

1 Եւ առաւուանց շուտ մը քահանայապետներէ
ծերերուն ու դպիրներուն հետ՝ և բոլոր ժո-
ղովքն ալ խորհուրդ ըրին , Ցիսուսը կապկպին՝
2 ու տարին մատնեցին Պիղատոսին : Եւ Բ Պիղա-
տոս հարցուց անոր՝ ո՞ր ըսա՞ . Դո՞ւն ես Հրէից
թագաւորը . անիկայ ալ պատասխան տալով ը-
3 սաւ անոր . Դուն կ'ըսես : Եւ քահանայապետ-
ները շատ ամբաստանութիւն կ'ընէին անոր վրա-
4 յով : Ա Եւ Պիղատոս նորէն հարցուց անոր՝ ըսե-
լով . պատասխան մը չե՞ս տար . նայէ ո՛րչափ
5 քեզի դէմ կը վկայեն : Բ Եւ Ցիսուս տակաւին
պատասխան մը չտուաւ , մինչև որ Պիղատոս զար-
մացաւ :
6 Բայց Գ ամէն տօնին առներ կապուած մը կ'արձակէր
7 անոնց , ո՛րը որ իրենք ուզէին : Եւ Դ ինչ կար որուն
անունը Բարաբբա էր , խռովարարներուն հետը
կապուած , որոնք խռովութեան առներ մարդաս-
8 պանութիւն ըրեր էին : Եւ ժողովուրդը աղաղա-
կելով՝ սկսաւ խնդրել որ ընէ ինչպէս որ միշտ կ'ը-
9 նէր իրենց : Եւ Պիղատոս անոնց պատասխան

՚ Մագ . բ . 2 ; Մատ . իէ . 1 ; Ղու . իբ . 66 ; իգ . 1 ; Ցօհ . ԺԸ . 28 ; Գոր . գ . 13 ; դ . 26 ;
Բ Մատ . իէ . 11 ;
Գ Մատ . իէ . 13 ;
Դ Ես . ծգ . 7 ; Ցօհ . ԺԹ . 9 ;
Ե Մատ . իէ . 15 ; Ղու . իգ . 17 ; Ցօհ . ԺԸ . 39 ;

տուաւ՝ ու ըսաւ . Ա՛ուզէ՛ք որ *Երէից Թագաւորը
10 արձակեմ ձեզի : Գիտէր որ քահանայապետները նախանձի համար մատներ էին զանիկայ :
11 Ու Հայց քահանայապետները ժողովուրդը գրգռեցին որ խնդրէն յաւէտ Բարաբբան իրենց արձակել :
12 Նորէն Պիղատոս պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց . *Ասպա *Երէից Թագաւոր ըսածնիդ ի՞նչ կ՛ուզէք որ ընեմ :
13 Ու անոնք նորէն
14 կ՛աղաղակէին , Խաչը հանէ զատիկայ : Պիղատոս ըսաւ անոնց . Հայց ի՞նչ չար գործ ըրած է զատիկայ . և անոնք՝ ալ աւելի կ՛աղաղակէին՝ ո՛ւ խաչը հանէ զատիկայ :
15 Ու Պիղատոս ժողովուրդը գոհ ընել ուզելով՝ Բարաբբան արձակեց անոնց , ու Յիսուսը ծեծելով՝ ձեռք տուաւ որ խաչուի :
16 Ու զինուորները տարին զանիկայ գաւիթը՝ այսինքն պալատը . և բոլոր գունդը ժիկտեղ
17 կանչեցին . Ու հագցուցին անոր ծիրանիներ , և
18 փշեղէն պսակ հիւսելով՝ անոր գլխուն դրին . Ու սկսան բարև տալ անոր՝ ո՛ւ ըսել . Ողջո՛յն քեզ՝
19 *Երէից Թագաւոր : Ու անոր գլուխը եղէգով կը ծեծէին , ու կը թքնէին անոր , և ծնկան վրայ
20 դալով՝ երկրպագութիւն կ՛ընէին անոր : Ու երբոր ծաղր ըրին զանիկայ , ծիրանիները վրայէն հանեցին , և իր հանդերձները հագցուցին անոր , ու դուրս հանեցին զանիկայ՝ որ խաչը հանեն :
21 Ու Սիմոն Կիւրենացին՝ Ղէքսանդրոսին և Ռուփոսին հայրը , որ անկէ կ՛անցնէր արտէն եկած , պահակ բռնեցին որ անոր խաչը վերցնէ :
22 Ու տարին անիկայ Գողգոթա ըսուած տեղը ,
23 (որ կը թարգմանուի՝ Գանկի տեղ .) Ու անոր

ղ Մատ . իե . 20 ։ Գոր . գ . 14 ։
ե Մատ . իե . 26 ։ Ցօհ . ժթ . 1 , 16 ։
զ Մատ . իե . 27 ։
է Մատ . իե . 32 ։ Ղու . իգ . 26 ։
ը Մատ . իե . 33 ։ Ղու . իգ . 33 ։ Ցօհ . ժթ . 17 ։
թ Մատ . իե . 34 ։

զմուռսով խառնած գինի տուին՝ որ խմէ , բայց
24 ինքը չառաւ . Ու խաչը հանեցին զանիկայ . և
անոր հանդերձները բաժնեցին , անոնց վրայ վիճակ
25 ձգելով՝ թէ ո՛վ ինչ պիտի առնէ : Ե ժամը
26 իրեքն էր , ու խաչը հանեցին անոր : Ու ա-
նոր յանցանքի գիրը գրուած էր , Ը Հրէից Թա-
27 գաւորն է : Ու անոր հետ երկու աւազակ խաչ
հանեցին . մէկը անոր աջ կողմէն , ու մէկը ձախ
28 կողմէն : Ու կատարուեցաւ ան գիրը՝ որ կ'ըսէ ,
29 Թ Հ Անօրէններուն հետ սեպուեցաւ : Ժ Ու ա-
նոնք որ կ'անցնէին՝ կը հայհոյէին անոր , գլուխնին
կը շարժէին՝ ու կ'ըսէին . Ա՛հա՛ ը որ տաճարը կը
30 քակէիր , և իրեք օրուան մէջ կը շինէիր , Ի՛նք-
31 գինդ ազատէ , ու իջի՛ր աս խաչէդ : Նոյնպէս
ալ քահանայապետները դպիրներուն հետ իրենց
մէջը ծաղր ընելով կ'ըսէին . Ուրիշները ազատեց ,
32 ինքզինքը չկրնար ազատել : Ա՛ս Քրիստոսը Ի-
սրայէլի Թագաւորը՝ թող հիմա խաչէն վար իջնէ ,
որ տեսնենք ու հաւատանք . և ե իր հետ խաչ
ելլողները կը նախատէին զանիկայ :
33 Ու զ վեցերորդ ժամը հասած՝ին պէս , բոլոր
երկրին վրայ խաւար եղաւ մինչև իններորդ ժամը :
34 Ու իններորդ ժամուն՝ Յիսուս մեծ ձայնով աղաղա-
կեց , ու ըսաւ . է Էլօի Էլօի՛ լամա սաբաքթանի . որ
կը Թարգմանուի , Աստուած իմ՝ Աստուած իմ ,
35 ինչո՞ւ զիս Թողուցիր : Ու քովը կայնողներէն ոմանք
36 երբոր լսեցին՝ կ'ըսէին Թէ , Եղիան կը կանչէ : Ու
ը մէկը վազեց սպունգ մը քացախով լեցուց , ու

ա Մաղ . իբ . 18 : Ղու . իգ . 34 : Ցօհ . ժթ . 23 :
բ Տես Մատ . իէ . 45 : Ղու . իգ . 44 : Ցօհ . ժթ . 14 :
գ Մատ . իէ . 37 : Ցօհ . ժթ . 19 :
դ Մատ . իէ . 38 :
ե Ես . ժգ . 12 : Ղու . իբ . 37 :
զ Մաղ . իբ . 7 :
է ԳԼ . ժգ . 58 : Ցօհ . բ . 19 :
ը Մատ . իէ . 44 : Ղու . իգ . 39 :
թ Մատ . իէ . 45 : Ղու . իգ . 44 :
ժ Մաղ . իբ . 1 : Մատ . իէ . 46 :
ի Մատ . իէ . 48 : Ցօհ . ժթ . 29 :

եղէգի մը անցընելով՝ ՚ւ տուաւ անոր որ խմէ , և ըսաւ . Ծո՛ղ տուր տեսնենք՝ թէ Եղիան կու գայ առիկայ վար իջեցընելու :

37 "Եւ Յիսուս մեծ ձայն մը հանեց , ու հոգի
38 տուաւ : Ու ՚ւ տաճարին վարագոյրը երկուքի
39 պատռեցաւ վերէն 'ի վար : Եւ ՚ւ հարիւրապետը որ անոր դիմացը կեցեր էր , տեսնելով որ այսպէս աղաղակելով հոգի տուաւ , ըսաւ . Իրաւի Որդի
40 Աստուծոյ էր ան մարդը : Ու Կիներ ալ կային՝ որ ՚՚ հեռուանց կը նայէին . որոնց մէջն էր Մարիամ Մագդաղենացին , և պզտիկ Յակոբոսին ու Յովսեսին մայրը՝ Մարիամ , և Սողովմէ .
41 որոնք՝ երբոր Յիսուս Գալիլեա էր , " իր ետևէն կ'երթային , և իրեն սպասաւորութիւն կ'ընէին . և ուրիշ շատ կիներ ալ՝ որ իր հետը Երուսաղէմ եկեր էին :
42 Ու երբոր իրիկուն եղաւ , ան օրը ուրբաթ՝
43 պատրաստութեան առջի օրը ըլլալով , Յովսէփ Արիմաթիացի երևելի խորհրդական մը՝ որ ինքն ալ "Աստուծոյ թագաւորութեանը կը սպասէր , եկաւ՝ ու համարձակութիւն ընելով՝ Պիղատոսին գոմը
44 մտաւ , և Յիսուսին մարմինը խնդրեց : Ու Պիղատոս զարմացաւ՝ որ արդէն մեռած ըլլայ . և հարիւրապետը իրեն կանչելով՝ հարցուց անոր թէ՝
45 Շա՞տ առեն է որ մեռաւ : Ու երբոր պրոյէը իմացաւ հարիւրապետէն , մարմինը Յովսեփին
46 շնորհեց : ՚՚ Եւ Յովսէփ կտաւ գնեց , ու զանիկայ

՚ Մաղ . կթ . 21 :
" Մատ . իե . 50 ; Ղու . իգ . 46 ; Ցովհ . ժթ . 30 :
՚՚ Մատ . իե . 51 ; Ղու . իգ . 45 :
՝ Մատ . իե . 54 ; Ղու . իգ . 47 :
՛ Մատ . իե . 55 ; Ղու . իգ . 49 :
՟ Մաղ . լը . 11 :
՞ Ղու . բ . 2 , 3 :
՞՚ Մատ . իե . 57 ; Ղու . իգ . 50 ; Ցովհ . ժթ . 38 :
՞՝ Ղու . բ . 25 , 38 :
՞՛ Մատ . իե . 59 , 60 ; Ղու . իգ . 53 ; Ցովհ . ժթ . 40 :

վար իջնելով՝ կտաւով փաթթեց, ու դրաւ
գերեզմանի մէջ՝ որ քարէ փորուած էր. և քար մը
47 դլորցուց գերեզմանին դուռը: Իսկ Մարիամ
Մագդաղենացին, ու Յովսեսին մայրը Մարիամ
տեսան ան տեղը, ուր որ դրուեցաւ:

ԳԼՈՒԽ ԺԶ

1 Հրեշտակ մը Քրիստոսի յարութիւն առնելը կ'աւետէ իրեն
կնիկներու: 9 Քրիստոս կ'երեւնայ Մարիամ Մագդաղենա-
ցիին, 12 արտը գացող երկու աշակերտներուն, 14 եր-
եք առաքեալներուն, 15 որոնք կը խրկէ աւետարանը քար-
ոզելու: 19 Քրիստոս երկինքը կը համբառնայ:

1 Ու երբոր շաբաթը անցաւ, Մարիամ Մագ-
դաղենացին՝ և Յակոբոսին մայրը Մարիամ՝ և
Սողոմէ խունկեր ծախու առին, որ գան օծեն
2 անիկայ: Ե Ու միշաբթի առաւուանց շատ կա-
3 նուխ՝ արեւը որ կը ծագէր՝ եկան գերեզմանը, Ու
իրարու կ'ըսէին. Քարը ով պիտի դլորէ մեզի
4 գերեզմանին դռնէն. (Ու նայեցան տեսան
որ քարը դլորուած էր.) ինչու որ շատ մեծ
5 էր: Ը Ու ներս գերեզմանը մտնելով՝ երիտասարդ
մը տեսան որ աջ կողմը նստեր էր ճերմակ պատմու-
6 ճան հագած, ու զարհուրեցան: Թ Ու անիկայ
ըսաւ անոնց. Մի զարհուրիք. Յիսուս Նազովրե-
ցին կը փնտռէք, որ խաչուեցաւ. անիկայ յարու-
թիւն առաւ, հոս չէ. ահա ան տեղը՝ ուր որ դրին
7 զանիկայ: Ի Բայց գացէք՝ ըսէք անոր աշակերտնե-
րուն և Պետրոսին, թէ ահա ձեզմէ առաջ Գալի-
լեա կ'երթայ, հոն պիտի տեսնէք անիկայ՝ ըստ որ
8 ձեզի ըսաւ: Ժ Ու անոնք դուրս ելան ու փախան գերեզմանէն. Ե և մեկու-
մը բան չըսին, քանզի կը վախնային:
9 Յիսուս միշաբթի առաւուանց յարութիւն առաւ՝

– Մատ. իը. 1։ Ղու. իդ. 1։ Ցօհ. ի. 1։
Բ Ղու. իդ. 56։
Գ Ղու. իդ. 1։ Ցօհ. ի. 1։
Դ Ղու. իդ. 3։ Ցօհ. ի. 11, 12։
Ե Մատ. իը. 5, 6, 7։
Զ Մատ. իզ. 32։ Գծ. ժդ. 28։
Է Տես Մատ. իը. 8։ Ղու. իդ. 9։

առաջ ։ Աբիամ Ասագդաղենացիին երեցաւ , որ
10 ի անկէ եօթը դև հաներ էր ։ ժ Ընիկայ դնաց անոնց
պատմեց՝ որոնք անոր հետեւ էին , երբոր սուգ կ'ը-
11 նէին ու կու լային ։ Յակ է անոնք երբոր լսեցին թէ
կենդանի է և թէ իրեն երեցաւ , չհաւատացին ։
12 Ետքը ուրիշ կերպարանքով Երեցաւ անոնցմէ
13 երկուքին՝ որ քալելով արտը կ'երթային ։ Ու
անոնք գացին ուրիշներուն պատմեցին . ու անոնց
ալ չհաւատացին ։
14 Ի վերջը՝ տասնումէկին երեցաւ , երբոր սեղան
նստած էին , ու երնանին զարկաւ իրենց անհաւա-
տութիւնը և սրտերնուն կարծրութիւնը , վասն զի
որոնց որ իրեն երեցաւ մեռելներէն յարութիւն
առած , իրենք չհաւատացին ։
15 ժ Ու ըսաւ անոնց . Գացէք բոլոր աշխարհ , ու
Աւետարանը քարոզեցէք բոլոր առեղծուածնե-
16 րուն ։ Ո Ան որ հաւատայ՝ ու մկրտուի , պիտի
փրկուի , ն և ան որ չհաւատայ , պիտի դատապար-
17 տուի ։ Ու անոնք որ կը հաւատան , սա նշանները
անոնց հետ պիտի երթան . Ը Իմ անունովս դևեր
18 պիտի հանեն , ե նոր լեզուներ պիտի խօսին . ֆ Զեռ-
քերնին օձեր պիտի բռնեն . և թէ որ մահաբեր
դեղ մը խմեն , իրենց պիտի չվնասէ . ց հիւանդներ-
ու վրայ ձեռք պիտի դնեն . ու անոնք պիտի ա-
ռողջանան ։
19 Ընդ՝ Տէրը անոնց հետ խօսելէն ետքը Երկինք

ը Ցօհ . ի . 14 ։
Ղու . ը . 2 ։
թ Ղու . իդ . 10 ։ Ցօհ . ի . 18 ։
ժ Ղու . իդ . 11 ։
ի Ղու . իդ . 13 ։
ժա Ղու . իդ . 36 ։ Ցօհ . ի . 19 ։
ա Կոր . ժե . 5 ։
ժբ Պատ . իբ . 19 ։ Ցօհ . ժե . 16 ։
Կող . ա . 23 ։
ժգ Ցօհ . գ . 18 , 36 ։ Գոր . բ . 38 ։ ժգ . 30 , 31 , 32 ։ Հռով-
ժ . 9 ։ ա Պետ . գ . 21 ։
ն Ցօհ . ժբ . 48 ։
ղ Ղու . ժ . 17 ։ Գոր . ե . 16 ։ ը . 7 ։ ժգ . 18 ։ ժթ . 12 ։
ճ Գոր . ը . 4 ։ ժ . 46 ։ ժթ . 6 ։ ա Կոր . ժբ . 10 , 28 ։
ֆ Ղու . ժ . 19 ։ Գոր . իբ . 5 ։
ց Գոր . ե . 15 , 16 ։ թ . 17 ։ իբ . 8 ։ Ցակ . ե . 14 , 15 ։
ն Գոր . ա . 2 , 3 ։
ղ Ղու . իդ . 51 ։

քը համբարձաւ, ու Աստուծոյ ՚աջ կողմը նստաւ։
20 Նա անոնք եկան՝ ու ամէն տեղ կը քարոզէին. և Տէրը անոնց գործակից էր, ու խօսքը կը հաստատէր ան նշաններով՝ որ անոնց հետը կ՚երթային։

՚ Սաղ. ճԺ. 1։ Գործ. է. 55։ ՚ Գործ. և. 12։ ԺԳ. 3։ ա Կոր. բ. 4, 5։ Եբր. բ՝ 4։

ԸՒՆՏՐՈՂ ՂՈՏ ԴԱՒԿԱՍՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ղուկաս աւետարանին յառաջաբանութիւնը։ 5 Եղիսաբեթին, 26 ու կոյս Մարիամին յղութիւնը։ 39 Եղիսաբեթին և Մարիամին մարգարէութիւնը Քրիստոսի վրայով։ 57 Ծովհաննէս մկրտչին ծնունդը և թլփատութիւնը։ 67 Զաքարիայի մարգարէութիւնը Քրիստոսին, 76 և Ծովհաննէսին վրայով։

1 Որովհետև շատերը մեր մէջը հաստատ դիտցուած բաներուն վրայով Էջք պատմութիւնը կարգի
2 դնելու ձեռք զարկին. ՚Ինչպէս որ սկիզբէն աչքով տեսնողները և խօսքին սպասաւոր եղողները
3 Բաւանդեցին մեզի. Ես ալ՝ որ սկիզբէն ան ամէն բաներուն ճշդութեամբ տեղեկացեր էի, յարմար դատեցի Ք կարգաւ գրել քեզի Թ ով
4 պատուական Թէոփիլոս. Ը որ սորված բաներուդ ստուգութիւնը իմանաս։
5 Ե Հրէաստանի Հերովդէս թագաւորին օրերը՝ Ը Աբիայի դասակարգութենէն Զաքարիա անու-

՚՚ Եբր. բ. 3։ ա Պետ. է. 1։ բ Պետ. ա. 16։ ա Ցոհ. ա. 1։
Բ Մար. ա. 1։ Ցոհ. ժե. 27։
Գ Գործ. ժե. 19, 25, 28։ ա Կոր. է. 40։
Դ Գործ. ժա. 4։
Ե Գործ. ա. 1։
Զ Ցոհ. ի. 31։
Է Մատ. բ. 1։
Ը ա Մն. իդ. 10, 19։ Նեհեմ. ԺԲ. 4, 17։

նով քահանայ մը կար . ու անոր կնիկը Ս.Հարսնի
6 աղջիկներէն էր , և անոր անունը Ներսաբեթ : Ու
երկուքն ալ Աստուծոյ առջևը Արդար էին , և
Տէրոջը բոլոր պատուիրանքներուն և իրաւունքնե-
7 րուն մէջ անարատութեամբ կը քալէին : Ու
զաւակ չունէին , ինչու որ Ներսաբեթ ամուլ էր .
ու երկուքն ալ օրերնին անցուցած էին :
8 Ու երբոր անիկայ իր դասակարգութեան օրերը
հանելուն՝ քահանայական պաշտօնը կը կատարէր
9 Աստուծոյ առջևը , Քահանայութեան սովորութեա-
նը պէս՝ ֆ իրեն բնկաւ որ Տէրոջը տաճարը մտնէ
10 ի ննջեցեալ : Ու ժողովուրդին բոլոր
բազմութիւնը դուրսը աղօթքի կայներ էին խունկ-
11 կին առեն : Ու երևցաւ անոր՝ Տէրոջը հրեշտա-
կը , որ կայներ էր խունկի սեղանին աջ կողմը :
12 Ու Զաքարիա երբոր տեսաւ՝ ֆ շլոթեցաւ , ու ա-
13 նոր վրայ վախ մը բնկաւ : Ու հրեշտակը ըսաւ
անոր . Մի վախնար՝ Զաքարիա , ինչու ու քու
աղօթքդ լսուեցաւ , և քու կինդ Ներսաբեթ քեզի
որդի մը պիտի ծնանի , ու ֆ անոր անունը * Յով-
14 հաննէս դնես : Ու քեզի ուրախութիւն ու ցըն-
ծութիւն պիտի ըլլայ , և հ շատերը անոր ծնանե-
15 լուն վրայ պիտի ուրախանան . Ինչու որ Տէրոջը
առջևը մեծ պիտի ըլլայ , և ֆ գինի ու օղի պիտի
չխմէ . և ղ դեռ իր մօրը որովայնէն Սուրբ Հո-
16 գիով պիտի լեցուի . ֆ Ու Իսրայէլի որդւոցմէ

ր Ծն . է . 1 ; ժէ . 1 ; գ Թագ . թ . 4 ; գ Թագ . ի . 3 ; Ցոր . ա . 1 ; Գոր . իդ . 1 ; իդ . 16 ; Փիլ . գ . 6 ;
ֆ ա Մն . իդ . 19 ; բ Մն . ը . 14 ; լա . 2 ;
ֆ Ել . լ . 7 , 8 ; ա Թագ . բ . 28 ; ա Մն . իդ . 13 ; բ Մն . խթ . 11 ;
ն Ղև . ժղ . 17 ; Ցայտ . ը . 3 , 4 ;
ֆ Ել . լ . 1 ;
ֆ Գաս . ղ . 22 ; ժգ . 22 ; Դան . ժ . 8 ; Հմր 29 ; Գլ . բ . 9 ; Գոր . ժ . 4 ; Ցայտ . ա . 17 ;
ֆ Հմր 60 , 63 ;
* ՚ի՝ Տէրոջը ընծրհքը ։
հ Հմր 58 ։
յ Թու . ղ . 3 ; Գաս . ժգ . 4 ; Գլ . է . 33 ։
ղ Երեմ . ա . 5 ; Գալ . ա . 15 ։
ֆ Մաղ . գ . 5 , 6 ։

շաւերը իրենց Տէր Յաւուծոյն պիտի դարձընէ։
17 *՛Ու ինքը անոր առջևէն պիտի գայ Եղիային հոգիովը ու զօրութիւնովը, հայրերուն սիրտերը որդւոցը վրայ դարձընելու, և անհնազանդները՝ արդարներուն իմաստութեանը, որ Տէրոջը բարե-*
18 *կարգ ժողովուրդ մը պատրաստէ։ Ու Զաքարիա ըսաւ հրեշտակին. ՛Ինչպէ՞ս գիտնամ ասը բանը. որովհետև ես ծեր եմ, ու իմ կինս իր*
19 *օրերը անցուցած է։ Ու հրեշտակը պատասխանելով՝ ըսաւ անոր. Ես եմ Գաբրիէլը՝ որ Յաւուծոյ առջևը կը կայնիմ, ու խրկուեցայ քեզի զրուցելու, և ասոնք բաներուն աւետիքը քեզի*
20 *տալու։ Ու ահա՝ համր պիտի ըլլաս դուն, ու պիտի չկրնաս խօսիլ մինչև ան օրը՝ որ ասոնք բաները ըլլան. քանզի չհաւատացիր իմ խօսքերուս, որոնք*
21 *իրենց առնելին պիտի կատարուին։ Ու ժողովուրդը Զաքարիային կը սպասէր, և կը զարմանային*
22 *անոր տաճարին մէջ ուշանալուն վրայ։ Ու երբոր դուրս եկաւ, չէր կրնար խօսիլ անոնց հետ. և իմացան որ տաճարին մէջ տեսիլք մը տեսած է. ու ինքը նշանով կը խօսէր անոնց հետ, և համր կը*
23 *կենար։ Ու եղաւ որ՝ երբ անոր պաշտօնին օր-*
24 *րը լմընցան, իր տունը գնաց։ Ու ան օրերէն ետքը անոր կինը Եղիսաբեթ յղացաւ, ու հինգ*
25 *ամիս ինքզինքը կը պահէր, և կ'ըսէր. Այսպէս ըրաւ ինծի Տէրը այս օրերս, որ իմ վրաս նայեցաւ՝ նախատինքս մարդոց մէջէն վերցընելու։*
26 Ու վեցերորդ ամսուն մէջ Գաբրիէլ հրեշտակը
Յաւուծմէ խրկուեցաւ Գալիլեայի մէկ քաղաքը՝
27 *որուն անունը Նազարէթ էր, Մէկ կոյսի մը՝*

*՛ Մաղ. գ. 5։ Մատ. ժա. 14։ Մար. թ. 11։
՛ Ծն. ժէ. 17։
՝ Դան. բ. 16։ թ. 21, 22, 23։ Մատ. ժբ. 10։ Եբր. ա. 14։
՞ Եզեկ. գ. 26։ իգ. 27։
՟ Տես գ Թագ. ժա. 5։ ասդ. թ. 25։
ՠ Ծն. ւ. 23։ Ես. գ. 1։ ծգ. 1, 4։
ա Մատ. ա. 18։ Գւ. բ. 4, 5։*

մարգու մը նշանուած , որուն անունը Յովսէփ էր՝
Դաւիթի տունէն . և ան կոյսին անունը Մարիամ
28 էր : Ու հրեշտակը անոր գալով ըսաւ . Ո՛ղջոյն
քեզ՝ ո՛վ շնորհընկալ կոյս . Տէրը քու հետդ է .
29 դուն կանանց մէջ օրհնեալ ես : Ու անիկայ տես-
նելով՝ անոր խօսքին վրայ շփոթեցաւ , ու ինքն-
իրեն կը մտածէր՝ թէ ի՞նչպէս բան պիտի ըլլայ ասա
30 ողջոյնը : Ու հրեշտակը անոր ըսաւ . Մի՛ վախ-
նար՝ Մարիամ , ինչու որ Աստուծմէ շնորհք
31 գտար . Ա՛ւ ահա պիտի յղանաս , ու որդի պիտի
ծնանիս , և տանոր անունը Յիսուս պիտի դնես :
32 Անիկայ մեծ պիտի ըլլայ , ու Բարձրելոյն Որդին
պիտի ըսուի , և Տէր Աստուած պիտի տայ անոր՝
իր հօրը Դաւիթին աթոռը . ու Յակոբին տանը
33 վրայ յաւիտեան պիտի թագաւորէ . Ու անոր
34 թագաւորութիւնը վերջ պիտի չունենայ : Ու
Մարիամ ըսաւ հրեշտակին . Ի՞նչպէս պիտի ըլլայ
ասոր բանը , որովհետև ես էրիկ մարդ չեմ գիտեր :
35 Ու հրեշտակը պատասխան տալով՝ ըսաւ անոր .
† Հոգին Սուրբ պիտի գայ քեզի , ու Բարձրելոյն
զօրութիւնը քու վրադ հովանի պիտի ըլլայ : Ու-
ստի ան քեզմէ ծնանելու սուրբը՝ †Աստուծոյ
36 Որդի պիտի ըսուի : Ու ահա քու ազգականդ
Եղիսաբեթ՝ անիկայ ալ իր պառաւութեան առնը
արու զաւակով մը յղի է . ու ասիկայ ան ամսուն
37 ըսուածին վեցերորդ ամիսն է . Ինչու որ †Աստուծոյ

Լ Դան . թ . 23 : ժ . 19 :
՚ Դատ . գ . 12 :
՛՚ Հմր 12 :
Լ Ես . է . 14 : Մատ . ա . 21 :
՚՚ Գլ . բ . 21 :
՚՛ Մար . և . 7 :
՚՝ Բ թագ . է . 11 , 12 : Ես . թ . 6 , 7 : ժղ . 5 : Երեմ . իդ . 5 : Սաղ . ճլբ . 11 : Ցայտ . գ . 7 :
՚՞ Դան . բ . 44 : է . 14 , 27 : Առդ . 21 : Միք . գ . 7 : Ցօհ . ժբ . 34 : Եբր . ա . 8 :
՚՟ Մատ . ա . 20 :
՚ՠ Մատ . ժգ . 33 : իգ . 63 , 64 : Մար . ա . 1 : Ցօհ . ա . 34 : ի . 31 : Գոր . բ . 37 : Հռով . ա . 4 :
՚ա Ծն . ժբ . 14 : Երեմ . լբ . 17 : Զաք . բ . 6 : Մատ . ժթ . 26 : Մար . ժ . 27 : Գլ . ժբ . 27 : Հռով . գ . 21 :

38 քովը բնաւ մէկ բան մը անհնարին չըլլար : Եւ
Աբրիամ ըսաւ . Կհա ես Տէրոջը աղախինն եմ ,
քու ըսածիդ պէս թող ըլլայ ինծի . ու հրեշտակը
անոր քովէն գնաց :
39 Ան օրերը եղաւ Աբրիամ՝ ու արտորնօք լեռնա-
40 կողմը Հուդայի ֆ քաղաքը գնաց : Եւ մտաւ
Զաքարիային տունը , ու Եղիսաբեթին բարև
41 տուաւ : Եւ եղաւ որ երբ լսեց Եղիսաբեթ Աբ-
րիամին բարևը , մանուկը անոր որովայնին մէջը
խաղաց , ու Եղիսաբեթ Սուրբ Հոգիով լեցուե-
42 ցաւ . Եւ բարձր ձայնով մը կանչեց՝ ու ըսաւ .
Օրհնեալ ես դուն կանանց մէջ , և օրհնեալ է
43 քու որովայնիդ պտուղը : Եւ ասիկա ինծի ո՞րտեղից
44 եղաւ , որ իմ Տէրոջս մայրը ինծի գայ . Զի ահա երբոր քու բարևիդ ձայնը ականջիս եկաւ ,
մանուկը որովայնիս մէջը խաղաց ուրախութենէն :
45 Եւ երանի անոր՝ որ *հաւատացեր է թէ՛ պիտի
կատարուի ան բաները՝ որ Տէրոջմէ ըսուեցաւ
46 իրեն : Եւ Աբրիամ ըսաւ . Իմ անձս կը
47 մեծցընէ Տէրը . Եւ իմ հոգիս ուրախացաւ իմ
48 Փրկիչ Աստուծովս : Վասն զի որ է իր աղախինին
խոնարհութեանը նայեցաւ . քանզի ահա ասկէ
ետև Ը բոլոր ազգերը ինծի երանութիւն պիտի
49 տան : Զի ան զի զօրը է ինծի մեծամեծ բաներ
50 ըրաւ . ու անոր Անունը սուրբ է : Եւ ի անոր
ողորմութիւնը իրմէն վախցողներուն վրայ է ազգէ
51 ազգ : Ի իր բազուկովը զօրութիւն ցուցուց .
Ի յիրուցան ըրաւ ամբարտաւաններըՙ իրենց սրտին

ֆ Ցես . խա . 9 ; 10 ; 11 ;
՚ Հմր 28 ; Դատ . ե . 24 ;
* Կամ հաւատացեր է . քանզի
ի թագ . բ . 1 ; Սաղ . լդ . 2 , 3 ; լե . 9 ; Ամբ . գ . 18 ;
ց ա թագ . ա . 11 ; Սաղ . ճլը . 6 ;
ը Մաղ . գ . 12 ; Գլ . ժա . 27 ;
ի Սաղ . հա . 19 ; ճիզ . 2 , 3 ;
ղ Սաղ . ճժա . 9 ;
ծ Ծն . ժէ . 7 ; Եզ . ի . 6 ; Սաղ . ճգ . 17 , 18 ;
ը Սաղ . զը . 1 ; ճժը . 15 ; Ես . խ . 10 ; ծա . 9 ; ծբ . 10 ;
Ի Սաղ . լդ . 10 ; ա Պետ . ե . 5 ;

52 խորհուրդովը : ժ Օ՚օրաւորնները էրինց աթոռներին
53 իջեցուց , ու խոնարհները բարձրացուց : Ընօթի-
նները բարիքներով լեցուց , և հարուստները պա-
54 րապ ձամբով : Օգնութիւն ըրաւ իր Իսրայէլ
ծառային՝ Ա՚իր ողորմութիւնը միտք բերելով .
55 Ի՚նչպէս որ խնքը խոսեցաւ մեր Հայրերուն՝ Ըբրա-
համին ու անոր սերունդին յաւիտեան :
56 Ա՚ն Աբրիամ անոր քովը իջիք ամիսի չափ
կեցաւ , ու իր տունը դարձաւ :
57 Ու Ա՚ղնաբեթին ծնանելու ժամանակը լեցուե-
58 ցաւ , ու որդի մը ծնաւ : Ա՚ն լսեցին անոնք որ
անոր բոլորտիքը կը բնակէին՝ ու անոր ազգական-
նները , որ Տէրը անոր վրայ իր մեծ ողորմութիւնը
ցուցուց . և ժ անոր հետ կ՚ուրախանային :
59 Ու եղաւ որ ԱՈւթերորդ օրը տղան թլխաուելու
եկան . և զանիկայ իր հօրը անունովը Օ՚զաբարիա
60 կը կոչէին : Ա՚կ անոր մայրը պատասխան տուաւ՝
ու ըսաւ . Ո՚Չ , հապա Յովհաննէս պիտի կոչուի :
61 Ա՚ն անոր ըսին Թէ՝ Ո՚ւ ազգականներուդ մէջ
62 մէկը չկայ՝ որ սա անունով կոչուի : Ընդ կ՚ընէին
անոր հօրը՝ Թէ ինչ անունով կ՚ուզէ որ անիկայ
63 կոչուի : Ան ալ տախտակ մը ուզեց , ու գրեց՝ ը-
սելով . Յ Յովհաննէս է անոր անունը . ու ամէնքը
64 զարմացան : Ղ Ա՚կոյն բացուեցաւ անոր բերանը
ու անոր լեզուն , և կը խոսէր՝ ու կ՚օրհնէր զԱ-
65 ստուած : Ա՚ն վախ մը բնկաւ անն ամէնուն վրայ՝
որնք անոնց բոլորտիքը կը բնակէին . ու սա
ամէն բաները Հրէաստանի բոլոր ե լեռնակողմը կը

ժ աթոռ . բ . 6 : Ցոր . ե . 11 : Սապ . ձժգ . 6 :
ի աթոռ . բ . 5 : Սապ . լդ . 10 :
ա Սապ . զբ . 3 : Երեմ . լա . 3 . 20 :
ր Ծն . ժէ . 19 : Սապ . ձլբ . 11 : Հռով . ժա . 28 : Գալ . դ . 16 :
գ Հմր 14 :
դ Ծն . ժէ . 12 : Ղև . ժբ . 8 :
ե Հմր 18 :
զ Հմր 13 :
է Հմր 20 :
ը Հմր 39 :

66 պրուցուէր ։ Եւ ամէն լաոդները ՛ իրենց սիրտերուն
մէջը դրին , ու կ՚ըսէին . Երդեօք աս աղան ինչ
պիտի ըլլայ . ու ›Տէրոջը ձեռքը անոր հետն էր ։
67 Եւ անոր հայրը ,Զաքարիան ՝ Սուրբ ՟ոգիով
68 լեցուաճ՝ մարգարէացաւ ու ըսաւ . Ը Օրհնեալ
ըլլայ Իսրայէլի Տէր Ըստուածը , որ ՞այցելութեան
69 եկաւ , և իր ժողովուրդին փրկութիւն ըրաւ . Ը Ու
մեզի փրկութեան եղջիւր մը հանեց իր Դաւիթ
70 ծառային տունէն . (՞Ինչպէս որ սուրբերուն
բերնովը խօսեցաւ , որոնք աշխարհի սկիզբէն ՛ի
71 վեր անոր մարգարէներն էին .) Փրկութիւն մեր
թշնամիներէն , և բոլոր մեզ ատողներուն ձեռ-
72 քէն . Ը Ողորմութիւն ընելու մեր հայրերուն վրայ ,
73 և իր սուրբ ուխտը միտք բերելու , (՞Ան երդումը՝
որ մեր հօրը Երբահամին ըրաւ ,) մեզի տալու ,
74 Որ մեր թշնամիներուն ձեռքէն ազատուելով՝
75 առանց վախի ՞ զանիկայ պաշտենք , Ը Սրբութիւ-
նով ու արդարութիւնով անոր առջևը՝ մեր կեա-
76 նքը բոլոր օրերուն մէջ ։ Եւ դուն ›իմ մանուկ՝
Նարձրեալին մարգարէն պիտի կոչուիս . ինչու որ
՞Տէրոջը երեսին առջևէն պիտի երթաս՝ անոր
77 ճամբաները պատրաստելու , Անոր ժողովուրդին
գիտցընելու իրենց փրկութիւնը՝ ՛ իրենց մեղքերուն
78 թողութիւնովը , Մեր Ըստուծոյն գթած ողոր-

՛ ԳԼ . ր . 19 , 51 ։
› Ծն . լթ . 2 ։ Սապ . ա . 17 ։ ամթ . 21 ։ Գոր . ժա . 21 ։
՟ Ցովհ . բ . 28 ։
՚ գ Թագ . ա . 48 ։ Սապ . խա . 13 ։ Նր . 18 ։ ճգ . 48 ։
՞ Ել . գ . 16 ։ դ . 31 ։ Սապ . ճժա . 9 ։ ԳԼ . է . 16 ։
՝ Սապ . ճլը . 17 ։
՜ Երեմ . իդ . 5 , 6 ։ Լ . 10 ։ Դան . թ . 24 ։ Գոր . գ . 21 ։ Հռով . ա . 2 ։
՛ Ղև . իգ . 42 ։ Սապ . զբ . 3 ։ ճե . 8 , 9 ։ ճգ . 45 ։ Եզեկ . ժգ . 60 ։ Հմր 54 ։
՞ Ծն . ժր . 3 ։ ժէ . 4 ։ իբ . 16 , 17 ։ Երբ . գ . 13 , 17 ։
՞ Հռով . գ . 18 , 22 ։ Երբ . թ . 14 ։
՛ Երեմ . լբ . 39 , 40 ։ Եփես . գ . 24 ։ բ Թես . բ . 12 ։ բ Տիմ . ա . 9 ։ Տիտ . բ . 12 ։ ա Պետ . ա . 15 ։ բ Պետ . ա . 4 ։
՞ Ես . խ . 3 ։ Մատ . գ . 1 ։ գ . 5 ։ Մաս . ժա . 10 ։ Հմր 17 ։
՛ Մար . ա . 4 ։ ԳԼ . գ . 3 ։

մուԹեանը համար՝ որով ց Ծառայող ապիկարը վԷ-
79 րէն մեզի այցելուԹեան եկաւ, — Խաւարի և մա-
հուան ստուերի մէջ նստողներուն լոյս տալու, ու-
մեր ոտքերը խաղաղուԹեան ճամբուն մէջ շիտա-
կելու։

80 Եւ * տղան կը մեծնար ու կը զօրանար հոգիով,
և + անապատներուն մէջն էր մինչև ան օրը՝ որ
ինքը Իսրայէլին երեւցաւ։

ԳԼ. Ե

1 Օգոստոս կայսրը կը հրամայէ աշխարհագիր ընել իր բոլոր
տէրուԹեանը մէջ։ 6 Քրիստոսի ծնունդը։ 8 Հրեշտակ մը
աւետիս կու տայ հովիւներուն։ 13 Երկնային զօրաց բազ-
մուԹիւնը կ'օրհնեն զԱստուած՝ Քրիստոսի ծննդեանը հա-
մար։ 21 Քրիստոս կը թլփատուի, 22 տաճարը կը տա-
րուի։ 28 Սիմէօն և Աննա կը մարգարէանան Քրիստոսի
վրայով։ 40 Քրիստոս կը զարգանայ իմաստուԹեամբ, 46
տաճարին մէջ Հրէից վարդապետներուն հարցմունքներ կ'ը-
նէ, 51 և իր ծնողացը հնազանդ կը մնայ։

1 Եւ եղաւ որ ան օրերը Օգոստոս կայսրէն հրաման
2 եղաւ՝ որ բոլոր աշխարհ գրուի։ (Ա այս առջի
աշխարհագիրը եղաւ Կիւրենոսին Սիւրիայի վրայ
3 կուսակալուԹիւն ըրած աատենը։) Եւ ամէնքը
կ'երԹային աշխարհագիրը մնանելու՝ ամէն մէկը
4 իր քաղաքին մէջ։ Յովսէփ ալ Գալիլեայէն
ՆազարէԹ քաղաքէն եկաւ դէպ ի Հրէաստան
Բ Դաւիթի քաղաքը՝ որ Բեթլէհէմ կ'ըսուի,
(Ի ինքը Դաւիթի տունէն ու ազգատոհմէն ըլլա-
5 լուն համար,) Աշխարհագիրը մնանելու Մարիամին
հետ մկնտեղ, որ ան իր նշանածն էր, և յղի էր։
6 Եւ եղաւ որ երբ անոնք հոն էին, անոր ծնանելու
7 օրերը լեցուեցան. Եւ իր Ժ անդրանիկ որդին

ա Թուղ. իդ. 17։ Մաղ. դ. 2։
— Եսա. թ. 2։ խր. 7։ խԹ. 9։ Մատ. դ. 16։ Գոր. իգ. 18։
* Գլ. բ. 40։
+ Մատ. գ. 1։ ժա. 7։
ա Գոր. ե. 37։
բ ա Թագ. ժգ. 1, 4։ Յօհ. է. 42։
ի Մատ. ա. 16։ Գլ. ա. 27։
Ժ Մատ. ա. 25։

ծնաւ , ու խանձարուրով փաթթեց , և գանիկայ մսուրին մէջը պառկեցուց . [ա]ինչու որ իջևանին մէջ իրենց տեղ չկար :

8 Ու ան տեղը հովիւներ կային դաշտի մէջ կեցած, որոնք իրենց հօտերուն դիշերուան պահպանու-
9 թիւնը կ'ընէին : Ու ահա Տէրոջը հրեշտակը անոնց վրայ իջաւ , ու Տէրոջը փառքը անոնց բո-
լորտիքը ծագեցաւ . [բ]ու խիստ շատ վախցան :
10 Ու հրեշտակը ըսաւ անոնց . Մի վախնաք , [գ]ինչու որ ահա ես ձեզի մեծ ուրախութիւնն աւետիս կու
տամ , [դ]որ բոլոր ժողովուրդին պիտի ըլլայ .
11 [ե]Ա՝ ան ձի ձեզի այսօր [զ]Փրկիչ մը ծնաւ Դաւիթի
12 քաղաքին մէջ , որ [է]Քրիստոս Տէր է : Ու
ասիկա ձեզի նշան մը ըլլայ . մանուկ մը պիտի գտնէք խանձարուրով փաթթած , [ը]մսուրի մէջ պառ-
13 կած : [թ]Ու իսկոյն ան հրեշտակին հետը երկնա-
յին զօրքերու բազմութիւն մը եղաւ , որոնք կ'օ-
14 րհնէին ու կ'ըսէին . [ժ]Երկնից բարձրու-
թիւնները մէջ Աստուծոյ փառք , ու երկրիս վրայ [ի]խաղաղութիւն , [ժա]մարդոց մէջ հաճութիւն :
15 Ու եղաւ որ երբ հրեշտակները անոնցմէ երկինքը վերցան , հովիւները իրարու ըսին . Եկէք մինչև Բեթլեհեմ երթանք , ու տեսնենք՝ [ժբ]ի՞նչ է ա-
16 եղած բանը , որն որ Տէրը մեզի յայտնեց : Ու
եկան արտորնօք , և գտան Աբրահամը ու Յովսէփը
17 և մսուրին մէջ պառկած մանուկը : Ու երբոր

[ա] Գլ . ա . 12 :
[բ] Ծն . ժբ . 3 : Մատ . իբ . 19 : Մար . ա . 15 : Հմր 31 , 32 : Գլ . իդ . 47 : Կող . ա . 23 :
[գ] Նա . թ . 6 :
[դ] Մատ . ա . 21 :
[ե] Մատ . ա . 16 : ժգ . 16 : Գլ . ա . 43 : Գոր . բ . 36 : ժ . 36 : Փիլ . բ . 11 :
[զ] Ծն . իբ . 12 : Լբ . 1 , 2 : Սաղ . ճգ . 20 , 21 : ճխբ . 2 : Դան . է . 10 : Երբ . ա . 14 : Ցայտ . և . 11 :
[է] Գլ . ժթ . 38 : Եփես . ա . 6 : գ . 10 , 21 : Ցայտ . և . 13 :
[ը] Նա . ծէ . 19 : Գլ . ա . 79 : Հռոմ . և . 1 : Եփես . բ . 17 : Կող . ա . 20 :
[թ] Ցօհ . գ . 16 : Եփես . բ . 4 , 7 : բ Թես . բ . 16 : ա Ցօհ . գ . 9 , 10 :

տեսան , խմացուցին ան խօսքին վրայով ; որ աս
18 մանուկին համար իրենց զրուցուեցաւ : Եւ ամէն-
քը որ կը լսէին , կը զարմանային ան բաներուն
19 վրայ , որ հովիւները իրենց կը զրուցէին : † Բայց
Մարիամ աս ամէն բաները կը պահէր , ու իր սրը-
20 տին մէջը կը մտածէր : Եւ հովիւները դարձան ,
կը փառաւորէին ու կ'օրհնէին զԱստուած ան ամէն
բաներուն համար՝ որ լսեցին ու տեսան , ինչպէս որ
իրենց զրուցուած էր :
21 ‡ Ու երբոր ութ օրերը լման եղան անիկայ
թլփատելու , համր անունը Յիսուս դրուեցաւ ,
որ հրեշտակին կոչուած էր՝ դեռ ինքը յօրը որովայ-
նին մէջ չյղացած :
22 Ու Մովսէսին օրէնքին համեմատ՝ երբոր անոնց
մաքրութեան օրերը լմնցաւ , Երուսաղէմ տա-
23 րին զանիկայ Տէրոջը առջևը հանելու , (Ինչպէս
որ գրուած է Տէրոջը օրէնքին մէջ թէ , Ամէն ա-
րու որ արգանդ կը բանայ , Տէրոջը սուրբ ըսուի ;)
24 Ու § Տէրոջը օրէնքին մէջ ըսուածին պէս՝ ընծայ
տալու զոյգ մը տատրակ կամ աղաւնիի ձագ :
25 Եւ ահա Երուսաղէմի մէջ մարդ մը կար ,
որուն անունը Սիմէօն էր . ու ան մարդը արդար
ու աստուածավախ էր , Իսրայէլի մխիթարու-
թիւնը կը սպասէր . ու Սուրբ Հոգին անոր վրայ
26 էր : Եւ անոր յայտնուած էր Սուրբ Հոգիէն՝
թէ մահ պիտի չտեսնէ , մինչև որ Տէրոջը Օծեա-
27 լը տեսնէ : Եւ Հոգիով տաճարը եկաւ . ու երբոր
ծնողքը բերին Յիսուս մանուկը՝ որ օրէնքին սովո-

† Ծն . լէ . 11 ; ԳԼ . ա . 66 ; Հմր 51 ։
‡ Ծն . ժէ . 12 ; Ղև . ժբ . 3 ; ԳԼ . ա . 59 ։
§ Ասա . ա . 21 , 25 ; ԳԼ . ա . 31 ։
ֆ Ղև . ժբ . 2 , 3 , 4 , 6 ։
ֆ Նե . ժգ . 2 ; իբ . 29 ; լբ . 19 ; Թա . գ . 13 ; ը . 17 ; ժը . 15 ։
ֆ Ղև . ժբ . 2 , 6 , 8 ։
ֆ Ես . խ . 1 ; Մար . ժե . 43 ; Հմր 38 ։
ֆ Սաղ . ձթ . 48 ; Երբ . ժա . 5 ։
ֆ Ասա . դ . 1 ։

28 բութեանը պէս անոր վրայ ընէն , Ինքն ալ զանի-
կայ իր դիրկը առաւ , և օրհնեց զԱստուած՝ ու ը-
29 սաւ . Ն Ա՛Լ հիմա ծո՛վ Տէր՝ արձակէ՛ս քու ծառադ
30 խաղաղութիւնով քու խօսքիդ համեմատ . Վ՚աչ
31 պէ՞ս աչքերս տեսան քու փրկութիւնդ , Որ բո-
լոր ժողովուրդներուն առջեւը պատրաստեցիր ,
32 Ն Լ՚ոյս մը հեթանոսները լուսաւորելու , և փառք
33 քու Իսրայէլ ժողովուրդիդ : Ու Յովսէփ ու ա-
նոր մայրը զարմացած էին ան բաներուն վրայ , որ
34 անոր համար կը խօսուէին : Ու Սիմէօն օրհնեց զա-
նոնք , և անոր մօրը Մարիամին ըսաւ . Ո՛հ ա՛ս
հանո՛ւը Ի Իսրայէլի մէջ շատ մարդոց իյնալուն ու
ելլելուն համար , Ո՛ւ հակառակութեան նպատակ
35 մը ըլլա՛ս համար կեցած է . (Ու ՞քու սրտիդ
ալ թո՛ւր մը պիտի անցնի ,) որ առանիվ շատ
սրտերուն խորհուրդները յայտնուին :
36 Ու հո՛ն էր Ա՛ննա մարգարէն Փանուէլի աղջիկը՝
Ասերի ցեղէն . ասիկայ իր օրերը շատ անցուցած
էր՝ էրկանը հետ եօթը տարի կենալով իր կուսու-
37 թեանը ժամանակէն , Ու որբևայրի էր գրեթէ
ութսունչորս տարուան . որ տաճարէն չէր զա-
տուեր , հապա ծոմով և աղօթքով Ա՛ստուծոյ
38 ծառայութիւն կ՚ընէր գիշեր ու ցորեկ : Ու ա-
սիկայ նոյն ժամուն կեցաւ , ու Տէրոջը գոհութիւն
կու տար , ու անոր վրայով կը խօսէր ան ամենուն ,
որոնք Ե՛րուսաղէմի մէջ փրկութեան կը սպասէին :
39 Ու երբոր ամէն բան կատարեցին Տէրոջը օրէնքին
համեմատ , նորէն Գալիլեա դարձան՝ իրենց Նա-

ե Ծն . խզ . 30 : Փիլ . ա . 23 :
ը Ես . ծբ . 10 : Գա . գ . 6 :
ե Ես . թ . 2 : խբ . 6 : խթ . 6 : կ . 1 , 2 , 3 : Մատ . գ . 16 : Գոր . ժգ . 47 : իբ . 28 :
ի Ես . բ . 14 : Ովս . ժգ . 9 : Մատ . խա . 44 : Հռով . թ . 32 , 33 : ա Կոր . ա . 23 , 24 : բ Կոր . բ . 16 : ա Պետ . բ . 7 , 8 :
լ Գոր . իբ . 22 :
խ Սաղ . խբ . 10 : Ցօհ . ժթ . 25 :
ծ Գոր . իգ . 7 : ա Տիմ . ե . 5 :
կ Մատ . ժե . 43 : Հմր 25 : Գա . իգ . 21 :

40 զարկէք քաղաքը : Եւ մանուկը կը մեծնար ու
հոգիով կը զօրանար՝ իմաստութեամբ լեցուած ,
ու Աստուծոյ շնորհքը անոր վրայ էր :
41 Եւ անոր ծնողքը * տարին տարի զատկի ոտնին
42 Երուսաղէմ կ'երթային : Ու երբոր անիկայ տա-
ւնէրկու տարեկան եղաւ , ոտնին սովորութեանը
43 պէս երբոր անոնք Երուսաղէմ ելան , Եւ ան օրերը
որ լմընցուցին՝ ու նորէն ետ դարձան , Յիսուս
մանուկը Երուսաղէմ մնաց . և Յովսէփ ու անոր
44 մայրը չէին գիտեր . † ապա կարծելով թէ անի-
կայ ճամբորդներուն հետն է , մէկ օրուան ճամբայ
դացին , ու կը փնտռէին զանիկայ էրինոյ ազգական-
45 ներուն և ճանչցողներուն մէջը : Ու երբոր չգտան ,
նորէն Երուսաղէմ դարձան՝ անիկայ փնտռելու :
46 Ու եղաւ որ երեք օրէն ետքը տաճարին մէջը գտան
զանիկայ , որ վարդապետներուն հետ նստեր էր ,
անոնց մտիկ կ'ընէր , ու անոնց բան կը հարցընէր :
47 Եւ ‡ ամէն անոր ականջ դնողները կը զարմանային
անոր իմաստութեանը ու պատասխաններուն վրայ :
48 Ու երբոր տեսան անիկայ , ապշած մնացին . և ա-
նոր մայրը ըսաւ անոր . Որդեակ՝ ինչո՞ւ համար
մեզի այդպէս ըրիր . ահա քու հայրդ ու ես՝ խիստ
49 վշտացած քեզ կը փնտռէինք : Եւ ըսաւ անոնց .
Ինչո՞ւ կը փնտռէիք , չէիք գիտեր թէ ինծի
50 պէտք է ~ որ իմ * օրս ¤ գոնեը ըլլամ : ÷ Եւ ա-
նոնք չհասկըցան ան խօսքը՝ որ իրենց ըսաւ :
51 Եւ իջաւ անոնց հետ՝ ու գնաց Նազարէթ , և ա-
նոնց ենթադրեալ էր . + բայց անոր մայրը սա ամէն
խօսքերը իր սրտին մէջ կը պահէր :
52 Եւ Յիսուս ¤ կը զարգանար իմաստութիւնով

* Հմր 52 ։ Գլ · ա · 80 ։
† Ել · իդ · 15 , 17 ։ Լե · 23 ։
‡ Օր · ԺԶ · 1 , 16 ։
§ Մաա · է · 28 ։ Մար · ա · 22 ։ Գլ · գ · 22 , 32 ։ Ցօհ · է · 15 , 46 ։
~ Ցօհ · բ · 16 ։
¤ կամ՝ ձորձեւերուն մէջ
÷ Գլ · թ · 45 ։ ԺԲ · 34 ։
+ Հմր 19 ։ Դան · է · 28 ։
¤ ա Թագ · բ · 26 ։ Հմր 40 ։

ու հասակով , և Աստուծմէ ու մարդոցմէ շնորհք գտնելով :

ԳԼ . Գ

1 Յովհաննէսին քարոզութիւնը և մկրտութիւնը . 15 անոր վկայութիւնը Քրիստոսի համար : 20 Հերովդէս կը բանտարկէ զՅովհաննէս : 21 Քրիստոս կը մկրտուի , ու երկինքէն վկայութիւն կ'ընայ իրեն համար : 23 Յիսուսի տարիքը , և անոր աղգաբանութիւնը Յովսեփէն մինչև Ադամ ելլելով :

1 Տիբերիոս կայսրին թագաւորութեանը տասնուհինգերորդ տարին՝ Պոնտացի Պիղատոսին Հրէաստանի վրայ կուսակալութիւն ըրած ատենը , ու Հերովդեսին՝ Գալիլեացւոց վրայ չորրորդապետութեան ատենը , և անոր եղբօրը Փիլիպպոսին՝ Իտուրացւոց և Տրաքոնացւոց երկրին վրայ չորրորդապետութեան ատենը , և Լիսանիայի Աբիլինացւոց վրայ չորրորդապետութեան ատենը , 2 Ննասի ու Կայիափայի քահանայապետութեան ատենը՝ Աստուծոյ խօսքը եղաւ Զաքարիայի որդւոյն 3 Յովհաննէսին վրայ՝ անապատին մէջ : Ու անիկայ եկաւ Յորդանանու բոլոր կողմերը , և ապաշխարութեան մկրտութիւն կը քարոզէր ի թողութիւն մեղաց 4 Եսայի մարգարէին խօսքերուն գրքին մէջ գրուած է՝ ըսելով . Ննասպատի մէջ կանչողին ձայնը , Տէրոջը ճամբան պատրաստեցէք , անոր շաւիղները շիտակեցէք . 5 Ամէն ձոր պիտի լեցուի , և ամէն լեռ ու բլուր պիտի ցածնայ , և ծուռը պիտի շիտակուի , ու խորուտ 6 տորտ տեղերը հարթ ճամբաներ պիտի ըլլան . Ու ամէն մարմին Աստուծոյ փրկութիւնը պիտի տեսնէ :

7 Ու իրմէն մկրտուելու ելլող ժողովուրդներուն ըսաւ . Ո՛վ իժերու ծնունդներ՝ ո՞վ խնայուց ձեզի

— Ցօհ . ժա . 49 , 51 ։ ԺԲ . 13 ։ Գոր . գ . 6 ։
Բ Մատ . գ . 1 ։ Մար . ա . 4 ։
Գ Լ . ա . 77 ։
Դ Ես . խ . 3 ։ Մատ . գ . 3 ։ Մար . ա . 3 ։ Ցօհ . ա . 23 ։
Ե Սաղ . զբ . 2 ։ Ես . ԽՐ . 10 ։ ԳԼ . Ր . 10 ։
Զ Մատ . գ . 7 ։

8 գալու բարկութենէն փախչիլ ։ Ուրեմն ապաշխարութեան արժանաւոր պտուղներ բերէք , և մի սկսիք ձեր ներսի դէն ըսել թէ , Մենք մեզի հայր՝ Աբրահամը ունինք . քանզի կ՚ըսեմ ձեզի , որ Աստուած կարող է աս քարերէս Աբրահամին որ-
9 դիներ հանելու ։ Ալ հիմա կացինը ծառերուն արմատին քովը կը դրուի . Է ուստի ամէն ծառ որ բարի պտուղ չբերէր , կը կտրուի ու կրակը կը
10 ձգուի ։ Եւ ժողովուրդները կը հարցընէին իրեն՝
11 ու կ՚ըսէին . Ուրեմն ի՞նչ ընենք ։ Պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց . Ո՝վ որ երկու հանդերձ ունի , թող չունեցողին տայ . և ով որ կե-
12 րակուր ունի , նոյնպէս ընէ ։ Ժ Մաքսաւորներ ալ եկան մկրտուելու , ու ըսին անոր . Վ՚ուրպապետ՝
13 մենք ի՞նչ ընենք ։ Ան ալ ըսաւ անոնց . Ձեզի հրամայուածէն աւելի բան չպահանջէք ։ Ջ Զի-
14 նուորներն ալ կը հարցընէին անոր՝ ու կ՚ըսէին . Եւ մենք ի՞նչ ընենք . ըսաւ անոնց . Մէկը մի հարստահարէք , և ո՛չոմ զրպարտութիւն մի ընէք , ու ձեր թոշակովը բաւականացէք ։
15 Երբոր ժողովուրդը կը սպասէր , և ամէնքը իրենց սրտերուն մէջ կը մտածէին Յովհաննէսին համար՝ թէ միա՞ն է արդեօք Քրիստոսը , Յովհան-
16 նէս պատասխան տուաւ ամենուն՝ ու ըսաւ . Ես ձեզ ջրով կը մկրտեմ . բայց ինծմէ աւելի զօրաւորը կու գայ , որ ես անոր կօշիկներուն կապերը քակելու արժանի չեմ . անիկայ ձեզ պիտի մկրտէ
17 Հոգւով Սրբով և կրակով . Որուն հնձանոցը իր ձեռքն է , և իր կալը պիտի մաքրէ , Ծ ու ցորենը իր ամբարը պիտի ժողվէ , և յարդը չմարելու կրա-

Է Մատ . է . 19 ։
Ը Գոր . բ . 37 ։
Թ ԳԼ . ժա . 41 ։ բ Կոր . ը . 14 ։ Ցակ . բ . 15 , 16 ։ ա Ցօհ . գ . 17 , դ . 20 ։
Ժ Մատ . իա . 32 ։ ԳԼ . է . 29 ։
Ի ԳԼ . ժԹ . 8 ։
Լ Եղ . իգ . 1 ։ Ղև . ժԹ . 11 ։
Խ Մատ . գ . 11 ։
Ծ Մխ . գ . 12 ։ Մատ . ժգ . 30 ։

18 կով պիտի այրէ : Ուրիշ շատ բաներ ալ կը քա-
թողէր՝ ժողովուրդը յորդորելով :
19 Հայց Երուսէս չորրորդապետը անկէ յանդի-
մանուելով իր եղբօրը կնկանը Երուսիային հա-
մար , և բոլոր չարութիւններուն համար՝ որ Հե-
20 րուդէս գործեց , Ան ամենուն վրայ աս ալ աւել-
ցուց , որ Յովհաննէսը բանտի մէջ գոցեց :
21 Ու երբոր մկրտուելու բոլոր ժողովուրդը , հև
Յիսուս ալ մկրտուելով՝ աղօթք կ'ընէր , երկինքը
22 բացուեցաւ . Ու Սուրբ Հոգին մարմնաւոր երե-
ւոյթով աղաւնիի պէս անոր վրայ իջաւ , ու երկին-
քէն ձայն մը եկաւ՝ որ կ'ըսէր . Դուն ես իմ սի-
րելի Որդիս , քեզի հաւնեցայ :
23 Ու ինքը Յիսուս սկսեր էր ձ դրեթէ երեսուն տա-
րեկան ըլլալ , որ (ինչպէս կը կարծուէր) Ընդը
Յովսեփին որդին էր , որ ան Հեղիին , որ ան
24 Մատթին , Որ ան Ղևիին , որ ան Մեղքիին ,
25 որ ան Յաննէին , որ ան Յովսեփին , Որ ան Մա-
տաթիային , որ ան Ամովսին , որ ան Նաւումին ,
26 որ ան Հսղիին , որ ան Նանգէին , Որ ան Մաա-
թին , որ ան Մատաթիային , որ ան Սեմէիին ,
27 որ ան Յովսեփին , որ ան Յուդային , Որ ան
Յովհաննային , որ ան Ռեսային , որ ան Զօրո-
բաբելին , որ ան Սաղաթիելին , որ ան Նէրիին ,
28 Որ ան Մեղքիին , որ ան Ադդիին , որ ան Կով-
29 սամին , որ ան Հրմոդադին , որ ան Հրին , Որ
ան Յովսեսին , որ ան Հղիազարին , որ ան Յով-
30 րիմին , որ ան Մատաթին , որ ան Ղևիին , Որ
ան Սիմէօնին , որ ան Յուդային , որ ան Յովսե-
31 փին , որ ան Յոնանին , որ ան Հղիակիմին , Որ ան
Մելէային , որ ան Մայնանին , որ ան Մատաթա-
յին , զ որ ան Նաթանին , է որ ան Դաւիթին ,

ձ Մատ . ժգ . 3 ; Մար . գ . 17 ;
զ Մատ . գ . 13 ; Ցօհ . ա . 32 ;
է Թագ . գ . 3 , 35 , 39 , 43 , 47 ; ը Մատ . ժգ . 55 ; Ցօհ . գ . 42 ;
թ Ջար . ժբ . 12 ;
ժ բ Թագ . ե . 14 ; ա Մն . գ . 5 ;

32 ՝Որ ան Յեսսէին , որ ան Ովբեդին , որ ան Բոո-
33 սին , որ ան Սաղմոնին , որ ան ՝Նաասոնին , Որ
ան Ամինադաբին , որ ան Երամին , որ ան Ես-
34 րոնին , որ ան Փարեսին , որ ան Յուդային , Որ
ան Յակոբին , որ ան Իսահակին , որ ան Աբրա-
35 համին , ՝որ ան Թառային , որ ան ՝Նաքորին , Որ
ան Սերուգին , որ ան Ռագաւին , որ ան Փաղե-
36 կին , որ ան Եբերին , որ ան Սաղային , ՝Որ ան
Կայնանին , որ ան Արփաքսադին , ՞որ ան Սեմին ,
37 որ ան ՝Նոյին , որ ան Ղամեքին , Որ ան Մաթու-
սաղային , որ ան Ենովքին , որ ան Յարեդին , որ
38 ան Մաղաղիելին , որ ան Կայնանին , Որ ան Ե-
նոսին , որ ան Սեթին , որ ան Ադամին , ՝որ ան
Աստուծոյն :

ԳԼ · Գ

1 Քրիստոս ծոմ կը պահէ և կը փորձուի · 13 կը յաղթէ Սա-
տանային · 14 կը սկսի քարոզել : 16 Նազարեթի մարդիկը
կը զարմանան անոր շնորհալից խօսքերուն վրայ : 33 Յիսուս
կը բժշկէ դիւահար մը , 38 Պետրոսին զգրանչը , 40 և ուրիշ
շատ հիւանդներ : 41 Դևերը կը խոստովանին թէ անիկայ է
Քրիստոսը , բայց կը յանդիմանուին անկէ · 43 Քրիստոս կը
քարոզէ քաղաքներուն մէջ :

1 Եւ ՝Յիսուս ՝Հոգւով Սրբով լեցուած Յորդա-
նանէն դարձաւ , Բ ու ՝Հոգիէն անապատը
2 տարուեցաւ , Եւ քառասուն օր Սատանային փոր-
ձուեցաւ · Բու ան օրերը բան մը չկերաւ · և ան
օրերը լմընալէն ետև՝ անօթեցաւ :
3 Ու Սատանան ըսաւ անոր · Եթէ որ Աստուծոյ
4 Որդին ես , ըսէատ քարին որ հաց ըլլայ : Եւ
Յիսուս պատասխան տուաւ անոր՝ ու ըսաւ ·
Դ Գրուած է թէ , Ո՛չ միայն հացով կ՛ապրի
մարդ , հապա Աստուծոյ ամէն խօսքովը :

՝ Հռոմ · գ · 18 , ՀԱ ; ա Մն ·
Բ · 10 , ՀԱ ;
՝ Ծն · ժա · 24 , 26 ;
՞ Տես Ծն · ժա · 12 ;
՛ Ծն · և · 6 , ՀԱ ; ժա · 10 , ՀԱ ;
՟ Ծն · և · 1 , 2 ;
= Մատ · գ · 1 ; Մար · ա · 12 ;
Բ Հմբ 14 ; ԳԼ · բ · 27 ;
Գ ԵԼ · ԼԴ · 28 ; գԹագ · ԺԹ · 8 ;
Դ Բ Օր · ը · 3 ;

5 Եւ Սատանան մէկ բարձր լեռ մը հանելով զա-
նիկայ , աշխարհի բոլոր թագաւորութիւններըն
6 դիւրաւ անոր մէկ վայրկեանի մը մէջ . Եւ Սատա-
նան ըսաւ անոր . Ես ամէն իշխանութիւնը ու
անոնց փառքը քեզի պիտի տամ , Է ինչու որ ինծի
յանձնուած է . և որու որ ուզեմ՝ կու տամ անի-
7 կայ . Ուստի թէ որ դուն իմ առջիս երկրը-
8 պագութիւն ընես , ամէնը քեզի ըլլայ : Եւ Յի-
սուս պատասխան տուաւ անոր՝ ու ըսաւ . *Ը Գրը-
ուած է թէ , Քու Տէր Աստուծոդ երկրպագու-
թիւն ընես , ու միայն զանիկայ պաշտես :
9 Է Եւ զանիկայ տարաւ Երուսաղէմ , ու տաճա-
րին աշտարակին վրայ կայնեցուց , ու ըսաւ անոր .
Եթէ որ դուն Աստուծոյ Որդին ես , քեզ ասկէ վար
10 ձգէ . Ինչու որ Ը գրուած է թէ , Իր հրեշտակնե-
րուն պիտի պատուիրէ քեզի համար՝ որ քեզ պահեն .
11 Ու ձեռքերնուն վրայ պիտի վերցընեն քեզ , որ
12 չըլլայ թէ ոտքդ քարի զարնես : Եւ Յիսուս պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ անոր . Ը Ըսուած է թէ
13 Քու Տէր Աստուածդ չփորձես : Ու երբոր Սատա-
նան ամէն փորձութիւնը կատարեց , Ժ ատեն մը
նո կեցաւ անկէ :
14 Է Եւ Յիսուս Ա Հոգիին զօրութեամբը Գա-
լիլեա դարձաւ . ու անոր համբաւը ան գաւառին
15 ամէն կողմերը տարածուեցաւ : Եւ ինքը անոնց
ժողովարաններուն մէջը կը սորվեցընէր , ու ամենէն
կը փառաւորուէր :
16 Ու եկաւ Բ Նազարէթ , ուր որ ինքը մեծցած

Է Ցօհ . ժբ . 31 ; ժդ . 30 ; Ցայտ . ժդ . 2 , 7 ;
* Ո՞ւռե՛ Եսի՛ս գնա Սատա-
նայ . ինչու որ գրուած
Ղ Բ Օր . գ . 13 ; ժ . 20 ;
Է Մատ . դ . 5 ;
Ը Սաղ . զա . 11 ;
Թ Բ Օր . գ . 16 ;
Ժ Ցօհ . ժդ . 30 ; Եբր . դ . 15 ;
Ի Մատ . գ . 12 ; Ցօհ . դ . 43 ;
Լ Հմր 1 ;
Խ Գոր . ժ . 37 ;
Ծ Մատ . բ . 23 ; ժդ . 54 ;
Մար . գ . 1 ;

էր . և իր սովորութեանը պէս Հ շաբաթ օրը մտաւ
17 ժողովարանը , ու եկաւ որ կարդայ : Եւ տուին
անոր Եսայի մարգարէին գիրքը . ու երբոր գիրքը
բացաւ , գտաւ այն տեղը՝ ուր որ գրուած էր .
18 ՙՏէրոջը Հոգին իմ վրաս է . *ինչու որ՚՝ պիս
օծեց աղքատներուն աւետարան քարոզելու . զիս
խրկեց կոտրած սիրտ ունեցողները բժշկելու .
19 Գերիներուն ազատութիւն , և կոյրերուն տեսու-
թիւն քարոզելու , հարատահարութիւն կրողները
ազատ թող տալու , Տէրոջը ընդունելի տարին քա-
20 րոզելու : Եւ գիրքը գոցելով՝ տուաւ սպասաւորին
ու նստաւ . և ժողովարանը եղողներուն ամէնը
21 աչքերնին անոր վրայ կը նայէին : Եւ սկսաւ ա-
նոնց ըսել . Այսօր այս գրուածը կատարուեցաւ , ա-
22 ձեր ականջները լսեցին : Եւ ամէնքը անոր վրայ կը
վկայէին , ու կը զարմանային անոր բերնէն ելած
շնորհալի խօսքերուն վրայ՝ ու կ՚ըսէին . ՂԱյսիկայ
23 Յովսեփին որդին չէ՞ : Եւ ըսաւ անոնց . Անշո՛ւշտ որ
դուք ինծի պիտի ըսէք այս առակը . Բժի՛շկ՝ քու
անձդ բժշկէ . ե՛ն որչափ բաներ լսեցինք որ Կափառ-
նայումի մէջ եղաւ , ՛ հո՛ս ալ ըրէ քու քաղաքիդ
24 մէջ : Եւ ըսաւ . Ա՛մէնարիտ կ՚ըսեմ ձեզի թէ ,
25 ›Մարգարէ մը իր քաղաքին մէջ ընդունելի չէ : Եւ
ճիշտ կ՚ըսեմ ձեզի , ՚թէ շատ որբևարիներ կային
Եղիայի օրերը Իսրայէլի մէջ , երբոր երկինք տարի
ու վեց ամիս երկիրը գոցուեցաւ , անանկ որ մեծ
26 սով եղաւ բոլոր երկրին մէջ . Բայց Եղիան ա-
նոնցմէ մէկուն չխրկուեցաւ , հապա միայն Սի-
դոնացւոց Սարեփթա քաղաքին մէջ որբևարի կնկան

¦ Գոր . ժգ . 14 : ժէ . 2 :
ՀԵս . կա . 1 :
* Կամ անոր համար
Ն Սաղ . խե . 2 : Մատ . ժգ . 54 : Մար . գ . 2 : ԳԼ . բ . 47 :
ՂԾՕՀ . գ . 42 :
ՃՄատ . դ . 13 : ժա . 23 :
ՃՄատ . ժգ . 54 : Մար . գ . 1 :
›Մատ . ժգ . 57 : Մար . գ . 4 : ԾՕՀ . դ . 44 :
՚դ Թագ . ժէ . 9 : ժը . 1 : Ցակ . ե . 17 :

27 մը : Ն Ա՛ւ շատ բորոտներ կային Իսրայէլի մէջ
Եղիսէ մարգարէին առեներ . ու անոնցմէ մէկը
չմաքրուեցաւ , հապա միայն՝ Նեեման Ասորին :
28 Ա՛ւ ժողովարանին մէջ ամէնքն ալ բարկութիւնով
29 լեցուեցան՝ երբոր աս խօսքերը լսեցին . Ու ելան ա-
նիկայ քաղաքէն դուրս հանեցին , և տարին զանի-
կայ մինչև ան լեռանը ցցուած ծայրը , որուն վրայ
իրենց քաղաքը շինուած էր , որ զանիկայ բարձր
30 տեղէն վար ձգեն : Բայց ինքը անոնց մէջէն ան-
ցաւ գնաց :
31 Ն Ա՛ւ իջաւ Գաղիլեայի Կափառնայում քաղաքը .
32 ու շաբաթ օրերը կը սորվեցընէր անոնց : Ա՛ւ կը
զարմանային անոր վարդապետութեանը վրայ .
Որովհետև որ իշխանութիւնով էր անոր խօսքը :
33 Ն Ա՛ւ ժողովարանին մէջ մարդ մը կար , որ պիղծ
դևի ոգի ունէր , ու մեծ ձայնով մը աղաղակեց՝
34 Ըսելով . Ծո՛ղ տուր , դուն մեզի հետ ի՞նչ բան
ունիս՝ Յիսո՛ւս Նազովրեցի . միթէ մեզ կորսընց-
ընելո՞ւ եկար . Գիտեմ քեզ ո՛վ ես , Սուրբը
35 Ծոյ Աստուծոյ : Ա՛ւ Յիսուս սաստեց անոր՝ ըսելով .
Պապանձէ՛ ու ի՛ւր ատկէ . ու դևը զանիկայ ներքին
գետնաոսպնեակը մէջտեղը գետինը զարկաւ , և ելաւ
36 անկէ , ու ձեռաս մը չտուաւ անոր : Ա՛ւ զարմանք
եկաւ ամենուն վրայ . և իրարու հետ կը խօսէին՝
ու կ՚ըսէին . Ա՛յս ի՞նչ խօսք է , որ իշխանութիւ-
նով և զօրութիւնով կը հրամայէ պիղծ ոգինե-
37 րուն , ու կ՚ելլեն : Ա՛ւ անոր համբաւը տարա-
ծուեցաւ շրջակայ գաւառին ամէն տեղերը :
38 Է՚ւ ժողովարանէն ելլելով՝ Սիմոնին տունը
39 մտաւ : Սիմոնին զոքանչն ալ սաստիկ ջերմով կը
40 տանջուէր , ու անոր համար աղաչեցին իրեն : Ա՛ւ

ն Գ Թագ . ե . 14 :
՝ Ցօհ . բ . 59 ; ժ . 39 :
ն Մատ . գ . 13 ; Մար . ա . 21 :
՛ Մատ . գ . 28 , 29 ; Տիտ .
բ . 15 :

՚ Մար . ա . 23 :
՝ Հմր 42 :
՝ Սաղ . ժգ . 10 ; Դան . թ . 24 ;
Գլ . ա . 35 :
Է Մատ . բ . 14 ; Մար . ա . 29 :

Յիսուս անոր վրայ կայնելով՝ սաստեց չերմին, որ թողուց զանիկայ. և չուտ մը եղաւ, ու անոնց սպասաւորութիւն կ'ընէր։

41 ☩ Նէ արևը մտքը մեռած առնը՝ ամէն անոնք որ ունէին տեսակ տեսակ ցաւերով հիւանդները, իրեն բերին զանոնք. ինքն ալ անոնցմէ ամէն մէկուն
42 վրայ ձեռք դնելով՝ բժշկեց զանոնք։ ☩ Նաեւ ալ կ'ելլէին շատերէն, կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին թէ, Դուն ես Քրիստոս՝ Աստուծոյ Որդին. ☩ և ինքը կը սաստէր՝ ու թող չէր տար անոնց որ խօսին, ինչու որ գիտէին թէ ինքը Քրիստոսն է։

43 ☩ Ու երբոր ցորեկ եղաւ, ելաւ ու գնաց անապատ տեղ մը, և ժողովուրդները կը փնտռէին զանիկայ. եկան մինչև անոր, ու կը ստիպէին զանիկայ որ իրենցմէ չերթայ, բայց անիկայ բսաւ
44 անոնց. Պէտք է ինծի՝ որ ուրիշ քաղաքներու ալ Աստուծոյ թագաւորութիւնը քարոզեմ. քանզի
45 ասո բանիս համար խրկուած եմ։ ☩ Ու Գալիլեայի ժողովարաններուն մէջ կը քարոզէր։

ԳԼՈՒԽ Ե

1 Քրիստոս Պետրոսի նաւը նստած՝ կը սորվեցնէ ժողովրդոց, 4 և ձկանց հրաշալի որսով մը կը ցուցնէ թէ Պետրոսը ու անոր ընկերները մարդոց որսորդներ պիտի ըլլէ։ 12 Քրիստոս բորոտը կը մաքրէ. 16 անապատ տեղ մը քաշուած՝ աղօթք կ'ընէ. 18 անդամալոյծ մը կը բժշկէ. 27 իրեն կը կանչէ Մատթէոս մաքսաւորը. 29 մեղաւորներու հետ հաց կ'ուտէ. 34 և կը նախաձայնէ թէ իր հետքառնալէն ետև՝ առաքեալները պիտի կրեն ու ծոմ պահեն։

1 ☩ Ու եղաւ որ երբ ժողովուրդը անոր բոլորտիքը դիպուկցաւ՝ Աստուծոյ խօսքը լսելու համար, ինքն ալ Գեննեսարեթի ծովակին քովը կեցեր էր։
2 Ու տեսաւ երկու նաւեր՝ որ ծովակին քովը կեցեր էին, և ձկնորսները անոնց մէջէն ելած՝ ուռկաններնին

* Մատ. ը. 16։ Մար. ա. 32։
† Մար. ա. 34։ դ. 11։
‡ Մար. ա. 25, 34։ Հմմ. 34, 35։
– Մար. ա. 35։
÷ Մար. ա. 39։
= Մատ. դ. 18։ Մար. ա. 16։

3 կը լուայինն : Ինքը ան նաւերուն մէկուն մէջը մնաւ՝ որ Սիմոնինն էր . և աղաչեց անոր՝ որ քիչ մը ցամաքէն ջովտան մէջը տանէր . և նստելով՝ նաւուն մէջէն ժողովուրդներուն կը սորվեցընէր :

4 Ու երբոր խօսելէն դադարեցաւ , ըսաւ Սիմոնին . Բ Առանջ տար նաւը դէպ ի խորունկը , և
5 ուռկաններնիդ ձգեցէք յոգ որսալու : Ու Սիմոն պատասխան տալով՝ ըսաւ անոր . Վարդապետ՝ բոլոր գիշերս աշխատեցանք , ու բան մը չբռնեցինք . բայց քու խօսքիդ համար ուռկանը ձգեմ :
6 Ու երբոր ասը ըրին , խիստ շատ ձուկեր ժողվեցին
7 մէջը , ու իրենց ուռկանը կը պատռտուէր : Ու ածք կ'ընէին մէկալ նաւուն մէջ եղող իրենց ընկերներուն՝ որ գան օգնեն իրենց . և եկան , ու երկու նաւերն ալ լեցուցին , մինչև որ ընկղմելու
8 մօտ էին : Սիմոն Պետրոս երբոր տեսաւ , Յիսուսի ծունկերուն իյնալ՝ ու ըսաւ . Տէր՝ ե՛լ քովէս մեկզի գնա , ինչու որ ես մեղաւոր մարդ
9 մըն եմ : Վասն զի սաստկութիւնը պատեց անիկայ և անոր հետը եղող ամէնը , ան իրենց բռնած
10 ձուկերուն որսին համար . Նոյնպէս ալ Զեբեդէոսին որդիքը Յակոբոսը և Յովհաննէսը , որոնք Սիմոնին ընկերներն էին . ու Յիսուս ըսաւ Սիմոնին . Մի վախնար , Դ ասկէետև մարդոց որսորդ
11 պիտի ըլլաս : Ու նաւերը ցամաքը հանելով՝ Ե ամէն բան թողուցին , ու անոր ետևէն գացին :
12 Ը Ու եղաւ որ երբ ինքը քաղաքի մը մէջ էր , ահա մէկ մարդ մը բորոտութիւնով լեցուն՝ երբոր Յիսուսը տեսաւ , երեսի վրայ իյնալով աղաչեց անոր՝ ու ըսաւ . Տէր՝ թէ որ ուզես , կրնաս զիս

Բ Ցօհ . ի . 6 :
Գ ր Թագ . ղ . 9 ; գ Թագ . ժէ . 18 :
Դ Մատ . դ . 19 ; Մար . ա . 17 :
Ե Մատ . գ . 20 ; ԺԹ . 27 ; Մար . ա . 18 ; Գղ . ԺԸ . 28 ;
Զ Մատ . ը . 2 ; Մար . ա . 40 :

13 մաքրել : Ու Յիսուս իր ձեռքը երկընցընելով՝ դպաւ անոր, ու ըսաւ. Կ՚ուզեմ՝ մաքրուէ. և
14 շուտ մը բորոտութիւնը անկէ գնաց : Ե Ու ինքը պատուիրեց անոր որ մէկու մը չըսէ, Հապա ըսաւ. Գնա քեզ քահանային ցուցո՛ւր, և ընծայէ պատուիրածին պէս քու մաքրուելուդ ընծան տո՛ւր՝
15 անոնց վկայութիւն ըլլալու համար : Ու անոր վրայով խօսքը աւելի կը տարածուէր. Ը ու շատ ժողովուրդներ կը ժողվուէին մտիկ ընելու, և անով
16 իրենց հիւանդութիւններէն բժշկուելու : Թ Ու ինքը անապատ տեղեր կը քաշուէր, և աղօթք կ՚ընէր :
17 Ի եղաւ որ մէկ օր մը ինքը կը սորվեցընէր, ու փարիսեցիներ և օրինաց վարդապետներ նստած էին, որոնք Գալիլեայի ու Հրէաստանի ու Երուսաղէմի բոլոր գիւղաքաղաքներէն ժողվուած էին. ու Տէրոջը զօրութիւնը հոն էր անոնք բժշկելու :
18 Ժ Ու ահա մարդիկ՝ մէկ անդամալոյծ մարդ մը մահիճովը բերին, և ձեռքը կը փնտռէին թէ ինչպէս զանիկայ ներս խօթեն, ու դնեն անոր
19 առջևը. Ի երբոր բազմութենէն ճամբայ չէին գտներ՝ որ անկէ ներս խօթեն անիկայ, տանիքին վրայ ելան, և զանիկայ կղմինտրներուն մէջէն մահիճովը մէջտեղը Յիսուսին առջևը իջեցուցին :
20 Ու անիկայ տեսնելով անոնց հաւատքը՝ ըսաւ. Ա նոր. Ի՛վ մարդ՝ քու մեղքերդ քեզի ներուած են :
21 Ու Եզպիրները ու փարիսեցիները սկսան խորհիլ, ու ըսել. Ի՞վ է ասիկայ, որ հայհոյութիւններ կը խօսի. Ե ո՞վ կրնայ մեղաց թողութիւն տալ,
22 բայց միայն Աստուած : Ու Յիսուս իմանալով ա-

Ե Մատ. ը. 4։
Է Ղև. ժգ. 4, 10, 21, 22։
Ը Մատ. գ. 25։ Մար. գ. 7։ Ցօհ. գ. 2։
Թ Մատ. ժգ. 23։ Մար. գ. 46։
Ժ Մատ. թ. 2։ Մար. բ. 3։
Ի Մատ. թ. 3։ Մար. բ. 6, 7։
Ե Սաղ. ը. 5։ Ես. խգ. 25։

նոյն խորհուրդները՝ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ
23 անոնց . Սրտերնուդ մէջ ի՞նչ կը խորհիք : Ո՞րը
աւելի դիւրին է . Ո՛ւռ մեղքերդ քեզի ներուած
24 են ըսո՞ղը , թէ Ելի՛ ու քալէ՛ ըսելը : Հապա որ-
պէս զի գիտնաք՝ թէ Որդին մարդոյ իշխանութիւն
ունի երկրի վրայ մեղքերու թողութիւն տալու ,
(ըսաւ անդամալոյծին ,) Ո՛րեզի կ'ըսեմ , Ելի՛ ը
25 մահիճդ առ՝ ու տո՛ւնդ գնա : Ան ալ իսկոյն ա-
նոնց առջեւը ելաւ , ու վրան առաւ՝ ինչ բանի
վրայ որ պառկած էր , և գնաց իր տունը , ու Ա-
26 ստուծոյ փառք կու տար : Ու ամէնքը ապշած մնա-
յին , ու Աստուծոյ փառք կու տային . և վախով
լեցուած՝ կ'ըսէին թէ , Այսօր նորանշան բաներ
տեսանք :
27 Ու աս բաներէն ետև ելաւ ան՛կէ , ու տեսաւ
մէկ մաքսաւոր մը՝ որուն անունը Ղե՛ւի էր , որ
մաքս ընդունելու տեղը նստեր էր , ու ըսաւ անոր .
28 Դո՛ւն ե՛տ ե՛կուր : Ան ալ թողուց ամէնը՝ և ելաւ
29 գնաց անոր ետևէն : Ու Ղե՛ւի անոր մեծ կոչունք
մը ըրաւ իր տանը մէջ . Ու շատ բազմութիւն
կար մաքսաւորներու և ուրիշներու՝ որ անոնց հետ
30 սեղան նստեր էին : Ու անոնց դպիրները ու փա-
րիսեցիները տրտունջ կ'ընէին անոր աշակերտնե-
րուն ու կ'ըսէին . Ինչո՞ւ համար մաքսաւորներուն
31 և մեղաւորներուն հետ կ'ուտէք ու կը խմէք : Ու
Յիսուս պատասխան տալով՝ ըսաւ անոնց . Ա-
ռողջներուն բժիշկ պէտք չէ , հապա հիւանդնե-
32 րուն . Ես չարդարները կանչելու չեկայ , հապա
մեղաւորները ապաշխարութեան :
33 Անոնք ալ ըսին անոր . Ինչո՞ւ Յովհաննէսին
աշակերտները շատ անգամ ծոմ կը պահեն , և ա-

ֆ Մատ . թ . 9 ; Մար . բ . 13 , 14 ;
ֆ Մատ . թ . 10 ; Մար . բ . 15 ;
հ Գլ . ժե . 1 ;
յ Մատ . թ . 13 ; ա Տիմ . ա . 15 ;
ղ Մատ . թ . 14 ; Մար . բ . 18 ;

ղօթքները կ'ընեն , նոյնպէս ալ փարիսեցւոց աշա-
կերտները . և քովինները դ կ'ուտեն ու կը խմեն :
34 Ընդհակառակ ալ ըսաւ անոնց , Արնաք հարսնիքին
տղոցը ծոմ պահել տալ՝ քանի որ փեսան իրենց
35 հետն է : Բայց օրեր պիտի գան՝ որ երբ փեսան ի-
րենցմէ վերցուի , հապա ան օրերը ծոմ պիտի
36 պահեն : ¶ Առակ մըն ալ ըսաւ անոնց թէ , Ոեւկը
չձգեր նոր լաթի կտոր հին հանդերձի վրայ . եթէ
ոչ՝ ան նորը պատռուածք ալ կ'ընէ , ու հինցածին
հետ ալ չիտեսանիր ան նոր լրնէն եղած կտորը :
37 Եւ մեկը նոր գինին հին տիկերու մէջ չդներ . եթէ
ոչ՝ նոր գինին հին տիկերը կը պատռէ , ինքը կը
38 թափի , ու տիկերը կը կորնչին . ¶ապա նոր գի-
նին նոր տիկերու մէջ դնելու է , ու երկուքն ալ
39 կը պահուին : Եւ մեկը հին գինին խմելէն ետև՝
անմիջապէս նորը չուզեր . քանզի կ'ըսէ թէ
¶հինը աւելի ախորժելի է :

ԳԼՈՒԽ Ը.

1 Ջրհատոս շաբաթ օրուան պահպանութեանը վրայով փարի-
սեցւոց կուրութիւնը կը յանդիմանէ Սուրբ Գրոց վկայու-
թեամբը՝ փաստով և հրաշքով . 13 տատուերկու առաքեալ-
ները կ'ընտրէ . 17 հիւանդները կը բժշկէ . 20 ժողովրդոց
առջևը իր աշակերտներուն խօսելով՝ կը ցուցընէ թէ որո՞նց
կը վայլէ երանութիւնը և որո՞նց վայր . 27 կը պատուիրէ
թշնամին սիրել , 46 և Աստուծոյ խօսքին հնազանդելով
բարիք գործել , որ չըլլայ թէ առանց հիմնի հողի վրայ շի-
նուած տան մը պէս կործանինք փորձութեան օրը :

1 Ու՝ եղաւ որ երկրորդ առաջին շաբաթ օրը՝ ինքը
ցորենի հասկեր փրցընելով , ձեռքերնուն մէջ կը
2 շփէին՝ ու կ'ուտէին : Ու փարիսեցիներէն ոմանք
ըսին անոնց . Ատ ի՞նչ բան կ'ընէք , որ արժան
3 չէ ընել շաբաթ օրը : Եւ Յիսուս պատասխան

¶ Մատ . թ . 16 , 17 : Մար . ր . 21 , 22 :
¶ Մատ . ժբ . 1 : Մար . բ . 23 :
¶ Եղ . ի . 10 :
¶ ա Թագ . իա . 6 :
¶ Ղև . իդ . 9 :

տալով անոնց ըսաւ . Ձի՞ք կարդացեր դուք Դաւիթին ըրածը , երբոր անօթեցաւ ինքը՝ և անոնք
4 որ իր հետն էին . Ինչպէս անիկայ Աստուծոյ տունը մտաւ , և առաջաւորութեան հացերը առաւ ու կերաւ , և տուաւ անոնց ալ՝ որ իր հետն էին . Ե որ ՚ի քահանայէ մը օրինաւոր չէ ուտել , բայց
5 միայն քահանաներուն : Նաև ըսաւ անոնց . Որդին մարդոյ շաբաթին ալ Տէրն է :
6 Ի՛ւ եղաւ որ ուրիշ շաբաթ օր մըն ալ ինքը ժողովարանը մտաւ՝ ու կը սորվեցընէր . և հոն մարդ
7 մը կար , որուն աջ ձեռքը չորցած էր : Նաև դպիրներն ու փարիսեցիները անոր կը սպասէին՝ թէ շաբաթ օրը պիտի բժշկէ , որպէս զի ամբաստանութեան առիթ մը գտնեն անոր դէմ : Իսկ
8 ինքը գիտնալով անոնց խորհուրդները , ըսաւ այն մարդուն՝ որուն ձեռքը չորցած էր . Ելլէ՛ մէջտեղը
9 կայնէ . ան ալ ելաւ կայնեցաւ : Ես առնիմ Յիսուս ըսաւ անոնց . Ձեզի բան մը հարցընեմ . Շաբաթ օրը ի՞նչ արժան է , բարիք ընել , թէ չարիք ընել . հոգի մը ապրեցընե՞լ , թէ
10 մեռցընել : Նաև շուրջանակի ամէնուն վրայ նայելով՝ ըսաւ անոր . Ձեռդ երկընցուր . ան ալ այնպէս ըրաւ . ու անոր ձեռքը ողջացաւ միւսին
11 պէս : Նաև անոնք կատաղութեամբ լեցուեցան , ու իրարու հետ կը խօսէին՝ թէ ի՞նչ ընեն Յիսուսին :
12 Ո՚Նաև եղաւ որ ան օրերը լեռը ելաւ աղօթք ընելու , ու բոլոր գիշերը Աստուծոյ աղօթք ընելով
13 անցուց : Ու երբոր առաւօտ եղաւ , կանչեց իր աշակերտները , ե՛ւ անոնցմէ տասներկու հոգի ընտրեց , որոնք առաքեալ ալ անուանեց . Սիմոնը
14 որուն որ Պետրոս ալ անուանեց , և անոր եղբայրը Անդրեասը , Յակոբոսը ու Յովհաննէսը , Փիլիպ-

Ի Մատ . ժբ . 9 ; Մար . գ . 1 ; Գղ . ժգ . 14 ; ժդ . 3 ; Ցօհ . թ . 16 ;

Ղ Մատ . ժդ . 23 ;
Ի Մատ . ժ . 1 ;
Ը Ցօհ . ա . 42 ;

15 պոսը և Խարթուղիմէոսը, Մատթէոսը և Թովմասը, Ալփէոսեան Յակոբոսը և Նախանձայոյզ
16 ըսուած Սիմոնը, Յակոբոսին Յուդան և Իսկարիովտացի Յուդան՝ որ և մատնիչ եղաւ։
17 Ու անոնց հետ իջնելով՝ մէկ տափարակ տեղ մը կայնեցաւ. նաև իր աշակերտներուն ժողովը՝ ու մեծ բազմութիւն մը ժողովուրդներու բոլոր Հրէաստանէն, ու Երուսաղէմէն, և Տիւրոսի ու Սիդոնի ծովեզերքէն.
18 Որոնք եկան անոր խօսիլը մտիկ ընելու, ու իրենց հիւանդութիւններէն բժշկուելու. և պիղծ ոգիներէն նեղութիւն կրողները ալ եւնան, ու կը բժշկուէին։
19 Ու բոլոր ժողովուրդը կ'ուզէր իրեն դպչիլ. Վասն որ զօրութիւն կ'ելլէր իրմէն, ու ամենը կը բժշկէր։
20 Ու ինքը իր աչքերը դէպ՚ի իր աշակերտներուն վերցուց՝ ու ըսաւ. Երանի ձեզի աղքատներուդ, ընչու որ ձերն է Աստուծոյ թագաւորութիւնը։
21 Երանի ձեզի՝ որ հիմա անօթի էք, ընչու որ պիտի կշտանաք. Երանի ձեզի՝ որ հիմա կուլաք, ընչու որ պիտի խնդաք։
22 Երանի է ձեզի՝ երբոր մարդիկ ձեզ ատեն, ու երբոր ձեզ իրենց ընկերութենէն մերժեն՝ ու նախատեն, և ձեր վրայով դէշ անուն հանեն Որդւոյ մարդոյ պատճառովը։
23 Ուրախ եղէք այն օրը՝ ու ցնծացէք, որ ահա ձեր վարձքը շատ է երկինքը. Վասն որ իրենց
24 հայրերը այսպէս կ'ընէին մարգարէներուն։ Բայց վայ ձեզի հարուստներուդ, ընչու որ ձեր մխի-

[1] Ցուղ. 1։
[2] Մատ. գ. 25։ Մար. գ. 7։
[3] Մատ. ժգ. 36։
[4] Մար. ե. 30։ ԳԼ. բ. 46։
[5] Մատ. ե. 3։ ժա. 5։ Ցակ. բ. 5։
[6] Եա. ձե. 1։ կե. 13։ Մատ. ե. 6։
[7] Եա. կա. 3։ Մատ. ե. 4։
[8] Մատ. ե. 11։ ա Պետ. բ. 19։ գ. 14։ գ. 14։
[9] Ցօհ. ժգ. 2։
[10] Մատ. ե. 12։ Գործ. ե. 41։ Կող. ա. 24։ Ցակ. ա. 2։
[11] Գործ. է. 51։
[12] Ամով. գ. 1։ Ցակ. ե. 1։
[13] ԳԼ. ժբ. 21։
[14] Մատ. գ. 2։ 5։ 16։ ԳԼ. ժգ. 25։

25 թաղուեթիւնը առած է՛ք : ՚Ա՚ւ ձեզի՛ որ կուշտ
է՛ք , ինչու որ պիտի անօթենաք . " վա՚յ ձեզի որ
հիմա կը ծիծաղի՛ք , ինչու որ սուգ պիտի ընէ՛ք ու
26 լա՛ք : ՚Ա՚ւ ձեզի՛ երբոր *մարդիկ ձեր վրայով
աղէկ խօսին , ինչու որ իրենց հայրերը այդպէս
կ՚ընէին սուտ մարգարէներուն :
27 Ա՚Հայդ կ՚ըսեմ ձեզի՛ որ մտիկ կ՚ընէ՛ք . Սիրե-
ցէ՛ք ձեր թշնամիները . ձեզ ատողներուն բարի
28 ըրէ՛ք . Ձեզ անիծողները օրհնեցէ՛ք , Ձեզի նե-
ղութիւն տուողներուն համար աղօթք ըրէ՛ք :
29 "Ո՚վ որ քու մէկ ծնօտիդ կը զարնէ , մէկալն ալ
մօտեցուր անոր . "և ան որ քու վերարկուդ քեզ-
մէ կը հանէ , մի՛ արգիլեր անկէ շապիկդ ալ :
30 ՀՈ՚վ ամէնուն որ քեզմէ կ՚ուզէ՝ տո՛ւր , ու քու
31 բաներդ առնողէն պահանջե՛ր մի՛ պահանջեր : "Ու
ինսոր կ՚ուզէ՛ք որ մարդիկ ձեզի ընեն , դուք
32 ալ անոնց անանկ ըրէ՛ք : ՚Ու թէ որ դուք
ձեզ սիրողները սիրէ՛ք՝ ի՞նչ շնորհ կ՚ունե-
նաք . ինչու որ մեղաւորներն ալ կը սիրեն
33 զիրենք սիրողները : Ու թէ որ դուք ձեզի բա-
րի ընողներուն բարի ընէ՛ք , ի՞նչ շնորհ կ՚ու-
նենաք . ինչու որ մեղաւորներն ալ նոյն բաները կ՚ը-
34 նեն : ՚Ու թէ որ անանկ մարդիկներու փո-
խատ՝ որոնցմէ յոյս ունիք առնելու , ի՞նչ շնորհ
կ՚ունենաք . ինչու որ մեղաւորներն ալ մեղաւոր-
ներուն փոխ կու տան , որ նոյն չափովը նո՛ւ առնեն :
35 "Հ՚ապա սիրեցէ՛ք ձեր թշնամիները , ու
բարի ըրէ՛ք . ֊և փո՛խ տուէ՛ք առանց փոխարէնի

ա Ե՞ս . կե . 13 :
" Ա՚ռակ . ժգ . 13 :
ը Ց՞ղ . ժե . 19 : ա Ց՞ղ . գ . 5 :
* Ո՚մանք՝ բոլոր մարդիկ
գ Եւ . իգ . 4 : Ա՚ռակ . իե . 2 :
Մ՚ատ . և . 44 : Հ՚ռ 35 : Հռով . ժբ . 20 :
ե Գւ . իգ . 34 : Գ՚ղտ . է . 59 :
~ Մ՚ատ . և . 39 :

" ա Պետ . գ . 7 :
է Բ Օր . ժե . 7 , 8 , 10 : Ա՚ռակ .
իա . 26 : Մ՚ատ . և . 42 :
թ Մ՚ատ . է . 12 :
ժ Մ՚ատ . և . 46 :
ի Մ՚ատ . է . 42 :
~ Հ՚ռ 27 :
֊ Սաղ . լէ . 26 : Հ՚ռ 30 :

մը ապաանելու. և ձեր վարձքը շատ պիտի ըլլայ, ու *Հարձրելոյն որդիքը պիտի ըլլաք. ինչու որ անիկայ բարերար է ապերախտներուն ու չարե-
36 րուն: °Ուրեմն դթած եղէք՝ ինչպէս որ ձեր Հայրն
37 ալ դթած է: ՖՄի դատէք, ու պիտի չդատուիք. մի՛ դատապարտէք, ու պիտի չդատապար-
տուիք. ներեցէ՛ք, ու ձեզի պիտի ներուի.
38 ¬Տուէ՛ք՝ ու ձեզի պիտի տրուի. աղէկ չափով՝ կոխուած՝ ցնցուած՝ լիփլեցուն պիտի տրուի Ի ձեր
դոգը. Ֆքանզի ան չափովը՝ որով դուք կը չափէք,
ձեզի պիտի չափուի:
39 Առակ մըն ալ բսաւ անոնց. ՏՄէթ կոյրը կոյրին կրնա՞յ առաջնորդութիւն ընել. չէ՞ որ ե-
40 կուքն ալ փոսը պիտի իյնան: ÞՇակերտը իր վարդապետէն մեծ չէ. բայց ամէն կատարեալ
վարժուածը իր վարդապետին պէս կ՛ըլլայ:
41 ՂԱ՛ւ ինչո՞ւ քու եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը կը տեսնես, ու քու աչքիդ մէջի գերանին չես նայիր:
42 Կամ ի՞նչպէս կրնաս ըսել քու եղբօրդ. Ա՛ղբայր՝ թո՛ղ տուր որ աչքիդ մէջի շիւղը հանեմ. և դուն
քու աչքիդ մէջի գերանը չես տեսներ. կեղծաւոր՝ Ռառաջ քու աչքիդ գերանը հանէ՛, ու ետքը պիտի
նայիս քու եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը հանելու:
43 ÞՈ՛չ ինչու որ չկայ բարի ծառ մը՝ որ չար պտուղ բերէ. ոչ ալ չար ծառ մը՝ որ բարի պտուղ
44 բերէ. Ծվ՝ ամէն ծառ իր պտուղէն կը ճանչցուի. ինչու որ փուշերէն թուզ չեն քաղեր,
45 ու մորենիէն խաղող չեն ժողվեր: ÞՆարի մարդը

* Մատ. ե. 45:
ª Մատ. ե. 48:
Ֆ Մատ. է. 1:
= Ռուակ. ԺԹ. 17:
Þ Սաղ. ՀԹ. 12:
ß Մատ. է. 2: Մարկ. դ. 24: Ցակ. բ. 13:
Ծ Մատ. ԺԱ. 14:
Ի Մատ. Ժ. 24: Ցօհ. ԺԳ. 16: ԺԱ. 20:
Ղ Մատ. է. 3:
Ի Տե՛ս Ռուակ. Ժբ. 17:
Ը Մատ. է. 16, 17:
Ր Մատ. Ժբ. 33:
Ֆ Մատ. Ժբ. 34:

իր սրտին բարի գանձէն բարութիւն կը բղխէ , և չար մարդը իր սրտին չար գանձէն չարութիւն կը բղխէ . ինչու որ իր բերանը սրտին առկայութենէն կը խօսի :

46 Ան ինչու զիս Տէր Տէր՝ կը կոչէք , ու բան-
47 բաներս չէք կատարեր : Ամէն մէկը որ ինծի կու-գայ և իմ խօսքերս կը լսէ՝ ու անոնք կը կատարէ ,
48 ձեզի ցուցընեմ թէ որու կը նմանի : Նմանիկայ տուն շինող մարդու մը կը նմանի , որ փորեց ու խո-րտնկցուց , ու հիմը վէմի վրայ դրաւ . և ջուրերուն յորդած առեղը՝ զեղը զարկաւ անոր տանը , ու չկրցաւ զանիկայ շարժել . ինչու որ վէմի վրայ հաս-
49 տատուած էր : Բայց ան որ իմ խօսքերս կը լսէ՝ ու չկատարեր , կը նմանի անոր մարդուն՝ որ հողի վրայ առանց հիմի տուն կը շինէ . որուն զեղը զարկաւ , և շուտ մը փլաւ , ու անոր տանը կործա-նումը մեծ էր :

ԳԼ . Ը

1 Քրիստոս աւելի մեծ հաւատք կը գտնէ հնդիանոս հարիւրա-պետի մը վրայ՝ քան թէ Հրեից վրայ . 10 անոր ծառան չաւ-ատած կը բժշկէ . 11 Նային քաղաքէն եղող այրի կնկան մը զաւակը կը յարուցանէ . 19 իր հրաշքները յիշելով պատաս-խան կու տայ Յովհաննէսին իրկած մարդոցը . 24 Յովհան-նէսին վրայով իր ունեցած գաղափարը կը յայտնէ ժողովուր-դին . 30 կը յանդիմանէ Հրեաները՝ որ ո՛չ Յովհաննէսին և ո՛չ իր վարմունքովը համոզուեցան . 36 կը ցուցնէ թէ ինչը բարեկամ է մեզաւորներուն , չէ թէ զանոնք մեղքի պահելու , այլ անոնց մեղքերը ներելու , երբոր անոնք զղջի գան ու հաւատան :

1 Եւ երբոր իր բոլոր խօսքերը ժողովուրդին ականջ-
ներուն խօսէք լմընցուց , մտաւ Կափառա-
2 նայում : Եւ հարիւրապետի մը ծառայ ծանր հիւանդացած՝ մօտ էր մեռնելու , որ սիրելի էր ա-
3 նոր : Երբոր Յիսուսի վրայով լսեց , Հրէականներէն

Ի Մատ . ժբ . 34 :
Լ Մարկ . ա . 6 : Մատ . է . 21 : իե . 11 : Գա . ժգ . 25 :
Ի Մատ . է . 24 :
— Մատ . ը . 5 :

ման՝ մը ծերեր խրկելով , աղաչեց անոր՝ որ գայ իր
4 *ծառան ապրեցընէ : Անոնք ալ եկան Յիսուսին՝ և*
թախանձանօք կ՚աղաչէին անոր , ու կ՚ըսէին թէ ,
Ընիկայ արժանի է որուն առ ընծրհը պիտի ընես .
5 *Ինչու որ մեր ազգը կը սիրէ , ու ժողովարանը*
6 *անիկայ շինեց մեզի : Ու Յիսուս անոնց հետ գնաց .*
երբոր առունէն շատ հեռու չէր , հարիւրապետը
խրկեց անոր ըսելու թէ բարեկամներ , ու ըսաւ անոր .
Տէր՝ մի յոդնիր , ինչու որ ես արժանի չեմ որ
7 *դուն իմ յարկիս տակը մտնես . Ընոր համար ես*
ինքզինքս ալ արժանի չսեպեցի քեզի գալու . հա-
պա խօսքով ըսուչ , և իմ ծառաս պիտի բժշկուի .
8 *Ինչու որ ես ալ իշխանութեան տակ դրուած մարդ-*
մըն եմ , ու իմ հրամանիս տակը զինուորներ ունիմ .
և ասոր կ՚ըսեմ՝ Գնա , ու կ՚երթայ . և միւսին
թէ՝ Եկուր , ու կու գայ , և ծառայիս թէ՝ Ա-
9 *րանը ըրէ , ու կ՚ընէ : Յիսուս ասոր բանները լսե-*
լով՝ զարմացաւ անոր վրայ . և իր հետևին գացող
ժողովուրդին դարձաւ ու ըսաւ . Ձեզի կ՚ըսեմ ,
որ Իսրայէլի մէջ անգամ ես այսչափ հաւատք
10 *չգտայ : Ու պատգամաւորները նորէն տուն դար-*
ձան , և հիւանդ ծառան առողջացած գտան :
11 Ու եղաւ որ հետևեալ օրը քաղաք մը կ՚երթար ,
որուն անունը Նային էր . և անոր հետը կ՚երթա-
յին իր աշակերտներին շատերը , ու մեծ բազմու-
12 *թիւն : Ու երբոր քաղաքին դրանը մօտեցաւ ,*
ահա մեռեալ մը դուրս կը հանէին , իր մօրը մէկ
հատիկ տղան . և անիկայ որբևայրի էր , ու քա-
13 *ղաքին շատ ժողովուրդը անոր հետն էր : Եր*
Տէրը անիկայ տեսնելով՝ խղճաց անոր վրայ , ու
14 *ըսաւ անոր . Մի լար : Եր մօտենալով՝ դպաւ*
պղնի դպաւ , ու տանողները կանգ առին . և ըսաւ .
15 *Ո՛վ պատանի՝ քեզի կ՚ըսեմ՝ Ելի՛ր : Ու մեռելը*
նստաւ նստաւ , և սկսաւ խօսիլ . ու տուաւ զանի-

[b] Գլ. ը. 54։ Ցօհ. ժա. 43։ | Գոր. թ. 40։ Հռով. դ. 17։

16 կայ իր մօրը : ֆ Եւ ամէնքն ալ վախով բռնուե-
ցան . ու գԱստուած կը փառաւորէին ըսելով
թէ , ՏԱՆԾ մարգարէ մը եղեր է մեր մէջը . և
թէ՝ Ե Աստուած իր ժողովուրդին այցելութիւն
17 բրաւ : Եւ աս ձայնը իր վրայով՝ բոլոր Հրէաս-
տան եղաւ , ու բոլոր շրջակայ տեղուանքը :
18 ՂԵւ Յովհաննէսին պատմեցին իր աշակերտները
19 աս ամէն բաներուն վրայով : Յովհաննէս ալ իր
աշակերտներէն երկուքը իրեն կանչեց , և պատուի
Յիսուսին խրկեց՝ ըսելով . Դուն ա՞ն ես՝ որ գա-
20 լու էիր , թէ ուրիշի մը սպասենք : Եւ անոնք մար-
դիկը եկան անոր՝ ու ըսին . Յովհաննէս Մկրտիչը
մեզ խրկեց քեզի , ու կ՚ըսէ . Դուն ա՞ն ես՝ որ
21 գալու էիր , թէ ուրիշի մը սպասենք : Եւ նոյն
ժամուն շատերը բժշկեց էրէնց հիւանդութիւննե-
րէն՝ ու հարուածներէն՝ և չար ոգիներէն , ու շատ
22 կոյրերու տեսութիւն շնորհեց : Եւ Յիսուս
Ե պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ . Գացէք Յով-
հաննէսին պատմեցէք ինչ որ տեսաք ու լսեցիք .
Ը որ կոյրերը կը տեսնեն , կաղերը կը քալեն ,
բորոտները կը մաքրուին , խուլերը կը լսեն ,
մեռելները յարութիւն կ՚առնեն , Թ աղքատնե-
23 րուն աւետարան կը քարոզուի . Եւ երանի անոր ,
որ իմ վրայովս չգայթակղիր :
24 ժ Ու երբոր Յովհաննէսին խրկած մարդիկը գա-
ցին , Յիսուս սկսաւ ժողովուրդներուն ըսել Յով-
հաննէսին համար . Ի՞նչ տեսնելու ելաք անապա-
25 տին մէջ . եղէգ մը հովին շարժուած : Այլ
ի՞նչ տեսնելու ելաք . փափուկ հանդերձներ հա-
գած մարդ մը . ահա անոնք որ փառաւոր հա-
գուստներու ու փափկութեան մէջ են , Ի թագաւո-

ֆ ԳԼ · ա · 65 ։
Տ ԳԼ · իդ · 19 ։ Ցօհ · գ · 19 ։ գ · 14 ։ Բ · 17 ։
Ր ԳԼ · ա · 68 ։
Ղ Մատ · ժա · 2 ։
Ե Մատ · ժա · 5 ։
Ը Ես · լե · 5 ։
Թ ԳԼ · գ · 18 ։
Ժ Մատ · ժա · 7 ։

26 բանան պալատներն են : Հապա ի՞նչ տեսնելու
ելար . մարգարի՞ . այո՝ կ'ըսեմ ձեզի , մարգարէէ
27 մըն ալ աւելի : Ինչու որ ասիկայ է՝ որուն հա-
մար գրուած է . Ահա ես իմ դեսպանս կը խրկեմ
քու երեսիդ առջևէն , որ քու ճամբադ պիտի պատ-
28 րաստէ քու առջևէդ : Վասնզի կ'ըսեմ ձեզի .
Ընիկներէն ծնածներուն մէջը Յովհաննէս Մկրտի-
չէն մեծ մարգարէ չկայ . սակայն Աստուծոյ թագա-
ւորութեանը մէջ պզտիկը անկէ մեծ է :
29 Ու բոլոր ժողովուրդը ու մաքսաւորները երբոր
լսեցին , արդարացուցին զԱստուած , որ Յով-
30 հաննէսին մկրտութիւնովը մկրտուեցան : Բայց
փարիսեցիները և օրինականները Իրենց անձին
դէմ Աստուծոյ խորհուրդը անարգեցին , որ անկէ
չմկրտուեցան :
31 Ուսոի որո՞ւ նմանցընեմ այս ազգին մարդիկը ,
32 և որո՞ւ կը նմանին : Կը նմանին տղոց , որ շու-
կաները նստելով՝ իրարու կը կանչեն , ու կ'ըսեն .
Փող ընգեցուցինք ձեզի՝ ու չպարեցիք , ողբ կարգա-
33 ցինք ձեզի՝ ու չլացիք : Վասն զի Յովհաննէս
Մկրտիչը եկաւ , ո՛չ հաց կ'ուտէր և ո՛չ գինի կը
խմէր , ու կ'ըսէք . Դեւ կայ անոր նեղուի մէջ :
34 Որդին մարդոյ եկաւ՝ կ'ուտէ ու կը խմէ , և կ'ը-
սէք . Ահա ուտող և արբեցող մարդ մը՝ մաքսա-
35 ւորներու ու մեղաւորներու բարեկամ . Հ Բայց ի-
մաստութիւնը արդարացաւ իր բոլոր տղոցմէն :
36 Ն Փարիսեցիներէն մէկը կ'աղաչէր անոր՝ որ իր
հետը հաց ուտէ . ան ալ փարիսեցիին տունը
37 մտաւ՝ ու սեղան նստաւ : Բայց ահա քաղաքին մէջ
մեղաւոր կնիկ մը կար . երբոր իմացաւ թէ անի-
կայ փարիսեցիին տունը սեղան նստեր է , մէկ շիշ

Ի Մտ . գ . 1 :
Լ Մաս . գ . 5 ; ԳԼ . գ . 12 :
Խ Գոր . ի . 27 :
Ծ Մաս . ժա . 16 :
Կ Մաս . գ . 4 ; Մար . ա . 6 ; ԳԼ . ա . 15 :
Հ Մաս . ժա . 19 :
Յ Մաս . իգ . 6 ; Մար . ժգ . 3 ; Յով . ժա . 2 :

38 մը անուշահոտ եղ բերաւ. Ու հոսի կողմէն անոր
ոտքերուն քովը կեցնէր՝ կու լար, և արցունքովը
սկսաւ անոր ոտքերը թրջել, ու իր գլխուն մազե-
րովը կը սրբէր, և կը համբուրէր անոր ոտքերը,
39 ու եղով կ'օծէր: Ու երբոր տեսաւ փարիսեցին՝
որ զանիկայ հրաւիրեր էր, կ'ըսէր իր մտքին մէջ.
Անիկայ թէ որ մարգարէ ըլլար, պիտի գիտնար
թէ ո՛վ՝ և ինչպէս կնիկ է իրեն դպչողը. ինչու որ
40 մեղաւոր է: Ու Յիսուս պատասխան տուաւ ու
ըսաւ անոր. Սիմո՛ն, քեզի բան մը ունիմ ըսելու.
41 ան ալ ըսաւ. Ըսէ՛ վարդապետ. Ը ըսաւ. Մէկ
պոռ տուող մը երկու պարտական ունէր. մէկը
հինգ հարիւր դահեկան պարտք ունէր, ու մէկալը՝
42 յիսուն: Ու որովհետև հատուցանելու խօսքը-
նին չունէին, երկուքին ալ շնորհեց. հիմա
զրուցէ, Ընտնցմէ ո՞րը աւելի պիտի սիրէ զանի-
43 կայ: Պատասխան տուաւ Սիմո՛ն ու ըսաւ. Կար-
ծեմ առանկ կ'երևնայ, թէ որուն որ շատ շնորհեց. ան
44 ալ ըսաւ անոր. Ուղիղ դատեցիր: Ու դառնա-
լով դէպ 'ի ան կնիկը՝ ըսաւ Սիմոնին. Կը տես-
նե՞ս սա կնիկը. ես քու տունդ մտայ, դուն ոտքե-
րուս ջուր չտուիր. բայց սա իր արցունքովը
45 ոտքերս թրջեց, և իր *մազերովը սրբեց: Դուն
ինծի համբոյր մը չտուիր. բայց սա ինկե-
լէս 'ի վեր ոտքերս համբուրելէն չդադարեցաւ:
46 ‡ Դուն իմ գլուխս ձէթով չօծեցիր. բայց սա
47 իմ ոտքերս անուշահոտ եղով օծեց: † Ասոր հա-
մար կ'ըսեմ քեզի. Ներուած են անոր շատ մեղ-
քերը, ինչու որ շատ սիրեց. բայց որու որ քիչ
48 կը ներուի, անիկայ քիչ կը սիրէ: Ու ըսաւ
49 անոր. ♪ Քու մեղքերդ ներուած են: Ու անոր
հետ սեղան նստողները սկսան իրենց մէջը ըսել.

ը Գլ. ժե. 2:
* Յոհան՝ գլխուն մազերովը
‡ Սաղ. իգ. 5:
† ա Տիմ. ա. 14:
♪ Մատ. թ. 2: Մարկ. բ. 5:

ՙԱՒԼ է ասիկայ՝ որ մեղայ թողութիւն ալ կու-
50 տայ : Նա ինքը բաւ կնկանը . ՚Կու հաւատքդ
քեզ * փրկեց , գնա խաղաղութեամբ :

ԳԼ . Ը

1 Կանայք իրենց առաջնուածքովը ծառայութիւն կ'ընեն Քրիս-
տոսի : 4 Քրիստոս կը զգուշէ աւերմնացանին , 16 և ճրագին
առակը . 21 կ'իմացընէ թէ ո՛վ են իր մայրը ու եղբայրները .
22 կը սաստէ հովերուն . 26 և մէկ մարդէ մը դիւաց լեգէոնը
դուրս հանելով թող կու տայ անոնց որ խոզերուն երամակը
մտնեն : 37 Գերգեսացիք չեն ընդունիր զինքը : 43 Ցիսուս
տեսաւ հին կնիկը կը բժշկէ : 49 և Յայրոսի աղջիկը կը յարու-
ցանէ :

1 ՚Ու եղաւ որ անկէ ետև՝ ալ ինքը քաղաք քաղաք
ու գեղէ գեղ պտըտելով՝ կը քարոզէր , և Աս-
տուծոյ թագաւորութիւնը կ'աւետարանէր . ու
2 տասներկուքը իր հետն էր . ՙև քանի մը կը-
նկինք՝ որ չար ոգիներէ ու հիւանդութիւններէ
բժշկուեր էին . Մարիամ՝ որ Մագդաղենացի
3 կ'ըսուէր , ՚ուրկից որ եօթը դև ելեր էր , և
Յովհաննա՝ ՙհերովդեսին տանը վերակացուին
Քուզային կնիկը , ու Շ ուշան , և շատ ուրիշներ ,
որոնք իրենց առաջնուածքովը †անոր ծառայութիւն
կ'ընէին :

4 ՚Ու երբոր մեծ բազմութիւն ժողվուեցաւ , և
շատ քաղաքներէ իրեն կուգան , առակով մը ըսաւ
5 անոնց . Ելաւ սերմնացան մը իր սերմը ցանելու .
ու ցանած ատենը՝ մէկ քանին ճամբուն քովը
ինկաւ , և ոտքէ պոկ կոխուեցաւ , ու երկինքի
6 թռչուններըը կերան զանիկայ : Ու ուրիշը ապա-
ռամի վրայ ինկաւ , ու բուսած ին պէս չորցաւ՝ հոգը
7 հիւթ չունենալուն համար : Ու ուրիշը փուշերու
մէջ ինկաւ , ու փուշերը անոր հետը բուսնելով՝

* Մատ . թ . 3 ; Մար . բ . 7 ;
ՙ Մատ . թ . 22 ; Մար . ե . 34 ; ժ . 52 ; ԳԼ . ը . 48 ; ԺԸ . 42 ;
* Կամ՝ բժշկեց
՚ Մատ . իե . 55 , 56 ;
ՙ Մար . ԺԳ . 9 ;
† Յունարէն՝ անոնց
‡ Մատ . ԺԳ . 2 ; Մար . դ . 1 ;

8 խեղդեցին անիկայ : Եւ ուրիշը աղէկ հողի մէջ
ինկաւ , ու բուսնելով՝ հարիւրապատիկ պտուղ
տուաւ . երբոր սա բաները կը պատմէր , կ'աղա-
ղակէր . Ան որ լսելու ականջ ունի , թող լսէ :
9 Բ Եւ իր աշակերտները կը հարցընէին իրեն՝
10 ըսելով թէ , Ո՞նչ պիտի ըլլայ սա առակը : Ան
ալ ըսաւ . Ձեզի տրուած է գիտնալ Աստուծոյ
թագաւորութեանը խորհուրդները , բայց ուրիշ-
ներուն առակներով կը խօսիմ . Ե որ տեսնելով՝
չտեսնեն , և լսելով՝ չհմանան :
11 Ը Արդ՝ առակը սա է . Սերմը՝ Աստուծոյ խօսքն
12 է : Ու ճամբուն քովինները անոնք են՝ որ կը լսեն ,
ու ետքը Սատանան կու գայ՝ անոնց սրտէն կը հանէ
13 խօսքը , որ չըլլայ թէ հաւատան՝ ու փրկուին : Ու
ապառաժին վրայինները անոնք են՝ որ երբ կը լսեն ,
ուրախութեամբ կ'ընդունին խօսքը , բայց արմատ
չունին . աւուն մը կը հաւատան՝ ու փորձութեան
14 ժամանակը կը հեռանան : Ու փուշերուն մէջ
ինկածը անոնք են՝ որ կը լսեն , բայց հոգերով ու
հարստութիւնով և սա կեանքիս ցանկութիւն-
ներովը զբաղած ըլլալով՝ կը խեղդուին , և ան-
15 պտուղ կ'ըլլան : Իսկ աղէկ հողի մէջ ցանուածը
անոնք են՝ որ բարի և յօժար սրտիւ լսելով խօսքը
կ'ընդունին , ու համբերութիւնով պտուղ կու-
տան :
16 Զ Ոչոք մէկը որ ճրագը վառէ՝ ու ամանի մը տակ
կամ մահիճին ներքևը դնէ . հապա աշտանակի
վրայ կը դնէ , որ ներս մտնողները լոյսը տեսնեն :
17 Է Վասն զի չկայ ծածուկ բան մը որ պիտի չյայտ-
նուի , ոչ ալ գաղտուկ բան մը որ պիտի չգիտ-
18 ցուի՝ ու երևան չելլէ : Ուստի նայեցէք՝ թէ ինչպէս

ը Մատ . ժգ . 10 ; Մարկ . դ . 10 ; Ղկ . ը . 9 ; Մարկ . դ . 12 ; ղ Մատ . ժգ . 18 ; Մարկ . դ . 14 ; ե Մատ . ե . 15 ; Մարկ . դ . 21 ; Գլ . ժա . 33 ; ը Մատ . ժ . 26 ; Գլ . ժբ . 2 ;

կը լսէք . Ո՞քանդի ո՛վ որ ունի՝ անոր պիտի տրուի , և ո՛վ որ չունի՝ ան ալ որ ինքը կը կարծէ թէ ունի , անկէ պիտի առնուի :

19 Ա՛ն ատոր մայրը ու եղբայրները իրեն եկան , ու բազմութենէն չէին կրնար անոր քովը երթալ :

20 Ան ատոր իմացուցին՝ ըսելով . Քու մայրդ ու եղբայրներդ դուրսը կայներ են , ու քեզ տեսնել

21 կ՚ուզեն : Ան անոնց պատասխան տալով՝ ըսաւ անոնց . Իմ մայրս ու իմ եղբայրներս ասոնք են , որ Աստուծոյ խօսքը կը լսեն ու զանոնկայ կը կատարեն :

22 Ու եղաւ որ մէկ օր մը նաւը մտաւ ինքը և իր աշակերտներն ալ , ու ըսաւ անոնց . Անդունկին

23 մեկալ կողմը անցնինք . և ճամբայ ելան : Ու երբոր նաւով կ՚երթային , ինքը քնացաւ , ու հովի փոթորիկ մը իջաւ ծովակին վրայ , և նաւը կը լեցուէր , ու իրենք վտանգի մէջ էին :

24 Անտեղան արթընցուցին անոնցմ՝ ու ըսին . Վարդապետ վարդապետ՝ սհմ կը կորսուինք . ան ալ ելաւ սաստկց հովին , ու ջուրերուն խռովութեանը , և

25 հանդարտեցան , ու խաղաղութիւն եղաւ : Ան ըսաւ անոնց . Ո՞ւր է ձեր հաւատքը . և անոնք վախի մէջ ինկած զարմացան , ու իրարու կ՚ըսէին . Արդեօք ո՞վ է ասիկայ , որ հովերուն ու ջուրին ալ հրամայեր կու տայ . և կը հնազանդին ասոր :

26 Ու նաւելով իջան Գադարացւոց երկիրը , որ

27 Գալիլեային դիմացի կողմն է : Ան ինքը ցամաքը ելլելուն պէս՝ ան քաղաքէն մարդ մը եկաւ դիմացը՝ որուն նէրսը շատ առներէ ի վեր դեւեր կային . ու անիկայ հանդերձ չէր հագներ , ոչ ալ տան մէջ

28 կը բնակէր , հապա գերեզմաններու մէջ : Ան Յիսուսը տեսնելով՝ աղաղակեց , ու ինկաւ անոր

Ա Մատ . ժգ . 12 : ԼՒ . 29 : Գլ . ԺԹ . 26 :
Բ Մատ . ԺԲ . 46 : Մար . գ . 31 :
Գ Մատ . ը . 23 : Մար . դ . 35 :
Դ Մատ . ը . 28 : Մար . ե . 1 :
Ո՛ռն՝ Գերգեսացւոց

առջևը , ու բարձր ձայնով ըսաւ . Դուն իմ հետս
ի՞նչ բան ունիս Յի՛սուս՝ Որդի Աստուծոյ բարձ-
29 րեալդ , կ'աղաչեմ՝ քեզի՝ դիս մի՛ տանջեր . (Վասն-
զու որ հրամայեց պիղծ ոգիին՝ որ ան մարդէն ելլէ .
որովհետև շատ առեն էր՝ որ դանիկայ յափշտակեր
էր . և անիկայ շղթաներով , ու ոտնակապերով
կապուած կը պահուէր , բայց կապերը կը կոտըր-
30 աէր , ու դևէն անապատը կը քշուէր .) Հարց-
ուց անոր Յիսուս՝ ու ըսաւ . Անունդ ի՞նչ է . ան
ալ ըսաւ . Լեգէոն . ինչու որ շատ դևեր մտեր
31 էին անոր ներսի դին : Ու կ'աղաչէին անոր՝ Ը որ
32 անդունդը երթալու հրաման չընէ իրենց : Ու ան
տեղը շատ խոզերու երամակ մը կար՝ որ լեռը կ'ա-
բածուէին . ու աղաչեցին անոր՝ որ իրենց հրաման
տայ անոնց մէջը մտնելու . և հրաման տուաւ ա-
33 նոնց : Ու դևերը մարդէն ելլելով՝ խոզերուն մէջը
մտան . և երամակը զահավէժ տեղէն ծովակը վա-
34 զեց , ու խեղդուեցաւ : Ու խոզարածները որ ե-
ղած բանը տեսնելով՝ փախան , ու պատմեցին
35 քաղաքը ու ագարակները : Ու դուրս ելան եղած
բանը տեսնելու , ու եկան Յիսուսին , և գտան ան
մարդը՝ ուսկից որ դևերը ելեր էին , հագուած ու-
խելքը վրան Յիսուսի ոտքերուն քովը նստած , ու
36 վախցան : Ու անոնք որ տեսեր էին , պատմեցին
37 անոնց՝ թէ ինչպէս դիւահարը ապաւեցաւ : Ի Ու
Գադարացւոց շրջակայ տեղուանքը դառնուող բոլոր
բազմութիւնը կ'աղաչէր անոր , Ը որ իրենցմէ եր-
թայ . ինչու որ մեծ վախով բռնուած էին . ան
38 ալ նաւը մտնելով՝ ետ դարձաւ : Ի Ու ան մարդը՝
ուսկից որ դևերը ելեր էին , կ'աղաչէր անոր՝ որ
հետը ըլլայ . բայց Յիսուս արձակեց անիկայ՝ ու
39 ըսաւ . Դարձիր քու տունդ , ու պատմէ ինչ որ
Աստուած քեզի ըսաւ . ան ալ գնաց , ու բոլոր

Ը Յայտ . ի . 3 :
Ի Մատ . ը . 34 :
Ը Գոր . ժգ . 39 :
Ի Մար . ե . 18 :

քաղաքին մէջը քարոզեց , մինչ որ Յիսուս իրեն ըրաւ :

40 Ու երբոր Յիսուս նաւ դարձաւ , ժողովուրդը
զանիկայ ընդունեց . քանզի որ ամէնքը անոր կը
41 սպասէին : Ահա Յայրոս անունով մարդ մը
եկաւ , ու ինքը ժողովարանին իշխանն էր . և Յի-
սուսին ոտքը իյնալով՝ կ'աղաչէր անոր , որ իր
42 տունը մտնէ . Քանզի որ մէկ հատիկ աղջիկ մը
ունէր՝ գրեթէ տասներկու տարեկան , որ մեռնե-
լու մօտ էր . ու երբոր անիկայ կ'երթար , բազ-
մութիւնը կը նեղէր զանիկայ :

43 Ու կնիկ մը՝ որ տասներկու տարի՝ ի վեր ա-
րիւնի սեռահոսութեան մէջ էր , ու իր բոլոր
ունեցածը բժիշկներուն ծախք ըրած էր , և իրեն
44 մէկէ մը բժշկուելու չար մը եղած չէր , Յետևէն
մօտենալով՝ անոր հանդերձին քղանցքին դպաւ , և
45 իսկոյն իր արիւնին հոսումը դադարեցաւ : Ու
Յիսուս ըսաւ . Ո՞վ էր ան որ ինծի դպաւ . երբ-
որ ամէնքը կ'ուրանային , ըսաւ Պետրոս ու անոր
հետ եղողները . Վարդապետ՝ բազմութիւնը քեզ
կը հրէ ու կը նեղէ , ու կ'ըսես թէ՝ Ո՞վ ինծի
46 դպաւ : Ու Յիսուս ըսաւ . Մէկը ինծի դպաւ ,
քանզի ես իմացայ որ ինծմէ զօրութիւն մը ելաւ :
47 Երբոր տեսաւ կնիկը՝ որ չանը անկէ չպահուեցաւ ,
դողալով եկաւ՝ ու անոր առջևը իյնաւ , և բոլոր
ժողովուրդին առջևը անոր պատճառ՝ թէ ինչ բա-
նի համար անոր դպչեր էր , և թէ ինչպէս ինքը
48 իսկոյն բժշկուեցաւ : Ու Յիսուս ըսաւ անոր .
Դուստր՝ ապրեցուր զքեզ հաւատքդ , գնա խաղաղութեամբ :

49 Երբոր ինքը դեռ կը խօսէր , ժողովրդապետին
տունէն մէկը եկաւ՝ ու ըսաւ անոր . Աղջիկդ մե-

ա Մատ . թ . 18 ; Մար . ե . 22 ;
բ Մատ . թ . 20 ;
գ Մար . ե . 30 ; Գր . գ . 19 ;
դ Մար . ե . 35 ;

50 ռաւ , ա՛լ վարդապետը մի՛ յոդնեցըներ : Բայց Յիսուս երբոր լսեց , պատասխան տուաւ անոր՝ ու
51 ըսաւ . Մի վախնար , միայն հաւատա , ու պիտի
ապրի : Ու երբ տունը մտաւ՝ ուրիշ մէկը թող
չտուաւ որ մտնէ , բայց միայն Պետրոսը ու Յա-
կոբոսը և Յովհաննէսը , ու աղջիկն հայրը ու
52 մայրը : Ամէնքն ալ կու լային ու կ'ողբային անոր
վրայ . և ինքը ըսաւ . Մի լար . անիկայ մեռած
53 չէ , հապա կը քնանայ : Ու անոնք ծաղր կ'ընէին
54 զանիկայ , քանզի գիտէին թէ մեռաւ : Ու ինքը
ամէնն ալ դուրս հանելով , բռնեց անոր ձեռքէն ,
55 ու կանչեց ըսելով . Աղջիկ՝ ելլէ՛ր : Ու անոր
հոգին դարձաւ , ու իսկոյն ոտք եղաւ . և Յիսու-
56 հրամայեց որ ուտելիք տան անոր : Ու անոր
ծնողքը ապշած մնացին . և ինքը անոնց պատուի-
րեց՝ որ եղած բանը մէկու մը չըսուցին :

ԳԼ . ԶԻ

1 Քրիստոս իր աշակերտները կը խրկէ հրաշքներ ընելու և քարոզելու : 7 Հերովդէս կը ցանկայ Քրիստոսը տեսնելու : 17 Քրիստոս հինգ հազար հոգի կը կերակրէ . 18 կը հարցընէ թէ մարդիկ իրեն համար ո՞վ է կ'ըսեն . 22 իր չարչարանքները կը նախագուշակէ . 23 ամէնուն պատուէրը կու տայ որ իր օրինակին հետևին : 28 Քրիստոսի պայծառակերպութիւնը : 37 Քրիստոս կը բժշկէ լուսնոտը . 43 զարմանալ իր չարչարանքը կը նախագուշակէ իր աշակերտներուն . 46 կը պատուիրէ անոնց որ խոնարհ ըլլան . 51 ամէնուն հետ քաղցրութեամբ վարուին՝ առանց վրէժխնդրութեան : 57 քանի մը անձինք կ'ուզեն Քրիստոսի հետևիլ , սակայն պայմաններ կ'առաջարկեն :

1 Ու իր տասներկու առաքեալները մէկտեղ իրեն
կանչելով , անոնց զօրութիւն ու իշխանու-
թիւն տուաւ բոլոր դեւերուն վրայ , և ախտերը
2 բժշկելու : Ու ճանոնք խրկեց որ Աստուծոյ թա-
գաւորութիւնը քարոզեն , ու հիւանդները բժշկեն :

ց Ցօհ . ժա . 11 , 13 :
չ ԳԼ . է . 14 ; Ցօհ . ժա . 43 :
ձ Մատ . ը . 4 ; Թ . 30 ; Մար . է . 42 :
ղ Մատ . ժ . 1 ; Մար . գ . 13 ; ղ . 7 :
ճ Մատ . ժ . 7 , 8 ; Մար . գ . 12 ; ԳԼ . ժ . 1 , 9 :

3 Եւ է ըսաւ անոնց. Ա՛մէնու համար բան չառնէք,
ո՛չ գաւազան՝ և ոչ տոպրակ, ո՛չ հաց՝ և ոչ
4 սուակ, ո՛չ ալ կրկին հանդերձ ունենաք։ Եւ ո՛ր
5 տուն որ մտնէք՝ հո՛ն մնացէք, ու անկէ ելլէք։ Ու
ո՛անոնք որ ձեզ չեն ընդունիր, երբոր ան քաղաքէն
կ՚ելլէք, ձեր ոտքերուն փոշին անգամ թօթվեցէք՝
6 իրենց դէմ վկայութիւն ըլլալու համար։ Եւ ա-
նոնք ելան՝ ու գեղէ գեղ կը պատրաէին, և ամէն
տեղ աւետարանը կը քարոզէին, ու բժշկութիւն
կ՚ընէին։
7 Եւ ը՚Հերովդէս չորրորդապետը անոր բոլոր
գործքերը լսելով՝ տարակուսանաց մէջ էր. որով-
հետև ոմանք ըսած էին թէ, Յովհաննէսը յարու-
8 թիւն առաւ մեռելներէն. Եւ ոմանք թէ՝ Եղիան
յայտնուեցաւ. և ուրիշներն ալ թէ՝ Հոջի մար-
9 գարէներէն մէկը յարութիւն առաւ։ Եւ Հերով-
դէս ըսաւ. Յովհաննէսը ես գլխատեցի. հապա
ասիկայ ո՞վ պիտի ըլլայ, որուն վրայով ասանկ
բաներ կը լսեմ. Ու կ՚ուզէր որ տեսնէ զանիկայ։
10 Եւ ի՚առաքեալները դարձան, ու պատմեցին ա-
նոր՝ ինչ որ ըրին. Եւ առաւ զանոնք՝ առանձին
անապատ տեղ մը քաշուեցաւ քաղաքի մը քով,
11 որուն անունը Բեթսայիդա էր։ Եւ ժողովուրդները
երբոր իմացան, անոր ետևէն գացին, ու զանոնք
ընդունելով՝ կը խօսէր անոնց Աստուծոյ թագա-
ւորութեանը վրայով. և որոնք որ բժշկութեան
կարօտ էին, կը բժշկէր։
12 Ա՚Ու երբոր օրը սկսաւ իրիկուան մտնել, տա-
սներկուքը եկան ու ըսին անոր. Ընձակէ ժողովուրդները, որ չորս կողմերը ու գեղերը ու ագարակ-

ե Մատ. ժ. 9։ Մար. զ. 8։ Գլ. ժ. 4։ Իր. 35։
զ Մատ. ժ. 11։ Մար. զ. 10։
է Մատ. ժ. 14։
ը Գոր. ժզ. 51։
թ Մար. զ. 12։
ի Մատ. ժզ. 1։ Մար. զ. 14։
ժ Գլ. իզ. 8։
ի Մար. զ. 30։
լ Մատ. ժզ. 13։
խ Մատ. ժզ. 15։ Մար. զ. 35։ Յով. զ. 1, 5։

ները երթան իջևանին, ու կերակուր գտնեն.
13 ինչու որ հոս անապատ տեղ մըն ենք: Ըսաւ ա-
նոնց. Դուք տուէք ատոնց ուտելիք. անոնք ալ
ըսին. Մենք հինգ նկանակին ու երկու ձուկին
աւելի բան չունինք, թէ որ չերթանք ատ բոլոր
14 ժողովուրդին համար կերակուր չգնենք: (Բանակի
հինգ հազարի չափ էրիկ մարդիկ կային:) Ու ը-
սաւ իր աշակերտներուն. Ատոնք դաս դաս՝ յի-
15 սուն յիսուն նստեցուցէք: Նոյնպէս ընին, ու
16 ամէնն ալ նստեցուցին: Նա ան հինգ նկանակը ու
երկու ձուկը առնելով՝ ու դէպ՚ի երկինքը նայելով,
օրհնեց զանոնք ու կտրեց, և կուտար աշակերտնե-
17 րուն, որ ժողովուրդին առջևը դնեն: Նոյնպէս
ուտեցան ամէնքն ալ, ու աւելցած կտորուանք-
ները տասներկու կողով վերցուցին:
18 Ե Ու եղաւ որ երբ ինքը առանձին աղօթք կ՚ընէր,
աշակերտներն ալ իր հետն էին, և հարցուց ա-
նոնց՝ ըսելով. Ժողովուրդները ինծի համար ո՞վ
19 կ՚ըսեն՝ թէ եմ: Ընոնք ալ պատասխան տալով
ըսին. Մէկե՛ն Յովհաննէս մկրտիչը, և ուրիշներըվ
Եղիան, ուրիշներն ալ թէ՝ Հնչի մարգարէներէն
20 մէկը յարութիւն առեր է: Նա ինքը ըսաւ անոնց.
Ձեզ դուք ինծի համար ո՞վ կ՚ըսէք՝ թէ եմ.
Պատասխան տուաւ Պետրոս՝ ու ըսաւ. Աստուծոյ
21 Քրիստոսը: Նա հ ինքը խստիւ պատուիրեց ա-
22 նոնց՝ որ ասոր բանը մէկու մը չզրուցեն. Ու ըսաւ
թէ, ȝ պէտք է որ Որդին մարդոյ շատ չարչարանք-
ներ կրէ, և ծերերէն ու քահանայապետներէն և
դպիրներէն մերժուի, ու սպանուի, ու երրորդ
23 օրը յարութիւն առնէ: Ղ Նա ամէնուն կ՚ըսէր.
Ծե՛ր որ մէկը կ՚ուզէ իմ ետևէս գալ, թող իր

Ե Մատ. ժզ. 13։ Մար. ը. 27։
Զ Մատ. ժզ. 2։ Հմր 7, 8։
Է Մատ. ժզ. 16։ Ճօհ. ղ. 70։
Հ Մատ. ժզ. 20։
Ը Մատ. ժզ. 21։ ժէ. 21։
Ղ Մատ. ժ. 38։ ժզ. 24։ Մար. ը. 34։ Գա. ժզ. 27։

անձը ուրանայ, և ամէն օր իր խաչը վերցընէ, ու
24 իմ ետևէս գայ։ Ո՞ւսն որ կ՚ուզէ իր անձը ապրեցընել, պիտի կորսընցընէ անիկայ. և ո՞վ որ ինծի համար իր անձը կորսընցընէ, պիտի
25 ապրեցընէ անիկայ։ Ո՞րովհետև ի՞նչ կը շահի մարդ մը՝ թէ որ բոլոր աշխարհը վաստակի, և իր անձը
26 կորսընցընէ կամ վնասէ։ Ո՞ւսն որ ինծ ու իմ խօսքերս պատճառով ամօթ սեպէ, Որդին մարդոյ ալ զանիկայ պատճառով ամօթ պիտի սեպէ՝ երբոր գայ իր ու Հօրը և սուրբ հրեշտակներուն
27 փառքովը։ Բայց ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ հոս կայնողներէն մէկ քանիները կան՝ որոնք մահուան համը պիտի չառնեն, մինչև որ տեսնեն Աստուծոյ թագաւորութիւնը։

28 Ու եղաւ որ այս խօսքերէն դրեթէ ութ օր ետքը՝ Պետրոսը ու Յովհաննէսը և Յակոբոսը առ-
29 նելով՝ լեռը ելաւ աղօթք ընելու։ Ու երբոր ինքը աղօթք կ՚ընէր, իր երեսին տեսքը ուրիշ կերպ մը եղաւ, ու իր հագուստը ճերմակ ա՛ստղայ-
30 լուն եղաւ։ Ու ահա երկու մարդիկ իր հետը կը
31 խօսէին, որոնք Մովսէս ու Եղիա էին, փառքով երևցած, և անոր ա՛ռ Երուսաղէմի մէջ պիտի կատարուէր։
32 Բայց Պետրոս և անոր հետ եղողները ւքունով ծանրացած էին, ու երբոր արթնցան, տեսան անոր փառքը, և ան երկու մարդիկը՝ որ անոր քո-
33 վը կեցեր էին։ Ու եղաւ որ երբ անոնք զատուեցան անոր քովէն, Պետրոս ըսաւ Յիսուսին. Վարդապետ՝ աղէկ է որ հոս կենանք. ու իրիք երեք շինենք, մէկը քեզի, և մէկը Մովսէսին, ու մէկը Եղիային. վասն զի չէր գիտեր ինչ կը խո-
34 սէր։ Ու քանի որ անիկայ ա՛ս բաները կը խո-

1 Մատ. ժգ. 26։ Մար. ը. 36։ Ղուկ. ժ. 33։ Մար. ը. 38։ ր Տիմ. բ. 12։
2 Մատ. ժգ. 28։ Մար. ը. 39։
3 Մատ. ժէ. 1։ Մար. թ. 1։
4 Գործ. ը. 18։ ժ. 9։

սէր , ամպ մը եկաւ՝ ու անոնց վրայ հովանի եղաւ ,
35 և ամպին տակը մտած առնելին վախցան : Ու
ձայն մը եղաւ ամպէն՝ ըսելով . "Ասիկայ է իմ սի-
36 րելի Որդիս , ասոր մտիկ ըրէք : Ու ան ձայնը
որ եղաւ , Յիսուս միայնակ գտնուեցաւ : "Ու ի-
րենք լուռ կեցան , և իրենց տեսածներէն՝ ան օրե-
րը մէկուն բան մը չպատմեցին :
37 Ու եղաւ որ հետևեալ օրը՝ երբոր անոնք լեռ-
նէն վար իջան , շատ ժողովուրդ անոր դէմը ելաւ :
38 Ու ահա ժողովուրդին միջէն մէկ մարդ մը աղաղա-
կեց ու ըսաւ . Վարդապետ՝ կ'աղաչեմ քեզի՝ նայէ
39 իմ որդիիս , քանզի իմ մէկ հատիկս է . Ու ահա
ոգի մը կը բռնէ զանիկայ . ան ալ յանկարծ կը
կանչուրտէ , և զանիկայ ջնջելով կը փրփրցնէ ,
ու հազիւ կը գատուի անկէ՝ ջարդուբուրդ ընելով
40 զանիկայ . Ու քու աշակերտներուդ աղաչեցի՝ որ
41 հանեն զանիկայ , ու չկրցան : Պատասխան
տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ . Ո՛վ անհաւատ և խո-
տորեալ ազգ՝ մինչև ե՞րբ ձեզի հետ պիտի ըլլամ՝
42 ու ձեզի համբերեմ . Հո՛ս բեր քու որդիդ : Ու
երբոր դեռ կը մօտենար , դևը զանիկայ գետինը
43 զարկաւ՝ ու սաստիկ ջնջեց : Բայց Յիսուս սաստեց
պիղծ ոգիին , և բժշկեց տղան՝ ու զանիկայ իր հօ-
44 րը տուաւ : Ու ամէնքը կը զարմանային Աս-
տուծոյ մեծամեծ գործքերուն վրայ :

Ու քանի որ ամէնքը կը զարմանային Յիսուսին
բրած բոլոր գործքերուն վրայ , անոնց ըսաւ իր
աշակերտներուն . "Դուք աս խօսքերը ականջնե-
նիդ դրէք , վասն զի Որդին մարդոյ պիտի մատ-
45 նուի մարդոյ ձեռքը : "Բայց անոնք չէին իմանար
ան խօսքը , և անոնցմէ ծածկուած էր՝ որ չհասկը-

- Մատ . գ . 17 :
- Գոր . գ . 22 :
- Մատ . ժէ . 9 :
- Մատ . ժէ . 14 ; Մար . թ . 13 , 16 :
- Մատ . ժէ . 21 :
- Մար . թ . 31 ; Գղ . բ . 50 , ժը . 34 :

նան . ու կը վախնային ան խօսքին համար իրեն հարցընելու :

46 Խորհուրդ մըն ալ մնաւ անոնց մէջ՝ թէ ար-
47 դեօք իրենց մէջը ոմն է մեծ : Ուստի Յիսուս անոնց սրտին խորհուրդը իմանալով , տղայ մը առաւ՝ ու
48 զանիկայ իր քովը կայնեցուց , Եւ ըսաւ անոնց . Ո՞վ որ աս տղան իմ անունովս կ'ընդունի՝ զիս կ'ընդունի . և ան որ զիս կ'ընդունի՝ անիկայ զիս խրկողը կ'ընդունի . վասն զի ան որ ձեր ամենուն մէջը պզտիկ է , անիկայ մեծ պիտի ըլլայ :

49 Պատասխան առաւ Յովհաննէս ու ըսաւ . Վարդապետ՝ մէկը տեսանք որ քու անունովդ դևեր կը հանէր , և զանիկայ արգիլեցինք , ինչու որ մեր
50 հետը չպտըտիր : Եւ Յիսուս ըսաւ անոր . Մի արգիլէք . ՝քանզի ան որ *ձեզի հակառակ չէ , ձե՛ր կողմէն է :

51 Ու եղաւ որ երբ †իր ալեփոխհէտ վերնալու օրերը կը կատարուէր , ինքն ալ †հաստատ որոշեց՝ Երու-
52 սաղէմ երթալ : Եւ իր երեսին առջևէն պատգամաւորներ խրկեց , որ երթով դացին՝ Սամարացւոց մէկ գեղը մտնան որ իրեն համար պատրաստու-
53 թիւն մը ընեն : ՝Եւ չընդունեցին զանիկայ , ինչու որ անոր երեսը դէպ 'ի Երուսաղէմ երթալու չփութաց էր :

54 Երբոր իր աշակերտները Յակոբոս ու Յովհաննէս տեսան , ըսին . Տէ՛ր կ'ուզե՞ս որ ըսենք , ու երկինքէն կրակ իջնէ՝ և սատկեցընէ անոնք , ՝ինչպէս որ Եղիան ալ ըրաւ :

55 Եւ դարձաւ յանդիմանեց զանոնք՝ ըսելով . Ձե՛ք
56 դիտեր թէ ինչ հոգիի որդի էք դուք . ‡Վասն զի

՝ Մատ . ժբ . 1 ; Մար . թ . 33 ;
՝ Մատ . ժ . 40 ; ժբ . 5 ; Մար . թ . 36 ; Ցօհ . ժբ . 44 ; ժդ . 20 ;
՝ Մատ . խդ . 11 , 12 ;
՝ Մար . թ . 37 ; Տես թուղ . ժա . 28 ;
՝ Մատ . ժբ . 30 ; Գլ . ժա . 23 ;
* Ոմանք՝ մեզի հակառակ չէ , մեր
‡ Մար . ժզ . 19 ; Գոր . ա . 2 ;
† Ցուն . երեսը հաստատեց
՝ Ցօհ . դ . 4 , 9 ;
՝ դ Թագ . ա . 10 , 12 ;
‡ Ոմանք չտեսնին ;

֍ Որդին մարդոյ չեկաւ մարդոց հոգիները կորսընդունելու, հապա փրկելու՚՚ . և ուրիշ գեղ մը գացին :

57 ՝ Ու երբոր անոնք ճամբան կ՚երթային, մէկը բսաւ անոր . Տէր՝ քու ետևէդ գամ՝ ուր որ երթաս : Ես Յիսուս բսաւ անոր . Աղուէսները որջեր ունին, ու երկնից թռչունները բոյներ, բայց Որդին մարդոյ որ՝ ի՞նչ չունի, որ հոն իր գլուխը դնէ :

59 ֏ Մէկ ուրիշն ալ բսաւ . Ինկուր իմ ետևէս . ան ալ բսաւ . Տէր՝ ինծի հրամմեն առաջ երթամ իմ հայրս թաղեմ : Յիսուս բսաւ անոր . Թող մուր մեռելներուն որ թաղեն իրենց մեռելները . բայց դուն գնա Աստուծոյ թագաւորութիւնը քարոզէ :

61 Մէկ ուրիշ մըն ալ բսաւ . Տէր՝ ֏ ես քու ետևէդ պիտի գամ . բայց ինծի հրամմեն առաջ իմ տանս մէջ եղողներուն հրաժարական ողջոյն տամ : Յիսուս բսաւ անոր . Որ ձեռքը մանէին վրայ կը դնէ ու ետին կը նայի, Աստուծոյ թագաւորութեանը յարմար է :

ԳԼ . Ժ .

1 Քրիստոս եօթանասուն աշակերտներ կը խրկէ հրաշագործութիւն ընելու և քարոզելու . 17 կը պատուիրէ անոնց որ խանարհ ըլլան, և կ՚իմացընէ թէ ինչ բանի համար պարտին ուրախանալ . 21 շնորհակալ կ՚ըլլայ Հօրը՝ անոր շնորհացը համար . 23 երանութիւն կու տայ իր աշակերտներուն երբ նիկ վիճակին . 25 կը սորվեցընէ օրինականին թէ ինչ ընելէ որ յաւիտենական կեանքը ժառանգէ . և թէ ա՛լ որ իր ողորմութեանը կարօտ է, անիկայ իրեն ընկեր սեպելու է . 41 կը յանդիմանէ Մարթան, ու անոր քոյրը Մարիամը կը գովէ :

1 Ետ բաներէն ետև Տէրը ուրիշ եօթանասուն ալ որոշեց . ՝ և զանոնք իր առջևէն երկու երկու

֍ Ցօհ . գ . 17 : ժբ . 47 :
՝ Մատ . ը . 19 :
֏ Մատ . ը . 21 :

֍ Տճն գ Թագ . ժթ . 20 :
՝ Մատ . ժ . 1 : Մար . գ . 7 :

խրկեց բոլոր քաղաքները ու տեղերը՝ ուր որ ինքը
2 պիտի երթար։ Ու ըսեր անոնց. Բ Հունձքը շատ
է, ու մշակները քիչ. բ ուստի Հունձքին Տէրոջը
3 աղաչեցէք, որ մշակներ հանէ իր հունձքին։ Գա-
ցէք. ե ահա ես ձեզ կը խրկեմ իբրև գառներ՝
4 գայլերու մէջ։ Դ Քսակ մի առնէք,
ո՛չ ալ ծօպրակ, և ո՛չ կօշիկներ. և ու ճամբան
5 մէկու մը բարեւ մի՛ տաք։ Դ Ու ո՛ր տուն որ
6 մտնէք, առաջ ըսէք. * Խաղաղութիւն այս տան։
Ու թէ որ հոն † բարեւի արժանաւոր մարդ՝ կայ, ձեր
բարեւը պիտի հանգչի անոր վրայ, հապա թէ չէ
7 ձեզի պիտի դառնայ։ ը Ու նոյն տանը մէջ մնա-
ցէք, ու ‡ անոնցմէ կերէք ու խմեցէք. ‡ ինչու որ
մշակը իր վարձքին արժանի է. տունէ տուն մի՛
8 փոխուիք։ Ու ո՛ր քաղաք որ մտնէք, ու ձեզ
ընդունին, ինչ որ առջեւնիդ դրուի, կերէք.
9 Բ ու բժշկեցէք անոր մէջի հիւանդները, և ըսէք
անոնց. Խ Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեզի մօ-
10 տեցեր է։ Բայց ո՛ր քաղաք որ մտնէք՝ ու ձեզ
չընդունին, անոր հրապարակները ելլելով՝ ըսէք.
11 Բ Նոյն փոշին ալ որ ձեր քաղաքէն մեր ոտքերուն
փակած է, ձեզի կը թօթուենք. միայն թէ աս
գիտնաք՝ որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեզի
12 մօտեցեր է։ Ձեզի կ'ըսեմ, † որ այն օրը Սոդոմի
գոտեստանը աւելի դիւրին պիտի ըլլայ, քան թէ
13 այն քաղաքին։ Ի վա՛յ քեզ Քորազին, վա՛յ քեզ

* Մատ. թ. 37, 38։ Ցօհ. ղ. 35։
† Ր թագ. գ. 1։
‡ Մատ. ժ. 16։
‡ Մատ. ժ. 9, 10։ Մարկ. զ. 8։ Գլ. թ. 3։
դ Թագ. գ. 29։
Մատ. ժ. 12։
Ցուն. խաղաղութիւն
Ցուն. խաղաղութեան որդի
ը Մատ. ժ. 11։
բ ա Կոր. ժ. 27։
Բ Մատ. ժ. 10։ ա Կոր. թ. 4, եշ։ ա Տիմ. ե. 18։
Բ Գլ. թ. 2։
Խ Մատ. գ. 2։ դ. 17։ ժ. 7։ Հմր 11։
Ի Մատ. ժ. 14։ Գլ. թ. 5։ Գոր. ժգ. 51։ ժբ. 6։
Ի Մատ. ժ. 15։ Մարկ. զ. 11։
Ի Մատ. ժա. 21։

Ռեթսայիդա. հ ինչու որ եթէ Տիւրոսի ու Սիդոնի
մէջ եղած ըլլային ան հրաշքները՝ որ ձեր մէջը
եղան, շատոնցմէ քուրձով՝ ու մոխիրի մէջ նստե-
14 լով ապաշխարած պիտի ըլլային: Բայց դատաս-
տանին օրը Տիւրոսին ու Սիդոնին աւելի դիւրին
15 պիտի ըլլայ, քան թէ ձեզի: Ե՛ւ դուն Կա-
փառնայո՛ւմ՝ ը որ մինչև երկինքը բարձրացած ես,
16 ե մինչև դժոխքը պիտի իջնես: զ Ան որ ձեզի
մտիկ կ'ընէ, ինծի մտիկ կ'ընէ. է և ան որ ձեզ
կը մերժէ, զիս կը մերժէ. ը և ան որ զիս կը մեր-
ժէ, զիս խրկողը կը մերժէ:
17 Ե՛ւ եօթանասուն աշակերտները դարձան ու-
րախութեամբ՝ ու ըսին. Տէ՛ր՝ քու անունովդ
18 դեւերն ալ մեզի կը հնազանդին: Ե՛ւ ըսաւ ա-
նոնց. թ Սատանան փայլակի պէս երկինքէն վար
19 ինկած կը տեսնէի: ժ Ահա ձեզի իշխանութիւն
կու տամ օձերու ու կարիճներու՝ և թշնամիին
բոլոր զօրութեանը վրայ կոխկրտտելու. ու բնաւ
20 մէկ բան մը ձեզի պիտի չվնասէ: Բայց դուք
անոր վրայ մի՛ ուրախանաք որ ձեր ոգիները ձեզի
կը հնազանդին, հապա ուրախացէ՛ք՝ որ ձեր ա-
նուանները երկինքը գրուած են:
21 Ի՛ն նոյն ժամուն Յիսուս Հոգիով ուրախացաւ՝
ու ըսաւ. Շ Խոստովանիմ քեզմէ, ո՛վ Հայր՝ Տէր
երկինքի և երկրի, որ ասո բաները ծածուկ պահեցիր
իմաստուններէն և գիտուններէն, ու տղոց յայտնե-
ցիր. այո՝ ո՛վ Հայր, ինչու որ քու առջիդ ասանկ

հ Եզեկ. գ. 6։
ձ Մատ. ժա. 23։
ղ Ծն. ժա. 4։ բ Օր. ա. 28։
Ես. ժգ. 13։ Երեմ. ծա. 53։
ճ Տես Եզեկ. իգ. 20։ լը. 18։
մ Մատ. ժ. 40։ Մարկ. թ. 36։ Յօհ. ժգ. 20։
յ ա Թես. դ. 8։
ն Յօհ. և. 23։
շ Հմմր 1։
ո Յօհ. ժբ. 31։ ժգ. 11։
Յայտ. թ. 1։ ժբ. 8, 9։
չ Մատ. ժգ. 18։ Գոր. իբ. 5։
պ Եւ. լբ. 32։ Սագ. կթ. 28։
Ես. գ. 3։ Դան. ժբ. 1։ Փիլ.
գ. 3։ Երբ. ժբ. 23։ Յայտ.
ժգ. 8։ ի. 12։ իա. 27։
ջ Մատ. ժա. 25։

22 հաճելի եղաւ : ~Ումէն բան ինծի տրուեցաւ իմ
*օրմէս , "ու միկը չգիտեր թէ ո՛վ է Որդին ,
բայց միայն *այրը . և թէ ո՛վ է *այրը , բայց
միայն Որդին . և ան՝ որուն որ Որդին կ'ուզէ
յայտնել :
23 Եւ աշակերտներուն դառնալով՝ առանձին ըսաւ .
Երանի՛ ան աչքերուն՝ որ ձեր տեսածները կը
24 տեսանին . Վասնզի կ'ըսեմ ձեզի , որ "շատ մար-
գարէներ և թագաւորներ ուզեցին ձեր տեսածները
տեսնել , ու չտեսան , և ձեր լսածները լսել , ու
չլսեցին :
25 Եւ ահա մէկ օրինական մը ելաւ , ու գանիկայ
փորձելով՝ ըսաւ . Վ Ո՛վրդապետ՝ ի՞նչ ընեմ որ
26 յաւիտենական կեանքը ժառանգեմ : Ինքիկայ ալ
ըսաւ անոր . Օրէնքին մէջ ի՞նչ գրուած է . ին-
27 տո՞ր կը կարդաս : Պատասխան տուաւ անիկայ՝
ու ըսաւ . ~Կու Տէր Աստուածդ սիրես քու բոլոր
սրտէդ ու քու բոլոր անձէդ և քու բոլոր զօրու-
թիւնէդ ու քու բոլոր միտքէդ , և ~քու ընկերդ
28 ալ քու անձիդ պէս : Եւ ինքը ըսաւ անոր . Շի-
տակ պատասխան տուիր . առիկայ ըրէ՛ , *ու
29 պիտի ապրիս : Եւ անիկայ ուզելով *ինքզինքը
արդարացընել , ըսաւ Յիսուսին . Եւայց իմ ըն-
30 կերս ո՞վ է : Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ը-
սաւ . Մէկ մարդ մը Երուսաղէմէն Երիքով կ'իջնէր .
ու աւազակներու յանձ+ ինկաւ , որոնք մերկացու-
ցին զանիկայ՝ ու վիրաւորելով կիսամեռ թողուցին
31 ու գացին : Եւ պատահեցաւ որ քահանայ մը ան
ճամբայէն կ'իջնէր , ու զանիկայ տեսնելով՝ °ան

~ Մատ . իբ . 18 ; Ցօհ . գ . 35 ; ե . 27 ; ԺԷ . 2 ;
" Ցօհ . ա . 18 ; գ . 44 , 46 ;
* Մատ . ԺԳ . 16 ;
ա պետ . ա . 10 ;
Մատ . ԺԹ . 16 ; իբ . 35 ;
° ե Օր . գ . 5 ;

~ Ղև . ԺԹ . 18 ;
* Ղև . ԺԸ . 5 ; Նէեմ . Թ . 29 ; Եզեկ . ի . 11 , 13 , 21 ; Հոսէ . ժ . 5 ;
+ Գէ . ԺԳ . 15 ;
° Սազ . լբ . 11 ;

32 դիի կողմէն անցաւ : Նոյնպէս ալ Ղեւտացի մը
ան տեղը հասնելով՝ գնաց ու տեսաւ , և անդիի
33 կողմէն անցաւ : Բայց Սամարացի մը որ ճամբոր-
դութիւն կ՚ընէր , եկաւ անոր քովը , ու զանիկայ
34 տեսնելով՝ խղճաց . Ու մօտեցաւ անոր վէրքերը
փաթթեց՝ վրան ձէթ և գինի թափելով . ու իր
գրաստին վրայ դնելով՝ տարաւ անիկայ մէկ պան-
35 դոկ մը , և անոր հոգ տարաւ : Ու հետեւեալ օրը
երբոր կ՚ելլէր անկէ , երկու դահեկան հանեց պան-
դոկապետին տուաւ , և անոր ըսաւ . Հոգ տար
անոր , ու ինչ որ աւելի ծախք ընես , ես դար-
36 նալուս՝ ես քեզի կը վճարեմ : Ասիմա ան իրե-
քէն ո՞րը քեզի կ՚երեւնայ ընկեր ըլլալ աւազակ-
37 ներուն յանդիպողին : Ու անիկայ ըսաւ . Ան որ
անոր ողորմութիւն ըրաւ : Ան ատենը Յիսուս ը-
սաւ անոր . Գնա՝ դուն ալ այնպէս ըրէ :
38 Ու եղաւ որ երբ անոնք կ՚երթային , ինքը գիղ
մը մտաւ . և մէկ կնիկ մը՝ Մարթա անունով՝
39 զանիկայ իր տունը ընդունեց : Ու անիկայ քոյր
մը ունէր , որուն անունը Մարիամ էր . Ո՛ որ նս-
տաւ Յիսուսի ոտքերուն քովը նստաւ , ու անոր խօս-
40 քերը միտիկ կ՚ընէր : Բայց Մարթա շատ պատա-
րաստութիւնով զբաղած էր . Ու անոր քովը՝ ու
ըսաւ . Տէր՝ քու հոգդ չէ՞ , որ իմ քոյրս զիս մի-
նակ թողուց պատարաստութեան մէջ . ուստի ա-
41 նոր զրուցէ որ ինծի օգնէ : Պատասխան տուաւ
Յիսուս՝ ու ըսաւ անոր . Մարթա Մարթա , դուն
շատ բաներու համար հոգ ընելով կը տագնապիս .
42 Բայց մէկ բան մը պէտք է . և Մարիամ ան աղէկ
բաժինը ընտրեց , որ իրմէ պիտի չառնուի :

֍ Ցօհ . գ . 9 :
— Ցօհ . ժա . 1 ; ժբ . 2 , 3 :
ա Կոր . է . 32 , եէ :
֎ Գա . ը . 35 ; Գաղ . իբ . 3 :

ԳԼՈՒԽ ԺԸ

1 Քրիստոս իր աշակերտներուն կը սորվեցնէ աղօթք ընել , և
կը պատուիրէ որ առանց ազօթք ընեն . 11 Հաստատելով որ

այսպէս՝ Աստուած իրենց բարիքները պիտի ընէ. 14 Համր դև մը հանելով կը յանդիմանէ Հայհոյիչ փարիսեցիները, 28 և կը ցուցընէ թէ որո՛նք են երանելիները. 29 Ժողովրդոց կը քարոզէ, 37 և կը յանդիմանէ փարիսեցւոց՝ դպրաց և օրինականաց կեղծաւորեալ արդարութիւնը։

1 Ու եղաւ որ մէկ տեղ մը աղօթք կ'ընէր. ու երբոր դադարեցաւ, իր աշակերտներէն մէկը ըսաւ իրեն. Տէ՛ր՝ մեզի աղօթք ընել սորվեցուր, ինծոր որ Յովհաննէս ալ իր աշակերտներուն սորվեցուց։ 2 Ան ըսաւ անոնց. Երբոր աղօթք կ'ընէք, ըսէ՛ք. "Ով Հայր * մեր՝ որ երկինքն ես", քու անունդ սուրբ ըլլայ. քու թագաւորութիւնդ գայ, * քու կամքդ ըլլայ, ինչպէս որ երկինքը՝ 3 նաեւ՝ ալ երկրիս վրայ"։ Մեր ամէն աւուր հացը 4 օրէ օր մեզի տո՛ւր. Ու մեզի ներէ՛ մեր մեղքերը. ինչու որ մենք ալ կը ներենք ան ամէնուն՝ որ մեզի պարտական են. ու մե՛զ փորձութեան մի՛ տանիր. * հապա չարէն մե՛զ ազատէ՛" ։

5 Ու ըսաւ անոնց. Ձեզմէ ո՞վ է անդիսայ, որ բարեկամ մը ունենայ, ու կէս գիշերուան մէջ երթայ անոր՝ և ըսէ անոր. Բարեկա՛մ՝ ինծի իրեք 6 նկանակ փոխ տուր. Ինչու որ իմ մէկ բարեկամս ճամբայէ ինծի եկաւ, ու բան մը չունիմ անոր 7 առջեւը դնելու։ Ան ներսէն պատասխան տայ՝ և ըսէ. Ինծի՛ յոգնեցուցիր, արդէն դուռը գոցուած է, ու տղաքս իմ քովս անկողինի մէջ 8 են, չեմ կրնար ելլել՝ ու քեզի հաց տալ։ Ձեզի կ'ըսեմ. Է թէեւ բարեկամութեան համար չելլէ տայ անոր, սակայն անոր թախանձանքին համար 9 պիտի ելլէ ու պէտք եղածը տայ անոր։ Է Ան ալ կ'ըսեմ ձեզի. Խնդրեցէ՛ք՝ և պիտի տրուի ձեզի. փնտռեցէ՛ք՝ ու պիտի գտնէք. դո՛ւռը զարկէ՛ք՝ և 10 պիտի բացուի ձեզի. Ա՛ման զի ամէն ո՛վ որ կը

* Մատ. զ. 9։
* Ոմանք չունին։
* Գլ. ԺԵ. 1, ԼԶ։

Է Մատ. է. 7։ իա. 22։ Մար. ժա. 24։ Ցօհ. ԺԶ. 7։ Ցակ. ա. 6։ ա Ցօհ. գ. 22։

խնդրէ կ'առնէ , և ան՛վ որ կը փնտռէ կը գտնէ , և ան՛վ որ դո՛ւռը կը զարնէ՝ պիտի բացուի անոր :
11 ✝ *Ձեզմէ ո՞վ է ան հայրը՝ որմէն իր որդին հաց որ ուզէ , միթէ քար պիտի տայ անոր . կամ թէ որ ձուկ ու՛զէ , միթէ ձուկին տեղը օ՞ձ պիտի տայ*
12 *անոր . Կա՛մ կամ թէ որ հաւկիթ ուզէ , միթէ*
13 *կարի՞ճ պիտի տայ անոր : Ուստի եթէ դուք՝ որ չար էք , ձեր զաւակներուն ազէկ ընծաներ տալ գիտէք , ո՛րչափ աւելի ձեր Հա՛յրը երկինքէն Սուրբ Հո՛գին պիտի տայ անոնց , որ իրմէ կը խնդրեն :*
14 ✝ *Ու դեւ մը կը հանէր . և անիկայ համր էր . ու*
եղաւ որ երբ դեւը ելաւ , համրը խօսեցաւ . և
15 *ժողովուրդները զարմացան : Հայց անոնցմէ մէկ քանիները ըսին . Ընդիակայ դեւերուն Հէեղզեբուղ*
16 *իշխանին միջոցովը դեւերը կը հանէ : Ուրիշներն ալ փորձելով ✝ երկինքէն նշան մը կ'ուզէին անկէ :*
17 ✝ *Հայց ինքը ✝ դիտնալով անոնց խորհուրդները՝ ըսաւ անոնց . Ամէն թագաւորութիւն իրեն դէմ բաժնուած՝ կ'աւերի . և տուն մը * իրեն դէմ*
18 *բաժնուա՛ծ՝ կը կործանի . Հապա թէ որ Սատանան իրեն դէմ բաժնուած է , անոր թագաւորութիւնը ինա՛ր պիտի կենայ . որովհետև կ'ըսէք*
19 *թէ Հէեղզեբուղով դեւերը կը հանեմ : Հակ թէ որ ես Հէեղզեբուղով դեւերը կը հանեմ , ձեր որդի՛քը ինչո՞վ կը հանեն . ուրեմն անոնք պիտի*
20 *ըլլան ձեր դատաւորները : ✝ Հայց թէ որ ես Աստուծոյ մատովը կը հանեմ դեւերը , ուրեմն Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեր վրայ հասած է :*
21 ✝ *Երբոր զօրաւոր մարդ մը զէնքերը վրան առած՝ իր պանդ բակը կը պահպանէ , անոր բանները խաղա-*

✝ Մատ . է . 9 :
✝ Մատ . թ . 32 ; ժբ . 22 :
✝ Մատ . թ . 34 ; ժբ . 24 :
✝ Մատ . ժբ . 33 ; ժգ . 1 :
✝ Մատ . ժբ . 25 ; Մար . գ . 24 :
✝ Ցօհ . բ . 25 :
* Ցոյն . ատն
✝ Եղ . ը . 19 :
✝ Մատ . ժբ . 29 ; Մար . գ . 27 :

22 զուխեան մէջ կը մնան. և Այլոց երբոր անկէ աւելի գօրաւորը վրան գալով յաղթէ անոնց, անոր զէնքերը կ'առնէ որոնց ինքը յուսացեր էր,
23 և անկէ առաջ կողոպուտը կը բաժնէ: Ե Ան որ իմ հետս չէ, ինծի հակառակ է. և ան որ ինծի հետ չժողվեր, ցիրուցան կ'ընէ:
24 Ե Երբոր պիղծ ոգին մարդէ մը կ'ելլէ, անջուր տեղեր կը պտըտի, հանգստութիւն կը փնտռէ. ու երբոր չգտնէ, կ'ըսէ. Դառնամ
25 տարէն իմ տունս՝ ուրկից որ ելայ. Ու կու գայ՝ պռնիկոյ մաքրուած ու պատրաստուած կը գտնէ:
26 Ան առներ կ'երթայ՝ և իր հետը կ'առնէ եօթը ուրիշ ոգիներ իրմէ աւելի չար, ու մտնելով՝ հոն կը բնակին. և ան մարդուն վերջը առջինէն գէշ կ'ըլլայ:
27 Ա Եղաւ որ երբ անիկայ այս բաները կը խօսէր, ժողովուրդին մէջէն մէկ կնիկ մը ձայնը վերցուց՝ ու ըսաւ անոր. Հ Երանի՝ ան որովայնին՝ որ քեզ կրեց, և ան ծիծերուն՝ որ քեզի կաթ տուին:
28 Ու ինքը ըսաւ. Ն Այնպէս երանի՝ անոնց՝ որ Աստուծոյ խօսքը կը լսեն ու կը պահեն:
29 Շ Ա Երբոր ժողովուրդները անոր վրայ կը դիզուէին, սկսաւ ըսել. Այս ազգը չար է. Նշան կ'ուզէ, և նշան պիտի չտրուի անոր, բայց
30 միայն Յովնան մարգարէին նշանը: Ո Վասնզի ինչպէս որ Յովնան Նինուէացիներուն նշան եղաւ, անանկ ալ Որդին մարդոյ այս ազգին պիտի
31 ըլլայ: Ճ Հարաւի թագուհին դատաստանին օրը այս ազգին մարդոյը դէմ պիտի ելլէ, ու պիտի դատապարտէ անոնք. Ինչու որ երկրի ծայրերէն

Ա Եա. ծգ. 12: Կող. բ. 15:
Մատ. ժբ. 30:
Մատ. ժբ. 43:
Ցօհ. ե. 14: Եբր. գ. 4:
ժ. 26: Բ Պետ. բ. 20:
Գ Ղ. ա. 28, 48:
Դ Մատ. է. 21: Գղ. բ. 21: Ցակ. ա. 25:
Ե Մատ. ժբ. 38, 39:
Զ Յովն. ա. 17: բ. 10:
Է Գթաբ. ժ. 1:

եկաւ Սողոմոնին իմաստութիւնը լսելու . և ահա
32 Սողոմոնէն մեծ մէկը կայ հոս : Նինուէի մարդիկը դատաստանին օրը առ ազգին դէմ պիտի ելլեն , ու պիտի դատապարտեն անիկայ . ւ ինչու որ Յովնանին քարոզութեամբը զղջի եկան . և ահա Յովնանէն մեծ մէկը կայ հոս :
33 ՝ Մէկը ճրագը չվառեր՝ ծածուկ տեղ մը դներ , ոչ ալ պրուանի տակ . հապա աշտանակի վրայ ,
34 որ ներս մտնողները լոյսը տեսնեն : ՟ Անարմինին ճրագը աչքն է . ուստի երբոր աչքդ պայծառ է , բոլոր մարմինդ ալ լուսաւոր կ'ըլլայ . բայց երբոր
35 ապէր վատ է , մարմինդ ալ մութ կ'ըլլայ : Ուրեմն զգոյշ կեցիր , որ քու մէջդ եղած լոյսը
36 խաւար չըլլայ : Ուրե՛ք թէ որ քու բոլոր մարմինդ լուսաւոր է , և մութ մաս մը չունի , բոլորն ալ լուսաւոր կ'ըլլայ , ինչպէս երբոր ճրագ մը՝ իր փայլունութեամբը քեզ կը լուսաւորէ :
37 Ու երբոր առ Քանէրը կը խօսէր , փարիսեցի մը կ'աղաչէր անոր՝ որ իր տունը ճաշ ուտէ . անիկայ
38 ալ մտաւ՝ սեղան նստաւ : Փարիսեցին երբոր տեսաւ՝ զարմացաւ , որ նախ չլուացուեցաւ ճաշէն առաջ :
39 Եւ Տէրը ըսաւ անոր . Հիմա դուք փարիսեցիներ՝ գաւաթին ու պնակին դուրսի կողմը կը մաքրէք , ՠ ու ձեր ներսիդին յափշտակութեամբ և չարութեամբ լեցուն է :
40 Անխելքնե՛ր՝ ան որ դուրսինը բրաւ , ներսինն ալ ինքը չըրաւ :
41 ՟ Սակայն անոնց մէջը եղածներէն ողորմութիւն տուէք . և ահա ամէն բան մաքուր կ'ըլլայ ձեզի :
42 ՠ Բայց վա՛յ ձեզի փարիսեցինե՛րուդ՝ որ անանուխին ու փեղեւնային և բոլոր խոտերուն տասանորդը կը վճարէք , ու զանոնք կ'ընէք իրաւունքը և

ւ Ցովն . գ . 5 :
ռ Մատ . ժ . 15 ; Մար . գ . 21 ; Գղ . ը . 16 :
ձ Մատ . գ . 22 :
ո Մար . է . 3 :
ղ Մատ . իգ . 23 :
պ Տիտ . ա . 15 :
ջ Ես . ծբ . 7 ; Դան . գ . 27 ; Գղ . ժբ . 33 :
ռ Մատ . իգ . 23 :

Աստուծոյ սէրը . ասոնք պէտք էր ընել , և անոնք
43 չձգել : "Վա՛յ ձեզի փարիսեցիներուդ՝ որ ժողո-
վարաններուն մէջ առաջին աթոռները կը սիրէք ,
44 ու շուկաներուն մէջ բարեները : Վա՛յ ձեզի
կեղծաւոր գրիչներ ու փարիսեցիներ՝ որ անյայտ
գերեզմաններու նման էք , որոնց վրայէն մարդիկ
կը քալեն՝ ու չեն գիտեր :
45 Ու օրինականներէն մէկը պատասխան տալով՝
ըսաւ անոր . Վա՛րդապետ՝ ասո խօսքերը զրուցելով՝
46 մեզ ալ վար կը զարնես : Ու անիկայ ըսաւ .
Ձեզ ալ վա՛յ օրինականներուդ , որ տանելու
դժուար բեռներ կը բեռցընէք մարդոց , ու դուք
47 մէկ մատնիդ ան բեռները չէք դպչիր : Վա՛յ
ձեզի որ մարգարէներուն գերեզմանները կը շինէք ,
48 ու ձեր հայրերը սպաննեցին զանոնք : Ուրեմն կը
վկայէք և հաւանութիւն կու տաք ձեր հարցը ը-
րածներուն . քանզու որ իրենք սպաննեցին զանոնք ,
49 ու դուք անոնց գերեզմանները կը շինէք : Ընոր
համար ալ Աստուծոյ իմաստութիւնը ըսաւ . Զի-
ուի խրկեմ՝ անոնց մարգարէներ ու առաքեալներ . և
անոնցմէ ոմանք պիտի սպաննեն , ու ոմանք հալածեն .
50 Որպէս զի աշխարհի սկիզբէն հետէ թափուած բո-
լոր մարգարէներուն արիւնը աս ազգէն պահան-
51 ջուի , ‡Աբելէն արիւնէն մինչև †Զաքարիայէն
արիւնը , որ սեղանին ու տաճարին մէջտեղը կոր-
ուեցաւ . Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , աս ազգէն պի-
52 տի պահանջուի : *Վա՛յ ձեզի՝ օրինականներուդ՝
որ գիտութեան բանալին վերցուցիք . դուք չմտաք ,
և մտնողներն ալ արգիլեցիք :
53 Ու երբոր աս բաները անոնց կը զրուցէր , գրիչ-
ները ու փարիսեցիները սկսան խիստ դժուարիլ ,

* Մատ . իզ . 6 : Մար . ժբ . 38 , 39 :
† Մատ . իզ . 27 :
‡ Սաղ . ճ . 9 :
§ Մատ . իզ . 4 :
¶ Մատ . իզ . 29 :
** Մատ . իզ . 34 :
†† Ծն . դ . 8 :
‡‡ բ Մն . իզ . 20 , 21 :
§§ Մատ . իզ . 13 :

և շատ բաներու վրայով անոր բերնին խօսք փլնա-
54 ռել · Նէ անոր դարան պատրաստելով՝ կը փլնա-
ռէին թէ ինչպէս ֆ անոր բերնին բան մը որսան ,
որ անոր վրայով ամբաստանութիւն ընեն :

ԳԼ · ԺՌ

1 Քրիստոս իր աշակերտներուն կը պատուիրէ կեղծաւորու-
թենէ զգոյշ կենալ , ու չվախնալ իր վարդապետութիւնը
քարոզելէն · 13 մեծամեծ ամբարներ շինել մոռցող հարուս-
տին առակովը կը պատուիրէ ժողովրդոց որ զգոյշ ըլլան ա-
գահութենէ : 22 Պէտք չէ որ չափազանց հոգ ունենանք
աշխարհային բաներու վրայով , 31 այլ Աստուծոյ թագաւո-
րութիւնը խնդրենք , 33 ողորմութիւն տանք , 36 և պատ-
րաստ ըլլանք՝ որ երբ մեր Տէրը գայ դուռը զարնէ , իսկոյն
իրեն բանանք : 41 Քրիստոսի պաշտօնեաները պարտին իրենց
յանձնուած պաշտօնը կատարել , 49 և հալածանքներու բռ-
պառել : 54 Պէտք է որ մարդիկ ան չնորհաց ժամանակին
պատեհութիւնը չկորսընցնեն , 58 վասն զի սոսկալի բան է
մեռնիլ՝ առանց Հաշտուելու Աստուծոյ հետ :

1 Ա՛յս միջոցիս երբոր բիւրաւոր ժողովուրդներ վրան
ժողովուեցան , մինչև որ միկռմիկ կը կոխէին ,
— սկսաւ ըսել իր աշակերտներուն . Բ Պիտի
առաջ ինքզինքնիդ զգո՛յշ պահեցէք փարիսեցւոց
2 խմորէն , որ է կեղծաւորութիւն : Գ Նաև՝ ոչ
բան մը ծածուկ՝ որ պիտի չյայտնուի , և
3 գաղտուկ՝ որ պիտի չգիտցուի : Ասոր համար որ
մութի տեղը ըրուցեցիք , անիկայ լոյս տեղը պիտի
լսուի . և ան որ ներքին սենեակներուն մէջ ակա-
նջի խօսեցաք , տանիքներուն վրայ պիտի քարոզուի :
4 Ե Բայց ձեզի Ե իմ բարեկամներուս կը ըսեմ .
Մի վախնաք անոնցմէ՝ որ մարմինը կը սպաննեն ,
ու անկէ ետև աւելի բան մը ընելու չկրնան-
5 չունին : Հ Սակայն ձեզի ցուցընեմ թէ որմէ պիտի
վախնաք . Վախցէք՝ որ սպաննելէն ետև իշ-
խանութիւն ունի դնհեանը ձգելու . այո՛ կ'ըսեմ

Ֆ Մար . ժբ . 13 ։
— Մատ . ժգ . 6 ։ Մար . բ . 15 ։
Բ Մատ . ժգ . 12 ։
Ֆ Մատ . ժ . 26 ։ Մար . գ . 22 ։ ՂԼ . բ . 17 ։
Ե Մատ . ժ . 28 ։ Ես . ծա . 7 ։ 8 , 12 , 13 ։ Երեմ . ա . 8 ։
Հ Ցօհ . ժե . 14 , 15 ։

6 ձեզի, Ընկէ՛ վախցէ՛ք։ Ձի՞ որ հինգ ճնճղուկը
երկու դանկի կը ծախուի. և անոնցմէ մէկը մո-
7 ռաւած չէ Աստուծոյ առջին։ Նայց ձեր գլխուն
բոլոր մազերն ալ համրուած է. ուրեմն մի՛ վախ-
նաք, քանի՛ որ դուք շատ ճնճղուկներէն աւելի ազէկ
8 էք։ Ու ձեզի կ՚ըսեմ. Ամէն ո՛վ որ զիս կը
դաւանի մարդոց առջեւը, Որդին մարդոյ ալ ա-
նիկայ պիտի դաւանի Աստուծոյ հրեշտակներուն
9 առջեւը։ Նայց ան որ զիս մարդոց առջեւը կ՚ու-
րանայ, ուրացած պիտի ըլլայ Աստուծոյ հրեշտակ-
10 ներուն առջեւը։ Ու ամէն ո՛վ որ Որդւոյ մարդոյ
դէմ բան կ՚ըսէ, պիտի ներուի անոր. բայց ան որ
Սուրբ Հոգիին դէմ հայհոյութիւն կ՚ընէ, պիտի
11 չներուի անոր։ Ու երբոր ձեզ ժողովարաններըը՝
և իշխանութիւններու ու պետութիւններու առջե-
ւանելու ըլլան, հոգ մի՛ ընէք թէ ինչպէս՝ կամ
ինչ պատասխան պիտի տաք, կամ ինչ պիտի
12 ըսէք. Վասն զի Սուրբ Հոգին պիտի սորվեցընէ
ձեզի նոյն ժամուն՝ ինչ որ պէտք է խօսիլ։
13 Ժողովուրդին մէջէն մէկը ըսաւ անոր. Վարդա-
պետ՝ զրուցէ՛ եղբօրս, որ հետ ինձի ժառանգու-
14 թիւնը իմ հետս բաժնէ։ Ան ալ ըսաւ անոր.
Ո՛վդ՝ ո՞վ զիս ձեր վրայ դատաւոր կամ բաժին
15 ընող դրաւ։ Ու ըսաւ անոնց. Ժ՚նայեցէ՛ք և
զգուշացէ՛ք ագահութենէն. ինչու որ մարդուս
ստացուածքներուն աւելնալէն իւրովի՛ չէ իր
16 կեանքը։ Առակ մըն ալ խօսեցաւ անոնց՝ ըսելով.
Հարուստ մարդու մը արտերը առատ բերքեր
17 տուին. Ու ինքը կը մտածէր ինքնիրեն՝ ու կ՚ը-
սէր. Ի՞նչ ընեմ, վասն զի տեղ չունիմ, որ
18 հոն իմ բերքերս ժողվեմ։ Ու ըսաւ. Ա՛յս ընեմ.

ե Մատ. ժ. 32։ Մար. ը. 38։ ի Տիմ. բ. 12։ ա Ցօհ. բ. 23։
զ Մատ. ժբ. 31, 32։ Մար. ը. 22։ ա Ցօհ. ե. 16։
է Մատ. ժ. 19։ Մար. ժգ. 11։ Գլ. իա. 14։
ը Ցօհ. ժբ. 36։
թ ա Տիմ. գ. 7, եէ։

իմ ամբարներս քակեմ՝ ու ալ աւելի մեծ չինեմ ,
և հոն ժողվեմ իմ բոլոր բերքերս ու բարիքներս .
19 Ես իմ անձիս ըսեմ . Է՛վ անձ՝ շատ բարիքներ
ունիս շատ տարիներու համար ժողվուած . հանգչէ ,
20 կեր , խմէ , և ուրախ եղիր : Բայց Աստուած ը-
սաւ անոր . Անմիտ՝ Եսաս գիշեր հոգիդ քեզմէ
պիտի պահանջուի . Ե՛ւ սորա ան՝ որ պատրաստած
21 բաներդ որո՞ւն պիտի ըլլայ : Այսպէս է անիկա՝
որ իր անձին համար գանձ կը դիզէ , ե՛ւ Աստու-
ծոյ չհարստանար :
22 Եւ ըսաւ իր աշակերտներուն . Անոր համար
կ՚ըսեմ ձեզի . Հո՛գ մի՛ ընէք ձեր կեանքին հա-
մար՝ թէ ինչ պիտի ուտէք , ո՛չ ալ մարմինին
23 համար՝ թէ ի՛նչ պիտի հագնիք . Կեանքը կեան-
քը կերակուրէն աւելի է , ու մարմինը հագուս-
24 տէն : Դայեկէք ագռաւներուն , որ ո՛չ կը սեր-
մանեն և ո՛չ կը հնձեն , որոնք ո՛չ շտեմարաններ
ունին՝ ո՛չ ալ ամբարներ , հո՛ւ Աստուած անոնք
կը կերակրէ . դուք որչա՜փ աւելի լաւ էք
25 թռչուններէն : Ու ձեզմէ ո՞վ կրնայ իր հոգ ընե-
լովը իր հասակին վրայ կանգուն մը աւելցընել :
26 Ասպա թէ որ ամենափոքր բանին կարող չէք ,
27 ուրիշ բաներուն համար ինչո՞ւ հոգ կ՚ընէք : Դա-
յեկէք շուշաններուն՝ ինչպէս կ՚աճին . ո՛չ կ՚աշ-
խատին և ո՛չ կը մանեն . բայց ձեզի կ՚ըսեմ որ
Սողոմոն ալ իր բոլոր փառաւորութեանը մէջ ա-
28 նոնցմէ մէկուն պէս չհագուեցաւ : Ուստի թէ որ
խոտը որ այսօր դաշտի մէջ է՝ ու վաղը փուռը կը
ձգուի , Աստուած անոնկ կը հագուեցընէ , ո՛ր-
29 չափ աւելի ձեզ՝ Թե՛րահաւատներ : Ալ դուք մի՛

ի Ծոդ . ժա . 9 ; ա Կոր . ժե . 32 ; Ծակ . ե . 5 ;	ձ Աստ . գ . 20 ; Հմր 33 ; ա Տիմ . գ . 18 , 19 ; Ծակ . ը . 5 ;
լ Ծոր . ի . 22 ; իե . 8 ; Սաղ . ծբ . 7 ; Ծակ . գ . 14 ;	ղ Աստ . գ . 25 ;
խ Սաղ . լթ . 6 ; Եբեմ . ժե . 11 ;	հ Ծոր . լը . 41 ; Սաղ . ճխե . 9 ;

փնտռէք թէ ի՛նչ պիտի ուտէք , և ի՛նչ պիտի
30 խմէք . ու մի՛ շփոթիք : Վասն զի ասո բոլոր բա-
ները աշխարհիս ազգերը կը փնտռեն . ու ձեր
Հայրը գիտէ որ ասո բաներէն ձեզի պէտք են :
31 Նայց դուք Աստուծոյ թագաւորութի՛ւնը խնդրե-
ցէք , և ասո բոլոր բաներն ալ ձեզի պիտի տրուի :
32 Մի՛ վախնար պզտի՛կ հօտ . Հաճեցաւ որ ձեր Հայրը
հաճեցաւ որ թագաւորութիւնը ձեզի տայ :
33 Ծախեցէ՛ք ձեր ստացուածքը , և ողորմութի՛ւն
տուէք . Հո՛ ձեզի չհիննալու քսակնե՛ր պատրաս-
տեցէք , հո՛ երկինքը՝ չպակսելու գանձ մը , ուր գող
34 գողը կը մօտենայ՝ և ցեց կ՚ապականէ : Վասն-
զի ձեր գանձը ո՛ւր որ է , սիրտերնիդ ալ հոն պիտի
35 ըլլայ : Ձեր մէջքերը գօտևորած ըլլան , ու
36 ճրագները վառած . Ու դուք ան մարդոցը նման՝
որ իրենց տիրոջը կը սպասեն՝ թէ ի՛րը պիտի դա-
նայ հարսնիքէն . որ երբ գայ և դո՛ւռը զարնէ ,
37 իսկոյն բանան անոր : Երանի՛ ան ծառաներուն ,
որ տէրը երբոր գայ՝ զանոնք արթուն պիտի գտնէ .
Ճշմարի՛տ կ՚ըսեմ ձեզի , որ ինքը գօտին մէջքը պի-
տի կապէ՝ ու սեղան նստեցընէ անոնք , և առաջ
անցնելով սպասաւորութիւն պիտի ընէ անոնց :
38 Ու թէ որ կէս-գիշերո՛ւան երկրորդ պահուն գայ , կամ
երրորդ պահուն գայ՝ ու անանկ գտնէ , երանելի
39 են ան ծառաները : Նայց ասո գիտցէ՛ք , որ եթէ
տանուտէրը գիտնար թէ ո՛ր ատեն գողը կու գայ ,
արթուն կը կենար , ու թող չէր տար որ իր տու-
40 նը ծակեն : Ուրեմն դուք ալ պատրաստ կեցէ՛ք ,

1 Մատ . գ . 33 :
2 Մատ . ժա . 25 , 26 :
3 Մատ . ժԹ . 21 : Գործ . բ . 45 : գ . 34 :
4 Մատ . գ . 20 : Գղ . ժգ . 9 :
5 Տիմ . գ . 19 :
6 Եփես . գ . 14 : ա Պետ . ա . 13 :
7 Մատ . իե . 1 , եէ :
8 Մատ . իգ . 46 :
9 Մատ . իգ . 43 : ա Թես . ե . 2 : բ Պետ . գ . 10 : Յայտ . գ . 3 : ժգ . 15 :
10 Մատ . իգ . 44 : իե . 13 : Մարկ . ժգ . 33 : Գղ . իա . 34 , 36 : ա Թես . ե . 6 : բ Պետ . գ . 12 :

քանզի Որդին մարդոյ կու գայ անսպասելի ժամու մէջ՝
որ դուք չէք կարծեր :
41 Ու Պետրոս ըսաւ անոր . Տէր՝ մեզի՞
42 կ'ըսես , թէ ամենուն ալ : Ու Տէրը ըսաւ , Ո՞րչափ
ո՞վ է ան հաւատարիմ ու խելացի տնտեսը , որն
որ տէրը իր ծառայութեան վրայ պիտի դնէ , որ ա-
43 ւելին անոնց ուտելիքը տայ : Երանի է ան ծառա-
յին , որն որ իր տէրը եկած ատենը՝ այնպէս ը-
44 նած պիտի գտնէ : Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , որ
իր բոլորը ունեցուածքին վրայ պիտի կեցընէ զանիկայ :
45 Բայց թէ որ ան ծառան իր սրտին մէջը ըսէ .
Իմ տէրս իր գալը կ'ուշացընէ . և սկսի ծառաները
ու աղախիններըը ծեծել , և ուտել ու խմել ու
46 գինովնալ , Ան ծառային տէրը պիտի գայ անոնկ
մէկ օր մը՝ որ չսպասեր , և անոնկ մէկ ժամ մը՝ որ
չգիտեր , և զանիկայ մէջտեղէն պիտի կտրէ , ու
անոր բաժինը անհաւատարիմներուն հետ պիտի
47 դնէ : Ու ան ծառան՝ որ իր տիրոջը կամքը գիտէ ,
ու չպատրաստուիր , ոչ ալ անոր կամքը՝ ի գործ
48 կը դնէ , շատ ծեծ պիտի ուտէ : Բայց ան որ
չգիտէր՝ ու ծեծի արժանի բան մը կ'ընէ , քիչ ծեծ
պիտի ուտէ . որովհետև որ շատ տրուեցաւ , շատ պի-
տի ուզուի անկէ , և որուն որ աւելի յանձնուե-
ցաւ , ալ աւելի պիտի պահանջուի անկէ :
49 Ես եկայ կրակ ձգելու երկրիս վրայ . ու ի՞նչ
50 կ'ուզեմ թէ որ արդէն բորբոքած է : Բայց
մկրտութիւն մը ունիմ մկրտուելու . և ի՜նչպէս
51 կը տագնապիմ մինչև որ կատարուի : Ա Կը կար-
ծէք թէ ես երկրի վրայ խաղաղութի՞ւն տալու

ա Մատ . իդ . 45 : իե . 21 : ա Կոր . գ . 2 :
բ Մատ . իդ . 47 :
գ Մատ . իդ . 48 :
դ Թես . ժե . 30 : բ Օր . իե . 2 : Յով . թ . 41 : ժե . 22 : Գոր . ժէ . 30 : Յակ . գ . 17 :
ե Ղև . ե . 17 : զ Տիմ . ա . 13 :
է Հմր 51 :
ը Մատ . ի . 22 : Մար . ժ . 38 :
թ Մատ . ժ . 34 : Հմր 49 :

Եկայ . ձեզի կ'ըսեմ՝ Ոչ , ←հապա բաժանմունք .
52 ÷ *Ինչու որ ասկէ ետև մէկ տան մէջ հինգը իրարդ*
բաժնուած պիտի ըլլան . իրեքը երկուքին , ու
53 *երկուքը իրեքին . ⁂այրը պիտի բաժնուի որդիին ,*
և որդին հօրմէն , մայրը աղջիկին՝ ու աղջիկը մօր-
մէն , կեսուրը իր հարսին՝ ու հարսը իր կեսուրին :
54 *Ու ըսաւ ժողովուրդներուն . ⁺Երբոր արևմուտ-*
քին կողմէն ամպ մը ելած կը տեսնէք , շուտ մը
կ'ըսէք Թէ , Անձրև պիտի գայ , և անանկ կ'ըլ-
55 *լայ : Ու երբոր հարաւային հովը կը փչէ կ'ըսէք*
56 *Թէ , Տաք պիտի ըլլայ , և անանկ կ'ըլլայ : Ա՛ղ-*
ծաւորնե՛ր՝ երկրի ու երկինքի երեսը քննելը դիտէք ,
57 *հապա ասս ժամանակը ինչպէս չէք քններ : Ու*
ինչո՞ւ դուք ձեզմէ չէք որոշեր իրաւունքը :
58 *⁺Երբոր դուն քու ոսոխիդ հետ իշխանին երթալու*
ըլլաս , ⁑ճամբուն մէջ անկէ ազատելու համար
ջանք բրէ . որ չըլլայ Թէ քեզ դատաւորին առջևն
քաշէ , ու դատաւորը դահիճին ձեռքը տայ քեզ ,
59 *ու դահիճն ալ բանտը դնէ : Ձեզի կ'ըսեմ . Բնաւ*
պիտի չելլես անկէ , մինչև որ վերջի լումանն
չվճարես :

ԳՂ · Ժ·Գ

1 Քրիստոս ապաշխարութիւն կը քարոզէ , Գալիլեացւոց և սրբիչներուն կրած պատիժը յիշելով : 6 Ընպաստղ թզենիին առակը : 11 Քրիստոս կծկուած կնիկը կը բժշկէ . 18 մանանեխի հատին և խմորին առակովը կը ցուցընէ ճշմարտութեան խօսքին զօրաւոր ներգործութիւնը իր բնաւորներուն սրտին մէջ . 24 կը խրատէ նեղ դռնէն ներս մտնելու ջանք ընել , 31 և կը յանդիմանէ Հերովդէսը ու Երուսաղէմը :

1 *Ու ոմանք ան առեներ ներկայ գտնուելով՝ պատ-*
մեցին անոր՝ Գալիլեացւոց վրայով , որոնց ա-
բիւնը Պիղատոս իրենց զոհերուն հետը խառնեց :
2 *Ու Յիսուս պատասխան տալով ըսաւ անոնց . Կը*

⁻ Մրկ . է . 6 ; Ցօհ . է . 43 ; Թ . 16 ; ժ . 19 ;
÷ Մատ . ժ . 35 ;
⁺ Մատ . ժզ . 2 ;
⁂ Ասակ . իե . 8 ; Մատ . է . 25 ;
⁑ Սաղ . լբ . 6 ; Ես . ծե . 6 ;

կարծէ՞ք որ ան Գալիլեացիները բոլոր Գալիլեացիներէն աւելի մեղաւոր էին, որ ասանկ բաներ
3 քաշեցին: Ձեզի կ'ըսեմ՝ Ոչ. հապա թէ որ չապաշխարէք, ամէնքդ ալ անանկ պիտի կոր-
4 սուիք: Կամ թէ ան տասնուութը հոգին՝ որոնց վրայ Սելոամին մէջի աշտարակը ինկաւ, և անոնք մեռցուց. կը կարծէ՞ք որ անոնք Երուսաղէմի մէջ
5 բնակած բոլոր մարդիկներէն աւելի պարտաւոր էին: Ձեզի կ'ըսեմ՝ Ոչ. հապա թէ որ չապաշխարէք, ամէնքդ ալ նոյնպէս պիտի կորսուիք:
6 Ան առակն ալ բսաւ. – Մարդ մը իր այգիին մէջ անկուած թզենի մը ունէր. ու եկաւ անկէ
7 պտուղ փնտռելու, և չգտաւ: Ուստի ըսաւ այգեպանին. Ահա իրեք տարի է որ կու գամ այս թզենիին վրայ պտուղ փնտռելու, ու չեմ գտներ. ալատիկայ կտրէ, ինչո՞ւ համար գետինը խա-
8 փանէ: Ընդիկայ պատասխան տուաւ՝ ու անոր ըսաւ. Տէր՝ այս տարի ալ ատիկայ թող տուր, մինչև որ աւորը բոլորտիքը բրիմ ու թրիք դնեմ,
9 նէ թէ որ պտուղ տայ, տպէ՛. հապա թէ չէ՝ գալ պտրէ կտրես ատիկայ:
10 Նէ ինքը ժողովարաններէրուն մէկուն մէջ շաբաթ
11 օրը կը սորվեցընէր: Նէ ահա մէկ կնիկ մը կար, որ հիւանդութեան ոգի մը ունէր տասնուութ տարիէ՝ի վեր, ու կծկուած էր, և ամենևին չէր
12 կրնար շիտակ կայնիլ: Ու Յիսուս զանիկայ տես-նելով՝ էրէն կանչեց՝ և ըսաւ անոր. Կնի՛կ դուն
13 քու հիւանդութենէդ արձակուած ես: Ու ձեռքը անոր վրայ դրաւ. և իսկոյն շիտակուեցաւ, ու
14 փառք կու տար Աստուծոյ: Իսկ ժողովարանին իշխանը պատասխան տուաւ բարկանալով՝ որ Յիսուս շաբաթ օրը բժշկեց, և ըսաւ ժողովուրդին. Վեց օր կայ՝ որոնց մէջ արժան է գործ գործել,

– Ես. ե. 2: Մատ. իա. 19: | ‡ Մար. ժգ. 18: Գոր. թ. 17: ‡ Եզ. ե. 9:

ուսաի ան օրերը եկէք բժշկուեցէք , ¶ ու չէ թէ
15 շաբաթի օրը : Ան առնը Տէրը պատասխան
տուաւ անոր՝ ու ըսաւ . Կեղծաւորնե՛ր՝ Ի ձեզմէ ա-
մէն մէկը շաբաթի օրը իր եզը կամ էշը մսուրէն
16 չ՚արձկէ՞ր՝ որ տանի ջուր տայ . Ու Աբրահամի
որ Աբրահամի աղջիկ էր , որ սէյտանան զանիկայ կապեց , չէ՞ր վայելեր որ
17 շաբաթի օրը ան կապէն արձկուի : Ու ասոնք բանը
որ ըսաւ , իրեն հակառակ կեցողները ամէնքն ալ
ամօթով մնացին . ու բոլոր ժողովուրդը կ՚ուրա-
խանար ան ամէն փառաւոր գործքերուն համար՝ որ
իրմէն կ՚ըլլար :
18 Ի Ու ըսաւ . Աստուծոյ թագաւորութիւնը
ի՞նչ բանի կը նմանի , ու ի՞նչ բանի նմանցընեմ
19 անիկայ : Անանանեխի հատի նման է , որն որ
մարդ մը առաւ՝ իր պարտէզը ձգեց . և աճեցաւ ու
մեծ ծառ եղաւ . ու երկնից թռչուննները անոր
ճիւղերուն վրայ բնակեցան :
20 Դարձեալ ըսաւ . Աստուծոյ թագաւորութիւնը
21 ի՞նչ բանի նմանցընեմ : Խմորի նման է , որն որ
կնիկ մը առաւ՝ իրեք դրիւ ալիւրի մէջ պահեց ,
մինչև որ ամէնն ալ խմորնցաւ :
22 Ը Ու քաղաքները ու գեղերը պտըտելով՝ կը
սորվեցընէր , ու դէպ՚ի Երուսաղէմ ճամբայ կ՚ը-
23 նէր : Ու մէկը ըսաւ անոր . Տէ՛ր՝ քիչե՞ր են
անոնք որ պիտի փրկուին : Անիկայ ալ ըսաւ ա-
24 նոնց . Ի՚ջանք ըրէք որ նեղ դռնէն մտնէք . քան-
զի կ՚ըսեմ ձեզի , որ ե՛շատերը մտնել պիտի ու-
25 զեն , և պիտի չկրնան : Ի Անկէ ետև որ տանու-
տէրը ելլէ ու դուռը գոցէ , և դուք սկսիք դուրսը

Ի Մատ . ժբ . 10 : Մար . գ . 2 : Գղ . գ . 7 : ժգ . 8 :
Ի Գղ . ժգ . 5 :
Ի Գղ . ժթ . 9 :
Ի Մատ . ժգ . 31 : Մար . գ . 30 :
Ը Մատ . թ . 35 : Մար . գ . 6 :
Ի Մատ . է . 13 :
Ի Ցօհ . է . 34 : ը . 21 : ժգ . 33 : Հռով . թ . 31 :
Ի Սաղ . լբ . 6 : Ես . ծե . 6 :
Լ Մատ . իե . 10 :

կենալ , ու դուռը զարնել և ըսել , ԻՏԷՐ՝ ՏԷՐ , բաց մեզի . ան ալ պատասխան տալով պիտի ըսէ
26 ձեզի . Ի՞նչեզ չեմ ճանչնար ուսկից էք , Ան առաջը պիտի սկսիք ըսել . Մենք քու առջեդ կերանք ու խմեցինք , և դուն մեր փողոցներուն մէջը սոր-
27 վեցուցիր : Եւ անիկայ պիտի ըսէ . Ձեզի կ'ըսեմ , ձեզ չեմ ճանչնար ուսկից էք , Հեռ դի կեցէք ինձմէ բոլոր անիրաւութիւն գործողներդ :
28 Այն պիտի լայ լալ՝ ու ակռաները կճրտցնել , երբոր տեսնէք Աբրահամը ու Իսահակը և Յակոբը ու բոլոր մարգարէները Աստուծոյ թագաւո-
29 րութեանը մէջ , ու ձեզ դուրս հանած : Ու պիտի գան արեւելքէն ու արեւմուտքէն և հիւսիսէն ու հարաւէն , ու պիտի բազմին Աստուծոյ թագա-
30 ւորութեանը մէջ : Եւ ահա կան յետիններ՝ որ առաջիններ պիտի ըլլան , ու կան առաջիններ՝ որ յետիններ պիտի ըլլան :
31 Նոյն օրը մէկ քանի փարիսեցիներ եկան՝ ու ըսին անոր . Ելլէր՝ ու գնա ասկէ , ինչու որ Հերովդէս
32 քեզ սպաննել կ'ուզէ : Ու ինքը բսաւ անոնց , Գացէք՝ ան աղուէսին ըսէք . Ահա ես դևեր կը հանեմ ու բժշկութիւններ կը կատարեմ այսօր և
33 վաղը , ու երրորդ օրը կատարուիմ : Մէ-այն թէ պէտք է որ այսօր ու վաղը և միւս օրը պտըտիմ . վասն զի կարելի չէ որ մարգարէ մը
34 Երուսաղէմէն դուրս կորսուի : Օ Մով Երուսաղէմ՝ Երուսաղէմ , որ մարգարէները կը սպաննէիր , ու քեզի ղրկուածները կը քարկոծէիր . քանի անգամ քու տղաքներդ ժողվել ուզեցի՝ ինչպես որ հաւը իր ձագերը թեւերուն տակը կը ժողվէ , և

Է Գլ . գ . 46 ։
Ը Մատ . է . 26 ։ իե . 12 ։
Թ Մատ . է . 23 ։ իե . 41 ։ Հմր 25 ։
Ժ Սաղ . գ . 8 ։ Մատ . իե . 41 ։
Ի Մատ . բ . 12 ։ ԺԳ . 42 ։ իդ . 51 ։
Ղ Մատ . բ . 11 ։
Ճ Մատ . ԺԹ . 30 ։ ի . 16 ։ Մար . ժ . 31 ։
Ն Երր . բ . 10 ։
Շ Մատ . իդ . 37 ։

35 դուք չուզեցիք : ՚Ահա ձեր տունը ձեզի ամայի պիտի մնայ . սակայն ձեզի կ՚ըսեմ , որ ալ զիս պիտի չտեսնէք , մինչև գայ ան ժամանակը որ պիտի ըսէք , ՚Օրհնեալ է ան՝ որ Տէրոջը անունովը կու գայ :

ԳԼ . ԺԴ

2 Քրիստոս շաբաթ օրը կը բժշկէ ջրգողեալ մարդը . 7 կը սորվեցընէ խոնարհ ըլլալ , 12 և ազգականները ճաշի հրաւիրել . 16 բնիծրիբին առակովը կը ցուցընէ թէ աշխարհասէր անձինք՝ որ Աստուծոյ խօսքը կ՚անարգեն , դուրս պիտի ձգուին երկինքէն : 25 Քրիստոսի աշակերտիլ ուզողները պէտք է որ յառաջագոյն խորհին թէ իրենց խաչը պիտի կրեն , որ չըլլայ թէ նաբը ամբողջից եղանակաւ ետ քաշուին իրմէն . 34 ու բոլորովին անպիտան ըլլան՝ իր համը կորսընցուցած աղի պէս :

1 Ու եղաւ որ երբ ինքը շաբաթ օր մը փարիսեցւոց
գլխաւորներուն մէկուն տունը մտաւ հաց ու-
2 տելու , ու անոնք անոր կը ապասէին : Ու ահա
3 հոն ջրգողեալ մարդ մը կար իր առջևը : Ու Յի-
սուս պատասխան տուաւ՝ ու խօսեցաւ օրինականա-
ներուն ու փարիսեցիներուն՝ ըսելով . ՚Արժա՞ն է
4 շաբաթ օրը բժշկել : Անոնք ալ լուռ կեցան . և
5 ինքը բռնեց անիկայ՝ բժշկեց ու ձամբեց . Ու պա-
տասխան տալով ըսաւ անոնց . Ո՞Ձեզմէ որո՞ւն
էշը կամ եզը հորը իյնալու ըլլայ , ու շուտ մը
6 չհանեք անիկայ շաբաթ օրը : Ու սա բաներուս
չկրցան անոր պատասխան տալ :
7 Առակ մը զրուցեց ան հրաւիրուած մարդոց ալ ,
երբոր տեսաւ թէ ինչպէս առաջին բազմոցները
8 կ՚ընտրէին , ու ըսաւ անոնց . Երբոր մէկէ մը
հարսնիքի հրաւիրուիս , առաջին բազմոցին վրայ
մի նստիր . չըլլայ որ քեզմէ աւելի պատուաւոր

1 Ղև . իգ . 31 , 32 : Սպ . կծ . 25 : Նա . ա . 7 : Դան . թ . 27 : Միք . գ . 12 :
2 Սպ . ճժբ . 26 : Մատ . իա . 9 : Մար . ժա . 10 : Գլ . ժթ . 38 : Յօհ . ժբ . 13 :
— Մատ . ժբ . 10 :
3 Ել . իգ . 5 : ր Օր . իբ . 4 : Գլ . ժգ . 15 :

9 մէկն ալ հրաւիրուած ըլլայ անկէ . Նր ան որ քեզ
ու անոր հրաւիրեց , գայ քեզի ըսէ . Սոր
տեղ տուր , և անկէ ետև ամօթով քեզի
10 տեղը բռնել : † Հապա երբոր հրաւիրուիս , գնա
քեզի տեղը նստէ . որ երբ քեզ հրաւիրողը գայ ,
քեզի ըսէ . Բարեկամ՝ վեր բարձրիր . ան ատենը
քու հետդ նստողներուն առջևը քեզի փառք կ՚ըլ-
11 լայ : ‡ Վասն զի ամէն ոք որ իր անձը կը բարձ-
րացընէ , պիտի խոնարհի . և ոք որ իր անձը կը
խոնարհեցընէ , պիտի բարձրանայ :
12 Ու ինքը հրաւիրողին ալ ըսաւ . Երբոր ճաշ
կամ ընթրիք կ՚ընես , մի կանչեր քու բարե-
կամներդ , ոչ ալ քու եղբայրներդ , և ոչ քու
ազգականներդ , ու ոչ հա- հարուստ դրացիներդ ,
որ չըլլայ թէ անոնք ալ փոխարէնը քեզ հրաւիրեն ,
13 ու քեզի հատուցում ըլլայ : Հապա երբոր հաց-
կերոյթ կ՚ընես , Տաղքաւորներ , պակասաւորները ,
14 կաղերը ու կոյրերը հրաւիրէ , Ու երանելի պիտի
ըլլաս . ինչու որ անոնք չեն կրնար փոխարէնը
քեզի հատուցանել . Հապա արդարներուն յարու-
թիւնն առած ատենը՝ փոխարէնը քեզի պիտի հա-
տուցուի :
15 Ու անոր նստողներէն մէկը երբոր լսեց այ
խօսքը՝ ըսաւ անոր . Ը Երանի՛ անոր՝ որ Աստուծոյ
16 թագաւորութեանը մէջ հաց պիտի ուտէ : Ետ Ու
ինքը ըսաւ անոր . Մէկ մարդ մը մեծ ընթրիք
17 բրաւ , ու շատ մարդիկ հրաւիրեց : Ը Ու ընթ-
րիքին ատենը խրկեց իր ծառան , որ հրաւիրուած-
ներըը կանչէ , ըսելով . Եկէք , ինչու որ արդէն
18 ամէն բան պատրաստ է : Ու ամէնքը մէկէն
սկսան ետ քաշուիլ . առաջինը անոր ըսաւ . Ես

† Առակ . իե . 6 , 7 :
‡ Ցոր . իբ . 29 : Սաղ . ժբ . 27 : Առակ . իե . 23 : Մատ . իգ . 12 : ժբ . 14 : Ցակ . դ . 6 : ա Պետ . ե . 5 :

Ետ Ներեմ . բ . 10 , 12 :
Ը Ցայտ . ժթ . 9 :
Ը Մատ . իբ . 2 :
Ը Առակ . թ . 2 , 5 :

արտ մը ծախու առի , ու պէտք է որ ելլեմ տես-
նեմ անոնք . կ'աղաչեմ քեզի , զիս հրաժարուած
19 ունիմ : Ու միւսը ըսաւ . Հինգ զոյգ եզ ծախու
առի , ու կ'երթամ որ անոնք փորձեմ . կ'աղաչեմ
20 քեզի , զիս հրաժարուած ունիմ : Ու միւսը ը-
սաւ . Կնիկ առի , ու անոր համար չեմ կրնար
21 գալ : Ու ան ծառան եկաւ՝ ու իր տիրոջը պատ-
մեց այս բաները . այն ատենը բարկացաւ տանու-
տէրը , ու ըսաւ իր ծառային . Շուտով քաղա-
քին հրապարակները ու փողոցները ելլէ , և աղ-
քատները ու պակասաւորները , և կաղերը ու կո-
22 րերը հոս մտցուր : Ծառան ալ ըսաւ . Տէր՝
եղաւ ինչ որ հրամայեցիր , ու տակաւին տեղ
23 կայ : Ու Տէրը ըսաւ ծառային . Ելլէ ճամբա-
ները ու ցանկերը , և ստիպէ՛ հոս
24 մտնելու , որ տունս լեցուի : Վասնզի կ'ըսեմ
ձեզի , Թէ որ ան հրաւիրուածներէն մէկն ալ իմ
ընթրիքիս համը պիտի չառնէ :
25 Ու իր հետը շատ ժողովուրդներ կ'երթային . և
26 դառնալով անոնց ըսաւ . Եթէ որ մէկը ինծի կու-
գայ , ու չատէր իր հայրը և մայրը , ու կինը և
զաւակները , ու եղբայրները և քոյրերը , Նոյնա-
իր կեանքն ալ , չկրնար իմ աշակերտս ըլլալ :
27 Ու ո՛վ որ իր խաչը չվերցնէր՝ ու իմ ետևէս
28 գար , չկրնար իմ աշակերտս ըլլալ : Վ Ո՞ւմն ալ
ձեզմէ ով աշտարակ մը չինել ուզելով , առաջ
չնստիր ու հաշիւ ըներ ծախքը , թէ անիկայ լմնց-
29 ընելու խոստումն ունի՞ . Որ չըլլայ թէ երբ
հիմը ձգէ , ու չկրնայ լմնցնել , բոլոր տեսնող-
30 ները սկսին անոր ծաղր ընել , Ու ըսել թէ , Այս
մարդը սկսաւ չինել , ու չկրցաւ լմնցնել :

Ի Մատ . իա . 43 : իբ . 8 :
Գար . ժգ . 46 :
ի Ր Օր . ժգ . 6 : լԳ . 9 :
Մատ . ժ . 37 :
ի Հռով . թ . 13 :
լ Ցայտ . ժբ . 11 :
Ի Մատ . ժգ . 24 : Մար . ը . 34 : Գլ . թ . 23 : ր Տիմ . գ . 12 :
ի Ղուկ . իգ . 27 :

31 Կամ թէ՝ ո՞ր թագաւոր ուրիշ թագաւորի մը
հետ պատերազմելու երթալով, առաջ չնստիր ու
խորհիր, թէ արդեօք տասը հազարով կրնայ դէմ
կենալ անոր՝ որ քսան հազարով իր վրայ կու գայ։
32 Ապա թէ չէ քանի որ անիկայ հեռու է, դեսպան
33 խրկելով՝ խաղաղութիւն կը խնդրէ։ Ուստի ա-
մէնուն ալ ձեր մէջէն ամէն մէկը՝ թէ որ իր բոլոր
ստացուածքէն ետ չկենայ, չկրնար իմ աշակերտս
34 ըլլալ։ ¦Աղը ազէկ բան է. բայց թէ որ աղը
իր համը կորսընցընէ, ինչո՞վ պիտի համեմնայ։
35 Ո՛չ հողին ու ոչ թրիքի տեղ օգտակար կ՚ըլլայ,
հապա անիկայ դուրս կը նետուին։ Ան որ լսելու
ականջ ունի, թող լսէ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Մոլորեալ ոչխարին, 8 կորսուած դրամին, 11 և անառակ
որդիին առակները։

1 =Ան բոլոր մաքսաւորները ու մեղաւորները անոր
2 կը մօտենային իրմէն լսելու համար։ Ան
փարիսեցիները ու դպիրները տրտունջ կ՚ընէին՝ ու
կ՚ըսէին. Այսիկայ մեղաւորները կ՚ընդունի, ¤ ու
անոնց հետ կ՚ուտէ։

3 Ան անիկայ առ առակը խօսեցաւ անոնց՝ ըսելով.
4 †Ձեզմէ ո՞վ է ան մարդը՝ որ հարիւր ոչխար ունե-
նայ, և անոնցմէ մէկը որ կորսընցընէ, իննսունե-
ուինը չի՞ձգեր անապատին մէջ՝ ու ան կորսուածին
5 ետևէն երթար, մինչև որ զանիկայ գտնէ։ Ու
երբոր կը գտնէ, ուրախանալով իր ուսերուն վրայ
6 կը դնէ զանիկայ, ¶ տունը գալով, կը կանչէ
բարեկամները ու դրացիները, ու անոնց կ՚ըսէ.
Ուրախ եղէք ինծի հետ, ինչու որ իմ ‡ կորսուած
7 ոչխարս գտայ։ Ձեզի կ՚ըսեմ՝ որ այսպէս ուրա-
խութիւն պիտի ըլլայ երկինքը մէկ մեղաւորի մը

¦ Մատ. և. 13։ Մար. թ. 49։
= Մատ. թ. 10։
¤ Գոր. ժա. 3։ Գաղ. բ. 12։
† Մատ. ԺԸ. 12։
¶ ա Պետ. բ. 10, 25։

համար որ կ'ապաշխարէ , Է քան թէ իննսունուինը արդարներուն համար՝ որ անոնց ապաշխարութիւն
8 պէտք չէ : Կամ թէ ո՞վ է այն կնիկը՝ որ տասը դրամ ունենայ . ու թէ որ դրամ մը կորսընցընէ , ճրագ չի վառեր , ու տանը մէջ աւել չարնէր , և
9 զգուշութեամբ փնտռեր , մինչև որ գտնէ : Ու երբոր կը գտնէ , կը կանչէ բարեկամները ու դրացինները , և կ'ըսէ . Ուրախ եղէք ինծի հետ , ինչու որ իմ կորսընցուցած դրամս գտայ : Ձեզի
10 ալ՝ ձեզի կ'ըսեմ , ուրախութիւն կ'ըլլայ Աստուծոյ հրեշտակներուն առջեւը մէկ մեղաւորի մը համար որ կ'ապաշխարէ :
11 Ու ըսաւ . Մէկ մարդ մը երկու որդի ունէր .
12 Ու անոնցմէ պզտիկը հօրը ըսաւ . Հայր՝ տուր ինծի իյնալու բաժինը որ ինծի . Ու
13 ան ալ բաժնեց անոնց՝ իր ունեցածը : Ու շատ օրեր չանցած՝ պզտիկ որդին բոլոր բաները ժողվեց՝ ու հեռու երկիր մը գնաց , և հոն անառակութեամբ ապրելով՝ իր ունեցածը փճացուց :
14 Ու երբոր ամէնը հատցուց , այն երկրին մէջ սաստիկ սով մը եղաւ , ու ինքը սկսաւ չքաւոր ըլլալ :
15 Ու գնաց այն երկրին քաղաքացիներէն մէկուն քովը մնաւ . ան ալ իր ագարակը խրկեց զանիկայ խոզեր արածելու համար :
16 Ու կը փափաքէր խոզերուն կերած եղջիւրէն իր փորը լեցընելու . ու մէկը
17 չէր տար անոր : Ու ինքզինքին գալով՝ ըսաւ . Հայրս քանի՜ վարձկաններ կան իմ հօրս տունը հացով լեցուած , ու ես հոս սովամահ կը կորնչիմ .
18 Պիտի՝ երթամ իմ հօրս , և ըսեմ անոր . Հայր՝ մեղանչեցի երկինքին դէմ ու քու առջեւդ ,
19 Ու ալ արժանի չեմ քու որդիդ ըսուելու . զիս քու վարձկաններուդ մէկուն պէս ըրէ :
20 Ու ելաւ իր հօրը եկաւ . Ե՛ւ դեռ որ ինքը շատ հեռու էր , հայրը

Ե Գլ . ե . 32 :
Ղ Մար . ժբ . 44 :

Ե Գոր . բ . 39 : Եփես . բ . 13, 17 :

տեսաւ զանիկայ՝ ու դուխ ը շարժեցաւ , և վազե-
լով՝ անոր պարանոցին վրայ ինկաւ , ու համբուրեց
21 զանիկայ : Որդին ալ ըսաւ անոր . *ՀՀայր՝ մե-
ղանչեցի երկինքին դէմ ու ըքու առջեւդ , և ալ ար-
22 ժանի չեմ քու որդիդ ըսուելու : Հայրը ը-
սաւ իր ծառաներուն . *Հանեցէ՛ք առաջին պատմու-
ճանը՝ ու հագցուցէ՛ք անոր , և մատնի դրէ՛ք անոր
23 ձեռքը , ու կօշիկներ անոր ոտքերը . Ու պարարտ
զուարակը բերէ՛ք մորթեցէ՛ք , և ուտենք ու ու-
24 րախ ըլլանք . Վ Ինչու որ աս իմ որդիս մեռած էր՝
ու ողջընցաւ . կորսուած էր՝ ու գտնուեցաւ . և
25 սկսան ուրախ ըլլալ : Ու անոր մեծ որդին արտ-
րակին էր . ու երբոր կու գար՝ ու տանը մօտեցաւ ,
26 նուագարաններուն և պարելուն ձայնը լսեց : Ու
ծառաներէն մէկը իրեն կանչելով՝ կը հարցնէր ,
27 թէ աս ի՞նչ է : Անիկայ ալ ըսաւ անոր , Ե-
ղբայրդ եկաւ , ու հայրդ պարարտ զուարակը մոր-
թեց . ինչու որ ողջ առողջ ձեռք ձգեց զանիկայ :
28 Տակ ինքը բարկացաւ՝ ու չէր ուզեր ներս մտնել .
ուստի իր հայրը դուրս ելլելով կ'աղաչէր անոր :
29 Ու անիկայ պատասխան տալով՝ ըսաւ հօրը . Ահա
այսչափ տարի է որ քեզի կը ծառայեմ , ու քու
քու խօսքէդ դուրս չելայ , ու ինծի երբէք մէկ ու-
մը չտուիր , որ իմ բարեկամներուս հետ ուրախա-
30 թիւն ընէի : Հապա երբոր եկաւ աս քու որդիդ
որ քու ստացուածքդ բոզերու հետ կերաւ , անոր
31 մորթեցիր պարարտ զուարակը : Ու անիկայ
ըսաւ անոր . Որդեակ՝ դուն միշտ իմ հետս ես ,
32 ու իմ բոլոր ունեցածս քուկդ է . Սակայն պէտք
էր ուրախ ըլլալ և խնդալ . Վ ինչու որ աս քու
եղբայրդ մեռած էր ու ողջընցաւ , կորսուած էր ու
գտնուեցաւ :

* Սաղ . ծա . 4 ։
Վ Հմր 32 ։ Եփս . բ . 1 ։ և . 14 ։
Յայտ . գ . 1 ։
Հմր 24 ։

ԳԼ. ԺԶ

1 Առիթաւ անառնին առակը։ 14 Քրիստոս կը յանդիմանէ ար-
ծաթասէր փարիսեցւոց կեղծաւորութիւնը։ 19 Հնչա-
կեր մեծատունը և աղքատ Ղազարոսը։

1 Եւ իր աշակերտներուն ալ ըսաւ. Մէկ հարուստ
մարդ մը կար, որ տնտես մը ունէր. և անոր
վրայով գանգատ եղաւ իրեն՝ որպէս թէ իր ունե-
2 ցածը կը փճացընէ։ Ուստի կանչեց զանիկայ՝ ու
ըսաւ անոր. Ո՞նչ է ա՝ որ քեզի համար կը լսեմ.
քու տնտեսութեանդ հաշիւը տուր, ինչու որ ալ
3 չես կրնար տնտես ըլլալ։ Եւ տնտեսը իր մտքին
մէջ ըսաւ. Ո՞նչ ընեմ, որովհետև իմ տէրս
տնտեսութիւնը ինծմէ կ'առնէ. *Հողագործու-
թիւն չեմ կրնար ընել՝՝, մուրալու կ'ամչնամ։
4 Գիտեմ ինչ պիտի ընեմ, որպէս զի երբոր ի-
տնտեսութենէս մերժուիմ, զիս իրենց տուները ըն-
5 դունին։ Եւ իր տիրոջը պարտականներէն մէկիկ
մէկիկ իրեն կանչելով՝ ըսաւ առաջինին. Դուն իմ
6 տիրոջս քանի պարտք ունիս։ Ան ալ ըսաւ.
†Հարիւր մեար ձէթ. և ըսաւ անոր. Դիրդ առ՝ ու
7 շուտով նստէ գիտուն գրէ։ Յետքը միւսին ըսաւ.
Դուն ալ քանի պարտք ունիս. և անիկայ ըսաւ.
†Հարիւր քոռ ցորեն. ու ըսաւ անոր. Գիրդ առ՝
8 և ութսուն գրէ։ Եւ տէրը անիրաւ տնտեսը գո-
վեց, որ խելացութիւնով ըրաւ. վասն զի աս աշ-
խարհիս որդիքը իրենց ցեղին մէջ՝ լուսոյ որդի-
9 ներէն աւելի խելացի են։ Եւ ես ալ ձեզի կ'ը-
սեմ. ‡Ընիրաւ մամոնայէն ձեզի բարեկամներ
ըրէք, որ †երբ անիկայ պակսի՝՝, ձեզ յաւիտե-
10 նական բնակարաններու մէջ ընդունին։ ‡Ան որ
քիչ բանի մէջ հաւատարիմ է, շատի մէջ ալ

* Ծն. չեմ կրնար բրել.
† Ծն. ԺԲ. 36։ Եփես. Ե. 8։ ա Թես. Ե. 5։
‡ Դան. Գ. 27։ Ա Սամ. Գ. 19։ ԺԹ. 21։ ԳԼ. ԺԱ. 41։ ա Տիմ. Գ. 17, 18, 19։
† Կամ կարօտութեան ժամանակին՝
‡ Ա Սամ. ԻԵ. 21։ ԳԼ. ԺԹ. 27։

հաւատարիմ է . և ան որ քիչի մէջ անիրաւ է ,
11 շատի մէջ ալ անիրաւ է : Ուստի թէ որ անիրաւ
մամոնային մէջ հաւատարիմ չեղաք , ճշմարիտ
12 հարստութիւնը ո՞վ պիտի հաւատայ ձեզի : Ու
թէ որ օտարին բանին մէջ հաւատարիմ չեղաք ,
ձերը ո՞վ պիտի տայ ձեզի :
13 Ո՛Ոևէ ծառայ մը չկրնար երկու տէրերու ծառա-
յութիւն ընել . ինչու որ կամ մէկը պիտի ատէ և
միւսը սիրէ , կամ * մէկը պիտի մեծարէ՝ և միւսը
արհամարհէ . չէք կրնար ծառայել Աստուծոյ ու
մամոնային :
14 Ու փարիսեցիները ալ Ը որ արծաթասէր էին ,
ասոնք ամէն բաները լսելով կը քամահրէին զանիկայ :
15 Ու ըսաւ անոնց . Դուք էք որ մարդոց առջևը
Ը ինքզինքնիդ կ'արդարացընէք . Ը բայց Աստուած
գիտէ ձեր սիրտերը . ինչու որ Ը մարդոց մէջ բարձր
16 եղածը՝ Աստուծոյ առջևը պիղծ է : Ը Օրէնքը ու
մարգարէները մինչև Յովհաննէս էին . անկէ հետև
Աստուծոյ թագաւորութիւնը կը քարոզուի , և ա-
17 մէն մէկը անոր մէջը մտնելու կ'արտորայ : Ժ Դիւ-
րին է որ երկինքը ու երկիրը անցնի , քան թէ
18 օրէնքէն մէկ նշանագիր մը իյնայ : Ը Ո՛վ որ իր
կնիկը արձակէ՝ և ուրիշ մը առնէ , շնութիւն
կ'ընէ . և ո՛վ որ էրիկէ արձակուած կնիկ մը ա-
նէ՝ շնութիւն կ'ընէ :
19 Մէկ հարուստ մարդ մը կար , որ ծիրանի ու
բեհեզ կը հագնէր , և ամէն օր փառաւորապէս
20 ուրախութիւն կ'ընէր : Ու Ղազարոս անունով
աղքատ մը կար վէրքերով լեցուն , որ անոր դրանը

Ը Մատ . գ . 24 :
* Կամ մէկուն պիտի յարի՝
Ը Մատ . իգ . 14 :
Ղ ԳԼ . ժ . 29 :
Ը Սաղ . կ . 9 :
Ը առթագ . ժգ . 7 :
Ը Մատ . գ . 17 ; ժա . 12 , 13 :
ԳԼ . կ . 29 :
Ժ Սաղ . ճր . 26 , 27 ; Եփ . կ . 8 ; ծա . 6 ; Մատ . կ . 18 ; ա Պետ . ա . 25 :
Ը Մատ . կ . 32 ; ԺԹ . 9 ; Մարկ . ժ . 11 ; առ . կ . 10 , 11 :

21 առջին դրուած էր . Ու կը փափաքէր որ ան
հարուստին սեղանէն ինկած փշրանքներէն իր փորը
լեցնէ . Նաև շուներն ալ կու գային՝ և անոր
22 վէրքերը կը լզէին : Ու եղաւ որ ան աղքատը
մեռաւ , ու հրեշտակները Աբրահամին գոգը տարին
զանիկայ . Հարուստն ալ մեռաւ ու թաղուեցաւ :
23 Ու դժոխքին մէջը երբոր տանջանքի մէջ էր , իր
աչքերը վերցնելով հեռուէն տեսաւ Աբրահամը ,
24 ու Ղազարոսը անոր գոգը հանգիստ նստած : Ու
ինքը աղաղակեց ու ըսաւ . Հայր Աբրահամ՝
ողորմի՛ ինծի , ու խրկէ Ղազարոսը , որ իր
մատին ծայրը ջուրը թաթխէ , Ու զովացնէ իմ
լեզուս . Ինչու որ ես սա բոցին մէջ կը տանջուիմ .
25 Ու Աբրահամ ըսաւ . Որդեակ՝ ժի՛ տուր երբ , որ
դուն քու կեանքիդ առնես քու բարիքներդ առիր .
Նոյնպէս ալ Ղազարոս՝ չարիքներ . Հիմա անիկայ
26 հոս կը մխիթարուի , ու դուն կը տանջուիս : Ու
սա ամէն բաներէն զի զատ՝ մեր ու ձեր միջտեղը մեծ
անդունդ մը կայ հաստատուած . անանկ որ ասկէ
ձեզի անցնիլ ուզողները չկրնան , ոչ ալ ասկէ
27 մեզի գալ ուզողները անցնին : Ան ալ ըսաւ .
Ուրեմն կ'աղաչեմ քեզի՝ հայր , որ անիկայ իմ
28 հօրս տունը խրկես . Վասնզի հինգ եղբայր ունիմ .
որ էրթայ անոնց վկայութիւն տայ , որ չերթայ թէ
29 անոնք ալ սա չարչարանքին տեղը գան : Ու Աբրա-
համ ըսաւ անոր . Անոնք Մովսէսը ու մարգարէ-
30 ները ունին , թող անոնց մտիկ ընեն : Ան ալ ը-
սաւ . Ո՛չ հայր Աբրահամ , հապա թէ որ մեռե-
ներէն մէկը անոնց երթայ , պիտի ապաշխարեն :
31 Ու անիկայ ըսաւ անոր . Թէ որ Մովսէսին ու
մարգարէներուն մտիկ չեն ըներ , հո՛չ ալ թէ որ

է Ձար . ժգ . 12 ։
Ես . կզ . 24 ։ Մար . թ . 43 ։
ըգ ։
ը Ցոր . խա . 13 ։ Գե . գ . 24 ։
թ Ես . ը . 20 ։ լէ . 16 ։ Ցօհ . ե . 39 , 45 ։ Գոր . ժե . 21 ։ ժէ . 11 ։
ժ Ցօհ . ժը . 10 , 11 ։

մեռնելեն մէկը յարութիւն առնելու բլլայ , պիտի համոզուին :

ԳԼ . ԺԱ

1 Քրիստոս կը սորվեցընէ զայթակղութիւն չտալ , 3 և իրարու յանցանքները ներել : 6 Հաւատքին զօրութիւնը : 7 Մենք պարտաւոր ենք Աստուծոյ , բայց Աստուած պարտաւոր չէ մեզի : 11 Քրիստոս կը բժշկէ տասը բորոտները : 22 Աստուծոյ թագաւորութիւնը և Որդւոյ մարդոյ գալուստը :

1 Նաև ըսաւ իր աշակերտներուն . Անկարելի է որ
զայթակղութիւններ չգան . բայց վայ անոր ,
2 որուն ձեռքովը կու գան : Անոր աւելի աղէկ է , որ
անոր պարանոցէն իշու աղացքի քար մը կախուի ,
ու անիկայ ծովը ձգուի , քան թէ ան պզտիկներէն
3 մէկը գայթակղեցընէ : Զգուշացէք ձեր անձերուն :
Բ Եթէ որ քու եղբայրդ քեզի դէմ մեղանչէ ,
ե յանդիմանէ զանիկայ . ու թէ որ ապաշխարէ ,
4 ներէ անոր : Նաև թէ որ օրը եօթը անգամ քեզի
դէմ մեղանչէ՝ ու օրը եօթը անգամ դառնայ քեզի
ու ըսէ , Ապաշխարեմ , ներէս անոր :
5 Նաև առաքեալները ըսին Տէրոջը . Մեր հաւատ-
6 քը աւելցուր : Ը Նաև Տէրը ըսաւ . Եթէ որ մու-
նետնախի հատի չափ հաւատք ունենայիք , ան թը-
թենիին կրնայիք ըսել , Արմատաբար խլուէ ու
ծովուն մէջը տնկուէ , ան ալ պիտի հնազանդէր
ձեզի :
7 Բայց ձեզմէ ո՞վ է ան մարդը՝ որ ունենայ մէկ
երկրագործ կամ հովիւ ծառայ մը , որ անիկայ
երբոր արտերեն տուն գայ , չուտով ըսէ
8 անոր թէ , Ելիր սեղան նստէ . ե չըսէր
անոր թէ՝ Պատրաստէ իմ ընթրիքս , ու զօտիդ
կապած ե ինծի սպասաւորութիւն ըրէ , մինչև որ
ես ուտեմ ու խմեմ . ու ետքը դուն ալ կերը ու-

— Մատ . ժբ . 6 , 7 : Մարկ . թ . 41 : ա Կոր . ժա . 19 :
Բ Մատ . ժբ . 15 , 21 :
ե Ղև . ժթ . 17 : Առակ . ժէ . 10 : Յակ . ե . 19 :
ը Մատ . ժէ . 19 : իա . 21 : Մարկ . թ . 22 : ժա . 23 :
ե Գլ . ժբ . 37 :

9 խմի։ Միթէ շնորհակալ կ'ըլլայ ան ծառային, իրեն հրամայուած բաները կատարելուն համար.
10 չեմ կարծեր։ Նոյնպէս ալ դուք երբոր բոլոր ձեզի հրամայուած բաները ընէք, ըսէք թէ՝ Ա՛նք անպիտան ծառաներ ենք. քանզի ան որ պարտա-
11 կան էինք ընելու, ըրինք։ Ու եղաւ որ երբ ինքը Երուսաղէմ կ'երթար, Սամարիայի և Գալիլեայի միջտեղէն կ'անցնէր։
12 Ու երբոր մէկ գեղ մը պիտի մտնէր, տասը բորոտ մարդիկ հանդիպեցան անոր, որոնք հեռուն կայ-
13 նեցան, Ու ձայներնին վերցուցին ու ըսին. Յի-
14 սուս վարպապետ, ողորմէ մեզի։ Ու տեսնելով՝ անոնց ըսաւ. Գացէք դուք ձեզ քահանաներուն ցուցուցէք. ու եղաւ որ երբ կ'երթային, մաք-
15 րուեցան։ Ու անոնցմէ մէկը երբոր տեսաւ թէ բժշկուեցաւ, նա դարձաւ ու մեծ ձայնով փառք
16 կու տար Աստուծոյ. Ու երեսի վրայ անոր ոտքը իյնալով՝ շնորհակալ կ'ըլլար անոր. և ինքը Սա-
17 մարացի էր։ Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ. Չէ՞ որ տասն ալ մաքրուեցան. իսկ ան
18 ինը ո՞ւր են. Ա՛ս օտարազգինէն՝ դա՛ս դարձողներ չգտնուեցան՝ որ դառնալով Աստուծոյ փառք տան։
19 Ու ըսաւ անոր. Ելլէ գնա. քու հաւատքդ քեզ բժշկեց։
20 Ու երբոր փարիսեցիները իրեն հարցուցին՝ թէ Աստուծոյ թագաւորութիւնը ե՞րբ պիտի գայ, պատասխան տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ. Աստուծոյ
21 թագաւորութիւնը դիտումով եկեցած բաներով չգար. Ու պիտի չըսեն թէ՝ Ահա հոս է կամ ահա

1 Ցոր. իբ. 3։ լե. 7։ Սաղ. ժգ. 2։ Մատ. իե. 30։ Հռով. գ. 12։ ժա. 35։ ա Կոր. թ. 16, 17։ Փիլիմ. 11։
5 Դնտ. թ. 51, 52։ Ցօհ. դ. 4։
6 Գե. ժգ. 46։
7 Գե. ժգ. 2։ ժգ. 2։ Մատ. ը. 4։ Գե. ե. 14։
8 Մատ. թ. 22։ Մարկ. ե. 34։ ժ. 52։ Գե. է. 50։ ը. 48։ ժը. 42։
9 Հմր 23։

հոն. ինչու որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեր ներքին դին է։

22 Աշակերտներուն ալ ըսաւ. Ե Օրեր պիտի գան որ դուք Որդւոյ մարդոյ օրերուն մէկը տեսնելու 23 պիտի փափաքիք, ու պիտի չտեսնէք։ Զ Ան ատեն ձեզի պիտի ըսեն, Թէ ահա հոս է կամ ահա հոն, մի՛ երթաք, ու անոնց մի՛ հետեւիք։ 24 Է Որովհետեւ ինչպէս որ փայլակը երկինքին տակը մէկ դիին փայլատակելով՝ մինչեւ երկինքին տակը մէկալ դիին լոյս կու տայ, նոյնպէս ալ պիտի ըլլայ Որդին մարդոյ իր գալուստին օրը։ 25 Ը Բայց նախ հարկ է որ ինքը առաջ շատ չարչարանքներ կրէ, ու այս ազգէն անարգուի։ 26 Թ Ինչպէս որ Նոյի օրերը եղաւ, անոնց պիտի ըլլայ Որդւոյ մարդոյ օրերն ալ։ 27 Ուտէին՝ կը խմէին՝ կին կ'առնէին, կու տային կ'առնուէին, մինչեւ այն օրը՝ որ Նոյ տապանը մտաւ, ու ջրհեղեղը եկաւ՝ ու ամէնը կորսնցուց։ 28 Ժ Նմանապէս ինչպէս որ Ղովտին օրերը եղաւ, կ'ուտէին՝ կը խմէին՝ ծախու կ'առնէին՝ կը ծախէին՝ կը տնկէին՝ կը շինէին. 29 Ի Բայց այն օրը որ Ղովտ Սոդոմէն ելաւ, երկինքէն կրակ ու ծծումբ տեղաց, ու բոլորն ալ կորսնցուց. 30 Նոյնպէս պիտի ըլլայ այն օրը՝ որուն Որդին մարդոյ պիտի յայտնուի։ 31 ԺԱ Այն օրը՝ ան որ տանիքին վրայ է՝ ու իր կարասիները տանը մէջ, թող վար չիջնէ զանոնք առնելու. ու ան որ արտին մէջն է՝ նոյնպէս թող ետ չդառնայ։ 32 ԺԲ Յիշեցէք Ղովտին կինը։ (33) ԺԳ Ով որ իր կեանքը կ'ուզէ ապրեցընել, պիտի կորսնցնէ

Ա Հռոմ. ժդ. 17։
Բ Տես Մատ. թ. 15։ Ցոհ. ժէ. 12։
Գ Մատ. իդ. 23։ Մարկ. ժգ. 21։ ԳԼ. իս. 8։
Դ Մատ. իդ. 27։
Ե Մարկ. ը. 31։ թ. 30։ ժ. 33։ ԳԼ. թ. 22։
Զ Ծն. է։ Մատ. իդ. 37։
Է Ծն. ժթ։
Ը Ծն. ժթ. 16, 24։
Թ ր Թագ. ա. 7։
Ժ Մատ. իդ. 17։ Մարկ. ժգ. 15։
ԺԱ Ծն. ժթ. 26։
ԺԲ Մատ. ժ. 39։ ժգ. 25։ Մարկ. ը. 35։ ԳԼ. թ. 24։ Ցոհ. ժբ. 25։

զանիկայ . և ան՛վ որ կը կոտրընդունի , պիտի ապրե-
34 ցընէ զանիկայ : "Ձեզի կ՛ըսեմ . Այն գիշերը ըն-
որ երկու հոգի՛ մէկ անկողինի մէջ կըլլան , մէկը
35 պիտի առնուի՝ ու մէկալը ձգուի . Կ՚ըլլայ որ երկու
կնիկ մէկտեղ աղալու կըլլան , մէկը պիտի առնուի՝
ու մէկալը ձգուի . Եւ ըլլայ որ երկու հոգի՛ արտի մը
մէջ կըլլան , մէկը պիտի առնուի՝ ու մէկալը ձգուի .
36 Եւ պատասխան տալով ըսին անոր . Տէ՛ր՝ ո՞ւր
37 տեղ պիտի ըլլայ սա բանը : Ան ալ ըսաւ անոնց .
Ո՛ւր որ մարմին կայ , հոն պիտի ժողովուին արծիւ-
ները :

ԳԼՈՒԽ ԺԸ

1 Թախանձող որբևարիին , 9 փարիսեցիին եւ մաքսաւորին ա-
ռակը : 15 Մանր տղայք Քրիստոսի կը բերուին : 18 Մէկ
իշխան մը կ՛ուզէ Քրիստոսի հետեւիլ , բայց իր հարստու-
թիւնները արգելք կ՛ըլլան : 28 Քրիստոսի համար ամէն
բան թող առնողներուն վարձքը : 31 Քրիստոս կը նախա-
ձայնէ իր մահը , 35 և կոյրին աչքերը կը բանայ :

1 Ընտոնց առակ մըն ալ ըսաւ անոնց թէ
պէտք է ամէն ատեն աղօթք ընել ու չձանձ-
2 րանալ . Ըսաւ . Մէկ դատաւոր մը կար քաղաքի
մը մէջ , որ Աստուծմէ չէր վախնար ու մարդէ չէր
3 ամչնար : Եւ նոյն քաղաքին մէջ որբևարի մը կար ,
որ անոր կու գար ու կ՛ըսէր . Իրաւունք ըրէ ինծի՛
4 ո՜ւ ոչ պատճէն ինձ իմ ատելիս : Եւ անիկայ ժամանակ
մը չէր ուզեր անոր հետեւ ընել . բայց ետքը ըսաւ իր
մտքին մէջ . Թէեւ Աստուծմէ չեմ վախնար , ու
5 մարդէ չեմ ամչնար , Բ Վասնզի այս որբևարիին զիս
ձանձրացընելուն համար իրեն իրաւունք ընեմ , որ
6 չգայ ամէն ատեն զիս թախանձէ : Եւ Տէրը ըսաւ .
7 Լսեցէ՛ք՝ անիրաւ դատաւորը ինչ կ՛ըսէ : Ե՞ւ ոչ
Աստուած իր ընտրեալներուն իրաւունք պիտի

՝ Մատ . իդ . 40 , 41 : ա Թես . ժբ . 12 : Եփես . գ . 18 : Կող . դ . 2 : ա Թես . ե . 17 :
՚ Ցոր . լթ . 30 : Մատ . իդ . 28 : Բ Գլ . ժա . 8 :
՝ Գլ . ժա . 5 : իա . 36 : Հռով . Ե Ցայտ . գ . 10 :

չքնէ՞ , որոնք ցորեկ ու գիշեր իրեն կ'ազաղակեն ,
8 թէեւ երկայնամիտ ալ ըլլայ անոնց վրայ : Ձեզի
կ'ըսեմ , Թ որ շուտով անոնց իրաւունք պիտի ընէ .
բայց Որդին մարդոյ երբոր գայ , արդեօք հաւատք
պիտի գտնէ՞ երկրի վրայ :
9 Ան մէկ քանիներուն՝ Ի որոնք իրենց անձերուն
վրայ կը վստահանային թէ արդար են , և ուրիշնե-
10 րը կ'անարգէին , ասա առակը բսաւ . Երկու մարդ
ելան տաճարը աղօթք ընելու . մէկը փարիսեցի ու
11 մէկալը մաքսաւոր : Ը Փարիսեցին կայներ էր , ու
առանձին այսպէս աղօթք կ'ընէր . Է Ով Աստուած՝
շնորհակալ եմ քեզմէ , որ ուրիշ մարդոց պէս
չեմ , յափշտակող՝ անիրաւ՝ շնացող , և կամ ասկ
12 մաքսաւորին պէս . Ը շաբաթը երկու ան-
գամ ծոմ կը պահեմ , ու բոլոր ստացուածքիս
13 տասանորդը կու տամ : Իսկ մաքսաւորը հեռուն
կայներ էր , ու չէր ուզեր աչքն ալ երկինքը վեր-
ցընել . հապա իր կուրծքը ծեծելով՝ կ'ըսէր . Աս-
տուած՝ ողորմի՛ ինծի մեղաւորիս : Ձեզի կ'ըսեմ
14 թէ ասիկայ ան մէկալէն աւելի արդարացած իր
տունը իջաւ . Ը Վասն զի ո՛վ որ իր անձը կը բարձ-
րացընէ , պիտի խոնարհի . և ո՛վ որ իր անձը կը
խոնարհեցընէ , պիտի բարձրանայ :
15 Ը Ան ատեն աղաքնեը ալ բերին իրեն , որ անոնց
դպչի . ու աշակերտները տեսնելով՝ կը յանդիմա-
16 նէին զանոնք : Իսկայց Յիսուս անոնք իրեն կանչե-
լով՝ ըսաւ . Ծածկ տուէք ապ մանր տղոցը որ ին-
ծի գան , և մի արգիլէք անոնք . Ի Ինչու որ Աս-
տուծոյ թագաւորութիւնը անանկներուն է :

Ը Երր . ժ . 37 ; բ Պետ . գ . 8 ; 9 ;
Ի Գլ . ժ . 29 ; ժգ . 15 ;
Ղ Սաղ . ճլե . 2 ;
Ի Ես . ա . 15 ; ծբ . 2 ; Ցայս . գ . 17 ;
Ը Ցոր . իբ . 29 ; Մատ . իգ . 12 ; Գլ . ժգ . 11 ; Ցակ . գ . 6 ; ա Պետ . ե . 5 , 6 ;
Ը Մատ . ժթ . 13 ; Մար . ժ . 13 ;
Ի ա Կոր . ժգ . 20 ; ա Պետ . բ . 2 ;

17 † Ա՛շմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի. Ամէն որ Աստուծոյ թա-
գաւորութիւնը պզտիկ տղու մը պէս չընդունի,
բնաւ պիտի չմտնէ անոր մէջը։
18 Եւ մէկ իշխան մը հարցուց անոր ու ըսաւ.
Բարի վարդապետ՝ ի՞նչ գործ դործեմ որ յաւի-
19 տենական կեանքը ժառանգեմ։ Եւ Յիսուս ըսաւ
անոր. Ինչո՞ւ զիս բարի կ՚անուանես, մէկէն՝ ի
20 դատ բարի չկայ, ոչ ե Աստուած։ Պատուիրանք-
ները դիտես. † Շնութիւն մի՛ ըներ, Սպանու-
թիւն մի՛ ըներ, Գողութիւն մի՛ ըներ, Սուտ
վկայութիւն մի՛ ըներ, † Քու հայրդ ու մայրդ
21 պատուէ։ Ան ալ ըսաւ. Այդ ամէնը մանկու-
22 թենէս՝ ի վեր պահեր եմ։ Եւ լսելով Յիսուս՝
ըսաւ անոր. Մէկ բան մըն ալ պակաս է քեզի.
Երթա՛ ծախէ՛ ունեցածդ ամէն՝ եւ աղքատներուն
բաշխէ՛, ու երկինքը գանձ պիտի ունենաս, եւ ե-
23 կո՛ւր իմ հետեւէ՛ ա։ Ընդիակայ երբոր այս բանը լսեց՝
24 տրտմեցաւ, ինչու որ շատ հարուստ էր։ Եւ Յի-
սուս երբոր անդիակայ տրտմած տեսաւ, ըսաւ. † Որ-
չափ դժուար է անոնց՝ որ հարստութիւն ունին,
25 Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել։ Հանգի
դիւրին է որ ուղտը ասղին ծակէն անցնի, քան
թէ հարուստը Աստուծոյ թագաւորութիւնը
26 մտնէ։ Եւ անոնք որ լսեցին, կ՚ըսէին. Ալ ո՞վ
27 կրնայ փրկուիլ։ Եւ ինքը ըսաւ. † Մարդոց կող-
մանէ անկարելի եղած բաները՝ Աստուծոյ կողմանէ
28 կարելի են։ Ու Պետրոս ըսաւ. Հիմա մենք ա-
29 մէն բան թողուցինք՝ և քու հետեւեր ենք։ Ու ա-

† Մար. ժ. 15։
ա Տիմ. գ. 19։
Ա Մատ. ժթ. 16։ Մար. ժ. 17։
Բ Եւ. ի. 12, 16։ ր Օր. ե. 16—20։ Հռով. ժգ. 9։
Գ Եփես. գ. 2։ Կող. գ. 20։
Դ Մատ. գ. 19, 20։ ժթ. 21։
Ե Առակ. ժա. 28։ Մատ. ժթ. 23։ Մար. ժ. 23։
Զ Երեմ. լբ. 17։ Զաք. բ. 6։ Մատ. ժթ. 26։ Գա. ա. 37։
Է Մատ. ժթ. 27։

նիկայ ըսաւ անոնց . Ո՛շնարի՛ ու կ՚ըսեմ ձեզի , Եթէ մարդ մը չկայ՝ որ թողուց տուն , կամ ծնողք , կամ եղբայրներ , կամ կին , կամ որդիներ՝ Աստուծոյ թագաւորութեանը համար , Որ պիտի չառնէ բազմապատիկ աս առենիս մէջ , և գալոց աշխարհին մէջ յաւիտենական կեանքը :

31 Ու առաւելիկը իր քովը առնելով՝ ըսաւ անոնց . Ահա մենք Երուսաղէմ կ՚ելլենք , և մարգարէներուն ձեռքովը Որդւոյ մարդոյ համար 32 բոլոր գրուածները պիտի կատարուին : Վասն զի հեթանոսներուն պիտի մատնուի , ու ծաղր պիտի ըլլայ , և պիտի նախատուի , ու պիտի թքնեն 33 անոր , Ու պիտի ծեծեն ու սպաննեն անիկայ , ու 34 երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ : Բայց աներնք աս բաներէն մէկին ալ չհասկըցան . ու աս խօսքը անոնցմէ ծածկուած էր , և ըսած բաները չէին իմանար :

35 Ու եղաւ որ երբ Երիքովին կը մօտենար , կոյր մը ճամբուն քովը նստեր էր մուրալու : Երբ որ լսեց բազմութեանը անցնիլը , հարցուց թէ 37 Ո՞նչ է ան : Ու իրեն ըսին թէ Յիսուս Նազովրեցին կ՚անցնի : Ասոր աղաղակեց՝ ու ըսաւ . 39 Յիսուս՝ որդի Դաւիթ՝ ողորմի՛ ինծի : Ու անոնք որ առջևէն կ՚երթային , կը յանդիմանէին զանիկայ , որ լռէ . բայց անիկայ՝ աւելի կ՚աղաղակէր , Որդի Դաւիթ՝ ողորմի՛ ինծի : Ու 40 Յիսուս կանգ առնելով՝ հրամայեց բերել որ զանիկայ իրեն բերին , ու երբոր անիկայ մօտեցաւ , հարցուց 41 անոր ու ըսաւ . Ո՞նչ կ՚ուզես որ քեզի ընեմ . անիկայ ալ ըսաւ . Տէր՝ որ աչքերս բա-

ⁿ ր Օր . լդ . 9 :
ᶠ Ծար . խբ . 10 :
ᵍ Մատ . ժգ . 21 ; ժէ . 21 ; ի . 17 ; Մար . ժ . 32 :
ʰ Սաղ . իբ ; Ես . ծգ :
ⁱ Մատ . իէ . 2 ; ԳԼ . իգ . 1 ; Ծոհ . ժբ . 28 ; Գոր . գ . 13 :
ᵏ Մար . թ . 31 ; ԳԼ . ր . 50 ; թ . 45 ; Ծոհ . ժ . 6 ; ժբ . 16 :
ˡ Մատ . ի . 29 ; Մար . ժ . 46 ;

42 ցուին ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր . Ծածկ բա-
43 ցուին . Դրու հաւատքդ քեզ բժշկեց ։ Եւ իս-
կոյն անոր աչքերը բացուեցան , ու անոր հետևէն
կ'երթար՝ և փառք կու տար Աստուծոյ . բոլոր
ժողովուրդն ալ տեսնելով՝ գԱստուած կը դովա-
բանէին ։

ՂՈՒԿԱՅ . Ժ. ԹԱՒ

1 Զաքէոս մաքսապետը ։ 11 Տասը մնասին առակը ։ 28
Քրիստոս իշու վրայ հեծած՝ փառաւոր հանդէսով Երուսա-
ղէմ կը մտնէ . 41 քաղաքին վրայ կ'ողբայ . 45 տաճարէն
դուրս կը հանէ գնողները և վաճառողները . 47 ամէն օր
տաճարին մէջ կը սորվեցընէ . իսկ Հրէից գլխաւորները կ'ու-
զեն կորսընցընել զանիկայ , բայց ժողովուրդէն կը վախնան ։

1 Եւ մտնելով Երիքովի մէջէն կ'անցնէր ։ (2) Ու
ահա մարդ մը կար , անունը Զաքէոս ըսուած ,
3 որ մաքսապետ էր՝ ու հարուստ մէկ մըն էր ։ Ու
կ'ուզէր տեսնել՝ թէ ով է Յիսուսը , ու բազմու-
թենէն չէր կրնար , ինչու որ հասակով կարճ էր ։
4 Ու առաջ վազեց ու ժանտաթզենիի մը վրայ ելաւ ,
որ զանիկայ տեսնէ . ինչու որ անկէ պիտի անցնէր ։
5 Ու երբոր Յիսուս ան տեղը եկաւ , վեր նայելով
զանիկայ տեսաւ , ու ըսաւ անոր . Զաքէոս՝ չուտ
իջի , ատկէ վեր իջիր , ինչու որ պէտք է ինծի
6 այսօր քու տունդ կենալ ։ Ու արագապով վար
իջաւ , և ուրախութեամբ ընդունեց զանիկայ ։
7 Երբոր ամէնն ալ տեսան , կը տրտնջէին ու կ'ը-
սէին — Թէ՝ Մեղաւոր մարդու քով մտաւ իջևան
8 ընելու ։ Ու Զաքէոս կայնեցաւ՝ ու ըսաւ Տէրո-
ջը . Տէր՝ ահա իմ ունեցածիս կէսը աղքատներուն
կու տամ . ու թէ որ զրպարտութեամբ մէկու
մը գրկանք բրած եմ , չորեքպատիկ կը հատու-
9 ցանեմ անոր ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր . Այսօր

ղ ԳԼ . ԺԹ . 19 ։
ի ԳԼ . Ե . 26 ։ Գործ . Գ . 21 ։ Ժա . 18 ։
ձ Մատ . Թ . 11 ։ ԳԼ . Ե . 30 ։
ե ԳԼ . Գ . 14 ։
զ ԵԼ . Իբ . 1 ։ ա Թագ . Ժբ . 3 ։ բ Թագ . Ժբ . 6 ։

աս տանը փրկութիւն եղաւ. ✝ ինչու որ ասիկայ
10 ալ Աբրահամի որդի է: Ազատ զի Որդին
մարդոյ եկաւ որ կորսուածը փնտռէ ու փրկէ:
11 Ու երբոր անոնք աս բաները կը լսէին, առակ
մըն ալ բսաւ իր Երուսաղէմ մօտենալուն համար,
և անոնց անանկ կարծելուն համար՝ թէ շուտ մը
Աստուծոյ թագաւորութիւնը պիտի յայտնուի:
12 Ըսաւ ըսաւ. Ահկ ազնուական մարդ մը հեռու
երկիրը գնաց՝ իրեն թագաւորութիւն առնելու և
13 դառնալու: Ու իր տասը ծառաները կանչելով՝
տասը մնաս տուաւ անոնց, ու բսաւ անոնց. Գա-
14 նեցուցէք ատոնք՝ մինչև որ ես գամ: Բայց անոր
քաղաքացիները զանիկայ կ'ատէին, ու դեսպաններ
խրկեցին անոր ետևէն, ըսելով թէ՝ Ասոնք ուզեր
15 որ ասիկայ մեր վրայ թագաւորութիւն ընէ: Ու
եղաւ որ երբ անիկայ թագաւորութիւնը առնելով
ետ դարձաւ, իրեն կանչել տուաւ ան ծառաները
որոնց որ տակը տուեր էր, որ գիտնայ թէ ինչ ինչ
16 շահ ըրած է: Ու առջինը եկաւ՝ ու ըսաւ. Տէր՝
17 քու մնասդ տասը մնաս շահ ըրաւ: Ու ըսաւ ա-
նոր. Ապրիս՝ բարի ծառայ. որովհետև քիչ բա-
նին մէջ ✝ հաւատարիմ եղար, տասը քաղաքի վրայ
18 իշխանութիւն ունենցիր: Ու երկրորդը եկաւ՝ ու
ըսաւ. Տէր՝ քու մնասդ հինգ մնաս շահ ըրաւ:
19 Ու ըսաւ անոր. Դուն ալ հինգ քաղաքի վրայ
20 եղիր: Ու ուրիշ մը եկաւ՝ ու ըսաւ. Տէր՝ ահա
քու մնասդ՝ որ թաշկինակի մէջ ծրարած կը պա-
21 հէի. ✝ Վախնալի կը վախնայի քեզմէ, ինչու որ
դուն խիստ մարդ մըն ես. ✝ ինչ որ բանդ կը վեր-

✝ Հռով. գ. 11, 12, 16: Գաղ. գ. 7:
✝ Գա. ժգ. 16:
✝ Մատ. ժբ. 11: Տե՛ս Մատ. ժ. 6, ժե. 24:
✝ Գոր. ա. 6:
✝ Մատ. խե. 14: Մար. ժգ. 34:
✝ Ճոհ. ա. 11:
✝ Մատ. խե. 21: Գա. ժգ. 10:
✝ Մատ. խե. 24:

22 ցընես , ու չսիրտնաժդ կը ՚ի՚ձես : Եւ անիկայ
ըսաւ անոր . Ո՛Տու բնդունէդ քեզ պիտի դառնամ՝
ծո՛ղ չար ծառայ . Գիտէիր որ ես խիստ մարդ մըն
եմ . չդրած բանս կը վերցընեմ , ու չսիրտնաժդս
23 կը ՚ի՚ձեմ . Եւ ինչո՞ւ համար իմ առակս սեղանա-
տուներուն չտուիր , որ ես եկած առնես շահովը
24 առնէի անիկայ : Եւ հոն կայտողներուն ըսաւ .
Առէ՛ք անկէ մնաքը , ու տուէ՛ք անոր՝ որ տասը
25 մնաս ունի . (Եւ ըսին իրեն . Տէ՛ր՝ անիկայ տասը
26 մնաս ունի .) Քանզի կ՚ըսեմ ձեզի , թէ ո՚ւմէն
ունեցողին պիտի տրուի , և չունեցողինէ՝ ունեցածն
27 ալ անկէ պիտի առնուի : Բայց այն իմ թշնամիներս՝
որոնք չէին ուզեր որ իրենց վրայ թագաւոր ըլլամ ,
28 հո՛ս բերէ՛ք , ու իմ առջեւս սպաննեցէ՛ք : Եւ այս
բաները խօսելէն ետև , առաջ դնաց Երուսաղէմ
ելլելու :
29 Ու եղաւ որ երբ Բեթփագէին ու Բեթանիա-
յին մօտեցաւ , դէպ ՚ի այն լեռը՝ որ Ձիթենեաց
կ՚ըսուի , իր աշակերտներէն երկուքը խրկեց ,
30 Եւ ըսաւ . Գացէ՛ք դէպ դիմացը եղած գեղը . և
անոր մէջ մտնելնուդ պէս՝ պիտի գտնէք կապուած
աւանակ մը , որուն վրայ բնաւ մարդ մը նստած
31 չէ . արձըկեցէ՛ք անիկայ՝ ու բերէ՛ք . Եւ թէ որ
մէկը ձեզի հարցընէ թէ՝ Ընչո՞ւ կ՚արձըկէք . ա-
32 սանկ ըսէ՛ք անոր թէ , Տէրոջը պէտք է : Երբոր
գացին անոնք որ խրկուեցան , ինչպէս որ իրենց
33 ըսուցեր էր՝ գտան : Ու երբոր աւանակը կ՚արձը-
կէին , անոր տէրերը ըսին անոնց . Ընչո՞ւ կ՚ար-
34 ձըկէք աս աւանակը : Անոնք ալ ըսին . Տէրոջը
35 պէտք է . Եւ զանիկայ Յիսուսին բերին . Ու
իրենց հանդերձները աւանակին վրայ ձգելով՝ Յի-

Լ բ Թագ . ա . 16 : Ծն . ժե . 6 : Մատ . ժբ . 37 :
Մատ . իե . 26 :
Մատ . ժգ . 12 : իե . 29 :
Մար . գ . 25 : Գղ . ը . 18 :
Մար . ժ . 32 :
Մատ . իա . 1 : Մար . ժա . 1 :
բ Թագ . թ . 13 : Մատ . իա . 7 : Մար . ժա . 7 : Ծն . ժբ . 14 :

36 սուսը հնծցուցին : ՂՈւ երբոր կ'երթար , իւնոց
37 հանդերձները ճամբուն վրայ կը փռէին : Ու երբոր
ալ մօտեցաւ , և Ձիթենեաց լեռանը գաւ՝ի վայ-
րէն կ'իջնէր , աշակերտներուն բոլոր բազմու-թիւնը
սկսաւ ուրախութեամբ զՆաստուած օրհնել բարձր
ձայնով ան բոլոր հրաշքներուն համար՝ որ տեսեր
38 էին . Ու կ'ըսէին . ¶ Օրհնեալ է ան թագաւորը
որ Տէրոջը անունովը կու գայ . Խաղաղութիւն մէջ
խաղաղութիւն , ու փառք՝ բարձրութեան մէջ :
39 Ու բազմութեանը մէջէն փարիսեցիներուն մէկ
քանիները ըսին անոր . Վա՛րդապետ՝ սաստկա-
40 ցուկերդ յանդիմանէ : Ու անիկայ պատաս-
խան տուաւ ու ըսաւ անոնց . Ձեզի կ'ըսեմ , թէ
որատոնք լուռ կենան , Խարերը պիտի աղաղա-
կեն :
41 Ու երբոր մօտեցաւ , քաղաքը տեսնելով՝ Ն լա-
42 յաւ անոր վրայ՝ և ըսաւ . Գոնէ աս քու օրուանդ
մէջ դիտնայիր քու խաղաղութիւնդ . բայց հիմա
43 ծածկուեցաւ քու աչքերէդ : Քանզու որ օրեր պիտի
գան քու վրադ , Ո որ թշնամիներդ քու բոլորտիքդ
պատնէշ պիտի չինեն , ու քեզ պիտի պաշարեն ,
44 և ամէն կողմէ քեզ ներքը պիտի ձգեն . ¶ Ու հիմ-
նայատակ պիտի ընեն քեզ՝ ու քու մէջդ եղած զա-
ւակներդ . Ո և քար մը քարի վրայ անոնք պիտի
չթողուն քու մէջդ . Ո անոր համար որ չգնահատեր
քու այցելութեան ժամանակդ :
45 Ն Ու տաճարը մտնելով՝ սկսաւ դուրս հանել ա-
46 նոր մէջ ծախողները և գնողները . Ու ըսաւ ա-

Ղ Մատ . խա . 8 ։
Ճ Ծագ . ձժբ . 26 ։ ԳԼ . ժգ . 35 ։
Մ ԳԼ . բ . 14 ։ Եփես . բ . 14 ։
Յ Ամբ . բ . 11 ։
Ն Ճոհ . ժա . 35 ։
Շ Նա . իե . 3 , 4 ։ Երեմ . գ . 3 , 6 ։ ԳԼ . խա . 20 ։
Ո գ Թագ . թ . 7 , 8 ։ Միք . գ . 12 ։
Ո Մատ . իգ . 2 ։ Մար . ժգ . 2 ։ ԳԼ . խա . 6 ։
Ո Դան . թ . 24 ։ ԳԼ . ա . 68 , 69 ։ ա Պետ . բ . 12 ։
Ո Մատ . խա . 12 ։ Մար . ժա . 11 , 15 ։ Ճոհ . բ . 14 , 15 ։

նոնց . — Կրուաճ է թէ՝ Իմ տունս աղօթքի տուն
է , — բայց դուք աւազակներու այր ըրիք :
47 Եւ ամէն օր տաճարին մէջ կը սորվեցընէր .
Բայց քահանայապետները ու դպիրները և ժողո-
վուրդին գլխաւորները կը փնտռէին՝ թէ Ի՞նչպէս
48 կորսընցընեն զանիկայ , Ու բան մը չէին կրնար
գտնել՝ թէ ինչ ընեն . ինչու որ բոլոր ժողովուր-
դը անոր կապուտը էին մտիկ ընելու :

ԳԼ . Ի

1 Քրիստոս իր իշխանութեան իրաւունքը կը պաշտպանէ Ցով-
հաննէսի մկրտութեան հարցումով : 9 Ա յդիին առակը : 25
Քրիստոսի պատասխանը կայսրին տուրք տալու վրայով : 27
Յարութիւն չկայ բսող սադուկեցիները կը պապանձեցընէ :
41 Քրիստոս ինչպէս Դաւիթի որդին կ'ըլլայ : 45 Իր աշա-
կերտներուն կը պատուիրէ դպիրներէն զգոյշ կենալ :

1 — Ու եղաւ որ այն օրերուն մէկը՝ երբոր տաճարին
մէջ ժողովուրդին կը սորվեցընէր , և աւետա-
բանը կը քարոզէր , քահանայապետները ու դպիր-
2 ները ծերերուն հետ մէկտեղ վրայ հասան , Ու
անոր խօսեցան՝ ըսելով . Ըսէ՛ մեզի՝ ե՞ր իշ-
խանութիւնով կ'ընես այս բաները , կամ ո՞վ է
3 այս իշխանութիւնը քեզի տուողը : Պատասխան
տուաւ ու ըսաւ անոնց . Ես ալ ձեզի բան մը
4 հարցընեմ , և ըսէք ինծի . Յովհաննէսին մկրը-
5 տութիւնը երկինքէ՞ն էր՝ թէ մարդոցմէ : Ու ա-
6 նոնք մէջերնին խորհեցան՝ ու ըսին . Թէ որ ըսենք՝
Երկինքէն , պիտի ըսէ . Ապա ինչո՞ւ չհաւատա-
ցիք անոր . իսկ թէ որ ըսենք՝ Մարդոցմէ . բոլոր
ժողովուրդը մեզ պիտի քարկոծեն . Քանզի որ
համոզուած են թէ Յովհաննէս մարգարէ
7 էր : Ու պատասխան տուին՝ թէ չեն գիտեր ուսկից
8 էր : Ու Յիսուս ըսաւ անոնց . Ես ալ ձեզի չեմ

— Ե՛ . ծգ . 7 :
Երեմ . է . 11 :
Մար . ժա . 18 : Ցով . է . 19 : ը . 37 :
— Մատ . իա . 23 :
Գոր . գ . 7 : է . 27 :
Մատ . ժգ . 5 : իա . 26 : ԳԼ . է . 29 :

ըսեր թէ ինչ իշխանութիւնով կ'ընեմ ասոնք բաները։

9 *Ակսաւ ասոր առակը զրուցել ժողովուրդին։* †*Մէկ մարդ մը այգի տնկեց, և գանիկայ մշակներու յանձնեց. ու ինքը օտար երկիր երթալով՝ շատ*
10 *ժամանակ մնաց։ Ու տունին ծառայ մը խրկեց մշակներուն, որ այգիին պտուղէն անոր տան. իսկ մշակները ծեծեցին զանիկայ, ու պարապ ձամբե-*
11 *ցին։ Ու ուրիշ ծառայ մըն ալ խրկեց. իսկ անոնք զանիկայ ալ ծեծեցին, անարգեցին ու պարապ*
12 *ձամբեցին։ Ու երրորդ մըն ալ խրկեց. իսկ անոնք զանիկայ ալ վիրաւորեցին՝ ու դուրս հանեցին։*
13 *Ան տունը այգիին տէրը ըսաւ. Ի՞նչ ընեմ. իմ սիրելի որդիս խրկեմ, գուցէ զանիկայ տեսնելով*
14 *ամչնան։ Նայեղ մշակները երբոր տեսան զանիկայ, իրարու հետ խորհուրդ բրին՝ ըսելով. Ասիկայ է ժառանգը, եկէք զանիկայ սպաննենք՝ որ ժառան-*
15 *գութիւնը մերը ըլլայ։ Ու զանիկայ այգիէն դուրս հանեցին ու սպաննեցին. ուստի այգիին*
16 *տէրը ի՞նչ պիտի ընէ անոնց. Պիտի գայ՝ ու կորսընցընէ ան մշակները, և այգին ուրիշներու պիտի*
17 *տայ։ Երբոր սա լսեցին, ըսին. Չլինի։ Ան՝ նայելով՝ ըսաւ. ‡Ապա ի՞նչ է սա գրուածը թէ, †Ան քարը՝ որ շինողները անարգե-*
18 *ցին, անիկայ անկիւնին գլուխը եղաւ։ Ամէն ով որ ան քարին վրայ իյնայ՝ պիտի կոտրտի, և որու-*
19 *վրայ որ իյնայ՝ պիտի փոշիէ զանիկայ։ Ու քահանայապետները ու դպիրները կը փնտռէին թէ ի նոյն ժամուն ձեռք զարնեն անոր, բայց ժողովուրդէն վախցան. քանզի իմացան որ ան առակը իրենց համար ըսաւ։*

20 †*Ու ետքը յարմար ատենի ապառնելով՝ խրկեցին*

† Մատ. խա. 33։ Մար. ժբ. 1։
‡ Սաղ. ճժբ. 22։ Մատ. խա. 42։
ղ Դան. բ. 34, 35։ Մատ. խա. 44։
† Մատ. իբ. 15։

քանի մը խաբէբայ մարդիկ՝ որոնք կեղծաւորու-
թեամբ ինքզինքնին արդար կը ձեւացընէին, որ ա-
նիկայ խօսքով բռնեն՝ սէրութեան և կուսակալին
21 իշխանութեանը զանիկայ մատնելու։ Ու անոր
հարցուցին ըսելով. Ս՚ուսդապետ՝ գիտենք որ
շիտակ կը խօսիս ու կը սորվեցընես, և աչառու-
թիւն չես ըներ. հապա ճշմարտութեամբ Աստուծոյ
22 ճամբան կը սորվեցընես։ Կեզի արժա՞ն է Կայսրին
23 տուրք տալ, թէ չէ։ Ու անոնց խորամանկու-
թիւնը հասկընալով՝ ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ զիս կը
24 փորձէք. Ցուցուցէք ինծի դահեկան մը։ Ումո՞ւն
պատկերը ու գիրը ունի վրան։ Պատասխան տուին
25 ու ըսին. Կայսրինը։ Ու ինքը ըսաւ անոնց. Ու-
րեմն ան որ կայսրինն է՝ կայսրին տուէք, և ան որ
26 Աստուծոյն է՝ Աստուծոյ տուէք։ Ու չկրցան անի-
կայ խօսքով մը բռնել ժողովուրդին առջեւը. ու
զարմանալով անոր պատասխանին վրայ՝ լուռ կե-
ցան։

27 Ու Սադուկեցիներէն ոմանք եկան, (որոնք
հակառակութիւն կ՚ընեն՝ թէ յարութիւն չկայ,)
28 և անոր հարցուցին՝ ըսելով. Ս՚ուսդապետ՝ Մով-
սէս մեզի գրեց. Թէ որ մէկուն եղբայրը կնիկ ու-
նենալով՝ մեռնելու ըլլայ, ու մեռած առներ
զաւակ չունենայ, անոր եղբայրը առնէ ան կնիկը,
29 և իր եղբօրը զաւակ հանէ։ Արդ՝ եօթը եղբայրներ
կային. ու առջինը կնիկ մը առնելով՝ զաւակ չու-
30 նեցած մեռաւ։ Երկրորդն ալ առաւ ան կնիկը, և
31 ինքն ալ մեռաւ առանց զաւակի։ Երրորդն ալ
առաւ զանիկայ. նմանապէս եօթն ալ, ու զաւակ
32 չձգեցին ու մեռան։ Ամենէն ետքը կնիկն ալ
33 մեռաւ։ Ուրեմն յարութեան առնելը անոնցմէ
որո՞ւն կնիկը պիտի ըլլայ. ինչու որ եօթն ալ զա-
34 նիկայ կնիկ ունեցան։ Ու Յիսուս պատասխան

ե Ա՚առ. իբ. 16։ Ա՚ար. ժբ. 14։ | ը Գոր. իգ. 6, 8։
զ Ա՚առ. իբ. 23։ Ա՚ար. ժբ. 18։ | է Բ Օր. իե. 5։

տալով՝ անոնց ըսաւ . Ա՛ս աշխարհիս որդիքը կնիկ
35 կ՚առնեն ու էրկան կը տրուին : Բայց անոնք որ
արժանի պիտի ըլլան անդ աշխարհին հասնելու , ու
մեռելներէն յարութիւն առնելուն , ոչ կնիկ կ՚առ-
36 նեն և ոչ էրկան կը տրուին · Որովհետև ալ չեն
կրնար մեռնիլ . Հրեշտակներուն հաւասար
են , ու Աստուծոյ որդիք են , Ի ինչու որ յարու-
37 թեան որդիք են : Բայց մեռելներուն յարութիւն
առնելը Մովսէսն ալ խնայուց մորենիին պատմա-
ւթեանը մէջ , երբոր կը կոչէ Տէրը՝ Աբրահամին Աս-
տուածը , ու Իսահակին Աստուածը , և Յակոբին
38 Աստուածը : Ու Աստուած մեռելներուն Աս-
տուածը չէ , հապա կենդանիներուն . Ի ինչու
39 որ ամէնը անոր կենդանի են : Ու դպիրներէն մէկ
քանին պատասխան տուին ու ըսին . Ա՛րդապետ
40 աղէկ ըսիր : Ու ալ մէկը համարձակութիւն չէր
ըներ անոր բան մը հարցընելու :
41 Ու ըսաւ անոնց . Ք Ինչպէս կ՚ըսեն թէ Ս Քրիս-
42 տոս Դաւիթի որդին է . Ու ինքը Դաւիթ Սաղ-
մոսներուն գրքին մէջը կ՚ըսէ . Յ Տէրը իմ Տէրոջս
43 ըսաւ . Նստէ իմ աջ կողմս , Մինչև որ քո
44 թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան ընեմ : Ու-
րեմն Դաւիթ որ զանիկայ Տէր կը կոչէ , Ի ինչպէս
անիկայ անոր որդին կ՚ըլլայ :
45 Ու Ու բոլոր ժողովուրդին առջեը ըսաւ իր աշա-
46 կերտներուն : Ո Ղուշացէք դպիրներէն , որոնք
կ՚ուզեն փառաւոր հանդերձներով պտըտիլ , Ր և
շուկաներուն մէջ բարեւներ կը սիրեն , ու ժողով-
բաններուն մէջ առաջին աթոռները , և ընթրիքնե-
47 րու մէջ առաջին բազմոցները . Ս Որոնք որբևայրի-

ա Կոր . ժե . 42 , 49 , 52 : ա Ճոհ . գ . 2 :
բ Հռով . ը . 23 :
գ Եբ . գ . 6 :
դ Հռով . գ . 10 , 11 :
ե Մատ . իբ . 42 : Մար . ժբ . 35 :
զ Սաղ . ճժ . 1 : Գոր . ը . 34 :
է Մատ . իգ . 1 : Մար . ժբ . 38 :
ը Մատ . իգ . 5 :
թ Գլ . ժա . 43 :
ժ Մատ . իգ . 14 :

ներուն առնելը կ'ուտեն , ու Տպրտոց երևնալու համար աղօթքը կ'երկրնցընեն . առնք աւելի դատապարտութիւն պիտի ընդունին :

ԳԼ . ԻԸ

1 *Քրիստոս կը գովէ աղքատ որբևարին . 5 կը նախատձեռնէ առաքարին ու Երուսաղէմին կործանումը . 25 նաև վերջին օրուան նշաններն . 34 կը յորդորէ որ արթուն բլլանք :*

1 Ու նայելով՝ — տեսաւ հարուստները որ իրենց
2 ընծաները գանձանակը կը ձգէին : Մէկ տնանկ
որբևարի մըն ալ տեսաւ , որ հոն երկու լումայ
3 ձգեց : Ու ըսաւ . Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի ,
Ե որ աս աղքատ որբևարին ամենէն աւելի ձգեց :
4 Քանզի որ ամէն անոնք իրենց աւելցածէն Աստուծոյ
ընծաներուն մէջը ձգեցին . բայց ասիկա իր չքաւորութենէն բոլոր իր ունեցած ապրուստը ձգեց :
5 Ֆ Ու երբոր մէկ քանիները տաճարին համար կ'ըսէին Թէ , Գեղեցիկ քարերով ու նուէրներով զարդարուած է , ըսաւ . Այս բաները որ կը տեսնէք , օրեր
6 պիտի գան՝ Է որ ան տաճարը քար մը քարի վրայ պիտի չմնայ՝ որ չքակուի : Հարցուցին իրեն ու ըսին .
7 Վ Վարդապետ՝ ե՞րբ պիտի բլլան աս բաները , և ի՞նչ է նշանը՝ երբոր աս բաները պիտի բլլան :
8 Ան ալ ըսաւ . Ե Զգոյշ կեցէք՝ չխաբուիք . քանզի որ շատերը պիտի գան իմ անունովս՝ ու ըսեն Թէ , Ես եմ Քրիստոսը . ու ժամանակը մօտեցած
9 է . ուրեմն անոնց հետևին չերթաք : Բայց երբոր լսէք պատերազմներ և խռովութիւններ՝ մի վախնաք . քանզի որ պէտք է առաջ աս բաները բլլան , բայց
10 վախճանը իսկոյն չէ : Ը Ան առներ ըսաւ անոնց . Ազգ ազգի վրայ պիտի ելլէ , ու թագաւորութիւն
11 թագաւորութեան վրայ . Ու տեղ տեղ մեծ

= Մար . ժբ . 41 :
Բ Կար . ը . 12 :
Է Մատ . իդ . 1 : Մար . ժգ . 1 :
Է Գլ . ժթ . 44 :
Ե Մատ . իդ . 4 , 5 : Մար . ժգ . 5 : Եփես . ե . 6 : Ա Թես . բ . 3 :
Ը Մատ . իդ . 7 :

երկրաշարժութիւններ պիտի ըլլան . ու սովեր և
մահատարաժամներ , նաև երկինքէն սոսկալի բաներ
12 *և մեծ նշաններ պիտի ըլլան : Բ Հապա առ ամէն*
բաներէն առաջ՝ իրենց ձեռքերը ձեզի պիտի զար-
նեն՝ ու հալածեն , և ժողովարաններու ու բան-
տերու պիտի մատնեն . և Բ իմ անուանս համար
Գ *թագաւորներու ու կուսակալներու առջև պիտի*
13 *տարուիք : Դ Ան բանիդ վերջը ձեզի վկայու-*
14 *թիւն մը պիտի ըլլայ : Ե Ուստի ձեր սրտին մէջ*
դրէք՝ որ առաջուց չմտածէք պատասխան տալու
15 *վրայով : Զ Զի ես ձեզի բերան ու իմաստու-*
թիւն պիտի տամ , Է որուն պիտի չկրնան դէմ
խօսիլ , կամ դէմ կենալ ձեր ամէն հակառա-
16 *կորդները : Ը Ու Թ պիտի մատնուիք ծնողքներէ ,*
ու եղբայրներէ , և ազգականներէ , ու բարեկամ-
17 *ներէ , Ի ու ձեզմէ պիտի սպաննեն . Ժ Ու իմ ա-*
նուանս համար ամէնուն ատելի պիտի ըլլաք .
18 Ի Հապա մէկ մազ մը ձեր գլխէն պիտի չկորսուի :
19 Ձեր համբերութիւնովը հոգիներդ պիտի առնաք :
20 Ը Ու երբոր տեսնէք Երուսաղէմը շրջա կողմէն
զօրքերով պատած , ան ատենը գիտցէք որ անոր
21 *աւերումը մօտ է : Ին ատենը Ա Հրէաստանի մէջ*
եղողները՝ լեռնե՛րը թող փախչին . ու անոր մէջ
եղողները թող հեռանան . և անոնք որ գաւառակ-
22 *ներն են , թող չմտնեն անոր մէջը : Զ Զի ան*
օրերը վրէժխնդրութեան օրեր են , Ե որ բոլոր
23 *գրուածները կատարուին : Ժ Հապա վա՜յ ան օրերը*
յղի եղողներուն ու ծիծ տուողներուն . ինչու որ

Ա Մար . ժգ . 9 ; Ցայտ . բ . 10 ;
Բ Գոր . գ . 3 ; Ա . 18 ; ժբ . 4 ; ժգ . 24 ;
Գ Ա Պետ . բ . 13 ;
Դ Գոր . իե . 23 ;
Ե Փիլ . ա . 28 ; Բ Թես . ա . 5 ;
Զ Մատ . ժ . 19 ; Մար . ժգ . 11 ; Գղ . ժբ . 11 ;
Է Գոր . գ . 10 ;
Ը Միք . է . 6 ; Մար . ժգ . 12 ;
Թ Գոր . է . 58 ; ժբ . 2 ;
Ժ Մատ . ժ . 22 ;
Ի Մատ . ժ . 30 ;
Լ Մատ . իգ . 15 ; Մար . ժգ . 14 ;
Խ Դան . թ . 26 , 27 ; Ջար . ժա . 1 ;
Ծ Մատ . իգ . 19 ;

մեծ նեղութիւն պիտի ըլլայ երկրին վրայ , ու բարկութիւն պիտի գայ աս ժողովուրդին վրայ .
24 Ու սուրի բերնով պիտի իյնան , ու բոլոր ազգերուն մէջ գերի պիտի տարուին . ու Երուսաղէմ ազգերուն ոտից կոխան պիտի ըլլայ , մինչև որ
25 ազգերուն ժամանակները լմննայ : Ու արեգակին և լուսնին ու աստղերուն վրայ նշաններ պիտի ըլլան . ու երկրի վրայ ազգերը ապշութեամբ պիտի տագնապին , և ծովը ու ալիքները պիտի
26 դոռան . Մարդոց սիրտերը պիտի նուաղին իրենց վախէն՝ և աշխարհի վրայ գալու բաներուն ապասելէն . Վասնզու որ երկնից զօրութիւնները պիտի
27 շարժին : Ու ան ատենը պիտի տեսնեն Որդին մարդոյ ամպի մէջ եկած , զօրութիւնով ու մեծ
28 փառքով : Ու երբոր աս բաները սկսին ըլլալ , ելէք՝ ու գլուխնիդ բարձրացուցէք , Վասնզու որ ձեր փրկութիւնը մօտ է :
29 Ու նա առակ մը բսաւ անոնց . Տեսէք թզենին
30 ու ամէն ծառերը . Երբոր կը բողբոջին , տեսնելով՝ դուք ձեզմէ կ'իմանաք թէ ալ ամառը մօտ
31 է : Նոյնպէս ալ դուք երբոր աս բաները եղած տեսնէք , գիտցէք որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը մօտ է :
32 Ամէնը պիտի չանցնի , մինչև որ աս ազգը պիտի չանցնի ,
33 մինչև որ ամէն բաները ըլլան : Երկինքը ու երկիրը պիտի անցնին ,
34 բայց իմ խօսքերս բնաւ պիտի չանցնին : Ուշ դուք ՚ զգուշացէք ձեր անձերուն , չըլլայ որ սիրտերնիդ կերուխումով ու գինովութիւնով և աշխարհային զբաղմունքներով ծանրանայ , ու յան-

՚ Դան . թ . 27 ; ժբ . 7 ;
Հռով . ժա . 25 ;
Մատ . իգ . 29 ; Մար . ժգ . 24 ; Ա Պետ . գ . 10 , 12 ;
Մատ . իգ . 29 ;
Մատ . իգ . 30 ; Ցայտ . ա . 7 ; ժգ . 14 ;
Հռով . բ . 19 , 23 ;
Մատ . իգ . 32 ; Մար . ժգ . 28 ;
Մատ . իգ . 35 ;
Հռով . ժգ . 13 ; ա Թես . ե . 6 ; ա Պետ . դ . 7 ;

35 կարծակի ան օրը ձեր վրայ հասնի. Վասն զի բոլոր երկրին երեսը բնակողներունամենուն վրայ
36 դայթի մը պէս պիտի հասնի: Հսուտի արթուն կեցէք. ու ամէնատեն աղօթք ըրէք, որ արժանի ըլլաք ան բոլոր ըլլալու բաներէն ազատուելու, և Որդւոյ մարդոյ առջեւը կայնելու:
37 Ու յորինկներըը տաճարին մէջ կը սորվեցնէր, և դիշերները կ'ելլէր Ձիթենեաց լեռը
38 կը կենար: Ու բոլոր ժողովուրդը առաւօտանոյ կանուխ իրեն կ'երթային տաճարը՝ իր խօսքերը լսելու:

ԳԼ. ԻՌ

1 Հրէայք դաւակցութիւն կ'ընեն Քրիստոսի դէմ: 3 Սատանան կը դրդե Ցուդան որ մատնէ զՔրիստոս: 7 Առաքեալները կը պատրաստեն զատիկը: 19 Քրիստոս իր սուրբ ընթրիքը կը սահմանէ. 21 իր մատնիչին ալ ըլլալը կ'իմացընէ, առանց անոր անունը տալու. 24 իր աշակերտները փառասիրութենէ կը զգուշացընէ. 31 Պետրոսին կ'իմացընէ թէ իր հաւատքը պիտի չպակսի, 34 Բայց իրեք անգամ պիտի ուրանայ իր Տէրը. 39 աղօթք կ'ընէ Գեթսեմանեան պարտէզին մէջ, և արիւնի քրտինք կը թափէ. 47 մէկ համբոյրով մը կը մատնուի. 50 Մաղքոսին ականջը կը բժշկէ: 54 Պետրոս իրեք անգամ կ'ուրանայ իր Տէրը: 63 Քրիստոս նախատալից անարգութիւն և չարչարանք կը կրէ, 66 ու կը խոստովանի թէ ինքը Աստուծոյ Որդին է:

1 — Հաղարջակերպոյ տօնը մօտեցաւ՝ որ Զատիկ
2 կ'ըսուէր. Ե Ու քահանայապետները ու դպիրները կը փնտռէին թէ ինչպէս սպաննեն զանիկայ, քանզի ժողովուրդէն կը վախնային:
3 Ը Ու Սատանան Իսկարիովտացի մականուանեալ Ցուդային ներսը մտաւ, որ անիկայ տասներկուքին
4 քին համրանքէն էր: Ու գնաց քահանայապետ-

— ա Թես. ե. 2: բ Պետ. գ. 10: Ցայտ. գ. 8: ժգ. 15:
Ե Մատ. իգ. 42: իե. 13: Մարկ. ժգ. 33:
զ Գլ. ժբ. 1:
է Սաղ. ա. 5: Եփես. գ. 13:
ը Ցօհ. բ. 1, 2:
— Գլ. իբ. 39:
— Մատ. իգ. 2: Մարկ. ժգ. 1:
Ը Սաղ. բ. 2: Ցօհ. ժա. 47: Գործ. գ. 27:
Ը Մատ. իգ. 14: Մարկ. ժգ. 10: Ցօհ. ժգ. 2, 27:

ներուն ու իշխաններուն հետ խօսք ըրաւ՝ թէ ինչ-
5 պէս զանիկայ մնաննէ անունց : Ինոնք ալ ուրա-
6 խացան , ու խոստացան անոր առակ տալ : Ու
ինքը վրան առաւ , և պատեհութիւն մը կը փընտ-
ռէր որ զանիկայ մնաննէ անունց՝ առանց բազմու-
թեանը ժողվուելուն :
7 Ի՛ւ բազարջակերաց օրը եկաւ , որուն մէջ պէտք
8 էր զառիկը մորթել : Ու խրկեց Պետրոսը և
Յովհաննէսը՝ ու ըսաւ . Գացէք պատրաստեցէք
9 մեզի զառիկը՝ որ ուտենք : Ինոնք ալ ըսին անոր .
10 Ո՞ւր կ'ուզես որ պատրաստենք : Ու ըսաւ անոնց .
Ահա երբոր քաղաքը մտնէք , ձեզի մարդ մը պիտի
պատահի որ սափոր ջուրի սափոր մը կը տանի .
անոր ետևէն գացէք ան տունը՝ ուր որ ինքը կը
11 մտնէ . Ու ան տանը տիրոջը ըսէք . Վարդապե-
տը կ'ըսէ քեզի . Ո՞ւր է օթեւանը՝ որ հոն աշա-
12 կերտներուս հետ միկտեղ զառիկը ուտեմ : Ին-
ք ալ ձեզի զարդարուած մեծ վերնատուն մը պիտի
13 ցուցընէ . հոն պատրաստեցէք : Ու գացին գտան
ինչպէս որ իրենց ըսաւ . ու զառիկը պատրաստե-
ցին :
14 Ու երբոր ժամը հասաւ՝ սեղան նստաւ , և
15 տասուերկու առաքեալները իր հետը : Ու ըսաւ
անոնց . Փափաքելով փափաքեցայ որ աս զառի-
կը ձեզի հետ ուտեմ իմ չարչարուելէս առաջ :
16 Քանզի կ'ըսեմ ձեզի , որ ալ բնաւ առակ պիտի
չուտեմ՝ ի մինչև որ Աստուծոյ թագաւորութեանը
17 մէջ կատարուի : Ու գաւաթը առաւ՝ գոհացաւ
ու ըսաւ . Առէք սոսկայ՝ ու բաժնեցէք ձեր մէջը :
18 Ը Ինչու որ ձեզի կ'ըսեմ , որ բնաւ որթին բերքէն
պիտի չխմեմ՝ մինչև որ Աստուծոյ թագաւորու-
թիւնը գայ :

ե Ջաբ . ժա . 12 :
զ Մատ. իզ . 17 : Մար. ժգ . 12 :
է Մատ. իզ . 20 : Մար. ժգ . 17 :
ը Գլ . ժգ . 15 : Գոր . ժ . 41 :
Ցայտ . ժթ . 9 :
թ Մատ. իզ . 29 : Մար. ժգ . 25 :

19 Բայց հայր առաւ՝ դոհացաւ, կտրեց և տուաւ
անոնց՝ ու ըսաւ. Ա՛ս է իմ մարմինս, որ ձեզի
համար տրուած է. ժ՚ասիկայ ըրէք զիս յիշելու
20 համար։ Նոյնպէս ալ գաւաթը տուաւ ընթրի-
քէն ետև՝ ու ըսաւ. Ա՛ս գաւաթը նոր ուխտ է
իմ արիւնովս, որ ձեզի համար կը թափուի։
21 Ա՛սայց ահա զիս մատնողին ձեռքը ինծի հետ
22 սեղանս է։ Բայց Որդին մարդոյ կ՚եր-
թայ՝ ժ՚ինաոր որ սահմանուած է, բայց վա՛յ ան
մարդուն՝ որուն ձեռքովը անիկայ կը մատնուի։
23 Եւ անոնք սկսան միջերնին հարցուփորձ ընել՝
թէ իրենցմէ ո՛վ է՝ որ ան բանը պիտի ընէ։
24 Ա՛յէ մէն ալ եղաւ անոնց միջը՝ թէ իրենցմէ
25 ո՛վ մեծ պիտի սեպուի։ Եւ անիկայ ըսաւ ա-
նոնց. Ազգաց թագաւորները անոնց կը տիրեն, և
անոնք որ կ՚իշխեն անոնց՝ բարերար կը կոչուին։
26 Ա՛սայց դուք անանկ պիտի չըլլաք. ճ՚հապա ան որ
ձեր միջը մեծ է՝ պզտիկին պէս թող ըլլայ, և ա-
27 ռաջնորդը սպասաւորին պէս։ ՛Վ՚Հանգի՞ն ով է
մեծը, սեղան նստո՞ղը՝ թէ սպասաւորը. չէ՞ որ
սեղան նստողը. ՛ս՚ակայն ես ձեր միջը սպասաւորի
28 մը պէս եմ։ Եւ դուք անոնք էք՝ որ միշտ ինծի
հետ կը կենայիք ՚ի՛ իմ փորձութիւններուս մէջ.
29 Եւ ես ալ ձեզի Հաստատութիւն ըրի ուխտ կ՚ընեմ,
ինչպէս որ իմ Հայրս ինծի թագաւորութիւն մը
30 ուխտ ըրաւ. ՚Ո՛ր դուք իմ սեղանէս ուտէք ու

ը Մատ. իզ. 26։ Մար. ժդ. 22։
ժ ա Կոր. ժա. 24։
ի ա Կոր. ժ. 16։
լ Ծագ. խա. 9։ Մատ. իզ. 21, 23։ Մար. ժդ. 18։ Ցօհ. ժգ. 21, 26։
խ Մատ. իզ. 24։
ծ Գործ. բ. 23։ գ. 28։
կ Մատ. իզ. 22։ Ցօհ. ժգ. 22, 25։
հ Մար. թ. 33։ Գլ. թ. 46։
յ Մատ. ի. 25։ Մար. ժ. 42։
ղ Մատ. ի. 26։ ա Պետ. ե. 3։
ճ Գլ. թ. 48։
ս Գլ. ժբ. 37։
ն Մատ. ի. 28։ Ցօհ. ժգ. 13, 14։ Փիլ. բ. 7։
շ Եբր. դ. 15։
ո Մատ. իգ. 47։ Գլ. ժբ. 32։ բ Կոր. ա. 7։ բ Տիմ. բ. 12։
չ Մատ. բ. 11։ Գլ. ժգ. 15։ Ցայտ. ժթ. 9։

համբ իմ թագաւորութեանս մէջ , և աթոռներու վրայ նստիք՝ Իսրայէլի տասներկու ցեղերը դատելու :

31 Եւ Տէրը ըսաւ . Սիմո՛ն Սիմո՛ն՝ ահա Սատանան ձեզ փնտռեց , որ Ցորենի պէս խարըսէ .
32 բայց ես քեզի համար աղօթք ըրի՝ որ քու հաւատդ չպակսի . և դուն երբոր դարձի գաս , քու
33 եղբայրներդ ալ հաստատէ : Ան ինքը ըսաւ անոր . Տէ՛ր՝ ես պատրաստ եմ քեզի հետ բանտը
34 երթալու ալ , մեռնելու ալ : Եւ անիկայ ըսաւ . Պետրո՛ս՝ քեզի կ'ըսեմ որ այսօր հաւը պիտի չկանչի՝ մինչև որ դուն երեք անգամ ուրանաս , քեզի թէ՝ պիտի չես ճանչնար :
35 Եւ ըսաւ անոնց . Երբոր ձեզ խրկեցի առանց քսակի ու պարկի և կօշիկներու , բանի մը կարօտ
36 եղա՞ք : Անոնք ալ ըսին . Հանի՛մն ալ չէ . Ետքը ըսաւ . Հայց հիմա ան որ քսակ ունի՝ թող առնէ , նոյնպէս ալ պարկը . և ան որ չունի , թող իր հանդերձը ծախէ , ու իրեն
37 թո՛ւր մը ծախու առնէ . Վասնզի կ'ըսեմ ձեզի , որ սա գրուած բանն ալ պէտք է որ իմ վրաս կատարուի , Եւ անօրէններու հետ անպուճաց . քանզի ինչ որ ինծի համար որոշուած է , կատարուելու վրայ է :
38 Անոնք ալ ըսին . Տէ՛ր՝ ահա հոս երկու թուր կայ . ան ալ ըսաւ անոնց , Հերիք են :
39 Ու ելաւ իր սովորութեանը պէս՝ Ձիթենեաց լեռը գնաց . աշակերտներն ալ իր ետևէն գացին :

1 Սաղ . խե . 14 ։ Մատ . ժե . 28 ։ ա Կոր . գ . 2 ։ Յայտ . ը . 21 ։
2 ա Պետ . ե . 8 ։
3 Ածվ . թ . 9 ։
4 Ցհ . ժէ . 9 , 11 , 15 ։
5 Սաղ . ծա . 13 ։ Ցհ . իա . 15 , 16 , 17 ։
6 Մար . իգ . 34 ։ Մար . ժգ . 30 ։ Ցհ . ժգ . 38 ։
7 Մատ . ժ . 9 ։ Գղ . թ . 3 ։ ժ . 4 ։
8 Ես . ծգ . 12 ։ Մար . ժե . 28 ։
9 Մատ . իգ . 36 ։ Մար . ժգ . 32 ։ Ցհ . ժը . 1 ։
10 Գղ . իա . 37 ։

40 ֊Երբոր ան տեղը հասաւ , ըսաւ անոնց . Աղօթք
41 ըրէք որ փորձութեան մէջ չմտնէք : ֊Ու ինքը ա-
նոնցմէ զատուեցաւ քարընկէցի մը չափ , ու ծնկան
42 վրայ գալով աղօթք կ'ընէր , Ու կ'ըսէր . ֊Այր
Թէ որ կ'ուզես , առ գաւաթը ինծմէ անցուր .
֊բայց չէ Թէ իմ կամքս՝ հապա քուկդ թող ըլ-
43 լայ : Ու երկինքէն ֋հրեշտակ մը երեցաւ անոր՝ և
կը զօրացընէր զանիկայ . ֌ու առատիկ նեղու-
Թեան մէջ ըլլալով՝ աւելի ջերմեռանդութեամբ
44 աղօթք կ'ընէր : Ու իր քրտինքը արիւնի մեծ կա-
թիլներու պէս էր , որ գետինը կը թափուէր :
45 Ու աղօթքէն ելլելով՝ աշակերտներուն քով
եկաւ , ու գտաւ անոնք տրտմութենէ քնացած .
46 Ու ըսաւ անոնց . Ինչո՞ւ կը քնանաք . ֍Ելէք
աղօթք ըրէք՝ որ փորձութեան մէջ չմտնէք :
47 Ու երբոր դեռ կը խօսէր , ֎ահա մէկ բազմու-
Թիւն մը , և Յուդա ըսուածն ա՛ , տասնեւերկու-
քէն մէկը՝ անոնց առջևէն կ'երթար , ու Յիսուսին
48 մօտեցաւ որ զանիկայ համբուրէ : Բայց Յիսուս
ըսաւ անոր . Յո՛ւդա՝ համբուրելո՞վ կը մատնես
49 Որդին մարդոյ : Երբոր անոր բոլորտիքը եղողները
տեսան Թէ նէ որ պիտի ըլլար , ըսին անոր . Տէ՛ր
50 Թուրով զարնե՞նք : ֏Ու անոնցմէ մէկը՝ քահա-
նայապետին ծառային զարկաւ , ու մէկդի հանեց
51 անոր աջ ականջը : Պատասխան տուաւ Յիսուս
ու ըսաւ . Թո՛ղ տուէք մինչև ատ տեղը . և
52 դպաւ անոր ականջին՝ ու բժշկեց զանիկայ : ֐Ու
Յիսուս իր վրայ եկող քահանայապետներուն ու
տաճարին իշխաններուն ու ծերերուն ըսաւ . Իբր

֊ Մատ . ղ . 13 ։ իզ . 41 ։ Մար . ժդ . 38 ։ Հմր 46 ։
֋ Մատ . իզ . 39 ։ Մար . ժդ . 35 ։
֌ Ցօհ . ե . 30 ։ է . 38 ։
֍ Մատ . ղ . 11 ։
֎ Ցօհ . ժբ . 27 ։ Եբր . ե . 7 ։
֏ Հմր 40 ։
֐ Մատ . իզ . 47 ։ Մար . ժդ . 43 ։ Ցօհ . ժբ . 3 ։
֑ Մատ . իզ . 51 ։ Մար . ժդ . 47 ։ Ցօհ . ժբ . 10 ։
֒ Մատ . իզ . 55 ։ Մար . ժդ . 48 ։

թէ աւազակ՝ վրայ եկաք սուրերով ու բիրերով :
53 Ամէն օր ձեզի հետ էի տաճարին մէջ , և ինծի ձեռք չզարկիք . բայց սա է ձեր ժամնակը՝ ու խաւարին իշխանութիւնը :
54 Ե՛ւ զանիկայ բռնելով տարին՝ ու քահանայապետին տունը մտցուցին . Պետրոս ալ հեռուանց
55 անոր եւեւէն կ՚երթար : Բ՛րբոր կրակ վառեցին դաւիթին մէջ ու միկտեղ նստան , Պետրոս ալ
56 նստաւ անոնց մէջը : Մէկ աղախին մը տեսնելով զանիկայ՝ որ վառած կրակին քովը նստեր էր , նայեցաւ անոր ու ըսաւ . Ասիկայ ալ անոր հետն էր :
57 Բայց Պետրոս ուրացաւ զանիկայ ու ըսաւ . Անի՛կ՝
58 ես անիկայ չեմ ճանչնար . Ե՛ւ քիչ մը ետքը մէկ ուրիշ մը տեսաւ զանիկայ՝ ու ըսաւ . Դուն ալ անոնցմէ ես . և Պետրոս ըսաւ . Մարդ՝ ես անոնց-
59 դ չեմ : Ե՛ւ ժամու մը չափ անցնելէն ետև , ուրիշ մըն ալ կը պնդէր ու կ՚ըսէր . Յիրաւի ասիկայ ալ անոր հետն էր , ինչու որ Գալիլեացի է :
60 Բայց Պետրոս ըսաւ . Մարդ՝ չեմ գիտեր ի՛նչ կը գուշես դուն . և քանի որ իր խօսքը բերանն էր ,
61 իսկոյն հաւը խօսեցաւ : Ե՛ւ Տէրը դարձաւ՝ ու Պետրոսին նայեցաւ . և Պետրոս ալ միտքը բերաւ Տէրոջը խօսքը՝ որ իրեն ըսեր էր թէ , Ե՛րեք հաւը
62 չխօսած՝ իրիք անգամ պիտի ուրանաս զիս : Ու Պետրոս դուրս ելլելով՝ դառնապէս լացաւ :
63 Ե՛ւ ան մարդիկը որ Յիսուսը կը պահէին ,
64 ծաղր կ՚ընէին զանիկայ , ու կը ծեծէին . Ե՛ւ անոր աչքերը ծածկելով՝ անոր երեսին կը զարնէին , ու

ն Ցօհ . ժբ . 27 :
ո Մատ . իզ . 57 :
շ Մատ . իզ . 58 ; Ցօհ . ժբ . 15 :
ո Մատ . իզ . 69 ; Մար . ժգ . 66 ; Ցօհ . ժբ . 17 , 18 :
պ Մատ . իզ . 71 ; Մար . ժգ . 69 ; Ցօհ . ժբ . 25 :
ջ Մատ . իզ . 73 ; Մար . ժգ . 70 ; Ցօհ . ժբ . 26 :
ռ Մատ . իզ . 75 ; Մար . ժգ . 72 :
ս Մատ . իզ . 34 , 75 ; Ցօհ . ժգ . 38 :
վ Մատ . իզ . 67 , 68 ; Մար . ժգ . 65 :

կը հարցընէին իրեն ըսելով . Մարդաբէացիք՝ ինչ
65 է ան որ քեզի զարկաւ : Եւ ուրիշ շատ բաներ կը
զրուցէին իրեն՝ հայհոյելով :
66 Եւ երբոր առաւօտ եղաւ՝ հաղորդուրդին ծերա-
կոյտը , քահանայապետները եւ դպիրները ժողո-
վեցան , ու տարին զանիկայ իրենց առեանը՝ և ՝ ըսին .
67 Թէ որ Քրիստոսը դուն ես , ըսէ մեզի : Ըսաւ
անոնց . Թէ որ ձեզի ըսեմ ալ , պիտի չհաւա-
68 տաք . Եւ թէ որ ձեզի բան մը հարցընեմ , ինծի
պատասխան պիտի չտաք , ո՛չ ալ ձեռ պիտի ար-
69 ձակէք : Ըսկսէ եւս Որդին մարդոյ Աստուծոյ զօ-
70 րութեանը աջ կողմը պիտի նստի : Եւ ամենքը
ըսին . Ուրեմն դուն Աստուծոյ Որդի՞ն ես . Ինքն
ալ բաւ անոնց . ՛Դուք կ'ըսէք թէ ես եմ :
71 ՛Եւ անոնք ըսին . ԵՒս ի՞նչ պէտք է մեզի վկա-
յութիւն , քանզի որ մենք մեզմէ աւտր բերինէն լսե-
ցինք :

ԳԼ . ԻԳ

1 Քրիստոս կ'ամբաստանուի Պիղատոսին առջեւը , և Հերովդե-
սին կը խրկուի : 8 Հերովդէս ծաղր կ'ընէ զանիկայ : 12 Հե-
րովդէս և Պիղատոս բարեկամ կ'ըլլան իրարու հետ : 18
Պիղատոս կ'արձակէ Բարաբբան , և Քիսուսը ձեռք կու տայ
որ խաչուի : 27 Քրիստոս իր վրայ լացող կիներուն կ'խոս-
ցընէ Երուսաղեմի կործանումը : 34 աղօթք կ'ընէ իր թըշ-
նամիներուն համար : 39 Երկու չարագործ անձինք իր հետ
կը խաչուին : 46 Քրիստոսի մահը , 50 և թաղումը :

1 Եւ ՝անոնց բոլոր բազմութիւնը ոտք ելլելով՝
2 տարին զանիկայ Պիղատոսին : Եւ սկսան անոր
վրայով ամբաստանութիւն ընել և ըսել . Այս-
կայ գտանք՝ Բ որ Դէ ազգը կը մոլորցընէր , Ֆ ու

՛ Մատ . իէ . 1 :	ֆ Մատ . իզ . 64 : Մար . ժգ . 62 :
Հ Գոր . գ . 26 : Տե՛ս Գոր . իբ . 5 :	՛ Մատ . իզ . 65 : Մար . ժգ . 63 :
Յ Մատ . իզ . 63 : Մար . ժգ . 61 :	՝ Մատ . իէ . 2 : Մար . ժէ . 1 : Ցօհ . ժբ . 28 :
Ղ Մատ . իզ . 64 : Մար . ժգ . 62 : Երբ . ա . 3 : բ . 1 :	Բ Գոր . ժէ . 7 :
	Ֆ Տե՛ս Մատ . ժէ . 26 : իբ . 21 : Մար . ժբ . 17 :

կայսրին հարկ տալէն կ'արդիլէը , ե և իրեն համար
կ'ըսէը , Թէ ինքը Քրիստոս ա՛ Թագաւոր է ։
3 բ Ասկ Պիղատոս հարցուց անոր՝ ու ըսաւ . գ՛Քէից
Թագաւորը դո՞ւն ես . անիկայ ալ պատասխան
4 տուաւ անոր՝ ու ըսաւ . Դուն կ'ըսես ։ Ընն աւոնը
Պիղատոս քահանայապետներուն ու ժողովուրդնե-
րուն ըսաւ . Ես այս մարդուն վրայ մէկ յանցանք
5 մը չեմ գտներ ։ Նայց անոնք ոտք կը կոխէին ու
կ'ըսէին Թէ , ժողովուրդը իրար կ'անցընէ , ու
բոլոր դ՛Քեաստանի մէջ կը սորվեցընէ՝ Գալիլեայէն
6 սկսած մինչև աս տեղս ։ Ե՛ւ Պիղատոս երբոր լսեց
Գալիլեայի համար՝ հարցուց Թէ այս մարդը Գա-
7 լիլեացի՞ է ։ Ու երբոր իմացաւ՝ բ Թէ գ՛Հերովդեսի
իշխանութեան տակէն էր , զանիկայ գ՛Հերովդեսին
խրկեց , քանզի ան ալ ան օրերը Երուսաղէմ էր ։
8 Ե՛ւ գ՛Հերովդէս երբոր Յիսուսը տեսաւ , շատ
ուրախացաւ . ը վասն զի ինքը շատոնցմէ կը փափա-
քէը անիկայ տեսնելու . ը ինչու որ անոր վրայով
շատ բաներ լսած էր , և կը յուսար որ անկէ եղած
9 նշան մը տեսնէ ։ Ու շատ խօսքերով հարցուփորձ
կ'ընէը անոր . բայց անիկայ բնաւ իրեն պատասխան
10 մը չտուաւ ։ Քահանայապետները ու դպիրները
ալ կեցեր էին , և սաստիկ ամբաստանութիւն կ'ը-
11 նէին անոր վրայ ։ թ Ասկ գ՛Հերովդէս անարգեց
զանիկայ իր զօրականներուն հետ , ու ծաղր ընելէն
ետև՝ փառաւոր հանդերձներ հագցուց անոր , և
12 նորէն Պիղատոսին խրկեց ։ ի Ու այն օրը Պիղատոս
և գ՛Հերովդէս իրարու հետ բարեկամ եղան . որով-
հետև առաջ իրենց մէջը թշնամութիւն կար ։
13 լ Ե՛ւ Պիղատոս՝ քահանայապետները ու իշխան-
14 ները և ժողովուրդը մէկտեղ կանչեց , Ու ըսաւ

ե Ցօհ . ժԹ . 12 ։
զ Մատ. իե . 11 ։ ա Տիմ. գ . 13 ։
է ա Պետ . բ . 22 ։
ը Գա . գ . 1 ։
ա Գա . Թ . 9 ։
ը Մատ. ժգ . 1 ։ Մար . գ . 14 ։
թ Եա . ժգ . 3 ։
ի Գոր . գ . 27 ։
լ Մատ . իե . 23 ։ Մար . ժե . 14 ։ Ցօհ . ժը . 38 ։ ժԹ . 4 ։

անոնց . Ե՞ր մարդը առջեւս բերիք՝ ժողովուրդը մոլորեցնողն մը պէս . ե՛ւ ահա ես ձեր առջեւը քննութիւն ընելով՝ ասոր համար ձեր բռած ամբաստանութիւններէն՝ յանցանք մը չգտայ ասա մարդուն
15 վրայ . Ո՛չ ալ Հերովդէս , ինչու որ ձեզ անոր խրկեցի . և ահա ասիկայ մահու արժանի գործ մը
16 բռած չէ . Ուրեմն պատիժ մը տամ ասոր՝ ու
17 արձակեմ . (Հակ ծննդեան առնելը պէտք էր որ մէկը
18 արձակէ անոնց .) Ու բոլոր բազմութիւնը մէկ-
մեղ աղաղակեցին ըսելով . Վերցո՛ր ասիկայ՝ ու
19 Բարաբբան արձակէ մեզի . (Որ անիկայ քաղաքին մէջ եղած խռովութեան մը և մարդասպանութեան
20 համար բանտը դրուած էր :) Ու Պիղատոս՝ Յիսուսը արձակել ուզելով , նորէն խօսեցաւ անոնց :
21 Բայց անոնք նորէն կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին . Խաչը
22 հանէ ասիկայ՝ խաչը հանէ : Ու ինքը երրորդ անգամ ըսաւ անոնց . Բայց ի՞նչ չար գործ բռած է ասիկայ . ես ասոր վրայ մահու արժանի յանցանք մը չգտայ . ուրեմն պատիժ մը տամ ասոր՝ ու ար-
23 ձակեմ : Հակ անոնք մեծաձայն աղաղակներով ոտք կը կոխէին , ու կ'ուզէին որ անիկայ խաչուի . և անոնց ու քահանայապետներուն ձայները գօրաւոր
24 եղան : Ու Պիղատոս վճռեց որ անոնց խնդիրքը
25 'ի գործ դրուի : Ու անոնց ուզած հոգը՝ որ խռովութեան և մարդասպանութեան համար բանտը դրուած էր , արձակեց անոնց . և Յիսուսը իրենց կամացը յանձնեց :
26 Ու երբոր զանիկայ կը տանէին , Սիմոն Կիւրենացի ըստ-աջ մէկը բռնեցին՝ որ արտէն կու գար , և խաչը անոր վրայ դրին՝ որ Յիսուսի հետէն բերէ :
27 Ու անոր հետէն կ'երթար մեծ բազմութիւն

ա Հմր 1 , 2 :
բ Հմր 4 :
գ Մատ . իե . 26 ; Ցօհ . ժթ . 1 :
դ Մատ . իե . 15 ; Մար . ժե . 6 ; Ցօհ . ժը . 39 :
ե Գոր . գ . 14 :
զ Մատ . իե . 26 ; Մար . ժե . 15 ; Ցօհ . ժթ . 16 :
է Մատ . իե . 32 ; Մար . ժե . 21 ; Տե՛ս Ցօհ . ժթ . 17 :

ժողովրդոց , նաև կանանց , որոնք կ'ողբային ու կու-
28 լային անոր համար : Ու Յիսուս դարձաւ անոնց՝ ու ըսաւ . Ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկներ՝ իմ վրաս մի՛
լաք , հապա ձեր անձերուն վրայ ու ձեր զաւակներ-
29 բուն վրայ լացէք : Վասն զի ահա օրեր կու գան՝ որոնց մէջ պիտի ըսեն . Երանի ամուլներուն , և
ան որովայններուն՝ որ չծնան , և ծիծերուն՝ որ կաթ-
30 չտուին : Այն ատենը պիտի սկսին ըսել լեռներ-
բուն , Մեր վրայ իյնակէք , ու բլուրներուն , Ծած-
31 կեցէք : Վասն զի թէ որ դալար փայտին ասանկ կ'ընեն , հապա չորին ի՞նչ պիտի ըլլայ :
32 Ուրիշ երկու չարագործներ ալ բերուեցան
33 անոր հետը սպանուելու : Երբոր Գագաթ ըսուած տեղը գացին , հոն խաչը հանեցին զանի-
կայ , և ան չարագործներն ալ մէկը աջ կողմէն՝ ու
34 մէկալը ձախ կողմէն խաչեցին : Ու ըսաւ Յիսուս . Հայր՝ Ներողութիւն տուր ատոնց , Վասն զի
չեն գիտեր ի՛նչ կ'ընեն : Ու անոր հանդերձնե-
35 րը բաժնելու ատեննին վիճակ ձգեցին : Ու ժո-
ղովուրդը կայներ կը նայէր . Իշխաններն ալ անոնց հետ կը նախատէին զանիկայ՝ ու կ'ըսէին .
Ուրիշները ազատեց , Թող ինքզինքն ալ ազատէ՝
թէ որ ատիկայ է Քրիստոս՝ Աստուծոյ ընտրեալը :
36 Զօրքը կ'ընէին անիկայ գինուորներն ալ , առջևը
37 ու գային՝ քացախ կը մատուցանէին անոր , Ու
կ'ըսէին . Թէ որ դուն ես Հրէից թագաւորը ,
38 քու անձդ ազատէ : Ու դիր մը գրուած էր

ա Մատ . իգ . 19 : Գլ . իա . 23 :
բ Եփ . բ . 19 : Ովս . ժ . 8 : Յայտ . չ . 16 : թ . 6 :
գ Ընտակ . ժա . 31 : Երեմ . իե . 29 : Եզեկ . ի . 47 : իա . 3 , 4 : ա Պետ . գ . 17 :
դ Եփ . ծգ . 12 : Մատ . իէ . 38 :
ե Մատ . իէ . 33 : Մար . ժե . 22 : Յօհ . ժթ . 17 , 18 :
զ Մատ . և . 44 : Գոր . է . 59 : ա Կոր . գ . 12 :
է Գոր . գ . 17 :
ը Մատ . իէ . 35 : Մար . ժե . 24 : Յօհ . ժթ . 23 :
թ Սաղ . իր . 17 : Զաք . ժբ . 10 :
ժ Մատ . իէ . 39 : Մար . ժե . 29 :
ի Մատ . իէ . 37 : Մար . ժե . 26 : Յօհ . ժթ . 19 :

անոր վրայ՝ Յունաբէն ու Լատիներէն և Եբրայեցերէն գիրերով Թէ, Այսկայ է Հրէից Թագաւորը։
39 * Եւ ան կախուած չարագործներուն մէկը հայհոյութիւն կ'ընէր անոր՝ ու կ'ըսէր. Թէ որ դուն Քրիստոսն ես, ազատէ քու անձդ ու մեզ ալ։
40 Հակ միւսը պատասխան տուաւ, և զանիկայ յանդիմանելով ըսաւ. Դուն Աստուծմէ չե՞ս վախնար,
41 որովհետև նոյն դատապարտութեան մէջն ես։ Ու մենք իրաւունքով, քանզի մեր ըրածներուն արժանաւոր հատուցումը կ'առնենք. բայց ասիկայ մէկ գէշ բան մը չըրաւ։
42 Եւ ըսաւ Յիսուսին. Տէր՝ յիշէ զիս, երբոր քու Թագաւորութիւնովդ գաս։
43 Յիսուս ալ ըսաւ անոր. Ա՛մէն կ'ըսեմ քեզի. Դուն այսօր իմ հետս դրախտին մէջը պիտի ըլլաս։
44 ‡ Եւ ժամը վեցին առեներն էր, ու բոլոր երկիրին վրայ խաւար եղաւ մինչև իններորդ ժամը.
45 և արևը խաւարեցաւ, § ու տաճարին վարագոյրը մէջտեղէն պատռեցաւ.
46 Եւ Յիսուս մեծ ձայնով աղաղակեց՝ ու ըսաւ. ~ Հայր՝ քու ձեռքդ կ'աւանդեմ իմ հոգիս. ÷ ու երբոր ասը ըսաւ, հոգի տուաւ։
47 + Եւ հարիւրապետը եղած բանը տեսնելով՝ Աստուծոյ փառք տուաւ ու ըսաւ. Արդարև այս մարդը արդար էր։
48 Եւ ասոր տեսարանը դիտելու համար ժողվուած բոլոր բազմութիւնները, եղած բաները տեսնելով՝ կուրծքերնուն կը զարնէին ու
49 նահ կը դառնային։ • Անոր իր ճանչցողները ալ հեռուն կայներ էին, նոյնպէս ալ ան կիներները՝ որ իր հետէն եկեր էին Գալիլեայէն, ու կը տեսնէին ասոնք բաները։

* Մատ. իե. 44։ Մար. ժե. 32։ Ղ. 23։ 37։ Ցօհ. ժթ. 30։
‡ Մատ. իե. 45։ Մար. ժե. 33։ § Մատ. իե. 51։ Մար. ժե. 38։ ~ Սաղ. լա. 5։ ա Պետ. բ. 23։ ÷ Մատ. իե. 50։ Մար. ժե. 37։ Ցօհ. ժթ. 30։ + Մատ. իե. 54։ Մար. ժե. 39։ • Սաղ. լբ. 11։ Մատ. իե. 55։ Մար. ժե. 40։ Տե՛ս Ցօհ. ժթ. 25։

50 $Եւ ահա մէկ մարդ մը Յովսէփ անունով, որ
խորհրդական էր՝ բարի ու արդար մարդ մը,
51 (Ասիկայ անոնց խորհուրդին ու գործքին հաւա-
նութիւն տուած չէր,) Արիմաթիա
քաղաքէն, ¬որ ինքն ալ Աստուծոյ թագաւորու-
52 թիւնը կը սպասէր. Ասիկայ Պիղատոսին գնաց,
53 ու Յիսուսին մարմինը խնդրեց։ Բ Եւ զանիկայ
խաչէն իջեցընելով՝ կտաւով փաթթեց, ու քարէ
փորուած գերեզմանի մը մէջ դրաւ, որ հոն բնաւ
54 մէկը դրուած չէր։ Եւ այն օրը Ուրբաթ էր, ու
շաբաթը պիտի *սկսէր։
55 Եւ անոր հետևէն գացին այն կիներուն՝ Ծ որ
իրմէն հետ Գալիլեայէն եկած էին, Ե ու տեսան
գերեզմանը՝ և թէ ինչպէս անոր մարմինը հան
56 դրուեցաւ։ Եւ դառնալով՝ Ը խունկեր ու ևղեր
պատրաստեցին, և շաբաթ օրը հանգստացան
Թ պատուիրանքին համեմատ։

ԳԼՈՒԽ ԻԴ

1 Երկու հրեշտակներ Քրիստոսի յարութիւնը կ'աւետեն գե-
րեզմանը եկող կանանց։ 9 Անոնք ալ առ լուրը ուրիշնե-
րուն կը պատմեն։ 13 Քրիստոս կ'երևնայ Էմմաուս գացող
երկու աշակերտներուն. 36 նոքը առաքեալներուն, և անոնց
անհաւատութիւնը կը յանդիմանէ. 47 պատուէր մը կու-
տայ անոնց. 49 Հոգւոյն Սրբոյ գալստեանը խոստմունքը
կ'ընէ, 51 և կը համբառնայ երկինքը։

1 ¬Ա Ու միշաբթի օրը առաւոտեանց շատ կանուխ գե-
րեզմանը եկան, Բ ու բերին ան խունկերը որ
պատրաստեր էին. և ուրիշ Ինչ-ինչ ալ անոնց
2 հետ։ Գ Ու քարը գերեզմանէն մէկդի գլորը-

$ Մատ. իե. 57։ Մար. ժե. 42։ Ցօհ. ժթ. 28։
¬ Մար. ժե. 43։ ԳԼ. ը. 25, 38։
Բ Մատ. իէ. 59։ Մար. ժե. 46։
Գ Մատ. իէ. 62։
Ցուն. լուանար։
Դ ԳԼ. ը. 2։
Ե Մար. ժե. 47։
Զ Մար. ժզ. 1։
Է Եղ. ի. 10։
¬ Մատ. իը. 1։ Մար. ժզ. 1։ Ցօհ. ի. 1։
Բ ԳԼ. իգ. 56։
Գ Մատ. իը. 2։ Մար. ժզ. 4։

3 յուած գոան : ד Եւ ներա մնելով՝ Տէր Յի-
4 սուսին մարմինը հան չգոան : Եւ եղաւ որ երբ
անոնք աս բանիս համար տարակուսանաց մէջ էին,
Ե ահա երկու մարդիկ լուսափայլ հանդերձներով
5 հասան անոնց : Եւ երբոր վախով լեցուած՝
երեսնին դէպ 'ի գետինը ծռեցին, ան մարդիկը
ըսին անոնց . Ինչո՞ւ համար ողջը մեռելներուն հետ
6 կը փնտռէք . Հոս չէ ան, հապա յարութիւն
առաւ . Ը միտքերնիդ բերէք թէոր խօսեցաւ ձեզ
7 զի՛ երբոր դեռ Գալիլեայի մէջ էր, Ըսելով, թէ
Որդին մարդոյ պէտք է որ մեղաւոր մարդոց ձեռ-
քը մատնուի, ու խաչը երթէ, ու երրորդ օրը յա-
8 րութիւն առնէ . Ը Եւ միտքերնին բերին անոր
9 խօսքերը : Ը Ու դերեզմանէն դառնալով ան ա-
մէն բաները պատմեցին տասնումէկին, ու բոլոր
10 ուրիշներուն : Եւ էին Մարիամ Մագդաղենա-
ցին, Ի ու Յովհաննան, և Յակոբոսին մայրը
Մարիամը, ու անոնց հետ ուրիշներ ալ, որ աս
11 բաները առաքեալներուն պատմեցին : Ժ Եւ անոնց
առջևը սիրեղփրեղ խօսքեր երևցաւ անոնց պրու-
12 ցածը, ու չէին հաւատար անոնց : Ի Բայց Պետ-
րոս եղաւ վազեց դէպ 'ի դերեզմանը, ու ծռելով
նայեցաւ, և տեսաւ որ միայն կտաւներըը կը կնտա-
յին . ու գնաց՝ իր մտքին մէջ զարմանալով ան
եղածին վրայ :

13 Ն Եւ ահա անոնցմէ երկուքը նոյն օրը մէկ գիղ-
մը կ'երթային, որ Երուսաղէմէն վաթսուն ասպա-
րեզ հեռու էր, և անոր անունը Էմմաուս էր :
14 Եւ անոնք կը խօսէին իրարու հետ աս բոլոր եղած
15 անցքերուն վրայով : Ու եղաւ որ երբ անոնք

ד Հմր 23 : Մար . ժզ . 5 :
Ե Ցօհ . ի . 12 : Գոր . ա . 10 :
Ը Մար . ժզ . 21 : ժէ . 23 : Մար . ը . 36 : ի . 30 : Գլ . ի . 22 :
Ի Ցօհ . ր . 22 :
Ժ Մատ . իբ . 8 : Մար . ժզ . 10 :
Ի Գլ . ը . 3 :
Ի Մար . ժզ . 11 : Հմր 25 :
Ե Ցօհ . ի . 8 , 6 :
Ն Մար . ժզ . 12 :

կը խօսակցէին ու խորհրդածութիւն կ'ընէին , Ե Յիսուս ինքն ալ մօտենալով՝ հետերնին կ'երթար : 16 Բայց անոնց աչքերը բռնուած էին , որ զինքը չճանչնան : 17 Եւ ըսաւ անոնց . Ի՞նչ է ատ խօսքերը , որ փալլելով իրարու հետ կը խօսակցիք , ու տրտմած ալ էք : 18 Պատասխան տուաւ անոնցմէ մէկը՝ Կղէոպասն էր , ու ըսաւ անոր . Դուն միայնակ Երուսաղէմի մէջ կը կենաս , որ չես գիտեր թէ ինչեր եղաւ հոն ատ օրերը : 19 Եւ ինքը ըսաւ անոնց , Ի՞նչ . անոնք ալ ըսին իրեն , Նազովրեցի Յիսուսին համար , հան որ Աստուծոյ և բոլոր ժողովուրդին առջեւը ՃԴ գործքով ու խօսքով զօրաւոր մարգարէ մը եղաւ . 20 Ե՛նչպէս քահանայապետները ու մեր իշխանները մահուան դատապարտելու մատնեցին անիկայ , և խաչը հանեցին : 21 Հակ մենք կը յուսայինք՝ Ճթէ անիկայ էր որ Իսրայէլը պիտի ազատէր . և ատ ամենուն վրայ ատ երրորդ օրն է՝ որ ատ բաները եղաւ : 22 Դ'Նաեւ մեր մէջէն մէկ քանի կիներ ալ մեզ զարմացուցին , 23 որոնք առտուընց կանուխ գերեզմանը գացին , Ու անոր մարմինը չգտնելով՝ եկան ու ըսին , թէ հրեշտակներու տեսիլք ալ տեսան , որոնք ըսեր են 24 թէ անիկայ ողջ է : Ժ Եւ մերիններէն մէկ քանիները ալ գերեզմանը գացին , ու անանկ գտան , ինչպէս որ ան կիներն ալ զրուցեցին , միայն թէ 25 զինքը չտեսան : Ան ալ ըսաւ անոնց : Ա՛վ անմիտներ ու թուլասիրտներ հաւատալու ան բոլոր 26 բաներուն՝ որ մարգարէները խօսեցան : Ն Չէ՞ որ

Ե Մատ . ժբ . 20 ; Հմր 36 ;
Զ Ցօհ . ի . 14 ; իա . 4 ;
Է Ցօհ . ժթ . 25 ;
Ը Մատ . իա . 11 ; ԳԼ . է . 16 ; Ցօհ . գ . 2 ; դ . 19 ; զ . 14 ; Գոր . բ . 22 ;
Թ Գոր . է . 22 ;
Ժ ԳԼ . իգ . 1 ; Գոր . ժգ . 27 , 28 ;
Ի ԳԼ . ա . 68 ; բ . 38 ; Գոր . ա . 6 ;
Լ Մատ . իբ . 8 ; Մտր . ժգ . 10 ; Հմր 9 , 10 ; Ցօհ . ի . 18 ;
Խ Հմր 12 ;
Ծ Հմր 46 ; Գոր . ժէ . 3 ; ա Պետ . ա . 11 ;

աս բաներով պէտք էր Քրիստոսի չարչարուիլ , և
27 իր փառքը մտնել : Ու սկսելով Մովսէսէն
և բոլոր մարգարէներէն կը մեկնէր անոնց ,
ինչ որ իրեն համար բոլոր գիրքերուն մէջ գրուած
28 էր : Երբոր մօտեցան այն գեղին՝ ուր որ կ'եր-
թային , ինքն ալ կը ցուցընէր որպէս թէ աւելի
29 հեռու տեղ մը պիտի երթար : Ի՛նայց ստիպե-
ցին զինքը՝ ու ըսին . Մնր քովը կեցիր , ինչու որ
իրիկունը մօտ է , և օրը իջած է . և մտաւ անոնց
30 հետ կենալու : Ու եղաւ որ երբ ինքը անոնց հետ
սեղան նստաւ , Հացը առաւ՝ օրհնեց , ու կոտրե-
31 լով՝ տուաւ անոնց : Ընտ աստենը անոնց աչքերը
բացուեցան , ու զինքը ճանչցան . և ինքը անոնցմէ
32 անհետացաւ : Ու իրարու կ'ըսէին . Ո՞ր
սիրտերնիս մեր ներսի դին կը բորբոքէր , երբոր
ինքը մեր հետը կը խօսէր ճամբուն մէջ , և գիր-
քերը կը մեկնէր մեզի :
33 Ու ելան նոյն ժամուն Երուսաղէմ դարձան , ու
մէկտեղ ժողվուած գտան տասնումէկը ու անոնց
34 հետ եղողները , Որոնք կ'ըսէին թէ , Իրաւցնէ
Տէրը յարութիւն առաւ , ու Սիմոնին երեցաւ :
35 Ու իրենք պատմեցին ինչ որ ճամբուն վրայ եղաւ ,
և թէ ինտոր ինքզինքը իրենց ճանչցուց՝ հացը
կոտրած աստենը :
36 Ու քանի որ աս բաները կը խօսէին , Յիսուս
ինքը կայնեցաւ անոնց մէջտեղը՝ ու ըսաւ անոնց ,
37 Խաղաղութիւն ձեզի : Ի՛նայց անոնք զարհուրելով

ե Հմր 45 ։
ը Ծն . գ . 15 ։ իր . 18 ։ իզ . 4 ։ խթ . 10 ։ թոս . իա . 9 ։ ր Օր . ժբ . 15 ։
ղ Սաղ . ժզ . 9, 10 ։ իբ ։ ճբ . 11 ։ եա . է . 14 ։ թ . 6 ։ խ . 10 , 11 ։ ծ . 6 ։ ծգ ։ Երեմ . իդ . 5 ։ լգ . 14 , 15 ։ Եզեկ . լգ . 23 ։ լէ . 25 ։ Դան . թ . 24 ։ Միք . է . 20 ։ Մաղ . գ . 1 ։ դ . 2 ։ Տես Ցօհ . ա . 45 ։
ճ Տես Ծն . լբ . 26 ։ իր . 7 ։ Մար . գ . 48 ։
յ Ծն . ժթ . 3 ։ Գոր . ժզ . 15 ։
ը Մատ . ժդ . 19 ։
ռ ա Կոր . ժե . 5 ։
վ Մար . ժզ . 14 ։ Ցօհ . ի . 19 ։ ա Կոր . ժե . 5 ։

կը վախնային, ու կը կարծէին թէ տոպի մը կը
38 տեսնեն։ Եւ ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ խռոված էք,
և ինչո՞ւ սիրտերնուդ մէջը խորհուրդներ կ՚ելլեն։
39 Տեսէ՛ք ձեռքերս ու ոտքերս, որ ես ինքնս եմ. դ շո-
շափեցէ՛ք զիս՝ ու տեսէ՛ք. վասն զի ոգին մարմին և
ոսկորներ չունիններ, ինծոր որ զիս կը տեսնէք որ
40 ունիմ։ Եւ ասս ըսելով՝ ձեռքերը ու ոտքերը
41 ցուցուց անոնց։ Ու երբոր տակաւին ուրախութենէն
չէին հաւատար՝ և զարմանքի մէջ էին, ըսաւ անոնց. ե Ուտելիք մը ունի՞ք
42 հոս։ Անոնք ալ կտոր մը խորոված ձուկ՝ ու
43 մեղրախորիսխ առին իրենց։ զ Եւ առաւ կերաւ
44 անոնց առջևը։ Եւ ըսաւ անոնց. է Սոնք
են ան խօսքերը որ ձեզի խօսեցայ՝ երբոր դեռ
ձեր հետ էի թէ, պէտք է որ կատարուի ան
ամէնը՝ որ Մովսէսի օրէնքին մէջ՝ ու մարգարէնե-
րուն մէջ՝ և սաղմոսներուն մէջ ինծի համար
45 գրուած են։ ը Ան առնը անոնց միտքը բացաւ՝
46 որ գիրքերը հասկընան. Եւ ըսաւ անոնց թէ՝
Սասնկ գրուած է, և զ սասնկ պէտք էր Քրիստո-
սին չարչարուիլ, ու երրորդ օրը մեռելներէն յա-
47 րութիւն առնել. Եւ անոր անունովը ե ապաշ-
խարութիւն ու մեղաց թողութիւն քարոզուիլ
48 զ բոլոր ազգերու մէջ՝ Երուսաղէմէն սկսած։ է Ու
49 դուք էք ասս բաներուս վկաները։ ը Եւ ահա ես

ր Մար. գ. 49։
ս Ցօհ. ի. 20, 27։
տ Ծն. խե. 26։
ու Ցօհ. խա. 5։
զ Գոր. ժ. 41։
է Մատ. ժգ. 21։ ժէ. 21։ ի. 18։ Մար. ը. 31։ Գլ. թ. 22։ ժը. 31։ Հմր 6։
ը Գոր. ժգ. 14։
ա Հմր 26։ Սազ. իբ։ Ես. ծ. 6։ ծգ. 2, եճ։ Գոր. ժէ. 3։
բ Գան. թ. 24։ Գոր. ժգ. 38, 46։ գ Ցօհ. բ. 12։
դ Ծն. ժը. 3։ Սազ. իբ. 27։ Ես. խթ. 6, 22։ Երեմ. լա. 34։ Ովս. բ. 23։ Միք. գ. 2։ Մատ. ա. 11։
ե Ցօհ. ժե. 27։ Գոր. ա. 8, 22։ բ. 32։ գ. 15։
զ Ես. խգ. 3։ Ցաքէլ. բ. 28։ Ցօհ. ժգ. 16, 26։ ժե. 26։ ժգ. 7։ Գոր. ա. 4։ բ. 1, եճ։

իմ Հօրս խոստմունքը ձեր վրայ կը խրկեմ . բայց դուք նրուսաղէմ քաղաքիս մէջը նստեցէք , մինչև որ վերէն զօրութիւն առնէք վրանիդ :
50 Ի՛նչ զանոնք մինչև Բեթանիա հանեց , ու իր ձեռ-
51 քերը վեր վերցընելով՝ օրհնեց անոնք : Ու եղաւ որ երբ անոնք կ'օրհնէր , զատուեցաւ անոնցմէ , ու
52 վեր կ'երթար երկինքը . Ի՛նոնք ալ երկրպագութիւն ընելով անոր , մեծ ուրախութեամբ նրու-
53 սաղէմ դարձան . ու ի՛նչ ամէն ատեն տաճարին մէջը էին , ու կը գովաբանէին և կ'օրհնէին զԱստուած :

Ի Գոր . ա . 12 ։
Ղ գ Թագ . բ . 11 ։ Մար . ժգ . 19 ։ Ցօհ . ի . 17 ։ Գոր . ա . 9 ։ Եփես . գ . 8 ։
Ի Մատ . իբ . 9 , 17 ։
Ը Գոր . բ . 46 ։ ե . 42 ։

ԸՒՆՏԸՐԸՆ ԸՍՏ· ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ցիսուս Քրիստոսի Աստուածութիւնը , մարդկութիւնը և պաշտօնը ։ 15 Յովհաննէսին վկայութիւնը Քրիստոսի համար ։ 39 Քրիստոս իրեն կը կանչէ Ընդրեալը , պատրաստ եղ ։

1 — Ակիզբն էր Բանը , ու Բանը Ի Աստուծոյ քովն
2 էր , ֊և Բանը Աստուած էր ։ Ե Ընիկոյ
3 սկիզբն Աստուծոյ քովն էր ։ Ի Ամէն բան անով եղաւ , և առանց անոր բան մը չեղաւ՝ ինչ որ եղաւ ։

— Առակ . բ . 22 , 23 , եէ ։ Կող . ա . 17 ։ ա Ցօհ . ա . 1 ։ Ցայտ . ա . 2 ։ ժթ . 13 ։
Բ Առակ . բ . 30 ։ ԳԼ . ժէ . 5 ։ ա Ցօհ . ա . 2 ։
֊ Փիլ . բ . 6 ։ ա Ցօհ . ե . 7 ։
Ե Ծն . ա . 1 ։
Ի Սաղ . լգ . 6 ։ Հմր 10 ։ Եփես . գ . 9 ։ Կող . ա . 16 ։ Եբր . ա . 2 ։ Ցայտ . գ . 11 ։

4 Ջկեանքը անով էր, ու կեանքը մարդոց լոյսն էր.
5 եւ լոյսը խաւարի մէջ կը լուսաւորէր. ու խաւարը անիկայ չհասկըցաւ։
6 ՚Ա Յովհաննէս էր։
7 Նա եկաւ՝ որ վկայութիւն տայ, որ ամէնքը անով հաւատան։
8 Ինքը չէր լոյսը, հապա եկաւ՝ որ լոյսին համար վկայէ։
9 ՚Ա Ճշմարիտ լոյսը կու գար աշխարհ եկող ամեն մարդիկը կը լուսաւորէ։
10 Ինքը աշխարհիս մէջ էր, ու աշխարհս անով եղաւ, ու աշխարհս անիկայ չճանչցաւ։
11 ՚Ի Իր բնութեան եկաւ, ու իրենները զինքը չընդունեցին։
12 ՚Ա Բայց որոնք որ զինքը ընդունեցին, անոնց իշխանութիւն տուաւ Աստուծոյ որդիներ ըլլալու, որոնք կը հաւատան իր անունը։
13 Որ անոնք ո՛չ արիւնէ ու ո՛չ մարմինի կամքէ ո՛չ ալ մարդու կամքէ, հապա Աստուծմէ ծնան։
14 ՚Ե Ու Բանը մարմին եղաւ, ու մեր մէջը բնակեցաւ, (ու անոր փառքը տեսանք, հօրմէն միածնի փառքին պէս,) ՚Ը շնորհքով ու ճշմարտութիւնով լեցուն։
15 ՚Ժ Յովհաննէս վկայեց անոր համար, ու աղաղակեց ըսելով. Ասիկայ է որուն համար կըսի.

ՀՆԱՐԱՎՈՐ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ ԱՍՈՐԻՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՆՈՐ ՈՒՂԻՂ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԱՐԿԱԾ ՀՆԱԳՈՅՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐԻ

ՙԱյն որ իմ հետևէս կու գայ, ինծմէ առաջ եղաւ։
16 Ընչու որ ինծմէ առաջ էր։ Եւ անոր լիութենէն մենք ամէնքս շնորհք առինք՝ շնորհքի տեղ։
17 Ընչու որ Օրէնքը Մովսէսին ձեռքովը տրուեցաւ, բայց Շնորհքը ու Ճշմարտութիւնը Յիսուս
18 Քրիստոսի ձեռքովը եղան։ Աստուածը երբէք ոչ ոք տեսած չէ, բայց միածին Որդին՝ որ Հօրը ծոցին է, անիկայ պատմեց։
19 Ու Յովհաննէսին վկայութիւնը ասիկա է, երբոր Հրէաները Երուսաղէմէն քահանաներ ու Ղեւտացիներ խրկեցին որ հարցընեն անոր թէ, Դուն ո՞վ
20 ես։ Եւ անիկայ խոստովանեցաւ ու չուրացաւ,
21 խոստովանեցաւ թէ Ես Քրիստոսը չեմ։ Ու հարցուցին անոր. Ապա ի՞նչ, Եղիա՞ն ես. և ըսաւ, Չեմ. Ը՞ն մարգարէ՞ն ես. պատասխան
22 տուաւ թէ Ոչ։ Ուստի ըսին անոր. Դուն ո՞վ ես. ըսէ դէպի, որ պատասխան տանինք մեզ խրկողներուն. դուն ի՞նչ կ՚ըսես քեզի համար՝
23 Ը՚ըսաւ. Ես անոր ձայնն եմ՝ որ անապատին մէջ կը կանչէ. Ճիտկեցէք Տէրոջը ճանբան. — ինսոր
24 որ Եսայի մարգարէն ըսաւ։ Եւ անոնք խրկուածներէն
25 փարիսեցիներէն էին. Ու հարցուցին իրեն ըսելով՝ Ապա ինչո՞ւ մկրտութիւն կ՚ընես, թէ որ դուն Քրիստոսը չես, ու ո՛չ Եղիան, և ո՛չ մարգարէն։
26 Պատասխան տուաւ անոնց Յովհաննէս՝ ու ըսաւ.

ՙ Մատ. գ. 11։ Մար. ա. 7։ Ղուկ. գ. 16։ Հմր 27, 30։ ԳԼ. գ. 31։
ՙՙ ԳԼ. բ. 58։ Կոչ. ա. 17։
ՙ՚ ԳԼ. գ. 34։ Եփես. ա. 6, 7, 8։ Կոչ. ա. 19։ բ. 9, 10։
ՙՙ Եբ. ի. 1։ ՃՀ։ բ Օր. գ. 44։ Ե. 1։ ԼԳ. 4։
ՙ՚ Հռով. գ. 24։ Ե. 21։ է. 14։
ՙ՛ ԳԼ. բ. 32։ Ժգ. 6։
ՙ՜ Եբ. ԼԲ. 20։ բ Օր. գ. 12։ Մատ. Ժա. 27։ Ղուկ. Ժ. 22։ ԳԼ. է. 46։ ա Տիմ. ա. 17։ է. 16։ ա Ցով. գ. 12, 20։
ՙ՝ Հմր 14։ ԳԼ. գ. 16, 18։ ա Ցով. գ. 9։
ՙ՞ ԳԼ. Ե. 33։
ՙ՟ Ղուկ. գ. 15։ ԳԼ. գ. 28։ Գոր. Ժգ. 25։
ՙՠ Մազ. գ. 5։ Մատ. Ժէ. 10։
ՙա բ Օր. Ժբ. 15, 18։
ՙբ Մատ. գ. 3։ Մար. ա. 3։ Ղուկ. գ. 4։ ԳԼ. գ. 28։
ՙգ Եա. ի. 3։

† Ես ջրով կը մկրտեմ . †բայց ձեր մէջը մէկը կայ
27 որ դուք ան չէք ճանչնար . °Ընիկայ է իմ եւեւէս
եկողը՝ որ ինծմէ առաջ եղաւ , որ ես արժանի չեմ
28 անոր կօշիկին կապը քակելու : Ա՛ս բաները
‡Ներթաբարայի մէջ եղաւ Յորդանանու ան դիի
կողմը , ուր որ Յովհաննէսը կը կնէար՝ ու կը մը-
կըրտէր :

29 †Եւեւեալ օրը Յովհաննէս տեսաւ Յիսուսը որ
իրեն կու գար , և ըսաւ . Ահա Աստուծոյ Գառը՝
30 ‡որ աշխարհի մեղքը կը վերցընէ : †Ընիկայ է
որուն համար ես կը զրուցէի . Իմ եւեւէս մարդ մը
կու գայ՝ որ ինծմէ առաջ եղաւ , ինչու որ ինծմէ
31 առաջ էր : Ու ես զանիկայ չէի ճանչնար ,
բայց Տանոր համար ես եկայ ջրով մկրտելու ,
32 որ անիկայ Իսրայէլին յայտնուի : †Յով-
հաննէս վկայութիւն տուաւ ըսելով թէ , Ես
տեսնէի †ոգին՝ որ աղաւնիի պէս երկինքէն կ'ի-
33 ջնէր , ու անոր վրայ կը հանգչէր : Ու ես զանիկայ
չէի ճանչնար , բայց ան որ զիս ջրով մկրտե-
լու , ինքը ըսաւ ինծի . Որու՛ վրայ տեսնես
†ոգին , որ կ'իջնէ ու կը հանգչի անոր վրայ ,
34 Նանիկայ է որ Սուրբ †ոգիով կը մկրտէ : Ես
ալ տեսայ , ու վկայեցի թէ ասիկայ է Աստուծոյ
Որդին :

35 †Եւեւեալ օրը դարձեալ Յովհաննէս կայներ
36 էր , և իր աշակերտներէն երկուքը : Ու նայելով
Յիսուսին վրայ՝ որ կը պտըտէր , ըսաւ . †Ահա

‡ Մատ . գ . 11 :
† Մարկ . գ . 1 :
° Հմմ 15 , 30 : Գործ . ԺԹ . 4 :
§ Գործ . է . 24 : Գլ . ժ . 40 :
¶ Եղ . ԺԲ . 3 : Եսա . ՃԳ . 7 : Հմմ
36 : Գործ . Ը . 32 : ա Պետ .
ա . 19 : Յայտ . Ե . 6 , ԷԶ :
ք Եսա . ՃԳ . 11 : ա Կոր . ԺԵ . 3 :
Գաղ . ա . 4 : Եբր . ա . 3 : բ . 17 :
Թ . 28 : ա Պետ . բ . 24 : գ . 18 :
ա Ցօհ . բ . 2 : գ . 5 : դ . 10 :
Ցայտ . ա . 5 :
‡ Հմմ 15 , 27 :
† Մարկ . գ . 1 : Մատ . գ . 6 : Ղու .
ա . 17 , 76 , 77 : գ . 3 , 4 :
† Մատ . գ . 16 : Մարկ . 10 : Ղու .
գ . 22 : Գլ . է . 32 :
ղ Մատ . գ . 11 : Գործ . ա . 5 : բ .
4 : ժ . 44 : ԺԹ . 6 :
† Հմմ 29 :

37 Ընտուծոյ գառը : Եւ լսեցին անկէ երկու աշա-
կերտանէրը՝ երբոր կը խօսէր , ու գացին Յիսուսին
38 հետէն : Յիսուս երբոր դարձաւ՝ ու տեսաւ անոնք
որ էր հետէն կու գային , ըսաւ անոնց . Ի՞նչ
կ'ուզէք . անոնք ալ ըսին իրեն . Ռաբբի , (որ
Թարգմանուելով՝ վարդապետ ըսել է ,) ո՞ւր է
39 բու օթևանդ : Ըսաւ անոնց , Եկէք ու տեսէք .
եկան ու տեսան ուր տեղ՝ որ էր իր օթևանը . և
ան օրը անոր քովը կեցան , ինչու որ ժամը տասնին
40 առնելուն էր : Սիմոն Պետրոսին եղբայրը ը Անդ-
րէաս ան երկուքէն մէկն էր , որ լսեցին Յովհաննէ-
41 սէն , և անոր հետէն գացին : Նախիայ նախ իր
Սիմոն եղբայրը կը գտնէ , և կ'ըսէ անոր . Գտանք
42 Մեսիան , (որ Քրիստոս կը Թարգմանուի .) Ու
տարաւ զանիկայ Յիսուսին քովը . Յիսուս անոր
նայելով՝ ըսաւ . Դուն ես Յովհաննէսին որդին Սիմո-
նը , Դուն Կեփաս պիտի ըսուիս , որ * Պետրոս
կը Թարգմանուի :
43 Հետեւեալ օրը՝ Յիսուս Գալիլեա ելլել ուզեց ,
և Փիլիպպոսը գտնելով՝ ըսաւ անոր . Եկուր իմ
44 հետէս : Բ Եւ Փիլիպպոսը Բեթսայիդացին էր՝
45 Ընդրէասին ու Պետրոսին քաղաքէն : Փիլիպպոս
է կը գտնէ Նաթանայէլը՝ և կ'ըսէ անոր . Ան՝ որուն
համար Մովսէս օրինաց մէջ գրեց , Բ և մարգարէ-
ներն ալ , գտանք , այսինքն Յիսուս Բ Նա-
46 զովրեցին , Յովսեփին որդին : Եւ Նաթանայէլ
ըսաւ անոր . Ի Նազարեթէն կարելի՞ է որ աղէկ
բան մը ելլայ . ըսաւ անոր Փիլիպպոս . Եկո՛ւր ու
47 տե՛ս : Յիսուս երբոր տեսաւ Նաթանայէլը՝ որ

ը Մատ . գ . 18 :
ը Մատ . ժգ . 18 :
* Յն վէմ :
Բ ԳԼ . ժբ . 21 :
Բ ԳԼ . իա . 2 :
Ե Ծն . գ . 15 : խթ . 10 : բ Օր .
ժբ . 18, եհ : Տե՛ս Ղտ . իգ . 27 :
Է Ես . գ . 2 : է . 14 : թ . 6 : ծգ .
2 , եհ : Միք . է . 2 : Ջաք .
գ . 12 : թ . 9 : Տե՛ս նաև
Ղտ . իգ . 27 :
Ը Մատ . բ . 23 : Ղտ . բ . 4 :
Թ ԳԼ . է . 41 , 42 , 52 :

դէպ 'ի իրեն կու գար , ըսաւ անոր համար . 47 Ահա իրաւցնէ Իսրայէլացի մը , որուն նենգութիւն չկայ : 48 Նաթանայէլ ըսաւ անոր . Ուրկից կը ճանչնաս զիս . պատասխան տուաւ Յիսուս , ու ըսաւ անոր . Դեռ փիլիպպոսը քեզ չկանչած , դուն որ թզենիին տակն էիր , ես քեզ տեսայ : 49 Պատասխան տուաւ Նաթանայէլ՝ ու ըսաւ անոր . Ուսուցի՛չ դուն ես Աստուծոյ Որդին , դուն ես Իսրայէլի թագաւորը : 50 Յիսուս պատասխան տուաւ և ըսաւ անոր . Ասոր համա՞ր որ քեզի ըսի թէ քեզ թզենիին տակը տեսայ , կը հաւատա՞ս . ասկէ աւելի մեծ բաներ պիտի տեսնես : 51 Ու ըսաւ անոր . Ամէնէն ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի . ասկէ ետև պիտի տեսնէք երկինքը բացուած , և Աստուծոյ հրեշտակները՝ որ կ'ելլեն ու կ'իջնեն Որդւոյ մարդոյ վրայ :

ԳԼՈՒԽ Բ

1 Քրիստոս ջուրը գինիի կը փոխէ , 12 կ'երթայ Կափառնաում , ու ետքը Երուսաղէմ , 14 ուր տեղ տաճարէն դուրս կը հանէ գնողները և ծախողները . 19 կը նախատձայնէ իր մահը և յարութիւնը : 23 Շատերը իր հրաշքները տեսնելով կը հաւատան իրեն , բայց ինքը իր անձը չհաւատար անոնց :

1 Ու երրորդ օրը հարսնիք մը կար Գալիլեայի Կանայ քաղաքը , և Յիսուսի մայրը հոն էր : 2 Յիսուս ալ կանչուեցաւ ան հարսնիքը՝ ու իր աշակերտներն ալ : 3 Ու երբոր գինին պակսեցաւ , Յիսուսին մայրը ըսաւ անոր . Գինի չունին : 4 Յիսուս ըսաւ անոր . Ի՞նչ կ' ունի՛ դուն իմ հետս ինչ բան ունիս . իմ ժամանակս դեռ հասած չէ : 5 Իր մայրը սպասաւորներուն ըսաւ . Ինչ որ ձեզի ըսէ , ընե՛ք : 6 Հոն վէց հատ քարէ կարաս-

ե Ասղ . ա . 2 ։ Հգ . 1 ։ Գւ . բ . 39 ։ Հռով . բ . 28 , 29 ։ թ . 6 ։
զ Մատ . ժգ . 33 ։
է Մատ . իա . 5 ։ իէ . 11 , 42 ։ Գւ . ժբ . 37 ։ ժթ . 3 ։
ը Ծն . իբ . 12 ։ Մատ . դ . 11 ։ Ղու . բ . 9 , 13 ։ իբ . 43 ։ իդ . 4 ։ Գոր . ա . 10 ։
թ Տես Ցես . ժթ . 28 ։
ժ Գւ . ժթ . 26 ։
ի ր թագ . ժգ . 10 ։ ժթ . 22 ։
լ Գւ . է . 6 ։

ներ դրուած էին Ե Հրէից մաքրութեան սովորութեա-
նը համեմատ, որ անոնց ամէն մէկը երկու կամ
7 երեք մատ չափ կ'առնէր։ Յիսուս ըսաւ անոնց.
Լեցուցէք ատ կարասները ջրով. ու լեցուցին ա-
8 նոնք մինչեւ բերանը։ Եւ ըսաւ անոնց. Հիմա
հանեցէք՝ ու սեղանապետին տարէք. անոնք ալ
9 տարին։ Ու սեղանապետը երբոր գինի եղած
ջուրին համը առաւ, և չէր գիտեր ուրկից ըլլա-
լը. (բայց ապասաւորները որ ջուրը քաշեր էին,
10 գիտէին.) սեղանապետը կը հարսի փեսային, Ու
անոր կ'ըսէ. Ամէն մարդ աղէկ գինին առաջ կը
մատուցանէ. ու երբոր խմած կ'ըլլան, ան աւելը
աորինագոյնը. բայց դուն աղէկ գինին մինչեւ հի-
11 մա պահեցիր։ Յիսուս հրաշքներուն սկիզբը ա-
րաւ Գալիլեայի Կանայ գաղթին մէջ, Ե և իր
փառքը յայտնեց. ու իր աշակերտները հաւատա-
ցին իրեն։
12 Ետկէ եռաւ Յիսուս Կափառնայում իջաւ, ինքը՝
և իր մայրը՝ ու իր եղբայրները և իր աշակերտնե-
րը, ու շատ օրեր հոն չկեցաւ։
13 Ը Ու Հրէից զատիկը մօտ էր, ու Յիսուս Ա-
14 րուսաղէմ ելաւ. Թ Ու տաճարին մէջ գտաւ ար-
ջառ ու ոչխար և աղաւնի ծախողները, ու սուակ
15 փոխողները ալ՝ որ նստեր էին. Ու շինեց խարա-
զան մը չիներով՝ ամէնը տաճարէն դուրս հանեց,
ոչխարներն ալ ու արջառներն ալ, և սուակ փո-
խողներուն պղինձները ցիրուցան ըրաւ, ու սե-
16 ղանները կործանեց. Ու աղաւնի ծախողներուն
ըսաւ. Ասկէ վերցուցէք ատոնք, Ի իմ Ժ օրս առուա-
17 առուտուրի տուն մի՛ ընէք։ Ու իր աշակերտները

Ե Մաթ. է. 3։
Ը Գլ. գ. 46։
Թ Գլ. ա. 14։
Ժ Մատ. ԺԹ. 46։
Ի Եւ. ԺԲ. 14։ ԺԵ Օր. ԺԳ. 1։ 16։ Հմր 23։ Գլ. է. 1։ գ. 4։ Ժա. 55։
Ի Մատ. խ. 12։ Մար. Ժա. 15։ Ղու. ԺԹ. 45։
Ի Ղու. բ. 49։

միտքերնին բերին որ գրուած է . Ե՛հու տանը նախանձը զիս կերաւ :
18 Ան առնը պատասխան տուին Հրէաները ու ըսին անոր . Ի՞նչ նշան կը ցուցընես մեզի՝ որ
19 ասո բաները կ՚ընես : Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ անոնց . Ջ՚Քակեցէ՛ք աս տաճարը , ու
20 իրիք օրուան մէջ անիկայ պիտի կանգնեմ : Ան Հրէաները ըսին , Քառասունուվեց տարուան մէջ շինուեցաւ աս տաճարը , և դուն իրիք օրուան մէջ
21 պիտի կանգնե՞ս անիկայ : Բայց ինքը՝ իր մարմնոյն
22 տաճարին համար կ՚ըսէր : Ուստի երբոր ինքը մեռնելնէն յարութիւն առաւ , Հ իր աշակերտները միտքերնին բերին թէ ասո բանը ըսած էր . ու Հաւատացին գիրքին՝ և Յիսուսի ըսած խօսքին :
23 Ու երբոր զատկի տօնին առնը Երուսաղէմ էր , շատ մարդիկ անոր ըրած հրաշքները տեսնելով՝
24 Հաւատացին անոր անուանը : Բայց ինքը Յիսուս իր անձը անոնց չէր Հաւատար , ինչու որ ինքը
25 գիտէր ամէն մարդ . Ու պէտք չէր որ մէկը մարդու համար վկայութիւն տայ իրեն . Ջանզի ինքը գիտէր թէ ի՛նչ կայ մարդուն նէրսի դին :

ԳԼ . Գ

1 Ֆրիսոս կը տրվեցընէ Նիկոդեմոսին՝ թէ վերսէն ծնուելը Հարկաւոր է . 14 թէ փրկուելու համար պէտք է Հաւատքով իր մեռնուանը նայիլ . 16 թէ Աստուած մեծ սէր ունի մարդոց վրայ . 18 թէ անհաւատները պիտի դատապարտուին : 23 Յովհաննէսին վկայութիւնը . անոր վկայութիւնը և վարդապետութիւնը Ֆրիսոսի վրայով :

1 Ան փարիսեցիներէն մարդ մը կար՝ Նիկոդեմոս
2 անուանով , որ Հրէից իշխան էր : Ան իկայ

Ա Ապ . կթ . 9 :
Աստ . ժբ . 38 : ԳԼ . ղ . 30 :
Աստ . իզ . 61 : իէ . 40 :
Աթր . ժզ . 58 : ժե . 29 :
Կոզ . բ . 9 : Եբր . բ . 2 : ա Կոր . գ . 16 : զ . 19 : բ Կոր . ղ . 16 :
Հ Ղու . իզ . 8 :
Յ ա Թագ . ժզ . 7 : ա Մն . իբ . 9 : Աստ . թ . 4 : Աթր . բ . 8 : ԳԼ . ղ . 65 : ժզ . 30 : Գոր . ա . 24 : Ցայտ . բ . 23 :
ա ԳԼ . է . 50 : ժթ . 39 :

գիշերով *անոր քովը եկաւ , և ըսաւ անոր՝ Ռաբբի՝ գիտենք որ դուն Աստուծմէ վարդապետ եկած
2 ես . ինչու որ Բ մէկը չկրնար ընել սա հրաշքները՝ որ դուն կ՚ընես , թէ որ † Աստուած իր հետը չըլլայ :
3 Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ և ըսաւ անոր . Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ քեզի , Դ Թէ որ մէկ մարդ
մը †նորէն չծնանի , չկրնար Աստուծոյ թագաւորու-
4 թիւնը տեսնել : Նիկոդեմոս ըսաւ անոր . Ինչո՞ւ կրնայ մարդ մը ծնանիլ , որ ծերացած է . Գիտաւո՞ր բան է որ նորէն իր մօրը որովայնը մտնէ
5 ու ծնանի : Յիսուս պատասխան տուաւ . Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ քեզի , Ե Թէ որ մէկ մարդ մը չուրէն ու * Հոգիէն չծնանի , չկրնար Աստուծոյ
6 թագաւորութիւնը մտնել : Անմիտնէն ծնածը մարմին է , ու * Հոգիէն ծնածը՝ հոգի է :
7 Դուն մի զարմանար որ քեզի ըսի , Պէտք է ձեզի նորէն
8 ծնանիլ : Ը * Հովը ուր որ ուզէ՝ կը փչէ , և անոր ձայնը կը լսես , բայց չես գիտեր ուրկէից կու գայ
կամ ուր կ՚երթայ . ասանկ ալ է ան ամէնը՝ որ
9 * Հոգիէն կը ծնանի : Պատասխան տուաւ Նիկոդեմոս ու ըսաւ անոր . Ե Այս ի՛նչպէս կրնայ ըլլալ :
10 Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոր . Դուն Իսրայէլի Ֆ վարդապետ մըն ես , և սա բաները
11 չե՞ս գիտեր : Ը Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ քեզի , Թէ ինչ որ գիտենք՝ կը խօսինք , և ինչ որ տեսեր՝ կը վկայենք , Ե ու մեր վկայութիւնը չեք
12 ընդունիր : Թէ որ երկրաւոր բաները ձեզի պատմեցի՝ ու չեք հաւատար , ի՛նչպէս պիտի հաւատաք

* Ո՛հմտ՝ Յիսուսին
Բ Գլ . Թ . 16 , 33 ։ Գոր . բ . 22 ։
† Գոր . ժ . 38 ։
Դ Գլ . ա . 13 ։ Գաղ . գ . 15 ։ Տիտ . գ . 5 ։ Յակ . ա . 18 ։ ա Պետ . ա . 23 ։ ա Յովհ . գ . 9 ։
† Կամ վերէն
Ե Մատ . ժգ . 16 ։ Գոր . բ . 38 ։
Զ Ժող . ժա . 5 ։ ա Կոր . բ . 11 ։
Է Գլ . գ . 53 , 61 ։
Ը Մատ . ժա . 27 ։ Գլ . ա . 18 ։ է . 16 ։ բ . 28 ։ ժբ . 49 ։ ժգ . 24 ։
Թ Հմմ 32 ։

13 թէ որ երկնաւոր բաները ձեզի գրուցեմ : † Եւ
մէկը երկինքը չելաւ , բայց անիկայ միայն՝ որ եր-
կինքէն իջաւ՝ Որդին մարդոյ , որ երկինքն է :
14 † Եւ ինաոր որ Մովսէս անապատին մէջ օձը բարձ-
րացուց , Նմանակ ալ պէտք է որ Որդին մարդոյ
15 բարձրանայ . Որ ամէն ոք որ անոր հաւատայ՝
չկորսուի , † հապա յաւիտենական կեանք ունենայ :
16 † Ինչու որ Աստուած անանկ սիրեց աշխարհը մին-
չեւ որ իր միածին Որդին տուաւ . որ ամէն ոք որ
անոր հաւատայ՝ չկորսուի , հապա յաւիտենական
17 կեանք ունենայ : † Զի Աստուած իր Որդին
չկրկնց աշխարհ , որ աշխարհը դատէ , հապա՝ որ
18 աշխարհս անով փրկուի : † Ան որ կը հաւատայ
անոր՝ չդատապարտուիր . և ան որ չհաւատար ,
անիկայ արդէն դատապարտուած է . ինչու որ Աս-
տուծոյ միածին Որդւոյն անունը չհաւատաց :
19 Եւ սա է դատապարտութիւնը՝ Թէ որ լոյսը աշխարհ
եկաւ , ու մարդիկ խաւարը լոյսէն աւելի սիրե-
20 ցին . ինչու որ իրենց գործքերը չար էին : Զի ամէն ոք որ չար կը գործէ , անիկայ լոյսը կ'ա-
տէ , և լոյսին քովը չգայ՝ որ իր գործքերը չյանդի-
21 մանուին : Հապա ան որ Ճշմարտութիւն կը գործէ ,
լոյսին քովը կու գայ , որ իր գործքերը յայտնի
ըլլան թէ Աստուծով գործուեցան :

22 Ետ բաներէն հոգը եկաւ Յիսուս և իր աշա-
կերտները Հրէաստանի երկիրը , և հոն կը կենար
անոնց հետ մկրտութիւն կ'ընէր :
23 Յովհաննէս ալ Էնոնի մէջ Սաղիմի մօտ մը-

† Ածակ · ե · 4 : Գլ · զ · 33 ,
38 , 51 , 63 : ժզ · 28 : Գոր ·
բ · 34 : ա Կոր · ժե · 47 :
Եփես · զ · 9 , 10 :
Թես · ե · 9 :
Գլ · բ · 28 : ժբ · 32 :
Հբր 36 : Գլ · զ · 47 :
Հռով · ե · 8 : ա Ցօհ · գ ·
9 :

‡ Գռ · թ · 56 : Գլ · ե · 45 :
բ · 15 : ժբ · 47 : ա Ցօհ · գ ·
14 :
§ Գլ · ե · 24 : զ · 40 , 47 : ի · 31 :
¶ Գլ · ա · 4 , 9 , 10 , 11 : բ · 12 :
ՀՀ Ցօր · իգ · 13 , 17 : Եփես · ե ·
13 :
ֆ Գլ · գ · 2 :
ֆ ա Թագ · թ · 4 :

կըրաւթիւն կ'ընէր . որովհետեւ հոն շատ ջուր
24 կար , ‡ ու կու գային և կը մկրտուէին : Ն Նախ-
ըր որ Յովհաննէս դեռ բանտը դրուած չէր :
25 Ըն աւետը վիճաբանութիւն մը եղաւ Յովհան-
նէսին աշակերտներէն * Հրէականերուն հետ՝ մաք-
26 րութեան վրայով : Եւ եկան Յովհաննէսին և
ատոր ըսին . Ռաբբի՝ անիկայ որ քեզի հետ Յոր-
դանանին մէկալ կողմն էր , Ը որուն համար դուն
վկայութիւն տուիր , ահա ինքը կը մկրտէ . և
27 ամէնը անոր կու գան : Պատասխան տուաւ
Յովհաննէս՝ և ըսաւ . Մարդ մը չկրնար բան մը
առնել , թէ որ երկինքէն արուած չըլլայ անոր :
28 Ը Դուք ձեզմէ կը վկայէք ինծի համար , որ ըսի
թէ Ես Քրիստոսը չեմ , Ղ հապա անոր առջեւէն
29 խրկուած եմ : Ը Ըն որ հարսը ունի , փեսան անի-
կայ է . Ը բայց փեսային բարեկամը՝ որ կը կեցայ
ու կը լսէ անոր , մեծապէս կ'ուրախանայ փեսային
ձայնին համար . ուստի ասիկա իմ ուրախութիւնս
30 լրացած է : Ընդհակայ պէտք է որ մեծնայ , բայց ես
31 պզտիկնամ : Ն Ըն որ վերէն կու գայ՝ համեմն
վեր է . Ը ան որ երկրէն է՝ երկրաւոր է , ու երկ-
րէն կը խօսի . Ը ան որ երկինքէն կու գայ՝ ամենէն
32 վեր է . Եւ ինչ որ տեսաւ ու լսեց , ան կը
վկայէ , ու անոր վկայութիւնը մէկը չընդունիր :
33 Ըն որ անոր վկայութիւնը կ'ընդունի , Ը կնքեց
34 թէ Աստուած ճշմարիտ է : Ի Ան զի ան որ

‡ Մատ . գ . 5 , 6 ։
Ն Մատ . ժգ . 3 ։
* Կ՚ըսէ Հրէայի մը
Ը Գլ . ա . 7 ։ 15 ։ 27 ։ 34 ։
Ղ ա Կոր . գ . 7 ։ Եբր . ե . 4 ։
Ցակ . ա . 17 ։
Ը Գլ . ա . 20 ։ 27 ։
Ի Մտ . գ . 1 ։ Մրկ . ա . 2 ։
Ղու . ա . 17 ։
Լ Մատ . իբ . 2 ։ ա Կոր . ժա .
2 ։ Եփես . ե . 25 , 27 ։ Ցայտ .
իա . 9 ։
Խ Եբգ . ե . 1 ։
Ծ Հմր 13 ։ Գլ . ը . 23 ։
Կ Մատ . իբ . 18 ։ Գլ . ա . 15 ։
27 ։ Հռով . թ . 5 ։
Հ ա Կոր . ժե . 47 ։
Ձ Գլ . գ . 33 ։ ա Կոր . ժե . 47 ։
Եփես . ա . 21 ։ Փիլ . բ . 9 ։
Ղ Հմր 11 ։ Գլ . ը . 26 ։ ժե . 15 ։
Ճ Հռով . գ . 4 ։ ա Ցհ . ե . 10 ։
Ի Գլ . ե . 16 ։

Սառուած խրկեց , Սառուծոյ խօսքերը կը խօսի . ինչու որ Սառուած †անոր չափով չտար ‡ոգին :
35 °‡Այրը կը սիրէ Որդին , և ամէն բան անոր
36 ձեռքը տուած է : §Ան որ Որդիին կը հաւատայ , յաւիտենական կեանք ունի . և ան որ Որդիին չ'ենազանդիր , անիկայ կեանք պիտի չտեսնէ . հապա Սառուծոյ բարկութիւնը անոր վրայ կը մնայ :

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Քրիստոս Սամարացի կնկան մը հետ կը խօսի , և իր ա՛վ ըլլալը անոր կը յայտնէ . 27 ասոր վրայ իր աշակերտները կը զարմանան : 31 Քրիստոս կ'իմացընէ անոնց իր նախանձը Սառուծոյ փառքին համար : 39 Շատ Սամարացիներ կը հաւատան անոր : 43 Քրիստոս Գալիլեա կ'երթայ , և կը բժշկէ պաղատականի մը որդին :

1 Ընդ՝ երբոր Տէրը իմացաւ որ փարիսեցիները լսեր են՝ թէ Յիսուս Յովհաննէսէն աւելի աշա-
2 կերտներ կ'ընէ , և †կը մկրտէ . (Թէպէտ չէ
3 թէ Յիսուս ինքը կը մկրտէր , հապա իր աշա-
4 կերտները .) Ծողոտց ‡բնաւատանը , ու նորէն Գալիլեա գնաց : Ու պէտք եղաւ որ Սամարիայի
5 միջէն անցնի : Ուստի եկաւ Սամարացւոց մէկ քաղաքը՝ որուն անունը Սուքար էր , ան տեղին մօտ՝ Բոլն որ Յակոբ իր որդւոյն Յովսեփին
6 տուաւ . Եւ հոն Յակոբին մէկ աղբիւրը կար . Յիսուս ալ ձամբայէն յոգնած ըլլալով՝ ան աղբիւրին վրայ նստաւ . և ժամը վեցին առեներն էր :
7 Սամարիայէն կնիկ մը եկաւ ջուր հանելու . Յիսուս ըսաւ անոր . Ինծի ջո՛ւր տուր խմելու .
8 (Վասնզի իր աշակերտները քաղաքը գացեր էին ,
9 որ ուտելիք առնեն :) Ըն ասոնը Սամարացի կնիկը ըսաւ անոր . Դուն որ ‡բնակ ես , ի՞նչպէս

† ԳԼ · ա · 16 :
‡ Մտթ · ժա · 27 : իր · 18 : Ղու · ժ · 22 : ԳԼ · ե · 20 , 22 : ժգ · 3 : ժէ · 2 : Եբր · բ · 8 :
§ Եմբ · բ · 4 : ԳԼ · ա · 12 : գ · 47 : Հմբ 15 , 16 : Հռով · ա · 17 : ա Ցովհ · ե · 10 :
– ԳԼ · գ · 22 , 26 :
բ Ծն · լդ · 19 : իբ · 22 : Ցես · իդ · 32 :

կ'ուզես զՁեզ խմել ինձմէ՝ Սամարացի կնիկէ մը՝ ւոմն զի ոչ ՀԷրեայք Սամարացւոց հետ հաղորդակ-
10 ցութիւն չեն ըներ : Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր . Թէ որ դուն գիտնայիր Աստուծոյ պարգեւը , և թէ ո՛վ է ան որ քեզի կ'ըսէ , Տուր ինծի ջուր խմելու , դուն անկէ պիտի ուզէիր , և
11 ինքը քեզի Ը կենդանի ջուր պիտի տար : Անիկը ըսաւ անոր . Տէր՝ դուն ջրհան ալ չունիս ու աս հորը խորունկ է , ուրկէն ո՞ւսկից պիտի ունենաս
12 ան կենդանի ջուրը : Միթէ դուն մեր Յակոբ հօրմէն աւելի մե՞ծ մէն ես , որ աս հորը մեզի տուաւ , և ասկէ խմեց՝ ինքը ու իր որդիները , և
13 իր անասունները : Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոր . Ամէն ո՛վ որ աս ջուրէն խմէ , նորէն պիտի ծարաւի . Ե բայց ո՛վ որ խմէ ան ջուրէն՝ որ ես անոր պիտի տամ , յաւիտեան պիտի
14 չծարաւի . Հապա ան ջուրը՝ որ ես անոր պիտի տամ , Ը պիտի ըլլայ անոր ներսի դին ջուրի աղբիւր մը՝ որ յաւիտենական կեանց համար կը
15 բղխէ : Ե Կնիկը ըսաւ անոր . Տէր՝ տուր ինծի ան ջուրը՝ որ չծարաւիմ , և հոս չգամ ջուր հա-
16 նելու : Յիսուս ըսաւ անոր . Գնա քու էրիկդ կանչէ , ու հոս եկուր : Անիկը պատասխան
17 տալով ըսաւ . Չունիմ էրիկ . Յիսուս ըսաւ անոր . Ճիշդ կ'ըսէր թէ , Չունիմ էրիկ . Վասն-
18 զի դուն հինգ էրիկ ունեցեր ես , և ան որ հիմա ունիս , քու էրիկդ չէ . ասիկայ ճիշդ ըսուցիր :
19 Կնիկը ըսաւ անոր . Տէր՝ Ը կը տեսնեմ որ դուն
20 մարգարէ մէն ես : Մեր հայրերը Բ աս լեռանը վրայ երկրպագութիւն ըրին . և դուք կ'ըսէք թէ ,

ֆ դ Թագ . ժէ . 24 ։ Ղու . թ . 52 , 53 ։ Գոր . ժ . 28 ։
ֆ Ես . ժբ . 3 ։ խդ . 3 ։ Երեմ . բ . 13 ։ Զաք . ժգ . 1 ։ ժդ . 8 ։
ֆ ԳԼ . գ . 35 , 59 ։
Ը ԳԼ . է . 38 ։
Ե Տես գԼ . գ . 34 ։ Հռով . գ . 23 ։ ա Ցոհ . է . 20 ։
Ը Ղու . է . 16 ։ իդ . 19 ։ ԳԼ . գ . 14 ։ է . 40 ։
Բ Գատ . թ . 7 ։

Աւետ֊ Երուսաղէմն է տեղը , ուր պէտք է երկրը-
21 պագութիւն ընել : Յիսուս ըսաւ անոր . Անիկ՝
հաւատա ինծի՝ որ ժամանակ կու գայ , է որ ան
առնը ոչ աս լեռանը վրայ՝ և ոչ Երուսաղէմի
մէջ երկրպագութիւն պիտի ընէք ֊օրը :
22 Դուք անոր երկրպագութիւն կ՚ընէք , և որ չէք
ճանչնար . մենք անոր երկրպագութիւն կ՚ընենք՝
որ կը ճանչնանք . Ե ինչու որ փրկութիւնը ֊իւա-
23 նէրէն է : Բայց ժամանակ կու գայ , ու հիմա ալ
է , որ ճշմարիտ երկրպագողները երկրպագութիւն
պիտի ընեն ֊օրը՝ Ե հոգիով և ու ճշմարտութիւ-
նով . ինչու որ ֊այրն ալ իրեն անանկ երկրպա-
24 գողներ կ՚ուզէ : Ը Աստուած ֊ոգի է . և իրեն
երկրպագողներուն ալ պէտք է որ հոգիով ու
25 ճշմարտութիւնով երկրպագութիւն ընեն : Անի-
կը ըսաւ անոր . Գիտեմ որ Մեսիան կու գայ ,
(Քրիստոս ըսուածը .) երբոր ինքը գայ , Ֆ ամէն
26 բան մեզի պիտի պատմէ : Յիսուս ըսաւ անոր .
27 Ը Ես ան եմ՝ որ քեզի հետ կը խօսիմ : Ու ան
ատեն վրայ իր աշակերտները եկան , ու զարմա-
ցան որ ան կնկանը հետ կը խօսէր . բայց անոնցմէ
մէկը չըսաւ թէ՝ Ինչ կ՚ուզես , կամ ինչ կը
28 խօսիս անոր հետ : Ին ատենը կնիկը ձգեց իր
սափորը , ու քաղաքը դնաց , և ըսաւ մարդիկ-
29 ներուն . Եկէք տեսէք մէկ մարդ մը՝ որ ըսաւ ինծի
Ֆ ամէն ինչ որ գործեր եմ . արդեօք անիկա՞յ է
30 Քրիստոսը : Ու անոնք քաղաքէն ելան՝ ու անոր
կու գային :
31 Ու աս միջոցիս աշակերտները իրեն կ՚աղաչէին

֊ ր Օր . ժր . 5 , 11 : գ Թագ . թ . 3 : ր Մն . է . 12 : Ա Մագ . ա . 11 : ա Տիմ . բ . 8 :
֊ Դ Թագ . ժէ . 29 :
֊ Ես . բ . 3 : Գա . իգ . 47 : Հռով . թ . 4 , 5 :
֊ Փիլ . գ . 3 :
Ե Գլ . ա . 17 :
Է ր Կոր . գ . 17 :
Ը Հմր 29 , 39 :
Թ Գլ . թ . 37 : Մատ . իգ . 63 , 64 : Մար . ժգ . 61 , 62 :
Ֆ Հմր 25 :

32 ու կ'ըսէին . Որաբի՛ հաց կեր : Ընդիակայ ըսաւ
անոնց . Ես կերակուր ունիմ ուտելու՝ որ դուք
33 չէք գիտեր : Ուստի աշակերտները կ'ըսէին
իրարու . Ըրդեօք մէկը ատոր ուտելու բան մը
34 բերա՞ւ : Յիսուս ըսաւ անոնց . Իմ կերակուրս
ան է՝ որ ես դիս խրկողին կամքը ընեմ , և անոր
35 գործը կատարեմ : Չէ՞ որ դուք կ'ըսէք թէ ,
Տակաւին չորս ամիս կայ՝ որ հունձքին աւունը գայ .
ահա ես ձեզի կ'ըսեմ , Ընդարձակեցէ՛ք ձեր աչքերնիդ ու
աւետեարանը նայեցէ՛ք , Որ արդէն ճերմկած են
36 հնձուելու պատրաստ են : Ու ան որ կը հնձէ
վարձք կ'առնէ , ու յաւիտենական կեանց համար
պտուղ կը ժողվէ , որ սերմանողը ու հնձողը մի-
37 ասին ուրախանան : Վասն զի ասս բանիս մէջ
ճշմարիտ է ան խօսքը թէ , Ուրիշը կը սերմանէ ,
38 և ուրիշը կը հնձէ : Ես ձեզ խրկեցի հնձելու ան
որ դուք չաշխատեցաք . ուրիշները աշխատեցան ,
ու դուք անոնց աշխատանքին մէջ մտաք :
39 Ու ան քաղաքին շատ Սամարացիք իրեն հաւա-
տացին ան կնկանը խօսքին համար որ վկայեց ,
ըսելով թէ Ինձ որ ես գործեր էի , բոլորը ինծի
40 ըսաւ : Ու երբոր Սամարացիք անոր եկան՝ կ'աղա-
չէին անոր որ իրենց քովը կենայ . ու երկու օր հոն
41 կեցաւ : Ու ալ շատերը իրեն հաւատացին՝ իր
42 խօսքին համար : Ու կ'ըսէին կնկանը . Արդէ՛ն ասկէ
չէ թէ քու խօսքիդ համար կը հաւատանք . Ինչու-
որ՝ մենք մեզմէ լսեցինք , և գիտենք որ աստիկայ է
ճշմարտապէս աշխարհի Փրկիչը՝ Քրիստոսը :
43 Ու երկու օրէն հոնկէ ելաւ անկէ և Գալիլեա
44 գնաց : Ինչու որ Յիսուս ինքը վկայեց թէ ,
Մարգարէ մը իր գաւառին մէջ պատիւ չունենար :

ՙ Ծն . իգ . 12 ; ԳԼ . ղ . 38 ; ժէ . 4 ; ժԹ . 30 ;
՚ Մատ . թ . 37 ; Ղու . ժ . 2 ;
՛ Դան . ժբ . 8 ;
՝ Էմր 29 ;
՞ ԳԼ . ժէ . 8 ; ա Ծօհ . դ . 14 ;
՟ Մատ . ժգ . 57 ; Մար . ղ . 4 ; Ղու . գ . 24 ;

45 Ու երբոր Գալիլեա եկաւ , Գալիլեացիները զինքը
ընդունեցին . Քանզու որ տեսած էին ան բոլոր
հրաշքները՝ որ ինքը ըրաւ Երուսաղէմի մէջ տօնին
առնելը . Վասն զի իրենք ալ ան տօնին գացեր էին :
46 Նո Յիսուս նորէն եկաւ Գալիլեացւոց Կանայ
Հալիլեա , ուր որ ջուրը գինի ըրած էր . և հոն
պաշտաման մէկը կար , որուն որդին հիւանդ էր
47 Կափառնայումի մէջ : Երբոր լսելով որ Յիսուս
Հրէաստանէն Գալիլեա եկեր է , եկաւ անոր՝ ու
կ'աղաչէր որ իջնէ և իր որդին բժշկէ . քանզու որ
48 մեռնելու վրայ էր : Ըն առնեը Յիսուս ըսաւ
անոր . Թէ որ նշաններ ու հրաշքներ չտեսնէք ,
49 բնաւ պիտի չհաւատաք : Պաշտաման ըսաւ անոր .
50 Տէր՝ իջիր քանի որ իմ տղաս մեռած չէ : Յիսուս
ըսաւ անոր . Գնա , քու որդիդ ողջ է . մարդն ալ
հաւատաց ան խօսքին որ Յիսուս իրեն ըսաւ , ու
51 գնաց : Ու երբոր կ'իջնէր , իր ծառաները դիմա-
ւորեցին զինքը , և աւետիս տուին ըսելով Թէ ,
52 Քու տղադ ողջ է : Ուստի հարցուց անոնց Թէ ծր
ժամէն սկսաւ աղէկնալ . և ըսին իրեն .
53 Երէկ ժամը եօթնէն տենդը թողուց զանիկայ : Ըն
առնեը գիտցաւ անոր հայրը՝ Թէ ան ժամն էր , որ
Յիսուս իրեն ըսաւ Թէ , Քու որդիդ ողջ է . ու
54 հաւատաց ինքը և իր բոլոր տունը : Ա նորէն երկ-
րորդ հրաշքն է որ Յիսուս ըրաւ , երբոր Հրէաս-
տանէն Գալիլեա եկաւ :

Ղ Գլ . ը . 23 . գ . 2 :
Ը ՝ Օր . ԺԶ . 16 :
՚ Գլ . ը . 1 . 11 :
՚՚ ա Կոր . ա . 22 :

ԳԼ . Ե

1 Յիսուս երուսաղէմէ տարին Ի վեր հիւանդ եղող մարդը կը
բժշկէ շաբաթ օրը : 10 Հրեայք սաոր վրայով տրտունջ
կ'ընեն , ու կը հալածեն զՔրիստոս : 17 Ըն ալ իր անձին
Համար պատասխան կու տայ Հրէաներուն , ու զանոնք կը
յանդիմանէ . և իր Հօրը , 32 ու Ցովհաննեսին , 36 և իր
գործքերուն , 39 ու Սուրբ Գրոց վկայութիւններովը՝ իր ա՛վ
ըլլալը կը յայտնէ :

1 — Ապրէլ եամն Հրէից մօտ էր. և Յիսուս Երուսա-
2 ղէմ ելաւ։ Ու Երուսաղէմի մէջ Ե Ոչխարաց
դրանը քով աւազան մը կայ, որ Եբրայեցերէն
3 Ներթհեզդա կ'ըսուի, որ հինգ սրահ ունի։ Ասոնց
մէջ խիստ շատ հիւանդներ պառկած էին, կոյրեր՝
կաղեր՝ չորցածներ, որոնք կը սպասէին ջուրին
4 խառնուելուն։ Վասն զի հրեշտակ մը ժամանակ
ժամանակ աւազանը կ'իջնէր, ու ջուրերը կը խառ-
նէր. և ան որ ջուրին խառնուելէն ետև պիտի
առաջ անոր ներքև կը մտնէր, կը բժշկուէր՝ ինչ հի-
5 ւանդութիւն որ ունենար։ Եւ հոն մէկ մարդ մը
կար, որ երեսունուութ տարիէ ի վեր հիւանդու-
6 թիւն մը ունէր։ Յիսուս երբոր տեսաւ զանիկայ,
որ ինկած պառկած էր, ու գիտցաւ որ շատ ժամա-
նակէ ի վեր է, ըսաւ անոր. Ա՛ուզե՞ս առողջա-
7 նալ։ Հիւանդը պատասխան տուաւ անոր. Տէր՛
մարդ մը չունիմ, որ երբ ջուրերը խառնուին՝ գիս
աւազանը ձգէ. հապա քանի որ ես ձանր կը շար-
8 ժիմ, ինծմէ առաջ ուրիշ մը կ'իջնէ։ Յիսուս
9 ըսաւ անոր. Ելլէ՛ մահիճդ առ՝ ու քալէ։ Ա-
խկոյն մարդը առողջացաւ, ու իր մահիճը վերցը-
10 նելով կը քալէր. Ու ան օրը շաբաթ էր։ Ա-
ռաներ Հրէաներըը ըսին բժշկուած մարդուն՝
Շաբաթ է, Ե՛ւ արժան չէ որ մահիճդ վերցնես։
11 Պատասխան տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ. Ան որ զիս
բժշկեց՝ ինքը ինծի ըսաւ. Առ մահիճդ առ՝ ու քալէ։
12 Ուստի հարցուցին անոր. Ո՞վ է ան մարդը որ
13 քեզի ըսաւ, Առ մահիճդ առ՝ ու քալէ։ Եւ բժշկու-
ղը չէր գիտեր թէ ո՛վ է ան. ինչու որ Յիսուս
մէկդի քաշուեցաւ՝ ան տեղը բազմութիւն ըլլալուն

— ԳՀ. Խդ. 2։ ր Օր. ժգ. 1։ ԳԼ. ր. 13։
Ե Նեհեմ. գ. 1։ ժբ. 39։
Ֆ Առաք. ի. 6։ Մարկ. ր. 11։ Գոր. ե. 24։
Ֆ ԳԼ. թ. 14։
Ի Ել. ի. 10։ Նեհեմ. ժգ. 19։ Երեմ. ժէ. 21, ըէ։ Մատ. ժբ. 2։ Մարկ. ր. 24։ Գոր. գ. 2։ ժգ. 1։

14 համար : Ընկէ եղաք Յիսուս զանիկայ տաճարին
մէջ գտնելով՝ ըսաւ անոր . Ո՛հմ բժշկուեցար ,
ա՛լ մեղք մի՛ գործեր , որ ալ աւելի չար բան մը
15 չպատահի քեզի : Գնաց մարդը , ու *Իւդէացիներուն
պատմեց , թէ Յիսուսն էր որ զինքը բժշկեց :
16 Եւ ասոր համար *Իւդէացիները կը հալածէին Յի-
սուսը , և կը փնտռէին զանիկայ սպաննել , որ աս
17 բաները շաբաթ օրը կ'ընէր : Եւ Յիսուս պա-
տասխան տուաւ անոնց . Հայր *այրս մինչև հիմա
18 կը գործէ , ես ալ կը գործեմ : ընոր համար՝
ալ աւելի կը փնտռէին *Իւդէացիները զանիկայ ըս-
պաննել , վասն զի չէ թէ միայն շաբաթ օրը կը
լուծէր , հապա նաև զԱստուած իր *այրը կ'ա-
նուանէր , ու այսպէս ինքզինքը Աստուծոյ հաւա-
19 սար կ'ընէր : Յիսուս պատասխան տուաւ ու
ըսաւ անոնց . Ա՛մէնամէն կ'ըսեմ ձեզի ,
*Որդին ինքիրմէն բան մըն ալ չկրնար ընել , մի-
այն թէ ինչ որ տեսնէ որ *այրը կ'ընէ . վասն զի
ինչ որ անիկայ կ'ընէ , նմանապէս Որդին ալ
20 նոյնը կ'ընէ : Վասն զի *այրը կը սիրէ Որդին ,
և ամէն բանը կը ցուցընէ անոր՝ ինչ որ ինքը կ'ը-
նէ . և աստոնցմէ ալ աւելի մեծ գործքեր պիտի ցու-
21 ցընէ անոր , որպէս զի դուք զարմանաք : Վասն
զի ինչպէս որ *այրը մեռելները կը յարուցանէ
ու կենդանի կ'ընէ , նմանակ ալ Որդին՝ որոնք որ
22 կ'ուզէ կը կենդանացընէ : Վասնզի *այրը մէկը
ալ չդատեր , հապա ամէն դատաստանը Որդիին
23 տուաւ . Որ ամէնը պատուեն Որդին , ինչպէս որ

ե Մատ . ժբ . 45 ; Գլ . բ . 11 ;
զ Գլ . թ . 4 ; ժգ . 10 ;
է Գլ . է . 20 ;
ը Գլ . ժ . 30 , 33 ; Փիլ . բ . 6 ;
Հմր 30 ; Գլ . բ . 28 ; թ . 4 ;
ժբ . 49 ; ժգ . 10 ;
թ Մատ . գ . 17 ; Գլ . գ . 35 ;
բ Գործ . ա . 17 ;
ժ Ղկ . է . 14 ; բ . 54 ; Գլ .
ժա . 25 , 43 ;
ի Մատ . ժա . 27 ; իբ . 18 ;
Հմր 27 ; Գլ . գ . 35 ; ժէ .
2 ; Գոր . ժէ . 31 ; ա Գործ .
գ . 5 ;

Հայրը կը պատուէն . Թան որ Որդին չպատուէր ,
24 զանիկայ խրկող Հայրը չպատուէր : Ամէնէրիս
ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , Թէ Ով որ իմ խօսքս մը-
տիկ կ'ընէ , և կը հաւատայ անոր՝ որ զիս խրկեց ,
յաւիտենական կեանք ունի , ու դատապարտու-
թեան տակ չէ գար , հապա մահուանէ դէպ'ի
25 կեանք անցած է : Ամէնէրիս ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի , որ ժամանակ պիտի գայ՝ և ալ հիմա է , Ե՞ր
ան ատենը մեռելները պիտի լսեն Աստուծոյ Ո-
ղջոյն ձայնը . և անոնք որ կը լսեն , պիտի ապրին :
26 Վասն զի ինչպէս որ Հայրը իր անձին մէջը կեանք
ունի , անանկ ալ Որդիին տուաւ որ իր անձին
27 մէջը կեանք ունենայ . Ու նաև դատաստան ընելու ալ
իշխանութիւն տուաւ անոր , Քանզի անիկայ Որդի
28 մարդոյ է : Ասոր վրայ մի զարմանաք . Ինչու որ
ժամանակ պիտի գայ՝ որ բոլոր գերեզմաններու մէջ
29 եղողները անոր ձայնը պիտի լսեն , Ու դուրս
պիտի գան . Անոնք որ բարի գործեր են , կեանք
յարութեան համար , և անոնք որ չար գործեր են ,
30 դատապարտութեան յարութեան համար : Ե՛ս
ինքիրմէս բան մը չեմ կրնար ընել . Ինչպէս կը
լսեմ՝ անանկ կը դատեմ , և իմ դատաստանս ար-
դար է . Ինչու որ Ես իմ կամքս չեմ փնտռեր ,
31 հապա անոր կամքը որ զիս խրկեց : Եթէ որ ես
ինծի համար վկայեմ , իմ վկայութիւնս ճշմարիտ
32 չէ : Ուրիշ մէն է որ ինծի համար կը վկայէ ,
և ես գիտեմ որ ճշմարիտ է ան վկայութիւնը՝ որ

ե ա Ցօհ . բ . 23 :
զ ԳԼ . գ . 16 , 18 , գ . 40 , 47 ,
ը . 51 , ի . 31 :
է ա Ցօհ . գ . 14 :
ը Հմր 28 : Եփես . բ . 1 , 5 , և .
14 : Կող . բ . 13 :
ժ Հմր 22 : Գոր . ժ . 42 , ժէ .
31 :
ժա Դան . է . 13 , 14 :
ժբ Ես . իզ . 19 : ա Կոր . ժե .
52 : ա Թես . գ . 15 :
ժգ Դան . ժբ . 2 : Մատ . իե .
32 , 33 , 46 :
ժդ Հմր 19 :
ժե Մատ . իզ . 39 : ԳԼ . գ . 34 ,
գ . 38 :
* Ոմանք՝ Հօրը
ա ԳԼ . բ . 14 : Ցայտ . գ . 14 ,
ը Մատ . գ . 17 , ժէ . 5 , ԳԼ .
բ . 18 : ա Ցօհ . է . 6 , 7 , 9 ,

33 ինքը ինձի համար վկայեց : Դուք Յովհաննէսին
խրկեցիք , ու ինքը ճշմարտութեանը վկայեց :
34 Բայց ես չէ թէ մարդոցմէ վկայութիւն կ'առնեմ .
35 հապա ասիկա կ'ըսեմ որ դուք փրկուիք : Անիկա ճրագ մըն էր որ կը վառէր , ու լոյս կուտար . ու դուք քիչ մը ատեն ուզեցիք անոր լուսովը ուրախանալ :
36 Բայց ես Յովհաննէսին վկայութենէն աւ մեծ վկայութիւն ունիմ , քանզի Հանն գործքերը որ Հայրը ինձի տուաւ որ անոնք կատարեմ , ան նոյն գործքերը որ ես կը գործեմ՝ ինձի համար կը վկայեն թէ Հայրը զիս խրկեց :
37 Ու Հայրը որ զիս խրկեց , ինքը վկայեց ինձի համար . դուք բնաւ անոր ձայնը չլսեցիք , ո՛չ աւ
38 անոր կերպարանքը տեսաք . ու ո՛չ անոր խօսքը ձեր մէջը բնակած ունիք . քանզի ան որ ինքը
39 խրկեց , դուք անոր չէք հաւատար : Գիրքերը քննեցէ՛ք . ինչու որ դուք անոնցմով կը սեպէք յաւիտենական կեանքը ունենալ . ու բուն անոնք
40 են որ ինձի համար կը վկայեն . ու դուք չէք
41 ուզեր ինձի գալ , որ կեանք ունենաք : Ես
42 մարդոցմէ փառք չեմ առներ : Բայց զիտեմ ձեզ
43 որ Աստուծոյ սէրը ձեզի մէջերնիդ չունիք : Ես իմ Հօրս անունովը եկայ , ու զիս չէք ընդունիր . թէ որ ուրիշ մէկը իր անունովը գայ , անիկայ պիտի
44 ընդունիք : Դուք ինծմէ կրնաք հաւատալ , որ իրարմէ փառք կ'առնէք . ու ան փառքը որ մէկ
45 Աստուծմէն է , չէք փնտռեր : Մի կարծէք թէ

1 Գլ . ա . 15 , 19 , 27 , 32 :
2 Բ գլխ . ա . 19 :
3 Մտթ . ժգ . 20 ; իա . 26 ; Մրկ . գ . 20 :
4 ա Ցհ . ե . 9 :
5 Գլ . գ . 2 ; ժ . 25 ; ժե . 24 ;
6 Մտթ . գ . 17 ; ժե . 5 ; Գլ . ղ . 27 ; ը . 18 :
7 Բ Օր . գ . 12 ; Գլ . ա . 18 ; ա Թես . ա . 17 ; ա Ցհ . գ . 12 ;
8 Եփ . բ . 20 ; լԴ . 16 ; Ղկ . ժզ . 29 ; Հմր 46 ; Գոր . ժէ . 11 :
9 Բ Օր . ժբ . 15 , 18 ; Ղկ . իդ . 27 ; Գլ . ա . 45 :
10 Գլ . ա . 11 ; դ . 19 :
11 Հմր 34 ; ա Թես . բ . 6 :
12 Գլ . ժբ . 43 :
13 Հռով . բ . 29 :

ես ձեզի համար ամբաստանութիւն պիտի ընեմ
Հօրը. — կայ Դէյը որ ձեզի համար ամբաստանու-
թիւն կ'ընէ, Մովսէսը՝ որուն դուք յուսացած
46 *էք։ Ա՛սան զի թէ որ դուք Մովսէսին հաւատա-*
յիք, ինծի ալ պիտի հաւատայիք. Բ ինչու որ
47 *անոնց ինծի համար գրեց։ Հապց թէ որ անոր*
գրածներուն չէք հաւատար, իմ խօսքերուս ին-
ծը պիտի հաւատաք։

Գ Լ. Զ

1 *Ջրիսաոս հինգ հազար հոգի կը կերակրէ հինգ հացով ու*
երկու ձուկով. 15 ան բանիս վրայ մարդիկ կ'ուզեն թագա-
ւոր ընել զանիկայ. 16 բայց Յիսուս անոնց քովէն ան կը
քաշուի, ու ծովուն վրայ քալելով՝ իր աշակերտներուն կ'եր-
թայ. 26 կը յանդիմանէ իր բոլորտիքը դիզուողները, ո-
ւմէն մարմնաւոր շահու համար իր խօսքը մոխիկ ընողները.
32 կը ցուցընէ թէ ինքը հոգևոր կերակուր է հաւատացեալնե-
րուն։ 66 Շատ աշակերտներ իրմէն կը դառնան։ 68 Պետ-
րոս կը դաւանի զՅիսուս։ 70 Յուդան սատանայ կ'անուանի։

1 — Ա՛ետ բաներէն ետքը Յիսուս Գալիլեայի ա՛յնկէն
Տիբերիայի ծովուն անդիի կողմը գնաց.
2 Ու անոր ետևէն շատ ժողովուրդ կ'երթար. ինչու-
որ կը տեսնէին ան հրաշքները՝ որ հիւանդներուն
3 վրայ կ'ընէր։ Ու Յիսուս լեռը ելաւ, ու հոն
4 նստաւ իր աշակերտներուն հետ միկտեղ։ Բ Ու
Հրէից զատկի տօնը մօտ էր։
5 ‡ Յիսուս երբոր իր աչքերը վեր վերցուց, ու
տեսաւ որ շատ ժողովուրդ կու գար իրեն, ըսաւ
Փիլիպպոսին. Ո՞ւսկից հաց ծախու առնենք որ
6 ասոնք ուտեն։ (Ու ան կ'ըսէր զանիկայ փորձելու
համար. քանզի ինքը գիտէր ինչ պիտի ընէր։)
7 Փիլիպպոս պատասխան տուաւ անոր. — Երկու

— Հռով. բ. 12։
Բ Ծն. գ. 15։ ժբ. 3։ ժբ. 18։ իբ. 18։ խթ. 10։ բ Օր. ժբ. 15, 18։ ԳԼ. ա. 45։ Գոր. իգ. 22։
— Մտա. ժգ. 13։ Մար. գ. 32։ Ղս. թ. 10, 12։
Բ Ղև. իգ. 5, 7։ բ Օր. ժգ. 1։ ԳԼ. բ. 13։ և. 1։
‡ Մտա. ժգ. 14։ Մար. գ. 35։ Ղս. թ. 12։
— Տես թուս. ժա. 21, 22։

հարիւր դահեկանի հայց առնոց հերիք չէ, որ ամէն
8 մէկը քիչ մը առնէ: Իր աշակերտներէն մէկը՝
Սիմոն Պետրոսին եղբայրը Անդրէասը՝ ըսաւ իրեն.
9 Հոս մէկ պատանի մը կայ, որ հինգ գարեղէն հաց
ու երկու ձուկ ունի. բայց անոնք ի՞նչ պիտի
10 ըլլան այդչափ մարդոց: Ասկ Յիսուս ըսաւ.
Նստեցուցէ՛ք աս մարդիկը. և ան տեղը շատ խոտ
կար, ու մարդիկը նստան թուով հինգ հազարի
11 չափ: Եւ Յիսուս հացերը առաւ ու գոհացաւ, և
աշակերտներուն բաժնեց. աշակերտներն ալ նստող-
ներուն. նոյնպէս ալ ձուկերէն ո՛րչափ որ ուզեցին:
12 Ու երբոր կշտացան, ըսաւ իր աշակերտներուն.
Ժողվեցէ՛ք աւելցած կտորուանքները՝ որ բան մը
13 չկորսուի: Ուստի ժողվեցին, և տասուերկու
կողով լեցուցին ան հինգ գարեղէն հացերէն հապա՜ղ
14 կտորուանքները, որ ուտողներէն աւելցաւ: Ասկ
մարդիկը երբոր Յիսուսին ըրած հրաշքը տեսան,
կ՚ըսէին Թէ, Անիկայ է ճշմարտապէս ան մար-
15 գարէն՝ որ աշխարհ պիտի գար: Եւ Յիսուս
գիտնալով որ պիտի գան զինքը յափշտակեն՝ որ
զինքը թագաւոր ընեն, նորէն միայնակ լեռը գնաց:
16 Ե Ու երբոր իրիկուն եղաւ, իր աշակերտները
17 ծովեզերքը իջան. Եւ նաւը մտնելով՝ ծովուն
մէկալ կողմը Կափառնայում կ՚երթային. և արդէն
մութը կոխեր էր, ու Յիսուս դեռ իրենց եկած
18 չէր. Ծովն ալ հովին սաստիկ փչելէն տակնուվրայ
19 կ՚ըլլար: Ու երբոր Թէ քաշելով քառասունհինգ
կամ երեսուն ասպարէզի չափ գացին, տեսան Յի-
սուսը որ ծովուն վրայէն քալելով՝ նաւուն կը
20 մօտենար, ու վախցան: Ասկ ինքը ըսաւ ա-
21 նոնց. Ես եմ՝ մի՛ վախնաք: Ուն առնը ուզեցին

Ե դ Թագ. գ. 43:

Ը Ծն. խթ. 10; բ Օր. ժը. 15, 18; Մատ. ժա. 3; Գլ. ա. 21; դ. 19, 25; է. 40;
Ե Մատ. ժգ. 23; Մար. գ. 47;

զանիկայ նաւը առնել . և շուտ մը նաւը ան
երկիրը հասաւ՝ ուր որ կ՚երթային :
22 Հետեւեալ օրը՝ ժողովուրդը որ ծովուն մէկալ
կողմն էր , և տեսեր էր որ ուրիշ նաւակ չկար հոն
ան մէկէն՝ի զատ՝ որուն մէջ աներ աշակերտներըմ
մտեր էին . և որ Յիսուս իր աշակերտներուն հետ
նաւակը մտած չէր , հապա միայնակ աներ աշակերտ-
23 ները գացեր էին . (Բայց Տիբերիայէն ուրիշ
նաւակներ եկան ան տեղին մօտ՝ ուր որ Տէրոջ
24 գոհանալովը հացը կերեր էին .) Ան տեսնե
ժողովուրդը տեսնելով թէ ո՛չ Յիսուսը հոն է ,
ո՛չ ալ աներ աշակերտները , իրենք ալ նաւերը
մտան՝ ու եկան Կափառնայում Յիսուսը փնտռելու :
25 Ու երբոր անիկայ ծովուն մէկալ դին գտան , ըսին
26 անոր . Վարդի՛ , ե՞րբ եկար դուն հոս : Յիսուս պա-
տասխան տուաւ անոնց՝ և ըսաւ . Ա՛մէն ամէն
կ՚ըսեմ ձեզի . Դուք զիս կը փնտռէք՝ չէ թէ անոր
համար որ հրաշքներ տեսաք , հապա անոր համար
27 որ հացերէն կերաք ու կշտացաք : Գործեցէ՛ք
չէ թէ կորստական կերակուրին համար , ըհապա
ան կերակուրին համար՝ որ յաւիտենական կեանց
մէջ կը մնայ , որ անիկայ Որդին մարդոյ ձեզի պիտի
տայ . Քանզու որ Հայր Աստուած զանիկայ կնքեց :
28 Ան տեսնե ըսին անոր . Ի՞նչ ընենք՝ որ Աստուծոյ
29 գործերը գործենք : Պատասխան տուաւ Յիսուս
ու ըսաւ անոնց . Ահ Ա՛յս է Աստուծոյ գործը , որ անոր
30 խրկածին հաւատաք : Ըսին անոր . Բայց դուն
ի՞նչ նշան կ՚ընես՝ որ տեսնենք ու քեզի հաւատանք .
31 ի՞նչ կը գործես : Մեր հայրերը անապատին
մէջ մանանան կերան , ինչպէս որ գրուած է .

ը Հմր 55 : ԳԼ . գ . 14 :
ի Մտթ . գ . 17 : Ժէ . 5 : Մար . ա . 11 : Թ . 6 : Ղ . գ . 22 : Թ . 35 : ԳԼ . ա . 33 : Է . 37 : ը . 18 : Գոր . ը . 22 : ը Պետ . ա . 17 :
ձ ա Ցօհ . գ . 23 :
ղ Մտթ . Ժը . 38 : Ժգ . 1 : Մար . ը . 11 : ա Կոր . ա . 22 :
Լ Եղ . Ժգ . 15 : Թուա . Ժա . 7 : Նէեմ . Թ . 15 : ա Կոր . Ժ . 3 :

32 Երկինքէն հաց տուաւ անոնց՝ որ ուտեն։ Ու Յիսուս ըսաւ անոնց. Ամէնէ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, թէ Մովսէս չտուաւ ձեզի երկնաւոր հացը, 33 հապց իմ Հայրս կու տայ ձեզի ճշմարիտ երկնաւոր հացը։ Վասն զի Աստուծմէ պատաճ հացը ան է՝ որ երկինքէն կ՚իջնէ, ու աշխարհիս կեանք կու 34 տայ։ Ասոր ըսին անոր. Տէր՝ ամէնատեն տո 35 հացը մեզի տուր։ Ու Յիսուս ըսաւ անոնց. Ես եմ կենաց հացը. Հան որ ինծի կու գայ, երբէք պիտի չանօթենայ. և ան որ ինծի կը հաւատայ, 36 պիտի չծարաւի։ Բայց ես ձեզի ըսի, որ դուք 37 զիս տեսաք ալ՝ ու չէք հաւատար։ Ամէն ամէնը որ Հայրը ինծի կու տայ, ինծի պիտի գայ. և ան որ ինծի կու գայ, բնաւ դուրս պիտի չհանեմ։ 38 Վասն զի ես երկինքէն իջայ, ոչ թէ իմ կամքս ընելու, այլ հապա անոր կամքը՝ որ զիս խրկեց։ 39 Ու զիս խրկող Հօրը կամքը աս է որ, Հան ամէնը որ ինքը ինծի տուաւ՝ չկորսընցնեմ անկէ, հապա անոր յարութիւն առնել տամ վերջին օրը։ 40 Վասն զի զիս խրկողին կամքը աս է, որ Հան ամէնը որ կը տեսնէ Որդին՝ և կը հաւատայ անոր, յաւիտենական կեանք ունենայ. ես ալ անոր յարութիւն առնել տամ վերջին օրը։

41 Ասոր Հրեաները արտունջ կ՚ընէին իրեն համար, ըսելու որ ըսաւ թէ, Ես եմ երկինքէն իջած 42 հացը. Ու կ՚ըսէին. Այսիկա Յովսէփին որդին Յիսուսը չէ՞, որուն հայրը ու մայրը մենք կը ճանչնանք. ուրեմն ի՛նչպէս կ՚ըսէ այսիկա թէ,

---

ա Սաղ. հբ. 24, 25։
բ Ել. ղ. 15։
գ Հմր 48, 59։
դ Գլ. ղ. 14։ է. 37։
ե Հմր 26, 65։
զ Հմր 45։
է Մատ. խդ. 24։ Գլ. ժ. 28, 29։ ը Տիմ. բ. 19։ ա Ցօհ. բ. 19։
թ Մատ. իզ. 39։ Գլ. է. 30։
ժ Գլ. դ. 34։
ի Գլ. ժ. 28։ ժէ. 12։ ժը. 9։
լ Հմր 27, 47, 55։ Գլ. գ. 15, 16։ դ. 14։
խ Մատ. ժգ. 55։ Մար. չ. 3։ Ղկ. դ. 22։

43 Նա երկինքէն իջայ : Պատասխան տուաւ Յիսուս
ու ըսաւ անոնց . Տրտունջ մի՛ ընէք միջնիդ :
44 Ոչ Մէկը չկրնար ինծի գալ , թէ որ զիս խրկողը
Հայրը անդիկայ չքաշէ . ու ես անոր յարութիւն
45 առնել պիտի տամ վերջին օրը : Ա Մարգարէից
մէջ գրուած է . Ու ամէնքն ալ Աստուծմէ սորված
պիտի ըլլան . Ըսն ամէնը որ Հօրմէն կը լսէ ու
46 կը սորվի , ինծի կու գայ : Ոչ թէ մէկը
Հայրը տեսած է , Բ եթէ ոչ ան որ Աստուծմէն
47 է , անդիկայ Հայրը տեսած է : Ճշմարիտ ճըշ-
մարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , թէ Ան որ ինծի կը հաւա-
48 տայ , յաւիտենական կեանք ունի : Գ Ես եմ կեա-
49 նաց հացը : Դ Ձեր հայրերը անապատին մէջ
50 մանանան կերան , ու մեռան : Ե Ա՛յս է ան հացը
– որ երկինքէն կ՚իջնէ , որ եթէ մէկը ասկէ ուտէ ,
51 պիտի չմեռնի : Ես եմ կենդանի հացը՝ – որ
52 երկինքէն իջայ : Եթէ որ մէկը աս հացէն ուտէ ,
յաւիտեան պիտի ապրի . Զ և ան հացը որ ես պի-
տի տամ՝ իմ մարմինս է , որ ես պիտի տամ աշ-
խարհիս կենացը համար :
53 Է Ասոր վրայ Հրեաները իրարու հետ կը վիճէին՝
ու կ՚ըսէին . Ը Ինծի կրնայ ասիկայ իր մարմինը
54 մեզի տալ ուտելու : Յսկ Յիսուս ըսաւ անոնց .
Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Ի Եթէ որ
Որդւոյ մարդոյ մարմինը չուտէք , և անոր արիւնը
չխմէք , ձեր անձերուն մէջը կեանք չէք ունենար :
55 – Ով որ իմ մարմինս ուտէ , և իմ արիւնս խմէ ,

ե Երգ . ա . 4 ։ Հմր 66 ։
ը Ես . ծդ . 13 ։ Երեմ . լա . 34 ։ Միք . դ . 2 ։ Երր . ը . 10 ։ ժ . 16 ։
ը Հմր 37 ։
– ԳԼ . ա . 18 ։ ե . 37 ։
ա Ասա . ժա . 27 ։ Դտ . ժ . 22 ։ ԳԼ . ա . 18 ։ է . 29 ։ ը . 19 ։
ի ԳԼ . դ . 16 , 18 , 36 ։ Հմր 40 ։
ա Հմր 33 , 35 ։
բ Հմր 31 ։
գ Հմր 51 , 59 ։
– ԳԼ . դ . 13 ։
ֆ Երր . ժ . 5 , 10 ։
ֆ ԳԼ . է . 43 ։ Թ . 16 ։ ժ . 19 ։
ֆ ԳԼ . դ . 9 ։
Ֆ Ասա . իզ . 26 , 28 ։
– Հմր 27 , 40 , 64 ։ ԳԼ . դ . 13 , 14 ։

յաւիտենական կեանք կ'ունենայ , ու ես անոր յա-
56 րուԹիւն առնել պիտի տամ վերջին օրը : Վասն-
զու որ իմ մարմինս Ճշմարիտ կերակուր է , և իմ ա-
57 րիւնս Ճշմարիտ ըմպելիք է : Ան որ իմ մարմինս
կ'ուտէ , և իմ արիւնս կը խմէ , Ք անդիկայ իմ
ներսի դիս կը բնակի՝ ու ես անոր ներսի դին :
58 Ինչպէս որ կենդանի Հայրը զիս խրկեց , ու ես
կենդանի եմ Հօրը ձեռքովը , այսպէս ալ ան որ
զիս կ'ուտէ , ինքն ալ իմ ձեռքովս կենդանի կը
59 մնայ : Ա Ա՛յս է այն հացը՝ որ երկինքէն իջած է .
չէ Թէ ինծոր որ հայրերնիդ մանանան կերան՝ ու
մեռան . ով որ աս հացը ուտէ , յաւիտեան պի-
տիապրի :
60 Այս բաները ըսաւ ժողովարանին մէջ՝ երբոր
Կափառնայումի մէջ կը սորվեցնէր :
61 Ու աշակերտներէն շատերը երբոր լսեցին ,
ըսին . Խիստ է աս խօսքը , ո՞վ կրնայ անոր մտիկ
62 ընել : Յիսուս երբոր ինքնիրմէնը գիտցաւ ,
որ իր աշակերտները ան բանին համար տրտունջ
կ'ընեն , ըսաւ անոնց . Այսիկայ ձեզ կը գայթակ-
63 ղեցնէ՞ : Ե Ա՛սպա Ք որ պիտի բարձրանայ , Թէ որ
տեսնէք Որդին մարդոյ որ երթէ ուր առաջ
64 եր : Ը Ա՛ոգին է կենդանի ընողը , մարմինը շահ
մը չընէր . ան խօսքերը որ ես ձեզի * խօսեցայ ,
65 հոգի ու կեանք են : Ե Բայց ձեր մէջէն կան ումանք
որ չեն հաւատար . (ընչու որ Յիսուս սկիզբէն
գիտէր՝ Թէ ով են անոնք որ չեն հաւատար , և
66 ով է ան որ զինքը պիտի մատնէ . Ու կ'ը-
սէր . Ը Ասոր համար ձեզի ըսի , որ մէկը չկրնար
ինծի գալ , Թէ որ իմ Հօրմէս տրուած չըլլայ
անոր :

Ե ա Ցօհ . գ . 24 ։ դ . 15 , 16 ։
Է Հմր 49 , 50 , 51 ։
Ը Հմր 67 ։ Մատ . ժա . 6 ։
Ղ ԳԼ . դ . 13 ։ Մար . ժգ . 19 ։ Գոր . ա . 9 ։ Եփս . գ . 8 ։
Ղ բ Կոր . գ . 6 ։
* Որ՛ն կը խօսիմ ,
Ե Հմր 36 ։
Ը ԳԼ . բ . 24 , 25 ։ ժգ . 11 ։
Ք Հմր 44 , 45 ։

67 ֊Ըս պատճառով իր աշակերտներուն չատերը
68 ետ գացին , և ալ իր հետը չէին պտըտեր : Ըն
ատնը Յիսուս տասուերկուքին ըսաւ . Միթէ
69 դուք ալ կ'ուզէք երթալ : Սիմեն Պետրոս պա-
տասխան տուաւ անոր . Տէր՝ որո՞ւ պիտի երթանք ,
70 է դուն յաւիտենական կենաց խօսքեր ունիս . և ե-
մենք հաւատացինք ու գիտցանք՝ թէ դուն ես Քրիս-
71 տոսը * Աստուծոյ Որդին : Յիսուս պատասխան
տուաւ անոնց . Ե՞չ ձեզ տասուերկուքդ չընտրեցի՞ ,
72 ֊ ու ձեզմէ ալ մէկը սատանայ է : Ըս կ'ըսէր Ի-
կարիովտացի Սիմոնեան Յուդային համար . ինչու-
որ անիկայ էր , որ պիտի մատնէր , ու տասու-
ներկուքէն մէկն էր :

ԳԼ . Ի

1 Յիսուս կը յանդիմանէ իր ազգականներուն փառասիրու-
թիւնը և յանդգնութիւնը . 10 Գալիլեայէն Երուսաղէմ
կ'երթայ տաղաւարահարաց ատեն . 14 տաճարին մէջ կը սոր-
վեցնէ : 40 Ժողովրդոց զանազան կարծիքները Քրիստոսի
վրայով : 45 Փարիսեցիք կը բարկանան իրենց սպասաւոր-
ներուն՝ զանիկայ չբռնելնուն համար , և կը յանդիմանեն
Նիկոդեմոսը՝ որ Յիսուսի կողմը կը բռնէր :

1 Ե՛տ ասոնք բաներէն ետև Յիսուս Գալիլեայի մէջ կը
պտըտէր . ինչու որ չէր ուզեր ֊Ըհսաստանի
մէջ պտըտիլ , = վասն զի ֊Ըհսանելը կ'ուզէին
սպաննել կ'ուզէին :
2 Բ֊Ե ֊Ըհսանեաց տաղաւարահարաց ատենը մօտ
3 էր : Ֆ֊Ետոի իր եղբայրները ըսին իրեն . Ելլէր
ասկէ՝ ու ֊Ըհսաստան գնա , որ քու աշակերտներդ
4 ալ տեսնեն քու գործերդ որ կ'ընես . Ինչու որ
մէկը չկայ որ ծածկաբար բան մը ընէ , և ինքը
յայտնի ըլլալ ուզէ . թէ որ դուն ատ բաները

֊ Հմր 61 :
Բ Գոր . ե . 20 :
Գ Մատ . ժգ . 16 : Մար . բ .
29 : Ղու . թ . 20 : ԳԼ . ա .
49 : ժա . 27 :
* Ո՛րմէ՛ կենդանի Աստուծոյ
Դ Ղու . գ . 13 :
Ե ԳԼ . ժգ . 27 :
= ԳԼ . ե . 16 , 17 :
Բ Ղե . իգ . 34 :
Ֆ Մատ . ժբ . 46 : Մար . գ .
31 : Գոր . ա . 14 :

5 կ'ընես, ինքզինքդ աշխարհին յայտնէ։ Մարդիկ
6 իր եղբայրներն ալ չէին հաւատար իրեն։ Ուստի Յի-
սուս ըսաւ անոնց. Իմ ժամանակս դեռ հասած
չէ. բայց ձեր ժամանակը միշտ պատրաստ է։
7 Աշխարհը ձեզ չկրնար ատել, բայց զիս կ'ատէ.
Ինչու որ ես անոր վրայով կը վկայեմ՝ թէ իր
8 գործքերը չար են։ Դուք ելէք ասս ուխտիս. ես
դէ- չեմ ելլեր ասս ուխտիս, Ինչու որ իմ ժամա-
9 նակս դեռ լրուած չէ։ Ա՛ս ըսելով անոնց, ինքը
10 Գալիլեա մնաց։ Բայց երբոր իր եղբայրները ելան,
նորքը ինքն ալ ելաւ ուխտին, չէ թէ յայտնի՝ հա-
պա դաղտուկ կերպով մը։
11 Ուստի Հրեաները ուխտին առնը կը փնտռէին
12 ընդը՝ ու կ'ըսէին. Ո՞ւր է անիկայ։ Ու ժողո-
վուրդին մէջ շատ չընջիւն կար անոր վրայով.
Ոմանք կ'ըսէին թէ, Ազէկ մարդ է. ուրիշնե՛րը
կ'ըսէին, Ո՛չ, հապա ժողովուրդը կը մոլորցնէ։
13 Սակայն մէկը անոր վրայով համարձակ չէր խօսեր՝
Հրեաներուն վախէն։
14 Բայց երբոր ուխտը կէս եղաւ, Յիսուս տաճարը
15 ելաւ՝ ու կը սորվեցնէր։ Ու Հրեաները կը
զարմանային ու կ'ըսէին. Ինտո՞ր ասիկայ գիրքերը
16 գիտէ, որ սորված չէ։ Յիսուս պատասխան տուաւ
անոնց՝ ու ըսաւ. Իմ վարդապետութիւնս իմս
17 չէ, հապա զիս խրկողինն է։ Եթէ որ մէկը կ'ուզէ
անոր կամքը ընել, պիտի գիտնայ ան վարդապե-
տութեանս համար՝ թէ արդեօք Աստուծմէ՞ է, թէ
18 ես ինքիմէս կը խօսիմ։ Ան որ ինքիմէն կը խօսի,

Ա Մատ. գ. 21։
Գ Գլ. բ. 4։ ը. 20։ Հմր 8, 30։
Դ Գլ. ժե. 19։
Ե Գլ. գ. 19։
Զ Գլ. ը. 20։ Հմր 6։
Է Գլ. ժա. 56։
Ը Գլ. թ. 16։ ժ. 19։
Թ Մատ. իա. 46։ Ղս. է. 16։ Գլ. չ. 14։ Հմր 40։
Ժ Գլ. թ. 22։ ժբ. 42։ ժթ. 38։
Ի Մատ. ժգ. 54։ Մար. գ. 2։ Ղս. գ. 22։ Գոր. բ. 7։
Լ Գլ. գ. 11։ ը. 28։ ժբ. 49։ ժգ. 10, 24։
Խ Գլ. ը. 43։
Ծ Գլ. ե. 41։ ը. 50։

իր անձին փառքը կը փնտռէ. բայց ան որ դինքը
խրկողին փառքը կը փնտռէ, անիկայ ճշմարիտ է,
19 *և անոր քովը անիրաւութիւն չկայ։ Ո՞Մովսէս*
չտուաւ ձեզի օրէնքը, ու ձեզմէ մէկն ալ չպահեր
20 *օրէնքը։ Ընչո՞ւ կը փնտռէք զիս սպաննել. պա-*
տասխան տուաւ ժողովուրդը ու ըսաւ. Դեւ կայ
քու նեղած. ո՞վ քեզ կը փնտռէ սպաննել։
21 *Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ և ըսաւ անոնց. Մէկ*
գործ մը գործեցի, ու ամէնդդ ալ զարմացեր էք։
22 *Ընդ՝ Մովսէս ձեզի թլփատութիւնը տուաւ.*
(որ չէ թէ Մովսէսէն էր, այ հապա նախնիքնե-
23 *րէն.) ու շաբաթ օրը մարդ կը թլփատէք. Թէ*
որ շաբաթ օրը մարդ թլփատութիւն կ'առնէ՝ որ
Մովսէսին օրէնքը չքակուի. ինծի կը բարկանաք
որ շաբաթ օրը ամբողջ մարդ մը բժշկեցի։
24 *Ընդդէմ երևցածին պէս դատաստան մի՛ ընէք, հա-*
պա արդար դատաստան ըրէք։
25 Ուստի Երուսաղէմացիներէն ոմանք կ'ըսէին.
26 *Արդեօք այն չէ՞ որն որ կը փնտռեն սպաննել. Ե-*
ւա՛ն յայտնի կը խօսի, ու բան մը չեն ըսեր անոր.
Միթէ իշխանները գիտցած են թէ այսիկա ճշմար-
27 *տապէս Քրիստոսն է։ Ընդ Սակայն մենք այսիկա*
գիտենք ուրկից է. բայց Քրիստոսը երբոր գայ,
28 *մէկը չգիտեր ուրկից է։ Ան Յիսուս քանի որ կը*
սորվեցընէր, տաճարին մէջ աղաղակեց՝ ըսելով.
Դուս ալ գիտէք, և ուրկից ըլլալս ալ գիտէք.
Ես ինքիրմէս եկած չեմ. հապա ան որ զիս

ն Եւ. իդ. 3, բ Օր. լդ. 4, Ցհ. ա. 17, Գոր. է. 38։
ղ Մաա. ժբ. 14, Մար. գ. 6, Գլ. է. 16, 18, ժ. 31, 39, ժա. 58։
ճ Գլ. ը. 48, 52, ժ. 20։
մ Ղև. ժբ. 3։
յ Ծն. ժէ. 10։
ն Գլ. է. 8, 9, 16։
շ Բ Օր. ա. 16, 17, Ուսակ. իդ. 23, 24, Գլ. ը. 15, Ցակ. բ. 1։
ո Չմբ. 48։
չ Մաա. ժգ. 55, Մար. գ. 3, Ղա. գ. 22։
պ Տիս. գլ. ը. 14։
ջ Գլ. է. 43, ը. 42։

խրկեց , ~Հշմարիտ է , ~որ անիկայ դուք չէք
29 գիտեր : Ես գիտեմ անիկայ , ինչու որ ես անկէ
30 եմ , և անիկայ զիս խրկեց : ~Ուստի կը փնտռէին
զինքը բռնել . բայց ոմանք ալ իրեն ձեռք չզարկաւ ,
31 ինչու որ իր ժամանակը դեռ հասած չէր : Ու
ժողովուրդէն շատ մարդիկ հաւատացին իրեն , և
կ'ըսէին . ~Քրիստոսը երբոր գայ , աստղայմ աւելի
նշաններ պիտի ընէ , ոչափ որ անիկայ կ'ընէ :
32 Փարիսեցիները լսեցին ժողովուրդին ասոնց չընչիները
անոր վրայով . ու փարիսեցիները և քահանայա-
պետները սպասաւորներ խրկեցին , որ զանիկայ
33 բռնեն : Ուստի Յիսուս ըսաւ . ~Քիչ մը ժամանակ
ալ ձեզի հետ եմ , ու կ'երթամ անոր՝ որ զիս
34 խրկեց : †Ինձ պիտի փնտռէք՝ ու պիտի չգտնէք . և
35 իմ եղած տեղս դուք չէք կրնար գալ : Ուստի հրէաները
ըսին իրարու . Ո՞ւր պիտի երթայ
ասիկայ , որ մենք զինքը պիտի չգտնենք . միթէ
*հեթանոսաց մէջ †ցիրուցան եղածներո՞ւն պիտի
երթայ , և հեթանոսներուն պիտի սորվեցընէ :
36 Ի՞նչ է ան խօսքը՝ որ ըսաւ . Ինձ պիտի փնտռէք՝
ու պիտի չգտնէք . և իմ եղած տեղս դուք չէք
կրնար գալ :
37 *Տօնին վերջի մեծ օրը Յիսուս կայներ էր , կ'ա-
ղաղակէր ու կ'ըսէր . ‡Եթէ որ մէկը ծարաւ է ,
38 թող ինծի գայ՝ ու խմէ : ~Ուստի որ ինծի կը հա-
ւատայ՝ ինչպէս որ գիրքը կ'ըսէ , †անոր փորէն

~ ԳԼ · ե · 32 ; ը · 26 ; Հռով · դ · 4 ;
~ ԳԼ · ա · 18 ; ը · 55 ;
Ա Մատ · ժա · 27 ; ԳԼ · ժ · 15 ;
~ Մար · ժա · 18 ; Ղու · ժԹ · 47 ; ի · 19 ; Հմր 19 ; ԳԼ · ը · 37 ;
† Հմր 44 ; ԳԼ · ը · 20 ;
~ Մատ · ժբ · 23 ; ԳԼ · գ · 2 ; ը · 30 ;
~ ԳԼ · ժգ · 33 ; ժգ · 16 ;
‡ Ովս · ե · 6 ; ԳԼ · ը · 21 ; ժգ · 33 ;
* Ճ--ն · Ճունաց
† Նա · ժա · 12 ; Ճակ · ա · 1 ; ա պետ · ա · 1 ;
* Ղև · իգ · 36 ;
‡ Նա · ծև · 1 ; ԳԼ · գ · 53 ; Ճայտ · իբ 17 ;
~ բ Օր · ժը · 15 ;
† Առակ · ժը · 4 ; Նա · ժբ · 3 ; իդ · 3 ; ԳԼ · գ · 14 ;

39 կենդանի ջուրի գետեր պիտի բղխեն. ։ Ա՛յս ըսաւ
Հոգիին համար՝ որ իրեն հաւատացողները պիտի
առնէին. վասն զի Սուրբ Հոգին տրուած չէր
տակաւին, ինչու որ Յիսուս դեռ փառաւորուած
40 չէր։ Ժողովուրդէն շատ մարդիկ ասոնք խօսքը որ
լսեցին, կ՚ըսէին. Իրաւցընէ ասիկայ է մարգա-
41 րէն։ Ուրիշները կ՚ըսէին. Ա՛սիկայ է Քրիս-
տոսը. ուրիշներն ալ կ՚ըսէին. Միթէ Քրիս-
42 տոսը Գալիլեայէ՞ն կու գայ։ Ա՞չ որ գիրքը
կ՚ըսէ թէ, Քրիստոսը Դաւիթի սերունդէն ու
Դաւիթին եղած գեղէն Բեթլեհեմէն կու գայ։
43 ։ Ուստի ժողովուրդին մէջ երկպառակութիւն ե-
44 ղաւ անոր համար։ Ու անոնցմէ ոմանք ուզին
ձեռնել անոր. բայց մէկը անոր ձեռք չզար-
կաւ։
45 Ու սպասաւորները նորէն եկան քահանայա-
պետներուն և փարիսեցիներուն. ու ասոնք ըսին
46 անոնց. Ինչու անոնք հոս չբերիք։ Պատաս-
խան տուին սպասաւորները. Երբէք մէկը ա-
47 մարդուն պէս խօսած չէ։ Ան առենը փարիսեցի-
ները պատասխան տուին անոնց և ըսին. Միթէ
48 դո՞ւք ալ մոլորեցաք։ Իշխաններէն կամ փարի-
49 սեցիներէն մէկը հաւատացաւ անոր. Հապա այս ա-
մէն ժողովուրդը՝ որ օրէնքը չեն գիտեր, նզոված
50 են։ Նիկոդեմոս ըսաւ անոնց. (Ան որ առաջուց
գիշերը անոնց իրեն եկեր էր, և անոնցմէ մէկն էր.)
51 ։ Միթէ մեր օրէնքը մարդ կը դատէ՞, թէ որ

ֆ Ե. խդ. 3։ Ցովել. բ. 28։ ԳԼ. ժզ. 7։ Գոր. բ. 17, 33, 38։
ք ԳԼ. ժբ. 16։ ժզ. 7։
ր Բ Օր. ժբ. 15, 18։ ԳԼ. ա. 21։ գ. 14։
ս ԳԼ. գ. 42։ գ. 70։
տ Հմր 52։ ԳԼ. ա. 46։
ը Սաղ. ճԼբ. 11։ Երեմ. խգ. 5։ Միք. և. 2։ Մատ. բ. 5։ Ղս. բ. 4։
ը ա Թագ. ժզ. 1, 4։
ժ Հմր 12։ ԳԼ. թ. 16։ ժ. 19։
ի Հմր 30։
լ Մատ. ե. 29։
խ ԳԼ. ժբ. 42։ Գոր. գ. 7։ ա Կոր. ա. 20, 26։ բ. 8։
ծ ԳԼ. գ. 2։
կ Բ Օր. ա. 17։ ԺԼ. 8, ըէ։ ժթ. 15։

առաջ անկէ բան մը չլսէ , և չգիտնայ թէ ինչ
52 կ'ընէ : Պատասխան տուին՝ ու ըսին անոր . Մի-
թէ դուն ալ Գալիլեացին ես . քննէ՛ ու նայէ ,
53 հոր Գալիլեացին մարգարէ չելլեր : Ու ամէն մէկը
իր տունը գնաց :

ԳԼ . Ը

1 Քրիստոս կ'արձակէ շնութեան յանձանքով բռնուած կինը . 12 կը յայտնէ թէ ինքն է աշխարհիս լոյսը , ու իր վարդապետութիւնը կ'արդարացնէ . 33 Աբրահամին վրայ պարծենցող Հրէից պատասխան կու տայ , 59 և մէկդի կը քաշուի անոնց կատազութենէն :

1 Ու Յիսուս Ձիթենեաց լեռը գնաց : (2) Ու
առտուանց նորէն տաճարը եկաւ , և բոլոր
ժողովուրդը իրեն կու գար , ու ինքը նստեր կը
3 սորվեցնէր անոնց : Ու դպիրները ու փարիսե-
ցիները շնութեան մէջ բռնուած կնիկ մը բերին
4 անոր , ու զանիկայ մէջտեղը կայնեցընելով՝ Ըսին
իրեն . Վարդապետ , սա կինիկը շնութեան մէջ՝
5 սա ալ՝ դործած առեներ բռնուեցաւ . — Ու օրի-
նաց մէջ Մովսէս մեզի պատուիրեց սանդիները
քարկոծել . հիմա դուն ի՞նչ կ'ըսես սորա հա-
6 մար : Ա՛յս կ'ըսէին՝ անիկայ փորձելով , որ անոր
վրայ ամբաստանութիւն ընդունե՛նլ մը ունենան .
բայց Յիսուս դէպ՛ի վար ծռելով՝ մատովը գետնին
7 վրայ կը գրեր : Սակայն երբոր վրան ինկան՝ հար-
ցընելով իրեն , վեր նայեցաւ ու ըսաւ անոնց .
Ձեզմէ անմեղ եղողը՝ առաջ անիկայ թող քար
8 ձգէ սորա վրայ : Ու նորէն դէպ՛ի վար ծռելով՝
9 գետնին վրայ կը գրեր : Ու անոնք սա լսելով՝
ու իրենց խղճմտանքէն յանդիմանուելով՝ Ս մէկիկ
մէկիկ դուրս կ'ելլէին , ծերերէն սկսած մինչև յե-
տիններէն . և Յիսուս միայնակ մնաց , ու կինիկը մէջ-
10 տեղը կայնած : Ու Յիսուս վեր նայելով՝ ու կնի-

¢ Ե՛ · Թ · 1 , 2 ; Մատ · դ · 15 ; Գա · ա · 46 ; Հմր 41 ; Ղե · ի · 10 ; ը Օր · իբ · 22 ;	Բ ը Օր · ժէ · 7 ; Հռով · բ · 1 ; ֆ Հռով · բ · 22 ;

կէն գաւ մէկը չտեսնելով՝ ըսաւ անոր. Կնիկ՝ ձեզ են անոնք որ քու վրայովդ ամբաստանութիւն կ'ը-
11 նէին. մէկը քեզ չդատապարտե՞ց: Ան ալ ըսաւ. Ո՛չ մէկը՝ Տէր. ու Յիսուս ըսաւ անոր. Ես ալ չեմ դատապարտեր քեզ. գնա՝ ու ետեւէ եւս մեղք մի գործեր:
12 Ետդ՝ Յիսուս նորէն խօսեցաւ անոնց՝ ու ըսաւ. Ես եմ աշխարհի լոյսը. ան որ իմ եւեւէս կու գայ, խաւարի մէջ պիտի չքալէ, հապա կենաց
13 լոյսը պիտի ունենայ: Ուստի փարիսեցիները ըսին անոր. Դուն քու անձիդ համար կը վկայես, քու
14 վկայութիւնդ ճշմարիտ չէ: Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ անոնց. Թէեւ ես իմ անձիս համար վկայեմ, բայց իմ վկայութիւնս ճշմարիտ է, ինչու որ գիտեմ ուրկից եկայ, և ուր կ'երթամ. բայց դուք չէք գիտեր ուրկից կու գամ, կամ
15 ուր կ'երթամ: Դուք մարմինին նայելով դատաստան կ'ընէք. ես բնաւ մէկը չեմ դատեր.
16 Ու թէեւ դատելու ալ ըլլամ, իմ դատաստանս ճշմարիտ է. ինչու որ ես միմնակ չեմ, հապա ես
17 և Հայրը որ զիս խրկեց: Ու ձեր օրէնքին մէջ ալ գրուած է թէ, Երկու մարդու վկայութիւնը
18 ճշմարիտ է: Ես եմ որ իմ անձիս համար կը վկայեմ, ու կը վկայէ ինծի համար Հայրն ալ՝ որ
19 զիս խրկեց: Ուստի ըսին անոր. Ո՞ւր է քու Հայրդ. Յիսուս պատասխան տուաւ. Ո՛չ ինձ գիտէք՝ և ո՛չ իմ Հայրս. եթէ որ զիս գիտնայիք, իմ Հայրս ալ պիտի գիտնայիք:

ד Գոր. թ. 56։ ժբ. 14։ ԳԼ. գ. 17։
ה ԳԼ. ե. 14։
ו ԳԼ. ա. 4, 5, 9։ գ. 19։ թ. 5։ ժբ. 35, 36, 46։
ז ԳԼ. ե. 31։
ח ԳԼ. է. 28։ թ. 29։
ט ԳԼ. է. 24։
י ԳԼ. գ. 17։ ժբ. 47։ ժը. 36։
כ Հմր 29։ ԳԼ. ժգ. 32։
ל Բ Օր. ժէ. 6։ ժթ. 15։ Մատ. ժբ. 16։ Բ Կոր. ժգ. 1։ Եբր. ժ. 28։
מ ԳԼ. է. 37։
נ Հմր 55։ ԳԼ. ժգ. 3։
ס ԳԼ. ժգ. 7։

20 Յիսուս աս խօսքերը խօսեցաւ՝ գանձատունը,
երբոր տաճարին մէջ կը սորվեցընէր. ու մէկը
չբռնեց զանիկայ, ընչու որ դեռ անոր ժամանակը
հասած չէր:
21 Նորէն Յիսուս ըսաւ անոնց. Ես կ'երթամ՝
ու դուք պիտի փնտռէք. և ձեր մեղացը մէջ պի-
տի մեռնիք. ուր որ ես կ'երթամ, դուք չէք
22 կրնար գալ: Ասոր վրայ Հրեաները կ'ըսէին.
Անիծ ինքզինքը պիտի սպանէ՞, որ կ'ըսէ թէ
23 Ուր որ ես կ'երթամ, դուք չէք կրնար գալ: Ան-
ըսաւ անոնց. Դուք վարէն էք, ես վերէն եմ.
դուք աս աշխարհէն էք, ես աս աշխարհէն չեմ.
24 Ընոր համար ձեզի ըսի թէ Ձեր մեղացը մէջ պի-
տի մեռնիք. որովհետև եթէ չհաւատաք թէ ես
25 եմ, ձեր մեղացը մէջ պիտի մեռնիք: Ան ատենը
ըսին անոր. Դուն ո՞վ ես. և Յիսուս ըսաւ ա-
26 նոնց. Ինչ որ սկիզբէն ձեզի կը խօսիմ: Շատ
բաներ ունիմ ձեզի համար խօսելու՝ և դատելու.
բայց ան որ զիս խրկեց, ճշմարիտ է. և ես
ինչ որ իրմէ լսեցի, անիկայ կը խօսիմ աշխարհիս
27 մէջ: Անոնք չհմացան թէ Հօրը համար կը
զրուցէր իրենց:
28 Եակ Յիսուս ըսաւ անոնց. Երբոր Որդին
մարդոյ բարձրացընէք, ան ատենը պիտի գիտնաք
թէ ես եմ, ու ինքիրմէս բան մը չեմ ըներ, հա-
պա Հայրս ինչպէս որ ինծի սորվեցուց, անանկ կը
29 խօսիմ: Ու զիս խրկողը իմ հետս է. Հայրը

ե Մատ. ժբ. 41:
զ ԳԼ. է. 30:
է ԳԼ. է. 8:
ը ԳԼ. է. 34: ժգ. 33:
թ Հմր 24:
ժ ԳԼ. գ. 31:
ի ԳԼ. ժե. 19: ժէ. 16: ա Յով. գ. 5:
լ Հմր 21:
խ Մատ. ժգ. 16:
ծ ԳԼ. է. 28:
կ ԳԼ. գ. 32: ժե. 15:
հ ԳԼ. գ. 14: ժբ. 32:
ձ Հռով. ա. 4:
ղ ԳԼ. ե. 19, 30:
ճ ԳԼ. գ. 11:
մ ԳԼ. ժգ. 10, 11:
յ Հմր 16:

դիս միմակ չէ՞ողուց. ՚ինչու որ ես միշտ անոր
հաճելի եղած բաները կ՚ընեմ։
30 Երբոր ասոնք խօսեցաւ, ՚՚ահա մարդիկ իրեն
31 հաւատացին։ Ան առներ Յիսուս իրեն հաւա-
տացող Հրեաներուն ըսաւ. Եթէ որ դուք իմ
խօսքիս մէջ կենաք, ճշմարտապէս իմ աշակերտներս
32 կ՚ըլլաք. Եւ ճշմարտութիւնը պիտի գիտնաք,
33 ՚՚ու ան ճշմարտութիւնը ձեզ պիտի ազատէ։ Պա-
տասխան տուին իրեն. ՚Մենք Աբրահամի սերունդ
ենք, ու երբէք մէկու մը չծառայեցինք. դուն ին-
34 ՚՚ո՞ր կ՚ըսես թէ ազատ պիտի ըլլաք։ Յիսուս
պատասխան տուաւ անոնց. Ամէն ճշմարիտ
կ՚ըսեմ ձեզի թէ, ՚Ամէն ոք որ մեղք կը գործէ, ա-
35 նիկայ մեղքի ծառայ է։ ՚՚Եւ ծառան տանը մէջ յա-
ւիտեան չմնար, բայց որդին յաւիտեան կը մնայ։
36 ՚՚Ասոր թէ որ Որդին ձեզ ազատ ընէ, ճշմարտա-
37 պէս ազատ պիտի ըլլաք։ Գիտեմ որ Աբրահամի
սերունդ էք, ՚բայց կը փնտռէք զիս սպաննել,
ինչու որ իմ խօսքս ձեր նեբսի դին տեղ չունի։
38 ՚՚Ես ինչ որ տեսայ իմ Հօրս քովը՝ ան կը խօսի.
և դուք ալ ինչ որ տեսաք ձեր հօրը քովը՝ ան
39 կ՚ընէք։ Պատասխան տուին ու ըսին անոր.
՚Մեր հայրը Աբրահամն է. ըսաւ անոնց Յիսուս.
՚Եթէ որ Աբրահամին որդիները ըլլայիք, Աբրահա-
40 մին գործերը պիտի գործէիք։ Բայց հիմա կը
փնտռէք սպաննել զիս, անոնք մարդ մը՝ որ ձեզի
ճշմարտութիւն խօսեցայ, ՚որն որ Աստուծմէ
41 լսեցի. Աբրահամ այս բանը չըրաւ։ Դուք ձեր

՝ ԳԼ. գ. 34։ ե. 30։ է. 38։
՚՚ ԳԼ. է. 31։ ժ. 42։ ժա. 45։
՛ Հռով. է. 14, 18, 22։ բ. 2։ Ճակ. ա. 25։ բ. 12։
՛՚ Ղե. իե. 42։ Մատ. գ. 9։ Հմր 39։
՝ Հռով. է. 16, 20։ բ Պետ. բ. 19։
՞ Գաղ. գ. 30։
՚՚ Հռով. բ. 2։ Գաղ. ե. 1։
՚՚՚ ԳԼ. է. 20։ Հմր 40։
՛՚՚ ԳԼ. գ. 32։ ե. 19, 30։ ԺԳ. 10, 24։
՛՚՚՚ Մատ. գ. 9։ Հմր 33։
՚՚՚՚ Հռով. բ. 28։ Թ. 7։ Գաղ. գ. 7, 29։
՚՚՚՚՚ Հմր 37։
՚՚՚՚՚՚ Հմր 26։

հօրը գործքերը կ'ընէք. ան առները ըսին անոր. Մենք պոռնկութենէ չենք ծնած. ունինք մէկ Հայր մը ունինք՝ որ է Աստուած։ Յիսուս ըսաւ անոնց. 42 Եթէ որ Աստուած ձեր Հայրը ըլլար, պիտի սիրէիք զիս. քանզի որ ես Աստուծմէ ելայ՝ ու եկայ. եւ չէ թէ ես ինքիմէս եկայ, հապա ան- 43 կայ զիս խրկեց։ Ընչո՞ւ դուք իմ պատգամածքս չէք հասկընար. անոր համար որ չէք կրնար իմ 44 խօսքս մտիկ ընել։ Դուք ձեր հօրմէն Սատանայէն էք, ու ձեր հօրը բաղձանքը կ'ուզէք ընել. ան- կայ սկիզբէն հեաէ մարդասպան էր, եւ ճշմարտու- թեան մէջ չկեցաւ, քանզի որ անոր նեբսի դէն ճշմարտութիւն չկայ. երբոր անիկայ սուտ խօսի, բուն իրենենկէն կը խօսի. քանզի անիկայ սատիսօս է ու անոր հայրը։ Բայց որովհետեւ ես 45 ճշմարտութիւն կը խօսիմ, ինծի չէք հաւատար։ Ձեզմէ ո՞վ կրնայ զիս յանդիմանել մեղքի համար. 46 իսկ թէ որ ես ճշմարտութիւն կը խօսիմ, ընչո՞ւ ինծի չէք հաւատար։ Ան որ Աստուծմէ է, Աս- 47 տուծոյ խօսքերը մտիկ կ'ընէ. դուք անոր համար մտիկ չէք ըներ, որ Աստուծմէ չէք։ Պատասխան 48 տուին Հրեաները՝ ու ըսին անոր. Ողէկ չե՞նք ըսեր մենք, թէ դուն Սամարացի ես՝ ու դեւ կայ քու ներսդ։ Յիսուս պատասխան տուաւ՝ Ես ըսա- 49 ւի դեւ չկայ, հապա ես իմ Հօրս կը պատուեմ, եւ դուք զիս կ'անարգէք։ Բայց ես 50 իմ փառքս չեմ փնտռեր. կայ Մէկը որ կը փնտռէ, ու կը դատէ։ Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի. 51 Ով որ մէկը իմ խօսքս պահէ, յաւիտեան մահ պիտի չտեսանէ։ Ան առները Հրեաները ըսին անոր. 52

ե Եբ. կգ. 16։ կդ. 8։ Սազ. ճ. 6։
զ ա Ցով. ե. 1։
է Գլ. ժգ. 27։ ժէ. 8, 25։
ը Գլ. ե. 43։ է. 28, 29։
ժ Գլ. է. 17։
ի Պատ. ժգ. 38։ ա Ցով. գ. 8։
լ Ցուզ. 6։
խ Գլ. ժ. 26, 27։ ա Ցով. գ. 6։
ծ Գլ. է. 20։ ժ. 20։ Հմր 52։
կ Գլ. ե. 41։ է. 18։
հ Գլ. ե. 24։ ժա. 26։

Հիմա գիտցանք որ քու նեղած դև կայ. ՏԱբրահամ մեռաւ՝ ու մարգարէներըը. և դուն կ'ըսես, Թէ որ մէկը իմ խօսքս պահէ, յաւիտեան մահուան համը պիտի չառնէ: 53 Արդեօք դուն աւելի՞ մեծ ես մեր հայր Աբրահամէն՝ որ մեռաւ. ու մարգարէներն ալ մեռան. դուն քեզ ո՞վ կ'ընես: 54 Յիսուս պատասխան տուաւ. Ես Թէ որ ես ինքզինքս փառաւորեմ, իմ փառքս բան մը չէ. իմ Հայրս է որ զիս կը փառաւորէ, որուն համար դուք 55 կ'ըսէք Թէ *Մեր Աստուածն է. Ձեզ անիկայ չէք ճանչնար. բայց ես զիսեմ անիկայ. ու Թէ որ ըսեմ՝ Թէ անիկայ չեմ գիտեր, ձեզի պէս սուտաւոս պիտի ըլլամ. հապա ես գիտեմ անիկայ, 56 և անոր խօսքը կը պահեմ: Ձեր հայրը Աբրահամ յանկարծաւ իմ օրս տեսնելու. ու տեսաւ և ուրախացաւ: 57 Ուստի Հրէաները ըսին անոր. Դուն տակաւին հիսուն տարեկան չես, Աբրահա՞մ ալ տեսաւ: 58 Յիսուս ըսաւ անոնց. Ա՛մէնամէն ձշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Ես Աբրահամին ըլլալէն առաջ եմ ես: 59 Ուստի առին քարեր վերցուցին՝ որ անոր վրայ նետեն. բայց Յիսուս ծածկուեցաւ անոնց աչքերէն, և Տաճարէն ելլելով՝ անցաւ անոնց մէջէն անցնելով, ու այսպէս գնաց:

ճ Ջար. ա. 5, Եբր. ժա. 13:
ծ Գլ. և. 31:
յ Գլ. և. 41, ԺԳ. 14, ԺԷ. 1, Գոր. գ. 13:
* Ո՛հովա՛ Ձեր
ն Գլ. է. 28, 29:
ղ Ղև. ժ. 24:
մ Եբր. ժա. 13:
շ Եզ. դ. 14, Եա. խգ. 15, Գլ. ԺԷ. 5, 24, Կող. ա. 17, Յայտ. ա. 8:
ո Գլ. ժ. 31, 39, ԺԱ. 8:
չ Ղև. գ. 30:

Գլ. Թ.

1 Քրիստոս՝ ի ծնէ կոյրին աչքերը կը բանայ: 8 Ան բժիշկաւ մարդը փարիսեցւոց կը տարուի, 13 որոնք բարկանալով դուրս կ'ընեն զանիկայ իրենց ժողովարանէն. 35 բայց Յիսուս կ'ընդունի զանիկայ. ու ան ալ կը հաւատայ անոր: 39 Քրիստոս զրո՛նք կը լուսաւորէ:

1 Ու երբոր կ'անցնէր , մէկ մարդ մը տեսաւ կոյր
2 ծնած . Ու իր աշակերտները հարցուցին իրեն ,
ու ըսին . Ռաբբի՝ ո՞րն է մեղքը , սո՞ւրբ՝ թէ
3 իր ծնողացը , որ անիկայ կոյր ծնաւ : Պատաս-
խան տուաւ Յիսուս . Ո՛չ սուրբն է մեղքը , ա՛յլ
ալ իր ծնողացը . Ա՛յլ հապա՝ որ Աստուծոյ գործքերը
4 սորը վրայ յայտնի ըլլան : Ինչպէս որ ցորեկ է ,
պէտք է որ զիս խրկողին գործքերը գործեմ . գի-
շերը կու գայ , որ ան ատենը մէկը չկրնար գոր-
5 ծել : Մինչ որ ես աշխարհի մէջ եմ , Ե՛ս աշ-
6 խարհի լոյսն եմ : Երբոր ասս ըսաւ , Ե թուքաւ
գետինը , և թուքովը կաւ շինեց , ու ան կաւը
7 կոյրին աչքերուն վրայ ծեփեց . Ու ըսաւ անոր .
Գնա՛ ՚ի լուացուի՛ Սիլոամի աւազանին մէջ , (որ
Խրկուած կը թարգմանուի .) Ե՛ուստի գնաց ու
8 լուացուեցաւ , նկաւ ու կը տեսնէր : Ուրեմն դրա-
ցիները՝ և անոնք որ առաջուց տեսած էին զանիկայ
որ * մուրացկան էր , կ'ըսէին . Այնիկայ չէ՞ր որ կը
նստէր և կը մուրար . ոմանք կ'ըսէին , Անիկայ է .
9 Ա՛յլ ինքն կ'ըսէր թէ , Ես եմ : Ուստի ըսին իրեն .
10 Հապա ինչո՞ր բացուեցան քու աչքերդ : Ինքն
պատասխան տուաւ ու ըսաւ . ‡ Յիսուս կոչուած
մարդ մը կաւ շինեց , ու աչքերս ծեփեց , և ըսաւ
ինձի . Գնա՛ Սիլոամի աւազանը՝ ու լուացուի՛ .
12 Ես ալ գացի լուացուեցայ ու կը տեսնեմ : Ու-
րեմն ըսին իրեն . Ա՞ր է անիկայ . ըսաւ անոնց . Չեմ
գիտեր :

13 Փարիսեցիներուն տարին զանիկայ՝ որ առեր
14 կոյր էր : Ու շաբաթ օր էր՝ երբոր Յիսուս կաւը

– Հմր 34 :
ե Գէն . ժա . 4 :
զ Գէն . ղ . 34 : ե . 19 . 36 :
ժա . 9 : ժբ . 35 . ժէ . 4 :
է Գէն . ա . 5 . 9 : գ . 19 : բ .
12 : ժբ . 35 . 46 :
ի Մատ . է . 33 : ը . 23 :
ղ Նէհեմ . գ . 15 :
ի Տես գ Թագ . ե . 14 :
* Ոմանք՝ կոյր
‡ Հմր 6 . 7 :

15 չինեց , ու անոր աչքերը բացաւ : Դրացիներն վարիչներն ալ կը հարցնէին իրեն , Թէ ինծի՛ կը
տեսնէ . անիկայ ալ ըսաւ անոնց . Կաւ դրաւ
աչքերուս վրայ , ու լուացուեցայ և կը տեսնեմ :
16 Անոր վրայ փարիսեցիներէն ոմանք կ'ըսէին . Ա-
մարդը Աստուծմէ չէ , ինչու որ շաբաթի օրը չպա-
հեր . ուրիշները կ'ըսէին . Ի՛նծի կրնայ մեղա-
ւոր մարդ մը տասնիկ հրաշքներ ընել . և ու մէջերն
17 նոյն երկպառակութիւն կար : Դարձեալ կոյրին ըսին
կոյրին . Դուն ի՞նչ կ'ըսես անոր համար՝ որ քու աչ-
քերդ բացաւ . ան ալ ըսաւ Թէ , Մարգարէ մըն
18 է : Հակ Հրէաները չէին հաւատար անոր հա-
մար՝ Թէ կոյր էր ու բացուեցաւ , մինչև որ ան
19 աչքը բացուածին ծնողքը կանչեցին . Եւ անոնց
հարցուցին ու ըսին . Ա՞ս է ձեր որդին , որուն
համար դուք կ'ըսէք Թէ կոյր ծնաւ . Հապա հիմա
20 ինծի՛ կը տեսնէ : Անոր ծնողքը պատասխան
տուին անոնց ու ըսին . Գիտենք որ ասիկայ է մեր
21 որդին , և որ կոյր ծնաւ . Հայց հիմա ինծի՛
կը տեսնէ , չենք գիտեր , կամ Թէ ո՛վ բացաւ ա-
նոր աչքերը , մենք չենք գիտեր . ինքը չափահաս է ,
իրեն հարցուցէք . Թող ինքը խօսի իրեն համար :
22 Ա՛ս ըսին անոր ծնողքը , Հրէաներէն վախնալ-
նուն համար . քանզի Հրէաները միաբան հաս-
նուէ՛ն որոշեր էին որ եթէ ո՛վ անիկայ
Քրիստոս դաւանի , ի ժողովարանէն դուրս ձգուի :
23 Անոր համար անոր ծնողքը ըսին Թէ , Ինքը չա-
24 փահաս է , իրեն հարցուցէք : Ետքը նորէն կան-
չեցին ան մարդը որ կոյր էր , ու ըսին անոր . Ի՛ն-
ծոյ փառք տուր , մենք գիտենք որ ան մարդը
25 մեղաւոր է : Անիկայ ալ պատասխան տուաւ ա-

Ր Հմր 33 : Գա . գ . 2 :
Հ Գա . է . 12 , 43 : ժ . 19 :
Ձ Գա . գ . 19 : գ . 14 :
Ղ Գա . է . 13 : ժբ . 42 : ժԹ . 38 : Գօր . ե . 13 :
Ճ Հմր 34 : Գա . ժգ . 2 :
Մ Ցնս . է . 19 : ա Թագ . գ . 5 :
Յ Հմր 18 :

ըսաւ . Թէ որ մեղաւոր է , ես չեմ գիտեր . միայն
26 ասն գիտեմ որ կոյր էի և հիմա կը տեսնեմ : Նորէն
ըսին անոր . Ի՞նչ բրաւ քեզի . քու աչքերդ ին-
27 ո՞ր բացաւ : Պատասխան տուաւ անոնց . Ըսի-
մ ըսի ձեզի՝ ու չլսեցիք . ինչո՞ւ համար նորէն
լսել կ՚ուզէք . միթէ դո՞ւք ալ կ՚ուզէք անոր
28 աշակերտ ըլլալ : Անոնք նախատելով զանիկայ՝
ըսին . Դուն ես անոր աշակերտը . իսկ մենք
29 Մովսէսին աշակերտներն ենք : Մենք գիտենք՝
որ Աստուած Մովսէսին հետ խօսեցաւ . բայց
30 ասիկայ չենք գիտեր թէ ուրկից է : Պատասխան
տուաւ մարդը և ըսաւ անոնց . Ասիկայ է զարմա-
նալու բանը՝ որ դուք չէք գիտեր թէ ուրկից է , և
31 անիկայ իմ աչքերս բացաւ : Գիտենք որ Աս-
տուած մեղաւորներուն մտիկ չընէր . բայց թէ որ
մէկը աստուածապաշտ ըլլայ , ու անոր կամքը
32 կատարէ , անոր մտիկ կ՚ընէ : Աշխարհիս սկիզբէն
՝ի վեր լսուած չէ որ մարդ մը կոյր ծնածի մը աչ-
33 քերը բացած է : Եթէ որ Աստուծմէ չըլլար ան
34 մարդը՝ բան մըն ալ չէր կրնար ընել : Պատաս-
խան տուին և ըսին անոր . Դուն բոլորովին մե-
ղայ մէջ ծնած ես , ու մեզի վարդապետութի՞ւն
կ՚ընես . և դուրս ըրին անիկայ :

35 Յիսուս լսեց որ զանիկայ դուրս ըրին , ու երբոր
գտաւ զանիկայ՝ ըսաւ անոր . Դուն կը հաւատաս
36 Աստուծոյ Որդիին : Անիկայ պատասխան տուաւ՝
37 ու ըսաւ . Տէր՝ ո՛վ է՝ որ հաւատամ անոր : Ե-
Յիսուս ըսաւ անոր . Տեսար ալ անիկայ , ե՛ւ քե-
38 զի հետ խօսողը ան է : Անիկայ ալ ըսաւ . Կը

ե Գղ . ը . 14 :
յ Գղ . գ . 10 :
չ Ցոբ . իէ . 9 ; լե . 12 ; Սաղ . ժը . 41 ; լդ . 15 ; կգ . 18 ; Ես . ա . 28 ; ժե . 29 ; իը . 9 ; Նա . ա . 15 ; Երեմ . ժա . 11 ; ժդ . 12 ; Եզեկ . ը . 18 ; Մաթ . գ . 4 ; Զաք . է . 13 :
ճ Հմր 16 :
ձ Հմր 2 :
ղ Մատ . ժդ . 33 ; ժզ . 16 ; Մար . ա . 1 ; Գղ . ժ . 36 ; ա Յով . է . 13 :
ն Գղ . գ . 26 :

հաւատամ՝ Տէր. ու անոր երկրպագութիւն բրաւ։
39 Եւ Յիսուս ըսաւ. Ես դատաստանի համար եկայ
ասաշխարհս, որ չտեսնողները տեսնեն, և տես-
նողները կուրանան։
40 Եւ փարիսեցիներէն ոմանք որ իր հետն էին, ասոնք
բանները լսելով՝ ըսին իրեն. Մի՞թէ մենք ալ
41 կույր ենք։ Յիսուս ըսաւ անոնց. Թէ որ կույր
ըլլայիք, դուք մեղք չէիք ունենար. բայց հիմա
կ՚ըսէք թէ կը տեսնենք. ասոր համար ձեր մեղքը
չէր վրայ կը մնայ։

ԳԼ. Ժ

1 Քրիստոս է կենաց դուռը՝ և բարի հովիւը։ 19 Հրէից տար-
բեր կարծիքները անոր վրայով։ 24 Յիսուս իր գործքերով
կը ցուցընէ թէ ինքն է Քրիստոսը՝ Աստուծոյ Որդին. 39
Հրէից ձեռքէն կը փախչի, 40 և դարձեալ կ՚երթայ Յորդա-
նանու միւս կողմը, ուր տեղ շատերը կը հաւատան իրեն։

1 Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի. Ան որ դռնէն
չմտներ ոչխարներուն բակը, հապա ուրիշ
2 տեղէն կ՚ելլէ, անիկայ գող ու աւազակ է։ Բայց
ան որ դռնէն կը մտնէ, անիկայ ոչխարներուն հո-
3 վիւն է։ Դռնապանը կը բանայ անոր, և ոչխար-
ները անոր ձայնին կը լսեն, ու իր ոչխարները
անուններնին կը կանչէ, և դուրս կը հանէ զանոնք։
4 Ու երբոր իր ոչխարները կը հանէ, անոնց առջևէն
կ՚երթայ, ու ոչխարները իր ետևէն կ՚երթան.
5 ինչու որ անոր ձայնը կը ճանչնան։ Ա՛կայն օտա-
րի ետևէ չեն երթար. հապա անկէ կը փախչին,
ինչու որ օտարներուն ձայնը չեն ճանչնար։
6 Յիսուս այս առակը ըսաւ անոնց. բայց անոնք
7 չէին իմացած՝ թէ ինչ էր որ իրենց կը խօսէր։ Ու
Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց. Ճշմարիտ ճշմարիտ
8 կ՚ըսեմ ձեզի. Ես եմ ոչխարներուն դուռը։ Ամէն
անոնք որ ինծմէ առաջ եկան, գող ու աւազակ

1 ԳԼ. ե. 22, 27։ Տես գԼ. գ. 17։ ԺԲ. 47։
- Մատ. ԺԳ. 13։

1 Համ. բ. 19։
3 ԳԼ. ԺԵ. 22, 24։

9 էին . բայց անոնց լսեցին ոչխարները : Ես եմ
դուռը . թէ որ մէկը ինծմէ ներս մտնէ՝ պիտի
փրկուի , ու պիտի մտնէ ու ելլէ , և արօտ գտնէ :
10 Գողը չգայ , միայն թէ գողնալու և սպաննելու
ու կորսընցրնելու համար . ես եկայ որ կեանք ունե-
11 նան , և աւելի ունենան : Ես եմ բարի
հովիւը . բարի հովիւը իր կեանքը ոչխարներուն
12 համար կը դնէ : Բայց վարձկանը որ հովիւ չէ ,
ու ոչխարները իրը չեն , երբոր կը տեսնէ գայլը
որ կու գայ , կը թողու ոչխարները ու կը փախ-
չի . և գայլը կը յափշտակէ ոչխարները , ու
13 զանոնք կը ցրուէ : Ան վարձկանը կը փախչի ,
ինչու որ վարձկան է , ու իր հոգը չէ ոչխարնե-
14 րուն համար : Ես եմ բարի հովիւը , և կը
ճանչնամ իմիններս , ու կը ճանչցուիմ իմիննե-
15 բէս : Ինչպէս որ Հայրը զիս կը ճանչնայ , ես
ալ Հայրը կը ճանչնամ , ու իմ կեանքս ոչխար-
16 ներուն համար կը դնեմ : Ուրիշ ոչխարներ ալ
ունիմ , որոնք աս բակէն չեն . անոնք ալ պէտք է
որ բերեմ . ու իմ ձայնիս պիտի լսեն , և պիտի
17 ըլլան մէկ հօտ ու մէկ հովիւ : Ինծի համար իմ
Հայրս զիս կը սիրէ , ըттո որ ես իմ կեանքս կը դնեմ ,
18 որ նորէն առնեմ անիկայ : Մէկը չհաներ անիկայ
ինծմէ , հապա ես կը դնեմ անիկայ ինքիմէս . իշ-
խանութիւն ունիմ անիկայ դնելու , և իշխանու-
թիւն ունիմ անիկայ նորէն առնելու . ասա պա-
տուէրը իմ Հօրմէս առի :
19 Նորէն երկպառակութիւն կ'ըլլար հրէից մէջ

ա Գլ . ժգ . 6 ; եփս . բ . 18 ;
բ ես . խ . 11 ; եզեկ . լդ . 12 ,
23 ; լէ . 24 ; երբ . ժգ . 20 ;
գ գես . բ . 25 ; և . 4 ;
դ Ջաք . ժա . 16 , 17 ;
ե Տիմ . բ . 19 ;
զ Մատ . ժա . 27 ;
է Գլ . ժե . 13 ;
ը ես . ծգ . 8 ;
թ եզեկ . լէ . 22 ; եփս . բ . 14 ;
ժ գես . բ . 25 ;
ի ես . ծգ . 7 , 8 , 12 ; երբ .
բ . 9 ;
լ Գլ . բ . 19 ;
խ Գլ . զ . 38 ; ժե . 10 ; գոր .
բ . 24 , 32 ;
ծ Գլ . կ . 43 ; թ . 16 ;

20 աս խօսքերուն համար : Նէ անոնցմէ շատերը կ'ը-
սէին . Դիւե կայ ատոր ներսի դին՝ ու խելագած է ,
21 ինչո՞ւ ատոր մտիկ կ'ընէք : Ուրիշները կ'ըսէին .
Ա՛յս խօսքերը դիւահարի խօսքեր չեն . միթէ դիւը
կրնայ կոյրերուն աչքերը բանալ :
22 Ան ատենը Երուսաղէմ նաւակատիքի տօնը ե-
23 ղաւ , ու ձմեռ էր : Նէ Յիսուս կը պտրտէր ա-
24 ձարին մէջ Սողոմոնին սրահը : Նէ Հրէաները
անոր չորս կողմը առին՝ ու ըսին անոր . Մինչև
ե՞րբ մեզ տարակուսանքի մէջ կը թողուս . թէ
որ Քրիստոսը դուն ես , մեզի համարձակ ըսէ :
25 Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց . Ձեզի ըսի՝ ու
չէք հաւատար . Հան գործքերը՝ որ ես իմ Հօրս
անունովը կը գործեմ , անոնք կը վկայեն ինծի հա-
26 մար : Բայց դուք չէք հաւատար , ինչու որ իմ
27 ոչխարներէս չէք , ինաոր որ ձեզի ըսի : Իմ
ոչխարներս իմ ձայնիս կը լսեն , ես ալ անոնք կը
28 ճանչնամ , ու իմ ետևէս կու գան : Նէ ես ա-
նոնց յաւիտենական կեանք կու տամ , ու յաւի-
տեան պիտի չկորսուին . և մէկը իմ ձեռքէս պիտի
29 չյափշտակէ զանոնք : Հայրս՝ որ անոնք ին-
ծի տուաւ , ամենէն մեծ է . և մէկը չկրնար իմ
30 Հօրս ձեռքէն յափշտակել : Բես ու Հայրը մէկ
ենք :
31 Ան ատենը Հրէաները նորէն քարեր վերցու-
32 ցին , որ անիկայ քարկոծեն : Յիսուս պատասխան
տուաւ անոնց . Շատ բարի գործքեր ցուցուցի
ձեզի իմ Հօրմէս , անոնցմէ ո՞ր գործին համար

Ի Գլ. է. 20 ։ բ. 48 , 52 ։
Յ Եր. դ. 11 ։ Մաղ. զգ. 9 ։ Հեզ. 8 ։
Լ Գլ. Թ. 6 , 7 , 32 , 33 ։
Խ Գոր. գ. 11 ։ ե. 12 ։
Ն Հմր 38 ։ Գլ. գ. 2 ։ ե. 36 ։
Շ Գլ. բ. 47 ։ ա Ցես. գ. 6 ։
* Ոմանք չեն ունիր ։
Ճ Հմր 4 , 14 ։
Ո Գլ. զ. 37 ։ Ժէ. 11 , 12 ։ Ժը. 9 ։
Յ Գլ. Ժդ. 28 ։
Ն Գլ. Ժէ. 2 , 6 , եւ ։
Ւ Գլ. Ժէ. 11 , 22 ։
= Գլ. բ. 59 ։

33 պիս կը քարկոծէք : Հրէաները պատասխան տուին
անոր՝ ըսելով . Բարի գործի համար քեզ չենք
քարկոծեր , հապա հայհոյութեան համար , և
քանզի դուն որ մարդ ես , Ինքզինքդ Աստուած
34 կ'ընես : Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց .
Ո՞չ որ ձեր օրէնքին մէջը գրուած է . Ես ըսի
35 թէ դուք աստուածներ էք : Թէ որ աստուածներ
կ'անուանէ զանոնք , Որոնց որ Աստուծոյ խօսքը
եղաւ , (ու կարելի չէ որ ան գրուածը աւրուի ,)
36 ասա ան որ Հայրը սրբեց՝ և աշխարհք խըր-
կեց , դուք անոր կ'ըսէք թէ Հայհոյութիւն
կ'ընես , Վասնզի Որդի եմ Աստուծոյ ըսելուս համար :
37 Թէ որ իմ Հօրս գործքերը չեմ գործեր , ինծի
38 մի հաւատաք . Ասա թէ որ կը գործեմ , թէև
ինծի չէք հաւատար , Գործքերուն հաւա-
տացէք , որ գիտնաք ու ճանչնաք՝ թէ Հայրը իմ
մէջս է , և ես անոր մէջ :
39 Դարձեալ կը փնտռէին զանոնք բռնել , և
40 անոնց ձեռքէն ելաւ : Ու գնաց դարձեալ Յորդանա-
նու անդիի կողմը՝ ան տեղը , Ուր որ Յովհաննէս
41 առաջուց կը մկրտէր , ու հոն կեցաւ : Ու շատերը
եկան անոր՝ ու կ'ըսէին . Թէպէ Յովհաննէս մէկ
42 հրաշք մը չըրաւ . Բայց ինչ որ Յովհաննէս ը-
սաւ անոր համար , ամէնը ճշմարիտ էր . և շատ
մարդիկ հոն անոր հաւատացին :

ա Գլ. ե. 18 :
բ Սաղ. ձբ. 6 :
գ Հռով. ժգ. 1 :
դ Գլ. գ. 27 :
ե Գլ. գ. 17 : ե. 36, 37 : ը. 42 :
զ Գլ. ա. 35 : Գլ. թ. 35, 37 :
է Գլ. ե. 17, 18 : Հմր 30 :
ը Գլ. ժե. 24 :
թ Գլ. ե. 36 : ժգ. 10—12 :
ժ Գլ. ժգ. 10, 11 : ժե. 21 :
ի Գլ. ե. 30, 44 : ը. 59 :
լ Գլ. ա. 28 :
խ Գլ. գ. 30 :
ծ Գլ. ը. 30 : ժա. 45 :

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

1 Քրիստոս կը յարուցանէ Յոթս օրուան մեռած Ղազարոսը : 45 Շատ Հրէաներ կը հաւատան : 47 Քահանայապետները և փարիսեցիք ժողով կ'ընեն Քրիստոսի դէմ : 49 Կայիափային

մարգարէութիւնը։ 54 Յիսուս իր անձը կը թագուցանէ։ 55 Զատիկի ատենին կը փնտռեն զանիկայ, և պատուէր կու տան բռնելու։

1 Ու՝ Մարիամին և անոր քրոջը Մարթային գիղէն՝ Ներթանիայէն՝ Ղազարոս անուամբ մէկը
2 հիւանդ էր։ Բ Էր այն Մարիամ էր, որ Տէրը հղում օծեց, ու անոր ոտքերը իր մազերովը սրբեց,
3 որուն եղբայրը Ղազարոս հիւանդ էր։ Ուստի իր քոյրերը հատ խրկեցին անոր՝ ու ըսին. Տէ՛ր, ահա
4 անիկայ՝ որ դուն կը սիրես, հիւանդ է։ Յիսուս երբոր լսեց, ըսաւ. Այս հիւանդութիւնը մահուան համար չէ, ֆհապա Աստուծոյ փառացը համար,
5 որ Աստուծոյ Որդին անով փառաւորուի։ Երբ Յիսուս կը սիրէր Մարթան՝ և անոր քոյրը՝ ու
6 Ղազարոսը։ Ուստի երբոր լսեց թէ հիւանդ է, ե-
7 ղած տեղը երկու օր ալ կեցաւ։ Ետ անկէ հետը ըսաւ աշակերտներուն. Երթա՛նք Հրէաստան
8 երթանք։ Աշակերտները իրեն ըսին. Ռաբբի՛, Հրէաները հիմա քեզ կը փնտռէին քարկոծելու, ու նորէն հո՞ն կ'երթաս։
9 Պատասխան առաւ Յիսուս. Չէ՞ որ օրը տասներկու ժամ է. եթէ որ մէկը ցորեկը քալէ, չսահիր. լինջու-
10 որ աս աշխարհիս լոյսը կը տեսնէ. Բ Նայց եթէ որ մէկը գիշերը քալէ, կը սահի. լինջու որ իր հո-
11 տը լոյս չկայ։ Ա՛յս բաները ըսելէն ետև՝ ըսաւ անոնց. Ղազարոս մեր բարեկամը քնացած է.
12 բայց կ'երթամ որ անկէ արթընցնեմ։ Իր աշակերտները ըսին. Տէ՛ր՝ եթէ որ քնացած է, պի-
13 տի առողջանայ։ Իսկ Յիսուս անոր մեռնելուն համար կ'ըսէր. բայց անոնք կը կարծէին թէ քուն

— Ղև. ժ. 38, 39։
Բ Մտա. խզ. 7։ Մար. ժդ. 3։ Գլ. ժբ. 3։
ֆ Գլ. թ. 3։ Հմմ 40։
Գ Գլ. ժ. 40։
Է Գլ. ժ. 31։
Ը Գլ. թ. 4։
Թ Գլ. ժբ. 35։
Ժ ր Օր. լա. 16։ Դան. ժբ. 2։ Մտա. թ. 24։ Գոր. է. 59։
ա Կոր. ժե. 18, 51։

14 քնանալուն համար կ'ըսէր : Ան առնոր Յիսուս
15 յայտնապէս ըսաւ անոնց . Ղազարոս մեռաւ . Եւ
ես ուրախ եմ ձեզի համար՝ որ հոն չէի , որ դուք
16 հաւատաք . բայց երթանք անոր : Թովմաս՝
որ Երկուորեակ կ'ըսուէր , ըսաւ իր աշակերտա-
կիցներուն . Մենք ալ երթանք՝ որ անոր հետը
մեռնինք :
17 Յիսուս երբոր եկաւ , գտաւ որ անիկայ արդէն
18 չորս օրուան գերեզմանը դրուած էր : Ու Բե-
թանիա՝ Երուսաղէմին մօտ էր՝ տասնուհինգ ա-
19 պարիզի չափ : Եւ Հրէաներէն շատերը Մար-
թային ու Մարիամին եկած էին որ մխիթարեն
20 զանոնք՝ իրենց եղբօրը համար : Երբ՝ երբոր լսեց
Մարթա թէ Յիսուս կու գայ , զանիկայ դիմաւորե-
լու գնաց . բայց Մարիամ տանը մէջ նստեր էր :
21 Եւ Մարթա ըսաւ Յիսուսին . Տէր՝ թէ որ հոս
22 ըլլայիր , իմ եղբայրս չէր մեռներ . Բայց գիտեմ
որ հիմա ալ ինչ որ խնդրես Աստուծմէ ,
23 Աստուած պիտի տայ քեզի : Յիսուս ըսաւ անոր .
24 Քու եղբայրդ յարութիւն պիտի առնէ : Մար-
թա ըսաւ անոր . Գիտեմ որ յարութեան ժա-
մանակը՝ վերջին օրը յարութիւն պիտի առնէ :
25 Յիսուս ըսաւ անոր . Ես եմ յարութիւնը և
կեանքը . Ան որ ինծի կը հաւատայ , թէև
26 մեռնի՝ պիտի ապրի . Եւ ան ամէնը որ կենդանի
է ու ինծի կը հաւատայ , յաւիտեան պիտի չմե-
27 ռնի . դուն կը հաւատաս սորա : Ըսաւ անոր .
Այո՛ Տէր՝ ես հաւատացեր եմ՝ որ դուն ես
Քրիստոսը Աստուծոյ Որդին , որ աշխարհք գալու
28 էիր : Ու երբոր սա ըսաւ , գնաց իր քոյրը Ա-
րիամը գաղտուկ մը կանչեց՝ ըսելով . Վարդա-

* ԳԼ . թ . 31 :
† Ղա . ԺԶ . 14 ; ԳԼ . ե . 29 ;
ե . 11 :
‡ ԳԼ . ե . 21 ; զ . 39 , 40 , 44 ; ե Յով . ե . 10 ,
ԼԱ :
§ ԳԼ . ա . 4 ; զ . 35 ; ԺԶ . 6 ; Մաա . ԺԶ . 16 ; ԳԼ . գ . 42 ;
Կող . գ . 4 ; ա Յով . ա . 1 , 2 ; զ . 14 , 70 :

29 պետրոս եկեր է՝ ու քեզ կը կանչէ : Ընիկայ լսա-
30 ծին պէս՝ շուտ մը ելաւ ու եկաւ անոր : Իսկ Յի-
սուս դեռ գեղը եկած չէր . հապա այն տեղն էր ,
31 ուր որ Մարթա զանիկայ դիմաւորեց : Ետքը
հրէաները որ անոր հետը տանը մէջն էին՝ ու կը
մխիթարէին զանիկայ , երբոր տեսան որ Մարիամ
շուտ մը ելաւ ու գնաց , իրենք ալ անոր հետևե-
ցան , ըսելով թէ Գերեզմանը կ'երթայ՝ որ հոն
32 տեղը լայ : Իսկ Մարիամ երբոր Յիսուսին եղած
տեղը եկաւ , ու զանիկայ տեսաւ , անոր ոտքը խո-
նարհելով ըսաւ անոր . Տէր՝ թէ որ հոս ըլլայիր ,
33 իմ եղբայրս չէր մեռներ : Յիսուս երբոր տեսաւ
անիկայ որ կու լար , և անոր հետ եղող հրէանե-
րը որ կու լային , իր հոգւոյն մէջ հառաչեց ու
34 խռովեցաւ , ու ըսաւ . Ո՞ւր դրած էք անիկայ .
35 ըսին իրեն . Տէր՝ եկած ու տես : Յիսուս լա-
36 յաւ : Ուստի հրէաները կ'ըսէին . Նայեցէք
37 ի՛նչպէս կը սիրէր զանիկայ : Ոմանցմէ ոմանք ալ
կ'ըսէին . Մարիկայ ը որ կոյրին աչքերը բացաւ ,
38 չէ՞ր կրնար ընել՝ որ ասոր ալ չմեռնէր : Յիսու
նորէն իր սրտին մէջ հառաչելով՝ գերեզմանը կո-
ղայ . և անիկայ քարայր մըն էր , ու անոր վրայ
39 քար մը դրուած էր : Յիսուս ըսաւ . Վերցէք
քարը . մեռելին քոյրը Մարթան ըսաւ
անոր . Տէր՝ արդէն հոտած պիտի ըլլայ , ինչու որ
40 չորս օրուան է : Ըսաւ անոր Յիսուս . Քեզի
չըսի՞ որ՝ եթէ հաւատաս , ե Աստուծոյ փառքը
41 պիտի տեսնես : Ան առնեն վերցուցին քարը .
և Յիսուս իր աչքերը վեր վերցուց ու ըսաւ .
Հա՛յր՝ շնորհակալ եմ քեզմէ , որ ինծի լսեցիր :
42 Ու ես գիտէի որ ամէն առեն ինծի կը լսես . զ բայց
ասոր բոլորտիքը կայնող ժողովուրդին համար ըսի ,

ա Հմր 19 :
հ Հմր 21 :
յ Ղս . ԺԹ . 41 :
ղ Գլ . Թ . 6 :
ե Հմր 4 , 23 :
զ Գլ . Ժբ . 30 :

43 որ հաւատան թէ դուն խրկեցիր զիս : Եւ ասս
ըսելէն ետքը , մեծ ձայնով մը կանչեց . Ղազարոս
44 դուրս եկուր : Մեռելն ալ ելաւ ոտքերը ու ձեռ-
քերը պատանքով կապած , և երեսը վարշամակով
պատած . Յիսուս ըսաւ անոնց . Ընծըկեցէք ատի-
կայ , ու թողէք որ երթայ :
45 Եւ ՚բէհանիոյէն շատերը՝ որ Մարիամին եկեր
էին , ՚երբոր Յիսուսին ըրածը տեսան , հաւատա-
46 ցին իրեն : Բայց անոնցմէ ոմանք գացին փարիսե-
ցիներուն , ու Յիսուսի ըրածը անոնց պատմե-
ցին :
47 Ուստի ՚քահանայապետները և փարիսեցիները
ժողով գումարեցին՝ ու ըսին . ՚Ի՞նչ ընենք ,
48 քանզի ասս մարդը շատ հրաշքներ կ՚ընէ : Եթէ որ
անոր ասանկ թող տանք , ամէնքն ալ անոր պի-
տի հաւատան , և ՚հռովմայեցիք պիտի գան՝ ու
49 մեր տեղը ու ազգը պիտի վերցընեն : Եւ անոնց-
մէ մէկը ՚Կայիափա անուամբ՝ որ ան տարուան քա-
հանայապետն էր , ըսաւ անոնց . Դուք բան մը
50 չէք գիտեր . ՚Եւ չէք ալ խորհիր , թէ աղեկ է
մեզի՝ որ մէկ մարդ մը ժողովուրդին համար մեռնի ,
51 ու բոլոր ազգը չկորսուի : Բայց ասս բանը չէ թէ
ինքիրմէն գըուցեց , հապա ան տարուան քահանա-
յապետը ըլլալով , մարգարէացաւ՝ թէ Յիսուս
52 ազգին համար պիտի մեռնէր . Ե՛ւ չէ թէ միայն
ազգին համար , ՚հապա որ Աստուծոյ ցիրուցան
եղած որդիները ալ մէկտեղ ժողվէ :
53 Եւ ան օրէն ետև խորհուրդ ըրին որ սպաննեն
54 զանիկայ : ՚Ուստի Յիսուս անկէ ետքը համար-

ա Գլ . բ . 7 ։
բ Գլ . բ . 23 ։ ժ . 42 ։ ժբ . 11 , 18 ։
գ Սաղ . բ . 2 ։ Մաս . իգ . 3 ։ Մար . ժգ . 1 ։ Ղու . իբ . 2 ։
դ Գլ . ժբ . 19 ։ Գոր . դ . 16 ։
ե Ղու . գ . 2 ։ Գլ . ժբ . 14 ։ Գոր . դ . 6 ։
զ Գլ . ժբ . 14 ։
է Ես . խթ . 6 ։ ա Յով . բ . 2 ։
ը Գլ . ժ . 16 ։ Եփես . բ . 14 , 15 , 16 , 17 ։
թ Գլ . դ . 1 , 3 ։ է . 1 ։

ձակ էր պատմեր Հրէից մէջ , հապա անկէ անոնց պատմին մեզ ալ մը դնայ . մէկ քաղաք մը՝ որուն անունը Եփրայիմ էր . ու իր աշակերտներուն հետ հոն կը կենար :

55 Ու Հրէից զատիկը մօտ էր , ու անոնց շատ մարդիկ զատկէն առաջ Երուսաղէմ եկան , որ
56 ինքզինքնին մաքրեն . Ու Յիսուսը կը փնտռէին , ու տաճարին մէջ կեցած առներնին իրարու կ'ըսէին . Ձեզի ի՞նչպէս կ'երեւնայ , թէ ան տօնին չգայ : Հակ քահանայապետներն ու փարիսեցիները պատուէր տուեր էին , որ եթէ մէկը գիտնայ անոր մասը մեզ յայտնէ՝ իմացընէ , որ անիկայ բռնեն :

ԳԼ . ԺՈՒ

1 Յիսուս կը գովէ Մարիամը՝ որ իր ոտքը օծեց : 9 Ժողովուրդը կու գայ Ղազարոսը տեսնելու : 10 Քահանայապետները խորհուրդ կ'ընեն զանիկայ սպաննելու : 12 Քրիստոս իր վրայ հնծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ : 20 Հանի մը Յոյներ կ'ուզեն զինքը տեսնելու : 23 Քրիստոս իր մահը կը նախագուշակէ : 37 Հրէից կուրութիւնը : 42 Իշխաններէն շատերը կը հաւատան Յիսուսին , բայց փարիսեցիներէն վախնալով՝ զանիկայ չեն դաւանիր :

1 Հակ Յիսուս զատկէն վեց օր առաջ Բեթանիա եկաւ , ուր էր Ղազարոս՝ մեռեալը , որն որ
2 Յիսուս յարուցեր էր : Եւ հոն անոր ընթրիք մը ըրին . ու Մարթա պաշտաւորութիւն կ'ընէր , և Ղազարոս անոր հետ սեղան նստողնե-
3 րուն մէկն էր : Հակ Մարիամ մէկ լիտր նարդոսի պատուական մածուքին եղ առնելով , Յիսուսի ոտքերը օծեց , ու իր մազերովը անոր ոտքերը սրբեց . և տունը եղին անուշահոտութեամբը լեցուե-
4 ցաւ . Ան ատենը աշակերտներուն մէկը Հակարիովտացի Սիմոնեան Յուդան՝ որ զանիկայ պիտի
5 մատնէր , ըսաւ . Ինչո՞ւ հարիր աս հոդը չծախուե-

Հ Տե՛ս բ Մն . ԺԹ . 19 :
Ո ԳԼ . բ . 13 ; ե . 1 ; է . 4 ; ը Հմր 8 ;
Ա ԳԼ . ԺԱ . 1 , 43 :
Բ Մատ . իզ . 3 ; Մար . ԺԴ . 3 ;
Գ Ղու . Ժ . 38 , 39 ; ԳԼ . ԺԱ . 2 ;

ցաւ իրենք հարիւր դահեկանի , որ աղքատներուն
6 տրուէր : Ան ըսաւ , չէ թէ աղքատներուն համար
իր հոգն էր , հապա որ գող էր , Տու զանձանակը
ինքը կը պահէր , և ինչ որ ձգուէր՝ ինքը կը
7 կրէր : Ուստի Յիսուս ըսաւ . Ձեռնհաս տուր սորա .
սա բանը իմ պատանքուելուս օրուանը համար
8 պահեց : Վասն զի աղքատները ամէն տեղ ձեր
հետը ունիք , բայց զիս ամէն տեղ չունիք :
9 Ուստի Հրեաներէն շատ ժողովուրդ անոր հոն
ըլլալը իմացան . ու եկան , չէ թէ միայն Յիսուսի
համար , հապա որ Ղազարոսն ալ տեսնեն , զորն
10 որ մեռելներէն յարուց : Ուստի քահանայապետ-
ները խորհուրդ ըրին՝ որ Ղազարոսն ալ մեռցնեն .
11 Վասնզի որ Հրեաներէն շատերը անոր պատճառովը
կ'երթային ու կը հաւատային Յիսուսին :
12 Յետևեալ օրը շատ ժողովուրդ՝ որ տօնին
եկած էին , երբոր լսեցին թէ Յիսուս Երուսաղէմ
13 կու գայ , Ընդունելի ոստեր առին , ու ելան դա-
նիկայ դիմաւորելու , և կ'աղաղակէին . Ովսաննա՝
օրհնեալ է Իսրայէլի թագաւորը՝ որ Տէրոջը անու-
14 նովը կու գայ : Եւ Յիսուս աւանակ մը գտնելով՝
15 անոր վրայ նստաւ , ինչպէս որ գրուած է . Մի՛
վախնար դուստր Սիոնի աղջիկ . ահա քու թագաւորդ
16 կու գայ իշու աւանակի վրայ նստած : Եւ անոր
աշակերտները առաջ չիմացան սա բաները . Յ բայց
երբոր Յիսուս փառաւորուեցաւ , նոյն ատենը մի-
տքերնին բերին , թէ սա բաները անոր համար
գրուած էր , և թէ իրեն սա բաները ըրին անոր :
17 Եւ իր հետը եղող ժողովուրդը վկայութիւն կու-

Դ. Դկ. ժդ. 29 :
Ա. Սամ. իգ. 11 : Ա. Թագ. ժդ. 7 :
Գ. Դկ. ժա. 43 , 44 :
Ղկ. ժդ. 31 :
Գ. Դկ. ժա. 45 : Հմր 18 :
Ա. Սամ. իա. 8 : Ա. Թագ. ժա. 8 : Ղկ. ժթ. 35 , 36 , ամ :
Ա. Սագ. ճժբ. 25 , 26 :
Ա. Սամ. իա. 7 :
Զ. Թագ. ի. 9 :
Ղկ. ժբ. 34 :
Գ. Դկ. է. 39 :
Գ. Դկ. ժդ. 26 :
Հմր 11 :

տար , թէ Ղազարոսը գերեզմանէն դուրս կանչեց ,
18 ու մեռելներէն յարուց զանիկայ : Ասոր համար ալ
ժողովուրդը զանիկայ դիմաւորեց . վասն զի լսեցին
19 թէ անիկայ ասս հրաշքը ըրած էր : Ուստի փարիսե-
ցիները իրարու կ'ըսէին . Կը տեսնէ՞ք որ օգուտ
մը չէք կրնար ընել . ահա բոլոր աշխարհ անոր
ետևէն գնաց :
20 Ու հոն ոմանք մը Յոյներ կային ի տօնին երկրը-
21 պագութիւն ընելու եկողներուն մէջ : Ասոնք Փի-
լիպպոսին եկան , որ Բեթսայիդային Գալիլեայի
էր , և կ'աղաչէին անոր՝ ու կ'ըսէին . Տէր՝
22 կ'ուզենք Յիսուսը տեսնել : Փիլիպպոս եկաւ՝ ու
Անդրէասին ըսաւ . և նորէն Անդրէաս ու Փիլիպպոս
23 Հէրոդէս Յիսուսին ըսին : Յիսուս ալ պատասխան
տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ . Ժամանակը հասաւ , որ
24 փառաւորուի Որդին մարդոյ : Ճշմարիտ ճշմա-
րիտ կ'ըսեմ ձեզի . Թէ որ ցորենին հատը հողին
25 մէջ իյնալով չմեռնի , Ինքը միայնակ կը մնայ . Հա-
պա թէ որ մեռնի , շատ արդիւնք կը բերէ : Ան
որ իր անձը կը սիրէ , պիտի կորսընցընէ զանիկայ .
և ան որ իր անձը աս աշխարհիս մէջ կ'ատէ ,
յաւիտենական կենաց համար պիտի պահէ զանի-
26 կայ : Թէ որ ինծի կը ծառայէ , թող իմ
ետևէս գայ . ու ես ուր որ եմ , իմ ծառաս ալ
հոն պիտի ըլլայ . Թէ որ ինծի կը ծառայէ ,
27 Հայրը պիտի պատուէ զանիկայ : Հիմա իմ հո-
գիս խռոված է . և ինչ ըսեմ , Թէ Հայր՝ զիս
ազատէ աս ժամէն . Բայց ես ասոր համար եկայ

ե Գլ . ժա . 47 , 48 ,
զ Գոր . ժէ . 4 ,
է Գ Թագ . ը . 41 , 42 , Գոր .
ը . 27 ,
ը Գլ . ա . 44 ,
թ Գլ . ժգ . 32 , ժէ . 1 ,
ժ ա Կոր . ժե . 36 ,
ի Մատ . ժ . 39 , ժգ . 25 ,
Մար . ը . 35 , Ղու . թ .
24 , ժէ . 33 ,
լ Գլ . ժգ . 3 , ժէ . 24 , Ա
Թես . գ . 16 ,
խ Մատ . իզ . 38 , 39 , Ղու . ժբ .
50 , Գլ . ժգ . 21 ,
ծ Ղու . իբ . 53 , Գլ . ժբ . 37 ,

28 աս ժամին : [*]Այլ՝ փառաւորէ քու անունդ .
Ետեւ ասոնք ձայն մը եկաւ երկինքէն . Փառաւո-
29 րեցի ալ , ու նորէն պիտի փառաւորեմ : Ու
ժողովուրդը որ կայներ էր ու կը լսէր , կ'ըսէին՝
Որոտում կ'ըլլայ . ոմանք ալ կ'ըսէին՝ [*]Բնչտակ
30 խօսեցաւ իրեն հետ : Յիսուս պատասխան
տուաւ ու ըսաւ . [~]Այս ձայնը ինծի համար չե-
31 կաւ , հապա ձեզի համար : [*]Հիմա է աս աշ-
խարհիս դատաստանը , հիմա աս աշխարհիս [*]իշ-
32 խանը դուրս պիտի ձգուի : Ես ալ երբոր երկ-
րէն բարձրանամ , [*]ամէնն ալ ինծի պիտի քա-
33 շեմ : [:]Այս բանս կը զրուցէր՝ իմացընելով թէ
34 ինչ կերպ մահով պիտի մեռնէր : Ժողովուրդը
անոր պատասխանեց . [*]Մենք օրէնքէն լսեցինք՝ որ
Քրիստոսը յաւիտեան կը մնայ , և դուն ինտո՞ր
կ'ըսես թէ պէտք է Որդին մարդոյ բարձրանայ .
35 ո՞վ է աս Որդին մարդոյ : Ու Յիսուս անոնց
ըսաւ . Դիչ մը աւեն ալ [~]լոյսը ձեր հետն է .
[*]քանի որ լոյսը ունիք՝ քալեցէք , որ չըլլայ թէ
մութը ձեր վրայ հասնի . [+]ինչու որ խաւարի մէջ
36 քալողը չգիտեր թէ ո՛ւր կ'երթայ : Քանի որ լոյսը
ունիք , հաւատացէք ան լոյսին՝ [*]որ լուսոյ որդիք
ըլլաք . Յիսուս աս բաները զրուցեց , ու գնաց
[§]պահուընցաւ անոնցմէ :
37 Ու թէպէտ այնքան հրաշքներ ըրած էր անոնց
38 առջեւը , բայց անոնք չէին հաւատար իրեն . Որ

[*] Մատ . գ . 17 :
[~] Գլ . ժա . 42 :
[*] Մատ . ժբ . 29 : Ղու . ժ . 18 : Գլ . ժգ . 30 : ժչ . 11 : Գոր . իչ . 18 : բ Կոր . գ . 4 : Եփես . բ . 2 : չ . 12 :
[*] Գլ . դ . 14 : ը . 28 :
[*] Հռով . ե . 18 : Եբր . բ . 9 :
[:] Գլ . ժբ . 32 :
[*] Սաղ . ձթ . 36 , 37 : ճժ . 4 : Ես . թ . 7 : ծգ . 8 : Եզեկ . լէ . 25 : Դան . բ . 44 : է . 14 , 27 : Միք . գ . 7 :
[~] Գլ . ա . 9 : ը . 12 : թ . 5 : Հմր 46 :
[*] Երեմ . ժգ . 16 : Եփես . ե . 8 :
[+] Գլ . ժա . 10 : ա Յով . բ . 11 :
[:] Ղու . ժչ . 8 : Եփես . ե . 8 : ա Թես . ե . 5 : ա Յով . բ . 9 , 10 , 11 :
[§] Գլ . ը . 59 : ժա . 54 :

կատարուի Աստուծմէ մարգարէին խօսքը , որ ըսաւ ·
՝Տէր՝ ո՞վ հաւատաց մեր պատգամիս լուրին , ու Տէ-
39 *րոջը բազուկը որո՞ւ յայտնուեցաւ :* Ասոր համար
չէին կրնար հաւատալ , որ դարձեալ կ՚ըսէ Աստ-
40 *ուած · ՝Անոնց աչքերը կուրցուց , և անոնց սիրտերը*
թմրեցուց , որ չերեսով թէ աչքովնին տեսնեն , ու
սրտովնին խելամտին , և դարձի գան , ու ես անոնք
41 *բժշկեմ՝ :* Ասիկա խօսեցաւ Եսայի՝ երբոր տեսաւ
42 անոր փառքը , ու խօսեցաւ անոր վրայով : Այսու
ամենայնիւ իշխաններէն ալ շատերը իրեն հաւա-
տացին · Բայց փարիսեցիներուն համար դանիկայ
չէին դաւաներ , որ ժողովարանէն դուրս չձգուին ·
43 ՝Վասն զի որ մարդոց փառքը Աստուծոյ փառքէն
աւելի սիրեցին :

44 Յիսուս կ՚աղաղակէր ու կ՚ըսէր · ՚Ան որ
ինծի կը հաւատայ՝ ինծի չհաւատար , հապա զիս
45 *խրկողին · ՝Ու ան որ զիս կը տեսնէ , զիս խրկողը*
46 *կը տեսնէ :* Ես լոյս եկայ աշխարհ , որ ամէն
47 *ով որ ինծի հաւատայ , խաւարի մէջ չմնայ :* Ե-
թէ որ մէկը իմ խօսքերս լսէ՝ ու չհաւատայ , Ես
անիկայ չեմ դատեր · ՝Քանզի ես չեկայ որ աշ-
խարհը դատեմ , հապա որ աշխարհը փրկեմ :
48 ՝Ան որ զիս կ՚անարգէ , և իմ խօսքերս չընդունիր ,
կայ մէկը որ զանիկայ կը դատէ · Ան խօսքը որ
ես խօսեցայ , ան պիտի դատէ զանիկայ վերջին
49 օրը : Վասն զի որ Ես ինքիմմէս չխօսեցայ · Հապա
Հայրը՝ որ զիս խրկեց , ինքը ինծի պատուիրեց
՝ինչ որ պիտի ըսեմ՝ և ինչ որ պիտի խօսիմ :

ա Նա · ծգ · 1 ; Հռով · ժ · 16 ;
բ Նա · զ · 9 , 10 ; Մատ · ժգ · 14 ;
գ Նա · զ · 1 ;
դ Գլ · է · 13 ; Թ · 22 ;
ե Գլ · ե · 44 ;
զ Մար · Թ · 36 ; ա Պետ · ա · 21 ;
է Գլ · ժգ · 9 ;
ը Հմր 35 , 36 ; Գլ · գ · 19 ; ը · 12 ; Թ · 5 , 39 ;
թ Գլ · ե · 45 ; ը · 15 , 26 ;
ժ Գլ · գ · 17 ;
ի Ղու · ժ · 16 ;
լ ր Օր · ժը · 19 ; Մար · ժզ · 16 ;
խ Գլ · բ · 38 ; ժգ · 10 ;
ծ ր Օր · ժը · 18 ;

50 Նա պիտեմ՝ որ անոր պատուիրածը յաւիտենական
կեանք է. ուստի ինչ որ ես կը խօսիմ, ինստոր
որ Հայրը ինծի ըսաւ, անանկ կը խօսիմ։

ԳԼ· Ժ·Գ

1 Յիսուս իր աշակերտներուն ոտքերը կը լուայ, յորդորելով
զանոնք որ խոնարհութեամբ և սիրով վարուին իրարու հետ.
18 կը նախատձայնէ Յուդային զինքը մատնելը, և մէկ նշանով
մը մատնիչին ո՛վ ըլլալը կը յայտնէ Յովհաննէսին. 31 կը
պատուիրէ իր աշակերտներուն միմեանք սիրել, 36 և կ՚իմա-
ցընէ Պետրոսին՝ թէ պիտի ուրանայ զինքը։

1 – Զատկի տօնէն առաջ՝ Յիսուս գիտնալով թէ
Ե իր ժամանակը հասեր է՝ որ աս աշխարհէս
երթայ Հօրը քովը, սիրելով իրենները որ աշխարհի
մէջ էին, մինչև վերջն ալ սիրեց զանոնք։
2 Ու ընթրիքը որ կ՚ըլլար, (Սատանան արդէն
Իսկարիովտացի Սիմոնեան Յուդային սրտին մէջը
3 դրեր էր, որ զանիկայ մատնէ.) Յիսուս գիտնա-
լով թէ Հայրը ամէն բան իր ձեռքը տուաւ,
Ե և թէ ինքը Աստուծմէ ելաւ՝ ու Աստուծոյ քովը
4 կ՚երթայ, Ընթրիքէն ելաւ, և հանդերձները
միկդի դրաւ, ու գինջակ մը առնելով մէջքը
5 փաթթեց։ Ետքը կոնքին մէջ ջուր լեցուց, ու
սկսաւ աշակերտներուն ոտքերը լուալ, և անոր իր
6 փաթթուած գինջակովը սրբել։ Ուստի եկաւ
Սիմոն Պետրոսին. անիկ ալ ըսաւ անոր. Տէր՝
7 Ե դուն իմ ոտքերս պիտի լուաս։ Յիսուս պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ անոր. Ես ինչ որ կ՚ը-
նեմ՝ դուն հիմա չես իմանար, Ը հապա ետքը պի-
8 տի իմանաս։ Պետրոս ըսաւ անոր. Երբեք դուն
իմ ոտքերս պիտի չլուաս. պատասխան տուաւ ա-

– Մատ· իզ· 2։
Ե ԳԼ· ժբ· 23։ ժէ· 1, 11։
Ը Ղու· իբ· 3։ Հմր 27։
Թ Մատ· ժա· 27։ իբ· 18։ ԳԼ· գ· 35։ ժէ· 2։ Գոր· բ· 36։ ա Կոր· ժե· 27։ Եբր· բ· 8։
Ժ ԳԼ· բ· 42։ ժգ· 28։
ԺԱ Ղու· իբ· 27։ Փիլ· բ· 7, 8։
ԺԲ Տես Մատ· գ· 14։
ԺԳ Հմր 12։

նոր Յիսուս . Բ թէ ոք քեզ չլուայ , դուն ինծի
9 հետ բաժին չունիս : Սիմոն Պետրոս ըսաւ անոր .
Տէր՝ չէ թէ միայն ոտքերս , հապա նաև ձեռ-
10 քերս ու գլուխս : Յիսուս ըսաւ անոր . Լուա-
ցուածին՝ ոտքերը լուալէն ՚ի զատ ուրիշ բան
պէտք չէ , այլ բոլորովին մաքուր է . և ձեր դուք
11 մաքուր էք , բայց չէ թէ ամէնքդ : Վասն զի
գիտէր զանիկայ որ զինքը պիտի մատնէր . անոր
12 համար ըսաւ՝ Ձէ թէ ամէնքդ ալ մաքուր էք : Ու
երբոր անոնց ոտքերը լուացեր , և իր հանդերձները
առնելով՝ նորէն սեղան նստաւ , ըսաւ անոնց .
13 Գիտէ՞ք ի՛նչ ըրի ձեզի : Դուք զիս Վարդապետ
ու Տէր կը կոչէք , և աղէկ կ՚ըսէք . ինչու որ
14 այնպէս եմ : Ե՛ապա թէ որ ես Տէրս ու վարդա-
պետս ձեր ոտքերը լուացի , ձեր պէտք է որ դուք ալ
15 իրարու ոտքերը լուանք : Վասն զի ձեզի մէկ օրի-
նակ մը տուի , որ ինծոր ես ձեզի ըրի՝ դուք ալ
16 ընէք : Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի . ծառան
իր տիրոջմէն մեծ չէ , ոչ ալ խրկուածը զին-
17 քը խրկողէն մեծ է : Եթէ դուք ասոնք գիտնաք
18 էք , երանելի էք՝ թէ որ ասոնք կատարէք : Ձէ
թէ ձեր ամէնուն համար կ՚ըսեմ , Ես գիտեմ զանոնք
որ ես ընտրեցի , հապա որ ան
գրուածը կատարուի թէ՝ Ան որ իմ հետս հաց
19 կ՚ուտէր , ինծի դէմ կրունկ վերցուց : Ասկա-
ուընէ կ՚ըսեմ ձեզի՝ քանի որ չէ եղեր , որ երբոր

Բ Գլ . գ . 5 ։ ա Կոր . ղ . 11 ։ Եփես . ե . 26 ։ Տիտ . գ . 5 ։ Եբր . ժ . 22 ։
Ժ Գլ . ժե . 3 ։
Ի Գլ . զ . 65 ։
Լ Մատ . իգ . 8 , 10 ։ Ղուկ . զ . 46 ։ ա Կոր . ը . 6 ։ ժբ . 3 ։ Փիլ . բ . 11 ։
Խ Ղուկ . իբ . 27 ։
Ծ Հռով . ժբ . 10 ։ Գաղ . զ . 1 , 2 ։ ա Պետ . ե . 5 ։
Կ Մատ . ժա . 29 ։ Փիլ . բ . 5 ։ ա Պետ . բ . 21 ։ ա Յովհ . բ . 6 ։
Հ Մատ . ժ . 24 ։ Ղուկ . զ . 40 ։ Գլ . ժե . 20 ։
Ձ Ցակ . ա . 25 ։
Ղ Սաղ . խա . 9 ։ Մատ . իգ . 28 ։ Հմր 21
Ճ Գլ . ժգ . 29 ։ ժզ . 4 ։

20 ըլլայ՝ հաւատաք թէ ես ան եմ : ՛ Ամէնէն
ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի . Ո՛վ որ կ՚ընդունի ան-
կայ որ ես կը խրկեմ , զիս կ՚ընդունի . և ո՛վ որ
զիս կ՚ընդունի , զիս խրկողը կ՚ընդունի :
21 ՛ Յիսուս երբոր ասս ըսաւ , ՚ի՛ր հոգիին մէջ
խռովեցաւ , և վկայեց ըսելով . Ամէնէն ճշմա-
րիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Ո՛ր ձեզմէ մէկը զիս պիտի
22 մատնէ : Աւետ աշակերտները տարակուսած իրա-
րու կը նայէին , թէ ո՛րու համար կը զրուցէ :
23 ՚ Ու աշակերտներէն մէկը կար Յիսուսին *գովը
24 նստած , որն որ Յիսուս կը սիրէր : Ու Սիմոն
Պետրոս անոր աչք կ՚ընէր հարցընելու՝ թէ ո՞վ
25 պիտի ըլլայ անիկայ՝ որուն համար կը զրուցէ : Ան
ալ Յիսուսին կուրծքին վրայ իյնալով՝ ըսաւ ա-
26 նոր . Տէ՛ր՝ ո՞վ է ան : Յիսուս պատասխան
տուաւ . Անիկայ է որուն որ պատառը կը թրջեմ
ու կու տամ . և թրջելով պատառը Իսկարիով-
27 տացի Սիմոնեան Յուդային տուաւ : Ու պատա-
ռէն ետքը Սատանան անոր ներսը մտաւ : Ու Յի-
սուս ըսաւ անոր . Ինչ որ պիտի ընես , շուտո՛վ
28 ըրէ : Բայց ասոնք սեղան նստողներէն մէկը
չհասկըցաւ , թէ ինչու՞ համար ըսաւ անոր :
29 Ալան զի ոմանք կը խորհէին թէ ¹ որովհետև
դանձանակը Յուդան կը պահէր , Յիսուս անոր
կ՚ըսէր . Զոհանո՛ւ առ ինչ որ մեզի ասս տօնին
պէտք է , կամ թէ որ աղքատներուն բան մը
30 տայ : Անիկայ ալ պատառը առածին պէս՝ շուտ
մը դուրս ելաւ , ու գիշեր էր :
31 Ու երբոր անիկայ դուրս ելաւ , Յիսուս ըսաւ .

՛ Մատ . ժ . 40 ; ի՛ . 40 ; Ղու . ժ . 16 ;
՚ Մատ . իգ . 21 ; Մար . ժգ . 18 ; Ղու . իբ . 21 ;
՝ Գա . ժբ . 27 ;
՞ Գոր . ա . 17 ; ա Ցովհ . բ . 19 ;
՟ Գա . ժթ . 26 ; բ . 2 ; իա . 7 , 20 , 24 ;
* Ցովհ . գոգը
՞ Ղու . իբ . 3 ; Գա . գ . 71 ;
՟ Գա . ժբ . 6 ;

Հ Հիմա փառաւորուեցաւ Որդին մարդոյ , ՟ու
32 Աստուած փառաւորուեցաւ անով . ՟ Եթէ որ Աստուած անով փառաւորուեցաւ , Աստուած ալ անիկայ իր անձովը պիտի փառաւորէ , Եւ շուտով
33 պիտի փառաւորէ անիկայ : Մրդեակք՝ քիչ մը աւելն ալ ձեզի հետ եմ . զիս պիտի փնտռէք . ՟ և ինչպէս որ Հրեաներուն ըսի՝ Թէ Ուր որ ես կ'երթամ , դուք չէք կրնար գալ , հիմա ձեզի ալ
34 կ'ըսեմ : ՟ Նոր պատուիրան մը կու տամ ձեզի՝ որ միկզմիկ սիրէք , ինծոր որ ես ձեզ սիրեցի , որ
35 դուք ալ միկզմիկ սիրէք : ՟ Ասով ամէնը պիտի գիտնան՝ Թէ իմ աշակերտներս էք , Թէ որ իրա-
36 րու միջև սէր ունենաք : Սիմոն Պետրոս ըսաւ անոր . Տէր՝ ո՞ւր կ'երթաս . Յիսուս պատասխանեց ուսաւ անոր . Ուր որ ես կ'երթամ , դուն հիմա չես կրնար իմ ետևէս գալ , ՟ բայց ետքը պի-
37 տի գաս իմ ետևէս : Պետրոս ըսաւ անոր . Տէր՝ ինչո՞ւ հիմա չեմ կրնար քու ետևէդ գալ . ֊ես իմ
38 կեանքս ալ քեզի համար պիտի դնեմ : Յիսուս պատասխանեց ուսաւ անոր . Քու կեա՞նքդ պիտի դնես ինծի համար . Ճշմարի՛տ ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի , Հաւը պիտի չխօսի՝ մինչև որ դուն երեք անգամ զիս ուրանաս :

Հ Գլ . ԺԲ . 23 :
՟ Գլ . ԺԳ . 18 . ա Պետ . դ . 11 :
՟ Գլ . ԺԷ . 1 , 4 , 5 , 6 :
֊ Գլ . ԺԲ . 23 :
֊ Գլ . է . 34 : բ . 21 :
Ղ Ղև . ԺԹ . 18 : Գլ . ԺԷ . 12 , 17 : Եփես . ե . 2 : ա Թես . դ . 9 : Ցակ . բ . 8 : ա Պետ . ա . 22 : ա Ցով . բ . 7 , 8 : գ . 11 , 23 : դ . 21 :
՟ ա Ցով . բ . 5 : գ . 20 :
՟ Գլ . իա . 18 : բ Պետ . ա . 14 :
֊ Մատ . իգ . 33 , 34 , 35 : Մար . ԺԳ . 29 , 30 , 31 : Ղուկ . իբ . 33 , 34 :

ԳԼ . ԺԴ

1 Ֆրիսաոս կը մխիթարէ իր աշակերտները՝ երկնային երջանկութեան յոյսը անոնց առջևը դնելով . 6 կը ծանուցանէ Թէ ինքն է ճանապարհը՝ ճշմարտութիւնը և կեանքը , և Թէ ինքը Հօրը հետ մէկ է . 13 կը խոստանայ որ իր անունովը եղած աղօթքը պիտի կատարուի . 15 կը պատուիրէ սէր և հնա-

զանգուածին ունենալ իրեն . 16 կը խոստանայ իրկնել Մխի-թարիչ Սուրբ Հոգին . 27 ու իր խաղաղութիւնը կու տայ անոնց :

1 — Ա՛լրտեղնիդ չխռովի . Աստուծո՛յ հաւատացէք ,
2 ինծի՛ ալ հաւատացէք : Իմ *ա՛ր օրս տունը շատ բնակարաններ կան . ապա թէ ոչ՝ ես ձեզի պիտի ըսէի . ե *ա՛ր կ'երթամ ու ձեզի տեղ կը
3 պատրաստեմ : Ու թէ երբ երթամ ու ձեզի տեղ պատրաստեմ , դ՚նորէն կու գամ՝ և ձեզ քովս կ'առնեմ . ը որպէս զի ուր որ ես եմ՝ դուք ալ
4 հոն ըլլաք : Ու ուր որ ես կ'երթամ՝ գիտէք , ու ճամբան ալ գիտէք .
5 Թովմաս ըսաւ անոր . Տէ՛ր՝ չենք գիտեր ուր կ'երթաս , և ի՞նչպէս կրնանք ճամբան գիտնալ :
6 Յիսուս ըսաւ անոր . թ Ես եմ ճամբան ու ճշմարտութիւնը ու *ի կեանքը . ժ Ոչ ոք *ա՛ր քովս
7 չգայ , եթէ ոչ ինծմով : ի Թէ որ զիս ճանչնայիք՝ իմ *ա՛յրս ալ կը ճանչնայիք , և ասկէ ետև կը ճանչնաք անոր՝ ու տեսած անոր :
8 Փիլիպպոս ըսաւ անոր . Տէ՛ր՝ *ա՛յրը մեզի
9 ցուցո՛ւր , ու հերիք է մեզի : Ըսաւ անոր Յիսուս . Այդքան ժամանակ ձեզի հետ եմ , և զիս չճանչցար Փիլիպպոս . ժ Ան որ զիս տեսաւ՝ *ա՛յրը տեսաւ , և դուն ինծմէ կ'ըսես՝ Թէ
10 *ա՛յրը մեզի ցուցո՛ւր : Չե՞ս հաւատար , ի թէ ես *ա՛ր մէջն եմ , ու *ա՛յրը իմ մէջս է . ան խօսքերը որ ես ձեզի կը խօսիմ , Ես չէ՛ թէ ինքիրմէս կը խօսիմ , հապա *ա՛յրը որ իմ մէջս բնակած է , անիկայ կը գործէ ան գործքերը :

1 Ես 27 ։ Գլ ։ ժգ ։ 3 , 22 ։
2 Գլ ։ ժգ ։ 33 , 36 ։
3 Ես 18 , 28 ։ Գոր ։ ա ։ 11 ։
4 Գլ ։ ժբ ։ 26 ։ ժէ ։ 24 ։ ա Թես ։ գ ։ 16 ։
5 Եբր ։ թ ։ 8 ։
6 Գլ ։ ա ։ 17 ։ բ ։ 32 ։
7 Գլ ։ ա ։ 4 ։ ժա ։ 25 ։
8 Գլ ։ ժ ։ 9 ։
9 Գլ ։ բ ։ 19 ։
10 Գլ ։ ժբ ։ 45 ։ Կող ։ ա ։ 15 ։ Եբր ։ ա ։ 3 ։
11 Ես 20 ։ Գլ ։ ժ ։ 38 ։ ժէ ։ 21 , 23 ։
12 Գլ ։ ե ։ 19 ։ է ։ 16 ։ բ ։ 28 ։ ժբ ։ 49 ։

11 Հաւատացէ՛ք ինծի , թէ ես Հօրը մէջն եմ ու
12 Հայրը իմ մէջս է . Ե Ապա թէ ոչ՝ գոնէ գործքե-
րուն համար ինծի հաւատացէ՛ք : Ը Ա՛մէն ամէն
ձեզի կ՚ըսեմ ձեզի թէ , Ան որ ինծի կը հա-
ւատայ , ան գործքերը որ ես կը գործեմ , ինքն
ալ պիտի գործէ , և անոնցմէ աւելի մեծ գործե՛ր
պիտի գործէ . ինչու որ ես Հօրս քովը կ՚երթամ :
13 Եւ ինչ իմ անունովս ինչ որ խնդրէք , պիտի կա-
տարեմ անիկայ , որ Հայրը Որդիովը փառաւո-
14 րուի . Թէ որ իմ անունովս բան մը խնդրէք ,
15 անիկայ պիտի կատարեմ : Թէ որ զիս կը սի-
16 րէք , իմ պատուիրանքներս պահեցէք : Ես ալ
Հօրը պիտի աղաչեմ , Ե ան ուրիշ Մխիթարիչ մը
պիտի տայ ձեզի , որ յաւիտեան ձեզի հետ բնակի ,
17 Զ Ա՛մարտութեան Հոգին , զոր աս աշխարհս
անիկայ չկրնար ընդունիլ . ինչու որ չտեսներ
անիկայ , ու չճանչնար անիկայ . բայց դուք
կը ճանչնաք անիկայ , ինչու որ ձեր քովը կը
18 բնակի , Է և ձեր հետը պիտի ըլլայ : Ը Ձեզ
19 որբ չեմ թողուր , Թ կու գամ ձեզի : Փոքր
մը առեղծէն ետև՝ ալ աշխարհս զիս չտեսներ ,
Ժ բայց դուք պիտի տեսնէք զիս , Ժա ինչու որ ես
կենդանի եմ , և դուք կենդանի պիտի ըլլաք :
20 Ան օրը պիտի գիտնաք Ժբ թէ ես իմ Հօրս մէջն
21 իմ , և դուք իմ մէջս , ես ալ ձեր մէջը : Ժգ Ան

Ե Գլ . ե . 36 ։ ժ . 38 ։
Զ Մատ . իա . 21 ։ Մար . ժգ . 17 ։ Ղու . ժ . 17 ։
Է Մատ . է . 7 ։ իա . 22 ։ Մար . ժա . 24 ։ Ղու . ժա . 9 ։ Գլ . ժե . 7 ։ 16 ։ ժգ . 23 ։ 24 ։ Ցակ . ա . 5 ։ ա Ցով . գ . 22 ։ ե . 14 ։
Ը Հմր 21 , 23 ։ Գլ . ժե . 10 ։ 14 ։ ա Ցով . ե . 3 ։
Թ Գլ . ժե . 26 ։ ժգ . 7 ։ Հռով . ը . 15 ։ 26 ։
Ժ Գլ . ժե . 26 ։ ժգ . 13 ։ ա Ցով . գ . 6 ։
Ժա ա Կոր . բ . 14 ։
Ժբ ա Ցով . բ . 27 ։
Ժգ Մատ . իը . 20 ։
Ժդ Հմր 3 ։ 28 ։
Ժե Գլ . ժգ . 16 ։
Ժզ ա Կոր . ժե . 20 ։
Ժէ Հմր 10 ։ Գլ . ժ . 38 ։ ժե . 21 ։ 23 ։ 26 ։
Ժը Հմր 15 ։ 23 ։ ա Ցով . բ . 5 ։ ե . 3 ։

որ իմ պատուէրներս կը բռնէ՝ ու կը պահէ ա-
նոնք , անիկայ է զիս սիրողը . և ան որ զիս կը
սիրէ՝ իմ Հօրմէս պիտի սիրուի . ու ես անիկայ
պիտի սիրեմ , և ինքզինքս անոր պիտի յայտնեմ :
22 Յ՚սաւ անոր Ղեւդա , (ոչ Իսկարիովտացին .)
Տէ՛ր ի՞նչպէս կ՚ըլլայ որ դուն ինքզինքդ մեզի պի-
23 տի յայտնես , և չէ թէ աշխարհին : Յիսուս
պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր . ՚Թէ որ մէ-
կը զիս կը սիրէ՝ իմ խօսքս պիտի պահէ . ու իմ
Հայրս անիկայ պիտի սիրէ . ՚և անոր պիտի
24 գանք , ու անոր քովը օթևան պիտի ընենք : Ան
որ զիս չսիրեր , իմ խօսքերս չպահեր . ԵՒու ան
խօսքը որ կը լսէք՝ իմն չէ , հապա Հօրը՝ որ զիս
25 խրկեց : Ա՛յս բաները ձեզի խօսեցայ՝ քանի որ ձեր
26 քովն եմ : ՚Բայց Ախիթարիչը՝ Սուրբ Հոգին՝
որ Հայրը իմ անունովս պիտի խրկէ , ՚անիկայ
ձեզի բոլորը պիտի սորվեցընէ , և ի՞նչ որ ձեզի
27 ըսի՝ միտքերնիդ պիտի բերէ : ՚Խաղաղութիւն
կը թողում ձեզի , իմ խաղաղութիւնս կու տամ
ձեզի . չէ թէ ինչպէս որ աշխարհս կու տայ՝ ես
ձեզի կու տամ . ՚սիրտերնիդ չխռովի , ու չվախ-
28 նայ : Լ՚սեցիք որ ես ըսի ձեզի թէ , Կ՚եր-
թամ ու ձեզի կու գամ . ՚թէ որ զիս սիրէիք ,
պիտի ուրախանայիք , *թէ ես Հօրը քով
կ՚երթամ . ՚ինչու որ իմ Հայրս ինծմէ մեծ
29 է : ՚ԵՒու հիմակուց գոռ չեղած ըսի ձեզի ,
30 որ երբոր ըլլայ՝ հաւատաք : ԵՒէ ձեր հետը շատ
պիտի չխօսիմ . ՚ինչու որ աս աշխարհիս իշխանը

ե Ղու· զ· 16 ։
՚ Հմր 15 ։
՚ ա Ցօհ· բ· 24 ։ Ցայտ· գ· 20 ։
է Հմր 10 ։ ԳԼ· ե· 19 , 88 ։
է· 16 ։ ը· 28 ։ ժբ· 49 ։
՚ Հմր 16 ։ Ղու· իդ· 49 ։
ԳԼ· ժե· 26 ։ ժզ· 7 ։
՚ ԳԼ· բ· 22 ։ ժբ· 16 ։ ժզ·
13 ։ ա Ցօհ· բ· 20 , 27 ։

յ Փիլ· գ· 7 ։ Կող· գ· 15 ։
՚ Հմր 1 ։
ֆ Հմր 8 , 18 ։
+ Հմր 12 ։ ԳԼ· ժզ· 16 ։ ի· 17 ։
* Ո՛չԵ՛ որ ըսի Թէ՝
՚ ԳԼ· ե· 18 ։ ժ· 30 ։ Փիլ· բ· 6 ։
ֆ ԳԼ· ժգ· 19 ։ ժզ· 4 ։
՚ ԳԼ· ժբ· 31 ։ ժզ· 11 ։

31 կու գայ , և իմ վրաս բան մը չունի . Այլայն թէ աշխարհս գիտնայ որ ես Հայրը կը սիրեմ , Բ ու ինչպէս որ Հայրը ինծի պատուիրեց , անանկ կ'ընեմ . ելէ՛ք առէ՛ք երթանք :

ԳԼ . ԺՆ

1 Քրիստոսի ու իր աղաւնիներուն մէջ եղած միխիթարութիւնը և փոխադարձ սէրը՝ որմէն առատութիւն բացատրուած : 18 Քրիստոսի աշակերտներուն միխիթարութիւնը՝ երբոր անոնք աշխարհիս առեջն կ'ըլլան և կը հալածուին : 26 Սուրբ Հոգիին և առաքեալներուն պաշտօնը :

1 Ձեր եմ ձշմարիտ որթը , և իմ Հայրս մշակն է :
2 Ամէն ճիւղ որ իմ վրաս է ու պտուղ չբերեր , կը կտրէ զանիկայ . և ամէնը որ պտուղ կը բերէ , կը մաքրէ զանիկայ , որ աւելի պտուղ բերէ :
3 Բ Դուք հիմակուընէ մաքուր էք ան խօսքով՝ որ
4 ձեզի խօսեր եմ : Դ Իմ մէջս կեցէ՛ք՝ ու ես ձեր մէջը . ինչպէս որ ճիւղը չկրնար ինքիրմէն պտուղ բերել , թէ որ որթին վրայ հաստատուած չըլլայ ; նոյնպէս ալ դուք չէ՛ք կրնար , թէ որ իմ վրաս
5 հաստատուած չըլլայք : Ես որթն եմ՝ ա— դուք ճիւղերն էք . ան որ իմ վրաս հաստատուած է՝ և ես անոր վրայ , անիկայ շատ Գ պտուղ կը բերէ . ինչու որ առանց ինծի բան մը չէք կրնար ընել :
6 Եթէ որ մէկը իմ վրաս հաստատուած չէ , Ե անիկայ ճիւղի մը պէս դուրս ձգուած ու չորցած է . և կը ժողվեն զանոնք , ու կրակը կը նետեն , ու
7 կ'այրին : Եթէ որ դուք իմ մէջս կենաք՝ և իմ խօսքերս ալ ձեր մէջը կենան , ինչ որ ուզէք
8 պիտի խնդրէք , ու պիտի ըլլայ ձեզի : Է Ասով

Բ ԳԼ . ժ . 18 ; Փիլ . բ . 8 ; Եբր . ե . 8 :
ա Մատ . ժե . 13 :
Գ ԳԼ . ժգ . 10 ; ժէ . 17 ; Եփես . ե . 26 ; ա Պետ . ա . 22 :
Դ Կող . ա . 33 ; ա Յով . բ . 6 :
Ե Ովս . ժգ . 8 ; Փիլ . ա . 11 ; գ . 13 ; Գոր . գ . 12 :
Է Մատ . գ . 10 ; է . 19 :
Ը Հմր 16 ; ԳԼ . ժգ . 13 , 14 ; ժգ . 23 :
Թ Մատ . ե . 16 ; Փիլ . ա . 11 :

իմ Հայրս փառաւորուեցաւ, որ դուք շատ պըտուղ բերէք, ու իմ աշակերտներս ըլլաք։
9 Ինծի որ Հայրը ինչ սիրեց, ես ալ ձեզ սի-
10 րեցի. իմ սիրոյս մէջ հաստատ կեցէք։ Թէ որ իմ պատուէրներս պահէք, իմ սիրոյս մէջը պիտի կենաք. ինծի որ ես իմ Հօրս պատուէրները պա-
11 հեցի, և անոր սիրոյն մէջը կեցեր եմ։ Ա՛յս բաները ձեզի խօսեցայ, որ իմ ուրախութիւնս ձեր մէջը
12 մնայ, ու ձեր ուրախութիւնը լման ըլլայ։ Ա՛յս է իմ պատուէրս՝ որ միմիկ սիրէք, ինծի որ ես
13 ձեզ սիրեցի։ Ասկէ աւելի մեծ սէր մէկը չկրնար ունենալ, որ մէկը իր կեանքը բարեկամներուն
14 համար դնէ։ Դուք իմ բարեկամներս էք, թէ որ ընելու ըլլաք ինչ որ ես ձեզի կը պատուիրեմ։
15 Ասկէ ետքը ձեզ ծառայ չեմ անուաներ, ինչու որ ծառան չգիտեր իր տէրը ինչ կ'ընէ. հապա ես ձեզ բարեկամ անուանեցի, ինչու որ ան ամէն բաները որ իմ Հօրմէս լսեցի՝ ձեզի յայտնեցի։
16 Ձեզ թէ դուք ինծի ընտրեցիք, հապա ես ձեզ ընտրեցի, ու դրի ձեզ, որ դուք երթաք՝ և պտուղ բերէք, ու ձեր պտուղը մնայ. որպէս զի իմ անունովս ինչ որ Հօրմէն խնդրէք, ձեզի տայ։
17 Ա՛յս կը պատուիրեմ ձեզի որ միմիկ սիրէք։
18 Եթէ աշխարհ ձեզ կ'ատէ, գիտցէք որ ձեզմէ
19 առաջ ինծի ատեց։ Եթէ որ աշխարհէս եղած ըլլայիք, աշխարհ իրենները կը սիրէր. բայց որով-

ե Գլ. բ. 31։ ժգ. 35։
զ Գլ. ժգ. 15, 21, 23։
է Գլ. ժգ. 24։ ժէ. 13։ ա Ցովհ. ա. 4։
ը Գլ. ժգ. 34։ ա Թես. գ. 9։ ա Պետ. գ. 8։ ա Ցովհ. գ. 11։ դ. 21։
թ Գլ. ժ. 11, 15։ Հռով. ե. 7, 8։ Եփես. ե. 2։ ա Ցովհ. գ. 16։
ժ Գլ. ժգ. 15, 23։ Տե՛ս Մատ. ժբ. 50։
ի Տե՛ս Ծն. ժբ. 17։ Գլ. ժէ. 26։ Գործ. ի. 27։
լ Գլ. գ. 71։ ժգ. 18։ ա Ցովհ. գ. 10, 19։
խ Մատ. իբ. 19։ Մար. ժգ. 15։ Կող. ա. 6։
ծ Հմր 7։ Գլ. ժգ. 13։
կ Հմր 12։
հ ա Ցովհ. գ. 1, 13։
ձ ա Ցովհ. գ. 5։
ղ Գլ. ժէ. 14։

հետև աշխարհէ չէք՝ հապա ես ձեզ աշխարհէն
ընտրեցի , անոր համար աշխարհ ձեզ կ'ատէ :
20 Միտքերնիդ բերէք ան խօսքը որ ձեզի ըսի թէ ,
Ն Ծառան իր տիրոջմէն մեծ չէ . թէ որ զիս հա-
լածեցին , ձեզ ալ պիտի հալածեն . Ղ թէ որ իմ
21 խօսքս պահեցին , ձերն ալ պիտի պահեն : Ո Հայց
ասոնք ամէն բաները պիտի ընեն ձեզի իմ անուանս
համար , ինչու որ չճանչցան անիկայ որ զիս խրկեց :
22 Ղ Եթէ որ ես եկած և անոնց խօսած չըլլայի , ա-
նոնք մեղք չէին ունենար . Պ բայց հիմա իրենց
23 մեղքին պատճառանք մը չունին : Ճ Ան որ զիս
24 կ'ատէ , իմ Հայրս ալ կ'ատէ : Ր Եթէ որ ան
գործքերը իրենց մէջը ըրած չըլլայի , որոնք ուրիշ
մէկը չէ ըրած , անոնք մեղք չէին ունենար . բայց
հիմա տեսան , ու ատեցին՝ զիս ալ իմ Հայրս
25 ալ : Ս Սակայն ասա Խրա- որ կատարուի ան խօսքը
որ իրենց օրինացը մէջ գրուած է թէ , Ո Զուր
26 տեղը զիս ատեցին : Վ Հայց երբոր Մխիթարիչը
գայ՝ որ ես Հօրմէն ձեզի պիտի խրկեմ , ան ճշմար-
տութեան Հոգին՝ որ Հօրմէն կ'ելլէ , Տ անիկայ
27 ինծի համար պիտի վկայէ . Ր Դուք ալ կը վկա-
յէք , Տ ինչու որ սկիզբէն ի վեր իմ հետս էք :

Ն Մատ. ժ. 24 ; Ղուկ. զ. 40 ; Գլ. ժգ. 16 ;
Ղ Եզեկ. գ. 7 ;
Ո Մատ. ժ. 22 ; իգ. 9 ; Գլ. ժգ. 3 ;
Ճ Գլ. թ. 41 ;
Ռ Հռով. ա. 20 ; Ցակ. գ. 17 ;
Վ ա Ցօհ. բ. 23 ;
Տ Գլ. գ. 2 ; է. 31 ; թ. 32 ;
Ր Սաղ. լե. 19 ; կթ. 4 ;
Ս Ղուկ. իգ. 43 ; Գլ. ժգ. 17, 26 ; ժգ. 7, 13 ; Գործ. բ. 33 ;
Տ ա Ցօհ. ե. 6 ;
Ր Ղուկ. իգ. 48 ; Գործ. ա. 8, 21, 22 ; բ. 32 ; գ. 15 ; դ. 20, 33 ; ե. 32 ; ժ. 39 ; ժգ. 31 ; ա Պետ. ե. 1 ; բ Պետ. ա. 16 ;
Տ Ղուկ. ա. 2 ; ա Ցօհ. ա. 1, 2 ;

ԳԼ. ԺԶ.

1 Քրիստոս կը յիշեցնէ իր աշակերտներուն՝ անոնց կրելու նե-
դումբիւնները , և կը մխիթարէ զանոնք Սուրբ Հոգին խրկե-
լու խոստմունքով , և իր յարութիւնը ու երկինքը համբառ-
նալը նախասացնելով . 23 կը հաստատէ թէ իր Հայրը պիտի
լսէ անոնց աղօթքը՝ որ իր անունովը կ'ընեն . 33 և թէ իրմով

խաղաղութիւն պիտի ունենան, թէ և աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի կրեն։

1 Այս բաները ձեզի խօսեցայ որ չդայթակղիք։
2 Ժողովարաններէն դուրս պիտի ձգեն ձեզ. ու ժամանակ ալ պիտի գայ՝ որ ամէն ոք որ ձեզ սպաննէ, անանկ պիտի սեպէ թէ Աստուծոյ պաշտօն կը մատուցանէ։ 3 Եւ այս բաները
4 պիտի ընեն՝ անոր համար որ չեն ճանչցան հայրը ո՛չ ալ զիս։ Բայց այս բաները ձեզի խօսեցայ, որ երբ ժամանակը գայ՝ միտքերնիդ բերէք թէ ես ըսի ձեզի. և դարձեալ բաները սկիզբէն չըսի ձեզի, ինչու որ ես հետերնիդ էի։
5 Բայց հիմա ես կ'երթամ զիս ղրկողին քովը, և ձեզմէ մէկն ալ չհարցընէր ինծի թէ՝ Ո՞ւր կ'երթաս։ 6 Բայց որովհետև այս բաները ձեզի խօսեցայ, 7 ձեր սիրտերը տրտմութիւնով լեցաւ։ Բայց ես ճշմարիտը կ'ըսեմ ձեզի. աղէկ է ձեզի թէ որ ես երթամ. քանզի թէ որ ես չերթամ, Մխիթարիչը ձեզի չգար. բայց թէ որ երթամ, անիկայ ձեզի կը ղրկեմ։ 8 Եւ ինքը երբոր գայ՝ աշխարհը պիտի յանդիմանէ մեղքի համար, և արդարութեան համար, ու դատաստանի համար։
9 Մեղքի համար՝ որ ինծի չեն հաւատար.
10 Արդարութեան համար՝ որ ես իմ հօրս քովը կ'երթամ, և այլ ևս չէք տեսներ. 11 Եւ դատաստանի համար՝ որ այս աշխարհիս իշխանը դատա-

---

ա Մատ. ժա. 6։ իգ. 10։ իգ. 31։
բ ԳԼ. թ. 22։ 34։ ժբ. 42։
գ Գոր. է. 59։ թ. 1։ իգ. 9։ 10։ 11։
դ ԳԼ. ժե. 21։ Հռոմ. ժ. 2։
ե Կոր. բ. 8։ զ Տիմ. ա. 13։
է ԳԼ. ժգ. 19։ ժգ. 29։
ը Տես Մատ. թ. 15։
թ Հմր 10։ 16։ ԳԼ. է. 33։ ժգ. 8։ ժգ. 28։
ժ Հմր 22։ ԳԼ. ժգ. 1։
ի ԳԼ. է. 39։ ժգ. 16։ 26։ ժե. 26։
լ Գոր. բ. 33։ Եփե. դ 8։
խ Գոր. բ. 22—37։
ծ Գոր. բ. 32։
կ ԳԼ. գ. 14։ է. 32։
հ Գոր. իգ. 18։
ձ Ղև. ժ. 18։ ԳԼ. ժբ. 31։ Եփե. բ. 2։ Կող. բ. 15։ Եբր. բ. 14։

12 պարտուած է : Ձեզի տակաւին շատ բաներ ունիմ
13 ըսելու , [հ]բայց հիմա չէք կրնար տանիլ : Իսկ
երբոր [ն]ընդ՝ Ճշմարտութեան Հոգին գայ , զամէն
Ճշմարտութեան պիտի առաջնորդէ ձեզի . [շ]ունչու որ
չէ թէ ինքնիրմէն պիտի խօսի , հապա [ի]նչ որ լսէ
ան պիտի խօսի , ու գալիքները ձեզի պիտի պատմէ :
14 Անիկայ զիս պիտի փառաւորէ , [շ]ունչու որ իմինէս
15 պիտի առնէ՝ ու ձեզի պատմէ : [ա]Ան ամէն բան-
երը որ Հայրը ունի , իմն է . անոր համար ձեզի
ըսի՝ թէ իմինէս պիտի առնէ , ու ձեզի պատմէ :
16 [բ]Մի քիչ մը ետեւէն՝ ալ զիս պիտի չտեսնէք , և
դարձեալ քիչ մը ետեւէն զիս պիտի տեսնէք ,
[գ]քանզի ես Հօրը կ'երթամ :
17 Ետոր համար աշակերտներէն ոմանք իրարու կ'ը-
սէին . [դ]Ինչ է աս որ մեզի կ'ըսէ թէ՝ Մի քիչ մը
ետեւէն՝ ալ զիս պիտի չտեսնէք , և դարձեալ քիչ
մը ետեւէն զիս պիտի տեսնէք . և՝ Քանզի ես Հօ-
18 րը կ'երթամ : Ու կ'ըսէին . [ե]Ինչ պիտի ըլլայ
ան Մի քիչ մըն ալը՝ որ կ'ըսէ . չենք գիտեր ինչ կը
19 պրսպէ : Իսկ Յիսուս գիտնալով որ կ'ուզեն
իրեն հարցընել , ըսաւ անոնց . Ետոր համար ի-
րարու կը հարցընէք , որ ըսի թէ Մի քիչ մը ետե-
ւէն՝ ալ զիս պիտի չտեսնէք , և դարձեալ քիչ մը
20 ետեւէն զիս պիտի տեսնէք : [զ]Ամէն ճշմարիտ ձեզի
կ'ըսեմ՝ դուք պիտի լայ ու ողբաք , բայց
աշխարհս պիտի ուրախանայ . դուք պիտի տրտո-
միք , սակայն ձեր տրտմութիւնը ուրախութեան
21 պիտի փոխուի : [է]Անիկ մը երբոր ծնանելու վրայ
է տրտմութիւն կ'ունենայ , [շ]ունչու որ իր ժամը հա-
սած է . բայց երբոր տղան ծնանի , ալ նեղու-

[հ] Մատ . դ . 33 ; ա Կոր . գ . 2 ; Երբ . ե . 12 ;
[ն] Գա . ժգ . 17 ; ժե . 26 ;
[շ] Գա . ժգ . 26 ; ա Յովն . բ . 20 , 27 ;
[ի] Մատ . ժա . 27 ; Գա . գ . 35 ; ժգ . 3 ; ժէ . 10 ;
[բ] Հմր 10 ; Գա . է . 33 ; ժգ . 33 ; ժգ . 19 ;
[գ] Հմր 28 ; Գա . ժգ . 3 ;
[դ] Ես . խզ . 17 ;

թիւնը միտք չբերեր ուրախութենէն՝ որ աշխարհ
22 մարդ մը ծնաւ։ Նայէ յիրաւի դուք հիմա ցաւա-
մաթիւն ունիք. բայց ես ձեզ նորէն պիտի տես-
նեմ, ու ձեր սիրտերը ուրախ պիտի ըլլան. ու
ձեր ուրախութիւնը մէկը ձեզմէ պիտի չհանէ։
23 Նաև այն օրը հնձի բան մը պիտի չհարցնէք։
Ամէնին ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ իմ անու-
նովս ինչ որ խնդրէք Հօրմէն, պիտի տայ ձեզի։
24 Մինչև հիմա իմ անունովս բան մը չխնդրեցիք.
խնդրեցէք՝ ու պիտի առնէք, որ ձեր ուրախու-
25 թիւնը լման ըլլայ։ Այս բաները առակներով
խօսեցայ ձեզի. բայց ժամանակ պիտի գայ, որ ալ
ձեզի առակներով պիտի չխօսիմ. հապա յայտ-
26 նապէս Հօրը վրայով պիտի պատմեմ ձեզի։ Ընդ
օրը իմ անունովս պիտի խնդրէք. և չեմ ըսեր
ձեզի՝ թէ ես ձեզի համար պիտի աղաչեմ Հօրը.
27 Վասն որ ինքը Հայրը ձեզ կը սիրէ, վասն զի
դուք զիս սիրեցիք՝ և հաւատացիք թէ ես Աս-
28 տուծմէ ելայ։ Ես Հօրմէն ելայ ու աշխարհ եկայ.
նորէն կը թողում աշխարհը՝ և Հօրը կ՚երթամ։
29 Ըսին անոր՝ իր աշակերտները. Ահա հիմա
յայտնապէս կը խօսիս, և առակ մըն ալ չես ըսեր։
30 Հիմա իմացանք որ ամէն բանը գիտես, և քեզ
հարց ալ պէտք չէ որ մէկը քեզի հարցընէ. ասով
31 կը հաւատանք որ Աստուծմէ ելար։ Յիսուս
պատասխան տուաւ անոնց՝ Ա՞ր-
32 հաւատաք. Ահա ժամանակ պիտի գայ, ու եկած
ալ է, որ ցիրուցան պիտի ըլլաք՝ ամէն մէկը իր

ա Հմր 6։
բ Գաւ. կգ. 41, 52։ ԳԼ. ժգ. 1, 27։ ի. 20։ Գոր. բ. 46։ ժգ. 52։ ա Պետ. ա. 8։
գ Մատ. է. 7։ ԳԼ. ժգ. 13։ ժե. 16։
դ ԳԼ. ժե. 11։
ե Հմր 23։
զ ԳԼ. ժգ. 21, 23։
է Հմր 30։ ԳԼ. գ. 13։ ժէ. 8։
ը ԳԼ. ժգ. 3։
թ ԳԼ. խա. 17։
ժ Հմր 27։ ԳԼ. ժէ. 8։
ի Մատ. իգ. 31։ Մար. ժգ. 27։
լ ԳԼ. ի. 10։

տեղը , ու զիս միշտակ պիտի թողուք • † բայց ես
33 *միշտակ չեմ , ինչու որ ‡այրը իմ հետս է : Ա*
*բանները ձեզի խօսեցայ , *որ ինծմով խաղաղու-*
թիւն ունենաք • ունենաք • աշխարհի մէջ նեղու-
թիւն պիտի ունենաք • † բայց քաջասիրտ եղէք • ես աշխարհին
յաղթեցի :

ԳԼՈՒԽ ԺԷ

1 *Քրիստոս կ'ազօթէ իր Հօրը որ փառաւորէ զինքը , 6 որ հա-*
մատառ պահէ իր առաքեալները 11 միութեան մէջ՝ 17 և ճըշ-
մարտութեան մէջ , 20 որ եկեղեցի մէջ իր հետը փառաւորէ
զանոնք և ամէն ուրիշ հաւատացեալները :

1 Յիսուս երբոր ասոնք խօսեցաւ , իր աչքերը դէպ
'ի երկինքը վերցուց՝ ու ըսաւ • ‡այր՝ ժա-
մանակը հասեր է , փառաւորէ քու Որդիդ , որ
2 *քու Որդիդ ալ քեզ փառաւորէ • †Ինչպէս որ*
իրեն իշխանութիւն տուիր ամէն մարմնոյ վրայ , որ
յաւիտենական կեանք տայ ան ամենուն՝ որ †իրեն
3 *տուիր : †Ու ասա է յաւիտենական կեանքը , որ*
ճանչնան քեզ †մի միայն ճշմարիտ Աստուածդ , ու
4 Յիսուս Քրիստոսը՝ զոր դուն խրկեցիր : †Ա*
քեզ երկրի վրայ փառաւորեցի • ետն գործը †որ
5 *ինծի տուիր ընելու՝ լմնցուցի : Ու հիմա ան‡այր*
*փառաւորէ զիս քու քովդ այն փառքովը՝ *որ աշ-*
6 *խարհի բլլալէն առաջ քովդ ունէի : †Քու անունդ*

‡ Գլ • բ • 29 ; ժդ • 10 , 11 ։
† Ես • թ • 6 ։ Գլ • ժդ • 27 ։ Հռով • ե • 1 ։ Եփես • բ • 14 ։ Կող • ա • 20 ։
• Գլ • ժե • 19 , 20 , 21 ։ բ Տիմ • գ • 12 ։
‡ Գլ • ժդ • 1 ։
ա Հռով • ը • 37 ։ ա Ցօհ • դ • 4 ։ ե • 4 ։
ա Գլ • ժբ • 23 ։ ժդ • 32 ։
բ Դան • է • 14 ։ Մատ • ժա • 27 ։ իբ • 18 ։ Գլ • գ • 35 ։ ե • 27 ։ ա Կոր • ժե • 25 , 27 ։ Փիլ • բ • 10 ։ Եբր • բ • 8 ։
‡ Հմր 6 , 9 , 24 ։ Գլ • գ • 37 ։
† Ես • ժդ • 11 ։ Երեմ • թ • 24 ։
† ա Կոր • բ • 4 ։ ա Թես • ա • 9 ։
‡ Գլ • դ • 34 ։ է • 36 , 37 ։ գ • 29 , 58 ։ է • 29 ։ ժ • 36 ։ ժա • 42 ։
† Գլ • ժդ • 31 ։ ժդ • 13 ։
ը Գլ • դ • 34 ։ է • 36 ։ թ • 3 ։ ժթ • 30 ։
ը Գլ • ժդ • 31 ։ ժե • 10 ։
† Գլ • ա • 1 , 2 ։ ժ • 30 ։ ժդ • 9 ։ Փիլ • բ • 6 ։ Կող • ա • 15 , 17 ։ Եբր • ա • 3 , 10 ։
† Հմր 26 ։ Սաղ • իբ • 22 ։

յայտնի ըրի ան մարդոցը՝ Նորոնք որ աշխարհէն ինձի տուիր. քուկդ էին, ու ինձի տուիր անոնք. և
7 քու խօսքդ պահեցին։ Հիմա գիտցան՝ թէ ան ամէն
8 բաներըը որ ինձի տուիր, քեզմէ են. Ինչու որ ան խօսքերը Որ ինձի տուիր, ես անոնց տուի, ա-նոնք ալ ընդունեցին, Ճշմարտութեամբ իմացան՝ որ ես քեզմէ ելայ, ու հաւատացին՝ թէ դուն
9 խրկեցիր զիս։ Ես անոնց համար կ'աղաչեմ. Ո՛չ թէ աշխարհի համար կ'աղաչեմ, հապա անոնց համար՝ որոնք դուն ինձի տուիր, ինչու որ քուկդ
10 են անոնք։ Ու ինչ որ իմն է, ան բոլորը քուկդ է, ու ինչ որ քուկդ է, ան իմն է, ու ես ա-
11 նոնցմով փառաւորուած եմ։ Ու ես՝ ալ աշխարհի մէջ չեմ, բայց անոնք աշխարհի մէջ են, ու ես քեզի կու գամ. Ով Սուրբ Հայր՝ Ք-նէ ա-նուններով պահէ անոնք որ դուն ինձի տուիր, Որպէս զի մէկ ըլլան, Ինպէս որ մենք մէկ ենք։
12 Քանի որ աշխարհի մէջ անոնց հետ էի, Ես կը պահէի անոնք քու անուններով. որոնք որ դուն ինձի տուիր, ես պահեցի, Ու անոնցմէ մէկը չկորսուեցաւ, Միայն թէ ան կորսուեան որդին, Որ
13 գրուածը կատարուի։ Բայց հիմա քեզի կու գամ, ու աշխարհի մէջ աս բաները կը խօսիմ, որ իմ ուրախութիւնս իրենց անձերուն մէջ կատարեալ
14 ունենան։ Ես քու խօսքդ անոնց տուի, Ու աշխարհս անոնքատեց. ինչու որ աշխարհէ չեն, Ինպէս որ ես աշխարհէ չեմ։ Չեմ աղաչեր՝ որ

ե Հմր 2, 9, 11։ Գլ. ղ. 37, 39։ ժ. 29։ ժե. 19։
զ Գլ. բ. 28։ ժբ. 49։ ժդ. 10։
է Հմր 25։ Գլ. ժղ. 27, 30։
ը ա Ցով. ե. 19։
թ Գլ. ժգ. 15։
ժ Գլ. ժգ. 1։ ժղ. 28։
ի ա Պետ. ա. 5։ Ցուդ. 1։
լ Հմր 21, ըշ։
խ Գլ. ժ. 30։
ծ Գլ. ղ. 39։ ժ. 28։ Եբր. բ. 18։
կ Գլ. ժբ. 9։ ա Ցով. բ. 19։
հ Գլ. ղ. 71։ ժգ. 18։
ձ Սաղ. ճԻ. 8։ Գոր. ա. 20։
ղ Հմր 8։
ճ Գլ. ժե. 18, 19։ ա Ցով. գ. 13։
մ Գլ. բ. 23։ Հմր 16։

անունք աշխարհէն վերցընես . ՚Հապա որ անունք
16 չարչէն պահես : ՚Անունք աշխարհէ չեն , ինտոր որ
17 ես աշխարհէ չեմ : Վերբէ անունք քու ճշմարտու-
18 թիւնովդ . ՚քու խօսքդ ճշմարտութիւն է : ՚Ինչ-
պէս որ դուն զիս աշխարհք խրկեցիր , ես ալ ա-
19 նոնք աշխարհք խրկեցի : ՚Ու անոնց համար ես
իմ անձս կը սրբեմ , որ իրենք ալ ճշմարտութիւ-
20 նով սրբուած ըլլան : Ոչայց չէ թէ միայն անոնց
համար կ'աղաչեմ , հապա անոնց խօսքովը որոնք
21 ինծի հաւատացողներուն համար ալ . ՚Որ ամէնն
ալ մէկ ըլլան , ինտոր որ ՚դուն հայր՝ իմ
մէջս , ու ես քու մէջդ , որ անոնք ալ մեր մէջ
մէկ ըլլան . որպէս զի աշխարհս հաւատայ՝ թէ
22 դուն խրկեցիր զիս : Ու ան փառքը որ դուն ինծի
տուիր՝ ես անոնց տուի , ՚որ մէկ ըլլան՝ ինչպէս որ
23 մենք մէկ ենք . (ես անոնց մէջ՝ և դուն իմ մէջս ,)
՚որ իրենք կատարեալ ըլլան միութեան մէջ . ու
աշխարհս գիտնայ թէ դուն խրկեցիր զիս , ու սի-
24 րեցիր անոնք՝ ինչպէս որ զիս սիրեցիր : ՚Հայր՝
հայր՝ անոնք որ դուն ինծի տուիր , կ'ուզեմ որ
ուր որ ես եմ , անոնք ալ իմ հետս ըլլան , որպէս
զի տեսնեն իմ փառքս՝ որն որ ինծի տուիր . ՚ին-
չու որ դուն զիս սիրեցիր աշխարհիս սկիզբէն ա-
25 ռաջ : Արդար հայր՝ աշխարհս քեզ չճանչ-
ցաւ , բայց ես քեզ ճանչցայ , և աստոնք ճանչ-

՚ Մատ . ղ . 13 ; Գաղ . ա . 4 ; բ Թես . գ . 3 ; ա Ցոհ . ե . 18 ;
՚ Հմր 14 ;
՚ Գլ . ժե . 3 ; Գոր . ժե . 9 ; Եփես . ե . 26 ; ա Պետ . ա . 22 ;
՚ բ Թագ . է . 28 ; Սաղ . ճԺԹ . 142 , 151 ; Գլ . ը . 40 ;
՚ Գլ . ի . 21 ;
՚ ա Կոր . ա . 2 , 30 ; ա Թես . գ . 7 ; Եբր . ժ . 10 ;
՚ Հմր 11 , 22 , 23 ; Գլ . ժ . 16 ; Հռով . ժբ . 5 ; Գաղ . գ . 28 ;
՚ Գլ . ժ . 38 ; ժդ . 11 ;
՚ Գլ . ժդ . 20 ; ա Ցոհ . ա . 3 ; գ . 24 ;
՚ Կող . գ . 14 ;
՚ Գլ . ժբ . 26 ; ժդ . 3 ; ա Թես . գ . 16 ;
՚ Հմր 5 ;
՚ Գլ . ժե . 21 ; ժդ . 3 ;
՚ Գլ . է . 29 ; ը . 55 ; ժ . 15 ;
՚ Հմր 8 ; Գլ . ժդ . 27 ;

26 ցան թէ դուն գիս խրկեցիր : Ինչ քու անունդ
անոնց ճանչցուցի , ու պիտի ճանչցնեմ , որ ան
սէրը որով դուն գիս սիրեցիր , անոնց միջը ըլլայ ,
ու ես ալ անոնց միջը :

ԳԼՈՒԽ ԺԷ.

1 Յուդա կը մնաննէ զՅիսուս : 6 Յիսուսի վրայ եկողները զե-
տինը կը գարնուին : 10 Պետրոս սուրով կը կտրէ Մալքո-
սին ականջը : 12 Յիսուս կը բռնուի ու կը տարուի Աննայի
և Կայիափայի առջևը : 15 Պետրոսին ուրացութիւնը : 19
Յիսուս կը քննուի Կայիափային առջևը · 28 կ'ամբաստանուի
Պիղատոսին առջևը : 36 Քրիստոսի թագաւորութիւնը :
40 Հրէայք կ'ուզեն որ Բարաբբան արձակուի :

1 Յիսուս ասոնք բաները ըսելէն ետև՝ ՚ իր աշակերտ-
ներուն հետ միկռոն Կեդրոն հեղեզատին մի-
կալ կողմը ելաւ , ուր որ պարտէզ մը կար , որուն
2 միջը մտաւ ինքը ու իր աշակերտները : Ու Յու-
դան ալ որ զանիկայ պիտի մատնէր , գիտէր այն
տեղը . † ինչու որ Յիսուս շատ անգամ իր աշա-
կերտներուն հետ միկռոն հոն ժողվուած էր :
3 Ուստի Յուդան զինուորնէրուն դունդը՝ ու քա-
հանայապետներէն և փարիսեցիներէն սպասաւորներ
հետը առնելով , ան տեղը եկաւ ջահերով ու լապ-
4 տերներով և զէնքերով : Իսկ Յիսուս իր վրայ
գալու բոլոր բաները գիտնալով՝ ելաւ ու ըսաւ ա-
5 նոնց . Ո՞վ կը փնտռէք : Պատասխան տուին
անոր . Նազովրեցի Յիսուսը . ըսաւ անոնց Յի-
սուս , Ես եմ . Յուդան ալ որ զանիկայ կը մատ-
6 նէր՝ անոնց հետ կայներ էր : Ու երբոր ըսաւ՝ Թէ
7 Ես եմ , ետ ետ գացին՝ ու գետինը իյնալան : Ու
նորէն հարցուց անոնց . Ո՞վ կը փնտռէք . անոնք
8 ալ ըսին , Նազովրեցի Յիսուսը : Յիսուս պա-
տասխան տուաւ . Ձեզի ըսի Թէ Ես եմ . ուստի

† Հմր 6 : Գլ . ժե . 15 :
‡ Գլ . ժե . 9 :
* Մատ . իգ . 36 : Մար . ժգ . 32 : Ղու . իբ . 39 :
† բ Թագ . ժե . 23 :
‡ Ղու . իա . 37 : իբ . 39 :
† Մատ . իգ . 47 : Մար . ժգ . 43 : Ղու . իբ . 47 : Գոր . ա . 16 :

թէ որ գիս կը փնտռէք , թո՛ղ տուէք սոոնք որ
9 երթան : Որ կատարուի ան խօսքը որ ինքը ը-
սեր էր թէ Ընոնք որ ինծի տուիր , անոնցմէ մէկն
10 ալ չկորսընցուցի : Ըն սոոնը Սիմոն Պետրոս՝
որ սուր մը ունէր , քաշեց անոկայ , ու քահանա-
յապետին ծառային զարնելով՝ անոր աջ ականջը
կտրեց հանեց . և ան ծառային անունը Մաղքոս
11 էր : Ետկ Յիսուս ըսաւ Պետրոսին . Սուրդ իր
պատեանը դիր . ան գաւաթը որ Հայրը ինծի
տուաւ , պիտի չխմե՞մ անոկայ :
12 Ետսոի զինուորներուն գունդը ու հազարապետը՝
և Հրէից սպասաւորները բռնեցին Յիսուսը , ու
13 կապկպին . Եւ առաջ զանոկայ Ընտային Տա-
րին , քանզի ինքը ան տարուան քահանայապետին
14 Կայիափային անոնն էր : Եւ սա Կայիափան
էր , որ Հրէից խրատ տուաւ թէ Ընդէկ է որ մէկ
15 մարդ մը կորսուի ժողովուրդին համար : Ու Յի-
սուսին ետևէն կ՚երթային Սիմոն Պետրոս և
ուրիշ աշակերտ մը . և ան աշակերտը քահանա-
յապետին ծանօթորը ըլլալով՝ Յիսուսին հետ քա-
16 հանայապետին դատիճը մտաւ : ԵՒ Պետրոս
դուրսը դրանը քովը կը կենար . ուստի ելաւ միւս
աշակերտը՝ որ քահանայապետին ծանօթն էր ,
և ըսաւ դռնապանին , ու ներս մտցուց Պետրոսը :
17 Ըն սոոնը դռնապան աղջիկը ըսաւ Պետրոսին .
Միթէ դուն ալ ան մարդուն աշակերտներէն ես .
18 ան ալ ըսաւ , Չեմ : Ետկ ծառաները ու սպա-
սաւորները հուր կայներ էին , և կրակ վառած կը
տաքնային , քանզի ցուրտ էր : Պետրոս ալ ա-
19 նոնց հետ կայներ էր՝ ու կը տաքնար : Եւ քա-

Ի Գլ . ժէ . 12 :
Ղ Մտթ . իգ . 51 : Մրկ . ժգ . 47 : Ղկ . իբ . 49 , 50 :
Ի Մտթ . ի . 22 : իգ . 39 , 42 :
Ը Ղկ . գ . 2 :
Թ Տես Մտթ . իգ . 57 :
Ժ Գլ . ժա . 50 :
Ի Մտթ . իգ . 58 : Մրկ . ժգ . 54 : Ղկ . իբ . 54 :
Լ Մտթ . իգ . 69 : Մրկ . ժգ . 66 : Ղկ . իբ . 54 :

հանապազօրեայ Յիսուսին հարցուց՝ անոր աշակերտ-
20 ներուն ու վարդապետութեանը վրայով։ Յիսուս
պատասխան տուաւ անոր. Ե Այս աշխարհին յայտնի
խօսեցայ. ես ամէն ատեն ժողովարաններուն մէջ
ու տաճարին մէջ սորվեցուցի, ուր որ բոլոր Հր-
էակաները կը ժողովուին, ու ծածկաբար բան մը
21 չխօսեցայ։ Ինչո՞ւ ինծի կը հարցընես, լսողնե-
րուն հարցուր թէ ինչ խօսեցայ իրենց. ահա ինչ
22 որ խօսեցայ, գիտեն իրենք։ Երբոր ասս ըսաւ,
պատասաւորներէն մէկը՝ որ հոն կայներ էր, Է Յի-
սուսին ապտակ մը զարկաւ՝ ըսելով. Այսո՞ւնպէս պա-
23 տասխան կու տաս քահանայապետին։ Յիսուս
անոր պատասխանեց. Թէ որ չար խօսեցայ, վկայէ
չարին համար. հապա թէ որ բարի խօսեցայ, ին-
24 ձի կը զարնես ինծի։ Ի Ուստի Աննա անիկայ կա-
25 պած՝ Կայիափա քահանայապետին խրկեց։ Սի-
մոն Պետրոս ալ հոն կայներ էր՝ ու կը տաքնար.
և՛ ըսին իրեն. Մի՞թէ դո՛ւն ալ անոր աշակերտ-
ներէն ես. անիկայ ուրացաւ ու ըսաւ թէ՝
26 Չեմ։ Քահանայապետին ծառաներէն մէկն ալ՝
ան խոպոշած ազգականը՝ որուն ականջը Պետրոս
կտրեր էր, ըսաւ. Չէ՞ որ ես քեզ տեսայ պար-
27 տէզին մէջ անոր հետ։ Ան ատենը Պետրոս
նորէն ուրացաւ, և հիմա մը հաւը խօսեցաւ։
28 Ը Ու Յիսուսը Կայիափայէ պռունէն խստոխէն
պալատը տարին. և ալ առտու էր, ժ ու իրենք
պալատը չմտան՝ որ չպղծուին, հապա որ զատիկը
29 ուտեն։ Ուստի Պիղատոս դուրս ելաւ անոնց՝ ու
ըսաւ. Ո՞նչ ամբաստանութիւն կը ներկայացը-
30 նէք ասոր մարդուն դէմ։ Պատասխան տուին ու

Ի Մատ. իզ. 55։ Ղուկ. գ. 15։ Գլ. է. 14, 26, 28։ ը. 2։
ժ Երէմ. ի. 2։ Գործ. իզ. 2։
Ա Մատ. իզ. 57։
Բ Մատ. իզ. 69, 71։ Մարկ. ժդ. 69։ Ղուկ. իբ. 58։
Գ Մատ. իզ. 74։ Մարկ. ժդ. 72։ Ղուկ. իբ. 60։ Գլ. ժդ. 38։
Դ Մատ. իէ. 2։ Մարկ. ժե. 1։ Ղուկ. իզ. 1։ Գործ. գ. 13։
Ե Գործ. ժ. 28։ ժա. 3։

ըսին իրեն . Ահա որ անիկայ յայտարարծ մը չըլլար ,
31 թէզէ չէ՞ինք մեռանիր դանիկայ : Ան առնոր պի-
զաւոս ըսաւ անոնց . Դուք առէք անիկայ , ու ձեր
օրէնքին համեմատ անոր դատաստանը տեսէք :
Հրէաներըը իրեն ըսին . Մեզի օրինաւոր չէ մարդ
32 մը մեռցընել . ♪ Որ կատարուի Յիսուսի խօսքը ,
որ ըսաւ , խնացընելով թէ ինչ մահով ինքը պի-
33 տի մեռնէր : Ուստի ♪ Պիղատոս նորէն պալատը
մտաւ , կանչեց Յիսուսը ու ըսաւ անոր . Դո՞ւն
34 ես Հրէից թագաւորը : Յիսուս պատասխան
տուաւ անոր . Այդիկայ դուն քեզմէ՞ կ՚ըսես , թէ
35 ինծի համար ուրիշները քեզի ըսին : Պատասխան
տուաւ Պիղատոս . Միթէ ե՞ս ալ Հրէայ եմ .
քու ազգդ և քահանայապետները քեզ ինծի մատ-
36 նեցին . ի՞նչ ըրած ես դուն : ♫ Յիսուս պատաս-
խան տուաւ . ♮ Իմ թագաւորութիւնս աս աշ-
խարհէս չէ . Թէ որ աս աշխարհէս ըլլար իմ թա-
գաւորութիւնս , իմ ազատարարներս կը կռուէին
որ ես Հրէից ձեռքը չմատնուիմ . բայց հիմա իմ
37 թագաւորութիւնս ասկէ չէ : Ան առնոր պի-
զաւոս ըսաւ անոր . Ուրեմն դուն թագաւո՞ր
մլին ես . պատասխան տուաւ Յիսուս . Դուն
կ՚ըսես թէ թագաւոր եմ . ես աս բանիս համար
ծնած եմ , և աստր համար աշխարհք եկած , որ
ճշմարտութեան համար վկայեմ . ան ամենը
՚ որ ճշմարտութենէն է , իմ ձայնիս ականջ կը
38 դնէ : Պիղատոս ըսաւ անոր . Ի՞նչ է ճշմար-
տութիւնը . և աս ըսելով՝ նորէն դուրս ելաւ
Հրէաներուն , և ըսաւ անոնց . ♮ Ես մէկ յանցանք
39 մը չեմ գտներ անոր վրայ : ♫ Հայց սովորութիւն

♪ Մատ . ի . 19 : Գղ . ժբ . 32 , 33 :
♪ Մատ . իէ . 11 :
♫ ա Տիմ . գ . 13 :
♮ Դան . բ . 44 : է . 14 : Ղու . ժբ . 14 : Գղ . գ . 15 : ը . 15 :
՚ Գղ . ը . 17 : ա Ցօհ . գ . 19 : դ . 6 :
♮ Մատ . իէ . 24 : Ղու . իգ . 4 : Գղ . ժթ . 4 , 6 :
♫ Մատ . իէ . 15 : Մար . ժե . 6 : Ղու . իգ . 17 :

ունիք որ մէկ հարիւր մը արձակեմ ձեզի գառիկիս ։ Հիմա կ'ուզէք որ Հրէից Թագաւորը արձակեմ
40 *ձեզի ։ Ըստ առնեը ամէնքն ալ նորէն աղաղակեցին՝ ըսելով · Ո՛չ այդ մարդը , հապա Բարաբբան ։ Եւ Բարաբբան աւազակ մըն էր ։*

ԳԼ · Ժ·ՃԹ

1 *Յիսուս կը ծեծուի · զինուորներն ալ փշեայ պսակ կը դնեն անոր գլուխը , և անոր ապտակներ կը զարնեն ։ 4 Պիղատոս կ'ուզէ ազատել զՅիսուս , բայց Հրէից աղաղակներուն զիջանելով՝ ձեռք կու տայ զանիկայ որ խաչուի ։ 23 Յիսուսի պատմուճանին վրայ վիճակ կը ձգեն ։ 26 Յիսուս իր մայրը Յովհաննէսին կը յանձնէ · 28 կը մեռնի ։ 34 Զինուոր մը Յիսուսի կողը կը խոցէ ։ 38 Յովսէփ և Նիկոդեմոս կը թաղեն զանիկայ ։*

1 Ըստ առնեը՝ Պիղատոս առաւ Յիսուսը՝ ու ծե-
2 ծեց ։ Զինուորներն ալ փուշերէ պսակ հիւսելով՝ անոր գլուխը դրին , և անոր ծիրանի հանդերձ
3 մը հագցուցին · Ու կ'ըսէին · Ողջո՛յն քեզ՝ Հրէից Թագաւոր · և ապտակներ կը զարնէին անոր ։
4 Պիղատոս նորէն դուրս ելաւ՝ ու ըսաւ անոնց · Ահա անիկայ դուրս կը բերեմ ձեզի , *Ր* որ գիտնաք
5 *Թ* է ես անոր վրայ յանցանք մը չեմ գտնեը ։ Ըստ առնեը Յիսուս դուրս ելաւ , փշեղէն պսակ ու ծիրանի հանդերձ հագած · և Պիղատոս ըսաւ ա-
6 նոնց · Ահա ան մարդը ։ *Ֆ* Քահանայապետներն ու պահապաններն երբոր տեսան անիկայ , աղաղակեցին՝ ու ըսին · Խաչը հանի՛ խաչը հանի՛ անիկայ ։ Պիղատոս ըսաւ անոնց · Դո՛ւք առէք անիկայ , ու խաչը հանեցէք · *Ք* քանզի որ ես անոր վրայ յանցանք
7 մը չեմ գտնեը ։ *Ֆ* Իսրայելը պատասխան տուին իրեն , *Տ* Ունինք օրէնք ունինք , և մեր օրէնքին համեմատ պէտք է որ մեռնի , *Ֆ* քանզի որ ինքզինքը

Լ Գոր · գ · 14 ։
Ղ Ղս · իգ · 19 ։
Մ Մտ · ի · 19 ։ իէ · 26 ։ Մր · ժե · 15 ։ Ղս · ժը · 33 ։
Ր Գլ · ժը · 38 ։ Հմր 6 ։
Ֆ Գոր · գ · 18 ։
Տ Ղե · իգ · 16 ։
Ֆ Մտ · իզ · 65 ։ Գլ · ե · 18 ։ ժ · 33 ։

8 Ասուածոյ Որդի ըրաւ : Երբոր Պիղատոս աս խօս-
9 քը լսեց , աւ աւելի վախցաւ : Ու նորէն պալատը
մտնելով՝ ըսաւ Յիսուսին . Ո՞ւսկից ես դուն .
10 Բայց Յիսուս պատասխան չտուաւ անոր : Ուստի
Պիղատոս ըսաւ անոր . Ինծի հետ չե՞ս խօսիր .
չե՞ս գիտեր որ ես իշխանութիւն ունիմ քեզ խաչը
հանելու , ու իշխանութիւն ունիմ քեզ արձակե-
11 լու : Յիսուս պատասխան տուաւ . Դուն իմ
վրաս մէկ իշխանութիւն մըն ալ չէիր ունենար ,
թէ որ քեզի վերէն տրուած չըլլար . անոր համար՝
ան որ զիս քեզի մատնեց , անոր մեղքը աւելի մեծ
12 է : Ետ անկէ հոն Պիղատոս կը փնտռէր թէ ի՛նչ-
պէս զանիկայ արձակէ . բայց Հրէաները կ՚աղա-
ղակէին ու կ՚ըսէին . Ը թող որ ասիկայ արձակես ,
կայսրին բարեկամը չես . Ամէն մարդ որ ինքզինքը
թագաւոր կ՚անուանէ , անիկայ կայսրին հակառակ
13 կը խօսի : Յետ Պիղատոս երբոր աս խօսքը
լսեց , դուրս հանեց Յիսուսը , ու նստաւ
բեմին վրայ այն տեղը՝ որ Քարայատակ կ՚ըսուէր ,
14 և Հրէայերէն Գաբաթա . (Ծ Օրուան ուր-
բաթի օրն էր , ու ժամը վեցին առներնելու էր ,) և
15 Հրէաներուն ըսաւ . Ահա ձեր թագաւորը : Բայց
անոնք աղաղակեցին . Վերցո՛ւր՝ վերցո՛ւր , խաչը
հանէ ասիկայ . Պիղատոս ըսաւ անոնց . Ձեր
թագաւորը խաչը հանեմ . քահանայապետները
պատասխան տուին . Ի Մենք Կայսրէն՝ի զատ թա-
16 գաւոր չունինք : Ն Այն ատենը անոնց ձեռքը տուաւ
զանիկայ որ խաչուի :
17 Անոնք ալ առին Յիսուսը ու կը տանէին . Ի և

ղ Եա . ԺԴ . 7 ; Մատ . իէ . 12 , 14 ;
ե Ղու . իբ . 53 ; ԳԼ . է . 30 ;
ը Ղու . իգ . 2 ;
ը Գոր . ԺԷ . 7 ;
ի Մատ . իէ . 62 ;
ի Ծն . խԹ . 10 ;
լ Մատ . իէ . 26 , 31 ; Մար . ԺԵ . 15 ; Ղու . իգ . 24 ;
խ Մատ . իէ . 31 , 33 ; Մար . ԺԵ . 21 , 22 ; Ղու . իգ . 26 , 33 ;

ինքը իր խաչը վերցընելով , ե՛լաւ Գադաթի ըսուած տեղը , որ Եբրայեցերէն Գողգոթա կ՚ըսուի . 18 ա՛ն զանիկայ խաչը հանեցին . և անոր հետ ուրիշ երկուք ալ մէկ դիէն ու մէկալ դիէն , 19 և մէջտեղը Յիսուսը : Տախտակ մըն ալ գրեց Պիղատոս , ու դրաւ խաչին վրայ . և անոր գրուած էր՝ ՅԻՍՈՒՍ ՆԱԶՈՒՐԵՑԻ ԹԱԳ-20 ԱՒՈՐ Ա՛ՐՈՒՑ : Եւ ան տախտակը ա՛րհամարհեցին շատերը կարդացին , վասն զի քաղաքին մօտ էր ան տեղը՝ ուր որ Յիսուս խաչուեցաւ . ու գրուած էր Եբրայեցերէն՝ Յունարէն և Լատիներէն : 21 Ըն աւետը ա՛րքից քահանայապետները Պիղատոսին ըսին . Մի՛ գրեր Թագաւոր ա՛րքից , հապա թէ՝ Ինքը ըսաւ , Թագաւոր եմ ա՛րքից . Պիղատոս պատասխան տուաւ . Ինչ որ գրեցի՝ գրեցի : 23 Եւ զինուորները երբոր Յիսուսը խաչը հանեցին , անոր հանդերձները առին , ու չորս բաժին ըրին՝ ամէն մէկ զինուորին բաժին մը . նաև պատմուճանը . խակ պատմուճանը առանց կարի էր վերէն ի վար բոլորը հիւսուած . 24 Ուստի ըսին իրարու . Ա՛ռիկայ չպատռենք , հապա վիճակ ձգենք առոր վրայ՝ թէ որու պիտի ըլլայ . որ կատարուի ան գրուածը որ կ՚ըսէ . Իմ հանդերձներս իրենց մէջը բաժնեցին , և իմ պատմուճանիս վրայ վիճակ ձգեցին . ահա զինուորները սա բաները ըրին : 25 Եւ Յիսուսի խաչին քովը կայներ էին իր մայրը , և իր մօրը քոյրը Մարիամ՝ Կղէոպասին կինը , 26 ու Մարիամ Մագդաղենացին : Ուստի Յիսուս երբոր տեսաւ իր մայրը , և ան աշակերտը որ կը սիրէր , որ մօտը կայներ էր , ըսաւ իր մօրը .

ե Թուա . ժե . 36 : Ելք . ժգ . 12 :
զ Մատ . իէ . 37 : Մար . ժե . 26 : Ղու . իգ . 38 :
է Մատ . իէ . 35 : Մար . ժե . 24 : Ղու . իգ . 34 :
ը Սաղ . իբ . 18 :
թ Մատ . իէ . 55 : Մար . ժե . 40 : Ղու . իգ . 49 :
ժ Ղու . իգ . 18 :
ի Գլ . ժգ . 23 : ի . 2 : իա . 7 , 20 , 24 :

27 ՝ Ով կին՝ ահա քու որդիդ։ Ետքը ըսաւ աշակերտին. Ահա քու մայրդ. և ան ժամեանակէն աշակերտը անիկայ՝ իր քովը առաւ։
28 Ասկէ ետև Յիսուս դիտնալով թէ արդէն ամէն բան լմընցած է, (որպէս զի գրուածը կատարուի,) ըսաւ. Ծարաւեմ։ Ուր հոն քացախով լեցուն սափոր մը կար. ու անոնք ալ քացախով սպունգ մը լեցընելով՝ զոպային ճղիկի վրայ դնելով
30 թաց, անոր բերնին մօտեցուցին։ Ուստի Յիսուս երբոր քացախը առաւ, ըսաւ. Լմնաւ կատարուեցաւ. ու գլուխը ծռելով՝ հոգին աւանդեց։
31 Ուստի Հրեաները՝ որովհետև ուրբաթ օր էր, և որ չըլլայ թէ ան մարմինները խաչին վրայ մնան մինչև շաբաթ օրը, (ընչու որ ան շաբաթը մեծ օր էր,) Պիղատոսին աղաչեցին որ անոնց սրունքները կոտրատեն, ու վերցուին։ Ուստի զինուորները եկան՝ և առջինին սրունքները կոտրատեցին. նաև միւսինը, որ անոր հետ խաչը եղած էր։
33 Բայց երբոր Յիսուսին եկան՝ ու տեսան որ արդէն
34 մեռած էր, անոր սրունքները չկոտրատեցին. Հապա զինուորներէն մէկը զեղարդով անոր կողը խո-
35 ցեց, և շուտ մը արիւն ու ջուր եղաւ։ Ու ան որ տեսաւ՝ ինքը վկայեց, ու անոր վկայութիւնը ճշմարիտ է, և ինքը գիտէ որ ճշմարիտ
36 կ'ըսէ, որ դուք ալ հաւատաք։ Ընչու որ այս բաները եղաւ՝ որ կատարուի ան գրուածը թէ,
37 Անոր մէկ ոսկորը պիտի չկոտրուի։ Ու միւմըն ալ ուրիշ գրուած մը կ'ըսէ թէ, Զպիտի նային անոր՝ որ խոցեցին։

ՙ ԳԼ. բ. 4։
՚ ԳԼ. ա. 11։ ԺԹ. 32։
՛ Մաղ. կԹ. 21։
՜ Մատ. խէ. 48։
՝ ԳԼ. ԺԷ. 4։
՞ Հմր 42։ Մար. ԺԵ. 42։
՟ Ը Օր. խա. 23։
ՠ Ցօհ. Է. 6, 8։
ա ԵԼ. Ժբ. 46։ Թուա. թ. 12։ Մաղ. լբ. 20։
բ Մաղ. իբ. 16, 17։ Զաք. Ժբ. 10։ Ցայտ. ա. 7։

38 *Ակն եւս Յովհէփ՝ որ Արիմաթիայէն էր, (Յիսուսի աշակերտ եղած՝ բայց գաղտուկ ։ Հրէաներուն վախէն,) աղաչեց Պիղատոսին, որ Յիսուսի մարմինը վերցնէ. Պիղատոսն ալ հրաման տուաւ. ուստի եկաւ՝ ու վերցուց Յիսուսին մարմինը. 39 Նիկոդեմոսն ալ եկաւ, (որ ինքը առաջուց գիշերով Յիսուսին եկեր էր,) ու բերաւ հարիւր լիտրի չափ զմուռսի ու հալուէի խառնուրդ 40 մը։ Եւ Յիսուսին մարմինը առին՝ ու խունկերով †փաթթեցին զանիկայ կտաւներու մէջ, ինչպէս որ Հրէայք սովորութիւն ունին թաղելու։ 41 Եւ ան տեղը՝ ուր որ խաչուեցաւ, պարտէզ մը կար, ու ան պարտէզին մէջ նոր գերեզման մը, 42 որուն մէջը ամենևին մարդ դրուած չէր։ ‡Հրէաներուն ուրբաթին համար *հոն դրին Յիսուսը, ինչու որ գերեզմանը մօտ էր։

ԳԼՈՒԽ Ի

1 Մարիամ գերեզմանը կ'երթայ. 8 նմանապէս Պետրոս և Յովհաննէս հոն կ'երթան, չգիտնալով թէ Քրիստոս յարուցեալ առած է։ 11 Յիսուս կ'երևնայ Մարիամ Մագդաղենացիին, 19 և իր աշակերտներուն։ 24 Թովմասի թերահաւատութիւնը, և դաւանութիւնը։ 30 Սուրբ Գիրքը բաւական է փրկութեան համար։

1 –Եւ *միշաբթի օրը Մարիամ Մագդաղենացին առաւօտեան մութ ատեն գերեզմանը կու գայ, ու կը տեսնէ որ քարը գերեզմանին †դռնէն 2 վերցուած է։ Ուստի կը վազէ կու գայ Սիմոն Պետրոսին, և ‡միւս աշակերտին՝ որն որ Յիսուս կը սիրէր, և կ'ըսէ անոնց. Տէրը գերեզմանէն վերցուցին, ու չենք գիտեր ուր դրին անիկայ։ 3 §Ուստի ելաւ Պետրոս և միւս աշակերտը, ու

* Մատ. իէ. 57։ Մար. ժե. 42։ Ղու. իգ. 50։
† Գլ. թ. 22։ ժբ. 42։
‡ Գլ. գ. 1, 2։ է. 50։
– Գործ. է. 6։
‡ Հմմ 31։
* Ես. ծգ. 9։
– Մատ. իբ. 1։ Մար. ժգ. 1։ Ղու. իգ. 1։
‡ Գլ. ժգ. 23։ ժթ. 26։ իա. 7, 20, 24։
§ Ղու. իգ. 12։

4 դէպ 'ի դերեզմանը կու գային , Ու երկուքն ալ
միասեղ կը վազէին . և միւս աշակերտը Պետրո-
սէն աւելի շուտ վազելով՝ առաջ դերեզմանը
5 հասաւ : Ու ծռելով նայեցաւ , ու տեսաւ որ թ կը-
տաւնները հոն կը կիներին , բայց ինքը ներս չը-
6 մտաւ : Սիմէն Պետրոս ալ հասաւ , որ անոր
հետևէն կու գար , ու դերեզմանը մտաւ , և տեսաւ
7 կտաւնները որ հոն կը կիներին . ի Ու վարշամակը՝
որ անոր գլուխն էր , ոչ թէ կտաւներուն հետը
էր , հապա ծալուած զատ մէկ կողմը դրուած էր :
8 Ան ատենը ներս մտաւ միւս աշակերտն ալ՝ որ ա-
ռաջ դերեզմանը հասեր էր , տեսաւ ու հաւատաց :
9 Քանզի որ դեռ Ը գրուածը չէին գիտեր թէ , պէտք
10 է որ անիկայ մեռելներէն յարութիւն առնէ : Ա-
ստիք աշակերտները նորէն իրենց տունը գացին :
11 ի Բայց Մարիամ դերեզմանին դուրսը կայներ էր՝
և կու լար . ու երբոր կու լար՝ դէպ 'ի դերեզմանը
12 ծռեցաւ նայելու . Ու տեսաւ երկու հրեշտակներ
ճերմակ հանդերձներով , որ նստեր էին ուր որ Յի-
սուսի մարմինը դրուած էր , մէկը գլխուն կողմին՝
13 ու միւսը ոտքին կողմին : Ան ատենք իրեն ըսին .
Անիկ՝ ինչո՞ւ կու լաս . ըսաւ անոնց . Վասն հանիկ՝
որ իմ Տէրս դերեզմանէն վերցուցին , ու չեմ գի-
14 տեր ո՛ւր դրին անիկայ . ը Ա՛յս որ ըսաւ , նորէն
դարձաւ՝ և տեսաւ Յիսուսը որ կայներ էր , ի ու
15 չէր գիտեր թէ Յիսուս է : Յիսուս անոր ըսաւ .
Անիկ՝ ինչո՞ւ կու լաս , ո՞վ կը փնտռես : Ինքը
կարծելով թէ անիկայ պարտիզպանն է , ըսաւ ա-
նոր . Տէր՝ թէ որ դուն վերցուցիր անիկայ , ըսէ՛
16 ինծի՛ ո՛ւր դրիր ան , որ ես անիկայ առնեմ : Յի-
սուս ըսաւ անոր . Մարիամ . ան ալ դարձաւ ու

ա Գլ . ԺԹ . 40 :
բ Գլ . ԺԱ . 44 :
գ Սպ . ԺԶ . 10 : Գոր . ը . 25 —31 : ԺԳ . 34 , 35 :
դ Մար . ԺԶ . 5 :
ե Մատ . ԻԸ . 9 : Մար . ԺԶ . 9 :
զ Ղս . ԻԳ . 16 , 31 : Գլ . ի . 4 :

*Նբրայեցներէն անոր ըսաւ , Ոնթբրունի . որ
17 ինքն ալ արդարեւ ըսել է : Յիսուս ըսաւ անոր . Կնա-
ծի մի դպչիր , ինչու որ դեռ †օրս քովը եւած
չեմ . հապա գնա ‡եղբայրներուս , եւ ըսէ անոնց .
Ես կ'ելլեմ իմ †օրս քովը ու ձեր †օրը քովը ,
եւ իմ Աստուծոյս քովը ու ձեր Աստուծոյն քովը :
18 Մարիամ Մագդաղենացին եկաւ՝ ու աշակերտնե-
րուն պատմեց թէ ինքը Տէրը տեսաւ , եւ թէ ա-
նիկայ սա բաները իրեն պրուցեց :
19 Եւ §նոյն օրը միշաբթի իրիկունը՝ աշակերտ-
ներուն ժողվուած տեղին դուռները գոց ըլլալով՝
*իւդեացիներէն վախնալնուն համար , Յիսուս եկաւ՝
եւ անոնց մէջտեղը կայնեցաւ , ու ըսաւ անոնց . Խա-
20 ղաղութիւն ձեզի : Եւ սա ըսելով՝ իր ձեռքերը
ու կողը ցուցուց անոնց . Աշակերտներն ալ ու-
21 րախացան՝ երբոր Տէրը տեսան : Եւ Յիսուս նո-
րէն ըսաւ անոնց . Խաղաղութիւն ձեզի . §ինչ-
պէս որ իմ †օրս զիս խրկեց , ես ալ ձեզ կը
22 խրկեմ : Եւ սա ըսելով՝ անոնց վրայ փչեց , ու
23 ըսաւ անոնց . Առէք †ոգին Սուրբը . ¶որոնց որ
մեղքերը թօղուք , թօղուած ըլլայ անոնց . եւ
որոնց որ դէպիրը ես բռնէք , բռնուած ըլլայ :
24 Բայց Թովմաս տասներկուքէն մէկը՝ ‖Երկուռ-
բեակ ըսուածը անոնց հետը չէր՝ երբոր Յիսուս
25 եկաւ : Ուստի միւս աշակերտները կ'ըսէին անոր՝
Թէ Տէրը տեսանք . ան ալ ըսաւ անոնց . Թէ որ
իր ձեռքերուն վրայ բևեռներուն նշանը չտեսնեմ ,

* Յոհան. ը. 19 :
† Ապ. իբ. 22 : Աստ. իբ. 10 : Հռոմ. բ. 29 : Եբր. բ. 11 :
‡ Գլ. ժգ. 28 :
§ Եփես. ա. 17 :
* Աստ. իբ. 10 : Դս. իդ. 10 :
† Աստ. ժգ. 14 : Դս. իդ. 36 :
ա Պտր. ժե. 5 :
‖ Գլ. ժգ. 22 :
¶ Աստ. իբ. 18 : Գլ. ժե. 18 , 19 : Եբր. դ. 1 : ք Տիմ. բ. 2 :
§ Աստ. ժգ. 19 : ժբ. 18 :
* Գլ. ժա. 16 :

ու մեռաս բևեռներուն տեղը չիսկեմ , և իմ ձեռքս անոր կողը չիսկեմ , չեմ հաւատար :

26 *Եւ ուրիշը օրէն եռև դարձեալ աշակերտներըլ ներսն էին , Թովմեան ալ անոնց հետ . եկաւ Յիսուս՝ դռներըլ գոց ըլլալով , ու կայնեցաւ անոնց*
27 *մէջտեղը՝ և ըսաւ . Խաղաղութիւն ձեզի : Ետքը ըսաւ Թովմեասին . Մատդ հոս բեր , և նայէ իմ ձեռքերս , ու բեր քու ձեռքդ՝ և իմ կողս խոթէ , ու մի՛ ըլլար անհաւատ , հապա հաւատացեալ :*
28 *Եւ Թովմեա պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոր .*
29 *Իմ Տէրս և իմ Աստուածս : Յիսուս ըսաւ անոր . Որովհետև դուն զիս տեսար , հաւատացիր . յ երանի՛ անոնց որ տեսած չեն՝ ու կը հաւատան :*
30 *Նաև Յիսուս շատ ուրիշ նշաններ ալ ըրաւ իր աշակերտներուն առջեն , որ աս գրքին մէջ գրուած*
31 *չեն . ն Հապա ասոնք գրուեցան , որ հաւատաք թէ Յիսուսը Քրիստոսն է՝ Աստուծոյ Որդին . և որ հաւատալով կեանք ունենաք անոր անունովը :*

ԳԼ . ԻԸ

1 *Քրիստոս գաբձեալ իր աշակերտներուն կ'երևնայ , ու շատ ձուկ բռնել տալուն հրաշքովը կը ճանչցուի . 12 անոնց հետ ճաշ կ'ընէ . 15 խնամով պատուէր կու տայ Պետրոսին որ իր գառները և ոչխարները արածէ . 18 կ'իմացընէ անոր թէ ինչ կերպով պիտի մեռնի . 22 և կը յանդիմանէ անոր տարբերութիւնը Յովհաննէսին վրայով : 25 Վերջաբանութիւն :*

1 Ետկէ եռև Յիսուս նորէն ինքզինքը իր աշակերտներուն յայտնեց Տիբերիայի ծովուն եզերքը .
2 և ասանկ յայտնեց : Էին Սիմոն Պետրոս , ու Թովմաս՝ Երկուորեակ ըսուածը , և Նաթանայէլ՝ որ Գալիլեայի Կանայ գաղաւէն էր , ու Զեբեդեոսի որդիքը՝ և աշակերտներէն ուրիշ

ե ա Յով . ա . 1 :
զ բ Կոր . ե . 7 : ա Պետ . ա . 8 :
յ Գլ . իա . 25 :
ն Ղու . ա . 4 :
ը Գլ . գ . 15 , 16 : և . 24 : ա Պետ . ա . 9 :
ա Գլ . ա . 45 :
բ Մատ . գ . 21 :

3 երկուք ալ : Սիմոն Պետրոս ըսաւ անոնց . Ես
ձուկ որսալու կ'երթամ . ըսին անոր . Մենք ալ կու
գանք քեզի հետ . ելան և շուտ մը նաւը մտան , ու
4 այն գիշերը բան մը չբռնեցին : Ու երբոր ալ
առաւոտ եղաւ , Յիսուս ծովեզրը կայներ էր ,
բայց աշակերտները չէճանչցան թէ Յիսուս է :
5 Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց . Տըղաք՝ ուտելու բան
մը ունի՞ք . պատասխան տուին իրեն . Ո՛չ :
6 Ան ըսաւ անոնց . Ցանցը նաւին աջ կողմը
ձգեցէք՝ ու պիտի գտնէք . ուստի ձգեցին , և ձու-
կերուն շատութենէն՝ ալ չէին կրնար զանիկայ
7 քաշել : Ուստի այն աշակերտը՝ որն որ
Յիսուս կը սիրէր , ըսաւ Պետրոսին . Ընիկայ
Տէրն է . իսկ Սիմոն Պետրոս երբոր լսեց թէ
Տէրն է , վերարկուն վրան առաւ , (քանզի որ մերկ
8 էր ,) ու ծովը նետուեցաւ : Ու միւս աշակերտները
նաւակովը եկան . (քանզի ցամաքէն հեռու չէին ,
միայն թէ երկու հարիւր կանգունի չափ ,) ցանցը
9 ձուկերովը կը քաշէին : Ու երբոր ցամաքը
ելան , հոն տեղը վառած կրակ տեսան , ու վրան
10 ձուկ դրուած , և հաց : Յիսուս ըսաւ անոնց .
Բերէք ատ ձուկերէն որ դուք հիմա բռնեցիք :
11 Սիմոն Պետրոս նաւը * մտաւ , և ուռկանը ցամա-
քը քաշեց՝ հարիւր յիսունուերկու խոշոր ձուկերով
լեցուն . և այնչափ բան կար , ու չպատռեցաւ
12 ուռկանը : Յիսուս ըսաւ անոնց . Եկէք ճաշ
երէք . ու աշակերտներէն մէկն ալ չէր համարձա-
կեր անոր հարցնելու՝ թէ Դուն ո՞վ ես . քանզի որ
13 գիտէին թէ Տէրն է : Ուստի Յիսուս եկաւ՝
ու առաւ հացը և անոնց տուաւ , նոյնպէս ալ ձու-
14 կը : Ա Ասիկա երրորդ անգամն է որ Յիսուս իր աշա-

† Գլ . ի . 14 ։
‡ Ղս . իդ . 41 ։
§ Ղս . ե . 4 , 6 , 7 ։
ղ Գլ . ժգ . 23 ։ ի . 2 ։

* Յոյն . կամ ,
Ե Գոր . ժ . 41 ։
ը Գլ . ի . 19 , 26 ։

կերաներուն երեցաւ՝ մեռելներէն յարութիւն առնելէն ետև ։

15 Ու երբոր ճաշը ըրին, Յիսուս ըսաւ Սիմոն Պետրոսին. Սիմո՛ն Յովհաննէսի որդի, դիս աստղմէ աւելի կը սիրե՞ս. անիկայ ըսաւ անոր. Այո՛ Տէր, դուն գիտես որ քեզ կը սիրեմ. ըսաւ
16 անոր. Արածէ իմ գառնուկներս ։ Նորէն երկրորդ անգամ ըսաւ անոր. Սիմո՛ն Յովհաննէսի որդի, դիս կը սիրե՞ս. ըսաւ անոր. Այո՛ Տէր, դուն գիտես որ քեզ կը սիրեմ. Ը ըսաւ անոր. արածէ
17 իմ ոչխարներս ։ Ըսաւ անոր երրորդ անգամ. Սիմո՛ն Յովհաննէսի որդի, դիս կը սիրե՞ս. Պետրոս տրտմեցաւ որ իրեք անգամ իրեն ըսաւ Թէ Դիս կը սիրե՞ս. և ըսաւ անոր. Տէր՝ Ժ դուն ամէն բան գիտես, դուն գիտես որ ես քեզ կը սիրեմ. ըսաւ անոր Յիսուս. Արածէ իմ ոչ-
18 խարներս ։ Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, որ երբ դուն պատանի էիր, ինքիմիդ գօտի կը կապէիր, ու կ'երթայիր ուր որ ուզէիր. բայց երբոր ծերանաս, ձեռքերդ վեր պիտի բռնես, և ուրիշը քեզի գօտի պիտի կապէ, ու պիտի տանի
19 ո՛ւր որ չես ուզեր ։ Ա՛յս բանը ըսաւ, յուշընելով Թէ Ե անիկայ ինչ մահով պիտի փառաւորէ զԱստուած. ու երբոր ասը պրուցեց, ըսաւ անոր.
20 Ետևէս իմ եասէ ։ Ու Պետրոս դարձաւ ու տեսաւ ան աշակերտը՝ Ը որն որ Յիսուս կը սիրէր, որ ետևէն կ'երթար, (որ նաև ընթրիքին առնեը անոր կուրծքին վրայ ինկեր՝ և ըսեր էր,
21 Տէր՝ ո՞վ է որ քեզ պիտի մատնէ ։) Պետրոս անիկայ տեսնելով, ըսաւ Յիսուսին. Տէր՝ հապա
22 ասիկայ ի՞նչ պիտի ըլայ ։ Յիսուս ըսաւ անոր.

Ը Գոր. ի. 28 ։ Եբր. ժգ. 20 ։ ա Պետ. բ. 25 ։ ե. 2, 4 ։
ժ Գլ. բ. 24, 25 ։ ժգ. 30 ։ | ի Գլ. ժգ. 36 ։ Գոր. ժբ. 3, 4 ։
լ բ Պետ. ա. 14 ։
Ի Գլ. ժգ. 23, 25 ։ ի. 2 ։

ծէ՛ որ ես ուզեմ՝ որ առիկայ կենայ ձ մինչև որ ես գամ, քու ի՞նչ հոգդ է. դուն իմ ետևէս
23 եկուր։ Ել ասի խօսքը ելաւ եղբայրներուն մէջ, թէ ան աշակերտը պիտի չմեռնի. սակայն Յիսուս չըսաւ անոր թէ պիտի չմեռնի, հապա թէ որ ես ուզեմ՝ որ առիկայ կենայ մինչև որ ես գամ, քու ի՞նչ հոգդ է։
24 Առիկայ ան աշակերտն է, որ կը վկայէ ասոնց համար, որ գրեց ալ ասոնք. ու
25 գիտենք որ անոր վկայութիւնը ճշմարիտ է։ Հն ուրիշ շատ բաներ ալ կան, որ Յիսուս ըրաւ, որոնք եթէ մէկիկ մէկիկ գրուած ըլլային, կարծեմ թէ աշխարհս ալ բաւական պիտի չըլլար պարունակելու ան գիրքերը որ գրուած ըլլային։

ԳԱՐՆՈՒՐ ԸՈՒՆԿԵԼՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Քրիստոս գնա երկինքը չհամբարձած՝ իր աշակերտներուն կը պատուիրէ Երուսաղէմի մէջ հոգւոյն Սրբոյ գալստեանը սպասել, խոստանալով որ քիչ օրերէ ետև պիտի խրկէ զանիկայ։ 9 Իր համբարձումէն ետև՝ երկու հրեշտակներ կ'երևնան անոնց, որ իր երկրորդ գալստեանը վրայով կը խօսին։ 12 Առաքեալները Երուսաղէմ կը դառնան, ու աղօթքի կը պարապին, և Մատաթիան առաքեալ կ'ընտրուի մնացեալ ցուցային տեղը։

1 Առջի պատմութիւնը որ ըրի՛ ով Թէոփիլոս, ան ամէն բաներուն վրայ՝ որ Յիսուս սկսաւ
2 ընել և սորվեցընել, ե Մինչև ան օրը՝ որ ընդունի

ե Մատ. ժգ. 27, 28։ իե. 31։ ա Կոր. գ. 5։ ժա. 26։ Ցայտ. բ. 25։ գ. 11։ իբ. 7, 20։ Գլ. ժթ. 35։ գ Ցօհ. 12։ Գլ. ի. 30։

ե Ամով. է. 10։
— Ղտ. ա. 3։
ե Մատ. իբ. 19։ Մար. ժգ. 15։ Ցօհ. ի. 21։ Գլ. ժ. 41, 42։

Սրբոյ միջոցովք պատուէր առաւ իր ընտրած ա-
3 ռաքեալներուն , ։ու համբարձաւ . ։ Որ անոնց
ինքզինքը ցուցուց կենդանի իր չարչարանքներէն
ետև՝ շատ ապացոյցներով , քառասուն օրուան
մէջ անոնց երևնալով , ու Աստուծոյ թագաւորու-
4 թեանը վրայ խօսելով : ։ Ու անոնց հետ միկտեղ
* գտնուած ատենը՝ կ'ապրեցուցէր անոնց որ Երուսա-
ղէմէն չհեռանան , հապա սպասեն ։ օրը խոստա-
5 մութիւնը , ։ որ ան ինծմէ լսեցիք կ'ըսէր : ։ Վասն-
որ իրաւ Յովհաննէս ջրով մկրտեց , ։ բայց դուք
ասկէ շատ օրեր չանցած՝ Սուրբ ։ոգիով պիտի
6 մկրտուիք : Ուստի ալ միկտեղ գալով կը հար-
ցընէին իրեն՝ ու կ'ըսէին . ։ Տէր՝ ։ Իսրայէլի թա-
գաւորութիւնը ասս ժամանակիս մէջ նորէն պիտի
7 հաստատես : Ու ըսաւ անոնց . ։ Ձեզի չվերաբե-
րիր ժամերը և ժամանակները դիտնալը , որն որ
8 ։այրը իր իշխանութեանը մէջ դրաւ , Հայդ և ։ո-
գւոյն Սրբոյ ձեր վրայ եկած ատենը ։ զօրութիւն
պիտի առնէք , ։ու ինծի համար վկաներ պիտի
ըլլաք Երուսաղէմի մէջ՝ և բոլոր ։ըհաստանի ու
9 Սամարիայի մէջ՝ ու մինչև երկրի ծայրերը : ։ Ու
ասս բաները որ ըսաւ , երբոր անոնք կը նայէին ,
։ համբարձաւ , և ամպ մը զանոնք այլևս
10 բռնեց : ։ Ու քանի որ աչքերնին անկած դէպ ի
երկինքը կը նայէին անոր երթալուն վրայ , ահա

։ Մաթ . ժգ . 19 ։ Ղու . թ . 51 ։ իգ . 51 ։ Հաք 9 ։ ա Տիմ . գ . 16 ։

։ Մաթ . ժգ . 14 ։ Ղու . իգ . 36 ։ Ցօհ . ի . 19 , 26 ։ իա . 1 , 14 ։ ա Կոր . ժե . 5 ։

։ Ղու . իգ . 43 , 49 ։

* Կ՚երևայ կերպած

։ Ղու . իգ . 49 ։ Ցօհ . ժգ . 16 , 26 , 27 ։ ժե . 26 ։ ժգ . 7 ։ Գա . բ . 33 ։

։ Մատ . գ . 11 ։ Գա . ժա . 16 ։ ԺԹ . 4 ։

։ Ցովել . գ . 18 ։ Գա . բ . 4 , ժա . 15 ։

։ Մատ . իգ . 3 ։

։ Ես . ա . 26 ։ Դան . է . 27 ։ Ամով . թ . 11 ։

։ Մատ . իգ . 36 ։ Մաթ . ժգ . 32 ։ ա Թես . ե . 1 ։

։ Ղու . իգ . 49 ։

։ Գա . բ . 1 , 4 ։

։ Ղու . իգ . 48 ։ Ցօհ . ժե . 27 ։ Հաք 22 ։ Գա . բ . 32 ։

։ Ղու . իգ . 51 ։ Ցօհ . գ . 53 ։

։ Հաք 2 ։

երկու մարդ իրենց քովը կայնեցան Յ ձերմակ հան-
11 դերձներով , Որոնք նաև ըսին . Ղ Ա՛վ Գալիլեացի
մարդիկ՝ ինչո՞ւ կայներ դէպ ՚ի երկինքը կը նայիք .
աս Յիսուսը՝ որ ձեզմէ երկինքը համբարձաւ ,
Ե սաանկ պիտի գայ՝ ինչպէս որ տեսաք անոր երկինք
12 երթալը : Ժ Ան ատենը Երուսաղէմ դարձան
Ձիթենեաց լսուած լեռնէն , որ շաբաթ օրուան
13 ճամբու չափ մըտ է Երուսաղէմին : Ու երբոր
հոդ ի ք մտան , ելան Ի վերնատունը , ուր որ կը
բնակէին՝ Ն Պետրոս և Յակոբոս , Յովհաննէս և
Անդրէաս , Փիլիպպոս և Թոմէոս , Բարթուղի-
մէոս և Մատթէոս , Յակոբոս Ալփէոսեան ու Ս Սի-
մոն Նախանձայոյզ՝ և Ո Յուդա Յակոբեան :
14 Ղ Ասոնք ամէնը միաբանութեամբ միշտ աղօթք ու
աղաչանք կ՚ընէին Ճ կիներուն հետ , և Յիսուսի
մօրը Մարիամին՝ Ջու անոր եղբայրներուն հետ
միկտով :
15 Ե Ան օրերը ելաւ Պետրոս աշակերտներուն մէջը , (ա՜ր ոչ հարիւր քսան հոգիի չափ ժողովուած
16 բազմութիւն կար ,) ու ըսաւ . Մարդիկ ե՛ղբայր-
ներ՝ պէտք էր որ կատարուէր աս գրուածը , Ո՞ր
որ առաջուց Հոգին Սուրբ Դաւիթին բերնովը
ըսաւ Յուդային համար՝ որ Յիսուսը բռնողներուն
17 Ո առաջնորդ եղաւ . Ինչու որ Հանիկայ մեզի հետ
էր մեր համրանքին մէջ , Ֆ և աս պաշտօնէն ան Ա

Յ Մատ . իբ . 3 ; Մար . ժգ . 5 ; Ղու . իդ . 4 ; Ցօհ . ի . 12 ; ԳԼ . ժ . 3 , 30 ;
Ն ԳԼ . բ . 7 ; ժգ . 31 ;
Շ Դան . է . 13 ; Մատ . իդ . 30 ; Մար . ժգ . 26 ; Ղու . իա . 27 ; Ցօհ . ժգ . 3 ; ա Թես . ա . 10 ; գ . 15 ; բ Թես . ա . 10 ; Յայտ . ա . 7 ;
Ո Ղու . իդ . 52 ;
Չ ԳԼ . թ . 37 , 39 ; ի . 8 ;
Պ Մատ . ժ . 2 , 3 , 4 ;
Ջ Ղու . գ . 15 ;
Ռ Ցուց . 1 ;
Ս ԳԼ . բ . 1 , 46 ;
Տ Ղու . իդ . 49 , 55 ; իդ . 10 ;
Վ Մատ . ժգ . 55 ;
Ր Սաղ . իա . 9 ; Ցօհ . ժգ . 18 ;
Ց Ղու . իբ . 47 ; Ցօհ . ժբ . 3 ;
Ւ Մատ . ժ . 4 ; Ղու . գ . 16 ;
Փ Հմր 25 ; ԳԼ . ժբ . 25 ; ի . 24 ; իա . 19 ;

18 բաժին ունէր։ Ասիկայ ե անիրաւութեան վարձքով ը ագարակ մը առացաւ, ու գլխիվար իյնալով մէջտեղէն ճեղքուեցաւ, և իր ամէն փորոտիքը
19 դուրս թափեցաւ։ Ու սա բանը Երուսաղէմ բնակողներուն ամենուն յայտնի եղաւ. մինչև որ իրենց լեզուովը ան ագարակին անունը Ակեղդամա
20 դրուեցաւ, այսինքն՝ Արեան ագարակ։ Քանզի որ Սաղմոսաց գրքին մէջ գրուած է թէ, – Անոր բնակարանը աւերակ ըլլայ, ու անոր մէջը բնակող մը չըլլայ, ֊ և անոր պաշտօնը ուրիշը առնէ։
21 Ուրեմն պէտք է որ ասոնց մնարդիկներէն՝ որ մեր Հիսոլ եղան ան բոլոր առնելը, որ Տէր Յիսուս մէջերնիս
22 մուտ ու ելաւ, ֊ Յովհաննէսին մկրտութենէն սկսած՝ մինչև ան օրը ֊ որ մեզմէ համբարձաւ, ասոնցմէ մէկը ֋ մեզի հետ վկայ ըլլայ անոր յարու-
23 թեանը։ Ու երկու հոգի կայնեցուցին, Յուսէփ որ – Նարսաբայ կը կոչուէր, որ Յուստոս ալ մա-
24 կառնուանեցաւ, ու Մատաթիան. Ու աղօթք ընելով՝ ըսին. Դուն՝ ով Տէր, ֊ որ ամենուն սիրտը գիտես, ասա երկուքիս մէկը՝ որն որ ընտրեցիր,
25 հոգի յայտնի. ֊ Որ սա պաշտօնիս և առաքելութեանս վիճակը առնէ, որ անկէ Յուդան խնկաւ
26 իր տեղը երթալու։ Ու անոնց համար վիճակ ձգեցին, ու վիճակը Մատաթիային եկաւ. և անիկայ տասնումէկ առաքելոց հետ անցուեցաւ։

ե Մատ. իզ. 15։ բ պետ. բ. 15։
ը Մատ. իէ. 5, 7, 8։
– Սաղ. կթ. 25։
֊ Սաղ. ճթ. 8։
֋ Մար. ա. 1։
֍ Հմր 9։
֏ Ցօհ. ժե. 27։ Հմր 8։ Գո. դ. 33։
– Գո. ժե. 22։
֎ ա Թագ. ժզ. 7։ ա Մն. իը. 9։ իթ. 17։ Երեմ. ժա. 20։ ժէ. 10։ Գո. ժե. 8։ Ցայտ. բ. 23։
֏ Հմր 17։

ԳԼ. Ա

1 Առաքեալները Սուրբ Հոգիով լեցուած՝ զանազան լեզուներ կը խօսին. ամբոխը կը զարմանան անոնց վրայ, և անոնք ալ ծաղր կ'ընեն զանոնք։ 14 Պետրոս առաջնորդան կու տայ ա-

նոնց, և կը ցուցընէ թէ առաքեալները Սուրբ Հոգիին զօրութեամբը կը խօսէին, թէ Յիսուս մեռնելնէն յարութիւն առած երկինքը համբարձած է, և թէ անոնք Սուրբ Հոգին խրկած է։ 37 Շատ մարդիկ դարձի գալով կը մկրտուին. 41 որոնք ջերմեռանդութեամբ և սիրով կը միաբանին զԱստուած պաշտելու։ 43 Առաքեալները շատ հրաշքներ և նշաններ կ'ընեն, և Աստուած ամէն օր իր եկեղեցին կ'աճեցընէ։

1 Ն– Պենտէկոստէին օրը հասնելուն՝ [ա] ամէնքն
2 ալ միաբան մէկտեղ էին։ Ու յանկարծակի երկինքէն ձայն մը եղաւ՝ սաստկաշունչ հովի մը [բ] հոսին պէս, [գ] և բոլոր տունը լեցուց՝ ուր որ նստեր
3 էին։ Ու բաժնուած լեզուներ երևցան իրենց՝ որպէս թէ կրակէ, ու ամէն մէկուն վրայ նստաւ։
4 Ու [դ] ամէնքն ալ [ե] Սրբով Հոգւով լեցուեցան, [զ] ու սկսան ուրիշ լեզուներով խօսիլ, ինչպէս որ
5 [ե] Հոգին իրենց խօսիլ կու տար։ Ու Երուսաղէմի մէջ բնակած [է] Իսրայէլ կային՝ աստուածավախ մարդիկ երկինքին տակը եղած բոլոր ազգերէն
6 [ը] հոն։ Ու երբոր այս ձայնը եղաւ, բազմութիւնը մէկտեղ եկաւ ու խառնիճաղանջ. [թ] ինչու որ կը լսէին որ անոնք իրենց ամէն մէկուն լեզուովը կը
7 խօսէին։ Ամէնքն ալ կը զարմանային ու կը զարմնայնային՝ և իրարու կ'ըսէին. [ժ] Ո՞վ որ ահա աստոնք ամէնն ալ՝ որ կը խօսին, [ի] Գալիլեացի
8 են. Ու ի՞նչպէս կը լսենք մենք մեր ամէն մէկ
9 լեզուովը՝ որ անոր մէջը ծնած ենք. Պարթեւք և Մարք ու Ելամացիք, և անոնք որ կը բնակին Միջագետքի մէջ, և [ժա] Կապադովկիայի ու Պոնտոսի ու Ասիոյ մէջ, Փռիւգիայի և
10 Պամփիւլիայի մէջ, Եգիպտոսի մէջ, և Լիբիոյ մօտ [ժբ] Կիւրենէի կողմերուն մէջ. նաև [ժգ] հռոմայե-

[ա] Գղ. իգ. 15։ բ Օր. ժզ. 9։ Գլ. ի. 16։
[գ] Գլ. ա. 14։
[դ] Գլ. գ. 31։
[ե] Գլ. ա. 5։
[զ] Մար. ժզ. 17։ Գլ. ժ. 46։ ժթ. 6։ ա Կոր. ժբ. 10, 28, 30։ ժգ. 1։ ժգ. 2, եւ։
[է] Գլ. ա. 11։

11 ցի պանդուխտներ, ՅԽ [a]բիաներ և Թէ նորա-
Հաւատներ, Արեւտացիներ և Էրաբացիներ, կը
լսենք անոնցմէ որ մեր լեզուներով կը խօսին Ա-
12 տուծոյ մեծամեծ բաները: Կը զարհուրանային ա-
մէնքն ալ ու տարակուսած իրարու կ'ըսէին. Ո՞նչ
13 պիտի ըլլայ սա: Ոմանք ալ ծաղր ընելով կ'ը-
սէին Թէ, Ընտնք նոր գինիով լեցուներ են:
14 Նայց Պետրոս ելաւ տասնումէկին հետ մէկտեղ,
ձայնը վերցուց՝ ու խօսեցաւ անոնց. Ո՛վ [b]էիայ
մարդիկ՝ և դուք ամէնքդ որ Երուսաղէմ կը բնա-
կիք, սա ձեզի յայտնի ըլլայ, ու ականջ դրէք
15 իմ խօսքերուս: Չհանգի չէ Թէ սոնք գինովցած
են, ինչպէս որ դուք կը կարծէք. Է ինչու որ ե-
16 օրուան երրորդ ժամին է. [c]ապա ասիկայ ան է,
17 որ Յովէլ մարգարէին ձեռքովը ըսուեցաւ. Ը Ե-
պիտի ըլլայ որ վերջին օրերը՝ կ'ըսէ Աստուած,
Ը իմ [d]ոգիէս ամէն մարմնոյ վրայ պիտի Թափեմ,
ու ձեր տղաքը Ժ և ձեր աղջիկները պիտի մարգա-
բէանան, ու ձեր երիտասարդները տեսիլքներ պի-
տի տեսնեն, և ձեր ծերերը երազներ պիտի տես-
18 նեն. Ու իմ ծառաներուս վրայ ու իմ աղախիննե-
րուս վրայ ալ՝ ան օրերը իմ [e]ոգիէս պիտի Թա-
19 փեմ, Ի և պիտի մարգարէանան: ԵՒ Ես վերը ներ-
կինքը հրաշքներ պիտի ցուցընեմ, ու վարը երկիրը
նշաններ, արիւն ու կրակ և ծուխի մառախուղ.
20 Ի Արևը՝ խաւարի պիտի դառնայ, և լուսինը արիւ-
21 նի, դեռ Տէրոջը մեծ ու երևելի օրը չեկած: Ե
պիտի ըլլայ որ՝ Ժ ամէն ոմ որ Տէրոջը անունը կան-
22 չէ, պիտի փրկուի: Ո՛վ Իսրայէլացի մարդիկ՝

Ի ա Թես. ե. 7:
Ը Ես. խդ. 3: Եզեկ. ժա. 19: լզ. 27: Յովէլ. բ. 28, 29: Զաք. ժբ. 10: Յոհ. է. 38:
Ը ԳԼ. ժ. 45:
Ժ ԳԼ. խա. 9:
Ի ԳԼ. խա. 4, 9, 10: ա Պտր. ժբ. 10, 28: ժդ. 1, եէ:
Լ Յովէլ. բ. 30, 31:
Խ Մատ. խդ. 29: Մար. ժգ. 24: Ղու. խա. 25:
Ձ Հռով. ժ. 13:

լսեցէք աս խօսքերը . Յիսուս Նազովրեցին՝ Աստուծմէ ձեզի ցուցուած մարդ մը ՝ զօրութիւններով ու հրաշքներով և նշաններով , որ Աստուած անոր ձեռքովը ըրաւ ձեր մէջը , ինտոր որ դուք ալ գի-
23 տէք . Անիկայ ՙԱստուծոյ որոշած խորհրդովը և կանխագիտութեամբը սահմանուած ըլլալով՝ ձա-
ռնէք և *անօրէններու ձեռքով փայտի վրայ գամե-
24 լով սպաննեցիք . Ումն որ Աստուած յարուցի՝ մահուան ցաւերը քակելով . քանզի Ինար չէր որ ին-
25 քը անկէ բռնուի : Ինչու որ Դաւիթ անոր համար կ՚ըսէ . ՚Առաջուց աչքս Տէրը կը տես-
նէի իմ առջիս . քանզի իմ աջ կողմն է , որ
26 չսասանիմ . Ինոր համար ուրախ եղաւ իմ սիրտս , ու իմ լեզուս ցնծաց , նաև իմ մարմինս ալ յու-
27 սով պիտի հանգստանայ : Վասն զի իմ անձս դժոխքին մէջը պիտի չթողուս , ու քու Սուրբիդ
28 ալ ապականութիւն տեսնել պիտի չտաս : Կեանաց ճամբաները ինծի ծանուցիր . քու երեսիդ
29 ուրախութիւնովը զիս պիտի լեցընես : Արդիկ եղբայրնե՛ր՝ արժան է համարձակ զրուցել ձեզի ՚Դաւիթ նահապետին համար , թէ մեռաւ ու
թաղուեցաւ . և անոր դերեզմանը մինչև աս օր
30 մեր մէջն է : Երբ՝ որովհետև անիկայ մարգարէ էր , և ՚գիտէր , թէ Աստուած հաստատ երդում ըրաւ իրեն , թէ իր երիկամանցը պտուղէն մարմնոյ կողմանէ Քրիստոսը պիտի յարուցանէ որ իր աթո-
31 ռը նստի . Ինքը կանխատեսութեամբ խօսեցաւ

! Ցօհ . գ . 2 ; ԺԳ . 10 , 11 ; ԳԼ . Ժ . 38 ; Երբ . բ . 4 ;
՚ Մատ . ԽԷ . 24 ; Ղու . Խբ . 22 ; Խդ . 44 ; ԳԼ . գ . 18 ; դ . 28 ;
* ԳԼ . Ե . 30 ;
* Կ՚ըսէ անօրէն
՚ Հմբ 32 ; ԳԼ . գ . 15 ; դ . 10 ; Ժ . 40 ; ԺԳ . 30 , 34 ; ԺԷ . 31 ; Հռով . գ . 24 ; ը . 11 ; ա Կոր . գ . 14 ; ԺԵ . 15 ; բ Կոր . գ . 14 ; Գաղ . ա . 1 ; Եփես . ա . 20 ; Կող . բ . 12 ; ա Թես . ա . 10 ; Երբ . ԺԳ . 20 ; ա Պետ . ա . 21 ;
՚ Սաղ . ԺԶ . 8 ;
՚ գ Թագ . բ . 10 ; ԳԼ . ԺԳ . 36 ;
՚ բ Թագ . Է . 12 , 13 ; Սաղ . ճԼ . 11 ; Ղու . ա . 32 , 69 ; Հռով . ա . 3 ; բ Տիմ . բ . 8 ;

Երիսաոսի յարութեանը համար , ընդ որ
Հոգին դժոխքը չթողուեցաւ , և անոր մարմինը
32 ապականութիւն չտեսաւ : ընդ Ես Յիսուսը Ա-
ստուած յարուց , որուն մենք ամէնքս ալ վկայ
33 ենք : Ուստի ընդ Աստուծոյ աջ ձեռքովը բարձրա-
ցեալով , ու ընդ Հոգւոյն Սրբոյ խոստումնքը Հօրմէն
առնելով՝ զատաբաձեց ասիկայ , որ դուք հիմա կը
34 տեսնէք և կը լսէք : Քանզի որ Դաւիթ երկինքը
չելաւ , բայց ինքը կ'ըսէ . ըՏէրը իմ Տէրոջս ը-
35 սաւ . Նստէ իմ աջ կողմս , Մինչև որ քո
թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան դնեմ :
36 Ուստի բոլոր Իսրայէլի տունը ճշմարտապէս թող
գիտնայ , որ ըԱստուած անիկայ Տէր ալ Քրիս-
Օծեալ ալ , ան Յիսուսը՝ որ դուք խաչեցիք :
37 Ու ասոնք որ լսեցին՝ Հասան ներսին կսկիծայ , և ըսին
Պետրոսին ու միւս առաքեալներուն . Արդեօք
38 եղբայրնե՛ր՝ ի՞նչ ընենք : Եւ Պետրոս բսաւ ա-
նոնց . ը Ապաշխարեցէ՛ք , ու ձեզմէ ամէն մէկը
Թող մկրտուի Յիսուս Քրիստոսի անունովը՝ մե-
ղաց Թողութեան համար , և Հոգւոյն Սրբոյ
39 պարգևը պիտի ընդունիք : Քանզի որ խոստումն-
քը ձեզի է՝ ձեր որդւոցը , ու և ամէն հեռու
եղողներուն՝ որոնք որ մեր Տէր Աստուածը կանչէ :
40 Եւ ուրիշ շատ խօսքերով վկայութիւն կու տար ,
ու կը յորդորէր զանոնք՝ և կ'ըսէր . Ձեր ծուռ ազ-
41 գէն ինքզինքնիդ ազատեցէ՛ք : Եւ անոնք որ
սրտանց ընդունեցին անոր խօսքերը , մկրտուեցան .

ա Սաղ . ժգ . 10 : ԳԼ . ժգ . 35 :
բ Հմր 24 :
գ ԳԼ . ա . 8 :
դ ԳԼ . և . 31 : Փիլ . բ . 9 : Եբր . ժ . 12 :
ե Ծն . ժգ . 26 : ժե . 26 : ժգ . 7 , 13 : ԳԼ . ա . 4 :
զ ԳԼ . ժ . 45 : Եփես . գ . 8 :
է Սաղ . ճժ . 1 : Մատ . իբ . 44 : ա Կոր . ժե . 25 : Եփես . ա . 20 : Եբր . ա . 13 :
ը ԳԼ . և . 31 :
թ Ջատ . ժբ . 10 : Ղու . գ . 10 : ԳԼ . ԺԹ . 6 : ժգ . 30 :
ժ Ղու . իգ . 47 : ԳԼ . գ . 19 :
ի Ծովել . բ . 28 : ԳԼ . գ . 25 :
լ ԳԼ . ժ . 45 : ժա . 15 , 18 : ժգ . 26 : ժե . 3 , 8 , 14 : Եփես . բ . 13 , 17 :

ու ան օրը իրեք հազար հոգի չափ աւելցան։
42 Նու միշտ առաքելոց վարդապետութեանը եւռեռ
էին, ու միաբանութեանը, և հաց կտրելուն,
ու աղօթքներուն։
43 Նու ամէն մարդու վրայ վախ [1]կ՚իյնար. և [2]առա-
քելոց ձեռքովը շատ հրաշքներ ու նշաններ կը գոր-
44 ծուէին։ Ու բոլոր հաւատացեալները միասին
45 էին, [3]և ամէն բաներնին հասարակաց էր։ Ու
ստացուածքներն և ունեցած բաներնին կը ծախէին,
[4]ու անոնց գինը կը բաժնէին ամենուն, որուն որ
46 բան մը պէտք ըլլար։ Նու [5]ամէն օր միաբանու-
թեամբ [6]տաճարը երթալու եռեռ էին, [7]և տու-
ներնին հաց կը կտրէին, ու կերակուրնին կ՚ուտէին
47 ուրախութեամբ և միամտութեամբ սրտի. Աս-
տուած կ՚օրհնէին, [8]ու բոլոր ժողովուրդին առջեւն
[9]շնորհք կը ունէին. [10]և Տէրը օրէ օր փըր-
կուածները կ՚աւելցընէր եկեղեցիին։

Գ

1 Պետրոս կը քարոզէ բժշկուած կաղը տեսնելու եկող ժողո-
վրդոց. 12 կը խոստովանի որ ան բժշկութիւնը չէ՛ թէ
իրեն կամ Յովհաննէսին զօրութեամբը եղաւ, այլ Աստու-
ծոյ և իր Որդւոյն Յիսուսին ձեռօքը, ու անոր անուանը հա-
ւատքովը. 13 նաև կը յանդիմանէ զանոնք Յիսուսը խաչել-
նուն համար, 19 և կը յորդորէ զանոնք զղջումով ու հա-
ւատքով թողութիւն խնդրելու իրենց մեղքերուն, և փրկուե-
լու ան նոյն Յիսուսով։

1 Ընդ՝ Պետրոս ու Յովհաննէս [11]իննեւրորդ ժամու
աղօթքին տաճարը կ՚երթային։ 2 Նու իր մօրը որովայնէն կաղ [12]ծնած մարդ մը կը
բերուէր, որ զանիկայ ամէն օր տաճարին Գեղեցիկ

[1] Ղու. իգ. 53։ Գլ. ե. 42։
[2] Գլ. ի. 7։
[3] Ղու. բ. 52։ Գլ. գ. 33։ Հռով. ժգ. 18։
[4] Գլ. ե. 14։ ժա. 24։
[5] Սաղ. ծե. 17։
[6] Գլ. բ. 46։
[7] Գլ. ժգ. 7։

[1] Չէր 46։ Գլ. ա. 14։ Հռով. ժբ. 12։ Եփես. գ. 18։ Կող. գ. 2։ Երբ. ժ. 25։
[2] Մատ. ժգ. 17։ Գլ. գ. 33։ ե. 12։
[3] Գլ. գ. 32, 34։
[4] Եբ. ծբ. 7։
[5] Գլ. ա. 14։

կոչուած դրանը քով կը դնէին , ՚որ տաճարը
3 մտնողներէն ողորմութիւն խնդրէ : Երբ որ տես-
նելով Պետրոսը և Յովհաննէսը՝ որ տաճարը
մտնելու վրայ էին , կ՚աղաչէր որ ողորմութիւն
4 առնէ : Եւ Պետրոս Յովհաննէսին հետ մէկտեղ
5 անոր նայեցաւ՝ ու ըսաւ . Մեզի նայէ . Ան ալ
դէպ՚ի անոնց դարձաւ , ու կը յուսար անոնցմէ
6 բան մը առնել : Եւ Պետրոս ըսաւ . Արծաթ ու
ոսկի չունիմ , հապա ինչ որ ունիմ՝ ան քեզի կու
տամ . ՚Ի Յիսուս Քրիստոսին անուա-
7 նովը ելիր ու քալէ : Եւ անոր աջ ձեռքէն բռնե՛ց
վերցուց զանի՛կ , ու իսկոյն անոր ոտքին թմբիկը
8 ու կոճերը զօրացան : Ու վեր ցատկելով՝ կայ-
նեցաւ , ու կը քալէր . և անոնց հետ տաճարը
մտաւ , քալելով՝ ու ցատկելով՝ և զՅաստուած
9 օրհնելով : Եւ բոլոր ժողովուրդը տեսաւ անի-
10 կայ , որ կը քալէր՝ ու կ՚օրհնէր զՅաստուած . Ու
կը ճանչնային թէ անիկայ էր , ըսր ողորմութեան
համար տաճարին Գեղեցիկ դրանը քով
կը նստէր . և զարմանքով ու ապշութեամբ լե-
ցուեցան անոր եղած բանին համար :
11 Եւ քանի որ *անիկայ Պետրոսին ու Յովհաննէ-
սին յարեր էր , բոլոր ժողովուրդը զարմացած մէկ-
տեղ վազեցին անոնց քովը ան սրահը՝ ՚որ Սողո-
12 մոնին կ՚ըսուէր : Ա՛ տեսնելով Պետրոս , պա-
տասխան տուաւ ժողովուրդին . Ա՛վ Իսրայէլացի
մարդիկ՝ ինչո՞ւ զարմացեր էք ասոր վրայ , կամ
ինչո՞ւ աչքերնիդ անկած մեզի կը նայիք , որպէս
թէ մենք մեր զօրութեամբը կամ բարեպաշտու-
13 թեամբը ասոր քալել տուած ըլլանք : ՚Ըրբա-
համին ու Իսահակին և Յակոբին Աստուածը՝ մեր

՚ Յօհ . թ . 8 ։
՚ ԳԼ . դ . 10 ։
՚ Նա . լե . 6 ։
՚ ԳԼ . դ . 16 , 21 ։
՚ Յօհ . թ . 8 ։
* Ո՛հանդ՝ ան բժշկուած կաղը
՚ Յօհ . ժ . 23 ։ ԳԼ . ե . 12 ։
՚ ԳԼ . ե . 30 ։

Հայրերուն Աստուածը է փառաւորեց իր *Որդին
Յիսուսը, Նորն որ դուք մատնեցիք, Ե և ուրացաք
պիղատոսին առջևը՝ երբոր ինքը վճռեց որ արձակէ։
14 Բայց դուք ան Ե Սուրբը և Արդարը ուրացաք, ու
խնդրեցիք որ մարդասպան մարդ մը ձեզի շնորհուի.
15 Ու կեանքի Առաջնորդը սպաննեցիք, Հ որ զանիկայ
Աստուած մեռելներէն յարուց, Ժորուն մենք վկայ
16 ենք. Ու անոր անունը հաւատքով, Ճանոր
անունը հաստատեց ասիկայ՝ որն որ դուք կը տես-
նէք ու գիտէք. և ան հաւատքը որ անով է՝ ան
առողջութիւնը ատոր տուաւ ձեր ամենուն առջևը։
17 Ու հիմա ե՛ղբայրներ՝ Ե գիտեմ որ չգիտնալով ը-
18 րիք, ինծոր որ ձեր իշխաններն ալ։ Ի Բայց
Աստուած՝ ինչ որ առաջուց Ի իր բոլոր մարգարէ-
ներուն բերնովը յայտնեց էր Քրիստոսին չարչա-
19 րուելուն վրայով, այսպէս կատարեց։ Ճ Ատոր
ապաշխարեցէ՛ք՝ ու դարձի եկէք, որ մեղքերնիդ
20 ջնջուի. Որպէս զի սփոփանաց ժամանակները
գան Տէրոջը երեսէն. և առաքուց ձեզի համար
21 սահմանուած Յիսուս Քրիստոսը խրկէ։ Ն Որ
զանիկայ պէտք է որ երկինքը ընդունի մինչև ան
առեններն՝ Ո որ ամէն բաները կարգադրուին,
Ն որոնց համար Աստուած սկիզբէն Ի վեր իր սուրբ
22 մարգարէներուն բերնովը խօսած է։ Մովսէս Դէր

Ե Ցօհ. է. 39։ ժբ. 16։ ժէ. 1։ Կ՝ծանան
Ի Մատ. իէ. 2։
Ի Մատ. իէ. 20։ Մար. ժե. 11։ Ղու. իգ. 18, 20, 21։ Ցօհ. ժը. 40։ ժթ. 15։ Գլ. ժգ. 28։
Ճ Սպ. ժգ. 10։ Մար. ա. 24։ Ղու. ա. 35։ Գլ. բ. 27։ գ. 27։
Ն Գլ. է. 52։ իբ. 14։
Յ Գլ. բ. 24։
Ղ Մատ. թ. 22։ Գլ. գ. 10։ ժգ. 8։
Ճ Ղու. իգ. 34։ Ցօհ. ժգ. 3։ Գլ. ժգ. 27։ ա Կոր. բ. 8։ ա Տիմ. ա. 13։
Ո Ղու. իգ. 44։ Գլ. իգ. 22։
Յ Սպ. իբ։ Եա. ծ. 6։ ծգ. 5, եշ։ Դան. թ. 26։ ա Պետ. ա. 10, 11։
Ն Գլ. բ. 38։
Ն Գլ. ա. 11։
Ո Մատ. ժէ. 11։
Ն Ղու. ա. 70։

հայրերուն բաւ թէ Աստուածը ձեր եղբայրներէն ինձի պէս մարգարէ մը պիտի հանէ ձեզի , անոր մտիկ ըրէք՝ ամէն ինչ որ ձեզի
23 *խօսի : Ու պիտի ըլլայ թէ ամէն հոգի որ ան մարգարէին մտիկ չընէ , ժողովուրդին միջէն*
24 *պիտի կորսուի : Ու բոլոր մարգարէներէն՝ որ Սամուէլէն ի վեր խօսեցան , ասոնք օրերուն համար*
25 *ալ խնայուցին : Դուք էք ան մարգարէներուն որդիքը՝ և ան ուխտին , որ Աստուած մեր հայրերուն հետ ըրաւ , ու բաւ Աբրահամին . Ու քու սերունդովդ պիտի օրհնուին երկրի բոլոր ազ-*
26 *գերը : Աստուած իր Որդին յարուցանելով առաջ ձեզի Էսրկեց զանիկայ որ ձեզ օրհնէ , ամէն մէկերնիդ ձեր չարութիւններէն դարձնելով :*

ԳԼ . Գ

1 *Երեից իշխանները Պետրոսին քարոզութեանը վրայ բարկանալով՝ կը բանտարկեն զանիկայ Յովհաննէսին հետ , 4 սյսոր ամենայնիւ Աստուծոյ խօսքը լսողներէն հազարաւոր անձինք դարձի կու գան : 5 Երբ երեսր իշխաններր գանոնք դատաստանի կը հանեն , Պետրոս Համարձակ կը հաստատէ թէ ան կաղը Յիսուսի անունովը բժշկուեցաւ , և թէ միայն նոյն Յիսուսին անունովը կրնանք փրկուիլ . 13 բայց իշխանները սպառնալիքներով կը պատուիրեն Պետրոսին ու Յովհաննէսին որ ալ ան անունով չքարոզեն . 23 ասոր վրայ եկեղեցւոյ անդամները աղօթքի կը պարապին , 31 և Աստուած շարժելով անոնց գանուած տեղը , վկայութիւն կուտայ թէ անոնց աղօթքը լսած է , ու կը հաստատէ եկեղեցին Սուրբ Հոգիին շնորհքը և միաբանական սէր պարգեւելով անոր :*

1 *Ու երբոր անոնք ժողովուրդին կը խօսէին , քահանաները ու տաճարին իշխանը՝ և սադուկեցի-*
2 *ները անոնց վրայ հասան , Վշտանալով՝ որ ա-*

ՊՐ Օր . ժբ . 15 , 18 , 19 ; ԳԼ . է . 37 :
Ղ ԳԼ . բ . 39 ; Հռով . Թ . 4 , 8 ; ժե . 8 ; Գաղ . գ . 26 :
ՙ Ծն . ժբ . 3 ; ժը . 18 ; իբ . 18 ; իգ . 4 ; իե . 14 ; Գաղ . գ . 8 :
՚ Աստ . ժ . 5 ; ժե . 24 ; Ղե . իգ . 47 ; ԳԼ . ժգ . 32 , 33 , 46 :
Ձ Հմր 22 :
՛ Աստ . ա . 21 :

նոնք ժողովուրդին կը սորվեցընէին , և Յիսուսի միջոցովը՝ մեռելներէն յարութիւն առնելը կը քա-
3 րոզէին . Ու ձեռք զարկին անոնց , և բանտը դրին ղանոնք մինչև հետևեալ օրը . ինչու որ ալ իրիկուն
4 էր : Բայց անոնցմէ շատեր որ խօսքը լսեցին հաւատացին , ու մարդոց թիւը հինգ հազարի չափ եղաւ :

5 Ու եղաւ որ հետևեալ օրը մեկտեղ ժողովուրդեան անոնց իշխաններն ու ծերերը ու դպիրները Երու-
6 սաղէմի մէջ . Ե՛ւ Աննա քահանայապետը՝ ու Կայիափան՝ և Յովհաննէսը՝ ու Ղէքսանդրոսը , և ան ամէնը որ քահանայապետի ցեղէ էին . Ե-
7 զան զանոնք մէջտեղը կայնեցուցած՝ կը հարցընէին . Ի՞նչ զօրութիւնով կամ ի՞նչ անունով ըրիք դուք սա բանը :
8 Ե Պետրոս Հոգւով Սրբով լեցուած՝ ըսաւ անոնց . Ո՛վ ժողովուրդին իշխաններ և Իսրայէլի ծերեր .
9 Թէ որ մենք այսօր տկար մարդու մը եղած բարիքին համար կը քննուինք , թէ ինչ միջոցով անիկայ բժշկուեցաւ ,
10 Յայտնի ըլլայ ձեզի ամէնքնուդ , ու բոլոր Իսրայէլի ժողովուրդին , Է որ Նազովրեցի Յիսուս Քրիստոսի անունովը՝ որն որ դուք խաչեցիք , Ը զոր նա որ Աստուած մեռելներէն յարուց , սմա՛ն անով ա-
11 սիկայ ձեր առջևը բժշկուած կեցեր է : Է Անիկայ է ան քարը ձեզմէ շինողներէդ անարգուած , որ
12 անկիւնի գլուխ եղաւ . Ը Ու ուրիշ մէկով մը փրկութիւն չկայ . ինչու որ անկէ ՚ի զատ ուրիշ անուն մը չկայ երկինքին տակը մարդոց մէջ որ
13 տուած , որ անով կարող ըլլանք փրկուելու : Իսկ անոնք Պետրոսին ու Յովհաննէսին համարձակու-

– Մատ . իբ . 23 ։ Գլ . իդ . 8 ։
Բ Ղա . գ . 2 ։ Ճօհ . ժա . 49 ։ ԺԸ . 13 ։
Գ Նէ . բ . 14 ։ Մատ . խա . 23 ։ Գլ . է . 27 ։
Դ Ղա . ԺԸ . 11 , 12 ։
Է Գլ . գ . 6 , 16 ։
Ը Գլ . բ . 24 ։
Թ Սաղ . ճԺԸ . 22 ։ Եա . իբ . 16 ։ Մատ . խա . 42 ։
Ը Մատ . ա . 21 ։ Գլ . Ժ . 43 ։ ա Տիմ . բ . 5 , 6 ։

Թեւանը նայելով , Բ և հասկընալով որ ոգէտ ու
առանց ուսման մարդիկ են , կը զարմանային . և
14 *խնացան որ անոնք Յիսուսին հետ էին . Ու ան*
բժշկուած մարդը տեսնելով՝ որ ՃԱնոնց հետ կայ-
15 *ներ էր , չէին կրնար անոնց դէմ բան մը խօսիլ : Ա-*
հրամայելով անոնց՝ որ առեւանէն դուրս ելլեն ,
16 *իրարու հետ խորհուրդ ըրին , Ա-ր ըսին . Ի՞նչ*
ընենք աս մարդուոյը , ինչու որ Երուսաղէմի բոլոր
բնակիչներուն յայտնի է Թէ սաոնց ձեռքովը եղեւ
հրաշք մը եղաւ , ու մենք չենք կրնար ուրանալ :
17 *Միայն Թէ ժողովուրդին մէջը ալ աւելի չսաս-*
ծուելու համար՝ սաստիկ ապառնալիք ընենք անոնց ,
որ ան անունով մէյմըն ալ չըլլայ որ մարդու բան
18 *խօսին : Ե-ր զանոնք կանչելով պատուիրեցին*
անոնց՝ որ ամենևին չխօսին և չսորվեցընեն Յիսուսի
19 *անունովը : Պայց Պետրոս ու Յովհաննէս պա-*
տասխան տուին անոնց՝ ու ըսին . Ծ Թէ որ Ըստու-
ծոյ առջևը ուղիղ է որ Ըստուծմէ աւելի ձեզի մտիկ
20 *ընենք , դուք դատեցէք : Վ-ան պէս մենք Ն-ան որ*
21 *տեսանք ու լսեցինք , Հ չենք կրնար չխօսիլ : Ւսկ*
անոնք նորէն ապառնալիք ընելէն ետև՝ արձակեցին
զանոնք , բան մը չգտնելով Թէ ի՛նչպէս պատժեն
զանոնք Ե-ժողովուրդին համար , ինչու որ ամենքն
ալ Ըստուած կը փառաւորէին Ն-եղած բանին հա-
22 *մար : Վ-ան պէս ան մարդը քառասուն տարեկանէն*
աւելի էր , որուն վրայ աս բժշկութեան հրաշքը
եղաւ :
23 *Ե-ւ անոնք արձակուելով՝ Ճ իրենցներուն քովը գ-*
կան , ու պատմեցին ի՛նչ որ քահանայապետները

Բ Պատ . ժա . 25 ։ ա Կոր . ա . 27 ։
Ծ ԳԼ . գ . 11 ։
Է Ցօհ . ժա . 47 ։
Լ ԳԼ . գ . 9 , 10 ։
Խ ԳԼ . Ե . 40 ։
Ծ ԳԼ . Ե . 29 ։
Կ ԳԼ . իբ . 15 ։ ա Ցօհ . ա . 1 , 3 ։
Հ ԳԼ . ա . 8 ։ բ . 32 ։
Յ Պատ . խա . 26 ։ Ղկ . Ի . 6 , 19 ։ իբ . 2 ։ ԳԼ . Ե . 26 ։
Ղ ԳԼ . գ . 7 , 8 ։
Ճ ԳԼ . ժբ . 12 ։

24 և ծիծերը իրենց ըսին ։ Ընոնք ալ երբոր լսեցին, միաբանութեամբ ձայնեցնելու Աստուծոյ վերցուցին՝ ըսելով . Ո՛վ Տէր, դուն ես ան Աստուածը՝ որ երկինքը ու երկիրը և ծովը ու բոլոր անոնց
25 մէջ եղածները ստեղծեցիր , Որ քու ծառայիդ Դաւիթին բերնովը խօսեցար . Ընչի՞ հեթանոսները խռովութիւն ըրին , ու ժողովուրդնե-
26 րը պարապ բաներ մտածեցին . Երկրի թագաւորները պատրաստ կայնեցան , և իշխանները միասին ժողվուեցան Տէրոջը դէմ՝ և անոր Օծեալին
27 դէմ ։ Ընդարձակ ասդաքաղաքիս մէջ ժողվուեցան քու սուրբ Որդւոյդ Յիսուսին վրայ՝ որն որ դուն օծեցիր , Հերովդէսը՝ և Պոնտացի Պիղատոսը ազգերուն հետ՝ ու Իսրայէլի ժողովուրդնե-
28 րուն հետ , Ընել՝ ինչ որ քու ձեռքդ և խորհուրդդ առաջուց՝ որ ըլլայ ։ Եւ հիմա
29 Տէր՝ նայէ անոնց սպառնալիքներուն , ու շնորհէ քու ծառաներուդ որ բոլոր համարձակու-
30 թիւնով քու խօսքդ խօսինք , Քու ձեռքդ երկնցընելով բժշկելու , և քու սուրբ Որդւոյդ Յիսուսին անունովը նշաններ ու հրաշքներ ըլլա-
31 լու ։ Ու երբոր անոնք աղօթք ըրին , շարժեցաւ ան տեղը՝ ուր որ ժողվուած էին , և ամէնքը Հոգւով Սրբով լեցուեցան , ու Աստուծոյ խօսքը համարձակ կը խօսէին ։
32 Եւ հաւատացեալներուն բազմութիւնը մէկ սիրտ ու մէկ հոգի ունէին . և անոնցմէ մէկը չէր

ա Դ Թագ . ժթ . 15 ։
բ Սաղ . բ . 1 ։
գ Ա՚ած . իգ . 3 ։ Ղև . իբ . 2 ։ իգ . 1 , 8 ։
դ Ղև . ա . 35 ։
ե Ղև . դ . 18 ։ Ցաղ . ժ . 36 ։
զ ԳԼ . բ . 23 ։ գ . 18 ։
է Հմր 13 , 31 ։ ԳԼ . թ . 27 ։ ժգ . 46 ։ ժգ . 3 ։ ժթ . 8 ։ իգ . 26 ։ իբ . 32 ։ Եփս . գ . 19 ։
ը Հմր 27 ։
թ ԳԼ . գ . 6 , 16 ։
ժ ԳԼ . բ . 43 ։ ե . 12 ։
ի ԳԼ . բ . 2 , 4 ։ ժգ . 26 ։
լ Հմր 29 ։
խ ԳԼ . ե . 12 ։ Հռով . ժե . 5 , 6 ։ բ Կոր . ժգ . 11 ։ Փիլ . ա . 27 ։ բ . 2 ։ ա Պետ . գ . 8 ։
ծ ԳԼ . բ . 44 ։

ըսեր իր սաստուածներէն մէկուն համար՝ թէ իրեն է, հապա իրենց ամէն բաները հասարակաց կը
33 սեպէին։ – Նե մեծ զօրութիւնով առաքեալները ‡ վկայութիւն կու տային Տէր Յիսուսին յարու-
թեանը, ÷ և անոնց ամենուն վրայ մեծ շնորհք
34 կար։ Ու անոնց մէջ կարօտութիւն քաշող մը չկար. ° վասն զի անոնք որ ագարակներու կամ
տուներու տէր էին, կը ծախէին, և ծախուածնե-
35 րուն գիները կը բերէին, ֆ Ու առաքելոց ոտքը կը դնէին. – և ամէն մէկուն իր կարօտութեանը նա-
36 յելով կը բաժնուէր։ Նե Յովսէս՝ որ առաքելնե-
րէն Նաւնաբաս մականուանեցաւ, (որ կը թարգմանուի՝ Մխիթարութեան որդի,) Լևտա-
37 ցի, ծննդեամբ Կիպրացի, Բ Ագարակ մը ունենա-
լով՝ ծախեց, ու սակը բերաւ առաքելոց ոտքը դրաւ։

ԳԼ. Ե

1 Ананիա ու իր կնիկը Սափիրա իրենց կեղծաւորութեանը հա-
մար պետրոսէն յանդիմանուելով՝ կը մեռնին։ 12 Առաքելոց
շատ հրաշքներ ընելովը՝ 14 հաւատացեալները կը շատնան։
17 յետոյ առաքեալները վերսին բանտը կը դրուին, 19
բայց Տէրոջը հրեշտակը ազատելով զանոնք՝ կը պատուիրէ
որ համարձակ քարոզեն ամենուն։ 21 Ուստի անոնք որ-
ոշեցնելով՝ թէ տաճարին մէջ՝ 29 և թէ առեանին առջևը,
33 սպաննուելու վտանգի մէջ կ'իյնան, բայց Գամաղիելին
խրատովը ազատ կը մնան, 40 միայն ծեծ կ'ուտեն, որուն հա-
մար փառք կու տան Առուծոյ, և ամէն օր չեն դադարիր
քարոզելէն։

1 Բայց մէկ մարդ մը Ананիա անունով իր կնկանը
Սափիրային հետ մէկտեղ ստացուածք մը ծա-
2 խեց. Նե անոր գինէն խոռնեց, որ կնիկն ալ գի-
տէր, – ու մէկ բաժինը բերաւ առաքելոց ոտքը
3 դրաւ։ Բ Նե Պետրոս ըսաւ. Ананիա՝ ինչո՞ւ

– ԳԼ. ա. 8։
‡ ԳԼ. ա. 22։
÷ ԳԼ. բ. 47։
° ԳԼ. բ. 45։
ֆ Հմր 37։ ԳԼ. Ե. 2։

– ԳԼ. բ. 45։ գ. 1։
Բ Հմր 34, 35։ ԳԼ. Ե. 1, 2։
– ԳԼ. գ. 37։
Բ Թես. Ա. 2։ Բ Օր. իգ. 21։ Ժող. Ե. 4։

ի Աստանան քու սիրտդ լեցուց՝ որ դուն Հոգւոյն Սրբոյ առաջ խօսիս , ու ազարակին դիմէն խոտս .
4 Ձի՞ որ քուկդ էր ան՝ քանի որ կեցեր էր , ու ծա-
խուած ալ՝ քու իշխանութեանդ տակն էր , աստ
ինչ է որ քու սրտիդ մէջ այս բանը դրիր . չէ՛
թէ մարդոյ առաջ խօսեցար , հապա Աստուծոյ :
5 Եւ Անանիա այս խօսքերը լսելով՝ ի բնկաւ , ու
հոգի առաւ . և մեծ վախ բնկաւ ամենուն վրայ՝ որ
6 այս լսեցին : Ու երիտասարդները ելան , ու
ի պատնեցին անիկայ , և դուրս հանելով թաղե-
7 ցին : Ու երբոր իրեք ժամու չափ վրան անցաւ ,
անոր կնիկը չգիտնալով ինչ որ եղեր էր , ներս
8 մտաւ . Եւ Պետրոս ըսաւ անոր . Ըսէ՛ ինծի ,
ազարակը այնչափ փնով ծախեցիք . ան ալ ըսաւ .
9 Այո՛ , այնչափ : Ու Պետրոս ըսաւ անոր . Այս
ինչ է որ դուք միաբանեցաք Տէրոջը Հոգին
փորձելու . ահա քու էրիկդ թաղողներուն ոտքերը
դրանը քովն են , քեզ ալ դուրս պիտի հանեն :
10 ի Եւ խոկոյն անոր ոտքերուն քովը ինկաւ , ու հոգի
առաւ . և երիտասարդները ներս մտնելով անիկայ
մեռած գտան , ու հանեցին իր էրկանը քովը թա-
11 ղեցին : ը Եւ մեծ վախ մը ինկաւ բոլոր եկեղե-
ցիին վրայ՝ ու ամենուն վրայ՝ որ այս բանները լսե-
ցին :
12 ի Եւ առաքեալներուն ձեռքովը շատ նշաններ ու
հրաշքներ կ՚ըլլային ժողովուրդին մէջ . ի և ամենը
միաբանութեամբ Սողոմոնի սրահին մէջն էին :
13 ի Եւ ուրիշներէն մէկը չէր համարձակեր անոնց
յարելու . և հապա ժողովուրդը կը մեծարէր ա-

ի Գոր . իբ . 3 ։
ի Հմր 10 , 11 ։
Ցօհ . ժթ . 40 ։
Հմր 3 ։ Ա՚առ . գ . 7 ։
Հմր 5 ։
Հմր 5 ։ ԳԼ . բ . 43 ։ ժթ . 17 ։ ԳԼ . բ . 43 ։ ժգ . 3 ։ ժթ . 11 ։ Հռով . ժե . 19 ։ բ Կոր . ժբ . 12 ։ Եբր . բ . 4 ։
ի ԳԼ . գ . 11 ։ դ . 32 ։
ի Ցօհ . թ . 22 ։ ժբ . 42 ։ ժթ . 38 ։
և ԳԼ . բ . 47 ։ դ . 21 ։

14 նոյնք · Նէ Տէրոջը հաւատացողներըը ալ աւելի կը
շատնային , բազմութիւն էրիկ մարդոց ու կնիկ-
15 ներու · Ընտնկ որ հիւանդները հրապարակները
կը հանէին , և պատգարակներով ու մահիճներով
կը դնէին , Է որ Պետրոսին անցնելու ատեներ՝ գոնէ
16 անոր շուքը անոնց մէկուն վրայ հասնի : Ու
շրջակայ քաղաքներուն բազմութիւնը Երուսաղէմ
կը ժողվուէր , Ը հիւանդներ՝ և պիղծ ոգիներէ նե-
ղուած կրողները բերելով , որոնք ամէնն ալ կը
բժշկուէին :
17 Ի Ոտք ելաւ քահանայապետը՝ և բոլոր իր հետը
եղողները , որոնք սադուկեցւոց աղանդէն էին՝ նա-
18 խանձով լեցուած · Թ Ու առաքեալներուն ձեռք
զարկին , և հասարակաց բանտը դրին զանոնք :
19 Ժ Հապա Տէրոջը հրեշտակը գիշերով բանտին դռնե-
րը բացաւ , ու դուրս հանելով զանոնք՝ ըսաւ ·
20 Գացէք՝ և տաճարին մէջը կայնելով՝ ժողովուրդին
21 խօսեցէք զաս կենաց բոլոր խօսքերը : Ու երբոր
առ լսեցին , տաճարը մտան առտուանց , և կը
սորվեցընէին · իսկ Ի քահանայապետը եկաւ ու իր
հետը եղողները՝ ու մէկտեղ կանչեցին ժողովքը ,
ու Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ծերակոյտը · և Խրկ
22 խրկեցին բանտը՝ որ զանոնք բերեն : Ու երբոր
սպասաւորները գացին , զանոնք բանտին մէջ
23 չգտնելով՝ ետ դարձան պատմեցին , Նէ ըսին թէ
Բանտը ամէն զգուշութիւնով զոցուած զտանք ,
ու պահապաններըը դռներուն առջևը կայնած , բայց
24 բանալով՝ ներսը մարդ չգտանք : Ու երբոր Ծ
քահանան , և Ի տաճարին իշխանը ու քահանայա-
պետներըը լսեցին աս խօսքերը , կը զարմանային ա-

Է Մատ · թ · 21 ; ժդ · 36 ; Գլ · ժթ · 12 ;
Ը Մար · ժգ · 17 , 18 ; Ցօհ · ժդ · 12 ;
Թ Գլ · դ · 1 , 2 , 6 ;
Ժ Գլ · ե · 12 ;
Ի Գլ · ժբ · 7 ; ժգ · 26 ;
Ծ Ցօհ · գ · 69 ; ժէ · 3 ; — Ցօհ · ե · 11 ;
Կ Գլ · դ · 5 , 6 ;
Հ Գլ · իբ · 4 ; Գլ · դ · 1 ;

25 նոյց համար՝ թէ ինչ պիտի ըլլայ ան : Ան մէկը
ելաւ պատմեց անոնց թէ , Ահա ան մարդիկը որ
բանտը դրիք , տաճարը կայներ են՝ և ժողովուր-
26 դին կը սորվեցընեն : Ան ատենը իշխանը գնա-
աւորներովը մէկտեղ դնաց զանոնք բերաւ՝ առանց
բռնութեան , Հապանդի ժողովուրդէն կը վախնային
27 որ չքարկոծուին : Ու բերին զանոնք առեանը կայ-
նեցուցին . և քահանայապետը անոնց հարցուց ,
28 Ըսելով . Չէ՞ որ սաստիկ պատուիրեցինք ձեզի ,
որ այս անունով չսորվեցընէք . և ահա Երուսաղէ-
մը ձեր ուսմունքովը լեցուցիք , և ան մարդուն հա-
բիւնը կ՚ուզէք մեր վրայ բերել :
29 Պատասխան տուաւ Պետրոս և առքեալ-
ները՝ ու ըսին . Հարկ է Աստուծոյ հնազանդիլ
30 պէտք է քան թէ մարդոց : Մեր հայրերուն Աս-
տուածը Յիսուսը յարուցց , զորն որ դուք փայտին
31 կախելով սպաննեցիք : Ընդիակայ Աստուած իր
աջ ձեռքովը Առաջնորդ ու Փրկիչ ըրաւ
բարձրացուց , Իսրայէլին ապաշխարութիւն և
32 մեղաց թողութիւն տալու : Ու մենք այս բան-
բուս համար անոր վկաներ ենք , ու Սուրբ Հոգին
ալ՝ զորն որ Աստուած իրեն հնազանդ եղողներուն
33 տուաւ : Ան՝ անոնք այս լսելով՝ խիստ կատղեցան ,
ու կը խորհէին որ զանոնք մեռցընեն :
34 Ան ատենին մէջ փարիսեցի մը ոտքի վրայ ելաւ՝
որուն անունը Գամաղիէլ էր , օրինաց վարդա-
պետ մը՝ բոլոր ժողովուրդին առջեւը պատուաւոր

ա Մտա . խա . 26 :
բ ԳԼ . դ . 18 :
գ Մտա . խգ . 35 : խէ . 25 :
դ ԳԼ . բ . 23 , 36 : գ . 15 : է . 52 :
ե ԳԼ . դ . 19 :
զ ԳԼ . դ . 13 , 15 : իբ . 14 :
է ԳԼ . ժ . 39 : ժգ . 29 : Գաղ .
դ . 13 : ա Պետ . բ . 24 :
ը ԳԼ . բ . 33 , 36 : ՓԼ . բ .
9 : Եբր . բ . 10 : ժբ . 2 :
թ ԳԼ . գ . 15 :
ժ Մտա . ա . 21 :
ի Ղու . խգ . 47 : ԳԼ . դ . 26 :
ժգ . 38 : Եփս . ա . 7 : Կող .
ա . 14 :
լ Ցօհ . ժե . 26 , 27 :
խ ԳԼ . բ . 4 : ժ . 44 :
ծ ԳԼ . բ . 37 : է . 54 :
կ ԳԼ . իբ . 3 :

մէկը , ու հրամայեց որ առաքեալները քիչ մը
35 դուրս հանեն . Եւ ըսաւ անոնց . Ո՛վ Իսրայէլացի՛
մարդի՛կ դուք ձեզի զգուշացէ՛ք ասոնց մարդոցը համար
36 թէ ինչ պիտի ընէք . Վասնզի ասոնց օրերէն առաջ
Թևդասը եղաւ , իրեն համար ըսելով՝ թէ Ես մէկ մէյն է , ու թուով չորս հարիւրի չափ մարդիկ
իրեն յարեցան . որ ինքը սպանուեցաւ , և ան
ամէնը որ իրեն հնազանդեր էին՝ ցրուեցան , ու ոչ
37 ինչ եղան : Ետոր եռեւէն Յուդա Գաղիլեացին ե-
լաւ աշխարհագիրը եղած օրերը , և շատ ժողովուրդ
իր կողմը ձգեց . ինքն ալ կորսուեցաւ , և ան ա-
մէնը որ իրեն հնազանդեր էին՝ ցիրուցան եղան :
38 Եւ հիմա ձեզի կ՚ըսեմ . Այս մարդոցմէ մէկդի կե-
ցէք , ու թող առէք զանոնք , * ինչու որ եթէ ասո
խորհուրդը կամ գործը մարդոցմէ է , պիտի քա-
39 կուի . ՚ Ապա թէ որ Աստուծմէ է , չէք կրնար
ասիկայ քակել , ֆ չըլլայ թէ Աստուծոյ դէմ
40 մարտնչող գտնուիք : Եւ անոնք հաւանութիւն
տուին անոր . ֊ ու առաքեալները կանչելով՝ ֏ ծե-
ծելէն , և պատուիրելով որ Յիսուսի
41 անունովը չխօսին , արձակեցին զանոնք : Անոնք
ալ ժողովքին առջևէն գացին , ֍ ուրախանալով որ
Տէրոջ անունը համար արժանի եղան անարգուե-
42 լու : Եւ ամէն օր տաճարը ու տունէրուն մէջ
չէին դադարեր սորվեցընելէն՝ ու Յիսուս Քրիս-
տոսը քարոզելէն :

* Առակ . իա . 30 : Նա . բ . 10 : Մատ . ժե . 13 :
՚ Ղու . իա . 15 : ա Կոր . ա . 25 :
ֆ ԳԼ . է . 51 : Թ . 5 : իգ . 9 :
֊ ԳԼ . դ . 18 :
֏ Մատ . ժ . 17 : իգ . 34 : Մար . ժգ . 9 :
֍ Մատ . ե . 12 : Հռով . ե . 3 : բ Կոր . ժբ . 10 : Փիլ . ա . 29 : Նբր . ժ . 34 : Յակ . ա . 2 : ա Պետ . դ . 13 , 16 :
֎ ԳԼ . բ . 46 :
֏ ԳԼ . դ . 20 , 29 :

ԳԼ . ՀԱ

1 Առաքեալները ուզելով որ ազգատանեաց կերակուրին հոգ տարուի , նաև փոյթ ունենալով որ իրենք Աստուծոյ խօսքը

Հոգիին կերակուրը մատակարարեն , 3 սարկաւագութեան պաշտօնը կը յանձնեն եօթը բնաթուած մարդոց , 5 որոնց մէկն էր Ստեփաննոս՝ հաւատքով և Հոգւով Սրբով լեցուն . 12 որուն հետ վիճաբանողները չկրնալով պատասխան տալ՝ կը բռնեն զանիկայ , 13 և զրպարտութեամբ կ'ամբաստանեն իբրև հայհոյիչ օրինաց և տաճարին :

1 – Նէ ան օրերը աշակերտները որ շատցան , ՚Հելլենացելոց կողմին տրտունջ մը եղաւ Եբրայեցւոց դէմ . ինչու որ իրենց որբևայրինները ամէն օրուան ողբմութեան մատակարարուելուն 2 մէջ անտես կ'ըլլային : Նէ տասնեւերկուքը կանչեցին աշակերտներուն բազմութիւնը՝ ու ըսին . Մեզի չհայելը Աստուծոյ խօսքը ձգել , ու սեղան- 3 ներու ծառայութիւն ընել : Ուստի եղբայրնե՛ր՝ ձեզմէ եօթը հոգի ընտրեցէ՛ք՝ բարի վկայուած՝ Հոգւով Սրբով և իմաստութիւնով լեցուն , որ զանոնք ասոր գործին վրայ դնենք . Նէ մենք աղօթքի ու Աստուծոյ խօսքին պաշտօնին պարապինք : 5 Նէ ասիկա խօսքը բոլոր բազմութեան առջեւը հաճոյ եղեւաւ . ու ընտրեցին Ստեփաննոսը՝ հաւատքով և Հոգւով Սրբով լեցուն մարդ մը , ու Փիլիպպոսը , և Պրոքորոնը , ու Նիկանովրան , և Տիմոնը , ու Պարմենաս , և Նիկոդայոս 6 նորահաւատ Անտիոքացին . Անոնք առաքեալներուն առջեւը կայնեցուցին . և անոնք ալ աղօթք ընելով՝ 7 ձեռքերնին անոնց վրայ դրին : Նէ Աստուծոյ խօսքը կ'աճէր , ու աշակերտներուն թիւը խիստ կը շատնար Երուսաղէմի մէջ . և քահանանե-

– ԳԼ . բ . 41 ; գ . 4 ; ե . 14 ; ՀԱԲ 7 ;
ԳԼ . թ . 29 ;
՚Հելլենախօս Հրէից
ԳԼ . գ . 35 ;
ԵՒ . ԺԲ . 17 ;
ԲՕր . ա . 13 ; ԳԼ . ա . 21 ; ԺԳ . 2 ; ա Տիմ . գ . 7 ;
ԳԼ . բ . 42 ;
ԳԼ . ԺԱ . 24 ;
ԳԼ . բ . 5 , 26 ; իա . 8 ;
Յայտ . բ . 6 , 15 ;
ԳԼ . ա . 24 ;
ԳԼ . բ . 17 ; թ . 17 ; ԺԳ . 3 ; ա Տիմ . գ . 14 ; ե . 22 ; Բ Տիմ . ա . 6 ;
ԳԼ . ԺԲ . 24 ; ԺԹ . 20 ; Կող . ա . 6 ;
Յօհ . ԺԲ . 42 ;

բէն մեծ բազմութիւն հաւատաքին կը ջնազանդէին :

8 Եւ Ստեփաննոս՝ որ շնորհքով ու զօրութիւնով լցուած մարդ մը էր , մեծ հրաշքներ և նշաններ
9 կ'ընէր ժողովուրդին մէջ : Յայց ոմանք ան ժողովարանէն՝ որ Ազատացելոց , և Կիւրենացւոց՝ ու Ղեքսանդրացւոց ժողովարան կ'ըսուէր , և ոմանք որ Կիլիկիայէն ու Ասիայէն էին , ելան ու Ստեփան-
10 նոսին հետ վիճաբանութիւն կ'ընէին . Ե՛ւ չէին կրնար դէմ դնել ան իմաստութեանը ու Հոգիին ,
11 որով կը խօսէր : Ն՚ին առներ հրապուրեցին քանի մը մարդիկ , որ ըսեն Թէ Մենք լսեցինք որ ատի-կայ հայհոյական խօսքեր կը խօսի Մովսէսին ու Ա-
12 ստուծոյ դէմ : Եւ գրդռեցին ժողովուրդը՝ ու ծե-րերը՝ և դպիրները , ու վրան հասնելով զինքը
13 բռնեցին՝ ու ատեանը տարին : Եւ սուտ վկաներ կայնեցուցին , որոնք կ'ըսէին . Ա՛ս մարդը չզադա-րիր հայհոյական բաներ խօսելէն սուրբ տեղին և
14 օրէնքին դէմ . Հրանգի լսեցինք ատիկ որ կ'ըսէր Թէ , Ա՛ս Նազովրեցի Յիսուսը Ն՚պիտի քակէ ա՛ս տեղը , ու պիտի փոխէ Մովսէսին մեզի աւանդած
15 սովորութիւնները : Եւ ատեանը նստողներուն ա-մէնը երբոր անոր նայեցան , անոր երեսը հրեշտակի երեսի պէս տեսան :

Ե Ղու . իա . 15 ։ ԳԼ . կ . 39 ։ Տեա ԵԼ . գ . 12 ։ Եա . ծգ . 17 ։
Է գ Թագ . իա . 10 , 13 ։ Մատ . իզ . 59 , 60 ։
Ը ԳԼ . իե . 8 ։
Թ Դան . թ . 26 ։

ԳԼ . Է

1 Ստեփաննոս իրեն դէմ եղած ամբաստանութեանը պատաս-խան տալով , 2 կը ցուցընէ Թէ Ի՛նչպէս Աստուած ընտրեր էր իրենց հայրերը , 37 և Թէ Մովսէս մկայութիւն ըրած էր Քրիստոսի համար . 51 կը յանդիմանէ Հրէաները որ ապըս-տամբ կենալով Աստուծոյ դէմ , սպաննեցին զՔրիստոս՝ ան Արդարը՝ որուն համար մարգարէները կանխաձայներ էին , Թէ աշխարհք պիտի գայ : 54 Անոր վրայ Հրէայք կը քար-

կոծեն Սաեփաննոսը , որ իր հոգին Ջիսուսի յանձնելով՝ խոնարհութեամբ աղօթք կ՚ընէ անոնց համար :

1 Ա՛յն առենը քահանայապետը ըսաւ , Հրաւցքնէ
2 աս բաները առա՞նկ են : Ան անիկայ ըսաւ .
—Արդի՛ կ եղբայրներ ու հայրեր՝ մոի՛կ ըսէք .
Փառաց Աստուածը մեր հօրը Աբրահամին երե-
ցաւ , քանի որ Միջագետի մէջ էր , դեռ Խառա-
3 նի մէջ չբնակած . և ըսաւ անոր . Ելլէ՛ քու
երկրէդ և քու ազգականներէդ , ու եկուր ան եր-
4 կիրը՝ որ ես քեզի պիտի յուցընեմ : Ան առենը
ելաւ Քաղդէացւոց երկրէն ելլելով՝ Խառանի մէջ բնա-
կեցաւ . և անոր հօր մեռնելէն ետև՝ անկէ փոխադ-
րեց զանիկայ աս երկիրը , ուր որ դուք հիմա կը
5 բնակիք : Ան աստր մէջ անոր ժառանգութիւն
չտուաւ , ո՛չ ալ ոտքի քայլ մը տեղ , Բայց
խոստացաւ որ անիկայ իրեն տայ իրրև կալուածք ,
և իրմէ ետև իր սերունդին , երբոր դեռ ինքը որդի
6 չունէր : Ան Աստուած այսպէս խօսեցաւ թէ՝ Ա-
նոր սերունդը օտար երկրի մէջ պանդխտ պիտի
ըլլայ . ու պիտի ծառայեցընեն անիկայ՝ և չար-
7 չարեն չորս հարիւր տարի : Ան ազգը՝ որուն
պիտի ծառայեն , ես պիտի դատեմ , ըսաւ Ա-
ստուած , և անկէ ետև պիտի ելլեն՝ ու աս տեղս պիս
8 պաշտեն : Ան անոր թլփատութեան ուխտը
տուաւ , ու ետքը Աբրահամ Իսահակը ծնաւ , և
թլփատեց զանիկայ ութերորդ օրը . Իսահակն
ալ՝ Յակոբը ծնաւ , Յակոբն ալ տասուերկու
9 նահապետները : Ան նահապետները Յովսեփին

— Գլ . իբ . 1 ։
ե Ծն . ժբ . 1 ։
է Ծն . ժա . 31 ։ ժբ . 4 , 5 ։
ը Ծն . ժբ . 7 ։ ժգ . 15 ։ ժէ . 8 , 18 ։ ժէ . 8 ։ իգ . 3 ։
թ Ծն . ժէ . 13 , 16 ։
ժ Ել . ժբ . 40 ։ Գաղ . գ . 17 ։
ի Ել . գ . 12 ։

ծ Ծն . ժէ . 9 , 10 , 11 ։
կ Ծն . իա . 2 , 3 , 4 ։
հ Ծն . իե . 26 ։
ղ Ծն . իթ . 31 ։ եբ ։ լ . 5 , եբ ։ լե . 18 , 23 ։
ղ Ծն . լէ . 4 , 11 , 28 ։ Սաղ . ճե . 17 ։

վրայ նախանձելով՝ Եգիպտոս պարտէր ծախե-
10 ցին. Բայց Սատուած անոր հետն էր. Ու փրկեց
զանիկայ իր ամէն նեղութիւններէն, ե՛ւ անոր
շնորհք ու իմաստութիւն տուաւ Եգիպտոսի Փա-
րաւոն թագաւորին առջեւը. ան ալ զանիկայ իշ-
խան դրաւ Եգիպտոսի՝ ու իր բոլոր տանը վրայ:
11 Ու Եգիպտոսի և Քանանու բոլոր երկրին վրայ
սով մը եկաւ, ու մեծ նեղութիւն, և մեր հայ-
12 րերը ուտելիք չէին գտներ: Ու Յակոբ երբոր
լսեց թէ Եգիպտոսի մէջ ցորեն կը գտնուի, առջի
13 անգամին մեր հայրերը խրկեց: Ու երկրորդ
անգամին Յովսէփ իր եղբայրներուն ճանչցուց ինք-
զինքը. ու Յովսէփին ազգը Փարաւոնին յայտնի
14 եղաւ: Ու Յովսէփ խրկեց՝ ու կանչեց իր հայրը
Յակոբը՝ ու բոլոր ազգատոհմը, եօթանասունհու-
15 հինգ հոգի: Ու Յակոբ Եգիպտոս իջաւ,
16 ինքը ու մեր հայրերը: Ու Սիւ-
քէմ տարուելով՝ ան գերեզմանին մէջը դրուե-
ցան, որն որ Աբրահամ արուեստի գնով ծախու
առեր էր Սիւքեմի Հօրը Եմմորի որդիներէն:
17 Ու երբոր մեռնելու խոստմունքին ատենը, որ
Սատուած երդումով խոստացեր էր Աբրահամին,
ժողովուրդը աճեցաւ ու շատցաւ Եգիպտոսի
18 մէջ, Մինչև որ ուրիշ թագաւոր մը եկաւ՝ որ
19 Յովսէփը չէր ճանչնար: Ընիկայ ծարք բանե-
ցուց մեր ազգին դէմ՝ ու չարչարեց մեր հայրերը,
մինչև անոնց տղաքը դուրս ձգել պատճ
20 որ չապրին: Ու Ն ժամանակը Մովսէս ալ ծնաւ,

ե ծն. լթ. 2, 21, 23:
զ ծն. խա. 37: խբ. 6:
է ծն. խա. 54:
ը ծն. խբ. 1:
թ ծն. խե. 4, 16:
ժ ծն. խե. 9, 27:
ի ծն. խզ. 27: բ Օր. ժ. 22:
լ ծն. խզ. 5:
խ ծն. խթ. 33: ել. ա. 6:
ծ ել. ժգ. 19: Յես. իդ. 32:
կ ծն. խդ. 16: լե. 19:
հ ծն. ժե. 13: Հմր 6:
ղ ել. ա. 7, 8, 9: Սաղ. ճե. 24, 25:
ճ ել. ա. 22:
մ ել. բ. 2:

~և Աստուծոյ առջևը դեղեցիկ էր, որ իր հօրը
21 տունը մեծցաւ իրեք ամիս: "Ու երբոր անոր
դուրս ձգուեցաւ, Փարաւոնին աղջիկը զանիկայ
22 վերցուց, և իրեն իբրև որդի մեծցուց: Ու Մով-
սէս՝ Եգիպտացւոց բոլոր իմաստութիւնովը վար-
ժուեցաւ, Եւ զօրաւոր էր իր խօսքերովը ու գոր-
23 ձերովը: ~Ու երբոր քառասուն տարեկան եղաւ,
իր սիրտը բնկաւ իր եղբայրներուն՝ Իսրայէլի որ-
24 դւոցը այցելութիւն ընել: Ու Իւրայէլացիներէն
մէկը հարստահարուած տեսնելով՝ պաշտպանեց,
և վրէժխնդիրը առաւ՝ անոր Եգիպտացին սպան-
25 նելով: Ան կարծէր թէ իր եղբայրները պիտի
իմանային՝ որ Աստուած իր ձեռքովը անոնց ազա-
տութիւն պիտի տար. բայց անոնք չիմացան:
26 ~Ու հետևեալ օրը անոնց դիմացը ելաւ՝ երբոր կը
կռուէին, և խաղաղութիւն ընելու տարիեց զա-
նոնք, ըսելով. Այրե՛ր՝ դուք եղբայրներ էք,
27 ինչո՞ւ միկնմիկ կը վրկէք: Բայց ան որ ընկերը
կը վրկէր, մերժեց զանիկայ՝ ու ըսաւ. ~Ո՞վ
28 քեզ մեր վրայ իշխան ու դատաւոր դրաւ. Չի՞ս
~ը սպաննել կ'ուզես, ինծոր որ երէկ Եգիպտա-
29 ցին սպաննեցիր: ~Ու Մովսէս ան խօսքին վրայ
փախաւ, ու Մադիամու երկրին մէջ պանդուխտ
30 եղաւ, ուր որ երկու որդի ծնաւ: ÷Ու քառասուն
տարի անցնելէն ետև՝ Սինայ լեռանը անապատին
մէջ Տէրոջը հրեշտակը երևցաւ անոր՝ մորենիի
31 կրակի բոցով: Մովսէս ալ երբոր տեսաւ՝ զար-
մացաւ ան տեսիլքին վրայ. ու երբոր մօտեցաւ
գննելու, Տէրոջը ձայնը եկաւ անոր, որ ըսէր.
32 ÷Ես եմ քու հայրերուդ Աստուածը, Երրահամին

~ Եբր. ժա. 23:
~ Եւ. բ. 3–10:
Ղկ. խգ. 19:
~ Եւ. բ. 11, 12:
~ Եւ. բ. 13:
~ Տես Ղկ. ժբ. 14: Գւ. գ. 7:
~ Եւ. բ. 15, 22: դ. 20:
ժբ. 3, 4:
÷ Եւ. գ. 2:
÷ Աստ. իբ. 32: Եբր. ժա. 16:

Ցառուածը , ու Իսահակին Ցառուածը , և Յակոբին Ցառուածը . Մովսէս ալ վախեան դողալով
33 չէր համարձակիր գնելու : ՚Ու Տէրը ըսաւ անոր . Ածէրուդ կօշիկներդը հանէ , ինչու որ ա-
34 տեղը՝ որ դուն կայներ ես , սուրբ երկիր է : ֆՅիշեաւ Եգիպտոսի մէջ եղող ժողովուրդիս չարչարանքը տեսայ , ու լսեցի անոնց հառաչանքը , և
իջայ զանոնք ազատելու . և հիմա եկո՛ւր քեզ
35 Եգիպտոս խրկեմ : Ան Մովսէսը որ ուրացան՝ ու կ՚ըսէին . Ո՞վ քեզ իշխան ու դատաւոր դրաւ ,
Ցառուած անիկայ իշխան և փրկիչ խրկեց ա՛ն հրեշտակին ձեռքովը՝ որ մորենիին մէջ անոր երե-
36 ցաւ : ֆ Անիկայ հանեց զանոնք՝ ֆ հրաշքներ ու նշաններ ընելով Եգիպտոսի երկրին ՚ու Կարմիր
ծովուն մէջ , ֆ և անապատին մէջ քառասուն տարի :
37 Ա՛ն Մովսէսն է՛ որ ըսաւ Իսրայէլի որդւոցը . Զեր Տէր Ցառուածը ձեր եղբայրներէն ինձի պէս մար-
գարէ մը պիտի հանէ ձեզի , ֆ անոր մտիկ ըրէք :
38 ֊ Անիկայ ա՛ն է որ անապատը ժողովքին մէջն էր՝ Սինայ լեռան վրայ իրեն խօսող ֆ հրեշտակին հետ
ու մեր հայրերուն հետ . ֆ որ կենդանի է պատգամ-
39 ներ առաւ մեզի տալու . Որուն մեր հայրերը չու-
զեցին ՚ի բաց անցնիլ , և հապա մերժեցին ,
40 իրենց սրտերովը Եգիպտոս դարձան : ԵՒ Ա՛ր ըսին Ահարոնին . Մեզի աստուածներ շինէ՝ որ մեր
առջևէն երթան . քանզի ան Մովսէսը՝ որ մեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեց , չենք գիտեր թէ ի՛նչ

• ԵԼ· գ· 5 ՚ ՑԵա· ե· 15 ՚
ֆ ԵԼ· գ· 7 ՚
֊ ԵԼ· ԺԳ· 19 ՚ Թռ· ի· 16 ՚
ֆ ԵԼ· ԺԲ· 41 ՚ ԼԴ· 1 ՚
ֆ ԵԼ· է· ը· ի· Ժ· ԺԱ· ԺԴ ՚ Ա՚ՍՂ· ՃԸ· 27 ՚
՚ ԵԼ· ԺԳ· 21 ՚ 27 ՚ 28 ՚ 29 ՚
ֆ ԵԼ· ԺԳ· 1 ՚ 35 ՚
՚ ֆ Օր· ԺԲ· 15 ՚ 18 ՚ ԳԼ· գ· 22 ՚
ֆ Ա՚ԱՍ· ԺԷ· 5 ՚
ը ԵԼ· ԺԹ· 3 ՚ 17 ՚
ֆ ՆՍ· ԿԳ· 9 ՚ Գ՚ՂՂ· գ· 19 ՚ ԵՐՐ· բ· 2 ՚
Ժ ԵԼ· ԽԱ· 1 ՚ ֆ Օր· ե· 27 ՚ 31 ՚ ԼԴ· 4 ՚ ՑՕՀ· ա· 17 ՚
ֆ Հռով· գ· 2 ՚
՚ ԵԼ· ԼՐ· 1 ՚

41 եղաւ անոր : Երբ ան օրերը որթի մը չինեցին, ու
կուռքին զոհ մատուցին, և իրենց ձեռացը գործ-
42 քերովը կը զուարճանային : Ուստի ալ էրէս
դարձուց, ու թողուց զանոնք որ երկնից զօրքը
պաշտեն. ինչպէս որ գրուած է մարգարէից գրքին
մէջ, Մի թէ հանապատին մէջ քառասուն տարի
զոհեր ու պատարագներ մատուցիք ինծի՝ ո՛վ Իս-
43 րայէլի տունը. Եւ Մողոքին վրանը առիք, ու ձեր
Ռեմփա աստուածոյն աստղը, ան պատկերները որ
շինեցիք՝ անոնց երկրպագութիւն ընելու. Ես ալ
ձեզ Բաբիլոնէն անդին պիտի փոխադրեմ :
44 Վկայութեան խորանը անապատին մէջ մեր հայրե-
րուն հետն էր, ինչպէս որ Մովսէսին հետ խօսողը
հրամայեց ըրաւ՝ ինչպէս որ տեսած օրինակին պէս շինէ զա-
45 նիկայ. Ու մեր հայրերն ալ յաջորդաբար առնե-
լով՝ Յեսուին հետ բերին զանիկայ այն ազգերուն
կալուածքը, որոնք Աստուած վռնտեց մեր հայ-
46 րերուն առջևէն մինչև Դաւիթին օրերը, Որ
Աստուծոյ առջևը շնորհք գտաւ, և ուզեց որ
47 Յակոբին Աստուծոյն բնակարան մը գտնէ : Ու
48 Սողոմոն անոր տունը մը շինեց : Ասկայն Հարճ-
բերալը ձեռքով շինուած տաճարներու մէջ չբնակիր,
49 ինչպէս որ մարգարէն կ'ըսէ. Երկինքը իմ ա-
թոռս է, ու երկիրը իմ ոտքերուս պատուան-
դանն է. ինտո՞ր տուն պիտի շինէք ինծի, կ'ըսէ

Է ր Օր. թ. 16 : Սաղ. ճզ. 19 : Սաղ. ձա. 12 : Եզեկ. ի. 25, 39 : Հռով. ա. 24 : բ Թես. բ. 10 :
ը ր Օր. դ. 19 : ժէ. 3 : գ Թագ. ժէ. 16 : իա. 8 : Երեմ. ժթ. 13 :
ձ Ամով. և. 25, 26 :
ղ Եւ. իե. 40 : իզ. 30 : Երր. բ. 5 :
ճ Ցես. դ. 14 :
ի Նեհեմ. թ. 24 : Սաղ. խգ. 2 : Հբ. 55 : Գլ. ժգ. 19 :
ձ ա Թագ. ժգ. 1 : բ Թագ. է. 1 : Սաղ. ճթ. 19 : Գլ. ժգ. 22 :
ղ գ Թագ. բ. 17 : ա Մն. իբ. 7 : Սաղ. ճբ. 4, 5 :
ճ գ Թագ. զ. 1 : բ. 20 : ա Մն. ժէ. 12 : բ Մն. գ. 1 :
ի գ Թագ. բ. 27 : բ Մն. բ. 6 : զ. 18 : Գլ. ժէ. 24 :
ձ Եա. կզ. 1, 2 : Գաս. ե. 34, 35 : իգ. 22 :

Տէրը . կամ ինչ պիտի ըլլայ իմ հանգստութեանս
50 տեղը . Հէ՛ որ աս ամէնը իմ ձեռքս չիներ է :
51 Նո՛վ խստապարանոցներ՝ ու սրտով և ականջով
չթլփատուածներ . դուք ամէն ատեն Սրբոյ
Հոգւոյն հակառակ կը կենաք , ինչպէս ձեր հայրերը
52 անանկ ալ դուք : Ո՞ր մարգարէներէն ձեր հայրերը
չհալածեցին ձեր հայրերը . ու սպաննեցին զանոնք՝ որ
առաջուց պատմեցին ան ՝ Արդարին գալուն հա-
մար , որ դուք հիմա անոր մատնիչները և սպան-
53 նողները եղաք . ՝ Դուք որ օրէնքը առիք հրեշտակ-
ներուն մատակարարութեամբը՝ ու չպահեցիք :
54 Երբ անոնք աս բաները լսելով՝ սրտերնուն մէջ
կը կատղէին ու ակռաներնին անոր վրայ կը կճռըչ-
55 նէին : Բայց անիկայ ՝ Հոգւով Սրբով լեցուած՝
երկինքը նայեցաւ և տեսաւ Աստուծոյ փառքը , ու
Յիսուսն ալ՝ որ Աստուծոյ աջ կողմը կայներ էր , և
ըսաւ . ՝ Ահա կը տեսնեմ երկինքը բացուած , ՝ ու
56 Որդին մարդոյ՝ Աստուծոյ աջ կողմը կայնած : Բայ
անոնք մեծաձայն աղաղակելով՝ ականջներնին գոց-
57 ցին , և ամէնը մէկէն վազեցին անոր վրայ . ՝ Ու
քաղաքէն դուրս հանելով՝ ֊ կը քարկոծէին զՆ-
ՆԻՈՅ . և ֊ վկաները իրենց հանդերձները պահ կը
դնէին երիտասարդի մը ոտքերուն քովը , որ
58 Սօղոս կ՚ըսուէր : Երբ կը քարկոծէին Ստեփան-
նոսը , ֊ որ աղօթք կ՚ընէր ու կ՚ըսէր . Տէ՛ր Յիսուս՝

ն Եւ. ա. 9 ։ ղէ. 3 ։ Եա. խը. 4 ։
պ ՂՒ. իզ. 41 ։ ր Օր. ժ. 16 ։ Երեմ. դ. 4 ։ ղ. 10 ։ թ. 26 ։ Եզեկ. խդ. 9 ։
ռ ր ՄՆ. ղէ. 16 ։ Մատ. իա. 35 ։ իզ. 84 ։ 87 ։ ա Թես. ր. 15 ։
ս ԳԼ. գ. 14 ։
տ Եւ. ի. 1 ։ Գաղ. գ. 19 ։ Երբ. ր. 2 ։
վ ԳԼ. ե. 33 ։
տ ԳԼ. գ. 5 ։
ր Եզեկ. ա. 1 ։ Մատ. գ. 16 ։ ԳԼ. ժ. 11 ։
ց Դան. է. 13 ։
ւ գ Թագ. իա. 13 ։ Ղու. գ. 29 ։ Երբ. ժգ. 12 ։
ֆ ՂՒ. իզ. 16 ։
ֈ ր Օր. ժգ. 9 , 10 ։ ժէ. 7 ։ Հմր 59 ։ ԳԼ. իր. 20 ։
֊ ԳԼ. թ. 14 ։

59 ֍ընդունէ իմ հոգիս : Ու՝ Ծնեան վրայ դալով՝ բարձրաձայն աղաղակեց , ԲՏէր՝ աս մեղքը մի՛ սեպեր ատոնց . և աս ըսելով՝ ննջեց . ֍Սօղոս ալ կամակից էր անոր սպաննուելուն :

ԳԼ . Ը

1 Երուսաղէմի հալածումը առիթ կ'ըլլայ՝ որ Սամարիայի մէջ եկեղեցի մը կը հաստատուի 5 Փիլիպպոսի ձեռօքը , որ քարոզելոց՝ հրաշքներ ըրաւ և շատերը սկրտեց , որոնց մէջն էր Սիմոն մոգը : 14 Պետրոս ու Յովհաննէս հոն կ'երթան եկեղեցին հաստատուելիւն ատելու , ու աղօթքով և ձեռքերնին դնելով Սուրբ Հոգին կը տրուի անոնց : 18 Երբոր Սիմոն կ'ուզէ սուակով ծախու առնել իրենց ունեցած իշխանութիւնը , 20 Պետրոս սաստիկ կը յանդիմանէ անոր այդին չարութիւնը , ու զղջալու կը յորդորէ . եաքը Յովհաննէսին հետ Աստուծոյ խօսքը քարոզելով Երուսաղէմ կը դառնայ : 26 Տէրոջը հրեշտակը կը խրկէ Փիլիպպոսը՝ որ երթայ քարոզէ Եթովպացի ներքինիին , և մկրտէ զանիկայ :

1 Ան օրը մեծ հալածում եղաւ Երուսաղէմի
մէջ եղող եկեղեցիին վրայ , ու առաքեալներէն
՚ի զատ՝ ամէնն ալ ցիրուցան եղան ֍Հրէաստանի
2 ու Սամարիայի երկիրներուն մէջ : Ու աստուա-
ծավախ մարդիկ Ստեփաննոսը վերցուցին , ֎ու ա-
3 նոր վրայ մեծ ողբ ըրին : Իսկ Սօղոս ֍եկեղեցիին
շատ վնաս կու տար , տուներըը կը մտնէր , էրիկ
ու կնիկ մարդիկները կը քաշէր՝ բանտը դնել կու
տար :
4 ֎Ու ան ցիրուցան եղածները կը պտըտէին՝ ու
5 խօսքը կը քարոզէին : ֏Փիլիպպոս ալ Սամա-
րիայի մէկ քաղաքը իջնելով՝ Քրիստոսը կը
6 քարոզէը անոնց : Ու ժողովուրդները միա-
բան հաւանութեամբ Փիլիպպոսին ըսածներուն

֍ Սպ . գ . 5 ։ Ղս . իգ . 46 ։
֏ ԳԼ . թ . 40 ։ ի . 36 ։ իա . 5 ։
֎ Մատ . և . 44 ։ Ղս . զ . 28 ։ իգ . 34 ։
֍ Հմր 57 ։ ԳԼ . իբ . 20 ։
֏ ԳԼ . ժա . 19 ։
֎ Ծն . իգ . 2 ։ ծ . 10 ։ ը Թագ . գ . 31 ։

֍ ԳԼ . է . 57 ։ թ . 1 , 13 , 21 ։ իբ . 4 ։ իգ . 10 , 11 ։ ա Կոր . ժե . 9 ։ Գաղ . ա . 13 ։ Փիլ . գ . 6 ։ ա Տիմ . ա . 13 ։

֏ Մատ . ժ . 23 ։ ԳԼ . ժա . 19 ։

֎ ԳԼ . գ . 5 ։

ուշադրութիւն կու տային՝ լսելով ու տեսնելով այն
7 նշանները որ կ'ընէր : Ազգաց զի շատ դիւահար-
նեալին պիղծ ոգիները մեծաձայն աղաղակելով՝ կ'ելլ-
8 էին : Ու շատ անդամալոյծներ ու կաղեր կը
9 բժշկուէին . Ու մեծ ուրախութիւն եղաւ այն քա-
ղաքին մէջը : Նայց Սիմոն անունով մարդ մը կար
որ առաջուց այն քաղաքին մէջ Ե մոգութիւն կ'ընէր ,
ու Սամարացւոց ազգը կը զարմացնէր , ըլլալն
10 համար ըսելով՝ Թէ մեծ մէկ մըն է . Որ անոր ու-
շադրութիւն կու տային ամէնն ալ պզտիկէն մինչև
մեծը , և կ'ըսէին . Այսիկա Աստուծոյ մեծ բաւած
11 զօրութիւնն է : Հաստ ժամանակէ՛ ի վեր կախար-
դութիւններով անոնք զարմացնելուն համար՝ իրեն
12 ուշադրութիւն կու տային : Նայց երբոր Փիլիպ-
պոսին հաւատացին՝ Որ Աստուծոյ թագաւորու-
թեանը ու Յիսուս Քրիստոսի անունը վրայով
կը քարոզէր , կը մկրտուէին թէ էրիկ մարդիկ և
13 թէ կնիկ մարդիկ : Ու Սիմոն ինքն ալ հաւատաց ,
ու մկրտուելով միշտ Փիլիպպոսին հետն էր . և
տեսնելով ան նշանները , ու մեծ զօրութիւնները
14 որ կ'ըլլային , կը զարմանար : Իսկ Երուսաղէմի
մէջ եղող առաքեալները երբոր լսեցին թէ
Սամարացիք Աստուծոյ խօսքը ընդուներ են , պետ-
15 րոսը ու Յովհաննէսը անոնց խրկեցին . Որոնք իջ-
նելով՝ աղօթք ըրին անոնց համար Ժ որ Սուրբ
16 Հոգին առնեն . (Վասն զի դեռ անոնց մէ-
կուն վրայ իջած չէր , հապա միայն Տէր Յի-
17 սուսի անունովը Ի մկրտուած էին .) Ժ Ն ա-
ռնեը ձեռքերնին դրին անոնց վրայ , ու Սուրբ
18 Հոգին կ'առնէին : Երբոր տեսաւ Սիմոն՝ Թէ

ղ Մատ . ժզ . 17 ։
ե Գլ . ժգ . 6 ։
ը Գլ . ե . 36 ։
ի Գլ . ա . 3 ։
ժ Գլ . ը . 38 ։

ե Գլ . ժթ . 2 ։
լ Գլ . ժ . 48 ։ ժթ . 5 ։
խ Մատ . իբ . 19 ։ Գլ . ը . 38 ։
ծ Գլ . զ . 6 ։ ժթ . 6 ։ Եբր . զ . 2 ։

առաքեալները անոնց վրայ ձեռք դնելով՝ Սուրբ
Հոգին կը ստանան, անոնց առակ մատուց՝ ու ը-
19 սաւ. Ինծի ալ սա իշխանութիւնը տուէք՝ որպէս
զի որուն վրայ ձեռք դնեմ, անիկայ Սուրբ Հոգին
20 առնէ. Բայց Պետրոս ըսաւ անոր. Քու արծաթդ
քեզի հետ թող կորսուի. ինչու որ Աստուծոյ
պարգեւը կարծեցիր թէ դատակով կ'առնուի:
21 Դուն սա բանին մէջ մասն ու բաժին չունիս.
ինչու որ քու սիրտդ Աստուծոյ առջեւը շիտակ չէ:
22 Ուստի սա քու չարութենէդ զղջալ եկուր, ու
Աստուծոյ աղաչէ. Գուցէ ներուի քեզի քու սըր-
23 տիդ ըղ խորհուրդը: Ինչու որ ես քեզ դժաղձի
դառնութեան մէջ, և անիրաւութեան կապին
24 մէջ կը տեսնեմ: Սիմոն պատասխան տուաւ ու
ըսաւ. Դուք ինծի համար աղօթք ըրէք Տէրոջը,
որ սա ձեր ըսածներէն բան մը իմ վրաս չգայ:
25 Անոնք ալ վկայութիւն տալով՝ Աստուծոյ խօսքը
խօսեցան ետև, դարձան Երուսաղէմ. և Սամա-
րացւոց շատ գեղերուն մէջ աւետարանը քարոզե-
ցին:
26 Եւ Տէրոջը հրեշտակը Փիլիպպոսին խօսեցաւ՝
ըսելով. Ելիր ու գնա դուն հարաւային կողմը՝
ան ճամբան, որ Երուսաղէմէն դէպ ի Գազա
27 կ'իջնէ, որ անապատ տեղ մըն է: Ան ալ ելաւ
գնաց. և ահա Եթովպացի նեղբինի մարդ մը՝
Եթովպացւոց Կանդակա թագուհիին մէկ զօրա-
ւորը, որ ինքը անոր բոլոր գանձերուն վրայ էր,
որ Երուսաղէմ եկեր էր երկրպագութիւն ընելու.
28 Եւ անիկա ետ կը դառնար, ու իր կառքը նստած՝
29 Եսայի մարգարէին գիրքը կը կարդար: Եւ Հոգին

1 Գլ. բ. 38, ժ. 45, ժա. 17:
2 Ա Թես. ժ. 8, Տես գ Թագ. ը. 16:
3 Դան. դ. 27, բ Տիմ. բ. 25, Եբր. ժբ. 15:
4 Ես. ի. 7, 17, Եղ. բ. 8, Թես. իա. 7, գ Թագ. ժգ. 6, Ցոբ. խբ. 8, Ցակ. ե. 16:
5 Սոփ. գ. 10:
6 Ցօհ. ժբ. 20:

բաւ Փիլիպպոսին . Մօտեցիր , և աս կառքին քո-
30 վը դնա : Փիլիպպոս ալ վազելով մօտ գնաց՝ ու
մոխիկ կ'ընէը որ Էթովպի մարգարէին գէրէը կը կար-
դար , և ըսաւ . Կարդացածդ կը հասկընա՞ս ար-
31 դեօք : Ան ալ ըսաւ . Ինտո՞ր կրնամ հասկընալ՝
թէ որ մէկը ինծի չառաջնորդէ . ու աղաչեց Փի-
32 լիպպոսին՝ որ ելլէ իր քովը նստի : Էր գրքին
ՏԷՂ կարդացած տեղը աս էր . Ոչխարի պէս մեր-
թուելու տարուեցաւ , ու իր խուզողին առջեւ
մունջ էնցող գառնուկի պէս՝ անանկ իր բերանը
33 չբանար . Իր խոնարհութեանը մէջ իր դատա-
տանը վերցուեցաւ , և անոր ազգատոհմը ո՞վ պի-
տի պատմէ . ինչու որ անոր կեանքը երկրէն կը
34 վերցուի : Էներքինին պատասխան տուաւ Փիլիպ-
պոսին ու ըսաւ . Կ'աղաչեմ քեզի , մարգարէն
որո՞ւ համար կ'ըսէ աս . իրմէ՞ն համար , թէ մէկ
35 ուրիշի մը համար : Էտկ Փիլիպպոս իր բերանը
բացաւ , և դրքին աս խօսքէն սկսելով՝ Յիսուսը
36 քարոզեց անոր : Ու երբոր էրինգ ճամբան կ'եր-
թային , ջուրի մը քով եկան . ու ըսաւ Ներքինին .
Էհա ջուր , ո՞ւ ի՞նչ բան զիս կ'արգիլէ մկրտուե-
37 լէն : [* Էս Փիլիպպոս ըսաւ անոր . Ե թէ որ
քու բոլոր սրտովդ կը հաւատաս , կարելի է . ա-
նիկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ . Ես կը հաւա-
տամ թէ Յիսուս Քրիստոսը Որդի Աստուծոյ է :]
38 Ու հրամայեց որ կառքը կայնեցընեն . և եր-
կուքնին ալ ջուրը իջան՝ Փիլիպպոսը ու Ներքին-
39 նին , և մկրտեց զանիկայ : Ու երբոր ջուրէն
դուրս ելան , Ննէրոջը Հոգին յափշտակեց Փի-

ե Եա . ծգ . 7 , 8 :
զ Գործ . իդ . 27 : Գա . ժը . 28 :
է Գա . ժ . 47 :
* Շատ օրինակներ կ՚ունին սա 37 համարը :
ը Մատ . իբ . 19 : Մար . ժգ . 16 :
թ Մատ . ժգ . 16 : Յօհ . գ . 70 : Գա . թ . 35 , 38 : ժա . 27 : Գա . թ . 20 : ա Յօհ . գ . 15 , ե . 5 , 13 :
ժ Գործ . ժը . 12 : դ Թագ . բ . 16 : Եզեկ . գ . 12 , 14 :

լեպպոսը, և ալ ներքինին անիկայ չտեսաւ, ու
40 իր ձամբան կ'երթար ուրախութեամբ։ Հայց
Փիլիպպոս Ազովտոսի մէջ գտնուեցաւ. ու պըտըտելով բոլոր քաղաքներուն աւետարան կը քարոզէր, մինչև որ ինքը Կեսարիա եկաւ։

ԳԼ. Թ

1 Սօղոս՝ Դամասկոս երթալու ճամբուն վրայ 4 գետինը կ'իյնայ, և կը տեսնէ զՅիսուս. 10 առաքելական պաշտօնին կը կանչուի, 18 և Ընծանիայէն կը մկրտուի. 20 Համարձակ ըՔրիստոս կը քարոզէ։ 23 Հրեայք կը խորհին զանիկայ սպաննել. 29 նմանապէս Ցոյները. բայց Սօղոս անոնց ձեռքէն կը փախչի։ 31 Եկեղեցին խաղաղութիւն կը վայելէ. Պետրոս կը բժշկէ Ենէա անուն անդամալոյծը, 36 և Տաբիթան կը յարուցանէ։

1 ¶ Հայց Սօղոս տակաւին Տէրոջը աշակերտներուն դէմ սպառնալիք ու մահ փչելով՝ քահանա-
2 յապետին քովը գնաց. Ու անկէ թուղթեր ուզեց Դամասկոս ժողովարաններըը պատճառ, որ եթէ ան ձամբուն հետևողներ գտնէր, էրիկ մարդիկ կամ կնիկ մարդիկ կապած Երուսաղէմ բերէ։
3 ¶ Ու երբոր կ'երթար, ու Դամասկոսին մօտեցաւ, յանկարծ իր բոլորտիքը երկինքէն լոյս մը փայլա-
4 տակեց. Ու ինքը գետինը իյնալով՝ մէկ ձայն մը լսեց՝ որ կ'ըսէր իրեն. Սաւուղ՝ Սաւուղ, ընչո՞ւ
5 զիս կը հալածես։ Ու անիկայ ըսաւ, Ո՞վ ես դուն՝ Տէր. և Տէրը ըսաւ. Ես եմ Յիսուսը՝ որ դուն կը հալածես. ¶ դժուար բան է քեզի
6 եղիանի դէմ կից զարնել։ Ան ալ դողով ու սպրդութեամբ ըսաւ. Տէր՝ ի՞նչ կ'ուզես որ ը-
7 նեմ։ Ու Տէրը ըսաւ անոր՝ Ելլէր, ու քաղաքը մտիր, և քեզի պիտի ըսուի թէ ինչ որ

~ Գլ. ը. 3։ Գործ. ա. 13։ ա Տիմ. ա. 13։
ֆ Գլ. իբ. 6։ իզ. 12։ ա Կոր. ժե. 8։
ֆ Սաս. իե. 40։ եէ։
ֲ Գլ. և. 39։

* Յունա. չառնէ։
ֳ Գոր. գ. 10։ Գլ. բ. 37։ ժզ. 30։
ֵ Դան. ժ. 7։ Տես գլ. իբ. 9։ իզ. 13։

պարտիս ընել . Ուխտ ան մարդիկը որ իր հետը
կ'երթային , ապշած կեցեր էին . ձայնը միայն կը
8 լսէին , բայց մէկը չէին տեսներ : Ու Սօղոս
գետնէն ելաւ , ու բաց աչքերով մէկը չէր տես-
ներ . ուստի անոր ձեռքէն բռնեցին՝ ու Դամասկոս
9 մտցուցին : Ու երեք օր կեցաւ առանց տեսնելու ,
և ոչ կերաւ , ոչ ալ խմեց :
10 Ու Ի Ընանիա անունով աշակերտ մը կար Դա-
մասկոսի մէջ . և Տէրը տեսիլքի մէջ անոր ըսաւ .
Ընանիա . ան ալ ըսաւ . Տէ՛ր՝ ահա հոս եմ :
11 Ու Տէրը ըսաւ անոր . Ելլէր ու գնա ան փողոցը
որ Ուղիղ կ'ըսուի , և հարց Յուդային տանը մէջ
փնտռէ Սօղոս անունով Տարսոնացի մը . վասն
12 զի ահա անիկայ աղօթք կ'ընէ . Ու տեսիլքի մէջ
մարդ մը տեսաւ Ընանիա անունով՝ ներս մտած , և
13 ձեռքը իր վրայ դրած , որ տեսնէ : Ընանիան ալ
պատասխան տուաւ . Տէ՛ր՝ շատերէն լսեցի ան
մարդուն համար՝ թէ Ե՛րուսաղէմի մէջ քու
14 սուրբերուդ Երուսաղէմի մէջ . Ու հոս ալ քա-
հանայապետներէն իշխանութիւն ունի կապելու
15 ան ամէնը , որ քու անունդ կը կանչեն : Ու
Տէրը ըսաւ անոր . Գնա դուն . Է՛նչու որ ան-
կայ ինծի ընտիր աման մըն է , իմ անունս կրելու
Հեթանոսներուն ու Թագաւորներուն և Իսրա-
16 յէլի որդւոցը առջեւը . Ե՛ս անոր ես երեսն պիտի
ցուցընեմ թէ ո՛րչափ պէտք է իրեն՝ իմ անուանս
17 համար նեղութիւն քաշել : Ու Ընանիա գնաց

Ե ԳԼ · իբ · 12 ։
Զ ԳԼ · իա · 39 ։ իբ · 3 ։
Է Հմր 1 ։
Ը Հմր 21 ։ ԳԼ · է · 59 ։ իբ · 16 ։ ա Կոր · ա՛ · 2 ։ բ Տիմ · բ · 22 ։
Թ ԳԼ · ժգ · 2 ։ իբ · 21 ։ իգ · 17 ։ Հռոմ · ա · 1 ։ ա Կոր · ժե · 10 ։ Գաղ · ա · 15 ։ Ե-փե · գ · 7 , 8 ։ ա Տիմ · բ · 7 ։ բ Տիմ · ա · 11 ։
Ժ Հռոմ · ա · 5 ։ ժա · 18 ։ Գաղ · բ · 7 , 8 ։
ԺԱ ԳԼ · իե · 22 , 23 ։ իգ · 1 , ճ ։
ԺԲ ԳԼ · ի · 23 ։ իա · 11 ։ բ Կոր · ժա · 28 ։
ԺԳ ԳԼ · իբ · 12 , 13 ։

ու ան տունը մնաւ , հև ձեռքը անոր վրայ դնելով՝ ըսաւ . Սաւուղ եղբայր՝ Տէրը զիս խրկեց , ան Յիսուսը որ ճամբուն մէջ քեզի երևցաւ՝ երբոր կու գայիր . որպէս զի տեսութիւնդ առնես , ու 18 Սուրբով Հոգւով լեցուիս : Եւ շուտ մը անոր աչքերէն թեփերու պէս բաներ իյնան . և իսկոյն տեսաւ , ու ելաւ մկրտուեցաւ . Եւ կերակուր ուտելով՝ ուժը վրան եկաւ . Ու քանի մը օր Դամասկոսի մէջ եղող աշակերտներուն հետը կեցաւ :

20 Եւ անմիջապէս ժողովարաններուն մէջ կը քարոզէր Յիսուսը , Թէ անիկայ է Աստուծոյ Որդին : 21 Եւ ամէն լսողները մեծապէս զարմացեր էին , ու կ՚ըսէին . Ո՞չ անիկայ ան չէ՞ , որ Երուսաղէմի մէջ կը կործանէր անոնք՝ որ այս անունը կը կանչէին . և հոս ալ ան բանին համար եկած էր , որ անոնք կապած՝ քահանայապետներուն տանի : 22 Բայց Սօղոս՝ ալ աւելի կը զօրանար , և Դամասկոսի մէջ բնակող Հրէաները կը պապանձեցնէր , ապացուցանելով Թէ Քրիստոսը անիկայ է : 23 Ու շատ օրեր անցնելէն ետքը՝ Հրէաները խորհուրդ ըրին 24 որ անիկայ սպաննեն : Բայց Սօղոսին յայտնուեցաւ անոնց նենգութիւնը . և գորիկ ու գիշեր դռները կը սպասէին որ անիկայ սպաննեն : 25 Յետ աշակերտները գիշերով առին զանիկայ , ու զամբիւղով մը կախելով՝ պատէն վար իջեցուցին :

26 Երբոր Սօղոս Երուսաղէմ եկաւ , կը ջանար աշակերտներուն յարելու . բայց ամէնն ալ կը

ե Գլ . ը . 17 ։
ը Գլ . ը . 4 ։ գ . 31 ։ ը . 17 ։ ժգ . 52 ։
է Գլ . իգ . 20 ։
ը Գլ . ը . 37 ։
թ Գլ . ը . 3 ։ Հմր 1 ։ Գաղ . ա . 13 , 23 ։
ժ Գլ . ժը . 28 ։
ի Գլ . իգ . 12 ։ իե . 3 ։ բ Կոր . ժա . 26 ։
լ բ Կոր . ժա . 32 ։
խ Ցես . ը . 15 ։ ա Թագ . ժթ . 12 ։
ծ Գլ . իբ . 17 ։ Գաղ . ա . 17 , 18 ։

վախնային անկէ , չհաւատալով թէ անիկայ աշա-
27 կերտ էր : ¶ Նայց Նաւնաթան անիկայ առնելով՝
առաքեալներուն տարաւ , ու պատմեց անոնց՝ թէ
ինչպէս Ջամբուն վրայ Տէրը տեսաւ , և թէ անոր
հետ խօսեցաւ , և թէ ինչպէս Դամասկոսի մէջ
28 համարձակ քարոզեց Յիսուսի անունովը : ¶ Ու
Երուսաղէմի մէջ անոնց հետ կը մնար ու կ'երթար ,
29 Տէր Յիսուսին անունովը համարձակ քարոզելով :
Նաև * Հելլենացիներուն դէմ կը խօսէր՝ և վիճաբա-
նութիւն կ'ընէր . Հանոնք ալ կը փնտռէին անի-
30 կայ սպաննել : Յոկ եղբայրները իմանալով՝ զա-
նիկայ Կեսարիա իջեցուցին , և անկէ Տարսոն խրկե-
ցին զանիկայ :
31 ¶ Ըն առաջնը եկեղեցիները բոլոր Հրէաստանի և
Գալիլեայի ու Սամարիայի մէջ խաղաղութիւն ու-
նեցան , և շինութիւն կ'ընդունէին , ու Տէրոջ
երկիւղովը և Հոգւոյն Սրբոյ մխիթարութեամբը
քալելով կ'աճէին :
32 Ու երբոր Պետրոս բոլոր տեղը կը պտըտէր ,
Լիւդդեա բնակող սուրբերուն քովն ալ իջաւ :
33 Ու հոն մէկ մարդ մը գտաւ , որուն անունը Ենէա
էր , ութը տարիէ ի վեր մահիճը պառկած ան-
34 դամալոյծ . Ու ըսաւ անոր Պետրոս . Ենէա՛
ջ Յիսուս Քրիստոս քեզ կը բժկէ . ելլի՛ ու քու
35 անկողինդ չհակէ . ան ալ շուտ մը ելաւ : Ու
Լիւդդեայի ու ~ Սարոնի մէջ բնակողներուն ամե-
36 նը անիկայ տեսան , ÷ ու Տէրոջը դարձան : Ու
Յոպպէի մէջ աշակերտ եղած կինիկ մը կար՝ անու-
նը Տաբիթա , (որ թարգմանուելով՝ Ազնիւնիկ
կ'ըսուի .) ÷ասիկայ լեցուած էր բարի գործ-

¶ Գլ . գ . 36 ; ժգ . 2 ;
Ղ Հմր 20 , 22 ;
~ Գաղ . ա . 18 ;
* Գլ . գ . 1 ;
՝ Տես գլ . ը . 1 ;
ը Գլ . ը . 14 ;
ջ Գլ . գ . 6 , 16 ; գ . 10 ;
՛ ա Պն . ե . 16 ;
÷ Գլ . ժա . 21 ;
÷ ա Տիմ . բ . 10 ; բ Տիմ . գ . 8 ;
Ղ Հմր 23 ; բ Կոր . ժա . 26 ;

քերով ու ողորմութիւններով , որ ինքը կ'ը-
37 նէր : Ու եղաւ որ ան օրերը ինքը հիւանդացաւ
ու մեռաւ . լուացին անիկայ՝ և ֊ վերի սենեակ
38 մը դրին : Ու Լիդդեա Յոպպէին մօտ էր .
ուստի աշակերտները լսելով թէ Պետրոսը հոն է ,
անոր երկու մարդ խրկեցին , աղաչելով որ չու-շա-
39 նայ իրենց գալու : Պետրոս ալ եղաւ անոնց
հետը եկաւ . ու երբոր եկաւ , վերի սենեակը հա-
նեցին զանիկայ . և բոլոր որբևարիները անոր
բոլորտիքը կայնեցան , կու լային՝ ու կը ցուցընէին
ան բաճկոնները և հանդերձները՝ որ կ'ընէր Ե֊յ-
40 ձեռնիկը , քանի որ իրենց հետն էր : Պետրոս
ալ ֊ ամէնը դուրս հանելով՝ – ծունկի վրայ եկաւ
ու աղօթք ըրաւ , և դէպ 'ի մարմինը դառնալով՝
֊ ըսաւ . Տաբիթա՝ ելլէ կայնէ . ան ալ իր աչ-
քերը բացաւ , ու Պետրոսը տեսնելով՝ Էլա֊
41 շխատակ նստաւ : Ինքն ալ ձեռքը անոր տուաւ ,
ու վերցուց զանիկայ . և սուրբերը ու որբևարի֊
ները կանչելով՝ անոնց առջևը ողջ կայնեցուց զա-
42 նիկայ : Ու սա բանը բոլոր Յոպպէին մէջ իմա-
43 ցուեցաւ , ֊ ու շատերը Տէրոջը հաւատացին : Ու
եղաւ որ ինքը շատ օրեր Յոպպէ կեցաւ՝ ֊ Սիմոն
անուանով կաշի բանողի մը քով :

֊ Գլ· ա · 13 ։
֊ Մատ · թ · 25 ։
– Գլ· է · 59 ։
֊ Մար · ե · 41 , 42 ։ Ցօհ · ժա · 43 ։
֊ Ցօհ · ժա · 45 ։ ժբ · 11 ։
֊ Գլ· ժ · 6 ։

ԳԼ· Ժ·

1 Կոռնելիոս անունով բարեպաշտ մարդ մը 5 Աստուծոյ հրեշ-
տակին հրաման առած՝ կանչել կու տայ Պետրոսը ։ 11 որ
մէկ սեխէլքի մը մէջ կը տրվի չգարշիլ հեթանոսներէն ։
34 Պետրոս զՔրիստոս կը քարոզէ Կոռնելիոսին ու անոր
տանը մէջ եղողներուն , 44 և դեռ իր խօսքը չվերնցուցած՝
Սուրբ Հոգին կը հանդչի անոնց վրայ , 48 և կը մկրտուին ։

1 Կեսարիայի մէջ մարդ մը կար՝ Կոռնելիոս անու-
նով , հարիւրապետ՝ Իտալացի բսուած գուն-

2 դէն . — Ներեսպաշտ ու Բ առաուածամախ իր բոլոր
տունովը . որ ժողովուրդին շատ ողորմութիւններ
կու տար , և ամէն աւուն Աստուծոյ աղօթք կ'ը-
3 նէր : ‡ Ընդհակառակ օրուան ժամը իննին աւուններըն
տեսիլքի մէջ Աստուծոյ հրեշտակը յայտնի տեսաւ .
4 որ իր քովը մտաւ՝ և իրեն ըսաւ . Կոռնելիոս . Ան
ալ անոր նայելով՝ ու խիստ վախնալով , ըսաւ .
Ո՞նչ է Տէր . ան ալ ըսաւ անոր . Քու աղօթք-
ներդ ու ողորմութիւններդ Աստուծոյ առջևը ելան
5 յիշատակի համար : Եւ հիմա Յոպպէ մարդիկ
խրկէ , ու կանչէ Սիմոն անուանով մէկը՝ որ Պետ-
6 րոս մականուանեալ է . Ընդհակառակ իրեն հիւր կը կե-
նայ ‡ Սիմոն անուանով կաշի բանողի մը քով ,
7 որուն տունը ծովուն մօտ է * : Ու երբոր գնաց ան
հրեշտակը՝ որ իր հետը կը խօսէր , իր ծառաներէն
երկուքը կանչեց , ու իր քովը սպասողներէն ալ
8 բարեպաշտ զինուոր մը , Եւ բոլորը անոնց պատ-
մելով՝ Յոպպէ խրկեց զանոնք :
9 Ու հետևեալ օրը երբոր անոնք ճամբայ երթա-
լով՝ քաղաքին մօտեցան , ‡ Պետրոս ժամը վեցին
10 աւուններըն տանիքը ելաւ աղօթք ընելու . Եւ
խիստ անօթեցած ըլլալով՝ կ'ուզէր ճաշ ընել ,
ու քանի որ ուրիշները պատրաստութիւն կը տես-
նէին , իր վրայ մտքի յափշտակութիւն մը եկաւ .
11 Եւ տեսաւ երկինքը բացուած , ու չորս ծայրէն
կապուած ամման մը մեծ կտաւի մը պէս , որ իջաւ
12 երկրի վրայ . Որուն մէջը կար երկրի բոլոր չորքո-
տանիներըն ու գազաններըն և սողուններըն , ու երկ-
13 նից թռչուններըն : Եւ ձայն մը եկաւ իրեն .
14 Ելիր Պետրոս՝ մորթէ՛ ու կե՛ր : Բայց Պետրոս

— Հմր 22 : ԳԼ . ը . 2 : Իբ . 12 :
Բ Հմր 35 :
‡ Հմր 30 : ԳԼ . ժա . 13 :
Դ ԳԼ . Թ . 43 :
* Ո՛նուն Իւոէլցիներն՝ անիկայ քեզի պիտի զրուցէ ի՛նչ որ պարտիս ընես :
Ե ԳԼ . ժա . 5 , ԼԸ :
Զ ԳԼ . է . 55 : Յայտ . ԺԹ . 11 :

ըսաւ . Կ՚ուռս լեզի Տէր . Ե ինչու որ ես ամենևին
15 պիղծ կամ անմաքուր բան կերած չեմ : Ա՚ւորին
ու երկրորդ ալ ձայն եկաւ իրեն . ԸԱյն որ Աստուած մաք-
16 րեց , դուն պիղծ մի սեպեր : Այսկայ երեք անգամ
17 եղաւ , և ամենը երկինքը վերցաւ : Ու Պետրոս
իր մտքին ու ել կը զարմանար՝ Թէ ի՛նչ պիտի ըլ-
լայ այն իր տեսած տեսիլքը , ահա Կոռնելիոսէն
խրկուած մարդիկը Սիմոնին տունը հարցուցին ,
18 ու դրանը առջևը կայնեցան . Ու կանչելով կը
հարցընէին Թէ , Սիմոնը՝ որ Պետրոս կ՚ըսուի ,
19 հո՞ս կը կենայ : Ու երբոր Պետրոս ան տեսիլքին
վրայով կը մտածէր , Ը Հոգին Աս-ըծ ըսաւ անոր .
20 Ահա երեք մարդիկ քեզ կը փնտռեն . Թ Ուստի
ելլէ իջի՛ր , և անոնց հետը գնա առանց խղճահա-
21 րութեան , ինչու որ ես խրկեցի անոնք : Պետրոս
ալ ան մարդիկներուն քովը իջնելով՝ ըսաւ . Ահա
ես եմ անիկայ որ դուք կը փնտռէք . ի՞նչ բանի
22 համար եկած էք : Անոնք ալ ըսին . Ի Կոռնելիոս
հարիւրապետը՝ արդար և աստուածավախ մարդ՝
և բոլոր Հրէից ազգէն վկայուած՝ սուրբ հրեշտակէ
մը հրաման առաւ , որ քեզ իր տունը կանչէ , և
23 քեզմէ խօսքեր լսէ : Ան առներ ներս կանչեց
անոնք , և իր քովը վար դրաւ :

Ու հետևեալ օրը Պետրոս երաւ՝ անոնց հետը
գնաց , Ի և քանի մըն ալ Յոպպէէն եղող
24 եղբայրներէն իր հետը գացին : Ու հետևեալ
օրը Կեսարիա մտան . Կոռնելիոս ալ իր
ազգականները և մտերիմ բարեկամները կանչած՝
25 անոնց կը սպասէր : Ու երբոր Պետրոս ներս
կը մտնէր , Կոռնելիոս անոր դիմացը ելաւ , ու ա-

Ե Գն· ժա· 4 · ի· 25 · ը Օր·
ժգ· 3 · 7 · Եզեկ· գ· 14 ·
ը Ա՚ստ· ժե· 11 · Հմր 28 ·
Հռով· ժգ· 14 · 17 · 20 · ա
Կոր· ժ· 25 · ա Տիմ· գ· 4 ·
Տիտ· ա· 15 ·

Թ Գե· ժա· 12 ·
ժ Գե· ժե· 7 ·
ի Հմր 1 · 2 · ըգ ·
Լ Գե· իբ· 12 ·
Խ Հմր 45 · Գե· ժա· 12 ·

նոր ոտքը իյնալով՝ երկրպագութիւն կ'ընէր ։
26 Հայց Պետրոս անիկայ կանգնեցուց՝ ու ըսաւ. Ե՛լ-
27 ի՛ր կայնէ. ես ինքնս ալ մարդ եմ ։ Ու անոր
հետը խօսակցելով ներս մտաւ, ու հոն շատ մար-
28 դիկ ժողվուած գտաւ. Ու ըսաւ անոնց. Դուք
դիտէք թէ ի՛նչպէս ապօրինաւոր բան է՝ հրէայ
մարդու մը օտարազգիի հետ հաղորդակցութիւն
ընելը կամ անոր մօտենալը. բայց Աստուած ինձի
ցուցուց որ մարդիկներէն մէկուն պիղծ կամ անմա-
29 քուր չըսեմ ։ Անոր համար ես ալ որ կանչուե-
ցայ՝ առանց դէմ խօսելու եկայ. բայց հիմա կը
հարցընեմ, ի՞նչ բանի համար զիս կանչեցիք ։
30 Կոռնելիոս ալ ըսաւ. Այսօր օր առաջ մինչև աս
ժամս ծոմ կը պահէի, ու ժամը իննին տունս մէջ
աղօթք կ'ընէի. և ահա Ճփայլուն հանդերձներով
31 Ս մարդ մը կայնեցաւ առջևս, ու ըսաւ. Կոռնե-
լիոս՝ քու աղօթքդ լսուեցաւ, ու քու ողորմու-
32 թիւնդ Աստուծոյ առջևը յիշուեցան. Ուղարկէ
Յոպպէ, ու կանչէ Սիմոնը՝ որ Պետրոս ալ կ'ըսուի. անիկայ ծովուն մօտ Սիմոն տա-
նուռով կաշի բանողի մը տանը մէջ իջեւ կը
33 կենայ. որ երբոր գայ, քեզի պիտի խօսի ։ Ուս-
տի անմիջապէս մարդիկ կրկեցի քեզի. դուն ալ
աղէկ ըրիր որ եկար. և հիմա մենք ամէնքս Աս-
տուծոյ առջևը կեցեր ենք լսելու ան ամէն բաները,
որ Աստուծմէ հրամայուած է քեզի ։
34 Պետրոս իր բերանը բացաւ՝ ու ըսաւ. Ա՛ստու-

ձ Գլ. ժգ. 14։ Ցայտ. ժթ. 10։ իբ. 9։
ե Ցօհ. գ. 9։ ժբ. 28։ Գլ. ժա. 8։ Գաղ. բ. 12, 14։
զ Գլ. ժե. 8, 9։ Եփես. գ. 6։
է Գլ. ա. 10։
ը Մատ. իբ. 3։ Մար. ժգ. 5։ Ղու. իդ. 4։
թ Հմր 4, ԽԱ։ Դան. ժ. 12։
ժ Երր. գ. 10։
ի Օբ. ժ. 17։ Մն. ժթ. 7։ Ցոր. լդ. 19։ Հռով. բ. 11։ Գաղ. բ. 6։ Եփես. գ. 9։ Կող. գ. 25։ Պետ. ա. 17։

35 չառումթիւն չկայ . ՚ Հապա ամէն ազգի մէջ՝ ան
որ անկէ կը վախնայ , ու արդարութիւն կը դործէ ,
36 անոր ընդունելի է : Ան խօսքը որ Իսրայէլի որ-
դւոցը խրկեց Յ—ւ , խաղաղութիւն քարոզե-
լու Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը , (՚ ասիկայ է
37 ամենուն Տէրը .) Դուք աղէկ դիտէք ան բանը ,
որ բոլոր Հրէաստանի մէջ եղաւ , Գալիլեայէն
սկսած՝ ան մկրտութենէն հետո որ Յովհաննէս քա-
38 րոզեց . Յիսուսը որ Նազարեթէն էր , ՚ որ Ա-
ստուած անիկայ օծեց Սուրբ Հոգիով և զօրութիւ-
նով , որ պտըտեցաւ բարիք ընելով , ու Սա-
տանայէն բոլոր տանջուածները բժշկելով , քանդի
39 Աստուած իր հետն էր : ՚ Ու մենք վկայ ենք ան
ամէն բաներուն՝ որ ըրաւ Հրէաստանի երկրին մէջ
ու Երուսաղէմի մէջ , ՚ որն որ փայտէն կախած
40 սպաննեցին ալ : Հ Աստուած անիկայ երրորդ օրը
41 յարուց , և յայտնի ըրաւ զանիկայ , ՚ Ոչ թէ
բոլոր ժողովուրդին , հապա մեզի՝ առաջուց Ա-
ստուծմէ վկայ ըլլալու ընտրուածներուս . ՚ որ մենք
իրեն հետ կերանք ու խմեցինք ալ՝ անոր մեռնելէն
42 յարութիւն առնելէն ետքը : ՚ Ու ինքը պատուի-
րեց մեզի՝ որ ժողովուրդին քարոզենք ու վկայու-
թիւն տանք , ՚ թէ անիկայ է Աստուծմէ սահմա-
նուած՝ Հ կենդանիներուն ու մեռնելներուն դատաւո-

՚ Գլ . ժե . 9 ; Հռով . բ . 13 , 27 ; գ . 22 , 29 ; ժ . 12 , 13 ; ա Կոր . ժբ . 13 ; Գաղ . գ . 28 ; Եփես . բ . 13 , 18 ; գ . 6 ; ՚ Ես . ծէ . 19 ; Եփես . բ . 14 , 16 , 17 ; Կող . ա . 20 ; ՚ Աստ . իբ . 18 ; Հռով . ժ . 12 ; ա Կոր . ժե . 27 ; Եփես . ա . 20 , 22 ; ա Պետ . գ . 22 ; Յայտ . ժէ . 14 ; ժթ . 16 ; ՚ Ղուկ . գ . 14 ; ՚ Ղուկ . գ . 18 ; Գլ . բ . 22 ; գ . 27 ; Երբ . ա . 9 ; Հ Յօհ . գ . 2 ; ՚ Գլ . բ . 32 ; ՚ Գլ . ե . 30 ; Հ Գլ . բ . 24 ; ՚ Յօհ . ժգ . 17 , 22 ; Գլ . ժգ . 31 ; ՚ Ղուկ . իգ . 30 , 48 ; Յօհ . իա . 13 ; ՚ Աստ . իբ . 19 , 20 ; Գլ . ա . 8 ; ՚ Յօհ . ե . 22 , 27 ; Գլ . ժէ . 31 ; ՚ Հռով . ժգ . 9 , 10 ; բ Կոր . ե . 10 ; բ Տիմ . գ . 1 ; ա Պետ . գ . 5 ;

43 բը ։ +Ընոր կը վկայեն բոլոր մարգարէները ։ թէ
ամէն իրեն հաւատացողները իր անունովը մեղաց
թողութիւն կ'առնեն ։
44 Ու երբոր Պետրոս ասս խօսքերը կը խօսէր ։
ֆ Հոգին Սուրբ իջաւ ամենուն վրայ , որոնք խօսքը
45 կը լսէին ։ Ու – թլփատուածներէն եղող հաւա-
ստացեալները՝ որոնք Պետրոսին հետը եկած էին ,
զարմացան՝ * որ հեթանոսներուն վրայ ալ Հոգւոյն
46 Սրբոյ պարգեւը կը լեցուէր ։ Վասնզի կը լսէին
անոնցմէ որ ո–ր՛ն լեզուներով կը խօսէին , և
47 Աստուած կը փառաւորէին ։ Ան ատենը Պետ-
րոս պատասխան տուաւ . Արնաջ մէկը ջուրը ար-
գիլել որ ասոնք չմկրտուին , որոնք Հոգին Սուրբն
48 ալ ընդունեցին ֆ մեզի պէս ։ Ու հրամայեց որ
* որ Տէրոջը անունովը մկրտուին . ան ատենը իրեն
աղաչեցին որ քանի մը օր հոն մնայ ։

ԳԼ . ԺԱ

1 Պետրոս հեթանոսներուն մէջ մտնելուն համար ամբաստա-
նուած ըլլալով՝ 5 իր իրաւունքը կը ցուցընէ , 18 որ ընդու-
նելի կ'ըլլայ ։ 19 Աւետարանը կը տարածուի Փիւնիկէ
Կիպրոս և Անտիոք . ու Բառնաբաս կը խրկուի հաւատա-
ցեալները հաստատելու ։ 26 Աշակերտները նախ և առաջ
Անտիոքի մէջ Քրիստոնեայ կ'անուանին . 27 անոնք օգնու-
թիւն կը խրկեն Հրէաստան՝ սոսկի ժամանակ ։

1 Նաև առաքեալները ու եղբայրները որ Հրէաստա-
նի կողմերն էին , լսեցին որ հեթանոսներն ալ
2 Աստուծոյ խօսքը ընդուներ են ։ Ետքը երբոր
Պետրոս Երուսաղէմ եկաւ , – թլփատուածներէն
3 եղողները անոր հետ կը վիճէին . Ու կ'ըսէին թէ ,

+ Եա . ծգ . 11 ։ Երեմ . լա . 34 ։ Դան . թ . 24 ։ Միք . է . 18 ։ Զաք . ժգ . 1 ։ Մաղ . գ . 2 ։ Գլ . իգ . 22 ։
* Գլ . ժե . 9 ։ իգ . 18 ։ Հռով . ժ . 11 ։ Գաղ . գ . 22 ։
ֆ Գլ . գ . 31 ։ ը . 15 , 16 , 17 ։ ժա . 15 ։
– Հմր 23 ։
բ Գլ . ժա . 18 ։ Գաղ . գ . 14 ։
ֆ Գլ . ժա . 17 ։ ժե . 8 , 9 ։ Հռով . ժ . 12 ։
* ա Կոր . ա . 17 ։
ր Գլ . բ . 38 ։ ը . 16 ։
– Գլ . ժ . 45 ։ Գաղ . բ . 12 ։

Բ Յուն անթ լիաս մարդոց քովը մնաք , Ե և անոնց
4 հետ Հայց կերար : Պետրոս ալ սկսաւ բանը
5 Ը կարգով պատմել անոնց , ու ըսաւ . Ի Էր Յոպպէ քաղաքը աղօթք կ'ընէի , ու մոքի չափչըռա-
կութեան մէջ տեսիլք մը տեսայ . մէկ աման մը մեծ կտաւի պէս՝ չորս ծայրերէն երկինքէն կախուած
6 իջաւ , ու մինչև ինծի հասաւ . Որուն վրայ աչքս անկեր կը նայէի , և տեսայ երկրի չորքոտանինե-
րը , ու գազանները , և սողուններըը , ու երկնից
7 թռչուններըը : Եւ ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր ին-
8 ծի . Յառիր Պետրոս՝ մորթէ՛ ու կե՛ր : Բայց ես ըսի . Չէ՛ր լեցի Տէր . ինչու որ պիղծ կամ ան-
մաքուր բան մը ամենևին մտած չէ իմ բերանս :
9 Պատասխան տուաւ ինծի երկրորդ անգամ ան ձայնը երկինքէն . Ին որ Աստուած մաքրեց , դուն
10 պիղծ մի՛ սեպեր : Այս իրեք անգամ եղաւ , ու
11 նորէն բոլորը երկինքը քաշուեցաւ : Եւ ահա իսկոյն իրեք մարդ Կեսարիայէն ինծի խրկուած՝
12 Էին իմ եղած տանս առջեը կեցան : Ը Հոգին ալ ինծի ըսաւ՝ որ անոնց հետը երթամ առանց
խղճահարութեան . Եաս վեց եղբայրներն ալ ինծի հետ գացին , ու մտանք ան մարդուն տունը :
13 Ը Եւ անիկայ մեզի պատմեց թէ ինքը իր տանը մէջ հրեշտակը տեսաւ՝ որ կայներ էր , և իրեն
կ'ըսէր . Արձ խրկէ Յոպպէ՝ ու կանչէ Սիմոնը՝
14 որ Պետրոս ալ կը կոչուի . Որ ան քեզի խօսքեր պիտի խօսի , որոնցմով փրկուես դուն՝ և քու բո-
15 լոր տունդ : Ու երբոր սկսայ խօսիլ , Հոգին Սուրբը անոնց վրայ իջաւ , Ի ինչպէս որ առաջուց
16 մեր վրայ ալ : Ին առինը յիշեցի Տէրոջը խօսքը՝

Բ Գր. ժ. 28 ։
Գ Գաղ. բ. 12 ։
Դ Ղու. ա. 3 ։
Ե Գր. ժ. 9, ԸԱ ։
Զ Ցօհ. ժգ. 13 ։ Գր. ժ. 19 ։ ժե. 7 ։
Է Գր. ժ. 23 ։
Ը Գր. ժ. 30 ։
Թ Գր. բ. 4 ։

որ կ'ըսէր . ժ Յովհաննէս ջրով մկրտեց , է բայց
17 դուք Սուրբ Հոգիով պիտի մկրտուիք : Կ Ուս-
տի թէ որ Պաւուած մի և նոյն շնորհքը տուաւ
անոնց՝ ինչպէս որ մեզի ալ , երբոր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի հաւատացին , ե ևս ո՞վ էի որ կարենա-
18 յի Պաւուծոյ դէմ դնել : Ա՛ր բանները լսելով՝
ձայներնին կտրեցին , և Պաւուած կը փառաւորէին՝
ու կ'ըսէին . ժ Ուրեմն Պաւուած հեթանոսներուն
ալ կենաց համար ապաշխարութիւն տուաւ :
19 Ի՛նչ Ստեփաննոսին հալածանքը վրայ եկած նե-
ղութենէն ցիրուցան եղածները մինչև Փիւնիկէ ու
Կիպրոս և Պնտիոք հասան . ու մէկու մը Պաւուծոյ
խօսքը չէին խօսեր , միայն թէ Հրէաներուն :
20 Պայց անոնցմէ ոմանք Կիպրացի և Կիւրենացի
մարդիկ էին , որոնք երբոր Պնտիոք մտան , Յու-
նեերուն ևս կը խօսէին՝ Տէր Յիսուսը քարոզե-
21 լով : Հ Ու Տէրոջը ձեռքը անոնց հետ էր , և
բազմաթիւ մարդիկ հաւատալով՝ Յ Տէրոջը դար-
22 ձան : Ղ Ա՛ն անոնց վրայով աս լուրը Երուսաղէմի
եկեղեցիին ականջը հասաւ . ու Ղ Պառնաբասը
23 խրկեցին՝ որ մինչև Պնտիոք երթայ . Ո՛ր երբոր
եկաւ՝ և Պաւուծոյ շնորհքը տեսաւ , ուրախացաւ .
ճ ու կը յորդորէր ամէնն ալ՝ որ յաժար սրտով
24 Տէրոջը հետ խոպոտաճ մնան . Վ՛ասնզի ինքը բարի
մարդ էր , ֆ ու Սուրբ Հոգիով և հաւատքով լե-
ցուն . յ ու Տէրոջը շատ ժողովուրդ աւելցաւ :
25 Ն՛ոքը Պառնաբաս Տարսոն երթալ՝ Սօղոսը փնտռե-
26 լու , և զանիկայ գտնելով՝ Պնտիոք բերաւ : Ո՛ւ
եղաւ որ անոնք լման տարի մը եկեղեցիին հետ

ժ Մատ . գ . 11 ; Ցօհ . ա . 26 ; 33 ; ԳԼ . ա . 5 ; ԺԹ . 4 ;
է Նա . խգ . 3 ; Ցովել . բ . 28 ; գ . 18 ;
Լ ԳԼ . ժե . 8 , 9 ;
Խ ԳԼ . ժ . 47 ;
ծ Հռով . ժ . 12 , 13 ; ժե . 9 , 16 ;
կ ԳԼ . ը . 1 ;
հ Ղու . ա . 66 ; ԳԼ . բ . 47 ;
յ ԳԼ . թ . 35 ;
ղ ԳԼ . թ . 27 ;
ճ ԳԼ . ժգ . 43 ; ԺԳ . 21 ;
ֆ ԳԼ . զ . 5 ;
յ Հմր 21 ; ԳԼ . ե . 14 ;
ն ԳԼ . թ . 30 ;

մէկտեղ ժողովուելով , շատ ժողովուրդի սորվեցու-
ցին . ու պինա առաջ Անտիոքի մէջ աշակերտները
Քրիստոնեայ անուանեցան :
27 Ան օրերը Երուսաղէմէն Անտիոք իջան մար-
28 գարէներ : Ու անոնցմէ մէկը՝ Ագաբոս անունով՝
ելաւ խնայուց Հոգիին զօրութեամբը՝ թէ մեծ
սով մը պիտի ըլլայ բոլոր աշխարհ , որ և եղաւ
29 Կղովդիոսին օրերը : Ու աշակերտները որոշեցին
որ իրենցմէ ամէն մէկը ձեռքէն եկածին չափ
Քրիստոսի մէջ բնակող եղբայրներուն օգնու-
30 թիւն խրկեն . ու ըր կատարեցին ալ , Բերնաբասին ու Սօղոսին ձեռքով
խրկելով Նաւնաբասին ու Սօղոսին ձեռքով :

ԳԼ . ԺՌ

1 Հերովդէս թագաւորը կը հալածէ քրիստոնեաները . Յակո-
բոսը կը սպաննէ , և Պետրոսը բանտը դնել կու տայ . որուն
համար եկեղեցին աղօթք ընելով , Տէրոջը Հրեշտակը կ'ա-
զատէ զանիկայ : 20 Հերովդէս իր հպարտութեամբը Ա-
ստուծոյ վայելուչ եղած պատիւը իրեն առնելով՝ Տէրոջը
հրեշտակէն կը զարնուի , և չարաչար կը մեռնի : 24 Անոր
մեռնելէն ետև՝ Աստուծոյ խօսքը յաջողութեամբ կը տարա-
ծուի :

1 Ան աուրները Հերովդէս թագաւորը ձեռք զար-
կաւ եկեղեցիին մէկ քանիները չարչարելու :
2 Եւ Յովհաննէսին եղբայրը Յակոբոսը սրով
3 սպաննեց : Ու տեսնելով որ Հրեաներուն հա-
ճելի է , անոր վրայ Պետրոսն ալ բռնեց . Բ ու
4 բաղարջակերաց օրերն էին : ‡ Զանիկայ երբոր
բռնեց՝ բանտը դրաւ , և չորս կարգ չորսական զի-
նուորներու յանձնեց որ պահեն , և կ'ուզէր զատ-
5 կէն ետև ժողովուրդին հանել զանիկայ : Ուստի
Պետրոս բանտին մէջը պահուած էր , բայց եկեղե-
ցին անդադար աղօթք կ'ընէր Աստուծոյ՝ անոր հա-

1 Գլ . բ . 17 ; ժգ . 1 ; ժե . 32 ; իա . 9 ; ա Կոր . ժբ . 28 ; Եփե . դ . 11 ;
2 Գլ . իա . 10 ;
3 Հռով . ժե . 26 ; ա Կոր . ժգ . 1 ; բ Կոր . թ . 1 ;
4 Գլ . ժբ . 25 ;
5 Մատ . գ . 21 ; ի . 23 ;
Բ Եւ . ժբ . 14 , 15 ; իգ . 15 ;
‡ Ցօհ . իա . 18 ;

6 մար : Ու երբոր ✝Երուսղէս ուզեց անիկայ դուրս
բերել , ան գիշերը Պետրոս երկու զինուորներու
միջտեղը կը քնանար՝ կրկին շղթաներով կա-
պուած . ու պահապանները դրանը առջեւը բանտը
7 կը պահպանէին : Ու ահա ✝Տէրոջը հրեշտակը
էկաւ վրան կայծնեցաւ , ու տանը մէջ լոյս մը
ծագեց , և Պետրոսին կողը խթելով՝ արթըն-
ցուց զանիկայ , ու ըսաւ . Շուտով ելլէ . ու
8 շղթաները անոր ձեռքերէն վար իյնան : Ու հրե-
շտակը ըսաւ անոր . Գօտիդ կապէ , ու հողաթափ-
ներդ ոտքդ հագիր . անիկայ ալ այնպէս ըրաւ . և
ըսաւ անոր . ✝Անդրկդ վրադ առ՝ ու եկուր իմ
9 ետեւէս : Ան ալ ելլելով անոր ետեւէն կ'երթար ,
է և չէր գիտեր թէ ան հրեշտակին եղած բանը ի-
րաւ է , հապա կը կարծէր թէ տեսիլք կը տես-
10 նէ : Ու երբոր անոնք առաջին ու երկրորդ պա-
հապաններէն անցան , եկան մինչեւ երկաթի դու-
ռը , որ քաղաքին մէջը կը հանէր , է որ ան ին-
քիրմէ բացուեցաւ անոնց . և անկէ ելլելով՝ մէկ
փողոց մը անցան . հրեշտակն ալ իսկոյն անկէ
11 դաւուեցաւ : Ու Պետրոս ինքզինքին գալով
ըսաւ . ✝Իմա ճշմարտապէս գիտեմ ը որ Տէրը իր
հրեշտակը խրկեց , ը և ազատեց զիս ✝Երուզեղէմին
ձեռքէն , ու ✝բէկից ժողովուրդին բոլոր ակնկա-
12 լութենէն : Ու մտածելով՝ է եկաւ Մարկոս ըս-
ուած Յովհաննէսին մօրը է Մարիամին տունը ,
13 ուր որ շատերը ժողովուած ը աղօթք կ'ընէին : Ու
պանը դուռին դուռը որ զարկաւ , ✝ուղէ անուն
14 նոյն աղախին մը գնաց ականջ դնելու . Ու երբոր

ד Գլ . ե . 19 ։
ה Սաղ . ճիգ . 1 ։
ו Գլ . ժ . 3 , 17 ։ ժա . 5 ։
ז Գլ . ժգ . 26 ։
ח Սաղ . լդ . 7 ։ Դան . գ . 28 ։ զ . 22 ։ Եբր . ա . 14 ։
ט Ցոր . ե . 19 ։ Սաղ . լէ . 18 ։ 19 ։ լդ . 22 ։ խա . 2 ։ պէ . 10 ։ բ Կոր . ա . 10 ։ Բ պետ . բ . 9 ։
י Գլ . ժե . 37 ։
כ Գլ . գ . 23 ։
ל Հմր 5 ։

Պետրոսին ձայնը ճանչցաւ, ուրախութենէն դուռը չբացաւ, հապա ներս վազելով պատմեց, թէ
15 Պետրոս դրանը առջեւը կայներ է: Իսկ անոնք ըսին անոր, Խենդեցեր ես. բայց ինքը կը պնդեր թէ ճշմարիտ է. անոնք ալ կ'ըսէին. Է Անոր հրեշտակը պիտի ըլլայ:
16 Սակայն Պետրոս անդադար կը զարնէր. ու երբոր բացին, զինքը տեսնելով
17 ապշեցան: Բայց անիկայ ձեռքով նշան կ'ընէր անոնց՝ որ լուռ կենան, ու պատմեց անոնց թէ ինչպես Տէրը զինքը բանտէն հանեց, և ըսաւ. Յակոբոսին ու եղբայրներուն պատմեցէք. և ելաւ ուրիշ տեղ գնաց:
18 Ու երբոր առաւօտ եղաւ, մեծ խռովութիւն կար զինուորներուն մէջը՝ թէ արդեօք ի՞նչ եղաւ Պետրոսը:
19 Հերովդէս ալ երբոր ուզեց անիկայ՝ ու չգտաւ, պահապաններուն հարցուփորձ ընելով՝ հրաման ըրաւ որ սպաննուին. և Իւդէա Հրէաստանէն Կեսարիա իջաւ, ու հոն կը կենար:
20 Եւ Հերովդէս խիստ բարկացած էր Տիւրացիներուն ու Սիդոնացիներուն հետ. անոնք ալ միաբան հաւանութեամբ իրեն կուգան, ու թագաւորին Ղաւսոս անունով ներքինապետը համոզելով՝ հաշտութիւն կը խնդրէին. քանի որ իրենց երկիրը թագաւորին Էրկրէն ապրուստ կ'առնէր:
21 Եւ մէկ որոշուած օր մը Հերովդէս թագաւորական հանդերձը հագած ու առեանը նստած՝ անոնց առաջին
22 խիսն կ'ընէր: Ժողովուրդն ալ կ'աղաղակէր թէ, Աստուծոյ ձայն է, ու չէ թէ մարդու:
23 Եւ Յակոյն Տէրոջը հրեշտակը հարկաւ, Աստուծոյ փառք չտալուն համար. և որդնայլից ըլլալով՝ մեռաւ:

Ա Ծն. խը. 16։ Մատ. ժը. 10։ Ղ. ժգ. 16։ ժթ. 33։ իա. 40։ դ Թագ. ե. 9, 11։ Եզեկ. իէ. 17։

Հ ա Թագ. իե. 28։ բ Թագ. իգ. 17։

Յ Սաղ. ճժե. 1։

24 ևնա Պաւուժոյ խօսքը կ՚ածէր ու կը շաւնար ։
25 Նա Խառնաբաս ու Սօղոս երբոր ե էրեմէ յանդիսաւոր պաշտօնը լմընցուցին՝ Երուսաղէմէն դարձան, ը Մարկոս ըսուած Յովհաննէսն ալ ժ հետերնին առնելով ։

ԳԼ · ԺԴ

1 Պօղոս ու Խառնաբաս կ՚ընթանային հեթանոսներուն երթալու ։ 7 Սերգիոս Պօղոսը, և Եղիմաս մոգը ։ 14 Պօղոս կը քարոզե Անտիոքի մէջ թէ Քիստոսն է աշխարհի Փրկիչը ։ 42 Հեթանոսները կը հաւատան · 45 բայց Հրեայք կը հակառակին և հայհոյութիւն կ՚ընեն ։ 46 Ասոր վրայ Պօղոս և Խառնաբաս հեթանոսներուն կը դառնան ։ 48 Քրիստոնէական հաւատքը կ՚ընդունին անոնք՝ որ յաւիտենական կենաց սահմանուած էին ։

1 Նա Անտիոքի մէջ եղած ա եկեղեցիին քանի մը մարգարէներ ու վարդապետներ կային, բ Խառնաբաս, ու Շմաւոն՝ որ Նիւգէր կ՚ըսուէր, և Ղուկիոս Կիւրենացի, ու Մանայեն՝ գ Հերովդէս
2 չորրորդապետին սնեղակիցը, և Սօղոս ։ Երբոր ասոնք Տէրոջը պաշտօնին մէջն էին՝ և ծոմ կը պահէին, դ Հոգին Սուրբ ըսաւ · ե Զատեցէք ինծի Խառնաբասը և Սօղոսը ան գործին համար, ը որուն
3 ես կանչեր եմ ասոնք ։ Ուստի ասոնք ծոմ պահելով և աղօթք ընելով, ձեռք դրին անոնց վրայ՝ ու խրկեցին ։
4 Ասոնք ալ Սուրբ Հոգիէն խրկուած՝ Սելևկիա
5 իջան, ու անկէ նաւով թ Կիպրոս գացին ։ Նա Սալամինա հասնելով՝ ը Հրէից ժողովարաններուն մէջ Պաւուժոյ խօսքը կը քարոզէին, ու ի Յովհաննէս

ա Եա · ծե · 11 ։ Գլ · գ · 7 ։ ժթ · 20 ։ Կող · ա · 6 ։
բ Գլ · ժա · 29, 30 ։
գ Հմր 12 ։
դ Գլ · ժգ · 5, 13 ։ ժե · 37 ։
ե Գլ · ժա · 27 ։ ժգ · 25 ։ ժե · 35 ։
ը Գլ · ժա · 22–26 ։
ի Հռով · ժգ · 21 ։
ժ Թուա · ը · 14 ։ Գլ · թ · 15 ։ իբ · 21 ։ Հռով · ա · 1 ։ Գաղ · ա · 15 ։ բ · 9 ։
թ Պատ · թ · 38 ։ Գլ · ժգ · 25 ։ Հռով · ժ · 15 ։ Եփե · գ · 7, 8 ։ ա Տիմ · բ · 7 ։ բ Տիմ · ա · 11 ։ Եբր · և · 4 ։
ժ Գլ · գ · 6 ։
ի Գլ · դ · 36 ։
ը Հմր 46 ։
ի Գլ · ժբ · 25 ։ ժե · 37 ։

6 ալ էրէնց ապաստարը ունէին : Նէ պատմելով ան
բոլոր կղզին մինչև Պափոս , հան գտան † սուտ մար-
գարէ՝ Հրէայ մոգ մը , որուն անունը Բարկիսուս
7 էր · Որ ինքը փոխանորդ բռնէչխին հետն էր , որ
Ի՛ըռ-էր Սէրգիոս Պօղոս , խելացի մարդ մը · ա-
սիկայ Բառնաբասը և Սօղոսը հրաւիրելով՝ ուզեց
8 Աստուծոյ խօսքը լսել : Սակայն անոնց դէմ կե-
ցաւ Էղիմաս մոգը , (քանզի այսպէս կը թարգմա-
նուի անոր անունը ,) որ կ'ուզէր փոխանորդ բռնէչ-
9 խը հաւատքէն դարձընել : Բայց Սօղոս՝ (որ Պօղոս
ալ Ի՛ըռ-է ,) Հ Հոգւով Սրբով լեցուած՝ աչքե-
10 րը անոր վրայ սեւեռեց , Ու ըսաւ · Ով ամէն խա-
բեբայութիւնով և ամէն խորամանկութիւնով լե-
ցուած Է Սատանայի որդի՝ թշնամի բոլոր արդա-
րութեան , պիտի չդադարի՞ս Տէրոջը շիտակ ճամ-
11 բանները ծռելէն : Նէ հիմա † Տէրոջը ձեռքը ահա
քու վրադ է · ու կոյր պիտի ըլլաս՝ առեն մը արեւը
չտեսնելով : Նէ իսկոյն անոր վրայ մէգ ու խաւար
մը իջաւ · ու պատմելով առաջնորդ կը փնտռէր :
12 Ընչ առնը փոխանորդ բռնչխը աս եղած բանները
որ տեսաւ՝ հաւատաց , մեծապէս զարմանալով Տէ-
րոջը վարդապետութեանը վրայ :
13 Նէ Պօղոս ու իր ընկերները Պափոսէն ելան , ու
եկան Պամփիւլիայի Պէրգէն · բայց Յովհաննէս
14 անոնցմէ զատուելով՝ Երուսաղէմ դարձաւ : Ը-
նոնք ալ Պէրգէէն գացին՝ ու եկան Պիսիդիայի
Ընտիոքը , հև շաբաթ օրը ժողովարանը մտնելով՝
15 նստան : Ի Ու օրէնքը և մարգարէները կարդացուե-
լէն ետև՝ ժողովրդապետները հրդ խրկեցին իրենց
ու ըսին · Արդի՛ կ եղբայրնե՛ր՝ եթէ որ դուք ժո-

† Գլ · ը · 9 ։
‡ Եվ · է · 11 ։ բ Տիմ · գ · 8 ։
§ Գլ · գ · 8 ։
¶ Սաա · ժգ · 38 ։ Ցօհ · ը · 44 ։ ա Ցօհ · գ · 8 ։
† Եվ · թ · 3 ։ ա Թագ · է · 6 ։
‡ Գլ · ժէ · 38 ։
հ Գլ · ժգ · 13 ։ ժէ · 2 ։ ժը · 4 ։
ի Ղա · գ · 16 ։ Հմր 27 ։
ղ Երր · ժգ · 22 ։

զովուրդին խօսէլս՝ յորդորական խօսք մը ունիք ։
16 *խօսեցէք ։ Ան առնը պօղոս ոտքի վրայ կայնելով ։*
ե *ձեռքը շարժեց ու ըսաւ . Ա՛վ Իսրայէլացի մար-*
դիկ՝ ժ և դուք՝ որ Աստուծմէ կը վախնաք , մտի՛կ
17 *ըրէք ։ Ան ժողովուրդիս Աստուածը ի մեր հայրերը*
ընտրեց , ու ժողովուրդը բարձրացուց ։ Եգիպ-
տոսի երկրին մէջ պանդխտութեան առնը , և
18 *բարձր բազուկով զանոնք անկէ հանեց ։ Ու ։ քա-*
սաւն տարուան ժամանակի չափ անապատին մէջ
19 *կերակրեց զանոնք ։ Ն Ետ Քանանու երկրին մէջ*
եօթը ազգ կործանելով , ։ անոնց երկիրը իրենց
20 *տուաւ որ ժառանգեն ։ Ետ անկէ ետև Հ չորս հա-*
րիւր չիսաւն տարիի չափ դատաւորներ տուաւ ա-
21 *նոնց ։ մինչև Սամուէլ մարգարէն ։ ։ Ու նորէ*
թագաւոր ուզեցին . և Աստուած Կիսի որդին
Սաւուղը տուաւ անոնց՝ Բենիամինի ցեղէն մարդ
22 *մը , քառասուն տարի ։ Հ Ու երբոր զանիկայ փո-*
խեց , ։ Դաւիթը հանեց իրենց թագաւոր , որուն
համար վկայութիւն տալով՝ ըսաւ . ր Յեսսէի որ-
դին Դաւիթը գտայ ։ իմ սրտիս համեմատ մարդ ,
23 *որ իմ բոլոր կամքս պիտի կատարէ ։ ։ Անոր ա-*
նուանդէն Աստուած ֈ Իր խոստմունքին պէս Իսրայէ-
24 *լին՝ + Փրկիչ Յիսուսը հանեց . ° Ետ քան անիկայ*

ե ԳԼ . ժբ . 17 ։
ժ Հմր 26 ։ ԳԼ . ժ . 35 ։
ի բ Օր . է . 6 , 7 ։
ն ԵԼ . ա . 1 ։ Սապ . ձև . 23 , 24 ։ ԳԼ . է . 17 ։
ղ ԵԼ . գ . 6 ։ ժգ . 14 , 16 ։
։ ԵԼ . ժգ . 35 ։ Թես . ժգ . 33 , 34 ։ Սապ . զէ . 9 , 10 ։ ԳԼ . է . 36 ։
ղ բ Օր . է . 1 ։
ղ Ցնա . ժգ . 1 , 2 ։ Սապ . Հբ . 55 ։
Ջ Դատ . բ . 16 ։
ա թագ . գ . 20 ։
ա թագ . բ . 5 ։ ժ . 1 ։
Վ ա թագ . ժե . 23 , 26 , 28 ։ ժգ . 1 ։ Ովս . ժգ . 11 ։
ֆ ա թագ . ժգ . 13 ։ բ թագ . բ . 4 ։ ե . 3 ։
ը Սապ . ԽԹ . 20 ։
յ ա թագ . ժգ . 14 ։ ԳԼ . է . 46 ։
ա Նա . ժա . 1 ։ Ղև . ա . 32 , 69 ։ ԳԼ . բ . 30 ։ Հռով . ա . 3 ։
ֈ բ թագ . է . 12 ։ Սապ . ճԼբ . 11 ։
+ Մատ . ա . 21 ։ Հռով . ժա . 26 ։
° Մատ . գ . 1 ։ Ղև . գ . 3 ։

էր պատմածը ընկաւած՝ Յովհաննէս առաքուց Իսրայէ-
լի բոլոր ժողովուրդին ապաշխարութեան մկրտու-
25 թիւնը քարոզեց · Ու երբոր Յովհաննէս իր ըն-
թացքը կը կատարէր , ըսաւ · Ո՞վ կը կարծէք
թէ եմ . ես Քրիստոսը չեմ . հապա անկից ան
իմ ետեւէս կու գայ , որ ես արժանի չեմ անոր
26 ոտքերուն կօշիկները քակելու : Պատրի՛կ եղբայր-
ներ՝ Աբրահամի տոհմին որդիքը , ու անոնք որ ձեր
մէջը աստուածավախ են , ասոնց փրկութեան խօսքը
27 ձեզի խրկուեցաւ : Վասնզի Երուսաղէմ բնակող-
ները՝ և անոնց իշխանները չ՚ճանչցան ,
չ՚ալ մարգարէներուն ձայները , որ ամէն շա-
բաթ օրերը կը կարդացուին . հապա պատժած կա-
28 տարելին պնդելով դատապարտելով . Ու թ մնահաւան
պատճառ մըն ալ չգտան՝ որ Պիղատոսէն խնդրեին
29 որ անկից սպաննուի : Ու երբոր անոր համար բո-
լոր գրուած բաները կատարեցին , փայտէն վար
30 իջեցնելով՝ գերեզմանի մէջ դրին . Բայց Աս-
տուած անկից յարուց մեռելներէն . Որ ինքը
31 շատ օրեր երեցաւ անոնց , Որ իր հետը Գալիլեա-
յէն Երուսաղէմ եկեր էին . Որոնք հիմա անոր
32 վկաներն են ժողովուրդին առջեւը : Մենք ալ
ձեզի կը քարոզենք թ ան խոստումնքը՝ որ հայրերուն

ֆ Մատ . գ . 11 ։ Մար . ա . 7 ։ Ղու . գ . 16 ։ Ցոհ . ա . 20 , 27 ։
ֈ Մատ . ժ . 6 ։ Ղու . իգ . 47 ։ Հնր 46 ։ ԳԼ . գ . 26 ։
։ Ղու . իգ . 34 ։ ԳԼ . գ . 17 ։ ա Կոր . բ . 8 ։
֊ Հնր 14 , 15 ։ ԳԼ . ժե . 21 ։
։ Ղու . իդ . 20 , 44 ։ ԳԼ . իգ . 22 ։ իբ . 23 ։
֍ Մատ . իե . 22 ։ Մար . ժե . 13 , 14 ։ Ղու . իգ . 21 , 22 ։ Ցոհ . ժթ . 6 , 15 ։
֏ ԳԼ . գ . 13 , 14 ։
ֆ Ղու . ժբ . 31 ։ իգ . 44 ։ Ցոհ . ժթ . 28 , 30 , 36 , 37 ։
ը Մատ . իե . 59 ։ Մար . ժե . 46 ։ Ղու . իգ . 53 ։ Ցոհ . ժթ . 38 ։
ը Մատ . իբ . 6 ։ ԳԼ . բ . 24 ։ գ . 13 , 15 , 26 ։ ե . 30 ։
ժ Մատ . իբ . 16 ։ ԳԼ . ա . 3 ։ ա Կոր . ժե . 5 , 6 , 7 ։
ի ԳԼ . ա . 11 ։
լ ԳԼ . ա . 8 ։ բ . 32 ։ գ . 15 ։ ե . 32 ։
խ Ծն . գ . 15 ։ ժբ . 3 ։ իբ . 18 ։ ԳԼ . իգ . 6 ։ Հռով . գ . 13 ։ Գաղ . գ . 16 ։

33 եղած էր. Որ անթիւայ Ընտուած կատարեց մեզի՛
որ անոնց զաւակներն ենք՝ Յիսուսը յարուցանե-
լով, ինչպէս որ երկրորդ սաղմոսին մէջն ալ գը-
րուած է. Դուն իմ Որդիս ես. ես այսօր քեզ
34 ծնայ: Ու որ զանիկայ մեռելներէն յարուց, ու
մէլմէն ալ ապականութիւն պիտի չտեսնէ, ասանկ
կ'ըսէ թէ, Ձեզի պիտի տամ Դաւիթին հաս-
35 տատիմ սուրբ խոստմունքները: Ուստի ուրիշ տող
մը մէջ ալ կ'ըսէ. Դուն Սուրբիդ ապակա-
36 նութիւն տեսնել պիտի չտաս: Քանզի որ Դաւիթ
իր գարուն մէջ Ընտուծոյ կամացը ծառայելով՝
նմռաւ, ու իր հայրերուն քովը դրուեցաւ, և
37 ապականութիւն տեսաւ: Հապց ան որ Ընտուած
38 յարուց, ապականութիւն չտեսաւ: Ուրեմն
յայտնի ըլլայ ձեզի՝ մտրդի՛կ եղբայրներ, զոր ա-
սոր միջոցովը ձեզի մեղայ թողութիւն կը քարո-
39 զուի. Ու ան ամէն բաներէն՝ որ Մովսէսին օրէնք-
քովը չկրցաք արդարանալ, ճասով՝ ամէն ով որ
40 հաւատայ, կ'արդարանայ: Ընդ՝ զգուշացէք որ
չըլլայ թէ ձեր վրայ գայ ան որ մարգարէներուն
41 մէջ ըսուած է. Նայեցէք անհամարհողնե՛ր՝ և
զարմացէ՛ք, ու ոչնչացէ՛ք. Քանզու որ գործ մը պի-
տի ընեմ ձեր օրերուն մէջ, անանկ գործ մը՝ որ
եթէ մէկը ձեզի պատմէ, պիտի չհաւատաք:
42 Ու երբոր անկէ դուրս ելան, կ'աղաչէին որ
*հետեւեալ շաբաթ" ալ նոյն խօսքերը իրենց
43 խօսուի: Ու ժողովուրդը երբոր արձակեցաւ,
հրէաներէն ու նորահաւատ բարեպաշտներէն շա-
տերը Պօղոսին ու Բառնաբասին հետևէն կ'երթա-

ա Սաղ. բ. 7։ Եբր. ա. 5։ ե. 5։
բ Եա. ծե. 3։
գ Սաղ. ժզ. 10։ Գլ. բ. 31։
դ գ Թագ. բ. 10։ Գլ. բ. 29։
ե Երեմ. լա. 34։ Գաղ. թ. 24։ Ղկ. իդ. 47։ ա Ցհ. բ. 12։
զ Եա. ծգ. 11։ Հռով. գ. 28։ բ. 3։ Եբր. է. 19։
է Եա. իթ. 14։ Ամբ. ա. 5։
* Կամ՝ շաբթու մէջ

յին . որոնք կը խօսէին անոնց հետ , ու չ կը յորդորէին զանոնք , որ միշտ ՝ Աստուծոյ շնորհքին
44 *մէջը հաստատ կենան : Ու հետևեալ շաբաթ*
օրը գրեթէ բոլոր քաղաքը ժողվուեցաւ Աստուծոյ
45 *խօսքը լսելու : Իսկ ՃՀրէանները երբոր տեսան ան*
բազմութիւնը , նախանձով լեցուեցան , ու Պօ-
ղոսի զրուցածներուն դէմ կը խօսէին՝ հակառակե-
46 *լով ու հայհոյութիւն ընելով : Ան ատենը Պօ-*
ղոս և Բառնաբաս համարձակեցան ու ըսին .
պետք էր որ ՚առաջ ձեզի խօսուի Աստուծոյ
խօսքը , Բայց որովհետև դուք անիկայ կը մեր-
ժէք , ու ինքզինքնիդ յաւիտենական կենաց արժա-
նի չէք սեպեր , Դահա մենք հեթանոսներուն կը
47 *դառնանք : Ինչու որ Տէրը ասանկ պատուիրած*
է մեզի . ԶՔեզ հեթանոսներուն լոյս դրի , որ
դուն փրկութեան պատճառ ըլլաս մինչև երկրի
48 *ծայրերը : Ան լսելով հեթանոսները՝ կ՚ուրախա-*
նային , ու Աստուծոյ խօսքը կը փառաւորէին . Եւ
որոնք որ յաւիտենական կենաց սահմանուած էին ,
49 *հաւատացին : Ու Տէրոջ խօսքը բոլոր գաւառը*
50 *կը տարածուէր : Բայց ՃՀրէանները գրգռեցին*
բարեպաշտ և ազնիւ կիներըը՝ ու քաղաքին մեծա-
րը , և Պօղոսին ու Բառնաբասին վրայ հալա-
ծանք հանելով՝ զանոնք իրենց սահմաններէն դուրս
51 *ըրին : ՀՆոնք ալ իրենց ոտքերուն փոշին անոնց*
52 *դէմ թօթուելով՝ Իկոնիոն եկան : Ու աշակերտ-*

չ Գլ. ժա . 23 ։ ժդ . 21 ։ Տիտ . բ . 11 ։ Եբր . ժբ . 15 ։ ա պետ . ե . 12 ։
ձ Գլ. ժբ . 6 ։ ա պետ . գ . 4 ։ Յուդ . 10 ։
ղ Ա՚տես . ժ . 6 ։ Գլ. գ . 26 ։ Հմբ 26 ։ Հռով . ա . 16 ։
ճ Եւ. ւբ . 10 ։ բ Օր . ւբ . 21 ։ ես . ծե . 5 ։ Ա՚տես . իա . 43 ։ Հռով . ժ . 19 ։
մ Գլ. ժբ . 6 ։ իբ . 28 ։
յ Ես . խբ . 6 ։ խթ . 6 ։ Ղու . բ . 32 ։
ն Գլ. բ . 47 ։
շ բ Տիմ. գ . 11 ։
ո Ա՚տես . ժ . 14 ։ Ա՚տբ . գ . 11 ։ Ղու . թ . 5 ։ Գլ. ժբ . 6 ։

ներքը *ուրախութեամբ և *ոգւով Սրբով կը լեցուէին :

ԳԼ. ԺԴ

1 Պօղոս և Բառնաբաս Հալածուելով կը փախչին Իկոնիոնէն : 7 Լիւստրայի մէջ Պօղոս կը բժշկէ *ի ծնէ կաղ մը , և ասոր պատճառով անոնք աստուածներ ըլլալ կը կարծուին : 19 Պօղոս կը քարկոծուի : 21 Անոնք զանազան եկեղեցիներ կը պատրաստեն , հաստատելով աշակերտները Հաւատքի և Նամբերութեան մէջ . 26 ետքը Անտիոք դառնալով՝ կը պատմեն եղբայրներուն ո՛րչափ բան որ Աստուած ըրեր էր իրենց :

1 Եւ եղաւ որ Իկոնիոնի մէջ անոնք միևնոյն *ի-
րենները ժողովարանը մտան , և այնպէս խո-
սեցան՝ որ խիստ շատ *րէականեր և Յոյներ հաւա-
2 տացին : Բայց չհաւատացող *րէանները դրդե-
ցին ու չարութեան դրդուեցին հեթանոսներուն
3 սիրտը եղբայրներուն դէմ : Ուստի անոնք շատ ժա-
մանակ հոն կենալով՝ համարձակ կը քարոզէին
Տէրոջմով , որ իր շնորհացը խօսքին *կը վկայէր ,
և նշաններ ու հրաշքներ ընել կու տար անոնց
4 ձեռքովը : Եւ քաղաքին բազմութեանը մէջ
երկպառակութիւն մը եղաւ . ոմանք *րէաներուն
5 կողմէն եղան , ոմանք ալ *առաքեալներուն : Ու
երբոր հեթանոսները և *րէանները իրենց իշխաննե-
րովը վրանին յարձակեցան՝ *զանոնք նախատելու ու
6 քարկոծելու , Իրենք իմանալով՝ Լիկայոնացւոց
քաղաքները *փախան՝ Լիւստրա ու Դերբէ , և
շրջակայ տեղւոյնքը , ու հոն աւետարանը կը քա-
րոզէին :
7 Եւ Լիւստրայի մէջ մարդ մը նստեր էր՝ ոտքե-
րովը տկար , իր մօրը որովայնէն կաղ *ծնած , որ
8 բնաւ քալած չէր : Այսիկայ Պօղոսին խօսքերը
մտիկ կ՚ընէր . անիկայ ալ նայեցաւ անոր՝ և տես-

* Մատ . ե . 12 ; Յօհ . ժզ . 22 ; Գլ . բ . 46 ;
** Մար . ժզ . 20 ; Երբ . բ . 4 ;
*** Գլ . ժգ . 3 ;
† բ Տիմ . գ . 11 ;
†† Մատ . ժ . 23 ;
††† Գլ . գ . 2 ;
‡ Մատ . բ . 10 ; թ . 28 , 29 ;

9 նելով թէ բժշկուելու հաւատք ունի , Պարթ
ձայնով մը ըսաւ . Երէց ոտքերուդ վրայ շիտակ
10 կայնէ . ան ալ ցատկելով կը քալէր : Ու ժո-
ղովուրդները երբոր Պօղոսին ըրածը տեսան՝ ձայ-
ներնին վերցնելով Լիկայոնաբէն ըսին . Աս-
տուածները մարդոց նմանութիւնով մեզի իջեր
11 են : Ու Բառնաբասին Դիոս կը կանչէին , և
Պօղոսին Հերմէս , ինչու որ անիկայ էր գլխաւոր
12 խօսողը : Հոկ քաղաքին առջևը եղած Դիոսին
քուրմը ցուլեր և պսակներ բերելով դռներուն առ-
ջևը , բազմութեանը հետ մէկտեղ կ՚ուզէր որ
13 զոհ ընէ : Բայց Բառնաբաս ու Պօղոս առաքեալ-
ները երբոր լսեցին , Ի իրենց հանդերձները պատ-
ռելով՝ դուրս ցատկեցին բազմութեանը մէջ .
14 կ՚աղաղակէին , Ու կ՚ըսէին . Արդեօք՝ Ի ինչո՞ւ
համար աս բաները կ՚ընէք . Ե մենք ալ ձեզի պէս
կիրքեր ունեցող մարդիկ ենք , ու կը քարոզենք
ձեզի Ը որ աս փուճ բաներէն Ի կենդանի Աստուծոյն
դառնաք , Ո որ ինքը ստեղծեց երկինքը ու երկիրը և
15 ծովը , ու բոլոր անոնց մէջի եղածները : Ճ Ան-
ցած դարերուն մէջ թող տուաւ ամէն ազգերուն
16 իրենց ճամբաները երթալու : Յ Աստու ամենայնիւ
ինքզինքը առանց վկայութեան չթողուց , բարերա-
րութիւնով Ն երկինքէն * ձեզի անձրևներ՝ ու պըտ-
ղաբեր եղանակներ տալով , կերակուրներով և
17 ուրախութիւնով † ձեր սիրտերը լեցընելով : Ու

Ի Նա . ղե . 6 :
Ը ԳԼ . բ . 10 ; իբ . 6 :
Ի Գան . բ . 46 :
Ի Մատ . իգ . 65 :
Ը ԳԼ . ժ . 26 :
Ը Ցակ . ե . 17 ; Ցայտ . ժթ . 10 :
Ի ա Թագ . ժբ . 21 ; գ Թագ . ժգ . 13 ; Երեմ . ժգ . 22 ; Եմոս . բ . 4 ; ա Պետ . բ . 5 :
Ի ա Թես . ա . 9 :
Ն Ծն . ա . 1 ; Սաղ . լգ . 6 ; ճխգ . 6 ; Ցայտ . ժգ . 7 :
Հ Սաղ . ձա . 12 ; ԳԼ . ժէ . 30 ; ա Պետ . գ . 8 :
Յ ԳԼ . ժէ . 27 ; Հռով . ա . 20 :
Ղ Ղև . իգ . 4 ; բ Օր . ժա . 14 ; իբ . 12 ; Ցոր . ե . 10 ; Սաղ . կե . 10 ; կը . 9 ; ճխէ . 8 ; Երեմ . ժգ . 22 ; Մատ . ե . 45 :
* Ո՛նուէ՝ մեզի
† Ո՛նուէ՝ մեր

աս բաները լսելով՝ հազիւ կրցան ժողովուրդները դադրեցընել , որ իրենց զոհ չընեն :

18 Սակայն ¶Ընտիոքէն ու Իկոնիոնէն ♱եկան հասան , ու ժողովուրդները համոզեցին , ♪ և պողոսը քարկոծեցին , ու քաղաքէն դուրս քաշեցին՝ 19 կարծելով թէ մեռած է : Բայց աշակերտները երբոր անոր բոլորտիքը պատեցին , ելաւ քաղաքը մտաւ . ու հետևեալ օրը Բառնաբասին հետ մեկ- 20 տեղ Դերբէ ելաւ : Եւ անոնք ան քաղաքին մէջ աւետարանը քարոզելով , ♪ ու շատերը աշակերտ ընելով՝ Լիւստրա ու Իկոնիոն և Ընտիոք դարձան , 21 Աշակերտներուն սիրտերը հաստատելով , և յորդորելով որ հաստատ մնան հաւատքի մէջ . և ն՚ըսելով , թէ շատ նեղութիւններով պէտք է մեզ 22 զի Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել : ¶Ու երբոր անոնց համար ժողովներ ձեռնադրեցին , ծոմապահութեամբ աղօթք ընելով՝ զանոնք յանձնեցին Տէրոջը՝ որուն հաւատացեր էին : 23 Եւ Պիսիդիայի մէջէն պատռելով՝ եկան Պամփիլիա 24 լիա : Պերգէի մէջ ալ Տէրոջը խօսքը խօսելէն 25 ետև՝ Աթալիա իջան : Անկէ ալ նաւով Ընտիոք գացին , ուրկից որ Աստուծոյ շնորհքին յանձնուած էին ան գործին համար՝ որ կատարեցին : 26 Ու երբոր եկան , եկեղեցին ժողվելով՝ պատմեցին ինչ որ Աստուած ըրեր էր իրենց հետ , և որ հեթանոսներուն հաւատքի դուռ բա- 27 ցեր էր : Ու հոն շատ ժամանակ աշակերտներուն հետ կեցան :

♯ Գլ . ժգ . 45 ։
♪ բ Կոր . ժա . 25 ։ բ Տիմ . գ . 11 ։
♪ Մատ . իբ . 19 ։
♭ Գլ . ժա . 23 ։ ժգ . 43 ։
♮ Մատ . ժ . 38 ։ ժգ . 24 ։ Ղկ . իբ . 28 , 29 ։ Հռով . բ . 17 ։ բ Տիմ . բ . 11 , 12 ։ գ . 12 ։
¶ Տիտ . ա . 5 ։
♮ Գլ . ժգ . 1 , 3 ։
♮ Գլ . ժե . 40 ։
♮ Գլ . ժե . 4 , 12 ։ իա . 19 ։
♭ ա Կոր . ժգ . 9 ։ բ Կոր . բ . 12 ։ Կող . գ . 3 ։ Յայտ . գ . 8 ։

ԳԼ. ԺԱ

1 Մեծ հակառակութիւն կը ծագի Թլփատութեան վրայով։
6 Ասոր համար առաքեալները խորհուրդ կ'ընեն, 22 և նա-
մակ գրելով եկեղեցիներուն, իրենց վճիռը կը խրկեն անոնց։
36 Պօղոս և Բառնաբաս կը խորհին որ միասին երթան եկե-
ղեցիներուն այցելութիւն ընելու, բայց միջնին վէճ մը
ծագելով՝ իրարմէ կը զատուին։

1 Ա- մէկ քանիները ՚ի Հրէաստանէն իջած՝ եղբայր-
ներուն կը սորվեցընէին՝ որ Է՚ե թէ Մովսէսին
սովորութեանը համեմատ չ՚ըլլիս-
2 տուիք, չէք կրնար փրկուիլ։ Ուստի Պօղոս
և Բառնաբաս անոնց դէմ շատ մը հակառա-
կութիւն ու վէճ ընելէն ետքը, վճռեցին որ
Պօղոս ու Բառնաբաս և մէկ քանիներն ալ
անոնցմէ՝ Երուսաղէմ երթան առաքեալներուն ու
3 երէցներուն այս խնդրոյս համար։ Ե՚ Ընոնք
ալ եկեղեցիէն ճամբայ դրուած՝ Փիւնիկիէն ու
Սամարիայէն անցնելով, պատմեցին հեթանոսաց դարձի
գալը կը պատմէին, և մեծ ուրախութիւն կու-
4 տային բոլոր եղբայրներուն։ Ու երբոր Երուսա-
ղէմ հասան, եկեղեցիէն ու առաքեալներէն և ե-
րէցներէն ընդունուեցան, և Է՚ պատմեցին ինչ որ
5 Աստուած ըրեր էր իրենց հետ։ Փարիսեցւոց ա-
ղանդէն հաւատացեալներէն ոմանք երթան՝ ու կ'ըսէ-
ին թէ, Ը պէտք է թլփատել անոնք, ու պա-
տուիրել որ Մովսէսի օրէնքը պահեն։
6 Ու առաքեալները ու երէցները ժողովուեցան աս
7 բանիս վրայով խորհելու։ Ու շատ վիճաբա-
նութիւն ըլլալէն ետև՝ Պետրոս ոտքի վրայ երթալ,
ու ըսաւ անոնց. Ը՚Արդի՛ կ եղբայրնե՛ր, դուք գի-
տէք որ առջի օրերէն Աստուած ձեր ընտրեց մեր

ա Գործ. բ. 12։
բ Ծն. ժէ. 10։ Ղև. ժբ. 3։
գ Ցոհ. է. 22։ Հմր 5։ Գաղ.
ա. 2։ Փիլ. գ. 2։ Կող. բ.
8, 11, 16։
դ Գաղ. բ. 1։
ե Հռով. ժէ. 24։ զ Կոր. ժզ.
6, 11։
է Գլ. ժզ. 36։
ը Հմր 12։ Գլ. ժզ. 26։ իա. 19։
թ Գլ. ա։
ժ Գլ. ժ. 20։ ժա. 12։

մէջէն , որ իմ բնդունելս հեթանոսներըը աւետարա-
8 նի խօսքը լսեն՝ ու հաւատան : Եւ ժ արտագէտ
Աստուածը վկայեց անոնց , է Հոգին Սուրբը տա-
9 լով անոնց՝ ինչպէս որ մեզի ալ : Եւ մէկ խըտ-
րութիւն մը չդրաւ մեր ու անոնց մէջը , հաւատ-
10 քով անոնց սիրտերը ի մաքրելով : Ուստի հիմա
ինչո՞ւ Աստուած կը փորձէք , ժ աշակերտներուն
պարանոցին վրայ անանկ լուծ մը դնելով , որ ա-
նիկայ ո՛չ մեր հայրերը՝ ո՛չ ալ մենք կրցանք վեր-
11 ցընել : Այլ կ՚հաւատանք որ Տէր Յիսուսի
շնորհքովը կը փրկուինք մենք , ինչպէս որ անոնք
ալ :

12 Եւ բոլոր ժողովուրդը լուռ կեցաւ , ու մտիկ կ՚ը-
նէր Բառնաբասին ու Պօղոսին , որոնք կը պատմէին
ը Աստուած ո՛րչափ նշաններ և հրաշքներ ըրեր էր
13 հ հեթանոսներուն մէջ իրենց ձեռքովը : Եւ անոնք
խօսքերնին կտրելէն ետև՝ Յ Յակոբոս պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ . Արդի՛ կ եղբայրներ՝ լսեցէ՛ մտիկ
14 ըրէք . ղ Շմաւոն պատմեց , թէ Աստուած ինչ-
պէս առաջ այցելութիւն ըրաւ , որ հեթանոսնե-
15 րէն ժողովուրդ առնէ իր անուանը համար : Ու
սա բանիս մարգարէից խօսքերն ալ կը միաբանին ,
16 ինչպէս որ գրուած է . ե Ետև կու պիտի դառ-
նամ , ու Դաւիթին ինկած խորանը նորէն պիտի
շինեմ , և անոր կործանուած պէղատեղը նորէն
17 պիտի շինեմ , և կանգնեմ անիկայ . Որ մնացած
մարդիկը Տէրը փնտռեն , և բոլոր հեթանոսները ,
որոնց վրայ իմ անունս կոչուած է , կ՚ըսէ Տէրը
18 որ սա բաները կ՚ընէ : Յայտնի է Տէրոջը իր բո-
19 լոր գործքերը աշխարհիս սկիզբէն հետե : Ասոր

ը ա Մն . իբ . 9 ։ Գլ . ա . 24 ։
է Գլ . ժ . 44 ։
լ Հռով . ժ . 12 ։
խ Գլ . ժ . 15 , 28 , 43 ։ ա Կոր .
ա . 2 ։ ա Պետ . ա . 22 ։
ձ Մատ . իգ . 4 ։ Գաղ . ե . 1 ։
ղ Հռով . գ . 24 ։ Եփես . բ . 8 ։
Տիտ . բ . 11 ։ գ . 4 , 5 ։
հ Գլ . ժգ . 26 ։
յ Գլ . ժբ . 17 ։
ղ Հմր 7 ։
ե Ամով . թ . 11 , 12 ։

Համար ։ Եւ յարմար կը դատեմ նեղութիւն չտալ անոնց՝ որ հեթանոսներէն Աստուծոյ կը դառնան ·
20 Հապա թուղթ մը գրել անոնց՝ որ եւս կ'ենան Կռոց պղծութիւններէն , եւ Պոռնկութենէ , ու
21 խեղդուածէ , ու արիւնէ ։ Վասն որ Մովսէս հին դարերէն՝ ի վեր ամէն քաղաքի մէջ զինքը քարոզողներ ունի , Եւ ժողովարաններու մէջ ամէն շաբաթ օր կը կարդացուի ։
22 Ուստի առաքեալներուն ու երէցներուն՝ բոլոր եկեղեցիին հետ միտք եղաւ՝ որ իրենցմէ մարդիկ ընտրելով Անտիոք խրկեն Պօղոսին ու Բառնաբասին հետ , Յուդան որ Բարսաբա մականուանուած՝ եւ Շիղան՝ որոնք գլխաւոր
23 մարդիկ էին եղբայրներուն մէջ · Ու անոնց ձեռքովը գրած նամակ մը խրկեցին այսպէս գրուած ։

Առաքեալներ ու երէցներ և եղբայրներ՝ Անտիոքի ու Ասորիքի և Կիլիկիայի մէջ հեթանոսներէն եղած եղբայրներուդ ողջոյն ։
24 Որովհետեւ լսեցինք՝ թէ Մեզմանք մեր մէջէն ելլելով՝ ձեզ խօսքերով խռովեցուցեր են՝ և ձեր անձերը խախտեր են , ըսելով թէ պէտք է թլփատուիլ ու օրէնքը պահել ,
25 որ անոնց մենք այսպէս չպատուիրեցինք · Ինձի՝ միաբանութեամբ ժողովուածներուս աղէկ երեւցաւ , որ մարդիկ ընտրելով ձեզի խրկենք մեր սիրելիներուն
26 բուն Բառնաբասին ու Պօղոսին հետ , Որոնք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անուանը համար
27 անձերնին մատնած մարդիկ են ։ Ուստի խրկեցինք Յուդան և Շիղան , որ իրենք ալ բերնով

ա Տես հմր 28 ։
բ ա թես · ա · 9 ։
գ Ծն · լե · 2 ։ Ել · ի · 3 , 23 ։ Եղեկ · ի · 30 ։ ա Կոր · ը · 1 ։ ժ · 20 , 28 ։ Ճայա · բ · 14 , 20 ։
դ ա Կոր · դ · 9 , 18 ։ Գաղ · ե · 19 ։ Եփես · ե · 3 ։ Կող · գ · 5 ։ ա Թես · դ · 3 ։ ա Պետ · գ · 3 ։
ե Ծն · թ · 4 ։ Ղե · գ · 17 ։ բ Օր · ժբ · 16 , 23 ։
զ Գե · ժգ · 15 , 27 ։
է Գե · ա · 23 ։
ը Հմր 1 ։ Գաղ · բ · 4 , 6 · 12 ։ Տիտ · ա · 10 , 11 ։
թ Գե · ժգ · 50 ։ ժգ · 19 ։ ա Կոր · ժե · 30 ։ բ Կոր · ժա · 23 , 26 ։

28 նոյն բաները՝ յիշէք զրուցեն։ Քանզի որ աղէկ երևցաւ Սուրբ Հոգին ու մեզի ալ՝ ձեր վրայ աւելի
29 բեռ չդնել, աս հարկաւոր բաներէս՝ զատ, [a]որ եթէ կենաք կուռքերու զոհուածէ, ԵՒև արիւնէ, ու խեղդուածէ, և պոռնկութենէ. որ աս բաներէն ինքզինքնիդ պահելով՝ աղէկ պիտի ընէք։ Ողջ եղիք։

30 Անոնք ալ ճամբայ դրուելով՝ Անտիոք գացին, և ժողովուրդը մէկտեղ ժողվելով՝ թուղթը տուին։
31 Ու երբոր կարդացին, ուրախացան ան մխիթա-
32 րութեանը վրայ։ Յուդա ու Շիղա՝ որ իրենք ալ մարգարէ էին, [b]շատ խօսքերով մխի-
33 թարեցին եղբայրները՝ ու հաստատեցին։ Ու ատեն մը հոն կենալէնետև՝ եղբայրներէն խաղաղութեամբ ճամբայ դրուելուն առաքեալներուն
34 [c]դառնալը։ Բայց Շիղային աղէկ երևցաւ հոն
35 մնալ։ [d]Պօղոս ու Բառնաբաս ալ Անտիոքի մէջ կը կենային, և ուրիշ շատերու հետ Տէրոջը խօսքը կը սորվեցընէին ու կը քարոզէին։

36 Ու քանի մը օրերէետև Պօղոս ըսաւ Բառնաբասին. «Դառնանք ու այցելութիւն ընենք եղբայրներուն՝ [e]ամէն մէկ քաղաքները, ուր որ Տէրոջը խօսքը քարոզեցինք, և թէ ինչպէս են։
37 Բայց Բառնաբաս կ'ուզէր որ [f]Յովհաննէսն ալ
38 առնեն, որ Մարկոս կ'ըսուէր. Բայց Պօղոս արժան չսեպեց որ [g]Պամփիւլիայի մէջ իրենցմէ զատուողը՝ ու իրենց հետը գործի չերկողը հետերնին առնեն։
39 Այսպէս դժնդակ անմիաբանութիւն մը եղաւ, մինչև որ իրարմէ զատուեցան. և Բառնաբաս առաւ
40 Մարկոսը՝ ու նաւով Կիպրոս գնաց։ Պօղոսն ալ

[a] Հմր 20։ Գլ. իա. 25։ Ցայտ. բ. 14, 20։
[b] Ղկ. ժէ. 14։
[c] Գլ. ժգ. 21։ ժը. 23։
[d] ա Կոր. ժգ. 11։ Եբր. ժա. 31։
[e] Գլ. ժգ. 1։
[f] Գլ. ժգ. 4, 13, 14, 51։ ժգ. 1, 6, 23, 24։
[g] Գլ. ժբ. 12, 25, ժգ. 5։ Կող. դ. 10։ բ Տիմ. դ. 11։ Փիլիմ. 24։

Հ Լիզան ընտրեց՝ ու եկաւ , ‡ եղբայրներէն Յատու-
41 ծոյ շնորհացը յանձնուելով . Նե Սիւրիայի ու
Կիլիկիայի մէջ կը պաըտէր , ֆու եկեղեցիները
կը հաստատէր :

ԳԼ . Ժ.Ջ

1 Պօղոս կը թլփատէ Տիմոթէոսը . 7 Սուրբ Հոգիին հրամա-
նովը քաղաքները կը պտըտի . 14 Լիդիան հաւատքի կը բե-
րէ , 16 և հարցուկ ոգի ունեցող աղախին մը կը բժշկէ : 19
Ան պատճառով Պօղոսը ու Շիղան կը ծեծուին , և բանտը կը
դրուին : 26 Բանտին դռները հրաշքով կը բացուին : 31
Բանտապետը դարձի կու գայ . 37 և անոնք կ'ազատուին :

1 Ն Հասաւ ՚ Դերբէ ու Լիւստրա . և ահա հոն
աշակերտ մը կար Տիմոթէոս անունով , ‡ որ
հաւատացեալ Հրէայ կնկան մը զաւակ էր , և
2 հայրը Յոյն էր . Որ Լիւստրայի ու Իկոնայի եղ-
3 բայրներէն ալ Բարի վկայուած էր : Պօղոս ու-
զեց որ ասիկայ իր հետը ելլէ , և առաւ թլփա-
տեց զանիկայ՝ ան տեղուանքը եղած Հրեաներուն
համար . ինչու որ ամէնն ալ գիտէին թէ անոր
4 հայրը Յոյն էր : Ու քաղաքներէն անցնելով ,
Երուսաղէմ եղած առաքեալներէն ու երէցներէն
սահմանուած հրամանները կ'աւանդէին անոնց՝ որ
5 պահեն : Եւ եկեղեցիները ալ հաւատքի մէջ կը
հաստատուէին , և օրէ օր անոնց թիւը կ'աւելնար :
6 Ն Փռիւգիա ու Գաղատացւոց կողմերը պտը-
տեցան . և Սուրբ Հոգիին արգիլուելով որ Ա-
7 սիոյ խօսքը Ասիոյ մէջ չխօսին , Միւսիոյ
կողմերը որ եկան , կը ջանային դէպ ի Բիւթա-
նիա երթալ . և * Յիսուսի Հոգին թոյլ չտուաւ

‡ ԳԼ . Ժդ . 25 ։
§ ԳԼ . Ժդ . 5 ։
¶ ԳԼ . Ժդ . 6 ։
Է ԳԼ . ԺԹ . 22 ։ Հռով . Ժգ . 21 ։ ա Կոր . դ . 17 ։ Փիլ . բ . 19 ։ ա Թես . գ . 2 ։ ա Տիմ . ա . 2 ։ բ Տիմ . ա . 2 ։
Ը բ Տիմ . ա . 5 ։

Թ ԳԼ . դ . 3 ։
Ի ա Կոր . թ . 20 ։ Տես Գաղ . բ . 3 ։ և . 2 ։
Ձ ԳԼ . Ժե . 28 ։ 29 ։
Ղ ԳԼ . Ժե . 41 ։
* Որ՛ն է նշանին ։
Ճ բ Կոր . բ . 12 ։ բ Տիմ . դ . 13 ։

8 անոնց : Ան Միւսիայի քովէն անցնելով՝ ըՏրո-
9 վադա իջան : Ան Հոն դիշերը Պօղոսին տեսիլք
մը երեցաւ . ԲՄակեդոնացի մարդ մը կայներ կ՚ա-
ղաչէր անոր՝ ու կ՚ըսէր . Մակեդոնիա անցիր , և
10 օգնէ մեզի : Իւ երբոր ան տեսիլքը տեսաւ , շուտ
մը ուզեցինք գՄակեդոնիա ելլել , հասկընալով
որ Տէրը մեզ կը հրաւիրէ անոնց աւետարան քա-
րոզելու :
11 Իւսաի Նաւով Տրովադայէն ելանք՝ ու շիտակ
Սամոթրակէ գացինք , ու հետևեալ օրը Նէապո-
12 լիս . Ան անկէ ալ էՓիլիպէ , որ է Մակեդոնիա-
յի Դ՚ մասին գլխաւոր քաղաքը՝ *Կողոնիա . և
13 ան քաղաքին մէջ քանի մը օր կեցանք . Իւ շա-
բաթ օրը քաղաքէն դուրս ելանք գետեզերքին քո-
վը՝ ուր որ սովորութիւն ունէին աղօթք ընելու ,
ու նստելով՝ ժողվուած կնիկներուն կը խօսէինք :
14 Ան Թիւատիր քաղաքէն ծիրանավաճառ կին մը
Լիդիա անուն , որ աստուածավախ մէկ մըն էր ,
մեր կ՚ընէր . Տէրն սիրտը բացաւ Պօղո-
15 սին բան ընդունելուն ուշադրութիւն ընելու : Իւ երբ
որ մկրտուեցաւ ինքը և իր տունը , աղաչեց ու ը-
սաւ . Թէ որ գիս Տէրոջը հաւատացեալը կը սե-
պէք , իմ տունս մտէք բնակեցէք . Ե և ստիպե-
լով տարաւ մեզ :
16 Իւ եղաւ որ երբ մենք աղօթքի կ՚երթայինք ,
աղախին մը պատահեցաւ մեզի , որ ծՀարցուկ ոգի
ունէր , Նոր գուշակութիւն ընելով՝ իր տէրերուն
17 շատ վաստակ կը բերէր : Նախկայ Պօղոսին և մեր
հետևէն իյնալով կը պոռար՝ ու կ՚ըսէր . Ան մար-
դիկը Ներքինաւ Աստուծոյ ծառաներն են , որ

ը Գլ . ժ . 30 :
ծ Բ Կոր . ը . 13 :
է Փիլ . ա . 1 :
* Յն՝ գաղթականաց տեղ :
Ա Ղու . իդ . 45 :
Բ Ծն . ժթ . 3 . Լգ . 11 : Դտ . ժթ . 21 : Ղու . իդ . 29 : Երբ . ժգ . 2 :
Գ ա Թագ . իբ . 7 :
Դ Գլ . ժթ . 24 :

18 *մեզի վրկութեան ձամբան կը քարոզեն : Եւ ա-
ս բանը շատ օրեր կ'ընէր . իսկ Պօղոս հ վշտանալով՝
դարձաւ ու ըսաւ ան ոգիին . Յիսուս Քրիստոսի
անունովը հրաման կ'ընեմ քեզի , ելլ ը ատկէ . Ե և
19 նոյն ժամուն ելաւ : Ղ Երբոր տեսան անոր տէրե-
րը՝ որ իրենց վաստակին յոյսը կտրեցաւ , ֊ Պօղոսը
ու Շ Խլան բռնեցին՝ ու ֊ հրապարակը քաշեցին
20 իշխաններուն առջին : Եւ տարին զանոնք զօրա-
գլուխներուն քովը՝ ու ըսին . Ա մարդիկները ֊ մեր
21 քաղաքը իրար կ'անցընեն . իրենք ֊ Հրէայ են , Եւ
անանկ սովորութիւններ կը քարոզեն , որ արժան
չէ մեզի ընդունիլ , ո՛չ ալ ընել , ինչու որ ֊ Հռո-
22 մայեցի ենք : Եւ բազմութիւնը անոնց վրայ
դիպուեցաւ . զօրագլուխներն ալ բռնութեամբ ա-
նոնց հանդերձները հանեցին , Ե և հրաման ըրին որ
23 գաւազան ծեծեն . Եւ անոնց շատ վէրքեր տալէն ետև՝
բանտը դրին , պահապետին որ
24 զգուշութեամբ պահէ զանոնք : Ին ալ առանկ
հրաման առնելով՝ զանոնք ներսի բանտը դրաւ , ու
ոտքերնին կոճղի մէջ ամուրցուց :
25 Եւ կէս գիշերին Պօղոս ու Շ Խլա աղօթք կ'ը-
նէին՝ և գ Աստուած կ'օրհնէին , ու բանտարկեալներն
26 ալ անոնց մտիկ կ'ընէին : Ղ Եւ յանկարծակի
մեծ շարժ մը եղաւ , անանկ որ բանտին հիմերը
սասանեցան , և անմիջապէս ֊ բոլոր դռնները բա-
ցուեցան , ու ամէնուն կապերը արձկուեցան :
27 Եւ բանտապետը երբոր արթնցաւ՝ ու բանտին
դռնները բացուած տեսաւ , թուրը քաշեց՝ և ինք-
զինքը պիտի սպաննէր , կարծելով թէ կապուած-
28 նները փախեր են : Նայց Պօղոս բարձր ձայնով

* Ո՛չ՝ մեզի
ֆ Տես Մար . ա . 25 , 34 ։
ձ Մար . ժգ . 17 ։
ղ Գլ . ժէ . 25 , 26 ։
ֆ բ Կոր . գ . 5 ։
ֆ Մատ . ժ . 18 ։
ֆ գ Թագ . ժը . 17 ։ Գլ . ժէ . 6 ։
ղ բ Կոր . գ . 5 ։ ժա . 23 , 25 ։
ա Թես . բ . 2 ։
ղ Գլ . գ . 31 ։
֊ Գլ . է . 19 ։ ժբ . 7 , 10 ։

կանչեց ու ըսաւ . Դուն քու անձիդ վնաս մը մի
29 ըներ , ինչու որ ամէնքս ալ հոս ենք : Ու անիկայ
ձրագ մը ուզեց ու ներս վազեց , և դողալով՝ պօ-
30 ղոսին ու Շիղային առջևը իյնալ . Ու անոնք
դուրս բերելով՝ ըսաւ . Տէ՛ր՝ ինծի ի՞նչ պէտք
31 է ընել , որ փրկուիմ : Անոնք ալ ըսին . Դ՚ա-
ւառան Տէր Յիսուս Քրիստոսին , ու պիտի փրը-
32 կուիս դուն և քու տունդ : Ու Տէրոջը խօսքը
խօսեցան անոր , ու ան ամենուն՝ որ իր տանը մէջն
33 էին : Ու առաւ զանոնք դիշերուան նոյն ժամուն՝
ու անոնց վէրքերը լուաց , և յետ մը մկրտուեցաւ
34 ինքը ու բոլոր իրենները : Ու զանոնք իր տունը
տանելով , Հանոնց առջևը սեղան դրաւ , և բոլոր
տունովը ուրախ եղաւ՝ Հաւատացած Հաւատալով :
35 Ու երբոր առաւօտ եղաւ , զօրապետները խրկեցին
սպասաւորները ու ըսին . Ընձակէ՛ աս մարդիկը :
36 Հանդիսապետն ալ ան խօսքերը Պօղոսին պատմեց
թէ , Զօրապետները խրկեցին որ արձակուիք :
ուստի հիմա ելէ՛ք և խաղաղութեամբ դացէ՛ք :
37 Հայց Պօղոս ըսաւ անոնց . Անզ յայտնապէս ծե-
ծելով՝ որ չդատապարտուած՝ Հռոմայեցի մար-
դիկ ենք , բանտը դրին , ու հիմա դաղտի՞ւկ կը
Հանեն մեզ . աւաւնկ չէ՛ , Հապա թող իրենք
38 դան ու մեզ Հանեն : Ու սպասաւորները զօրա-
պետներուն պատմեցին ան խօսքերը . Հռո-
մայեցի են , վախ-
39 ցան , ու եկան քաղցրութեամբ խօսեցան անոնց
հետ . Ու դուրս Հանելով՝ Խնդրեցին որ ան
40 քաղաքէն երթան : Անոնք ալ բանտէն ելլելով՝
Լիդիացին տունը մտան , ու եղբայրները տեսան՝
ու մխիթարեցին զանոնք , և դացին :

Ղ Գոր . գ . 10 : Գլ . բ . 37 : թ . 6 :
Ց Ցօհ . գ . 16 , 36 : դ . 47 :
ա Ցօհ . ե . 10 :
Ղ Գոր . ե . 29 : ժթ . 6 :
բ Գլ . իբ . 25 :
գ Մատ . բ . 34 :
Հ Հմր 14 :

ԳԼ. ԺԱ

1 Պօղոս կը քարոզէ Թեսաղոնիկէի մէջ, 4 ուր ոմանք կը հաւատան, և ոմանք կը հալածեն զանիկայ: 10 Պօղոս Բերիա կը խրկուի, ու հոն ալ կը քարոզէ. 18 Թեսաղոնիկեցիներէն հալածուած՝ 15 Աթէնք կ'երթայ, ուր տեղ կը քարոզէ առանց չճանչցած կենդանի Աստուածը: 34 Շատ մարդիկ Քրիստոսի կը հաւատան:

1 Ու Ամփիպօլիսէն ու Ապողոնիայէն պտըտելով՝ Թեսաղոնիկէ եկան, ուր որ Հրէաները ժողո-
2 վարան մը ունէին: Պօղոս ալ իր սովորութեանը պէս՝ անոնց մէջը մտաւ, և իրեք շաբաթ օր խօսե-
3 ցաւ անոնց հետ գիրքերէն, Մեկնելով և առջևնին դնելով, թէ Քրիստոսի չարչարուիլ, ու մեռնիլներէն յարութիւն առնել, և թէ՝ Ան Յիսուսը որ ես ձեզի կը քարոզեմ, ըսաւ, Քրիս-
4 տոս է: Ու անոնցմէ ոմանք հաւատացին, ու Պօղոսին և Տ Հ Իլասին հետ միացան, ասոնց-ծավախ Յոյներէն ալ մեծ բազմութիւն, ու երևելի կիներէն ալ հաւատացողները քիչ չէին:
5 Հայց չհաւատացող Հրէաները նախանձեցան, և քանի մը դատարկապորտ անօրէն մարդիկ առնելով՝ աղմուկ հանեցին, ու քաղաքը տակնուվրայ ըրին. և Յասոնին տանը վրայ յարձակելով՝
6 կ'ուզէին զանոնք ժողովրդին առջևը տանիլ: Ու երբոր զանոնք չգտան, Յասոնը ու մէկ քանի եղբայրներ քաշելով տարին քաղաքապետներուն առջևը, կանչռըտելով՝ Թէ Ղանոնք որ աշխարհը
7 տակնուվրայ ըրին, հոս ալ հասեր են. Որոնք Յասոնը ընդուներ է. ևասոնք ամենը կայսրին հրամանացը դէմ կը գործեն, Ե ըսելով թէ ուրիշ
8 թագաւոր մը կայ Յիսուս: Ու խռովեցուցին ժո-

ա Ղու. դ. 16։ Գլ. թ. 20։ ժգ. 5, 14։ ժդ. 1։ ժզ. 13։ ժթ. 8։
բ Ղու. խդ. 26, 46։ Գլ. ժբ. 28։ Գաղ. դ. 1։
գ Գլ. խբ. 24։
դ Գլ. ժե. 22, 27, 32, 40։
ե Հռով. ժգ. 21։
զ Գլ. ժգ. 20։
է Ղու. խդ. 2։ Յօհ. ժթ. 12։ ա Պետ. բ. 15։

ղովուրդը ու քաղաքապետները, որ ասոնք բաները կը
9 լսէին։ Հապց երբոր Յասոնէն և ուրիշներէն երաշ-
10 խաւորութիւն առին, արձակեցին զանոնք։ Ընակ
եղբայրները շուտ մը գիշերով Պօղոսը և Շիղան
Ներիա խրկեցին. որոնք հոն հասնելով՝ Հրէից
11 ժողովարանը գացին։ Ասոնք Թեսաղոնիկէի մէջ
եղողներէն աւելի ազնիւ մարդիկ էին, որ Ամե-
նայն խօսքը կառաջնակ յօժարութեամբ ընդունե-
ցին, և ամէն օր Գիրքերը կը քննէին՝ թէ ասոնք
12 բաները ասանկ է։ Ուստի անոնցմէ շատերը
հաւատացին. և պատուաւոր Յոյն կիներէն՝ ու
մարդիկներէն հազարապետներէն ալ քիչ մը չէին։
13 Հապց երբոր իմացան Թեսաղոնիկեցի Հրէաները
թէ Ներիայի մէջ ալ Աստուծոյ խօսքը քարոզուե-
ցաւ Պօղոսէն, հոն ալ եկան՝ ու ժողովուրդը
14 գրգռեցին։ Ապա նոյն ատենը եղբայրները շուտ մը Պօ-
ղոսը խրկեցին՝ որ մինչև ծովեզերքը երթայ. բայց
15 Շիղան ու Տիմոթէոս հոն մնացին։ Ան անոնք որ
Պօղոսը կը տանէին, մինչև Աթենք բերին անկից
ետ դարձան հրաման առնելով Շիղասին ու Տիմո-
թէոսին համար՝ որ շուտով իրեն գան, գացին։
16 Ան Պօղոս Աթենքի մէջ անոնց սպասելով՝ Հո-
գին անհանգիստ էր ներսի դին, վասն զի քա-
ղաքը բոլորովին կռապաշտութեան մէջ ընկղմած
17 կը տեսնէր։ Ուստի ժողովարանին մէջ կը խօսէր
Հրէաներուն ու բարեպաշտ մարդոց, և ամէն օր
18 հրապարակներուն մէջ որոնց որ պատահէր։ Ա-
պիկուրեան և Ստոյիկեան փիլիսոփաներէն ոմ-
մանք կ'ըսէին. Ա՛ս սերմնաբաղը ի՞նչ ըսել
կ'ուզէ. ուրիշներն ալ՝ Ան օտար աստուածներու քարոզիչ է. ինչու որ
Հը օտար աստուածներու քարոզիչ է. ինչու որ

ը Գլ. Թ. 25։ Հմր 14։
բ Ն. ու. 16։ Գործ. ժգ. 29։ Ցհ. ե. 39։
գ Ա՛ստ. ժ. 23։
դ Գլ. ժբ. 5։
ե Ա Պետ. բ. 8։

Յիսուսը ու յարութիւնը կ'աւետարանէր անոնց :
19 Ե՛ւ առին անիկայ Էրիսպագոսը տարին , ու կ'ըսէին . Արնա՞նք իմանալ թէ ի՛նչ է աս նոր վար-
20 դապետութիւնը՝ որ դուն կը գրուցես . Քանզի մեր ականջներուն օտար բաներ կը բերես . ուրեմն կ'ուզենք իմանալ թէ ի՛նչ պիտի ըլլան անոնք .
21 (Վասն զի որ Աթենայիները ամէնն ալ , ու հոն կեցող օտարականները ուրիշ բանի չէին պարապեր , բայց միայն նոր բան գրուցելու կամ լսելու :)
22 Էն առնը Պօղոս Էրիսպագոսին մէջը կայնեցաւ՝ ու ըսաւ . Ա՛վ Աթենացի մարդի՛կ՝ ամէն կողմանէ
23 խիստ կրօնասէր կը տեսնեմ ձեզ : Քանզի ես պտըտելով ու ձեր պաշտամունքը գնելով՝ մէկ սեղան մը գտայ , որուն վրայ գրուած էր՝ ԱՆԾԱՆՈՒՕՂ ԱՍՏՈՒԾՈՅՆ . ուստի անիկայ որ դուք չճանչնալով կը պաշտէք , ես նոյնը ձեզի կը
24 քարոզեմ : Ա Աստուած որ աշխարհը ստեղծեց , և անոր մէջի բոլոր բաները , անիկայ երկինից ու երկրի Տէրը ըլլալով , ձեռագործ տաճար-
25 ներու մէջ կը բնակի , Ա՛յ ալ մարդոց ձեռքովը կը պաշտուի՝ հրանի մը կարօտի պէս . Քանզի ինքը կու տայ ամենուն կեանք ու շունչ՝ և ամէն
26 բան . Ու բոլոր մարդոց ազգերը մէկ արիւնէ մը բրաւ՝ որ բոլոր երկրի երեսին վրայ բնակին . և որոշեաց ժամանակներ հաստատուց , ու անոնց բնակութեան սահմաններըը ,
27 զ Աստուած փնտռե-
28 լու , Ար գլայ թէ խարխափելով գինքը գտնեն . ե թէպէտև մեր ամէն մէկին ալ հեռու չէ . Ինչու որ յանով կ'ապրինք և կը շարժինք ու կանք ,

ա Գլ . ժգ . 14 ։
բ Սաղ . ծ . 10–13 ։
գ Գլ . է . 48 ։
դ Ծն . բ . 7 ։ Թագ . ժգ . 22 ։ Ցաք . ժբ . 10 ։ Ել . 3 ։ Լգ . 4 ։ Եփ . խբ . 5 ։ ծէ . 16 ։ Զաք . ժբ . 1 ։
ե Ր Օր . լբ . 8 ։
զ Հռով . ա . 20 ։
է Գլ . ժգ . 16 ։
ը Սղ . ա . 17 ։ Եբր . ա . 3 ։

Ն ինչպէս որ ձեր բանաստեղծներէն մէկ քանիներն
29 *ալ ըսին, Քանզի մենք անոր ցեղէն ալ ենք: Ուս-*
տի՝ որովհետեւ Աստուծոյ ցեղէն ենք, Ն պէտք չէ
որ անանկ սեպենք թէ Աստուածութիւնը նմանի
ըլլայ ոսկիի կամ արծաթի կամ քարի, որ մար-
դուս վարպետութիւնովը ու խելքովը քանդա-
30 *կուած է: Արդ՝ Աստուած Ո տգիտութեան ա-*
մէնքը անտես ընելով, Ն հիմա ամէն տեղ կը
31 *պատուիրէ բոլոր մարդոց՝ որ ապաշխարեն: Ին-*
չու որ ինքը մէկ օր մը սահմանեց, Պ որուն մէջ
աշխարհս արդարութեամբ պիտի դատէ ան մար-
դուն ձեռքովը, որն որ որոշեց, ու ամենուն հա-
ւատացուց՝ զանիկայ Ջ մեռելներէն յարուցանելով:
32 *Երբոր մեռելներէն յարութիւնը լսեցին, ոմանք*
ծաղր կ՚ընէին. ոմանք ալ կ՚ըսէին. Մա բանիդ
համար ուրիշ անգամ մըռիկ պիտի ընենք քեզի:
33 *Ու այսպէս Պօղոս անոնց մէջէն ելաւ:* (34) *Ա-*
կայն քանի մը մարդիկ իրեն յարելով հաւատա-
ցին, որոնց մէջն էր Դիոնեսիոս Արիսպագացին,
և Դամարիս անուանով կնիկ մը, ու անոնց հետ ու-
րիշներ ալ:

ԳԼ. ԺԸ

1 Պօղոս իր արհեստը կը բանէ, և Կորնթոսի մէջ հեթանոս-
ներուն կը քարոզէ: 9 Տէրը տեսիլքի մէջ կը քաջալերէ
Պօղոսը, 12 որ կ՚ամբաստանուի փոխանորդ բռնեխին՝ Գա-
ղիոնին առջեւը, բայց կ՚ազատի. 18 նաւը քաշելէ քաղաք
պատեհելով՝ աշակերտները կը հաստատէ: 24 Ապողոս
աւելի ճշդիւ սորվելով ճշմարտութիւնը Ակիւղասէն ու
Պրիսկիլլոյէն՝ 28 դէպ Իսպոս կը քարոզէ մեծ ազդեցու-
թեամբ:

1 Ետկէ եւս Պօղոս Ըթենքէն գաւառելով՝ Կորնթոս
2 եկաւ, Ու մէկ Հրեայ մը գտաւ՝ Ակիւղաս

Ն Տիտ. ա. 12:
Ջ Եր. խ. 18:
Ո Գլ. ժգ. 15: Հռով. գ. 25:
Ն Ղկ. խգ. 47: Տիտ. բ. 11, 12: ա Պետ. ա. 14: գ. 3:
Պ Գլ. ժ. 42: Հռով. բ. 16: ժգ. 10:
Ջ Գլ. բ. 24:
Ո Հռով. ժգ. 3: ա Կոր. ժգ. 19: բ Տիմ. գ. 19:

անունով ծննդեամբ Պոնտացի, որ իր Պրիսկիլլա կնկանը հետ նոր եկեր էր Իտալիայէն, (Աղօխոսին հանած հրամանին համար որ բոլոր Հրեաները Հռովմէն հեռանան.) ու անոնց քովը գնաց։
3 Ու որովհետև ինքը արհեստակից էր՝ անոնց քովը կեցաւ, ու կը բանէր. ինչու որ արհեստով
4 վրանադործ էին։ Ու ամէն շաբաթ օրերը ժողովարանին մէջ կը խօսէր, և Հրէաները ու
5 Յոյները կը համոզէր։ Ու երբոր Շիղա և Տիմոթէոս Մակեդոնիայէն իջան, Պօղոսին հոգին եռանդով վառուած ըլլալով, Հրեաներուն վկայութիւնով կը հաստատէր՝ թէ Յիսուսը
6 Քրիստոս է։ Անոնք ալ երբոր դէմ կեցան ու կը հայհոյէին, ինքը հանդերձները թօթվելով՝ ըսաւ անոնց. Ձեր արիւնը ձեր գլուխը, ես անպարտ եմ, ծ ասկէետև հեթանոսներուն
7 պիտի երթամ։ Ու անկէ երթալով՝ մտաւ մէկու մը տունը, որուն անունը * Յուստոս էր՝ աստուածավախ մարդ մը, որուն տունը ժողովարանին
8 կից էր։ Ու ժողովրդապետը Կրիսպոս իր բոլոր տունովը հաւատաց Տէրոջը. և Կորնթացիներէն շատերը լսելով՝ հաւատացին ու մկրտուեցան։
9 Ու գիշերը տեսիլքի մէջ Տէրը ըսաւ Պօղոսին. Մի վախնար՝ հապա խօսէ, և լուռ մի կենար,
10 Ինչու որ ես քեզի հետ եմ, և մէկը քեզի դէմ պիտի չելլէ՝ քեզի վնաս մը հասցնելու. քանզի այս քաղաքին մէջ ես շատ ժողովուրդ ունիմ։

ա Գլ. ի. 34։ ա Կոր. գ. 12։ ա Թես. բ. 9։ բ Թես. գ. 8։
գ Գլ. ժէ. 2։
դ Գլ. ժէ. 14, 15։
ե Ցար. լբ. 18։ Գլ. ժէ. 3։ Էմր 28։
զ Գլ. ժգ. 45։ ա Պետ. գ. 4։
է Նեհեմ. և. 13։ Մատ. ժ. 14։ Գլ. ժգ. 51։
ը Ղև. ի. 9, 11, 12։ բ Թագ. ա. 16։ Եզեկ. ժբ. 18։ Լգ. 4։
թ Եզեկ. գ. 18, 19։ Լգ. 9։ Գլ. ի. 26։
ժ Գլ. ժգ. 46։ իբ. 28։
* Ո՛Հ՝ Տիտոս Յուստոս
ի ա Կոր. ա. 14։
լ Գլ. իգ. 11։
խ Երեմ. ա. 18, 19։ Մատ. իբ. 20։

11 Եւ Հոն տարի մը ու վեց ամիս կեցաւ, ու Բաւուժոյ խօսքը անոնց մէջ կը տարածէր։
12 Եւ Գաղիոնին փոխանորդ եղեալին Յունիոնին օրերը՝ †իւայք միաբանելով՝ Պօղոսին դէմ եղան,
13 և զանիկայ առեանը տարին, Ըսելով թէ, Այսիկայ կը հրապուրէ մարդիկը օրէնքէն դուրս Բաւուժ պաշտելու։ 14 Եւ երբոր Պօղոս իր բերանը բանալու պատրաստ էր, Գաղիոն ըսաւ †իւանեցուն. Թ Եթէ որ անիրաւութեան մը կամ չար գործքի մը համար ըլլար՝ ով †իւաներ, արժան 15 էր ինծի՝ որ ձեզի մտիկ ընէի։ Բայց Եթէ որ վիճք խօսքի՝ ու անուններու՝ և ձեր օրէնքին վրայով է, դուք ձեզմէն տեսէք. ինչու որ ես առանկ բաներու դատաւոր ըլլալ չեմ ուզեր։ 16 Եւ զանոնք առեանէն վռնտեց։ 17 Ան առնեը բոլոր Յոյներէք Սոսթենէս ժողովրդապետը բռնեցին՝ ու առեանին առջեւը կը ծեծէին. և աս բաներուս վրայով Գաղիոն բնաւ հոգ չէր ըներ։
18 Պօղոս ալ տակաւին խել մը օրեր Հոն մնալէն ետքը՝ եղբայրներէն հրաժարելով, նաւով դէպ՝ի Սիւրիա գնաց. ու իր հետ ալ Պրիսկիլլան և Ակիւղասը, առաջ Կենքրէայի մէջ Ֆէր գլուխը փոքրած, ինչու որ ուխտաւոր էր։ Եւ Եփեսոս 19 որ հասաւ, անոնք հոն ձգեց, և ինքը ժողովարանը մտնելով՝ †իւաներուն հետ կը խօսէր։ Ն 20 իրեն կ'աղաչէին՝ որ ալ աւելի ժամանակ իրենց քովը մնայ. բայց չհանձնառաւ գնալ. † 21 հրաժարեցաւ անոնցմէ ըսելով. *Պէտք է որ անպատճառ ես առաջիկայ տօնը Երուսաղէմի մէջ ըլլամ. բայց՝՝ ՀԲաւուժոյ կամքովը նորէն ձեզի կը դառնամ. ու Եփեսոսէն նաւով ճամբայ ելաւ.

† Գլ. իգ. 29։ իե. 11, 19։
‡ ա Կոր. ա. 1։
հ Հռոմ. ժգ. 1։
ֆ Թես. գ. 18։ Գլ. իա. 24։
* Ոմանք չունին։
՚՚ ա Կոր. գ. 19։ Եբր. գ. 3։ Յակ. դ. 15։

22 Եւ Աստարիա հասնելով Երուսաղէմ եկաւ, ու եկեղեցին բարև տուաւ, ու Խիւղը իջաւ Անտիոք։
23 Եւ առանն մը հոն կենալէն ետև՝ եկաւ, ու կարգով [ա]Գաղատացւոց երկիրը և Փռիւգիա կը պտըտէր, [բ]ու բոլոր աշակերտները կը հաստատէր։
24 Եւ Ալոդոս անունով [գ]Հրէայ մը, ծննդեամբ Եղեքսանդրացի՝ ճարտասան մարդ մը՝ եկաւ Եփեսոս. որ ինքը զօրաւոր էր սուրբ գիրքերով։
25 Ասիկայ Տէրոջը ճամբուն մէջ վարժուած էր, [դ]և ջերմեռանդ հոգի ունենալով, կը խօսէր ու կը սորվեցընէր ճշդութեամբ Տէրոջը վրայով. բայց [ե]Յիսուսի մկրտութիւնը գիտէր։
26 Ասիկայ սկսաւ ժողովարանին մէջ համարձակ խօսիլ. ու երբոր Ակիւղաս ու Պրիսկիլլա լսեցին անկէ, առ[զ]անիկայ իրենց քովը առին, և աւելի
27 ճշդիւ Աստուծոյ ճամբան անոր հասկըցուցին։ Ու երբոր անիկայ ուզեց Աքայիա երթալ, եղբայրները քաջալերեցին ու գիր գրեցին ան[է]Ղէ աշակերտներուն՝ որ զանիկայ ընդունին. որ հոն հասնելով՝ [ը]շատ օգտակար եղաւ շնորհքով
28 հաւատացեալներուն. [թ]Քանզի հրապարակաւ սաստիկ կը յանդիմանէր Հրեաները, [ժ]ու սուրբ գիրքերուն ցուցընելով թէ Յիսուսը Քրիստոսն է։

[ա] Գաղ. ա. 2։ գ. 14։
[բ] Գլ. ԺԳ. 21։ ԺԵ. 32, 41։
[գ] ա Կոր. ա. 12։ գ. 5, 6։ դ. 6։ Տիտ. գ. 13։
[դ] Հռով. ԺԲ. 11։
[ե] Գլ. ԺԹ. 3։
[զ] ա Կոր. գ. 6։
[է] Գլ. Թ. 22։ ԺԵ. 8։ Հմր 5։

ԳԼ. ԺԹ.

1 Սուրբ Հոգին կը տրուի հաւատացեալներուն՝ Պօղոսին ձեռօքը։ 9 Հրէայք կը հայհոյեն Պօղոսի վարդապետութիւնը՝ որ Տրաքոնեայով կը հաստատուի։ 13 Երդմնեցուցիչ Հրեայք 16 Չեն կ'ուզեն դիւահարէն։ 19 Կախարդական գրքերը կ'այրուին։ 24 Դեմետրիոս իր արծաթասիրութեամբը մեծ ազմուկ կը հանէ Պօղոսին դէմ, 35 որն որ աւետարանը կը հանդարտեցընէ։

1 Եւ քանի որ Ապողոս Կորնթոսի մէջ էր, պո-
ղոս վերի կողմերը պտըտելով՝ Եփեսոս եկաւ.
2 և քանի մը աշակերտներ գտնելով, Ըսաւ անոնց.
Երբոր հաւատացիք՝ Սուրբ Հոգին առիք ա-
դեօք. անոնք ալ ըսին իրեն. Ի Նայլց մենք լսած
3 ալ չենք թէ Սուրբ Հոգի կայ։ Եւ ըսաւ անոնց.
Ասոր ինչի՞ մկրտուեցաք. անոնք ալ ըսին.
4 Յովհաննէսին մկրտութիւնովը։ Պօղոս ալ
ըսաւ. Յովհաննէս ապաշխարութեան մկրտու-
թիւնով մկրտեց, ժողովուրդին ըսելով, թէ ան
որ իրմէ ետքը պիտի գայ՝ անոր հաւատան, այ-
5 ինքն՝ Քրիստոս Յիսուսին։ Ա Երբոր ասոր լսե-
6 ցին, Ի Տէր Յիսուսի անունովը մկրտուեցան։ Եւ
Պօղոս երբոր ձեռքերը անոնց վրայ ձեռք դրաւ, Սուրբ
Հոգին անոնց վրայ եկաւ, Ի և լեզուներով կը խո-
7 սէին ու կը մարգարէանայէին։ Եւ ան բոլոր մար-
8 դիկը տասներկուքի չափ էին։ Ը Ու ժողովարա-
նը մտնելով՝ իրեք ամիս համարձակութեամբ Ի Աս-
տուծոյ թագաւորութեանը վրայով կը խօսէր ու
9 կը համոզէր։ Ի Հակ երբոր մէկ քանիները կը
յամառէին՝ ու դէմ կը դնէին բազմութեան առ-
ջեւը Ի ան Ճամբան բամբասելով, իրենք անոնցմէ
հեռացաւ, և աշակերտները զատուց, ու ամէն օր
Տիւրան անուն մէկու մը դպրատանը մէջ կը խո-
10 սէր։ Ե Եւ սա երկու տարի չրջեց՝ մինչեւ որ բոլոր
Ասիոյ մէջ բնակող Հրէաներն ու Յոյները
11 * Տէրոջը խօսքը լսեցին։ Ի Եւ Աստուած նշանա-

— ա Կոր. ա. 12։ գ. 5, 6։
Ի Գլ. բ. 16։ Տես ա Թագ. գ. 7։
ֆ Գլ. ժբ. 25։
Ք Մատ. գ. 11։ Ճոհ. ա. 15, 27, 30։ Գլ. ա. 5։ Ժա. 16։ ժգ. 24, 25։
Ի Գլ. բ. 16։
Ղ Գլ. գ. 6։ բ. 17։
Ի Գլ. բ. 4։ ժ. 46։
Ը Գլ. ժէ. 2։ ժբ. 4։
Ի Գլ. ա. 3։ իբ. 23։
Հ բ Տիմ. ա. 15։ բ Պետ. բ. 2։ Ճուգ. 10։
Ի Տես գլ. թ. 2։ իբ. 4։ իգ. 14։ Հռ. 23։
Լ Տես գլ. ի. 31։
* Ոմանք՝ Տէր Քրիստոս
Ի Մատ. ժգ. 20։ Գլ. ժգ. 8։

12 ւոր հրաշքները կ'ընէր Պօղոսին ձեռքովը . 13 Ընանկ
որ անոր մարմինէն թաշկինակներ ու գոգնոցներ
կը տանէին հիւանդներուն , և իրենց ցաւերէն կը
ժշկուէին , ու չար ոգիները կ'ելլէին : 14 Այդ
ատեն եղան Հրէական մէկ քահանային՝ որ
երկուհետասիւ էին , հ յանդգնեցան Տէր Յիսուսի
անունը կանչել անոնց վրայ՝ որոնք չար ոգիներ ու-
նէին , և կ'ըսէին , Ձեզ կ'երդմնցընենք Յիսու-
15 սով , որն որ Պօղոս կը քարոզէ : Ու սա բանը
ընողները Սկևա ըսուած Հրէայ քահանայապետի
16 մը եօթը որդիքն էին : Յանկ չար ոգին պատաս-
խան առաւ՝ ու ըսաւ . Յիսուսը կը ճանչնամ՝ ու
Պօղոսը դիտեմ , բայց դուք ով էք : Ու այն
մարդը որուն ներսի ոգին էր չար ոգին , անոնց վրայ
ցատկելով՝ բռնեց զանոնք ու յաղթեց , մինչև որ
այն տուներէն մերկ ու վիրաւորուած դուրս փախան :
17 Ու սա բանը Եփեսոսի մէջ բնակող բոլոր
Հրէաներուն ու Յոյներուն յայտնի եղաւ .
ի և անոնց ամենուն վրայ վախ մը ինկաւ , ու
18 Տէր Յիսուսի անունը կը մեծարուէր : Ու
հաւատացեալներէն շատերը կու գային , շ ու
կը խոստովանէին ու կը պատմէին իրենց ըրած-
19 ները : Ու կախարդութեան հետեւողներուն շա-
տերը դիրքերնին մէկտեղ բերելով՝ ամենուն
առջեւը կ'այրէին . և անոնց գինը հաշուեցին , ու
20 տիսուն հազար արծաթի փառհնան գտան : է Այ-
սպէս Տէրոջը խօսքը մեծապէս կ'աճէր և կը զօրա-
նար :

21 Ու երբոր սա բանները լմնցաւ , ժ Պօղոս միտքը
դրաւ որ Մակեդոնիային ու Աքայիային պտըտե-

ի ԳԼ . ե . 15 ; Տես գ Թագ .
ը . 29 ;
ժ Մատ . ԺԹ . 27 ;
Տես Մար . Թ . 38 ; Ղու .
Թ . 49 ;

ի Ղու . ա . 65 ; է . 16 ; ԳԼ .
բ . 43 ; ե . 5 , 11 ;
շ Մատ . գ . 6 ;
է ԳԼ . գ . 7 ; ԺԹ . 24 ;
ժ ԳԼ . ի . 22 ;

լով՝ յ Աղրուսաղէմ երթայ . ու կ՚ըսէր թէ , հան
երթալէս ետքը ՝պէտք է ինծի որ Հռոմի ալ
22 տեսնեմ : Նաւ իրեն ապաստարան ընողներէն
երկուքը՝ Տիմոթէոսը ու ՚Երաստոսը Մա-
կեդոնիա , ու ինքը առեն մինչ ալ Ասիոյ մէջ կե-
ցաւ :
23 Նաւ ևն առիթներըը շատ խռովութիւն եղաւ Տէ-
24 րոջ Ճամբուն համար : Դեմետրիոս ա-
նուն ոսկեթիթաղարձ մը՝ Արտեմիսին փոքրիկ տա-
ճարներ կը շինէր արծաթէ , Ես քիչ շահ չէր
25 բերեր վարպետներուն . Որոնք ասիկայ միտքը
ժողվեց նոյն արհեստին բանուորներուն հետ , ու ը-
սաւ . Այրե՛ք դուք գիտէք որ աս գործէս է մեր
26 շահը . Նաւ կը տեսնէք ու կը լսէք որ աս Պօղոսը
էվ թէ միայն Էփեսացւոց , հապա գրեթէ բոլոր
Ասիացւոց շատ ժողովուրդներըը համոզելով՝ մոլոր-
նեին դարձուց , ըսելով թէ ՝Ձեռքով շինուած-
27 ներըը աստուածներ չեն : Ասոր վտանգ կայ որ չէ
թէ միայն աս մեր *կողմը պիտի նախատուի , հա-
պա մեծ աստուածուհւոյն Արտեմիսին տաճարն ալ
ոչինչ պիտի սեպուի , և անոր մեծափառութիւնը
պիտի խամխամուի , որն որ բոլոր Ասիա ու աշխարհը
28 կը պաշտեն : Ու երբոր աս լսեցին , բարկութեամբ
լեցուած կը կանչըռտուէին ու կ՚ըսէին . Մեծ է
29 Էփեսացւոց Արտեմիսը : Նաւ բոլոր քաղաքը խռո-
վութեամբ լեցուեցաւ . և յարձակելով ՝Գայիոս
ու Հ՚Արիստարքոս Մակեդոնացիներըը՝ Պօղոսին
Ճանապարհորդակիցներըը , ամենը միկին թէատրո-

յ Հռով . ժե . 25 ։ Գաղ . բ . 1 ։
ն Գե . իգ . 11 ։ Հռով . ժե . 24—28 ։
ն Գե . ժգ . 5 ։
՚ Հռով . ժգ . 23 ։ բ Տիմ . դ . 20 ։
ն բ Կոր . ա . 8 ։
շ Տես գե . թ . 2 ։
ո Գե . ժգ . 16 , 19 ։
՚ Պաղ . ձժե . 4 ։ Ե՚ա . իգ . 10—20 ։ Երեմ . ժ . 8 ։
* Կ՚ոչ արհեստը
՚ Հռով . ժգ . 23 ։ ա Կոր . ա . 14 ։
Հ Գե . ի . 4 ։ իե . 2 ։ Կող . գ . 10 ։ Փիլիմ . 24 ։

30 նը վազեցին : Հակ Պօղոս երբոր ուզեց ժողովուր-
դին մէջը մտնել , աշակերտները թող չտուին
31 պինքը : Ասիոյ պահապետներէն ալ ոմանք՝ որ իր բարե-
կամներն էին , հարդ խրկելով իրեն կ՚աղաչէին՝ որ
32 չհամարձակի թէատրոնը երթալու : Ուստի մէկը
մէկ կերպ՝ ու մէկալը ուրիշ կերպ բան կը կան-
չըտանէին . ինչու որ ժողովքը շփոթութեան մէջ
էր , և շատերը չէին գիտեր թէ ինչ բանի համար
33 ժողովուած են : Ու բազմութեանը մէջէն առաջ
բերին Հղեքսանդրոսը , որն որ Հրէայք առաջ
քշեցին . Հղեքսանդրոս ալ ձեռքը շարժելով՝
34 կ՚ուզէր որ ժողովուրդին պատասխան տայ : Հակ
երբոր գիտցան թէ անիկայ Հրէայ է , ամէնքը մէկ
բերան եղած՝ երկու ժամու չափ կը կանչըտանէին
35 թէ , Մեծ է Արտեմիսը Եփեսացւոց Արտեմիսը : Ասկայն
առնադպիրը բազմութիւնը հանդարտեցընելով՝
ըսաւ . Ո՛վ Եփեսացի մարդիկ՝ ո՞ր մարդն է որ
չգիտնայ թէ Եփեսացւոց քաղաքը՝ մեծ Արտեմիսին
և Յիսուսէն ինկած կուռքին տաճարին պահապանեան
36 է : Ուրեմն ասոր անկարելի բան մըն է , պէտք է
ձեզի հանդարտ կենալ , և յանդգնութեամբ բան
37 մը չընել : Վասնզի դուք ատ մարդիկը հոս բերիք ,
որոնք ո՛չ տաճար կողոպտողներ են , ո՛չ ալ ձեր
38 աստուածուհւոյն հայհոյանք ըրեր են : Ուստի թէ
որ Դեմետրիոս և իր հետը եղած վարպետները մե-
կու մը հետ բան մը ունին , առեւանը բաց է , ու
փոխանորդ դռնէրես կայ , թող իրարու դէմ ամբաս-
39 տանութիւն ընեն . Հապա թէ որ ուրիշ բաներ-
ու համար է ձեր պահանջմունքը , օրինաւոր ժո-
40 ղովքի մէջ թող որոշուի : Ինչու որ մենք ալ այս
օրուան խռովայոյզ մարդիկ համար իրրև խռովայոյզ մարդիկ
ամբաստանուելու վտանգի մէջ ենք . քանզի պատ-
ճառ մը չկայ որով կարող ըլլանք այս խուռնամբոխ

* ա Տիմ. ա . 20 : բ Տիմ. դ . 14 : | ‡ Գլ . ԻԲ . 17 :

բազմութիւնքը համար պատասխան տալ : Ն-
ասանկ ըսելով՝ ժողովքը արձակեց :

ԳԼ · Ի

1 Պօղոս Մակեդոնիա կ'երթայ . 7 Տէրունական ընթերքը կը
կատարէ , ու կը քարոզէ : 9 Եւտիքոս վար իյնալով կը մեռ-
նի , 10 և Պօղոս կը յարուցանէ զանիկայ : 17 Պօղոս Մի-
տոսի մէջ ժողվելով երէցները , կը զգուշէ անոնց՝ իրեն պա-
տահելու անցքերը . 28 կը պատուիրէ անոնց՝ Աստուծոյ հօ-
տին հոգ տանիլ , 29 ու կը զգուշացընէ խարխոյ վարդա-
պետներէն . 32 ապա զանոնք Աստուծոյ յանձնելով՝ 36
աղօթք կ'ընէ անոնց հետը , ու կը մեկնի :

1 Ան ալ մեռնելէն ետև՝ Պօղոս աշակերտ-
ները իրեն կանչեց , ու հրաժարական ողջոյն
2 տալով՝ ելաւ որ Մակեդոնիա երթայ : Ու ան
կողմերը պտըտելէն՝ ու շատ խօսքերով անոնք մխի-
3 թարելէն ետև՝ Հելլադա եկաւ : Ու հոն իրիկ
ամիս կենալէն ետքը , ք Հրէաներէն իրեն դէմ
նենգութեան խորհուրդ ըրին՝ երբոր կ'ուզէր
Սիւրիա երթալ . անոր համար որոշեց Մակեդոնի-
4 այի վրայէն դառնալ : Ու մինչև Ասիա իր հետը
կ'երթար Բերիացի * Պիւռոսի որդին՝ Սոպատրոսը ,
և Թեսաղոնիկեցիներէն ֊ Արիստարքոսը ու Սե-
կունդոսը , և ֎ Գայիոս Դերբացին ու ֏ Տիմո-
թէոսը , և Ասիացի ֐ Տիւքիկոսը ու ֑ Տրոփիմոսը :
5 Անոնք առաջ գացին ու Տրովադայի մէջ մեզի կը
6 սպասէին : Մենք ալ ը բաղարջակերաց օրերէն
ետև Փիլիպպէէն նաւեցանք . և հինգ օրուան մէջ
ի Տրովադա եկանք անոնց քովը , ու հոն եօթը օր
կեցանք :

ա Կօր . ժգ . 5 ; ա Տիմ . ա . 3 ;
ք ԳԼ . ի . 23 ; իգ . 12 ; իե .
3 ; բ Կօր . ժա . 26 ;
* Յոյնէ լատիներէն ;
֊ ԳԼ . ժի . 29 ; իե . 2 ;
Կող . դ . 10 ;
֎ ԳԼ . ժի . 29 ;
֏ ԳԼ . ժգ . 1 ;
֐ Եփես . գ . 21 ; Կող . դ . 7 ;
բ Տիմ . դ . 12 ; Տիտ . գ . 12 ;
֑ ԳԼ . իա . 29 ; բ Տիմ . դ . 20 ;
֒ Եբ . ժբ . 14 , 15 ; իգ . 15 ;
֓ ԳԼ . ժգ . 8 ; բ Կօր . բ .
12 ; բ Տիմ . դ . 13 ;

7 ֊ Եւ միշաբթի օրը երբոր ժողովուեր էինք է հաց
կոտրելու , Պօղոս անոնց կը քարոզէր , ինչու որ
հետևեալ օրը ճամբայ պիտի ելլէր . և խօսքը եր-
8 կընցուց մինչև կէս գիշեր : Ու շատ լապտերներ
կային Ե՛ան վերի սենեակը՝ ուր որ մենք ժողուած
9 էինք : Եւ մէկ երիտասարդ մը Եւտիքոս անուն՝
պատուհանին վրայ նստած՝ խորունկ քնոյ մէջ մտեր
էր . երբոր Պօղոս խօսքը երկընցուց , անիկայ խո-
10 րունկ քնով բռնուած՝ երթալով դատիկընէն վար
ինկաւ , ու զանիկայ մեռած վերցուցին : Եւ
Պօղոս վար իջնելով՝ է անոր վրայ ինկաւ , ու
գրկելց պանդիսյ՝ ու կ՚ըսէր , ֊ Մի խռովիք , ինչու-
11 որ աստ հոգին իր մէջն է : Եւ վեր ելլելով՝ հա-
ցը կոտրեց ու կերաւ . ու երկար խօսելով մինչև
12 առաւօտ , ետքը ելաւ գնաց : Եւ ան պատանին
13 ողջ բերին , ու մեծապէս մխիթարուեցան : Իսկ
մենք նաւը մտնելով՝ ճամբայ ելանք դէպ ՚ի Ասոն ,
որ անկէ Պօղոսը պիտի առնէինք . ինչու որ անանկ
ապրապրեր էր , որովհետև ինքը ցամաքով պիտի
14 երթար : Ու երբոր Ասոնի մէջ մեզի հանդիպե-
15 ցաւ , առինք անկայ և Միտիլենէ եկանք : Անկէ
ալ նաւելով՝ հետևեալ օրը Քիոսին դիմացը հա-
սանք . և միւսալ օրը Սամոս հասանք . ու Գ՚ԵՐԵՐԸ Տրո-
16 գիլիոն կենալով՝ միւս օրը Միլիտոս եկանք . Ինչու-
որ Պօղոս միտքը դրեր էր որ նաւով անցնի Եփեսո-
սէն դիմէն , որ չըլլայ թէ Ասիայի մէջ ժամանակ
անցընէ , որովհետև ՚ի՛արտորար՝ որ եթէ կարելի
է իրեն , ՚ի պենտեկոստէին օրը ՚ի Երուսաղէմ
ըլլայ :

17 Եւ Միլիտոսէն մարդ խրկեց Եփեսոս՝ ու եկեղե-
18 ցիին երէցները կանչեց : Ու երբոր իրեն եկան ,

֊ ա Կոր . ժգ . 2 ։ Ցայտ . ա . 16 ։
֊ Գլ . բ . 42 , 46 ։ ա Կոր . ժ . 16 ։ ժա . 20 , ըգ ։
֊ Գլ . ա . 13 ։
֊ դ Թագ . ժէ . 21 ։ դ Թագ . դ . 34 ։
֊ Ասա . թ . 24 ։
֊ Գլ . ժթ . 21 ։ իա . 4 , 12 ։
֊ Գլ . բ . 1 ։ ա Կոր . ժգ . 8 ։
֊ Գլ . իդ . 17 ։

քաւ անոնց . Դուք գիտէք զոր ան առջի օրէն
հետէ որ ես Եսիա ելայ , ինծմէ ձեր հետը վարուե-
19 *ցայ բոլոր ժամանակը . Եմէն խոնարհութիւնով*
Տէրոջը ծառայելով , և շատ արցունքով ու փոր-
ձութիւններով , զոր Հրէից նենգութիւններէն
20 *ինծի պատահեցան . ո Ինծմէ վախնալով հետ չկե-*
ցայ օգտակար բաներուն բնաւ մէկը ձեզի զրուցե-
լէն , ու ձեզի հրապարակաւ և տան մէջ սորվեցը-
21 *նելէն . ր Ա կացութիւն տալով Հրէից և Յունաց*
առջեւ՝ դէպ ի Աստուած ապաշխարութեան
համար , ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին վրայ
22 *եղած հաւատքին համար : Եւ հիմա՝ ահա ես*
Հոգւով կապուած՝ Երուսաղէմ կ'երթամ , և
հոն ինչ որ ինծի պիտի պատահի՝ չեմ գիտեր .
23 *Միայն թէ Հոգին Սուրբ ամէն քաղաքի մէջ*
ինծի կը վկայէ ու կ'ըսէ թէ՝ կապեր ու նեղու-
24 *թիւններ ինծի կը սպասեն : Բայց ես բանի մը*
համար հոգ չեմ ըներ , և իմ անձս պատուական
չեմ սեպեր , զ միայն թէ իմ ընթացքս ուրախու-
թեամբ կատարեմ , և ան պաշտօնը՝ որ Տէր
Յիսուսէն առի՝ Աստուծոյ շնորհացը աւետարանին
25 *վկայ ըլլալու : Եւ հիմա ահա ես գիտեմ որ ալ*
իմ երեսս պիտի չտեսնէք դուք ամէնքդ , որ մէջերնիդ
պտըտեցայ Աստուծոյ թագաւորութիւնը քարո-
26 *զելով : Ուստի ձեզ օրս կը վկայեմ ձեզի , որ ես*
27 *Հանապատ եմ ամէնուն արիւնէն . Վասն զի որ՝ ես*
չհեցայ Աստուծոյ բոլոր կամքը ձեզի յայտնելէն :

ղ Գլ . ժբ . 19 ։ ժթ . 1 , 10 ։
ճ Հմր 3 ։
ո Հմր 27 ։
ր Գլ . ժբ . 5 ։
ս Մտթ . ա . 15 ։ Ղկ . իգ . 47 ։ Գլ . բ . 38 ։
տ Գլ . ժթ . 21 ։
ր Գլ . իա . 4 , 11 ։ ա Թես . գ . 3 ։
ց Գլ . իա . 13 ։ Հռով . բ . 35 ։
բ Կոր . գ . 16 ։
ք բ Տիմ . գ . 7 ։
ք Գլ . ա . 17 ։ բ Կոր . դ . 1 ։
ռ Գաղ . ա . 1 ։ Տիտ . ա . 3 ։
ս Հմր 38 ։ Հռով . ժե . 23 ։
վ Գլ . ժբ . 6 ։ բ Կոր . է . 2 ։
տ Հմր 20 ։
ր Ղկ . է . 30 ։ Յով . ժե . 15 ։ Եփս . ա . 11 ։

28 ¤ Ուրեմն գգուշացէ՛ք ձեր անձերուն և բոլոր հօտին , որուն վրայ Հոգին Սուրբ ՚ձեզ տեսուչ դրաւ՝ * Աստուծոյ եկեղեցին հովուելու , որն որ
29 ‡ իր արիւնովը † առաւ : Գիտեմ որ իմ գաղուելէս ետքը ձեր մէջը ° յափշտակող գայլեր
30 պիտի մտնեն , որ պիտի չխնայեն հօտին : Եւ § ձեզմէ ալ անոնք մարդիկ պիտի ելլեն՝ որ ծուռ բաներ պիտի խօսին , աշակերտները իրենց ետևէն
31 քաշելու համար : Ուստի արթուն կեցէ՛ք , և միտքերնիդ բերէ՛ք՝ որ երեք տարի գիշեր ու ցորեկ չդադրեցայ ամէն մէկը արցունքով խրատելէն :
32 Եւ հիմա ե՛ղբայրնե՛ր՝ կը յանձնեմ ձեզ Աստուծոյ , ու ¶ անոր շնորհացը խօսքին , որ կարող է ‡ շինելու՝ ու † բոլոր սրբուածներուն հետ ձեզի ժառանգութիւն տալու :
33 ‡ Ոչխու մը արծաթին՝ կամ
34 ոսկիին՝ կամ հագուստին չգանկացայ . Դուք ձեզմէ պիտէ՛ք՝ որ ինծի և իմ հետս եղողներուն պէտք
35 եղածը ՚ասս ձեռքերս հոգացին : Ամէն բան ձեզի ցուցուցի , ‡ թէ ասանկ պէտք է աշխատիլ , ու տկարներուն օգնութիւն ընել , և միտք բերել Տէր Յիսուսին խօսքը , որ ինքը ըսաւ . Աւելի երանելի
36 է տալը՝ քան թէ առնելը : Եւ ասս որ ըսաւ , ա-նոնց ամէնուն հետ ընկան վրայ գալով՝ աղօթք ը-

ա ա Տիմ. գ . 16 : ա պետ . ե . 2 :
բ ա Կոր . ժբ . 28 :
գ Ոմանք՝ Տէրոջը
դ Տես Երբ . թ . 14 :
ե Գործ . է . 7 , 14 : Կող . ա . 14 : Երբ . թ . 12 : ա պետ . ա . 19 : Յայտ . ե . 9 :
զ Ասաս . է . 15 : բ պետ . բ . 1 :
է Կամ՝ Հաստակար
ը ա Տիմ . ա . 20 : ա Յով . բ . 19 :
թ Գաղ . ժԹ . 10 :
ժ Երբ . ժգ . 9 :
ժա Գաղ . թ . 31 :
ժբ Գաղ . իգ . 18 : Եփես . ա . 18 : Կող . ա . 12 : գ . 24 : Երբ . թ . 15 : ա պետ . ա . 4 :
ժգ ա Թագ . ժբ . 3 : ա Կոր . թ . 12 : բ Կոր . է . 2 : ժա . 9 : ժբ . 17 :
ժդ Գաղ . ժբ . 3 : ա Կոր . գ . 12 : ա Թես . բ . 9 : բ Թես . գ . 8 :
ժե Հռով . ժե . 1 : ա Կոր . թ . 12 : բ Կոր . ժա . 9 , 12 : ժբ . 13 : Եփես . գ . 28 : ա Թես . գ . 11 : ե . 14 : բ Թես . գ . 8 :
ը Գաղ . է . 59 : իա . 5 :

37 բաւ : Ամէնքն ալ սաստիկ կու լային , ու Պօղոսին
Ե պարանոցին վրայ ի յինալով՝ զանիկայ կը համբու-
38 րէին : Մխիթարուելն աւելի կը ցաւէր անոնց
համար , Ժ որ կ'ըսէր՝ թէ ալ պիտի չտեսնեն իր
երեսը . և զանիկայ Նաւերուն դրին մինչև նաւը ի-
ջնելով :

ԳԼ · ԻԸ

1 Պօղոս բնաւ չհամոզուիր Երուսաղէմ երթալէն եւ կ'ենալու ,
9 Փիլիպպոսին մարգարէ աղջիկները : 17 Պօղոս Երուսաղէմ
կ'երթայ , 27 ուր տեղ կը բռնուի , ու մեծ վտանգի մէջ կ'ի-
նայ · 31 բայց Հազարապետը ազատելով զանիկայ , Հրաման
կու տայ որ Ժողովուրդին խօսի :

1 Ու երբոր եղանք ու անոնցմէ զատուելնանք՝ չիտակ
նաւելով՝ Կոլ եկանք , և միւս օրը Ա ռոդոն ,
2 ու անկէ Պատարա : Ու նաւ մը գտանք որ Փիւ-
նիկէ կ'երթար , ու անոր մէջը մտնելով՝ նաւեցինք
3 եղանք : Ու Կիպրոս որ երեւցաւ , զանիկայ ձախ
կողմերնիս թողլ տալով՝ դէպ 'ի Սիւրիա նաւե-
ցինք , և Տիւրոս եղանք . ինչու որ նաւը հոն պի-
4 տի թափէր իր բեռը : Ու աշակերտները գտնե-
լով՝ եօթը օր հոն կեցանք , որոնք Ո՛ Հոգիով
5 — կ'ըսէին Պօղոսին որ Երուսաղէմ չելլէ : Ու
երբոր ան օրերը անցուցինք , եղանք ու կ'երթա-
ինք . ամէնն ալ կիներովնիս ու տղաքներով
մինչև քաղաքէն դուրս մեզ ճամբայ դրին . Բ և
ծունկնիս եղերքը ծնկան վրայ դալով՝ աղօթք ըրինք :
6 Ու իրարու հրաժարական ողջոյն տալով՝ մենք
7 նաւը եղանք , անոնք ալ տեղերնին դարձան : Ի-
մենք Տիւրոսէն ըսկսո-նելով՝ և ծովու ճամբորդու-
թիւնը լմընցնելով՝ Պտողեմայիս հասանք , ու
եղբայրները բարեւելով՝ օր մը քովերնին կեցանք :
8 Ու հետեւեալ օրը ածէ եղանք՝ ու Կեսարիա եկանք ,
և Փիլիպպոս Ե աւետարանչին տունը մտնելով ,

Բ Ծն . խե . 14 ։ Ղզ . 29 ։
Գ Հմր 25 ։
Ո Հմր 12 ։ ԳԼ . ի . 23 ։
Ե ԳԼ . ի . 36 ։
Զ Եփես . դ . 11 ։ ր Տիմ . դ . 5 ։

Ե որ ինքը հօթնէն դէպ էր , անոր քովը կեցանք :
9 Ընիկայ չորս հատ կոյս աղջիկ ունէր , Ե որ մար-
10 գարէութիւն կ'ընէին : Եւ հոն շատ օրեր որ կե-
ցանք , ՙԱգաբոս անունով մը իջաւ Ցուդայէն
11 մարգարէ մը : Ու երբոր մեզի եկաւ , Պօղոսին գո-
տին առնելով իր ձեռքերը ու ոտքերը կապեց , և
ըսաւ . Ընանկ կ'ըսէ ՙՍուրբ Հոգին Հուդայի
Երուսաղէմի մէջ , ու հեթանոսներուն
12 ձեռքը պիտի մատնեն : Ու երբոր ասիկա լսեցինք , ա-
ղաչեցինք մենք ալ և տեղացիք ալ որ Երուսաղէմ
13 չելլէ : Յետ Պօղոս պատասխան տուաւ . ԸՀ՞նչ
կ'ընէք , Ինչո՞ւ կու լաք ու իմ սիրտս կը ձմլէք .
քանզի ես չէ թէ միայն Երուսաղէմի մէջ կապուե-
լու , հապա նաև մեռնելու ալ պատրաստ եմ Տէր
14 Յիսուսի անունը համար : Եւ ինքը որ մտիկ չը-
բաւ , լուռ կեցանք , ու ըսինք՝ Ե Տէրոջը կամքը
15 թող ըլլայ :
Եւ ան օրերէն ետև պատրաստուելով՝ Երուսա-
16 ղէմ ելանք : Կեսարացի աշակերտներէն ալ Հ
Հանինէոսը մեր հետը եկան , և Հ Ղ տարին տանջի ա-
շակերտի մը՝ Կիպրացի Մնասոնին , որուն քովը
17 պիտի կենայինք : Ե Ու երբոր Երուսաղէմ մտանք ,
եղբայրները ուրախութեամբ մեզ ընդունեցին :
18 Եւ հետևեալ օրը Պօղոս մեզի հետ Ի Յակոբոսին
19 քովը գնաց , ու բոլոր երէցներն ալ եկան : Եւ
զանոնք բարևելով՝ մի քսան միջէ Լ կը պատմէր
բնչ որ Աստուած հեթանոսներուն մէջը բրաւ Ե իր
20 ծառայութիւնովը : Անոնք ալ լսելով՝ փառք կու-

Ե Գլ . ղ . 5 , բ . 26 , 40 ։
Ց Ա՛ել . բ . 28 , Գլ . բ . 17 ։
Գլ . ժա . 28 ։
Հմր 33 , Գլ . ի . 23 ։
Գլ . ի . 24 ։
Մատ . ղ . 10 , իզ . 42 ։
Ղու . ժա . 2 , իբ . 42 ։

Ե Գլ . ժե . 4 ։
Ի Գլ . ժե . 13 , Գաղ . ա . 19 , բ . 9 ։
Լ Գլ . ժե . 4 , 12 , Հռով . ժե . 18 , 19 ։
Ե Գլ . ա . 17 , ի . 24 ։

տալին Աստուծոյ . և ըսին իրեն . Կը տեսնե՞ս եղբայր՝ քանի՛ բիւրաւոր Հաւատացեալ ֊ք կան , ու ամէնն ալ ֊ֆ օրէնքին նախանձաւոր են :
21 *Բայց քու վրայովդ խնացան՝ թէ դուն բոլոր հեթա-*
նոսներուն մէջ եղած ֊ք֊ներուն Մովսէսէն
ապստամբիլ կը սորվեցընես , ըսելով որ տղաքին
չթլփատեն , և սովորութիւններուն համեմատ չը-
22 *վարուին : Ըրդ՝ ի՞նչ պիտի ըլլայ . անշուշտ*
բազմութիւն պիտի ժողվուի . լսեցու որ պիտի լսեն
23 *թէ եկեր ես : Ուստի ասա բանը ըրէ որ քեզի կ'ը-*
24 *սնեք . Մեր քովը չորս մարդ կայ , որոնք իրենց*
վրայ ուխտ դրած են . առնք ա՛ռ՝ իրենց հետը
մաքրուէ , և անոնց համար ծախք ըրէ , որ իրենց
գլուխը ածիլեն . որպէս զի ամէնն ալ գիտնան թէ
քու վրայովդ խնացած բաներնին ոչինչ է , հապա
դուն ալ դէ՛ հետը կը քալես օրէնքը պահելու մէջ :
25 *Բայց հաւատաբէ եկող հեթանոսներուն համար*
մենք թուղթ խրկեցինք՝ հետաւոր որ որոշեցինք , որ
անոնք բնաւ ասանկ բաներ չպահեն . միայն թէ
զգուշանան կուռքերու զոհուածէ , ու արիւնէ . և
26 *խեղդուածէ , ու պոռնկութենէ : Ան առնը պօ-*
դոս ան մարդիկը առաւ , ու հետևեալ օրը ա-
նոնց հետ մաքրուած՝ յ տաճարը մտաւ . ը֊մաքրու-
թիւան օրերը լմընալը յուցընելու համար , մին֊չև
որ անոնց համն ու֊կուն համար պատարագ մատու-
ցուեցաւ :
27 *Ու երբոր եօթը օրերը լմննալու վրայ էին ,*
Ասիացի ֎ ֊ք֊ները զանիկայ տաճարին մէջը
տեսնելով՝ բոլոր բազմութիւնը խռովեցուցին ,
28 *ֈ և անոր ձեռք զարկած՝ կը կանչռըտուէին . Իս-*
րայէլացի՛ մարդիկ՝ օգնութեան հասէք՝ . ա՛ս ան-

֊ֆ ԳԼ . իբ . 3 ; Հռոմ . ժ . 2 ; Գաղ . ա . 14 ;
֊ք֊ Թուա . գ . 2 , 13 , 18 ; ԳԼ . ժբ . 18 ;
֊ն ԳԼ . ժե . 20 , 29 ;
յ ԳԼ . իդ . 18 ;
ը Թուա . գ . 13 ;
֎ ԳԼ . իդ . 18 ;
ֈ ԳԼ . իգ . 21 ;

մարդն է՝ որ ամէն տեղ ժողովուրդին, և օձէնքին, ու աս տեղին դէմ բան կը սորվեցընէ ամենուն. մինչև որ տաճարին մէջը Յոյներ ալ մտցուց, և
29 աս սուրբ տեղը պղծեց. (Վասն որ առաջուց Եփեսացի Տրոփիմոսը իրեն հետ քաղաքին մէջը տեսեր էին, և կը կարծէին թէ՝ Պօղոս անոնց
30 տաճարը մտցուց.) Ու բոլոր քաղաքը շարժեցաւ, և ժողովուրդը դիզուեցաւ, ու բռնեցին Պօղոսը տաճարէն դուրս քաշեցին. և շուտ մը
31 դռները գոցուեցաւ. Ու երբոր անոնք կ'ուզէին անոր սպաննել, լուր հասաւ գունդին հազարապետին՝ թէ բոլոր Երուսաղէմը իրար անցեր է:
32 Ան ալ անմիջապէս զինուորներ, և հարիւրապետներ առած՝ անոնց վրայ վազեց. անոնք ալ հազարապետը ու զինուորները տեսնելով՝ Պօղոսը
33 ծեծելէն դադրեցան: Ան առնը հազարապետը մօտենալով՝ բռնեց զանիկայ, և հրաման ըրաւ որ կրկին շղթայով կապեն. ու կը հարցընէր՝ թէ
34 անիկայ ո՞վ է, ու ի՞նչ ըրեր է: Ու բազմութեանը մէջէն մէկը մէկ կերպ՝ ու մէկալը ուրիշ կերպ բան կը կանչուըռտէին. իակ երբոր չկրցաւ
35 ան չխոթուխենէն ստոյգը գիտնալ, հրաման ըրաւ որ զանիկայ բերդը տանին: Ու երբոր սանդուխը հասաւ, անանկ պատահեցաւ որ զինուորները վեր վերցընեն անիկայ՝ ժողովուրդին բռնու-
36 թեանը համար. Վասն որ ժողովուրդին բազմութիւնը ետևէն կ'եթար, ու կ'ըսէին. Սպրծուր
37 տակիկայ: Ու երբոր Պօղոս բերդը մտնելու վրայ էր, հազարապետին ըսաւ. Արդեօք կարելի՞ է որ
38 քեզի բան մը խօսիմ: Ան ալ ըսաւ, Յունարէն գիտե՞ս. Չ՚ըլլր որ դուն ան Եգիպտացին ես, որ

---

2 Գլ. իգ. 5, 6:
3 Գլ. ի. 4:
4 Գլ. իգ. 21:
5 Գլ. իգ. 27, իգ. 7:
6 Հմր 11, Գլ. ի. 22:
7 Գոր. իգ. 18, Յօհ. ժթ. 15, Գլ. իբ. 22:
8 Տես գլ. ե. 36:

աս օրերէս առաջ չորս հազար * արիկայ մարդիկ ապստամբեցուցիր , ու անոնք որ հետևեցիր ։
39 Պօղոս ալ ըսաւ . Ես Հրեայ մարդ մըն եմ՝ Կիլիկիոյ Տարսոնէն , չէ թէ աննշան քաղաքի մը քաղաքացի , ու կ'աղաչեմ քեզի՝ ինծի հրաման տուր որ ժողովուրդին խօսիմ ։
40 Ու երբոր անիկայ հրաման տուաւ , Պօղոս սանդուխին վրայ կայնելով՝ ձեռքը շարժեց ժողովուրդին , ու երբոր աղէկ մը լռութիւն եղաւ , Եբրայական լեզուով խօսեցաւ անոնց , ու ըսաւ .

ԳԼ . ԻՐ

1 Պօղոս մի քանի միջոց կը պահուի իր գործի դալը , 17 և իր առաքելութեան կանչուիլը . 22 բայց Հեթանոսներուն խօսքը ընդունելու պէս՝ ժողովուրդը բարձրաձայն կ'ազդակեն անոր դէմ ։ 24 Հազարապետը հրաման կ'ընէ որ ծեծեն Պօղոսը . 25 բայց անիկայ իր Հռովմայեցի ըլլալը իմացընելով՝ կ'ազատի ։

1 Ա՛ռաքե՛լք ու եղբայրնե՛ր և հայրե՛ր՝ ինծի մեկ ըրէք որ հիմա ձեզի պատասխան կու տամ .
2 (Երբոր լսեցին որ Եբրայական լեզուով կը խօսէր
3 իրենց , ալ աւելի լուռ կեցան . Ու անիկայ ըսաւ .) Ե՛ս Հրեայ մարդ մըն եմ Կիլիկիոյ Տարսոնին մէջ ծնած՝ և աս քաղաքիս մէջ ‡ Գամալիէլին ¤ ոտքը մեծցած , † ճշդութեամբ հայրենի օրէնքին ճշդութեանը պէս կրթուած , Ընդհանուրը էի Աստուծոյ՝ ‖ ինչպէս որ այսօր դուք ամէնդ էք ։
4 ¤ Ու ես էրիկ մարդիկ ու կիներ մարդիկ կապելով , ու բանտերու մտնելով աս ճամբան
5 բան հալածեցի մինչև ‡ ի մահ . Ինչպէս որ

* Յոյն . արիկաբեան , այ՝ գաղտնակիկը մարդասպան ։
– Գլ . ի . 11 ։ իբ . 3 ։
= Գլ . ժբ . 17 ։
= Գլ . է . 2 ։
Ե Գլ . իա . 39 ։ բ Կոր . ժա . 22 ։ Փիլ . գ . 5 ։
‡ Գլ . է . 34 ։
¤ բ Օր . լգ . 3 ։ դ Թագ . գ . 38 ։ Դա . ժ . 39 ։
† Գլ . իգ . 5 ։
‖ Գլ . իա . 20 ։ Գաղ . ա . 14 ։
¤ Հռով . ժ . 2 ։
¤ Գլ . բ . 3 ։ իգ . 9 , 10 , 11 ։ Փիլ . գ . 6 ։ ա Տիմ . ա . 13 ։

քահանայապետն ալ կը վկայէ ինձի համար՝ ի և բոլոր ծերակոյտը . ² որ իրենցմէ թուղթեր ալ առնելով եղբայրներուն՝ Դամասկոս կ՚երթայի , որ հոն եղածներն ալ կապուած Երուսաղէմ բերեմ , 6 որ պատժուին : ³ Եւ եղաւ որ երբ կ՚երթայի ու Դամասկոսին մօտեցայ , կէս օրուան դէմ յանկարծակի երկինքէն մեծ լոյս մը փայլատակեց իմ բոլոր- 7 ութիւնս . ⁴ և գետնին իյնայ , ու ձայն մը լսեցի՝ որ ինծի կ՚ըսէր . Սաւուղ՝ Սաւուղ , ինչո՞ւ զիս կը 8 հալածես : ⁵ Ես ալ պատասխան տուի թէ՝ Դուն ո՞վ ես՝ Տէր . ան ալ ինծի ըսաւ . Ես Յիսուս Նազովրեցին եմ , որ դուն կը հալածես : ⁶ Բայց անոնք որ իմ հետս էին՝ լոյսը տեսան , ու վախով լեցուեցան , սակայն ինծի խօսողին ձայնը չլսեցին : 10 ⁷ Ես ըսի , Ի՞նչ ընեմ՝ Տէր . և Տէրը ինծի ըսաւ . Ելլէ գնա Դամասկոս , ու հոն քեզի պիտի պըտ- ըտուի ան ամէն բաներուն համար , որ սահմանուած է որ ընես : 11 ⁸ Եւ երբոր չէի տեսնէր ան լոյսին փառքէն , հետս եղողներէն ձեռքէս բռնած՝ Դա- 12 մասկոս մտայ : ⁹ Եւ Ընանիա անուն մարդ մը՝ օրէնքին համեմատ առաւելաբար , ու Դամասկոս բնակող բոլոր Հրէաներէն վկայուած , 13 ¹⁰ ինծի եկաւ , ու քովս կայնելով ինծի ըսաւ . 14 Սաւուղ եղբայր , վերն նայէ : Ես ալ նոյն ժամուն վերն նայեցայ իրեն . և անիկայ ը- սաւ . ¹¹ Մեր հայրերուն Աստուածը առաջուց քեզ ընտրեց , որ իր կամքը ճանչնաս՝ ու ան Արդարը տեսնես , ու անոր բերնէն ձայն լսես . 15 ¹² Քանզի բոլոր մարդոց առջեւը անոր վկայ պիտի

ա Գոր . իբ . 66 ։ ԳԼ . գ . 5 ։
բ ԳԼ . թ . 2 ։ իգ . 10 ։ 12 ։
գ ԳԼ . թ . 3 ։ իգ . 12 ։ 13 ։
դ ԳԼ . թ . 7 ։ Դան . ժ . 7 ։
ԳԼ . թ . 17 ։
ե Տիմ . գ . 7 ։
զ ԳԼ . ժ . 22 ։
է ԳԼ . գ . 13 ։ է . 30 ։
ը ԳԼ . թ . 15 ։ իգ . 16 ։
թ ԳԼ . գ . 14 ։ է . 52 ։
ժ ա Կոր . թ . 1 ։ ժԱ . 3 ։
ի ա Կոր . ժա . 23 ։ Գաղ . ա . 13 ։
լ ԳԼ . իգ . 11 ։

ըլլաս ան բանիերուն համար , [ն] որ տեսար ու լսե-
16 ցիր : Եւ հիմա՝ ալ ի՞նչ կ'ուշանաս , ելլէ
մկրտուէ՛ ու մեղքերդ լուա *անոր անունը
17 կանչելով : [ն] Եւ եղաւ որ երբոր Երուսաղէմ դար-
ձայ՝ ու տաճարին մէջ աղօթք կ'ընէի , մըրի յա-
18 փշտակութիւն մը եկաւ վրաս , [պ] Եւ զինքը տե-
սայ , որ ինծի կ'ըսէր . Ելի՛ր ու Երուսաղէմէն ելլէ՛ր , ինչու որ քու ինծի համար
19 ըրած վկայութիւնդ պիտի չընդունին : Եւ ալ
ըսի . Տէ՛ր՝ [ր] իրենք գիտեն թէ ես էի՛ որ քե-
զի հաւատացողները բանտը կը դնէի , [ս] և ժողո-
20 վարանները մէջ կը ծեծէի . [Ա] Եւ երբոր քու Ստե-
փաննոս վկայիդ արիւնը կը թափուէր , ես ինքս ալ
նէրկայ էի , [տ] և համակից էի †անոր սպաննուե-
լուն'' . ու զանիկայ սպաննողներուն հանդերձները
21 ես կը պահէի : Եւ ինծի ըսաւ . Գնա՛ , [ր] ինչու որ
ես քեզ հեռաւոր հեթանոսներուն պիտի խրկեմ :
22 Եւ անոնք մինչև աս խօսքս ականջ դրին իրեն ,
ետքը ձայնները վերցուցին՝ ու ըսին . [յ] Երկիր
աշխարհէն առնուկ մարդը . [ֆ] քանզի չէր պէտք
23 որ ողջ մնար : Ու երբոր կը կանչուրտուէին ,
ու հանդերձներնին կը նետէին , և փոշին դէպ՝ ի օդը
24 կը ցանէին , [չ] հազարապետը հրամայեց որ զան-
կայ բերդը մտցընեն , ու ըսաւ որ ծեծով հարցու-
փորձ ընեն անոր , որ գիտնայ թէ ինչ յանցանքի
25 համար անոր դէմ անանկ կը կանչուրտուէին : Ու

[ն] ԳԼ · դ · 20 , իզ · 16 ։
[ն] ԳԼ · բ · 38 , Երբ · ժ · 22 ։
[ո] ԳԼ · թ · 14 , Հռով · ժ · 13 ։
* Ո՛հան՝ Տէրոջը
[ն] ԳԼ · թ · 26 , բ Պտր · ժբ · 2 ։
[պ] Հմր 14 ։
[ր] Մտա · ժ · 14 ։
[ս] Հմր 4 , ԳԼ · բ · 3 ։
[տ] Մտա · ժ · 17 ։
[ր] ԳԼ · կ · 57 ։
[ս] Ղև · ժա · 48 , ԳԼ · կ · 59 ։
Հռով · ա · 32 ։
† Ո՛հան՝ չառնէր ։
[ր] ԳԼ · թ · 15 , ժգ · 2 , 46 , 47 , ժբ · 6 , իզ · 17 , Հռով · ա · 5 , ժա · 13 , ժե · 16 , Գաղ · ա · 15 , 16 , բ · 7 , 8 , Եփես · գ · 7 , 8 , [ս] Տիմ · բ · 7 , [բ] Տիմ · ա · 11 ։
[յ] ԳԼ · խա · 36 ։
[ֆ] ԳԼ · խե · 24 ։

երբոր կաշի կապերով գինքը կապեցին , Պօղոս վերակացու Հարիւրապետին ըսաւ . ‡Ըժա՞ն է ձեզի մարդ մը Հռովմայեցի ու չդատապարտուած մարդ մը ծեծել : Հարիւրապետը երբոր ասոր լսեց , գնաց Հազարապետին պատմեց՝ ու ըսաւ . *Ի՞նչ պիտի ընես , ինչու որ այս մարդը Հռովմայեցի է : Հազարապետն ալ գովը գնաց՝ ու ըսաւ անոր . Ըսէ ինծի , դուն Հռովմայեցի՞ ես . ան ալ ըսաւ . Այո : Հազարապետը պատասխան տուաւ . Ես շատ մեծ դրամով ձեռք բերի այս քաղաքացիութեան իրաւունքը . և Պօղոս ըսաւ . Ես բուն ծոցէս ինծի ծնած եմ : Ու անոնք որ իրեն հարցուփորձ պիտի ընէին , շուտ մը ետ կեցան իրմէն . և Հազարապետն ալ վախցաւ , երբոր իմացաւ թէ Հռովմայեցի է , և որովհետև զանիկայ կապեր էր :

Ու հետևեալ օրը ուզելով որ շիտակը գիտնայ թէ ինչ է Հրէաներուն բուած ամբաստանութիւնը անոր դէմ , արձրևեց անիկայ , և հրաման ըրաւ որ քահանայապետները ու բոլոր ժողովքը միկտեղ գան . և Պօղոսը իջեցընելով՝ անոնց առջևը կայնեցուց :

ԳԼ . ԻԳ

1 Երբոր Պօղոս գինքը կը պաշտպանէր , 2 Անանիա կը հրամայէ որ անոր բերնին զարնեն : 7 Երկպառակութիւն կը ծագի Պօղոսի դատախազներուն մէջտեղը : 11 Աստուած կը քաջալերէ զանիկայ : 12 Հրէայք Պօղոսի համար որոգայթ կը լարեն : 20 Հազարապետը իմանալով աս բանը , 27 Փելիքս կուսակալին կը խրկէ Պօղոսը :

1 Ու Պօղոս իր աչքերը ժողովքին վրայ դարձընելով՝ ըսաւ . Արդի՛ կ եղբայրներ , — ես բոլոր բովին բարի խղճմտանքով կեանք վարեր եմ Աստուծոյ առջևը՝ մինչև աս օրս : 2 Անանիա քահանայապետն ալ հրաման ըրաւ իր գովը կայնողներուն

‡ Գլ . ժգ . 37 :

* Ոմանք՝ Նայէ՛ ինչ

— Գլ . իդ . 16 : ա Կոր . գ . 4 : բ Կոր . ա . 12 : գ . 2 : բ Տիմ . ա . 3 : Երբ . ժգ . 18 :

3 ներուն՝ Բ որ անոր բերնին զարնեն : Ան առե-
նը Պօղոս բռաւ անոր . Առաւած քեզի պիտի
զարնէ՝ ծեփուած պատ , որ դուն նստեր ես օրէնքին
համեմատ զիս դատելու , և Բ օրէնքէն դուրս հրա-
4 ման կ'ընես որ ինծի զարնեն : Ու բոլորտիքը
կայնողները ըսին . Առաւածոյ քահանայապետը կը
5 նախատես : Պօղոս ալ ըսաւ . Չ'գիտցեր՝ ո՛ եղբայրներ՝ Դ ես
դիտեր որ քահանայապետ է . ինչու դրուած է ,
Է Ձու ժողովուրդիդ իշխանին դէմ չարախօսու-
6 թիւն մի՛ ըներ : Ու Պօղոս դիտնալով որ մէկ
կողմը սադուկեցիներ են , ու մէկալը փարիսեցի-
ներ , կ'աղաղակէր ժողովքին մէջ . Արդի՛ կ եղ-
բայրներ , ես փարիսեցի եմ՝ փարիսեցիի որդի .
Յուսոյ յարութեանը Է յոյսին համար կը դա-
7 տուիմ : Ու երբոր ասը ըսաւ , փարիսեցւոց և
սադուկեցւոց մէջը երկպառակութիւն ինկաւ ,
8 բազմութիւնը բաժնուեցաւ : Ը Վասնզի սադու-
կեցիք կ'ըսեն թէ յարութիւն չկայ , և ոչ հրեշ-
տակ , ոչ ալ հոգի . բայց փարիսեցիք երկուքն
9 ալ կը դաւանին : Ու մեծ աղաղակ մը եղաւ .
ու փարիսեցւոց կողմէն եղող դպիրները ոտքի
վրայ ելլելով՝ դէմ կը կենային ու կ'ըսէին ,
Թ Մենք ասնմէ մարդուն վրայ չարութիւն մը չենք
գտներ . Է Հապա թէ որ հոգի մը կամ հրեշտակ
10 մը անոր խօսած է , * Ի՞նչ : Ու երբոր աղմու-
կը շատցաւ , հազարապետը վախնալով՝ որ չըլլայ
թէ Պօղոս անոնցմէ փառատուի , զինուորները
հրամայեց երթալ որ իջնեն զանիկայ անոնց մէջէն

Բ գ Թագ . իբ . 24 ; Երեմ . ի . 2 ; Ցօհ . ժբ . 22 ;
Է Ղև . ժթ . 35 ; ր Օր . իե . 1 , 2 ; Ցօհ . է . 51 ;
Ը Գև . իգ . 17 ;
Թ Եւ . իբ . 28 ; Ժող . ժ . 20 ; ր Պետ . բ . 10 ; Ցուդ . 8 ;
Ժ Գև . իզ . 5 ; Փիլ . գ . 5 ;
Ի Գև . իգ . 15 , 21 ; իզ . 6 ; իբ . 20 ;
Ր Պատ . իբ . 23 ; Պօղ . ժբ . 18 ; Ղու . ի . 27 ;
Ձ Գև . իե . 25 ; իզ . 31 ;
Ղ Գև . իբ . 7 , 17 , 18 ;
* Ոմանք՝ Պատուհասէ հետ չմար-
տընչինք :

11 յափշտակեն՝ ու բերդը բերին : Եւ հեռեւեալ
դիշերը Տէրը անոր քովը կայնեցաւ՝ ու ըսաւ . Քա-
ջասիրտ եղիր՝ Պօղոս . վասն զի ինչպէս որ Երու-
սաղէմի մէջ ինծի համար վկայեցիր , անանկ պէտք
է քեզի՝ որ Հռոմայ մէջ ալ վկայես :
12 Ու երբոր առաւօտ եղաւ , Հրէաներէն ոմանք
միաբանեցան , ու ինքզինքնին անէծքի տակ դրին ,
ըսելով որ չուտեն ու չխմեն՝ մինչև որ Պօղոսը
13 սպաննեն : Եւ քառասունէն աւելի էին՝ որ այս եր-
14 դումը իրարու հետ ըրին . Ու անոնք քահանայա-
պետներուն և ծերերուն գացին՝ ու ըսին . Նէձ-
քով անիծեցինք անձերնիս՝ որ բան մը չուտենք
15 մինչև որ Պօղոսը սպաննենք : Ուստի դուք ժո-
ղովին հետ միևտեղ հազարապետին իմացուցէք
որ վաղը անոր ձեզի իջեցնէ , որպէս թէ դուք
աւելի ճիշդ քննութիւն ընել ի՛ւրմէ անոր վրա-
յով . և մենք անոր մօտ գալէն առաջ պատրաստ
16 ենք զանիկայ սպաննելու : Եւ Պօղոսին քրոջը որ-
դին երբոր այս դաւաճանութիւնը լսեց , եկաւ բեր-
17 դը մտաւ , ու Պօղոսին պատմեց : Պօղոս ալ հա-
րիւրապետներուն մէկը իրեն կանչելով՝ ըսաւ . Ա-
պառանին հազարապետի՛ն տար , ինչու որ բան մը
18 ունի անոր իմացընելու : Ան ալ առաւ զանիկայ և
տարաւ հազարապետին՝ ու ըսաւ . Ծանուցարկեալ
Պօղոսը զիս կանչեց , և աղաչեց որ այս պատանին
19 քեզի բերեմ՝ , որ քեզի խօսելիք ունի : Եւ հազա-
րապետը անոր ձեռքէն բռնելով մէկդի գնաց . ու
հարցուց թէ՝ Ի՞նչ բան ունիս ինծի իմացընելու :
20 Եւ անիկայ ըսաւ . Հրէաները միաբանեցան
քեզի աղաչելու՝ որ վաղը Պօղոսը ատեանը իջեց-
նես , որպէս թէ կ՚ուզեն աւելի ճիշդ քննութիւն
21 մը ընել անոր վրայով . Բայց դուն անոնց մի՛կ
ընար . ինչու որ անոնցմէ քառասունէն աւելի մար-

Հ Գլ. ԺԸ . 9 , իե . 23 , 24 ։ Ծ Հմր 12 ։
Ն Հմր 21 , 30 ։ Գլ . իե . 3 ։

դիկ դարանամուտ եղած են անոր համար , որոնք
ինքզինքնին անէծքի տակ դրին՝ որ չուտեն ու
չխմեն , մինչև որ անիկայ սպաննեն . ու հինգ
22 պատրաստ են , և քու հրամանիդ կը սպասեն : Ո՛
աառնը հազարապետը պատասխին ձամբեց , պա-
տուխրելով թէ Ակկու մը մի՛ ըսեր՝ որ աս բանը
ինձի իմացուցիր :
23 Եւ հարիւրապետներէն երկուքը կանչեց՝ ու ը-
սաւ . Երկու հարիւր զինուոր պատրաստեցէք , ու
հօթանասուն ձիաւոր , և երկու հարիւր դեղար-
դաւոր , որ մինչև Կեսարիա երթան դիշերուան
24 ժամը իրեքին . Եւ գրասանե՛ր պատրաստեցէք , որ
Պօղոսը հնծցընեն ու ապահովութեամբ փեղիքս
25 կուսակալին տանին : Եւ թուղթ մը դրեց աս օրի-
26 նակին պէս : Աղօիոս Լիւսիաս՝ պատուական փե-
27 ղիքս կուսակալիդ ողջոյն : Ե՛Ա մարդը ՚՚րեանե-
րէն բռնուեր էր , և անոնցմէ պիտի սպաննուէր .
խակ ես զինուորներով վրայ հասայ՝ սպառնեցի զա-
28 նիկայ , իմանալով որ ՚՚ռոմկացի է : Եւ ՚՚ու-
զելով պատճառը դիտնալ՝ որուն համար աստր
վրայ ամբաստանութիւն կ՚ընէին , իջեցուցի աս-
29 կայ անոնց առեանը . Ո՛ր գոյ ամբաստանուած
հրնոց օրէնքին վերաբերեալ խնդիրներու համար .
Եւ մեռնելու կամ կապուելու արժանի յանցանք
30 մը չունէր : Ո՛ւ երբոր լուր առի որ ՚՚րեայք աս
մարդուն համար որոգայթ պիտի լարին , խակին
քեզի իրկեցի , ՚հրաման ընելով ամբաստանողնե-
րուն ալ՝ որ քու առջեդ խօսին աստր վրայով . Ո՛ղջ
եղիր :
31 Զինուորնե՛րն ալ իրենց հրամայուածին հա-
մեմատ առին Պօղոսը՝ ու գիշերով Անտի-
32 պատրոս տարին : Եւ հետևեալ օրը թողու-

՚ ԳԼ . իա . 33 , իգ . 7 ,
՚՚ ԳԼ . իբ . 30 ,
՚՚՚ ԳԼ . ԻԵ . 15 , իե . 19 ,
՚՚՚՚ Գ . 20 ,
՚՚՚՚՚ ԳԼ . իգ . 31 ,
՚՚՚՚՚՚ ԳԼ . իգ . 8 , իե . 6 ,

ցին ձիաւորները անոր հետը երթալու , ու իրենք
33 բերդը դարձան : Ընոնք ալ Աբեսաբիա մնան , ու
Թուղթը կուսակալին տուին . և Պօղոսը անոր
34 առջևը կայնեցուցին : Երբոր կարդաց , հարցուց
Թէ ո՞ր գաւառէն է . և իմանալով որ ՙ Կիլիկիա-
35 յին է , ըսաւ . ՚ Պիտի լսեմ քեզի՝ երբոր քու
ամբաստանողներդ ալ գան . և հրամայեց բռնաւ՝ որ
դանիկայ ֊ ֊ երովղեսին պալատը պահեն :

ԳԼ . ԻԴ

1 Պօղոս՝ Տերթիւղոսէն ամբաստանուած՝ 10 պատասխան կու-
տայ իր վարքին և վարդապետութեանը համար . 24 կը քա-
րոզէ Գ.Քրիստոս՝ կուսակալին ու անոր տիկնոջը : 26 Կուսա-
կալը կը յուսայ կաշառք առնել Պօղոսէն . 27 վերջապէս իր
պաշտօնէն ելլելով՝ Պօղոսը կապուած կը Թողու :

1 Ե՛ւ – հինգ օրէն եառքը ֊ Ընանիա քահանայապե-
տը ծերերուն հետ՝ ու Տերթիւղոս անուն ճար-
տասանի մը հետ իջաւ . և ատոնք կուսակալին իմա-
ցուցին իրենց ամբաստանութիւնը Պօղոսին դէմ :
2 Ու երբոր կանչեցին անիկայ , Տերթիւղոս սկսաւ
ամբաստանել՝ ու ըսել . Որովհետև քու ձեռքովդ
շատ խաղաղութիւն , ու քու խնամքովդ ատ ազգին
բաներուն ալէկ կարգադրութիւնը կը վայելենք ,
3 Ամէն կերպով ու ամէն տեղ բոլորովին գոհ ըլլա-
լով՝ շնորհակալ ենք՝ ո՛վ պատուական Փելիքս :
4 Բայց չըլլայ որ ալ աւելի ձանձրութիւն տամ
քեզի , կ՚աղաչեմ որ քու քաղցրութեամդ մեզի
ականջ դնես , որ համառօտաբար պիտի խօսինք :
5 ֊ Վնչու որ մենք աս մարդը գտանք ապականիչ և
խռովարար բոլոր ֊ երեաներուն՝ որ աշխարհիս մէջ
6 են , և ՚Նազովրեցւոց աղանդին առաջնորդ . ֊ Որ
տաճարն ալ ուզեց պղծել . որն որ բռնեցինք ,

֊ ԳԼ . խա . 39 ։
՚ ԳԼ . խդ . 1 , 10 ։ խե . 16 ։
՚ Մատ . իէ . 27 ։
֊ ԳԼ . խա . 27 ։
֊ ԳԼ . խդ . 2 , 30 , 35 ։ խե . 2 ։
֊ ՂՈՒ . խդ . 2 ։ ԳԼ . չ . 13 ։ ժգ . 20 ։ ժէ . 6 ։ խա . 28 ։ ա Պետ . բ . 12 , 15 ։
֊ ԳԼ . խա . 28 ։

Է ու մեր օրէնքին համեմատ ուզեցինք դատաստանը
7 ընել · Բայց Ղ Լիսիաս հազարապետը եկաւ մեծ
8 բռնութեամբ մեր ձեռքէն առաւ , և Է հրամայեց
բրաւ՝ որ անոր դատախազները քեզի գան , որն որ
դուն քննելով՝ կարող պիտի ըլլաս տեղեկանալ
ան ամէն բաներուն , որոնց համար մենք ամբաս-
9 տանութիւն կ՝ընենք ատոր վրայ : Հրեաներն ալ
ամենը միկ եղած՝ ըսին թէ Ընդունելի է :
10 Պաւղոս տուաւ Պօղոս (երբոր կուսակալը
անոր աչք ըրաւ որ խօսի ·) Գիտնալով որ շատ
տարիներէ հետէ դուն այս ազգին դատաւորն ես ,
աւելի յոժարութեամբ ինծի վերաբերեալ բան-
11 բուն համար պատասխան կու տամ · Որովհետև
կրնաս դիտնալ որ ես տասներկու օրէն աւելի չէ
քանի որ Երուսաղէմ եկայ երկրպագութիւն ընե-
12 լու : Է Եւ զիս տաճարին մէջ մէկու մը հետ վիճա-
բանութիւն ընելու վրայ՝ կամ բազմութիւնը մէկ-
տեղ ժողված չգտան , ո՛չ ալ ժողովարաններուն
13 մէջ , և ո՛չ քաղաքին մէջ · ո՛չ ալ կրնան ա-
պացուցանել ան բաները , որոնց համար հիմա ամ-
14 բաստանութիւն կ՝ընեն ինծի դէմ : Բայց սա կը
խոստովանիմ քեզի՝ թէ ըստ ձամբուն համեմատ
որ սատնք հերձուած կ՝ըսեն , ես անոնցմէ կը պաշ-
տեմ իմ Էհայրենի Աստուածս , հաւատալով ան
ամէն բաներուն՝ որ Օրինաց և մարգարէից մէջ
15 գրուած են : Է Եւ յոյս ունիմ առ Աստուած՝ ինչ-
պէս որ սատնք ալ ակնկալութիւն ունին , որ մե-
ռելոց յարութիւն պիտի ըլլայ , Ը թէ՛ արդարոց
16 թէ և թէ մեղաւորներուն : Ի Եւ ես սա բանիս
համար կը ջանամ , որ ամէն ատեն մաքուր

Է Ց՝ղ · ժբ · 31 ։
Ը Գլ · իա · 33 ։
Թ Գլ · իգ · 30 ։
Ժ Հմր 17 ։ Գլ · իա · 26 ։
ԺԱ Գլ · իե · 8 ։ իբ · 17 ։
ԺԲ Տես Ամոլ · ը · 14։ Գլ · թ · 2։
Ի Ր Տիմ · ա · 3 ։
Լ Գլ · իգ · 22 ։ իբ · 28 ։
Խ Գլ · իգ · 6 ։ իգ · 6 · 7 ։ իբ · 20։
Ծ Դան · ժբ · 2 ։ Ց՝ղ · ե · 28 ։ 29 ։
Կ Գլ · իգ · 1 ։

խղճմտանք ունենամ Աստուծոյ առջեւը՝ ու մարդոց
17 առջեւը : Արդ՝ ես շատ տարիներէ ետեւ ողբակ իմ
ազգիս ողորմութիւններ բերելու , ու ընծաներ
18 պաղատ . Ի Դամասկոս քաղաքը Արհետայի Էթնաներ
դիս տաճարին մէջը մարդուած գտան՝ ձէռ բռազմու-
19 թիւնով եւ ձէռ ամբոխով , զոր անոնց պէտք էր
առջեւդ գալ՝ ու ամբաստանութիւն ընել , թէ որ
20 իմ վրայիս քեռ- բան մը ունէին . Կամ թէ ա-
նոնք իրենք թող ըսեն՝ ինչ անիրաւութիւն գտան
21 իմ վրաս , երբոր առեւանը կայներ էի . Միայն թէ
ես մէկ խօսքիս համար՝ որ երբ մէջերնին կայներ էի ,
կանչեցի թէ , Ես Յարութեանը համար ես
22 այսօր ձեզմէ կը դատուիմ : Ու Փելիքս ուրիշ
անգամի թողուց անոնք . քանզի որ աղէկ տեղե-
կութիւն ունէր այն ճամբուն վրայով . ու ըսաւ .
Երբոր Լիսիաս հազարապետը Հռոմ իջնէ , պիտի
23 քննեմ ձեր դործը : Ու հարիւրապետին հրաման
ըրաւ որ զանիկայ պահէ , և ընդարձակութիւն
ասայ , ու իրենցմէն մէկը չարդիլէ անոր ազատա-
րարութիւն ընելէն կամ անոր քովը երթալէն :
24 Ու քանի մը օրէն ետեւ Փելիքս եկաւ իր Դրու-
սիլլա կնկանը հետ՝ որ Հրէայ էր , ու Պօղոսը
կանչել տուաւ , և լսեց անկէ այն հաւատքին
25 համար՝ որ Յիսուսի վրայ է : Ու երբոր
անկէց արդարութեան՝ ու ժուժկալութեան՝ և
դալու դատաստանին վրայով կը խօսէր , Փելիքս
զարհուրելով պատասխան տուաւ . Դուն հիմա
դնա , ու երբոր ժամանակ ունենամ՝ ես քեզ նորէն
26 կը կանչեմ : Նաեւ յոյս ունէր՝ որ Պօղոսին կող-
մէն իրեն առակ * տրուի , անոր համար շատ ան-

ե Գլ· ժա· 29 , 30 · ի· 16 ·
Հռով· ժե· 25 · բ Կոր· ը·
4 · Գաղ· բ· 10 ·
զ Գլ· իա· 26 , 27 · իգ· 21 ·
է Գլ· իդ· 30 · իե· 16 ·
ը Գլ· իգ· 6 · իբ· 20 ·

թ Հմր 7 ·
ժ Գլ· իէ· 3 · իբ· 16 ·
ի Եւ· իդ· 8 ·
* Ո՛չափ՝ տրուի , որ զանիկայ
արձակէ ·

զամ կանչել կու տար զանիկայ՝ ու հետը կը խո-
27 սակցէր : Ասոր երկու տարի որ եղաւ , Փելիքսին
տեղը Պորկիոս Փեստոսը եկաւ . Փելիքս ալ
ը ՚ի բնականէն չնորհք ընել ուզելով , Պօղոսը
կապուած թողուց :

ԳԼ · ԻԸ

2 Հրէայք Պօղոսին դէմ ամբաստանութիւն կ'ընեն Փեստոսին
առջեւը : 8 Պօղոս պատասխան կու տայ , 11 և կայսրին կը
բողոքէ : 14 Նոքը Փեստոս անոր գործը կը պատմէ Ագրիպ-
պաս թագաւորին , 23 և Պօղոսը անոր առջեւը բերել տալով ,
25 կը ծանուցանէ թէ անիկայ մահուան արժանի բան մը
բրած չէ :

1 Ա՚րդ՝ երբոր Փեստոս իր իշխանութիւնը գաւառը
հասաւ , իրեք օրէն ետև Կեսարիայէն Երուսա-
2 ղէմ եկաւ : Ե՚ւ քահանայապետը ու ՚ի բնէ
գլխաւորները անոր խնդրուկին իրենց ամբաստանու-
3 ՚ի՚նը Պօղոսին դէմ , ու կ'աղաչէին իրեն՝ ու-
չնորհք կը խնդրէին անոր դէմ , որ զանիկայ Ե-
րուսաղէմ բերել տայ . Բ ու իրենք դարան կը
պատրաստէին ճամբուն մէջ զանիկայ սպաննելու :
4 Նայց Փեստոս պատասխան տուաւ , որ Պօղոսը
Կեսարիայի մէջ պահուի , և որ ինքը շատ չան-
5 ցած հոն պիտի երթար : Ուստի ձեզմէ որոնք որ
կարող են՝ ըսաւ , իմ հետս թող իջնեն , ե թէ
որ ան մարդուն վրայ յանցանք մը կայ , թող անոր
6 դէմ ամբաստանութիւն ընեն : Ե՚ւ հոն ութը
կամ տասը օրէն աւելի չկենալով , Կեսարիա
իջաւ . ու հետեւեալ օրը առեւանը նստելով՝ հրա-
7 ման ըրաւ որ Պօղոսը բերեն : Ե՚ւ երբոր անիկայ
եկաւ , Երուսաղէմէն իջնող ՚ի բնականները անոր չո-
լորտիքը կայնելով , ե շատ ու ծանր ամբաստանու-
թիւններ կը բերէին Պօղոսին դէմ , որոնք չէին

ը ԵԼ · իդ · 2 ։ ԳԼ · ԺԲ · 3 ։ ԻԵ · 9 , 14 ։
՚ ԳԼ · իդ · 1 ։ Հմր 15 ։
Բ ԳԼ · իդ · 12 , 15 ։
ե ԳԼ · ԺԲ · 14 ։ Հմր 18 ։
ե Մար · ԺԵ · 3 ։ Ղր · իդ · 2 , 10 ։ ԳԼ · իդ · 5 , 13 ։

8 կրնար ապացուցանել . Քանզու որ Պօղոս պատասխան կու տար թէ , Ե Ես ոչ †քէանեբուն օրինքին և ոչ տաճարին՝ ոչ ալ կայսրին դէմ յանցանք մը գրած եմ : Հապց Փեստոս ուզելով
9 որ †քէանեբուն շնորհք ընէ , պատասխան տուաւ Պօղոսին ու ըսաւ . Ե Կ'ուզե՞ս Երուսաղէմ երթալ , և հոն ատ բաներուն վրայով իմ առջեւս դատուիլ :
10 Պօղոս ալ ըսաւ . Կայսրին առեանը կայներ եմ , ուր որ պէտք է ինծի դատուիլ . ես †քէանեբուն անիրաւութիւն մը գրած չեմ , քանզի որ դուն ալ
11 աղէկ գիտես : Ը Վնասեցի թէ որ անիրաւութիւն մը և մահուան արժանի բան մը գրած եմ , ես մեռնելէն չեմ քաշուիր . բայց թէ որ չկայ իմ ձեռս ան բաներէն մէկն ալ՝ որոնց համար ատոնք ինծի դէմ ամբաստանութիւն կ'ընեն , մէկը չկրնար զիս ա-
12 տոնց շնորհել . Ե կայսրին կը բողոքեմ : Ապա ատենը Փեստոս խորհրդակիցներուն հետ խօսելով՝ պատասխան տուաւ թէ , Կայսրին բողոքեցիր , կայսրին պիտի երթաս :
13 Ե Քանի մը օր անցնելէն ետև՝ Ագրիպպաս թագաւորը և Բերնիկէն Կեսարիա եկան՝ Փեստոսը
14 ողջունելու : Ե Շատ օրեր որ հոն անցուցին , Փեստոս՝ Պօղոսին համար թագաւորին խնդրուց՝ ու ըսաւ . Ե Ոմն մարդ մը կայ՝ որն որ Փելիքս բանտարկուած թողուցեր է ,
15 Ե Որուն վրայով՝ երբոր Երուսաղէմ գացի , քահանայապետները ու †քէից ծերերը խնդրուցին ինծի . և կը խնդրէին որ անոր դէմ դատապարտութեան վճիռ տրուի :
16 Ը Որոնց պատասխան տուի՝ թէ †հռովմայեցւոց սովորութիւնը չէ մարդ մը կորսեան ընծրհել ,

† Գլ. ը. 13 , իդ . 12 , իբ . 17 ,
‡ Գլ . իդ . 27 ,
§ Հմր 20 ,
ը Հմր 25 , Գլ . ժբ . 14 , իդ . 29 , իզ . 31 ,
Ե Գլ . իզ . 32 , իբ . 19 ,
† Գլ . իդ . 27 ,
Ե Հմր 2 , 3 ,
Ը Հմր 4 , 5 ,

մինչև որ ամբաստանուածը ամբաստանողները դիմացը չունենայ , ու ան ամբաստանութեանը պատասխան տալու պատեհութիւն չտրուի իրեն :
17 Եւ սակայն երբոր անոնք իմ հետս հոս եկան , ես ամենևին չուշացուցի , հապա հետևեալ օրը առեւանը նստելով՝ հրամայեցի որ մարդը բերուին . Ընդդատաստանները ալ ներկայանալով , իմ կասկածս ըրած յանցանքներէս մէկն ալ չտեսան բերուիլը ,
19 ՚ հապա մէկ քանի խնդիրներ ունէին անոր հետ իրենց կրօնքին վրայ , և Յիսուս անուանով մեռածի մը վրայ , որուն համար Պօղոս կ'ըսէր թէ կենդանի է :
20 Ու երբոր տարակուսանքի մէջ էի ասոր բանիս քննութեանը վրայով , ըսի թէ՝ Կ'ուզե՞ս Երուսաղէմ երթալ , և հոն ասոր բաներուն համար դատուիլ :
21 Բայց Պօղոս երբոր բողոքեց՝ որ պահուի Ս. Հայրապետ հոյակին դիմացը ելլելու , հրամայեցի որ զինքը պահեն՝ մինչև որ կայսրին խրկեմ :
22 Եւ Ագրիպպաս ըսաւ Փեստոսին . Ես ալ կ'ուզէի ասոր մարդը մօտիկ ընել . ան ալ ըսաւ . Վաղը մօտիկ կ'ընես :
23 Ու հետևեալ օրը երբոր Ագրիպպաս ու Բերնիկէ մեծ հանդէսով եկան՝ ու առեւանը մտան հազարապետներով՝ և քաղաքին պատուաւոր մարդիկներովը մէկտեղ , Փեստոս ալ հրամայեց բերուիլ՝ բերին Պօղոսը :
24 Եւ ըսաւ Փեստոս . Ագրիպպա արքայ՝ և դուք ալ բոլոր մարդիկ որ մեր հետս էք , տեսէք կը տեսնէք . ասոր վրայով հրէից բոլոր բազմութիւնը ինծի ներկայացան Երուսաղէմի մէջ և հոս ալ , ու կ'աղաղակէին թէ՝
25 ՚ պէտք չէ որ ալ աւելի կենդանի ըլլայ : Բայց ես որ հասկըցայ թէ ոչինչ մեռնելու արժանի բան մը

Ե Հմր 6 ։
ՃՂ Գլ · ԻԵ · 15 ։ ԻԳ · 29 ։
Է Գլ · Լ · 15 ։
Ը Հմր 2 , 3 , 7 ։
Թ Գլ · ԻԲ · 22 ։
Ժ Գլ · ԻԳ · 9 , 29 · ԻԴ · 31 ։

ըրած չէ , ե՛ւ ինքը որ Ա՛ն հատիւս կոչուին բողո-
26 քից , որոշեցի որ խրկեմ զանիկայ · Որուն հա-
մար մէկ հաստատ բան մը չունիմ գրելու իմ տի-
րոջս · ուստի առիկայ ձեր առջեւը բերի , և մա-
նաւանդ քու առջեւդ՝ ո՛վ Ագրիպպաս արքայ , որ-
պէս զի քննութիւն ըլլալէն ետեւ՝ գրելու բան մը
27 ունենամ : Ինչու որ ինծի անվայել կ՚երեւնայ՝ որ
մէկ բանտարկեալ մը խրկեմ , և անոր վրայ
դրուածք յանցանքները չիմացընեմ :

ԳԼՈՒԽ Ի.Օ

2 Պօղոս՝ Ագրիպպասին առջեւը կը պատմէ իր վարքը իր տղայութենէն՝ ի վեր , 12 և հրաշքով իր դարձի գալը ու առաքելական պաշտօնին կանչուիլը : 24 Փեստոս չիմաը կը կոչէ զՊօղոս , բայց անիկայ պարկեշտութեամբ կը պատասխանէ : 28 Ագրիպպաս գրեթէ կը համոզուի քրիստոնեայ ըլլալու : 31 Իրարը ժողովականները կը խոստովանին անոր անմեղ ըլլալը :

1 Եւ Ագրիպպաս ըսաւ Պօղոսին . Թոյլ տրուած է քեզի
որ դուն քեզի համար խօսիս . ան ատեն Պօղոս
ձեռքը երկընցընելով՝ իրեն համար պատասխան
2 տուաւ : Թէ՛ քեանէրուն իմ վրաս ըրած բոլոր ամբաս-
տանութիւններուն համար ո՛վ Ագրիպպաս արքայ՝
կը սեպեմ , որ այսօր քու առջեւդ
3 պատասխան պիտի տամ : Մանաւանդ որ դուն
Թէ՛ քեանէրուն բոլոր սովորութիւնները և խնդիրնե-
րը ալէկ գիտես . անոր համար կ՚աղաչեմ որ եր-
4 կայմտութեամբ ինծի մտիկ ընես : Ըրդ՝ իմ
մանկութենէս ի վեր իմ ինչպէս ապրելուս՝ սկիզ-
բէն Երուսաղէմ իմ ազգիս մէջը ըլլալովս , բոլոր
5 Թէ՛ քեանները տեղեակ են : Վկանգի առաջուց ի
վեր զիս գիտեն , (թէ որ ուզեն վկայել ,) — որ
մեր կրօնքին պինտ զգուշաւոր Ճամբուն պէս ապ-
6 րեցայ եմ : Եւ հիմա ապիհանը կեցեր կը

ե Չէք 11 , 12 :
— Գլ· իբ · 3 ; իգ · 6 ; իդ · 15 , 21 ; Փիլ· գ · 5 ;
Թ Գլ· իգ · 6 ;

դատուիմ՝ Ըստուծմէ մեր հայրերուն եղած ֆ խոստ-
7 մունքին յոյսին համար . Որ ժ մեր տասներկու
ցեղը անդադար ֆ գիշեր ու ցորեկ պաշտելով՝ ղկը
յուսան անոր հասնելու . Ես աս յոյսին համար
՚ի բեանեցին կ՚ամբաստանուիմ՝ իմ Ագրիպպա
8 արքայ : Ինչ . չհաւատացուիս բան կ՚երևնայ
ձեզի՝ թէ Ըստուած մեռելները կը յարուցանէ :
9 ֆ Ես ինքնս ալ ինծի պարտք կը սեպէի Յիսու
Նազովրեցիին անունը դէմ շատ բաներ ընել՝
10 ժ Որ ըրի ալ Երուսաղէմի մէջ . և ք բահանայա-
պետներէն իշխանութիւն առած՝ սուրբերէն շատ-
ը բանտարկեցի , ու անոնց սպանուած ատենը
11 հաւանութիւն տուի : ֆ Ու բոլոր ժողովարան-
ներուն մէջը շատ անգամ զանոնք պատժելով՝ կը
բռնադատեի որ հայհոյեն , և անոնց դէմ սաստիկ
կատղած՝ մինչև օտար քաղաքները կը հալածէի :
12 ֆ Ասանկով երբոր Դամասկոս ալ կ՚երթայի՝ քա-
հանայապետներէն իշխանութիւն ու հրաման ա-
13 ռած , Կէս օրուան ատենը ճամբուն վրայ՝ ո՛վ ար-
քայ , երկինքէն լոյս մը տեսայ արևէն լուսաւո-
րութենէն աւելի՝ բոլորտիքս ծագած , նաև անոնց
14 բոլորտիքը՝ որ իմ հետս կ՚երթային : Ու երբոր
մենք ամենքս գետինը իջանք , ձայն մը լսեցի որ
Եբրայական լեզուով ինծի կ՚ըսէր . Սաւուղ՝ Սաւ-
ուղ , ինչո՞ւ զիս կը հալածես . դժուար բան է
15 քեզի խթանի դէմ կլոց զարնել : Ես ալ ըսի .
Դուն ո՞վ ես՝ Տէր . և անիկայ ըսաւ . Ես եմ Յի-

ֆ Ծն . գ . 15 ։ իբ . 18 ։ իզ . 4 ։ խթ . 10 ։ ր Օր . ժը . 15 ։ ր թագ . է . 12 ։ Սաղ . ճլը . 11 ։ Ես . գ . 2 ։ է . 14 ։ թ . 6 ։ ի . 10 ։ Երեմ . իդ . 5 ։ լգ . 14 ։ 15 ։ 16 ։ Եզեկ . լդ . 23 ։ լէ . 24 ։ Դան . թ . 24 ։ Միք . է . 20 ։ Գլ . ժգ . 32 ։ Հաւ . ժե . 8 ։ Տիտ . բ . 13 ։

ժ Ցակ . ա . 1 ։
ք Ղկ . բ . 37 ։ ա Տիմ . ե . 5 ։ ա թես . գ . 10 ։
ղ Փիլ . գ . 11 ։
ֆ Ցոհ . ժգ . 2 ։ ա Տիմ . ա . 13 ։
ը Գլ . բ . 3 ։ Գաղ . ա . 13 ։
ի Գլ . թ . 14 , 21 ։ իբ . 5 ։
ձ Գլ . իբ . 19 ։
ղ Գլ . թ . 3 ։ իբ . 6 ։

16 առաքը՝ որ դուն կը հալածես. Քայց ելլե՛ ու ոտքիդ
վրայ կայնէ. ինչու որ ասոր համար քեզի երեցայ,
Որ քեզ ձեռք առնեմ պաշտօնեայ և վկայ ընելու
ան բաներուն՝ որ տեսար, ու ան բաներուն՝ որոնց-
17 մով պիտի երևնամ քեզի, Հնեզ ազատելով աս
ժողովուրդէն ու հեթանոսներէն, Ի որոնց հիմա
18 քեզ կը խրկեմ, Ընոնց աչքերը բանալու,
Խաւարէն՝ լոյսի, ու Սատանայի իշխանութենէն
Աստուծոյ դարձընելու, Որ անոնք մեղայ թո-
ղութիւն առնեն, և սուրբերուն հետ ժառանգիկ
19 ըլլան՝ ինծի հաւատալով: Ուստի Ագրիպպա
արքայ՝ ան երկնային տեսիլքին անհնազանդ չեղայ
20 Եա. Ա ապա առաջ Դամասկոս ու Երուսաղէմ
եղողներուն, և բոլոր Ա երկրամասի երկիրը ու հե-
թանոսներուն քարոզեցի որ ապաշխարին, ու Ա-
ստուծոյ դառնան, Ե և ապաշխարութեան արժա-
21 նաւոր գործերը գործեն: Ա ս պատճառով Յ Ա ը-
րկանները զիս տաճարին մէջը բռնեցին, և կը ջա-
22 նային որ սպաննեն: Սակայն Աստուծմէ օգնու-
թիւն հասնելով՝ մինչև աս օրս ալ մնացի, պզտի-
կին ու մեծին վկայութիւն տալով, բան մը չգրու-
ցելով ան բաներէն զատ՝ որ Ժ մարգարէներըլ և
23 Ն Մովսէս խօսեցան թէ պիտի ըլլային. Ո Թէ
Քրիստոս պիտի չարչարուէր, և թէ անիկայ
պիտի առաջ մեռելներէն յարութիւն առած՝ Ռ լոյս

Ե Գլ. իբ. 15։
Զ Գլ. իբ. 21։
Է Ե՝. լե. 5։ խբ. 7։ Ղու. ա. 79։ Ցօհ. բ. 12։ բ Կոր. գ. 4։ Եփե. ա. 18։ ա Թես. ե. 5։
Ը բ Կոր. գ. 14։ Եփե. գ. 18։ և. 8։ Կող. ա. 13։ ա Պետ. բ. 9, 25։
Թ Ղու. ա. 77։
Ժ Գլ. ի. 32։
Ի Եփե. ա. 11։ Կող. ա. 12։
Լ Գլ. թ. 20, 22, 29։ ժա. 26։ ժգ. ժգ. ժգ. ժէ. ժը. ժթ. ի. իա։
Խ Մատ. գ. 8։
Ծ Գլ. իա. 30, 31։
Կ Ղու. իգ. 27, 44։ Գլ. իդ. 14։ իը. 23։ Հռով. գ. 21։
Հ Ցօհ. է. 46։
Ձ Ղու. իգ. 26, 46։
Ղ ա Կոր. ժէ. 20։ Կող. ա. 18։ Ցայտ. ա. 5։

պիտի քարոզէը ժողովուրդին ու հնթանումներուն :
24 Ու քանի որ անիկայ առանկ պատասխան կուտար իրեն համար , Փեստոս բարձր ձայնով մը ըսաւ . Կ՚ընդ խելագարիս Պօղոս . շատ կարդացողութիւնդ քեզ կը յիմարեցնէ : Պօղոս ալ
25 ըսաւ . Ես չեմ խելագարիր՝ ո՛վ պատուական Փեստոս , հապա ճշմարտութեան և զգաստութեան
26 խօսքեր կը զրուցեմ : Գիտէ ասոնք թագաւորը գիտէ , որուն առջեւը ես ալ համարձակ կը խօսիմ . ինչու որ չեմ կարծեր թէ ասոնցմէ մէկ բան մը անկէ ծածկուած ըլլայ . վասն զի ասիք
27 մէկ անկիւնի մը մէջ եղած չէ : Արդարէնեռուն կը հաւատաս Ագրիպպա արքայ . գիտեմ որ կը
28 հաւատաս : Ու Ագրիպպաս ըսաւ Պօղոսին . Քիչ մնայ որ զիս համոզես քրիստոնեայ ըլլալու :
29 Պօղոս ալ ըսաւ . Աստուծմէ կը խնդրեի որ թէ քիչով և թէ շատով՝ չէ թէ միայնակ դուն , հապա ամէնքն ալ՝ որ այսօր ինծի կը լսեն , անանկ ըլլան իսաոր որ ես եմ , աս կապերէս զատ :
30 Ետքի վրայ ելաւ թագաւորը և կուսակալը ու Ներբնիկէն , և անոնք որ իրենց հետը նստեր էին :
31 Ու դուրս ելլելէն ետև , իրարու հետ խօսկցան ու ըսին թէ , Այս մարդը մեռնելու կամ կապուելու
32 արժանի բան մը չըներ : Ագրիպպաս ալ Փեստոսին ըսաւ . Կարելի էր աս մարդը արձակել , Կեսարին բողոքած չըլլար :

ա Ղու . բ . 32 :
ե գ Թագ . թ . 11 : Ցօհ . ժ . 20 : ա Կոր . ա . 23 : բ . 13 , 14 : գ . 10 :
ը ա Կոր . է . 7 :
թ Գե . իգ . 9 , 29 : իե . 25 :
ի Գե . իե . 11 :

ԳԼ . ԻՀ

1 Պօղոս նաւով ճամբայ կ՚ելլէ Հռոմ երթալու . 10 կը նախազգուշացնէ ճամբուն վտանգները , 11 բայց իր խօսքին չեն հաւատար : 14 Մակայն ալեկոծութեան կը պատահին , 41 և նաւաբեկութիւն կը կրեն , 44 բայց ամէնքն ալ անվտանգ ցամաքը կ՚ելլեն :

1 Երբոր ~ որոշուեցաւ որ նաւով Իտալիա երթանք,
Պօղոս և ուրիշ քանի մը կապուածներ յանձ-
նեցին Հարիւրապետի մը՝ որուն անունը Յուլիոս
2 էր, Աւգոստեան գունդէն։ Եւ մէկ Ադրամին-
ատցի նաւ մը մնայնելով՝ ճամբայ ելանք, ու Ասիայի
կողմերէն պիտի նաւէինք. Թեսաղոնիկէէն եղող
Բ Արիստարքոս Մակեդոնացին ալ մեր հետն էր։
3 Եւ հետեւեալ օրը Սիդոն իջանք. ու Յուլիոս
մարդասիրութիւն ցուցընելով Պօղոսին՝ Հրաման
տուաւ որ բարեկամներուն երթայ, ու դարման
4 գտնէ։ Եւ անկէ ելլելով՝ Կիպրոսին վարի կողմէն
5 նաւեցինք՝ հովը դէմ ըլլալուն համար։ Ետքը
Կիլիկիայի ու Պամփիւլիայի ծովուն միջտեղէն
6 նաւելով՝ Լիկիայի Միւռա քաղաքը իջանք։ Եւ
հարիւրապետը հոն Աղեքսանդրացի նաւ մը գտնե-
լով՝ որ Իտալիա կ'երթար, մեզ անոր մէջ մըտ-
7 ցուց։ Եւ շատ օրեր կամաց կամաց նաւելով՝ հա-
զիւ թէ Կնիդոսին քովերը հասանք. և հովը մեզի
դէմ ըլլալով՝ Կրետէին վարի կողմէն Սաղմոնայի
8 քովէն նաւեցինք։ Եւ դժուարաւ անկէ անցնելով՝
մէկ տեղ մը եկանք, որ Գեղեցիկ նաւահանգիստ
կ'ըսուէր, որուն մօտ էր Լասեա քաղաքը։
9 Ու երբոր շատ ժամանակ անցաւ, և նաւելն ճամ-
բայ ելլելն ալ վտանգաւոր էր, Դ ծոմին առեն
ալ արդէն անցած ըլլալով, Պօղոս խրատ կու-
10 տար, Եւ կ'ըսէր անոնց. Արդիկ՝ ես կը տեսնեմ
որ այս նաւելս ճամբայ ընելը տառապանքով ու շատ
վնասով պիտի ըլլայ, ոչ թէ միայն բեռին ու
11 նաւին՝ հապա մեր անձերուն ալ։ Բայց հարիւրա-
պետը աւելի նաւապետին և նաւավարին մտիկ կ'ը-
12 նէր, քան թէ Պօղոսին խօսքերուն։ Եւ որովհետև
այն նաւահանգիստը յարմար չէր ձմեռը հոն անցը-
նելու, շատերը խորհեցան անկէ երթալ, որ

~ Գլ. իե. 12, 25։
Բ Գլ. ժթ. 29։
Դ Գլ. իդ. 23։ իը. 16։
Դ Գլ. իդ. 27, 29։

գուցէ կարող ըլլան փխենիկէ հասնելու ու ձմեռը հոն կենալու, որ Արեւմէի նաւահանգիստ մըն է, ու դէպ ՚ի հարաւ և արեւմուտեան հիւսիս կը նայի։
13 Ու երբոր հարաւային մեղմ հով մը փչեց, կար-
ծելով թէ իրենց դիտաւորութիւնը հասեր են, ձամբայ ելան՝ ու Արեւէին քովերէն կ՚անցնէին։
14 Ու շատ առնն չանցած՝ մրրկալից հով մը ելաւ ա-
15 նոր դէմ, որ Եւրակիկլոն կ՚ըսուի։ Երբոր նաւը յափշտակուեցաւ, և հովին դէմ չկրցաւ դիմանալ,
16 թող տուած կ՚երթայինք ու կու գայինք. Ու դէպ ՚ի մէկ փոքր կղզիի մը եռանի կողմը դիմելով՝ որ Կղօդա կ՚ըսուէր, հազիւ կրցանք մակոյկը բռնել։
17 Որն որ առին՝ ու օգնութիւններ գործածելով նաւը տակէն կապեցին. և վախնալով որ չըլլայ թէ *յորձանուտը իյնան, առագաստը իջեցուցած՝ ա-
18 նանկ կ՚երթային ու կու գային։ Ու սաստիկ ալէ-
կոծութեան մէջ որ էինք, հետեւեալ օրը բեռները
19 դուրս նետեցին։ Ու երրորդ օրը Ե նաւին գործիք-
20 ները ձեռքովնիս դուրս նետեցինք։ Ու երբոր շատ օրեր ո՛չ արեւ՝ ո՛չ ալ աստղեր կ՚երեւնային, և փո-
թորիկը քիչ չէր վրանիս, ալ բոլորովին մեր ա-
21 զատութեան յոյսը վերցաւ։ Ու որովհետեւ շատ օրերէ ՚ի վեր անօթի էին, ան ատենը Պօղոս ա-
նոնց մէջը կայնելով՝ ըսաւ. Ով մարդիկ՝ պէտք էր ձեզի որ ինծի մտիկ ընէիք, ու Արեւէէն չելլէիք,
22 և ասանգամներն ու վնասը չտանէիք։ Ու հիմա ձեզ կը յորդորեմ որ սիրտ առնէք, քանզի ձեզմէ մէկուն անձին վնաս մը պիտի չըլլայ՝ բայց միայն
23 նաւին. Զի նեղու որ ասանգիստ երեցաւ ինծի ան Աստուծոյն հրեշտակը, որ ես անոր եմ՝ Ե ու պա-
24 տարիկ կը պաշտեմ. Ու ըսաւ. Մի վախնար Պօղոս՝ կայսրին դիմացը պէտք է որ ելլես դուն. և

* Կ՚ուզէ ծանծաղուտը

Ե Ծննդ. ա. 5։

Զ Գլ. իգ. 11։
Է Դան. գ. 16։ Հռոմ. ա. 9։
ը Տիմ. ա. 3։

ահա Աստուած քեզի շնորհեց ան ամէնը՝ որ քու
25 հետդ նաւին մէջն են : Ուստի մնդրեմ՝ սիրտ առէք.
ընչու որ ես կը հաւատամ Աստուծոյ՝ որ ասանկ
պիտի ըլլայ , ինչպէս որ ինծի պրուդուեցաւ .
26 Անոյն թէ պէտք է որ ի մէկ կղզի մը իյնանք :
27 Ու երբոր տասնուչորսերորդ գիշերն էր որ Ադ-
րիական ծովուն մէջ կը տարուբերէինք , կէս
գիշերին նաւաստիները կը կարծէին թէ մէկ
28 երկրի մը մօտեցեր են . Ու գնատակը ձգելով՝ քսան
դրկաչափ գտան . ու քիչ մըն ալ յառաջ երթա-
լով՝ նորէն ձգեցին , և տասնուհինգ դրկաչափ դը-
29 տան . Ու վախնալով՝ որ չըլլայ թէ քարոտ տե-
ղուանք իյնան , ետևի կողմէն չորս խարիսխ ձգե-
30 ցին , և առտու ըլլալուն կը փափաքէին : Յակ
նաւաստիները նաւէն փախչիլ ուզելով՝ մակոյկը
ծովը իջեցուցին , պատճառելով որպէս թէ առջևի
31 կողմէն ալ խարիսխներ պիտի ձգեն : Պայց Պօ-
ղոս ըսաւ հարիւրապետին ու զինուորներուն . Եթէ
որ տուները նաւին մէջը չկենան՝ դուք չէք կրնար ա-
32 զատիլ : Ան ատեն զինուորները մակոյկին
լուանները կտրեցին , և թողուցին որ դուրս իյ-
33 նայ : Ու երբոր առտու ըլլալու վրայ էր , Պօղոս
կ'աղաչէր ամենուն որ կերակուր ուտեն , ըսելով .
Այսօր տասնուչորս օր է՝ որ դուք սպասելով անօ-
34 թի մնացեր էք , ու բան մը կերած չէք : Ուստի
կ'աղաչեմ ձեզի որ կերակուր ուտէք . ինչու որ աս
ալ ձեր ազատութեանը համար է , քանզի ձեզմէ
35 մէկուն գլուխն մազ մը պիտի չկորսուի : Ու այս-
պէս ըսելով , հաց առաւ , ու ի ամենուն առջևը
Աստուծմէ գոհացաւ , և կտրելով սկսաւ ուտել :
36 Ու ամէնն ալ սիրտ առին , ու իրենք ալ կերա-

ե Գոր . ա . 45 ; Հռով . դ . 20 , 21 ; բ Տիմ . ա . 12 ;
զ Գլ . իբ . 1 ;
է գ Թագ . ա . 52 ; Մատ . ժ . 30 ; ը Գոր . ժբ . 7 ; իա . 18 ;
ա Թագ . թ . 13 ; Մատ . ժե . 36 ; Մար . բ . 6 ; Ցօհ . գ . 11 ; ա Տիմ . դ . 3 , 4 ;

37 կուբ կերան : Եւ նաւին մէջը ամէնքս երկու հա-
38 րիւր եօթանասունվեց հոգի էինք : Երբոր կըշ-
տացան կերակուրով՝ նաւը թեթեւցուցին՝ ցորենը
ծովը թափելով :
39 Ու երբոր առաւօտ եղաւ , ցամաքը չէին ճանչ-
նար , միայն թէ մէկ ծոց մը կը նշմարէին որ ծո-
վեզերք ունէր , ու կը խորհէին որ եթէ կարելի է
40 նաւը անոր մէջը մղեն : Եւ խարիսխները կտրե-
լով՝ ծովը ձգեցին , ուղկերուն կապերը թուլ-
ցուցին , և առագաստը հովին բանալով՝ դէպ՝ի
41 ան ծովեզերքը կ՚երթային : Եւ անանկ տեղ մը
իյնալով որ երկու կողմը ծով էր , Նաւը նստե-
ցուցին . և նաւին առջևի կողմը խրելով՝ անշարժ
մնաց , ու ետևի կողմը ալիքներուն սաստկու-
42 թենէն կը քակուէր : Զինուորներն ալ խոր-
հուրդ ըրին որ կապուածները սպաննեն , որ չըլ-
43 ալ թէ մէկը լողալ՝ ու փախչի : Բայց հարիւրա-
պետը որ Պօղոսը ազատել կ՚ուզէր , արգիլեց
զանոնք ան խորհուրդէն , և հրամայեց որ՝ թէ
որոնք որ կրնան լողալ , թող առնեն առաջ նե-
44 տուին ու ցամաքը ելլեն . Եւ մնացածները՝ ոմանք
տախտակներով , և ոմանք նաւին ո՚րէ բաներով՝
և այսպէս Ի ամէնը ազատեցան՝ ցամաքը ելան :

ԳԼ . ԻԸ

1 Պօղոս և իր ընկերները՝ նաւարեկութենէն ետքը մարդասի-
րութիւն կը տեսնեն բարբարոսներէն : 5 Իժ մը Պօղոսին
ձեռքը կը բռնէ , բայց չվնասեր : 8 Պօղոս շատ հիւանդներ
կը բժշկէ կղզիին մէջ . 11 ճամբայ կ՚ելլէ Հռոմ երթալու .
17 կ՚իմացընէ Հրէից՝ իր գալուն պատճառը . 24 իր քարո-
զութեամբը ոմանք կը հաւատան Քրիստոսի , ոմանք ալ չեն
հաւատար . 30 այսու ամենայնիւ երկու տարի կը քարոզէ
Հռոմայ մէջ :

1 Ու երբոր ազատեցան՝ գիտցան որ — ան կղզիին
անունը Մելիտէ էր . Ի և բարբարոսները քիչ

Ե Ր Կոր . ժա . 25 :
Ի Հմր 22 :
— Գլ . իե . 26 :
Բ Հռով . ա . 14 : ա Կոր . ժգ . 11 : Կող . գ . 11 :

2 մարդասիրութիւն չցուցուցին մեզի . Քանզի որ
կրակ վառեցին , և մեզ ամէնքս ալ ընդունեցին՝
վասնիոյ հասած անձրեւին համար , ու ցուրտին հա-
3 մար : Ու երբոր Պօղոս շատ մը խոխ ժողվեց , և
կրակին վրայ դրաւ , տաքութենէն իժ մը ելաւ՝
4 անոր ձեռքը բռնեց : Խարբարոսներն ալ երբոր
անոր գազանը տեսան անոր ձեռքին կախուած՝ իրա-
րու կ'ըսէին . Ընչուշտ ասիկայ մարդասպան մըն
է , որ թէպէտ ծովէն ազատեցաւ , բայց իրաւուն-
5 քը թող չտուաւ որ ապրի : Նակ անիկայ գազանը
կրակին մէջը թօթափելով՝ † իրեն մէկ վնաս մը չե-
6 ղաւ : Ու անոնք կը սպասէին որ անիկայ ուռենայ՝
կամ յանկարծակի մեռած իյնայ . բայց երբոր
շատ մը սպասեցին , ու տեսան որ իրեն վնաս մը
չեղաւ , կարծիքնին փոխելով , ‡ կ'ըսէին թէ աս-
7 տուած մըն է : Նո ան տեղին բոլորտիքը կղզի-
ին դլխաւոր մարդուն ագարակները կային , ո-
րուն անունը Պոպղիոս էր . որ ինքը մեզ ընդու-
նեց՝ և իրեք օր հիւրասիրութեամբ իր քովը պա-
8 հեց : Ու եղաւ որ Պոպղիոսին հայրը ջերմով և
թանչքով հիւանդացած պառկած էր . ու Պօղոս
անոր քովը մտաւ , և § աղօթք ընելով՝ ձեռքերը
9 վրան դրաւ , ու բժշկեց զանիկայ : Ու երբոր ա-
սիկայ եղաւ , ուրիշ հիւանդներ որ ան կղզիին
10 մէջն էին , կու գային և կը բժշկուէին . Որոնք
շատ † պատիւներով ալ մեզ պատուեցին , ու եր-
թալու առնենիս՝ պէտք եղած բաներնիս տուին :
11 Նո իրեք ամիսէնետև Աղէքսանդրացի նաւով մը
ձմրեայ եղանք , որ ձմեռը ան կղզին անցուցեր էր ,
12 ու Կիռսկուրացւոց նշանը ունէր : Նո Սիրակու-
13 սա իջնելով՝ իրեք օր հոն կեցանք : Ընկէ ալ

† Մատ . ժզ . 18 ; Ղու . ժ . 19 ;
‡ Գլ . ժզ . 10 ;
§ Ցակ . ե . 13 , 15 ;

¶ Մատ . զ . 5 ; է . 32 ; ժզ . 18 ; Ղու . զ . 41 ; Գլ . ժԹ . 11 , 12 ; ա Կոր . ժբ . 9 , 28 ;
† Մատ . ժե . 6 ; աՏիմ . ե . 17 ;

պատրաստ մը ընելով՝ [ե]ռեքիոն հասանք. և մէկ օրէն
հետև որ հարաւ փչեց, երկրորդ օրը Պաութիոսս և-
14 կանք: Ու հոն եղբայրներ գտանք, որոնք աղաչե-
ցին որ եօթը օր իրենց քովը մնանք. ու հետը [ը]ր-
15 ոմմ եկանք: Ես անկէ եղբայրները երբոր մեր
վրայով լսեցին, մեզ դիմաւորելու եկան մինչև
Ապիոսի վաճառանոցը՝ ու Երեք պանդոկները. և
Պօղոս անոնք տեսնելով, գոհութիւն տուաւ Աս-
տուծոյ, և սիրտ առաւ:
16 Ու երբոր [ը]ռոմմ մտանք, հարիւրապետը կա-
պուտածները զօրապետին յանձնեց. բայց Պօղոսին
հրամուն եղաւ որ իր պահապան զինուորին հետ
17 զատ կենայ: Ու եղաւ որ երեք օրէն հետև անոնց
[ը]րէից գլխաւորները կանչեց. ու երբոր ժողովն
եկան՝ ըսաւ անոնց: Արդի՛ք եղբայրնե՛ր, ես ժո-
ղովուրդին կամ հայրենական սովորութեանց դէմ
բան մը չըրած, [բ]Երուսաղեմէն կապուտած՝ [ը]ռո-
18 մայեցւոց ձեռքը մատնուեցայ. Որոնք երբոր զիս
քննեցին, ուզեցին որ արձակեն. քանզու որ իմ
19 վրաս մեռնելու յանցանք մը չկար: Բայց երբոր
[ը]րեանները հակառակ կեցան, ես ստիպ եղաւ որ
կայսրին բողոքիմ, չէ թէ իմ ազգիս դէմ ամբաս-
20 տանութիւն մը ունենալով պէս: Վասն այս պատ-
ճառով աղաչեցի որ ձեզ տեսնեմ՝ ու ձեզի խօսիմ.
քանզու որ Իսրայէլի յոյսին համար ես [բ]աս շղթան
21 վրաս ունիմ: Անոնք ալ ըսին իրեն. Մենք քու վրա-
յովդ [ը]րեաստանէն ոչ թուղթեր առինք, և ոչ
եղբայրներէն մէկը հոս գալով՝ քու վրայովդ չարու-
22 թիւն մը պատմեց կամ խօսեցաւ: Բայց կ'ուզե-
նք որ քեզմէ լսենք՝ թէ դուն ինչ մտքի վրայ ես.
քանզու որ մենք սա աղանդին վրայով տեղեկացած

ը Գլ. իդ. 25, իե. 3,
ի Գլ. իդ. 12, 13, իե. 8,
ա Գլ. իա. 33,
բ Գլ. իբ. 24, իդ. 10, իե. 8, իզ. 31,
գ Գլ. իե. 11,
դ Գլ. իզ. 6, 7,
ե Գլ. իզ. 29, Եփե. գ. 1, գ. 1, գ. 20, ր Տիմ. ա. 16, բ. 9, Փիլիմ. 10, 13,

23 ենք՝ որ ամէն տեղ սաոր դէմ կը խօսին : Ու
մէկ օր մը առնելով անոր՝ շատերը անոր գա-
ցին իր բնակած տեղը , հորոնց Աստուծոյ թագա-
ւորութիւնը կը ծանուցանէր վկայութիւնով , և
կը համոզէր զանոնք Յիսուսի վրայով ե՛ւ Մովսէսին
օրէնքէն ու մարգարէներէն՝ առաւօտուընէ մինչև իրի-
24 կուն : Ու ոմանք կը հաւատային ըսածներուն ,
25 ու ոմանք չէին հաւատար : Ու իրարու հետ չհիա-
նալով գացին՝ երբոր Պօղոս մէկ խօսք մը ըսաւ ,
թէ Հոգին Սուրբ ազէկ խօսեցաւ մեր հայրերուն՝
26 Եսայի մարգարէին ձեռքովը , Ու ըսաւ . Գնա
առ ժողովուրդին՝ ու ըսէ . Լսելով պիտի լսէք՝ ու
չհմանաք , և տեսնելով պիտի տեսնէք՝ ու չտես-
27 նէք . Վասն որ առ ժողովուրդին սիրտը թանձրա-
ցաւ , և իրենց ականջներովը ծանր լսեցին , ու աչ-
քերնին գոցեցին , որ չըլլայ թէ իրենց աչքերովը
տեսնեն , ու ականջներովը լսեն , և սրտերովը
իմանան , ու դարձի գան , և ես բժշկեմ զանոնք :
28 Ուստի յայտնի ըլլայ ձեզի՝ որ Աստուծոյ փրկու-
թիւնը հեթանոսներուն խրկուեցաւ , և անոնք
29 մանկ պիտի ընեն : * Ու երբոր առ պրուցեց ,
Հրեաները դուրս եկան , շատ վիճաբանութիւն
ունենալով ի՛ներնին :

30 Ու լման երկու տարի իր վարձքով բռնած տունը
31 կեցաւ . Ու իրեն եկողներուն ամէնը կ՛ընդունէր .
32 ՚ Անը քարոզէր Աստուծոյ թագաւորութիւնը , և
Տէր Յիսուս Քրիստոսի վրայով առանց արգիլուե-
լու կը սորվեցընէր բոլոր համարձակութիւնով :

ե Ղուկ . բ . 34 ։ Գա . իգ . 5 ։ 14 ։ ա Պետ . բ . 12 ։ գ . 14 ։
զ Ղուկ . իգ . 27 ։ Գա . ժէ . 8 ։ ժթ . 8 ։
է Տես գա . իգ . 6 . 22 ։
ը Գա . ժգ . 4 ։ ժէ . 4 ։ ժթ . 9 ։ Ես . գ . 9 ։ Երեմ . ե . 21 ։ Եզեկ . ժբ . 2 ։ Մատ . ժգ . 14 . 15 ։ Մար . գ . 12 ։ Ղուկ . բ . 10 ։ Յով . ժբ . 40 ։ Հռով . ժա . 8 ։
ժ Մատ . իա . 41 . 43 ։ Գա . ժգ . 46 . 47 ։ ժբ . 6 ։ իբ . 21 ։ իգ . 17 . 18 ։ Հռով . ժա . 11 ։
* Ոմանք չեն դներ սա 29 համարը ։
ի Գա . գ . 31 ։ Եփես . գ . 19 ։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂԱՍԻ ԸՆԸՂԵԼՈՅՆ

ԵՒ ՓՈՒՈՂՄԸՑՆՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Պօղոս առաքեալ կը ծանուցանէ Հռոմէացեաց՝ իր առաքելական պաշտօնին կանչուիլը, 9 նաեւ իր սրտին փափաքը անոնց երթալու, 16 եւ թէ ինչ է իր քարոզած աւետարանը, ու աւետարանին յուշացած արդարութիւնը. 18 թէ Աստուած բարկացած է ամէն տեսակ մեղքի դէմ, 21 եւ թէ հեթանոսներուն մեղքերը ինչ է։

1 Պօղոս՝ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ՝ առաքեալ ընտրեալ կանչուած, Աստուծոյ աւետարանին
2 համար որոշուած, (Ան որ առաջուց իր մարգարէներուն ձեռքովը սուրբ գիրքերով խոստա-
3 ցաւ) Իր Որդւոյն մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին վրայով՝ որ ի մարմնոյ կողմանէ Դաւիթի սերուն-
4 դէն եղաւ, Ան որ սրբութեան հոգիին կողմանէ Որդի Աստուծոյ յայտնուեցաւ զօրութեամբ, մե-
5 ռելներէն յարութիւն առնելով. Որով ինծի շնորհք եւ առաքելութիւն առինք՝ հաւատքի հնազանդութեան համար բոլոր ազգերուն մէջ, իր անուր առ-
6 նուանը համար. Ուր անոնց մէջը դուք ալ Յիսուս
7 Քրիստոսի կանչուած էք. Ձեր ամենուն որ Հռո-

— Գոր. իբ. 21։ ա Կոր. ա. 1։ Գաղ. ա. 1։ ա Տիմ. ա. 11։ բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։
ի Գոր. թ. 15։ ժգ. 2։ Գաղ. ա. 15։
ք Գլ. գ. 21։ ժգ. 26։ Գաղ. գ. 8։
ֆ Տես Գոր. իզ. 6։ Տիտ. ա. 2։
ֆ Ցօհ. ա. 14։ Գաղ. գ. 4։
ղ Մատ. ա. 6, 16։ Ղուկ. ա. 32։ Գոր. բ. 30։ բ Տիմ. բ. 8։
ճ Գոր. ժգ. 33։
ձ Երբ. թ. 14։
ղ Գլ. ժբ. 3։ ժե. 15։ Կոր. ժե. 10։ Գաղ. ա. 15։ բ. 9։ Եփես. գ. 8։
ֆ Գոր. զ. 7։ Գլ. ժգ. 26։
ֆ Գոր. թ. 15։

ռումմայ մէջ էք՝ Աստուծոյ սիրելիներուդ, Հսուրբ ըլլալ կանչուածներուդ՝ Խ շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։

8 Նախ՝ կը գոհանամ իմ Աստուծմէս Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը ձեր ամենուն համար, որ ձեր
9 հաւատքը բոլոր աշխարհ կը պատմուի։ Վկանգի վկայ է ինծի Աստուած, Ժ որուն որ ես կը պաշտամ
10 իմ հոգիովս անոր Որդւոյն աւետարանին մէջ, Ղ Ծ՛ինչպէս անդադար ձեզ կը յիշեմ, ամէն աղօթքներուս մէջ Ճ խնդրելով՝ որ գուցէ ան-
դամ մը Ֆ Աստուծոյ կամքովը ինծի յաջողութիւն
11 մը ըլլայ ձեզի գալու։ Վկանգի կը փափաքիմ
12 ձեզ տեսնելու, Ժ որ ձեզի հոգևոր շնորհք մը հա-
ղորդեմ՝ որպէս զի հաստատուիք. Ա յսինքն՝ Ժ ձեր
հետը ես ալ միմիթարակից ըլլամ իմ ու ձեր փո-
13 խադարձ հաւատքին միջոցովը։ Սակայն չեմ
ուզեր որ չգիտցող ըլլաք եղբայրնե՛ր՝ Ղ որ շատ
անգամ ուզեցի գալ ձեզի, (և Ճ մինչև հիմա ար-
գիլուեցայ,) Ղ որ ձեր մէջէն ալ պտուղ մը ունե-
նամ, ինչպէս որ ուրիշ հեթանոսաց մէջ ալ։
14 Յոյներուն ու Հարբարոսներուն, իմաստուններուն
15 ու անմիտներուն ալ Ճ պարտական եմ։ Ասոր
որչափ որ ձեռքէս կու գայ՝ յօժարութիւն ունիմ
ձեզի ալ որ Հռոմայ մէջ էք՝ աւետարանը քա-
րոզելու։

Ա Գլ. թ. 24։ ա Կոր. ա. 2։ ա Թես. դ. 7։
Ժ ա Կոր. ա. 3։ բ Կոր. ա. 2։ Գաղ. ա. 3։
Ճ ա Կոր. ա. 4։ Փիլ. ա. 3։ Կող. ա. 3, 4։ ա Թես. ա. 2։ Փիլիմ. 4։
Ղ Գլ. ժգ. 19։ ա Թես. ա. 8։
Ծ Գլ. թ. 1։ բ Կոր. ա. 23։
Ֆ Փիլ. ա. 8։ ա Թես. բ. 5։
Գոր. խե. 23։ բ Տիմ. ա. 3։ ա Թես. գ. 10։
Ճ Գլ. ժե. 23, 32։ ա Թես. գ. 10։
Ֆ Ցակ. դ. 15։
Յ Գլ. ժե. 29։
Ն Տիտ. ա. 4։ բ Պետ. ա. 1։
Ո Գլ. ժե. 23։
Ո Տե՛ս Գոր. ժգ. 7։ ա Թես. բ. 18։
Ղ Փիլ. գ. 17։
Պ ա Կոր. թ. 16։

16 Ինչու որ Հնաս ամէն չեմ սեպեր * աւետարանը՝
վասն զի ՝Աստուծոյ զօրութիւնն է ան՝ ՝բոլոր
հաւատացեալներուն փրկութեան համար, առաջ
17 Հրէային ու նաբը Յոյնին: Ինչու որ անով
Հ Աստուծոյ արդարութիւնը՝ որ Ֆ հաւատքէն,
հաւատքի համար կը յայտնուի. ինչպէս որ գրուած
է թէ, ՝Արդարը հաւատքէն պիտի ապրի:
18 Վ Ռանզի ՝Աստուծոյ բարկութիւնը երկինքէն կը
յայտնուի մարդոց բոլոր ամբարշտութեանը եւ ան-
իրաւութեանը վրայ, որոնք ճշմարտութիւնը ան-
19 իրաւութեամբ բռներ են: Վ ռան զի ՝Աստուծոյ
վրայով գիտնալու բանը իրենց մէջը յայտնի է,
20 որովհետեւ ՝Աստուած անոնց յայտնեց: Ինչու որ
իր Ֆ անեւնելոյթ բաները աշխարհի սկիզբէն ստեղ-
ծուածներուն կ'իմացուին կը տեսնուին, այսինքն է
իր մշտնջենաւոր զօրութիւնը, ու աստուածու թի-
21 նը. որպէս զի անպատասխանի ըլլան: Ինչու որ
իրենք Աստուած ճանչնալով՝ Աստուծոյ պէս չփա-
ռաւորեցին, կամ շնորհակալ եղան. Ֆ հա-
պա իրենց խորհուրդներուն մէջ ունայնացան,
եւ անխելքին անմտութիւնով խաւարեցաւ
22 ° Իրենք իմաստուն ենք՝ ըսելով, յիմարեցան,
23 Եւ անեղծ Ֆ Աստուծոյ փառքը փոխեցին՝ նմա-
ցընելով եղծանելի մարդու, եւ թռչուններու,

Հ Սաղ. խ. 9, 10: Մար. ը. 38: բ Տիմ. ա. 8:
* Ոմանք՝ Քրիստոսի աւետա-
բանը.
— ա Կոր. ա. 18: ժէ. 2:
— Դն. բ. 30, 31, 32: խգ. 47: Գոր. գ. 26: ժգ. 26, 46: Գէ. բ. 9:
Հ Գէ. գ. 21:
Ֆ Ամբ. բ. 4: Ճ՟Հ. գ. 36: Գաղ. գ. 11: Փիլ. գ. 9: Եբր. ժ. 38:
ր Գոր. ժէ. 30: Եփես. և. 6: Կող. գ. 6:
ց Գոր. ժգ. 16:
— Ճ՟Հ. ա. 9:
Ֆ Սաղ. ժթ. 1: ըձ: Գոր. ժգ. 16: ժէ. 27:
ր Թագ. ժէ. 15: Երեմ. բ. 5: Եփես. դ. 17, 18:
ս Երեմ. ժ. 14:
Ֆ ր Օր. գ. 16: ըձ: Սաղ. ծգ. 20: Ես. խ. 18, 25: Երեմ. բ. 11: Եզեկ. ը. 10: Գոր. ժէ. 29:

ու չարբռտանիներու , և սողուններու պատկե-
24 րին : — Ընոր համար Աստուած ալ պղծու-
թեան մատնեց զանոնք իրենց սիրտերուն ցանկու-
թիւններովը՝ ի իրենց մարմինները ի իրենց անձե-
25 րուն մէջ խայտառակելու . Որոնք Աստուծոյ
ճշմարտութիւնը՝ ի սուտի հետ փոխեցին , ու
երկրպագութիւն և պաշտօն մատուցին ստեղծուած-
ներուն՝ քան թէ Ստեղծողին , ան որ յաւիտեան
26 օրհնեալ է . ամէն : Ընոր համար Աստուած զա-
նոնք ձանարգ կիրքերու մատնեց , որ իրենց էգերը
անգամ բնական պէտքը բնութեան դէմ եղող
27 պէսպէս փոխեցին : Նոյնպէս ալ արուները կնկան
բնական պէտքը թողուցած՝ իրենց ցանկութիւնովը
իրարու հետ վառուեցան . արուները արուներու
հետ խայտառակութիւն կը գործէին , և իրենց մո-
լութեանը վայլած հատուցումը իրենց վրայ կ'ըն-
28 դունէին : Ու որովհետև չուզեցին Աստուած
էրնոյ գիտութեանը մէջ պահել , Աստուած ալ
զանոնք անարգ խորհուրդներու մատնեց՝ ի անվայել
29 բաներ ընելու . Որոնք լեցուած էին ամէն անիրա-
ւութիւնով , պոռնկութիւնով , անզգամութիւ-
նով , ագահութիւնով , չարութիւնով , նախանձ-
ով լեցուն , մարդասպանութիւնով , հակառա-
կութիւնով , նենգութիւնով , չարասրտութիւ-
30 նով , և էն քսուներ , Ձարախօսներ , Աստուած
ատողներ , նախատողներ , հպարտներ , ամբարտա-
ւաններ , չար բաներ ձարթողներ , ծնողաց անհնա-
31 զանդներ , Ընմիտներ , ուխտ չպահողներ , ան-
32 գութներ , անհաշտներ , անողորմներ . ը Որոնք

ը Պտղ . ձա . 12 ; Գոր . է . 42 ; Եփէ . գ . 18 , 19 ; բ Թես . բ . 10 ;
ի Ղև . ժը . 22 ;
ի ա Կոր . գ . 18 ; ա Թես . գ . 4 ; ա Պետ . գ . 3 ;
ր ա Թես . ա . 9 ; ա Ցօհ . ե . 20 ;
ս Ես . խդ . 20 ; Երեմ . ժ . 14 ; ժգ . 25 ; Ամով . բ . 4 ;
ը Ղև . ժը . 22 , 23 ; Եփես . ե . 12 ; Ցուդ . 10 ;
ի Եփես . ե . 4 ;
ը Գլ . բ . 2 ;

դիանալով Աստուծոյ դատաստանը, թէ անոնք որ ասանկ բաներ կ'ընեն՝ Ե մահուան արժանի են, չէ թէ միայն ան բաները կ'ընեն, Ը հապա ընդունելու Հաւանութիւն ալ կու տան։

ԳԼ. Ը

1 Անոնք որ ուրիշները կը դատապարտեն իրենց մեղաւորներ, թէ որ իրենք ալ ան մեղքերը կը գործեն, չեն կրնար ինքզինքնին արդարացընել. 6 ո՛չ ալ կրնան ազատ ձնալ Աստուծոյ դատաստանէն, 9 թէ՛ Հրեայ ըլլան՝ թէ հեթանոս. 14 քանզի ինտոր որ հեթանոսները չեն կրնար ազատ ձնալ, 17 անանկ ալ Հրէաները. 25 որոնց թլփատութիւնը օգուտ մը պիտի չընէ, թէ որ օրինազանց գտնուին։

1 Ա Ուստի ո՛վ մարդ՝ — ո՛վ որ ըլլաս դուն որ կը դատես, պատասխան չունիս տալու. Բ քանզի ի՛նչ բանով որ ուրիշը կը դատես, անով քու անձդ կը դատապարտես. վասն զի դուն ալ որ կը դատես,
2 նոյն բաները կ'ընես։ Եւ գիտենք որ Աստուծոյ դատաստանը ճշմարտութեամբ կ'ըլլայ անոնց
3 վրայ, որ անանկ բաներ կը գործեն։ Ըսդ՝ ո՛վ մարդ, դուն որ ասանկ բաներ ընողները կը դատես, և դուն նոյն բաները կ'ընես, աս միտքդ կ'անցընե՞ս, թէ դուն Աստուծոյ դատաստանէն
4 ազատ պիտի ձնաս. Գ Կամ թէ անոր անչափ բարերարութիւնը՝ Դ և համբերութիւնը Ե ու երկայնմտութիւնը կ'արհամարհե՞ս, Զ գիտնալով որ Աստուծոյ քաղցրութիւնը քեզ դէպ ի ապաշխա-
5 րութիւն կ'առաջնորդէ։ Եւ դուն քու խստութիւնովդ և անզղջ սրտովդ քու անձիդ բարկութիւն կը դիզես՝ Է բարկութեան և Աստուծոյ արդար դատաստանին յայտնուելու օրուանը համար,

Ե Գլ. գ. 21։
Ը Ովս. է. 3։ Սաղ. ծ. 18։
— Գլ. ա. 20։
Ի ր Թագ. ժբ. 5, 6, 7։ Մատ. է. 1, 2։ Ցոհ. բ. 9։
Ժ Գլ. թ. 23։ Եփես. ա. 7։ բ. 4, 7։
Ի Գլ. գ. 25։
Խ Եր. լգ. 6։
Զ Նե. լ. 18։ ր Պետ. գ. 9, 15։
Է ր Օր. ը. 35։ Յակ. ե. 8։

6 ըՆա որ ամէն մէկուն իր գործքերուն փոխարէնը
7 պիտի հատուցանէ. Յաւիտենական կեանքը ա-
նոնց՝ որ բարի գործքերու մէջ համբերութեամբ
յարատեւելով, փառք ու պատիւ և անմահու-
8 թիւն կը խնդրեն. Բայց անոնց որ հակառակ են,
ե՛ւ ճշմարտութեան անհնազանդ՝ ու անիրաւութեան
9 հնազանդած, բարկութիւն և սրտմտութիւն՝ նե-
ղութիւն և տառապանք պէտք ըլլայ ամէն մարդու
վրայ՝ որ չար կը գործէ, Հառաջ Հրէային՝ ու
10 նաեւ Յոյնին. Հապա փառք ու պատիւ և խաղա-
ղութիւն ան ամենուն՝ որ բարի կը գործէ, առաջ
11 Հրէային՝ ու նաեւ Յոյնին: Վասնզի որ Աստու-
12 ծոյ քովը աչառութիւն չկայ: Վասնզի անոնք որ ա-
ռանց օրէնքի մեղք գործեցին, առանց օրէնքի պի-
տի կորսուին. և անոնք որ օրէնքի տակ մեղք գործե-
13 ցին, օրէնքով պիտի դատուին. (Վասնզի որ չէ՛
թէ օրէնքը լսողները Աստուծոյ առջեւը արդար են,
հապա օրէնքը կատարողները պիտի արդարանան:
14 Որովհետեւ հեթանոսները որ օրէնք չունին՝ երբոր բնա-
կանաբար օրէնքին գործքերը կը գործեն, օրէնք
չունենալով՝ իրենց անձերուն օրէնքը բուն իրենք
15 կ'ըլլան. Որ օրէնքին գործքը իրենց սրտին մէջը
գրուած կը ցուցընեն իրենց խղճմտանքին վկայու-
թեամբը, և իրենց խորհուրդներուն իրար յանդի-
16 մանելովը՝ կամ իրաւունք տալովը,) Հ Այն օրը որ
Աստուած մարդոց ծածուկ բաները պիտի դատէ

ը Ցոր. լդ. 11։ Սաղ. կը. 12։ Առակ. իդ. 12։ Երեմ. ժէ. 10։ լբ. 19։ Մատ. ժզ. 27։ Գլ. ժդ. 12։ ա Կոր. գ. 8։ բ Կոր. և. 10։ Ցայտ. բ. 23։ է. 12։ իբ. 12։

թ Ցոր. իդ. 13։ Գլ. ա. 18։

ժ Բ Թես. ա. 8։

ի Ամով. գ. 2։ Դտ. ժբ. 47, 48։ ա Պետ. գ. 17։

լ Բ Օր. ժ. 17։ բ Մն. ժթ. 7։ Ցոր. լդ. 19։ Գոր. ժ. 34։ Գաղ. բ. 6։ Եփես. գ. 9։ Կող. գ. 25։ ա Պետ. ա. 17։

խ Մատ. է. 21։ Ցակ. ա. 22, 23, 25։ ա Ցով. գ. 7։

ծ Ժող. ժբ. 14։ Մատ. իե. 31։ Ցով. ժբ. 48։ Գլ. գ. 6։ ա Կոր. գ. 5։ Ցայտ. է. 12։

ի Յիսուս Պրիսկոսի ձեռքովը՝ հիմ փոխողած աւետարանիս համեմատ։

17 Ինչպէս դուն Հրեայ բռներ ես, ևս օրէնքին
18 կռիներ ես, ես ու Աստուծով կը պարծենամ, ու նա-
19 նազանես՝ օրէնքէն խրատուած ըլլալով. Ու քու
նանձիդ վրայ վստահութիւն ունիս՝ թէ կոյրերուն
20 առաջնորդ ես, խաւարածներուն լոյս, Անմիտնե-
րուն խրատ տուող, տղայոց վարժապետ. Ու թէ
գիտութեան ու ճշմարտութեան կերպարանքը օ-
21 րէնքին ունիս։ Ուրեք արդ՝ դուն որ ընկերիդ կը
սորվեցընես, քու անձիդ չե՞ս սորվեցըներ. որ կը
22 քարոզես գողութիւն չընել, կը գողնա՞ս. Որ
կ'ըսես շնութիւն չընել, շնութի՞ւն կ'ընես. Ուր
կը զզուիս կուռքերէն, սրբապղծութի՞ւն կ'ընես.
23 Որ օրէնքով կը պարծենաս, օրինազանց ըլլա-
24 լով՝ Աստուած կ'անարգես։ Քանզի որ Աստուծոյ
անունը ձեր պատճառովը հեթանոսաց մէջ կը հայ-
հոյուի, Կ'ինչպէս որ գրուած է։

25 Արդ՝ Թլփատութիւնը շահ կ'ունենայ, թէ որ
օրէնքը պահես. Իսկ թէ որ օրէնքին դէմ յանցա-
ւոր ես, քու թլփատութիւնդ անթլփատութիւն
26 եղաւ։ Ուստի թէ որ անթլփատութիւնը օրէն-
քին իրաւունքները պահէ, չե՞ որ անոր անթլփա-
27 տութիւնը թլփատութիւն պիտի սեպուի. Ու

ա Ցհ. ե. 22։ Գոր. ժ. 42։ ժէ. 31։ բ Տիմ. գ. 1, 8։ ա Պետ. գ. 5։
գ Գղ. ժգ. 25։ ա Տիմ. ա. 11։ բ Տիմ. բ. 8։
դ Մատ. գ. 9։ Ցհ. բ. 33։ Գղ. թ. 6, 7։ բ Կոր. ժա. 22։
ե Միք. գ. 11։ Գղ. թ. 4։
զ Ես. խե. 25։ խբ. 2։ Ցհ. ը. 41։
է բ Օր. գ. 8։ Սաղ. ճխե. 19, 20։
ը Փիլ. ա. 10։
թ Մատ. ժե. 14։ իգ. 16, 17, 19, 24։ Ցհ. թ. 34, 40, 41։
ժ Գղ. գ. 17։ բ Տիմ. ա. 13։ գ. 5։
ի Սաղ. ծ. 16։ ըէ։ Մատ. իգ. 3, ըէ։
լ Սաղ. գ. 8։
խ Հմր 17։
ծ բ Թագ. ժբ. 14։ Ես. ծբ. 5։ Եզեկ. ւգ. 20, 23։
կ Գաղ. ե. 3։
հ Գոր. ժ. 34, 35։

բնէ հզած անթլփատութիւնը օրէնքը կատարելով՝
Հպիտի դատապարտէ քեզ , որ գիրով ու թլփա-
28 տութեամբ օրէնքին յանձառու ես : Քանզու որ
* ՚ըհայ չէ ան՝ որ դրսուանց է , և թլփատու-
29 թիւն չէ ան՝ որ դրսուանց մարմնով է . ՚ապա
՚ըհայ ան է՝ : որ ներսուանց է , ⁘ և թլփատու-
թիւն սրտինը՝ ՚հոգիով , ու չէ թէ գիրով .
՚ որուն գովեստը չէ թէ մարդիկներէն է , հա-
պա Ա՚ստուծմէ :

ԳԼ . Գ

1 Հրէից արտօնութիւնը , 3 որն որ բնաւ չկորսընցուցին . 9 բայց օրէնքը կը ցուցընէ թէ անոնք ալ մեղքի տակ են . 20 ուստի բնաւ մարմին մը չարդարանար օրէնքով , 28 այլ ամէն մարդիկ առանց խտրութեան միայն հաւատքով կ՚արդարա-նան . 31 ապա՛յն ասով օրէնքը չխափանուիր :

1 Ա՚րդեմն ՚ըհան ի՞նչ աւելի բան ունի , կամ
2 Թլփատութենէն ի՞նչ չահ կայ : Շա՛տ՝ ամէն
կերպով . պիտու առաջ ան՝ որ Ա՚ստուծոյ պատ-
3 գամները անոնց հաւատացուեցաւ : Բ Ա՚րդեմն թէ
որ ոմանք ոմանք չհաւատացին , ի՞նչ . ՚մի՞թէ
անոնց անհաւատութիւնը Ա՚ստուծոյ հաւատքը կը
4 խափանէ՞ր . Դ՚քա՛ւ լիցի : Ա՚կայն Ե Ա՚ստուած
ճշմարիտ Թող ըլլայ , և բոլոր մարդիկ՝ սուտ .
ինչպէս որ գրուած է . Ե Որ քու խօսքերուդ մէջ
արդար ըլլաս , և դատուելու առնդ դուն յաղ-
5 թես : Ա՚րդեմն թէ որ մեր անիրաւութիւնը Ա՚ս-
տուծոյ արդարութիւնը յայտնի կը ցուցընէ , ի՞նչ
ըսենք . արդեօք անիրաւ է Ա՚ստուած՝ որ իր բար-

* Ա՚սա . ժբ . 41 , 42 :
՚ Ա՚սա . գ . 9 ; Ցօհ . բ . 39 ; Գլ . թ . 6 , 7 ; Գաղ . գ . 15 ; Ցայտ . բ . 9 :
⁘ ա Գնա . գ . 4 :
1 Կող . բ . 11 ; Փիլ . գ . 3 ;
– Գլ . է . 6 ; բ Կոր . գ . 6 ;
՚ ա Կոր . գ . 5 ; բ Կոր . ժ . 18 ; ա Թես . բ . 4 :
– բ Օր . դ . 7 , 8 ; Սաղ . ճխէ . 19 , 20 ; Գլ . բ . 18 ; թ . 4 ;
Բ Գլ . ժ . 16 ; Երբ . գ . 2 ;
՚ Թես . իգ . 19 ; Գլ . թ . 6 ; ժա . 29 ; բ Տիմ . բ . 13 ;
Ցոբ . խ . 8 ;
Ե Ցօհ . գ . 33 ;
Ղ Սաղ . կբ . 9 ; ճժգ . 11 ;
Ե Սաղ . ծա . 4 :

6 կութիւնը վտանգ կը բերէ. (ԸԱրդիօքին կ'ը-
սէր.) քանի լեզի. Ըհապա թէ չէ ի՞նչպէս Ա-
7 տուած պիտի դատէ աշխարհը: Կնչու որ եթէ
Աստուծոյ ճշմարտութիւնը իմ սուտիւնով կ'ա-
ւելնայ իր փառքին համար, ալ ես ինչու մեղա-
8 ւորի մը պէս կը դատուիմ: Եւ ինչո՞ւ համար
պէտք չէ ըսել, ինչպէս որ ամբաւ մեր վրայ չարա-
խօսութիւն ընելով կ'ըսեն՝ թէ մենք կ'ըսենք,
Ը Չարը գործենք՝ որ բարին գայ. որոնց դատա-
պարտութիւնը իրաւունքով է:
9 Ուստի ալ ի՞նչ ըսենք. բանով մը աւելի՞ ենք
հրեաներէն. իրաւ որ բանով մըն ալ չէ. ին-
չու որ առաջուց մեղադրեցինք Ժիւհանները և Հ-
10 թանոսները՝ Ը թէ ամէնքը մեղայ տակ են. Կնոյ-
պէս որ գրուած է թէ, Ա Արդար մը չկայ՝ ոչ մէկ
11 հատ մը. Ա Ինկը չկայ որ հասկընայ, մէկը չկայ՝ որ
12 Աստուած փնտռէ: Ամէնքը խոտորեցան, մէկտեղ
անպիտան եղան. աղէկութիւն ընող մը չկայ,
13 մէկ մըն ալ չկայ: Ը Անոնց կոկորդը բաց դերեզ-
ման է. իրենց լեզուովը նենգաւոր եղան. Ը իժե-
14 րու թոյն կայ անոնց շրթունքներուն տակը. Ե-
նոնց բերանը անէծքով ու դառնութեամբ լեցուն
15 է. Ը Անոնց ոտքերը շուտ են արիւն թափելու.
16 Կործանում և թշուառութիւն կայ իրենց ճամբա-
17 ներուն մէջը. Եւ խաղաղութեան ճամբան չճանչ-
18 ցան: Ե Աստուծոյ վախը չկայ անոնց աչքերուն
19 առջեւ: Ը Սակայն գիտենք որ օրէնքը ինչ որ
կ'ըսէ, անոնց կ'ըսէ՝ որ օրէնքին տակն են. Ը որ-

ը ԳԼ. գ. 19։ Գաղ. գ. 15։
բ Ծն. ժբ. 25։ Ճոր. բ. 3։ ԼՂ. 17։
գ ԳԼ. Ե. 20։ գ. 1, 15։
դ Հմր 23։ Գաղ. գ. 22։
ե Սաղ. ժգ. 1, 2, 3։ ծգ. 1։
զ Սաղ. Ե. 9։ Երեմ. Ե. 16։
է Սաղ. ճԻ. 3։
ը Սաղ. ժ. 7։
թ Առակ. ա. 16։ Ես. ԽԹ. 7, 8։
ժ Սաղ. ԼՂ. 1։
ի Ճօհ. ժ. 34։ ժԵ. 25։
ժա Ճոր. Ե. 16։ Սաղ. ճՂ. 42։ Եզեկ. ժգ. 63։ ԳԼ. ա. 20։ բ. 1։

պէս զի ամէն բերան գոցուի , ՛ և բոլոր աշխարհ
20 դատապարտուած ըլլայ Աստուծոյ առջեւը : ՛ Ինչու որ անոր առջեւը մէկ մարմին մը պիտի չարդարանայ օրէնքին գործքերովը . քանզի ՝ օրէնքով է մեղքը ճանչնալը :
21 Ա Հայդ հիմա առանց օրէնքի Աստուծոյ արդարութիւնը յայտնուած է , ՞ օրէնքէն և ՚ մարգարէներէն վկայուած ըլլալով . Այսինքն Աստուծոյ
22 արդարութիւնը՝ որ ՝ Յիսուս Քրիստոսի հաւատքին է , ամենուն յայտնուած է , ու ամենուն վրայ
23 կ՚ըլայ . Ե և խտրութիւն չկայ : ՝ Ինչու որ ամենքը մեղք գործեցին , և Աստուծոյ փառքէն պակսած են : ՞ Ու անոր շնորհքովը ձրի կ՚արդարանան
25 Ը Քրիստոս Յիսուսով եղած փրկութեամբը . Որ զանիկայ առաջուց սահմանեց Աստուած՝ ՞ հաւատքով քաւութիւն ըլլալ ՚ անոր արիւնովը , Աստուծոյ երկայնմտութեան առիւներըը ՚ առաջուց գործուած մեղքերուն ՝ թողութիւն տալովը՝ իր արդարութիւնը ցուցընելու համար . Այսինքն իր արդարութիւնը աս ժամանակիս մէջ ցուցընելու համար , որ ինքը արդար ըլլայ , և արդարացընէ
27 Յիսուսի հաւատքէն եղողը : ÷ Ուրիմն ո՞ւր ձնաց պարծենալը . խափանեցաւ . ո՞ր օրէնքէն , գործքերո՞ւն օրէնքէն . չէ , հապա հաւատքի օրէնքէն :

՛ Հմր 9 , 23 ։ Գլ . բ . 2 ։
՚ Ասղ . Հխղ . 2 ։ Գոր . ԺԷ . 39 ։ Գաղ . բ . 16 ։ գ . 11 ։ Եփս . բ . 8 , 9 ։ Տիտ . գ . 5 ։
՝ Գլ . է . 7 ։
՞ Գոր . ԺԸ . 11 ։ Գլ . ա . 17 ։ Փիլ . գ . 9 ։ Եբր . ժա . 4 , ԽԱ ։
՟ Ցօհ . Ա . 46 ։ Գոր . Խզ . 22 ։
ՠ Գլ . ա . 2 ։ ա Պետ . ա . 10 ։
ա Գլ . գ ։
՟ Գլ . Ժ . 12 ։ Գաղ . գ . 28 ։ Կող . գ . 11 ։
՟ Հմր 9 ։ Գլ . ժա . 32 ։ Գաղ . գ . 22 ։
՟ Գլ . գ . 16 ։ Եփս . բ . 8 ։ Տիտ . գ . 5 , 7 ։
՟ Մատ . ի . 28 ։ Եփս . ա . 7 ։ Կող . ա . 14 ։ ա Տիմ . բ . 6 ։ Եբր . Թ . 12 ։ ա Պետ . ա . 18 , 19 ։
՟ Ղև . ԺԶ . 15 ։ ա Ցօհ . բ . 2 ։ գ . 10 ։
՟ Կող . ա . 20 ։
՟ Գոր . ԺԶ . 38 , 39 ։ ա Տիմ . ա . 15 ։
՟ Գոր . ԺԸ . 30 ։ Եբր . Թ . 15 ։
՟ Գլ . բ . 17 , 23 ։ գ . 2 ։ ա Կոր . ա . 29 , 31 ։ Եփս . բ . 9 ։

28 Ինչու որ կը սեպնէք †թէ մարդը հաւատքով
29 կ'արդարանայ՝ առանց օրէնքին գործքերուն։ Մի-
թէ Աստուած միայն Հրեաներո՞ւնն է, ու հեթա-
նոսներունը չէ՞. այո՛, հեթանոսներունն ալ։
30 *Որովհետեւ Աստուած մէկ է՛ որ թլփատութիւնը
հաւատքէն կ'արդարացընէ, և անթլփատութիւնը
31 նոյն հաւատքով։ Ուստի մենք հաւատքով օրէնքը
կը խափանե՞նք. քանի լեցի. հապա օրէնքը կը
հաստատենք։

ԳԼՒ. Դ

1 Աբրահամին հաւատքը իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ՝ 10
իր թլփատուելէն առաջ։ 13 Միայն հաւատքով ինքը ու իր
սերունդը խոստմունք առին։ 16 Աբրահամ բոլոր հաւատա-
ցեալներուն հայրն է։ 24 Մեր հաւատքն ալ մեզի արդարու-
թիւն պիտի սեպուի։

1 Ուրեմն ի՞նչ պիտի ըսենք թէ գտաւ Աբրահամ
2 մեր նահապետը մարմնոյ կողմանէ։ Ինչու որ
եթէ Աբրահամ †գործքով արդարացած ըլլար,
իրաւունք պարծանք կ'ունենար, բայց չէ՛ թէ Ա-
3 ստուծոյ առջեւը։ Ո՞նչ գիրքը ի՞նչ կ'ըսէ.
‡Աբրահամ Աստուծոյ հաւատաց, և ան իրեն ար-
4 դարութիւն սեպուեցաւ։ †Հայցը ան որ գործ մը
կ'ընէ, վարձքը՝ շնորհքէ եղած չսեպուիր անոր,
5 հապա պարտքէ։ Իսկ ան որ չգործեր, բայց կը
հաւատայ անոր՝ *որ ամբարիշտը կ'արդարացընէ,
անոր հաւատքը իրեն արդարութիւն կը սեպուի։
6 Ինչպէս որ Դաւիթ ալ կը գթայ ան մարդուն
երանութիւնը, որուն Աստուած արդարութիւն կը
7 սեպէ՝ առանց գործքերու։ Երանի՛ անոնց՝ ո՛ր-
որոնց անօրէնութիւնները ներուեցան, և որոնց

† Գործ. ժզ. 38, 39։ Հռ. 20, 21, 22։ Գղ. ը. 3։ Գաղ. բ. 16։
* Գղ. ժ. 12, 13։ Գաղ. գ. 8, 20, 28։
– Ես. ծա. 2։ Մատ. գ. 9։ Ցհ. ը. 33, 39։ բ Կոր. ժա. 22։
‡ Գղ. գ. 20, 27, 28։
§ Ծն. ժե. 6։ Գաղ. գ. 6։ Ցակ. բ. 23։
¶ Գղ. ժա. 6։
Ի Ցնս. խգ. 2։
Ղ Սաղ. լբ. 1, 2։

8 մեղքերը ծածկուեցան : Երանի՛ ան մարդուն՝ որ
9 Տէրը մեղք չհեպեր անոր : Ուսաի աս երանու-
թիւնը թլփատութեա՞ն վրայ է , թէ անթլփա-
տութեան վրայ ալ . քանզի կ՚ըսինք թէ՝ Հա-
ւատքը Աբրահամին արդարութիւն սեպուեցաւ :
10 Ուրեմն ինսո՞ր սեպուեցաւ . թլփատութեա՞ն մէջ
եղած առնը , թէ անթլփատութեան մէջ . չէ՛
թէ թլփատութեան մէջ , հապա անթլփատու-
11 թեան : Ե՛ւ նշանը թլփատութեան նշանը առաւ՝
իբր անթլփատութեան առնէն ունեցած հաւատ-
քին արդարութեանը մէկ կնիք մը , ըսր ինքը հայր
ըլլայ ան բոլոր հաւատացողներուն՝ որոնք անթլ-
փատութենէ են , (անոնց ալ արդարութիւն սե-
պուելու համար ,) եւ հայր թլփատութեան՝ չէ՛
12 թէ միայն թլփատութենէ եղողներուն , հապա ա-
նոնց ալ՝ որ մեր հօրը Աբրահամին անթլփատու-
թեան առնէն հաւատքին չաւիշներուն մէջը կը
13 քալեն : Քանզի որ Աբրահամին և անոր սերունդին՝
Նաշխարհը ժառանգելու համար պրոմէսէ խոստ-
մունքը չէ՛ թէ օրէնքով եղաւ , հապա հաւատքին
14 արդարութիւնովը : Քանզի եթէ օրէնքէն եղող-
նե՛րը ժառանգ ըլլային , հաւատքը փուճ պիտի ըլ-
15 լար , և խոստմունքը պիտի խափանուէր : Վասն
զի օրէնքը բարկութիւն կը գործէ . քանզի ուր որ
16 օրէնք չկայ , օրինազանցութիւն ալ չկայ : Ասոր
համար ժառանգ ըլլալը հաւատքէն է , Նոր շնորհ-
քով եղած ըլլայ , Խոստմունքը հաստատուն ըլ-
լալու համար բոլոր սերունդին . չէ՛ թէ միայն ա-
նոր՝ որ օրէնքէն է , հապա անոր ալ՝ որ Աբրահա-

Ա Ծն . ժե . 10 :
Բ Ղև . ժթ . 9 : Հմր 12 , 16 :
Գ Գաղ . գ . 7 :
Դ Ծն . ժե . 4 , եէ : Գաղ . գ . 29 :
Ե Գաղ . գ . 18 :
Զ Գե . գ . 20 : ե . 13 , 20 : է . 8 , 10 , 11 : ա Կոր . ժե . 56 : բ Կոր . գ . 7 , 9 : Գաղ . գ . 10 , 19 : ա Ցօհ . գ . 4 :
Է Գե . գ . 24 :
Ը Գաղ . գ . 22 :

մին հաւատքէն է . ֆ որ մեր ամենուն հայրն է ,
17 (ինչպէս որ գրուած է թէ , Ես քեզ շատ ազգերու
հայր ըրի ,) Աստուծոյ առջեւը , որուն հնազան-
տացաւ , հանն որ մեռելները կ'ողջնցընէ , ու եւ չեղած
18 բաները եղածներու պէս կը կանչէ : Որ յուսա-
ցուելու բանին յուսով հաւատաց՝ թէ ինքը շատ
ազգերու հայր պիտի ըլլայ , (ինչպէս որ ըսուեցաւ
ալ թէ , Ձորու սերունդդ ասանկ պիտի ըլլայ .)
19 Եւ ինքը հաւատքի մէջ չտկարացած , ֆ չնայեցաւ
իր մարմինին արդէն մեռածի պէս ըլլալուն , (ո-
րովհետեւ ինքը հարիւր տարեկանի չափ էր .) ոչ
20 ալ Սառայինն արդանդին մեռած ըլլալուն : Եւ
անհաւատութիւնով չտարակուսեցաւ Աստուծոյ
խոստմունքին , հապա հաւատքով զօրացած՝ Աս-
21 տուծոյ փառք տուաւ , Եւ իր մտքին մէջ հաստատ
պահեց՝ թէ ան որ խոսք տուաւ , ֆ ինքը կարող է
22 ընելու ալ : Ասոր համար իրեն արդարութիւն ան-
պուեցաւ :
23 ֆ Ոչ միայն թէ միայն անոր համար գրուեցաւ ,
24 որ իրեն սեպուեցաւ , հապա մեզի համար ալ ,
որոնց պիտի սեպուի . ֆ որ կը հաւատանք անոր
25 որ մեռելներէն յարուց մեր Տէր Յիսուսը . ֆ Ան
որ մեր յանցանացը համար մատնուեցաւ , ու եւ
մեզ արդարացընելու համար յարութիւն առաւ :

ֆ Ես . ծա . 2 : ԳԼ . Թ . 8 :
ֆ Ծն . ժէ . 5 :
ֆ ԳԼ . ը . 11 : Եփես . բ . 1 , 5 :
ֆ ԳԼ . Թ . 25 : ա Կոր . ա . 28 : ա Պետ . բ . 10 :
ֆ Ծն . ժէ . 5 :
ֆ Ծն . ժէ . 17 : ժը . 11 : Եբր . ժա . 11 , 12 :
ֆ Սաղ . ճժե . 3 : Ղու . ա . 37 , 45 : Եբր . ժա . 19 :
ֆ ԳԼ . ժէ . 4 : ա Կոր . ժ . 6 , 11 :
ֆ Գոր . բ . 24 : ժգ . 30 :
ֆ Ես . ծգ . 5 , 6 : ԳԼ . գ . 25 : ե . 6 : ը . 32 : բ Կոր . ե . 21 : Գաղ . ա . 4 : ա Պետ . բ . 24 : գ . 18 : Եբր . Թ . 28 :
ֆ ա Կոր . ժե . 17 : ա Պետ . ա . 21 :

ԳԼ . Ե

1 Հաւատքով արդարացած՝ խաղաղութիւն ունինք Աստուծոյ
հետ , 2 և պարծանք մեր յուսոյն մէջ . 8 վասն զի Թէ որ

Քրիստոսի արիւնովը հաշտուեցանք՝ թշնամի եղած առնե-
նք , 10 ալ աւելի պիտի ապրինք հաշտուած ըլլալնիս :
12 Ինչպէս որ մեղքը ու մահը աշխարհ մտան Ադամով , 17
ալ աւելի արդարութիւնը և կեանքը Յիսուս Քրիստոսով :
20 Օրէնքը որ մեղքը շատցաւ , հոն շնորհքը աւելի առատա-
ցաւ :

1 Ուստի մենք հաւատքով արդարացած ըլլալով՝
ունինք խաղաղութիւն Աստուծոյ հետ՝ մեր
2 Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը . 2 որուն մի-
ջոցովը ընդունելութիւնը հաւատքով առ շնորհքիս մո-
տենալն ալ , 3 որուն միջը կեցեր ենք , 4 և Աստու-
3 ծոյ փառացը յուսովը կը պարծինք : Ու ոչ միայն
այսպէս , 5 հապա նաև նեղութիւններու մէջ կը
պարծինք . 6 քանզի որ գիտենք՝ թէ նեղութիւնը
4 համբերութիւն կը գործէ , 7 ու համբերութիւնը՝
5 փորձառութիւն , ու փորձառութիւնը՝ յոյս . 8 Ու
յոյսը ամօթով չձգեր . 9 քանզի որ Աստուծոյ սէրը
մեր սրտերուն մէջը սփռուած է Սուրբ Հոգւովն
6 ձեռքովը , որ մեզի տրուեցաւ : Վասն զի երբոր
մենք դեռ տկար էինք , յարմար ժամանակին 10 Քրի-
7 ստոս ամբարիշտներուն համար մեռաւ : Քանզի
որ արդարի մը համար հազիւ կ'ըլլայ որ մէկը
մեռնի . (թայց մէկ բարի հոգւոյս մը համար՝ կա-
8 րելի է որ մէկը համարձակի մեռնելու :) 11 Սա-
կայն Աստուած իր սէրը ոչ մեր վրայ ո՞նէր՝ յայտ-
9 նեց , որ երբ դեռ մեղաւոր էինք , Քրիստոս մեզի
համար մեռաւ . 12 ուրեմն հիմա որ իր արիւնովը

1 Ես . ը . 17 : Ցով . ժզ . 33 : Գլ . գ . 28 , 30 :
2 Եփես . բ . 14 : Կող . ա . 20 :
3 Ցով . ժ . 9 : ժզ . 6 : Եփես . բ . 18 : գ . 12 : Երբ . ժ . 19 :
4 ա Կոր . ժե . 1 :
5 Երբ . գ . 6 :
6 Գոր . ե . 11 , 12 : Գոր . ե . 41 : բ Կոր . ժբ . 10 : Փիլ . բ . 17 : Ցակ . ա . 2 , 12 : ա Պետ . գ . 14 :
7 Ցակ . ա . 3 :
8 Ցակ . ա . 12 :
9 Փիլ . ա . 20 :
10 բ Կոր . ա . 22 : Գաղ . գ . 6 : Եփես . ա . 13 , 14 :
11 Հռ 8 : Գլ . գ . 25 :
12 Ցով . ժե . 13 : ա Պետ . գ . 18 : ա Ցով . գ . 16 : գ . 9 , 10 :
13 Գլ . գ . 25 : Եփես . բ . 13 : Երբ . թ . 14 : ա Ցով . ա . 7 :

արդարացանք. ♭ ուրչափ աւելի իրմով պիտի ապա-
10 տինք բարկութենէն։ ♮ Ա՛ման զի թէ որ թշնամի
եղած աստիճս ♮ Աստուծոյ հետ հաշտուեցանք իր
Որդւոյն մահովը, ուրչափ աւելի մեր հաշտուած
11 առնը պիտի ապրինք նորա կեանքովը։ Ու ոչ
միայն սա, հապա Աստուծով ալ կը պարծենանք
մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսին ձեռքովը, որով
հիմա հաշտութիւնը ընդունեցինք։
12 ♯ Ա՛ման զի ինչպէս որ մէկ մարդէ մը մեղքը աշ-
խարհք մտաւ, ♪ և ան մեղքին մահը, և այնպէս
ամէն մարդոց վրայ տարածուեցաւ մահը, *քան-
13 զի ամէնքը մեղանչեցին։ (Ա՛ման զի մինչև օրէն-
քին առնը աշխարհի մէջ մեղք կար. ♭ բայց մեղ
14 չանպուխը՝ ուր որ օրէնք չկայ։ Սակայն մահը
Ադամէն մինչև Մովսէսը թագաւորեց, նաև Ադա-
մին յանցանքին նման չմեղանչողներուն վրայ ալ,
♮ որ ան օրինակ էր անոր՝ որ եկոէն պիտի գար։
15 Բայց չէ թէ ինչպէս յանցանքը՝ անանկ ալ
շնորհքն է. ինչու որ եթէ մէկուն յանցանքովը
շատերը մեռան, ալ ուրչափ աւելի Աստուծոյ
շնորհքը՝ և ան պարգեւը որ Յիսուս Քրիստոս մէկ
մարդուն շնորհքովն է, շատերուն վրայ աւելցաւ։
16 Ու չէ թէ սա պարգեւը անանկ է՝ ինչպէս մէկէ մը
որ մեղանչեց. ինչու որ դատաստանը մէկ ոտքէն
դատապարտութեան մէջ եկաւ. բայց շնորհքը շատ
17 մեղքերէն արդարութեան փոխա։ Ա՛ման զի թէ որ
մէկ մարդուն մեղքովը մահը թագաւորեց ան մէկո-
վը, ուրչափ աւելի անոնք որ շնորհքի՝ ու արդարու-

♭ ԳԼ. ա. 18։ ա Թես. ա. 10։
♮ ԳԼ. բ. 32։
♯ բ Կոր. ե. 18, 19։ Եփես. բ. 16։ Կող. ա. 20, 21։
♪ Ծն. ե. 26։ Ժգ. 19։ բ Կոր. գ. 10, 11։
* Կ՚ որով
♭ ԳԼ. բ. 17։ գ. 29, 30։ Գաղ. գ. 9։
♮ Ծն. գ. 6։ ա Կոր. ԺԵ. 21։
♪ Ծն. բ. 17։ ԳԼ. գ. 23։ ա Կոր. ԺԵ. 21։
* Կ՚ որով
♭ ԳԼ. գ. 15։ ա Ցով. գ. 4։
♮ ա Կոր. ԺԵ. 21, 22, 45։
♯ Ես. ԾԳ. 11։ Մատ. ի. 28։ Իմ. 28։

Թեան պարգեւին առաւելութիւնը կ'առնեն, կենաց
մէջ պիտի թագաւորեն՝ մէկ Յիսուս Քրիստոսին
18 ձեռքովը։) Ուրեմն ինչպէս որ մէկուն յանցան-
քովը բոլոր մարդոց դատապարտութեան վճիռ
եղաւ, անանկ ալ մէկուն արդարութիւնովը՝ բո-
լոր մարդոց կենաց արդարութեան ընդհէ եղաւ.
19 Այսն զի ինչպէս որ մէկ մարդուն անհնազանդու-
թիւնովը շատերը մեղաւոր եղան, անանկ ալ մէ-
կուն հնազանդութիւնովը շատերը արդար պիտի
20 ըլլան։ Նակայն օրէնքը միջտեղը խնկաւ՝ որ
յանցանքը շատնայ. բայց ուր որ աւելի եղաւ
21 մեղքը, հոն աւելի եղաւ շնորհքը. Որ ինչպէս
մեղքը թագաւորեց մահուամբ, անանկ ալ
շնորհքը թագաւորէ արդարութեամբ մինչև յա-
ւիտենական կեանքը մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիս-
տոսի ձեռքովը։

ԳԼՈՒԽ Զ.

1 Պետք չէ մեղքի մէջ մնալ, 2 քանի որ մեռած ենք մեղքին,
3 ինչպէս որ մկրտութիւնը կը ցուցնէ. 12 ուստի ալ մեղքը
թող չթագաւորէ մեր վրայ. 18 վասն զի մենք մեր մարմին-
ները պատրաստեցինք արդարութեան ծառաներ ըլլալու, 23
և վասն զի մեղաց վարձքը մահ է։

1 Ա՛ր հիմա ի՞նչ պիտի ըսենք. — մեղքերու մէջ
2 մնա՞նք արդեօք, որ շնորհքը շատնայ։ Հա-
լիլ. Մենք որ մեղքին մեռանք, ի՞նչպէս դեռ
3 անոր մէջը կենանք։ Չէ՞ք գիտեր, Թէ մենք որ
Քրիստոս Յիսուսով մկրտուեցանք, անոր մա-
4 հուանը մկրտուեցանք։ Ընոր հետ թաղուեցանք
մկրտութիւնով մահուան համար, որ ինչպէս
Քրիստոս Հօրը փառքովը յարութիւն առաւ

ա Ցօհ. ժբ. 32։ Եբր. բ. 9։
ե Ցօհ. ժե. 22։ Գա. գ. 20։ դ. 15։ է. 8։ Գաղ. գ. 19, 23։
զ Ղու. է. 47։ ա Տիմ. ա. 14։
է Գա. գ. 8։ Հմբ 15։
ը Հմբ 11։ Գա. է. 4։ Գաղ. բ. 19։ գ. 14։
թ Կող. գ. 3։ ա Պետ. բ. 24։
ժ ա Կոր. ժե. 29։
ի Կող. բ. 12։
լ Ցօհ. բ. 11։ ժա. 40։
խ Գա. բ. 11։ ա Կոր. գ. 14։ բ Կոր. ժգ. 4։

մեռնելներէն , ըսանակ ալ մենք կենայ նորոգու-
5 թեան մէջ պարտինք : Ինչու որ եթէ մենք
անկակից եղանք անոր մահուանը նմանութիւնով ,
նաև անոր յարութեանը նմանութիւնովն ալ կ՚ըլ-
6 պիտի ըլլանք : Ես գիտնանք՝ որ մեր հին մարդը
անոր հետը խաչուեցաւ , որ մեղայ մարմինը փո-
7 ճանայ , որ ասկէ եւս մեղքի չծառայենք : Ան-
զի ան որ մեռաւ է՝ մեղքէն արդարացած է :
8 Ը Արդ՝ եթէ որ մենք Քրիստոսի հետ մեռանք , կը
հաւատանք որ անոր հետը պիտի ապրինք ալ :
9 Գանզի գիտնք որ Քրիստոս մեռնելներէն յարու-
թիւն առած ըլլալով՝ ետքէն չմեռնիր , ալ մահը
10 անոր վրայ իշխանութիւն չունի : Ան զի քանի
որ մեռաւ՝ մեղքին մեռաւ մէկ անգամ , և որ կեն-
11 դանի է՝ Աստուծոյ կենդանի է : Այսանկ ալ
դուք ձեր անձերը մեղքին մեռած սեպեցէք , բայց
Աստուծոյ կենդանի՝ մեր Տէրոջը Քրիստոս Յիսու-
12 սին ձեռքով : Ուստի ալ մեղքը չթագաւորէ
ձեր մահկանացու մարմինին վրայ , որ անոր յանա-
13 կութիւններուն հնազանդիք : Եւ ձեր անդամները
անիրաւութեան գործիք ըլլալու մի՛ ընծայէք մեղ-
քին , այլ հապա ձեր անձերը Աստուծոյ ընծայեցէք՝
որպէս թէ մեռնելներէն ողջ ելլած . և ձեր անդամները
14 արդարութեան գործիքներ՝ Աստուծոյ : Զի մեղքը
վրանիդ պիտի չիշխէ . ինչու որ օրէնքի
տակ չէք , հապա շնորհքայ տակ :

ը Գաղ . գ . 15 ։ Եփես . գ . 22 ։ 23 ։ 24 ։ Կող . գ . 10 ։
ի Փիլ . գ . 10 , 11 ։
լ Գաղ . բ . 20 ։ Ե . 24 ։ գ . 14 ։ Եփես . գ . 22 ։ Կող . գ . 5 , 9 ։
խ Կող . բ . 11 ։
ծ ա Պետ . գ . 1 ։
կ բ Տիմ . բ . 11 ։
հ Յով . ա . 18 ։
ձ Եբր . թ . 27 , 28 ։
ղ Ղու . ի . 38 ։
ճ Հմր 2 ։
մ Գաղ . բ . 19 ։
յ Սաղ . ժթ . 13 ։ Ճժթ . 133 ։
ն Գլ . է . 5 ։ Կող . գ . 5 ։ Ցաւ . գ . 1 ։
շ Գլ . ժբ . 1 ։ ա Պետ . բ . 24 ։ գ . 2 ։
ո Գլ . է . 4 , 6 ։ բ . 2 ։ Գաղ . Ե . 8 ։

15 Ուրեմն ի՞նչ . մե՞ղք դործենք՝ ևոր օրէնքի տակ
16 չենք , հապա շնորհքի տակ . քա՛ւ լեցի : Չի՞ք
դիտէք՝ ո՞թէ որուն որ անձերնիդ ծառայ կ՚ընծայէք
հնազանդելու , ծառայ էք անոր՝ որուն որ կը հնա-
զանդիք , թէ մեղքի՝ որ մահուան կը տանի , և թէ
17 հնազանդելու՝ որ արդարութեան : Բայց դոհու-
թիւն Աստուծոյ , որ եթէ դուք մեղայ ծառայ էիք ,
ևսակայն սրտանչ հնազանդեցաք այն վարդապետու-
թեան դաղափարին՝ որ ձեզի յանձնուեցաւ :
18 Ու Ազատ դուք մեղքէն ազատ ըլլալով՝ արդարու-
19 թեան ծառայ եղաք . (Արդարև առօրեայ-ընթացքի պէս
կ՚ըսեմ՝ ձեր մարմինին տկարութեանը համար .)
քանդի ինչպէս որ ձեր անդամները անօրէնութեան
համար ընծայեցիք՝ պղծութեան և անօրէնութեան
ծառաներ ըլլալու , ևոնպէս ալ հիմա ձեր անդամ-
ները սրբութեան համար ընծայեցէք՝ արդարու-
20 թեան ծառաներ ըլլալու : Վասն դի երբոր դուք
մեղայ ծառաներ էիք , արդարութենէն ազատ
21 էիք : Ուրեմն ան ժամանակը ի՞նչ պտուղ ու-
նէիք ան բաներէն՝ որոնցմով հիմա կ՚ամչնաք .
22 ինչու որ անոնց վերջը մահ է : Հիմա մեղ-
քէն ազատուած՝ և Աստուծոյ ծառաներ եղած՝ ձեր
պտուղը ունիք սրբութիւնով , ու վերջը յաւիտե-
23 նական կեանք : Որովհետև մեղայ վարձքը մահ է .
բայց Աստուծոյ ձրի պարգևը յաւիտենական
կեանք՝ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը :

ե ա Կոր . թ . 21 :
ը Պետ . գ . 24 : Ցով . բ . 34 : բ գԼա . բ . 19 :
ղ Բ Տիմ . ա . 13 :
ի Ցով . բ . 32 : ա Կոր . է . 22 : Գաղ . ե . 1 : ա գԼա . բ . 16 :
լ Ցով . բ . 34 :
խ ԳԼ . է . 5 :
ծ ԳԼ . ա . 32 :
կ Ցով . բ . 32 :
հ Ծն . բ . 17 : ԳԼ . ե . 12 : Ցակ . ա . 15 :
ձ ԳԼ . բ . 7 : ե . 17 , 21 : ա գԼա . ա . 4 :

ԳԼՈՒԽ Է.

1 Օրէնքը մարդուն վրայ կ՚իշխէ՝ քանի որ անիկայ ողջ է . 4 ևսակայն մենք մեռանք օրէնքին . 7 այսու ամենայնիւ օրէնքը

մեղք չէ, 12 հապա սուրբ՝ արդար և բարի է։ 16 Պօղոս կը վկայէ ասանկ ըլլալը, բայց կը ցաւի որ ինքը կարող չէ զանիկայ պահելու։

1 Ա՛ԽԹԷ չէ՞ք գիտեր ա՛ղբայրնե՛ր, (քանզի ես օրէնքը գիտցողներուն կը խօսիմ,) որ օրէնքը մարդուս վրայ կ՚իշխէ՝ ո՛րչափ ժամանակ որ ողջ է։
2 Ինչու որ էրիկ ունեցող կինիկը իր ողջ էրիկանը կապուած է օրէնքով. բայց թէ որ էրիկը մեռնի,
3 արձակուած է էրկանը օրէնքէն։ Ուրեմն ե՞քանի որ էրիկը ողջ է, շուն պիտի ըսուի՝ թէ որ ուրիշ էրկան մը ըլլայ. բայց թէ որ էրիկը մեռնի, ան օրէնքէն ազատ կ՚ըլլայ, անանկ որ շնացող չըլլար,
4 թէ որ ուրիշ էրկան մը ըլլայ։ Ասոր դուք ալ իմ եղբայրնե՛ր՝ Քրիստոսի մարմինովը օրէնքին մեռաք, որ ուրիշի մը ըլլաք, անո՛ր՝ որ մեռելներէն յարութիւն առեր է, որ Աստուծոյ պտուղ
5 բերող ըլլանք. Քանզի քանի որ մենք մարմնով էինք՝ մեղաց կիրքերը որ օրէնքով կ՚ըլլային, [a] մեր անդամներուն մէջը կը ներգործէին, [b] որ մենք մահուան պտուղ բերենք։ [c] Հապա հիմա ան օրէնքէն արձակուեցանք. [d] ինչու որ մեռանք անո՛ր՝ որով բռնուած էինք, [e] որ մենք ծառայենք Հոգիին նորոգութեամբը, և [f] ո՛չ թէ գրոյն հինութեամբը։
7 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք. օրէնքը մի՞ղք է. [g] քա՛ւ լիցի. [h] բայց ես մեղքը չէի ճանչնար, եթէ ո՛չ օրէնքով. [i] ինչպէս ցանկութիւնն ալ չէի գիտեր, եթէ օրէնքը չըսէր. [j] Չցանկանաս։
8 Բայց մեղքը պատուխրանքէն առիթ առնելով՝ իմ մէջս բոլոր ցանկութիւնները գործեց. [k] ինչու որ

[a] ա Կոր. է. 39։
[b] Մատ. ե. 32։
[c] Գաղ. ե. 2։ Գաղ. բ. 19։ ե. 18։ Եփես. բ. 15։ Կող. բ. 14։
[d] Գաղ. ե. 22։
[e] Գաղ. գ. 13։
[f] Գաղ. գ. 21։ Գաղ. ե. 19։ Ճակ. ա. 15։
[g] Գաղ. բ. 29։ բ Կոր. գ. 6։
[h] Գաղ. գ. 20։
[i] Եղ. ի. 17։ բ Օր. ե. 21։ Գոր. ի. 33։ Գաղ. ժգ. 9։
[j] Գաղ. գ. 15։ ե. 20։
[k] ա Կոր. ժե. 56։

9 առանց օրէնքի մեղքը մեռած է : Ես ալ առանց
օրէնքի առեն մը կենդանի էի . բայց երբոր պա-
10 տուիրանքը գալս հասաւ , մեղքը ոդջընցաւ , Ես ես
մեռայ . ու ան պատուիրանքը՝ որ կենաց համար
11 էր , ինծի մահուան համար եղաւ : Ընչու որ
մեղքը պատուիրանքին առիթ առնելով՝ իս խա-
12 բեց , ու անով մեռուցուց : Ե Ուստի օրէնքը սուրբ
է , ու պատուիրանքը սուրբ՝ և արդար ու բարի :
13 Ուրեմն բարին ինծի մա՞հ եղաւ . քա՛ւ լեցի .
հապա մեղքը . որպէս զի երևնայ մեղքը որ ան
բարի բանով ինծի մահ գործեց , որ մեղքը պա-
14 տուիրանքով աւելի մեղաւոր ըլլայ : Վ Զան զի
գիտենք որ օրէնքը հոգևոր է , բայց ես մարմնաւոր
15 եմ՝ ե մեղքի տակ ծախուած : Ինչի որ
կ'ընեմ՝ չեմ ճանչնար . Չէ թէ ինչ որ կ'ուզեմ՝
ան կ'ընեմ , հապա ինչ որ կ'ատեմ՝ ան կ'ընեմ :
16 Ասլց թէ որ չուզածս կ'ընեմ , հաւանութիւն կու-
17 տամ օրէնքին թէ բարի է : Ասկ արդ՝ չէ թէ ես
կ'ընեմ անիկայ , հապա մեղքը՝ որ իմ ներսի դիս
18 կը բնակի : Գիտեմ որ ի իմ ներսի դիս՝
այսինքն իմ մարմինիս մէջ մէկ բարի բան մը չբ-
նակիր . ինչու որ կամեցողութիւն կայ քովս , բայց
19 բարին ի գործ դնելը չեմ գտներ : Գիտեմ չէ թէ
բարին որ կ'ուզեմ՝ կ'ընեմ , հապա չարը որ չեմ
20 ուզեր՝ ան կ'ընեմ : Ասկ թէ որ չուզած բանս
կ'ընեմ , ալ չէ թէ ես կ'ընեմ անիկայ , հապա
21 մեղքը՝ որ իմ ներսի դիս բնակած է : Ուստի ես
կը գտնեմ օրէնք մը՝ որ երբ բարին ընելը կը կա-
22 մենամ , չարը իմ քովս է : Զան զի ներսի
մարդուն նայելով՝ ը Աստուծոյ օրէնքին կը հա-

ա Գե . ժբ . 5 ; Եզեկ . ի . 11 , 13 , 21 ; բ Կոր . գ . 7 ։
բ Սաղ . ժթ . 8 ; ճժթ . 38 , 137 ; ա Տիմ . ա . 8 ։
գ Թագ . իա . 20 , 25 ; գ Թագ . ժէ . 17 ։
դ Գաղ . ե . 17 ։
ե Ծն . զ . 5 ; ը . 21 ։
զ Բ Կոր . գ . 16 ; Եփես . գ . 16 ; Կող . գ . 9 , 10 ։
է Սաղ . ա . 2 ։

23 նեմ . ¶ Այլ ուրիշ օրէնք մը կը տեսնեմ իմ
անդամներուս մէջ՝ որ իմ մտքիս օրէնքին դէմ կը
պատերազմի , և զիս գերի կ'ընէ մեղաց օրէնքին
24 որ իմ անդամներուս մէջն է : Ո՜հ ես խղճալի մարդ
եմ ես . ո՞վ զիս պիտի ազատէ այս մահացու մար-
25 մինէն : ¶ Գոհութիւն Աստուծոյ՝ միայն Տէրոջը
Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը . ուրեմն ես ինքնս
մտքով Աստուծոյ օրէնքին կը ծառայեմ , ու մարմ-
նով՝ մեղաց օրէնքին :

Գ Լ . Ը

1 Անոնք որ Քրիստոսի մէջ են , և Հոգիին ուզածին պէս կ'ապ-
րին , ազատ են դատապարտութենէ : 5 , 13 Թէ ինչ միտք
կը ծագի մարմինէն , 6 , 14 և ինչ շահ Հոգիէն , 17 և ինչ
Աստուծոյ որդիք ըլլալէն , 19 որոնց փառաւոր ազատու-
թիւնը՝ որ ամէն առեղծուածներէն մեծ փափաքով կը սպասէ
անոր , 29 յաւիտենական ահմանուած է Աստուծմէ : 38 Ո՞վ
կրնայ զատել մեզ Քրիստոսի սիրէն :

1 Հետև արդ՝ դատապարտութիւն չկայ Քրիստոս
Յիսուսով եղողներուն՝ որոնք մարմնաւոր կերպ-
2 պով չեն վարուիր : Ինչու որ ¶ Քրիստոս Յի-
սուսով կենացը Հոգիին † օրէնքը զիս ազատեց ‡ մե-
3 ղայ և մահուան օրէնքէն : ¶ Վասն զի այն որ
անկարելի էր օրէնքին՝ որովհետև տկար էր մարմ-
նով , † Աստուած իր որդին խրկեց մեղաւորական
մարմինի նմանութեամբ , ու մեղքի համար , և
4 դատապարտեց մեղքը այն մարմինին մէջ . Որ օրէն-
քին արդարութիւնը կատարուի մեր մէջը , որ
մարմնաւորապէս չենք քալեր՝ հապա Հոգևորա-
5 պէս : † Ինչու որ մարմնաւոր եղողները մարմինին
բաներըը կը մտածեն , ու Հոգևոր եղողները՝ ‡ Հո-

ե Գաղ . ե . 17 :
զ ԳԼ . զ . 13 , 19 :
է ա Կոր . ժե . 57 :
ը ա Կոր . ժե . 45 , բ Կոր . գ . 6 :
թ Ցօհ . ը . 36 , ԳԼ . զ . 18 ,
22 , Գաղ . բ . 19 , ե . 1 :
ժ ԳԼ . ե . 24 , 25 :
ի Գոր . ժգ . 39 , ԳԼ . գ . 20 ,
Եբր . ե . 18 , 19 , ժ . 1 , 2 ,
10 , 14 :
լ Գաղ . գ . 13 , բ Կոր . ե . 21 :
խ Հմր 1 :
ծ Ցօհ . գ . 6 , ա Կոր . բ . 14 :
կ Գաղ . ե . 22 , 25 :

6 գլխին բանները : Վ Ա՛ստն զի մարմնաւոր խորհուր-
դը մահ է , և հոգևոր խորհուրդը կեանք ու խա-
7 ղաղութիւն : Ա Պատճի մարմնաւոր խորհուրդը
Աստուծոյ դէմ թշնամութիւն է . ինչու որ Աս-
տուծոյ օրէնքին չհնազանդիր , է մանաւանդ չկրնար
8 ալ : Վ Ա՛ստն զի մարմինով եղողները չեն կրնար
9 Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ : Բայց դուք մարմինով
չէք , հապա հոգիով , ե թէ որ Աստուծոյ Հ՛ոգին
ձեր մէջը բնակած է . Ը իսկ թէ որ մէկը Քրիստո-
10 սի Հ՛ոգին չունի , անիկայ անորը չէ : Եւ թէ որ
Քրիստոս ձեր մէջն է , ալ մարմինը մեռած է
մեղքի համար , ու հոգին կենդանի է արդարու-
11 թեան համար : Իսկ թէ որ Յիսուսը մեռելնե-
րէն Ը յարուցանողին Հ՛ոգին ձեր մէջը բնակած է ,
է ալ անիկայ՝ որ Քրիստոսը մեռելներէն յարուց ,
պիտի կենդանացընէ ձեր մահկանացու մարմիններըը
իր Հ՛ոգիովը որ ձեր մէջը կը բնակի :
12 Հ Ընդա ուրեմն եղբայրնե՛ր՝ պարտապան ենք , չէ
13 թէ մարմինին՝ մարմնաւորապէս ապրելու . Յ Ինչու
որ եթէ մարմնաւորապէս ապրելու ըլլաք , պիտի
մեռնիք . բայց թէ որ Հ՛ոգիով ը մարմինին գործ-
14 քերը սպաննէք , պիտի ապրիք : Ո Վ՛ստն զի որոնք
որ Աստուծոյ Հ՛ոգիովը կ՛առաջնորդուին , անոնք
15 Աստուծոյ որդիքն են : Ո Ինչու որ դուք ծառայու-
թեան հոգին չառիք կրկին Ո վախնալու , Ը հապա
որդեգրութեան հոգին առիք , որ անով կը կան-

Բ Գլ . ը . 21 ։ Հմր 18 ։ Գաղ . ը . 8 ։
Ը Ցակ . դ . 4 ։
Ի ա Կոր . բ . 14 ։
Ի ա Կոր . դ . 16 ։ ը . 19 ։
Ծ Ցօհ . դ . 34 ։ Գաղ . դ . 6 ։ Փիլ . ա . 19 ։ ա Պետ . ա . 11 ։
Ժ Գոր . բ . 24 ։
Ի Գլ . ը . 4 , 5 ։ ա Կոր . ը . 14 ։ բ Կոր . դ . 14 ։ Եփս . բ . 5 ։
Հ Գլ . ը . 7 , 14 ։
Յ Հմր 6 ։ Գաղ . ը . 8 ։
Ղ Եփս . դ . 22 ։ Կող . գ . 5 ։
Ճ Գաղ . ե . 18 ։
Մ ա Կոր . բ . 12 ։ Եբր . բ . 15 ։
Յ բ Տիմ . ա . 7 ։ ա Ցօհ . դ . 18 ։
Ն Ես . ծղ . 5 ։ Գաղ . դ . 5 , 6 ։

16 էինք ։ Աբրամ Հայր ։ Ան ինքն Հոգին վկա-
յութիւն կու տայ մեր հոգիին , թէ մենք Աստու-
17 ծոյ որդիքն ենք ։ Եւ թէ որ որդիք , ուրեմն ժա-
ռանգներ , ։ Աստուծոյ ժառանգներ՝ ու Քրիստոսի
ժառանգակիցներ ։ Որ եթէ իր չարչարանացը
կցորդ ըլլանք , իր փառացն ալ հաղորդ ըլլանք ։
18 Վասն զի ես այսպէս կը դատեմ՝ որ Ջան ժա-
մանակիս չարչարանքները բան մը չեն՝ գալու
19 փառքին քովը , որ մեզի պիտի յայտնուի ։ Ար-
ուեստ որ առեղծուածոց եռանդուն ակնկալութիւնը
Աստուծոյ որդւոցը յայտնութիւնն կը սպասէ ։
20 Վնչու որ ունայնութեան ենթադրեցան առեղ-
ծուածները՝ (չէ թէ իրենց կամքովը , հապա անոր
21 համար՝ որ ենթադրեցուց ,) Ըն յուսով՝ որ
առեղծուածները իրենք ալ ապականութեան ծա-
ռայութենէն ազատուելով՝ Աստուծոյ որդւոցը փա-
22 ռաւոր ազատութեանը հասնին ։ Վանդի գիտենք
որ ամէն առեղծուածները մինչև հիմա Ա միասին
23 կը հառաչեն ու ծնանելու ցաւ կը քաշեն ։ Ե-
ւ ոչ միայն այսպէս , Բ հապա մենք ալ՝ որ Հոգիին
առջի պտուղը ունինք , Ց մենք մեզմէ մեր անձերուն
մէջ կը հառաչենք Ժ որդեգրութեան՝ այսինքն Ի մեր
24 մարմինին ազատութեանը սպասելով ։ Վնչու ո-
յուսով փրկուեցանք ։ Ի բայց յոյսը որ կը տեսնուի
յոյս չէ ։ վասն զի ան բանը որ կը տեսնէ մէկը՝ ալ
25 ինչո՞ւ պիտի յուսայ ։ Հապա թէ որ չտեսած
բանին կը յուսանք , ալ համբերութիւնով կը
26 սպասենք անոր ։ Նմանակ ալ Հոգին օգնութեան կը

ե Մատ . ժդ . 36 ։
զ բ Կոր . ա . 22 ։ ե . 5 ։ Եփես .
ա . 13 ։ դ . 30 ։
է Գոր . իգ . 18 ։ Գաղ . գ . 7 ։
ը Գոր . ժդ . 21 ։ Փիլ . ա . 29 ։
բ Տիմ . բ . 11 , 12 ։
ժ բ Կոր . դ . 17 ։ ա Պետ .
ա . 6 , 7 ։ դ . 13 ։
ի բ Պետ . դ . 13 ։
ա ա Ցովհ . գ . 2 ։
ի Հմր 22 ։ Ծն . գ . 19 ։
ա Երեմ . ժբ . 11 ։
բ բ Կոր . ե . 5 ։ Եփես . ա . 14 ։
գ բ Կոր . ե . 2 , 4 ։
ե Ղու . ի . 36 ։
զ Ղու . իա . 28 ։ Եփես . գ . 30 ։
է բ Կոր . ե . 7 ։ Երր . ժա . 1 ։

Հանի մեր տկարութիւններուն . °քանզի ինչ
քանի համար աղօթելու ենք ըստ արժանւոյն , չենք
գիտեր . ֆ բայց ինքը ՚ոգին բարեխօս կ՚ըլլայ
27 մեզի համար անբարբառ հառաչանքներով : — Ու
սիրտերը ՚Քննողը գիտէ ՚ոգիին ինչ խորհիլը .
քանզի Աստուծոյ կամացը համեմատ բարեխօսու-
թիւն կ՚ընէ սուրբերուն համար :
28 Ակայն գիտենք որ ամէն բաները բարիի գոր-
ծակից կ՚ըլլան անոնց՝ որ Աստուած կը սիրեն ,
ֆ որոնք անոր նախասահմանու-թեամբը կանչուած
29 են : ֆ Ա՛սան զի անոնք որ առաջ կը ճանչնար ,
ֆ առաջուց ալ սահմանեց իր ՚Որդւոյն պատկերին
կերպարանակից ըլլալու . ֆ որ անիկայ անդրանիկ
30 ըլլայ շատ եղբայրներու մէջ : Ու որոնք որ առա-
ջուց սահմանեց , ընաև կանչեց զանոնք . և որոնք
որ կանչեց , ընաև արդարացուց զանոնք . և որոնք
որ արդարացուց , ֆնաև փառաւորեց զանոնք :
31 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք աս բաներուս համար . ֆ Թէ
որ Աստուած մեր կողմն է՝ ո՞վ պիտի ըլլայ մեզի
32 հակառակ : ֆ Ան որ իր ՚Որդւոյն չխնայեց , ֆ հա-
պա մեր ամենուն համար մատնեց զանիկայ . ալ
ի՞նչպէս անոր հետը ամէն բաները մեզի չպար-
33 գեւեր : Ո՞վ է որ Աստուծոյ ընտրածներուն դէմ

° Աաա . ի . 22 ։ Յակ . դ . 3 ։
ֆ Ջար . ժբ . 10 ։ Եփս . գ . 18 ։
՚՚ Ան . իբ . 9 ։ Ասղ . է . 9 ։
Առակ . ժէ . 3 ։ Երեմ . ժա .
20 ։ ժէ . 10 ։ ի . 12 ։ Գոր .
ա . 24 ։ ա Թես . բ . 4 ։
Յայտ . բ . 23 ։
ֆ ա Ցօհ . և . 14 ։
ֆ Գլ . Թ . 11 ։ 23 ։ 24 ։ բ
Տիմ . ա . 9 ։
ֆ Եվ . լգ . 12 ։ 17 ։ Ասղ . ա .
6 ։ Երեմ . ա . 5 ։ Աաա . է .
23 ։ Գլ . ժա . 2 ։ բ Տիմ .
բ . 19 ։ ա Պետ . ա . 2 ։
ֆ Եփս . ա . 5 ։ 11 ։
՚՚ Ցօհ . ժէ . 22 ։ բ Կոր . գ .
18 ։ Փիլ . գ . 21 ։ ա Ցօհ .
գ . 2 ։
ֆ Կող . ա . 15 ։ 18 ։ Երբ . ա .
6 ։ Յայտ . ա . 5 ։
ընաև Գլ . ա . 6 ։ Թ . 24 ։ Եփս .
գ . 4 ։ Երբ . Թ . 15 ։ ա
Պետ . բ . 9 ։
ֆ ա Կոր . գ . 11 ։
ֆ Ցօհ . ժէ . 22 ։ Եփս . բ . 6 ։
ֆ Թես . ժգ . 9 ։ Ասղ . ճժբ . 6 ։
ֆ Գլ . և . 6 ։ 10 ։
ֆ Գլ . գ . 25 ։

մեղադիր ըլլայ • ֆ Աստուած է որ կ'արդարացընէ •
34 ¦ Ո՞վ է որ կը դատապարտէ • Քրիստոս
է որ մեռաւ , մանաւանդ թէ յարութիւն ալ
առաւ , հո Աստուծոյ աջ կողմն է • ֊ որ նաև
35 մեզի համար բարեխօսութիւն կ'ընէ • Ո՞վ
պիտի զատէ մեզ Քրիստոսի սէրէն • տառա-
պա՞նքը , կամ նեղութի՞ւնը , կամ հալածա՞նքը ,
կամ սո՞վը , կամ մերկութի՞ւնը , կամ վտանգը ,
36 կամ սո՞ւրը • (Ինչպէս որ գրուած է • ղ Ամէն օր
քեզի համար կը սպանուինք , մորթուելու ոչխա-
37 րի պէս կը սեպուինք :) ֆ Հապա աս ամէն բաներ-
ուն մէջ՝ ալ աւելի յաղթող կ'ըլլանք անով՝ որ
38 մեզ սիրեց : Վստահ որ ես համոզած պիտի՝ թէ
ո՛չ մահը , և ո՛չ կեանքը , ու ո՛չ հրեշտակները ,
ս և ո՛չ իշխանութիւնները , ու ո՛չ ներկայ բան-
րը , և ո՛չ գալու բանները , ու ո՛չ զօրութիւնները ,
39 Կա ո՛չ բարձրութիւնը , ու ո՛չ խորունկութիւ-
նը , և ո՛չ մէկ ուրիշ արարած մը կրնայ մեզ
զատել Աստուծոյ սէրէն , որ Քրիստոս Յիսուս մեր
Տէրոջմով է :

ֆ Ես • ծ • 8 , 9 : Ցայտ • ժբ • 10 , 11 :
¦ Ցոր • լգ • 29 :
հ Մատ • ժգ • 19 : Կող • գ • 1 : Եբր • ա • 3 : բ • 1 : ժբ • 2 : ա Պետ • գ • 22 :
յ Եբր • է • 25 : թ • 24 : ա Ցովհ • բ • 1 :
ղ Սաղ • խդ • 22 : ա Կոր • ժե • 30 , 31 : բ Կոր • դ • 11 :
ճ ա Կոր • ժե • 57 : բ Կոր • բ • 14 : ա Ցովհ • գ • 4 , 5 : Ցայտ • ժբ • 11 :
ս Եփես • ա • 21 : գ • 12 : Կող • ա • 16 : բ • 15 : ա Պետ • գ • 22 :

ԳԼ • ԽԹ

1 Պօղոս կը յայտնէ իր արտօնութիւնը Հրէից ազգին համար ,
7 Զի թէ Աբրահամի բոլոր սերունդը խոստմունքի որդիք
էին , 18 Աստուած որուն որ կ'ուզէ՝ կ'ողորմի , 21 Բրուտը
կրնայ կաւը իր ուզածին պէս գործածել , 25 Հեթանոսաց
կոչումը և Հրէից անարգութիւը՝ մարգարէները նախատեսած
էին , 32 Ինչ պատճառաւ այդպան քիչ Հրէաներ ընդունե-
ցին Հաւատքին արդարութիւնը :

1 – Այոյգը կ'բսեմ Աբրհասոսով , ա– չեմ սուբ ,
(իմ խիղճս ալ ինծի կը վկայէ Հոգւով
2 Սրբով ,) Ք Որ մեծ տրտմութիւն է ինծի , ու
3 իմ սրտիս անպակաս ցաւ : Ք Կանգի ես ինքնս կը
խնդրէի նզոված ըլլալ Աբրհասոսէն՝ իմ մարմնոյ
կողմանէ եղբայրներուս ու ազգականներուս համար ,
4 Ք Որոնք Իսրայէլացի են . Ք որ իրենցն է որդեգրու-
թիւնը , ու փառքը , Ք և ուխտերը , Ք ու օրի-
նադրութիւնը , Ք և պաշտօնը , Ք ու խոստմունք-
5 ները . Ք Իրենցն են նահապետները , Ք իրենցմէ
Քրիստոս ալ մարմնոյ կողմանէ . Ք որ ինքն է
ամենուն վրայ Աստուած օրհնեալ յաւիտեան .
6 ամէն : Ք Այլ ոչ իբր թէ Աստուծոյ խօսքը գե-
րծինը ինկած է . Ք քանզի չէ թէ ամէն Իսրայէլէն
7 եղողները Իսրայէլացի են . Ք ու հէ թէ Աբրա-
համի սերունդ ըլլալնուն համար՝ ամէնը որդիք են .
Ք հապա Իսահակով քեզի սերունդ պիտի կոչուի :
8 Ք Այսինքն՝ չէ թէ անոնք որ մարմնին որդիք են ,
Աստուծոյ որդիք ալ են . Ք հապա խոստմունքի որ-
9 դիքը սերունդ կը սեպուին : Ք Ընչու որ խոստմուն-
քին խօսքը ասա էր թէ , Ք Ես առնոս պիտի գամ ,
10 ու Սառան որդի պիտի ունենայ : Ք Ու ոչ միայն
այսքան , Ք հապա Ռեբեկային ալ յոյժ է՝ որ

ա ԳԼ . ա . 9 : բ Կոր . ա . 23 : ժա . 31 : ժբ . 19 : Գաղ . ա . 20 : Փիլ . ա . 8 : ա Տիմ . բ . 7 :
գ ԳԼ . ժ . 1 :
դ Եբ . ը . 32 :
ե Բ Օր . է . 6 :
զ Եբ . գ . 22 : բ Օր . ժգ . 1 : Եբեմ . լա . 9 :
է Թագ . դ . 21 : գ Թագ . բ . 11 : Սաղ . կգ . 2 : Հբ . 61 :
ը Գոր . գ . 25 : Եբր . ը . 8 , 9 , 10 :
թ Սաղ . ճխե . 19 :
ժ Եբր . թ . 1 :
ի Գոր . ժգ . 32 : ԳԼ . գ . 2 : Եփես . բ . 12 :
լ Բ Օր . ժ . 15 : ԳԼ . ժա . 28 :
խ Ղու . դ . 23 : ԳԼ . ա . 3 :
ծ Երեմ . իգ . 6 : Ցօհ . ա . 1 : Գոր . ի . 28 : Եբր . ա . 8 : ա Ցօհ . և . 20 :
կ Թես . իգ . 19 : ԳԼ . գ . 3 :
հ Ցօհ . ը . 39 : ԳԼ . ը . 28 , 29 : գ . 12 , 16 : Գաղ . ը . 16 :
ձ Գաղ . գ . 23 :
ղ Ծն . իա . 12 : Եբր . ժա . 18 :
ճ Գաղ . գ . 28 :
մ Ծն . ժը . 14 :
յ Ծն . իե . 21 :

յղացաւ մէկէ մը , այնքան մեր Տէրոջ հօրմէն ·
11 Ինչու որ պղտիկը դեռ չծնած , և դեռ մէկ աղէկ
կամ դէշ բան մը չգործած , (որ Աստուծոյ նա-
խասահմանութիւնը հաստատ մնայ ընտրութեանը
12 պէս՝ ՉԷ թէ գործերէն , այ հապա անկէ որ կան-
13 չող ,) իրեն բսուեցաւ , Մեծը պզտիկին
պիտի ծառայէ · ինչպէս որ գրուած է թէ , Յա-
կոբը սիրեցի , բայց Եսաւըատեցի :
14 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք · Միթէ Աստուծոյ քովը
15 անիրաւութի՞ւն կայ · քաւ լիցի : Ինչու որ Մով-
սէսին կ'ըսէ · Որու որ պիտի ողորմիմ՝ կ'ողոր-
միմ , ու որու վրայ որ պիտի գթամ՝ կը
16 գթամ : Ուրեմն ան չէ անկէ է որ կը կամի , ու ան
անկէ որ կը վազէ , հապա Աստուծմէն՝ որ կ'ողոր-
17 մի : Որովհետև գիրքը Փարաւոնին կ'ըսէ , Քեզ
համար քեզ վերցուցի , որ իմ զօրութիւնս քեզ-
մով յայտնեմ , ու բոլոր երկրի մէջ իմ անունս
18 պատմուի : Ուստի որու որ կ'ուզէ՝ կ'ողորմի , և
19 որն որ կ'ուզէ՝ կը խստացընէ : Ուրեմն ինծի պի-
տի ըսես թէ , Ուրեմն ինչո՞ւ մեղադիր կ'ըլլայ ,
20 վասն զի ո՞վ անոր կամացը դէմ դրաւ : Նայդ
դուն ո՞վ ես մարդ՝ որ Աստուծոյ պատասխան կու
տաս · միթէ ստեղծուածը իր Ստեղծողին կրնայ
21 ըսել թէ , Ինչո՞ւ ասանկ շինեցիր : Չէ՞որ
ոը իշխանութիւն չունի՞ կաւին վրայ՝ նոյն շա-
դուածքէն աման շինելու , մէկը պատուոյ ,
22 միւսը անարգանաց համար : Հապա ի՞նչ ըսէք

յ Գլ · դ · 17 , բ · 28 ։
ն Ծն · իե · 23 ։
ղ Պտ · ա · 2 , 3 ։ Տե՛ս բ Օր · իա · 15 ։ Առակ · ժզ · 24 ։ Պատ · ժ · 37 ։ Ղս · ժզ · 26 ։ Ցոհ · ժբ · 25 ։
շ բ Օր · լբ · 4 ։ բ Մն · ժթ · 7 ։ Ցոր · ը · 3 ։ Լգ · 10 ։ Սպ · ղբ · 15 ։
չ Եւ · Լգ · 19 ։
պ Գաղ · գ · 8 , 22 ։
ջ Եւ · թ · 16 ։
ռ բ Մն · ի · 6 ։ Ցոր · թ · 12 ։ իգ · 13 ։ Դան · գ · 35 ։
ս Եփ · իթ · 16 ։ իե · 9 ։ կգ · 8 ։
վ Առակ · ժզ · 4 ։ Երեմ · ժբ · 6 ։
տ բ Տիմ · բ · 20 ։

ուն ՀԻՆԸ , ԹԷ որ Աստուած էր բարկութիւնը
ցուցընել՝ ու իր զօրութիւնը յայտնել ուզելով ,
շատ երկայնմտութեամբ համբերեց բ կորսուելու
23 պատրաստուած ց բարկութեան ամանները . Եւ
ինչ որ իր փառքին մեծութիւնը յայտնի ընէ ողոր-
մելու ամաններուն վրայ , ֊ որոնք որ փառքի համար
24 առաջուց պատրաստեց . Այսինքն մեզ՝ որ կանչեց ,
֊ ոչ թէ միայն ֊ բրէականերէն , հապա հեթանոսնե-
25 րէն ալ . Ինչպէս Ովսէէի մէջ ալ կ'ըսէ . ° Որ
ժողովուրդս չէղողին իմ ժողովուրդս պիտի կանչեմ ,
26 ու սիրելի չէղողին՝ սիրելի : ֊ Եւ պիտի ըլլայ թէ
ան տեղը որ անոնց ըսուէցաւ թէ՝ Դուք իմ ժողո-
վուրդս չէք , հոն անոնք Կենդանի Աստուծոյն որ-
27 դիները պիտի ըսուին : Եսայի ալ Իսրայէլին համար
կը կանչէ . Թէեւ Իսրայէլի որդւոցը թիւը ծովու
աւազին պէս ըլլայ , ֊ հատ մնացորդ մը պիտի ա-
28 զատի : Վասնզի Տէրը համառօտ և կարճ բան մը
կ'ընէ արդարութեամբ . քանզի ֊ Տէրը կարճ
29 բան մը պիտի ընէ երկրի վրայ : Եւ ինչպէս որ
Եսային առաջուց ըսաւ . Թ Թէ որ զօրաց Տէրը
մեզի սերունդ մը թողուցած չըլլար , ֊ մենք Սո-
դոմին պէս պիտի ըլլայինք , ու Գոմորին պիտի
նմանէինք :

30 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք . ՚Թէ հեթանոսները որ
արդարութեան չէին հետեւէր՝ արդարութեան հա-
սան , ֊ ան արդարութեանը՝ որ հաւատքէն է .
31 ՚Իսկ Իսրայէլը որ արդարութեան օրէնքին կը
հետեւէր , ֊ արդարութեան օրէնքին չհասաւ :

ր ա պետ . բ . 8 : ց ա Թես . ե . 9 :
՚ ԳԼ . բ . 4 : Եփես . ա . 7 : Կող . ա . 27 :
֊ ԳԼ . բ . 28 , 29 , 30 :
° ԳԼ . գ . 29 :
՚ Ովս . բ . 23 : ա պետ . բ . 10 :
֊ Ովս . ա . 10 :
՚ Ես . ժ . 22 , 23 :
֊ ԳԼ . ժա . 5 :
՚ Ես . իբ . 21 :
՚ Ես . ա . 9 : Ողբ . գ . 22 :
՚ Ես . ժգ . 19 : Երեմ . ծ . 40 :
՚ ԳԼ . գ . 11 : ժ . 20 :
՚ ԳԼ . ա . 17 :
՚ ԳԼ . ժ . 2 : ժա . 7 :
՚ Գաղ . ե . 4 :

32 Ինչո՞ւ համար՝ զանո՛ւ զի չէ՛ թէ հաւատաքէն, հա-
պա որպէս թէ օրինաց գործքերէն ա՛զատ ապրուա-
նալ։ † Ինչու՝ որ գայթակղութեան վէմին վրայ
33 դլորեցան։ Ինչպէս որ գրուած է։ Ե՛ՀԱ՛ Սիոնի
մէջ գայթակղութեան քար մը կը դնեմ, և ու-
դլորելու վէմ մը։ և ամէն ո՛վ որ անոր հաւատայ՝
պիտի չամչնայ։

ԳԼ։ Ժ։

5 Սուրբ Գիրքը կը ցուցընէ օրէնքէն եղած արդարութեանը և հաւատքէն եղած արդարութեանը միջնակէտ տարբերութիւնը։ 11 կը հաստատէ թէ ամէնն ալ՝ Հրէայ և Հեթանոս՝ երբոր հաւատան, պիտի չամչնան, 18 և թէ հեթանոսները պիտի ընդունին Աստուծոյ խօսքը՝ ու հաւատան։ 19 Իսրայէլը ա՛ս բաներուն անտեղեակ չէր։

1 Ա՛ղբայրնե՛ր՝ իմ սրտիս փափաքը ու աղօթքը ա-
2 Աստուա՛ծ * անոնց փրկուելուն համար է։ Ին-
չու որ ես կը վկայեմ անոնց համար, — թէ Աս-
տուծոյ նախանձաւորութիւնը ունին, բայց ոչ
3 թէ գիտութեամբ։ Վ՛ասն զի անոնք Աս-
տուծոյ արդարութիւնը չգիտնալով, և ու իրենց
արդարութիւնը հաստատել ուզելով, Աստուծոյ
4 արդարութեանը չհնազանդեցան։ Վ՛Քանզի օրէն-
քին վախճանը Քրիստոս է՝ ամէն հաւատացեալին
արդարութեանը համար։
5 Ինչու որ Մովսէս օրէնքէն եղած արդարութիւնը
կը ստորագրէ թէ, Ի՛ Ա՛նունք կատարող մարդը
6 անոնցմով պիտի ապրի։ Իսկ հաւատքէն եղած
արդարութիւնը ասանկ կ՛ըսէ. Ը՛ՄՊ ըսեր քու

† Գործ. բ. 34։ ա Կոր. ա. 23։
Ի Ա՛ղ. ճԺբ. 22։ Եբ. բ. 14։
իբ. 16։ Մատ. իա. 42։
ա Պետ. բ. 6, 7, 8։
Լ Գլ. ժ. 11։
* Ո՛ւղիղ՝ Իսրայէլին
— Գործ. իա. 20։ իբ. 3։ Գաղ.
ա. 14։ դ. 17։ Տե՛ս գլ. թ.
31։
Բ Գլ. ա. 17։ թ. 30։
Ֆ Փիլ. գ. 9։
Ք Մատ. ե. 17։ Գաղ. դ. 24։
Ի Գլ. ժբ. 5։ Նէեմ. թ.
29։ Եզեկ. ի. 11, 13, 21։
Գաղ. դ. 12։
Ղ Բ Օր. Լ. 12, 13։

սրտիդ մէջը , մի՞թէ պիտի ելլէ երկինքը , (այսինքն՝
7 Քրիստոսը իջեցընելու ·) Կամ թէ ո՞վ պիտի
իջնէ անդունդը , (այսինքն Քրիստոսը մեռելնե-
8 րէն հանելու ։) Հապա ի՞նչ կ՚ըսէ · Ի խօսքը
մօտ է , քու բերնիդ մէջը , և քու սրտիդ մէջն է ,
այսինքն՝ հաւատքին խօսքը՝ որ մենք կը քարոզենք ։
9 Ինչու որ ե՛թէ քու բերնովդ Յիսուսը Տէր խոս-
տովանիս , ու քու սրտիդ մէջը հաւատաս թէ Աս-
տուած անիկայ մեռելներէն յարուց , պիտի փըր-
10 կուիս · (Վասն զի սրտով կը հաւատայ մէկը ար-
դարանալու , ու բերնով կը խոստովանի փրկուե-
11 լու ։) Գրոցի դիրքը կ՚ըսէ · Ո՛ՄԷն ոք որ ա-
12 նոր հաւատայ՝ պիտի չամչնայ ։ Ինչու որ՝ խըտ-
րութիւն չկայ Հրէային ու Յոյնին մէջտեղը ·
Վասն զի ամենուն Տէրը նոյնն է , Հառատ ամե-
13 նուն՝ որ իրեն կը կանչեն ։ Գրոցի ոք որ Տէ-
րոջը անունը կանչէ՝ պիտի փրկուի ։
14 Ուրեմն ի՞նչպէս պիտի կանչեն անոր՝ որուն որ
չհաւատացին · կամ ի՞նչպէս պիտի հաւատան
անոր՝ որուն վրայով չլսեցին · և կամ ինտոր պիտի
15 լսեն՝ առանց մէկու մը քարոզելուն · Կամ ի՞նչպէս
պիտի քարոզեն՝ թէ որ չխրկուին · ինչպէս որ
գրուած է · Հինտոր գեղեցիկ են խաղաղութիւն
աւետարանողներուն՝ ո՜ — բարի բաներու աւետիս
16 տուողներուն ոտքերը ։ Այլայց ամենը չհպատակ-
եցան աւետարանին · քանզի Հսայիս կ՚ըսէ ·
17 Տէ՛ր՝ ո՞վ հաւատաց մեր պատգամին լուրին ։ Ուրեմն
հաւատքը լսելէն է , ու լսելը Աստուծոյ խօսքէն ։

ա Ծիմ · բ · 5 ։
բ Եփես · ա · 7 ։ բ · 4 , 7 ։
գ Գոր · թ · 14 ։
դ Ցովել · բ · 32 ։ Գոր · բ · 21 ։
ե Տիտ · ա · 3 ։
զ Ես · ծբ · 7 ։ Նաւ · ա · 15 ։
է Գլ · գ · 3 ։ Եբր · գ · 2 ։
ը Ես · ծգ · 1 ։ Ցոհ · ժբ · 38 ։

ա Բ Օր · լ · 14 ։
բ Ա՜սա · ժ · 32 ։ Ղու · ժբ · 8 ։
Գոր · բ · 37 ։
գ Ես · իբ · 16 ։ խԹ · 23 ։ Եր-
բնմ · ժէ · 7 ։ Գլ · Թ · 33 ։
դ Գլ · գ · 22 ։ Գոր · ժե · 9 ։
Գաղ · գ · 28 ։
ե Գոր · ժ · 36 ։ Գլ · գ · 29 ։

18 Հայց կ'ըսեմ . Միթէ չլսեցի՞ն . ¶ մանաւանդ Հո-
ղոյ երկիրը եւս անոնց ընչիւնը , ՚ ու անոնց խօս-
19 քը միւնչեւ աշխարհի ծայրերը : Հայց կ'ըսեմ .
Միթէ Իսրայէլը չգիտցա՞ւ . առաջ Մովսէս կ'ըսէ .
՚ Ես ձեզ նախանձի պիտի գրդռեմ անպիտան ժո-
ղովուրդով մը , ՝ ու անմիտ ազգով մը ձեզ պիտի
20 բարկացընեմ : Հայց Եսայիան կը համարձակի ,
ու կ'ըսէ , Ես անոնցմէ գտնուեցայ՝ որ զիս չէին
փնտռեր , յայտնի եղայ անոնց՝ որ զիս չէին հար-
21 ցներ : Սակայն Իսրայէլին վրայով կ'ըսէ . ՝ Հո-
ղոր օրը իմ ձեռքերս երկրպագուցի անձնազան ու
հակառակող ժողովուրդի մը :

ԳԼ . ԺԸ

1 Առաքեալը կը յայտնէ թէ Աստուած բոլոր Իսրայէլը մեր-
ժած չէր , 7 և թէ ոմանք բնարուած էին , թէեւ ուրիշները 18
խստացած էին : 16 Անոնց գարձի գալուն յոյս կայ ,
կը ցուցընէ թէ հեթանոսները պիտի չկրնան պարծենալ
անոնց դէմ . 26 վասն զի անոնց փրկուելուն համար խոս-
տումնէր մը եղած է : 33 Ո՛րչափ անքննելի են Աստուծոյ գա-
տաստանները :

1 Ասրեմն կ'ըսեմ , ՝Միթէ Աստուած իր ժողո-
վուրդը մերժե՞ց . քաւ լիցի . Ք Ինչու որ ես ալ
Իսրայէլացի եմ , Աբրահամի սերունդէն Բենիա-
2 մինի ցեղէն : Աստուած իր ժողովուրդը
՚որն որ ինքը առաջուց ճանչցաւ . միթէ չէ՞ք գի-
տեր Եղիային պատմածը մէջ՝ գիրքը ի՞նչ կ'ը-
սէ . ինծի՛ր անիկայ Իսրայէլին համար դատաստան կ'ը-
3 նէ Աստուծոյ , ըսելով . ՝Տէ՛ր , քու մարգարէներդ
մեռցուցին , ու քու սեղաններդ փլցուցին . ու միայնակ
4 ես մնացեր եմ , և իմ անձս կը փնտռեն : Հայց

՚ Սաղ . ժթ . 4 : Մատ . իդ . 14 : իբ . 19 : Մար . ժգ . 15 : Կող . ա . 6 , 23 :
՚ Տես գ Թագ . ժբ . 10 : Մատ . գ . 6 :
՚ բ Օր . լբ . 21 : Գլ . ժա . 11 :
՚ Տիտ . գ . 3 :
՚ Ես . կե . 1 : Գլ . թ . 30 :
՚ Ես . կե . 2 :
՚՚ Թագ . ժբ . 22 , Երեմ . լա . 37 :
Ք բ Կոր . ժա . 22 , Փիլ . գ . 5 :
՚ Գլ . բ . 29 :
՚՚ գ Թագ . ժթ . 10 , 14 :

ի՞նչ կ'ըսէ անոր՝ աստուածային պատասխանը . Ի-
նձի թողուցի՛ ի՛ըւէ , ւօթը հազար մարդիկ ,
5 որոնք Հահաղին ծնրադրութիւն չըրին : Ընդանիկ
ալ աս առիւնս ընտրելեաներէն համեմատ.
6 մնացորդ մը կայ . Ի-ւ թէ որ շնորհքով , ու-
րեմն ալ գործքերէն չէ . ապա թէ ոչ՝ շնորհքը
ալ շնորհք չըլլար . * իսկ թէ որ գործքերէն է , ալ
շնորհք չէ . ապա թէ ոչ՝ գործը ալ գործ չըլլար '' :
7 Ուրեմն ի՞նչ . Ըսրայէլը չհասաւ ան բանին որ
կը փնտռէր . բայց ընտրուածներըը հասան , ու
8 մնացածներըը կուրցան . Ինչպէս որ գրուած է .
Ընաւռած անոնց թմրութեան ոգի տուաւ . Ժաչ-
քեր՝ որոնցմով պիտի չտեսնեն , ու ականջներ՝
որոնցմով պիտի չլսեն , մինչև աս օրուան օրս :
9 Ու Դաւիթ կ'ըսէ . Ընոնց սեղանը իրենց որո-
գայթ ու որս և գայթակղութիւն ու հատուցում
10 ըլլայ . Ընոնց աչքերը մթանան՝ որ չտեսնեն , ու
11 անոնց կռնակը միշտ վար ծռէ : Ուրեմն կ'ը-
սեմ . Արդեօ անոնք համար անուռք յանցանք ըրին ,
որ կործանին . քնա լեցի . Ի հապա իրենց յան-
ցանքովը հնթանոսաց փրկութիւն եղաւ , որ գի-
րենք նախանձի գրգռէ : Ուսաի թէ որ անոնց
յանցանքը աշխարհի մեծութիւն եղաւ , ու անոնց
նուաստութիւնը՝ հնթանոսներուն մեծութիւն , ալ
12 ո՛րչափ աւելի անոնց լրութիւնը : Ասյց ձեզի կ'ը-
սեմ հնթանոսներուդ . Ե Ուրովհետև հնթանոսնե-

Ե դ Թագ . ԺԹ . 18 ։
Զ ԳԼ . Թ . 27 ։
Է ԳԼ . դ . 4 , 5 ։ Գագ . և . 4 ։ Տնս . ը Օր . Թ . 4 , 5 ։
* Ո՛ւռնէ կ՚ունի ։
Ը ԳԼ . Թ . 31 ։ Ժ . 3 ։ ը Կոր . դ . 14 ։
Թ Ես . ԽԹ . 10 ։
Ժ ը Օր . ԽԹ . 4 ։ Ես . զ . 9 ։ Երեմ . և . 21 ։ Եզեկ . Ժը . 2 ։ Մատ . Ժգ . 14 ։ Ցօհ . Ժը . 40 ։ Գոր . Խը . 26 , 27 ։
ԺԱ Մագ . կԹ . 22 ։
ԺԲ Մագ . կԹ . 23 ։
ԺԳ Գոր . Ժգ . 36 ։ Ժը . 6 ։ Խը . 18 , 21 ։ Խը . 24 , 28 ։ ԳԼ . Ժ . 10 ։
ԺԴ Գոր . Թ . 15 ։ Ժգ . 2 ։ Խը . 21 ։ ԳԼ . Ժե . 16 ։ Գագ . ա . 16 ։ ը . 2 , 7 , 8 , 9 ։ Եփես . գ . 8 ։ ա Տիմ . ը . 7 ։ ը Տիմ . ա . 11 ։

բուն առաքեալ եմ՝ իմ պաշտօնս կը մեծարեմ.
14 *Որ գուցէ իմ մարմինս էղբայրները նախանձի դրգռեմ,*
15 *ու անոնցմէ մէկ քանիները ապրեցընեմ: Վասն զի թէ որ անոնց մերժուիլը աշխարհին հաշտութիւն է, հապա անոնց ընդունուիլը ինչ պիտի ըլլայ, բայց եթէ մեռելներէն կենդանի ըլլալ:*
16 *Ընդ՝ թէ որ երախայրին սուրբ է, նաև զանդուածը. և թէ որ արմատը սուրբ է, ոստերն*
17 *ալ: Եթէ որ ան ճիւղերէն մէկ քանիները կոտրեցան, ու դուն որ վայրենի ձիթենի էիր՝ անոնց մէջ պատուաստուեցար, ու ձիթենիին արմատին և պարարտութեանը հաղորդ եղար,*
18 *մի՛ պարծենար. հապա թէ որ պարծենաս, չէ՛ թէ դուն արմատը վեր բռնես,*
19 *հապա արմատը քեզ: Ուրեմն պիտի ըսես, Ճիւղերը կոտրեցան՝ որ ես պատուաստուիմ:*
20 *Ընէ՛կ, անոնք անհաւատութեանով կոտրեցան, ու դուն հաւատքով հաստատուեցար. մի՛ հպարտանար,*
21 *նապ, հապա վախցիր. Քանզի որ եթէ Աստուած բուն ճիւղերուն չխնայեց, գուցէ քեզի ալ չխնայէ:*
22 *Ուստի տե՛ս Աստուծոյ քաղցրութիւնը ու խստութիւնը, կործանուածներուն վրայ խստութիւնը՝ և քու վրադ քաղցրութիւնը, Ե թէ որ ան քաղցրութեանը մէջ կենաս. ապա թէ ոչ՝ Ե դուն*
23 *ալ պիտի կտրուիս: Ե՛ւ անոնք ալ՝ թէ որ իրենց անհաւատութեանը մէջ չկենան, պիտի պատուաստին. քանզի որ կարող է Աստուած անոնք*
24 *նորէն պատուաստելու: Վասնզի եթէ դուն ի-*

ա Կոր. է. 16։ թ. 22։ ա Տիմ. գ. 16։ Ցակ. ե. 20։
զ Ղև. իգ. 10։ Թես. ժե. 18, 19, 20, 21։
է Երեմ. ժա. 16։
Ե Գոր. բ. 39։ Եփես. բ. 12, 13։
ը ա Կոր. ժ. 12։
թ Գլ. ժբ. 16։
ժ Աստկ. իբ. 14։ Ե՝. կդ. 2։ Փիլ. բ. 12։
ի ա Կոր. ժե. 2։ Եբր. գ. 6, 14։
լ Ցօհ. ժե. 2։
խ բ Կոր. գ. 16։

բնական Էջը վայրենի ձիթենիին կտրուելցար , ու-
ան բարի ձիթենիին վրայ՝ որ Էջէ բնական չէր ,
պատուաստելցար , ալ ո՛րչափ աւելի անոնք՝ որ
բնական ճիւղէր են , պիտի պատուաստին իրենց
25 ձիթենիին վրայ : Ա՛ւան պի չեմ ուզեր եղբայր-
նե՛ր՝ որ չգիտնաք աս խորհուրդս , (Նորպէս պի
ինքզինքնիդ իմաստուն չսեպէք .) Ո՛ր քար մա-
սին կուրութիւն եղաւ Իսրայէլին , Մինչև որ հե-
26 թանոսներուն լրութիւնը մտնէ . Եւ այսպէս բոլոր
Իսրայէլը պիտի փրկուի . ինչպէս որ գրուած է .
Ա՛ետնէն պիտի գայ Փրկիչը , ու Յակոբէն ամբարշ-
27 տութիւնները մէկդի պիտի դարձնէ . Եւ ասիկայ
իմ ուխտս անոնց , երբոր անոնց մեղքերը վերցընեմ :
28 Աւետարանին նայելով՝ անոնք թշնամի են ձեր սի-
րոյն համար . բայց ընտրութեանը նայելով՝ Հա-
29 րերը են իրենց հարցը սիրոյն համար : Ինչու որ
Աստուծոյ պարգեւները ու կոչումը Ո՛ւանոնց զղջա-
30 նալու են : Ա՛ւան պի ինչպէս որ դուք ալ առանց
մը Աստուծոյ չէիք հաւատար , ու հիմա ողորմու-
թիւն գտաք անոնց անհաւատութեան առնը ,
31 Ընանկ ալ անոնք հիմա անհաւատ եղան ձեր ո-
ղորմութիւն գտած առնը՝ որ անոնք ալ ողոր-
32 մութիւն գտնեն : Ո՛ինչու որ Աստուած ամէնն
ալ անհաւատութեան մէջ արգիլեց , որ ամէնուն
ողորմի :
33 Ո՛վ Աստուծոյ մեծութեան ու իմաստութեան
և գիտութեան խորունկութիւնը . Ո՛նաւոր անքըն-

ա Գլ . ժբ . 16 :
բ Հռ . է : բ Կոր . գ . 14 :
գ Ղկ . իա . 24 : Ցայտ . է . 9 :
դ Նա . ժթ . 20 : Տես Սաղ .
ժդ . 7 :
ե Նա . իէ . 9 : Երեմ . լա . 31 :
զ Եբր . բ . 8 : ժ . 16 :
է Ովս . է . 8 : թ . 5 : ժ . 15 :
ը Ծն . իգ . 19 :

ա Եփես . բ . 2 : Կող . գ . 7 :
* Կամ անոնց անհաւատութիւնովը , Աստուած ալ անոնք հիմա անհաւատ եղան , որ ձեր ողորմութիւն գտնելովը՝ անոնք
բ Գլ . գ . 9 : Գաղ . գ . 22 :
գ Սաղ . լէ . 6 :

նելի են իր գաւառացուներըը , † ու անպիտելի են
34 *իր ձամբաներըը : † Վ աստն պի ո՞վ պիտցաւ Տէ-*
*րոջը միտքը . * կամ ո՞վ անոր խորհրդակից եղաւ .*
35 ‡ *Կամ ո՞վ առաջուց անոր բան մը տուաւ , որ*
36 *փոխարէնը իրեն տրուի : — Վնչու որ ամէն բա-*
ներըը անկէ , ու անով , և անոր համար են . Բ իրեն
փառք յաւիտեան . ամէն :

ԳԼՈՒԽ ԺՐ

1 *Պէտք է որ մենք Աստուծոյ ողորմութիւններէն շարժուած*
չանանք Աստուծոյ հաճոյ ըլլալու : 3 Պէտք չէ որ մէկը իր
վրայ բարձր գաղափար ունենայ , 6 հապա ամէն մարդ պարտի
կատարել ան պաշտօնը , որուն որ կանչուած է : 9 Հրամա-
յուած է մեզի սէր ունենալ՝ և ուրիշ շատ պարտաւորու-
թիւններ կատարել : 19 Վ էժդանդրութիւնը յատկապէս տր-
գիլուած է :

1 — *Վ՛ըդ՝ կ՛աղաչեմ ձեզի ի՛ղբայրներ՝ Աստուծոյ*
ողորմութեամբը , Բ որ ձեր † մարմինները ըն-
ծայէք Ը կենդանի զոհ մը՝ սուրբ , Աստուծոյ հա-
2 *ճելի , որ Է ձեր բանաւոր պաշտօնը . Է Ա՛ւ մի՛*
կերպարանիք աս աշխարհիս կերպարանքովը , Ղհա-
պա ձեր միտքին նորոգութեամբը նորոգուելո՛վ ,
Է որ քննէք թէ ի՛նչ է Աստուծոյ կամքը , ան ո՞ր
3 *բարի ու հաճելի և կատարեալ Է : Ը Վ՛անգի*
ինձի տրուած Աստուծոյ շնորհքովը աս կ՛ըսեմ ձեր
մէջը եղող ամէն մէկուն , Բ որ արժան եղածէ

‡ Ցոր . ժա . 7 ։ Սապ . զբ . 5 ։
† Ցոր . ժե . 8 ։ Նա . խ . 13 ։ Երեմ . իդ . 18 ։ ա Կոր . բ . 16 ։
ֈ Ցոր . լգ . 22 ։
‡ Ցոր . լե . 7 ։ խա . 11 ։
— ա Կոր . ը . 6 ։ Կող . ա . 16 ։
Բ Գաղ . ա . 5 ։ ա Տիմ . ա . 17 ։ բ Տիմ . գ . 18 ։ Երբ . ժգ . 21 ։ ա պետ . ե . 11 ։ բ պետ . գ . 18 ։ Ցուդ . 25 ։ Ցայտ . ա . 6 ։
— բ Կոր . ժ . 1 ։
Բ ա պետ . բ . 5 ։
† Սապ . ծ . 13 , 14 ։ ԳԼ . զ . 13 , 16 , 19 ։ ա Կոր . ը . 13 , 20 ։
Ը Երբ . ժ . 20 ։
Բ ա պետ . ա . 14 ։ ա Ցօհ . բ . 15 ։
Ղ Եփես . ա . 18 ։ գ . 23 ։ կզ . ա . 21 , 22 ։ գ . 10 ։
Է Եփես . ե . 10 , 17 ։ ա Թես . գ . 3 ։
Ը ԳԼ . ա . 5 ։ ժե . 45 ։ ա կոր . գ . 10 ։ ժե . 10 ։ Գաղ . բ . 9 ։ Եփես . գ . 2 , 7 , 8 ։
Բ Ընակ . խե . 27 ։ ժող . ե . 16 ։ ԳԼ . ժա . 20 ։

մոռանալէն առելի բան չմոռանայ . հապա զգաստ կը-
նայ մոռանայ . 4 ինսոր որ Աստուած ամէն մէկուն
4 բաժնեց հաւատքին չափը : Վասն զի 5 ինչ-
պէս որ մէկ մարմինի մէջ շատ անդամներ ունինք ,
ու ան ամէն անդամներուն մի և նոյն գործը չունին .
5 ե Ասանկ ալ մենք շատերնիս մէկ մարմին մենք
ենք Քրիստոսով , և ամէն մէկիմնիս իրարու ան-
6 դամներ ենք : Ի նատի մենք զանազան պարգև-
ներ ունենալով 6 ան չնորհքին համեմատ որ մեզի
տրուած է , ինչ որ մարգարէութիւն՝ հաւատքին
7 չափովը գործածենք ; ծառայութիւն՝ ծառայու-
թեան մէջ ըլլանք . ինչ որ կը
8 սորվեցընէ՝ սորվեցընելու եռանդ ըլլայ , ինչ որ
կը յորդորէ՝ յորդորելու եռանդ . ընծայ որ կը բաշխէ՝
առատաձեռնութեամբ ընէ , ան որ վերակացու
է՝ ջանքով , ան որ կ'ողորմի՝ ժ ցօժտրութեամբ .
9 ՚Անբիծ առանց կեղծաւորութեան ըլլայ . ՚չարչին
10 պղտևլով՝ բարիին յարելով . ե Իղբայրասիրու-
թեան մէջ իրարու վրայ գորովալից եղէք . ՚պա-
11 տուելու մէջ իրարմէ անցնիք . ՚Ջանքի մէջ թու-
լասիրտ չըլլաք . հոգիով բորբոքեցէք . Տէրոջը
12 ծառայեցէք . ե Յուսով ուրախ եղէք , ՚նեղու-
թեան

ա Կոր . ժբ . 7 , 11 : Եփես .
գ . 7 :
բ ա Կոր . ժբ . 12 : Եփես . գ . 16 :
գ ա Կոր . ժ . 17 : ժբ . 20 , 27 :
Եփես . ա . 23 : գ . 25 :
դ ա Կոր . ժբ . 4 : ա Պետ . գ .
10 , 11 :
ե Հբր 3 :
զ Գոր . ժա . 27 : ա Կոր . ժբ .
10 , 28 : ժգ . 2 : ժգ . 1 , 6 ,
29 , 31 :
է Գոր . ժգ . 1 : Եփես . գ . 11 :
ը Գոր . գ . 6 : ա Տիմ . ե . 17 :
թ Գոր . ժե . 32 : ա Կոր . ժգ . 3 :
ժ Ի սա . գ . 1 , 2 , 3 : բ Կոր . ը . 2 :
ժա Գոր . ի . 28 : ա Տիմ . ե .
17 : Եբր . ժգ . 7 , 24 : ա
Պետ . ե . 2 :
ժբ բ Կոր . Թ . 7 :
ժգ ա Տիմ . ա . 5 : ա Պետ . ա . 22 :
ժդ Ա սղ . լդ . 14 : լզ . 4 : զկ .
10 : Ա մով . ե . 15 :
ժե Եբր . ժգ . 1 : ա Պետ . ա .
22 : բ . 17 : գ . 8 : բ Պետ .
ա . 7 :
ժզ Փիլ . բ . 3 : ա Պետ . ե . 5 :
ժէ Դ ոմ . ժ . 20 : Գա . ե . 2 :
ժե . 13 : Փիլ . գ . 1 : դ .
4 : ա Թես . ե . 16 : Եբր .
գ . 6 : ա Պետ . գ . 13 :
ժը Դ ոմ . իա . 19 : ա Տիմ . գ .
11 : Եբր . ժ . 36 : ժբ . 1 :
Ցակ . ա . 4 : ե . 7 : ա Պետ .
բ . 19 , 20 :

13 մէջ համբերեցէք. Հառեպ ապրիքի կերցէք. — Սուրբերուն պիտոյիցը հաղորդեցէք. " հիւրասիրու-
14 թեան եռեք երթք. Հ Ձեզ հալածողները օրհնե-
15 ցէք. օրհնեցէք՝ ու մի անիծէք. ՚ Ինդայողներուն հետ ինդացէք, և լացողներուն հետ լացէք.
16 ՚ Իրարու վրայ մի և նոյն խորհուրդը ունեցէք. ՚ ամբարտաւանութիւն մի ընէք, հապա խոնարհնե-
րուն հետ խոնարհեցէք. — Ինքզինքնիդ իմաստուն
17 տեղ մի դնէք. ՛ Ձարու թեան փոխարէն մէկուն չարութիւն մի հատուցանէք. ՛ ամէն մարդոց առ-
18 ջեւը բարի բաներ ընել— հոգ տարէք: Ըստ որ կարելի է ձեզի՝ ՚ ամէն մարդոց հետ խաղաղութիւն
19 ունեցէք: ՛ Սիրելիք՝ վրէժխնդրութիւն մի ընէք ձեր անձերուն համար, հապա բարկութեան տե-
տուէք. քանզի որ գրուած է. — Վրէժխնդրու-
թիւնը իմն է. ես պիտի հատուցանեմ՝ կ՚ըսէ Տէ-
20 րը: ՚ Ուստի թէ որ քու թշնամիդ անօթեցնէ՝ հնոյ տուր անոր, և թէ որ ծարաւ է՝ ջուր տուր
անոր. քանզի այս ընելով՝ անոր գլխուն վրայ կրա-
21 կի կայծեր պիտի դիզես: Ձարէն մի յաղթուիր՝ հապա բարիով յաղթէ չարին:

Ղ Ղու. ժը. 1: Գոր. բ. 42: ժբ. 5: Կոչ. դ. 2: Եփես. գ. 18: ա Թես. ա. 17:
— ա Կոր. ժգ. 1: բ Կոր. թ. 1, 12: Եբր. գ. 10: ժգ. 16: ա Ցօհ. գ. 17:
" ա Տիմ. գ. 2: Տիտ. ա. 8: Եբր. ժգ. 2: ա Պետ. դ. 9:
Հ Մաս. ե. 44: Ղու. գ. 28: իդ. 34: Գոր. է. 59: ա Կոր. գ. 12: ա Պետ. բ. 23: դ. 9:
՚ ա Կոր. ժբ. 26:
՛ ԳԼ. ժե. 5: ա Կոր. ա. 10: Փիլ. բ. 2: գ. 16: ա Պետ. դ. 8:
՝ Սաղ. ճԼ. 1, 2: Երեմ. իե. 5:
— Առակ. գ. 7: իգ. 12: Ե. 21: ԳԼ. ժա. 25:
՜ Առակ. ի. 22: Մաս. է. 39: ա Թես. ե. 15: ա Պետ. գ. 9:
՜ ԳԼ. ժգ. 16: բ Կոր. բ. 21:
՝ Մար. թ. 49: ԳԼ. ժգ. 19: Եբր. ժբ. 14:
՞ Ղե. ժթ. 18: Առակ. իգ. 29: Հմբ 17:
— բ Օր. լբ. 35: Եբր. է. 30:
՞ Եւ. իգ. 4, 5: Առակ. իե. 21, 22: Մաս. ե. 44:

ԳԼ. ԺԴ

1 Պարտինք հնազանդ ըլլալ իշխանութեան, և անոնց վերաբերեալ մեր ամէն պարտաւորութիւնները կատարել։ 8 Օրէնքին լուծը ահեղ է։ 11 Զգեստութիւն, գինովութիւն, և խաւարին գործքերը անվայել են քրիստոնեաներուն։

1 Ա Ամէն մարդ իր վրան եղած իշխանութիւններուն
Թող հնազանդի. Ե վասն զի չկայ իշխանու-
թիւն մը որ Աստուծմէ չըլլայ. և անոնք որ կան՝
2 Աստուծմէ կարգուած են. Ուրեմն ե՛ւ որ իշխա-
նութեան դէմ կը կենայ, Աստուծոյ հրամանին դէմ
կը կենայ. և անոնք որ դէմ կը կենան, անձնքնուն
3 դատապարտութիւն կ՚ընդունին։ Վասն զի իշ-
խանները բարի գործքերու վախ պատճառ չեն, հա-
պա չարերու. կ՚ուզե՞ս չվախնալ Ե իշխանութե-
նէն. բարի գործէ, ու անկէ գովութիւն պիտի ըն-
4 դունես. Վասն որ անիկայ Աստուծոյ սպասաւորն
է քեզի բարիի համար. բայց թէ որ դուն չար կը
գործես, վախցիր. վասն որ դատարկ առեղ սուր
կը թուր չէ կապեր. քանզի Աստուծոյ սպասաւորն
է, Ե վրէժխնդիր բարկութիւն հատցնելու անոր
5 վրայ՝ որ չար կը գործէ։ Ե Ասոր համար պէտք է
հնազանդ ըլլալ, չէ թէ միայն բարկութեանը
6 համար՝ Ը հապա խղճմտանքի համար ալ։ Ա-
պառնաւով Ե որ տուրք ալ կու տաք. վասն որ
Աստուծոյ սպասաւորներն են ան նոյն բանին հոգ
7 տանելու։ Ուստի Ե հատուցէք պէտք եղածը ա-
մէնուն. որուն որ տուրք պարտ է՝ տուրքը,
որուն որ մաքս՝ մաքսը, որուն որ վախ՝ վախնալը,
որուն որ պատիւ՝ պատիւը։
8 Ոևէս մէկուն պարտական մի գտնուիք, միայն

Ա Տիտ. գ. 1։ Ե Պետ. բ. 13։ Ը Ղուկ. ը. 15, 16։ Դան. բ. 21։ դ. 32։ Ցօհ. ժթ. 11։ Տիտ. գ. 1։ Ե Պետ. բ. 14։ դ. 13։ Ե Ժող. բ. 2։ Ը Պետ. բ. 19։ Ե Մատ. իբ. 21։ Մարկ. ժբ. 17։ Ղուկ. ի. 25։

թէ մէկզմէկ սիրելու . ըմլաան զի ոմ որ ընկերը կը
9 սիրէ , օրէնքը կը կատարէ . Ինչու որ ան Մի
շնար , Մի սպաննաներ , Մի գողնար , Ոու-
միկայութիւն մի ըներ , Մի ցանկար , և ուրիշ
ինչ պատուէր որ կայ՝ Բոլորը ատ խօսքին մէջ կը
բովանդակուի թէ , Ձ՚Ռու ընկերդ սիրես քու ան-
10 ձիդ պէս : Անոր ընկերին գէշութիւն չըներ . ու-
րեմն Է օրէնքին լրումը սէրն է :
11 Ու այսպէս ըլլ՝ գիտնալով ատ ատենս , Լոր
հիմա ժամանակ է մեզի քունէ արթընալու . ին-
չու որ հիմա մեռ է մեզի փրկութիւնը՝ քան թէ ատ
12 ատենը որ հաւատացինք : Գիշերը շատ անցած է ,
ու ցորեկը մօտեցած . Ետոտի մէկդի ընենք խաւա-
րին գործքերը , Ձ ու վրանիս հագնինք լուսոյ գէն-
13 քերը : Ինպէս թէ ցորեկ ատեն պարկեշտու-
թեամբ պարտինք . Ոչ թէ անառակութիւններ-
ով , ու գինովութիւններով , Ոչ թէ խառնակ
անկողիններով , ու պղծութիւններով , Ոչ թէ կռ-
14 հակառակութիւնով ու նախանձով . Ձ Հապա
վրանիդ հագէք Տէր Յիսուս Քրիստոսը , Ֆ ու մեր-
նոյ իւնամի մի տանիք ցանկութիւններու համար :

ը Հմր 10 ։ Գաղ . ե . 14 ։ Կող .
գ . 14 ։ ա Տիմ . ա . 5 ։ Ցակ .
բ . 8 ։
ր Եվ . ի . 13 ։ եէ ։ բ Օր . ե .
17 ։ եէ ։ Ատտ . ԺԹ . 18 ։
ժ ԳՀ . ԺԹ . 18 ։ Ատտ . իբ .
39 ։ Մար . ժբ . 31 ։ Գաղ .
ե . 14 ։ Ցակ . բ . 8 ։
ի Ատտ . իբ . 40 ։ Հմր 8 ։
լ ա Կոր . ժե . 34 ։ Եփես . ե .
14 ։ ա Թես . ե . 5 . 6 ։
խ Եփես . ե . 11 ։ Կող . գ . 8 ։
ծ Եփես . գ . 13 ։ ա Թես . ե . 8 ։
կ Փիլ . գ . 8 ։ ա Թես . գ . 11 ։
ա Պետ . բ . 12 ։
հ Ընտկ . իգ . 20 ։ Գաս . իա .
34 ։ ա Պետ . գ . 8 ։
յ ա Կոր . գ . 9 ։ Եփես . ե . 5 ։
ղ Ցակ . գ . 14 ։
ճ Գաղ . գ . 27 ։ Եփես . գ . 24 ։
Կող . գ . 10 ։
ֆ Գաղ . ե . 16 ։ ա Պետ . բ . 11 ։

ԳԼ . ԺԴ

1 Պէտք չէ որ մարդիկ անուսարբեր բաներու համար մէկզմէկ
անարգեն , և մէկզմէկ դատեն . 13 Հապա զգուշանան որ ա-
նընդմիջմով գայթակղութիւն չտան իրենց եղբայրներուն : 15
Ընտրեալը շատ պատճառներով կը ցուցընէ աս վարմունքին
անհրաժեշտ ըլլալը :

1 – Հաւատքի մէջ տկար եղողը ընդունեցէք՝ չ՚երթ-
2 ալով տարակուսական որոշմունքներով։ Ումկը կը
հաւատայ՝ որ ամէն բան կրնայ ուտել. և ան որ
3 տկար է՝ կանաչեղէնն կ՚ուտէ։ Ան որ կ՚ուտէ՝ չու-
տողը թող չարհարգէ, և ան որ չուտէր՝ ուտողը
թող չդատէ. քանզի Աստուած անոր ընդու-
4 ներ է։ Դո՞ւն ո՞վ ես որ ուրիշին ծառան կը
դատես. իր Տէրոջը կը կենայ կամ կ՚իյնայ. բայց
պիտի կենայ, քանզի Տէրը կարող է զանիկայ
5 կեցընելու։ Ումկը՝ մէկ օրը մէկալ օրէն աւելի
կը սեպէ, ու մէկալը ամէն օրը իրեն կը սեպէ.
6 թող ամէն մարդ իր միտքը հաստկընէ։ Ան որ
կը հոգայ օրը, Տէրոջը կը հոգայ, և ան որ չհոգար
օրը, Տէրոջը չհոգար. ու ան որ կ՚ուտէ, Տէրոջը
կ՚ուտէ, քանզի Աստուծմէ կը գոհանայ. և ան որ
չուտեր, Տէրոջը չուտեր, ու Աստուծմէ կը գոհա-
7 նայ։ Քանզի մեզմէ մէկը իր անձին համար
չապրիր, ու մէկը ինքզինքին համար չմեռնիր։
8 Քանզի թէ որ ապրինք, Տէրոջը համար կ՚ապրինք,
և թէ որ մեռնինք, Տէրոջը համար կը մեռնինք.
ուրեմն թէ ապրինք՝ և թէ մեռնինք, մենք Տէ-
9 րոջն ենք։ Վասն զի Քրիստոս ալ անոր համար
մեռաւ *ու ապրեցաւ, որ ա– Հատպրի մեռե-
10 նեաց ու կենդանիներուն իշխէ։ Դուն ինչո՞ւ
քու եղբայրդ կը դատես, կամ դուն ինչո՞ւ քու
եղբայրդ կ՚անարգես. քանզի մենք ալ
11 Քրիստոսի աթոռին առջեւ պիտի կայնինք։ Քանզի

– Գա. ժե. 1, 7։ ա Կոր. ը. 9, 11։ Թ. 22։
ե Հռ. 14։ ա Կոր. ժ. 25։ ա Տիմ. դ. 4։ Տիտ. ա. 15։
է Կող. բ. 16։
ը Ցակ. դ. 12։
թ Գաղ. դ. 10։ Կող. բ. 16։
ժ Գաղ. դ. 10։
ժա ա Կոր. ժ. 31։ ա Տիմ. գ. 3։
ժբ ա Կոր. ղ. 19, 20։ Գաղ. բ. 20։ ա Թես. ե. 10։ ա Պետ. գ. 2։
ժգ բ Կոր. ե. 15։
* Ոմանք՝ ու յարուցեալն ապաս, և ձորէն
ժդ Գոր. ժ. 36։
ժե Ա՛ստ. իե. 31, 32։ Գոր. ժ. 42։ ժէ. 31։ բ Կոր. ե. 10։ Ցուդ. 14, 15։

որ գրուած է . Լ Այս կ'ենդանի եմ՝ կ'ըսէ Տէրը , որ
ամէն ծունկ ինձի պիտի ծռի , և ամէն լեզու Ա-
12 ստուծոյ պիտի խոստովանի : Ի Ուրեմն մեզմէ ամէն
մէկը Աստուծոյ հաշիւ պիտի տայ իր անձին համար :
13 Ա Եւ այլ իրար չդատենք . հապա աւելի աս որո-
շումը ըրէք մարդուն մէջ՝ ձ խոչ կամ գայթակ-
14 ղութիւն չդնել եղբօրը : Բ Գիտեմ՝ ու Հաստա-
տուած եմ Տէր Յիսուսով , Ե որ մէկ բան մը ին-
քնիմէ պիղծ չէ , բայց հ ձեզ որ պիղծ կը սեպէ մէկ
15 բան մը , անոր պիղծ է ան : Զ Եթէ որ կերա-
կուրի համար քու եղբայրդ տրտմի , ալ դուն սի-
րով չվարուիցար . Է քու կերակուրովդ մի՛ կորսը-
ցըներ անիկայ՝ որուն համար որ Քրիստոս մեռաւ :
16 Ը Ըրդ՝ չըլլայ որ ձեր բարիին համար չար խօսին :
17 թ Ինչու որ Աստուծոյ արքայութիւնը կերակուր ու
խմելիք չէ , հապա արդարութիւն և խաղաղու-
18 թիւն ու խնդութիւն Հոգւով Սրբով : Ժ Անով
եթէ որ մէկը աս բաներով Քրիստոսի կը ծառայէ ,
ի անիկայ Աստուծոյ հաճելի է՝ ու մարդոց դովելի :
19 Ի Ապա ուրեմն խաղաղութեան՝ և իրարու շինու-
20 թեան եռանք : Լ Ջըլլայ որ կերակուրի պատ-
ճառով Աստուծոյ գործը քակես . խ ամէն բան մա-
քուր է . Լ միայն եթէ ան մարդուն է դէշ՝ որ ուրիշ-
21 ին գայթակղութիւն տալով կ'ուտէ : Ղ Ընդհակ է
միս չուտել , և գինի չխմել , ոչ ալ բան մը ընել
որով քու եղբայրդ կը գլորի՝ կամ կը գայթակղի
22 կամ կը տկարանայ : Դ Դուն հաւատք ունի՞ս . ա-

ե Եա . խե . 23 : Փիլ . բ . 10 :
զ Մատ . ժբ . 36 : Գաղ . գ . 5 : ա Պետ . գ . 5 :
է ա Կոր . բ . 9 , 13 : ժ . 32 :
ը Գոր . ժ . 15 : Հմր 2 , 20 : ա Կոր . ժ . 25 : ա Տիմ . գ . 4 : Տիտ . ա . 15 :
թ ա Կոր . բ . 7 , 10 :
ի ա Կոր . բ . 11 :
լ Գլ . ժբ . 17 :
խ ա Կոր . բ . 8 :
ծ բ Կոր . բ . 21 :
կ Սաղ . լդ . 14 : Գլ . ժբ . 18 , 12 : ա Թես . ե . 11 :
հ Հմր 15 :
մ Մատ . ժե . 11 : Գոր . ժ . 15 , Հմր 14 : Տիտ . ա . 15 :
ն ա Կոր . բ . 9 , 10 , 11 , 12 :
շ ա Կոր . բ . 13 :

նիկայ քեզի պահէ Աստուծոյ առջեւը . Ընթանի
անոր որ իր անձը հաւատապարտեր անով՝ որ ինքը
23 * կ'ընդունի : Ասոր ան որ խիղճ կ'ընէ , թէ որ
ուսո՛ կը դատապարտուի . վասն զի չէ թէ հաւատ-
քով կ'ապրի . ե՞րբեք բնաւ որ հաւատքով
չէ , մեղք է :

ԳԼ . Ժ. Ե

1 Հաւատքի մէջ զօրաւորները պէտք է որ տկարներուն համբե-
րեն , 2 Մենք մեր անձին հաճոյ ըլլալու չենք , 3 վասն զի
Քրիստոս ալ իր անձին հաճոյ չեղաւ . 7 հապա մէկզմէկ ըն-
դունելու ենք , ինչպէս որ Քրիստոս ալ մեզ ամենքս ընդու-
նեց , 8 թէ՛ Հրէաները 9 և թէ հեթանոսները : 15 Պօղոս իր
գրած թուղթին պատճառը կը ցուցընէ , 28 կը յուսայ գա-
նոնք տեսնելու , 30 և անոնց աղօթքը կը խնդրէ :

1 ~ Պէտք է մեզի՛ որ կարող ենք , Բ տկարներուն
տկարութիւնը վերցընել , և չէ թէ ինծի՛ մեր
2 անձին հաճոյ ըլլալ . Բ Ասպա մեզմէ ամէն մէկը
Դ շինութեան համար իր ընկերին հաճոյ ըլլայ
3 բարի բաներու մէջ : Ե Քանզի Քրիստոս ալ
չէ՛ թէ իր անձին հաճոյ եղաւ , հապա ինչպէս
որ գրուած է . Ը Նզ նախատողներուն նախա-
4 տինքները իմ վրաս ինկան : Թ Վասն զի ինչ որ
առաջուց գրուեցաւ , մեր սորվելուն համար գրուե-
ցաւ , որ համբերութիւնով ու Ժ խրատներուն միւթ-
5 թարութիւնովը յոյս ունենանք : ԺԱ Հա համբե-
րութեան ու միւթթարութեան Աստուածը տայ ձեզ
զի իրարու հետ մի և նոյն խորհուրդը ունենալ
6 Ժ Քրիստոս Յիսուսի ե՛ւ-ձին պէս . ԺԲ Որ մէկ բերնով
ե՛ւ մէկ բերնով փառաւորէք զԱստուած՝ ու մեր

* ա՛ Ցօհ . գ . 21 :
* Կամ կը փորձէ :
ա Տիտ . ա . 15 :
բ Գաղ . գ . 1 :
գ ԳԼ . Ժգ . 1 :
դ ա Կոր . թ . 19 , 22 : ժ . 24 , 33 : Ժգ . 5 : Փիլ . բ . 4 , 5 :
ե ԳԼ . Ժգ . 19 :
զ Մատ . իգ . 39 : Ցօհ . և . 30 : գ . 38 :
է Սաղ . կթ . 9 :
ը ԳԼ . գ . 23 , 24 : ա Կոր . թ . 9 , 10 : ժ . 11 : բ Տիմ . գ . 16 , 17 :
թ ԳԼ . ժբ . 16 : ա Կոր . ա . 10 : Փիլ . գ . 16 :
ժ Գոր . գ . 24 , 32 :

7 Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի հայրը։ Ընտր հա-
մար մեկզմեկ ընդունեցէք, ինչպէս որ Քրիստոս
ալ ձեզ ընդունեց Աստուծոյ փառքին համար։
8 Ասոր կ'ըսեմ և թէ Յիսուս Քրիստոսի թլփա-
տութեան պաշտօնեայ ըլլալը Աստուծոյ ճշմար-
տութեանը համար էր, ու որ նախահայրերուն
9 տրուած խոստմունքները հաստատէ. ու Ամէն
հեթանոսները ողորմութեան համար գԱստուած
փառաւորեն. ինչպէս որ գրուած է. Ասոր համար
ազգերուն մէջը քեզ պիտի դաւիմ, և քու ա-
10 նուանդ սաղմոս պիտի երգեմ։ Նո դարձեալ
կ'ըսէ թէ՝ Հ ազգեր՝ անոր ժողովուրդին ուրա-
11 խակից եղէք։ Նո դարձեալ թէ՝ Ամ Օրհնեցէք
Տէրը՝ ամ բոլոր ազգեր, ու գովեցէք անիկա՝ ամ
12 բոլոր ժողովուրդներ։ Նո դարձեալ Եսային կ'ը-
սէ. Եղեսթէին մէկ արմատը պիտի ըլլայ, ու ան
որ ազգերուն իշխան պիտի կայնի, ազգերը անոր
13 պիտի յուսան։ Ըբդ՝ յուսոյ Աստուածը ձեզ
լեցընէ բոլոր ուրախութիւնով ու խաղաղութիւ-
նով հաւատալու մէջ, որ առատանաք յուսով
Հոգւոյն Սրբոյ զօրութեամբը։
14 Ես ինքնս ալ համոզուած եմ ձեզի համար
իմ եղբայրնեիս, որ դուք լեցուն էք բարութիւ-
նով, լեցուած էք ամէն գիտութիւնով, և
15 կրնաք մեկզմեկ խրատել։ Սակայն մեկ կողմանէ
համարձակաբար գրեցի ձեզի իմ եղբայրնեիս, որ-
պէս թէ միտքերնիդ ձգեմ աս բանէրը Ե ան շնորհ-

Ա Գլ. ժգ. 1, 3։
Բ Գլ. ե. 2։
Գ Մատ. ժե. 24։ Ցօհ. ա. 11։ Գոր. գ. 25, 26։ ժգ. 46։
Դ Գլ. գ. 8։ բ Կոր. ա. 20։
Ե Ցօհ. ժ. 16։ Գլ. թ. 24։
Զ Սաղ. ժբ. 49։
Է բ Օր. լբ. 43։
Ը Սաղ. ճժե. 1։
Թ Նա. ժա. 1, 10։ Ցոյս. ե. 5։ իբ. 16։
Ժ Գլ. ժբ. 12։ ժդ. 17։
Ժա բ Պետ. ա. 12։ ա Ցօհ. բ. 21։
Ժբ ա Կոր. բ. 1, 7, 10։
Ժգ Գլ. ա. 5։ ժբ. 3։ Գաղ. ա. 15։ Եփես. գ. 7, 8։

քին պատճառով՝ որ Յառուծմէ ինծի տրուած է,
16 ու որ ես Յիսուս Քրիստոսի սպասաւորը ըլլամ
հեթանոսներուն մէջ, և Յառուծոյ աւետարանը մա-
տակարարեմ, որպէս զի հեթանոսաց ընծայու-
ը ընդունելի ըլլայ՝ Սուրբ Հոգիով սրբուելով։
17 Ուստի Յառուծոյ քովը պարծանք ունիմ Քրիստոս
18 Յիսուսով։ Վասնզի որ չեմ համարձակիր խօսելու
ան բաներէն մէկը, որ Քրիստոս իմ ձեռքովս գոր-
ծած չէ՝ հեթանոսները հնազանդեցնելու համար՝
19 խօսքով ու գործքով, նշաններու ու հրաշքներու
զօրութիւնով, * Սուրբ Հոգւոյն զօրութիւնովը.
անանկ որ ես Երուսաղէմէն սկսած՝ և շրջան ընկալ
մինչև Իլլիկացւոց կողմերը Քրիստոսի աւետարա-
20 նը լեցուցի։ Այնպէս ջանացի աւետարանը քարո-
զելու, ո՛չ թէ ուր որ Քրիստոսի անունը յիշուած
էր, որ չըլլայ թէ՝ մէկ ուրիշի մը գրած հիմին վրայ
21 շինեմ. հապա ինչպէս որ գրուած է. «Ո՛վ որոնց
որ չպատմուեցաւ անոր վրայով՝ պիտի տեսնեն, ու
22 որոնք որ չլսեցին՝ պիտի խմանան»։ Վասնզի համար
23 ալ շատ արդիլուեցայ ձեզի գալէն։ Հայց հիմա
որ ասոր կողմերը ալ ինծի տեղ չկայ, ու շատ
տարիներէ՛ ի վեր խիստ կը փափաքիմ ձեզի գա-
24 լու, Հոռովմ դէպ ի Սպանիա երթալ, ձ կը յու-
սամ որ անցնելու առթիս ձեզ տեսնեմ, ու ձեզմէ
յուղարկուիմ հոն երթալու, թէ որ առաջ քիչ մը
25 ձեզմով լեցուիմ։ ↄ Հայց հիմա Երուսաղէմ կ՚եր-
26 թամ սուրբերուն սպասաւորելու։ — Վասն զի

1 Գլ. ժա. 13։ Գաղ. բ. 7, 8, 9։ ա Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։ Փիլ. բ. 17։
- Նա. կգ. 20։ Փիլ. բ. 17։
2 Գոր. իա. 19։ Գաղ. բ. 8։
3 Գլ. ա. 5։ ժգ. 26։
4 Գոր. ժթ. 11։ բ Կոր. ժբ. 12։
* Ոմանք՝ Աստուծոյ
- բ Կոր. ժ. 13, 15, 16։
- Նա. ծբ. 15։
5 Գլ. ա. 13։ ա Թես. բ. 17, 18։
- Գոր. ժթ. 21։ Հմր 32։ Գլ. ա. 11։
6 Գոր. ժե. 3։ Հմր 32։
7 Գոր. ժթ. 21։ ի. 22։ իգ. 17։
- ա Կոր. ժգ. 1, 2։ բ Կոր. բ. 1։ թ. 2, 12։

Պահեղունացիք և Ընթացիք յօժարեցան՝ որ Երուսաղէմի մէջ եղած աղքատաց սուրբերուն քիչ մը
27 հաղորդութիւն ընեն . Յօժարեցան , ինչու որ անոնց պարտական ալ են . † Վասն զի թէ որ ա-
* նոնց հոգևոր բաներուն հաղորդ եղան հեթանոս-
ները , † կը պարտաւորին որ հաղորդութիւն ընեն
28 անոնց՝ մարմնաւոր բաներու մէջ ալ : Ուրեմն
ասիկայ կատարելով՝ * ու կնքելով անոնց ա պը-
29 տուղը , ձեզմէ Սպանիա պիտի անցնիմ : Ե-
§ աս գիտեմ որ իմ ձեզի գալու առնա՝ Քրիստոսի
* աւետարանին լիցուն օրհնութիւնովը պիտի գամ :
30 Ձեզի կ՚աղաչեմ եղբայրնե՛ր՝ մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսով , ու Հոգւոյն սիրովը , Ե որ ինծի
հետ պատերազմակից ըլլաք Ե՛ աղօթքներուն մէջ
31 առ Աստուած ինծի համար , † Որ Հրէաստանի
մէջ հաւատքի չհնազանդողներէն ազատուիմ , ու
իմ Երուսաղէմը ընծա— ա՛ղատաւորութիւնս սուր-
32 բերուն ընդունելի ըլլայ , † Որպէս զի Աստուծոյ
կամքովը ուրախութեամբ ՚ձեզի գալով՝ Ե ձեզի հետ
33 հանգչիմ : ը Ե՛ւ խաղաղութեան Աստուածը ձեր
ամենուն հետը ըլլայ . ամէն :

ԳԼ . ԺԶ

3 Պօղոս կը խնդրէ եղբայրներէն՝ չաւերուն բարեւ տալ , 17 և
կը խրատէ զանոնք զգոյշ ըլլալ հերձուածողներէն և գայ-
թակղութիւն առողներէն . 21 զանազան բարեներէն եան
կը վերջացնէ իր թուղթը՝ փառք և գոհութիւն տալով Ա-
ստուծոյ :

† ԳԼ . ԺԱ . 17 :
+ ա Կոր . Թ . 11 : Գաղ . ԺԱ . 6 :
ո Փիլ . գ . 17 :
§ ԳԼ . ա . 11 :
* Ո՛չ հոն չունին :
— ա Փիլ . բ . 1 :
Բ բ Կոր . ա . 11 : Կող . գ . 12 :
ֆ բ Թես . գ . 2 :
Ք բ Կոր . բ . 4 :
Ի Գոր . ԻԸ . 21 : ա Կոր . գ . 19 : Ցակ . գ . 15 :
Ղ ԳԼ . ա . 10 :
Ի ա Կոր . ԺԳ . 18 : բ Կոր . է . 13 : բ Տիմ . ա . 16 : Փիլիմ . 7 , 20 :
ը ԳԼ . ԺԳ . 20 : ա Կոր . ԺԳ . 33 : բ Կոր . ԺԳ . 11 : Փիլ . գ . 9 : ա Թես . Ե . 23 : բ Թես . գ . 16 : Եբր . ԺԳ . 20 :

1 Զեզի կը յանձնեմ մեր փիրէ քոյրը, — որ Կեն-
2 քրայի եկեղեցիին սպասաւորն է. Բ Որ անիկայ
ընդունիք Տէրոջմով՝ ինծոր որ սուրբերուն արժան
է, և անոր խնամք տանիք ինչ բանի մէջ որ ձեր
օգնութիւնը կարօտի. քանզի ինքն ալ շատերուն
խնամք տարաւ, ու ինծի ալ:
3 Ղարիւ ըրէք Գ Պրիսկէին ու Ակիւղասին՝ Քրիս-
4 տոս Յիսուսով իմ գործակիցներուս. (Որոնք իմ
կեանքիս համար իրենց պարանոցները տուին. որ
անոնցմէ չէ թէ միայնակ ես շնորհակալ կ՚ըլլամ,
հապա հեթանոսներուն բոլոր եկեղեցիներն ալ.)
5 Դ Նե անոնց տանը մէջի եկեղեցիին ալ: Ղարիւ
ըրէք Էպենետոս իմ սիրելիս, Ե որ *Աքայիէն
6 առջի պտուղ մընն է Քրիստոսի: Ղարիւ ըրէք
Մարիամին, որ մեր վրայ շատ աշխատեցաւ:
7 Ղարիւ ըրէք Անդրոնիկոսին ու Յունիայիին՝ իմ ազ-
գականներուս, և գերութեան ընկերներուս, որոնք
առաքեալներուն մէջ երևելիներ են, ՀՈրոնք ինձ-
8 մէ ալ առաջ Քրիստոսի եղան: Ղարիւ ըրէք
9 Ամպղիա իմ սիրելիս Տէրոջմով: Ղարիւ ըրէք
Ուրբանոս մեր գործակիցին Քրիստոսով, ու
10 Ստաքիս իմ սիրելիս: Ղարիւ ըրէք Ապելլեսին՝
11 որ ընտրեալ է Քրիստոսով: Ղարիւ ըրէք անոնց՝
որ Արիստաբուղոսի տունէն են: Ղարիւ ըրէք
Հերովդիոն իմ ազգականիս: Ղարիւ ըրէք անոնց՝
12 որ Նարկիսեան տունէն են Տէրոջմով: Ղարիւ ը-
րէք Տրիփոնէին ու Տրիփոսէին՝ Տէրոջմով աշխա-
տողներուն: Ղարիւ ըրէք Պերսիդէ սիրելիին,
13 որ շատ աշխատեցաւ Տէրոջմով: Ղարիւ ըրէք
Ռուփոսին՝ Տէրոջմով Ե ընտրուածին, ու անոր
14 մօրը՝ և իմին: Ղարիւ ըրէք Ասինկրիտոսին,

— Գոր. ժբ. 18:
Բ Փիլ. բ. 29: գ Ցօհ. ե. 5, 6:
Դ Գոր. ժբ. 2, 18, 26: ե Տիմ. դ. 19:
Զ ա Կոր. ժգ. 19: Կող. դ. 15: Փիլիմ. 2:
Է ա Կոր. ժգ. 15:
* Կամ Աքայիացին
Ը Գաղ. ա. 22:
Թ բ Ցօհ. 1:

փղեզմնին, Երմնասին, Պատրոբասին, Երմեսին,
15 ու անոնց հետը եղող եղբայրներուն։ Հարև՝ ըրեք Փիղադելփոսին, ու Յուլիասին, Նեբրեսին, ու անոր քրոջը, և Ոլիմպասին, ու անոնց հետը
16 եղող բոլոր սուրբերուն։ Հարև՝ ըրեք իրարու սրբութեան համբուրով։ Հարև կ՚ընեն ձեզի Քրիստոսի բոլոր եկեղեցիները։
17 Կ՚աղաչեմ ձեզի եղբայրնե՛ր, որ դիտեք անոնները՝ որոնք ձեր սորված վարդապետութենէն դուրս հերձուածողութիւններ ու գայթակղու-
18 թիւններ կ՚ընեն, և անոնցմէ հեռ կեցէ՛ք. Քանզի որ անոնցմիկները մեր Տէրոջը Քրիստոսին չեն ծառայեր, հապա իրենց որովայնին. և անոր քաղցրով ու գովութիւններով պարզամիտներուն
19 սիրտերը կը խաբեն։ Քանզի ձեր հնազանդութիւնը ամենուն հասած է. ուստի ձեր վրայ ուրախ եմ. բայց կ՚ուզեմ որ դուք իմաստուն ըլլաք
20 բարիին, ու միամի՛տ չարին։ Խո՛ղաղութեան Աստուածը Սատանան շուտով ձեր ոտքին տակը։ Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հետը ըլլայ։
21 Հարև կ՚ընէ ձեզի Տիմոթէոս՝ իմ գործակիցս, և Լուկիոս՝ ու Յասոն՝ և Սոսիպատրոս՝ իմ ազ-
22 գականներս։ (Հարև կ՚ընեմ ձեզի Տէրոջմով ես
23 ալ Տերտիոս, որ սա թուղթը գրեցի։) Հարև

ը ա Կոր. ժզ. 20։ բ Կոր. ժզ. 12։ ա Թես. ե. 26։ ա Պետ. ե. 14։
թ Գոր. ժե. 1, 5, 24։ ա Տիմ. գ. 3։
ժ ա Կոր. ե. 9, 11։ բ Թես. գ. 6, 14։ բ Տիմ. գ. 5։ Տիտ. գ. 10։ բ Յով. 10։
ի Փիլ. գ. 19։ ա Տիմ. գ. 5։
լ Կող. բ. 4։ բ Տիմ. գ. 6։ Տիտ. ա. 10։ բ Պետ. բ. 8։
խ Գլ. ա. 8։
ձ Մատ. ժ. 16։ ա Կոր. ժզ. 20։
ղ Գլ. ժե. 33։
հ Ծն. գ. 15։
ճ Հմր 24։ ա Կոր. ժզ. 23։ բ Կոր. ժզ. 13։ Փիլ. գ. 24։ ա Թես. ե. 28։ բ Թես. գ. 18։ Յով. իբ. 21։
ղ Գոր. ժզ. 1։ Կող. ա. 1։ Փիլ. բ. 19։ ա Թես. գ. 2։ ա Տիմ. ա. 2։ Եբր. ժզ. 23։
ե Գոր. ժզ. 1։
ֆ Գոր. ժե. 5։
ց Գոր. ի. 4։
ն ա Կոր. ա. 14։

կ՚ընէ ձեզի Գայիոս՝ իմ ու բոլոր եկեղեցիին հիւրընկալը : Նաթև կ՚ընէ ձեզի Երաստոս՝ քաղաքիս
24 դանձապետը , ու Կուարտոս եղբայրը : Որ Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամենուն հետը ըլլայ . ամէն :

25 Արդ՝ անոր՝ որ կարող է ձեզ հաստատել ըստ իմ աւետարանիս ու Յիսուս Քրիստոսի քարոզութեանը պէս , ու Յիսուս Քրիստոսի քարոզութեան պէս , ըստ յայտնութեան խորհուրդին յաւիտենական ժամանակներէն՝ ի վեր ծածկուած էր ,
26 ու մարգարէական գիրքերով յաւիտենական Աստուծոյ հրամանովը բոլոր հեթանոսներուն ծանցուեցաւ հնազանդութեան համար ,
27 Միայն իմաստուն Աստուծոյն՝ Յիսուս Քրիստոսի միջոցովը , փառք յաւիտեան . ամէն :

1 Գոր . ժթ . 22 ; բ Տիմ . գ . 20 ;
2 Հռ . 20 ; ա Թես . ե . 28 ;
3 Եփես . գ . 20 ; ա Թես . գ . 13 ; բ Թես . բ . 16 ; գ . 3 ; Յուդ . 24 ;
4 Գղ . բ . 16 ;
5 Եփես . ա . 9 ; գ . 3 , 4 , 5 ; Կող . ա . 27 ;
6 ա Կոր . բ . 7 ; Եփես . գ . 5 , 9 ; Կող . ա . 26 ;
7 Եփես . ա . 9 ; բ Տիմ . ա . 10 ; Տիտ . ա . 2 , 3 ; ա Պետ . ա . 20 ;
8 Գոր . գ . 7 ; Գղ . ա . 5 ; ԺԹ . 18 ;
9 ա Տիմ . ա . 17 ; գ . 16 ; Յուդ . 25 ;

ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԸՍՏ ԿՈՐՆԹԵՑԻՈՅ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Պօղոս առաքեալ իր բարեւը տալէն և Աստուծոյ շնորհակալ ըլլալէն ետև՝ 10 կը յորդորէ Կորնթացիները միաբան ըլլալու , 12 և կը յանդիմանէ անոնց երկպառակութիւնները ։
18 Աստուած իմաստուններուն իմաստութիւնը կը կորսնց-

ցրնէ 21 քարոզութեան յիմարութիւնովը , 26 և չկանչէր իմաստունները , գօրաւորները ու ազնուականները · 27 բայց յիմարները , ակարները և անարգները ։

1 Պօղոս՝ ՚ Յաուժոյ կամքովը Ի Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ ըստ— կանչուած , Ե ու Սոսթենէս
2 եղբայրը , Ը Կորնթոսի մէջ եղած Յաուժոյ եկեղեցիին՝ Ի Քրիստոս Յիսուսով սրբուածներուն՝ Հասարակ ըստ— կանչուածներուն , ան ամենուն հետ՝ որ ամէն տեղ Ի մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
3 Ա անունը կը կանչեն , Ի իրենցը ու մերը · Ե Ձեզի շնորհք և խաղաղութիւն Յաուժմէ մեր Հ օրհնեալ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն ։
4 Ի Ամէն առեն իմ Յաուժմէս ձեզի համար կը գոհանամ՝ Յաուժոյ շնորհքին վրայ , որ ձեզի
5 տրուած Ի Քրիստոս Յիսուսով · Որ դուք անով ամէն բանի մէջ հարստացաք Ա ամէն խօսքով , ու
6 ամէն գիտութիւնով · Ի Ինչպէս որ Քրիստոսի
7 վկայութիւնը ձեր մէջը հաստատուեցաւ · Որ դուք բնաւ մէկ շնորհքով մին ալ չնուազիք՝ Ե մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի յայտնուելուն սպասելով ·
8 Ի Որ նաև. ձեզ պիտի հաստատէ մինչև վերջը՝ Ա մեղադրելի ըստ— մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
9 օրը ։ Ի Հաւատարիմ Ի Յաուժած , որ իրմէն կանչուեցաք Ը Հաղորդ ըլլալու իր Որդւոյն՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին ։

՚ Հոով · ա · 1 ։
Ա բ Կոր · ա · 1 ։ Եփե · ա · 1 ։ Կող · ա · 1 ։
Ե Գոր · ժբ · 17 ։
Ը Յուդ · 1 ։
Ի Ցօհ · ժէ · 19 ։ Գոր · ժէ · 9 ։
Ղ Հոով · ա · 7 ։ բ Տիմ · ա · 9 ։
Ի Գլ · բ · 6 ։
Ը Գոր · թ · 14 , 21 ։ Իբ · 16 ։ բ Տիմ · բ · 22 ։
Ի Հոով · գ · 22 ։ ժ · 12 ։
Ե Հոով · ա · 7 ։ բ Կոր · ա · 2 ։ Եփե · ա · 2 ։ ա Պետ · ա · 2 ։
Ի Հոով · ա · 8 ։
Ղ Գլ · ժբ · 8 ։ բ Կոր · բ · 7 ։
Ի Գլ · բ · 1 ։ բ Տիմ · ա · 8 ։ Ցայտ · ա · 2 ։
Ե Փիլ · գ · 20 ։ Տիտ · բ · 13 ։ բ Պետ · գ · 12 ։ Կող · գ · 4 ։
Ի ա Թես · գ · 13 ։
Հ Կող · ա · 22 ։ ա Թես · հ · 23 ։
Յ Եբ · խթ · 7 ։ Գլ · ժ · 13 ։ ա Թես · հ · 24 ։ բ Թես · գ · 3 ։ Եբր · ժ · 23 ։
Ղ Ցօհ · ժէ · 4 ։ ժէ · 21 ։ ա Ցօհ · ա · 3 ։ գ · 13 ։

10 Ձեզի կ'աղաչեմ ես ղբայրնե՛ր՝ մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի անունովը, ե որ ին նոյն խօսքը ունե-
նաք ամէնքդ, ու երկպառակութիւններ չըլլայ ձեր
մէջը. հապա դուք մէկ միտքի ու մէկ խորհուրդի
11 վրայ հաստատուած ըլլաք: Վասն զի որ ձեզի համար
ինծի լուր հասաւ ես ղբայրնե՛ր՝ Քղուէի պոռնէն
եղողներէն, թէ ձեր մէջը հակառակութիւններ
12 կայ: Ըսիմ ասիկը զըուցեմ, զ որ ձեզմէ ամէն մէկը
կ'ըսէ եղեր թէ Ես Պօղոսեան եմ, ու ին թէ
Ես Ապողոսեան, և ես՝ Ըէյնը թէ Ես Կեփասեան,
13 ու ին՝ ես թէ Ես Քրիստոսեան: Ա Միթէ Քրիս-
տոս բաժնուա՞ծ է. միթէ Պօղո՞ս խաչը եղաւ ձեզի
համար, կամ թէ Պօղոսի՞ անունովը մկրտուե-
14 ցաք: Ես գոհանամ Աստուծմէ, որ ձեզմէ մէկը
չմկրտեցի է, ե միայն թէ Կրիսպոսը ու Գայէո-
15 սը. որ մէկը չըսէ, թէ իմ անունովս մկրտեցի:
16 Իրաւ Ստեփաննասին ընտանիքն ալ մկրտեցի. ալ
ուրիշ մէկը չեմ գիտեր ամենևին թէ մկրտեցի:
17 Վասն զի որ Քրիստոս զիս մկրտելու չէ ղրկեց, հա-
պա աւետարանը քարոզելու. Ոչ թէ խօսքերու
ճարտարութիւնով, որ Քրիստոսի խաչը ոչինչ
18 ընելայ: Ա Վասն զի խաչին քարոզութիւնը կոր-
սուածներուն ե յիմարութիւն է. Բայց մեզի
փրկուածներուս Ա Աստուծոյ զօրութիւն է:
19 Վ Զան զի գրուած է. Ը Իմաստուններուն իմաս-
տութիւնը պիտի կորսընցընեմ, ու հանճարեղնե-

ա Հռով. ժբ. 16։ ժե. 5։ բ Կոր. ժգ. 11։ Փիլ. բ. 2։ գ. 16։ ա Պետ. գ. 8։ Գլ. ժա. 18։ զ Գլ. գ. 4։ է Գոր. ժբ. 24։ ժթ. 1։ Գլ. ժգ. 12։ ը Ցես. ա. 42։ թ Կոր. ժա. 4։ Եփես. գ. 5։ ժ Գոր. ժբ. 8։ ի Հռով. ժգ. 23։ լ Գլ. ժգ. 15, 17։ խ Գլ. բ. 1, 4, 13։ բ Պետ. ա. 16։ ծ Կոր. բ. 15։ կ Գոր. ժե. 18։ Գլ. բ. 14։ հ Գլ. ժե. 2։ ո Հռով. ա. 16։ Հմր 24։ չ Ցոր. ե. 12, 13։ Ես. խթ. 14։ Երեմ. ը. 9։

20 րան հանձարը պիտի խափանեմ : ϶ Ո՞ւր է իմաստունը , ո՞ւր է դպիրը , ո՞ւր է աս աշխարհիս քննողը . – չէ՞ որ Աստուած յիմարեցուց աս աշ-
21 խարհիս իմաստութիւնը : Վասնզի † որովհետև Աստուծոյ իմաստութեամբը աշխարհ չճանչցաւ զԱստուած էր իմաստութիւնովը , Աստուած հաճեցաւ քարոզութեան յիմարութիւնովը հաւատա-
22 ցեալները ապրեցընելու : † Ու թէև ֊րէացիները նշան կ'ուզեն , և Յոյները իմաստութիւն կ'
23 փնտռեն . Մակ մենք կը քարոզենք խաչեալ Քրիստոսը՝ * ֊րէացիներուն գայթակղութիւն , ու Յոյ-
24 ներուն ֆ յիմարութիւն . Հապա անոնց՝ որ կանչուած են , թէ ֊րէացիներուն և թէ Յոյներուն , – Քրիստոսը՝ Աստուծոյ զօրութիւնը , ֊ և Աս-
25 տուծոյ իմաստութիւնը : Վասն զի որ Աստուծոյ յիմարը մարդիկներէն աւելի իմաստուն է , և Աստուծոյ տկարը մարդիկներէն աւելի զօրաւոր է :
26 Ընդարձակ դուք ձեր կոչումը կը տեսնէք՝ ե՛ղբայրներ , ֆ որ չէ թէ մարմնոյ կողմանէ շատ իմաստուններ , – չէ թէ շատ զօրաւորներ , – չէ թէ շատ ազ-
27 նուականներ ֆանը֊էցան . † Հապա Աստուած աշխարհիս յիմարները ընտրեց , որ ամօթով ընէ իմաստուններըը . ու աշխարհիս տկարները ընտրեց Աստուած , որ ամօթով ընէ զօրաւորները . Ու
28 աշխարհիս ցածագիները ու անարգները ընտրեց Աստուած՝ ֏ և ոչինչները , ֊ որ բան մը եղողները

϶ Ե՝ · ւգ · 18 ։
– Ցոր · ժբ · 17 , 20 , 24 ։ ԳԼ · խգ · 25 ։ Հռով · ա · 22 ։
† Հռով · ա · 20 , 21 , 28 · Մատ · ժա · 25 ։ Ղու · ժ · 21 ։
* Մատ · ժբ · 38 ։ ժգ · 1 ։ Մար · բ · 11 ։ Ղու · ժա · 16 ։ Ցօհ · գ · 48 ։
֏ Ես · բ · 14 ։ Մատ · ժա · 6 ։ ժգ · 57 ։ Ղու · բ · 34 ։ Ցօհ · ղ · 61 , 67 ։ Հռով · թ · 32 ։ Գոզ · ե · 11 ։ ֊ պես · բ · 8 ։
ֆ Հմր 18 ։ ԳԼ · բ · 14 ։
– Հռով · ա · 4 , 16 ։ Հմր 18 ։
֏ Կոզ · բ · 3 ։
ֆ Ցօհ · է · 48 ։
† Մատ · ժա · 25 ։ Ցակ · բ · 5 ։ Տե՛ս Սոզ · բ · 2 ։
Ե Հռով · գ · 17 ։
ղ ԳԼ · բ · 6 ։

29 խափանէ . Ե Որպէս զի մէկ մարմին մը չպարծի
30 Աստուծոյ առջեւն : Եսկ դուք անկէ էք Ք. Յիսուսով , ըսր ան մեզի Աստուծմէ իմաստու-
թիւն՝ Ե արդարութիւն՝ Ե սրբութիւն՝ Եւ փրկու-
31 թիւն եղաւ . Որ ինչպէս գրուած է , Ե Ան որ կը պարծենայ՝ Տէրոջմով թող պարծենայ :

ԳԼ . Բ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ իր քարոզութիւնը խօսքերու ճարտարութիւնով՝ կամ մարդկային իմաստութիւնով չէ , 4 հապա Աստուծոյ զօրութիւնովը է . և այնքան գերազանց է 6 ան աշխարհիս իմաստութենէն՝ 9 ու մարդկային գիտու-
թենէն , 14 որ մարմնաւոր մարդը կարող չէ զանիկայ իմա-
նալու :

1 Ե Ու ես ի ղբայրնե՛ր՝ որ ձեզի եկայ , ՚չէ թէ խօսքի
կամ իմաստութեան գերազանցութիւնով մը
Ե Աստուծոյ վկայութիւնը ձեզի յայտնելու եկայ :
2 Վ Ա՛ան զի ես միտքս չդրի ձեր մէջը ուրիշ բան մը
գիտնալ , Ե բայց միայն Յիսուս Ք. խաչուածը , ու
3 ան՝ խաչը եղած : Ե Ու ես տկարութիւնով ու վա-
4 խով և շատ դողով Ե ձեր քովը կեցայ . Ը Ու իմ
խօսքս և քարոզութիւնս չէ թէ մտքերկային իմաս-
տութեան համոզիչ խօսքերով էր , Ե հապա Հոգւոյն
5 և զօրութեան ապացուցութեամբը . Որպէս զի
ձեր հաւատքը մարդոց իմաստութիւնովը չըլլայ ,
6 Ը հապա Աստուծոյ զօրութիւնովը : Ի Սակայն կա-
տարեալներուն հետ իմաստութիւն կը խօսինք .

Ե Հռով . գ . 27 : Եփես . բ . 9 : Փիլ . գ . 3 :
Կող . բ . 12 :
Ը Ես . ի . 24 :
Ի Երեմ . իդ . 5 , 6 : Հռով . գ . 25 : Ա Կոր . ե . 21 : Փիլ . գ . 9 :
Ա Ես . ԺԱ . 19 :
Բ Եփես . ա . 7 :
Գ Երեմ . թ . 23 , 24 : Ա Կոր . Ժ . 17 :
Դ ԳԼ . ա . 17 : Հմր 4 , 13 : Ա Կոր . Ժ . 10 : Ժա . 6 :
Ե ԳԼ . ա . 6 :

Զ Գաղ . զ . 14 : Փիլ . գ . 8 :
Է Ա Կոր . գ . 7 : Ժ . 1 , 10 : Ժա . 30 : Ժբ . 5 , 9 : Գաղ . գ . 19 :
Ը Գոր . Ժբ . 1 , 6 , 12 :
Թ Հմր 1 : ԳԼ . ա . 17 : Ա Պետ . ա . 16 :
Ժ Հռով . ԺԱ . 19 : Ա Թես . ա . 5 :
ԺԱ Ա Կոր . գ . 7 : զ . 7 :
ԺԲ ԳԼ . ԺԳ . 20 : Եփես . գ . 13 : Փիլ . գ . 15 : Եբր . ե . 14 :

ժ բայց չէ թէ աս աշխարհիս իմաստութիւնը, և
ոչ աս աշխարհիս իշխանութեանը։
7 ա Այլ Աստուծոյ ծածուկ իմաստութիւնը կը խո-
սինք խորհրդով, և որ աշխարհէն առաջ սահմա-
8 նեց Աստուած մեր փառքին համար. ը Որ զանիկա
աս աշխարհիս իշխաններէն մէկը չճանչցաւ. թ քան-
զի թէ որ ճանչցած ըլլային, ալ փառաց Տէրը
9 խաչը չէին հաներ. ժ Այլ ինտոր որ գրուած է.
Ի Ն բաները որ աչք չէ տեսեր, և ականջ չէ լսեր,
ու մարդու սրտին մէջ չէ բնկեր, Աստուած զինքը
10 սիրողներուն պատրաստեց։ Բայց Աստուած մեզ
յայտնեց իր Հոգիովը. քնչու որ Հոգին ամէն
բան կը քննէ, Աստուծոյ խորունկ բաներն ալ։
11 Վ Ասն զի մարդիկներէն ով դիտէ մարդուն բաները
բը, բայց միայն մարդուն հոգին որ իր մէջն է.
դ անանկ ալ Աստուծոյ բաները մէկը չգիտեր, բայց
12 միայն Աստուծոյ Հոգին։ Ւսկ մենք չէ թէ աս
աշխարհիս հոգին առինք, ե հապա ան Հոգին որ
Աստուծմէ է. որ մենք ճանչնանք ան բաները որ
13 Աստուծմէ տրուեցաւ մեզի. զ Որոնք նաև կը խո-
սինք, չէ թէ մարդկային իմաստութեան սորվե-
ցուցած խօսքերով, հապա Հոգիին սորվեցուցած-
ներովը, և հոգևոր բաները հոգևորի հետ կը յար-
14 մարցընենք։ է Ւսկ շնչաւոր մարդը Աստուծոյ
Հոգիին բաները չընդունիր. ը քնչու որ անոնք

ժ ԳԼ · ա · 20 ։ գ · 19 ։ Հմր 1, 13 ։ բ Կոր · ա · 12 ։ Ցակ · գ · 15 ։
ի ԳԼ · ա · 28 ։
լ Հռով · ժգ · 25, 26 ։ Եփես · գ · 5, 9 ։ Կող · ա · 26 ։ բ Տիմ · ա · 9 ։
խ Մաա · ժա · 25 ։ Ցօհ · է · 48 ։ Գոր · ժգ · 27 ։ բ Կոր · գ · 14 ։
ձ Ղու · իգ · 34 ։ Գոր · գ · 17 ։ Տես Ցօհ · ժգ · 3 ։
ղ Եա · կդ · 4 ։
հ Մաա · ժգ · 11 ։ ժգ · 17 ։ Ցօհ · ժգ · 26 ։ ժգ · 13 ։ ա Ցօհ · բ · 27 ։
ն Առակ · ի · 27 ։ իէ · 19 ։ Ե բեմ · ժէ · 9 ։
շ Հռով · ժա · 33, 34 ։
ճ Հռով · ը · 15 ։
ս բ Պետ · ա · 16 ։ ԳԼ · ա · 17 ։ Հմր 4 ։
ր Մաա · ժգ · 23 ։
ն ԳԼ · ա · 18, 23 ։

իրեն յիմարութիւն են, և ու չկրնար ալ գիտնալ,
15 ինչու որ հոգևոր կերպով կը քննուին։ Բայց
ան որ հոգևոր է ամէն բան կը քննէ, ու ինքը
16 մէկէ մը չքննուիր։ Վ Քանզի ո՞վ գիտցաւ Տէ-
րոջը միտքը, որ անոր խրատ տուող ալ ըլլայ.
Բայց մենք Քրիստոսի միտքը ունինք։

Գ Լ. Գ

2 Տղայոց առաջ կաթ կը տրուի՝ և ո՛չ թէ կերակուր։ 3 Կռիւը ու նախանձը մարմնաւոր մտքի պատճառներ են։ 7 Տընկողը ու ջուր տուողը բան մը չեն։ 9 Աստուածային պաշտօնեաները Աստուծոյ գործակիցներն են։ 11 Քրիստոս է մի միայն հիմը։ 16 Մարդիկ Աստուծոյ տաճարներն են, որոնք պարտին սուրբ պահուիլ։ 19 Այս աշխարհիս իմաստութիւնը Աստուծոյ առջևը յիմարութիւն է։

1 Ե՛ս ևս եղբայրնե՛ր՝ չկրցայ խօսիլ ձեզի՝ որպէս
թէ հոգևորներու, Ի հապա որպէս թէ մարմնա-
2 ւորներու, Ի որպէս թէ Քրիստոսով տղայոց. Ը ձե-
զի կաթ կերցուցի, և չէ թէ կերակուր. Թ ինչու
որ դեռ կարող չէիք, ու հիմա ալ տակաւին կա-
3 րող չէք. վասն զի դեռ մարմնաւոր էք։ Ա Որով-
հետև տակաւին ձեր մէջը նախանձ ու հակառակու-
թիւն և բաժանումներ կան, չէ՞ որ մարմնաւոր
4 էք, ու մարդկօրէն կը քալէք։ Քանզի երբոր
ձեզմէ մէկը կ'ըսէ թէ Ես Պօղոսեան եմ, և մէ-
կալը թէ Ես Ապողոսեան, չէ՞ որ մարմնաւոր էք։
Ա Ուրեմն ի՞նչ է Պօղոսը՝ կամ ի՞նչ է Ապողոսը.
5 Ը պաշտօնեաներ էն, որոնցմով հաւատացիք.
Թ և ինծոր որ Տէրը տուաւ ամէնոյ ամէն մէկուն։

ա Հռով. ը. 5, 6, 7։ Ցուդ. 19։
բ Եսայ. խը. 5։ ա Թես. ե. 21։ ա Ցովհ. դ. 1։
գ Ցոր. ժե. 8։ Եփ. խ. 13։ Երեմ. իդ. 18։ Հռով. ժա. 34։
դ Ցովհ. ժե. 15։
ե Գլ. բ. 15։
զ Գլ. բ. 14։
է Երբ. ե. 13։
ը Երբ. ե. 12, 13։ ա Պետ. բ. 2։
թ Ցովհ. ժզ. 12։
ժ Գլ. ա. 11։ ժա. 18։ Գաղ. ե. 20, 21։ Ցակ. դ. 16։
ի Գլ. ա. 12։
լ Գլ. դ. 1։ բ Կոր. գ. 3։
խ Հռով. ժբ. 3, 6։ ա Պետ. դ. 11։

6 ֊ Նա՝ անկեցի՞, ։ Ապողոսը ջուր տուաւ, և բայց
7 Աստուած աճեցուց։ ։ Ետոի ոչ՝ անկողը բան
մըն է, և ոչ՝ ջուր տուողը, հապա Աստուած՝ որ
8 աճեցուց։ Տնկողը ու ջուր տուողը մէկ են, ֊ և
ամէն մէկը իր վարձքը պիտի առնէ իր աշխատու-
9 թեանը չափովը։ ։ Վասն զի որ մենք Աստուծոյ գոր-
ծակից ենք, դուք Աստուծոյ մշակութիւն էք,
10 ։ Աստուծոյ շինութիւն էք։ ֊ Աստուծոյ շնոր-
հացը չափովը՝ որ ինծի արուեցաւ, ։ իմաստուն
ճարտարապետի մը պէս հիմ դրի, բայց ան-
որ վրայ
շինողը ուրիշ է. ։ միայն թէ ամէն մէկը թող
11 զգուշանայ՝ թէ ինսոր կը շինէ։ Վասն զի որ մէկը
այլ ուրիշ հիմ չկրնար դնել ։ դրուածէն՝ ի զատ,
12 ։ որ է Յիսուս Քրիստոս։ ։ Ոմն որ մէկը ասոր հի-
մին վրայ կը շինէ ոսկի՝ արծաթ՝ պատուական
13 քարեր՝ փայտ՝ խոտ՝ եղէգ, ։ Ամէն մէկուն գործը
յայտնի պիտի ըլլայ. ։ քանզի օրը կրնայ պիտի
հանէ, ։ վասն զի կրակով պիտի յայտնուի. և
ամէն մէկուն գործին ինչ տեսակ ըլլալը կրակը
14 պիտի փորձէ։ Ոմն որ մէկուն շինած գործը մնա-
15 լու ըլլայ, ։ ինքը վարձք պիտի առնէ. ։ Ոմն թէ որ
մէկուն շինածը այրելու ըլլայ, անիկայ վնաս պի-
տի քաշէ. բայց ինքը պիտի ազատի, ։ սակայն
16 անանկ՝ իբր թէ կրակի միջէն։ ։ Ձի՞ք գիտէք որ

֊ Գոր. ժբ. 4, 8, 11։ ԳԼ. դ. 15։ Թ. 1։ ժե. 1։ բ Կոր. ժ. 14, 15։
։ Գոր. ժբ. 24, 27։ ԺԹ. 1։
։ ԳԼ. ա. 30։ ժե. 10։ բ Կոր. գ. 5։
։ բ Կոր. ժբ. 11։ Գաղ. գ. 3։
֊ Սաղ. կբ. 12։ Հռով. բ. 6։ ԳԼ. գ. 5։ Գաղ. գ. 4, 5։ Ցայտ. բ. 23։ Իբ. 12։
։ Գոր. ժե. 4։ բ Կոր. գ. 1։
։ Եփես. բ. 20։ Կող. բ. 7։ Եբր. գ. 3, 4։ ա Պետ. բ. 5։
։ Հռով. ա. 5։ ժբ. 3։
։ Հռով. ժե. 20։ Հմր 6։ ԳԼ. դ. 15։ Ցայտ. խա. 14։
։ ա Պետ. դ. 11։
։ Ես. խբ. 16։ Մատ. ժգ. 18։ բ Կոր. ժա. 4։ Գաղ. ա. 7։
։ Եփես. բ. 20։
։ ԳԼ. գ. 5։
։ ա Պետ. ա. 7։ գ. 12։
։ Դտ. բ. 35։
։ ԳԼ. գ. 5։
։ Ցուդ. 23։
։ ԳԼ. գ. 19։ բ Կոր. գ. 16։ Եփես. բ. 21, 22։ Եբր. գ. 6։ ա Պետ. բ. 5։

Աստուծոյ տաճար էք դուք՝ և Աստուծոյ Հոգին
17 ձեր մէջը բնակած է : Թէ որ մէկը Աստուծոյ տաճարը կ՚ապականէ, Աստուած անիկայ պիտի ապականէ. ինչու որ Աստուծոյ տաճարը սուրբ է, որ դուք էք :
18 Ոչ ոք ձեզի մէկը ինքզինքը խաբէ. թէ որ ձեզմէ մէկը զինքը իմաստուն կը սեպէ աս աշխարհիս մէջ, թող յիմար ըլլայ՝ որ իմաստուն ըլլայ.
19 Ինչու որ աս աշխարհիս իմաստութիւնը Աստուծոյ առջևը յիմարութիւն է. վասն զի գրուած է, Թէ Ան իկայ իմաստուններըը իրենց խորամանկութեանը մէջ կը բռնէ :
20 Եւ դարձեալ Թէ՝ Տէրը գիտէ իմաստուններուն խորհուրդները, որ ունայն են :
21 Ուրեմն ոչ մէկը թող չպարծենայ մարդոմով. ոչ
22 Ինչու որ ամէն բան ձերն է, թէ Պօղոսը, թէ Ապողոսը, թէ Կեփասը, թէ աշխարհը, թէ կեանքը, թէ մահը, թէ ներկայ բաները, և թէ գալիքները՝ ամէն բան ձերն է.
23 Դուք ալ Քրիստոսինն էք, և Քրիստոս՝ Աստուծոյ :

ԳԼ. Գ

1 Քրիստոսի պաշտօնեաները իրենց համարում ունենալու են : 7 Բան մը չունինք որ չառած ըլլանք : 8 Առաքեալները անասպան եղան աշխարհի, հրեշտակներուն և մարդոց : 13 աշխարհի ապուռթիւնը և ամենուն անարգը : 15 այսու ամենայնիւ Քրիստոսով մեր հայրերն են, 16 որոնց օրինակին հետևելու ենք :

1 Ոչ թող մարդիկ մեզ սասանկ սեպեն՝ որպէս թէ Քրիստոսի ապաստաւորները, և ու Աստուծոյ
2 խորհուրդներուն տնտեսները : Ուստի տնտեսնե-

- Առակ. ե. 7 : Ես. ե. 21 :
- ԳԼ. ա. 20 : բ. 6 :
- Ցոբ. ե. 13 :
- Սաղ. ղդ. 11 :
- ԳԼ. ա. 12 : գ. 6 : Հմր 4, 5, 6 :
- բ Կոր. գ. 5, 15 :
- Հռով. ժդ. 8 : ժա. 3 : բ Կոր. ժ. 7 : Գաղ. գ. 29 :
- Մատ. խդ. 45 : ԳԼ. գ. 5 : Թ. 17 : բ Կոր. գ. 4 : Կող. ա. 25 :
- Ղկ. ժբ. 42 : Տիմ. ա. 7 : ա Պետ. գ. 10 :

բուն մէջ կը փնտռուի , որ մէկը հաւատարիմ
3 դառնուի : Բայց ինծի ասիկայ ոչինչ բան մըն է ,
որ ձեզմէ դատուիմ՝ կամ մարդոյ * դատողու-
նէն , մանաւանդ որ ես ալ իմ անձս չեմ դատեր ·
4 (Այո՛ն պէս ես իմ անձիս վրայով չեր գործ մը չեմ
գիտեր · է բայց չէ թէ ասով կ'արդարանամ ·)
5 հապա դիս դատողը Տէրն է : Ր Ուրեմն ժամանա-
կէն առաջ դատողութիւն մի՛ ընէք , մինչև որ
գայ Տէրը՝ է որ խաւարին գաղտնիքը ՚ի լոյս պիտի
հանէ , ու սրտերուն խորհուրդները յայտնի պիտի
ընէ · Ձև ան ատենը ամէն մէկուն գովեստը
Աստուծմէ պիտի ըլլայ :
6 Է Ասոնք օրինակ բերի ՚ի ձեզ այրեր՝ իմ վրաս ու
Ապողոսին վրայ ձեզի համար , ըոր դուք մեզմէ
սորվիք յարգոյ վարքով գրուածէն աւելի բան մը
չհորհիլ · Ը որ չըլլայ թէ ձեզմէ մէկը հպարտանայ
7 մէկու մը համար ուրիշի մը դէմ : Վ Ո՞վ կ'ան-
գի՝ որ քեզ տարբեր կ'ընէ ուրիշներէն · է և ի՞նչ
ունիս՝ որ չես առեր դուն · և թէ որ առեր՝ ինչո՞ւ
չառած պէս կը պարծենաս :
8 Արդէն կշտացած էք , հարստացած էք , ա-
ռանց մեզի թագաւորեցիք · և երանի՛ թէ թա-
գաւորէիք , որ մենք ալ ձեր հետը թագաւորէինք :
9 Վ Կարծեմ թէ Աստուած յետիններս ըրաւ
մեզ առաքեալներս՝ Ե մահապարտներու նման ·
է ինչու որ տեսարան եղանք աշխարհի , և հրեշ-

* Յա՛ն · օրուընէն
ֆ Յոբ · թ · 2 ։ Սաղ · ճԼ · 3 ։ ճխդ · 2 ։ Առակ · խա · 2 ։ Հռով · գ · 20 ։ դ · 2 ։
պ Մատ · է · 1 ։ Հռով · բ · 1 , 16 ։ ժդ · 4 , 10 , 13 ։ Յայտ · ի · 12 ։
ռ ԳԼ · գ · 13 ։
ղ Հռով · բ · 29 ։ բ Կոր · և · 10 ։
ր ԳԼ · ա · 12 ։ գ · 4 ։
ը Հռով · ժբ · 3 ։
ր ԳԼ · գ · 21 ։ և · 2 , 6 ։
ֆ Յօհ · գ · 27 ։ Յակ · ա · 17 ։ ա Պետ · գ · 10 ։
ռ Յայտ · գ · 17 ։
ս Սաղ · խդ · 23 ։ Հռով · ը · 36 ։ ԳԼ · ժե · 30 , 31 ։ ր Կոր · գ · 11 ։ ղ · 9 ։
Ր Եբր · ժ · 33 ։

10 տալներուն ու մարդիկներուն : ֆ Մենք ¦ յիմարներ
ենք Քրիստոսի համար , և դուք իմաստուններ
Քրիստոսով . հ մենք տկար՝ և դուք զօրաւոր .
11 դուք փառաւորեալ՝ ու մենք անարգեալ : ձ Մինչև
աս օրուան ատենը կ'անօթեւենանք ալ , կը ծարա-
ւինք ալ , ։մերկ ալ կը մնանք , ։կը ծեծուինք
12 ալ , աստանդական ալ կը պտըտինք . ժ Մեր
մեր ձեռքերովը կ'աշխատինք . երբոր յ մեզ
կը բամբասեն՝ կ'օրհնենք . երբոր կը հալա-
13 ծեն՝ կը համբերենք . ։երբոր գէշ կը խօսին
կ'աղաչենք . ։ իբրև աշխարհի աղտեղութիւ-
նը՝ ամենուն անարգը ըլլալով մինչև հիմա :
14 Ես բաներըը կը գրեմ՝ չէ թէ ձեզ ամչցընե-
լու համար , ։հապա կը խրատեմ իբր սիրե-
15 լի որդիներուս պէս : Եաւն զի թէև դուք տա-
սը հազար վարժապետներ ունենաք Քրիստոսով ,
բայց չէ թէ շատ հայրեր ո—նէք . " ինչու որ Քրիստոս
16 Յիսուսով ես ձեզ ծնայ աւետարանովը : Ու-
17 րեմն կ'աղաչեմ ձեզի՝ ։ինծի նմանող եղէք : Ասոր
համար ձեզի խրկեցի ։Տիմոթէոսը , ։որ իմ սի-
րելի որդիս է՝ ու Տէրոջմով հաւատարիմ . ։ որ
անիկայ ձեր միտքը պիտի ձգէ Քրիստոսով իմ
ըստ ամէն համբաներս , " ինչպէս որ ամէն տեղ ամէն

ֆ ԳԼ . բ . 8 :
¦ Գոր . ժէ . 18 : իզ . 24 : ԳԼ . ա . 18 , ըէ : բ . 14 : գ . 18 : Տես գ Թագ . թ . 11 :
հ բ Կոր . ժգ . 9 :
ձ բ Կոր . գ . 8 : ժա . 23–27 : Փիլ . գ . 12 :
։ Ցոր . իբ . 6 : Հռով . ը . 35 :
ժ Գոր . իգ . 2 :
յ Գոր . ժը . 3 : ։ . 34 : ա Թես . բ . 9 : բ Թես . գ . 8 : ա Տիմ . գ . 10 :
ժ Ա՛ստ . ։ . 44 : Ղու . գ . 28 : իգ . 34 : Գոր . է . 59 : Հռով . ժբ . 14 , 20 : ա Պետ . բ . 23 : գ . 9 :
։ Ողբ . գ . 45 :
։ ա Թես . բ . 11 :
" Գոր . ժբ . 11 : Հռով . ժե . 20 : ԳԼ . գ . 6 : Գաղ . գ . 19 : Փիլիմ . 10 : Ցակ . ա . 18 :
։ ԳԼ . ժա . 1 : Փիլ . գ . 17 : ա Թես . ա . 6 : բ Թես . գ . 9 :
" Գոր . ժթ . 22 : ԳԼ . ժգ . 10 : Փիլ . բ . 19 : ա Թես . գ . 2 :
։ ա Տիմ . ա . 2 : բ Տիմ . ա . 2 :
՛ ԳԼ . ժա . 2 :
՛ ԳԼ . ժգ . 33 :

18 եկեղեցիներուն մէջ Հկը սորվեցընեմ ։ Որկ
քանիներըը հպարտացան , որպէս թէ ես պիտի
19 չգամ ձեզի ։ Բայց շուտով պիտի գամ ձեզի՝
ե թէ որ Տէրը կամենայ , և պիտի հասկընամ՝ չէ՛
թէ հպարտացողներուն խօսքերը , հապա զօրու-
20 թիւնը ։ Վ՚ասն զի Աստուծոյ թագաւորութիւ-
նը չէ՛ թէ խօսքով է , հապա զօրութիւնով ։
21 Ո՞նչպէս կ՚ուզէք , Ֆգաւազանո՞վ գամ ձեզի , թէ
սիրով և հեզութեան հոգիով ։

ԳԼ · Կ

1 Պօղոս կ՚իմացընէ Կորնթացւոց թէ ազգապիղծ անձը 6 յա-
ւէտ ամօթոյ պատճառ մըն է իրենց՝ քան թէ պարծանաց ։
7 կ՚իմացընէ թէ պէտք է հին խմորը մէկդի ձգել ։ 10 թէ
պէտք է եղեռնագործներըը ամչցընել , և անոնցմէ ետ քա-
շուիլ ։

1 Լ՚ուր հասարակ կը լսուի ձեր մէջը պոռնկու-
թիւն ըն-
ել , և անանկ պոռնկութիւն՝ որ հեթանոս-
ներուն մէջ ալ *չկայ · ե՞րպէս թէ մէկը իր հօրը
2 կնիկը Ք ունենայ ։ Ֆև դուք հպարտացեր էք ,
ե և ծչ մանաւանդ սուգ ըրեր , որ ձեր մէջէն վեր-
3 ցուի այս բանը ընողը ։ Թ՚նչու որ թէպէտ ես
մարմնով հեռու եմ , բայց հոգիով ներկայ եմ ·
ուստի հիմա որպէս թէ ներկայ ըլլալով որոշեցի ,
4 որ այս բանը ընողը՝ Երբոր մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսի անունովը մէկտեղ ժողովուիք դուք՝ ու իմ
հոգիս Ղմեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի զօրութիւնով
5 վը , Ընանկը Թ Սատանային ըմանանէք՝ մարմինը

Ա ԳԼ · է · 17 ։
ե ԳԼ · է · 2 ։
ը Գոր · ԺԹ · 21 ։ ԳԼ · Ժգ · 5 ։
բ Կոր · ա · 15 , 23 ։
ի Գոր · Ժբ · 21 ։ Հռով · ԺԷ · 32 ։ Եբր · գ · 3 ։ Յակ · դ · 15 ։
ժ ԳԼ · բ · 4 ։ ա Թես · ա · 5 ։
Ֆ բ Կոր · ժ · 2 ։ Ժգ · 10 ։
* Ո՛մանք՝ չկիսւթիր ·
ղ Ղև · Ժբ · 8 ։ բ Օր · իբ · 30 ։ իէ · 20 ։

Ճ բ Կոր · է · 12 ։
Ֆ ԳԼ · դ · 18 ։
Ֆ բ Կոր · է · 7 , 10 ։
Թ Կող · բ · 2 ։
Ղ Մատ · Ժգ · 19 ։ Ժբ · 18 ։ Յով · ի · 23 ։ բ Կոր · բ · 10 ։ Ժգ · 3 , 10 ։
Ե Գոր · իգ · 18 ։
ը Յոբ · բ · 6 ։ Սաղ · ճԹ · 6 ։ ա Տիմ · ա · 20 ։

կորսուելու համար, որ հոգին փրկուի Տէր Յի-
6 սուսի օրը։ Ընչա՞ ձեր պարծանքը աղէկ չէ. չգի-
տէք թէ որ քիչ մը խմորը բոլոր զանգուածը կը
7 խմորէ։ Սաքրեցէ՛ք հին խմորը միկուի, որ ըլլաք
նոր զանգուած, ինչպէս որ անխմոր էք. էնչու որ
Քրիստոս մեր Զատիկը մեզի համար զոհուեցաւ։
8 Ուստի տօն կատարենք՝ ո՛չ թէ հին խմորով, ո՛չ
ալ թէ չարութեան ու անզգամութեան խմորովը,
հապա անկեղծութեան ու ճշմարտութեան անխմոր
9 հացովը։ Գրեցի ձեզի թուղթին մէջ, որ պոռ-
10 նիկներուն հետ չխառնուիք։ Ո՛չ գրածս՝ չէ՛ թէ
նոյն աշխարհիս պոռնիկներուն հետ, կամ ագահ-
ներուն հետ, կամ յափշտակողներուն հետ, կամ
կռապաշտներուն հետ. հապա թէ չէ՝ պէտք էր
11 որ դուք աշխարհէս դուրս ելլէիք։ Բայց հիմա
ձեզի գրեցի չխառնուիլ, այսինքն՝ թէ որ մէկը
եղբայր ըսուած՝ կամ պոռնիկ ըլլայ, կամ ագահ,
կամ կռապաշտ, կամ նախատող, կամ գինով,
կամ յափշտակող, նմանութիւն հետ հաց անգամ չու-
12 տել։ Վա՞տ պէտք է ինծի դուրսինները
դատել. չէ՞ որ դուք ներսինները կը
13 դատէք. իսկ դուրսիններուն Աստուած պիտի դա-
տէ. «Հանեցէք չարը ձեր միջէն վերցուցէք»։

Ե
1 Հմր 2։ Գկ. գ. 21։ գ. 19։ Ցակ. գ. 16։
2 Գկ. ժե. 33։ Գագ. ե. 9։ ր Տիմ. ր. 17։
3 Ես. ծգ. 7։ Ցօհ. ա. 29։ Գկ. ժե. 3։ ա Պետ. ա. 19։ Ցայտ. ե. 6, 12։
4 Ցօհ. ժթ. 14։
5 Եկ. ժր. 15։ ժգ. 6։ ր Օր. ժգ. 3։
6 Մատ. ժգ. 6, 12։ Մար. ր. 15։ Գղ. ժր. 1։
7 Ցներ Հմր 2, 7։ ր Կոր. գ. 14։ Եփես. ե. 11։ ր Թես. գ. 14։
8 Գկ. ա. 20։
9 Գկ. ժ. 27։
10 Ցօհ. ժէ. 15։ աՑօհ. ե. 19։
11 Մատ. ժր. 17։ Հռով. ժգ. 17։ ր Թես. գ. 6, 14։ ր Ցօհ. 10։
12 Գագ. ր. 12։
13 Մար. դ. 11։ Կող. գ. 5։ ա Թես. գ. 11։ ա Տիմ. գ. 7։
1 Գկ. գ. 1, 2, 3, 4։
2 ր Օր. ժգ. 5։ ժէ. 7։ իա. 21։ իր. 21, 22, 24։

ԳԼ · Չ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ պէտք չէ որ իրենց եղբայրները նեղուին՝ զանոնք գաթի կանչելով, 6 մանաւանդ անհատականութեան առջեւը. 9 թէ անիրաւները Աստուծոյ արքայութիւնը չեն ժառանգեր. 15 թէ մեր մարմինները Քրիստոսի անդամներ են, 19 և Սուրբ Հոգիին տաճարները, 16 ուրեմն պէտք չէ որ զանոնք պղծենք։

1 Ձեզմէ մէկը՝ թէ որ մէկ բան մը ունենայ իր ընկերին հետ, կը համարձակի՞ անիրաւներուն առջեւը դատուիլ, ու չէ թէ սուրբերուն առջեւը։
2 — Ա՛նք գիտեր որ սուրբերը պիտի դատեն աշխարհը. ու թէ որ աշխարհս ձեզմէ կը դատուի, ուրեմն արժանի չէ՞ք դուք չնչին դատեր որոշելու։
3 Ք Ա՛նք գիտեր որ մենք հրեշտակներ պիտի դատենք.
4 ո՛ւր կը մնան հապա աշխարհային բաները։ Ե Ուրեմն թէ որ ձեր մէջը աշխարհային դատեր ունիք, եկեղեցիին անարգներըը ձեզի դատաւոր դրէք։
5 Ձեզ ամչցընելու համար կը գրուցեմ. այնչափ եղաւ որ ձեր մէջը մէկ խմաստուն մը չկայ, որ կարող ըլլայ իրաւունքը որոշել իր եղբայրներուն
6 մէջ. Հապա եղբայր եղբօրը հետ դատի կը մտնէ,
7 ան ալ անհաւատներուն առջեւը։ Ընդհարև բոլորովին յանցանք մըն է ատ ձեր մէջը, որ իրարու հետ դատեր ունիք. Ը Ինչու՞ մանաւանդ դուք անիրաւութիւն չէք կրեր. ինչու՞ մանաւանդ դուք
8 զրկանք չէք քաշեր։ Հապա դուք անիրաւութիւն
9 ու զրկանք կ՚ընէք, Թ և ան ալ եղբայրներուն։ Ա՛նք գիտեր որ անիրաւները Աստուծոյ արքայութիւնը պիտի չժառանգեն. մի խաբուիք, ո՛չ պոռնիկ-
10 ները՝ Ժ ո՛չ կուռապաշտները՝ ո՛չ շնացողները՝ Ի՛չ

— Սաղ. խթ. 14։ Դան. է. 22։ Ա՛ստ. ժթ. 28։ Ղև. իբ. 30։ Ցայտ. բ. 26։ գ. 21։ ի. 4։
Բ բ Պետ. բ. 4։ Յուդ. 6։
Գ Գլ. ե. 12։
Դ Առակ. ի. 22։ Ա՛ստ. և. 39, 40։ Ղև. գ. 29։ Հբռվ. ժբ. 17, 19։ ա Թես. ե. 15։
Ե ա Թես. դ. 6։
Զ Գլ. ժե. 50։ Գաղ. ե. 21։ Եփես. ե. 5։ ա Տիմ. ա. 9։ Եբր. ժբ. 14։ ժգ. 4։ Յայտ. իբ. 15։

իշայեաններըը՝ ու աղուաձէտներըը՝ ու դողերըը՝ ու
ագաւնիներըը՝ ու դիւռնիներըը՝ ու նախատողներըը ու-
ու յափշտակողներըը՝ Աստուծոյ թագաւորութիւնը
11 պիտի չժառանգեն։ Եւ դուք ոմկ քանիներդ ա-
նանկիներ էիք. բայց լուացուեցաք, բայց սրբուե-
ցաք, բայց արդարացաք Տէր Յիսուսի անունովը,
ու մեր Աստուծոյ Հոգիովը։
12 Ամէն բան ինձի օրինաւոր է, բայց չէ թէ ա-
մէն բան օգտակար. ամէն բան ինձի օրինաւոր է,
բայց ես ոմկ բանի մը իշխանութեան տակ պիտի
13 չըլլամ։ Կերակուրները փորին համար է, փորն
ալ կերակուրներուն. բայց Աստուած ասոնալ՝ ա-
նոնք ալ պիտի խափանէ։ Բայց մարմինը պոռնկու-
թեան համար չէ, հապա Տէրոջը, Ու Տէրը՝
14 մարմիններուն համար։ Եւ Աստուած որ Տէրը յա-
րուց, ան մեզ ալ պիտի յարուցանէ իր զօրութիւ-
15 նովը։ Չէ՞ք գիտեր որ ձեր մարմինները Քրիս-
տոսի անդամներն են. ուստի Քրիստոսի անդամ-
ները առնելով՝ պոռնիկի անդամնե՞ր ընեմ. քան-
16 չեցի։ Չէ՞ք գիտեր թէ ան որ պոռնիկի կը մօտե-
նայ, անոր հետ ոմկ մարմին կ'ըլլայ. Հրանոցի գիրքը
17 կ'ըսէ. Երկուքը ոմկ մարմին պիտի ըլլան։ Բայց
ան որ Տէրոջը կը մօտենայ, անոր հետ ոմկ հոգի
18 կ'ըլլայ։ Պոռնկութենէն փախէք. ամէն մեղք
որ մարդ կը գործէ՝ իր մարմինէն դուրս է. բայց

ե Գլ. ժբ. 2։ Եփես. բ. 2։ գ. 22։ ե. 8։ Կող. գ. 7։ Տիտ. գ. 3։
զ Գլ. ա. 30։ Եբր. ժ. 22։ Գլ. ժ. 23։
է Մատ. ժե. 17։ Հռով. ժգ. 17։ Կող. բ. 22, 23։
ը Հմր 15, 19, 20։ ա Թես. գ. 3, 7։
թ Եփես. ե. 23։
ժ Հռով. գ. 5, 8։ բ. 11։ բ Կոր. գ. 14։
ի Եփես. ա. 19, 20։
լ Հռով. ժբ. 5։ Գլ. ժբ. 27։ Եփես. գ. 12, 15, 16։ ե. 30։
խ Ծն. բ. 24։ Մատ. ժթ. 5։ Եփես. ե. 31։
ծ Ցօհ. ժէ. 21, 22, 23։ Եփես. գ. 4։ ե. 30։
կ Հռով. գ. 12, 13։ Եբր. ժգ. 4։

ան որ կը պոռնկի ֊ի իր մարմինին դէմ կը մեղանչէ :
19 ֍ Ձի՞ք դիտեր որ ձեր մարմիններդ տաճար են Սուրբ Հոգիին՝ որ ձեր մէջն է , որ անիկայ Աստուծմէ ունիք . ու դուք ձեր անձին պէրը չէք .
20 Վասնզի գնով ծախու առնուեցաք . ուստի փառաւորեցէ՛ք զԱստուած ձեր մարմիններուն ու հոգիներուն մէջը , որ Աստուծոյ են :

ԳԼ · Լ

1 Առաքեալը կը խօսի ամուսնութեան վրայով , 4 ցուցընելով թէ ան մէկ դարման մըն է պոռնկութեան դէմ . 10 թէ ամուսնութեան կապը պէտք չէ որ դիւրաւ լուծուի . 18 թէ ամէն մարդ պարտի գոհ ըլլալ իր վիճակէն . 25 թէ կուսութիւնը ինչ դիտաւորութեամբ կրնայ պահուիլ , 35 և թէ ինչ պատճառով կրնանք ամուսնանալ՝ կամ անկէ ետ կենալ՝

1 Ըդ՝ ան բաներուն համար որ դուք ինծի գրեցիք ,
2 ֎ աղէկ է մարդուս՝ որ կնկան չմօտենայ : Բայց պոռնկութիւնը տրփելէ՛ն համար ամէն մարդ իր կնի կը ունենայ , ու ամէն կնիկ իր էրի՛կը կը
3 ունենայ . Էրիկը իր կնկանը թող պարտքը
4 վճարէ , նոյնպէս կնիկն ալ իր էրկանը : Կնիկը իր մարմինին չիշխանը , հապա էրիկը . անանկ ալ էրիկը իր մարմինին չիշխանը , հապա կնիկը :
5 ֏ Մէկզմէկ մի՛ գրկէ՛ք , եթէ ոչ միաբանութեամբ աաեն մը՝ աղօթքի պարապելու համար , ու նորէն իրարո՛ւ դարձէ՛ք , որ Սատանան ձեզ չփորձէ ձեր
6 անժուժկալութեանը համար : Բայց կը պատչեմ
7 թոյլ տալով , եւ չէ թէ հրամայելով : Վասնզի կ'ուզէի որ ամէն մարդիկ ինծի պէս ըլլային .

֎ Հռով . ա . 24 ։ ա Թես . դ . 4 ։
֏ Գլ . դ . 10 ։ բ Կոր . զ . 16 ։
ֆ Հռով . ժգ . 7 , 8 ։
ֆ Գոր . ի . 28 ։ Գլ . է . 23 ։ Գաղ . գ . 13 ։ Եբր . թ . 12 ։ ա Պետ . ա . 18 , 19 ։ բ Պետ . բ . 1 ։ Յայտ . է . 9 ։
ֆ Հմր 8 , 26 ։
ֆ Եւ . իա . 10 ։ ա Պետ . գ . 7 ։
ֆ Ծովել . բ . 16 ։ Ջար . է . 3 ։ Տես Եւ . ԺԶ . 15 ։ Թագ . իա . 4 , 5 ։
ֆ ա Թես . գ . 5 ։
ֆ Հմր 12 , 25 ։ բ Կոր . ը . 8 ։ ԺԱ . 17 ։
ֆ Գոր . իգ . 29 ։
ֆ Գլ . թ . 5 ։

Բայց ամէն մէկը իր պարգեւը ունի Աստուծմէ,
8 մէկը ասանկ՝ ու մէկալը անանկ։ Հայց չամուսնացածներուն ու որբեւայրիներուն կ'ըսեմ. Բնդհակ է
9 անոնց՝ թէ որ ինծի պէս կենան։ Ա֊ապա թէ որ ժուժկալութիւն չունին, թող ամուսնանան. քանզի որ ազէկ է ամուսնանալը քան թէ բորբոքիլը։
10 Հայց ամուսնացածներուն կը պատուիրեմ՝ Բէ՛ թէ ես, հապա Տէրը, Որ կնիկը էրիկէն չզատուի,
11 (Հակ թէ որ զատուի ալ՝ առանց ամուսնանալու մնայ, կամ իր էրկանը հետ հաշտուի,) ու էրիկը
12 իր կնիկը թող չձգէ։ Հայց ուրիշներուն ես կ'ըսեմ՝ Բէ՛ թէ Տէրը. Թէ որ մէկ եղբայր մը անհաւատ կնիկ ունենայ, ու անոր հաճելի ըլլայ իրեն
13 հետ բնակիլը, թող չձգէ զանիկայ։ Ու կնիկ մը որ անհաւատ էրիկ ունենայ, ու անոր հաճելի ըլլայ իրեն հետ բնակիլը՝ թող չձգէ զանիկայ։ Ին-
14 չու որ անհաւատ էրիկը սրբուած է կնիկովը, և անհաւատ կնիկը սրբուած է էրիկովը. Ա֊ապա Թէ ուրեմն ձեր որդիքը պիղծ պիտի ըլլային. բայց հիմա
15 սուրբ են։ Հակ Թէ որ անհաւատը զատուի, թող զատուի. եղբայր մը կամ քոյր մը անանկ պարագաներու մէջ գերի չէ. Հապա Աստուած խաղաղութեան կանչեց մեզ։
16 Վանզի ի՞նչ գիտես դուն կէնիկ՝ Հզուչ քու էրիկդ պիտի ապրեցընես. կամ դուն ի՞նչ գիտես Է՛րիկ՝ Հզուչ քու կնիկդ պիտի
17 ապրեցընես։ Միայն Թէ ամէն մէկուն ինչպէս որ Տէրը բաժնեց, ամէն մէկը ինտոր որ Աստուած կանչեց, անանկ թող երթայ, Եւ ամէն եկեղեցիներուն մէջ ես ասանկ պատուէր կու տամ։

ե Մատ. ժթ. 12։ Գլ. ժբ. 11։
զ Հմր 1, 26։
է ա Տիմ. ե. 14։
ը Տնս Հմր 12, 25, 40։
թ Մաղ. բ. 14, 16։ Մատ. ե. 32։ ժթ. 6, 9։ Մար. ժ. 11, 12։ Ղս. ժզ. 18։
ժ Հմր 6։
ի Մաղ. բ. 15։
լ Հռով. ժբ. 18։ ժդ. 19։ Գլ. ժգ. 33։ Եբր. ժբ. 14։
խ ա Պետ. գ. 1։
ծ Գլ. դ. 17։ բ Կոր. ժա. 28։

18 ցնէ որ թլփատուած մէկը հաւատքէ կանչուեցաւ, թող նորէն անթլփատ չըլլայ, չէ՞ թլփատուածներէն մէկը կանչուեցաւ, ը թող չթլփա-
19 տուի։ ¶ Ինչո՞ւ որ թլփատութիւնը բան մը չէ, ու անթլփատութիւնը բան մը չէ. ՛ հապա Աստուծոյ պատուիրանքներուն պահպանութիւնը պէտք
20 է։ Հապց ամէն մէկը ինչ կոչումի մէջ որ կան-
21 չուեցաւ, թող անոր մէջը կենայ։ Ծառայ կանչուեցար, հոգ չըլլայ քեզի. բայց թէ որ կըր-
22 նաս ազատ ըլլալ, ան ընտրէ։ Վասն զի ան ծառան որ Տէրոջմով կանչուած է, ՛ Տէրոջը ազատացեալն է անիկայ. նոյնպէս ալ ան ազատը որ կանչուած
23 է, ՝ Քրիստոսի ծառան է։ ը Գնուք գնով ծախու-
24 առնուեցաք, մարդոց ծառայ մի՛ ըլլաք։ ՞ Ո՛ղ-բայրնե՛ր՝ ամէն մէկը ինչ կոչո՛ւմի մէջ որ կանչուեցաւ, թող անոր մէ՛ջը կենայ Աստուծոյ առջեւը։
25 ¶ Հապց կոյսերուն համար ը Տէրոջմէն հրաման մը չունիմ, միայն թէ Տէրոջմէն ՚ հաւատարիմ ըլլալու ողորմութիւն գտած մը պէս խրատ կու-
26 տամ։ Ուրեմն ես կը սեպեմ որ ասիկայ աղէկ է հիմակուան նեղութեանը համար, այսինքն՝ աղէկ
27 է մարդուս որ ասանկ ըլլայ։ Կապուած ես կնկան, մի՛ փնտռեր արձակուիլ. արձակուած ես կնկան,
28 մի՛ փնտռեր կնիկ։ Իսկ թէ որ ամուսնանաս չմեղանչեցիր. և թէ որ կոյսը ամուսնանայ՝ չմե-ղանչեց. բայց անանկներըն մարմնոյ նեղութիւն պի-
29 տի ունենան. սակայն ես ձեզի կը խնայեմ։ ՞ Հապց

ը Գոր. ժե. 1, 5, 19, 24, 28։ Գաղ. ե. 2։
՚ Գաղ. ե. 6։ է. 15։
՛ Ցօհ. ժե. 14։ ՝ Ցօհ. բ. 8։ է. 24։
՝ Ցօհ. բ. 36։ Հռով. է. 18, 22։ Փիլիմ. 16։
՞ Գղ. թ. 21։ Գաղ. ե. 13։ Եփես. է. 6։ ա Պետ. բ. 16։
՟ Գղ. է. 20։ ա Պետ. ա. 18, 19։ Տե՛ս Ղե. խե. 42։
ՠ Հմր 20։
՚ Հմր 6, 10, 40։ բ Կոր. բ. 8, 10։
՛ Գղ. դ. 2։ ա Տիմ. ա. 12։
՝ ա Տիմ. ա. 16։
՞ Հմր 1, 8։
՟ Հռով. ժդ. 11։ ա Պետ. դ. 7։ բ Պետ. գ. 8, 9։

աս կ'ըսեմ ի՛ զբայրներ , որ ժամանակը կարճըցած է . ալ անոնք որ կնիկ ունին , անանկ ըլլան
30 որպէս թէ չունին . Ու անոնք որ կու լան , որպէս թէ չեն լար . ու անոնք որ կը խնդան , որպէս թէ չեն խնդար . և անոնք որ ծախու կ'առնեն , որպէս
31 թէ բան մը չունին . Ու անոնք որ աշխարհս կը գործածեն՝ որպէս թէ հգիէ կերպով չեն գործածեր . ՞ Քանզու որ աս աշխարհիս վայելչութիւնը
32 կ'անցնի : Բայց ես կ'ուզեմ որ դուք անհոգ ըլլաք . Վասն զի չամուսնացած մարդը Տէրոջը բաները կը հոգայ , թէ ինչպէս Տէրոջը հաճելի ըլլայ .
33 Իսկ ամուսնացածը աշխարհիս բաները կը հոգայ ,
34 թէ ինսոր իր կնկանը հաճելի ըլլայ : Ու ամուսնացած կնիկը՝ ու կոյսը կը տարբերին իրարմէ . ՞ Քանզու որ կոյսը Տէրոջը բաները կը հոգայ , որ
մարմնով ու հոգւով . իսկ ամուսնացած կնիկը աշխարհիս բաները կը հոգայ ,
35 թէ ինսոր իր էրկանը հաճելի ըլլայ : Բայց աս բանը ձեր օգուտին համար կը զրուցեմ , չէ՛ թէ ձեր վրայ խեղդ մը ձգելու , հապա պարկեշտութեան համար՝ ու առանց զբաղանաց Տէրոջը ծա-
36 ռայելու համար : Իսկ թէ որ մէկը ամօթ կը սեպէ իր կոյսին համար՝ թէ որ չափը անցեր է , ու պէտք է անանկ ըլլալ , ի՛նչ որ կ'ուզէ թող ընէ ,
37 մեղք չգործեր . թող ամուսնանան : Բայց ան որ իր սրտին մէջ հաստատ կը կենայ , ու իր վրայ հարկ մըն ալ չկայ , հապա իր կամքին վրայ իշխանութիւն ունի , ու իր սրտին մէջ այսպէս որոշեր է
38 որ իր կոյսը պահէ , աղէկ կ'ընէ : ՞ Ուստի ան որ էր կոյսը կ'ամուսնացընէ , աղէկ կ'ընէ . ու ան որ
39 չամուսնացըներ , աւելի աղէկ կ'ընէ : ÷ Կնիկը

է Գլ . թ . 18 :
՞ Սաղ . լթ . 6 : Ցակ . ա . 10 : գ . 14 : ա Պետ . ա . 24 : դ . 7 : ա Ցով . բ . 17 :
ը ա Տիմ . ե . 5 : Հմր 34 :
ց Ղու . ժ . 40 , ըշ :
– Երբ . ժգ . 4 :
÷ Հռով . է . 2 :

կապուած է որչափ ժամանակ որ իր էրիկը ողջ է · հապա թէ որ իր էրիկը մեռնի , ազատ է ամուսնանալու՝ որու որ ուզէ , †միայն թէ Տէրոջմով :
40 *°Հայց իմ դատումիս նայելով աւելի երանելի է թէ որ անանկ կենայ · ¶և կարծեմ թէ ես ալ Աստուծոյ ‡ոգին ունիմ :*

ԳԼ · Ը

1 Կուռքերուն զոհուած միսէն ես կենալու վրայով : 8 պէտք չէ որ մեր քրիստոնէական ազատութիւնը մեզ կեղտոտը գործածենք՝ որ գայթակղութիւն տանք մեր եղբայրներուն , 11 հապա մեր գիտութիւնը սիրով սանձելու ենք :

1 ՚Հայց կուռց զոհերուն վրայով՝ †գիտենք որ ամէնքս ալ գիտութիւն ունինք · ‡գիտութիւնը կը հպարտացընէ , բայց սէրը շինութիւն
2 կ'ընէ : Եւ թէ որ մէկը կը կարծէ թէ բան մը գիտէ , դեռ բնաւ մէկ բան մը չգիտեր՝ ինչպէս որ
3 պէտք է գիտնալ : Իսկ թէ որ մէկը զԱստուած
4 կը սիրէ · †ինքը անկէ ճանչցուած է : Ուստի կուռց զոհուածներուն ուտելու վրայով՝ †գիտենք որ կուռքը ոչինչ է աշխարհիս մէջ , †և որ մէկէն ի
5 զատ ուրիշ Աստուած մը չկայ : ըՔանզի թէև ըլլան ալ անուններով աստուածներ՝ թէ երկինքը , և
6 թէ երկրիս վրայ , (ինչպէս որ կան շատ աստուածներ , ու շատ տէրեր ·) °Հայց մենք մէկ Աստուած ունինք ‡հայրը , †ուսկից են ամէն բաները , և մենք ալ *անով · †ու մէկ Տէր Յիսուս Քրիստոս ,

+ բ Կոր · գ · 14 ։
‡ Հմր 25 ։
§ ա Թես · գ · 8 ։
— Գոր · ժե · 20 , 29 ։ Գլ · ժ · 19 ։
¶ Հռով · ժգ · 14 , 22 ։
‡ Հռով · ժգ · 3 , 10 ։
† Գլ · ժգ · 8 , 9 , 12 ։ Գաղ · գ · 3 ։ ա Տիմ · գ · 4 ։
† Եւ · ւգ · 12 , 17 ։ Նաւ · ա · 7 ։ Աստ · է · 23 ։ Գաղ · գ · 9 ։ բ Տիմ · բ · 19 ։
ը Ես · խա · 24 ։ Գլ · ժ · 19 ։
† բ Օր · գ · 89 ։ գ · 4 ։ Ես · խգ · 8 ։ Աստ · ժբ · 29 ։ Հմր 6 ։ Եփես · գ · 6 ։ ա Տիմ · բ · 5 ։
ը Ցօհ · ժ · 34 ։
ը Աստ · բ · 10 ։ Եփես · գ · 6 ։
† Գոր · ժէ · 28 ։ Հռով · ժա · 36 ։
* կամ անոր համար
† Ցօհ · ժգ · 13 ։ Գոր · բ · 36 ։ Գլ · ժբ · 3 ։ Եփես · գ · 5 ։ Փիլ · բ · 11 ։

Լոր անով են ամէն բաները , ու մենք ալ անով :
7 Բայց ամէնուն քովը գիտութիւն չկայ . և ոմանք
կուռքի վրայով խղճմտանք ունենալով՝ մինչև
հիմա կ'ուտեն կուռց զոհուածի պէս , և իրենց
խղճմտանքը որովհետև տկար է՝ ինկը պղծուի :
8 Սակայն կերակուրը մեզ Աստուծոյ առջևը չը-
կեցըներ . քանզի չէ թէ որ ուտենք՝ կ'աւելը-
նանք , և չէ թէ որ չուտենք՝ կը պակսինք :
9 Բայց զգո՛յշ կեցէք , որ ջըլայ թէ ասա ձեր իշ-
խանութիւնը Յակարներուն գայթակղութիւն ըլ-
10 լայ : Վրանզի եթէ մէկը տեսնէ քեզ՝ որ գի-
տութիւն ունիս , կռատունի մէջ սեղան նստած ,
չէ՞ որ ղան տկար միտքդուն խղճմտանքը համարձա-
կութիւն պիտի առնէ կուռց զոհուածը ուտելու ,
11 ¶ Եւ քու գիտութեամբդ ան տկար եղբայրը կոր-
12 սուի , որուն համար որ Քրիստոս մեռաւ : ♂ Եւ
այսպէս եղբայրներուն դէմ մեղանչելով՝ ու անոնց
տկար խղճմտանքը վիրաւորելով , Քրիստոսի դէմ
13 կը մեղանչէք : Ասոր չ'թէ որ կերակուրը կը
գայթակղեցընէ իմ եղբայրս , միս պիտի չուտեմ
յաւիտեան՝ որ իմ եղբայրս չգայթակղեցընեմ :

Ա Ցոհ . ա . 3 ։ Կող . ա . 6 ։ Եբր . ա . 2 ։
Բ Գլ . ժ . 28 , 29 ։
Հռով . ժգ . 14 , 23 ։
Գ Հռով . ժգ . 17 ։
Դ Գաղ . ե . 13 ։
Ե Հռով . ժգ . 13 , 20 ։
Զ Գլ . ժ . 28 , 32 ։
Է Հռով . ժգ . 15 , 20 ։
Ը Մատ . իե . 40 , 45 ։
Թ Հռով . ժգ . 21 ։ Բկոր . ժա . 29 ։

ԳԼ . Թ

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ ինքը ազատ է , 7 և թէ աւետա-
բանի պաշտօնեաները աւետարանէն պիտի ապրին . 15 սա-
կայն ինքը կամաւ հրաժարած է , 18 որ անոնց ծանրութիւն
մը չըլայ , 22 կամ որ և իցէ միկուն գայթակղութիւն չտայ
անատրբեր բաներու մէջ : 24 Մեր կեանքը ասպարէզի մը կը
նմանի :

1 Ով որ ես ազատ եմ , — ով որ ես առաքեալ եմ ,
բ ով որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը ապրեցաւ սես-
2 այ , գ ով որ դուք էք իմ գործս Տէրոջմով : Եթէ ու-
րիշներուն առաքեալ չըլլամ ալ , բայց անուա-
րակոյս ձեզի եմ . դ ինչու որ իմ առաքելութեանս
3 կնիքը դուք էք Տէրոջմով : Իմ պատասխանս
4 անոնց որ զիս կը քննեն՝ աս է . ե Միթէ մենք իշ-
5 խանութիւն չունի՞նք ուտելու ու խմելու : Միթէ
մենք իշխանութիւն չունի՞նք քրիստոսով քոյր
եղօղ կնիկ մը մեր հետը պտըտցընելու , ինչպէս որ
ուրիշ առաքեալները , ու Տէրոջը եղբայրները ,
6 ե ու Կեփասը ։ Միթէ ես ու Բառնաբաս
7 միայն ը իշխանութիւն չունինք չգործելու : Ո՞վ
իր ապրուստովը զինուորութիւն կ'ընէ . թ ո՞վ այգի
կը տնկէ , ու անոր պտուղէն չուտեր . է ո՞վ ոչ
խարներ կ'արածէ , ու ոչխարներուն կաթէն չու-
8 տեր : Միթէ մարդկօրէն կը գրուցեմ աս բանե-
րը , կամ չէ՞ որ օրէնքն ալ նոյնը կը գրուցէ :
9 Քանզի Մովսէսին օրէնքին մէջն ալ գրուած է ,
ը Կալի մէջ աշխատող եզին դունչը չկապես : Մի-
10 թէ եզերո՞ւն համար Աստուծոյ հոգն էր . Չէ՞ որ
մանաւանդ մեզի համար կ'ըսէ . վասն զի մեզի հա-
մար գրուեցաւ . թ որովհետեւ ան որ կը հնձկէ պէտք
է որ յուսով հնձկէ , և ան որ յորինը կը ծեծէ
11 պէտք է որ վայելելու յուսով ընէ : ժ Եթէ որ մենք

— Գործ . ի . 15 ։ ժգ . 2 ։ իգ . 17 ։ բ Կոր . ժբ . 12 ։ Գաղ . բ . 7 , 8 ։ ա Տիմ . բ . 7 ։ բ Տիմ . բ . 7 ։
գ Գործ . ի . 3 , 17 ։ ժբ . 9 ։ իբ . 14 , 18 ։ իգ . 11 ։ Գլ . ժե . 8 ։
դ Գլ . գ . 6 ։ գ . 15 ։
ե բ Կոր . գ . 2 ։ ժբ . 12 ։
զ Հմր 14 ։ ա Թես . բ . 6 ։ բ Թես . գ . 9 ։
է Ա Թես . ժգ . 55 ։ Ա Կր . գ . 8 ։ Ղև . գ . 15 ։ Գաղ . ա . 19 ։
ը Ա Թես . բ . 14 ։
թ բ Թես . գ . 8 , 9 ։
ժ բ Կոր . ժ . 4 ։ ա Տիմ . ա . 18 ։ գ . 12 ։ բ Տիմ . բ . 3 ։ գ . 7 ։
ի բ Օր . ի . 6 ։ Ա Կոր . իե . 18 ։ Գլ . գ . 6 , 7 , 8 ։
ն Ցօհ . իա . 15 ։ ա Պետ . ե . 2 ։
ծ բ Օր . իե . 4 ։ ա Տիմ . ե . 28 ։
կ բ Տիմ . բ . 6 ։
հ Հռոմ . ժե . 27 ։ Գաղ . գ . 6 ։

ձեզի հոգևոր բաներ սերմանեցինք, մի՞ծ բան մըն
12 է թէ որ ձեզմէ մնարիմաւոր բաներ ընձնիք։ Թո՛ղ
որ ուրիշները ձեր վրայ աս իշխանութիւնը ունին,
չի՞ որ աւելի մենք. Բայց մենք աս իշխանու-
թիւնը չգործածեցինք. Հապա ամէն բանի կը
համբերինք, որ Քրիստոսի աւետարանին արգելք
13 մը չըլլանք։ Ընդի՞ք գիտեր որ տաճարին մէջ աշ-
խատողները տաճարէն կ'ուտեն. ու՞ր անոնք որ սե-
ղանին պաշտօնեաներն են, սեղանէն բաժին կ'առ-
14 նեն։ Նոյնպէս ալ Տէրը հրամայեց որ,
աւետարանը քարոզողները աւետարանէն ապրին։
15 Բայց ես աս բաներուն մէկը չգործածեցի, ոչ ալ
աս բաները գրեցի՝ որ ինծի ասանկ ըլլայ. քանզի
աւելի ապրիլ է ինծի որ մեռնիմ, քան թէ մէկը իմ
16 պարծանքս պարապ հանէ։ Վասն զի թէ որ ես
աւետարանը քարոզեմ, ինծի պարծանք մը չկայ.
Ինչու որ իմ վրաս հարկ մըն է. մանաւանդ վայ
17 է ինծի՝ թէ որ աւետարանը չքարոզեմ։ Ինչու
որ եթէ ասիկայ կամաւ ընեմ, վարձք կ'ունե-
նամ. իսկ եթէ ակամայ, հան ինծի յանձնուած
18 տնտեսութիւն մըն է։ Ուրեմն ի՞նչ վարձք կ'ըլ-
լայ ինծի. աս է՝ ըլլայ Ս որ քարոզելու ատենս՝ Քրիս-
տոսի աւետարանը ձրի տամ, Ո որ չըլլայ թէ աւե-
տարանին մէջ իմ իշխանութիւնս գէշ կերպով
19 գործածեմ։ Ես թէև ես ամէնէն ազատ

1 Գոր. ի. 33։ Հմր 15, 18։
բ Կոր. ժա. 7, 9։ ժբ. 13։
ա Թես. բ. 6։
3 բ Կոր. ժա. 12։
4 Դն. գ. 16, 26։ է. 6, ԽԷ։
Թես. ե. 9, 10։ ժբ. 8–20։
բ Օր. ժ. 9։ ժբ. 1։
5 Ա՛ստ. ժ. 10։ Դտ. ժ. 7։
6 Գաղ. գ. 6։ ա Տիմ. ե. 17։
7 Հմր 12։ Գոր. ժբ. 3։ ի. 34։ Գէ. գ. 12։ ա Թես. բ. 9։ բ Թես. գ. 8։
8 բ Կոր. ժա. 10։
9 Հռով. ա. 14։
10 Գէ. գ. 8, 14։
11 Գէ. գ. 1։ Գաղ. բ. 7։ Փիլ. ա. 16։ Կող. ա. 25։
12 Գէ. ժ. 33։ բ Կոր. գ. 5։ ժա. 7։
13 Գէ. է. 31։
14 Հմր 1։

էի , ~ իմ անձս ամենուն ծառայ ըրի , " որ շա-
20 տերը շահիմ : Հ ՚ի բէանեղուն հետ ՚ի բէայի պէս
21 եղայ՝ որ ՚ի բէանեղը շահիմ . Օրէնքի տակ եղող-
ներուն հետ՝ օրէնքի տակ եղողի պէս եղայ , (չէ
թէ ես օրէնքի տակ էի ,) որ օրէնքի տակ եղողնե՛րն
ալ շահիմ . ~ օրէնքի տակ չեղողներուն հետ՝
օրէնքի տակ չեղողի պէս եղայ , (~ չէ թէ ես Աս-
տուծմէ օրէնք չունեի , հապա Քրիստոսի օրէնքին
տակն էի .) որ օրէնք չունեցողնե՛րն ալ շահիմ .
22 ~ Տկարներուն հետ տկարի պէս եղայ , որ տկարնե-
րը շահիմ . ~ ամենուն հետ ամէն բան եղայ , ՚ի որ
23 ըլլայ թէ մէկ քանինե՛րը ապրեցընեմ : Ու ասի-
կայ աւետարանին համար կ՚ընեմ , որ անոր կը-
24 յտըտ ըլլամ : Չէ՞ք գիտեր որ ասպարէզին մէջ
վազողնե՛րը՝ իրաւ կը վազեն ամենը , բայց մէկը
կ՚առնէ մրցանակը . ՚ի անոնց վազեցէ՛ք որ հա-
25 նէք : ° Ու ամէն ոք որ կը մրցի՝ ամէն բա-
նի մէջ չափաւորութիւն կը պահէ . անոնք եղ-
ծանելի պսակը առնելու համար , ՚ի ու մենք՝ անեղ-
26 ծանելին : Ուստի ես անանկ կը վազեմ , ~ չէ թէ
որպէս թէ անստուգութեամբ . ես անանկ բռնա-
մարտութիւն կ՚ընեմ , չէ թէ որպէս թէ հովը
27 ծեծելով . ՚ի Բայց իմ մարմինս կը ձնչեմ՝ ՚ի ու կը
նուաճեմ , որ չըլլայ թէ ուրիշներուն քարոզելէս
ետև՝ ~ ես ինքնս խոտելի գտնուիմ :

~ Գաղ . ե . 13 :
" Ա տես . ժբ . 15 : " պետ . գ . 1 :
՚ Գոր . ժգ . 8 : ժբ . 18 : իս . 23 , ԽԱ :
~ Հռով . բ . 12 , 14 :
ր Գլ . է . 22 :
ց Հռով . ժե . 1 : բԿոր . ժա . 29 :
~ Գլ . ժ . 33 :
՚ Հռով . ժա . 14 : Գլ . է . 16 :
՚ Գաղ . բ . 2 : ե . 7 : Փիլ . բ . 16 : գ . 14 : բ Տիմ . գ . 7 : Եբր . ժբ . 1 :
° Եփես . գ . 12 : " Տիմ . գ . 12 : բ Տիմ . բ . 5 : դ . 7 :
՚ բ Տիմ . գ . 8 : Յակ . ա . 12 : պետ . ա . 4 : ե . 4 : Յայտ . բ . 10 : դ . 11 :
~ բ Տիմ . բ . 5 :
՚ Հռով . բ . 13 : Կոր . գ . 5 :
՚ Հռով . գ . 18 , 19 :
~ Եբեմ . գ . 30 : բ Կոր . ժգ . 5 , 6 :

ԳԼ· Ժ·

1 Հրէից եղած բաները մեզի օրինակներ էին ։ 14 Կռապաշտու-
թենէ փախչելու ենք ։ 21 Պէտք չէ որ Տէրոջը սեղանը դեւե-
րու սեղան ընենք ։ 24 Ջգոյշ կենանք որ անառարկելի բաներ-
ու մէջ մեր եղբայրներուն գայթակղութիւն չտանք ։

1 Որեմ ուզեր որ չգիտցող ըլլաք ե՛ղբայրներ , ՚՚ որ
մեր Հայրերը ամէնքն ալ ամպին տակն էին ·
2 ե՛ւ ամէնքն ալ ծովէն անցան , և ամէնքն ալ
Մովսէսով մկրտուեցան ամպին ու ծովին մէջը ·
3 ֆ և ամէնքն ալ նոյն հոգևոր կերակուրը կերան ·
4 ֆ և ամէնքն ալ նոյն հոգևոր խմելիքը խմեցին ·
ինչու որ կը խմէին ան հոգևոր վէմէն՝ որ անոնց
հետը կ՚երթար · ու ան վէմը Քրիստոս էր ։
5 Բայց չէ թէ անոնցմէ շատերուն հաւնեցաւ Աս-
տուած · ֆ ինչու որ անապատին մէջ փռուած ին-
6 կան ։ և ան բաները մեզի օրինակ եղան , որ չար
բաներու ցանկացող չըլլանք · Ընտոր որ անոնք
7 ցանկացան ։ ֆ Ա՛չ ալ կռապաշտ ըլլաք , ինչպէս
որ անոնցմէ ոմանք · ինտոր որ գրուած է · ը Ժո-
ղովուրդը նստաւ ուտելու ու խմելու , ու ելան
8 խաղալու ։ ֆ Եւ պոռնկութիւն չընենք , ինտոր որ
անոնցմէ ոմանք պոռնկեցան , ֆ ու մէկ օրուան մէջ
9 քսանուերկու հազար հոգի մեռան ։ Եւ Քրիստոսը
չփորձենք , ֆ ինչպէս որ անոնցմէ ոմանք փորձեցին ,
10 և ու օձերէն կործանուեցան ։ Եւ տրտունջ չընէք ,

՚՚ ել· ժգ· 21 ։ խ· 34 ։ թոս·
թ· 18 ։ ժգ· 14 ։ ր Օր· ա·
33 ։ Նէհմ· թ· 12 , 19 ։
Սաղ· ժբ· 14 ։ ճե· 39 ։
ե՛ ել· ժգ· 22 ։ թոս· լգ· 8 ։
Ցնս· դ· 23 ։ Սաղ· հբ· 13 ։
ֆ ել· ժգ· 15 , 35 ։ Նէհմ·
թ· 15 , 20 ։ Սաղ· հբ· 24 ։
ֆ ել· ժէ· 6 ։ թոս· ի· 11 ։
Սաղ· ժբ· 15 ։ ր Օր· թ· 21 ։
Սաղ· ճե· 41 ։
ֆ թոս· ժգ· 29 , 32 , 35 ։ իգ·
64 , 65 ։ Սաղ· ճգ· 26 ։ Երե·
գ· 17 ։ Յուդ· 5 ։
ը թոս· ժա· 4 , 33 , 34 ։ Սաղ·
ճգ· 14 ։
ֆ Հմր 14 ։
ը ել· լր· 6 ։
ի Գէ· գ· 18 ։ Յայտ· բ· 14 ։
ֆ թոս· իե· 1 , 9 ։ Սաղ· ճգ·
29 ։
ֆ ել· ժէ· 2 , 7 ։ թոս· իա· 5 ։
ր Օր· գ· 16 ։ Սաղ· հբ· 18 ,
56 ։ դե· 9 ։ ճգ· 14 ։
ը թոս· իա· 6 ։

Է ինառը որ անոնցմէ ոմանք տրտունջ ըրին , ջո-
11 ատակիչէն կ՚ջարդուեցան : Ասոնց ամէն բաները
իրենց օրինակ կը պատահէր անոնց . հիակ մեզի ո-
րոնց դարերուն վերջը հասած , նախատ ըլլալու-
12 համար գրուեցաւ : Ըստի ան որ կը սեպէ թէ
հաստատուն կեցած է , թող զգուշանայ , որ չըլ-
13 լայ թէ իյնայ : Ձեզի մարդկային փորձութենէ ՚ի
զատ՝ ուրիշ չէ պատահած . բայց Աստուած հա-
ւատարիմ է , որ ձեզ պիտի չթողու ձեր կարո-
ղութենէն աւելի փորձուելու . այլ հապա փորձու-
թեանը հետ ազատութեան միջոց մըն ալ պիտի
տայ , որ կարող ըլլաք համբերելու :
14 Ընտր համար իմ սիրելիներս՝ կռապաշտու-թե-
15 նէ փախէք : Ես ինչպէս թէ խնամատուներու հետ կը
խօսիմ . դուք դատեցէք ինչ որ կը գրուցեմ :
16 Օրհնութեան գաւաթը՝ որ մենք կ՚օրհնենք , չէ՞
որ Քրիստոսի արիւնը հաղորդութիւն է . հացը՝
որ մենք կը կոտրենք , չէ՞ որ Քրիստոսի մարմնոյն
17 հաղորդութիւն է : Ընչու որ մենք շատերնիս
մէկ հաց՝ մէկ մարմին ենք . վասն զի ամէնքս ալ ան
18 մէկ հացէն կը վայելենք : Նայեցէք մարմնաւոր
Իսրայէլը . չէ՞ որ անոնք զոհուածներուն ուտողներ
19 անզանին հաղորդ են : Ուրեմն ի՞նչ կ՚ըսեմ , Էթէ
կուռքը բան մըն է , կամ թէ կուռք զոհուածը
20 բան մըն է : Հապա ես կ՚ըսեմ թէ ան բաներուն որ

Է Եւ · ԺԳ · 2 ։ ԺԷ · 2 ։ Թուա · ԺԳ · 2 , 29 ։ ԺԳ · 41 ։
Ը Եւ · ԺԲ · 23 ։ Բ Թագ · ԻԳ · 16 ։ ա Մն · իա · 15 ։
Թ Թուա · ԺԳ · 37 ։ ԺԳ · 49 ։
Ժ ԳԼ · է · 29 ։ Փիլ · գ · 5 ։ Երբ · Ժ · 25 , 37 ։ ա Ցօհ · Բ · 18 ։
Ի Հռով · ԺԱ · 4 ։ ԳԼ · Թ · 10 ։
Լ Հռով · ԺԱ · 20 ։
Խ ԳԼ · ա · 9 ։
Ծ Ա Պտ · ՃԻԱ · 3 ։ Բ Պետ · Բ · 9։
Կ Եբեմ · ԻԹ · 11 ։
Հ Հմր 7 ։ Բ Կոր · գ · 17 ։ ա Ցօհ · Ե · 21 ։
Ղ ԳԼ · Բ · 1 ։
Մ Մատ · ԻԳ · 26 , 27 , 28 ։
Ն Գոր · Բ · 42 , 46 ։ ԳԼ · ԺԱ · 23 , 24 ։
Շ Հռով · ԺԲ · 5 ։ ԳԼ · ԺԲ · 27 ։
Ո Հռով · գ · 1 ։ Թ · 3 , 5 ։ Բ Կոր · ԺԱ · 18 ։
Չ Հռով · գ · 12 ։ Գաղ · գ · 16 ։
Պ Ղև · գ · 3 ։ է · 15 ։
Ջ ԳԼ · Բ · 4 ։

* հնթանոանները գոհ կ'ընեն , դևերուն կը զոհեն ,
ու չի թէ Աստուծոյ . ու չեմ ուզեր որ դուք դևե-
րուն հաղորդ ըլլաք . ՚ չէք կրնար խմել Տէրոջը
21 գաւաթը՝ ɔ ու դևերուն գաւաթը . Չէք կրնար
վայելել Տէրոջը սեղանէն , ու դևերուն սեղանէն :
22 — Նախանձի՞ գրգռենք Տէրը , ‡ միթէ մենք անկէ
զօրաւո՞ր ենք :
23 * Ամէն բան ինծի օրինաւոր է , բայց չի թէ ա-
մէն բան օգտակար . ամէն բան ինծի օրինաւոր է ,
24 բայց չի թէ ամէն բան շինութիւն կ'ընէ : ° Ըլ-
լայ որ մէկը դիտէ իր անձին օգուտը փնտռէ , հա-
25 պա իր ընկերինն ալ : ‡ Ամէն ինչ որ ապանդանոցին
միջը կը ծախուի՝ կերէք , ու քննութիւն մի՛ ընէք
26 խղճմտանքի համար . — Ինչու որ երկիրը իր լիու-
27 թեամբը Տէրոջն է : Եւ թէ որ անհաւատներէն
մէկը ձեզ հիւրասիրէ , և ուզէք երթալ ,
* ամէն ինչ որ առջևնիդ դրուի՝ կերէք , ու քննու-
28 թիւն մի՛ ընէք խղճմտանքի համար : ‡ Բայց թէ
որ մէկը ձեզի ըսէ թէ՝ Այրկայ կուռքի զոհուած է ,
† ան ապրինը իրեն համար՝ որ յայտնէ խնացուց , ու
29 խղճմտանքի համար մի՛ ուտէք . Սակայն խղճմը-
տանք կ'ըսեմ՝ չի թէ ձերը , հապա ընկերինը :
† Բայց ինչո՞ւ իմ ազատութիւնս ուրիշի դատուի
30 ուրիշին խղճմտանքին . Թէ որ ես շնորհքով կը
վայելեմ , ինչո՞ւ հայհոյուիմ , * որուն համար որ
31 կը գոհանամ : Ուրեմն թէ ուտէք՝ թէ խմէք՝ և թէ
ինչ գործ որ ընէք , ամէն բան Աստուծոյ փառքին

* Դա . ժէ . 7 ։ բ Օր . լբ . 17 ։ Սապ . ճզ . 37 ։ Ցայտ . թ . 20 ։
՚ բ Կոր . գ . 15 , 16 ։
ɔ բ Օր . լբ . 38 ։
՛ բ Օր . լբ . 21 ։
‡ Եղեկ . իբ . 14 ։
† ԳԼ . գ . 12 ։
՚ Հռով . ժէ . 1 , 2 ։ Հմր 33 ։ ԳԼ . ժգ . 5 ։ Փիլ . բ . 4 , 21 ։
‡ ա Տիմ . գ . 4 ։
— Ել . ժթ . 5 ։ բ Օր . ժ . 14 ։ Սապ . իգ . 1 ։ ժ . 12 ։ Հմր 28 ։
* Դատ . ժ . 7 ։
° ԳԼ . բ . 10 , 12 ։
՚ Հռով . ժգ . 16 ։
* Հռով . ժգ . 6 ։ ա Տիմ . գ . 3 , 4 ։
՚ Կող . գ . 17 ։ ա պետ . գ . 11 ։

32 համար ըրէք : Ի Պայթակղութեան պատճառ մի՛ ըլլար , ա՛չ Հրէաներուն , ոչ * Հեթանոսներուն
33 եւ ոչ Աստուծոյ Եկեղեցիին . Ի նչպէս որ ես ալ ամէն կերպով ամենուն հաճոյ կ՚ըլլամ , ա՛ու չեմ փնտռեր իմ անձիս օգուտը , հապա շատերունը՝ որ փրկուին :

ԳԼ · ԺԵ

4 Պօղոս կը յանդիմանէ Կորնթացիները՝ որ իրենց Հոգեւոր ժողովներուն մէջ՝ երկիւ մարդիկ գլուխնին դոյ ազօթք կ՚ընէին , 6 և կնիկները բաց գլխով , 17 և որ բնդհանրապէս իրենց ժողովները չէ՛ թէ ազէկին՝ այլ գէշին կ՚երթային , 21 ինչպէս որ իրենց ընթրիքներովը Տէրունական ընթրիքը կ՚անարգէին , 25 Աւրէնը կը յիշեցնէ անոնց՝ Տէրունական ընթրիքին սահմանադրութիւնը :

1 — Ի նձի նմանո՛ղ եղէք , ինչպէս որ ես ալ Քրիս-
2 տոսի : Ընդ՝ ձեզ կը գովեմ՝ ի՛ղբայրնե՛ր , Ի որ ամէն բանի մէջ զիս կը յիշէք , Ե ու ապրա-պրած՚նե՛ս կը բռնէք՝ ինտոր որ ես ձեզի աւանդեցի :
3 Կայց կ՚ուզեմ որ գիտնաք , Ե թէ ամէն երկիկ մար-դուն գլուխը Քրիստոս է , Ե ու կնկանը գլուխը՝ երկիկ մարդը , Ե ու Քրիստոսի գլուխը՝ Աստուած :
4 Ամէն երկիկ մարդ որ գլուխը գոյ ազօթքի կը կայ-նի , Ի կամ մարգարէութիւն կ՚ընէ , անպատիւ
5 կ՚ընէ իր գլուխը : Եւ ամէն կնիկ որ գլուխը բաց ազօթքի կը կայնի , կամ մարգարէութիւն կ՚ընէ , անպատիւ կ՚ընէ իր գլուխը . ինչու որ մի և նոյն բան է ածիլուած ըլ :

Ի Հռով · ժգ · 13 ։ Գկ · ը · 13 ։ բ Կոր · գ · 3 ։
* Յոյն . Յոյներուն
ը Գոր · ի · 38 ։ Գկ · ժա · 22 ։ ա Տիմ · գ · 5 ։
ը Հռով · ժե · 2 ։ Գկ · ի · 19 · 22 ։
ե Հմր 24 ։
զ Գկ · գ · 16 ։ Եփե · ե · 1 ։ Փիլ · գ · 17 ։ ա Թես · ա · 6 ։ բ Թես · գ · 9 ։
է Գկ · գ · 17 ։
ը Գկ · է · 17 ։ բ Թես · բ · 14 ։ գ · 6 ։
թ Եփե · է · 23 ։
ժ Ծն · գ · 16 ։ ա Տիմ · բ · 11 · 12 ։ ա Պետ · գ · 1 · 5 · 6 ։
ժա Յով · գ · 28 ։ Գկ · գ · 23 ։ ժե · 27 · 28 ։ Փիլ · բ · 7 · 8 · 9 ։
ժբ Գկ · ժբ · 10 · 28 ։ ժգ · 1 · եւ ։
ժդ Գոր · իա · 9 ։
ժե Բ Օր · իա · 12 ։

6 Ա՛ման զի թէ որ կնիկը չծածկուիր , թող իր մա-
զերն ալ կտրէ . ⁂ հապա թէ որ ամօթ է կնկան
մը իր մազերը կտրել՝ կամ ածիլուիլ , թող ծած-
7 կուի : Արդէն մարդու պէտք չէ իր գլուխը ծած-
կել , ինչու որ Աստուծոյ պատկերը ու փառքն է .
8 բայց կնիկը իր էրկանը փառքն է : Որովհետև չէ
թէ էրկին մարդը կնիկէն է , հապա կնիկը՝ էրկին
9 մարդէն : ⁂ Ինչու որ էրկին մարդը չստեղծուեցաւ
կնկանը համար , հապա կնիկը՝ էրկանը համար :
10 ⁂ Ասոր պատճառով պէտք է որ կնիկը իր գլխուն իշ-
11 խանութեան նշան ունենայ հրեշտակներուն համար : Բայց տէր կնիկը
առանց էրկին մարդու կ'ըլլայ , ու տէր էրկին մարդը
12 առանց կնկան՝ Տէրոջմով : Որովհետև ինչպէս որ
կնիկը էրկին մարդէն է , անանկ ալ էրկին մարդը
13 կնկան միջոցով . ⁂ բայց ամէնը Աստուծմէ : Դուք
ձեզմէ դատեցէք . կը վայլէ՞ կնիկ մարդու գլուխը
14 բաց աղօթքի կայնիլ Աստուծոյ առջևը . Չէ՞ որ
բնութիւնն ալ կը սորվեցընէ ձեզի՝ որ էրկին
մը թէ որ երկար մազերով է , իրեն անարգանք է .
15 Բայց կնիկը թէ որ երկար մազերով է , իրեն
փառք է . ինչու որ մազերը ծածկոցի տեղ տրուած
16 են իրեն : Եւ եթէ մէկը հակառակող
ըլլալ կ'ուզէ , մենք անանկ սովորութիւն չունինք ,
⁂ ոչ ալ Աստուծոյ եկեղեցիները :
17 Բայց ասիկա պատուիրելով չեմ գովեր . ինչու
որ ձեր ժողովուիլը չէ թէ աղէկի հապա գէշ ար-
18 դիւնք կ'ունենայ : Որովհետև նախ՝ երբոր մէկտեղ
կը ժողովուիք եկեղեցիին մէջ , ⁂ կը լսեմ որ բա-
ժանմունքներ կան ձեր մէջը . և բան մասին կը հա-

⁂ Թես . ե . 18 ։ ր Օր . իբ . 5 ։
⁂ Ծն . ա . 26 , 27 ։ ե . 1 ։ Թ . 6 ։
Ծն . բ . 21 , 22 ։
Ծն . բ . 18 , 21 , 23 ։
Ծն . խդ . 65 ։
Ժող . և . 6 ։
ե Գաղ . գ . 28 ։
⁂ Հռով . ժա . 36 ։
Ղ ա Տիմ . գ . 4 ։
⁂ Գև . է . 17 ։ ժգ . 33 ։
⁂ Գև . ա . 10 , 11 , 12 ։ գ . 3 ։

19 *եասամ* ։ Ա՞սան զի հարկաւ *ց* ձեր միջը հերձուա-
ծոցուխիւներ ալ պիտի ըլլան , *նո*ր ձեր միջը ե-
20 զող ընտիրները երեւնան ։ Ուստի դուք որ մի-
տեղ կը ժողվուիք , ոչինչ Տէրունական ընթրի-
21 քը ուտել չէ ։ Վնչու որ ուտելու ատենը ամէն
մէկը առաջ իր ընթրիքը կ'առնէ ։ ու մէկը անօթի
22 կը մնայ , *ն*ու մէկալը կը գինովնայ ։ Մի՞թէ ու-
տելու ու խմելու համար տուն չունի՞ք , *զ*կամ թէ
Աստուծոյ եկեղեցին կ'անարգէք , *ն*և ամօթով
կ'ընէք չքաւորները ։ Ձեզի ի՞նչ ըսեմ ։ Ձեզ գո-
23 վե՞մ ։ Սա բանին մէջ չեմ գովեր ։ *զ*Վնչու որ
ես Տէրոջմէն ընդունեցի ան որ ձեզի ալ աւանդեցի՝
*զ*թէ Տէր Յիսուս իր մատնուած գիշերը հաց ա-
24 ռաւ , Եւ գոհանալով՝ կտրեց ու ըսաւ ։ Առէք՝
ու կերէք ։ Սա է իմ մարմինս՝ որ ձեզի համար կը
կտրուի ։ Սոյնպէս ալ գաւաթը ընթրիքէն ետև ա-
25 ռաւ ու
ըսաւ ։ Ա՛ս գաւաթը նոր ուխտ է իմ արիւնովս ։
Սոյնպէս ալ դուք՝ քանի անգամ որ խմելու ըլլաք՝ զիս
26 յիշելու համար ։ Վ՞ասն զի քանի անգամ որ սա
հացը ուտէք , ու սա գաւաթը խմէք , Տէ-
րոջը մահը կը պատմէք , *ա*մինչև որ ինքը գայ ։
27 *ա*Ուստի ո՛վ որ սա հացը ուտէ՝ կամ Տէրոջը
գաւաթը խմէ անարժանապէս , պարտական պի-
28 տի ըլլայ Տէրոջը մարմնոյն և արեանը ։ Ու-
բեմն *զ*թող մարդ իր անձը փորձէ , ու այսպէս

յ Մատ · ժբ · 7 ։ Ղու · ժէ · 1 ։ Գոր · ի · 30 ։ *ա* Տիմ · գ · 1 ։ *բ* Պետ · բ · 1, 2 ։
դ Ղու · բ · 35 ։ *ա* Ցօհ · բ · 19 ։ Տես *բ* Օր · ժգ · 3 ։
ե *բ* Պետ · բ · 13 ։ Ցուզ · 12 ։
զ ԳԼ · ժ · 32 ։
է Ցակ · բ · 6 ։
ը ԳԼ · ժէ · 3 ։ Գաղ · ա · 1, 11, 12 ։
թ Մատ · իգ · 26 ։ Մար · ժգ · 22 ։ Ղու · իբ · 19 ։
ժ Ցօհ · ժգ · 3 ։ իա · 22 ։ Գոր · ա · 11 ։ ԳԼ · գ · 5 ։ ժէ · 23 ։ *ա* Թես · գ · 15 ։ *բ* Թես · ա · 10 ։ Ցուզ · 14 ։ Ցայտ · ա · 7 ։
ի Թագ · Թ · 10, 13 ։ Ցօհ · զ · 51, 64, 65 ։ ժգ · 27 ։ ԳԼ · ժ · 21 ։
լ *բ* Կոր · ժգ · 5 ։ Գաղ · գ · 4 ։ Հռով · ժգ · 2 ։

29 ան հայհէն ուտէ , և ան գաւաթէն խմէ : Վ՚ասն
պի ան որ անարժանաբար կ՚ուտէ ու կը խմէ , իր
անձին դատապարտութիւնը կ՚ուտէ ու կը խմէ .
30 ինչու որ Տէրոջը մարմինը չըրոշեր : Ասոր համար
ձեր միջը շատ հիւանդներ ու յաւադարներ կան , և
31 շատեր ալ կը ննջեն : Ինչու որ եթէ ինքզինք-
32 նիս դատելու ըլլայինք , պիտի չդատուէինք : Հակ
ընդոր կը դատուինք , Տէրոջմէ կը խրատուինք ,
33 որ աշխարհի հետ չդատապարտուինք : Ուստի
իմ եղբայրնե՛ր՝ երբոր միկտեղ կը ժողվուիք
34 ուտելու , իրարու սպասեցէ՛ք : Հակ թէ որ
մէկը անօթի է , թող իր տանը մէջը ուտէ , որ
չըլլայ թէ դատապարտութեան համար ժողվուիք :
35 Ես ուրիշ բաները՝ երբոր եկած տեսնեմ պիտի
պատուիրեմ :

ԳԼ . ԺԸ

1 Հոգևոր պարգևները 4 դասակարգ են , 7 բայց ամէնն ալ օ-
գուտի համար են . 8 և մի և նոյն վախճանի համար զանա-
զան պարգևներ արուած են : 12 Ինչպէս որ բնական մարմինի
մը անդամներըը ան նոյն մարմինին 16 վայելչութեանը , 22
ծառայութեանը 26 և օգուտին համար՝ իրարու հետ միա-
ցած՝ միկզմիկու օգնութիւն կ՚ընեն , 27 նմանապէս մենք ալ
միկզմիկու ընելու ենք՝ Քրիստոսի խորհրդաւոր մարմինը
կազմելու համար :

1 Բայց հոգևոր պարգևներուն վրայով չեմ ուզեր՝
2 Եղբայրնե՛ր , որ չգիտցող ըլլաք : Գիտէք
գիտէք , որ երբ հեթանոս էիք , մունձ կուռ-
քերուն կը տարուէիք՝ ինչպէս որ կ՚առաջնորդուէ-
3 իք : Ուստի ձեզի կ՚իմացընեմ , թէ մէկը
չըլլար որ Աստուծոյ Հոգիովը խօսի՝ ու Յիսուսը

* Պտղ . լբ . 5 ; ա Ցօհ . ա . 9 ;
† Պտղ . ղգ . 12 , 13 ; Երր . ժբ . 5—11 ;
‡ Հմր 21 ;
§ Հմր 22 ;
¶ ԳԼ . դ . 19 ;
‖ ԳԼ . է . 17 ; Տիտ . ա . 5 ;
— ԳԼ . ժգ . 1 , 37 ;
‡ ԳԼ . զ . 11 ; Եփես . բ . 11 , 12 ; ա Թես . ա . 9 ; Տիտ . գ . 3 ; ա Պետ . գ . 3 ;
‡ Պտղ . ՃԺԸ . 5 ;
† Մատ . թ . 38 ; ա Ցօհ . գ . 2 , 3 ;

ղազուեալ կանչէ . Ի և մէկն ալ չկրնար Յիսուսը՝ Տէր կանչել , եթէ ոչ Սրբով Հոգւով :
4 Ղևրաւ պարզևները զանազան են , բայց նոյն
5 Հոգին է : Ե՛ւ պաշտօնները զանազան են ,
6 բայց նոյն Տէրն է : Նոյնպէս ներգործութիւնները զանազան են , բայց նոյն Աստուածն է՝ որ կը
7 ներգործէ ամէնը ամէն բանի մէջ : Բայց ամէն մէկուն Հոգւոյն յայտնութիւնը տրուած է օգու-
8 տի համար : Ի՝ Մէկու մը՝ Հոգիով իմաստութեան խօսք տրուած է , Ուրիշին գիտութեան խօսք՝
9 նոյն Հոգիին պատճառաւ . Ի Միւսին հաւատք՝ նոյն Հոգիովը . Ո՝ ուրիշին բժշկութեան պարգև-
10 ներ՝ նոյն Հոգիովը . Ի Ուրիշին՝ հրաշագործութիւններ . Ո՝ ուրիշին՝ մարգարէութիւն . Ո՝ ուրիշին՝ հոգւոց ընտրութիւն . Ղ՝ ուրիշին զանազան լեզուներ . ուրիշին՝ լեզուներու թարգմանութիւն :
11 Բայց սա ամէնը մի և նոյն Հոգին կը ներգործէ , և ամէն մէկուն զատ զատ կը բաժնէ՝ ինչպէս որ կ՚ուզէ :
12 Վասնզի ինչպէս որ մարմինը մէկ է՝ ու շատ անդամներ ունի , և ան մարմինին բոլոր անդամները որ շատ են՝ մէկ մարմին են , նմանապէս ալ Քրիստոսը :

Ի Մատ . ժզ . 17 ։ Ցօհ . ժե . 26 ։ բ Կոր . գ . 5 ։
Ղ Հռով . ժբ . 4 , եա ։ Եբր . բ . 4 ։ ա Պետ . դ . 10 ։
Ի Եփես . գ . 4 ։
Ը Հռով . ժբ . 6 , 7 , 8 ։ Եփես . գ . 11 ։
Ը Եփես . ա . 23 ։
Ժ Հռով . ժբ . 6 , 7 , 8 ։ ԳԼ . ժգ . 26 ։ Եփես . գ . 7 ։ ա Պետ . դ . 10 , 11 ։
Ի ԳԼ . բ . 6 , 7 ։
Լ ԳԼ . ա . 5 ։ ժգ . 2 ։ բ Կոր . բ . 7 ։
Խ Մատ . ժէ . 19 ։ ԳԼ . ժգ . 2 ։ բ Կոր . գ . 13 ։
Ծ Մար . ժգ . 18 ։ Յակ . ե . 14 ։
Կ Հիր 28 , 29 ։ Մար . ժգ . 17 ։ Գաղ . գ . 5 ։
Հ Հռով . ժբ . 6 ։ ԳԼ . ժգ . 2 ։ ժգ . 1 , եա ։
Ն ԳԼ . ժգ . 29 ։ ա Ցօհ . գ . 1 ։
Շ Գոր . բ . 4 ։ ժ . 46 ։ ԳԼ . ժգ . 1 ։
Ո Հռով . ժբ . 6 ։ ԳԼ . է . 7 ։ բ Կոր . ժ . 13 ։ Եփես . գ . 7 ։
Չ Ցօհ . գ . 8 ։ Եբր . բ . 4 ։
Պ Հռով . ժբ . 4 , 5 ։ Եփես . գ . 4 , 16 ։
Ջ Հիր 27 ։ Գաղ . գ . 16 ։

13 ե Ինչու՞ որ մենք ամենքս մէկ հոգիով մէկ մարմին
ըլլալու մկրտուեցանք, "թէ հրեաներ, թէ հե-
թանոսներ, թէ ծառաներ, թէ ազատներ, ե՛ւ
14 ամենքս ալ մէկ հոգի խմեցինք: Ինչու որ մար-
15 մինը մէկ անդամ մը չէ, հապա շատ: Եթէ որ
ոտքը ըսէ. Որովհետեւ ես ձեռք չեմ՝ մարմինէն
16 չեմ, չէ թէ անով ան մարմինէն չէ: Ու թէ որ
ականջը ըսէ. Որովհետեւ ես աչք չեմ՝ մարմինէն
17 չեմ, չէ թէ անով ան մարմինէն չէ: Եթէ որ
բոլոր մարմինը աչք ըլլար, լսելիքը ո՞ւր պիտի
ըլլար. Ե՛ թէ որ բոլորը լսելիք ըլլար, ո՞ւր պի-
18 տի ըլլար հոտառելիքը: Ղ Հապց հիմա Աստուած
անդամները դրաւ՝ անոնց ամէն մէկը մարմինին
19 մէջ, ինչպէս որ ինքը ուզեց: Հապա թէ որ
ամենը մէկ անդամ ըլլար, մարմինը ո՞ւր պիտի
20 ըլլար: Հապց հիմա անդամները շատ են, ու
21 մարմինը՝ մէկ: Ակնարկ աչքը ըսել ձեռքին թէ,
Դուն ինծի պէտք չես. և ո՛չ դարձեալ գլուխը
22 ոտքերուն թէ, Ինծի պէտք չէք: Անանաւանդ
մարմինին ան անդամները՝ որ շատ տկար կ'երե-
23 նան, աւելի հարկաւոր են. Ու մարմինին ան ան-
պատիւները՝ որ շատ անպատիւ ըլլալ կը սեպենք, ա-
նոնց վրայ աւելի պատիւ կը դնենք. ու առանձին
մեր անվայելուչ անդամները աւելի վայելչութիւն
24 ունին. Ու մեր վայելուչ անդամներուն բան մը
պէտք չէ. բայց Աստուած մարմինը բարեխառ-
նեց, ու պակասութիւն ունեցողին աւելի պատիւ
25 տուաւ, Որպէս զի մարմինին մէջ երկպառակու-
թիւն չըլլայ, հապա անդամները մի և նոյն հոգը
26 ունենան իրարու վրայ: Ու թէ որ մէկ անդամը
նեղութիւն քաշէ, բոլոր անդամները կը նեղին

ե Հռով. գ. 5։

" Գաղ. գ. 28։ Եփես. բ. 13, 14, 16։ Կող. գ. 11։

ե Ցօհ. գ. 64։ է. 37, 38, 39։ ը Հմր 28։ թ Հռով. ժբ. 3։ Գլ. գ. 5։ Հմր 11։

անոր հետը . և թէ որ փառաւորի մէկ անդամը ,
բոլոր անդամները կ'ուրախանան անոր հետը :
27 *Ընդ՝ դուք Քրիստոսի մարմինն էք , "ու մանա-*
28 *ւորապէս անոր անդամները : Հն Աստուած ե-*
*կեղեցիին մէջը դրաւ մէկ քանիները . *նախ՝*
առաքեալները , ²երկրորդ՝ մարգարէները ,
երրորդ՝ վարդապետները , ³ետքը հրաշքները ,
⁻ետքը բժշկութիւններու պարգեւները , ⁺օգնութիւններ ,
⁺կառավարութիւններ , լեզուներու տեսակները :
29 *Միթէ ամէնը առաքեալնե՞ր են . միթէ ամէնը*
մարգարէնե՞ր են . միթէ ամէնը վարդապետնե՞ր
30 *են . միթէ ամէնը հրաշքնե՞ր կը գործեն : Միթէ*
ամէնը բժշկութեան պարգեւնե՞ր ունին . միթէ
ամէնը լեզունե՞ր կը խօսին . միթէ ամէնը թարգ-
մանութիւն կ'ընեն :
31 *Բայց դուք նախանձաւծ եղէք ան շնորհքնե-*
րուն՝ որ լաւագոյն են . և ես՝ ալ աւելի ապեխ ճամ-
բայ մը ցուցընեմ ձեզի :

ԳԼ · ԺԳ

1 *Առաքեալը կը ցուցընէ թէ ամէն տեսակ պարգեւները 2 ա՛ր-*
ժէք ապնիւ և դերազանց բլլան , առանց սիրոյ ոչինչ են : 4
Սիրոյ գովութիւնները , 13 և յոյսէն ու հաւատքէն նախա-
ժեծար բլլալը :

1 *Ե՛թէ որ մարգոց ու հրեշտակներուն լեզուները խո-*
սիմ՝ և սէր չունենամ , կամ ձայն տուող պղինձի
2 *պէս եղայ , կամ ընչացող ծնծղաներու պէս : ⁻Ու*
թէ որ մարգարէութիւն ունենամ , ու հասկընամ

⁻ Հռով · ժբ · 5 ։ Եփես · ա · 23 ։ գ · 12 ։ ե · 23 , 30 ։ Կող · ա · 24 ։
" Եփես · ե · 30 ։
Հ Եփես · գ · 11 ։
² Եփես · բ · 20 ։ գ · 5 ։
³ Գոր · ժգ · 1 ։ Հռով · ժբ · 6 ։
⁻ Հմր 9 ։
⁺ Թես · ժա · 17 ։
⁺ Հռով · ժբ · 8 ։ ա Տիմ · ե · 17 ։ Եբր · ժգ · 17 , 24 ։
՝ Գղ · ժգ · 1 , 39 ։
⁻ Գղ · ժբ · 8 , 9 , 10 , 28 , ժգ · 1 , եև ։ Տես Ա՛սա · ե · 22 ։

ամէն խորհուրդները՝ ու ամէն գիտութիւնը , և
թէ որ ունենամ ամէն հաւատքը՝ մինչև լեռները
տեղափոխելու , ու սէր չունենամ , ոչինչ եմ :
3 ¶ Եւ թէ որ իմ բոլոր առացուածքս աղքատներուն
կերցընեմ , ու իմ մարմինս այրուելու տամ , և
4 սէր չունենամ , օգուտ մը չեմ ունենար : ¶ Սէրը
երկայնամիտ է , քաղցր է . սէրը չնախանձիր .
5 սէրը չպարծենար , չհպարտանար , Չնվայել վար-
մունք չունենար , Ի իրենը չփնտռեր , բարկութեան
6 չդրգռուիր , չարութիւն չխորհիր , ¶ Անիրաւու-
թեան վրայ չուրախանար , Ի հապա ճշմարտութեան
7 ինդակից կ'ըլլայ , ¶ Ամէն բանի կը դիմանայ , ամէն
բանի կը հաւատայ , ամէն բանի կը յուսայ , ամէն
8 բանի կը համբերէ : Սէրը բնաւ չի՛նար . բայց
թէ որ մարգարէութիւնները ըլլան՝ պիտի խափանին ,
թէ որ լեզուները՝ պիտի դադարին , թէ որ գիտու-
9 թիւն՝ պիտի խափանի : Ի Վասն որ շատն քիչը
10 գիտենք՝ ու շատն քիչը կը մարգարէանանք . Բայց
երբոր կատարեալը գայ , ան ատենը շատն քիչը
11 պիտի խափանի : Երբոր տղայ էի՝ տղայի պէս կը
խօսէի , տղայի պէս կը խորհէի , տղայի պէս հա-
մարում ունէի . բայց երբոր այր եղայ , տղա-
12 յութեան բաները մէկդի ձգեցի : Ի Վասնզի հիմա
մենք որպէս թէ հայելիի մէջ կը տեսնենք անյայտ
կերպով , Ի բայց ան ատենը երես առ երես . հի-
մա շատն քիչ մը տեղեակ եմ , բայց ան ա-
տենը անանկ պիտի ճանչնամ՝ ինչպէս որ ճանչ-
13 ցուելոյ եմ : Ասոնք հիմա կը մնայ հաւատք՝ յոյս՝
սէր , սա իրիկը . ու ատոնց մեծագոյնը սէրն է :

Ե Մատ . ժէ . 19 : Մար . ժա .
23 : Ղկ . ժէ . 6 :
Զ Մատ . ղ . 1 , 2 :
Է Եսայ . ժ . 12 : ա Պետ . գ . 8 :
Ը Գլ . ժ . 24 : Փիլ . բ . 4 :
Թ Սաղ . ժ . 3 : Հռով . ա . 32 :
Ժ բ Ցօհ . 4 :

Ա Հռով . ժե . 1 : Գաղ . գ . 2 :
բ Տիմ . բ . 24 :
Գ Գլ . բ . 2 :
Դ բ Պտր . գ . 18 : ե . 7 :
Փիլ . գ . 12 :
Ե Մատ . ժբ . 10 : ա Ցօհ . գ . 2 :

ԳԼ · ԺԴ

1 Պօղոս կը դովէ մարգարէութիւն ընելը , 2 և լեզուներ խօսելէն աւելի յարգի կը համարի զանիկայ՝ 6 նուագարանի ձայնը օրինակ բերելով · 12 կը ցուցընէ թէ երկուքն ալ պէտք է որ եկեղեցիին օգուտին համար ըլլան , 22 որ անէ իրենց ճշմարիտ և սեփհական վախճանը · 26 կը սորվեցընէ թէ անոնց ամէն մէկը ինչպէս պէտք է գործածել : 34 Կանանց հրաման չկայ եկեղեցիին մէջ խօսելու :

1 Սիրոյ եռանդին գացէք , ու հոգևոր պարգևներուն նախանձաւոր եղէք , Բ մանաւանդ մարգա-
2 բէութիւն ընելու : Զի ան որ օտար լեզուով կը խօսի՝ չէ թէ մարդոց կը խօսի , հապա Աստուծոյ · քանզի որ մէկը չկայ որ իմանայ , բայց
3 անիկայ Հոգիով խորհուրդներ կը խօսի : Ան-կային ան որ կը մարգարէանայ , մարդոց կը խօսի՝ շինութիւն ու յորդորանք և մխիթարութիւն պա-
4 ՟ : Ան որ օտար լեզուով կը խօսի , իր անձին շինութիւն կ'ընէ . ու ան որ կը մարգարէանայ ,
5 եկեղեցիին շինութիւն կ'ընէ : Ա՛ւելի՛ որ դուք ամէնդ լեզուներ խօսիք , բայց մանաւանդ որ մարգարէութիւն ընէք , քանզի որ աւելի՛ կ ան՝ որ կը մարգարէանայ , քան թէ ան՝ որ լեզուներ կը խօսի . մինչև թէ թարգմանելու ըլլայ , որ եկեղեցին ալ շինութիւն առնէ :
6 Ու հիմա ե՛ղբայրնե՛ր՝ թէ որ ես ձեզի գամ լեզուներ խօսելով , ի՞նչ օգուտ պիտի ընեմ ձեզի՝ թէ որ չխօսիմ ձեզի ֊ կամ յայտնութիւնով ,
7 կամ գիտութիւնով , կամ մարգարէութիւնով , կամ վարդապետութիւնով : Ու ձայն առողանութիւն տուողներն ալ , թէ սրինգ և թէ քնար , եթէ ձայներու զանազանութիւն չընեն , ի՞նչպէս պիտի ճանչցուի սրինգով կամ քնարով
8 նուագածը : Ինչու որ եթէ փողն ալ անորոշ ձայն հանէ , ո՞վ պիտի պատրաստուի պատերազմի :

— ԳԼ · ԺԸ · 31 ։
Բ ԹՈՒ · Ա· 25 , 29 ։
֊ ԳՈՐ · Բ · 4 , Ժ · 46 , ԻԲ · 9 ։
֊ ՀՄԲ 26 ։

9 Ընանկ ալ դուք՝ թէ որ լեզուով բացայայտ խօսք
չ՚ըսուիք , խօսուածը ինտո՞ր պիտի հասկըցուի .
10 ինչու որ օդին խօսողներ պիտի ըլլաք : Հա՛
աշխարհի մէջ այնքան տեսակ ձայներ կան , և
11 անոնց մէկը առանց նշանակութեան չէ : Ուստի
թէ որ ան ձայնին զօրութիւնը չ՚իմանամ , ես խո-
սողին բարբարոս մը պիտի ըլլամ , խօսողն ալ ին-
12 ծի բարբարոս մը պիտի ըլլայ : Ընանկ ալ դուք՝
որովհետև հոգևոր պարգևներու նախանձաւոր էք ,
եկեղեցիին շինութեանը համար խնդրեցէ՛ք՝ որ
13 աւելնաք նոյն պարգևներուն : Ընոր համար ան որ
օտար լեզուով կը խօսի , աղօթք թող ընէ որ
14 թարգմանէ ալ : Վասնզի թէ որ ես աղօթք
ընեմ օտար լեզուով , իմ հոգիս աղօթք
15 կ՚ընէ , բայց միտքս անպտուղ է : Ուրեմն
ինչ է . աղօթք ընեմ հոգիով , աղօթք ը-
նեմ մտաւորութեամբ ալ . Երգեմ հո-
գիով , Երգեմ մտաւորութեամբ ալ :
16 Ապա թէ չէ թէ որ դուն հոգիով օրհնութիւն
ընես , անիկայ որ տեղւոյն տեղ կայներ է՝ ինտո՞ր
Ամէն պիտի ըսէ քու գոհութիւն տալու առնդ .
17 ինչու որ ան քու զրուցածդ չ՚իմանար : Որ թէ-
պէտ դուն աղէկ գոհութիւն կ՚ընես , բայց միւսը
18 չինութիւն չառներ : Աստուծմէ կը գոհանամ , որ
19 ձեր ամենէն աւելի լեզուներով կը խօսիմ . Բայց
եկեղեցիին մէջ կ՚ուզեմ հինգ խօսք մտաւորութեամբս
խօսիլ , որ ուրիշներուն ալ սորվեցընեմ , քան
թէ բիւրաւոր խօսքեր օտար լեզուով :
20 Ա՛ղբայրներ՝ ըմբռնումով տղաք մի՛ ըլլաք , չ՚հապա
չարութիւն գիտնալու՝ տղաք եղէք , ու միտ-

1 Եփես . ե . 19 ։ Կող . գ . 16 ։
2 Սաղ . խէ . 7 ։
3 ԳԼ . ժա . 24 ։
4 Սաղ . ճկա . 2 ։ Մատ . ժա . 25 ։ ԺԸ . 3 ։ ԺԹ . 14 ։ Հռոմ . ժգ . 19 ։ ԳԼ . գ . 2 ։ Եփես . դ . 14 ։ Եբր . ե . 12, 13 ։
5 Մատ . ԺԸ . 3 ։ ա Պետ . բ . 2 ։ ԳԼ . բ . 6 ։

21 քով չափահաս եղնիք : ֊ Օրէնքին մէջ է գրուած է
թէ՝ Օտար լեզուներով՝ ու օտար շրթունքներով
առ ժողովուրդին հետ պիտի խօսիմ , սակայն և
այնպէս ինծի մտիկ պիտի չընեն , կ'ըսէ Տէրը :
22 Ուրեմն լեզուները նշանի համար են՝ չէ թէ հա-
ւատացեալներուն , հապա անհաւատներուն , բայց
մարգարէութիւնը չէ թէ անհաւատներուն , հապա
23 հաւատացեալներուն : Ըրդ՝ թէ որ բոլոր եկեղեցին
միասեղ գայ , ու ամէնն ալ օտար լեզուներով
խօսելու բլլան , և հոն մտնեն ուղիմներ կամ ան-
հաւատներ . Պիտի չըսե՞ն թէ դուք խելթեցեր
24 էք : Իսկ թէ որ ամէնն ալ մարգարէանան , ու
հոն մէկ անհաւատ մը կամ ուղէտ մը մտնէ , ամե-
նէն ալ կը յանդիմանուի , ամենէն ալ կը քննուի ,
25 Ու՝ անոր սրտին ծածուկ բաները յայտնի կ'ըլլան ,
և այսպէս երեսի վրայ իննալով՝ Աստուծոյ երկրպա-
գութիւն պիտի ընէ , ու խոստովանի Թէ իրաւ-
ցընէ Աստուած ձեր մէջն է :
26 Ուստի ի՞նչ է եղբայրներ . երբոր միասեղ կը
ժողովուիք , ձեզմէ ամէն մէկը սաղմոս ունի ,
֊ վարդապետութիւն ունի , լեզու ունի , յայտնու-
թիւն ունի , թարգմանութիւն ունի . Ամէնը շի-
27 նութեան համար թող ըլլայ : Եթէ որ մէկը օտար
լեզու կը խօսի , երկու հոգի , և թէ շատը՝ իրիք
հող ըլլան , և ան ալ մէկիկ մէկիկ , ու մէկը թող
28 թարգմանէ : Բայց թէ որ թարգմանող չըլլայ ,
եկեղեցիին մէջ լուռ թող կենայ , և ինքնիրեն ու
29 Աստուծոյ թող խօսի : Իսկ մարգարէները երկու
կամ իրիք հոգի թող խօսին , հու մեկայնները թող
30 քննութիւն ընեն : ֊ Ապա թէ որ նստողներէն
ուրիշ մէկուն ալ բան մը յայտնուելու բլլայ , ա-

֊ Ց՝ն · ժ · 34 ։
ֈ Եբ · իբ · 11 , 12 ։
Լ Գոր · բ · 13 ։
Ի Եբ · իե · 14 ։ Ձաք · բ · 23 ։
֊ Հմր 6 ։ ԳԼ · ժբ · 8 , 9 , 10 ։
ֈ ԳԼ · ժբ · 7 ։ բ Կոր · ժբ · 19 ։ Եփս · դ · 12 ։
Հ ԳԼ · ժբ · 10 ։
Յ ա Թես · ե · 19 , 20 ։

31 ռաջինը թող լռէ : Վասն զի ամենքդ ալ կրնաք
մէկիկ մէկիկ մարգարէանալ , որ ամէնն ալ սոր-
32 վին , ու ամէնն ալ մխիթարուին : Եւ մարգա-
րէներուն հոգիները մարգարէներուն հնազանդ են :
33 Վասն զի Աստուած խառնութեան Աստուած չէ ,
հապա խաղաղութեան , ‡ինչպէս որ սուրբերուն
բոլոր եկեղեցիներուն մէջը :
34 Ձեր ♪ կիներնիդ եկեղեցիներուն մէջ լուռ կենան .
վասն զի անոնց հրաման չկայ խօսելու , ♪ հապա
հնազանդ ըլլալու , ‡ինչպէս որ օրէնքն ալ կ'ըսէ :
35 Եթէ որ բան սորվիլ կ'ուզեն , տունը իրենց
էրիկներնուն թող հարցընեն . քանզի կիներուն
36 անվայել է եկեղեցւոյ մէջ խօսիլը : Միթէ Աս-
տուծոյ խօսքը ձեզմէ՞ ելաւ , կամ թէ միայն ձեզի՞
37 հասաւ : Եթէ որ մէկը կը կարծէ թէ ինքը մար-
գարէ է , կամ հոգևոր , թող հաստատ գիտնայ
թէ ինչ որ ձեզի գրեցի՝ Տէրոջը պատուէրներն են .
38 Եթէ որ մէկը տգէտ է , թող տգէտ ըլլայ :
39 Ուստի եղբայրնե՛ր , ♦մարգարէութիւն ընելու՝
նախանձաւո՛ր եղէք , ու լեզուներ խօսիլն ալ մի՛
40 արգիլէք : Եւ ամէն բան վայելչութեամբ և կար-
գաւ թող ըլլայ :

ԳԼ· Ժ·Ն

1 Առաքեալը Քրիստոսի յարութեամբը 12 կը ցուցընէ մեր յարութեան ապացոյցը , մարմինին յարութեանը չհաւատացողներուն դէմ . 21 կը ցուցընէ յարութեան պտուղը , 35 ու եղանակը , 51 և թէ ինչպէս պիտի փոխուին անոնք որ կենդանի կը մնան վերջին օրը :

1 Ե՛ղբայրնե՛ր՝ ձեզի կ'իմացընեմ ան աւետարանը՝
՚ որ ես ձեզի քարոզեցի , որ նաև ընդունեցիք ,

‡ ա Ճօհ . գ . 1 :
♪ Գլ . ժա . 16 :
♦ ա Տիմ . բ . 11 , 12 :
♪ Գլ . ժա . 3 : Եփես . ե . 22 : Կող . գ . 18 : Տիտ . բ . 5 : ա Պետ . գ . 1 :

՚ Ծն . գ . 16 :
՚ բ Կոր . ժ . 7 : ա Ճօհ . գ . 6 :
՚ Գլ . ժբ . 31 : ա Թես . ե . 20 :
՚ Հմր 33 :
՚ Գաղ . ա . 11 :

2 բ ու անոր վրայ հաստատուած էք · գ Որով կը
փրկուիք ալ , թէ որ ամուր բռնէք ան խօսքը որ
ես ձեզի քարոզեցի , զ միայն եթէ պարապ տեղը
3 հաւատացած չէք : է Քանզու որ պիտի առաջ ես
ձեզի ընդունեցի անիկայ՝ որն որ ես ալ ընդունե-
ցի , թէ Քրիստոս մեր մեղքերուն համար մեռաւ
4 ը գիրքերուն ըստ ին համեմատ , ու թէ թաղուե-
ցաւ , ու յարութիւն առաւ երրորդ օրը՝ ը գիր-
5 քերուն ըստ ին համեմատ . թ Ու թէ երեւցաւ Կե-
6 փասին , ժ ու ետքը տասնեւերկուքին . Յետքը
հինգ հարիւրէն աւելի եղբայրներուն միանգա-
մայն երեւցաւ , որոնցմէ շատերը մինչեւ հիմա կան ,
7 և ոմանք ալ ննջեցին . ի Ետքը երեւցաւ Յակո-
8 բոսին , լ ետքը բոլոր առաքեալներուն : խ Վերջին
ետքը՝ որպէս թէ վիժածի մը՝ ինծի ալ երեւցաւ :
9 ծ Վասն զի ես առաքեալներուն ամենէն փոքրիկն
եմ , որ արժանի չ եմ առաքեալ բսուելու ,
10 ժ քանզու որ Աստուծոյ եկեղեցին հալածեցի : կ Մի-
այն թէ Աստուծոյ շնորհքովն եմ՝ ինչ որ եմ . և
անոր շնորհքը որ իմ վրաս է , պարապ բան չը
եղաւ , հ հապա ես անոնց ամենէն աւելի աշխատե-
ցայ . այն ալ չէ թէ ես , հապա Աստուծոյ շնորհքը

բ Հռով . և . 2 ։
գ Հռով . ա . 16 ։ Գղ . ա . 21 ։
դ Գաղ . գ . 4 ։
ե Գղ . ժա . 2 , 23 ։
զ Գաղ . ա . 12 ։
է Սաղ . իբ . 15 , ճէ ։ Եա . ծգ . 5 , 6 , ճէ ։ Դան . թ . 26 ։ Զաք . ժգ . 7 ։ Ղու . իգ . 26 , 46 ։ Գոր . գ . 18 ։ իգ . 23 ։ ա Պետ . ա . 11 ։ բ . 34 ։
ը Սաղ . բ . 7 ։ ժգ . 10 ։ Եա . ծգ . 10 ։ Ղու . իգ . 26 , 46 ։ Գոր . բ . 25—31 ։ ժգ . 33 , 34 , 35 ։ իգ . 22 , 23 ։ ա Պետ . ա . 11 ։
թ Ղու . իգ . 34 ։
ժ Մատ . իբ . 17 ։ Մար . ժգ . 14 ։ Ղու . իգ . 36 ։ Յօհ . ի . 19 , 26 ։ Գոր . ժ . 41 ։
ի Ղու . իգ . 50 ։ Գոր . ա . 3 , 4 ։
լ Գոր . թ . 4 , 17 ։ իբ . 14 , 18 ։ Գղ . թ . 1 ։
խ Եփես . գ . 8 ։
ծ Գոր . բ . 3 ։ թ . 1 ։ Գաղ . ա . 13 ։ Փիլ . գ . 6 ։ ա Տիմ . ա . 3 ։
կ Եփես . բ . 7 , 8 ։
հ բ Կոր . ժա . 23 ։ ժբ . 11 ։
ձ Մատ . ժ . 20 ։ Հռով . ժե . 18 , 19 ։ բ Կոր . գ . 5 ։ Գաղ . բ . 8 ։ Եփես . գ . 7 ։ Փիլ . բ . 13 ։

11 որ իմ հետս էր : Ուսոի թէ ես և թէ անոնք
ասանկ կը քարոզենք , ու դուք ասանկ հաւատա-
ցիք :
12 Ուրեմն թէ որ Քրիստոս կը քարոզուի՝ որ մե-
ռելներէն յարութիւն առած է , ի՞նչպէս ձեզմէ
միկ քանիներդ կ՚ըսեն թէ , Մեռելոց յարութիւն
13 չկայ : Թէ որ մեռելոց յարութիւն չկայ , ու-
14 րեմն Քրիստոս ալ յարութիւն առած չէ . Ու
թէ որ Քրիստոս յարութիւն առած չէ , ու-
րեմն մեր քարոզութիւնը պարապ է , ու ձեր հա-
15 ւատքն ալ պարապ է . Ու մենք ալ Աստուծոյ
սուտ վկաներըդառնուած կ՚ըլլանք . Որովհետև
Աստուծոյ համար վկայութիւն տուինք , թէ Անոր
Դ՚ընդ՚դ՚ն յարուց Քրիստոսը . որ իրաւ չյարուց
անիկայ , թէ որ մեռելները յարութիւն չեն ա-
16 ներ . Վասնզի թէ որ մեռելները յարութիւն չեն
17 առներ , Քրիստոս ալ յարութիւն առած չէ . Ու
թէ որ Քրիստոս յարութիւն առած չէ , ձեր հա-
ւատքը պարապ է , դուք տակաւին ձեր մեղքերուն
18 մէջն էք . Նոյնպէս ալ Քրիստոսով ննջողները
19 կորսուած են : Եթէ որ միայն այս կեանքիս հա-
մար Քրիստոսի յուսացած ենք , մենք բոլոր մար-
20 դիկներէն աւելի խղճալի ենք : Բայց հիմա
Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն առած է նորո-
21 ջելոց առջի պտուղը : Վասնզի որովհետև
մարդով եղաւ մահը , նմարդով ալ մեռելոց յա-
22 րութիւնը : Վ՚ասն զի ինչպէս որ Ադամով ամէնը
կը մեռնին , անանկ ալ Քրիստոսով ամէնը կեն-
23 դանի պիտի ըլլան . Բայց ամէն մէկը իր կարգո-
վը , առջի պտուղը Քրիստոս , ետքը Քրիստոսին-

ե ա Թես . գ . 13 :
զ Գոր . բ . 24 , 32 : գ . 10 , 33 : ժգ . 30 :
է Հռով . գ . 25 :
ը բ Տիմ . գ . 12 :
թ ա Պետ . ա . 3 :
ժ Գոր . խգ . 23 : Հմր 23 : Կող . ա . 18 : Ցոյս . ա . 5 :
ի Հռով . ե . 12 , 17 :
լ Ցօհ . ժա . 25 : Հռով . գ . 23 :
խ Հմր 20 : ա Թես . դ . 14 , 15 , 16 :

24 նեղը՝ իր գալու ատենը. Ընկէ եւս չո՛ւ գայ վախ-
ճանը, Ի երբոր թագաւորութիւնը պիտի տայ
Աստուծոյ ու Հօրը ձեռքը, երբոր խափանէ ամէն
իշխանութիւնը, և ամէն պետութիւնը ու զօրու-
25 թիւնը: Ինչու որ անոր պէտք է թագաւորու-
թիւն ընել, մինչև որ բոլոր թշնամիները իր
26 ոտքերուն տակը դնէ: Ա Երջին թշնամին՝ որ պիտի
խափանի, մահն է. վասն զի ՚ի բո՛ւէ ՚ի բո՛ւէ Վ Ամէն
27 բան անոր ոտքերուն տակը ՚ի նազանեցուց. Հայց
երբոր կ՚ըսէ թէ, Ամէն բան անոր ՚ի նազանեցաւ է,
յայտնի է թէ բացի ՚ի անկէ՝ որ ամէնը անոր ՚ի նազա-
28 նեցուց: Ա՛ւ երբոր ամէնը անոր ՚ի նազաներ լլայ,
յն ատենը Որդին ինքն ալ պիտի ՚ի նազանեցի
անոր, որ իրեն ՚ի նազանեցուց ամէնը, որպէս զի
29 Աստուած լլայ ամէնը՝ ամէն բանի մէջ: Հապա
թէ չէ, ի՞նչ պիտի ընեն անոնք՝ որ մեռելներուն
համար կը մկրտուին. Թէ որ մեռելները բնա-
կատարութիւն չառնեն, ց ինչո՞ւ ուրեմն անոնց հա-
30 մար կը մկրտուին. Ինչո՞ւ համար մենք ալ վտան-
31 գի մէջ կը մտնենք ամէն ժամ: Ա կայ կը բերեմ
՝ ան պարծանքը՝ որ ձեր վրայ ունիմ Ք Յիսուս
Յիսուս մեր Տէրոջմով, որ ես ֈ ամէն օր կը մեռ-
32 նիմ: Թո՛ւ որ * Եփեսոսի մէջ մարդոց նման գա-
զանները հետ մարտնչեցայ, ի՞նչ օգուտ է * ին-
ձի, թէ որ մեռելները կատարութիւն չառնեն. ° ու-
33 տենք ու խմենք, ինչու որ վաղը կը մեռնինք: Մի
խաբուիք. ֆ չար ընկերակցութիւնները ապիկ բար-

Ղ Դան. է. 14, 27:
՝ Սաղ. ճժ. 1: Գոր. բ. 34, 35: Եփես. ա. 22: Եբր. ա. 13: ժ. 13:
* բ Տիմ. ա. 16: Յայտ. ի. 14:
Հ Սաղ. ը. 6: Մատ. իբ. 18: Եբր. բ. 8: ա Պետ. գ. 22:
՞ Փիլ. գ. 21:
ր ԳԼ. գ. 23: ժա. 3:
ց բԿոր. ժա. 26: Գատ. ե. 11:
՚ ա Թես. բ. 19:
ֈ Հռով. ը. 36: ԳԼ. գ. 9: բ Կոր. գ. 10, 11: ժա. 23:
+ բ Կոր. ա. 8:
* Կա՛մ ինձի. թէ որ մեռելները կատարութիւն չառնեն, ուտենք՝ եւ:
° Ես. իբ. 13: ծգ. 12: ԺողՀ. բ. 24: Ղու. ԺԲ. 19:
ֆ ԳԼ. ե. 6:

34 քը կ'ապականին : — Աղտաւոր թիւնով զգաստա-
ցի՛ք , ու մեղք մի գործէք . Ի՞նչու որ Յե՛ղե ո-
մանք Աստուծոյ գիտութիւնը չունին . Ձեզ ամչց-
ցընելու համար կը զրուցեմ :
35 Հապա պիտի ըսէ մէկը թէ , Ո՞նտաճը մեռնելները
յարութիւն կ'առնեն , կամ թէ ինչ մարմնով կու
36 գան : Անմիտ՝ Դուն անիկայ որ կը սերմանես ,
37 թէ որ չմեռնի՝ չկենդանանար . Ու ան որ կը սեր-
մանես , չէ թէ ան մարմինը որ պիտի բուսանի՝
կը սերմանես , հապա միրկ հատ մի՝ թէ ցորենի
38 ըլլայ , և թէ մէկ ուրիշ ինչ . Ու Աստուած անոր
մարմին կու տայ ինչպէս որ կ'ուզէ , և ամէն մէկ
39 սերմին իր յատո՛կ մարմինը : Ամէն մարմին՝ մէկ
մարմին չէ . Հապա մարդոց մարմինը ուրիշ է , ու
անասնոց մարմինը ուրիշ , ձուկերունն ալ ուրիշ ,
40 և թռչուններուններունը ուրիշ : Երկնաւոր մարմիններ
ալ կան , երկրաւոր մարմիններ ալ . բայց երկնա-
ւորներուն փառքը ուրիշ է , ու երկրաւորներունը
41 ուրիշ : Արեւին փառքը ուրիշ է , ու լուսնին
փառքը ուրիշ , և աստղերուն փառքը ուրիշ . ու
42 Ճի՛ աստղը Ճի՛ աստղէն տարբեր է փառքով : Ա՛յ-
սանկ ալ է մեռելոց յարութիւնը . Սերմինը ապակա-
նութիւնով կը սերմանուի , ու անապականութիւ-
43 նով յարութիւն կ'առնէ . Ի Նսեմութիւնով կը
սերմանուի , ու փառքով յարութիւն կ'առնէ .
տկարութիւնով կը սերմանուի , ու զօրութիւնով
44 յարութիւն կ'առնէ . Կը սերմանուի շնչաւոր
մարմին , և յարութիւն կ'առնէ հոգեւոր մարմին .
Շնչաւոր մարմին կայ , հոգեւոր մարմին ալ կայ :
45 Ինչպէս գրուած է . Առաջին մարդը Ադամ՝
ը կենդանի հոգի , Վերջին Ադամը՝ կեն-

ա Ծն . ժբ . 3 ; Մատ . ժդ . 43 ;
բ Փիլ . գ . 21 ;
գ Ծն . բ . 7 ;
դ Հռով . ե . 14 ;

ե Հռով . ժգ . 11 ; Եփես . ե . 14 ;
զ Թես . գ . 5 ;
է Գղ . գ . 5 ;
ը Եզեկ . լէ . 3 ;
թ Ծն . ժբ . 24 ;

46 դանի՛ հոգի : Նայց էի թէ առաջ հոգևորը , հա-
47 պա չնչաւորը , ա՛ռաքը հոգևորը . է Ընդի մարդը
երկրէն է և հողեղէն . բայց երկրորդ մարդը՝ Տէր
48 է երկինքէն : Ինչպէս էր հողեղէնը , անանկ
ալ հողեղէնները . ը ու ինչպէս երկնաւորը , անանկ
49 ալ երկնաւորներըը . թ Ու ինաոր որ հողեղէնին
կերպարանքը հագեր ենք , ժ երկնաւորին կերպա-
50 րանքն ալ պիտի հագնինք : Նայց սա կ՛ըսեմ՝
ե՛ղբայրներ , Յոր մարմինը ու արիւնը Աստուծոյ
թագաւորութիւնը չեն կրնար ժառանգել . ու՛ղ
ալ ապականութիւնը կը ժառանգէ անապական-
նութիւնը :

51 Ընդ ձեզի խորհուրդ մը կը պատմեմ . դամինք՝
պիտի չննջենք , ե բայց ամենքս ալ պիտի փո-
52 խուինք , Յանկարծակի աչք դոցել բանալու մէջ՝
վերջին փողին հնչե՛լը՝ աոեղը , ժ որովհետև
փողը պիտի հնչուի , ու մեռելները յարու թիւն
պիտի առնեն առանց ապականութեան . և մենք
53 ալ պիտի փոխուինք : Վ՛սն զի պէտք է որ սա
ապականացու մարմինը անապականութիւն հագնի ,
ժ ու սա մահկանացուս անմահութիւն հագնի :
54 Նայց երբոր սա մահկանացու մարմինը անմահու-
թիւն հագնի , և սա ապականացուս անապականու-
թիւն հագնի , ան ատենը պիտի կատարուի ան
խօսքը որ գրուեցաւ թէ , ի Ա՛հաը յաղթուեցաւ
55 մէջ ընկղմեցաւ : ւ Ա՛ւր է ո՛վ մահ՝ քու խայ-

ժ Ցօհ . ա . 21 , գ . 33 , 39 , 40 , 54 , 67 , Փիլ . գ . 21 , Կող . գ . 4 ,
ի Ցօհ . գ . 31 ,
լ Ծն . բ . 7 , գ . 19 ,
խ Ցօհ . գ . 13 , 31 ,
ծ Փիլ . գ . 20 , 21 ,
կ Ծն . ա . 3 ,
հ Հռով . ը . 29 , բ Կոր . գ . 18 , դ . 11 , Փիլ . գ . 21 ,
ա Ցօհ . գ . 2 ,
յ Մատ . ժգ . 17 , Ցօհ . գ . 3 , 5 ,
ղ ա Թես . գ . 14 , 15 , 16 ,
ճ Փիլ . գ . 21 ,
մ Ջաք . թ . 14 , Մատ . իդ . 31 , Ցօհ . ա . 25 , ա Թես . գ . 15 ,
ն բ Կոր . ա . 4 ,
շ Եա . իե . 8 , Եբր . բ . 14 , 15 , Ցայտ . ի . 14 ,
ո Ովս . ժգ . 14 ,

թողլ, ո՞ւր է ան զերեզմանն՝ քու յաղթութիւնդ։
56 Անհին խայթոցը մեղքն է, ու մեղքին ոյժը՝ օրէնքը։
57 Բայց գոհութիւն Աստուծոյ, որ մեզի յաղթութիւն կու տայ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
58 ձեռքովը։ Ուստի իմ սիրելի եղբայրներս՝ հաստատ եղէք, անշարժ ըլլալ, և ամէն ատեն աւելցէք Տէրոջը գործին մէջ, ՚ գիտնալով որ ձեր աշխատութիւնը պարապ չէ Տէրոջմով։

ԳԼ. Ժ.Զ

1 Առաքեալը կը յորդորէ Կորնթացիները որ Երուսաղեմի եղբայրներուն կատարութիւնը լեցնեն. 10 բարի վիճակ կու տայ Տիմոթէոսին վրայով, 13 և բարեկամական խրատներէն ետև՝ 16 իր թուղթը կը վերջացնէ զանազան բարեներով։

1 ՚Հայդ սուրբերուն համար ողորմութեան ժողովելու վրայով, ինտոր որ պատուէր տուի Գաղատացւոց եկեղեցիներուն, դուք ալ անանկ ը-
2 րէք։ Ի Ամէն միկշաբթի օրերը ձեզմէ ամէն մէկը
3 իր քովը թող դիզէ ինչ որ կը յաջողի, Որ չըլլայ թէ երբոր գամ, ան ատենը ժողովումներ ըլլան. ու երբոր գամ, ՚ որոնց որ դուք * հաճիք, ես զանոնք թուղթերով՚՚ պիտի խրկեմ՝ ձեր պարգևը-
4 ները Երուսաղէմ տանելու։ ՚ Ան թէ որ իմ երթալս ալ արժան տեսնուի, իմ հետս թող ե-
5 թան։ Սակայն ես ձեզի պիտի գամ՝ երբոր Մակեդոնիայէն անցնիմ. Ի (քանզի Մակեդոնիայէն կ՚անց-
6 նիմ.) Ան կարելի է որ ձեր քովը մնամ, կամ ձմեռն ալ անցընեմ. Ո որ դուք ինծի Համբայ

* Հռով. դ. 15։ ե. 13։ է. 5, 13։
† Հռով. է. 25։
‡ ա Ցօհ. ե. 4, 5։
§ բ Պետ. գ. 14։
¶ Գլ. գ. 8։
** Գոր. ժ. 29։ իդ. 17։ Հռով. ժե. 26։ բ Կոր. ը. 4։ Թ. 1, 12։ Գաղ. բ. 10։
†† Գոր. ի. 7։ Ցայտ. ա. 10։
‡‡ բ Կոր. ը. 19։
* Կ՚ո՞ւ յանձնարարութիւն բնէք թուղթերով, ես զանոնք
†† բ Կոր. ը. 4, 19։
§§ Գոր. ԺԹ. 21։ բ Կոր. ա. 16։
¶¶ Գոր. ժե. 3։ ժէ. 15։ իա. 5։ Հռով. ժե. 24։ բ Կոր. ա. 16։

7 դնէք, ուր որ ես պիտի երթամ։ Քանզի որ չեմ
ուզեր ձեզ հիմա հարևանցի մը տեսնել. բայց
յոյս ունիմ որ ատեն մը ձեր քովը կենամ, Ե թէ
8 որ Տէրը հրաման տայ։ Սակայն հիմա ես Եփեսոս
9 պիտի մնամ մինչև Պենտեկոստէ. Ը Քանզի որ ինձ
ծի մեծ ու արդիւնաւոր դուռ մը բացուած է.
Ը ու շատ հակառակորդներ կան։
10 Ե Երբ՝ թէ որ Տիմոթէոսը գայ, նայեցէք որ
ձեր քովը առանց վախի ըլլայ. էքանզի անիկայ
Տէրոջը գործը կը գործէ, ինչպէս որ ես ալ։
11 Ոեւէ Ը ջըլլայ որ զինքը անարհամարհէ.
Ե հապա խաղաղութեամբ անիկայ ճամբայ դրէք,
որ ինծի գայ. քանզի որ անոր կը սպասեմ եղբայր-
12 ներով միասին։ Ե Իսկ Ապողոս եղբօրը համար,
շատ աղաչեցի անոր՝ որ ձեզի գայ եղբայրներուն
հետ միասին. ու բնաւ կամք չունեցաւ որ հիմա
գայ. բայց պիտի գայ՝ երբոր յարմար ժամանակ
գտնէ։
13 Ի Արթուն կեցէք. Հ հաւատքի մէջ հաստատ
14 կեցէք, ժրբ եղէք, Ն զօրացէք։ Ղ Ձեր ամեն
բաները սիրով ըլլայ։
15 Կ՚աղաչեմ ձեզ՝ եղբայրներ, (Ճ գիտէք դուք
Ստեփաննասին ընտանիքը Ֆ թէ Աքայիոյ առջի
պտուղն է, Ֆ ու անձերնին սուրբերուն սպասաւորու-
16 թեանը նուիրեցին.) Ղ Որ Ջնազանդ ըլլաք անանկ-

Ե Գոր · ժբ · 21 ։ ԳԼ · գ · 19 ։ Ցակ · դ · 15 ։
Ը Գոր · ժգ · 26 ։ բ Կոր · բ · 12 ։ Կող · գ · 3 ։ Ցայտ · գ · 8 ։
Ը Գոր · ժթ · 9 ։
Ե Գոր · ժթ · 22 ։ ԳԼ · գ · 17 ։
Ե Հռով · ժգ · 21 ։ Փիլ · բ · 20, 22 ։ ա Թես · գ · 2 ։
Լ ա Տիմ · դ · 12 ։
Խ Գոր · ժե · 33 ։
Ե ԳԼ · ա · 12 ։ գ · 5 ։
Ի Մատ · իդ · 42 ։ իե · 13 ։ ա Թես · ե · 6 ։ ա Պետ · ե · 8 ։
Հ ԳԼ · ժե · 1 ։ Փիլ · ա · 27 ։ գ · 1 ։ ա Թես · գ · 8 ։ բ Թես · բ · 14 ։
Ն Եփե · գ · 10 ։ Կող · ա · 11 ։
Ղ ԳԼ · ժգ · 1 ։ ա Պետ · դ · 8 ։
Ճ ԳԼ · ա · 16 ։
Ֆ Հռով · ժգ · 5 ։
Ֆ բ Կոր · բ · 4 ։ Թ · 1 ։ Երբ · գ · 10 ։
Ղ Երբ · ժգ · 17 ։

ներուն , և ամենուն՝ որ Դուք Հիսուս Քրիստոս կը գոր-
17 ծէ Հոս կ'աշխատի : Ուրախ եմ ես Ստեփան-
նեսին ու Փորտունատոսին ու Աքայիկոսին գալուն
վրայ , *որ ձեր պակասութիւնը անոնք լեցուցին .
18 Հանգստացուցին իմ հոգիս ու ձերը . Ճանչցէք
Դուսաի անանկներըը :
19 Ուրեմն կ'ընեմ ձեզի Աստուծոյ նկատմամբ . քա-
րեկիրեան՝ Հիրենց տանը միջի նկատմամբ Ակիւղասը ու Պրիս-
կիղան՝ Հիրենց տանը միջի նկատմամբ Քրիստոս :
20 Ուրեմն կ'ընեմ ձեզի բոլոր եղբայրներըը . Համբուրեցէք
սուէք իրարու սուրբ համբուրով :
21 Ես Պաղոսիանս է :
22 Երդնում որ Քրիստոս Յիսուս Տէր չխոստովանի ,
23 Նզովեալ ըլայ՝ *Եւ Մեր Տէրը գայ : Տէր
24 Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հետը . Իմ սէրս
ձեր ամենուն հետը ըլայ Քրիստոս Յիսուսով .
ամէն :

Ե Եբր . գ . 10 :
* Բ Կոր . ժա . 9 : Փիլ . բ . 30 : Փիլիմ . 13 :
Է Կող . դ . 8 :
Ը Գործ . ի . 12 : Փիլ . բ . 29 :
Թ Հռով . ժգ . 5 , 15 : Փիլիմ . 2 :
Ժ Հռով . ժգ . 16 :
ԺԱ Կող . դ . 18 : Բ Թես . գ . 17 :
ԺԲ Եփես . գ . 24 :
ԺԳ Գործ . ա . 8 , 9 :
* Ցոյն . Մարանաթա :
ԺԵ Ցուդ . 14 , 15 :
ԺԶ Հռով . ժգ . 20 :

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ ԿԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԳԼՈՒԽ Ը

3 Աստուածային կը յորդորէ կորնթացիները համբերող ըլլալ
նեղութեան մէջ , յուշընելով անոնց՝ թէ ինչպէս Աստուած
միխիթարեց զինքը իր ամէն վշտերուն մէջ և ազատեց , 8

մանաւանդ Ասիոյ մէջ իր վերջին նեղութեան առնը։ 12 և վկայ բերելով իր ու անոնց խոստմանքը՝ իր անկեղծութեամբ աւետարանին անփոփոխ ճշմարտութիւնը քարոզելուն, 15 կը ցուցընէ թէ իր անոնց չերթալը ո՛չ թէ թեթեւամտութենէ կը ծագի, հապա անոնց վրայ ունեցած իր կարեկցութենէն։

1 Պօղոս ✻ առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի՝ Աստուծոյ կամքովը, ու Տիմոթէոս Ղբ եղբայրը·
Կորնթոսի մէջ եղած Աստուծոյ եկեղեցիին, և բոլոր Աքայիայի մէջ եղող ամէն սուրբերուն·
2 ✝ Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի՝ Աստուծմէ մեր Հօրմէն, ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։
3 ✝ Օրհնեալ ըլլայ Աստուած՝ ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, գթութեանց Հայրը՝ և ամէն
4 մխիթարութեան Աստուածը· Ան որ մեզ կը մխիթարէ մեր ամէն նեղութիւններուն մէջ, որ մենք կարող ըլլանք մխիթարել զանոնք՝ որ ամէն նեղութիւններու մէջ են, ան մխիթարութիւնով՝
5 որով մենք Աստուծմէ կը մխիթարուինք։ Ե Քանզի ինչպէս որ Քրիստոսի չարչարանքները մեր վրայ շատ եղան, նմանապէս Քրիստոսի ձեռքովը մեր
6 մխիթարութիւնն ալ շատ կ՚ըլլայ։ Եւ թէ նեղութիւն քաշենք, ձեր մխիթարութեանը ու փրկութեանը համար է, և թէ մխիթարուինք, ձեր մխիթարութեանը ու փրկութեանը համար է, որ կը յաջողի համբերելով ան չարչարանքներուն՝
7 որոնցմով մենք ալ կը չարչարուինք· Եւ մեր յոյսը հաստատուն է ձեզի համար, Ե ինչու որ գիտենք՝ թէ ինչպէս որ չարչարանքներուն հաղորդ էք,
8 անանկ ալ մխիթարութեանը պիտի ըլլաք։ Ա Որովհետև

✻ ա Կոր · ա · 1 : Եփս · ա · 1 : Կող · ա · 1 : ա Տիմ · ա · 1 : բ Տիմ · ա · 1 :
Ղբ Փիլ · ա · 1 : Կող · ա · 2 :
✝ Հռով · ա · 7 : ա Կոր · ա · 3 : Գաղ · ա · 3 : Փիլ · ա · 2 : Կող · ա · 3 : ա Թես · ա · 2 : բ Թես · ա · 2 : Փիլմ · 3 :
✝ Եփս · ա · 3 : ա Պետ · ա · 3 :
Ե Գործ · թ · 4 : Գաղ · դ · 10 : Կող · ա · 24 :
Զ Գաղ · դ · 15 :
Է Հռով · ը · 17 : բ Տիմ · բ · 12 :

զի ընդ Աթիայի մէջ մեզի պատահած նեղութիւնեբուն վրայով՝ չեմ ուզեր որ չգիտցող ըլլաք՝ ե՛ղբայրնե՛ր, թէ հոն կարողութենէն շատ աւելի ծանրաբեռնեցանք, մինչև որ կեանքնիս նուա ալ անյոյս 9 եղանք։ Հապց մահուան վճիռը մենք վրանիս պահեցինք, ե՛որ ինքզինքնուս չապաւինինք, հապա Աստուծոյ՝ որ մեռելները կը յարուցանէ. 10 Ո՛ր մենք ասանկ մեծ մահուանէ մեզ փրկեց ու կը փրկէ. Որուն կը յուսանք թէ տակաւին պիտի փրկէ, 11 ընդ մեզի համար ձեր ըղձ աղօթքին օգնականութիւնովը. Նո՛ր շատերուն աղօթքին պատճառովը մեզի եղած շնորհքին համար՝ շատերին գոհութիւն տրուի մեզի համար։

12 Վ՛ստու որ մեր պարծանքը սա է, մեր խղճմտանքին վկայութիւնը՝ Թէ մենք Աստուծոյ սո՛ւրբը պարզմտութեամբ ու անկեղծութեամբ, ո՛չ թէ մարմնաւոր իմաստութիւնով մը, հապա Աստուծոյ շնորհքովը աշխարհի մէջ վարուեցանք, 13 բայց աւելի դէպ՝ ի ձեզի։ Վ՛անզի ուրիշ բան չենք գրեր ձեզի, հապա ան որ դուք կը կարդաք՝ ու կը ճանչնաք. և կը յուսամ թէ մինչև վերջը 14 պիտի ճանչնաք. Ինչպէս որ քիչ շատ ճանչցաք մեզ, ո՛ր ձեր պարծանքն ենք, ո՛ինաւոր որ դուք ալ մերը, Տէր Յիսուսի օրը։

15 Ու սա վստահութենով ո՛ւզէի առաջ ձեզի գալ, ո՛ր դուք երկրորդ անգամ շնորհք ընդու- 16 նիք. Ու ձեզմէ անցնիլ դէպ՝ ի Մակեդոնիա, ե՛ւ դարձեալ Մակեդոնիայէն ձեզի գալ, ու ձեզ-

ե Գոր. ժԹ. 23։ ա Կոր. ժե. 32։ ժզ. 9։
զ Եբեմ. ժէ. 5, 7։
է Գաս. բ. 9։
ը Հռով. ժե. 30։ Փիլ. ա. 19։ Փիլիմ. 22։
թ Գլ. դ. 15։
ժ Գլ. բ. 17։ գ. 2։
ի ա Կոր. բ. 4, 13։
լ Գլ. ե. 12։
խ Փիլ. բ. 16։ գ. 1։ ա Թես. բ. 19, 20։
ծ ա Կոր. գ. 19։
կ Հռով. ա. 11։
հ ա Կոր. ժզ. 5, 6։

17 մէ ձամբայ դրուիլ դէպ ի Հրէաստան : Որ-
ուն աս որ ես մոռածկի , միթէ թեթեւութիւ-
նո՞վ շարժեցայ . կամ թէ ան որ ես կը խոր-
հիմ , ըմբռնաւորապէ՞ս կը խորհիմ , *որ իմ
18 կողմանէս այո՛ այո և ո՛չ ոչ ըլլայ " : Սակայն
հաւատարիմ է Աստուած , որ մեր խօսքը ձեզի որ
19 հասաւ , այո՛ և ո՛չ չէր : Քանզի որ Աստուծոյ
Որդին Յիսուս Քրիստոս՝ որ մեզմով ձեզի քարո-
զուեցաւ , (ինծմով և Սիղուանոսով ու Տիմոթէո-
սով ,) այո՛ ու ո՛չ չեղաւ , Հապա իր մէջը եղաւ
20 այոն . Զի Քանզի որչափ որ Աստուծոյ խոստմունք-
ները կան , իր մէջը Այո՛ են , ու իր մէջը Ամէն են
21 Աստուծոյ փառքին համար մեր ձեռքով : Հապ
ան որ մեզ ձեզի հետ միկտեղ Քրիստոսով հաս-
22 տատեց , ու մեզ օծեց , Աստուած է . Ն Որ մեզ
կնքեց ալ , Ու Դիք տուաւ Հոգւոյն գրաւը մեր
23 սրտերուն մէջը : Ը Հապ ես Աստուած վկայ կը
կանչեմ իմ անձիս , որ ձեզ խնայելուս համար
տակաւին Կորնթոս չեկայ . Ոչ թէ ձեր
հաւատքին վրայ կը տիրապետենք , հապա գործա-
կից ենք ձեր ուրախութեանը . Քանզի որ դուք
հաւատքով կը կենաք :

ՀԼ · Ի

1 Պօղոս ցուցընելով իր անձնց չերմեռանդութիւն պատճառը , 6 կը
խնդրէ որ եկեղեցին հաղորդակցութիւն կատարած անձին
ներէն՝ ու մխիթարէն զանիկայ , 10 ինչու որ ինքն ալ անոր
անկեղծ զղջմանը նայելով՝ ներած է , 12 կը ծանուցանէ

ՀՀ ԳԼ · ժ · 2 :
* Կամ՝ չ · հապա որ իմ կող-
մանէս այսն այո՛ ըլայ , ու
այլն ո՛չ :
ՀՀ Մտ · ա · 1 : Գա · ա · 35 :
Գոր · թ · 20 :
Ն Ներ · ժգ · 8 :
Ո Հռով · ժե · 8 , 9 :
Շ ա Ցօհ · բ · 20 , 27 :
Ո Եփես · ա · 13 : գ · 30 : բ Տիմ.
բ · 19 : Ցայտ · բ · 17 :
Ղ ԳԼ · ե · 5 : Եփես · ա · 14 :
Ղ Հռով · ա · 9 : ԳԼ · ժա · 31 :
Գաղ · ա · 20 : Փիլ · ա · 8 :
Ճ ա Կոր · գ · 21 : ԳԼ · բ · 3 :
ժբ · 20 : ժգ · 2 , 10 :
Մ ա Կոր · գ · 5 : ա Պետ · ե · 3 :
Յ Հռով · ժա · 20 : ա Կոր · ժե ·
1 :

Տրովադայէն Վաղենտինա անցնելուն պատճառը, 14 և ամէն տեղ Աստուծմէ իր քարոզութեանը արուած բարի յաջողութիւնը։

1 Վասկայն ես ինծմէ աս որոշեցի, — որ նորէն տըրտ-
2 մունքիտնով չգամ ձեզի։ Քանզի որ եթէ ես ձեզ տրտմեցընեմ, ալ ո՞վ է որ զիս պիտի ուրա-
3 խացընէ, թէ չէ ան՝ որ ինծմէ կը տրտմի։ Ու-ասս գրեցի, որ չըլլայ թէ երբոր գամ՝ ես տրտմու-թիւն մը կրեմ անոնցմէ, ուսկից որ պէտք է ինծի ուրախ ըլլալ. քանզի ձեր ամենուն վրայ վստահ
4 եմ, որ իմ ուրախութիւնս ձեր ամենուն է։ Քանզի որ շատ նեղութենէ և սրտի տագնապէ ես ձեզի գրեցի շատ արցունքով. ոչ թէ որ դուք տըրտմիք, հապա որ գիտնաք ան սէրը՝ որ ես ունիմ ա-ւելի ձեր վրայ։
5 Ի Նայց թէ որ մէկը տրտմեցուց, չէ թէ զիս տրտմեցուց, հապա * քսան մասին (որ խօսք ծանր
6 չընեմ) ձեզ ամէնքդ։" Բաւական է անանկ մար-
7 դուն ան պատիժը, † որ շատերէն եղաւ։ ‡ Ասոր ընդհակառակն պէտք է աւելի ներել անոր, ու մխիթարել, որ չըլլայ թէ անանկը աւելի տրտմու-
8 թենէն ընկղմի։ Ասոր կ'աղաչեմ ձեզ, որ անոր
9 վրայ յիշ սէրը հաստատէք. (Ասոր համար ալ գրեցի, որ ձեզ փորձելով՝ գիտնամ § թէ ամէն
10 բանի մէջ հնազանդ էք։ Ում որուն որ դուք բան մը կը ներէք, ես ալ ‖ կը ներեմ. քանզի որ եթէ ես ալ ներեմ, ինչ որ ներեմ՝ ձեզի համար ¶ Քրիս-
11 տոսի կողմանէ.) Որ չըլլայ թէ գրկանք մը կրենք

— Գլ. ա. 23։ ժբ. 20, 21։ ժգ. 10։
‡ Գլ. ժբ. 21։
§ Գլ. է. 16։ ը. 22։ Գաղ. ե. 10։
‖ Գլ. է. 8, 9, 12։
¶ ա Կոր. ե. 1։
* Կամ՝ քսան մասին, որ ձեր ամենուն վրայ ծանրութիւն չդնեմ։
† ա Կոր. ե. 4, 5։ ա Տիմ. ե. 20։
‡ Գաղ. գ. 1։
§ Գլ. է. 15։ ժ. 6։
‖ Գաղ. գ. 12։

Սատանայէն . քանզի անոր խորհուրդները չգիտցող չենք :

12 ֊Երդ՝ երբոր ես Տրովադա հասայ Քրիստոսի աւետարանը տարածելու , ու ինծի դուռ մը բաց էր
13 Տէրոջմով , Եւ իմ հոգւոյս մէջ հանգստութիւն չունէի , ինչու որ իմ Տիտոս եղբայրս հոն չգտայ . հապա անոնցմէ հրաժարելով՝ Մակեդոնիա գացի :
14 Բայց գոհութիւն Աստուծոյ՝ որ միշտ յաղթող կ'ընէ մեզ Քրիստոսով , ու զինքը ճանչնալուն
15 ֊հոտը մեզմով բոլոր տեղ կ'ընէ անկէ տեղ . Ինչու որ մենք Աստուծոյ առջևը Քրիստոսին անուշ հոտն ենք՝ ֊փրկուածներուն մէջ Եւ կորսուածներուն
16 մէջ . ֊Անոնց մահուան հոտ դէպ ի մահ , և անոնց կենդանութեան հոտ դէպ ի կեանք . Եւ ա՞ս բաներուն ո՞վ բաւական է :
17 Վասնզի մենք շատերուն պէս չենք , Հապա որպէս թէ անկեղծութեամբ , հապա որպէս թէ Աստուծմէ՝ Աստուծոյ առջևը Քրիստոսով կը խօսինք :

Գ Լ · Գ

1 Առաքեալը կը յուշէ թէ Կորնթացւոց հաւատքը և շնորհքները բաւական վկայութիւն են իր պաշտօնին , որ սուտ վարդապետները անպատրաստ չգտնեն զինքը . 6 և օրէնքին ու աւետարանին պաշտօնեաներուն միջեւը բազդատութիւն մը ընելով՝ 12 փաստերով կը հաստատէ որ իր պաշտօնը խիստ գերազանց է , ճիշդ ինչպէս որ կենաց և ազատութեան օրէնքը գերազանց է դատապարտութեան օրէնքէն :

1 ֊Կը սկսի՞նք նորէն անձերնիս յանձն ընել . կամ թէ ոմանց պէս պի՞տք է մեզի ֍ յանձ-

֍ Գոր · ժզ · 8 ; ի · 6 ;
֎ ա Կոր · ժզ · 9 ;
֏ ԳԼ · է · 5 , 6 ;
ֈ Եբր · ա · 3 ;
֐ ա Կոր · ա · 18 ;
֑ ԳԼ · գ · 3 ;
֒ Ղա · բ · 34 ; Ցօհ · թ · 39 ; ա Պետ · բ · 7 , 8 ;
֓ ա Կոր · ժե · 10 ; ԳԼ · գ · 5 , 6 ;
֔ ԳԼ · գ · 2 ; ժա · 13 ; բ Պետ · բ · 3 ;
֕ ԳԼ · ա · 12 ; գ · 2 ;
֖ ԳԼ · և · 12 ; ժ · 8 , 12 ; ժբ · 11 ;
֗ Գոր · ժբ · 27 ;

նարարութեան թուղթերը՝ ձեղի , կամ ձեզմէ ։
2 է Հապա մեր թուղթը դուք էք՝ մեր սրտերուն
մէջը գրուած , ճանչցուած ու կարդացուած ամէն
3 մարդիկներէն . Յայտնի ըլլալով Ը որ դուք
Քրիստոսի թուղթն էք մեր պաշտաւորութիւ-
նովը . չէ թէ մելանով գրուած , հապա կեն-
դանի Աստուծոյ Հոգիովը . Թ չէ թէ քարեղէն
տախտակներու վրայ , Ղ հապա սրտին մարմնե-
4 ղէն տախտակներուն վրայ ։ Եւ ասանկ վստա-
հութիւն ունինք մենք Աստուծոյ վրայ՝ Քրիստո-
5 սի ձեռքովը . Ժ Ոչ թէ մենք ինքնիրենիս բա-
ւական ենք բան մը խորհելու՝ որպէս թէ մեզմէ .
6 ԺԱ հապա մեր բաւականութիւնը Աստուծմէ է . Որ
մեզ բաւական ալ ըրաւ Նոր կտակարանին Ի պաշ-
տօնեաներ ըլլալու՝ Ժ չէ թէ գիրին , հապա հոգիին .
Ժ Վասնզի որ գիրը կը սպաննէ , Ի բայց հոգին կ՚ապրե-
7 ցնէ ։ Ի Եթէ թէ որ քարերու վրայ Կ գրով փորուած
մահուան պաշտօնը փառքով եղաւ , Հ որ Իսրայէլի
որդիքը կարող չեղան Մովսէսին երեսը նայելու՝
անոր երեսին փառացը համար , որ պիտի խափա-
8 նուէր . Ն Ո՞րչափ հոգիին պաշտօնը Ծ՞նչպէս աւելի
9 փառքով պիտի ըլլայ ։ Վասնզի որ եթէ դատա-
պարտութեան պաշտօնը փառքով էր , Շ՞րչափ
աւելի արդարութեան պաշտօնը փառքով պիտի
10 ըլլայ ։ Վ Ասանկ ալ ան որ փառաւոր էր , առ մասին

է ա Կոր . թ . 2 ։
Ը ա Կոր . գ . 5 ։
Թ Եզ . իդ . 12 ։ լգ . 1 ։
Ղ Ծագ . խ . 8 ։ Երեմ . լա . 33 ։ Եզեկ . ժա . 19 ։ լգ . 26 ։ Երբ . ը . 10 ։
Ի Ցօհ . ժե . 5 ։ Գլ . բ . 16 ։ Գոր . ժե . 10 ։ Փիլ . բ . 13 ։ Երեմ . լա . 31 ։ Ա Թես . իգ . 28 ։ Երբ . ը . 6 , 8 ։
Ժ ա Կոր . գ . 5 ։ ժե . 10 ։ Գլ . ե . 18 ։ Եփես . գ . 7 ։ Կող . ա . 25 , 29 ։ ա Տիմ . ա . 11 , 12 ։ բ Տիմ . ա . 11 ։
Լ Հռով . բ . 27 , 29 ։ է . 6 ։
Խ Հռով . գ . 20 ։ դ . 15 ։ է . 9 , 10 , 11 ։ Գաղ . գ . 10 ։
Ծ Ցօհ . գ . 64 ։ Հռով . ը . 2 ։
Կ Հռով . է . 10 ։
Հ Եզ . լդ . 1 , 28 ։ բ Օր . ժ . 1 , ԼԵ ։
Ձ Եզ . լդ . 29 , 30 , 35 ։
Ղ Գաղ . գ . 5 ։
Ճ Հռով . ա . 17 ։ դ . 21 ։

փառաւոր չէ , զերազանց փառքին պատճառովը :
11 *Քանզի եթէ ան որ պիտի խափանուէր՝ փառքով*
էր , ո՛րչափ աւելի ան որ կը կենայ՝ փառքով պար-
12 *պ՛ ըլլալ : Ուստի ասանկ յոյս որ ունինք , ճշմա-*
համարձակութեամբ կը վարուինք դէպ ի ժողովին մէջը .
13 *և՝ չէ թէ ինչպէս որ Մովսէս իր երեսին վրայ*
ծածկոց կը ձգէր , ո՛ր Իսրայէլի որդիքը չնայէին
14 *ան խափանուելու քանդ՚ուած վախճանին : Ա՛յս-*
կայն անոնց միտքերը կուրցան . ինչու որ մինչև
ասօրուան օրս նոյն ծածկոցը ձգուած է հին կտա-
կարանին ընթերցմունքին վրայ , ու չվերնար ,
15 *(ինչու որ Քրիստոսով կը խափանուի .) ա՛յսպէս*
մինչև այսօր երբոր Մովսէսին գիրքը կը կարդան ,
16 *անոնց սրտին վրայ ծածկոց մը կը կենայ : Ե՛ւ նայ-*
երբոր Տէրոջը դառնան , ան ատենը պիտի վեր-
17 *նայ այն ծածկոցը . Ա՛յսան զի Տէրը հոգին է . և*
ուր որ Տէրոջը հոգին կայ , հոն ազատութիւն կայ :
18 *Նայց մենք ամէնքս բայ երեսով Տէրոջը փառքը*
կ՚որպէս թէ հայելիի մէջ տեսնելով , նոյն պատ-
կերին կը նորոգուինք փառքէ ՚ի փառք , որպէս թէ
Տէրոջը հոգիէն :

ա ԳԼ · է · 4 ; Եփ · գ · 19 ։
բ ԵԼ · ԼԲ · 33 , 35 ։
գ Հռով · ժ · 4 ; Գաղ · գ · 23 ։
դ Եբ · զ · 10 ; Մատ · ժգ · 11 , 14 ; Յօհ · ժբ · 40 ; Գոր · իբ · 26 ; Հռով · ժա · 7 , 8 , 25 ; ԳԼ · դ · 4 ։
ե ԵԼ · ԼԲ · 34 ; Հռով · ժա · 23 , 26 ։
զ Եբ · իե · 7 ։
է Հմր 6 ; ա Կոր · ժե · 45 ։
ը ԳԼ · դ · 4 , 6 ; ա Տիմ · ա · 11 ։
թ ա Կոր · ժգ · 12 ։
ժ Հռով · բ · 29 ; ա Կոր · ժե · 49 ; Կող · դ · 10 ։

ԳԼ · Գ

1 *Կը ծանուցանէ թէ ինչպէս անկեղծութեամբ և հաստա-*
բիմ եռանդով քարոզեց աւետարանը , 7 և թէ ինչպէս
աւետարանին համար իր ամէն օր կրած նեղութիւնները և
հալածանքները պատճառ եղան աւելցընելու Աստուծոյ գո-
րութեան փառքը , 12 եկեղեցիին օգուտը , 16 և իր անձին
յաւիտենական փառքը :

1 — Ասաի աս պաշտօնը ունենալով, ի՛նչպէս որ
ողորմութիւն գտանք, չենք ձանձրանար.
2 ա՛պա հրաժարեցանք ամօթալի ծածուկ բան-
երէն, ու խորամանկութիւնով չենք վարուիր, ե՛ւ
խարդախութիւն չենք ըներ Աստուծոյ խօսքին մէջ.
ը հապա ճշմարտութիւնը յայտնելով՝ թ անձերնիս
մարդոց ամէն խղճմտանքին կ՚ընծայենք Աստուծոյ
3 առջեւը: Իսկ թէ որ մեր աւետարանը ծածկուած
ալ է, ո՛վ որ կորսուածներուն մէջ ծածկուած է.
4 թ որոնց մէջ աս աշխարհիս աստուածը ա՛նհա-
ւատներուն միտքերը կուրցուց, ի՛ր որ Քրիստոսի
փառաց աւետարանին լոյսը անոնց վրայ չծագէ.
5 ժ որ ինքն է Աստուծոյ պատկերը: ի Ինչու որ չէ՛
թէ անձերնիս կը քարոզենք, հապա Քրիստոս
Յիսուս Տէրը, Եւ մեզ՝ ձեր ծառաները Յիսուսի
6 համար: Ա՛սան ղի Աստուած՝ ի՛ր որ հրամայեց լրաւ
խաւարէն լոյս ծագիլ, ժ ինքը մեր սրտերուն մէջ
ծագեց՝ ի Աստուծոյ փառաց գիտութեան լոյսը տա-
7 լու համար Յիսուս Քրիստոսի անձովը: Բայց՝
մենք աս գանձը հ հողէ ամաններու մէջ ունինք,
ն որ զօրութեան առաւելութիւնը Աստուծմէ ըլ-
8 լայ, ու չէ՛ թէ մեզմէ: Ը Մեզի կողմանէ վշտա-
ցած ենք, բայց նեղը խնկած չենք. կարօտեալ
9 ենք, բայց յուսահատած չենք. ե՛ալածուած ենք,
բայց երեսէ ձգուած չենք. ե՛վար ձգուած ենք,

ա ԳԼ. գ. 6։
բ ա Կոր. է. 25։ ա Տիմ. ա. 13։
գ ԳԼ. բ. 17։ ա Թես. բ. 3, 5։
դ ԳԼ. գ. 4, 7։ է. 14։
ե ԳԼ. ե. 11։
զ ա Կոր. ա. 18։ ԳԼ. բ. 15։ բ Թես. բ. 10։
է Ցօհ. ժբ. 31։ ժդ. 30. ժգ. 11։ Եփես. գ. 12։
ը Ես. գ. 10։ Ցօհ. ժբ. 40։ ԳԼ. գ. 14։
թ ԳԼ. գ. 8, 9, 11, 18։ Հմր 6։
ժ Ցօհ. ա. 18։ ժբ. 45։ ժդ. 9։ Փիլ. բ. 6։ Կող. ա. 15։ Եբր. ա. 3։
ի ա Կոր. ա. 13, 23։ ժ. 33։
լ ա Կոր. թ. 19։ ԳԼ. ա. 24։
խ Ծն. ա. 3։
ծ բ Պետ. ա. 19։
կ Հմր 4։ ա Պետ. բ. 9։
հ ԳԼ. ե. 1։
ձ ա Կոր. բ. 5։ ԳԼ. ժբ. 9։
ղ ԳԼ. է. 5։
ճ Սաղ. լէ. 24։

10 բայց կորսուած չենք ։ ՛Ամէն առեն Յիսուսի մա-
հը մեր մարմիններուն մէջը կը կրենք , ›որ Յի-
սուսի կեանքն ալ մեր մարմիններուն մէջը յայտ-
11 նուի ։ Վ֊ասն զի մենք որ կենդանի ենք՝ ՚Յիսուսի
համար միշտ մահուան կը մատնուինք , որ Յիսու-
սի կեանքն ալ մեր մահկանացու մարմիններուն
12 մէջը յայտնի ըլլայ ։ ՚Ուստի մահը մեր մէջը կը
13 ներգործէ , և կեանքը ձեր մէջը ։ ՟Բայց հաւատ-
քին նոյն հոգին ունինք , ինչպէս որ գրուած է ։
՚Հաւատացի , անոր համար խօսեցայ ։ Մենք ալ
14 կը հաւատանք , ու անոր համար կը խօսինք ։ Ո՞
գիտնալով՝ ՚թէ ան որ Տէր Յիսուսը յարուց , մեզ
ալ Յիսուսով պիտի յարուցանէ , ու անոր առջևը
15 պիտի կայնեցընէ ձեզմով մէկտեղ ։ ՚Ինչու որ
ամէն բան ձեզի համար է , ՟որ ան շնորհքը առա-
տացած՝ շատերուն գոհութիւն ընելովը աւելնայ
Աստուծոյ փառքին համար ։
16 Վ֊ասն որոյ չենք ձանձրանար ։ բայց թէպէտ ա՞
մեր դուրսի մարդը կ'ապականի , ՟ատկայն մեր
17 ներսի հոգին օրէ օր կը նորոգուի ։ ՚Ինչու որ
մեր վայրկենական թեթեւ նեղութիւնը խիստ մեծ
՟— չափազանց փառքի յաւիտենական առաւելու-
18 թիւն կը գործէ մեզի ։ ՟Վ֊ասն զի մենք երևցած
բաներուն չենք նայիր , հապա չերևցածներուն ։

՛ ա Կոր · ժե · 31 ։ ԳԼ · ա · 5 , 9 ։
› Գաղ · գ · 17 ։ Փիլ · գ · 10 ։ Հռով · ը · 17 ։ բ Տիմ · բ · 11 , 12 ։ ա Պետ · գ · 13 ։
՚ Սաղ · խգ · 22 ։ Հռով · ը · 36 ։ ա Կոր · ժե · 31 , 49 ։ ԳԼ · ա · 8 , 9 ։
՚ ԳԼ · ժգ · 9 ։
՟ Հռով · ա · 12 ։ բ Պետ · ա · 1 ։
՚ Սաղ · ճժգ · 10 ։
՟ Հռով · ը · 11 ։ ա Կոր · գ · 14 ։
՚ ա Կոր · գ · 22 ։ ԳԼ · ա · 6 ։ Կող · ա · 24 ։ բ Տիմ · բ · 10 ։
՟ ԳԼ · ա · 11 ։ ը · 19 ։ Բ · 11 , 12 ։
՟ Հռով · է · 22 ։ Եփես · գ · 16 ։ Կող · գ · 10 ։ ա Պետ · գ · 4 ։
Է Մատ · ե · 12 ։ Հռով · ը · 18 ։ ա Պետ · ա · 6 ։ ե · 10 ։
՟ Հռով · ը · 24 ։ ԳԼ · ե · 7 ։ Եբր · ժա · 1 ։

ինչու որ երեցած բաներըը ժամանակաւոր են , բայց չերեցածներըը՝ յաւիտենական :

ԳԼ · Ն

1 Կը ծանուցանէ թէ ինքը Տաճառաւուն յոյս ունենալով անմահ փառաց , 9 և ապահովով այն փառքին և ընդհանուր դատաստանին , կը ջանայ մաքուր խղճմտանք ունենալ , 12 ո՛չ թէ անով պարծենալու համար , 14 այլ իբրև Քրիստոսէն կենդանութիւն ունեցող մէկը՝ կ'աշխատի որ միայն Քրիստոսի կենդանի ըլլայ իբրև նոր արարած մը , 18 ու իր Հաշտութեան պաշտօնովը ուրիշներն ալ Աստուծոյ հետ հաշտեցընէ :

1 Վ՚այն զի գիտենք որ՝ եթէ մեր վրանի նման երկրաւոր տունը քակուի , մէկ շինուածք մը ունինք Աստուծմէ , անձեռագործ տուն մը՝ յաւիտենական
2 նական՝ երկինքի մէջ : Եւ այս էրէքտաւոր պատճառով մէջ կը հառաչենք , մեր երկնաւոր բնակութիւնը
3 հագնելու փափաքելով . Միայն թէ երբոր անհագնելու ըլլանք , մերկ չգտնուինք : Վ՚այն զի մենք որ այս վրանին տակն ենք՝ կը հառաչենք ծանրութիւն քաշելով . ինչու որ չենք ուզեր վրանուս հանել , հապա անոյշ ասոր վրայէն հագնիլ ,
5 որ մահկանացուն ընկղմի կեանքէն : Եւ Նայց այն որ մեզ այս բանիս կը պատրաստէ՝ Աստուած
6 է . Ուրեմն միշտ վստահ ենք , և գիտենք՝ թէ մարմինի մէջ կը բնակինք , Տէրոջմէ
7 հեռու ենք . (Ինչու որ հաւատքով կը քալենք ,
8 ու չէ թէ երևոյթով .) Վստահ ենք ու նախընտրելի կ'ուզենք մարմինէն հեռանալ ,
9 ու Տէրոջը քովը բնակիլ : Ուստի կը ջան-

ա Ծն . գ . 19 : ԳԼ . գ . 7 :
բ Պետ . ա . 13 , 14 :
Հռով . ը . 23 :
գ Ծայս . գ . 18 : ԺՀ . 15 :
դ Կոր . ԺԱ . 53 , 54 :
ե Ես . ԼԹ . 23 : Եփես . բ . 10 :
զ Հռով . ը . 23 : ԳԼ . ա . 22 : Եփես . ա . 14 : գ . 30 :
է Հռով . ը . 24 , 25 : ԳԼ . գ . 18 : ա Կոր . ԺԳ . 12 : Եբր . ժա . 1 :
ը Փիլ . ա . 23 :

նանք ալ , որ թէ կ՚ենանք , և թէ հեռանանք ,
10 անոր հաճոյ ըլլանք : [ա]Այսն պէտք է որ ա-
մէնքս ալ Քրիստոսի առեանին առջևը ներկայա-
նանք , [բ]որ ամէն մէկը իր մարմնովը ըրածներուն
փոխարէնը առնէ ինչ որ գործեր է , թէ բարի և
թէ չար :
11 [գ]Աստի Տէրոջը վախը գիտնալով՝ մարդոց միտ-
քը կը հաճեցընենք . Աստուծոյ առջևը յայտնի ենք . և կը յուսամ որ ձեր խղճմը-
12 տանքին մէջն ալ յայտնի ենք : [դ]Չէ թէ նորէն
անձերնիս ձեզի կ՚ընծայենք . [ե]հապա առիթ կու-
տանք ձեզի՝ մեր վրայով պարծենալու . որ բան մը
ունենաք պատասխանելու անոնց՝ որ սէրքի երևցա-
13 ծովը կը պարծենան , ու չէ թէ սրտով : [զ]Ինչու որ եթէ խելքըս ած ենք՝ ան Աստուծոյ համար է ,
14 և թէ որ զգաստ ենք՝ ան ձեզի համար է . [է]Ինչու որ
Քրիստոսի սէրը մեզ կը ստիպէ . քանզի մեր
դատումը սա է որ՝ [ը]եթէ մէկը ամենուն համար
15 մեռաւ , ուրեմն ամէնն ալ մեռած էին . [թ]Ու ամե-
նուն համար մեռաւ , [ժ]որ կենդանի եղողները՝ ալ
իրենց անձերնուն կենդանի չըլլան , հապա անոր՝
որ իրենց համար մեռաւ ու յարութիւն առաւ :
16 [ի]Աստի ասկէ ետև մենք մէկ մը մարմինով չենք
դիտեր . ու թէև Քրիստոսը մարմինով ճանչ-
ցանք , [լ]բայց հիմա՝ ալ անոնկ չենք ճանչնար :
17 [խ]Ուրեմն թէ որ մէկը Քրիստոսի մէջ է ,

[ա] Մատ . իե . 31 , 32 ։ Հռով . ժդ . 10 ։
[բ] Հռով . բ . 6 ։ Գաղ . գ . 8 ։ Եփես . գ . 8 ։ Կող . դ . 24 , 25 ։ Յայտ . իբ . 12 ։
[գ] Ցոր . լա . 23 ։ Եբր . ժ . 31 ։ Ցուդ . 23 ։
[դ] Գա . գ . 2 ։
[ե] Գա . գ . 1 ։
[զ] Գա . ա . 14 ։
[է] Գա . ժա . 1 , 16 , 17 ։ ժբ . 6 , 11 ։
[ը] Հռով . ե . 15 ։
[թ] Հռով . գ . 11 , 12 ։ ժդ . 7 , 8 ։ ա Կոր . գ . 19 ։ Գաղ . բ . 20 ։ ա Թես . ե . 10 ։ ա Պետ . դ . 2 ։
[ժ] Մատ . ժբ . 50 ։ Ցօհ . ժե . 14 ։ Գաղ . ե . 6 ։ Փիլ . գ . 7 , 8 ։ Կող . դ . 11 ։
[ի] Ցօհ . գ . 64 ։
[լ] Հռով . բ . 9 ։ ժգ . 7 ։ Գաղ . գ . 15 ։

յ անիկայ նոր ստեղծուած մըն է . ՚ հինները անցան ,
18 *և ահա ամէն բան նոր եղաւ : Ասկայն ամէն բան*
Աստուծմէ է , ը որ մեզ իրեն հետ հաշտեցուց Յի-
սուս Քրիստոսի ձեռքովը , ու տուաւ մեզի հաշ-
19 *տութեան պաշտօնը . ՚՚ Այսինքն Աստուած էր , որ*
Քրիստոսով աշխարհս իրեն հետ հաշտեցուց , և
անոնց յանցանքները իրենց չհաշուեց , ու հաշտու-
20 *թեան խօսքը մեր մէջը դրաւ : Ուրեմն Քրիս-*
տոսի կողմանէ ը դեսպանութիւն կ՚ընենք , ՚՚ իբրև
թէ Աստուած կը բարեխօսէր մեզմով . կ՚աղաչենք
Յիշ Քրիստոսի կողմանէ , հաշտուեցէք Աստուծոյ
21 *հետ : Ը Զի զան զի Անմեղ անիկայ՝ որ մեղք չէր*
գիտեր , մեզի համար մեղաւոր սեպեց , ՚՚ որ մենք
անոր միջոցովը Աստուծոյ արդարները ըլլանք :

ԳԼ. Ը.

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ որ իր անձը ընծայած է իբրև
Քրիստոսի հաւատարիմ պաշտօնեայ , թէ իր յորդորանք-
ներովը , 3 թէ իր անարատ վարքովը , 4 և թէ աւետարանին
համար համբերութեամբ տանելով ամէն տեսակ վիշտերու ու
նեղութիւններու : 14 Կը յորդորէ զանոնք որ հետ կենան կա-
պաշտական ընկերութիւններուն և պղծութիւններուն՝ մտածե-
լով որ իրենց անձերը կենդանի Աստուծոյ տաճարն են :

1 Ասոր համար մենք ալ՝ գործակից ըլլալով՝ կ՚աղա-
չենք որ Աստուծոյ շնորհքը պարապ տեղը
2 ընդունած չըլլաք : Վ Կ՚ըսէ՝ որ՝ Ընդունելի
ժամանակի մը մէջ լսեցի քեզի՝ կ՚ըսէ , և փըր-
կութեան օրը օգնութիւն ըրի քեզի . ահա հիմա
է ընդունելի ժամանակը , ահա հիմա է փրկութեան

ՀՀ Գաղ . ե . 6 ; զ . 15 ;
Եա . խգ . 18 , 19 ; կե . 17 ;
Եփես . բ . 15 ; Ցայտ . իա . 5 ;
Հռով . ե . 10 ; Եփես . բ . 16 ;
Կող . ա . 20 ; ա Ցօհ . բ .
2 ; գ . 10 ;
Հռով . գ . 24 , 25 ;
Ցոբ . լէ . 23 ; Ասղ . բ .
7 ; ԳԼ . գ . 6 ; Եփես . զ . 20 ;
ԳԼ . զ . 1 ;
Ը Եա . ծգ . 6 , 9 , 12 ; Գաղ .
գ . 18 ; ա Պետ . բ . 22 , 24 ;
ա Ցօհ . գ . 5 ;
Հռով . ա . 17 ; ե . 19 ; ժ . 3 ;
ա Կոր . գ . 9 ;
ԳԼ . ե . 20 ;
Երր . ժբ . 15 ;
Եա . խթ . 8 ;

3 օրը ։ Ի՛նձ մէկ բանով մը գայթակղութիւն
4 չենք տար , որ չըլլայ պաշտօնը չարաշահուի . Այլ
ամէն բանի մէջ մեր անձը կ՚ընծայենք Ը Աստուծոյ
սպասաւորներու պէս՝ շատ համբերութիւնով վիշ-
տերու մէջ , տառապանքներու , նեղութիւններու ,
5 Ի՛ նեղներու , բանտերու , խռովութիւններու ,
աշխատութիւններու , հսկումներու , ծոմերու մէջ .
6 Ա՛ռաքինութիւնով , գիտութիւնով , երկայնմտու-
թիւնով , քաղցրութիւնով , Սուրբ Հոգիով ,
7 անկեղծ սիրով , Ը Ճշմարտութեան խօսքով ,
Ը Աստուծոյ զօրութիւնով , Ժ արդարութեան զէն-
8 քերով՝ որ աջ կողմին ու ձախ կողմին է . Փառքով
ու անարգութիւնով , պարսաւանքով և գովու-
թիւնով . մոլորեցնողներու պէս ու ճշմարիտներ .
9 Ընդունօղներու պէս՝ և ծանօթներ . Լմեռնողնե-
րու պէս՝ և ահա կենդանի ենք . Ի պատժուած-
10 ներու պէս , ու չսպանուածներ . Տրտմածներու
պէս՝ ու միշտ ուրախ ենք . աղքատներու պէս՝ ու
շատերը կը հարստացընենք . բան մը չունեցողնե-
11 րու պէս՝ և ամէն բան առացած ենք ։ Մեր բերա-
նը ձեզի բացուած է ո՛վ Կորնթացիք , Ժ Լ մեր
12 սիրտը լայնցած ։ Դուք մեր կողմէն չէք նեղուիր ,
Խ հապա ձեր ո՛ւնէցած գթոյն կողմէ կը նեղուիք ։
13 Ըստի անոր հատուցումը ընելու համար՝ (Իբրև
որդիներուս կը խօսիմ) դուք ալ բա՛ց
ընծէ լայնցէ՛ք ։
14 Ն Ընհաւատներուն հետ օտարախառն լծակից մի՛

Ի Հռոմ . ժդ . 18 ։ ա Կոր . թ . 12 ։ ժ . 32 ։
Ղ ա Կոր . գ . 1 ։
Ի ԳԼ . ժա . 23 , ըէ ։
Ը ԳԼ . գ . 2 ։ է . 14 ։
Ը ա Կոր . բ . 4 ։
Ժ ԳԼ . ժ . 4 ։ Եփես . գ . 11 , 13 ։ բ Տիմ . գ . 7 ։
Ի ԳԼ . գ . 2 ։ է . 11 ։ ժա . 6 ։
Լ ա Կոր . գ . 9 ։ ԳԼ . ա . 9 ։ գ . 10 , 11 ։
Խ Սաղ . ճԺԸ . 18 ։
Ծ ԳԼ . է . 3 ։
Կ ԳԼ . ժբ . 15 ։
Հ ա Կոր . գ . 14 ։
Յ բ Օր . է . 2 , 3 ։ ա Կոր . է . 9 ։ է . 39 ։

ըլլաք . Հրանգի ի՞նչ մասնակցութիւն ունի արդարութիւնը անօրէնութեան հետ . և ի՞նչ հաղորդութիւն ունի լոյսը՝ խաւարին հետ . 15 Եւ ի՞նչ միաբանութիւն ունի Քրիստոս Վեղիարին հետ . կամ ի՞նչ բաժին ունի Հաւատացեալը անհաւատին 16 հետ . Եւ ի՞նչ յարմարութիւն ունի Աստուծոյ տաճարը կուռց հետ . Վասն զի դուք կենդանի Աստուծոյ տաճարն էք , ինչպէս որ Աստուած ըսաւ թէ , Ես Անոնց մէջը պիտի բնակիմ , ու անոնց մէջը պիտի քալեմ , և անոնց Աստուած պիտի ըլլամ , 17 ու անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան : Ես Տէր համար ելէք անոնց մէջէն , ու զատուեցէք , կ'ըսէ 18 Տէրը , և պիղծ բանի մի դպչիք . Ու ես ձեզ պիտի ընդունիմ , և ես ձեզի Հայր պիտի ըլլամ , ու դուք ինծի տղաքներ ու աղջիկներ պիտի ըլլաք՝ կ'ըսէ Ամենակալ Տէրը :

ԳԼ . Լ

1 Իր խօսքը չաբունակելով կը յորդորէ զանոնք սուրբ վարք ունենալու , 2 և իրեն ցուցընելու ան նոյն սէրը որ ինքը անոնց վրայ ունէր . 3 կը ծանուցանէ թէ իր նեղութիւններուն մէջ որչափ միխիթարութիւն ունեցաւ՝ երբոր Տիտոս իրեն պատմեց անոնց անկեղծ ապաշխարութիւնը որ իր առջի նամակը պատճառեր էր . 13 և թէ անոնց Տիտոսին ցուցուցած սէրը ու հնազանդութիւնը արդարացուցին իր պարծանքը անոնց վրայով :

1 Ասոր սիրելիք՝ որովհետև մենք — աս խոստմունքները ունինք , մեր անձերը մարմինի ու հոգիի ամէն ||էրէ պղծութիւններէն մաքրենք , և սրբութիւնը կատարեալ գործենք Աստուծոյ վախովը :

2 * Ընդունեցէք մեզ . մեկու մը վնաս չտուինք ,

ղ ա Թագ . ե . 2 , 3 : գ Թագ . ժը . 21 : ա Կոր . ժ . 20 , 21 : ե Եփես . ե . 7 , 11 : ա Կոր . գ . 16 : զ . 19 : Եփես . բ . 21 , 22 : Երբ . գ . 6 : ե Ել . իթ . 45 : Ղև . իզ . 12 : Երեմ . լա . 33 : լբ . 38 : Եզեկ . ժա . 20 : ԼԶ . 28 : լէ . 26 , եէ : Ջաք . բ . 8 : ժգ . 9 :

ը Ես . ծբ . 11 : ԳԼ . է . 1 : Ցայտ . ժբ . 4 :

թ Երեմ . լա . 1 , 9 : Ցայտ . իա . 7 :

— ԳԼ . գ . 18 : ա Ցօհ . գ . 3 :

* Կամ՝ Համբերեցէք

3 ու՛չ մէկը եղծեցինք , ե՛ւ ու՛չ մէկը պղկեցինք ։ Ա՛յլ
թէ յԵղ դատապարտելու համար ասս կը պրուցեմ .
է որովհետեւ ես առաջուց ըսեր եմ , որ դուք մեր
սիրտերուն մէջն էք՝ մեռնելու ու ապրելու յԵղ-
4 կեա ։ Ը Շա՛տ է իմ համարձակութիւնս ձեր վրայ .
թ շա՛տ է իմ պարծանքս ձեզի համար . Ը լեցուն եմ
մխիթարութիւնով , առլցած եմ ուրախութիւ-
5 նով մեր ամէն նեղութիւններուն մէջ ։ Ի՛ւ ասն պէս
երբոր մենք Մակեդոնիա հասանք , բնաւ մեր մար-
մինը հանգստութիւն չունեցաւ . ը հապա ամէն
կողմանէ նեղութիւն կը քաշէինք . ը դուրսէն պա-
6 տերազմներ էին , ու՛ ներսէն՝ վախեր ։ ժ Բայց
Ա՛ստուած՝ որ խոնարհները կը մխիթարէ , Ե՛ս զմեզ
7 մխիթարեց Տիտոսի գալովը ։ Ա՛յն չէ թէ միայն
անոր գալովը , հապա ան մխիթարութիւնովն ալ
որով ինքը մխիթարուեր էր ձեզմով , երբոր մեզի
պատմեց ձեր բաղձանքը , ձեր ողբը , ձեր ինծի հա-
մար ունեցած նախանձաւորութիւնը , անանկ որ
8 ալ աւելի ուրախ եղայ ։ Ա՛ինչու որ եթէ ձեզ
տրտմեցուցի ան թուղթովը , չեմ զղջար , (Ե՛թէև
զղջացեր էի .) քանզի կը տեսնեմ՝ որ ան թուղթը
9 ձեզ տրտմեցուց , թէև քիչ մը աւեն ։ Ե՛րբ՝ ու-
րախ եմ , չէ՛ թէ որ տրտմեցաք , հապա որ ա-
պաշխարութեան համար տրտմեցաք . որովհետև
դուք Ա՛ստուծոյ ո՛ւղիէն պէս տրտմեցաք , անանկ
10 որ բանով մըն ալ մեզմէ ձեռաս չբաշէք ։ Ի՛նչու
որ Ա՛ստուծոյ ո՛ւղիէն պէս եղած տրտմութիւնը
փրկութեան համար ապաշխարութիւն կը գոր-

ք Գոր . ի . 33 , Գա . ժբ . 17 ։
է Գա . զ . 11 , 12 ։
ը Գա . գ . 12 ։
թ ա Կոր . ա . 4 , Գա . ա . 14 ։
ժ Գա . ա . 4 , Փիլ . բ . 17 ։ Կող . ա . 24 ։
ի Գա . բ . 13 ։
լ Գա . դ . 8 ։
խ բ Օր . ւբ . 25 ։
ծ Գա . ա . 4 ։
կ Տե՛ս գա . բ . 13 ։
հ Գա . բ . 4 ։
ձ բ Թագ . ժբ . 13 ։ Մատ . իգ . 75 ։

որ զղջանալու բան չէ . † բայց աշխարհի տրտմու-
11 թիւնը մահ կը գործէ : Տես ահա այս բանը՝ որ
դուք Աստուծոյ ուղիղ պէս տրտմեցաք , ձեր մէջը
ո՛րչափ ջանք գործեց , ո՛րչափ չքմեղուրթիւն , ո՛րչափ
տրտմութիւն , ո՛րչափ վախ , ո՛րչափ բաղձանք ,
ո՛րչափ նախանձաւորութիւն , ո՛րչափ վրէժխնդրու-
թիւն . ամէն կերպով ինքզինքնիդ ցուցուցիք թէ
12 այս բանին մէջ մաքուր էք : Ուրեմն ան որ ես ձեզի
գրեցի , չէ՛ թէ զրկանքը ընողին համար էր , և չէ՛
թէ զրկանքը կրողին համար , հապա որ ձեր վրայ
մեր ունեցած հոգը յայտնի ըլլայ ձեզի՝ Աստուծոյ
13 առջեւը : Ուստի ան ձեր մխիթարութիւնը համար
մենք մխիթարուեցանք . շատ աւելի ալ ուրախա-
ցանք Տիտոսի ուրախութիւնը համար . հինչու որ
անոր հոգին ձեր ամէնէն հանգստութիւն դաեր էր :
14 Վասն զի ինչ որ ես անոր առջեւը ձեզի համար
պարծեցայ՝ ամօթով չելայ . հապա ինչպէս որ ա-
մէն բան ճշմարտութիւնով խօսեցանք ձեզի , ա-
նոնիկ ալ Տիտոսին առջեւը պարծենալնիս ճշմարիտ
15 եղաւ : Եւ անոր սէրը աւելի է ձեր վրայ , երբ-
որ կը յիշէ ձեր ամէնուն հնազանդութիւնը , թէ
ինչպէս վախով ու դողով անոր ընդուներ էք :
16 Ուստի ուրախ եմ՝ որ ամէն բանի մէջ ձեր վրայ
վստահութիւն ունիմ :

† Առակ . ժէ . 22 :
ԳԼ . բ . 4 :
Հռով . ժե . 32 :
ԳԼ . բ . 9 ։ Փիլ . բ . 12 ։
Ը բ Թես . գ . 4 ։ Փիլիմ . 8 ,
21 ։

ԳԼ . Ը

1 Առաքեալը օրինակ բերելով Մակեդոնացիները՝ կը յորդորէ
Կորնթացիները որ առատաձեռնութեամբ օգնութիւն ընեն
Երուսաղէմի աղքատ սուրբերուն . 7 կը յիշեցնէ իրենց
առջի ջանքը , 9 Քրիստոսի օրինակը , 14 և ան հոգևոր օգու-
տը որ ունենալու էին ան օգնութիւնը ընելնիին . 16 գովու-
թեամբ կը խօսի Տիտոսին և ուրիշ եղբայրներուն յօժա-
րամտութեանը վրայով՝ որոնք իր խնդրանքը և իր յորդո-
րանքովը անանց գացեր էին բուն աս գործիս համար :

1 Ա՛յդ՝ ե՛ղբայրնե՛ր՝ ձեզի կը ծանուցանեմ Աստուծոյ
շնորհքը , որ Մակեդոնացւոց եկեղեցիներուն
2 տրուած է . Որ նեղութեան մեծ փորձին մէջ՝ ի-
րենց ուրախութեանը առատութիւնը Էրեցաւ ·
— և իրենց ծանր աղքատութիւնը աւելի մեծ առա-
3 տաձեռնութիւն եղաւ : Ինչու որ ես կը վկայեմ որ
իրենց կարողութեանը չափովը՝ ու կարողութենէն
4 ալ աւելի , Իրենց կամքովը չատ աղաչանքով կ'ա-
ղաչէին՝ որ տուրքերը , Ե ու սուրբերուն համար ե-
5 ղած պաշտօնին մասնակցութիւնը ընդունինք : Ո՛-
չէ թէ որչափ որ մենք կը յուսայինք , հապա ան-
ձերնին ալ տուին , առաջ Տէրոջը՝ ու Էֆէսը մեզի
6 Աստուծոյ կամքովը · Է Որ Տիտոսին աղաչեցինք՝ թէ
ինչպէս որ անիկայ առաջուց սկսեց , անանկ ալ
7 ձեր մէջը կատարէ աս շնորհքին ալ : Ը Հապց ինչ-
պէս որ ամէն բանով առատացած էք դուք , (հա-
ւատքով՝ ու խօսքով՝ ու գիտութիւնով՝ և ամէն
ջանքով՝ ու ձեզմէ մեր վրայ եղած սիրովը ,) Էնա-
8 յնպէս որ աս շնորհքով ալ առատանաք · Ը Չէ
թէ հրամայելով մը կը զրուցեմ , հապա ուրիշնե-
րուն ջանքին պատճառովը , և որ փորձեմ ձեր սի-
9 րոյն հարազատութիւնը : Ո Քանզի դուք գիտէք մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը , Ը թէ ինչը ձեզի
համար աղքատ եղաւ՝ ան որ հարուստ էր , որ դուք
10 անոր աղքատանալովը հարստանաք : Ը Ու աս
բանիս մէջ խրատ մը կու տամ . Ը Ինչու որ ասի-
կայ ձեր օգտին համար է . դուք որ չէ թէ միայն
ընելը , Ը հապա կամենալն ալ առաջուց սկսեցիք՝

— Մատ . ժբ . 44 ։
Ե Գոր . ժա . 29 ։ իգ . 17 ։
Հռով . ժե . 25 , 26 ։ ա Կոր .
ժգ . 1 , 3 , 4 ։ Գղ . թ . 1 ։
Է Հմր 17 ։ Գղ . ժբ . 18 ։
Ը ա Կոր . ա . 5 ։ ժբ . 8 ։
Ը Գղ . թ . 8 ։
Ղ ա Կոր . է . 6 ։
Ը Մատ . բ . 20 ։ Ղս . թ .
58 ։ Փիլ . բ . 6 , 7 ։
Ը ա Կոր . է . 25 ։
Ը Ածակ . ժթ . 17 ։ Մատ . ժ .
42 ։ ա Տիմ . գ . 18 , 19 ։ Եբր .
ժգ . 16 ։
Ը Գղ . թ . 2 ։

11 անցած տարուընէ հետէ . Ուստի հիմա ընելն ալ
կատարեցէք . որ ինտոր կամայ յօժարութիւն կայ ,
նոյնպէս ալ ընելը ունեցածնէրնուդ չափովը ըլայ :
12 Վ[ա]ան զի թէ որ առաջ յօժարութիւնը ըլլայ՝
պատ ունեցածին չափովը ընդունելի է , ու չէ թէ
13 չունեցածին չափովը : Վնչու որ չէ թէ ես ուրիշ-
նէրուն հանգստութիւն կ՚որոնեմ , ու ձեզի նեղու-
14 թիւն . Հապա հաւասարութիւնով՝ հիմակուան
առենս ձեր աւելին անոնց պակսութիւնը լեցնէ .
որպէս զի անոնց աւելին ալ օր մը ձեր պակսութեանը , որ հաւասարութիւն ըլլայ .
15 ինտոր որ գրուած է . Ով Լան որ շատ ժողվէց ,
16 չաւելցաւ . ու ան որ քիչ , չպակսեցաւ : Բայց
գոհութիւն Աստուծոյ , որ նոյն հոգը ձեր վրայ՝
17 Տիտոսին սիրտը ձգեց . Վնչու որ ինք աղաչանքը
ընդունեց , և իր յօժարամտութիւնը շատ ըլլալով՝
18 իր կամքովը ելաւ ձեզի գալու : Ու անոր հետ խրկե-
ցինք ան եղբայրը , որուն գովութիւնը աւետա-
19 բանին մէջն է՝ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ . Ու ոչ
միայն այսքան , հապա նաև եկեղեցիներէն ընտ-
րուեցաւ մեզի ճամբորդութեան ընկեր ըլլալու այս
առաքելոյն մէջ , որ մենք կը ծառայենք Տէրոջը
փառքին համար , ու մեր յօժարութեամբը :
20 Որպէս այս մասին զգուշութիւն կ՚ընենք , որ չըլ-
լայ թէ մէկը ատոր մէջ գնէ մեր վրայ այս առա-
ւութեանս մէջ , որուն մենք կը ծառայենք :
21 Վրանգի ոչ միայն Տէրոջը առջևը , հապա
մարդոց առջևն ալ բարի բաներ ընելու հոգ կը
22 տանինք : Ու անոնց հետը մեր եղբայրը խրկե-
ցինք , որն որ շատ բաներու մէջ փորձելով՝ շատ

1 Պար . ժբ . 43 , 44 : Ղու . խա . 3 :
Եբ . ժգ . 18 :
Հմր 6 :
Գլ . ժբ . 18 :

ա Կոր . ժգ . 3 , 4 : Հմր 4 , 6 , 7 : Գլ . թ . 8 :
Գլ . գ . 15 :
Հռով . ժբ . 17 : Փիլ . գ . 8 : ա Պետ . բ . 12 :

անդամ յօժարամիտ գտեր ինք . ու հիմա՝ ալ
աւելի յօժարամիտ՝ ան մեծ վատահութիւնովը ոտ
23 ձեր վրայ ուռնի : Բայց թէ որ Տիտոսին համար կը
հարցընէք , Ընկերս եւ իմ գործակիցս . իսկ թէ որ մեր եղբայրներուն համար ,
առնոնք եկեղեցիներուն խրկածներն են , ու Քրիս-
24 տոսի փառքը : Ուստի ձեր սիրոյն՝ ե՛ւ մեր ձեր
վրայով պարծենալուն ապացոյցը առոնց վրայ ցու-
ցուցէք եկեղեցիներուն առջեւը :

Գ Ղ · Թ

1 Աւաքեալը կը ցուցընէ պատճառը՝ թէ ինչո՛ւ համար , (թէեւ
ինքը գիտէր անոնց յօժարամտութիւնը ,) յառաջապէս
խրկեց Տիտոսը եւ միւս եղբայրները . 6 կը յորդորէ որ առատ
ողորմութիւն տան , իբր թէ ան տուածնին տեսակ մը սերմ
ցանել էր՝ 10 որ առատօրէն պտուղ պիտի տար իրենց , 13 եւ
պատճառ պիտի ըլլար որ մեծ շնորհակալութիւն մատուցուի
Աստուծոյ :

1 Վասնզի սուրբերուն ըլլալու պաշտօնին վրայով
2 ինծի աւելորդ է ձեզի գրել . Ես գիտեմ ձեր յօժարամտութիւնը , զորուն վրա-
յով կը պարծենամ ձեզի համար Մակեդոնացւոց
մէջ , Թէ Աքայեցիք անցած տարւընէ հետէ
պատրաստ են . ու ձեր քաջի նախանձը շատերը
3 գրգռեց : Բայց ահա Եղբայրները խրկեցի , որ մեր
ձեզի համար պարծենալը՝ ատ մասին մէջ պարապ
չելլէ . հապա պատրաստ գտնուիք՝ ինչպէս որ ըսեր
4 եմ . Որ չըլլայ թէ երբոր Մակեդոնացիք իմ հետս
գան՝ ու ձեզ անպատրաստ գտնեն , ալ մենք (որ
չըսենք թէ դուք ,) ամօթով մնանք ատ *պար-
5 ծանքին վատահութեանը մէջ : Ուստի հարկաւոր
սեպեցի եղբայրներուն աղաչել , որ առաջուց ձեզի

Ղ Փիլ · Բ · 25 :
Ճ Գլ · Է · 14 : Թ · 2 :
Ն Գոր · ժա · 29 : Հռով · ժե · 26 : ա Կոր · ժգ · 1 : Գլ · Բ · 4 : Գաղ · Բ · 10 :
Բ Գլ · Ը · 19 :
Ի Գլ · Ը · 24 :
Ր Գլ · Ը · 10 :
Ի Գլ · Ը · 6 , 17 , 18 , 22 :
* Ո՛հանի լսոնին :

դան , ու առաջուց կարդի դնեն ան ձեր առաջուց
ծանուցուած ընծան՝ որ պատրաստ ըլլայ , անանկ
որ ընծայի պէս ըլայ , ու չէ թէ ագահութեան
6 պէս : Ուստի ասիկայ կը ծանուցանեմ՝ թէ ան որ
խնայելով կը սերմանէ՝ խնայելով պիտի հնձէ . ու
ան որ առատութիւնով կը սերմանէ՝ առատութիւ-
7 նով պիտի հնձէ : Ամէն մէկը ինչպէս որ իր սրտո-
վը կը յօժարի , ըստ այնպէս թող . չէ թէ
տրտմութեամբ կամ ստիպմամբ : Ընչու որ Ա-
8 ստուած յօժարակամ տուողը կը սիրէ : Ի Նայդ
կարող է Աստուած բոլոր շնորհքները ձեզի առա-
ատօրէն տալու . որ ամէն բանի մէջ ամէն ատեն բո-
լոր ձեզի պէտք եղածը ունենալով , ամէն բարի
9 գործերով առատանաք . Ինչպէս որ գրուած է .
† Տարածեց՝ ա՛ւ աղքատներուն տուաւ . անոր ար-
10 դարութիւնը յաւիտեան կը մնայ : Ու անիկայ
որ սերմ ցանողին սերմ կը պարգեւէ , * և կերա-
կուրի համար հաց , ձեր սերմանիքը պիտի պարգեւէ
և աւելցնէ " , Ու ձեր արդարութեան պտուղները
11 պիտի շատցնէ . Որ ամէն բանի մէջ հարստա-
նաք ամէն կերպ առատութիւնով , Որ ձեր ձեռ-
քովը կը պատճառէ գոհութիւն տալ Աստուծոյ :
12 Ինչու որ այս պաշտօնեայ մատակարարութիւնը չէ
միայն թ տուրքերուն պակսութիւնը լեցընելու
համար է , հապա նաև աւելի շատցընելու Աստու-
13 ծոյ գոհութիւն տալը . Երբոր ի յայ պաշտօնին
փորձովը փառաւորեն զԱստուած՝ Քրիստոսի աւե-

ա Ընտ . ժա . 24 ; ԺԹ . 17 ;
Բբ . 9 ; Գաղ . գ . 8 , 9 ;
բ Բ Օր . ժե . 7 ;
գ Նէ . ին . 2 ; լբ . 5 ; Ընտ .
ժա . 25 ; Հռով . ժբ . 8 ;
ԳԼ . բ . 12 ;
դ Ընտ . ժա . 24 , 25 ; Ես .
27 ; Փիլ . գ . 19 ;
ե Սաղ . ճԺբ . 9 ;
զ Եա . ե . 10 ;
* Կամ ինքը կերակուրի համար
հաց ալ պիտի պարգեւէ , և
ձեր սերմանիքը պիտի աւել-
ցընէ ,
է Ովս . ժ . 12 ;
ը ԳԼ . ա . 11 ; գ . 15 ;
թ ԳԼ . բ . 14 ;
ի Մատ . ե . 16 ;

տարանը խոստովանելնուդ Ջատագովութեանը համար , հև առատաձեռնութիւնիդ ամենց ու ամենուն հաղորդելնուդ համար · Ա՛ս իրենց աղօթքը ձեզի համար խոստանին , ի վախճան ունենալով ձեր վրայ՝ Աստուծոյ գերազանց շնորհքին համար՝ որ ձեր մէջն է : Ել գոհութիւն Աստուծոյ՝ ըանոր չպատմուելու պարգևին համար :

ԳԼ · Ժ

1 *Առաքեալը իր անձը և մարմինին երևոյթը արհամարհող սուտ առաքեալներուն դէմ՝ յառաջ կը բերէ իր հոգևոր իշխանութիւնը , ի հաստատելով որ իր գալու ատենը այնչափ զօրաւոր պիտի ըլլայ իր խօսքովը , որչափ որ իր նամակովին է իր հեռաւորութեան ատենը · 12 կը յանդիմանէ զանոնք չափ դուրս առաջ անցնելնուն և ուրիշին աշխատանքովը պարծենալնուն համար :*

1 — Հայդ ևս Պօղոս ձեզի կ՚աղաչեմ Ք՚րիստոսի հեզութիւնովը ու քաղցրութիւնովը , ք՚որ երես առ երես ներկայ ատենս խոնարհ եմ ձեր մէջը ;
2 բայց հեռուէն կը համարձակիմ ձեզի · Կ՚աղաչեմ՝ ք՚որ չըլլայ թէ մնալէն ալ համարձակիմ ան վստահութիւնովը՝ որով միտք ունիմ յանդգնիլ մէկ քանիներուն վրայ , որոնք որ մեր վրայով անօրէնք կը կարծեն՝ թէ մարմնաւորապէս կը քալենք ·
3 Վ՚ասկի թէպէտ մարմինի մէջ կը քալենք , բայց չէ՛ թէ մարմնաւորապէս զինուորութիւն կ՚ընենք ·
4 Վ՚ասկի որ մեր զինուորութեան ե զէնքերը մարմնաւոր չեն , ևհապա Աստուծմէ զօրութիւն առած՝ ե ամրոցները քակելու · մենք խորհուրդներ կը քա-
5 կենք , և ըԱստուծոյ գիտութեանը դէմ բոլոր հպարտացած բարձր բանները , ու բոլոր միտ-

ը Եբր · ժգ · 16 ։
ի ԳԼ · ը · 1 ։
լ Ցակ · ա · 17 ։
ա Հռով · ժբ · 1 ։
բ Հմր 10 ։ ԳԼ · ժբ · 5 , 7 , 9 ։
գ ա Կոր · գ · 21 ։ ԳԼ · ժգ · 2 , 10 ։
դ ա Տիմ. ա · 18 ։ բ Տիմ. բ · 3 ։
ե Եփես · գ · 13 ։ ա Թես · ե · 8 ։
զ Գոր · է · 22 ։ ա Կոր · բ · 5 ։ ԳԼ · գ · 7 ։ ժգ · 3 , 4 ։
է Երեմ. ա · 10 ։
ը ա Կոր · ա · 19 ։ գ · 19 ։

քերը Քրիստոսի Հագանդութեանը գերի կ'ը-
6 նենք. Եվ պատրաստ ունինք վրէժ առնելը ա-
մէն անհնազանդութենէ, ի լրիւր ձեր հնազանդու-
7 թիւնը կատարեալ ըլլայ: Ձեր դէմքին կը նայիք. Եթէ որ մէկը վստահ ըլլայ իր անձին
վրայ՝ թէ ինքը Քրիստոսինն է, ան նորէն ինքիրմէ
խորհի՝ որ ինչպէս ինքը Քրիստոսինն է, ես անանկ
8 ալ մենք: Վասնզի թէ որ աւելի ալ պարծենալու
ըլլամ ան ի մեր իշխանութենէն որոյ՝ որ Տէրը
մեզի տուաւ ձեզ շինելու, ու չքանդելու
9 համար, ես պիտի չամչնամ. Որ անանկ չսեպուիմ՝
որպէս թէ ես թուղթերովս ձեզի վախ մը կը
10 ձգեմ. Վասնզի Նոր թուղթերը (կ'ըսէ ոմանք,)
ծանր ու զօրաւոր են, բայց անոր մարմինին
11 ներկայութիւնը տկար է, ու խօսքը անարդ. Ինանկ
հարցնէ ան թող խորհի, որ մենք հեռուէն ինչպէս
որ ենք խօսքով մեր թուղթերովը, մօտէն ալ ա-
12 նանկ պիտի ըլլանք գործքով: Վերչու որ մենք
չենք համարձակիր մեր անձը կշռոքի դնել ու
բաղդատել ոմանց հետ, որ ինքզինքնին կը գովեն.
բայց անոնք իրենցմով իրենց անձերը չափելով,
և զիրենք իրենց հետ բաղդատելով՝ չեն հասկը-
13 նար: Բայց մենք չափէ դուրս բաներով պիտի
չպարծենանք. հապա ան կանոնին չափովը, որ
Աստուած մեզի բաժին տուաւ՝ մինչև ձեզի հաս-
14 նելու, Այն թէ որպէս թէ մենք ձեզի հասած
չենք. ու ինքզինքնիս չափին աւելի կ'երկընցընենք.

ի ԳԼ. ժգ. 2, 10:
ա ԳԼ. բ. 9; է. 15:
բ Ցօհ. է. 24; ԳԼ. ե. 12; ժա. 18:
գ ա Կոր. ժգ. 37; ա Ցօհ. գ. 6:
դ ա Կոր. գ. 23; Թ. 1; ԳԼ. ժա. 23:
ե ԳԼ. ժգ. 10:
զ ԳԼ. է. 14; ժբ. 6:
է ա Կոր. բ. 3, 4; Հմր 1; ԳԼ. ժբ. 5, 7, 9; Գաղ. գ. 13:
ը ա Կոր. ա. 17; բ. 1, 4; ԳԼ. ժա. 6:
թ ԳԼ. գ. 1; ե. 12:
ժ Հմր 15:

ֆ ինչու որ Պրիսկոսի աւետարանովը միևնոյն ձեզի
15 *հասանք : Եւ չէ՞ թէ չափէ դուրս բաներով՝ յու-*
րիշներուն աշխատանքովը կը պարծենանք . հապա
յոյս ունինք որ ձեր հաւատքը աւելնալուն՝ մեր կա-
16 *նոնին չափովը՝ ձեզմով աւելի ընդարձակինք , Ձեզ-*
մէ անդին կողմերը աւետարանել քարոզելու , և չէ՞
թէ պատրաստ բաներու վրայ պարծենալու ուրիշի
17 *մը կանոնով : ֊ Բայց ան որ կը պարծենայ , Տէրո-*
18 *ջմով պարծենայ : ֊ Վասն զի չէ՞ թէ ան՝ որ*
իր անձը կը դովէ , անիկայ է ընտրուածը , ՚ հա-
պա ան՝ որ Տէրը գանիկայ կը դովէ :

ԳԼ · ԺՆ

1 *Նախանձով լեցուած Կորնթացւոց վրայ՝ որոնք կ'երևնայ*
թէ սուտ առաքեալները աւելի պատուաւոր կը համարէին ,
կը սոխուի իր անձին վրայ պարծենալ , 5 թէ ինքը հա-
սար է երևելի առաքեալներուն , 7 և թէ ինքը աւետարանը
ձրի քարոզելոց անոնց՝ բնաւ մեկուն նեղութիւն չտալով իր
ապրուստին համար . 13 կը ցուցընէ թէ ինքը օրէնքին կող-
մանէ սորը չէ ան խաբերայ գործաւորներուն , 23 և Քրիս-
տոսի ծառայութեանը , ու իր պաշտօնին համար իր կրած
նեղութիւններուն մէջ՝ շատ գերազանց է անոնցմէ :

1 Ընանի թէ քիչ մը ներէիք ՚ իմ անմտու-
2 թեանս : և իրաւցընէ համբերեցէ՛ք ինծի : ֊ Վասն զի
ձեր վրայ նախանձաւոր եմ Աստուծոյ նախանձովը :
֊ ինչու որ ես ձեզ մէկ էրկան մը նշանեցի՝ ՚ մա-
քուր կոյսի մը պէս ֊ Քրիստոսի դիմացը հանելու :
3 Արդեօք թէ կը վախնամ՝ ֊ չըլլայ թէ ինչպէս որ
օձը Եւան խաբեց իր խորամանկութիւնովը , ֊ ա-

ֆ ա Կոր · գ · 5 , 10 ։ դ · 15 ։ թ · 1 ։
ձ Հռով · ժե · 20 ։
֊ Ես · կե · 16 ։ Երեմ · թ · 24 ։ ա Կոր · ա · 31 ։
՚ Ածաք · իե · 2 ։
՚ Հռով · բ · 29 ։ ա Կոր · գ · 5 ։
՚ Հմր 16 ։ Գլ · ե · 13 ։
֏ Գաղ · գ · 17 , 18 ։
֍ Ովս · բ · 19 , 20 ։ ա Կոր · դ · 15 ։
֎ Ղև · իա · 13 ։
֏ Կող · ա · 28 ։
՚ Ծն · գ · 4 ։ Ցօհ · բ · 44 ։
֏ Եփես · գ · 24 ։ Կող · բ · 4 , 8 , 18 ։ ա Տիմ. ա · 3 ։ Տ · 1 ։ Երբ · ժգ · 9 ։ բ Պետ · գ · 17 ։

նանկ ալ ձեր միտքերը ապականին Քրիստոսի
4 վըայ եղած միամտութենէն : Ա՛սան զի թէ որ
մէկը գալու ըլլայ՝ և ուրիշ Յիսուս քարոզէ՝ որ
մենք ան չքարոզեցինք , կամ ուրիշ հոգի առնէք՝
որ չառիք , կամ ուրիշ աւետարան՝ որն որ չէք
ընդունած , անոնդինէրուն աղէկ կը համբերէիք :
5 Վրանգի ես ասանկ կը սեպեմ՝ Ը որ ամենէն երևելի
առաքեալներէն բանով մըն ալ պակաս չեմ :
6 Ը Ա՛ւ թէպէտ խօսքի կողմէ անկիրթ եմ , Ը բայց չէ՛
թէ գիտութեան կողմէ , և ասկայն ամէն բանի մէջ
7 բոլորովին անձնդրնիս ձեզի յայտնի ըրինք : Մ՛իթէ
յանցա՞նք գործած եղայ՝ Ը որ Աստուծոյ աւետա-
րանը ձեզի ձրի քարոզելով իմ անձս խոնարհեցու-
8 ցի , որ դուք բարձրանաք : Ուրիշ եկեղեցիները
կողոպտեցի՝ անոնցմէ թոշակ առնելով ձեզի ծառա-
9 յելու համար : Ու ձեր քովը գտնուած ատենս՝
երբոր պակասութիւն մը ունեցայ , Ը ոչ մէկուն
ձանձրութիւն չտուի . Ի՛նչու որ իմ պակսութիւնս
լեցուցին Մակեդոնիայէն եկող եղբայրները . Ը և
ամէն կերպով ձեզի ծանրութիւն տալէն իմ անձս
10 պահեցի՝ ու պիտի պահեմ ալ : Ը Քրիստոսի ճըշ-
մարտութիւնը իմ ներսէս դիս է , Ը որ աս իմ պար-
ծենալս պիտի չխափանուի ինծմէ Աքայիայի կող-
11 մերը : Ինչո՞ւ . Ը որպէս թէ չի՞մ սիրեր ձեզ .
12 ան Աստուած գիտէ : Ա՛յլ ըն որ կ՚ընեմ՝ պիտի
ընեմ ալ , Ը որ կտրեմ անոնց պատճառը՝ որոնք
պատճառ կը փնտռեն , որ ի՛նչ բանով կը պարծե-

ա Գաղ . ա . 7 , 8 ։
ա Կոր . ժե . 10 ։ ԳԼ . ժբ . 11 ։ Գաղ . բ . 6 ։
բ ա Կոր . ա . 17 ։ բ . 1 , 13 ։ ԳԼ . ժ . 10 ։
դ Եփե . գ . 4 ։
ե ԳԼ . գ . 2 ։ ե . 11 ։ ժբ . 12 ։ Գոր . ժը . 3 ։ ա Կոր . թ . 6 , 12 ։ ԳԼ . ժ . 1 ։
զ Գոր . ի . 33 ։ ԳԼ . ժբ . 13 ։ ա Թես . բ . 9 ։ բ Թես . գ . 8 , 9 ։
է Փիլ . գ . 10 , 15 , 16 ։
ը ԳԼ . ժբ . 14 , 16 ։
թ Հռով . թ . 1 ։
ժ ա Կոր . թ . 15 ։
ժա ԳԼ . գ . 11 ։ ե . 3 ։ ժբ . 15 ։
ժբ ա Կոր . թ . 12 ։

13 նաեւ , իրենք ալ մեզի պէս գանուին : ՚Ինչու որ անանկները սուտ առաքեալներ՝ " խաբեբայ բան-
14 ուրներ ըլլալով , Քրիստոսի առաքեալներուն կեր-
15 պարանքը վրանին կ'առնեն : Եւ զարմանք մը չէ . ինչու որ ինքը Սատանան ալ Ն լուսաւոր հրեշ-
16 տակի կերպարանք կ'առնէ . Ուրեմն մեծ բան մը չէ , որ անոր պաշտօնեաներն ալ՝ " արդարութեան պաշտօնեաներու նման կերպարանք կ'առնեն . Ն որոնց վերջը իրենց գործերուն համեմատ պիտի
17 ըլլայ : Ո Ւարձեալ կ'ըսեմ . չըլլայ որ մէկը զիս անմիտ սեպէ . հապա թէ չէ՝ գոնէ անմիտի մը պէս զիս ընդունեցէք , որ ես ալ քիչ մը պարծենամ :
18 Ինչ որ ես կը խօսիմ՝ Ն չէ թէ Տէրոջը հրամայը պէս կը խօսիմ , հապա որպէս թէ անմտութիւնով մը
19 " առ պարծենալուն վստահութիւնովը : " Որով-հետեւ շատերը մարմնոյ կողմանէ կը պարծենան , ես
20 ալ պիտի պարծենամ : Վ Հանդիպ Ն դուք խնամտուն ըլլալով՝ յօժարութեամբ կը համբերէք անմիտնե-
21 րուն : Ինչու որ կը համբերէք , " թէ որ մէկը ձեզ ծառայեցընէ , թէ որ մէկը ձեր արդիւնքը ուտէ , թէ որ մէկը ձեզի բան մը առնէ , թէ որ մէկը ձեր վրայ հպարտանայ , թէ որ մէկը ձեր երե-
22 սին զարնէ : Վ Ամօթիս ձեւով կը խօսիմ , Ր իբր թէ մենք տկար էինք . Ո րայց ինչ բանով որ մէկը պարծենալու կը համարձակի՝ (անմտութեամբ կը խօսիմ ,) ես ալ կը համարձակիմ : Ո նոնք Ե բրայեցի՞ են , " ես ալ . Ի սրայելացի՞ են , ես

՚ Գոր . ժե . 24 ։ Հռով . ժզ . 18 ։ Գաղ . ա . 7 ։ գ . 12 ։ Փիլ . ա . 15 ։ բ Պետ . բ . 1 ։ ա Ցով . գ . 1 ։ Ցայտ . բ . 2 ։
Ն Գլ . բ . 17 ։ Փիլ . գ . 2 ։ Տիտ . ա . 10 , 11 ։
Ն Գաղ . ա . 8 ։
" Գլ . գ . 9 ։
Ն Փիլ . գ . 19 ։
Ո Հմր 1 ։ Գլ . ժբ . 6 , 11 ։
Ն ա Պտր . է . 6 , 12 ։
" Գլ . թ . 4 ։
" Փիլ . գ . 3 , 4 ։
Վ ա Պտր . գ . 10 ։
" Գաղ . բ . 4 ։ գ . 9 ։
Ր Գլ . ժ . 10 ։
Ր Փիլ . գ . 4 ։
" Գոր . իբ . 3 ։ Հռով . ժա . 1 ։ Փիլ . գ . 5 ։

23 ալ . Ընթահասի սերունդ են , ես ալ . Կրթասոսի
պաշտօնեանե՞ր են , (Յիմնարարար կը խօսիմ՝) ալ
աւելի ես . †աշխատանքներով՝ աւելի , †ծեծերով՝
ալ աւելի , բանտակութիւններով՝ աւելի , °մա-
24 հուան վտանգներով՝ շատ անգամ . Հրեաներէն
հինգ անգամ †քառասունէն մէկ մը պակաս ձեզ կե-
25 րայ . Երեք անգամ ձաղկով ծեծուեցայ . Մէկ
անգամ քարկոծուեցայ . †Երեք անգամ նաւաբե-
կութեան հանդիպեցայ . Գիշեր մը ու յորեկ մը
26 ծովին անդունդը մնացի . Շատ անգամ ճամբոր-
դութեանց մէջ վտանգի մէջ եղայ . գետերէն վտանգներ ,
աւազակներէն վտանգներ , †Իմ ազգէս վտանգներ ,
†հեթանոսներէն վտանգներ , քաղաքի մէջ վտանգ-
ներ , անապատի մէջ վտանգներ , ծովի վրայ վտանգ-
ներ , սուտ եղբայրներու մէջ վտանգներ †ապէն .
27 Ջանքի ու աշխատանքի մէջ , շատ անգամ գիշե-
րատուութեան մէջ , †անօթութեան ու ծարաւու-
թեան մէջ , շատ անգամ ծոմ կենալու մէջ ,
28 ցուրտի ու մերկութեան մէջ էի . Զգէ արտաքին
նկատուածները , ամէն օրուան զբաղմունքը՝ †բոլոր
29 եկեղեցիներուն հոգը վրաս կը դիզուէր : Ո՞վ
կը տկարանայ , ու ես չեմ տկարանար . Ո՞վ
30 կը գայթակղի , ու իմ սիրտս չայրիր : Եթէ որ
պարծենալ պէտք ըլլայ , †տկարութեանս բանե-
31 րուն վրայ պարծենամ : †Աստուած և մեր Տէր

† ա Կոր . ժե . 10 :
* Գոր . թ . 16 ; ի . 23 ; իա . 11 ; ԳԼ . գ . 4 , 5 :
° ա Կոր . ժե . 30 , 31 , 32 ; ԳԼ . ա . 9 , 10 ; գ . 11 ; ե . 9 :
§ ր Օր . իե . 3 :
‡ Գոր . ժգ . 22 :
† Գոր . ժդ . 18 :
† Գոր . իէ . 41 :
† Գոր . թ . 23 ; ժգ . 50 ; ժգ . 5 ; ժէ . 5 ; ի . 3 ; իա . 31 ; իգ . 10 , 11 ; իե . 3 :
† Գոր . ժգ . 5 ; ժթ . 24 :
† Գոր . ի . 31 ; ԳԼ . գ . 5 :
† ա Կոր . գ . 11 :
† Տե՛ս Գոր . ի . 18 , եշ ; Հռով . ա . 14 :
† ա Կոր . բ . 13 ; թ . 22 :
† ԳԼ . ժբ . 5 , 9 , 10 :
† Հռով . ա . 9 ; թ . 1 ; ԳԼ . ա . 23 ; Գաղ . ա . 3 ; ա Թես . բ . 5 :

Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, Նոր յաւիտեան
32 օրհնեալ է, գիտէ որ սուտ չեմ գրուցեր։ Դ Դամասկոսի մէջ Արետաս թագաւորին ազգապետը զիս բռնել ուզելով՝ Դամասկացւոց քաղաքը պահա-
33 պաններ դրեր էր. Եւ ես պատուհանէն մէջէն զամբիւղով պատէն վար կախուեցայ, ու անոր ձեռքէն փախայ։

ԳԼ · ԺՐ

1 Պօղոս իր առաքելութիւնը գովելու համար՝ թէև կրնար պարծենալ իրեն եղած յայտնութիւններուն վրայ, 9 բայց աւելի ազէկ կը համարի իր տկարութեանցը վրայ պարծենալ, 11 յանդիմանելով զանոնք որ առիթներին զինքը այսպէս պարծենալու. 14 կը խոստանայ նորէն իրենց երթալ Հայրական սիրով մը. 20 բայց կը վախնայ որ ինքը պիտի ցաւի, շատ գայթակղութիւններ և անկարգութիւններ գտնելով մէջերնին։

1 Պարծենալ պէտք ըլլայ ա՛, բայց ինծի անօգուտ է. միայն թէ Տէրոջը տեսիլքներուն ու յայտ-
2 նութիւններուն գամ։ Արդ մը գիտեմ ա՝ Քրիստոսով տասնուչորս տարի առաջ, (եթէ մարմինով էր՝ չեմ գիտեր, և եթէ առանց մարմինի՝ չեմ գիտեր, Աստուած գիտէ,) որ բ անանկը յափշտակուե-
3 ցաւ մինչև երրորդ երկինքը։ Ու գիտեմ անանկ մարդ մը, (եթէ մարմինով՝ և եթէ առանց մարմինի,
4 չեմ գիտեր, Աստուած գիտէ,) Որ դ դրախտը յափշտակուեցաւ՝ ու լսեց չպատմուելու խօսքեր, որ
5 մարդու արժան չէ խօսիլ։ Իմ անանկին համար պիտի պարծենամ. ե բայց իմ անձիս համար պիտի չպարծենամ, հապա միայն տկարութեանս վրայ։
6 Ի՛նչու որ եթէ պարծենալ ալ ուզեմ՝ անմիտ պիտի չըլլամ. որովհետև ճիշտակը պիտի գրուցեմ. բայց կը խնայեմ Ըստ՛ա՝ որ չըլլայ թէ ինձի վրաս աւելի համարում ունենայ, քան որչափ որ

ա Հռով. թ. 5։
բ Գոր. ժբ. 17։
գ Գոր. թ. 24, 25։
դ Հռով. ժգ. 7։ Գա. ա. 17։ Գաղ. ա. 22։
ե Գոր. իբ. 17։
զ Ղա. իգ. 43։
է Գա. ժա. 30։
ը Գա. ժ. 8։ ժա. 16։

7 իմ վրաս կը տեսնէ, կամ ինծմէ կը լսէ։ Եւ որ
չըլլայ թէ ես հպարտանամ խիստ շատ յայտնու-
թիւններուն համար, ինծի ընծայինի խայթոց մը
տրուեցաւ՝ Սատանայի հրեշտակ մը՝ զիս նեղելու
8 համար, որ չըլլայ թէ հպարտանամ։ Ընդ որ հա-
մար իրեք անգամ աղաչեցի Տէրոջը, որ ինկնի
9 ինծմէ։ Եւ ըսաւ ինծի. Իմ շնորհքս հերիք
է քեզի. ինչու որ իմ զօրութիւնս տկարութեան
մէջ կը կատարուի. ուստի մեծ յօժարութեամբ
աւելի իմ տկարութիւններուս վրայ պիտի պար-
ծենամ, որ Քրիստոսի զօրութիւնը իմ վրաս
10 հանգչի։ Ընդ որ համար հաւնեցայ եմ ես տկա-
րութիւններու, նախատինքներու, տառապանք-
ներու, հալածանքներու, ու նեղութիւններու՝
Քրիստոսի համար. Քանզի որ երբոր կը տկարա-
11 նամ, ան ատենը զօրաւոր եմ։ Եղայ անմիտ ե-
ղայ պարծենալով, որ դուք ստիպեցիք զիս. վասն
զի ինծի պէտք էր ձեզմէ վկայութիւն առնել.
քանզի ես երեւելի առաքեալներէն բանով մը պա-
12 կաս չգտնուեցայ, թէեւ ոչինչ եմ։ Քրիստո-
սի ձեր մէջը առաքեալի նշաններ գործուեցան ամէն
համբերութիւնով, նշաններով, և սքանչելիքներ-
13 ով, ու զօրութիւններով։ Վասն զի ա՛լ ինչ
կայ, որ անով պակաս գտնուեցաք ուրիշ եկեղե-
ցիներէն, միայն թէ անով՝ Ձեր ես ձեզի ձանձրու-
թիւն չտուի. Ներեցէ՛ք ինծի աս յանցանքը։
14 Ահա աս երրորդ անգամ է որ կը պատրաստուիմ

ա Տես Եզեկ. իը. 24։ Գաղ.
դ. 13, 14։
բ Ցոր. բ. 7։ Ղուկ. ժգ. 16։
գ Տես բՕր. գ. 23–27։ Մատ.
իզ. 44։
դ Գլ. ժա. 30։
ե ա Պետ. դ. 14։
զ Հռով. և. 3։ Գլ. է. 4։
է Գլ. ժգ. 4։
ը Գլ. ժա. 1, 16, 17։
թ Գլ. ժա. 5։ Գաղ. բ. 6, 7, 8։
ժ ա Կոր. դ. 7։ ժէ. 8, 9։
Եփես. գ. 8։
ի Հռով. ժէ. 18, 19։ ա Կոր.
ժ. 2։ Գլ. գ. 2։ ը. 4։
ժա. 6։
լ ա Կոր. ա. 7։
խ ա Կոր. թ. 12։ Գլ. ժա. 9։
ծ Գլ. ժա. 7։
կ Գլ. ժգ. 1։

ձեզի գալու . և ես ձեզի ձանձրութիւն պիտի չը-
տամ . ոչ ինչու որ ես ձեր ունեցածը չեմ փնտռեր ,
հապա՝ ձեզ . [1]որովհետև որդիները պարտաւոր
չեն ծնող քներուն համար բան դիզել , հապա ծը-
15 նող քները՝ որդիներուն համար : [2]Ու ես մեծ յո-
ժարութեամբ ծախք պիտի ընեմ , ու ծախք պիտի
ըլլամ ալ [3]ձեր անձերուն համար , [4]թէպետև ձեզ
աւելի սիրելով՝ նէ՞ քիչ սիրուիմ ալ :
16 Սակայն թող ըլլայ որ [5]ես ձեզի ծանրութիւն
մը չտուի , բայց գո՞ւցէ ձեզի ըսէ ըլլ խորագէտ ըլ-
17 լալուս նենգութեամբ ձեզ բռնեցի : [6]Լաւ եմ իմ
ձեզի խրկածներուս միջոցն ձեռքովը ձեզմէ բան մը
18 քաշեցի՞ : [7]Տիտոսին աղաչեցի , [8]ու անոր հետը
ան եղբայրը խրկեցի . միթէ Տիտոս ձեզմէ բան մը
քաշե՞ց . չէ՞ որ Էնո՞ւ ալ նոյն հոգիով քալե-
ցինք , չէ՞ որ նոյն ձամբով պտըտեցանք :
19 [9]Կարձեալ կը կարծէք որ ձեր առջին ջատագո-
վութիւն կ՚ընենք մեր անձերուն . [10]Աստուծոյ առ-
ջևը Քրիստոսով կը խօսինք . [11]և ամէն բան սի-
20 րելի՛ք՝ ձեր շինութեանը համար է . [12]Վանդի կը
վախնամ՝ որ չըլլայ թէ երբոր գամ , ձեզ ուզա-
ծիս պէս չգտնեմ , [13]և ես ալ ձեզի ձեր չուզածին
պէս գտնուիմ . չըլլայ թէ հոն ձեզի՝ կռո՞ւիւ , ո-
նախանձներ , սրտմտութիւններ , դրդռտութիւններ ,
չարախօսութիւններ , բանսարկութիւններ , ամ-
21 բարտաւանութիւններ , խռովութիւններ . [14]Չըլլայ
թէ երբոր նորէն գամ՝ [15]իմ Աստուածս ձիս նկուն
ընէ ձեր քովը , ու սուգ ընեմ շատերուն համար՝ [16]որ

1 Գոր . ի . 33 ։ ա Կոր . ժ . 33 ։
2 ա Կոր . գ . 14 , 15 ։
3 ա Թես . բ . 8 ։ Փիլ . բ . 17 ։
4 Յով . ժ . 11 ։ Գլ . ա . 6 ։
Կող . ա . 24 ։ բ Տիմ . բ . 10 ։
5 Գլ . գ . 12 , 13 ։
6 Գլ . ժա . 9 ։
7 Գլ . է . 2 ։
8 Գլ . ը . 6 , 16 , 22 ։
9 Գլ . բ . 18 ։
10 Գլ . ե . 12 ։
11 Հռով . թ . 1 ։ Գլ . ժա . 31 ։
12 ա Կոր . ժ . 33 ։
13 ա Կոր . գ . 21 ։ Գլ . ժ . 2 ։
ժգ . 2 , 10 ։
14 Գլ . բ . 1 , 4 ։
15 Գլ . ժգ . 2 ։

առաջուց մեզք գործեցին, ու չապաշխարեցին իրենց գործած պղծութեանը՝ † և պոռնկութեանը ու գինովութեանը վրայ :

ԳԼ · ԺԹ

1 Կը ծանուցանէ թէ ինքը անպատճառ պիտի բլլայ, և իր առաքելական իշխանութիւնը պիտի բանեցնէ յամառելոց մեզաւորներուն դէմ. 5 և յորդորելով որ իրենց հաւատարիմ փոքրիկն, 7 ու իրենց մեղքերէն զատուին՝ դեռ ինքը անոնց չդատած, 11 իր թագաւորը կը վերջացնէ ընդհանուր յորդորանքով մը ու աղօթքով :

1 — Այս երրորդ անգամ է որ ձեզի կու գամ. Ե՛ր-
կու կամ իրիք վկաներու բերնէ պիտի հաս-
2 տատուի ամէն բան : † Առաջուց ըսեր եմ՝ և նո-
րէն առաջուց կը զգուշեմ (որպէս թէ երկրորդ
անգամ ներկայ կը գտնուիմ՝ թէև հիմա հեռուն
է գրելով) ‡ առջի մեղանչողներուն՝ և ուրիշ ամե-
նուն, որ եթէ նորէն գամ՝ Ե պիտի չխնայեմ.
3 Որովհետև Ը Քրիստոսի ինծմով խօսելուն ապա-
ցոյցը կը փնտռէք, որ ինքը ձեր վրայ տկարացած
4 չէ, Ե հապա ձեր մէջը զօրացած է. Ը Որ թէպէտ
խաչուելցաւ տկարութիւնով, Ի բայց կ'ենդանի է
Աստուծոյ զօրութեամբը. ‡ քանզի մենք ալ թէ-
պէտ կը տկարանանք անով, բայց կ'ենդանի պիտի
բլլանք անոր հետ Աստուծոյ զօրութեամբը ձեր մէ-
5 ջը : † Փորձեցէ՛ք ձեր անձերը թէ հաւատքին մէջն
է՛ք. քննեցէ՛ք ձեր անձերը. չէ՞ք դիտեր ինքզինք-
նիդ, Լոր Յիսուս Քրիստոս ձեր մէջն է, Ե մինչն
6 թէ որ խոտելի չըլլաք : Բայց կը յուսամ որ պի-

† ա Կոր · ե · 1 ։
‡ ԳԼ · ԺԲ · 14 ։
Ե Ծնու · լե · 30 ։ Ը Օբ · ԺԷ · 6 ։ ԺԹ · 15 ։ Աստ · ԺԲ · 16 ։ Ցօհ · Բ · 17 ։ Եբր · Ժ · 28 ։
† ԳԼ · Ժ · 2 ։
‡ ԳԼ · ԺԲ · 21 ։
Ե ԳԼ · ա · 23 ։
Ը Աստ · Ժ · 20 ։ ա Կոր · ե · 4 ։ ԳԼ · Բ · 10 ։
Ե ա Կոր · Թ · 2 ։
Ը Փիլ · Բ · 7, 8 ։ ա Պետ · գ · 18 ։
Ի Հռով · պ · 4 ։
‡ Տե՛ս գԼ · Ժ · 3, 4 ։
Ե ա Կոր · ԺԱ · 28 ։
Ը Հռով · Բ · 10 ։ Գաղ · գ · 19 ։
Ե ա Կոր · Թ · 27 ։

7 *ոչ դիտնաք թէ մենք խոտելի ենք : Եւ կը խընդրեմ Աստուծմէ որ դուք մէկ չարութիւն մը չընէք . չէ թէ որ մենք ընտիր երեւինք , հապա որ դուք բարին գործէք ֊ թէեւ մենք իբրեւ խոտելի ըլ-*
8 *լանք : Ինչու որ ճշմարտութեան դէմ կարողութիւն մը չունինք , հապա ճշմարտութեան համար :*
9 *Ուրախ ենք՝ երբոր մենք կը տկարանանք , ու դուք զօրաւոր կ'ըլլաք , հե մենք ալ աս ձեր հաս-*
10 *տատութեանը համար կ'աղօթենք : ֏ Ասոր համար կը գրեմ ձեզի հեռուէն , որ չըլլայ թէ երբոր գամ՝ ըստակութեամբ վարուիմ ձեզի հետ իշխանութեանը համեմատ , որ Տէրը ինծի տուաւ շինելու՝ ու չ֊ թէ քակելու համար :*
11 *Այսուհետեւ ի՛ղբայրներ՝ ուրախ եղէք , հաստատ կեցէք , մխիթարուեցէ՛ք , ֆ միաբան եղէք , խա-*
12 *ղաղութի՛ւն ըրէք . ֍ եւ սիրոյ ու խաղաղութեան Աստուածը ձեր հետը պիտի ըլլայ : ֎ Համբո՛ւրէք իրարու սուրբ համբուրով . բարեւ կ'ընեն*
13 *ձեզի բոլոր սուրբերը : ֏ Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը՝ եւ Աստուծոյ սէրը՝ ու ֏ Հոգւոյն Սրբոյ հաղորդութիւնը ձեր ամենուն հետը ըլլայ . ամէն :*

֊ Գլ . ղ . 9 :
՝ ա Կոր . գ . 10 : Գլ . ժա . 30 : ժբ . 5 , 9 , 10 :
՞ ա Թես . գ . 10 :
՟ ա Կոր . գ . 21 : Գլ . բ . 3 : ժ . 2 : ժբ . 20 , 21 :
ՠ Տիտ . ա . 13 :
ա Գլ . ժ . 8 :
֏ Հռով . ժբ . 16 , 18 : ժե . 5 : ա Կոր . ա . 10 : Փիլ . բ . 2 : գ . 16 : ա Պետ . գ . 8 :
֍ Հռով . ժե . 33 :
֎ Հռով . ժգ . 16 : ա Կոր . ժգ . 20 : ա Թես . ե . 26 : ա Պետ . ե . 14 :
֏ Հռով . ժգ . 24 :
֏ Փիլ . բ . 1 :

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԸՐԵԼՈՑՆ
ԸՆ ԳԱՂԱՏԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

6 Առաքեալը կը զգուշանայ որ Գաղատացիք այնքան չուտով Թող տուին զինքը, ու իր քարոզած աւետարանը ; 8 և կը նշովէ ան մարդիկը որ իր քարոզած աւետարանէն զատ՝ ուրիշ աւետարան մը կը քարոզեն . 11 կը ցուցնէ Թէ ինքը չէ՛ Թէ մարդոցմէ , այլ Աստուծմէ սորված է աւետարանը . 14 Թէ ինքը ի՛նչ էր իր կոչումէն առաջ ; 17 և Թէ ի՛նչ ըրաւ անմիջապէս ետքը :

1 Պօղոս առաքեալ Խլեա՛ – չէ՛ Թէ մարդոցմէ , ու չէ՛ Թէ մարդու ձեռքով , Բ հապա Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը , և Հօր Աստուծոյ՝ Գ որ զա-
2 նիկայ մեռելներէն յարուց , Դ Եւ բոլոր եղբայրները որ իմ հետս են՝ Ե Գաղատիոյ եկեղեցիներուդ .
3 Ը Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Հօր Աստուծմէ
4 ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսէն . Թ Ան որ իր անձը տուաւ մեր մեղքերուն համար , Ժ որ մեզ փրկէ հիմակուան չար աշխարհէն՝ Աստուծոյ ու մեր Հօրը
5 կամացը համեմատ . Ի որուն փառք յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :
6 ԿԱ զարմանամ որ այդպէս շուտով ուրիշ աւետարանի կը փոխուիք ԲԱ անոնք՝ որ ձեզ Քրիստոսի
7 շնորհացը կանչեց . ԲԲ Որ չկայ ուրիշ աւետարան .

Ա Չգր 11 , 12 ։
Բ Գոր . Թ . 7 ։ իբ . 10 , 15 , 21 ։ իզ . 16 ։ Տիտ . ա . 3 ։
Գ Գոր . բ . 24 ։
Դ Փիլ . բ . 22 ։ գ . 22 ։ ա Կոր . ժգ . 1 ։
Ե Հռով . ա . 7 ։ ա Կոր . ա . 3 ։ բ Կոր . ա . 2 ։ Եփես . ա . 2 ։ Փիլ . ա . 2 ։ Կող . ա . 3 ։ ա Թես . ա . 2 ։ բ Թես . բ . 2 ։ բ Ցօհ . 3 ։
Զ Ա Տես . ժ . 28 ։ Հռով . գ . 25 ։ ԳԼ . բ . 20 ։ Տիտ . բ . 14 ։
Է Տես Եփ . կե . 17 ։ Ցօհ . ժէ . 19 ։ ժէ . 14 ։ Երբ . բ . 5 ։ գ . 5 ։ ա Ցօհ . է . 19 ։
Ը ԳԼ . է . 8 ։
Թ բ Կոր . ժա . 4 ։

էմիայն թէ կան ոմանք՝ որ ձեզ կը խռովեցընեն ,
ու կ՚ուզեն Քրիստոսի աւետարանը խանգարել :
8 *Բայց թէ որ մենք՝ կամ երկինքէն հրեշտակ մը*
գայ աւետարանէ ձեզի անկէ ուրիշ՝ որ մենք աւե-
9 *տարանեցինք ձեզի , նզովեալ ըլլայ : Ինչպէս որ*
առաջ ըսինք , հիմա ալ նորէն կ՚ըսեմ . Է թէ որ
մէկը ձեր ընդունածէն ուրիշ աւետարան քարոզե-
10 *լու ըլլայ ձեզի , նզովեալ ըլլայ : Ք Հանդէպ հիմա*
մարդիկնե՞րը կը հաճեցընեմ՝ թէ զԱստուած .
Կամ մարդո՞ց հաճելի ըլլալ կը փնտռեմ . Ինչու-
որ եթէ ես տակաւին մարդոց հաճելի ըլլայի , ալ
Քրիստոսի ծառայ չէի ըլլար :
11 *Ե Կը ծանուցանեմ ձեզի ե՛ղբայրնե՛ր ան աւետա-*
բանը՝ որ քարոզուեցաւ , թէ անիկայ մար-
12 *դու բան չէ : Ը Որովհետեւ ես ալ մարդէ չառի ա-*
նիկայ , և ոՉէ մէն ալ սորվեցայ , ¶ հապա Յիսուս
13 *Քրիստոսի յայտնութենէն : Վ Ատն դի լսած էք*
դուք իմ առջի ժամանակի վարմունքս ՚ի հուդայու-
մէջ , ՛ թէ ծայր չափէ դուրս կը հալածէի Աստու-
14 *ծոյ եկեղեցին՝ ա ու կը կործանէի զանիկայ . Ժ ու իմ*
Հայրենի աւանդութիւններուս Ե խիստ նախանձա-
ւոր ըլլալով՝ իմ ազգիս մէջ եղած շատ հասա-
կակիցներէս աւելի յառաջադէմ կի ՚ի հուդայու-
15 *մէջ : Բայց երբոր ուզեց Աստուած՝ (¶ որ որոշեց*
դիս իմ մօրս որովայնէն , և իր շնորհքովը ինս կան-

է Գոր . ժե . 1 , 24 ։ բ Կոր . բ . 17 ։ ժա . 13 ։ Գլ . ե . 10 , 12 ։
ը ա Կոր . ժգ . 22 ։
թ բ Օր . գ . 2 ։ ժբ . 32 ։ Ածակ . լ . 6 ։ Ցոյժ . իբ . 18 ։
ժ ա Թես . բ . 4 ։
ի ա Թագ . իդ . 7 ։ Մատ . իբ . 14 ։ ա Ցօհ . պ . 9 ։
հ ա Թես . բ . 4 ։ Ցակ . գ . 4 ։
յ ա Կոր . ժե . 1 ։
ղ ա Կոր . ժե . 1 , 3 ։ Հմր 1 ։
ճ Եփե . գ . 3 ։
մ Գոր . թ . 1 ։ իբ . 4 ։ իգ . 11 ։ ա Տիմ . ա . 13 ։
յ Գոր . բ . 3 ։
ն Երեմ . թ . 14 ։ Մատ . ժե . 2 ։ Մար . է . 5 ։
շ Գոր . իբ . 3 ։ իգ . 9 ։ Փիլ . գ . 6 ։
ո Եա . խթ . 1 , 5 ։ Երեմ . ա . 5 ։ Գոր . թ . 15 ։ ժգ . 2 ։ իբ . 14 , 15 ։ Հռով . ա . 1 ։

16 ելց ,) ե * Ինձի իբ Ուրդին յայտնել , ա որ զանի-
կայ հնեթանոսաց մէջ քարոզեմ , մէկէն ՝ի մէկ
17 բան մը չհամացուցի Ամարմինին ու արիւնին ,
ա Ես
ալ Երուսաղէմ եկայ՝ ինծմէ առաջ առաքեալ ե-
ղողներուն քովը , հապա Արաբիա գացի , ու նորէն
18 Դամասկոս դարձայ • Ետքը երեք տարիէն նոր
ե Երուսաղէմ եկայ՝ Պետրոսը տեսնելու , և տասնու-
19 հինգ օր անոր քովը կեցայ • Սակայն ե առաքեալ-
ներէն ուրիշ մէկը չտեսայ , Երայց միայն Յակոբոս՝
20 Տէրոջը եղբայրը : Նայց աս որ կը գրեմ ձեզի
ե ահա Աստուծոյ առջևը ՝ի Հոգիովէմ , որ ուս-
21 չեմ գրուցեր : ե Ետքը եկայ Սիւրիայի ու
22 Կիլիկիայի կողմերը : ց Ու դէմ առ դէմ
չէին ճանչնար ան եկեղեցիները՝ ե որ Քրիս-
23 տոսի մէջ էին Երիսառուով : Միայն թէ անոնք
լսած էին թէ , Ան որ առնուազ մեզ կը հալածէր ,
հիմա ինքը ան հաւատքը կը քարոզէ՝ որ առնն մը
24 կը կործանէր • Ու ինծմով Աստուած կը փառա-
ւորէին :

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ երբ ինքը վերստին Երուսա-
ղէմ եկաւ՝ և ինչ նպատակով , 3 թէ Տիտոս չթլփատուե-
ցաւ , 11 թէ ինքը Պետրոսին դէմ կեցաւ , պատճառը անոր
խմացընելով 14 թէ ինչ՛ւ ինքը և ուրիշ Հրեաները Քրիս-
տոսի կը հաւատան՝ որ հաւատքով արդարանան , և չէ թէ
գործքով • 20 կը հասատատէ թէ մեզքի մէջ պիտի չմնան
անոնք՝ որ այսպէս արդարացած են :

1 Ետքը տասնուչորս տարիէն նորէն Երուսա-
ղէմ եկայ Բառնաբասին հետ՝ Տիտոսն ալ մէկ-
2 տեղ առնելով : Ու եկայ յայտնութիւնով , ի և

ե ր Կոր • գ • 6 ։
Կ՚ինծմով
ը Գոր • թ • 15 ։ իր • 21 ։ իզ • 17 , 18 ։ Հռով • ժա • 13 ։ Եփես • դ • 8 ։
ի Մտա • ժգ • 17 ։ ա Կոր • ժե • 50 ։ Եփես • գ • 12 ։
ա Գոր • թ • 26 ։
ա Կոր • թ • 5 ։
ե Մտա • ժգ • 55 ։ Մար • գ • 3 ։
ի Հռով • թ • 1 ։
ը Գոր • թ • 30 ։
ց ա Թես • բ • 14 ։
ե Հռով • ժգ • 7 ։
ա Գոր • ժե • 2 ։
ի Գոր • ժե • 12 ։

անոնց իմացուցի ան աւետարանը՝ որ ֊ քարոզեմ , բայց առանձին անոնց՝
որ երևելիներ էին , ե որ չըլլայ թէ պարապ տեղը
3 վազեմ կամ վազած ըլլամ : Բայց չէ՛ թէ իմ
հետս եղող Տիտոսն ալ՝ որ Յոյն էր , պարտաւո-
4 րեցաւ թլփատուիլ . ե Ա՛նանաւանդ նեղս սկզբուղ
սուտ եղբայրներուն համար՝ որոնք սահելով նե՛րս
մտան ֊ Քրիստոս Յիսուսով մեր ունեցած ազա-
տութիւնը լրտեսելու համար , ը որ մեզ ծառայե-
5 ցընեն . Ո՛ր անոնց քիչ մը առնեն անդամ մտիկ
ջըրինք ընդդանդելու , ֊ որ աւետարանին ճշմար-
6 տութիւնը հաստատուն մնայ ձեր մէջը : ը Բայց
անոնք որ կը կարծուէին բան մը ըլլալ , որոնք
ինչ որ էին՝ ան իմ հոգս չէ՛ . ը Աստուած մար-
դոց աշառութիւն չընդներ . ֊ վասն զի անոնք
կարծուածներէն բան մը չհանցուցին ինծի ՝
7 ֊ ապա անոր հակառակը՝ երբոր տեսան որ անթլ-
փատներուն աւետարանը ը ինծի յանձնուած
է , ինչպէս Պետրոսին ալ թլփատուածնե-
8 րուն . (Վասն զի ան որ Պետրոսին յաջողեց
թլփատուածներուն առաքելութիւն ընելու , ֊ ին-
9 ծի ալ ֊ յաջողեց հեթանոսներուն .) ֊ ու-
երբոր ինծի տրուած շնորհքը դիտցան Յակոբոս
ու Կեփաս և Յովհաննէս՝ հ որոնք սիւներ սեպուած
էին , ասդ ձեռքերնին տուին ինծի ու Բառնաբասին

֊ Փիլ. բ. 16 : ա Թես. գ. 5 :
֊ Գոր. ժե. 1 , 24 : բ Կոր. ժա. 26 :
֊ Գղ. գ. 25 : ե. 1 , 13 :
ը բ Կոր. ժա. 20 : Գղ. գ. 3 , 9 :
֊ Հմր 14 : Գղ. գ. 1 : դ. 16 :
ը Գղ. գ. 3 :
֊ Գոր. ժ. 34 : Հռով. բ. 11 :
֊ բ Կոր. ժբ. 11 :
֊ Գոր. ժգ. 46 : Հռով. ա. 5 : ժա. 13 : ա Տիմ. բ. 7 : բ Տիմ. ա. 11 :
ը ա Թես. բ. 4 :
֊ Գոր. թ. 15 : ժգ. 2 : խբ. 21 : խգ. 17 , 18 : ա Կոր. ժե. 10 : Գղ. ա. 16 : Կող. ա. 29 :
֊ Գղ. գ. 5 :
հ Հռով. ա. 5 : ժբ. 3 , 6 : ժե. 15 : ա Կոր. ժե. 10 : Եփես. գ. 8 :
հ Աստ. ժգ. 18 : Եփես. բ. 20 : Յայտ. իա. 14 :

Ի նշան հաղորդակցութեան, որ մենք հնձանոնե-
րուն միջը Էրնանք, ու անոնք՝ թլիփատուածնե-
րուն.
10 Միայն թէ իւր հոգին որ աղքատները յիշենք. ինչ որ
11 ես ալ յօժարեցայ ան բանը ընելու։ Հայց երբ-
որ Կեփասը Անտիոք եկաւ, ես անոր դէմ կեցայ.
12 որովհետեւ ինքը մեղադրելու էր։ Քանի որ
գալու Յակոբոսին քովէն մէկ քանի հոգի չեկած,
ինքը հնձանոնելուն հետ անխտրաբար կ'ուտէր.
բայց երբոր եկան՝ մէկդի կը քաշուէր, ու ինքզին-
քը կը զատէր, վախնալով անոնցմէ՝ որ թլիփա-
13 տուածնեըէն էին։ Ու անոր հետ կեղծաւորեցան
մնացեալ Հրէաներն ալ, անանկ որ Barnabas
14 ալ անոնց կեղծաւորութեանը ծռեցաւ։ Հայց ես
երբոր տեսայ՝ որ աւետարանին ճշմարտութեանը
մէջ չիսաակ չէին քալեր, ըսի ամենուն առջին Կեփասին
գըուցնցի, Եթէ դուն որ Հրէայ ես, հնձանոսի
պէս՝ ու չէ թէ Հրէայի պէս կ'ապրիս, ի՞նչպէս
հնձանոնելը կը սպիսես Հրէայի պէս վարուե-
15 լու։ Մենք որ բուն Հրէայ ենք, ու չէ թէ
16 հնձանոններէն մեղաւորներ, Գիտնալով՝ որ
մարդ օրէնքին գործերէն չկրնար արդարանալ,
Հապա Յիսուս Քրիստոսի հաւատքէն, մենք ալ
Քրիստոս Յիսուսի հաւատացինք՝ որ արդարա-
նանք Քրիստոսի հաւատքէն, և չէ թէ օրէնքին
գործերէն, Որովհետեւ օրէնքին գործերէն մէկ
17 մարմին մը պիտի չարդարանայ։ Իսկ եթէ մենք՝
որ կ'ուզենք Քրիստոսով արդարանալ, մեղա-
ւոր գտնուինք, ուրեմն Քրիստոս մեղաց պաշտօ-

5 Գոր. ժա. 30։ իդ. 17։ Հռով. ժե. 25։ ա Կոր. ժգ. 1։ բ Կոր. ը. թ։
6 Գոր. ժե. 35։
7 Գոր. ժ. 28։ ժա. 3։
8 Ել. 5։
9 ա Տիմ. ե. 20։
10 Գոր. ժ. 28։ ժա. 3։
11 Գոր. ժե. 10, 11։
12 Մատ. թ. 11։ Եփես. բ. 3, 12։
13 Գոր. ժգ. 38, 39։
14 Հռով. ա. 17։ գ. 22, 28։ ը. 3։ Գղ. գ. 24։ Եբր. է. 18, 19։
15 Սաղ. ճիգ. 2։ Հռով. գ. 20։ Գղ. գ. 11։
16 ա Յով. գ. 8, 9։

18 նեաՅ եղաւ . քաւ լեցի : Վասնզի թէ որ ես իմ
քակած բաներս նորէն կը շինեմ , իմ անձս յան-
19 ցաւոր կը ցուցընեմ : Ես ինչու որ ես օրէնքով
Հմեռայ օրէնքին , ես որ Աստուծոյ կենդանի ըլլամ :
20 ե Քրիստոսի հետ խաչը եղայ . Ապց կենդանի եմ ,
չէ թէ ես՝ հապա Քրիստոս կենդանի է իմ մէջս .
բայց ես որ հիմա մարմինովս կ'ապրիմ՝ ը Աստուծոյ
Որդւոյն հաւատքովը կ'ապրիմ , ես որ զիս սի-
21 րեց , ու իր անձը ինձի համար մատնեց : Ես Ա-
ստուծոյ շնորհքը չեմ անարգեր . ինչու որ եթէ
արդարութիւնը օրէնքէն էր , ուրեմն Քրիստոս
պարապ տեղը մեռաւ :

ԳԼ . Գ

1 Ա ով անմիտ Գաղատացիք՝ ո՛վ ձեզ հրապու-
րեց * . որ ձեր աչքերուն առջեւը Յիսուս Քրիս-
2 տոս ձեր մէջը խաչը եղած նկարագրուեցաւ : Ա-
սիկայ միայն կ'ուզեմ ձեզմէ սորվիլ . բ Օրէնքի՞ց
գործերովը դուք Հոգին առիք՝ ե թէ հաւատքին
3 լսելովը : Այդչափ անմի՞տ էք . գ հոգիով սկսե-
4 ցիք , ե ու հիմա մարմի՞նով կը վերջանա՞ք : ը Այ՞-
նչափ դիպուածները պարո՞ղ տեղը ձեր վրայէն

ա Հռով . բ . 2 ։
է Հռով . գ . 14 ։ է . 4 , 6 ։
գ Հռով . գ . 11 ։ բ Կոր . ե . 15 ։ ա Թես . է . 10 ։ Եբր . թ . 14 ։ ա Պետ . գ . 2 ։
դ Հռով . գ . 6 ։ Գղ . է . 24 ։ գ . 14 ։
ե բ Կոր . է . 15 ։ ա Թես . է . 10 ։ ա Պետ . գ . 2 ։
զ Գղ . ա . 4 ։ Եփես . է . 2 ։ Տիտ . բ . 14 ։
է Գղ . գ . 21 ։ Եբր . է . 11 ։ Տես Հռով . ժա . 6 ։ Գղ . է . 4 ։
ը Գղ . է . 7 ։
* Ո՞ՀԱՆ Լատիներէն ճշմարտութեանը չհնազանդելու .
թ բ Գոր . բ . 38 ։ բ . 15 ։ ժ . 47 ։ ժե . 8 ։ Հմր 14 ։ Եփես . ա . 13 ։ Եբր . գ . 4 ։
ժ Հռով . ժ . 16 , 17 ։
ժա Գղ . գ . 9 ։
ժբ Եբր . է . 16 ։ թ . 10 ։
ժգ Եբր . ժ . 35 , 36 ։ բ Յով . 8։

5 անցան , (թէ որ պարապ ըլլայ ալ ։) Ե Ասոր
ան որ ձեզի Հոգին բաշխեց , և ձեր մէջը զօրու-
թիւններ գործեց , օրէնքի՞ն գործքերովն էր՝ թէ
6 հաւատքին լսելովը ։ Ը Ինչպէս որ Աբրահամ Ա-
տուծոյ հաւատաց , ու անոր արդարութիւն նո-
7 պատեցաւ ։ Ասկից գիտցէք՝ թէ Ի անոնք որ հա-
8 ւատքէն են , անոնք են Աբրահամին որդիքը ։ Ժ Ու
գիրքը՝ առաջուց գիտնալով թէ Աստուած հեթա-
նոսները հաւատքով կ՚արդարացնէ , առաջուց
աւետիս տուաւ Աբրահամին թէ , Ի Քեզմով պիտի
9 օրհնուին բոլոր ազգերը ։ Ասոր անոնք որ հաւատ-
քէն են՝ կ՚օրհնուին հաւատացեալ Աբրահամին հետ ։
10 Ա Բայց ով որ անոնք որ օրէնքին գործքերէն են , անէծ-
քի տակ են . ինչու որ գրուած է թէ՝ Ը Անիծեալ
ըլլայ ամէն մարդ՝ որ օրէնքին գիրքը ամէն գրուած-
11 ներուն մէջ չկենայ՝ որ զանոնք կատարէ ։ Ի Ու
թէ օրէնքով մէկը չկրնար արդարանալ Աստուծոյ
առջևը , ան յայտնի է . քանզի Ժ Արդարը հաւատ-
12 քէն պիտի ապրի ։ Լ Բայց օրէնքը հաւատքէն չէ .
Հ Հապա Ան որ կը կատարէ ան բաներըը՝ անոնցմով
13 պիտի ապրի ։ Խ Քրիստոս մեզ ծախու առաւ
օրէնքին անէծքէն՝ ինքը մեզի համար անէծք ըլլա-
լով . (ինչու որ գրուած է թէ՝ Ը Անիծեալ է ան
14 ամէնը՝ որ փայտէ կը կախուի .) Ն Որ Աբրահամին
օրհնութիւնը հեթանոսներուն վրայ ըլլայ Քրիստոս

Ի Բ Կոր . գ . 8 ։
Ը Ծն . ժե . 6 ։ Հռով . դ . 3 ,
9 , 21 , 22 ։ Ցակ . բ . 23 ։
Ժ Ես . ը . 89 ։ Հռով . դ . 11 ,
12 , 16 ։
Ի Տես Հռով . թ . 17 ։ Հմր 22 ։
Լ Ծն . ժբ . 3 ։ ժբ . 18 ։ իբ .
18 ։ Գոր . գ . 25 ։
Խ Բ Օր . իե . 26 ։ Եբեմ . ժա . 3 ։
Ն ԳԼ . բ . 16 ։

Ժ Ելմ . բ . 4 ։ Հռով . ա . 17 ։
Եբր . ժ . 38 ։
Ի Հռով . դ . 4 , 5 ։ ժ . 5 , 6 ։
ժա . 6 ։
Հ Ղև . ժբ . 5 ։ Նէեմ . թ . 29 ։
Եզեկ . ի . 11 ։ Հռով . ժ . 5 ։
Ց Հռով . բ . 3 ։ Բ Կոր . և . 21 ։
ԳԼ . գ . 5 ։
Ղ Բ Օր . իա . 23 ։
Ճ Հռով . դ . 9 , 16 ։

Յիսուսով . ՙ որ մենք ալ Հոգւոյն խոստմունքը
15 առնենք հաւատքով : Արդարև աւետարան–ընթան պէս
կը զրուցեմ՝ եղբայրնե՛ր . ոչ իրաւ որ մարդու մը
հաստատած կտակը մէկը չխափաներ , ոչ ալ
16 անոր վրայ ուրիշ պատուէր մը կ՚աւելցնէ : Եւ՝
խոստմունքները Աբրահամին ու անոր սերունդին
եղան . չըսեր , Եւ ՚ի՜ սերունդներուդ՝ որպէս թէ
շատերու համար , հապա որպէս թէ մէկու մը հա-
մար , Եւ քու սերունդիդ , ըսեր որ ան Քրիստոսն է :
17 Բայց ասիկա կը զրուցեմ . ան կտակը՝ որ առաջուց
Աստուծմէ հաստատուեցաւ Քրիստոսով , ՚ օրէնքը
չորս հարիւր երեսուն տարիէն ետև որ դրուեցաւ ,
չկրնար խափանել՝ խոստմունքը խափանելու հա-
մար : Վասն զի թէ որ ժառանգութիւնը օրէն-
քէն կ՚ըլլայ , ևս ուրեմն ալ խոստմունքէն չէ . բայց
Աբրահամին խոստմունքով շնորհեց Աստուած :
19 Ապա ինչու՞ համար է օրէնքը . ՚յանցանաց
համար վրայ աւելցաւ , (՚մինչև որ գայ ան սե-
րունդը՝ որուն որ խոստացուեր էր ,) Հրեշտակնե-
20 րով սրուած՝ ՚միջնորդի մը ձեռքով : Բայց
միջնորդը մէկու մը միջնորդ չէ . բայց Աս-
21 տուած մէկ է : Ուրեմն օրէնքը հակառակ բա՞ն է
Աստուծոյ խոստմունքներուն . քնա՛ւ լեցի՛ . ՚զրան-
զի թէ որ սրուած ըլլար անանձ օրէնք մը՝ որ կա-
րող ըլլար կենդանի ընելու , ան ատենը իրաւցնէ

՛ Ես . ը . 15 ։ խգ . 3 ։ Եբեմ-
ղա . 33 ։ ը . 40 ։ Եզեկ . ժա .
19 ։ ղզ . 27 ։ Յովել . բ . 28 ։
29 ։ Զաք . ժբ . 10 ։ Ցաղ .
է . 39 ։ Գար . բ . 38 ։
՚ Եբր . Թ . 17 ։
՛՛ Ծն . ժբ . 3 ։ 7 ։ ժէ . 7 ։
Հմր 8 ։
՛՛՛ ա Կոր . ժբ . 12 ։
՛՛՛՛ Եւ . ժբ . 40 ։ 41 ։
՛՛՛՛՛ Հռով . դ . 13 ։ 14 ։ Հմր 21 ։
՛՛՛՛՛՛ Հռով . ը . 17 ։
՛՛՛՛՛՛՛ Հռով . դ . 14 ։
՛՛՛՛՛՛՛՛ Ցոհ . ժէ . 22 ։ Հռով . դ .
15 ։ է . 20 ։ է . 8 ։ 18 ։ ա
Տիմ . ա . 9 ։
՛՛՛՛՛՛՛՛՛ Հմր 18 ։
՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛ Գար . է . 53 ։ Եբր . բ . 2 ։
՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛ Եւ . ի . 19 ։ 21 ։ 22 ։ բ Օր .
է . 5 ։ 22 ։ 23 ։ 27 ։ 31 ։ Ցոհ .
ա . 17 ։ Գար . է . 38 ։ ա Տիմ .
բ . 5 ։
՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛ Հռով . դ . 29 ։ 30 ։
՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛՛ Գա . բ . 21 ։

22 արդարութիւնը օրէնքէն կ'ըլլար : ՚Նայց գիրքը
ՙ ամէնը մեղքի տակ դոցեց , ՚ որ խոստմունքը Յի-
սուս Քրիստոսի հաւատքովը տրուի հաւատա-
23 ցեալներուն : Նայց քանի որ հաւատքը չէր եկած ,
օրէնքին տակը դոցուած կը պահուէինք , սպասե-
24 ան հաւատքին՝ որ պիտի յայտնուէր : ՚Ասպէս
օրէնքը մեր դաստիարակը եղաւ՝ դէպ Քրիստոսի
ԲԷՐԸ— , ՚ որ մենք հաւատքով արդարանանք :
25 Նայց երբոր հաւատքը եկաւ , ալ դաստիարակի
26 տակ չենք : ՚Վասն որ ամէնդ ալ Յաւուժոյ
որդիք էք՝ Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատ-
27 քով : ՚ Վանդի դուք ամէնդ որ Քրիստոսով
մկրտուեցաք , ՚ Քրիստոսը վրաներդ հագած էք .
28 ՚ Այսուհետև ո՛չ Հրէայ կայ , ո՛չ ալ Յոյն . ո՛չ
ծառայ կայ , ո՛չ ալ ազատ . ո՛չ արու կայ , ո՛չ
ալ էգ . ՚ վասն որ դուք ամէնդ ալ մէկ էք Քրի-
29 ստոս Յիսուսով : ՚ Ապա թէ որ դուք
Քրիստոսինն էք , ուրեմն Աբրահամին սերունդն
էք , ՚ ու խոստմունքին նայելով՝ ժառանգներ :

ՙ Հմր 8 :
ՙ Հռով . գ . 9 , 19 , 23 : ժա . 32 :
ՙ Հռով Ը . 11 , 12 , 16 :
ՙ Ա՚ա . ե . 17 : Հռով . ժ . 4 : Կող . բ . 17 : Եբր . թ . 9 , 10 :
ՙ Գոր . ժգ . 39 : ԳԼ . բ . 16 :
ՙ Ցօհ . ա . 12 : Հռով . բ . 14 , 15 , 16 : ԳԼ . գ . 5 : ա Ցօհ . գ . 1 , 2 :
ՙ Հռով . գ . 8 :
ՙ Հռով . ժգ . 14 :
ՙ Հռով . ժ . 12 : ա Կոր . ժբ . 13 : ԳԼ . ե . 6 : Կող . գ . 11 :
ՙ Ցօհ . ժ . 16 : ժէ . 20 , 21 : Եփս . բ . 14 , 15 , 16 : գ . 4 , 15 :
ՙ Ծն . խա . 10 , 12 : Հռով . թ . 7 : Եբր . ժա . 18 :
ՙ Հռով . բ . 17 : ԳԼ . գ . 7 , 28 : Եփս . գ . 6 :

ԳԼ . Դ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ մենք օրէնքին տակն էինք մինչև Քրիստոսի աշխարհ գալը , ճիշդ ինչպէս որ ժառանգը խնամակալներու տակ է մինչև իր չափահաս ըլլալը . 5 բայց Քրիստոս մեզ ազատեց օրէնքէն , 7 ուստի ալ այսուհետև օրէնքին ծառաները չենք : 14 Կը յիշեցնէ անոնց սէրը իր վրայ , ու իրենք անոնց վրայ , 22 և կը ցուցնէ թէ մենք Աբրահամու որդիքն ենք ազատ կնիկէն ծնած :

1 Հայց ահ կը զլուցեմ , ժրչափ ժամանակ որ ժա-
ռանգը տղայ է՝ ծառային տարբերութիւն մը
2 չունի , թէև ամենուն տէրն է . ✱ապա խնա-
մակալներու ու հոգաբարձուներու տակ է՝ մինչև
3 հօրը որոշած ժամանակը : Նմանկ ալ մենք երբ-
որ տղայ էինք , — աշխարհիս սկզբունքներուն
4 տակը ծառայ եղած էինք : Բ Հայց երբոր ժա-
մանակը լեցուեցաւ , խրկեց Աստուած իր Որ-
դին՝ † որ կնիկէ մը ծ եղաւ , Բ — օրէնքի տակ
5 մնաւ . Ը Որպէս զի օրէնքի տակ եղողները վեր-
կէ , Բ որ մենք որդեգրութիւնը ընդունինք :
6 Եւ որովհետև դուք որդիք էք , Ը Աստուած իր
Որդիին ✱ոգին * ձեր սիրտերուն մէջը խրկեց , որ
7 կ'աղաղակէ Երբայ ✱այր : Ուստի ալ ծառայ չես ,
հապա որդի . Ե և թէ որ որդի , ալ Աստուծոյ
8 ժառանգը Քրիստոսով : Բ Հայց ան ատենը որ
չէիք գիտեր զԱստուած , է կը ծառայէիք անոնց
9 որոնք †ի բնէ աստուածներ չէին : Լ Սակայն հիմա
որ Ճանչցած զԱստուած՝ մանաւանդ որ դուք Ա-
ստուծմէ Ճանչցուեցաք , Բ ինչո՞ր նորէն կը դառնաք
թան տկար ու չքաւոր սկզբունքներուն , որոնց նո-
10 րէն կ'ուզէք ծառայութիւն ընել : ¦ Օրերը կը

— Հմր 9 ։ ԳԼ · գ · 23 ։ ե · 1 ։ Կող · բ · 8 , 20 ։ Երբ · թ · 10 ։
Բ Ծն · խթ · 10 ։ Դան · թ · 24 ։ Մար · ա · 15 ։ Եփե · ա · 10 ։
ֆ Ծն · գ · 15 ։ Ես · է · 14 ։ Միք · ե · 3 ։ Մատ · ա · 23 ։ Ղու · ա · 31 ։ բ · 7 ։
ֆ Ցօհ · ա · 14 ։ Հռով · ա · 3 ։ Փիլ · բ · 7 ։ Երբ · բ · 14 ։
Է Մատ · է · 17 ։ Ղու · բ · 27 ։
Ը Մատ · խ · 28 ։ ԳԼ · գ · 13 ։ Տիտ · բ · 14 ։ Երբ · թ · 12 ։ Եփե · ա · 7 ։ ա Պետ · ա · 18 , 19 ։
Բ Ցօհ · ա · 12 ։ ԳԼ · գ · 26 ։ Եփե · ա · 5 ։
Ը Հռով · է · 5 ։ բ · 15 ։
* Ո՛նձէ՝ մեր
Ր Հռով · բ · 16 , 17 ։ ԳԼ · գ · 3 , 29 ։
Բ Եփե · բ · 12 ։ ա Թես · գ · 5 ։
Է Հռով · ա · 25 ։ ա Կոր · ժբ · 2 ։ Եփե · բ · 11 , 12 ։ ա Թես · ա · 9 ։
Լ ա Կոր · բ · 3 ։ ժգ · 12 ։ բ Տիմ · բ · 19 ։
Բ ԳԼ · գ · 3 ։ Կող · բ · 20 ։
Բ Հռով · բ · 3 ։ Երբ · է · 18 ։
Է Հռով · ժգ · 5 ։ Կող · բ · 16 ։

զանազանէք , ու ամիսները , և ժամանակները ու
11 տարիները : Կը վախնամ ձեզմէ , հոր դուցէ պա-
տրաստ տեղը ձեր վրայ աշխատած ըլլամ :
12 Ինծի պէս եղէք . ինչու որ ես ալ ձեզի պէս էի .
Ե՛ղբայրնե՛ր՝ ձեզի կ՚աղաչեմ . ոչ դուք ինծի ինաա մը
13 հասուցած չէք : Գիտէք դուք՝ Ըոր մարմնոյս տկա-
րութեամբը ձեզի ետքի առջի անգամ աւետարանը քա-
րոզեցի . և իմ մարմինիս վրայ նոյն փորձութիւնս
14 Ձանարհեցիք ու չարհամարհեցիք . ՚ հապա Ընա-
տուծոյ հրեշտակի մը պէս զիս ընդունեցիք՝ ՚Ներիս-
15 տոս Յիսուսի պէս : Ուրկէ՞ն է ան ձեր երանու-
թիւնը . քանզի ես կը վկայեմ ձեզի , որ եթէ կա-
րելի էր՝ ձեր աչքերը պիտի հանէիք ու ինծի տա-
16 յիք : Ուստի ձեր թշնամի՞ն եղայ ՚ ձեզի ճշմարիտը
17 խօսելուս համար : Ը Ձեզ նախանձի կը դրդուին
անոնք՝ չէ թէ բարիին , և կուզեն * ձեզ արգիլել ,
18 որ իրենց նախանձաւոր ըլլաք : Սակայն աղէկ է
ամէն առեն բարիին նախանձաւոր ըլլալ , ու չէ
19 թէ միայն երբոր ձեր մէջը ըլլամ : ՚՚Իմ որդեակ-
նե՛րս՝ որ ձեզմէ նորէն ցաւ կը քաշեմ ,
20 մինչև որ Ներիստոս ձեր մէջը ձեւակերպի : Ա՛ուզէի
հիմա ձեր մէջը ներկայ ըլլալ , ու փոխել իմ ձայնս .
ինչու որ ես ձեր վրայով տարակուսած եմ :
21 Ընէ՛ք ինծի , դուք որ օրէնքին տակը կ՚ուզէք
22 ըլլալ , օրէնքը չէ՞ք լսեր : Վ՚ասն զի գրուած է
թէ Ընրահամ երկու որդի ունէր . Ը մէկը՝ աղա-
23 խինէն , ՚ ու մէկալը՝ ազատ կնիկէն : Նայց ան որ

ՀԳԼ . բ . 2 ։ ե . 2 , 4 ։ ա Թես . ը . 5 ։
Ոբ Կոր . բ . 5 ։
Ը ա Կոր . բ . 3 ։ բ Կոր . ժա . 30 ։ ժբ . 7 , 9 ։
Ե ԳԼ . ա . 6 ։
՚ բ Թագ . ժԹ . 27 ։ Ա՚ագ . բ . 7 ։ Տէս Ջաբ . ժբ . 8 ։
Ոչ Ա՚սա . ժ . 40 ։ Դան . ժ . 16 ։ Ցօհ . ժգ . 20 ։ ա Թես . բ . 13 ։
Ը ԳԼ . բ . 5 , 14 ։
Ի Հռով . ժ . 2 ։
* Յունա՝ մեզ
ա ա Կոր . գ . 15 ։ Փիլիմ . 10 ։ Ցակ . ա . 18 ։
Ն Ծն . ժգ . 15 ։
Ոչ Ծն . խա . 2 ։

աղախինէն էր՝ Հմարիմոյ կողմանէ ծնած էր , ՚իսկ
24 ան որ ազատ կնիկէն՝ խոստմունքին համեմատ . Որ
ատ բաներըը այլաբանօրէն կը մեկնուին . Քանզի որ
ատոնք են երկու կտակարանները , մէկը՝ ՚Սինայ
լեռնէն՝ որ ծառայութեան համար կը ծնանի , որ է
25 Հագար . Քանզի որ Հագարը Արաբիոյ մէջ
Սինայ լեռն է , և կը համեմատի հիմակուան Ե-
րուսաղէմին՝ որ իր զաւակներովը մէկտեղ կը ծա-
26 ռայէ : Հ Նայց վերի Երուսաղէմը ազատ է , որ
27 մեր *ամենուն մայրն է : Քանզի որ գրուած է ,
՚Ո՛վ չծնանող ամուլ՝ ցնծա . ո՛վ ծննդական ցաւ
չքաշող՝ գոչէ և աղաղակէ , քանզի երեսէ ձգուա-
ծին տղաքներըը՝ էրիկ ունեցողին զաւակներէն շատ պի-
28 տի ըլլայ : Ուստի մենք ե՛ղբայրնե՛ր՝ Հսահակին
29 պէս խոստմունքին որդիներն ենք : ՚Նայց ինչպէս
որ ան ատենը մարմնոյ կողմանէ ծնածը՝ կը հալա-
ծէը զանիկայ որ հոգիին կողմանէ էր , ՚անանկ ալ
30 հիմա : ՚Սակայն գիրըը ի՞նչ կ՚ըսէ . ՚Դուրս
հանէ ատ աղախինը ու անոր որդին . ՚Քանզի որ
աղախինին որդին ազատ կնկանը որդւոյն հետ ժա-
31 ռանգութիւն պիտի չառնէ : Ուստի ե՛ղբայրնե՛ր՝
մենք աղախինին զաւակներըը չենք , Հայլա ազա-
տին :

Հ Հռով . թ . 7 , 8 :
՚ Ծն . ժբ . 10 , 14 : իա . 1 , 2 :
Եբր . ժա . 11 :
* Բ Օր . լգ . 2 :
Հ Եա . ր . 2 : Եբր . ժբ . 22 :
Գայա . գ . 12 : իա . 2 , 10 :
* Որահ չունին :
՚ Եա . ծգ . 1 :
՚ Գոր . գ . 25 : Հռով . թ . 8 :
ԳԼ . գ . 29 :
՚ Ծն . իա . 9 :
՚ ԳԼ . և . 11 : զ . 12 :
Հ ԳԼ . գ . 8 , 22 :
՚ Ծն . իա . 10 , 12 :
՚ Ցօհ . ը . 35 :
Հ Ցօհ . ը . 36 : ԳԼ . և . 1 , 13 :

ԳԼ . և

1 Կը յորդորէ զանոնք հաստատ կենալ իրենց ազատութեանը
մէջ , 3 և թլփատութիւնը չպահել , 13 այլ միմեանց ի-
րարու վրայ սէր ունենալ , որ օրէնքին բովանդակու-
թիւնն է . 19 կը հաշուէ մարմինին գործքերը , 22 և Հոգիին պտուղնե-
րը . 25 ու կը յորդորէ Գալատացիները որ Հոգիով քալեն :

1 Ասոր ամե՛ն կեցէ՛ք ՝ ան ազատութիւնովը՝ որով
Քրիստոս մեզ ազատեց , եւ նորէն ծառայու-
2 թեան լուծի տակ մի՛ մտնէք : Ես Պօղոս կը
ըսե՛մ ձեզի , ո՛ր եթէ թլփատուիք , Քրիստոս
3 ձեզի օգուտ մը չընէր : Նաեւ դարձեալ ամէն թլփա-
տուող մարդու կը վկայեմ , թէ պարտական է
4 բոլոր օրէնքը կատարելու : Խոտիանած էք դուք
Քրիստոսէն , որ օրէնքով արդարանալ կ՚ուզէք ,
5 շնորհքէն ինկած էք : Մենք Հո-
գիով կը ապասենք՝ արդարութեան յոյսին հաւատ-
6 քով : Վասն զի Քրիստոս Յիսուսի քով ո՛չ
թլփատութիւնը բան մը կրնայ , ո՛չ ալ անթլփա-
տութիւնը , հապա հաւատքը՝ որ սիրով՛ի գործ
7 կը դրուի : Դուք աղէկ կը վազէիք . ո՞վ ձեզ
ետ կեցուց՝ որ ճշմարտութեան չհնազանդիք :
8 Այս դրդումը անկէ չէ՝ որ ձեզ կանչեց :
9 Խիչ մը խմորը բոլոր զանգուածը կը խմորէ :
10 Կ՚ենայց ես յոյս ունիմ ձեր վրայ Տէրոջմով , որ
ուրիշ միտք բան մը պիտի չհորհիք . եւ ան
որ ձեզ կը խռովեցընէ , դատապարտութիւն
11 պիտի կրէ՝ ո՛վ որ ըլլայ : Եւ ես , ա՛ղբայրնե՛ր՝
թէ որ ես տակաւին թլփատութիւն կը քա-
րոզեմ , ընչի՛ւ կը հալածուիմ . ուրեմն
12 խաչին գայթակղութիւնը խափանուած է : Ո՛հ-

ա Ծն . բ . 32 ; Հռով . գ . 18 ; ա Պետ . բ . 16 :
բ Գոր . ժե . 10 ; Գվ . բ . 4 ; գ . 9 :
գ Գոր . ժե . 1 ; Տե՛ս Գոր . ժգ . 3 :
դ Գվ . գ . 10 :
ե Հռով . թ . 31 , 32 ; Գվ . բ . 21 ; Եբր . ժբ . 15 :
զ Հռով . ը . 24 , 25 ; բ Տիմ . գ . 8 :
է ա Կոր . է . 19 ; Գվ . գ . 28 ; գ . 15 ; Կող . գ . 11 :
ը ա Թես . ա . 3 ; Ճակ . բ . 18 , 20 , 22 :
թ ա Կոր . թ . 24 :
ժ Գվ . գ . 1 :
ի Գվ . ա . 6 :
լ ա Կոր . և . 6 ; ժե . 33 :
խ բ Կոր . բ . 3 ; ը . 22 :
ծ Գվ . ա . 7 :
կ Կոր . ժ . 6 :
հ Գվ . գ . 12 :
ձ ա Կոր . ժե . 30 ; Գվ . գ . 29 ; գ . 17 :
ղ ա Կոր . ա . 23 :
ճ Ճն . է . 25 ; ա Կոր . և . 13 ; Գվ . ա . 8 , 9 :

բանի՛ թէ բոլորովին կտրուէին անոնք յ որ ձեզ կը
խռովեցընեն ։
13 Վասն զի դուք ազատութեան կանչուած էք՝ ե
ղբայրներ . ն միայն թէ չէր ազատութիւնը մարմ-
նոյ ցանկո՛ւթի՛ննէրո՛ պատճառ չըլլայ . ղ հապա
14 սիրով իրարու ծառայութիւն ըրէք ։ ո Վասն զի
բոլոր օրէնքը առ մէկ խօսքիս մէջ կը կատարուի
15 թէ , ՚Կրնս ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս ։ ճ ա-
պա թէ որ իրար խածնէք և ուտէք , զգո՛յշ կե-
16 ցէք՝ որ չըլլայ թէ իրարմէ ոչնչանաք ։ Միայն թէ
առ կը գրուցեմ . պ ՚Ոգիով գացէք , ու մար-
17 մինին ցանկութիւնը պիտի չկատարէք ։ Վն-
չու որ մարմինը կը ցանկայ հոգիին հակառակ , ու
հոգին մարմինին հակառակ . և ասոնք իրարու հա-
կառակ են , որ ո՞չըլլայ թէ ինչ որ կ՛ուզէք՝ ան
18 ընէք ։ ո Հապա թէ որ ՚Ոգիին կ՛առաջնորդուիք ,
19 ալ օրէնքին տակը չէք ։ Վրդ՝ մարմինին գործ-
քերը յայտնի են , որ ասոնք են . շնութիւն , պոռ-
20 նկութիւն , պղծութիւն , գիճութիւն , կռապաշ-
տութիւն , կախարդութիւն , թշնամութիւններ ,
կռիւներ , նախանձներ , բարկութիւններ , հակառա-
կութիւններ , երկպառակութիւններ , բաժանում-
21 ներ , Ղար նայուածքներ , մարդասպանութիւններ ,
գինովութիւններ , անառակութիւններ , ու ինչ որ
ասոնց նման են . որ Հիմակուց ես ձեզի կը գրու-
ցեմ , ինչպէս առաջուց ալ կը գրուցէի , փ որ
ասանկ բաներ գործողները Աստուծոյ արքայու-

յ Գործ . ժե . 1 , 2 , 24 ։
ն ա Կոր . բ . 9 ։ ա Պետ . բ . 16 ։
բ Պետ . բ . 19 ։ Յուդ . 4 ։
ղ ա Կոր . թ . 19 ։ Գղ . գ . 2 ։
ո Մատ . է . 12 ։ իբ . 40 ։
Յակ . բ . 8 ։
ճ Դն . ժթ . 18 ։ Մատ . իբ .
23 ։ Հռով . ժգ . 8 , 9 ։
պ Հռով . գ . 12 ։ բ . 1 , 4 , 12 ։
ժգ . 14 ։ Հմր 25 ։ ա Պետ .
բ . 11 ։
ր Հռով . է . 23 ։ բ . 6 , 7 ։
ս Հռով . է . 15 , 19 ։
տ Հռով . գ . 14 ։ բ . 2 ։
վ ա Կոր . գ . 3 ։ Եփես . է . 3 ։
Կող . գ . 5 ։ Յակ . գ . 14 , 15 ։
ր ա Կոր . գ . 9 ։ Եփես . է . 5 ։
Կող . գ . 6 ։ Յայտ . իբ . 15 ։

22 թիւնը պիտի չժառանգեն : ᵇ Բայց ՚ոգիին
պտուղը սա է . սէր , խնդութիւն , խաղաղու-
23 թիւն , երկայնմտութիւն , ᵃ Քաղցրութիւն ,
ᵇ բարութիւն , ᵗ հաւատարմութիւն , հեզու-
թիւն , ժուժկալութիւն . ᵗ ասանկ բաներուն դէմ օրէնք
24 չկայ : Եւ անոնք որ Քրիստոսինները են ᵘ իրենց
մարմինը խաչ հանեցին քնաւթան կիրքերով ու ցան-
25 կութիւններով միասին : ᵛ Եթէ որ ՚ոգիով
26 կ՚ապրինք , ՚ոգիին համեմատ քալենք : ʷ Մնա-
պարծ չըլլանք՝ միզմիզ դրգռելով , ˣ իրարու
վրայ նախանձելով :

ԳԼ . Ը.

1 Պօղոս կը յորդորէ Գաղատացիները որ հեզութեամբ վա-
րուին յանցանքի մէջ գտնուող եղբայրներուն հետ , 2 և
իրարու բեռները վերցընեն . 6 առատաձեռն ըլլան դէպ՝ ի
իրենց վարդապետներուն , 9 և բարի գործելէն ետ չկի-
նան . 12 կը ցուցընէ թէ թլփատութիւն քարոզողներուն
միտքը ինչ է . 14 թէ ինքը ուրիշ բանով չպարծենար , բայց
միայն Քրիստոսի խաչովը :

1 Ա՛ղբայրնե՛ր՝ ʷ թէ որ մէկը յանկարծ բնչէ և իսկ
յանցանքով բռնուելու ըլլայ , ᵇ դուք որ հոգևոր
էք՝ ᵗ անանկը հեզութեան հոգիով ուղղութեան
բերէք . քու անձիդ ալ գայթակղութիւն ըլլէ ᵗ որ
2 չըլլայ թէ փորձութեան մէջ իյնաս : ᵇ Իրարու
նեղութիւնները կրեցէ՛ք , ՚ու անանկ Քրիստոսի
3 օրէնքը կատարեցէ՛ք : ᵇ Վասնզի թէ որ մէկը ինք-
զինքը բան մը ըլլալ կը սեպէ՝ ᵃ ու չէ , անիկայ իր

ᵗ Ցօհ . ժե . 2 ; Եփես . ե . 9 ;
ᵗ Կող . գ . 12 ; Ցակ . գ . 17 ;
ᵗ Հռով . ժե . 14 ;
ᵗ ա Կոր . ժգ . 7 ;
ᵗ ա Տիմ . ա . 9 ;
ᵘ Հռով . գ . 6 ; ժգ . 14 ; Գա-
ր . 19 ; ա Պետ . ր . 11 ;
ᵛ Հռով . ը . 4 , 5 ; Հմր 16 ;
ʷ Փիլ . բ . 3 ;
ˣ Հռով . ժգ . 1 ; ժե . 1 ;
Եբր . ժբ . 13 ; Ցակ . ե . 19 ;
ᵃ ա Կոր . բ . 15 ; գ . 1 ;
ᵇ ա Կոր . գ . 21 ; բ Թես . գ .
15 ; բ Տիմ . բ . 25 ;
ᵗ ա Կոր . ե . 5 ; ժ . 12 ;
ᵇ Հռով . ժե . 1 ; Գա . ե . 13 ;
ա Թես . ե . 14 ;
ᵗ Ցօհ . ժգ . 14 , 15 , 34 ; ժե .
12 ; Ցակ . բ . 8 ; ա Ցօհ .
գ . 21 ;
ᵗ Հռով . ժբ . 3 ; ա Կոր . ը .
2 ; Գա . բ . 6 ;
ᵃ բ Կոր . գ . 5 ; ժբ . 11 ;

4 անձը կը խաբէ : ՟Բայց ամէն մարդ իր գործը
քննէ, ու եթէ միայն իր անձին վրայ պար-
5 ծանք ունենայ, ան ատեն չէ թէ ուրիշին վրայ : ՟Վասն-
զի ամէն մէկը իր բեռը պիտի կրէ :
6 ՟Իսկ թող աշակերտուածը ընդդէմ իր վարդա-
7 պետը ամէն բարի բաներու մասնակից ընէ : ՟Մի՛
8 խաբուիք՝ ՟Աստուած ծաղր չըլլար : ՟Վասն զի
ինչ որ մարդ մը կը սերմանէ՝ նոյնը պիտի
հնձէ . ան որ իր մարմինին կը սերմանէ՝ ան մար-
մինէն ապականութիւն պիտի հնձէ . ու ան որ
՟Հոգիին կը սերմանէ, ան ՟Հոգիէն յաւիտենական
9 կեանք պիտի հնձէ : ՟Բայց բարի գործելէն չձանձ-
րանանք, ՟քանզի յարմար ժամանակին պիտի հնձենք՝
10 թէ որ չլմնանք : ՟Ուստի քանի որ ժամանա-
կը ձեռքերնիս է, ՟բարիք ընենք ամենուն՝ ՟մա-
նաւանդ հաւատքին ընտանիներուն :
11 ՟Տեսէք՝ ինչպէս գիրերով գրի մը ձեզի իմ ձեռ-
12 քովս : ՟Որոնք որ կ'ուզեն մարմնոյ կողմանէ բարի
երեւնալ, ՟անոնք ձեզ կըստիպեն որ թլփա-
տուիք . ՟միայն որ ՟Քրիստոսի խաչին համար
13 չհալածուին : ՟Քանզի անոնք ալ որ թլփատուած
են, իրենք օրէնքը չեն պահեր, հապա կ'ուզեն որ
դուք թլփատուիք, որ իրենք ձեր մարմինովը պար-
14 ծենան : ՟Բայց ես՝ քանի լեզի որ պարծենամ՝

ՠ ա Կոր . ժա . 28 ։ բ Կոր . ժգ . 5 ։
ՠ Տես Ղու . ժը . 11 ։
ՠ Հռով . բ . 6 ։ ա Կոր . գ . 8 ։
ՠ Հռով . ժե . 27 ։ ա Կոր . թ . 11 , 14 ։
ՠ ա Կոր . գ . 9 ։ ժե . 33 ։
ՠ Ցոր . ժգ . 9 ։
ՠ Ղու . ժգ . 25 ։ Հռով . բ . 6 ։ բ Կոր . թ . 6 ։
ՠ Ցոր . գ . 8 ։ Ընակ . ժա . 18 ։ Իր . 8 ։ Ովս . ը . 7 ։ ժ . 12 ։ Հռով . ը . 13 ։ Ցակ . գ . 18 ։
ՠ բ Թես . գ . 13 ։ ա Կոր . ժե . 58 ։
ՠ Ասա . իդ . 13 ։ Երր . գ . 6 , 14 ։ ժ . 36 ։ ժբ . 3 , 5 ։ Ցայտ . բ . 10 ։
ՠ Ցօհ . թ . 4 ։ ժբ . 35 ։
ՠ ա Թես . ե . 15 ։ ա Տիմ . գ . 18 ։ Տիտ . գ . 8 ։
ՠ Եփս . բ . 19 ։ Երր . գ . 6 ։
ՠ Գղ . ը . 3 , 14 ։
ՠ Փիլ . գ . 18 ։
ՠ Գղ . ե . 11 ։
ՠ Փիլ . գ . 3 , 7 , 8 ։

Հապա միայն մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի խաչովը , ո՛ր աշխարհ ինձի խաչը եղած է , 15 ես ալ աշխարհի : Վասն զի որ Քրիստոս Յիսուսով ո՛չ թլփատութիւնը բան մըն է , ո՛չ ալ անթլփատութիւնը . հապա նոր ստեղծուած ըլ- 16 *ըլլ է բանը : Ու ան ամէնը վոր ասոնց կանոնիս համեմատ կը քալեն , խաղաղութիւն ու ողորմութիւն ըլլայ անոնց վրայ , ու Աստուծոյ Իսրայէլին վրայ : Ալէլ եւս ինձի դիս թող չտրտնջողներ . վասն զի ես Տէր Յիսուսին վէրքին նշան-* 18 *ները իմ մարմինս վրայ կը կրեմ : Ա՛ղբայրնե՛ր , մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հոգիին հետը ըլլայ . ամէն :*

ա Հռով . գ . 6 ։ Գլ . բ . 19 ։
բ ա Կոր . է . 19 ։ Գլ . ե . 6 ։ Կող . գ . 11 ։
գ բ Կոր . ե . 17 ։
դ Սաղ . ճիե . 5 ։
ե Փիլ . գ . 16 ։
զ Հռով . բ . 29 ։ դ . 12 ։ թ . 6 , 7 , 8 ։ Գլ . գ . 7 , 9 , 29 ։ Փիլ . գ . 3 ։
է բ Կոր . ա . 5 ։ գ . 10 ։ ժա . 23 ։ Գլ . ե . 11 ։ Կող . ա . 24 ։
ը ա Տիմ . դ . 22 ։ Փիլիմ . 25 ։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԴՀԱՆՐԱԼՈՅՆ

ԸՆ ԵՓԵՍԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ընտրեալը Եփեսացիները բարեխնդին՝ 3 և անոնց համար գոհութիւն տալէն ետև , 4 կը խօսի շնորհքով եղած մեր ընտրութեանը 6 և որդեգրութեանը վրայ , 11 որ ան է մարդկային փրկութեան ճշմարիտ ապրիւրը , 13 և որովհետև աս խորհուրդին գերազանցութիւնը դիւրաւ չհասկցուիր , 16 պօղոս կ՚ընէ որ անոնք 18 կատարեալապէս հասկընան , 20 և ուսանին զանիկայ Քրիստոսով ։

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը՝ Աստուծոյ
կամքովը, Եփեսոսի մէջ եղած սուրբերուն՝
2 եւ Քրիստոս Յիսուսի հաւատացողներուն. Ձեզ շնորհք եւ խաղաղութիւն Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։
3 Օրհնեալ է Աստուած՝ եւ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, որ մեզ օրհնեց ամէն հոգեւոր օրհնութիւններով երկնաւորներուն մէջ Քրիստոսով.
4 ինչպէս որ մեզ անով աշխարհիս սկիզբէն առաջ ընտրեց, որ մենք սուրբ ու անարատ ըլլանք իր առջեւը սիրով.
5 Ու առաջուց մեզ սահմանեց իրեն որդեգիր ըլլալու Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը իր կամքին հաճութեանը
6 պէս, Իր փառաւոր շնորհացը գովութեանը համար, Որով մեզ զարդարեց Սիրելիին ձեռքովը.
7 Որ անով փրկութիւն ունինք մենք իր արեանը միջոցով, մեղաց թողութիւնը՝ իր շնորհքին ձոխութեանը չափովը.
8 Որ մեր վրայ առատացուց զայն իմաստութեամբ ու գիտութեամբ,
9 Ինչպէս յայտնեցաւ իր կամքին խորհուրդը իր հաճութեանը պէս, Ինչ որ նախասահմաներ էր անոր ձեռքովը.
10 Որ ժամանակաց լրանալուն անառարկութեանը մէջ

---

1 ա Կոր. ա. 1։
2 Հռով. ա. 7։ բ Կոր. ա. 1։
3 Կող. ա. 2։
4 Գաղ. ա. 3։ Տիտ. ա. 4։
5 բ Կոր. ա. 3։ ա Պետ. ա. 3։
6 ա Պետ. ա. 2, 20։
7 Հռով. բ. 28։ բ Թես. բ. 12։ բ Տիմ. ա. 9։ Յակ. բ. 5։ ա Պետ. ա. 2։ բ. 9։
8 Ղուկ. ա. 75։ ԳԼ. բ. 10։ ե. 27։ Կող. ա. 22։ ա Թես. գ. 7։ Տիտ. բ. 12։
9 Հռով. բ. 29, 30։ Հմբ 11։
10 Ցօհ. ա. 12։ Հռով. բ. 15։ բ Կոր. գ. 18։ Գաղ. գ. 5։ ա Ցօհ. գ. 1։
11 Մատ. ժա. 26։ Ղուկ. ժբ. 32։ ա Կոր. ա. 21։ Հմբ 9։
12 Հռով. գ. 24։ ե. 15։
13 Մատ. գ. 17։ ԺԱ. 5։ Ցօհ. գ. 35։ Ժ. 17։
14 Գործ. ի. 28։ Հռով. գ. 24։ Կող. ա. 14։ Եբր. թ. 12։ ա Պետ. ա. 18, 19։ Ցայտ. ե. 9։
15 Հռով. բ. 4։ գ. 24։ թ. 23։ ԳԼ. բ. 7։ գ. 8, 16։ Փիլ. գ. 19։
16 Հռով. ԺԳ. 25։ ԳԼ. գ. 4, 9։ Կող. ա. 26։
17 ԳԼ. գ. 11։ բ Տիմ. ա. 9։
18 Գաղ. գ. 4։ Եբր. ա. 2։ թ. 10։ ա Պետ. ա. 20։

ամէն բան ՚ բռնանդակուի Քրիստոսով՝ ինչ որ
11 երկինքը ու ինչ որ երկրի վրայ կայ , անով՝ ՚ Ո-
րով մենք ալ ժառանգութիւն առինք՝ ¶ առաջուց
որոշուած ըլլալով անոր նախասահմանութիւնովը ,
Հոր ամէն բան իր կամքին խորհրդովը ՚ի գործ կը
12 դնէ . ¶ Որ մենք անոր փառքին գովութիւն ըլլանք՝
13 Հառաջուց Քրիստոսի վրայ յուսացողներս . Որուն
վրայ դուք ալ յո՛ւսացաք՝ երբոր լսեցիք ¶ Ճշմար-
տութեան խօսքը՝ ձեր փրկութեան աւետարանը ,
որուն նաև հաւատալով՝ Հ խոստացեալ Սուրբ
14 Հոգիին ընդհո՛վք կնքուեցաք . ¶ Որ ան՝ մեր ժա-
ռանգ ըլլալուն գրաւն է ¶ մինչև առացուածքին
Հփրկութիւնը՝ ¶ իր փառացը գովութեանը համար :
15 ¶ Ասոր ես ալ երբոր լսեցի Տէր Յիսուսին վը-
րայ ունեցած հաւատքնիդ , ու բոլոր սուրբերուն
16 վրայ ունե՛ցած սէրը , ¶ Ձեմ դադարիր ձեզի
համար գոհութիւն ընելէն՝ ձեզ իմ աղօթքներուս
17 մէջ յիշելով . ¶ Որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
Աստուածը՝ Հ փառաց Հայրը տայ ձեզի իմաստու-
թեան ու յայտնութեան հոգին իր գիտութիւնովը .
18 Որպէս զի Հսրտերնուդ աչքերը լուսաւորուելով՝
Հդիտնաք թէ ինչ է անոր յոյսը կանչելուն , ու ինչ է անոր ժառանգութեանը փառքին Ճո-
19 խութիւնը սուրբերուն մէջ , Եւ ինչ է իր զո-

ա Կոր . գ . 22 , 23 ։ Ժա . 3 ։ ԳԼ . բ . 15 ։ գ . 15 ։
բ Փիլ . բ . 9 , 10 ։ Կող . ա . 20 ։
ց Գոր . ի . 32 ։ Իգ . 18 ։ Հբ-
ռով . բ . 17 ։ Կող . ա . 12 ։
գ . 24 ։ Տիտ . գ . 7 ։ Ցակ .
բ . 5 ։ ա Պետ . ա . 4 ։
դ Հմր 5 ։
ե Եփ . խգ . 10 , 11 ։
զ Հմր 6 , 14 ։ բ Թես . բ . 13 ։
է Ցակ . ա . 18 ։
ը Ճօհ . ա . 17 ։ բ Կոր . գ . 7 ։
թ բ Կոր . ա . 22 ։ ԳԼ . գ . 30 ։
ժ բ Կոր . ա . 22 ։ ե . 5 ։

ի Գոր . ի . 28 ։
ի Ղու . իա . 28 ։ Հռով . բ . 23 ։ ԳԼ . գ . 30 ։
լ Հմր 6 , 12 ։
խ Կող . ա . 4 ։ Փիլիմ . 5 ։
ծ Հռով . ա . 9 ։ Փիլ . ա . 3 , 4 ։ Կող . ա . 3 ։ ա Թես . ա . 2 ։ բ Թես . ա . 3 ։
կ Ցօհ . ի . 17 ։
հ Կող . ա . 9 ։
ձ Գոր . իգ . 18 ։
ղ ԳԼ . բ . 12 ։ գ . 4 ։
ճ Հմր 11 ։

րութեանը դերազանց մեծութիւնը հաւատացեալ-
ներուս մէջ՝ — իր կարող զօրութեանը գործադրու-
20 *թեամբը , Որն որ Քրիստոսի վրայ՝ ի գործ դրաւ ,*
Է եղբօր զանիկայ մեռելներէն յարուց , Է ու նստե-
21 *ցուց իր աջ կողմը երկինքին մէջ Ը Ըմէն Է իշխանու-*
թեան ու պետութեան և զօրութեան ու տէրու-
թեան վրայ՝ և ամէն անունի վրայ որ կ՚անուանի ,
չէ թէ միայն աս աշխարհիս մէջ , հապա գալիքին
22 *մէջ ալ . Ղ Ը ամէն բան անոր ոտքերուն տակը*
Ճ տազանդեցուց , Է և զանիկայ ամէն բաներու վրայ՝
23 *եկեղեցիին գլուխ դրաւ , Ը Որ ան անոր մարմինն*
է , Ը անոր լրումը , Ժ որ կը լեցընէ ամէնը ամէն
բանի մէջ :

ԳԼ . Ա

1 Առաքեալը մեր բնական վիճակը՝ չնորհքով եղած մեր հիմա-
կուան վիճակին հետ բազդատելով , 10 կը ծանուցանէ թէ
մենք բարի գործքերու համար ստեղծուած ենք , 13 և Քրիս-
տոսով մատեցած ըլլալով՝ 11 հեթանոսներու և օտարներու
վարմունք ունենալու չենք՝ քանզի որ առանն մը ունէինք . 19
այլ երբեմն սուրբերուն քաղաքակիցները և Աստուծոյ ընտանի-
քը :

1 — Ա՛ւ դուք Բ որ յանցանքներու ու մեղքերու մէջ
2 *մեռած էիք , Ժէջ Յէլ Քնդրանացաւ . Ի Ո-*
րոնց մէջը առանձ կը քալէիք աս աշխարհիս բունած
ձամբուվը , Ժ ատ օդուս իշխանութեանը իշխանին

— ԳԼ . գ . 7 ։ Կող . ա . 29 ։ բ . 12 ։
Բ Գոր . բ . 24 , 33 ։
Ի Սաղ . ճԺ . 1 ։ Գոր . ե . 55 ։ Կող . դ . 1 ։ Եբր . ա . 3 ։ Ժ . 12 ։
Ժ Փիլ . բ . 9 , 10 ։ Կող . բ . 10 ։ Եբր . ա . 4 ։
Ե Հռով . ը . 38 ։ Կող . ա . 16 ։ բ . 15 ։
Ղ Սաղ . բ . 6 ։ Մատ . իբ . 18 ։ ա Կոր . Ժե . 27 ։ Եբր . բ . 8 ։
Ե ԳԼ . գ . 15 , 16 ։ Կող . ա . 18 ։ Եբր . բ . 7 ։
Ը Հռով . Ժբ . 5 ։ ա Կոր . Ժբ . 12 , 27 ։ ԳԼ . գ . 12 ։ ե . 23 , 30 ։ Կող . ա . 18 , 24 ։
Ը Կող . բ . 9 , 10 ։
Ճ ա Կոր . Ժբ . 6 ։ ԳԼ . գ . 10 ։ Կող . գ . 11 ։
— Ցօհ . ե . 24 ։ Կող . բ . 13 ։
Բ Հմր 5 ։ ԳԼ . գ . 18 ։
Ի ա Կոր . զ . 11 ։ ԳԼ . գ . 22 ։ Կող . ա . 21 ։ գ . 7 ։ ա Ցօհ . ե . 19 ։
Ժ ԳԼ . զ . 12 ։

ուպաՀին պէս , ան ոգիին՝ Է որ հիմա ապատամբու-
3 թեան որդւոցը ներսի դին կը ներդործէ . Ը Որ ա-
տենաք մենք ամէնքս ալ անոնց մէջը կը պտըտէինք
Է մեր մարմինին ցանկութիւնները , և մարմինին
ու միտքին ուզածը կը կատարէինք . Ը և բնու-
թեամբ բարկութեան որդիք էինք՝ ինչպէս ուրիշ-
4 ները . Բ Նայց Աստուած որ մեծ է ողորմութիւնով
5 իր առատ սիրոյն համար՝ որով մեզ սիրեց , Ժ Երբ-
որ յանցանքներու մէջ մեռած էինք , Է մեզ Քրիս-
տոսի հետ կենդանացուց , (դուք շնորհքով փըր-
6 կուած էք ,) Լ և անոր հետ դէպ յարուց , Ս և անոր
հետ նստեցուց երկնաւորներուն մէջ Քրիստոս Յի-
7 սուսով , Ը որ գալու դարերուն մէջը ցուցնէ իր
շնորհքին գերազանց մեծութիւնը՝ Քրիստոս Յի-
սուսով մեզի ցոյցով Է քաղցրութիւնովը :
8 Ժ Ա՛ն որ շնորհքով փրկուած էք դուք Հաւատքի
միջոցով . և ասիկ չէ թէ ձեզմէ է , Հ Հապա Աս-
9 տուծոյ պարգեւն է . Յ Ո՛չ թէ գործքերէն , որ
10 մէկը չպարծի : Ղ Վասն որ մենք անոր ձեռագործն
ենք , Քրիստոս Յիսուսով ստեղծուած բարի գործ-
քերու համար , Ո որոնց Աստուած առաջուց պատ-
րաստեց դէպ , որ անոնց մէջը քալենք :
11 Ո Ասոր միտքերնիդ բերէք , որ դուք առանձ մէկ

Է Գլ . ե . 6 ; Կող . գ . 6 ;
Ժ Տիտ . գ . 3 ; ա Պետ . դ . 3 ;
Ի Գաղ . ե . 16 ;
Լ Սաղ . ծա . 5 ; Հռով . ե . 12 , 14 ;
Ս Հռով . ժ . 12 ; Գլ . ա . 7 ; Հմր 7 ;
Ը Հռով . ե . 6 , 8 , 10 ; Հմր 1 ;
Հռով . գ . 4 , 5 ; Կող . բ . 12 , 13 ; գ . 1 , 3 ;
Գլ . ա . 20 ;
Տիտ . գ . 4 ;
Հմր 5 ; Հռով . գ . 24 ; բ Տիմ . ա . 9 ;
Հռով . գ . 16 ;
Հ Աստ . ժգ . 17 ; Ցօհ . գ . 44 , 66 ; Հռով . ժ . 14 , 15 , 17 ; Գլ . ա . 19 ; Փիլ . ա . 29 ;
Յ Հռով . գ . 20 , 27 , 28 ; գ . 2 ; Թ . 11 ; ժա . 6 ; ա Կոր . ա . 29 , 30 , 31 ; բ Տիմ . ա . 9 ; Տիտ . գ . 5 ;
Ղ Բ Օր . լբ . 6 ; Սաղ . ճ . 3 ; Ես . ժԹ . 25 ; ԽԹ . 23 ; Խգ . 21 ; Ցօհ . գ . 3 , 5 ; ա Կոր . գ . 9 ; բ Կոր . ե . 5 , 17 ; Գլ . գ . 24 ; Տիտ . բ . 14 ;
Ճ Գլ . ա . 4 ;
Ո ա Կոր . ժբ . 2 ; Գլ . ե . 8 ; Կող . ա . 21 ; բ . 13 ;

մարմինով հեթանոսներ ըլլալով, (որոնք անթլփատութիւն կ'ըսուին անոնցմէ՝ որ թլփատութիւն կ'ըսուին մարմինի մէջ ձեռքով եղած,)
12 Ո՛ր ատենը դուք առանց Քրիստոսի էիք, ու հեռացած էիք Իսրայէլի քաղաքակցութենէն, ու օտարացած խոստմունքին ուխտերէն, ու յոյս մը ալ չունէիք, ու աշխարհի մէջ անաստուած էիք:
13 Բայց հիմա Քրիստոս Յիսուսով՝ դուք՝ որ առաջ մը հեռաւոր էիք, մերձաւոր եղաք Քրիստոսի արիւնովը:
14 Վասն զի անիկա է մեր խաղաղութիւնը, Հոր երկուքը մէկ ըրաւ, ու մէջ տեղի բաժանող պատը՝ այսինքն իրարու հէտ եղած
15 թշնամութիւնը իր մարմինովը բքակից, Ո՛ւ հրամաններով եղած պատուիրանքներուն օրէնքը խափանեց. Հոր որ երկուքը մէկ նոր մարդ մը հաստատէ, ու այսպէս խաղաղութիւն բնէ.
16 Ո՛ւ երկուքն ալ մէկ մարմին եղած հաշտեցնէ Աստուծոյ հետ իր խաչովը. Ինչու որ
17 անով սպաննեց թշնամութիւնը. Ո՛ւ եկաւ խաղաղութիւն քարոզեց ձեզի՝ որ հեռուն էիք, ու անոնց՝ որ մօտ էին:
18 Ո՛ւ Հանգի անոր ձեռքովը մենք երկուքնիս ալ՝ մէկ Հոգիով՝ Օրը
19 մտնելու ապահովութիւնը ունինք: Ուրեմն ալ

ա Հռով. բ. 28, 29, Կող. բ. 11:
բ Գլ. գ. 18, Կող. ա. 21:
գ Տես Եզեկ. ժգ. 9, Ցով. ժ. 16:
դ Հռով. թ. 4, 8:
ե ա Թես. գ. 12:
զ Գաղ. գ. 8, ա Թես. գ. 5:
է Գաղ. գ. 28:
ը Գոր. բ. 39, Էջր 17:
թ Մխ. և. 5, Ցով. ժգ. 33, Գոր. ժ. 36, Հռով. և. 1, Կող. ա. 20:
ժ Ցով. ժ. 16, Գաղ. գ. 28:
ի Կող. ա. 22:
լ Կող. բ. 14, 20:
խ Հռով. բ. 28, 29, Կող. բ. 11:
ծ Գլ. գ. 18, Կող. ա. 21:
կ Տես Եզեկ. ժգ. 9, Ցով. ժ. 16:
հ Հռով. թ. 4, 8:
ձ ա Թես. գ. 12:
ղ Գաղ. գ. 8, ա Թես. գ. 5:
ճ Գաղ. գ. 28:
մ Գոր. բ. 39, Էջր 17:
յ Մխ. և. 5, Ցով. ժգ. 33, Գոր. ժ. 36, Հռով. և. 1, Կող. ա. 20:
ն Ցով. ժ. 16, Գաղ. գ. 28:
շ Կող. ա. 22:
ո Կող. բ. 14, 20:
չ Հռով. գ. 6, ը. 3, Կող. բ. 14:
պ Եփ. ժէ. 19, Ջար. թ. 10, Գոր. բ. 39, ժ. 36, Հռով. և. 1, Էջր 13, 14:
ջ Սաղ. ճխը. 14:
ռ Ցով. ժ. 9, ժգ. 6, Հռով. և. 2, Գլ. գ. 12, Եբր. գ. 16, ժ. 19, 20, ա Պետ. գ. 18:
ս ա Կոր. ժբ. 13, Գլ. գ. 4:

ասկէ եւս դուք օտար ու պանդուխտ չէք , բ հապա սուրբերուն քաղաքակիցները , է եւ Աստուծոյ ընտանիքը՝ ը Առաքեալներուն ու մարգարէներուն
20 հիմին վրայ շինուած , թ որ անոր անկիւնին
21 գլուխը Յիսուս Քրիստոսն է . ժ Որով բոլոր շէնքը միկտեղ յարմարութեամբ կազմուած՝ կ'աճի
22 ի սուրբ տաճար մը կ'ըլլայ Տէրոջմով . ի Որ անով դուք ալ միկտեղ կը շինուիք՝ Աստուծոյ բնակարան ըլլալու Հոգւով :

ԳԼ . Գ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ՝ թէ յայտնութեամբ իրեն յուշք-
ուած է 5 ան ծածկուած խորհուրդը՝ 6 թէ հեթանոսները պիտի փրկուին , 8 և թէ իրեն տրուած է 9 զանիկայ քարոզելու շնորհքը : 13 Կը խնդրէ որ անոնք իր նեղութիւններուն պատճառով չձանձրանան , 14 և ազօթք 19 կ'ընէ որ անոնք կարող ըլլան Քրիստոսի իրենց վրայ ունեցած մեծ սէրը հասկընալու :

1 Հետեւի ես Պօղոս՝ Քրիստոս Յիսուսի — կապուա-
2 ծը բ ձեզի հեթանոսներուդ համար . է Որ դուք անշուշտ լսած էք Աստուծոյ շնորհքին տնտեսու-
3 թիւնը , ը որ ինծի տրուած է ձեզի համար . թ Թէ ինծի ան խորհուրդը ժ յայտնութիւնով յուշուեցաւ . (ի նկատէք առաջուց ալ ձեզի համառօտա-

---

բ Փիլ . գ . 20 ; Եբր . ժբ . 22 , 23 ;
է Գաղ . գ . 10 ; ԳԼ . գ . 15 ;
ը ա Կոր . ժբ . 28 ; ԳԼ . գ . 11 ;
թ Մատ . ժգ . 18 ; Գաղ . բ . 9 ; Յայտ . խա . 14 ;
ժ ա Կոր . գ . 9 , 10 ; ԳԼ . գ . 12 ; ա Պետ . բ . 4 , 5 ;
ի Սպղ . ձժբ . 22 ; Եփ . իբ . 16 ; Մատ . խա . 42 ;
ի ԳԼ . գ . 15 , 16 ;
ա Կոր . գ . 17 ; գ . 19 ; բ Կոր . գ . 16 ;
ա Պետ . բ . 5 ;
ա Գոր . խա . 33 ; իբ . 17 , 20 ;
ԳԼ . դ . 1 ; գ . 20 ; Փիլ . ա . 7 , 13 , 14 , 17 ; Կող . դ . 3 , 18 ; բ Տիմ . ա . 8 ; բ . 9 ; Փիլիմ . 1 , 9 ;
բ Կող . ա . 24 ; բ Տիմ . բ . 10 ;
է Հռով . ա . 5 ; ժա . 13 ; ա Կոր . դ . 1 ; ԳԼ . գ . 7 ; Կող . ա . 25 ;
ը Գոր . թ . 15 ; ժգ . 2 ; Հռով . ժբ . 3 ; Գաղ . ա . 16 ; Հիր 8 ;
թ Գոր . իբ . 17 , 21 ; իգ . 17 , 18 ;
ժ Հռով . ժգ . 25 ; Կող . ա . 26 , 27 ;
ի Գաղ . ա . 12 ;
ի ԳԼ . ա . 9 , 10 ;

4 բար գրեցի , Որով կրնաք կարդալ ու միտք առ-
նել իմ ուղիակ ըլլալս ի Քրիստոսի խորհուրդին
5 վրայով ։) ե Որ ուրիշ դարերուն մէջ մարդոց
որդիներուն չէր ըսուցաւ , ի հետու որ հիմա ը Հոգւով
Սրբով յայտնուեցաւ իր սուրբ առաքեալներուն ու
6 մարգարէներուն ։ և Որ հեթանոսները Քրիստոսով
ժառանգակից է ու մարմնակից և անոր ժ խոստ-
7 մունքին հաղորդ ըլլան աւետարանով ։ է Որուն ես
սպասաւոր եղայ՝ ը Աստուծոյ շնորհացդ պարգեւին
համեմատ՝ որ ինծի տրուեցաւ՝ ի իր զօրութեանը
8 ներգործութիւնովը , (Ինծի՝ ղ որ ամէն սուրբե-
րուն պզտիկին եմ , այս շնորհքը տրուեցաւ ,) ը հե-
թանոսներուն մէջ ճ Քրիստոսի անքննելի հարստ-
9 թիւնը քարոզելու , և ամէնը լուսաւորելու , յ որ
գիտնան թէ ինչ է այն խորհուրդին տնօրէնութիւ-
նը , ը որ ի յաւիտենից ծածկուած էր Աստուծոյ
10 մով , ը որ ամէն բաներ ստեղծից ։ ա Որ հիմա Աս-
տուծոյ բազմատեսակ ը իմաստութիւնը եկեղեցիին
ձեռքովը յայտնի ըլլայ երկինքը եղող ա իշխանու-
11 թիւններուն ու պետութիւններուն ։ ը Ի յա-
ւիտենական նախատահմանութեանը համեմատ , որ
ըրաւ մեր Տէրոջը Քրիստոս Յիսուսի ձեռքովը ։

ե ա Կոր ։ գ ։ 1 ։ ԳԼ ։ գ ։ 19 ։
զ Գոր ։ ժ ։ 28 ։ Հռով ։ ժգ ։ 25 ։ Հբր 9 ։
է ԳԼ ։ բ ։ 20 ։
ը Գաղ ։ գ ։ 28 ։ 29 ։ ԳԼ ։ բ ։ 14 ։
թ ԳԼ ։ բ ։ 15 ։ 16 ։
ժ Գաղ ։ գ ։ 14 ։
ի Հռով ։ ժե ։ 16 ։ Կող ։ ա ։ 23 ։ 25 ։
հ Հռով ։ ա ։ 5 ։
ձ Հռով ։ ժե ։ 18 ։ 19 ։ ԳԼ ։ ա ։ 19 ։ Կող ։ ա ։ 29 ։
ղ ա Կոր ։ ժե ։ 9 ։ ա Տիմ ։ ա ։ 13 ։ 15 ։
ճ Գաղ ։ ա ։ 16 ։ բ ։ 8 ։ ա Տիմ ։ բ ։ 7 ։ բ Տիմ ։ ա ։ 11 ։
յ ԳԼ ։ ա ։ 7 ։ ա ։ 27 ։
ն Հբր 3 ։ ԳԼ ։ ա ։ 9 ։
շ Հռով ։ ժգ ։ 25 ։ Հբր 5 ։ ա Կոր ։ բ ։ 7 ։ Կող ։ ա ։ 26 ։
ո Ա Պետ ։ ա ։ 12 ։
չ ա Կոր ։ բ ։ 7 ։ ա Տիմ ։ գ ։ 16 ։
պ Հռով ։ բ ։ 38 ։ ԳԼ ։ ա ։ 21 ։ Կող ։ ա ։ 16 ։ ա Պետ ։ գ ։ 22 ։
ջ ԳԼ ։ ա ։ 9 ։

12 ~Որով մենք ալ համարձակութիւն *ու մօտենալու
պատճառ ունինք վստահութեամբ՝ իրեն
հաւատալով :
13 Վասն որոյ կ'աղաչեմ որ չձանձրանաք իմ նեղու-
թիւններուս պատճառովը , ᵀորոնք ձեզի համար են ,
14 ᵀև որ ձեր փառքն են : Սորա համար ծնկան վրայ
գալով մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի ⁴հօրը առջևը ,
15 ᵖՈրմէ որ բոլոր ազգատոհմը երկինքի մէջ ու
16 երկրի վրայ անունն կ'առնէ , Կ'աղաչեմ ~որ տայ ձե-
զի իր փառաց հոխութեանը չափովը՝ ⁴զօրութիւ-
նով հաստատուիլ իր ⁴ոգիովը ⁺ներսի մարդուն
17 մէջ . ᵖՈր Քրիստոս հաւատքով ձեր սրտերուն
մէջը բնակի , և դուք ⁴սիրով արմատացած ու
18 հաստատուած ըլլաք , ~Որ կարենաք հասկընալ
բոլոր սուրբերուն հետ մէկտեղ , թէ ինչ է լայ-
նութիւնը ու երկայնութիւնը՝ և խորութիւնը ու
19 բարձրութիւնը . Այսինքն ճանչնալ Քրիստոսի
սէրը որ գիտութենէ դէրսզանց է , ᵇորպէսզի լրու-
20 նանաք ամէն լրութիւնովը : ⁴Արդ անոր՝ որ
կարող է առատութեամբ ընել ᵀամէն բաներէն
աւելի՝ որ մենք կը խնդրենք կամ կը խորհինք ,
ᵏան զօրութիւնովը՝ որ մեր մէջը կը ներգործուի .
21 ~Իրեն փառք եկեղեցիին մէջ՝ Քրիստոս Յիսու-
սով՝ բոլոր դարերուն մէջ յաւիտեանս յաւիտե-
նից . ամէն :

~ Եբր . դ . 16 :
ᵀ ԳԼ . բ . 18 :
ᵖ Գոր . ժգ . 21 : Փիլ . ա . 14 : ա Թես . գ . 8 :
⁴ Հմր 1 :
ᵀ բ Կոր . ա . 6 :
ᵖ ԳԼ . ա . 10 : Փիլ . բ . 9 , 10 , 11 :
~ Հռով . թ . 23 : ԳԼ . ա . 7 : Փիլ . դ . 19 : Կող . ա . 27 :
⁴ ԳԼ . գ . 10 : Կող . ա . 11 :
⁺ Հռով . է . 22 : բ Կոր . դ . 16 :
ᵖ Ցօհ . ժգ . 23 : ԳԼ . բ . 22 :
⁴ Կող . ա . 23 : բ . 7 :
~ ԳԼ . ա . 18 :
ᵇ Ցօհ . ա . 16 : ԳԼ . ա . 28 : Կող . բ . 9 , 10 :
⁴ Հռով . ժգ . 25 : Ցուդ . 24 :
ᵀ ա Կոր . բ . 9 :
ᵏ Հմր 7 : Կող . ա . 29 :
ᵖ Հռով . ժա . 36 : ժգ . 27 : Եբր . ժգ . 21 :

ԳԼ. Գ

1 Առաքեալը կը յորդորէ զանոնք միաբան ըլլալու, 7 և կը ծանուցանէ թէ Աստուած անոնց գանազան պարգեւներ տուաւ, 13 որ իր եկեղեցին շինութիւն առնէ 16 ու աճի Քրիստոսով. 18 կը պատուիրէ անոնց մկրտի ձգել հեթանոսական ալիզ գործքերը, 24 նոր մարդը հագնիլ, 25 առաքինութիւնը 29 և ամէն ապականեալ խօսքերը մկրտի ձգելով։

1 — Ասաի կ'աղաչեմ ձեզի՝ ես որ Տէրոջը համար
կապուած եմ, [ա] որ դուք այնպէս քալէք
ինչպէս որ կը վայլէ ան կոչումին՝ որով կանչուե-
2 ցաք, [բ] Խոլոր խոնարհութիւնով ու հեզութիւ-
նով, երկայնմտութեամբ, սիրով իրարու ներո-
3 ղամիտ ըլլալով. [գ] Ջանալով Հոգւոյն Աբբայ
միաբանութիւնը խաղաղութեան կապովը պահել։
4 [դ] Մէկ մարմին ու մէկ հոգի, [ե] ինչպէս որ կան-
5 չուեցաք ձեր կոչումին մէկ յոյսովը. [զ] Տէրը մէկ է,
6 [է] հաւատքը մէկ, [ը] մկրտութիւնը մէկ. [թ] Մէկ է
Աստուած և ամենուն [ժ] Հայրը, որ ամենուն վրայ
և ու ամենուն հետ, և [*] մեր ամենուն մէջն է։
7 [ի] Հայց մեր ամէն մէկուն ալ շնորհք տրուած է
8 Քրիստոսի պարգեւին չափովը։ (Ընդ համար
կ'ըսէ թէ՝ [լ] Վարձքը ելաւ, [խ] գերութիւնը գերի
9 բռնեց, ու մարդոց պարգեւներ տուաւ։ [ծ] Ըն ելաւ
ըսելը ի՞նչ է, միայն թէ՝ որ [կ] իջաւ երկրին
10 վարի կողմերը իջաւ։ Ըն որ իջաւ՝ նոյն [հ] ինքն է,

— ԳԼ. գ. 1։ Փիլիմ. 1, 9։
[ա] Փիլ. ա. 27։ Կող. ա. 10։ ա Թես. բ. 12։
[բ] Գոր. ի. 19։ Գաղ. ե. 22, 23։ Կող. գ. 12, 13։
[գ] Կող. գ. 14։
[դ] Հռով. ժբ. 5։ ա Կոր. ժբ. 12, 13։ ԳԼ. բ. 16։
[ե] ա Կոր. ժբ. 4, 11։
[զ] ԳԼ. ա. 18։
[է] ա Կոր. ա. 13։ բ. 6։ ժբ. 5։ բ Կոր. ժա. 4։
[ը] Ցուզ. 3։ Հմբ 13։
[թ] Գաղ. գ. 27, 28։ Եբր. գ. 6։
[ժ] Մաղ. բ. 10։ ա Կոր. ը. 6։ ժբ. 6։
[ի] Հռով. ժա. 36։
[*] Ոմանք՝ ձեր
[լ] Հռով. ժբ. 3, 6։ ա Կոր. ժբ. 11։
[խ] Սաղ. կը. 18։
[ծ] Գատ. ե. 12։ Կող. բ. 15։
[կ] Ցօհ. գ. 13։ ղ. 33, 63։

*Ց որ բոլոր երկինքներէն վեր էլաւ , Ըոր ամէն բան
11 լեցնէ ։) ՞Եւ ինքը մէկ քանին տուաւ առաքեալներ ըլլալու , մէկ քանին մարգարէներ ,
՛ մէկ քանին աւետարանիչներ , ՜ մէկ քանին հո-
12 վիներ ու ՞ վարդապետներ • Ն Սուրբերուն հաստատութեանը համար , պաշտօնեին գործին համար , ՞ Քրիստոսի մարմինին Ն շինութեանը
13 համար • Մինչև որ ամէնքս ալ հասնինք հաւատքին ու ՞ Աստուծոյ Որդին ճանչնալուն միաբանութեանը , Ն կատարեալ մարդ ըլլալու , Քրիստոսի
14 լման հասակին չափը ունենալու • ՞ Որ ալ ասկէ
հետև տղաք չըլլանք ՞ երերած ու վարդապետութեան ամէն Ն հովերէն ապին անդին տարուբերուած մարդոց խաբէութիւնովը , ՞ որ խորամանկութեամբ կը խարեն մոլորցնելու • ՛ Հապա
15 սիրով ճշմարտութեան հետևելով՝ ՜ ամէն բան Ն-
նով աճեցընենք՝ ՞ որ գլուխ է՝ այսինքն Քրիստոս •
16 ՛ Որ անկէ բոլոր մարմինը միկտղ կապուած՝ և ամէն յօդուածներէը իրարու հաղորդութեամբ կըցուած՝ ամէն մէկ մասին չափով Ն ներգործելով՝ մարմինին աճում կու տայ՝ իրեն շինութեանը համար՝ սիրով ։

17 Ասոր ասա կ'ըսեմ ու Տէրոջմով վկայութիւն կ'ընեմ • ՛ որ դուք ալ անոնց չգտաք , ինչպէս որ միկտղ հեթանոսները կը քա-

Ց Գոր • ա • 9 , 11 ։ ա Տիմ • գ • 16 ։ Եբր • գ • 14 ։ է • 26 ։ ը • 1 ։ Թ • 24 ։
Ձ Գոր • բ • 33 ։
՛ ա Կոր • ժբ • 28 ։ Գղ • բ • 20 ։
՜ Գոր • խա • 8 ։ բ Տիմ • գ • 5 ։
՞ Գոր • ի • 28 ։
Ն Հռով • ժբ • 7 ։
՞ ա Կոր • ժբ • 7 ։
՞ Գղ • ա • 23 ։ Կող • ա • 24 ։
Ն ա Կոր • ժգ • 26 ։
Ղ Կող • բ • 2 ։
Ն ակոր • ժգ • 20 ։ Կող • ա • 28 ։
՞ Եփ • իբ • 9 ։ ա Կոր • ժգ • 20 ։
՞ Եբր • ժգ • 9 ։
Ն Մատ • ժա • 7 ։
՞ Հռով • ժգ • 18 ։ բ Կոր • բ • 17 ։
՛ Ջաք • բ • 16 ։ բ Կոր • գ • 2 ։ Հմբ 25 ։ ա Ճոն • գ • 18 ։
՜ Գղ • ա • 22 ։ բ • 21 ։
՞ Կող • ա • 18 ։
՞ Կող • բ • 19 ։
՞ Գղ • բ • 1 , 2 , 3 ։ Հմբ 22 ։ Կող • գ • 7 ։ ա Պետ • գ • 3 ։

18 լեն ¤ իրենց մաքին ունայնութեանը մէջ . ֆ Որոնց
խմացողութիւնը խաւարած է , ու օտարացած են
Աստուծոյ կեանքէն , իրենց մէջը եղած տգիտու-
թեան պատճառովը՝ բ իրենց սրտին կուրութեանը
19 համար . գ Որոնք անզգայ ըլլալով , դ ինքզինքնին
անառակութեան տուին , ամէն կերպ պղծութիւն
20 գործելու՝ * ագահութիւնով : Բայց դուք ասանկ
21 չսորվեցաք Քրիստոսը . ե Թէ որ անոր վրայով լսե-
ցիք՝ ու անկէ սորված էք , ինչպէս որ ճշմարտու-
22 նը Յիսուսի մէջ է . զ Որ ձեր վրայէն մէկդի հա-
նէք բ ան ձեր առջի վարմունքին պէս եղած հին
մարդը՝ խաբեբայ ցանկութիւններով ապականուա-
23 ծը . է Ու ձեր միտքին հոգիովը նորոգուիք ,
24 ը Ու նոր մարդը վրանիդ հագնիք , բան որ Ա-
ստուծոյ պատկերին պէս ստեղծուած է , արդարու-
25 թիւնով ու ճշմարիտ սրբութիւնով : Ուստի
սուտը մէկդի ձգելով , թ ճշմարտութիւն
խօսեցէք ամէն մէկիդնիդ իր ընկերին հետ . ժ Ինչու-
26 որ մենք իրարու անդամներ ենք : ի Թէ որ բար-
կանաք՝ մեղք մի գործէք . արևը ձեր բարկու-
27 թեանը վրայ մարը չմտնէ : լ Ու Սատանային տեղ
28 մի՛ տաք : Ան որ գողութիւն կ'ընէր , այլ թող
չգողնայ . խ այլ մանաւանդ ազէկ գործի մը պարա-

¤ Հռով . ա . 21 ։
ֆ Գոր . իզ . 18 ։
ա Գլ . բ . 12 ։ Գաղ . գ . 8 ։ ա
Թես . գ . 5 ։
բ Հռով . ա . 21 ։
գ ա Տիմ . գ . 2 ։
դ Հռով . ա . 24 , 26 ։ ա Պետ .
գ . 3 ։
* Կամ անյագութիւնով
ե Գլ . ա . 13 ։
զ Կող . բ . 11 ։ գ . 8 , 9 ։ Երբ .
ժբ . 1 ։ ա Պետ . բ . 1 ։
է Գլ . բ . 2 , 3 ։ Հմբ 17 ։ Կող .
գ . 7 ։ ա Պետ . գ . 3 ։
ը Հռով . գ . 6 ։
թ Հռով . ժբ . 2 ։ Կող . գ . 10 ։
ժ Հռով . գ . 4 ։ բ Կոր . ե . 17 ։
Գաղ . գ . 15 ։ Գլ . գ . 11 ։
Կող . գ . 10 ։
ի Գլ . բ . 10 ։
լ Ջար . բ . 16 ։ Հմբ 15 ։ Կող .
գ . 9 ։
խ Հռով . ժբ . 5 ։
ծ Սաղ . գ . 4 ։ լէ . 8 ։
կ բ Կոր . բ . 10 , 11 ։ Ցակ . գ .
7 ։ ա Պետ . ե . 9 ։
հ Գոր . ի . 35 ։ ա Թես . գ .
11 ։ բ Թես . գ . 8 , 11 , 12 ։

պէտք՝ իր ձեռքերովը աշխատի , ՚որ կարող ըլլայ
29 տալ կարօտ եղողին : ՚Նաեւ ձեր բերնէն ապա-
կանեալ խօսք մը չելլէ . ՚Հապա ինչ որ աղէկ է
պէտք եղած շինութեանը համար , ՚որ լսողներուն
30 շնորհք տայ : ՚Եւ Աստուծոյ Սուրբ ՚Հոգին մի՛
տրտմեցընէք , ՚որով դուք կնքուեցաք ՚ի փրկու-
31 թեան օրուանը համար : ՚Ամէն դառնութիւն՝ եւ
բարկութիւն՝ ու սրտմտութիւն եւ աղաղակ՝ ու
հայհոյութիւն վերցուի ձեզմէ՝ ամէն չարութիւն-
32 ներով միասին : ՚Եւ իրարու հետ քաղցր եղէք ,
գթած , ներելով իրարու , ինչպէս որ Աստուած՝
՚Քրիստոսով ներեց ձեզի :

ԳԼ . Ն

1 Նախ ընդհանուր կերպով մը կը յորդորէ սէր ունենալու , 3 պատկութենէ 4 եւ ամէն տեսակ պիղծ գործքերէ հեռ կենալու , 7 չարերուն հետ հաղորդակցութիւն չընելու , 15 ուշադրութեամբ քալելու , 18 եւ Հոգիով լեցուելու . 22 նաբը կը խօսի մանաւանդ պարտաւորութեանց վրայով , թէ կնիկները պարտին հնազանդիլ իրենց էրիկներուն , 25 եւ էրիկները պարտին սիրել իրենց կնիկները , 32 ինչպէս որ ՔրիստոսսիրեցՀ եկեղեցին :

1 ՚Ա՛յդ՝ Աստուծոյ նմանող եղէք սիրելի զաւակներ-
2 ու պէս . ՚Եւ սիրով վարուեցէք՝ ինչպէս
որ ՚Քրիստոս ալ մեզ սիրեց , ու իր անձը մեզի
համար մատնեց՝ ընծայ պատարագ ու զոհ

3 Ղու . գ . 11 :
4 Մատ . ժբ . 36 : ԳԼ . ե . 4 : Կող . գ . 8 :
5 Կող . գ . 6 : ա Թես . ե . 11 :
6 Կող . գ . 16 :
7 Նա . է . 13 : կդ . 10 : Եզեկ . ժգ . 43 : ա Թես . ե . 19 :
8 ԳԼ . ա . 13 :
9 Ղու . իա . 28 : Հռով . ը . 23 : ԳԼ . ա . 14 :
10 Կող . գ . 8 , 19 :
11 Տիտ . գ . 2 : Ցակ . գ . 11 : ա Պետ . բ . 1 :
12 Տիտ . գ . 3 :
13 բ Կոր . բ . 10 : Կող . գ . 12 , 13 :
14 Մատ . գ . 14 : Մար . ժա . 25 :
15 Մատ . ե . 45 , 48 : Ղու . գ . 36 : ԳԼ . գ . 32 :
16 Ցօհ . ժգ . 34 : ժե . 12 : ա Թես . գ . 9 : ա Ցօհ . գ . 11 , 23 : գ . 21 :
17 Գաղ . ա . 4 : բ . 20 : Եբր . է . 27 : ի . 14 , 26 : ժ . 10 , 12 : ա Ցօհ . գ . 16 :
18 Ծն . բ . 21 : Ղե . ա . 9 : բ Կոր . բ . 15 :

3 ըլլալով Ասուծոյ ։ Ի Նայց պռոնկութեան և
ամէն ինչ պղծութեան՝ կամ ագահութեան՝ ա-
նունը անգամ չյիշուի ձեր մէջը , (ինչպէս որ կը
4 վայելէ սուրբերուն ,) Ի Եւ գարշելի բաներ՝ կամ
յիմարական խօսքեր՝ կամ խեղկատակութիւն , ո՛ր
5 չվայելեր . այլ մանաւանդ գոհութիւն . *Ա յ-
մանալով գիտնաք՝՝ , Ի որ ամէն պռոնիկ՝ կամ պիղծ
կամ ագահ՝ ի որ կռապաշտ է , ի Քրիստոսի ու
Ասուծոյ թագաւորութեանը մէջ ժառանգու-
6 թիւն չունի ։ Ա Ձըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ փուճ
խօսքերով . Ի ինչու որ ասո բաներուն համար Ա-
ստուծոյ բարկութիւնը կու գայ ի անհնազանդու-
7 թեան որդւոց վրայ ։ Ուստի անոնց հաղորդ մի
8 ըլլաք ։ Ի Քանզի ընէ ասն մը դուք խաւար
էիք , ի բայց հիմա լոյս էք Տէրոջմով . ֊ լուսոյ
9 որդիներու պէս քալեցէք . Ա Ինչու որ լուսոյ պա-
տուղը ամէն ինչով բարութիւնով , և արդարու-
10 նով ու ճշմարտութիւնով է ։ ֍ Քննեցէք ինչ է
11 Տէրոջը հաճելին . ՛ Ու կցորդ մի՛ ըլլաք յ խաւա-
րին անպտուղ գործքերուն , ֊ այլ մանաւանդ պա-
12 հանե՛ յանդիմանեցէ՛ք ։ Ա Ինչու որ անոնց մէջը

Ի Հռով . գ . 13 ։ ա Կոր . գ . 18 ։ բ Կոր . ժբ . 21 ։ ԳԼ . գ . 19 , 20 ։ Կող . գ . 5 ։ ա Թես . գ . 3 , եւ ։
Ա ա Կոր . ե . 1 ։
Ի Մատ . ժբ . 35 ։ ԳԼ . գ . 29 ։
Բ Հռով . ա . 28 ։
Գ Կա՛ք քանզի աս ազէկ գիտէք ,
Ի ա Կոր . գ . 9 ։ Գաղ . ե . 19 , 21 ։
յ Կող . գ . 5 ։ ա Տիմ . գ . 17 ։
Ի Գաղ . ե . 21 ։ Յայտ . իբ . 15 ։
Ե Եբեմ . իթ . 8 ։ Մատ . իգ . 4 ։ Կող . բ . 4 , 8 , 18 ։ բ Թես . բ . 3 ։
Ի Հռով . ա . 18 ։
Է ԳԼ . բ . 2 ։ Կող . գ . 6 ։
Ը Եփ . թ . 1 ։ Մատ . գ . 16 ։ Գոր . իգ . 18 ։ Հռով . ա .
21 ։ ԳԼ . բ . 11 , 12 ։ գ . 18 ։ Տիտ . գ . 3 ։ ա Պետ . բ . 9 ։
Ժ Ցօհ . բ . 12 ։ ժբ . 46 ։ բ Կոր . գ . 18 ։ գ . 6 ։ ա Թես . ե . 5 ։ ա Ցօհ . բ . 9 ։
Ի Ղու . ժգ . 8 ։ Ցօհ . ժբ . 36 ։
Ա Գաղ . ե . 22 ։
Ա Հռով . ժբ . 2 ։ Փիլ . ա . 10 ։ ա Թես . ե . 21 ։ ա Տիմ . բ . 8 ։
՛ ա Կոր . ե . 9 , 11 ։ ժ . 20 ։ բ Կոր . գ . 14 ։ բ Թես . գ . 6 , 14 ։
յ Հռով . գ . 21 ։ ժգ . 12 ։ Գաղ . գ . 8 ։
֊ Ղև . ժթ . 17 ։ ա Տիմ . ե . 20 ։
֍ Հռով . ա . 24 , 26 ։ Հբ . 3 ։

գաղտուկ գործուած բաները խօսիլն ալ ամօթ է :
13 "Ամէն բան յանդիմանուած՝ լուսով յայտնի
կ'ըլլայ . ինչու որ ամէն բան որ յայտնի կ'ըլլայ ,
14 լոյս է : Ընոր համար կ'ըսէ . Ննիր ընկիր դուն՝
որ կը քնանաս , ու կանգնէ մեռելներէն , ու
Քրիստոս քեզի լոյս պիտի տայ :
15 Նայեցէք թէ ինչպէս զգուշութեամբ
16 պիտի քալէք , չէ թէ անմիտներու պէս . ♱ապա
իմաստուններու պէս . ~ժամանակը ծախու առէք ,
17 "ինչու որ օրերս չար են : Ընոր համար անմիտ
մի՛ ըլլաք , "հապա իմացէք : Թէ ի՛նչ է Տէրոջը
18 կամքը : ɔՆու մի՛ գինովնաք գինիով , որուն մէջ
անառակութիւն կայ . հապա ♱ոգիով լեցուեցէք .
19 ~Նու սաղմոսներով ու օրհնութիւններով և հոգևոր
երգերով մէկզմէկդ խօսակցելով , երգեցէք ու
20 սաղմոս ըսէք Տէրոջը՝ ձեր սրտերուն մէջ : ♱Ամէն
ատեն ամէն բանի համար գոհութիւն տուէք Աս-
տուծոյ ու ♱հօրը՝ "մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի ա-
նունովը :
21 °Իրարու ՚հնազանդ եղէք *Քրիստոսի վախովը :
22 ֆԿիներները իրենց էրիկներուն ՚հնազանդ ըլլան՝ ~որ-
23 պէս թէ Տէրոջը . ֊Ինչու որ էրիկը կինայնը գը-

" Ցօհ . գ . 20 , 21 ։ Երբ . գ . 13 ։
ն Ես . կ . 1 ։ Հռով . ԺԳ . 11 ,
12 ։ ա Կոր . ժե . 34 ։ ա
Թես . ե . 6 ։
՚հ Ցօհ . ե . 25 ։ Հռով . ղ . 4 ,
5 ։ ԳԼ . բ . 5 ։ Կող . գ . 1 ։
ՙ Կող . գ . 5 ։
~ Կող . գ . 5 ։ Գաղ . ղ . 16 ։
" Ժող . ժա . 2 ։ ԺԲ . 1 ։ Ցօհ .
ԺԲ . 35 ։ ԳԼ . ղ . 13 ։
՚հ Կող . գ . 5 ։
՛ Հռով . ԺԲ . 2 ։
՝ ա Թես . Թ . 3 ։ ե . 18 ։
° Ընտկ . ի . 1 ։ իգ . 29 , 30 ։
Եա . ե . 11 , 22 ։ Ղու . իա . 34 ։
~ Գոր . ԺՂ . 25 ։ ա Կոր . ԺԳ .
26 ։ Կող . գ . 16 ։ Ցակ . ե . 13 ։
♱ Ցաղ . ղԳ . 1 ։ Եա . կդ . 7 ։
Կող . գ . 17 ։ ա Թես . ե .
18 ։ բ Թես . ա . 3 ։
՛ Երբ . ԺԳ . 15 ։ ա Պետ . բ .
5 ։ գ . 11 ։
՝ Փիլ . բ . 8 ։ ա Պետ . ե . 5 ։
* Ոմանք՝ Աստուծոյ
ֆ Ծն . գ . 16 ։ ա Կոր . ԺԳ .
34 ։ Կող . գ . 18 ։ Տիտ . բ .
5 ։ ա Պետ . գ . 1 ։
~ ԳԼ . ղ . 5 ։
֊ ա Կոր . ԺԱ . 3 ։

լուեան է , ֆ ինչպէս որ Աբրահամ ալ եկեղեցին
24 գլուեան է , ֊ ու ինքը մարմինին փրկիչն է : Ա-
ոտ ինչպէս որ եկեղեցին Քրիստո-
սին , անոնք ալ կիներն ալ ամէն բանի մէջ իրենց
25 էրիկներուն : Էրիկներ՝ սիրեցէք ձեր կիներ-
ը , ինչպէս որ Քրիստոս ալ սիրեց եկեղեցին ,
26 ֊ ու իր անձը մատնեց անոր համար . Որ զանիկայ
սրբէ ու մաքրէ ջուրովը՝ խօսքով .
27 ֊ Որ ինքը իր դիմացը փառաւոր եկեղեցին ,
է որ մէկ ալուոր մը կամ խոշտանգութիւն կամ ուրիշ
ասոնց պէս բան մը չունենայ . Հապա որ սուրբ
28 ու անարատ ըլլայ : Նոյնպէս ալ պէտք է որ
էրիկները իրենց կիներն սիրեն՝ իրենց մարմիններ-
ուն պէս . ան որ իր կինիկը կը սիրէ՝ իր անձը կը
29 սիրէ . Ինչու որ մէկը բնաւ իր անձը չատեր , հա-
պա կը սնուցանէ՝ ու կը խնամէ զանիկայ , ինչպէս
30 Քրիստոս ալ եկեղեցին . ֊ Ա՛ման դի մենք անոր
մարմինին անդամներն ենք՝ անոր մարմինէն ու անոր
31 ոսկորներէն : ֊ Ասոր համար մարդը պիտի ձգէ իր
հայրը ու մայրը , և իր կնկանը պիտի յարի . ֊ ու
32 երկուքը մէկ մարմին պիտի ըլլան : Այս խորհուրդը
մեծ է , բայց ես կը պատգեմ Քրիստոսի ու եկեղե-
33 ցիին վրայով : ֊ Սակայն ձեզմէ ամէն մէկն ալ իր
կնիկը անանկ սիրէ՝ որպէս թէ իր անձը , ֊ ու կնի-
կը իր էրիկէն խոտ վախնայ :

֍ ԳԼ . ա . 22 ։ դ . 15 ։ Կող .
ա . 18 ։
֎ ԳԼ . ա . 28 ։
֏ Կող . գ . 20 , 22 ։ Տիտ . բ . 9 ։
ֈ Կող . գ . 19 ։ ա Պետ . գ . 7 ։
ֈ Գոր . ի . 28 ։ Գաղ . ա . 4 ։
բ . 20 ։ Հմր 2 ։
ը Ցոհ . գ . 5 ։ Տիտ . գ . 5 ։
Եբր . ժ . 22 ։ ա Ցոհ . ե . 6 ։
ը Ցոհ . ժե . 3 ։ ժէ . 17 ։
֊ բ Կոր . ժա . 2 ։ Կող . ա . 22 ։
։ Եբգ . գ . 7 ։
֍ ԳԼ . ա . 4 ։
֏ Ծն . բ . 23 ։ Հռով . ժբ .
5 ։ ա Կոր . գ . 15 ։ ժբ . 27 ։
֊ Ծն . բ . 24 ։ Մատ . ժթ .
5 ։ Մար . ժ . 7 , 8 ։
֍ ա Կոր . գ . 16 ։
֎ Հմր 25 ։ Կող . դ . 19 ։
֏ ա Պետ . գ . 6 ։

ԳԼ. Ա.

1 Կը ծանուցանէ աղբյոց պարտաւորութիւնը դէպ ՚ի իրենց ծնողքները ։ 5 ծառաներուն պարտաւորութիւնը դէպ ՚ի իրենց տէրերը ։ 10 Թէ մեր կեանքը գինուորութիւն մըն է , 12 ո՛չ միայն մարմինի ու արիւնի դէմ , հապա նաև հոգևոր թշնամիներու դէմ ։ 13 քրիստոնեային զէնքերը ինչ են , 18 և ինչպէս գործածել պէտք է զանոնք ։ 21 Տիւբիկոսի վերայով յանձնարարութիւն ։

1 Ա՛ղբիկ՝ = ձեր ծնողացը Ճնազանդ եղիք Տէրոջմով ,
2 որ ան է արժանը ։ Բ պատուէ՛ քու հայրդ ու մայրդ , (որ առջի պատուիրանքն է խոստմունքով ,)
3 Որ քեզի աղէկ ըլլայ , ու երկար կեանք ունենաս
4 երկրի վրայ ։ Ա՛ւ դո՛ւք ։ հայրեր՝ ձեր որդիները մի բարկացընէք . Ծ հապա անոնք մեծցուցէք Տէրոջը
5 վարժութիւնովը ու խրատովը ։ Ե՝ծառաներ՝ Ճնազանդ եղէք ձեր մարմնաւոր տէրերուն Ճահով ու դողով՝ Է ձեր սրտին միամտութիւնովը , որպէս թէ
6 Քրիստոսին . Ը Ոչ թէ մարդահաճոյի պէս աչքի առջև ծառայելով , հապա Քրիստոսի ծառաներու
7 պէս՝ սրտանց Աստուծոյ կամքը ընելով . Ց ծառայութեամբ ծառայելով՝ որպէս թէ Տէրոջը , ու չէ
8 թէ մարդոց . Ի Գիտնալով որ ամէն մէկը ինչ բարիք որ ընէ , նոյնը Տէրոջմէն պիտի ընդունի ,
9 Ժ թէ ծառայ ըլլայ՝ և թէ ազատ ։ Ի՛ա՛ւ ալ տէրե՛ր՝ նոյնը ըրէք անոնց , Լու սպառնալիքը թո՛ղ տուէք , Ի գիտնալով որ անոնց ալ ձեր ալ

= Առակ · իդ · 22 ։ Կող · գ · 20 ։
Բ Եվ · ի · 12 ։ բ Օր · ե · 16 ։ Ել · 16 ։ Երեմ · լե · 18 ։ Ընդեկ · իբ · 7 ։ Մազ · ա · 6 ։ Մաա · ժե · 4 ։ Մաթ · է · 10 ։
Դ Կող · գ · 21 ։
Ե Ծն · ժը · 19 ։ բ Օր · գ · 9 ։ ղ · 7 , 20 ։ ժա · 19 ։ Ասղ · ՀԲ · 4 ։ Առակ · ԺԹ · 18 ։ իբ · 6 ։ իթ · 17 ։
Զ Կող · գ · 22 ։ ա Տիմ · գ · 1 ։ Տիտ · բ · 9 ։ ա Պետ · բ · 18 ։
Ը բ Կոր · է · 15 ։ Փիլ · բ · 12 ։
Թ ա Մն · իթ · 17 ։ Կող · գ · 22 ։
Ժ Կող · գ · 22 , 23 ։
ԺԱ Հռով · բ · 6 ։ բ Կոր · ե · 10 ։ Կող · գ · 24 ։
ԺԲ Գաղ · գ · 28 ։ Կող · գ · 11 ։
ԺԳ Կող · գ · 1 ։
ԺԴ Ղև · իե · 43 ։
ԺԵ Ցհ · ժգ · 13 ։ ա Կոր · է · 22 ։

Տէրը երկինքն է. ֆ ու անոր բովը աշխատութիւն
չկայ։
10 Ել ասկէ ետև ե՛ղբայրնե՛րս՝ զօրացէ՛ք Տէրոջմով,
11 ‡ ու անոր զօրութեան կարողութիւնովը։ ՀԱստա-
նի՛ք հագէ՛ք Աստուծոյ սպառազինութիւնը, որ
կարող ըլլաք Սատանային խարդախներուն դէմ դնե-
12 լու։ ֆ Վասն զի որ մեր պատերազմը արիւնի ու
մարմինի հետ չէ. հապա՝ իշխանութիւններու՝ ե-
պետութիւններու հետ, ¶ ե՛ս աս խաւար աշխարհիս
իշխաններուն հետ, երկնաւորներուն մէջը եղող չար
13 ոգիներուն հետ։ ՛Ասոր համար վրանի՛ք առէք
Աստուծոյ սպառազինութիւնը, որ կարող ըլլաք
14 չարութեան օրը դէմ դնելու, ու ամէն բանը
լմընցընելէն ետև՝ հաստատուն կայնելու։ ¶ Ուստի
յո՛ր պէտք կայնեցէ՛ք, ֊ մէջքերնիդ ճշմարտութեամբ
ամո՛ւրցընելով. ֊ ու արդարութեան զրահը հագ-
15 նելով. ֊ ¶ ու ոտքերնուդ հագցընելով խաղա-
ղութեան աւետարանին պատրաստութիւնը.
16 ֊ Այս ամէն բաներուն վրայ հաւատքին վահանը առէք,
որով կարող պիտի ըլլաք չարին ամէն կրակոտ
17 նետերը մարելու. ֊ Ու փրկութեան սաղաւարտը
առէք, ու Հոգիին սուրը՝ որ Աստուծոյ խօսքն
18 է. ֊ Ամէն աղօթքով ու ինդրուածքով ամէն ա-

ֆ Հռով. բ. 11։ Կող. գ. 25։
‡ ԳԼ. ա. 19։ գ. 16։ Կող. ա. 11։
հ Հռով. ժգ. 12։ բ Կոր. գ. 7։ Էֆ 13։ ա Թես. ե. 8։
յ Մատ. ժգ. 17։ ա Կոր. ժե. 50։
ղ Հռով. բ. 38։ ԳԼ. ա. 21։ Կող. բ. 15։
ճ Ղու. իբ. 53։ Ցօհ. ժբ. 31։ ժգ. 30։ ԳԼ. բ. 2։ Կող. ա. 13։
ո բ Կոր. ժ. 4։ Էֆ 11։
յ ԳԼ. ե. 16։
ն Եա. ժա. 5։ Ղու. ժբ. 35։ ա Պետ. ա. 13։
շ Եա. ծթ. 17։ բ Կոր. գ. 7։ ա Թես. ե. 8։
ո Եա. ծբ. 7։ Հռով. ժ. 15։
չ ա Ցօհ. ե. 4։
պ Եա. ծթ. 17։ ա Թես. ե. 8։
Ն Եբր. գ. 12։ Ցայտ. ա. 16։ բ. 16։ ժթ. 15։
֊ Ղու. ժբ. 1։ Հռով. ժբ. 12։ Կող. գ. 2։ ա Թես. ե. 17։

ան աղօթք ըրէք ՚ի դիմի, "ու ասոնց բանիս վրայ հակեցէք կատարեալ յարատեւութեամբ. Հու աղաջանքով՝ բոլոր սուրբերուն համար, 19 Ինձի համար ալ, որ ինծի խօսք տրուի որ բերանս բանամ ր համարձակութեամբ աւետարանին խորհուրդը յայտնելու. 20 Որուն համար ես դեսպանութիւն կ՚ընեմ ՚ի կապանքով, ՚որ անով համարձակութիւն ունենամ խօսելու՝ ինչպէս որ պէտք է։

21 Բայց ՚որ դուք ալ դիտնաք իմ վրայովս՝ թէ ինչ կ՚ընեմ ես, ամէն բանը պիտի յուչցնէ ձեզի °Տիւքիկոս սիրելի եղբայրը ու հաւատարիմ պաշտօնեան Տէրոջմով. 22 Որն որ յատկապէս առ բանին համար ձեզի խրկեցի, որ դիտնաք դուք մեր վրայով, ու ինքը ձեր սիրտերը մխիթարէ։

23 Խաղաղութիւն եղբայրներուն և սէր հաւատքով ՚ի կողմէ ՚ի Հաւրէ մերմէ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։ 24 Շնորհք ան ամենուն հետ՝ որոնք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը Ֆանկեղծութեամբ կը սիրեն. ամէն։

՝ Մատ. իզ. 41։ Մար. ժե. 38։
՚ Գլ. ա. 16։ Փիլ. ա. 4։ ա Տիմ. բ. 1։
՝ Գոր. դ. 29։ Կող. դ. 3։ բ Թես. գ. 1։
՞ բ Կոր. գ. 12։
՟ բ Կոր. ե. 20։
՛ Գոր. իգ. 29։ իբ. 20։ Գլ. դ. 1։ Փիլ. ա. 7, 13, 14։ բ Տիմ. ա. 16։ բ. 9։ Փիլիմ. 10։
՚ Գոր. իբ. 31։ Փիլ. ա. 20։ ա Թես. բ. 2։
՝ Կող. գ. 7։
՞ Գոր. ի. 4։ բ Տիմ. դ. 12։ Տիտ. գ. 12։
՟ Կող. դ. 8։
՛ ա Պետ. ե. 14։
՚ Տիտ. բ. 7։

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԴԴԻՄԱՑՆ
ԸՆ ՓԻԼԻՊՊԷՍՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

3 Պօղոս կը յայտնէ իր գոհունթիւնը առ Ընտուած, և իր սէրը որ ունի Փիլիպպեցւոց վրայ՝ իրենց հաւատքի պատուին համար, և իր յարչարանացը հաղորդ ըլլալնուն համար. 9 Թէ ամէն օր աղօթք կ'ընէ որ անոնք չնորհօք աճին։ 12 Կը պատմէ Թէ Հռոմէայ մէջ իր կրած նեղութիւններովն Քրիստոսի հաւատքը մեծ յաջողութիւն ունեցաւ, 21 և Թէ ինքը միշտ պատրաստ է Քրիստոսը փառաւորելու Թէ՛ իր ապրելովը և Թէ մեռնելովը։ 27 Կը յորդորէ զանոնք որ միաբան ըլլան, 28 և քաջասիրտ՝ հալածման ժամանակ։

1 Պօղոս և Տիմոթէոս՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառաները,
— Քրիստոս Յիսուսով բոլոր սուրբերուն՝ որ Փիլիպպեցւոց կողմերն են՝ եպիսկոպոսներով և սարկաւագներով.
2 Շնորհք ու խաղաղութիւն ձեզի Ընտուծմէ մեր Հօրմէն՝ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։
3 Կը գոհանամ իմ Ընտուծմէս ամէն անգամ՝ որ
4 ձեզ կը յիշեմ, (Միշտ իմ ամէն խնդրուածքիս մէջ ձեր ամենուն համար ուրախութեամբ աղօթք
5 կ'ընեմ,) Ընտեսարանին հաղորդ ըլլալնուդ
6 համար առջի օրուընէ մինչև հիմա. Ա՛ մեսին վստահ ըլլալով՝ Թէ՝ ան որ ձեր մէջը բարի գործ մը սկսաց, պիտի կատարէ մինչև Յիսուս Քրիստոսի
7 օրը. Ինչպէս որ ինծի ար-

— ա Կոր. ա. 2։
Բ Հռով. ա. 7։ բ Կոր. ա. 2։ ա Պետ. ա. 2։
Գ Հռով. ա. 8, 9։ ա Կոր. ա. 4։ Եփես. ա. 15, 16։ Կող. ա. 3։ ա Թես. ա. 2։ բ Թես. ա. 3։
Դ Հռով. ժբ. 13։ ժե. 26։ Կոր. բ. 1։ Գղ. դ. 14, 15։
Ե Ցոհ. դ. 29։ ա Թես. ա. 3։
Զ Հմբ 10։

ժան ալ է ձեր ամենուն վրայ աս բանը խորհիլ՝
է * ձեզ իմ սրտիս մէջը ունենալուս'' համար ըլլի
կապերուս մէջ , ու աւետարանին ջատագովու-
թեանը ու հաստատութեանը մէջ , ը ու ամէնքդ
ինծի եղած շնորհքին հաղորդ ըլլալնուդ համար :
8 Վկան է ինծի Աստուած , ու որ ինչպէս փա-
փաք ունիմ ձեր ամենուն վրայ Յիսուս Քրիստոս
9 գութովը : Ու աս աղօթքը կ'ընեմ , որ ձեր սէ-
րը հետզհետէ աւելի շատնայ գիտութիւնով ու
10 բոլոր ընտրողութիւնով , ը Որ դուք տարբեր բա-
ները զանազանէք , ու որպէս զի մինչև Քրիստոսի
օրը անկեղծ և առանց դայթակղութեան ըլլաք :
11 Ե Արդարութեան պտուղներով լցուած Յիսուս Քր-
իստոսի ձեռքովը՝ Աստուծոյ փառքին ու գովես-
տին համար :
12 Ա'ուզեմ որ գիտնաք՝ եղբայրներ , թէ ինչ որ
ինծի պատահեցաւ՝ ալ աւելի աւետարանին յա-
13 ռաջադիմութեանը պատճառ եղաւ . Մինչև իմ
կապերս՝ որ Քրիստոսի համար էն , ը բոլոր պալա-
տին մէջը՝ և ուրիշ ամենուն ալ յայտնի եղան .
14 Ու Տէրոջմով եղբայրներուն շատերը սիրտ առին
իմ կապերէս՝ ալ աւելի համարձակիլ Աստուծոյ
15 խօսքը խօսելու առանց վախի : Ամենք նախանձէ
ը ու հակառակութենէ , և ամենք բարեսիրութենէ
16 ընդՔրիստոսը կը քարոզեն . Անոնք սիրոյ
համար . ինչու որ գիտեն թէ ես աւետարանին հա-

է բ Կոր . գ . 2 ։ է . 3 ։
* Կ—ը զիս չէը սրտերուն մէջը ունենալնուդ
ը Եփես . գ . 1 ։ գ . 20 ։ Կող . գ . 3 ։ 18 ։ բ Տիմ . ա . 8 ։
ը Հմր 16 ։
ե Գա . գ . 14 ։
զ Հռով . ա . 9 ։ թ . 1 ։ Գաղ . ա . 20 ։ ա Թես . բ . 5 ։
է Գա . բ . 26 ։ գ . 1 ։
ը ա Թես . գ . 12 ։ Փիլիմ . 6 ։
թ Հռով . բ . 18 ։ ժբ . 2 ։ Եփես . ե . 10 ։
ի Գոր . իդ . 16 ։ ա Թես . գ . 13 ։ ե . 23 ։
ժ ա Կոր . ա . 8 ։
ի Ցօհ . ժե . 4 . 5 ։ Եփես . բ . 10 ։ Կող . ա . 6 ։
ղ Ցօհ . ժե . 8 ։ Եփես . ա . 12 . 14 ։
ճ Գա . գ . 23 ։
ո Գա . բ . 3 ։

17 մար պատասխան տալու կեցեր եմ . Իսկ անոնք
հակառակութեան համար Քրիստոսը կը պատմեն ,
չէ թէ անկեղծութեամբ , ։ կարծելով վիշտ աւել-
18 ցընել իմ կապերուս վրայ : Ասոր ի՞նչ է . որ
կերպով որ ըլլայ՝ թէ պատճառանքով՝ և թէ
ճշմարտութիւնով՝ Քրիստոս կը պատմուի . ու
ասոր վրայ ուրախ եմ , և ուրախ ալ պիտի ըլլամ :
19 Վասնզի գիտեմ որ ասոր վախճանը իմ փրկու-
թեանս համար պիտի ըլլայ ՝ ձեր ինդրուածքովը ,
և ու Յիսուս Քրիստոսի Հոգւոյն օգնականու-
20 թեամբը , " Իմ եռանդուն ակնկալութեանս ու իմ
յոյսիս համեմատ , և որ բանով մը ամօթով պիտի
չըլլամ . Հապա կատարեալ համարձակութիւ-
նով՝ ինչպէս որ ամէն առեն՝ անանկ ալ հիմա
Քրիստոս իմ մարմինիս մէջ պիտի փառաւորի՝
21 թէ՛ ապրելովս և թէ մեռնելովս : Վասն որ ինծի
համար՝ ապրիլը Քրիստոս է , ու մեռնիլը օգուտ :
22 Հապա թէ որ մարմինի մէջ ապրիլս իմ գործոյս
պտուղ կը բերէ , ալ չեմ գիտեր ո՛րը ընտրեմ :
23 Եւ երկու կողմանէ ալ նեղի մէջ եմ , " մեկնելու ու
Քրիստոսի հետ ըլլալու փափաք ունենալով . քանզի
24 ան՝ շատ աւելի աղէկ է . Հայց մարմինի մէջ կենա-
25 լը՝ ձեզի համար աւելի հարկաւոր : " Եւ ասոր վրայէն
համոզուած ըլլալով՝ գիտեմ որ ձեր ամենուն հե-
տը պիտի կենամ ու մնամ , որ դուք յառաջդիմա-
26 և ուրախ ըլլաք հաւատքով . Հայր ձեր պարծանքը
իմ վրայովս աւելի ըլլայ Քրիստոս Յիսուսով , իմ
նորէն ձեզի գալուս պատճառովը :
27 " Միայն թէ Քրիստոսի աւետարանին ինչպէս
որ կը վայլէ՝ անանկ վարուեցէք . որ եթէ գամ ու

ւ Հմր 7 ։
ւ բ Կոր . ա . 11 ։
ւ Հռով . ը . 9 ։
ւ Հռով . ը . 19 ։
ւ Հռով . ե . 5 ։
ւ Եփս . գ . 19 , 20 ։
ւ բ Կոր . ե . 8 ։
ւ բ Տիմ . գ . 6 ։
ւ Գղ . բ . 24 ։
ւ բ Կոր . ա . 14 , ե . 12 ։
ւ Եփս . գ . 1 ։ Կող . ա . 10 ։
ա Թես . բ . 12 , գ . 1 ։

ձեզ տեսնեմ , և կամ հեռու լլլամ , ձեր վրայովը լսեմ ։ որ դուք հաստատուն կը կենաք մէկ հոգիով , ։ ու մէկ շունչով ՝ պատերազմակից կ՚ըլլաք աւետարանին հաւատքին համար . Ու մէկ բանով մէն ալ մի՛ զարհուրիք հակառակորդներէն , ։ որ անոնց կորստեան ապացոյց մըն է , ։ ու ձեզի՝ փրկութեան . Ան ալ Աստուծմէ է . ։ քանզու որ ձեզի տրուեցաւ Քրիստոսի համար՝ ։ ոչ թէ միայն անոր հաւատալ , հապա անոր համար չարչարուիլ ալ . ՚Նոյն պատերազմը ունենալով՝ ։ որ իմ վրաս տեսաք , ու հիմա իմ վրայովս կը լսէք ։

ԳԼ . Ի

1 Կը խրատէ զանոնք միաբան և խոնարհամիտ ըլլալու , յորդորելով անոնց՝ Քրիստոսի խոնարհութիւնը և բարձրութիւնը ։ 12 Կը յորդորէ որ ջանք ընեն փրկութեան համար բան մէջ յառաջանալու , որ լուսաւորներու պէս ըլլան աստղ աշխարհիս մէջ ։ 16 և միխիթարութիւն տան իրենն՝ որ անոնց առաքեալն է , ու պատրաստ՝կը կենայ Աստուծոյ գոհ ըլլալու ։ 19 Կը յուսայ որ Տիմոթէոսը խրկէ անոնց , որպէս վրայով բարի վկայութիւն կու տայ . 25 Նմանապէս Եպափրոդիտոսին վրայով ալ՝ որն որ նոյն առնը անոնց կը խրկէ ։

1 Ուստի թէ որ Քրիստոսով միխիթարութիւն մը կայ , թէ սիրոյ սփոփանք մը , ՝ թէ Հոգիի հաղորդութիւն մը , ։ թէ գթութիւն ու ողորմութիւն մը ,
2 ։ Լմ՛ ուրախութիւնս դուք լեցուցէք , ։ նոյն խորհուրդը ունենալէք , ։ մի և նոյն սէրը ունենալով , մէկ շունչ , մէկ մտածմունք .
3 ։ Ոչ մը գրգռութիւնով կամ սնապարծութիւ-

՚ ԳԼ . գ . 1 ։
՚՚ ա Կոր . ա . 10 ։
՚՛ Ցուդ . 3 ։
՚։ բ Կոր . ա . 5 ։
՚ Հռով . ը . 17 ։ բ Տիմ . բ . 11 ։
՚ Գոր . և . 41 ։ Հռով . և . 3 ։
՚։ Եփես . բ . 3 ։
՚՚ Կող . բ . 1 ։
՚՛ Գոր . ԺԹ . 19 , ԸՀ ։ ա Թես . բ . 2 ։
՚՝ բ Կոր . Ժգ . 13 ։
՚։ Կող . գ . 12 ։
՚ Ցոհ . գ . 29 ։
՚ Հռով . Ժբ . 16 ։ Ժե . 5 ։ ա Կոր . ա . 10 ։ բ Կոր . Ժգ . 11 ։ ԳԼ . ա . 27 ։ գ . 16 ։ դ . 2 ։ ա Պետ . գ . 8 ։
՚ Գաղ . և . 26 ։ ԳԼ . ա . 15 ։ 17 ։ Ցակ . գ . 14 ։

նով մի ընէք . 2 Հապա խոնարհութիւնով մեկ-
4 դիկ ձեր անձին լաւ սեպեցէք . 3 Քինակ անձեր-
նուդ ըահը մի նայիք . հապա ամէն մէկը էդ ընկե-
5 րին ալ : 4 Ձեզմէ ամէն մէկը նոյն միտքը թող
6 ունենայ , որ Քրիստոս Յիսուսի մէջն էր . 5 Որ
Աստուծոյ կերպարանքը ունենալով , ☆ * յափշտա-
կութիւն մը չսեպեց Աստուծոյ հաւասար ըլլալը .
7 6 Հապա անձը ունայնացուց Ծառայի կերպարանք
առնելով՝ 7 մարդոց նման ըլլալով . և կերպա-
8 րանքովը մարդու պէս գտնուելով , 8 Ինքզինքը
խոնարհեցուց՝ ☆ մինչև մահուան ՚ազատեղ եղաւ ,
9 ու ան ալ խաչին մահուանը : 9 Որ համար
Աստուած ալ անոր անունը բարձրացուց , հա-
անոր անուն մը տուաւ՝ որ ամէն անունէն
10 վեր է . 10 Որ Յիսուսի անունին ամէն ծունկ
ջոքի , երկնաւորներուն , ու երկրաւորներուն ,
11 և անդրադամեռականներուն . 11 Ու ամէն լեզու
դաւանի՝ թէ Յիսուս Քրիստոս Տէր է Հօր Աս-
12 տուծոյ փառքին համար : 12 Ուստի իմ սիրելիներս՝
ինչպէս որ ամէն առեն ՚ազատեղ եղաք՝ ոչ միայն
իմ ներկայութեանս , հապա աւելի հիմա՝ իմ
բացակայութեանս առեն , ‡ ահով ու դողով

ա Հռով . ժբ . 10 ։ Եփես . ե . 21 ։ ա Պետ . ե . 5 ։
բ ա Կոր . ժ . 24 , 33 ։ ժգ . 5 ։
գ Մատ . ժա . 29 ։ Ցօհ . ժգ . 15 ։ ա Պետ . բ . 21 ։ ա Ցօհ . բ . 6 ։
դ Ցօհ . ա . 1 , 2 ։ ժէ . 5 ։ բ Կոր . դ . 4 ։ Կող . ա . 15 ։ Եբր . ա . 3 ։
ե Ցօհ . ե . 18 ։ ժ . 33 ։
* Կամ յափշտակելու բան
զ Սաղ . խբ . 6 ։ Ես . ծգ . 3 ։ Դան . թ . 26 ։ Մար . թ . 11 ։ Հռով . ժե . 3 ։
է Ես . խբ . 1 ։ խթ . 3 , 6 ։ ծբ . 13 ։ ծգ . 11 ։ Եղնկ . ԼԴ . 23 , 24 ։ Ջափ . գ . 8 ։ Մատ . ի . 28 ։ Դտ . իբ . 27 ։
ը Ցօհ . ա . 14 ։ Հռով . ա . 3 ։ բ . 3 ։ Գաղ . գ . 4 ։ Եբր . բ . 14 , 17 ։
թ Մատ . իգ . 39 , 42 ։ Ցօհ . ժ . 18 ։ Եբր . ե . 8 ։ ժբ . 2 ։
ի Ցօհ . ժէ . 1 , 2 , 5 ։ Գոր . բ . 33 ։ Եբր . բ . 9 ։
լ Եփես . ա . 20 , 21 ։ Եբր . ա . 4 ։
խ Ես . խե . 23 ։ Մատ . իբ . 18 ։ Հռով . ժգ . 11 ։ Ցայտ . ե . 13 ։
ծ Ցօհ . ժգ . 13 ։ Գոր . բ . 36 ։ Հռով . ժգ . 9 ։ ա Կոր . բ . 6 ։ ժբ . 3 ։
կ ԳԼ . ա . 5 ։
հ Եփես . գ . 5 ։

13 անձերնուդ փրկութիւնը գործեցէք . ՚Վնչու որ
Աստուած է՝ որ ձեր մէջը կը ներգործէ կամենալը
14 ու ընելը ի՛ր հաճութեանը համար : ՚Ամէն բան
առանց տրտունջներու ու վիճաբանութիւններու
15 ըրէք . ՚Որ լլկաք ամբիծ ու անարատ՝ Աստուծոյ
որդիները առանց մեղադրանքի՝ ՚ի կամակոր ու
խոտորեալ ազգին մէջ , Որոնց մէջը դուք
լուսաւորներու պէս կը փայլիք աշխարհիս մէջ .
16 Կեանց խօսքը ամուր բռնելով՝ ՚ինծի պարծանք
ըլլալու համար Քրիստոսի օրը , ՚թէ պարապ
տեղը չթալէի , և պարապ տեղը չաշխատեցայ :
17 Վնայց թէպէտև ձեր հաւատքին պատարագին ՚ու
պաշտօնին վրայ ընծայուիմ , ՚ի՛ուրախանամ և
18 ձեր ամենուն հետը ուրախակից կ՚ըլլամ . ՚Նոյնպէս
ալ դուք ուրախացէք ու իմ հետս ուրախակից
եղէք :
19 Ըրդ՝ կը յուսամ Տէր Յիսուսով , որ ՚Տիմո-
թէոսը շուտով ձեզի խրկեմ , որ իմ սիրտս ալ
20 հանգչի , երբոր ձեր վիճակը գիտնամ : ՚Վնչու
որ անոր նման արտակից մէկը չունիմ , որ մտերմա-
21 բար ձեզի համար հոգ տանի : ՚Վանզի ամէնը
իրենցը կը փնտռեն , ու չէ թէ Յիսուս Քրիստո-
22 սինը : Վնայց դուք անոր փորձը գիտէք , ՚որ
ինչպէս որդի մը հօրը հետ՝ անոնք ինծի հետ ծառա-
23 յութիւն ըրաւ աւետարանին մէջ : Աստի կը յու-
սամ անմիջապէս խրկել , շուտ մը իմ ինչպէս ըլլալիքս
24 տառապածիս պէս : ՚Վնայց վստահութիւն ունիմ

ՃՃ բ Կոր . գ . 5 : Եբր . ժգ . 21 :
ՃՄ ա Կոր . ժ . 10 : ա Պետ . գ . 9 :
Ճ Հռով . ժգ . 1 :
Մ Ա՛ստ . ե . 45 : Եփես . ե . 1 :
Ն ա Պետ . բ . 12 :
Շ բ Օր . լբ . 5 :
Ո Ա՛ստ . ե . 14 , 16 : Եփես . ե . 8 :
Չ բ Կոր . ա . 14 : ա Թես . բ . 19 :
Պ Գաղ . բ . 2 : բ Թես . գ . 5 :
Ջ բ Տիմ . գ . 6 :
Ռ Հռով . ժե . 16 :
Ս բ Կոր . է . 4 : Կող . ա . 24 :
Վ Հռով . ժգ . 21 : աՓիլ . գ . 2 :
Տ Սաղ . ծե . 13 :
Ր ա Կոր . ժ . 24 , 33 : ժգ . 5 :
բ Տիմ . գ . 9 , 16 :
Ց ա Կոր . գ . 17 : ա Տիմ . ա . 2 : բ Տիմ . ա . 2 :
Ւ ԳԼ . ա . 25 : Փիլիմ . 22 :

Տէրոջմով՝ որ ես ալ քիչ մ՚առնէն պիտի գամ։
25 Միայն թէ հարկաւոր սեպեցի Եպաֆրոդիտոս իմ եղբայրս և գործակիցս ու զինուորակիցս՝ ձեր խրկածը ու իմ պիտոյիցս
26 ծառայողը։ Վասնզի ինքն ալ շատ փափաք ունէր ձեր ամէնն ալ տեսնելու. ու կը տրտմէր,
27 որ դուք լսած էիք թէ ինքը հիւանդացաւ։ Եւ հիւրաբեր ինքը հիւանդացաւ մահուան մօտ, բայց Աստուած ողորմեցաւ անոր. ոչ թէ միայնակ անոր՝ հապա ինծի ալ, որ տրտմութեան վրայ տրտմութիւն չունենամ։
28 Անոր համար աւելի փութով խրկեցի որ դուք զանիկայ տեսնելով նորէն ուրախ
29 ըլլաք. ու ես առանց տրտմութեան ըլլամ։ Ուրեմն ընդունեցէք անիկայ Տէրոջմով ամէն ուրախութեամբ, ու անանկներուն պատուականներու-
30 կարգը բռնեցէք. Վասնզի Քրիստոսի գործին համար մինչև մահուան մօտեցաւ՝ իր կեանքը վտանգի մէջ ձգելով, ձեր ինծի ծառայելու պակասութիւնը ինքը լեցնէ։

ԳԼ. Գ

1 Առաքեալը կը պատուիրէ որ հետու կենան թլփատութիւն քարոզող սուտ վարդապետներէն, 4 յուշընելով թէ ինքը անոնցմէ աւելի իրաւունք ունէր օրէնքին արդարութեամբը պարծենալու, 7 բայց սակայն ինքը միտաս և ապաւէնութիւն կը համարի ան, որ Քրիստոսը ու անոր արդարութիւնը շահի. 12 այսու ամենայնիւ կը խոստովանի իր անկատարութիւնը. 15 կը յորդորէ զանոնք իրեն պէս խորհելու, 17 իրեն նմանող ըլլալու, 18 և մարմնաւոր քրիստոնեաներուն չար ճամբաներէն հետու մնալու։

1 Ապատի իմ եղբայրնե՛ր՝ ուրախ եղէք Տէրոջմով. նոյն բաները ձեզի գրելը ինծի ձանձրութիւն

ֆ ԳԼ. դ. 18։
ա Փիլիմ. 2։
բ Կող. բ. 23։
գ բ Կոր. ԺԱ. 9։ ԳԼ. դ. 18։
դ ԳԼ. ա. 3։
ե ա Կոր. Ժզ. 18։ ա Թես. ե. 12։ ա Տիմ. ե. 17։
զ ա Կոր. Ժզ. 17։ ԳԼ. դ. 10։
է բ Կոր. Ժզ. 11։ ԳԼ. դ. 4։ ա Թես. ե. 16։

2 չէ, ու ձեզի ապահովութիւն է։ ԲՕդուշացէք
շուներէն. Ագուշացէք չար մշակներէն, Տզու-
3 շացէք կրճատութենէն։ Եվասն որ թլփատու-
թիւնը մենք ենք, որ Հոգիով Աստուած կը պաշ-
տենք, Ե ու կը պարծենանք Քրիստոս Յիսուսով,
4 և մարմինի վրայ չէ պարծանքնիս։ Զթէպէտ ես
ալ Նոյն վստահութիւնը ունիմ մարմինի վրայ.
Թէ որ ուրիշ մէկը կը կարծէ թէ վստահութիւն
5 ունի մարմինի վրայ, ալ աւելի ես. Ը Ութ օրուան
թլփատուած, Թ Իսրայէլի ազգէն, Ի Բենիամինի
ցեղէն, Ժ Եբրայեցի Եբրայեցիներէ, Ի օրէնքին
6 նայելով փարիսեցի. Ի Կախանձաւոր ըլլալու կող-
մանէ Եկեղեցին կը հալածէի, Ո օրէնքին արդա-
7 րութեանը կողմանէ Յանապատ էի։ Զայլ ինչ
որ ինծի շահ էր, անիկայ Քրիստոսի համար վնաս
8 սեպեցի։ Նե իրաւ բոլոր բաներն ալ վնաս կը
սեպեմ Ս իմ Տէրոջս Քրիստոս Յիսուսի գերազանց
գիտութեանը համար. որուն համար ամէն բաներն
զոհուեցայ, և աղտեղութիւն կը սեպեմ, որ
9 Քրիստոսը շահիմ, Ու իր մէջը գտնուիմ. Ո չէ
թէ իմ արդարութիւնս ունենամ որ օրէնքէն է,
Ո հապա Քրիստոսի հաւատքովը եղած արդարու-
10 թիւնը՝ որ Աստուծմէ է հաւատքով. Ո՛անշնա-
լու անիկայ՝ և անոր յարութեանը զօրութիւնը՝

Բ Ե՝ Ծղ. 10։ Գազ. Ե. 15։
Գ Կոր. Ժա. 13։
Հռով. Բ. 28։ Գազ. Ե. 2։
Բ Օր. Ժ. 16։ Ղ. 6։ Եբեմ. Գ. 4։ Հռով. Բ. 29։ Դ. 11։ 12։ Կող. Բ. 11։
Ցօհ. Դ. 23. 24։ Հռով. Է. 6։ Գազ. Գ. 14։
Բ Կոր. Ժա. 18. 21։
Ծն. Ժէ. 12։
Բ Կոր. Ժա. 22։
Հռով. Ժա. 1։
Ը Կոր. Ժա. 22։

Թ Գոր. Իգ. 6։ Իգ. 4. 5։
Ժ Գոր. Իբ. 3։ Գազ. Ա. 13. 14։
Ի Գոր. Բ. 8։ Թ. 1։
Ո Հռով. Ժ. 5։
Ն Ղև. Ա. 6։
Ո Մատ. Ժգ. 44։
Ս Ե՝ Ծղ. 11։ Եբեմ. Թ. 23. 24։ Ցօհ. Ժէ. 3։ Ա Կոր. Բ. 2։ Կող. Բ. 2։
Հռով. Ժ. 3. 5։
Հռով. Ա. 17։ Գ. 21. 22։ Թ. 30։ Ժ. 3. 6։ Գազ. Բ. 16։

Ե ու անոր չարչարանքներուն հաղորդ ըլլալը , անոր
11 մահուան կերպարանքը առնելով . Ա Ուր ըլլայ
12 թէ մեռելներուն յարութիւնը չկայ : Ուր չէ՞ թէ Ես ՚արդէն առեր եմ , Ա կամ արդէն կատարեալ եղեր եմ , հապա ետևէ ինկած եմ որ բռնեմ ձգտածովը , որուն համար ալ բռնուեցայ Ք-
13 րիստոս Յիսուսէն : Ա՛ղբայրնե՛ր՝ Ես չեմ սեպեր որ բռներ եմ . բայց մէկ բան մը կայ , Ո՚ր ետևի եղածներուն մոռցած եմ , Ե ու առջևի եղածներուն
14 կը դիմեմ . ՚Նպատակը դիտելով՝ Ք՚րիստոս Յիսուսով եղած ՚Աստուծոյ վերին կոչմանը մրցա-
15 նակին կը վազեմ : Ա՚ետի մենք ամէնքս՝ Որ կատարեալ ենք , ՚այսկայ խորհինք , և թէ որ բան մը ուրիշ կերպով խորհելու ըլլաք , անիկայ ալ
16 Ա՚ստուած ձեզի պիտի յայտնէ : Ա՚յլայն թէ ի՚նչ ապրիճանի որ հասեր ենք՝ Ո՚նոյն կանոնին համեմատ քալենք , Ո՚նոյն խորհուրդը ունենանք : ՚Ա՚ծի-
17 նամնող եղէք՝ Ե՚ղբայրնե՛ր , ու նայեցէ՛ք անոնց որ այնպէս կը քալեն , Ի՚նպէս որ մեզ Ձեզի օրինակ
18 ունիք : Ա՚նշուշ որ շատերը կը քալեն , որոնց հաճար շատ անգամ ձեզի կ՚ըսէի , և հիմա լալով ալ կը զգուշեմ , այսինքն ՚Ք՚րիստոսի խաչին թշնա-
19 միներուն համար . ՚Ո՚ր անոնց վերջը կորուստ է .

ն Հռով . գ . 3 , 4 , 5 ։ բ . 17 ։ բ Կոր . դ . 10 , 11 ։ բ Տիմ . բ . 11 , 12 ։ ա Պետ . գ . 13 ։
ղ Գոր . իգ . 7 ։
ո ա Տիմ . գ . 12 ։
ղ Եբր . ժբ . 23 ։
ոդ Սաղ . խե . 10 ։ Ղու . թ . 62 ։ բ Կոր . ե . 16 ։
ճ ա Կոր . թ . 24 , 26 ։ Եբր . գ . 1 ։
ոթ բ Տիմ . դ . 7 , 8 ։ Եբր . ժբ . 1 ։
ոե Եբր . գ . 1 ։
ճ ա Կոր . բ . 6 ։ ժդ . 20 ։
ոզ Գաղ . ե . 10 ։
ը Գաղ . գ . 16 ։
ոէ Հռով . ժբ . 16 ։ ժե . 5 ։ Գղ . բ . 2 ։
ոը ա Կոր . դ . 16 ։ ժա . 1 ։ Գղ . դ . 9 ։ ա Թես . ա . 6 ։
ոի ա Պետ . ե . 3 ։
ո Գաղ . ա . 7 ։ բ . 21 ։ գ . 13 ։ Գղ . ա . 15 , 17 ։
ոժ բ Կոր . ժա . 15 ։ բ Պետ . բ . 1 ։

Ֆորոնց աստուածը՝ իրենց որովայնն է, ու անոնց փառքը՝ իրենց ամօթին է. Ֆորոնք միայն երկրաւոր
20 բաներըը կը մտածեն։ Ֆ[Ա]յլ մեր *քաղաքակա-
նութիւնը երկինքն է, ուսկից Ե Փրկիչը կը սպասենք՝ Տէր Յիսուս Քրիստոսը. Ղ Ո՛ր պիտի նո-
21 րոգէ մեր խոնարհ մարմինը՝ իր Ե փառաւոր մարմինին կերպարանակից ըլլալու, ան զօրութիւնով՝ որ կարող է ը ամէնը իր տակը ՀնազանդեցընելուՀ։

ԳԼ. Գ

1 Ա՛ռանաւոր խրատներէն եաև՝ 4 բնդհանուր յորդորանքներ կ՚ընէ, 10 ցուցընելով թէ ի՛նչպէս ինքը ուրախացաւ անոնց առաստաբարութեանը վրայ որ ցուցուցին իրեն՝ իր բանտարկուած ատենը, ո՛չ այնքան իր պիտոյքը լեցընելնուն համար, հապա անոնց մէջը եղած Աստուծոյ շնորհքին համար. 19 և այսպէս իր թուղթը կը վերջացընէ ազօթքով և բարեւներով։

1 Ա՛ասաի իմ սիրելի ՙու բաղձալի եղբայրներս՝ Ե իմ ուրախութիւնս ու պսակս, Ֆասանկ հաստատո՛ւն կեցէք Տէրոջմով՝ սի՛րելիներս։

2 Ե՛ւոդիային կ՚աղաչեմ, ու Սինտիքէին կ՚աղաչեմ՝ Ե որ մի և նոյն խորհուրդը ունենան Տէ-
3 րոջմով։ Ի՛րաւ քեզի ալ կ՚աղաչեմ՝ իմ հաւատարիմ ընկերս, դո՛ւն ալ օգնական եղիր անոնց, Ե որոնք իմ հետս աշխատեցան աւետարանին մէջ Ակղեմեսին և իմ ուրիշ գործակիցներուս հետ, ՙորոնց անուններըը կեանց գրքին

Ֆ Հռով. ժգ. 18։ ա Տիմ. գ. 5։ Տիտ. ա. 11։
ՙ Ովս. գ. 7։ բ Կոր. ժա. 12։ Գաղ. գ. 13։
Ֆ Հռով. բ. 5։
Ե Եփես. բ. 6, 19։ Կող. գ. 1, 3։
Ը Կա՛մ կենցաղավարութիւնը
Ղ Գոր. ա. 11։
ՙ ա Կոր. ա. 7։ ա Թես. ա. 10։ Տիտ. բ. 13։
Ղ ա Կոր. ժե. 43, 48, 49։ Կող. գ. 4։ ա Ցօհ. գ. 2։
Ե Եփես. ա. 19։
Ը ա Կոր. ժե. 26, 27։
ՙ Գղ. ա. 8։
Ե բ Կոր. ա. 14։ Գղ. բ. 16։ ա Թես. բ. 19, 20։
Ֆ Գղ. ա. 27։
Ֆ Գղ. բ. 2։ դ. 16։
Ե Հռով. ժգ. 3։ Գղ. ա. 27։
Ղ Եզ. լբ. 32։ Սաղ. կժ. 28։ Դան. ժբ. 1։ Ղու. ժ. 20։ Ցայտ. գ. 5։ ժգ. 8։ ի. 12։ իա. 27։

4 մէջն է։ Ե Ուրախ եղիր Տէրոջմով ամէն առեն.
5 դարձեալ կ'ըսեմ՝ ուրախ եղիր։ Ձեր քաղցրու-
թիւնը ամէն մարդոց թող յայտնի ըլլայ. Ը Տէրը
6 մօտ է։ Ը Ոեւէ մը համար հոգ մի՛ ընէք. հապա
ամէն բանի մէջ աղօթքով ու աղաչանքով, գո-
հութիւնով մեկուղ ձեր խնդրուածքը Աստուծոյ
7 յայտնի ըլլայ։ Ժ Ու Աստուծոյ խաղաղութիւնը
որ ամէն միտքէ վեր է, ձեր սիրտերը ու միտքերը
8 Քրիստոս Յիսուսով պիտի պահպանէ։ Ա Յա-
հետև ո՛ղբայրնե՛ր՝ ինչ որ ճշմարտութիւնով է,
ինչ որ պարկեշտութիւնով, ինչ որ արդարու-
թիւնով, ինչ որ մաքրութիւնով, ինչ որ սիրով,
է ինչ որ բարի համբաւով, ինչ առաքինութիւն
և ինչ գովութիւն որ կայ, ան բաներ՛ը խորհե-
9 ցէ՛ք։ Ե Ինչ որ սորվեցաք ու առիք՝ և լսեցիք ու
տեսաք իմ վրաս, ան ըրէ՛ք. Ի և խաղաղութեան
Աստուածը ձեր հետը պիտի ըլլայ։
10 Ի Մեծապէս ուրախացայ Տէրոջմով, Ժ որ իմ վրաս
ունեցած հոգերնիդ հիմա նորոգուեցաւ. ինչպէս
որ կը հոգայիք ալ. միայն թէ պատեհութիւն
11 չունէիք։ Ձի թէ կարօտութեան համար կ'ը-
սեմ. Լ ինչու որ ես սորվեցայ գոհ ըլլալ իմ դրու-
12 նուած վիճակիս մէջ։ Ի Գիտեմ չքաւորութիւն
քաշելը. գիտեմ շատը ունենալը. ամէն բանի մէջ
ամէն կերպով աղէկ սորվեր եմ թէ կշտանալը,
թէ անօթենալը, թէ շատ ունենալը, և թէ պակ-

Ի Հռով. ժբ. 12։ Գղ. գ. 1։ ա Թես. և. 16։ ա Պետ. գ. 13։
Ը Երր. ժ. 25։ Յակ. և. 8, 9։ ա Պետ. գ. 7։ բ Պետ. գ. 8, 9։ Տես բ Թես. բ. 2։
Ր Սաղ. ծե. 22։ Առակ. ժզ. 3։ Աստ. գ. 25։ Ղու. ժբ. 22։ ա Պետ. և. 7։
Ժ Ցօհ. ժգ. 27։ Հռով. և. 1։ Կող. գ. 15։
Լ ա Թես. և. 22։
Խ Գղ. գ. 17։
Ծ Հռով. ժե. 33։ ժգ. 20։ ա Կոր. ժգ. 33։ բ Կոր. ժգ. 11։ ա Թես. և. 23։ Երր. ժգ. 20։
Կ բ Կոր. ժա. 9։
Հ ա Տիմ. գ. 6, 8։
Ձ ա Կոր. դ. 11։ բ Կոր. գ. 10։ ժա. 27։

13 սուրհանդակ քաշելը : ג Ամէն բանի կարող եմ * ա-
14 նով՝ որ զիս զօրացուց : Սակայն աղէկ ըրիք , ո՛ր
15 իմ նեղութեանս մէջ ինծի հաղորդ եղաք : Գիտէք
ալ դիտէք Փիլիպպեցիներ , որ աւետարանին
սկիզբը երբոր ես Մակեդոնիայէն ելայ , ד ոչ մէկ եկե-
ղեցի մըն ալ հետս հաղորդութիւն չբռնաւ տալու և
16 առնելու կողմէ , հապա միայնակ դուք . ה որ Թեսա-
ղոնիկէի մէջ ալ մէկ երկու անգամ ինծի պէտք ե-
17 ղածը խրկեցիք : Ո՛չ թէ ես տուրք կը փնտռեմ ,
ո՛ հապա պտուղ կը փնտռեմ՝ որ ձեր հաշիւին վրայ
18 աւելնայ : Սակայն ես ամէն բան առած եմ , ու ա-
ռատօրէն ունիմ . ո լցուած եմ՝ Եպափրոդիտոսին
ձեռքովը ձեր խրկածներէդ ընդունելով , ז որ անուշ
հոտ մըն է՝ ը ընդունելի պատարագ՝ Աստուծոյ հա-
19 ճելի : ט Եւ իմ Աստուածս ձեր ամէն պիտոյքը
պիտի լեցընէ ը իր ճոխութեանը չափովը՝ փառքով ,
20 Քրիստոս Յիսուսի ձեռքովը : י Ա՛ստ Աստուծոյ
ու մեր Հօրը փառք յաւիտեանս յաւիտենից .
ամէն :
21 Ողջո՛ւյն ըրէք բոլոր սուրբերուն՝ Քրիստոս Յի-
22 սուսով : ל Ձեզի բարեւ կ'ընեն իմ հետս եղող
23 եղբայրները : Ձեզի բարեւ կ'ընեն բոլոր սուրբե-
րը , מ մանաւանդ անոնք՝ որ կայսրին տունէն են :
24 נ Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամենուն
հետը ըլլայ . ամէն :

ג Ցօհ . ժե . 5 ։ բ Կոր . ժբ . 9 ։
* Ո՛ռանց՝ Քրիստոսով՝
ד Գլ . ա . 7 ։
ե բ Կոր . ժա . 8 , 9 ։
ո Հռով . ժե . 28 ։ Տիտ . գ . 14 ։
ז Գլ . բ . 25 ։
է Եբր . ժգ . 16 ։
ը բ Կոր . թ . 12 ։
ս Սաղ . խգ . 1 ։ բ Կոր . թ . 8 ։
ի Եփես . ա . 7 ։ գ . 16 ։
ժ Հռով . ժգ . 27 ։ Գաղ . ա . 5 ։
լ Գաղ . ա . 2 ։
խ Գլ . ա . 13 ։
ծ Հռով . ժգ . 24 ։

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԴԱՐԵԼՈՅՆ
ԸՆ ԿՈՂՈՍԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ընաբեալը իր բարեբը տալէն ետև՝ կը գոհանայ Աստուծմէ Կողոսացի քրիստոնէից հաւատքին համար . 7 կը հաստատէ Եպափրասի վարդապետութիւնը . 9 Նաև ազօթք կ'ընէ որ անոնք չնորհօք աճին . 14 կը նկարագրէ Ճշմարիտ Քրիստոսը . 21 կը քաջալերէ զանոնք՝ Ցիսուս Քրիստոսը ընդունելու , և կը յիշեցնէ իր պաշտօնը :

1 Պօղոս՝ ա-Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը Աստու-
2 ծոյ կամքովը , և Տիմոթէոս եղբայրը , Կողո-
սայի մէջ եղող սուրբ բ ու հաւատացեալ եղբայր-
3 ներուն Քրիստոսով . ֊ Շնորհք և խաղաղութիւն
ձեզի Աստուծմէ մեր ՛Հօրմէն՝ * և Տէր Յիսուս
Քրիստոսէն" :

դ Միշտ աստն ձեզի համար աղօթք ընելով՝ կը
գոհանանք Աստուծմէ ու մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
4 տոսին ՛Հօրմէն , ե լսելով ձեր հաւատքը՝ որ Քրիս-
տոս Յիսուսի վրայ , և ան սէրը՝ որ բոլոր սուր-
5 բերուն վրայ ունիք . Ըն յոյսին համար ե որ ե-
կինքը կը պահուի ձեզի , որուն վրայով առաջուց
լսեցիք աւետարանին ճշմարտութեան խօսքովը ,
6 Որ ձեզի հասաւ , ը ինչպէս որ բոլոր աշխարհ , ը ու
պտղաբերը լլլալով կ'աճի , ինտոր ձեր մէջն ալ ,
ան օրուընէն որ դուք լսեցիք ֊ ու ճանչցաք Աստու-

ա Եփես . ա . 1 ։
բ ա Կոր . դ . 17 ։ Եփես . գ . 21 ։
գ Գաղ . ա . 3 ։
* Յունա. կ՚ունին ։
դ ա Կոր . ա . 4 ։ Եփես . ա . 16 ։ Փիլ . ա . 3 ։ դ . 6 ։
ե Հմր 9 ։ Եփես . ա . 15 ։ Փիլիմ . 5 ։
զ Եբր . զ . 10 ։
ե բ Տիմ. գ . 8 ։ ա Պետ . ա . 4 ։
ը Մատ . իդ . 14 ։ Մար . ժգ . 15 ։ Հռով . ժ . 18 ։ Հմր 23 ։
ը Մար . գ . 8 ։ ա Յով . ժե . 16 ։ Փիլ . ա . 11 ։
֊ բ Կոր . զ . 1 ։ Եփես . գ . 2 ։ Տիտ . բ . 11 ։ ա Պետ . ե . 12 ։

7 ծոյ հնորհքը ձշմարտութիւնով . Ինչպէս որ սոր-
վեցաք ի մեր սիրելի ծառայակիցէն՝ Եպափրասէն ,
Ե որ ձեզի համար հաւատարիմ պաշտօնեայ մըն է
8 Քրիստոսի . Որ ինքն ալ մեզի պատմեց ի ձեր սէ-
րը հոգիով :
9 ժ Ընոր համար մենք ալ այն օրուընէ որ լսեցինք՝
չենք դադարիր ձեզի համար աղօթք ընելէն ու
խնդրուածք մատուցանելէն , Ի որ կատարեալ ըլ-
լաք Հ անոր կամքին գիտութեամբը՝ Յ բոլոր իմաս-
10 տութիւնով ու հոգևոր հանճարով . Ղ Որ դուք
Տէրոջը աժանի կերպով քալէք Ճ ամէն բանի մէջ
ձեզ հաճեցընելով , Մ ամէն բարի գործքերու
մէջ պտղաբեր ըլլալով , ու աճեցուն Աստուծոյ
11 գիտութիւնով . Յ Ամէն ուժով ուժովցած՝ իր
փառաւոր զօրութեանը չափովը՝ Ն բոլոր համբե-
րութեան ու երկայնմտութեան՝ Շ ուրախութեամբ .
12 ո Գոհանալով Հօր Աստուծոյն , որ մեզ լոյսի
մէջ բնակող Շ սուրբերուն վիճակին մասնակից ըլ-
13 լալու արժանացուց . Ղ Որ մեզ ազատեց խաւարին
իշխանութենէն , Չ ու իր սիրելի Որդւոյն թա-
14 գաւորութեանը փոխադրեց , Ո Որ անով մենք
փրկութիւն ունինք իր արիւնովը , այսինքն մեղաց
15 թողութիւն . Ո Որ ինքը անտեսանելի Աստուծոյ
պատկերն է՝ Ա բոլոր ստեղծուածներուն անդրանիկ-
16 կը . Ո Ընչու որ անով ամէն բան ստեղծուեցաւ ,

ե Գլ . դ . 12 : Փիլիմ . 23 :
Շ բ Կոր . ժա . 23 : ա Տիմ . դ . 6 :
Է Հռով . ժե . 30 :
Ը Եփես . ա . 15 , 16 : Հմր 3 , 4 :
Թ ա Կոր . ա . 5 :
Ժ Հռով . ժբ . 2 : Եփես . ե . 10 , 17 :
Ի Եփես . ա . 8 :
Լ Եփես . գ . 1 : Փիլ . ա . 27 :
ա Թես . բ . 12 :
խ ա Թես . գ . 1 :
ծ Ցօհ . ժե . 16 : բ Կոր . թ .
8 : Փիլ . ա . 11 : Տիտ . գ .
1 : Եբր . ժգ . 21 :
կ Եփես . գ . 16 : է . 10 :
հ Եփես . գ . 2 :
Ձ Գործ . ե . 41 : Հռով . ե . 3 :
Ճ Եփես . ե . 20 : Գլ . գ . 15 :
Մ Գործ . իզ . 18 : Եփես . ա . 11 :
Յ Եփես . է . 12 : Եբր . բ . 14 :
ա Պետ . բ . 9 :
Ն ա Թես . բ . 12 : բ Պետ . ա . 11 :
Շ Եփես . ա . 7 :
ո բ Կոր . գ . 4 : Եբր . ա . 3 :
Ո Յայտ . գ . 14 :
Ա Ցօհ . ա . 3 : ա Կոր . բ . 6 :
Եփես . գ . 9 : Եբր . ա . 2 :

ինչ որ երկինքը ու ինչ որ երկրի վրայ , անոնք որ կ'երևնան՝ և անոնք որ չեն երևնար , թէ աթոռները՝ ր թէ տէրութիւնները՝ թէ պետութիւնները՝ թէ իշխանութիւնները . ց բոլոր բանները անով՝ ու անոր համար ստեղծուեցաւ .
17 *ու անիկայ ամէն բաներէն առաջ է , և ամէն*
18 *բան անով հաստատ կը կենայ . ֊ Ու անիկայ է մարմինին՝ այսինքն եկեղեցիին գլուխը . որ ինքը սկիզբն է՝ ֊ մեռելներէն անդրանիկը , որ*
19 *ինքը ըլլայ ամէն բանի մէջ նախապատիւ . Ինչու որ ֊ այդը հաճեցաւ որ ֊ Աստուածութեան բոլոր*
20 *լեցունութիւնը անոր մէջը բնակի . Ու անով ֊ ամէնը — հաշտեցընէ իրեն հետ , ֊ խաղաղութիւն ընելով անոր խաչին վրայ թափած արիւնովը , թէ երկրի վրայ և թէ երկինքի մէջ եղողները :*
21 *Ու ձեզ ալ՝ ֊ որ առեն մը օտարացած էիք , ֏ ու չար գործքերով թշնամիներ էիր խորհուրդնե-*
22 *րովը , ֏ ֊ իմա հաշտեցուց բուն իր մարմինովը՝ մահուամբ , ը որ ձեզ անոր դիմացը սուրբ ու ամբիծ*
23 *և անարատ կացնեցընէ . ֏ Թէ որ կենաք հաւատքին մէջ հիմնուած՝ ու հաստատ՝ ըև առանց խախտելու աւետարանին յոյսէն՝ որ լսեցիք , ֏ որ երկինքին տակը եղած բոլոր ստեղծուածներուն ֊ քա-*

ր Հռով . բ . 38 ։ Եփես . ա . 21 ։ ԳԼ . բ . 10 , 15 ։ ա Պետ . գ . 22 ։
ց Հռով . ժա . 36 ։ Եբր . բ . 10 ։
— Ցօհ . ա . 1 , 3 ։ ժէ . 5 ։ ա Կոր . բ . 6 ։
֊ Եփես . ա . 10 , 22 ։ գ . 15 ։ է . 23 ։ ա Կոր . ժա . 3 ։
֊ Գոր . իզ . 23 ։ ա Կոր . ժէ . 20 , 23 ։ Ցայտ . ա . 5 ։
ը Ցօհ . ա . 16 ։ գ . 34 ։ ԳԼ . բ . 9 ։ գ . 11 ։
֏ Եփես . ա . 10 ։
— բ Կոր . է . 18 ։
֏ Եփես . բ . 14 , 15 , 16 ։
֊ Եփես . բ . 1 , 2 , 12 , 19 ։ գ . 18 ։
֏ Տիտ . ա . 15 , 16 ։
֏ Եփես . բ . 15 , 16 ։
ը Ղու . ա . 75 ։ Եփես . ա . 4 ։ է . 27 ։ ա Թես . գ . 7 ։ Տիտ . բ . 14 ։ Ցուդ . 24 ։
֏ Եփես . գ . 17 ։ ԳԼ . բ . 7 ։
ը Ցօհ . ժէ . 6 ։
֏ Հմր 6 ։
֊ Հռով . ժ . 18 ։

բոզուհեայս , Էորուն ևս Պօղոս սպասաւոր եղայ :
24 *ԵՒ Հիմա ուրախ եմ՝ իմ Ի ձեզի համար Ի տալով չար-*
չարանքներուս վրայ , Ի ու Ի Քրիստոսի Ի տալիք նե-
ղութիւններուն պակասութիւնը իմ մարմինիս մէ-
ջը կը լեցընեմ՝ Ի անոր մարմինին համար , որ եկե-
25 *ղեցին է . Որուն ևս սպասաւոր եղայ Ի Աստուծոյ*
տնտեսութիւնովը՝ որ ինծի տրուեցաւ ձեզի համար՝
26 *Աստուծոյ խօսքը լման քարոզելու , Ն Այն խորհուր-*
դը՝ որ ծածկուած էր ամէն դարերէն ու ազգերէն
հետէ , Ը ու հիմա իր սուրբերուն յայտնուեցաւ .
27 *Ց Որոնց ուզեց Աստուած գիտցընել , Ղ թէ ի՛նչ է*
այս խորհուրդիս փառաւոր Ճոխութիւնը հեթա-
նոսներուն մէջ . որ այն Քրիստոս է ձեր մէջը՝
28 *Յ փառացյ յոյսը . Որ անիկայ մենք կը քարոզենք ,*
Ն ու ամէն մարդ կը խրատենք , և կը սորվեցընենք
ամէն մարդ բոլոր իմաստութիւնով , Ո որ ամէն
մարդ կատարեալ կեցընենք Քրիստոս Յիսուսով .
29 *Շ Որուն համար ևս ալ կ՚աշխատիմ՝ Ջ ըանք ընելով*
Ո իր ներգործութեամբը համեմատ՝ որ զօրութիւ-
նով իմ մէջս ՚ի գործ կը դրուի :

Է Գոր . ա . 17 ։ բ Կոր . գ . 6 ։ դ . 1 ։ ե . 18 ։ Եփես . գ . 7 ։ Հմր 25 ։ ա Տիմ . բ . 7 ։
Ը Հռով . ե . 3 ։ բ Կոր . է . 4 ։
Թ Եփես . գ . 1 , 13 ։
Ժ բ Կոր . ա . 5 , 6 ։ Փիլ . գ . 10 ։ բ Տիմ . ա . 8 ։ բ . 10 ։
Ի Եփես . ա . 23 ։
Լ ա Կոր . թ . 17 ։ Գաղ . բ . 7 ։ Եփես . գ . 2 ։ Հմր 23 ։
Խ Հռով . ժգ . 25 ։ ա Կոր . բ . 7 ։ Եփես . գ . 9 ։
Ծ Աստ . ժգ . 11 ։ բ Տիմ . ա . 10 ։
Կ բ Կոր . բ . 14 ։
Հ Հռով . թ . 23 ։ Եփես . ա . 7 ։ գ . 8 ։
Յ ա Տիմ . ա . 1 ։
Ն Գոր . ի . 20 , 27 , 31 ։
Շ բ Կոր . ժա . 2 ։ Եփես . ե . 27 ։ Հմր 22 ։
Ո ա Կոր . ժե . 10 ։
Չ Գլ . բ . 1 ։
Պ Եփես . ա . 19 ։ գ . 7 , 20 ։

ԳԼ . Ը

1 *Դարձեալ կը յորդորէ զանոնք Քրիստոսի հաւատքին մէջ*
հաստատ կենալ . 8 կը զգուշացընէ հեթանոսական փիլիսո-
փայութենէ և փուճ աւանդութիւններէ , 18 հրեշտակաց
կրօնքէն , 20 և օրինական ծէսերէն , որոնք Քրիստոսով վեր-
ջացած են :

1 Վ Բանդի կ՚ուզեմ որ դիտնաք՝ թէ ինչպէս մեծ
անձկութիւն ունիմ ձեզի համար ու Լաւտիկեացւոց համար, ու ամէն անոնց համար՝ որ իմ ե-
2 րեսս մարմինով չեն տեսեր. Բ Որ անոնց սիրտերը միխիթարուին՝ † սիրով միացած, ու
կատարեալ իմացողութեան բոլոր ճոխութեան-
նը հասնին, այսինքն † Հօր Աստուծոյ և
3 Վ Քրիստոսի խորհուրդին գիտութեանը. Բ Որուն
մէջը իմաստութեան ու գիտութեան բոլոր գան-
4 ձերը պահուած են: Այս այս կ՚ըսեմ, Հոր չըլլայ
թէ մէկը հրապուրական խօսքերով ձեզ մոլորցնէ:
5 Բ Որ թէպէտ մարմնով հեռու եմ, բայց հոգւով
ձեզի հետ եմ, և Ը կ՚ուրախանամ երբոր ձեր բա-
րեկարգութիւնը կը տեսնեմ, Բու ձեր հաւատքին
6 հաստատութիւնը Վ Քրիստոսի վրայ: Բ Ասոր ինչ-
պէս որ ընդունեցիք Վ Քրիստոս Յիսուս Տէրը՝ ա-
7 նո՛վ քալեցէք, Բ Արմատ կապած՝ ու անոր վրայ
շինուած՝ և հաւատքին մէջ հաստատուած՝ ինչպէս
որ սորվեցաք, և անոր մէջը աճեցէք դոհութիւ-
8 նով: Ն Զգուշացէք՝ չըլլայ որ մէկը ձեզ կողոպ-
տէ փիլիսոփայութիւնով ու փուճ խաբէութիւ-
նով, Բ որ մարդոց աւանդութեան պէս է՝ ե-
աշխարհիս սկզբունքներուն պէս, և չէ թէ Վ Քրիս-
9 տոսի վարդապետութեանը պէս. Բ Վնչու որ անոր
մէջը կը բնակի Աստուածութեան բոլոր լեցուն-

ա Գլ. ա. 29 ։ Փիլ. ա. 30 ։ ա Թես. բ. 2 ։
բ բ Կոր. ա. 6 ։
գ Գլ. գ. 14 ։
դ Փիլ. գ. 8 ։ Գլ. ա. 9 ։
ե ա Կոր. ա. 24 ։ բ. 6, 7 ։ Եփես. ա. 8 ։ Գլ. ա. 9 ։
զ Հռով. ժգ. 18 ։ բ Կոր. ժա. 13 ։ Եփես. գ. 14 ։ ե. 6 ։ Հմր 8, 18 ։
է ա Կոր. ե. 3 ։ ա Թես. բ. 17 ։
ը ա Կոր. ժգ. 40 ։
թ ա Պետ. ե. 9 ։
ժ ա Թես. դ. 1 ։ Ցուդ. 3 ։
ի Եփես. բ. 21, 22 ։ գ. 17 ։ Գլ. ա. 23 ։
լ Երեմ. խթ. 8 ։ Հռով. ժգ. 17 ։ Եփես. ե. 6 ։ Հմր 18 ։ Երբ. ժգ. 9 ։
խ Ա՛ստ. ժե. 2 ։ Գաղ. ա. 14 ։ Հմր 22 ։
ծ Գաղ. գ. 3, 9 ։ Հմր 20 ։
կ Ցօհ. ա. 14 ։ Գլ. ա. 19 ։

10 Թիւնը՝ մարմնապէս։ Հայր դուք ալ անով լցուած
էք. Յոր ինքը գլուխ է ըրոլոր իշխանու-
11 թեան ու պետութեան. Որ անով դուք անձե-
ռադրծ թլփատութիւնով թլփատուեցաք՝
Յ մեղաց մարմինը մերկանալով Քրիստոսի թլփա-
12 տութիւնովը. Յ Ջնաղուելով անոր հետ մկրտու-
թիւնով, Ընդոր նաև անոր հետ յարութիւն ա-
րիք Ընաւոնոյ զօրութեանը հաւատալով. Որ
13 ինքը զանիկայ մեռելներէն յարուց։ Ու ձեզ՝ որ
ատեն մը յանցանքներու մէջ ու ձեր մարմինին ան-
թլփատութեանը մէջ մեռած էիք, կենդանացուց
անոր հետը. Մեր ամէն յանցանքները ներմց մեզի,
14 Ու հրամաններով Եղած մեզի հակառակ եղող
ձեռագիրը՝ որ մեզի դէմ կը կենար, Ջնջեց, գա-
նիկայ մէջ առեղն վերցուց՝ ու խաչափայտին վրայ
15 գամեց. Ու Իշխանութիւնները ու պետութիւն-
ները Մերկացուց, ու յայտնապէս խայտառակեց՝
յաղթելով անոնց * անով։
16 Ուստի ալ մէկը թող չդատէ ձեզ Ուտելու
կամ խմելու՝ Կամ տօներու՝ կամ ամսագլուխնե-
17 րու՝ կամ շաբաթներու կողմանէ. Որոնք գալու
բաներուն շուքն են. բայց Քոան մարմինը Քրիս-
18 տոսինն է։ Ջըլլայ որ մէկը գըկէ ձեզ մրցանա-

Ե Ցօհ. ա. 16։
Զ Եփս. ա. 20, 21։ ա Պետ. գ. 22։
Է Գլ. ա. 16։
Ը Օր. ժ. 16։ Լ. 6։ Երեմ. գ. 4։ Հռով. բ. 29։ Փիլ. գ. 3։
Թ Հռով. գ. 6։ Եփս. գ. 22։ Գլ. գ. 8, 9։
Ժ Հռով. գ. 4։
ԺԱ Գլ. գ. 1։
ԺԲ Եփս. ա. 19։ գ. 7։
ԺԳ Գոր. բ. 24։
ԺԴ Եփս. բ. 1, 5, 6, 11։
ԺԵ Եփս. բ. 14—16։
ԺԶ Եփս. գ. 12։
ԺԷ Ծն. գ. 15։ Սաղ. կը. 18։ Եա. ծգ. 12։ Մատ. ժբ. 29։ Ղս. ժ. 18։ ժա. 22։ Ցօհ. ժբ. 31։ ժգ. 11։ Եփս. դ. 8։ Երր. բ. 14։
* Կամ իր անձով։
ԺԸ Հռով. ժգ. 3, 10, 12։
ԺԹ Հռով. ժգ. 2, 17։ ա Կոր. բ. 8։
Ի Հռով. ժգ. 5։ Գաղ. գ. 10։
ԻԱ Երր. բ. 5։ թ. 9։ ժ. 1։
ԻԲ Հմր 4։

կէն . որ ուզէ խոնարհութիւնով ու հրեշտակներու կրօնքով ՝ չտեսած բաներուն միջամուխ ըլլալ , իր մարմինին միտքովը փուճ տեղը հպարտանալով .
19 Եւ չբռնէ ‡ Գլուխը՝ ուսկից որ բոլոր մարմինը յօդուածներով ու խազերով հաղորդուած ու մի-
20 տեղ կցուած՝ Աստուծոյ աճումովը կ'աճի : Ցնծէ որ դուք Քրիստոսի հետ + ասա աշխարհիս սկզբունքներէն * մեռաք , ձալ ինչո՞ւ համար աշխարհիս մէջ կենդանի եղողներու պէս ասոնք կանոններու կը
21 ֆնազանդիք , ըսելով . ՝ Մի մօտենար , համը մի'
22 առներ , մի' դպչիր . (Որոնց ամէնը ապականութեան համար են գործածութեամբ ,) Ի մարդոց պատուիրանքներուն ու սորվեցուցածներուն համա-
23 ձայն . ‡ Որոնք իմաստութեան կերպարանք մը ունին ՝ ինքնակամ կրօնքով , ու խոնարհութիւնով , և մարմինին չխնայելով , Բայց չէ թէ պատիւ մը ապծանէ են , հապա մարմինը յագեցընելու ի ծառայեն :

ԳԼ . Գ

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ ո՛ւր փնտռելու ենք զՔրիստոս . 5 կը յորդորէ երկրաւոր անդամներըը ապաննել , 10 հին մարդը վռայէ հանել , և Քրիստոսը հագնիլ . 12 սիրոյ՝ խոնարհութեան և ուրիշ պարտաւորութեանց վրայով խրատ կու տայ :

1 — Եղբա՛րդ՝ թէ որ Քրիստոսի հետ յարութիւն առիք , ուրեմն վերի բաները փնտռեցէք , Ի ուր
2 որ Քրիստոս կը նստի Աստուծոյ աջ կողմը : Վերի բաները մտածեցէք , չէ թէ աս երկրիս վրայինե-
3 րը : ‡ Ինչու որ դուք մեռաք , ՝ ու ձեր կեանքը

— Եզեկ . ժգ . 3 ։ ա Տիմ . ա . 7 ։
‡ Եփես . գ . 15 , 16 ։
+ Հմր 8 ։ Գաղ . բ . 19 ։ Եփես . բ . 15 ։
* Հռով . գ . 3 , 5 ։ է . 4 , 6 ։
‡ Գաղ . դ . 3 , 9 ։
— ա Տիմ . դ . 3 ։
Ի Ես . խթ . 13 ։ Մատ . ժե . 9 ։ Տիտ . ա . 14 ։

‡ ա Տիմ . դ . 8 ։
՝ Հմր 8 ։
— Հռով . գ . 5 ։ Եփես . բ . 6 ։ ԳԼ . բ . 12 ։
Ի Հռով . բ . 34 ։ Եփես . ա . 20 ։
‡ Հռով . գ . 2 ։ Գաղ . բ . 20 ։ ԳԼ . բ . 20 ։
՝ բ Կոր . է . 7 ։ ԳԼ . ա . 5 ։

պահուած է Յաուժոյ քովը Քրիստոսի հետ ։
4 Երբոր Քրիստոս ՚ մեր կեանքը յայտնուի, այն ատենը դուք ալ անոր հետ փառքով պիտի
յայտնուիք ։
5 Ուստի ձեր երկրաւոր անդամները՝ պոռնկութիւնը,
պղծութիւնը, ցանկութիւնը, չար ցանկութիւնը՝ ու ագահութիւնը՝
6 որ կռապաշտութիւն է. Որոնց համար Յաուժոյ բարկութիւնը
անհնազանդութեան որդւոց
7 վրայ կու գայ. Ուր ատեն մը դուք ալ անոնց մէջը
8 կը քալէիք, երբոր անոնց մէջը կ՚ապրէիք ։ Հիմա
հիմա մերկէք ձգեցէք դուք ալ ան ամէնը. բարկութիւնը, սրտմտութիւնը, չարութիւնը, հայհոյութիւնը, ան-
9 անհամեստ խօսքերը ձեր բերանէն
10 իջնեն ։ Իրարու սուտ մի՛ ըսէք. հին մարդը
իր գործքերովը ձեր վրայէն հանեցէք. Ու հագէք
ան նորը՝ գիտութիւնով նորոգուած՝ իր Ստեղ-
11 ծողին պատկերին պէս. Ուր որ Յոյն ու Հրեայ,
թլփատութիւն ու անթլփատութիւն, Բարբարոս,
Սկիւթացի, ծառայ կամ ազատ չկայ. Հապա
12 Քրիստոս է ամէնը՝ և ամէն բանի մէջ ։ Ուստի
Յաուժոյ ընտրեալ սուրբերու ու սիրելիներու

Ե ա Ցօհ. դ. 2։
Զ Ցօհ. ժա. 25 ։ ժդ. 6։
Է ա Կոր. ժե. 43 ։ Փիլ. գ. 21։
Ը Հռով. բ. 13 ։ Գաղ. ե. 24։
Թ Հռով. գ. 13։
Ժ Եփես. ե. 3։
Ի ա Թես. դ. 5։
Լ Եփես. ե. 5։
Խ Հռով. ա. 18 ։ Եփես. ե. 6։
Ցայտ. իբ. 15։
Ծ Եփես. բ. 2։
Կ Հռով. գ. 19, 20 ։ է. 5 ։ ա Կոր. գ. 11 ։ Եփես. բ. 2։
Տիտ. գ. 3։
Հ Եփես. դ. 22 ։ ապետ. բ. 1։
Երբ. ժբ. 1 ։ Ցակ. ա. 21։
Ն Եփես. դ. 29 ։ ե. 4։
Շ Ղև. ժԹ. 11 ։ Եփես. դ. 25։
Ո Եփես. դ. 22 ։ 24։
Չ Հռով. ժբ. 2։
Պ Եփես. բ. 10։
Ջ Եփես. դ. 23 ։ 24։
Ռ Հռով. ժ. 12 ։ ա Կոր. ժբ. 13 ։ Գաղ. գ. 28 ։ ե. 6 ։ Եփես. գ. 8։
Ս Եփես. ա. 23։
Վ ա Թես. ա. 4 ։ ա Պետ. ա. 2 ։ բ Պետ. ա. 10։

պէս՝ պ վրանի դ հազէք Ղեւիթը , ողորմութիւնը ,
քաղցրութիւնը , խոնարհութիւնը , հեզութիւնը ,
13 երկայնմտութիւնը , ը Իրարու հանդիւրելով և իրա-
րու ներելով՝ թէ որ մէկը մէկու մը դէմ արատ ունի
մը ունեցայ . ինչպէս որ Քրիստոս ձեզի ներեց ,
14 անանկ ալ դուք : թ Ու ասոնց ամէն բաներուն վրայ
Հսկիրը հագիր , ո որ կատարելութեան կապն է .
15 ր Ու *Քրիստոսի խաղաղութիւնը ձեր սրտերուն
մէջը թագաւորէ , ց որ դուք անոր կանչուելուցար ը մէկ
16 մարմինով . ւ ու գոհացող եղիք : Քրիստոսի խօսքը
ձեր մէջը բնակի առատապէս՝ ամէն իմաստութիւնով
իրար սորվեցընելու ու խրատելու , ւ սաղմոսներով ,
և օրհնութիւններով , ու հոգևոր երգերով , ձեր
սրտերուն մէջը շնորհքով գՅառաւած օրհնելու :
17 ֆ Ու ամէն ինչ որ կ'ընէք թէ խօսքով և թէ
գործքով , բոլորը Տէր Յիսուսին անունովը ըրէք ,
ը Յառաջոյ ու Հօրը գոհութիւն մատուցանելով
անոր ձեռքովը :
18 բ Կնի՛կներ՝ հնազանդ եղիք ձեր էրիկներուն ,
19 ւ ինչպէս որ կը վայլէ՝ Տէրոջմով : ր Էրիկնե՛ր՝
սիրեցէ՛ք ձեր կնիկները , ւ ու դառն մի՛ ըլլաք ա-
20 նոնց : ղ Մանչո՛ւկներ՝ ե ամէն բանի մէջ հնազանդ եղէք

պ Եփես . գ . 24 :
ղ Գաղ . ե . 22 : Փիլ . բ . 1 :
Եփես . գ . 2 , 32 :
ը Մատ . ժա . 25 : Եփես . գ .
2 , 32 :
ա ա Պետ . գ . 8 :
վ Ցօհ . ժգ . 34 : Հռով . ժգ .
8 : ա Կոր . ժգ : Եփես . ե . 2 :
Գլ . բ . 2 : ա Թես . գ . 9 :
ա Տիմ . ա . 5 : ա Ցօհ . գ .
23 : գ . 21 :
ո Եփես . գ . 3 :
ց Հռով . ժգ . 17 : Փիլ . գ . 7 :
* Ո՛հանէ՝ Աստուծոյ
յ ա Կոր . ե . 15 :
ը Եփես . բ . 16 , 17 : գ . 4 :
ւ Գլ . բ . 7 : Հմր 17 :
ա Կոր . ժգ . 26 : Եփես . ե . 19 :
ս Գլ . գ . 6 :
ֆ ա Կոր . ժ . 31 :
ը Հռով . ա . 8 : Եփես . ե . 20 : Գլ .
ա . 12 : բ . 7 : ա Թես . ե .
18 : Երբ . ժգ . 15 :
բ Եփես . ե . 22 : Տիտ . բ . 5 :
ա Պետ . գ . 1 :
ւ Եփես . ե . 3 :
գ Եփես . ե . 25 , 28 , 33 : ա Պետ .
գ . 7 :
է Եփես . գ . 31 :
ղ Եփես . գ . 1 :
է Եփես . ե . 24 : Տիտ . բ . 9 :

ձեր ծնողքներուն . ինչու որ ան է Տէրոջը առջևը
21 հաճելի : ը Հայրեր՝ ձեր որդիները մի՛ բարկացը-
22 նէք , որ չվհատին : ը Ծառաներ՝ ի ամէն բանի
մէջ հնազանդ եղէք ի ձեր մարմնաւոր տէրերուն . չէ
թէ աչքի առջև ծառայելով՝ մարդահաճոներու
պէս , հապա սրտի միամտութեամբ՝ Տէրոջմէ վախ-
23 նալով . ե Ինչ որ կ՛ընէք՝ սրտանց ըրէք , որպէս թէ
24 Տէրոջը՝ ու չէ թէ մարդոց , ը Գիտնալով որ ժա-
ռանգութեան հատուցումը Տէրոջմէ պիտի առնէք .
25 ի ինչու որ Տէր Քրիստոսին կը ծառայէք . Հայց
անօրէնը իր անօրէնութեանը պատիժը պիտի ըն-
դունի , և աչառութիւն չկայ :

ԳԼ . Գ

1 Կը յորդորէ ներմեռանդութեամբ աղօթք ընել , 5 խելացու-
թեամբ վարուիլ անոնց հետ՝ որոնք դեռ Քրիստոսի կատա-
րեալ գիտութիւնը չունին . 10 իր բարեւը կը մատուցանէ ա-
նոնց , և ամէն կերպ յանձնարարութիւն կը խնդրէ :

1 Ցէրեր՝ ա ձեր ծառայութիւն իրաւունք ու հաւա-
սարութիւն տուէք , գիտնալով որ դուք ալ
Տէր ունիք երկինքը :
2 բ Հաստատակաց աղօթքի հանէք եղէք , անոր մէջը
3 արթուն մնալով գ գոհութեամբ : դ Աղօթք ը-
րէք նաև մեզի համար , ե որ Աստուած խօսքին
դուռը բանայ մեզի Քրիստոսի խորհուրդը խօսե-
4 լու , զ որուն համար կապուած ալ եմ , Որ

ա Եփես . գ . 4 :
բ Եփես . գ . 5 , ԶԷ : ա Տիմ . գ . 1 : Տիտ . բ . 9 : ա Պետ . բ . 18 :
գ Հմր. 20 :
դ Փիլիմ . 16 :
ե Եփես . գ . 6 , 7 :
զ Եփես . գ . 8 :
է ա Կոր . է . 22 :
ը Հռով . բ . 11 : Եփես . գ . 9 : ա Պետ . ա . 17 : Տես բ Օր . ժ . 17 :
թ Եփես . գ . 9 :
ժ Գոլ . ժբ . 1 : Հռով . ժբ . 12 : Եփես . գ . 18 : ա Թես . է . 17 , 18 :
ի ԳԼ . բ . 7 , գ . 15 :
լ Եփես . գ . 19 : բ Թես . գ . 1 :
խ ա Կոր . ժգ . 9 : բ Կոր . բ . 12 :
ծ Ա՛ստ . ժգ . 11 : ա Կոր . գ . 1 : Եփես . գ . 19 : ԳԼ . ա . 26 : բ . 2 :
կ Եփես . գ . 20 : Փիլ . ա . 7 :

յայտնի ընեմ զանիկայ՝ ինչպէս որ ինծի կը վայլէ
5 խօսիլ : ե Յոհեմու-թեամբ վարուեցէք դուրսինեերուն հետ , ի ժամանակը ծախու առնելով :
6 Ձեր խօսքը ամէն առեն * շնորհքով՝ իւրպէս ընտաղով համովցած ըլլայ , և ու դիտնաք թէ ինչպէս կը վայլէ ձեզի ամէն մէկուն պատասխան տալ :
7 ԻՍԼ իմ վրայիս բոլորը պիտի իմացընէ ձեզի Տիւքիկոս սիրելի եղբայրը և հաւատարիմ պաշտօ-
8 նեան ու ծառայակիցը Տէրոջմով . ժ Որն որ առ բանին համար ձեզի խրկեցի , որ * դիտնաք դուք մեր վրայով , ու ինքը ձեր սիրտերը մխիթարէ ,
9 ¦ Ընեսիմոս հաւատարիմ ու սիրելի եղբօրը հետ մէկտեղ՝ որ ձեզմէ ինն է . իրենք ամէն բանը ձեզի
10 պիտի իմացընեն՝ ինչ որ հոս կայ : ի Արև կ'ընէ ձեզի Արիստարքոս՝ իմ գերութեան ընկերս , ե և Մարկոս՝ Բառնաբասին եղբօրորդին , (որուն համար պատուէր առիք . թէ որ ձեզի գալու ըլլայ ,
11 ընդունեցէք անիկայ ,) և Յիսուս՝ որ Յուստոս կ'ըսուած է , որոնք թլփատութենէն են . սոսկ միայն ինծի գործակից եղան Աստուծոյ թագաւորութեան մէջ , որոնք ինծի մխիթարութիւն
12 եղան : ղ Արև կ'ընէ ձեզի Եպափրաս՝ Քրիստոսի ծառան , որ ձեզմէ ինն է , ճ ամէն առեն աղօթքի մէջ ձեզի համար ջանք ընելով , մ որ դուք կատարեալ ու լման կենաք Աստուծոյ բոլոր կամ-
13 ցը մէջ : Վկան ձեզի անոր վրայով ես կը վկայեմ , թէ շատ նախանձաւորութիւն ունի ձեզի համար՝ ու Լաւոդիկէի և Յիերապօլիսի մէջ եղողներուն

ը Եփես . ե . 15 ։ ա Թես . գ . 11 ։
ի Եփես . ե . 16 ։
ձ Ժող . ժ . 12 ։ Գլ . գ . 16 ։
ղ Մար . թ . 49 ։
ճ ա Պետ . դ . 15 ։
մ Եփես . գ . 21 ։
յ Եփես . գ . 22 ։
* Ոմանք՝ որ դիտնայ ձեր վրայով , ու ձեր

¦ Փիլիմ . 10 ։
ի Գոր . ժթ . 29 ։ ի . 4 ։ իե . 2 ։ Փիլիմ . 24 ։
ե Գոր . ժե . 37 ։ բ Տիմ . գ . 11 ։
ղ Գլ . ա . 7 ։ Փիլիմ . 23 ։
ճ Հռով . ժե . 30 ։
մ Մատ . ե . 48 ։ ա Պտր . ե . 6 ։ ժգ . 20 ։ Փիլ . գ . 15 ։ Եբր . ե . 14 ։

14 համար : Խարև կ'ընէ ձեզի սիրելի ՛ի Լուկաս
15 բժիշկը , ՚ եւ Դեմասը : Խարէ՛ ըրէք եղբայրնե-
րուն՝ որ Լաւոդիկիա են , և Նիմփասին , ու անոր
16 տանը մէջի եկեղեցիին : ՟ Ու երբոր ասիկա թուղթը
ձեր մէջը կարդացուի , Լաւոդիկեցւոց եկեղեցիին
մէջն ալ կարդալ տուէք . և դուք ալ Լաւոդի-
17 կիայէն նոյնպէս թուղթը կարդացէք : ՚ Ու ըսէք
Արքիպպոսին . ՟ Զգո՛յշ եղիր քու սպասաւորու-
թիւնդ՝ որ Տէրոջմով առիր , որ անոր կատա-
18 րես : Ողջո՛յն բարևը իմ ձեռքիս՝ Պօղոսին է .
՟ իմ կապերս միտքերնիդ թող բերան : ՟ Շնորհ-
քը ձեզի հետ . ամէն :

ԵՒՐՈՊԱՑԻՆ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԸՈՒՂԻՂԻՆ

ԸՍ ԹԻՒՍԱԼՈՆԻԿԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թեսաղոնիկեցւոց՝ թէ ինքը ամէն
առեն կը յիշէ զանոնք իր գոհութեանը ու աղօթքին մէջ , 5
և թէ ինքը ապէկ համոզուած է թէ անոնց հաւատքը ճշմա-
րիտ ու անկեղծ է , և թէ Աստուծոյ զարձած են :

1 Պօղոս և ՟ Սիղուանոս ու Տիմոթէոս՝ Թեսաղոնիկեցւոց եկեղեցիին ՟ Հայր Աստուծով՝ ու Տէր
2 Յիսուս Քրիստոսով . ՟ Շնորհք և խաղաղու-

՛ ր Տիմ . գ . 11 :
՟ ր Տիմ . գ . 9 : Փիլիմ . 24 :
՚ Հռով . ժգ . 4 : ա Կոր . ժգ . 19 :
՟ ա Թես . և . 27 :
՚ Փիլիմ . 2 :
՟ ա Տիմ . գ . 6 :
՚ ա Կոր . ժգ . 21 : ր Թես . գ . 17 :
՟ Եբր . ժգ . 3 :
՟ Եբր . ժգ . 25 :
՟ ր Կոր . ա . 19 : ր Թես . ա . 1 : ա Պետ . և . 12 :
՟ Եփես . ա . 2 :

թիւն ձեզի * Պաուղոսէ մեր ՚ծառային՝ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն '' :

4 Կը դոհանանք Պաուղոսէ ամէն առեն ձեր ա-
մէնուն համար՝ † անդադար ձեզ յիշելով մեր ա-
3 ղօթքներուն մէջը · Յիշելով † ձեր հաւատքին գոր-
ծը ու սիրոյ աշխատութիւնը և մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի յոյսին համբերութիւնը՝ Պաուղոսէ ու-
4 մեր ՚օրը առջեը · Ա· գիտնալով՝ Պաուղոսէ սի-
5 րուած եղբայրնե՛ր՝ † ձեր ընտրութիւնը · ‡ Որ մեր
աւետարանը չէ թէ միայնակ խօսքով եղաւ ձեզի ,
հապա զօրութիւնով ալ՝ † և ՚ոգւով Սրբով ,
† ու շատ ապդուութիւնով , † ինչպէս որ գիտէք
ալ , թէ ինտոր կեցանք ձեր մէջը ձեզի համար :
6 ‡ Ա՛ռաք ալ մեզի ու Տէրոջը նմանող ըլլալով՝ ըն-
դունելնիք խօսքը շատ նեղութեան մէջ՝ † ՚ոգւոյն
7 Սրբոյ ուրախութիւնով · Այնպէս որ դուք օրինակ
եղաք բոլոր հաւատացեալներուն՝ որոնք Մակեդո-
8 նիայի ու Աքայիայի մէջ են : † Ինչու որ ձեզմէ
հռչակուեցաւ Տէրոջը խօսքը , չէ թէ միայնակ Մա-
կեդոնիայի ու Աքայիայի մէջ , ‡ հապա նաև ամէն
տեղ ձեր հաւատքը որ դէպ 'ի Պաուղոս է տարա-
ծուեցաւ , անանկ որ ալ պէտք չէ մեզի բան մը
9 խօսիլ : Ա՛նոնք իրենք կը պատմեն մեզի համար ,
‡ թէ ինչպէս եղաւ մեր ձեր քովը մտնելը , † և
ինչպէս դուք կուռքերէն Պաուղոսէ դարձաք՝ կեն-

* Ո՛նոր կ՚անէ ։
† Հռով · ա · 8 ։ Եփես · ա · 16 ։ Փիլիմ · 4 ։
‡ Գլ · բ · 13 ։
† Ցօհ · գ · 29 ։ Գաղ · և · 6 ։ Գլ · գ · 6 ։ բ Թես · ա · 3 , 11 ։ Ցակ · բ · 17 ։
‡ Հռով · ժգ · 6 ։ Եբր · գ · 10 ։
† Կող · գ · 12 ։ բ Թես · բ · 12 ։
‡ Մար · ժգ · 20 ։ ա Կոր · բ · 4 ։ գ · 20 ։
† բ Կոր · գ · 6 ։
† Կող · բ · 2 ։
† Գլ · բ · 1 , 5 , 10 , 11 ։ բ Թես · գ · 7 ։
‡ ա Կոր · գ · 16 ։ ժա · 1 ։ Փիլ · գ · 17 ։ Գլ · բ · 14 ։ բ Թես · գ · 9 ։
† Գոր · և · 41 ։ Եբր · ժ · 34 ։
† Հռով · ժ · 18 ։
† Հռով · ա · 8 ։ բ Թես · ա · 4 ։
‡ Գլ · բ · 1 ։
† ա Կոր · ժբ · 2 ։ Գաղ · գ · 8 ։

10 դանի ու ձչմարիտ Աստուծոյ ծառայելու , ղՀոգ
ապասելու անոր Որդւոյն՝ ձերկինքէն . յ որ ինքը
մեռելներէն յարուց զանիկայ՝ այսինքն Յիսուսը ,
չ որ կ'ազատէ մեզ գալու բարկութենէն :

ԳԼ . Ա

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ ինչպէս աւետարանը թեսաղոնիկէ մտաւ ու բարգաւաճեցաւ , և ինչպէս անոնք ալ ընդունեցին . 18 պատճառը կ'իմացընէ թէ ինքը ինչո՛ւ այնքան երկար աստն հետու մնաց անոնցմէ , և թէ ինչո՛ւ այնքան մեծ փափաք ունէր զանոնք տեսնելու :

1 — Վ Ղանգի ի՛ղբայրներ՝ դուք ինքներնիդիդ գիտէք
ձեր մէջը մտնելնիս՝ որ պարապ տեղը չեղաւ .
2 ձապա առաջ , բ Փիլիպպէի մէջ չարչարանք քա-
շելով ու անարգուելով՝ ինչպէս որ գիտէք , դ հա-
մարձակութիւն ըրինք մեր Աստուծովը՝ ե ձեզի
պատմելու Աստուծոյ աւետարանը ե մեծ հակառա-
3 կութեան մէջ : ղՀնչու որ մեր յորդորանքը ոչ
մոլորութենէ է , ու ոչ պղծութենէ , և ոչ խա-
4 բէութեամբ . ե ձապա ինչպէս որ մենք Աստուծմէ
ընտրուեցանք ըու աւետարանը դրէք հաւատացուե-
ցաւ , այնպէս կը խօսինք , բչ թէ մարդոց հա-
ձոյ ըլլալու համար , հապա Աստուծոյ՝ ե որ մեր
5 սիրտերը կը քննէ . ե Հնչու որ մենք բնաւ շողոքոր-
դութեան խօսքեր չգործածեցինք , ինչպէս որ գի-
տէք , ոչ ալ ագահութեան պատճառանք , ղԱս-

ղ Հռով . բ . 7 ։ Փիլ . գ . 20 ։ Տիտ . բ . 13 ։ բ Պետ . գ . 12 ։ Յայտ . ա . 7 ։
գ Գոր . ա . 11 ։ Գղ . գ . 15 ։ բ Թես . ա . 7 ։
դ Գոր . բ . 24 ։
ե Ա՛ստ . գ . 7 ։ Հռով . ե . 9 ։ Գղ . ե . 9 ։
զ Գղ . ա . 5 , 9 ։
է Գոր . ժգ . 22 ։
ը Գղ . ա . 5 ։
թ Գոր . ժե . 2 ։
ի Փիլ . ա . 30 ։ Կող . բ . 1 ։
լ բ Կոր . է . 2 ։ Հմր 5 ։ բ Պետ . ա . 16 ։
խ ա Կոր . է . 25 ։ ա Տիմ . ա . 11 , 12 ։
ծ ա Կոր . թ . 17 ։ Գաղ . բ . 7 ։ Տիտ . ա . 3 ։
կ Գաղ . ա . 10 ։
հ Ա՛ստ . ժէ . 3 ։ Հռով . բ . 27 ։
ձ Գոր . ի . 33 ։ բ Կոր . բ . 17 ։ գ . 2 ։ է . 2 ։ ժբ . 17 ։
ղ Հռով . ա . 9 ։

6 առաջ վկայ է, Ի նմա մարդոցմէ փառք չընտռե-
7 ցինք, ոչ ձեզմէ, ոչ ալ ուրիշներէն, ե թէև
կրնայինք՝ իբրև Քրիստոսի առաքեալներ՝ ծան-
րութիւն տալ. ե բայց մենք հեզ եղանք ձեր մէջը,
ինչպէս որ դայեակ մը իր երախաները կը խնամէ:
8 Նոյնպէս ալ մենք ձեր վրայ փափաք ունենալով
ըկը յօժարէինք, ոչ միայն Աստուծոյ աւետարանը
ձեզի տալ, ա հապա մեր անձերն ալ. ինչու որ
9 դուք մեզի սիրելիներ եղաք: Կ՚անցի կը յի-
շէք ի՛ղբայրներ՝ մեր աշխատութիւնը ու ջանքը,
որ ր ձեզմէ մէկու մը ծանրութիւն չտալու համար՝
գիշեր ու ցորեկ ժ գործելով, ձեզի Աստուծոյ աւե-
10 տարանը քարոզեցինք: Դ Դուք վկայ էք, և Աս-
տուած ալ, Թէ ինչպէս սրբութիւնով ու ար-
դարութիւնով և անարատութիւնով վարուեցանք
11 ձեզի հնա՝ որ հաւատացիք. Ինչպէս դիտէք ալ, որ
ձեզմէ ամէն մէկը՝ ինչպէս հայր մը իր որդիները
12 Զ Կանչ կը յորդորէինք ու կը մխիթարէինք, և վկա-
յութիւն կը դնէինք՝ որ դուք Աստուծոյ վայելուչին
պէս քալէք, Ո ան որ ձեզ իր թագաւորութիւնը
13 ու փառքին կանչեց: Ասոր համար մենք ալ ան-
դադար Ղ կը գոհանանք Աստուծմէ, որ մեզմէ
Աստուծոյ խօսքը լսելով ընդունեցիք, Ոչ թէ
Ը՛բՆ մարդոց խօսք, հապա ինչպէս որ ճշմարտապէս

Ի Ցօհ. ե. 41, 44: ժբ. 43: ա Տիմ. և. 17:
Ձ ա Կոր. թ. 4, 6, 12, 18: բ Կոր. ժ. 1, 2, 10, 11: ժգ. 10: բ Թես. գ. 9: Փիլիմ. 8, 9:
Ղ ա Կոր. թ. 1, 2, 5:
Հ բ Կոր. ժա. 9: ժբ. 13, 14: բ Թես. գ. 8:
Յ ա Կոր. բ. 3: թ. 22: բ Կոր. ժգ. 4: բ Տիմ. բ. 24:
Ղ Հռով. ա. 11: ժե. 29:
Ճ բ Կոր. ժբ. 15:
Մ բ Կոր. ժբ. 13, 14:
Յ Գոր. ի. 34: ա Կոր. գ. 12: բ Կոր. ժա. 9: բ Թես. գ. 8:
Ն Գղ. ա. 5:
Շ բ Կոր. է. 2: բ Թես. գ. 7:
Ո Եփես. գ. 1: Փիլ. ա. 27: Կող. ա. 10: Գղ. գ. 1:
Չ ա Կոր. ա. 9: Գղ. ե. 24: բ Թես. բ. 13: բ Տիմ. ա. 9:
Պ Գղ. ա. 2:
Ջ Մատ. ժ. 40: Գաղ. գ. 14: բ Պետ. գ. 2:

է , Եսաւեծոյ խօսք , որ նաև կը ներդործէ ձեր
14 մէջը որ կը հաւատաք : Հանզի դուք ի զբայրներ՝
նմանող եղաք ~Եսաւեծոյ եկեղեցիներուն՝ որ Հրէ-
աստանի մէջ են Քրիստոս Յիսուսով . ~ինչու որ
դուք ալ նոյն չարչարանքները կրեցիք ձեր համազ-
գիներէն , Հինչպէս որ անոնք ալ Հրեաներէն .
15 ~Որոնք Տէր Յիսուսն ալ մեռցուցին՝ ։ մարգարէ-
ներն ալ , և մեզ հալածեցին , ու Եսաւեծոյ ան-
16 հաճոյ՝ ։ և բոլոր մարդոց հակառակ են . ~Ու մեզ
կ'արգիլեն հեթանոսներուն խօսելէն՝ անոնց փրկու-
թեանը համար , Ֆ որ իրենց մեղքերուն չափը լե-
ցընեն ամէն ատեն . Ֆև բարկութիւնը անոնց վրայ
հասեր է մինչև վերջը :
17 Իսկ մենք ի զբայրներ՝ ։ իրաւ քիչ մը ատեն ձեզ-
մէ որբ մնացինք երեսով , ու չէ թէ սրտով ,
Ֆ բայց աւելի ջանացինք ձեր երեսը տեսնելու մեծ
18 փափաքով : Ընոր համար ես Պօղոս մէկ երկու
անգամ ուզեցի ձեզի գալ , ~բայց Սատանան մեզ
19 արգիլեց : Ֆ Ինչու որ ո՞վ է մեր յոյսը , կամ ու-
րախութիւնը՝ Ֆ կամ Ֆէր պարծանքին պսակը , եթէ
ոչ դուք՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի առջևը՝ ~ա-
20 նոր գալու ատենը : Որովհետև դուք էք մեր
փառքը՝ և ուրախութիւնը :

~ Գաղ . ա . 22 :
՝ Գոր . ժէ . 5 , 13 :
Հ Եբր . ժ . 33 , 34 :
՞ Գոր . բ . 23 : գ . 15 : և . 30 : է . 52 :
՛ Մատ . է . 12 : իգ . 34 , 37 : Ղու . ժգ . 33 , 34 : Գոր . է . 52 :
՟ Եսթ . գ . 8 :
՚ Ղու . ժա . 52 : Գոր . ժգ . 50 : ժգ . 5 , 18 : ժէ . 5 , 13 : ժը . 12 : ժԹ . 9 : իբ . 21 , 22 :
Ֆ Ծն . ժէ . 16 : Մատ . իգ . 32 :
Ֆ Մատ . իգ . 6 , 14 :
։ ա Կոր . է . 3 : Կող . բ . 5 :
Ֆ ԳԼ . գ . 10 :
~ Հռով . ա . 13 : ժէ . 22 :
Ֆ բ Կոր . ա . 14 : Փիլ . բ . 16 : գ . 1 :
Ֆ Ընակ . ժգ . 31 :
՜ ա Կոր . ժէ . 23 : ԳԼ . գ . 13 : Ցայտ . ա . 7 : իբ . 12 :

ԳԼ . Գ

1 Պօղոս կը յայտնէ իր մեծ սէրը որ ունէր Թեսաղոնիկեցւոց
վրայ , Թէ՝ Տիմոթէոսը անոնց խրկելով՝ որ հաստատէ և

մխիթարէ զանոնք , թէ անոնց բարեգործութեանցը վրայ ուրախանալով , 10 և թէ աղօթք ընելով անոնց համար , և անվատանգ անոնց երթալու փափաքելով ,

1 – Աստի ալ չկրնալով աւելի համբերել , Բ աղէկ
2 երևցաւ մեզի միտակ Ընթէնք մնալ . Ե Տիմոթէոս մեր եղբայրը ու Ասուծոյ պաշտօնեան և մեր գործակիցը Քրիստոսի աւետարանին մէջ խրկեցինք ձեզ հաստատելու ու մխիթարելու ձեր
3 հաւատքին համար . Զ Որ ասոնց նեղութիւններուն մէջ ոչոք մեկը չխախտի . քանզու որ դուք ինքնիրենիդ գիտէք Է որ մենք ասոր Թ համար կե-
4 ցեր ենք : Ը Քանզի երբոր մենք ձեր քովն էինք , առաջուց ձեզի կը զգուշէինք թէ նեղութիւններու պիտի հանդիպինք , ինչպէս որ եղաւ ալ , ու գի-
5 տէք : Թ Ասոր համար ես ալ չկրնալով աւելի համբերել , Ժ դրդ խրկեցի ձեր հաւատքը գիտնալու , Ը որ չըլլայ թէ փորձողը ձեզ փորձած ըլլայ , Ե և
6 մեր աշխատութիւնը պարապ ըլլայ : Ի Հայդ հիմա երբոր Տիմոթէոս ձեզմէ մեզի եկաւ , ու ձեր հաւատքին և սիրոյն աւետիքը մեզի տուաւ , որ ամէն ժամանակ մեր բարի յիշատակը ջերմեռանդ ունիք , և կը փափաքիք մեզ տեսնելու , Է ինչպէս որ մենք
7 ալ ձեզ . Ասոր համար ե՛ղբայրներ՝ Լ ձեր վրայ միխիթարուեցանք մեր բոլոր վիշտերուն ու նեղութիւն-
8 ներուն վրայ՝ ձեր հաւատքովը . Ինչու որ հիմա կենդանի ենք մենք , Ի թէ որ դուք հաստատուն
9 կենաք Տէրոջմով : Ժ Քանզի ի՞նչ գոհութիւն

– Հմր 5 :
Բ Գոր . ժէ . 15 :
Գ Հռով . ժզ . 21 : ա Կոր . ժզ . 10 : բ Կոր . ա . 19 :
Դ Եփես . գ . 13 :
Ե Գոր . ի . 16 : ժգ . 21 : ի . 23 : իա . 11 : ա Կոր . գ . 9 : բ Տիմ . գ . 12 : ա Պետ . բ . 21 :
Զ Գոր . ի . 23 :
Է Հմր 1 :
Ը ա Կոր . է . 5 : բ Կոր . ժա . 3 :
Թ Գաղ . բ . 2 : գ . 11 : Փիլ . բ . 16 :
Ժ Գոր . ժբ . 1 , 5 :
Ի Փիլ . ա . 8 :
Լ բ Կոր . ա . 4 : է . 6 , 7 , 13 :
Խ Փիլ . գ . 1 :
Ծ Գլ . ա . 2 :

կրնանք մեռուցանել Աստուծոյ ձեր վրայով՝ ան ամէն ուրախութիւնին համար՝ որ կ'ուրախանանք
10 *ձեզի համար մեր Աստուծոյ առջեւը , Եւ գիշեր ու ցորեկ հնխուռ շատ աղաչանք կ'ընենք ։ ձեր երեսը տեսնելու , ու ձեր հաւատքին պակասութիւնները*
11 *լեցընելու ։ Հայր իրեր Աստուած ու մեր Տէրը՝ և մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոս ։ մեր ճամբան դէպ*
12 *'ի ձեզի յաջողէ ։ ՛ Եւ Տէրը առատցընէ ու աւելցընէ ձեր սէրը ։ իրարու վրայ՝ ու ամենուն վրայ ,*
13 *ինչպէս որ մենք ալ ձեր վրայ ունինք , ։ հաստատելով ձեր սիրտերը անարատ՝ սրբութեան մէջ Աստուծոյ և մեր Հօրը առջեւը՝ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի գալուն առեներ ։ իր բոլոր սուրբերուն հետ մէկտեղ ։*

ԳԼ · Գ

1 *Կը յորդորէ զանոնք որ ամէն կերպով յառաջ երթան աստուածապաշտութեան մէջ , 6 որ սուրբ ու արդար վարմունք ունենան , 9 որ մէկզմէկ սիրեն , 11 որ ամէն մէկը խաղաղութեամբ իր գործը գործէ , 13 ու վերջապէս ննջեցեալներուն վրայով իրենց տրտմութիւնը չափաւոր ըլլայ ։ 17 Առաքեալը աս վերջին յորդորանքին վրայ համառօտ կերպով մը կը նկարագրէ մեռելոց յարութիւնը , և Քրիստոսի երկրորդ գալուստը՝ դատաստանի համար ։*

1 Վերջապէս եղբայրնե՛ր՝ ձեզի կ'աղաչենք , ու կը
յորդորենք Տէր Յիսուսով ։ ՝ որ ինչպէս մեզմէ
առիք՝ Ը թէ ինտոր պէտք է ձեզի քալել ու ։ Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ , ալ աւելի անոր ՀՀը շատ
2 *նայ ։ Վասնզի գիտէք թէ ինչ պատուէրներ*
3 *տուինք ձեզի Տէր Յիսուսով ։ Ինչու որ ։ Աս-*

1 Գոր · իգ · 7 ։ բ Տիմ · ա · 3 ։
2 Հռով · ա · 10 , 11 ։ ժե · 32 ։
3 Գլ · բ · 17 ։
4 բ Կոր · ժգ · 9 , 11 ։ Կող · դ · 12 ։
5 Սար · ա · 3 ։
6 Գլ · գ · 10 ։
7 Գլ · գ · 9 ։ ե · 15 ։ բգեա · ա · 7 ։
8 ա Կոր · ա · 8 ։ Փիլ · ա · 10 ։ Գլ · է · 23 ։ բ Թես · բ · 16 ։ ա Ցօհ · գ · 20 , 21 ։
9 Ջաք · ժգ · 5 ։ Ցուդ · 14 ։
10 Փիլ · ա · 27 ։ Կող · բ · 6 ։
11 Գլ · բ · 12 ։
12 Կող · ա · 10 ։
13 Հռով · ժբ · 2 ։ Եփես · է · 17 ։

առածոյ կամքը աս է՝ այսինքն Ձեր սուրբ ըլլալը ,
4 *Որ դուք ետ կենաք պոռնկութենէն . Ը Ձեզմէ*
ամէն մէկը գիտնայ իր անմնը սրբութիւնով ու
5 *պատիւով առանալ . Ե Չէ թէ ցանկութեան կիր-*
քով՝ Ի ինչպէս հեթանոսները՝ Ժ որոնք Աստուած
6 *չեն ճանչնար : Ի Ըրլայ որ * ոտ բանին՚՚ մէջ*
չափէ անցնի Ղէնը՝ ու իր եղբայրը զրկէ . Ա ինչու որ
Տէրը ատ բոլոր բաներուն համար վրէժխնդիր է .
ինչպէս առաջուց ըսինք ձեզի , ու վկայութիւն
7 *տուինք : Ա Ինչու որ Աստուած մեզ պղծութեան*
8 *չկանչեց , Ի հապա սրբութեան : Ժ Ասոր ան որ*
կ՚անարգէ , չէ թէ անիկայ մարդ մը կ՚անարգէ ,
հապա Աստուած՝ Ն որ իր Սուրբ Հոգին ալ † ձեզի
տուաւ :

9 *Բայց եղբայրսիրութեան վրայով Հ պէտք չէ ձե-*
զի բան գրել . Ն ինչու որ դուք ինքնիրենիդ Աս-
10 *տուծմէ սորված էք Ա միմիկզմիկ սիրել . Ճ Ա-*
տաա բանը կ՚ընէք դուք բոլոր Մակեդոնիայի մէջ
եղող ամէն եղբայրներուն , սակայն կ՚աղաչենք ձե-
11 *զի Ե եղբայրներ՝ Ֆ որ ալ աւելի առաատանաք . Ա Ա-*
ջանք ընէք ու հանդարտ կենաք . ու ամէն մէկը-
նիդ իր գործը գործէ , Ն ու ձեր ձեռքերովը աշխա-

Ի Եփես . ե . 27 :
Ղ ա Կոր . գ . 15 , 18 ; Եփես . ե . 3 ; Կող . գ . 5 :
Ի Հռով . գ . 19 ; ա Կոր . գ . 15 , 18 :
Ը Կող . գ . 5 ; Հռով . ա . 24 , 26 :
Ժ Եփես . դ . 17 , 18 :
Ժ ա Կոր . ժե . 34 ; Գաղ . դ . 8 ; Եփես . բ . 12 ; գ . 18 ; բ Թես . ա . 8 :
Ի Ղև . ժթ . 11 , 13 ; ա Կոր . գ . 8 :
* Կամ բանի մը
Լ բ Թես . ա . 8 :
Խ Ղև . ժա . 44 ; ժթ . 2 ; ա Կոր . ա . 2 ; Երր . ժբ . 14 ; ա Պետ . ա . 15 , 16 :
Ժ Ղու . ժ . 16 :
Ի ա Կոր . բ . 10 ; ե . 40 ; ա Ցօհ . գ . 24 :
† Ո՛հան+ մեզի
Հ Գլ . ե . 1 :
Ն Երեմ . լա . 34 ; Ցօհ . գ . 45 ; ժգ . 26 ; Երր . ը . 11 ; ա Ցօհ . բ . 20 , 27 :
Ղ Մատ . իբ . 39 ; Ցօհ . ժգ . 34 ; ժե . 12 ; Եփես . ե . 2 ; ա Պետ . գ . 8 ; ա Ցօհ . գ . 11 , 23 ; դ . 21 :
Ճ Գլ . ա . 7 :
Ո Գլ . գ . 12 :
Յ բ Թես . գ . 11 ; ա Պետ . գ . 15 :
Ն Գոր . ի . 35 ; Եփես . գ . 28 ; բ Թես . գ . 7 , 8 , 12 :

սիք , (ինչպէս որ ձեզի պատուիրեցինք ,) և որ դուք բնաւ հետը պարկեշտութեամբ վարուիք , ու * բանի մը կարօտ չըլլաք :

12 Ձեզի ուզեր ենք զբայրներ՝ որ տգէտ ըլլաք ննջեցեալներուն վրայով , որ չտրտմիք ՝ ինչպէս ուրիշ-
13 ները՝ որոնք յոյս չունին : Վասնզի Դ թէ որ կը հաւատանք թէ Յիսուս մեռաւ ու յարութիւն առաւ , նմանակ ալ Աստուած ննջեցեալները Յի-
14 սուսով պիտի բերէ անոր հետ : Վասն զի ասիկա կը զրուցենք ձեզի Տէրոջը խօսքովը , ՝ թէ մենք որ մինչև Տէրոջը գալուստը ողջ կը մնանք , բնաւ
15 ննջեցեալներէն առաջ պիտի չանցնինք : Վ Վասնզի որ ինքը Տէրը ազդարարութեան հրամանով՝ հրեշտակապետին ձայնովը ՝ ու Աստուծոյ փողովը կը-
կինքէն պիտի իջնէ , ՛ և Քրիստոսով մեռածները
16 առաջ յարութիւն պիտի առնեն : ՛ Ետքը մենք ա՛լ որ ողջ մնացած ենք՝ անոնցմով միասին ՝ պիտի յափշտակուինք ամպերով Տէրոջը առջևը երկնքի օդին մէջը . ÷ և անանկ յաւիտեան Տէրոջը հետ
17 պիտի ըլլանք : ÷ Ուստի միզմիկ մխիթարեցէք ասով խօսքերով :

Ն Հռով . ժգ . 13 ; բ Կոր . բ . 21 ; Կող . գ . 5 ; ա Պետ . բ . 12 ;
* Կամ միկու
՝ Տես Ղև . ժթ . 28 ; բ Օր . ժգ . 1 , 2 ; բ Թագ . ժբ . 20 ;
Ն Եփես . բ . 12 ;
Ղ ա Կոր . ժե . 13 ;
Վ ա Կոր . ժե . 18 , 23 ; Գղ . գ . 13 ;
՝ գ Թագ . ժգ . 17 , 18 ; բ . 35 ;
՛ ա Կոր . ժե . 51 ;
Վ Մատ . իդ . 30 , 31 ; Գոր . ա . 11 ; բ Թես . ա . 7 ;
՜ ա Կոր . ժե . 52 ;
՝ ա Կոր . ժե . 23 , 52 ;
՞ ա Կոր . ժե . 51 ;
՟ Գոր . ա . 9 ; Ցայտ . ժա . 12 ;
÷ Ցօհ . ժբ . 26 ; ժգ . 3 ; ժէ . 24 ;
՛ Գղ . ե . 11 ;

ԳԼ . Ե

1 Կը չարունակէ իր նկարագրութիւնը Քրիստոսին դատաստանի գալուն վրայով , 16 և զանազան խրատներ տալով՝ 23 իր թուղթը կը վերջացընէ :

1 – Հայց ան ժամերուն ու ժամանակներուն համար
ի՛ղբայրնե՛ր՝ Բ պէտք չէ բան մը գրել ձեզի ·
2 Վ՚Հանդի դուք ինքնիրենիդ աղէկ գիտէք՝ թէ Ֆ Տէ-
րոջը օրը գիշերուան գողի պէս անանկ կը հասնի ։
3 Երբոր ըսելու ըլլան՝ թէ խաղաղութիւն ու ապա-
հովութիւն է , Ը ան ատենը կորուստը յանկարծա-
կի անոնց վրայ պիտի հասնի՝ Ե յղիին երկանցը պէս ,
4 ու պիտի չազատին ։ Ը Հայց դուք ի՛ղբայրնե՛ր՝
խաւարի մէջ չէք , որ ան օրը գողի մը պէս ձեր
5 վրայ հասնի · Ե Ինչու որ դուք ամէնքդ լուսոյ որ-
դիք էք , ու ցորեկուան որդիք · գիշերուան չենք ,
6 խաւարինը չենք ։ Ը Ուրեմն չքնանանք ինչպէս որ
ուրիշները , Ե հապա արթուն ու զգաստ ըլլանք ։
7 Ե Վ՚Հանդի անոնք որ կը քնանան՝ գիշերը կը քնա-
նան , և անոնք որ կ՚արբենան՝ Է գիշերը կ՚արբենան ։
8 Հայց մենք որովհետև ցորեկուան ենք , զգաստ ըլ-
լանք , և Հաւատքին ու սիրոյն զրահը վրանիս
հագնինք , ու փրկութեան յուսոյն սաղաւարտը
9 Ֆլը–ինիս փնինք ։ Է Ինչու որ Աստուած մեզ բար-
կութեան համար չորոշեց , Ե հապա փրկու-
թիւն ստանալու համար մեր Տէր Յիսուս Վ՚Քրիս-
10 տոսի ձեռքովը · Ի Որ ինքը մեզի համար մեռաւ ·
որպէս զի թէ՛ արթուն ըլլանք և թէ՛ քնանանք ,
11 իր հետը միասին ապրինք ։ Ը Ընդ համար մի-

ա Մատ · իգ · 3 , 36 ։ Գոր · ա · 7 ։
բ ԳԼ · գ · 9 ։
գ Մատ · իգ · 43 , 44 ։ իե · 13 ։ Ղու · ժբ · 39 , 40 ։ բ Պետ · գ · 10 ։ Յայտ · գ · 3 ։ ժգ · 15 ։
դ Ես · ժգ · 6–9 ։ Ղու · ժէ · 27 , 28 , 29 ։ իա · 34 , 35 ։ բ Թես · ա · 9 ։
ե Երեմ · ժգ · 21 ։ Ովս · ժգ · 13 ։
զ Հռով · ժգ · 12 , 13 ։ ա Ցով · բ · 8 ։
է Եփես · ե · 8 ։
ը Մատ · իե · 5 ։
թ Մատ · իգ · 42 , իե · 13 ։ Հռով · ժգ · 11 , 12 , 13 ։ ա Պետ · ե · 8 ։
ժ Ղու · իա · 34 , 36 ։ Հռով · ժգ · 13 ։ ա Կոր · ժե · 34 ։ Եփես · ե · 14 ։
ի Գոր · բ · 15 ։
լ Ես · ծթ · 17 ։ Եփես · գ · 14 , 16 , 17 ։
խ Հռով · թ · 22 ։ ԳԼ · ա · 10 ։ ա Պետ · բ · 8 ։ Յուդ · 4 ։
ծ Բ Թես · բ · 12 , 13 ։
կ Հռով · ժգ · 8 , 9 ։ բ Կոր · ե · 15 ։
հ ԳԼ · գ · 17 ։

զմէկ միսիթարեցէք, և իրարու չինուիթիւն տուէք, ինչպէս որ կ՚ընէք ալ։
12 Եւ ձեզի կ՚աղաչենք ե՛ղբայրներ՝ Նոր Ճանչնալ ձեր աշխատասիրութիւնները ու վերակացուները Տէրոջմով,
13 ու ձեզի խրատ տուողները. Եւ զանոնք մեծապէս պատուեցէք սիրով՝ իրենց գործին համար. Ը իրարու հետ խաղաղութիւն ունեցէք. Եւ ձեզի կ՚աղաչենք ե՛ղբայրներ՝ թ անկարգ վարմունք ունեցողները խրատեցէք, ժ վհատասիրտները մխիթարեցէք, ժա տկարներուն ձեռնտու եղէք, ժբ համառ
15 նուն ալ երկայնամի՛տ եղէք։ Ժգ Հսկացէք՝ չըլլայ որ մէկը չարութեան փոխարէն չարութիւն հատուցանէ մէկու մը. ժդ հապա ամէնատեն բարիք ընելու եռանդ եղէք թէ՛ իրարու, և թէ ամե-
16 նուն։ Ժե Ամէն ատեն ուրախ եղէք։ (17) Ժզ Ան-
18 դադար աղօթք ըրէք։ Ժէ Ամէն բանի մէջ գոհութիւն տուէք. ինչու որ ասիկա Աստուծոյ կամքը
19 Քրիստոս Յիսուսով ձեր վրայ։ Ժը Հոգին
20 մի՛ մարէք։ Ի Մարգարէութիւնները մի՛ արհա-
21 մարհէք։ Իա Ամէն բան փորձեցէք, ի բարին ա-
22 մո՛ր բռնեցէք։ իբ Ամէն տեսակ գէշ բաներէն ե՛ս
23 կեցէք։ իգ Եւ ինքը խաղաղութեան Աստուածը

ն ա Կոր. ժզ. 18։ Փիլ. բ. 29։ ա Տիմ. ե. 17։ Եբր. ժգ. 7, 17։
շ Մար. ի. 49։
ո բ Թես. գ. 11, 12։
չ Եբր. ժբ. 12։
պ Հռով. ժգ. 1։ ժե. 1։ Գաղ. գ. 1, 2։
ջ Գաղ. ե. 22։ Եփես. գ. 2։ Կող. գ. 12։ բ Տիմ. գ. 2։
ռ Ղկ. ժի. 18։ Ասակ. ի. 22։ իդ. 29։ Մատ. ե. 39, 44։ Հռով. ժբ. 17։ ա Կոր. գ. 7։ ա Պետ. գ. 9։
ս Գաղ. զ. 10։ Գլ. գ. 12։
վ բ Կոր. գ. 10։ Փիլ. դ. 4։
տ Ղկ. ժբ. 1։ իա. 36։ Հռով. ժբ. 12։ Եփես. գ. 18։ Կող. գ. 2։ ա Պետ. գ. 7։
ր Եփես. ե. 20։ Կող. գ. 17։
ց Եփես. գ. 30։ ա Տիմ. գ. 14։ բ Տիմ. ա. 6։ Տիտ. ա Կոր. ժգ. 30։
ու ա Կոր. ժգ. 1, 39։
փ ա Կոր. բ. 11, 13։ ա Ցես. գ. 1։
ք Փիլ. գ. 8։
օ Գլ. գ. 11։
ֆ Փիլ. գ. 9։

– ձեզ բոլորովքեան սուրբ ընել , ÷ ու ձեր բոլոր հոգին
և մունչը ու մարմինը անարատ պահուի Տիրոջ մեր
24 Տէր Յիսուս Քրիստոսի գալուն առնեը : + Հա-
ւատարիմ է ան՝ որ ձեզ կանչեց , որ ինքը պիտի
կատարէ ալ :
25 Ա՛ղբայրներ՝ *աղօթք ըրէք մեզի համար :
26 ֍Համբո՛ւրեցէք բոլոր եղբայրներուն սուրբ համ-
27 բուրով : Ա՛երտիւընցընեմ ձեզ Տէրոջմով , – որ
ա թուղթը բոլոր սուրբ եղբայրներուն կարդա-
28 ցուի : ֏ Շնորհք Տէր Յիսուս Քրիստոսի ընորհքը
ձեր հետը ըլայ . ամէն :

– Գլ · գ · 13 :
÷ ա Կոր · ա · 8 :
+ ա Կոր · ա · 9 : Ժ · 13 : բ Թես · գ · 3 :
* Կող · գ · 3 : բ Թես · գ · 1 :
֍ Հռով · ժգ · 16 :
– ա Կող · գ · 16 : բ Թես · գ · 14 :
֏ Հռով · ժգ · 20 , 24 : բ Թես · գ · 18 :

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԴՀԱՆՐԱԼՈՑՆ
ԸՆԴ ԹԱՆԱՏԱԼՈՆԻԿԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Պօղոս առաքեալ կը յայտնէ Թեսաղոնիկեցւոց իր բարի գա-
զափարը որ ունէր անոնց հաւատարմին՝ սիրոյն և համբերու-
թեանը վրայ . 11 և միանգամայն հալածանքի ժամանակ
միխիթարութիւն ունենալու զանազան պատճառներ յառաջ
կը բերէ , որոնց գլխաւորը Աստուծոյ արդար դատաստանն
կ'առնէ :

1 Պօղոս և – Սիղուանոս ու Տիմոթէոս՝ Թեսաղո-
նիկեցւոց եկեղեցիին ֏ մեր ÷այր Աստուծով՝
2 ու Տէր Յիսուս Քրիստոսով . ÷ Շնորհք և խա-
ղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր ÷օրհնի՝ ու Տէր
Յիսուս Քրիստոսէն :

– բ Կոր · ա · 19 :
֏ ա Թես · ա · 1 :
÷ ա Կոր · ա · 3 :

3 ᵀ Պարտինք ամէն ատեն Աստուծմէ գոհանալ
ձեզի համար՝ եղբայրնե՛ր, ինչպէս որ կը վայլէ.
քանզի ձեր հաւատքը շատ աճելու վրայ է, և ձեր
ամէն մէկուն սէրը իրարու վրայ կը շատնայ.
4 ᵇ Ինչպէս որ մենք ալ ձեզմով կը պարծենանք Աս-
տուծոյ եկեղեցիներուն մէջ՝ ձեր համբերութեան
նը ու հաւատքին համար ᵇ ձեր բոլոր հալածանքնե-
րուն ու նեղութիւններուն մէջ, որոնց որ դուք կը
5 համբերէք. ᵈ Որ է Աստուծոյ արդար դատաստա-
նին ապացոյցը՝ որ դուք արժանանաք Աստուծոյ
թագաւորութեանը, ᵉ որուն համար ալ նեղութիւն
6 կը քաշէք. ᶠ Վասնզի Աստուծոյ առջեը իրաւունք
է՝ ձեզի նեղութիւն տուողներուն նեղութիւն հա-
7 տուցանել, ᵍ Ու ձեզի նեղութիւն քաշողներուդ՝
է մեզի հետ հանգիստ, ᵘ Տէր Յիսուսին երկինքէն
յայտնուելու ատենը իր զօրաւոր հրեշտակներովը,
8 ᵇ Խորբոքած կրակով վրէժ առնելու անոնցմէ՝ ᶜ որ
Աստուած չեն ճանչնար, ᵈ և որ մեր Տէր Յիսուս
9 Քրիստոսի աւետարանին չեն հնազանդիր. ᵉ Որոնք
պիտի պատժուին յաւիտենական սատակումով՝
Տէրոջը երեսէն ու անոր զօրութեանը փառքէն,
10 ᵍ Երբոր ինքը գայ փառաւորուելու իր սուրբերուն
մէջը, ᵍ և հիանալի ըլլալու բոլոր հաւատացեալ-
ներուն մէջը, (ինչու որ մեր վկայութիւնը ձեր
11 մէջը հաւատացուեցաւ,) այն օրը: Ա պատ-
ճառով ալ ամէն ատեն ձեզի համար աղօթք

ᵀ ա Թես. ա. 2, 3: գ. 6, 9: ԳԼ. բ. 12:
ᵇ բ Կոր. է. 14: թ. 2: ա Թես. բ. 19, 20:
ᶜ ա Թես. ա. 3:
ᵈ ա Թես. բ. 14:
ᵉ Փիլ. ա. 28:
ᶠ ա Թես. բ. 14:
ᵍ Յայտ. գ. 10:
ᵘ Յայտ. ժգ. 13:
ᵇ Եբր. ժ. 27: ժբ. 29: բ Պետ. գ. 7: Յայտ. իա. 8:
ᶜ Սաղ. հթ. 6: ա Թես. դ. 5:
ᵈ Հռով. բ. 8:
ᵉ Փիլ. գ. 19: բ Պետ. գ. 7:
ᶠ բ Օր. լգ. 2: Եսա. բ. 19: ԳԼ. բ. 8:
ᵍ Սաղ. ձթ. 7:
ᵍ Սաղ. կը. 35:

կ'ընենք , ſ որ մեր Աստուածը ձեզ արժանի ընէ ՅԻՒ կոչումին , և իր բարութեան բոլոր հաճութիւնը կատարէ , ɔ ու հաւատքին գործը զօրութիւնով . 12 Որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին անունը փառաւորուի ձեր մէջը , և դուք ալ անոր մէջը՝ մեր Աստուծոյն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսին շնորհացը համեմատ :

ԳԼ · Ա

1 *Կը խնդրէ անոնցմէ որ հաստատ կենան իրենց ընդունած ճշմարտութեանը մէջ . 3 կը ցուցնէ թէ ամենք հաւատքին պիտի ապատամբին , 9 և ննոր պիտի յայտնուի՝ Տէրոջը օրը գալէն առաջ . 15 իր առջի յորդորանքները կը կրկնէ , ու աղօթք կ'ընէ անոնց համար :*

1 Կ'աղաչենք ձեզի Ե՛ղբայրներ՝ – մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի գալստեանը՝ Բ ու մեր անոր քովը
2 ժողովուելուն համար , Գ Ազդայ որ շուտ մը խախտիք ՅԻՒ միտքէն , ու չըլլայ որ խռովիք՝ ո՛չ հոգիով ու ո՛չ խօսքով , ո՛չ ալ թուղթով մը իբր թէ մեզմէ գրա–ած , որպէս թէ Տէրոջը օրը եկած
3 հասած ըլլայ : Դ Ազդայ որ ոեւէ ձեզ խաբէ ոեւէ բանով մը . ինչու որ ան օրը պիտի չգայ՝ Ե թէ որ ապատամբութիւնը առաջ չգայ , Զ ու յայտնուի
4 մեղայ մարդը՝ Է կորստեան որդին , Ը Ան հակառակորդը հպարտացած Թ ամենուն վրայ՝ որ Աստուած կ'բաւ՝ կամ կը պաշտուի , մինչեւ անիկայ Աստուծոյ տաճարին մէջ պիտի նստի , և ինքզինքը
5 ցուցնէ թէ Աստուած է : Ժ Ձե՞ք յիշեր՝ որ երբ
6 ձեր քովն էի , ասս բաները կ'ըսէի ձեզի : Ա Հի-

ſ Հմր 5 :
ɔ ա Թես . ա . 3 :
Դ ա Պետ . ա . 7 : գ . 14 :
– ա Թես . գ . 15 :
Բ Մատ . իգ . 31 : Մար . ժգ . 27 : ա Թես . գ . 16 :
Գ Մատ . իգ . 4 : Եփես . ե . 6 : ա Ցով . գ . 1 :
Դ Մատ . իգ . 4 : Եփես . ե . 6 :
Է ա Տիմ . գ . 1 :
Զ Դան . է . 25 : ա Ցով . բ . 18 : Ցայտ . ժգ . 11 , ԱՀ :
Է Ցով . ժէ . 12 :
Ը Ես . ժգ . 13 : Եզեկ . իբ . 2 , 6 , 9 : Դան . է . 25 : ժա . 36 : Ցայտ . ժգ . 6 :
Թ ա Պտր . բ . 5 :

մա դու՛ք ինքնիրենիդ գիտէք ի՞նչ է ան որ կ՚ար-
7 *գիլէ , որ ինքը իր առնելին յայտնուի ։ ֊ Վնչու՛ որ*
անօրէնութեան խորհուրդը հիմակուընէ կը գոր-
ծայ · բայց ան որ հիմա կ՚արգիլէ , պէտ ա՛րգիլէ՝
8 *մինչև որ ինքը միջտեղէն վերնայ ։ Ու հոգը պի-*
տի յայտնուի ան անօրէնը , որն որ Տէր Յիսուս
է իր բերնին հոգիովը և պիտի ապառէ , ֊ ու իր գա-
9 *լուն յայտնութիւնովը պիտի կորսընցընէ · ֊ Որուն*
գալը Սատանային ազդեցութիւնովն է՝ բոլոր զօ-
րութիւնով և նշաններով ու սուտ հրաշքներով ,
10 *֊ և ամէն կորուսեալներուն վրայ անիրաւութեան բոլոր*
խաբէութիւնովը , որովհետև անոնք ճշմարտու-
թեան սէրը չընդունեցին՝ որ փրկուին · ֊ Անոր
համար Աստուած ալ պիտի խրկէ անոնց ուժով մո-
11 *լորութիւն մը՝ ո՛ր սուտին հաւատան · Որ դա-*
տապարտուին ամէն անոնք՝ որ չհաւատացին ճշմար-
տութեան , ֊ հապա անօրէնութեան յօժարեցան ։
12 *֊ Բայց մեզի պէտք է միշտ Աստուծմէ գոհանալ*
ձեզի համար՝ Տէրոջմէ սիրուած ե՛ղբայրներ · Ինչու-
որ Աստուած ֊ առաջուց ֊ ձեզ ընտրեց փրկուելու
և հոգիին սրբելովը՝ ու ճշմարտութեան հաւատա-
13 *քովը · Որուն ձեզ կանչեց մեր աւետարանելովը՝*
֊ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի փառքը տանելու ։
14 *Ուստի ե՛ղբայրներ՝ և հաստատ կեցէ՛ք , ու պինդ*

֊ ա Ցօհ · բ · 18 ։ գ · 3 ։
֊ Ցօբ · գ · 9 ։ Նա · ժա · 4 ։ Ովս · գ · 5 ։ Ցայտ · բ · 16 ։ ԺԹ · 15 , 20 , 21 ։
և Դան · է · 10 , 11 ։
֊ ԳԼ · ա · 8 , 9 ։ Երր · ժ · 27 ։
֊ Ցօհ · բ · 41 , 44 ։ Եփս · բ · 2 ։ Ցայտ · ժբ · 23 ։
֊ Տե՛ս բ Օր · ժգ · 1 ։ Մատ · իգ · 24 ։ Ցայտ · ժգ · 13 ։ ԺԹ · 20 ։
֊ բ Կոր · բ · 15 ։ գ · 3 ։
֊ Հռով · ա · 24 , ԼԸ ։ Տե՛ս գ Թագ · իբ · 22 ։ Եզեկ · ժգ · 9 ։
և Մատ · իգ · 5 , 11 ։ ա Տիմ. գ · 1 ։
֊ Հռով · ա · 32 ։
֊ ԳԼ · ա · 3 ։
֊ Եփս · ա · 4 ։
֊ ա Թես · ա · 4 ։
֊ Ղու · ա · 75 ։ ա Պետ · ա · 2 ։
֊ Ցօհ · ժէ · 22 ։ ա Թես · բ · 12 ։ ա Պետ · ե · 10 ։
֊ ա Կոր · ժգ · 13 ։ Փիլ · գ · 1 ։
֊ ա Կոր · ժա · 2 ։ ԳԼ · գ · 6 ։

բունեցէք ան աւանդութիւնները որ ասրմէցաք՝ թէ
15 *խօսքով ու թէ մեր թուղթովը։ Եւ ինքը մեր*
Տէր Յիսուս Քրիստոսը ու մեր Հայրը Աստուած,
՝ որ մեզ սիրեց՝ ու տուաւ մեզի յաւիտենական
16 *մխիթարութիւն՝ և բարի յոյս շնորհքով, Ձեր*
սիրտերը մխիթարէ՝ Եւ յեղհաստատէ ամէն բարի
խօսքերու և գործքերու մէջ։

Գ Ե Ղ · Գ

1 Կը խնդրէ որ անոնք աղօթք ընեն իրեն համար, 3 անոնց
վրայ իր ունեցած վստահութիւնը կը յայտնէ, 5 անոնց հա-
մար Աստուծոյ աղօթք կ'ընէ, 6 զանազան պատուէրներ կու-
տայ, մանաւանդ ծուլութենէ և անառակ ընկերներէ հեռու
կենալու վրայով, 16 և իր թուղթը աղօթքով ու բարեւնե-
րով կը վերջացընէ։

1 Վերջապէս եղբայրնե՛ր՝ մեզի համար աղօթք ը-
նէք, որ Տէրոջը խօսքը յառաջանայ, ու փա-
2 ռաւոր ըլլայ, ինչպէս որ ձեր մէջը. Եւ որ անի-
րաւ ու չար մարդիկներէն ազատինք. քանզու որ
3 ամէնը *հաւատք չունին. Բայց Տէրը հաւատա-
րիմ է, որ ձեզ պիտի հաստատէ, ու չարէն պա-
4 հէ։ Եւ Ձեր վրայ վստահութիւն ունինք Տէրոջ-
մով, թէ ինչ որ ձեզի պատուիրեցինք՝ կ'ընէք,
5 ու պիտի ընէք ալ։ Եւ Տէրը ձեր սիրտերը
Աստուծոյ սիրոյն ու Քրիստոսի համբերութեանը
ուղղէ։

6 Եւ ձեզի կը պատուիրենք եղբայրնե՛ր՝ մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի անունովը, որ հեռու քաշուիք
ամէն եղբօրմէ՝ որ անկարգութեամբ կը վարուի,

Ղ Գղ · ա · 1, 2։
– ա Ցօհ · գ · 10։ Ցայտ · ա · 5։
" ա Պետ · ա · 3։
Ձ ա Կոր · ա · 8։ ա Թես · գ · 13։ ա Պետ · բ · 10։
– Եփես · գ · 19։ Կող · գ · 3։ ա Թես · բ · 25։
Բ Հռով · ժե · 31։
‡ Գոր · իբ · 24։ Հռով · ժ · 16։
* Կամ հաւատարմութիւն

† ա Կոր · ա · 9։ ա Թես · բ · 24։
Խ Ցօհ · ժէ · 15։ բ Պետ · բ · 9։
Ղ բ Կոր · է · 16։ Գաղ · բ · 10։
Խ ա Մն · իթ · 18։
Ը Հռով · ժգ · 17։ Հմր 14։ ա Տիմ · գ · 5։ բ Ցօհ · 10։
Ի ա Կոր · բ · 11, 13։
Հ ա Թես · գ · 11։ է · 14։ Հմր 11, 12, 14։

է ու չէ թէ ան աւանդութեանը պէս՝ որ մեզմէ ա-
7 ռաւ ։ Լ Վնչու որ դուք ինքնիրենիդ գիտէք թէ
ինչպէս պարտիք մեզի նմանողք ըլլալ . Է քանզի
մենք ձեր մէջը անկարգութեամբ չվարուեցանք ,
8 Ո՛չ ալ մէկուն հացը ձրի կերանք . Ը հապա ջան-
քով և աշխատանքով գիշեր ու ցորեկ կը գործէինք՝
9 ձեզմէ մէկուն ծանրութիւն չտալու համար . Ո Ոչ
թէ որ մենք իշխանութիւն չունէինք , Հ հապա որ
անձերնիս ձեզի օրինակ ընենք՝ որ մեզի նմանողք ըլ-
10 լաք ։ Ա Քանզի երբոր մենք ձեր քովն էինք՝ սա ձեզի
կը պատուիրէինք , Բ թէ ան որ չուզեր գործ գոր-
11 ծել , հաց ալ թող չուտէ ։ Ար՝ կը լսենք որ ձեր
մէջէն ոմանք Ց անկարգութեամբ կը վարուին , Ճ ու
գործ մը չեն գործեր , հապա հետաքրքիր կը պտը-
12 տին ։ Ժ Ընանիներուն պատուէր կու տանք , ու
կ՚աղաչենք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսով , Յ որ
հանդարտութեամբ գործեն , և իրենց հացը ու-
13 տեն ։ Ն Բայց դուք Ե՛ղբայրնե՛ր՝ Շ մի՛ ձանձրանաք
14 բարիք գործելէն ։ Ոկ Թէ որ մէկը չհնազանդիր
մեր խօսքին սա թուղթով , դուք նշանակեցէք ա-
նիկայ , Ղ ու անոր հետը մի՛ խառնուիք , որ ամչ-
15 նայ ։ Մ Բայց չըլլայ թէ թշնամիի պէս սեպէք ա-
16 նիկայ . Ն հապա եղբօր պէս խրատեցէ՛ք ։ Շ Ու ին-
քը խաղաղութեան Տէրը՝ ամէն կերպով ձեզի խա-

է Գլ . բ . 14 ։
Ը ա Կոր . դ . 16 ։ ժա . 1 ։ ա Թես . ա . 6 , 7 ։
Թ ա Թես . բ . 10 ։
ժ Գոր . ժբ . 3 ։ ի . 34 ։ բ Կոր . ժա . 9 ։ ա Թես . բ . 9 ։
ի ա Կոր . թ . 6 ։ ա Թես . բ . 6 , 7 ։
հ Հմր 7 ։
յ Ծն . գ . 19 ։ ա Թես . դ . 11 ։
ղ Հմր 6 ։
ճ ա Թես . դ . 11 ։ ա Տիմ . ե . 13 ։ ա Պետ . դ . 15 ։
ն ա Թես . դ . 11 ։
շ Եփս . դ . 28 ։
ո Գաղ . զ . 9 ։
չ Մատ . ժբ . 17 ։ ա Կոր . ե . 9 , 11 ։ Հմր 6 ։
պ Ղև . ժթ . 17 ։ ա Թես . ե . 14 ։
ջ Տիտ . դ . 10 ։
ռ Հռով . ժե . 33 ։ ժզ . 20 ։ ա Կոր . ժգ . 33 ։ բ Կոր . ժգ . 11 ։ ա Թես . ե . 23 ։

զաղութին տայ ամէն աստն . Տէրը ձեր ամենուն հետը ըլլայ :

17 *Ը Ա՛ռ ողջոյնը իմ ձեռքիս՝ Պօղոսինն է , որ ամէն թուղթերուն մէջ նշան է . ասանկ կը գրեմ :*

18 *՚ Աիր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամենուն հետը ըլլայ . ամէն :*

Ը ա Կոր . ժգ . 21 ։ Կող . դ . 18 ։ | ՚ Հռով . ժգ . 24 ։

ԸՆԾՅԻՆ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԴՐԵԼՈՑՆ

ԸՆ ՏԻՄՈԹԷՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 *Առաքեալը Տիմոթէոսին միտքը կը դնէ ան պատուէրը որ ինքը Մակեդոնիա գացած ատենը տուեր էր անոր . 5 կը խօսի օրէնքին ուղիղ գործածութեանը և նպատակին վրայով , 11 իր առաքելական պաշտօնին կանչուելուն վրայով , 20 և Հիմենոսին ու Աղեքսանդրոսին վրայով :*

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը ՚ մեր Փրկիչ Աստուծոյ և Ք մեր յոյսը եղող Քրիստոս Յի-
2 սուսի ֊ հրամանովը . ֊ Տիմոթէոսի՝ Ք ի՛մ հարազատ որդւոյս հաւատքով . Ը շնորհք՝ ողորմութիւն՝ ՚ խաղաղութիւն Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝ և Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջմէն :

3 Ինչպէս որ քեզի աղաչեցի Եփեսոս մնալու , Ք երբոր ես Մակեդոնիա կ՚երթայի , Ը որ պատուի-

՚ ԳԼ . բ . 3 ։ դ . 10 ։ Տիտ . ա . 3 ։ բ . 10 ։ դ . 4 ։ Ճուդ . 25 ։
Ք Կող . ա . 27 ։
֊ Գոր . թ . 15 ։ Գաղ . ա . 1 , 12 ։
֊ Գոր . ժգ . 1 ։ ա Կոր . դ . 17 ։ Փիլ . բ . 19 ։ ա Թես . դ . 2 ։
Ք Տիտ . ա . 4 ։
Ը Գաղ . ա . 3 ։ բ Տիմ . ա . 2 ։ ա Պետ . ա . 2 ։
Ք Գոր . ւ . 1 , 3 ։ Փիլ . բ . 24 ։
Ը Գաղ . ա . 6 , 7 ։ ԳԼ . գ . 3 , 10 ։

բես մէկ քանինեբուն օտար ուամունք չտրվկցընել ,
4 *Ր Ու չնայիլ առաստպելնեբու , ու ազգահամնրնե-*
բու՝ որ վերջ չունին . ֈ որոնք աւելի վէճեր կը
*պատճառեն , քան Թէ Աստուծոյ հոճէլէ * կենցա-*
5 *ղավարութիւնը՝ որ Ի՛ըլէայ հաւատքով : Ի Ինչու*
որ պատուիրանքին վախճանը սէր է՝ Ե սուբբ սրտով
ու բարի խղճմտանքով և անկեղծ հաւատքով .
6 *Որոնցմէ խոտորելով ոմանք Ը փուճ խօսքերու նաև է*
7 *զացին . Օրինաց վարդապետ ըլլալ կ՛ուզեն .*
ֈ Բայց իրենք չեն հասկընար թէ ինչ որ կը խօսին ,
ոչ ալ ան բաները՝ որոնց համար ոտք կը կոխեն :
8 *Ի Արդ՝ գիտենք որ օրէնքը աղէկ է , Թէ որ մէկը*
անկից օրինաւոր կերպով գործածելու ըլլայ :
9 *Հ Գայց աս Թող գիտնայ՝ որ արդարնեբուն համար*
չէ օրէնքը . հապա անօրէննեբուն՝ ու անհնազանդ-
նեբուն համար , ամբարիշտնեբուն՝ և մեղաւորնե-
բուն , անաւրէնեբուն՝ և պիղծերուն , հայր ու
10 *մայր զարնողնեբուն , մարդասպանեբուն , պոռ-*
նիկնեբուն , արուագէտնեբուն , մարդ գողցողնե-
բուն , սուտզուցնեբուն , սուտ երդում ընողնե-
բուն , Ց և Թէ ուրիշ ինչ որ հակառակ է ողջամիտ
11 *վարդապետութեանը , Ղ Որ երանելի Աստուծոյ*
փառաւոր աւետարանին համեմատ է , Ճ ան որ ին-
12 *ձի յանձնուեցաւ : Ու շնորհակալ եմ անոր՝ Ժ որ*
զիս զօրացուց , այսինքն Քրիստոս Յիսուս մեր Տէ-

Ր ԳԼ · գ · 7 ; գ · 4 , 20 ; բ Տիմ · բ · 14 , 16 , 23 ; Տիտ · ա · 14 ; գ · 9 ։
ֈ ԳԼ · գ · 4 ։
* Կամ չինութիւնը
Ի Հռով · ԺԳ · 8 , 10 ; Գաղ · և · 14 ։
Լ բ Տիմ · բ · 22 ։
Խ ԳԼ · գ · 4 , 20 ։
Ձ ԳԼ · գ · 4 ։
Ճ Հռով · է · 12 ։
Հ Գաղ · գ · 19 ; և · 28 ։
Յ ԳԼ · գ · 3 ; բ Տիմ · գ · 3 ; Տիտ · ա · 9 ; բ · 1 ։
Ղ ԳԼ · գ · 15 ։
Ճ ա Կոր · թ · 17 ; Գաղ · բ · 7 ; Կող · ա · 25 ; ա Թես · բ · 4 ; ԳԼ · բ · 7 ; բ Տիմ · ա · 11 ; Տիտ · ա · 3 ։
Ժ բ Կոր · ԺԲ · 9 ։

բոլքը , յոր հաւատարիմ սեպհլով դիս՝ ¶ առ ապա-
13 *սաւորութեանը մէջ դրաւ . ն Որ առաջուց հայ-*
հոյիչ էի՝ ու հալածող և թշնամանող . բայց ո-
ղորմութիւն գտայ , ՞ ինչու որ անհաւատուԹեան
14 *մէջ չգիտնալով ըրի . ն Ու մեր Տէրոջը շնորհքը*
խիստ չատ եղաւ ինձի ¶ հաւատքով և սիրով՝ որ
15 *Ի Քրիստոս Յիսուսով է : ՞ Ա՛յս խօսքը հաւատարիմ*
է՝ ու բոլորովին ընդունելուԹեան արժանի . ՞ որ
Ի Քրիստոս Յիսուս աշխարհք եկաւ մեղաւորները
16 *փրկելու , որոնց գլուխը ես եմ . Բայց անոր համար*
Ողորմութիւն գտայ , որ պիտի առաջ Յիսուս Ի Ք-
րիստոս իմ վրաս ցուցընէ բոլոր երկայնմտուԹիւնը՝
օրինակ ըլլալու անոնց՝ որ պիտի հաւատային ի-
17 *րեն՝ յաւիտենական կենաց համար : ՞ Բայց յա-*
ւիտենական Թագաւորին՝ որ Ո անեղծ ու Չ անե-
*ւոյթ է , ՞ մի * միայն Աստուծոյն՝ Ֆ փառք ու*
պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :
18 *Ա՛յս պատուէրը կ՚աւանդեմ քեզի՝ իմ որդեակս*
Տիմոթէոս , ° քու վրայովդ առաջուց եղած մարգա-
բէութիւններուն համեմատ , որ անոնցմով պատե-
19 *րազմիս Ֆ ան բարի պատերազմը , ՞ Ու ունենաս*
հաւատք ու մաքուր խղճմտանք , որն որ մէկ քանի-

յ ա Կոր · է · 25 ։
ն բ Կոր · գ · 5 , 6 ։ դ · 1 ։ Կող · ա · 25 ։
ղ Գոր · բ · 3 ։ թ · 1 ։ ա Կոր · ժե · 9 ։ Փիլ · գ · 6 ։
՞ Ղու · իդ · 34 ։ Ցօհ · թ · 39 , 41 ։ Գոր · գ · 17 ։ իգ · 9 ։
չ Հռով · է · 20 ։ ա Կոր · ժե · 10 ։
¶ բ Տիմ · ա · 13 ։
Ջ Ղու · է · 47 ։
՚ ԳԼ · գ · 1 ։ դ · 9 ։ բ Տիմ · բ · 11 ։ Տիտ · գ · 8 ։
՞ Մաա · թ · 13 ։ Մար · բ · 17 ։ Ղու · ե · 32 ։ ԺԹ · 10 ։ Հռով · է · 8 ։ ա Ցօհ · գ · 5 ։
Վ բ Կոր · գ · 1 ։
՞ Սաղ · ժ · 16 ։ Ճխե · 13 ։ Դան · է · 14 ։ ԳԼ · է · 15 , 16 ։
ր Հռով · ա · 22 ։
ց Ցօհ · ա · 18 ։ Եբր · ժա · 27 ։ ա Ցօհ · գ · 12 ։
՝ Հռով · ժգ · 27 ։ Ցուդ · 25 ։
* Ո՛չԹե՛ միայն իմաստուն
Ֆ ա Մն · իԹ · 11 ։
՝ ԳԼ · գ · 13 , 14 , 20 ։ բ Տիմ · բ · 2 ։
° ԳԼ · դ · 14 ։
Ֆ ԳԼ · գ · 12 ։ բ Տիմ · բ · 3 ։ գ · 7 ։
՝ ԳԼ · գ · 9 ։

նները իրենցմէ մէկդի ձգելով՝ Բնաւակոծութիւն
կրնչին հաւատքին կողմանէ. Որոնցմէ են Ֆիմենոսը
ու Ալէքսանդրոսը, որոնք ես Սատանային
մատնեցի, որ սորվին հայհոյութիւն չընել։

ԳԼՈՒԽ Ը

Կը յորդորէ աղօթք ու դոհութիւն մատուցանել ամէն մարդոց համար, և մասր պատճառն ալ յառաջ կը բերէ. 9 կը ցուցընէ թէ կինիները ինչո՛վ զարդարուելու են. 12 թէ առանց թոյլատուութիւն չկայ սորվեցընելու, 15 և թէ պիտի փրկուին որդեծնութեամբ՝ թէ որ հաւատքի մէջ կենան։

1 Ա՛րդ՝ կ՚աղաչեմ՝ ամէն բանէն առաջ՝ աղօթք
ընել, խնդրուածք, աղաչանք, դոհութիւն՝
2 *ամէն մարդոց համար, — Անանաւանդ թագաւոր-*
ներուն և բոլոր իշխանաւորներուն համար. որ
խաղաղ ու հանդարտ կեանք վարինք՝ բոլորովին
աստուածպաշտութիւնով ու պարկեշտութիւնով։
3 Վասնզի որ ան է աղէկը ու ընդունելին մեր Փըր-
4 *կիչ Աստուծոյն առջեւը. Որ կ՚ուզէ թէ ամէն*
մարդիկ փրկուին՝ ու ճշմարտութիւնը ճանչնալու-
5 *գան։ Վասնզի մէկ Աստուած մը կայ, ու մէկ*
միջնորդ մը Աստուծոյ ու մարդոց մէջը՝ Քրիստոս
6 *Յիսուս մարդը. Որ իր անձը ամենուն տեղը*
փրկանք տուաւ՝ իր ատենին վկայութիւնը ըլլա-
7 *լու. Ես Որ ես անոր քարոզիչ ու առաքեալ դրուե-*
ցայ, (Ճշմարիտ կ՚ըսեմ * *Քրիստոսով՝ և սուտ*

ա ԳԼ. գ. 9։
բ Տիմ. բ. 17։
գ Տիմ. գ. 14։
դ ա Կոր. և. 5։
ե Գոր. ժգ. 45։
զ Եզր. գ. 10։ Երեմ. իթ. 7։
է Հռով. ժգ. 1։
ը Հռով. ժբ. 2։ ԳԼ. և. 4։
թ ԳԼ. ա. 1։ բ Տիմ. ա. 9։
ժ Եզեկ. ժբ. 23։ Ցօհ. գ. 16, 17։ Տիտ. բ. 11։ բ Պետ. գ. 9։
ի Ցօհ. ժէ. 3։ բ Տիմ. բ. 35։
լ Հռով. գ. 29, 30։ ժ. 12։ Գաղ. գ. 20։
խ Եբր. բ. 6։ թ. 15։
ծ Մատ. ի. 28։ Մար. ժ. 45։ Եփես. ա. 7։ Տիտ. բ. 14։
կ Հռով. և. 6։ Գաղ. գ. 5։ Եփես. ա. 10։ գ. 5։ Տիտ. ա. 3։
հ ա Կոր. ա. 6։ բ Թես. ա. 10։ բ Տիմ. ա. 8։
ձ Եփես. գ. 7, 8։ բ Տիմ. ա. 11։
ղ Հռով. թ. 1։
* Յոյն՝ չսուտն։

չեմ խօսիր ,) ֆ ձեռնադրութեան վարդապետ Եղեսի
8 հաւատքով ու ճշմարտութիւնով : Արդ՝ կ'ուզեմ
որ էրիկ մարդիկ ևամէն տեղ աղօթք ընեն՝ հաւրբ
ձեռքեր վերցընելով առանց բարկութեան ու երկ-
9 մտութեան : Ն'ոյնպէս ալ կիներուն վայելուչ
հագուստով , ամօթխածութեամբ և պարկեշտու-
թեամբ ինքզինքնին զարդարեն . չէ թէ հիւ-
սուածքներով՝ կամ ոսկիով՝ կամ մարգարիտներ-
10 րով՝ կամ մեծաճախ հանդերձներով . ղ ապա
բարի գործքերով՝ ինտոր որ կը վայլէ աստուածպաշ-
11 տութիւնը գաւանող կիներուն : Կնիկ մարդը
թող սորվի լռութեամբ՝ ամէն ևազանդութիւնով :
12 ձ Հապց կնիկ մարդու հրաման չեմ տար սորվեցընե-
լու , մ՛ոչ ալ էրիկ մարդուն իշխելու , հապա լռու-
13 կինալու : ԵՒնչու որ ի առաջ Ադամը ստեղծուե-
14 ցաւ , ով՝ ետքը ԵՒւան : Ե ԵՒւ Ադամը չխաբուե-
ցաւ , հապա կինը խաբուեցաւ՝ ու յանցանք գոր-
15 ծեց . Սակայն պիտի փրկուի անիկայ որդեծնու-
թեամբ , թէ որ կենան հաւատքի և սիրոյ ու սըր-
բութեան մէջ պարկեշտութիւնով :

Գ Լ · Գ

1 Կը ցուցընէ թէ եպիսկոպոսները՝ սարկաւագները ու անոնց
կիներուն ի՞նչ վարմունքի տէր ըլլալու են , 14 թէ ի՞նչ նպա-
տակով ինքը աս բաները գրեց Տիմոթէոսին . 15 կը խօսի
եկեղեցիին վրայով՝ և անոր մէջը յարոգուած ու ընդունուած
սուրբ վարդապետութեանը վրայով :

1 — Ա՛յս խօսքը հաւատարիմ է , բ թէ որ մէկը ե-
պիսկոպոսութեան կը ցանկայ՝ գ աղէկ գործի
2 կը ցանկայ : դ Ուստի պէտք է եպիսկոպոսին ան-

ֆ Հռով . ժա . 13 ; ժե . 16 ; Գաղ . ա . 16 ։
ձ Մաղ . ա . 11 ; Ցօհ . գ . 21 ։
հ Սաղ . ճլգ . 2 ; Եա . ա . 15 ։
յ ա Պետ . գ . 3 ։
ղ ա Պետ . գ . 4 ։
ճ ա Կոր . ժգ . 34 ։
մ Եփես . ե . 24 ։
յ Ծն . ա . 27 ; բ . 18 , 22 ; ա Կոր . ժա . 8 , 9 ։
ն Ծն . գ . 6 ; բ Կոր . ժա . 3 ; — Գլ . ա . 15 ։
բ Գործ . ի . 28 ; Փիլ . ա . 1 ։
գ Եփես . դ . 12 ։
դ Տիտ . ա . 6 , եէ ։

արատ ըլլալ , [ա] մէկ կնկան մը երիկ , զգաստ , խոհեմ , պարկեշտ , հիւրասէր , [բ] սորվեցընող ·
3 [գ] ոչ դինեմոլ , [դ] ոչ զարնող , [ե] հապա հանդարտ , ոչ կռուող , [զ] ոչ արծաթասէր · Որ իր
4 տանը աղէկ վերակացութիւն ընող ըլլայ , [է] իր զաւակները ծնազանդութեան մէջ պահելով բո-
5 լոր ծանրաբարոյութեամբ · (ա) [ը] ապա թէ որ մէկը իր տանը վերակացութիւն ընելը չգիտնայ , [թ] ինչպէս Աստուծոյ եկեղեցին հոգատարձու պիտի
6 ըլլայ ·) [ժ] ոչ ալ նորահաւատ ըլլայ · Նոր չըլլայ թէ հպարտանալով Սատանային դատապարտու-
7 թեանը մէջ իյնայ : [ի] ապա պէտք է անոր դուրսէն եղողներէն ալ բարի վկայութիւն ունենալ , որ չըլլայ թէ նախատինքի մէջ ու [ժա] Սատանային որոգայթին մէջը իյնայ :
8 [ժբ] Նոյնպէս ալ սարկաւագները ըլլան ծանրաբարոյ , ոչ երկլեզու , [ժգ] ոչ դինեասէր , ոչ անարդ-
9 շահախնդրութեան տուէ եղող · [ժդ] ապա հաւատքին խորհուրդը պահեն մաքուր խղճմտանքով :
10 Ու սոնք ալ առաջ թող փորձուին , ետքը՝ թէ որ անմեղադրելի գտնուին , սարկաւագութեան
11 պաշտօնը կատարեն : Ընդնակ ալ անոնց կիներնը՝ ծանրաբարոյ ըլլան , ոչ չարախօս , հապա
12 զգաստ , ամէն բանի մէջ հաւատարիմ : Սարկաւագները մէկ կնկան մը երիկ ըլլան · որ իրենց զաւակներուն ու իրենց տանը աղէկ վերակացու-
13 թիւն ընող ըլլան : [ժե] Քանզի անոնք որ սարկաւագութեան պաշտօնը աղէկ կը կատարեն , բաւի

[ա] ԳԼ · ե · 9 ։
[բ] բ Տիմ · բ · 24 ։
[գ] Հմր 8 ։ Տիտ · ա · 7 ։
[դ] բ Տիմ · բ · 24 ։
[ե] բ Տիմ · բ · 24 ։
[զ] ա Պետ · ե · 2 ։
[է] Տիտ · ա · 6 ։
[ը] Ես · ԺԹ · 12 ։
[թ] Գոր · իբ · 12 ։ ա Կոր · ե · 12 ։ ա Թես · դ · 11 ։
[ժ] ԳԼ · գ · 9 ։ բ Տիմ · բ · 26 ։
[ի] Գոր · գ · 3 ։
[ժա] Հմր 3 ։ Ղե · Ժ · 9 ։ Եզեկ · խդ · 21 ։
[ժբ] ԳԼ · ա · 19 ։
[ժգ] Տիտ · բ · 3 ։
[ժդ] Տես Սաս · իե · 21 ։

աստիճան մը իրենց կը շահին ու Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատքին մէջ շատ համարձակութիւն :

14 *Ես բաները կը գրեմ քեզի , յուսալով մօտերս*
15 *քեզի գալ · Բայց եթէ ուշանալու ըլլամ , որ գիտնաս թէ ինչպէս պէտք է քեզի ՝ Աստուծոյ տանը մէջ պտրտիլ , որ կենդանի Աստուծոյ եկեղեցին է , ճշմարտութեան սիւնը ու հաստատութիւն-*
16 *նը : Եւ յայտնապէս մեծ է աստուածպաշտութեան խորհուրդը · ՝ Աստուած մարմինով յայտնուեցաւ , ՝ Հոգիով արդարացաւ , ՝ հրեշտակներուն երեցաւ , ՝ հեթանոսաց մէջ քարոզուեցաւ , ՝ աշխարհի մէջ հաւատացուեցաւ , ՝ փառքով համբարձաւ :*

Գ Ի · Գ

1 *Առաքեալը կը նախատեսէ թէ հարբի ժամանակները ամենք հաւատքէն պիտի մոլորին · 6 զանազան պատուէրներ կու-*
տայ Տիմոթէոսին , որ իրեն յանձնուած պաշտօնին մէջ թիւրութիւն մը չգտուցընէ :

1 — Բայց Հոգին յայտնի կ'ըսէ , թէ հարբի ատեները մէկ քանիները հաւատքէ պիտի ապըստամբին , և մոլորեցուցիչ ոգիներու , ու դիւաց ուսմունքներու ուշադրութիւն պիտի տան ,
2 ի Սոսկալիներուն կեղծաւորութեամբը , ՝ որոնց

՝ Եփես · բ · 21 , 22 ։ բ Տիմ · բ · 20 ։
՝ ա Ցօհ · ա · 14 ։ ա Ցօհ · ա · 2 ։
՝ Մատ · գ · 16 ։ Ցօհ · ա · 32 , 33 ։ ժե · 26 ։ ժգ · 8 , 9 ։ Հռով · ա · 4 ։ ա Պետ · գ · 18 ։ ա Ցօհ · ե · 6 , եէ ։
՝ Մատ · իբ · 2 ։ Մարկ · ժգ · 5 ։ Ղուկ · բ · 13 ։ իդ · 4 ։ Ցօհ · ի · 12 ։ Եփես · գ · 10 ։ ա Պետ · ա · 12 ։
՝ Գործ · ժ · 34 ։ ժգ · 46 , 48 ։ Գաղ · բ · 8 ։ Եփես · գ · 5 , 6 , 8 ։ Հռով · ժ · 18 ։ Կող · ա · 27 , 28 ։ Գա · բ · 7 ։
՝ Կող · ա · 6 , 23 ։
՝ Ղուկ · իդ · 51 ։ Գործ · ա · 19 ։ ա Պետ · գ · 22 ։
՝ Ցօհ · ժգ · 13 ։ բ Թես · բ · 3 ։ բ Տիմ · գ · 1 , եէ ։ բ Պետ · գ · 3 ։ ա Ցօհ · բ · 18 ։ Յուդ · 4 , 18 ։
՝ ա Պետ · ա · 20 ։
՝ բ Տիմ · գ · 13 ։ բ Պետ · բ · 1 ։ Ցայտ · ժգ · 14 ։
՝ Գործ · ժա · 35 , 37 , 38 ։ Ցայտ · թ · 20 ։
՝ Մատ · է · 15 ։ Հռով · ժգ · 18 ։ բ Պետ · բ · 3 ։
՝ Եփես · գ · 9 ։

3 խղճմտանքը խանձուած է . Ի՞նչպէս ամուսնանալէն
պիտի ազդուիլէն , ըսա՝ եթէ պիտի պահեն կերպարու-
նելին՝ որ Աստուած առնչներ է Ի՞նչ հաւատա-
գնականները և ճշմարտութիւնը ձանչցողները ի՞նչ-
4 հոգեկամ վայելին : Ինչու որ Աստուծոյ ամէն
առնչած բարի է՝ ու մերժելու բան մը չկայ ,
5 թէ որ գոհութեամբ ընդունուի . Վասնզի Աստու-
ծոյ խօսքով ու աղօթքով կը սրբուի : Ա բա-
նները եղբայրներուն յիշեցընելով՝ Յիսուս Քրիս-
տոսի բարի պաշտօնեայ մը պիտի ըլլաս , և ու պի-
տի մնանիս հաւատքին խօսքերովը և ան բարի վար-
7 դապետութիւնովը , որուն հետևող եղար : Ի՞նայ
պիղծ ու պառաւական առասպելներուն եթէ կեցիր .
ի և քու անձդ աստուածպաշտութեան վարժեցուր .
8 Ինչու որ մարմինին վարժութիւնը քիչ բանի
օգտակար է ՝ բայց աստուածպաշտութիւնը ա-
մէն բանի օգտակար է , ինչ որ թէ ներկայ և թէ
9 ապառնի կեանքը խոստմունքը ունի : Ա Ա խօսքը
հաւատարիմ է և բոլորովին ընդունելու արժա-
10 նի : Վ Ինչու որ քուն ատոր համար կ'աշխատինք՝
ու նախատինք կը կրինք . Ֆ վասն զի կենդանի Ա-
ստուծոյ յուսացեր ենք , ինչ որ ամէն մարդոց Փրկիչն
11 է , մանաւանդ հաւատացեալներուն : Ղ Ա բա-
12 նները պատուիրէ ու սորվեցուր : Ղ Ձըլլայ որ
մէկը քու մանկութիւնդ անարգէ . Ո՞հապա դուն

Ի ա Կոր . է . 28 , 36 , 38 ։
Կող . բ . 20 , 21 ։ Եբր . ժգ . 4 ։
Լ Հռով . ժգ . 3 , 17 ։ ա Կոր . բ . 8 ։
Խ Հռով . ժգ . 6 ։ ա Կոր . ժ . 30 ։
Ծ Ծն . ա . 29 ։ թ . 3 ։
Կ Հռով . ժգ . 14 , 20 ։ ա Կոր .
ժ . 25 ։ Տիտ . ա . 15 ։
Հ բ Տիմ . գ . 14 , 15 ։
Ձ Գլ . ա . 4 ։ գ . 20 ։ բ Տիմ .
բ . 16 , 23 ։ գ . 4 ։ Տիտ .
ա . 14 ։
Ղ Եբր . ե . 14 ։
Մ ա Կոր . բ . 8 ։ Կող . բ . 23 ։
Յ Գլ . գ . 6 ։
Ն Ասղ . լէ . 4 ։ Ձգ . 11 ։ Ճժբ .
2 , 3 ։ Ճխե . 19 ։ Մաա . գ .
33 ։ ժթ . 29 ։ Մար . ժ .
30 ։ Հռով . բ . 28 ։
Շ Գլ . ա . 15 ։
Չ ա Կոր . գ . 11 , 12 ։
Ո Գլ . գ . 17 ։
Պ Ասղ . լգ . 6 ։ Ճկ . 2 , 6 , ԸԱ ։
Ջ Գլ . գ . 2 ։
Ռ ա Կոր . ժգ . 11 ։ Տիտ . բ .
15 ։
Ս Տիտ . բ . 7 ։ ա Պետ . ե . 3 ։

օրինակ եղիր հաւատացեալներուն՝ խօսքով , վար-
մունքով , սիրով , հաւատքով և մաքրութեամբ :
13 Մինչև որ ես գամ՝ մի՛ ոք դիր կարդալու , յոր-
14 դորելու , ուսմունքընելու : Ընհոդ մի՛ ըլլար
քու վրադ եղած պարգևին վրայով , զոր մարգա-
րէութեամբ քեզի արուեցաւ՝ Երիցներուն ձեռ-
15 *քերը դո՛ւ վրադ դրուելովը : Ա՛ծոնց վրայ խորհէ՛*
ու ամո՛նց միջը պարապէ , որ քու յառաջադիմու-
16 *թիւնդ * ամենուն յայտնի ըլլայ : ~ Զգո՛ւշացի՛ր*
քու անձիդ ու վարդապետութեանդ՝ դո՛ւ միշտ ա-
մոնց մէջ կեցիր . քանզի այդպէս ընելով , ՚քեզ
ալ պիտի ապրեցընես , և ո՛ւ անոնք ալ՝ որ քեզի
մտիկ կ՚ընեն :

ԳԼ · Ե

1 *Կանոններ կու տայ յանդիմանելու վրայով . 3 որբևայրիներ-*
ու 17 և ծերերու վրայով . 23 յաւուկ պատուէր մին ալ կու
տայ Տիմոթէոսին առողջութեանը վրայով . 24 կը ծանուցա-
նէ թէ ոմանց մեղքերը իրենցմէ առաջ դատաստանի կ՚եր-
թան , և ոմանց մեղքերը իրենց ետևէն կու գան :

1 ~ Ա՛ծերը սաստիկ մի՛ յանդիմաներ , հապա հօր
պէս յորդորէ՛ անոնց . երիտասարդները՝
2 եղբայրներու պէս , պառաւները՝ մայրերու պէս ,
դեռահասակ կիսկիները՝ քոյրերու պէս՝ ամէն կ՚ը-
3 մաքրութիւնով : Որբևայրիները պատո՛ւէ՝ ե՛ա-
4 նոնք որ ճշմարտապէս որբևայրի են : ~ Ապա թէ
որ մէկ որբևայրի մը զաւակներ կամ թոռներ ունե-
նայ , թող անոնք առաջ տորմին իրենց տանը մէջ
որդիական դուէ ցուցընել , և ու փոխարէնն հա-
տուցանել իրենց ծնողացը . ե՛ ինչու որ ան ի՛ ըն-

ա Բ Տիմ. ա . 6 :
բ ԳԼ . ա . 18 :
գ Գոր . գ . 6 : ը . 17 : ժգ .
3 : ժԹ . 6 : ԳԼ . ի . 22 : Բ
Տիմ . ա . 6 :
* Կա՛մ ամէն բանի մէջ
ե Գոր . ի . 28 :
զ Եղիկ . լԳ . 9 :
է Հռով . ժա . 14 : ա Կոր .
Թ . 22 : Յակ . ե . 20 :
ը Ղև . ժԹ . 32 :
թ Հմր 5 , 16 :
ժ Տես Ծն . խե . 10 , 11 :
Մաս . ժե . 4 : Եփես . գ .
1 , 2 :
ի ԳԼ . բ . 3 :

5 դունելի Աստուծոյ առջեւը : Ե Այլ ան որ չշմար-
տապէս որբեւարի է ու միայնակ մնացած , իր յոյսը
Աստուծոյ վրայ դրած է , ու գիշեր ցորեկ Ե աղօթ-
6 քի ու աղաչանքի կը պարապի . Ը Այլ փափ-
7 կասէր որ՝ կենդանւոյն մեռած է : Թ Ես-
սա բաները պատուիրէ որ անարատ ըլլան :
8 Այլ թէ որ մէկը իրենները՝ ու մանաւանդ իր
ընտանեացը հոգ չտանիր , ան իկայ հաւատքը ու-
9 րացած է , ու անհաւատէ մէն ալ գէշ է : Որ-
բեւարին՝ որ Ե նրբնէրեան կերպը թող տպուի , որ
վեց տուն տարուընէ պակաս չէ , Ե մէկ էրիկան մը
10 կնիկ եղած , Ե ար գործքերով վկայուած . թէ
զաւակներ մեծցուցած ըլլայ , ը թէ հիւրեր ընդու-
նած ըլլայ , Ի թէ սուրբերուն ոտքերը լուացած
ըլլայ , թէ նեղեալներուն օգնութիւն ըրած ը-
լայ , թէ ամէն գործի բարեգործութեան մէջ յա-
11 րատեւած ըլլայ : Այլ դեռահասակ որբեւարիները
մերժէ . քանզի երբոր Քրիստոսի դէմ յանդգնելով
հնշտասխրութեան անձնատուր կ'ըլլան , ամուսնա-
12 նալ կ'ուզեն . Նե դատապարտութիւն կ'ընդու-
նին . Թնչու որ առջի հաւատքնին մէկդի ձգեցին :
13 Ե Եւ ծոյլ ըլլալ կը սորվին , տունէ տուն պտը-
տողներ . և ո՛չ միայն ծոյլ , հապա շատախօսներ ,
ու հետաքրքրիրներ . և անպատեհ բաներ կը խօսին :
14 Ը Ուստի ն կ'ուզեմ որ դեռահասակ կնիկները ամուս-
նանան , զաւակներ ծնանին , տնաշէն ըլլան , ը-
նախատանաց պատճառ չտան հակառակորդին :
15 Վ Քանի արդէն ոմանք Սատանայէն եռեւին էրթա-

Ե ա Կոր . է . 32 :
Ղ Գոր . իզ . 7 :
Ե Ղու . բ . 37 : ժբ . 1 :
Ը Ցակ . է . 5 :
Թ Գլ . ա . 8 : դ . 11 : ղ . 17 :
Ժ Ես . ծբ . 7 : Գաղ . ղ . 10 :
Ե բ Տիմ . գ . 5 : Տիտ . ա . 16 :
Լ Մատ . ժբ . 17 :
Ե Ղու . բ . 36 : Գլ . դ . 2 :
ը Գոր . ժղ . 15 : Երբ . ժգ .
2 : ա Պետ . դ . 9 :
Ի Ծն . ժբ . 4 : ժԹ . 2 : Ղու .
է . 38 . 44 : Ցօհ . ժգ . 5 , 14 :
Հ բ Թես . գ . 11 :
Յ ա Կոր . է . 9 :
Ղ Գլ . գ . 1 : Տիտ . բ . 8 :

16 խոտորելցան : Թէ՛ որ հաւատացեալ էրիկ մարդ
մը կամ կնիկ մը որբևարիներ ունենայ , թող օգ-
նութիւն ընէ անոնց , և եկեղեցին չծանրաբեռնի ,
՚ որ ճշմարտապէս որբևարիներուն օգնութիւն ընէ :
17 ՚ Ընդի՛կ վերակացութիւն ընող երէցները ՚ կրկին
պատուոյ արժանի թող սեպուին . մանաւանդ ա-
նոնք՝ որ կ'աշխատին խօսքը քարոզելով ու սորվեց-
18 նելով : Քանզի որ գիրքը կ'ըսէ թէ՝ ՚ Եզին մէջ
աշխատող երկնի դունչը չկապես . և թէ ՚ Բանուկը
19 իր վարձքին արժանի է : Երէցի վրայով ամբաս-
տանութիւն մի ընդունիր , ՚ բայց միայն երկու
20 կամ իրիք վկաներով : ՚ Զնոնք որ մեղք կը գոր-
ծեն , ամենուն առջեւը յանդիմանէ , ՚ որ ուրիշ-
21 ներն ալ վախնան : Կ'ազդեմ կը դնեմ Աս-
տուծոյ առջեւը և Քրիստոս Յիսուսի , ու ընտ-
րեալ հրեշտակներուն , որ ասոնք պահես ա-
ռանց նախապաշարման , բան մը աչառութեամբ
22 չընելով : ՚ Ձեռով մէկուն վրայ ձեռք չդնես ,
՚ և ուրիշներուն մեղացը հաղորդ չըլլաս . դուն
քեզ մաքուր պահէ :
23 Ընկէ ետեւ ըմպ ջուր չխմես . հապա քիչ մը ալ
գինի դործածէ քու առամնքաթիդ ու յաճախ հի-
ւանդութիւններուդ համար :
24 ՚ Ոմն մարդիկ՝ որ իրենց մեղքերը յայտնի են ,
ու առաջուց դատաստանի հասած . և ոմն՝ որ
25 իրենց ետևէն կ'երթան : Նոյնպէս ալ՝ ոմանց բարի

՛ Ձմր 3 , 5 ։
՚ Հռով . ժբ . 8 ։ ա Կոր . թ . 10 , 14 ։ Գաղ . գ . 6 ։ Փիլ . բ . 29 ։ ա Թես . ե . 12 , 13 ։ Եբր . ժգ . 7 , 17 ։
՝ Գոր . իբ . 10 ։
՞ բ Օր . իե . 4 ։ ա Կոր . թ . 9 ։
՟ Ղև . ժթ . 13 ։ բ Օր . իդ . 14 , 15 ։ Մատ . ժ . 10 ։ Ղու . ժ . 7 ։
ՠ բ Օր . ժթ . 15 ։
ա Գաղ . բ . 11 , 14 ։ Տիտ . ա . 13 ։
բ բ Օր . ժգ . 11 ։
գ ԳԼ . գ . 13 ։ բ Տիմ . բ . 14 , գ . 1 ։
դ Գոր . գ . 6 ։ ժգ . 3 ։ ԳԼ . գ . 14 ։ բ Տիմ . ա . 6 ։
ե բ Ցօհ . 11 ։
զ Սաղ . ճգ . 15 ։
է Գաղ . ե . 19 ։

գործքերը յայտնի են . ու անոնք որ ուրիշ կերպ բան մըն են , չեն կրնար ծածուկ մնալ :

ԳԼ . Ա.

1 Կը սորվեցընէ թէ ծառաները ինչ պարտաւորութիւն ունին . 3 և թէ պէտք չէ նորաձև վարդապետներուն հետևիլ . 6 թէ աստուածպաշտութիւնը մեծ վաստակ մըն է , 10 և արծաթասիրութիւնը ամէն չարիքներուն արմատն է . 11 թէ Տիմոթէոս ինչ բանէ փախչելու էր , և ինչ բանի հետևէ երթալու էր , 17 և ինչ բանի վրայով հարուստներուն պատուէր տալու էր . 20 կը պատուիրէ Տիմոթէոսին որ ճշմարիտ վարդապետութիւնը մաքուր պահէ , և պիղծ խօսքերէն ու հակառակութիւններէն հեռու կենայ :

1 — Ո՛ր ամէնը որ ծառայութեան լուծի տակ են , իրենց տէրերը ամէն պատուոյ արժանի սեպեն , Բ որ Աստուծոյ անունը ու վարդապետու-
2 թիւնը չհայհոյուի : Եւ անոնք որ հաւատացեալ տէրեր ունին , թող չարհամարհեն՝ Է եղբայրներ ըլլալնուն պատճառաւը . հապա աւելի ծառայութիւն ընեն , ինչու որ անոնք հաւատացեալ են ու սիրելի , որոնք բարերարութիւն ընելու մէջ մասնակից են . Ը սա բաները սորվեցո՛ւր՝ ու յորդորէ :
3 Ի Ցն՛ որ մէկը ուրիշ կերպ բան մը սորվեցընէ , Ձ ու մտիկ չընէ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսին ողջամիտ խօսքերուն , Ի և ան վարդապետութեա-
4 նը՝ որ աստուածպաշտութեան համեմատ է , Ժ հա-ւէ հպարտացած է՝ Ը ու բան մը չգիտէր , Ի հապա վիճելով ու հակառակութիւններով ախտացած է . որոնցմէ կ՚ըլլայ նախանձ , կռիւ , հայհոյութիւն-
5 ներ , գէշ կասկածներ , Ժ Ա՛տելով ապականած ու ճշմարտութենէն հեռացած մարդոց Ի զբաղանու-

Ա Եփե . գ . 5 ։ Կող . գ . 22 ։ Տիտ . բ . 9 ։ ա Պետ . բ . 18 ։
Բ Ես . ծբ . 5 ։ Հռով . բ . 24 ։ Տիտ . բ . 5 , 8 ։
Դ Կող . գ . 1 ։
Է Գլ . գ . 11 ։
Ը Գլ . ա . 3 ։
Թ Գլ . ա . 10 ։ բ Տիմ . ա . 13 ։ գ . 3 ։ Տիտ . ա . 9 ։
Ի Տիտ . ա . 1 ։
Ձ ա Կոր . բ . 2 ։ Գլ . ա . 7 ։
Ղ Գլ . ա . 4 ։ բ Տիմ . բ . 23 ։ Տիտ . գ . 9 ։
Ճ բ Տիմ . գ . 8 ։
Յ Գլ . ա . 6 ։

թիւններըը , և որունք աստուածպաշտութիւնը շա-
հաւաճառութիւն մը կը սեպեն . Ե անոնկընէն
6 *մէկզի կեցիր : Զ Սակայն աստուածպաշտութիւնը*
բաւականութիւնով մէկտեղ՝ մեծ շահաւաճառու-
7 *թիւն մըն է : Է Քանզի որ բան մը չբերինք աշխարհ ,*
ու յայտնի է որ չենք կրնար անկէ բան մը տանիլ :
8 *Ը Ապա կերակուր ու հանդերձ ունենալով , անոնց-*
9 *մով բաւականանանք : Թ Հայր անոնք որ հարստա-*
նալ կ'ուզեն , կ'իյնան փորձութեան ու որոգայ-
թի՝ և շատ յիմարական ու վնասակար ցանկութիւն-
ներու մէջ , ՙ որունք աստակութի ու կորստեան մէջ
10 *կ'ընկղմեն մարդիկը : Ժ Քանզի որ ամէն չարութիւն-*
ներուն արմատը արծաթասիրութիւնն է . որուն մէկ
քանիներըը անձնանուէր ըլլալով՝ հաւատքէն մոլո-
րեցան , ու ինքզինքնին շատ ցաւերու մէջ ձգեցին :
11 *ԺԱ Հայր դուն Ն՚ոյ մարդ Աստուծոյ՝ փախիր այ*
բաներէն , ու գնա արդարութեան՝ աստուածպաշ-
տութեան՝ հաւատքի՝ սիրոյ՝ համբերութեան՝ մո-
12 *հկութեան հետևէն . ԺԲ Պատերազմէ հաւատքին*
բարի պատերազմը , ՙ բռնէ յաւիտենական կեան-
քը՝ որուն որ կանչուեցար , և շատ վկաներու-
13 *առջև դաւանեցար բարի դաւանութիւնը : ԺԳ Ես*
պատուիրեմ քեզի Աստուծոյ առջևը՝ Ո որ կենդանի
կ'ընէ բոլորը , և Քրիստոս Յիսուսի առջևը՝ ՙ որ
Պոնտացի Պիղատոսին առջին վկայեց բարի դաւա-

Ե Տիտ · ա · 11 : բ Պետ · բ · 3 :
Զ Հռոմ · ժգ · 17 : բ Տիմ · գ · 5 :
Է Ա Պտ · լէ · 16 : Ա Ռաք · ժե · 16 : ժգ · 8 : Եբր · ժգ · 5 :
Ը Ցոբ · ա · 21 : Ա Պտ · խթ · 17 : Ա Ռաք · իէ · 24 : Ժող · ե · 15 :
Թ Ծն · իբ · 20 : Եբր · ժգ · 5 :
Ժ Ա Ռաք · ժե · 27 : ի · 21 : իբ · 20 : Մատ · ժգ · 22 : Ցաք · ե · 1 :
ԺԱ ԳԼ · գ · 7 :
ՙ ԳԼ · ա · 19 :
՚ Եև · իգ · 8 : բ Օր · ժգ · 19 :
՛ բ Տիմ · բ · 22 :
՜ բ Օր · լգ · 1 : բ Տիմ · գ · 17 :
՝ ա Կոր · թ · 25 , 26 : ԳԼ · ա · 18 : բ Տիմ · գ · 7 :
՞ Փիլ · գ · 12 , 14 : Հմր 19 :
՟ Եբր · ժ · 23 :
ՠ ԳԼ · ե · 21 :
ա բ Օր · լբ · 39 : ա Թագ · բ · 6 : Ցօհ · ե · 21 :
՟՟ Մատ · իէ · 11 : Ցօհ · ժբ · 37 : Ցայտ · ա · 5 : գ · 14 :

14 նուէիւնը , Որ դուն ան պատուէրը ամբիծ ան-
արատ պահես՝ մինչև մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիս-
15 տոսին յայտնութիւնը . Որն որ իր ատենին պիտի
ցուցընէ՝ Հնդրանելին ու մի միայն Հզօրը , Թա-
գաւորներուն Թագաւորը ու տէրերուն Տէրը .
16 Որ ինքը միայակ ունի անմահութիւն՝ անմերձենալի
լոյսի մէջ բնակած . զորն որ մարդիկներէն մէկը
չտեսաւ , ոչ ալ տեսնելու կարող է , որուն
պատիւ և զօրութիւն յաւիտեանս . ամէն :
17 Ան աշխարհիս մէջ հարուստ եղողներուն պա-
տուիր տուր՝ որ չհպարտանան , և անստոյգ
հարստութեան վրայ յոյսերնին չդնեն , հապա
կենդանի Աստուծոյ վրայ՝ որ ամէն բանը մեզի
18 առատօրէն կու տայ վայելելու , Նարիք գործեն ,
բարի գործքերով հարստանան , առատաձեռն ,
19 և ողորմած պիտոյիցը հաղորդ ըլլան . Նարի հիմ
դանձեն անձերնուն՝ հանդերձեալին համար , որ
ճշմարիտ կեանքը ձեռք ձգեն :
20 Ով Տիմոթէոս՝ ինչ որ աւանդը պահէ ,
և փախչելով պիղծ ունայնաբանութիւններէն , և
սուտանուն գիտութեան հակառակութիւններէն ,
21 Որն որ մէկ քանիները դաւանելով՝ ը հաւատքէն
մոլորեցան : Շնորհքը քու հետդ ըլլայ . ամէն :

ա Փիլ . ա . 6 , 10 : ա Թես .
գ . 13 : կ . 23 :
բ Գլ . ա . 11 , 17 :
գ Ցայտ . ժէ . 14 : ժթ . 16 :
դ Գլ . ա . 17 :
ե Եւ . լդ . 20 : Ցօհ . գ . 46 :
զ Եփս . դ . 21 : Փիլ . դ . 20 :
Ցուդ . 25 : Ցայտ . ա . 6 :
գ . 11 : է . 12 :
է Ածակ . իգ . 5 :
ը Ցար . լա . 24 : Սազ . ծբ .
5 : կբ . 10 : Մատ . ժ . 24 :
Ղու . ժբ . 21 :
թ ա Թես . ա . 9 : Գլ . գ . 15 :
գ . 10 :
ժ Գոր . ժգ . 16 : ժէ . 25 :
ի Ղու . ժբ . 21 : Գլ . ի . 10 :
Տիտ . գ . 8 : Ցակ . բ . 5 :
լ Հռով . ժբ . 13 :
խ Գաղ . գ . 6 : Եբր . ժգ . 16 :
ծ Մատ . գ . 20 : ժթ . 21 :
Ղու . ժբ . 33 : ժգ . 9 :
կ Հմր 12 :
հ բ Տիմ . ա . 14 : Տիտ . ա .
9 : Ցայտ . գ . 3 :
ձ Գլ . ա . 4 , 6 : գ . 7 : բ Տիմ .
բ . 14 , 16 , 23 : Տիտ . ա .
14 : գ . 9 :
ղ Գլ . ա . 6 , 19 : բ Տիմ . բ .
18 :

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԸՆ ՏԻՄՈԹԷՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Պօղոս կը յիշէ իր սէրը Տիմոթէոսի վրայ, և անդ դուռ հաւատքը որ Տիմոթէոս՝ իր մայրը ու մեծ մայրը ունէին. 6 կը յորդորէ Տիմոթէոսը որ իր վրայ եղած Աստուծոյ շնորհքը արծարծէ, 8 որ հալածման մէջ հաստատ ու համբերող ըլլայ, 13 ու ամուր բռնէ իրմէն առած վարդապետութեան եղանակը ու ճշմարտութիւնը. 15 կը յիշէ Փիւգեղոսը և Հերմոգինէսը՝ եւ, ու Ընտիփորոսին վրայով բարի վկայութիւն կու տայ։

1 – Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը Աստուծոյ կամքովը՝ ըստ կենաց խոստմունքին պէս, որ
2 Քրիստոս Յիսուսով է. ։ Տիմոթէոս իմ սիրելի որդիս՝ շնորհք, ողորմութիւն և խաղաղութիւն
։ Հօր Աստուծմէն, ու Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջմէն։
3 Ես Շնորհակալ եմ Աստուծոյ՝ որուն որ կը պաշտեմ իմ նախնիքներէս մաքուր խղճմտանքով,
(Հերիւր անպակաս քեզ իմ աղօթքներուս մէջ
4 կը յիշեմ գիշեր ու ցորեկ, ։ Յանկալով քեզ տեսնել, ու միտք բերելով քու արցունքներդ, որ ուրախութիւնով լեցուիմ.)
5 ։ Առածելով քու վրադ եղած անկեղծ հաւատքը, որ առաջ քու մեծ մօրդ Լաւոդային ։ ու քու մօրդ Ունիկէին վրայ բնակեցաւ, և համոզուած եմ՝ որ

– բ Կոր. ա. 1։
։ Եփես. գ. 6։ Տիտ. ա. 2։ Եբր. թ. 15։
։ ա Տիմ. ա. 2։
։ Հռով. ա. 8։ Եփես. ա. 16։
։ Գոր. իբ. 3։ իգ. 1։ իդ. 14։ իէ. 23։ Հռով. ա. 9։ Գաղ. ա. 14։
։ ա Թես. ա. 2։ գ. 10։
։ Գղ. գ. 9, 21։
։ ա Տիմ. ա. 6։ գ. 6։
։ Գոր. ԺԶ. 1։

6 քու վրադ ալ ֆայ : Ընոր համար քու միտքդ կը
ձգեմ ֊ որ արծարծես Աստուծոյ պարգեւը , որ քեզի
պրոտաճ ե իմ ձեռքերուս ֆոտ վրադ դրուելովը :
7 ե Ինչու որ Աստուած մեզի երկչոտութեան հոգի
չտուաւ , և հապա զօրութեան՝ ու սիրոյ՝ և զգաս-
8 տութեան : ե Ուստի ամեն մի անգին ֊ մեր
Տէրոջը վկայութիւնը , և ինձ ալ դիս անոր համար
կապուածս . հ հապա մանաւանդ եղիր աւետարա-
նին չարչարանքներուն՝ Աստուծոյ զօրութեանը հա-
9 մեմատ . ե Որ մեզ փրկեց , ու սուրբ կոչումով
կանչեց՝ ոչ ըստ մեր գործքերուն նայելով , ս հապա
իր դիտաւորութեանը ու շնորհքին նայելով , որ
Քրիստոս Յիսուսով մեզի տրուեցաւ յաւիտենա-
10 կան դարերէն առաջ . ե Հայտ հիմա յայտնուեցաւ
մեր Փրկչին Յիսուս Քրիստոսին երեւնալովը . և որ
մահը խափանեց , և ի լոյս հանեց կեանքը ու ան-
11 մահութիւնը՝ աւետարանին միջոցովը . ժ Որ ես
անոր քարոզիչ ու առաքեալ դրուեցայ՝ ու հեթա-
12 նոսներուն վարդապետ : ե Ընոր համար ասս չար-
չարանքներն ալ կը քաշեմ . բայց ամեն մի չեմ
ամչնար , ը ինչու որ գիտեմ թէ որո՛ւ եմ հաւատա-
ցեր , և համոզուած եմ՝ Նոր իմ ներածս աւանդած
13 բանս կրնայ պահել ֊ մինչեւ ան օրը : ժ Ունի֊ ֊

ֆ ա Թես . ե . 19 : ա Տիմ . դ . 14 :
ֆ Հռով . ը . 15 :
ե Ղու . իդ . 49 : Գոր . ա . 8 : Հռով . ա . 16 :
ա Տիմ . բ . 6 : Ցայտ . ա . 2 : Եփես . գ . 1 : Փիլ . ա . 7 :
հ Կող . ա . 24 : ԳԼ . գ . 5 :
ե ա Տիմ . ա . 1 : Տիտ . գ . 4 :
ը ա Թես . գ . 7 : Եբր . գ . 1 : Հռով . դ . 20 : Թ . 11 : Տիտ . գ . 5 :
ս Հռով . ը . 28 :
ե Հռով . ժգ . 25 : Եփես . ա . 4 : գ . 11 : Տիտ . ա . 2 : ա Պետ . ա . 20 :
ը Հռով . ժգ . 26 : Եփես . ա . 9 : Կող . ա . 26 : Տիտ . ա . 3 : ա Պետ . ա . 20 :
ը ա Կոր . ժե . 54 , 55 : Եբր . բ . 14 :
ժ Գոր . թ . 15 : Եփես . գ . 7 , 8 : ա Տիմ . բ . 7 : ԳԼ . գ . 17 :
ե Եփես . գ . 1 : ԳԼ . բ . 9 :
ժ ա Պետ . գ . 19 :
ԺԱ ա Տիմ . գ . 20 :
ԺԲ Հմր 18 : ԳԼ . գ . 8 :
ԺԳ ԳԼ . գ . 14 : Տիտ . ա . 9 : Եբր . ժ . 23 : Ցայտ . բ . 25 :

բռնէ Հան ողջամիտ խօսքերուն օրինակը՝ ¶ որ ինձ-
մէ լսեցիր , ¶ հաւատքով ու սիրով՝ որ Քրիստոս
Յիսուսով է :
14 ¶ Ան բարի աւանդը պահէ ⁂ոգւոյն Սրբոյ հոս-
15 բովը՝ որ մեր մէջը բնակած է : Դուն գիտես՝ † որ
ինծմէ երես դարձուցին † ան ամէնը՝ որ Ասիա էին ,
16 որոնցմէ են Փիւգեղոսը ու ⁂Հերմոգինէսը : ¶ Տա-
ւուած ողորմութիւն տայ ‡ Ընեսիփորոսին տանը ,
— ինչու որ շատ անգամ զիս հանգստացուց , ¶ ու
17 իմ շղթաս † ամօթ չսեպեց . ⁂ապա Հռոմ ⁂ռում
եկաւ , շատ ջանքով փնտռեց զիս՝ ու գտաւ :
18 (Տէրը իրեն տայ՝ ¶ որ ան օրը ⁋ Տէրոջմէ ողորմու-
թիւն գտնէ .) Ու Եփեսոսի մէջ ալ ծրչափ ապա-
սաւորութիւն որ ըրաւ ինձի , դուն անիկայ շատ
աղէկ գիտես :

Գ Լ · Ա

1 Գործեալ կը յորդորէ զՏիմոթէոս հաստատուն ու համբե-
րող ըլլալու , և Տէրոջը հաւատարիմ պաշտօնեայի մը պէս իր
պարտաւորութիւնը կատարելու՝ ճշմարտութիւնը ուղիղ բա-
ցատրելով , և պիղծ ու պարապ խօսքերէն հեռու կենալով ։
17 Հիմենոս ու Փիղետոս ։ 19 Աստուծոյ հիմը հաստատուն
կը կենայ ։ 22 Կը սորվեցընէ թէ ինչ բանէ փախչելու է ,
և ինչ բանի հետևելու է , և թէ Տէրոջը ծառան ինչ վարք
ունենալու է ։

1 — Բայց դուն գիտցիր՝ ¶ զօրացիր ան չնորհքո-
3 վը՝ որ Քրիստոս Յիսուսով է : ¶ Ու ան բանե-
րը որ ինծմէ լսեցիր շատ վկաներով՝ ¶ հաւատարիմ
մարդոց յանձնէ , ⁋ որոնք կարող ըլլան ուրիշնե-

Ա Հռով · բ · 20 ։ գ · 17 ։ ա Տիմ · ա · 10 ։ գ · 3 ։
¶ Գա · բ · 2 ։
¶ ա Տիմ · ա · 14 ։
¶ ա Տիմ · գ · 10 ։
— Հռով · բ · 11 ։
‡ Գա · գ · 9 , 16 ։
† Գոր · ԺԹ · 10 ։
։ Մատ · ե · 7 ։
‡ Գա · գ · 10 ։
— Փիլիմ · 7 ։

¶ Գոր · իբ · 20 ։ Եփես · գ · 20 ։
‡ Հմր 8 ։
¶ բ Թես · ա · 10 ։ Հմր 12 ։
⁋ Մատ · իե · 34-40 ։
Ղ Երբ · գ · 10 ։
— ա Տիմ · ա · 2 ։ Գա · ա · 2 ։
¶ Եփես · գ · 10 ։
‡ Գա · ա · 13 ։ գ · 10 , 14 ։
¶ ա Տիմ · ա · 18 ։
⁋ ա Տիմ · գ · 2 ։ Տիտ · ա · 9 ։

3 բուն ալ սորվեցընելու ։ ՂԸրդ՝ գուն նեղութիւն-
ներու համբերէ ԽՔրիստոս Յիսուսի բարի զի-
4 նուորի մը պէս ։ ըՄէկ զինուորական մը ատ կեանքին
գործառնութիւններովը չզբաղիր , որ զօրավարին
5 հաճոյ ըլլայ ։ ԻԵւ թէ որ մէկը մրցի , չպսակուիր՝
6 թէ որ լաւ օրէնքի չմրցի ։ ժ Աշխատող երկրագործին
7 պէտք է առաջ պտուղներէն վայելել ։ Խմացի՛ր
ինչ որ կ՚ըսեմ . Տէրը քեզի իմաստութիւն ատ-
8 սէն բանի մէջ . Մի՛ տք բնր ԻՅսուխիի յիշէն եղող
Յիսուս Քրիստոսը ՚մեռելներէն յարութիւն ա-
ռած՝ Իիմ տարոզած աւետարանիս համեմատ .
9 ժ Որուն մէջը չարագործի մը պէս կը չարչարուիմ
Ի մինչև անգամ կապերով . Հբայց Աստուծոյ խօսքը
10 կապուած չէ ։ ՝ Ասոր համար կը համբերեմ
ընտրեալներուն համար , ՚որ անոնք ալ հասնին
ան փրկութեանը , որ Քրիստոս Յիսուսով է յա-
11 ւիտենական փառքով ։ ՚ Այս խօսքը հաւատարիմ
է . ՚ Վասն զի թէ որ անոր հետը մեռանք , անոր
12 հետն ալ պիտի ապրինք . ՚ Եթէ որ համբերենք ,
անոր հետն ալ պիտի թագաւորինք . ՚ Թէ որ
զինքը ուրանանք , ինքն ալ մեզ պիտի ուրանայ .
13 ՚ Եթէ որ չհաւատանք , ինքը հաւատարիմ կը մը-
14 նայ , ՚ իր անձը չկրնար ուրանալ ։ Այս բաները
անոնց միտքը ձգէ՝ ՚ Տէրոջը առջեւը վկայութիւն

Ղ Գլ . ա . 8 ։ գ . 5 ։
Ք ա Տիմ . ա . 18 ։
ԸՔ ա Կոր . թ . 25 ։
ՔՔ ա Կոր . թ . 25 , 26 ։
ԺՔ ա Կոր . թ . 10 ։
Ի Հռով . ա . 3 , 4 ։ Գոր . բ . 30 ։ ԺԳ . 23 ։
Լ ա Կոր . ժե . 1 , 4 , 20 ։ Հռով . բ . 16 ։
ԽԼ Գոր . թ . 16 ։ Գլ . ա . 12 ։
Ի Եփես . գ . 1 ։ Փիլ . ա . 7 ։ Կող . գ . 3 , 18 ։
Հ Գոր . իբ . 31 ։ Եփես . զ . 19 ։ 20 ։ Փիլ . ա . 13 , 14 ։
Յ Եփես . գ . 13 ։ Կող . ա . 24 ։
Ղ բ Կոր . ա . 6 ։
Ճ ա Տիմ . ա . 15 ։
՚ Հռով . գ . 5 , 8 ։ բ Կոր . գ . 10 ։
՝ Հռով . բ . 17 ։ ագնտ . գ . 13 ։
՚ Ա՚ատ . ժ . 33 ։ Ա՚ար . բ . 38 ։ Գա՚ս . ԺԲ . 9 ։
՚ Հռով . գ . 3 ։ թ . 6 ։
՚ Թես . իդ . 19 ։
՚ ա Տիմ . և . 21 ։ զ . 13 ։ Գլ . գ . 1 ։

դնելով , ¶ խօսքերու վրայ վէճ չընել որ բանի մը օգտակար չէ , հապա միայն լսողներուն կործանմանը
15 համար է : ‖ Ջանք ըրէ քու անձդ ընտիր ցուցընելու Աստուծոյ առջևը , անամօթ բանուոր մը ըլլալով որ պիտի չամչնայ , ճշմարտութեան խօսքը շիտակ
16 բացատրելով : Նայայց պիղծ ու փուճ խօսքերէն մէկդի կեցիր . քանզի անոնք աւելի յառաջ կ'երթան ամբարշտութեան մէջ . Ա ու անոնց խօսքը
17 քաղցկեղի պէս կը ճարակէ . ¶ որոնց կարգն են
18 Հիմենոս՝ ու Փիղետոս . ¶ Որոնք ճշմարտութենէն մոլորեցան , Ը ու կ'ըսեն թէ՝ Յարութիւնը արդէն եղած է , և կը կործանեն մէկ քա-
19 նիներուն հաւատքը : ¶ Նայայց Աստուծոյ հիմը հաստատուն կը կենայ , ու սա կնիքը ունի , Բ թէ Տէրը կը ճանչնայ անոնք որ իրն են . և՝ Ամէն-
20 ուստեք մէկդի թող կենայ անիրաւութիւնէ անունը կ'անուանէ : ¶ Սակայն մէկ մեծ տան մը մէջ չէ թէ միայն ոսկիէ ու արծաթէ անօթներ կան , հապա փայտէ ու հողէ անօթներ ալ կան .
և ¶ անոնք պատուոյ համար են , ու անոնք անարա-
21 գանայ համար : ‖ Ուստի թէ որ մէկը իր անձը անոնցմէ բաներէն մաքրէ , անիկայ մէկ պատուական անօթ մը պիտի ըլլայ՝ սրբուած ու Գ Տէրոջը պիտանի՝ Ե ամէն բարի գործերու համար պատրաս-
22 տած : Ա Երիտասարդական ցանկութիւններէն ալ փախիր , Ժ ու զնա արդարութեան՝ հաւատքի՝ սիրոյ՝ խաղաղութեան հետէ Է անոնց հետ՝ որ Տէրոջը

ա ա Տիմ. ա · 4 ։ գ · 4 ։ Տիտ · գ · 9 , 11 ։
բ ա Տիմ. գ · 7 ։ գ · 20 ։ Տիտ · ա · 14 ։
գ ա Տիմ. ա · 20 ։
դ ա Տիմ. գ · 21 ։
ե ա Կոր · ժե · 12 ։
զ Մատ · իդ · 24 ։ Հռով · բ · 35 ։ ա Ցօհ · բ · 19 ։
է ՆԱՒ · ա · 7 ։ Ցօհ · ժ · 14 , 27 ։ Տե՛ս Թուղ · ժգ · 5 ։
ը ա Տիմ. գ · 15 ։
թ Հռով · թ · 21 ։
ժ Տե՛ս Եսա · ծբ · 11 ։
ի ԳԼ · գ · 17 ։ Տիտ · գ · 1 ։
լ ա Տիմ. գ · 11 ։
խ Գոր · թ · 14 ։ ա Կոր · ա · 2 ։

23 անունը կը կանչեն ՝ մաքուր սրտով ։ ԲՄայց յի-
մարական ու անխմաստ վէճերէն մէկդի քաշուէ ,
24 դիտնալով որ անոնցմէ կռիւներ կը ծնանին ։ ԳՈ-
Տէրոջը ծառային պէտք չէ՛ կռիւ ընել ։ Հապա հե-
զահոգի ըլլալ ամենուն , Դսովվեցնող , ոխ
25 չպահող ։ ԵԿաղցրութեամբ խրատել հակառակ
կեցողները ։ Շոր ըլլայ թէ Աստուած ապաշխա-
րութիւն տայ անոնց՝ ԷՃշմարտութիւնը ճանչնալու-
26 համար , Ըև Սատանային որոգայթէն զգաստա-
նան , որ անկէ բռնուած են՝ իր կամքին ծառա-
յե՜ ։

ԳԼ ։ Գ

1 Կը ծանուցանէ գալու ժամանակներուն վրայով ։ 6 կը նկա-
րագրէ ճշմարտութեան թշնամիները ։ կ՛առաջարկէ անոր՝
իր օրինակին հետեւիլ , 16 և կը գովէ սուրբ գիրքերը ։

1 Կև սա գիտցի՛ր ՝ որ ետքի օրերը չար ժամանակ-
2 ներ պիտի գան ։ ԲՄարդիկ պիտի ըլ-
լան անձնասէր , Զարծաթասէր , Դամբարտաւան ,
Էհպարտ , Շհայհոյիչ , Էծնողաց անհնազանդ ,
3 ապերախտ , անսուրբ , Ըընդունայն , Ըանհաշտ ,
բանսարկու , Ժանժուժկալ , դաժանաբարոյ ,
4 բարին չսիրող , Էմատնիչ , յանդուգն , գոռոզ ,
5 Լաւելի հեշտասէր՝ քան թէ աստուածասէր ։ Որոնք
աստուածպաշտութեան կերպարանքը ունին ,

ա ա Տիմ. ա . 5 ։ գ . 12 ։
Բ ա Տիմ. ա . 4 ։ գ . 7 ։ գ . 4 ։ Հմր 16 ։ Տիտ . գ . 9 ։
Զ Տիտ . գ . 2 ։
Դ ա Տիմ. գ . 2, 3 ։ Տիտ . ա . 9 ։
Է Գաղ . գ . 1 ։ ա Տիմ . գ . 11 ։ ա Պետ . գ . 15 ։
Ը Գոր . ը . 22 ։
Թ ա Տիմ . բ . 4 ։ ԳԼ . գ . 7 ։ Տիտ . ա . 1 ։
Ը ա Տիմ. գ . 7 ։
ժ ա Տիմ. գ . 1 ։ ԳԼ . գ . 3 ։ բ Պետ . գ . 3 ։ ա Ցովն . բ . 18 ։ Ցուդ . 18 ։

Բ Փիլ . բ . 21 ։
Զ բ Պետ . բ . 3 ։
Դ ա Տիմ. գ . 4 ։
Է Ցուդ . 16 ։
Ը ա Տիմ . ա . 20 ։ բ Պետ . բ . 12 ։ Ցուդ . 10 ։
Թ Հռով . ա . 30 ։
Ը Հռով . ա . 31 ։
Ժ Հռով . ա . 31 ։
Ի բ Պետ . գ . 3 ։
Լ բ Պետ . բ . 10 ։
Խ Փիլ . գ . 19 ։ բ Պետ . բ . 13 ։ Ա ։ Ցուդ . 4 , 19 ։

Է բայց անոր զօրութիւնը ուրացած են . ձև դուն
6 ասոնցմէ մէկզի կեցիր : Ի Վասն զի ասոնցմէ են որ
տուներէն նեռս կը մտնեն , ու գերի կ'ընեն մեղքով
բեռնաւորուած տկարամիտ կիներըզ՝ զանազան
7 ցանկութիւններէ վարուած , Որ միշտ կը սորվին ,
ո՛ւ բնաւ ճշմարտութիւնը ճանչնալու չեն կրնար
8 հասնիլ : Ե Ա՛ապա ինչպէս որ Յաննէս ու Յամ-
բրէս հակառակ կեցան Մովսէսին , անանկ ալ ա-
սոնք ճշմարտութեանը հակառակ կը կենան . ը ա-
պականած մտքով մարդիկներ , ժ հաւատքի մէջ
9 անպիտաններ են : Բայց աւելի յառաջ պիտի
չերթան . վասն զի ասոնց անմտութիւնը ամենուն
յայտնի պիտի ըլլայ , ի ինչպէս որ անոնցը եղաւ :
10 ժ Իսկ դուն հետեւող եղար իմ վարդապետու-
թեանս , վարմունքիս , դիտաւորութեանս , հաւատքիս ,
երկայնմտութեանս , սիրոյս , համբերութեանս ,
11 Ա՛ալածանքներուս , չարչարանքներուս , ինչպէս որ
ինծի եղան Ն Իկոնիոնի՝ Ե ը Լիւստրայի՝ ո՛ր Ի հա-
տրայի մէջ , ինտոր՛ հալածանքներուս համբերեցի ,
12 ը ու ամենէն զիս ազատեց Տէրը : Ե ը ամէն
անոնք՝ որ կ'ուզեն աստուածապաշտութեամբ ապրիլ
Ք Քրիստոս Յիսուսով՝ հալածանք պիտի կրեն :
13 ը Բայց չար ու խաբեբայ մարդիկները չարութեան
մէջ պիտի յառաջանան՝ մոլորցընելով ու մոլոր-
14 ւով : ՚ Սակայն դուն հաստատուն կեցիր ան
բաներուն մէջը՝ որ սորվեցար ու հաւատացիր , ին-

է ա Տիմ. ե · 8 ։ Տիտ · ա · 16 ։
ձ բ Թես · գ · 6 ։ ա Տիմ. գ · 5 ։
ի Մատ · իգ · 14 ։ Տիտ · ա · 11 ։
հ ա Տիմ · բ · 4 ։
յ Եւ · է · 11 ։
ղ ա Տիմ · գ · 5 ։
ճ Հռով · ա · 28 ։ բ Կոր · ժգ · 5 ։ Տիտ · ա · 16 ։
ս Եւ · է · 12 ։ բ · 18 ։ իթ · 11 ։
յ Փիլ · բ · 22 ։ ա Տիմ · գ · 6 ։
ն Գոր · ժգ · 45 , 50 ։
շ Գոր · ժգ · 2 , 5 ։
ո Գոր · ժգ · 18 , ըշ ։
չ Սաղ · լդ · 19 ։ բ Կոր · ա · 10 ։ Գաղ · գ · 7 ։
պ Սաղ · լդ · 19 ։ Գոր · ժգ · 21 ։ Մատ · ժգ · 24 ։ Յովհ · ժէ · 14 ։ ա Կոր · ժե · 19 ։ ա Թես · գ · 3 ։
ջ բ Թես · բ · 11 ։ ա Տիմ · գ · 1 ։ Գաղ · բ · 16 ։
ռ Գաղ · ա · 13 ։ բ · 2 ։

15 չու որ գիտես թէ որմէ սորված ես . Աստ փո-
մանկութենէդ ի վեր զսուրբ գիրքերը գիտես ,
որոնք կրնան իմաստուն ընել քեզ փրկութեա՛ն
Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատքովը :
16 Ա* Ամէն գիրք Աստուծոյ շունչն է , ե օգտա-
կար՝՝ է սորվեցընելու , յանդիմանելու , շիտկելու ,
17 ու արդարութեան խրատելու համար . ը Որ Ա-
ստուծոյ մարդը կատարեալ ըլլայ՝ ծ ամէն բարի
գործերու պատրաստուած :

ԳԼ . Գ

1 Պօղոս կը յորդորէ Տիմոթէոսը բոլոր ջանքով ու արթնու-
թեամբ իր պաշտօնը կատարելու . 6 կը յայտնէ անոր՝ թէ իր
մահը մօտ է . 9 կ'ուզէ որ անիկայ շուտով իրեն գայ , ու իր
հետը բերէ Մարկոսը՝ և քանի մը բաներ . 14 կը պատուիրէ
որ զգուշանայ դարբին Ղազարանգրոսէն . 16 կը ծանուցանէ
անոր՝ ինչ որ պատահեր էր իրեն՝ առջի անգամ առեւանին
ներկայանալուն , 19 և ապա կը վերջացընէ իր թուղթը :

1 Ա՛ Ա՛ Վկայութիւնը կը դնեմ Աստուծոյ առ-
ջևը՝ և Յիսուս Քրիստոսի , բ որ պիտի
դատէ կենդանիները՝ ու մեռեալները իր յայտ-
2 նուելուն ու թագաւորութեանը առնը . Խօս-
քը քարոզէ՛ . մնադրութեամբ գործէ՛ դ պարա-
պէ առնելին ու առնէ դուրս , յանդիմանէ՛ ,
զսաստէ՛ , ե յորդորէ՛ ամէն երկայնմտութիւնով ու
3 վարդապետութիւնով : բ Վասն որ ժամանակ
պիտի գայ՝ ըր որ ողջամիտ վարդապետութեանը պի-
տի չհամբերեն . բ հապա իրենց ըղձիքին ետքովը
իրենց ցանկութիւններուն համեմատ վարդապետ-
4 ներ պիտի դիզեն իրենց . Եւ ճշմարտութենէն

ա Ցօհ . ե . 39 :
բ բ Պետ . ա . 20 , 21 :
* Կամ Ամէն աստուածաշունչ
Գիրքը օգտակար ալ
գ Հռով . ժե . 4 :
դ ա Տիմ . գ . 11 :
ե Գլ . բ . 21 :
զ ա Տիմ . ե . 21 ; գ . 13 ;
Գլ . բ . 14 :
է Գոր . ժ . 42 :
ը ա Տիմ . ե . 20 ; Տիտ . ա .
13 ; բ . 15 :
թ ա Տիմ . գ . 13 :
ժ Գլ . գ . 1 :
ի ա Տիմ . ա . 10 :
լ Գլ . գ . 6 :

ականջներին պիտի դարձընեն , ը ու առաս-
5 պելներու հետևէ պիտի մոլորին : Հայդուկն ա-
մէն բանի մէջ արթուն կեցիր , ի նեղութիւն-
ներու համբերէ , ժ աւետարանիչի գործ գործէ ,
6 քու պաշտօնդ կատարէ : Ի նչու որ ես արդէն
ղմ ըլլալու նուիրուած եմ , և ու իմ մեկնելուս ա-
7 տենը հասէր է : Ի նարի պատերազմը պատերազ-
մեցայ , ընթացքը կատարեցի , հաւատքը պահե-
8 ցի : Ժ Ուակէ հետև կայ կը մնայ ինծի արդարու-
թեան պսակը , որ Տէրը՝ արդար Դատաւորը պի-
տի հատուցանէ ինծի ։ ան օրը , ու չէ թէ միայն ինծի , հապա ան ամենուն ալ՝ որ անոր յայտնու-
լը սիրեցին :
9 Ջանք ըրէ շուտով ինծի գալու . (10) Ի նչու
որ ճ Դեմասը զիս թողուց՝ ի ու աս աշխարհը սի-
րեց , և գնաց Թեսաղոնիկէ . Կրէսկէսը Գաղա-
11 զաստիա , Տիտոսը՝ Դալմատիա . ւ Միայն ես Ղու-
կասը իմ հետս է . ա Մարկոսը առնես քու հետդ
բերես . ինչու որ ինծի օգտակար է պատաւորու-
12 թեան համար : Եւ ես ա Տիւքիկոսը Եփեսոս
13 խրկեցի : Ն ը վերարկուն՝ որ Տրովադա Կարպոսին քովը , երբոր դուն՝ բե՛ր , գիրքերն ալ ,
14 մանաւանդ մագաղաթները : ծ Դարբին Ղէր-
սանդրոսը շատ չարութիւն ըրաւ ինծի . ը Տէրը
անոր պիտի հատուցանէ իր գործքերուն համեմատ :

ը ա Տիմ . ա . 4 ։ դ . 7 ։ Տիտ . ա . 14 ։
ի Գղ . ա . 8 ։ բ . 3 ։
ժ Գոր . իա . 8 ։ Եփես . գ . 11 ։
ի Փիլ . բ . 17 ։
լ Փիլ . ա . 23 ։ Տես բ Պետ . ա . 14 ։
խ ա Կոր . թ . 24 , 25 ։ Փիլ . գ . 14 ։ ա Տիմ . գ . 12 ։ Եբր . ժբ . 1 ։
ձ ա Կոր . թ . 25 ։ Ցակ . ա . 12 ։ ա Պետ . ե . 4 ։ Յայտ . բ . 10 ։
ղ Գղ . ա . 12 ։
ճ Կող . գ . 14 ։ Փիլիմ . 24 ։
յ ա Յով . բ . 15 ։
ն Տես գղ . ա . 15 ։
շ Կող . գ . 14 ։ Փիլիմ . 24 ։
ո Գոր . ժբ . 25 ։ ժե . 37 ։ Կող . գ . 10 ։
չ Գոր . ի . 4 ։ Եփես . գ . 21 ։ Կող . գ . 7 ։ Տիտ . գ . 12 ։
պ Գոր . ժԹ . 33 ։ ա Տիմ . ա . 20 ։
ջ Բ Թագ . գ . 39 ։ Սաղ . իբ . 4 ։ Յայտ . ժբ . 6 ։

15 Դուն ալ անկէ զգուշանաս. ինչու որ մեր խօսքե-
16 րուն շատ դէմ կեցաւ: Առջի անգամ առեանին առջևը պատասխան տալուս՝ իմ կողմանէս մէկը չկայնեցաւ ինծի հետ, ՚հապա ամէնն ալ զիս թո-
17 ղուցին. Նէ՛ խնդրեմ Աստուծմէ որ ան իրենց յան-
18 ցուխ չհաշուի: ՚Այլ Տէրը իմ քովս կայնեցաւ՝ ու զիս զօրացուց, Նոր քարոզութիւնը իմ միջո-
ցովս լման ըլլայ, ու բոլոր հեթանոսները լսեն. ՚և ես առիւծին բերնէն ազատեցայ: Եւ ՚Տէրը ամէն չար գործէ պիտի ազատէ զիս, և ապահովու-
թեամբ իր երկնային թագաւորութեանը պիտի հասցընէ. Էրեն փառք յաւիտեան յաւիտենից. ամէն:

19 ՚Խարէ՛ տուր Պրիսկէին և Ակիւղասին, ՚ու
20 Ընեսիփորոսին տանը: ՚Երաստոսը Կորնթոսի միջ մնաց. և ՚Տրոփիմոսը Մելիտոսի միջ թողու-
21 ցի հիւանդացած: ՚Ջանք ըրէ ձմեռէն առաջ գալ: Խարև կ'ընեն քեզի Եւբուղոսը ու Պու-
դէսը և Լինոսը ու Կղօդիան՝ և բոլոր եղբայրները:
22 ՚Տէր Յիսուս Քրիստոսը քու հոգիիդ հետը ըլլայ. շնորհքը ձեզի հետ. ամէն:

՚ ԳԼ. ա. 15:
՚ Գոր. է. 59:
՚ Մաա. ժ. 19: Գոր. իգ. 11: իէ. 33:
՚ Գոր. ի. 15: իզ. 17, 18: Եփես. գ. 8:
՚ Սաղ. իբ. 21: բ Պետ. բ. 9:
՚ Սաղ. ճիա. 7:
՚ Հռով. ժա. 36: Գաղ. ա. 5: Եբր. ժգ. 21:
՚ Գոր. ժբ. 2: Հռով. ժգ. 3:
՚ ԳԼ. ա. 16:
՚ Գոր. ժթ. 22: Հռով. ժգ. 23:
՚ Գոր. ի. 4: իա. 29:
՚ Հմր 9:
՚ Գաղ. գ. 18: Փիլիմ. 25:

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԴԱՐՁԱԿՈՒԹՆ

ԸՆ ՏԻՏՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ընտրեալը կը ծանուցանէ թէ ինչ բանի համար զանիկայ Կրետէ թողուց, 6 թէ քարոզուելիք պաշտօնին բնաւորութիւնը ինչ վարմունքի տէր ըլլալու են։ 11 Կը պատուիրէ չար վարդապետներուն բերանը պապանձեցընել. 12 և անոնց բնութիւնը կը տեսրագրէ։

1 Պօղոս Ընտուծոյ ծառայ՝ և Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ, Ընտուծոյ ընտրեալներուն հաւատքին՝ ու՝ ասուածպաշտութեան հետ կիպ եղող
2 Հնմարտութիւնին դիտութեանը համեմատ. Յաւիտենական կենաց յուսովը, որ ինքը անստուտ Ընտուածը խոստացաւ յաւիտենական դա-
3 րերէն առաջ, Հայց իր խօսքը իր ժամանակին յայտնեց քարոզութիւնով, որ ինծի յանձնուե-
4 յաւ ըստ մեր Փրկիչ Ընտուծոյ հրամանովը. Տիտոսին՝ իմ հարազատ որդւոյս հաւատքովը՝ Հնորհք և խաղաղութիւն Հօր Ընտուծմէն ու մեր Փրկչէն՝ Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։
5 Ասոր համար ես քեզ Կրետէ թողուցի, որ ինչ պակաս բան որ կայ, շիտկես, և ամէն մէկ քաղաքի մէջ երէցներ կարգես, ինչպէս որ ես քեզի

ա ա Տիմ. գ. 16։ դ. 3։
բ բ Տիմ. բ. 25։
գ բ Տիմ. ա. 1։ Գլ. գ. 7։
դ Թուս. իգ. 19։ բ Տիմ. բ. 13։
ե Հռով. ժգ. 25։ բ Տիմ. ա. 9։ ա Պետ. ա. 20։
զ բ Տիմ. ա. 10։
է ա Թես. բ. 4։ ա Տիմ. ա. 11։
ը ա Տիմ. ա. 1։ բ. 3։ գ. 10։
թ բ Կոր. բ. 13։ է. 13։ ը. 6, 16, 23։ ժբ. 18։ Գաղ. բ. 3։
ժ ա Տիմ. ա. 2։
ի Հռով. ա. 12։ բ Կոր. գ. 13։ բ Պետ. ա. 1։
լ Եփես. ա. 2։ Կող. ա. 3։ ա Տիմ. ա. 2։ բ Տիմ. ա. 2։
խ ա Կոր. ժա. 35։
ծ Գործ. ժգ. 22։ բ Տիմ. բ. 2։

6 պատուիրեցի . Եթէ որ մէկը անմեղադրելի ըլլայ՝
հ մէկ կնոջն մը էրիկ , ե հաւատացեալ զաւակներ
ունենայ , որ անառակութեան համար ամբաստա-
7 նուած՝ կամ անհնազանդ ըլլան : Քանզի որ եպիս-
կոպոսին պէտք է անմեղադրելի ըլլալ՝ ը Աստուծոյ
անտեսին պէս . ժ չ յանդուգն , ժ չ բարկացող ,
ի ժ չ գինեմոլ , ժ չ զարնող , ւ ժ չ անարդ շա-
8 հախնդրութեան եռանդ եղող , ւա ա հապա հիւրա-
սէր , բարեսէր , խոհեմ , արդար , սուրբ , ժուժ-
9 կալ . ա հաստատ բռնելով ը վարդապետութեան
հաւատարիմ խօսքը , ը որ կարող ըլլայ ողջամիտ
վարդապետութիւնով յորդորել , և հակառակ
10 կեցողները յանդիմանել : ը Քանզի շատ են ան-
հնազանդները , ունայնութիւն խօսողները , ը ու-
միտք խաբողները . ը մանաւանդ անոնք՝ որ թլփա-
11 տութենէն են . Որոնք պէտք է պապանձեցնել ,
ը որ ամբողջ տուներ կը կործանեն , ու անպատեհ
բաներ կը սորվեցընեն ը անարդ շահախնդրութեան
12 համար : ը Ընծայ մէկը զրուցից՝ որ իրենց բուն
մարգարէն էր . Կրետացիները միշտ սուտզրուց են ,
13 չար գազաններ , դատարկապորտներ : Այս վկայու-
թիւնը ճշմարիտ է . Վանոր համար սաստիկ յան-
դիմանէ՛ անոնք , ը որ առողջանան հաւատքին մէջ .
14 ր Ու չնային ւ հրէական առասպելներուն , ց և

ե ա Տիմ . գ . 2 , եա :
հ ա Տիմ . գ . 12 :
ձ ա Տիմ . գ . 4 , 12 :
ղ Ա՛ստ . իգ . 45 : ա Կոր . գ . 1 , 2 :
ճ Ղև . ժ . 9 : ա Տիմ . գ . 3 , 8 : Եփես . ե . 18 :
յ ա Տիմ . գ . 3 , 8 : ա Պետ . ե . 2 :
ն ա Տիմ . գ . 2 :
շ ա Տիմ . գ . 3 : բ Տիմ . բ . 2 :
ո ա Տիմ . ա . 10 : գ . 3 : բ Տիմ . գ . 3 : ԳԼ . բ . 1 :
պ ա Տիմ . ա . 6 :
ջ Հռով . ժգ . 18 :
ռ Գոր . ժե . 1 :
ս Ա՛ստ . իգ . 14 : բ Տիմ . գ . 6 :
վ ա Տիմ . գ . 5 :
տ Գոր . ժե . 28 :
ր բ Կոր . ժգ . 10 : բ Տիմ . գ . 2 :
ց ԳԼ . բ . 2 :
ւ ա Տիմ . ա . 4 : գ . 7 : բ Տիմ . գ . 4 :
ւա Ես . իթ . 13 : Ա՛ստ . ժե . 9 : Կող . բ . 22 :

Հլմնարաւ թիւնէ հետացող մարդոց պատուէրներուն :
15 *– Ամէն բան մարդուր է մարդութիւնէրուն , † բայց պիղծ*
ներուն ու անհաւատներուն մէկ բան մը մարդուր
չէ . հապա անոնց միտքն ալ խղճմտանքն ալ
16 *պղծուած են : Ար խոստովանին թէ Աստուած կը*
ճանչնան , † և իրենց գործքովը կ'ուրանան , պիղծ
*ու անհնազանդ ըլլալնէնին , * և ամէն բարի գործի*
անպիտան :

ԳԼ . Ա

1 *Պատուէրներ կու տայ Տիտոսին՝ թէ՛ իր վարդապետութեան-*
ը և թէ իր վարքին վրայով . 9 կը խօսի ծառայներուն և
ընդհանրապէս բոլոր քրիստոնեաներուն պարտաւորութեան-
ցը վրայով :

1 Բայց դուն խօսէ՛ – ինչ որ կը վայլէ ողջամիտ
2 վարդապետութեանը . Ծերերուն գաւառ ըլ-
լալ , ծանրաբարոյ , խոհեմ , † ողջամիտ՝ հաւատ-
3 քով , սիրով , համբերութիւնով : † Նոյնպէս
ալ պառաւներուն անանկ վարմունք ունենալ , ին-
ստոր կը վայլէ սրբութեան , ոչ բանսարկու ըլլալ ,
4 ոչ * գինեմոլ , հապա բարի խրատ տուող . Որ
խրատեն նորահասակ կիներն՝ ‡ էրիկներն սիրող ,
5 զաւակներն սիրող ըլլալ , խոհեմ , ողջախոհ ,
անաշէն , բարեգործ , † իրենց էրիկներուն ենա-
թակայ . Ադր չըլլայ թէ Աստուծոյ խօսքը հայհո-
6 յութիւն : Անանկ ալ երիտասարդները յորդորէ խո-
7 հեմ ըլլալ . † Ամէն կողմէ քու անձդ բարի գործ-
քերու օրինակ ցուցընելով , վարդապետութեան

– Դտ . ժա . 39 , 40 , 41 : Հր-
ամ . ժդ . 14 , 30 : ա Կոր .
ղ . 12 : ժ . 23 , 25 : ա Տիմ .
գ . 3 , 4 :
‡ Հռով . ժդ . 23 :
† բ Տիմ . գ . 5 : Ցուդ . 4 :
* Հռով . ա . 28 : բ Տիմ . գ .
8 :
– ա Տիմ . ա . 10 : ղ . 3 : բ
Տիմ . ա . 13 : ԳԼ . ա . 9 :
‡ ԳԼ . ա . 13 :
‡ ա Տիմ . բ . 9 , 10 : գ . 11 :
ա Պետ . գ . 3 , 4 :
* Յն . շատ գինեմոլ ծառայ ե-
զած ,
† ա Տիմ . ե . 14 :
† ա Կոր . ժգ . 34 : Եփես . ե .
22 : Կող . գ . 18 : ա Տիմ .
բ . 11 : ա Պետ . գ . 1 , 5 :
ղ Հռով . բ . 24 : ա Տիմ . գ . 1 :
† ա Տիմ . գ . 12 : ա Պետ .
ե . 3 :

8 մէջ անեղծութիւն, պարկեշտութիւն, ը ողջամիտ
ու անմեղադրելի խօսք. Ը որ հակառակ կ՚ելլողը
թ ամչնայ, ու մեր վրայով գէշ բան մը չունենայ
9 ըսելու: Թ Ծառաներուն ասդվիցյա՛ր իրենց տէրե-
րուն հնազանդ ըլլալ, և ամէն բանի մէջ հաճելի.
10 ոչ հակառակախօսներ, ոչ խորոզներ. հապա
բոլորովին բարի հաւատարմութիւն ցուցնելն, Ը որ
մեր Փրկիչ Աստուծոյ վարդապետութիւնը ամէն
11 բանի մէջ զարդարեն: Թ Ինչու որ Աստուծոյ փրկա-
12 րար շնորհքը Ի բոլոր մարդոց երեցաւ. Ող մեզ
կը խրատէ՝ Հ որ ամբարշտութիւնը Ն ու աշխարհա-
յին ցանկութիւնները ուրանանք, և Ղզգաստու-
թիւնով ու արդարութիւնով և բարեպաշտու-
13 թիւնովապրինք աս աշխարհիս մէջ. Ճ Ու սպա-
սենք այն երջանիկ Յ յոյսին, Ն և մեծ Աստուծոյ ու
մեր Փրկիչ Յիսուս Ք Բրիստոսին փառացը յայտ-
14 նուելուն. Ն Ող իր անձը մեզի համար տուաւ, որ
մեզ ամէն անօրէնութենէ ազատէ, Է ու մաքրէ
ս իրեն սեփական ժողովուրդ ընէ՝ Է բարի գործ-
15 քերու նախանձաւոր: Ա Զա բաները խօսէ՛ Ու յոր-

ը ա Տիմ. գ. 3:
ը Դևեմ. ե. 9: ա Տիմ. ե. 14: ա պետ. բ. 12: 15: գ. 16:
թ բ Թես. գ. 14:
ի Եփես. գ. 5: Կող. գ. 22: ա Տիմ. գ. 1: 2: ա պետ. բ. 18:
լ Եփես. ե. 24:
խ Մատ. ե. 16: Փիլ. բ. 15:
ծ Հռով. ե. 15: Գա. գ. 4: 5: ա պետ. ե. 12:
կ Ղու. գ. 6: Ցօհ. ա. 9: ա Տիմ. բ. 4:
հ Հռով. գ. 19:
ձ ա պետ. գ. 2: ա Ցօհ. բ. 16:

ղ Ղու. ա. 75: Եփես. ա. 4: Կող. ա. 22: ա Թես. գ. 7:
ճ ա Կոր. ա. 7: Փիլ. գ. 20: բ պետ. գ. 12:
յ Գոր. իգ. 15: Կող. ա. 5: 23: Գա. ա. 2: գ. 7:
ն Կող. գ. 4: բ Տիմ. գ. 1: 8: Եբր. թ. 28: ա պետ. ա. 7: ա Ցօհ. գ. 3:
շ Գաղ. ա. 4: բ. 20: Եփես. ե. 2: ա Տիմ. բ. 6:
ո Եբր. թ. 14:
ս Եզ. ժե. 16: ժթ. 5: բ Օր. է. 6: ժգ. 2: իզ. 18: ա պետ. բ. 9:
վ Եփես. բ. 10: Գա. գ. 8:
տ բ Տիմ. գ. 2:

դորէ ու յանդիմանէ բոլորովին սաստկօրէն . Ը չըլ-
լայ որ մէկը քեզ անարգէ :

ԳԼ . Գ

1 Դարձեալ պատուէրներ կու տայ Տիտոսին՝ թէ՛ սորվեցընե-
լու և թէ չսորվեցընելու բաներուն համար . 10 կը խրատէ
նաև յամառեալ հերետիկոսներէն ետ քաշուիլ . 12 և կը
պատուիրէ որ իրեն գայ , նշանակելով անոր՝ թէ երբ և թէ
ո՛ւր պիտի գտնէ զինքը . ու այսպէս իր թուղթը կը վերջա-
ցընէ :

1 Ա Նոնց մի՛ տրը ձդէ՝ իշխանութիւններուն և պե-
տութիւններուն Ընազանդիլ , ու հպատակ ըլ-
լալ , Բ ու ամէն բարի գործերու պատրաստ գըտ-
2 *նուիլ . Գ Մէկու մը հայհոյութիւն չընել , Դ կռուարար չըլլալ . Ե հապա հեզահոգի , ը-*
մէն մարդոց բոլորովին քաղցրութիւն ցու-
3 *ցընել : Զ Վասն զի որ մենք ալ առեն մը անմիտ*
էինք , անհնազանդ , մոլորեալ , և զանազան ցան-
կութիւններու ու հեշտութիւններու կը ծառա-
յէինք . չարութիւնով ու նախանձով կը վարուէ-
4 *ինք , ատելի էինք , և մէկզմէկ կ՚ատէինք : Է Յայց*
երբոր մեր Փրկիչ Աստուծոյն քաղցրութիւնը ու-
5 *մարդասիրութիւնը յայտնուեցաւ , Ը Ոչ թէ ար-*
դարութեան գործերէն՝ որ մենք ըրինք , հապա իր
ողորմութեանը համեմատ մեզ փրկեց Ընորէն ծը-
նանելու աւազանին միջոցովը՝ ու Սուրբ Հոգիին
6 *նորոգելովը , Թ Որ որ առատօրէն թափեց մեր վրայ*

Ը ա Տիմ . դ . 12 :
Թ Հռով . ժգ . 1 ։ ա Պետ . բ . 13 :
Ժ Կող . ա . 10 ։ բ Տիմ . բ . 21 ։ Եբր . ժգ . 21 :
ԺԱ Եփես . դ . 31 :
ԺԲ բ Տիմ . բ . 24 , 25 :
ԺԳ Փիլ . դ . 5 :
ԺԴ Եփես . դ . 2 ։ Կող . գ . 12 :
ԺԵ ա Կոր . զ . 11 ։ Եփես . բ . 1 ։ Կող . ա . 21 ։ գ . 7 ։ ա Պետ . դ . 3 :
ԺԶ ա Տիմ . բ . 3 :
ԺԷ Գլ . բ . 11 :
ԺԸ Հռով . դ . 20 ։ Թ . 11 ։ ժա . 6 ։ Գաղ . բ . 16 ։ Եփես . բ . 4 , 8 , 9 ։ բ Տիմ . ա . 9 :
ԺԹ Ցօհ . գ . 3 , 5 ։ Եփես . ե . 26 ։ ա Պետ . գ . 21 :
Ի Եզեկ . լգ . 25 ։ Ցավել . բ . 28 ։ Ցօհ . ա . 16 ։ Գոր . բ . 33 ։ ժ . 45 ։ Հռով . ե . 5 :

7 Յիսուս Քրիստոս մեր Փրկչին ձեռքովը, Է որ
անոր շնորհքովը արդարացած՝ ը յաւիտենական կեա-
8 նաց յուսով ի ժառանգ ըլլանք։ Հ Ան խօսքը հա-
ւատարիմ է. և կ'ուզեմ որ ասոնք հաստատես,
որ Աստուծոյ հաւատացողները հոգ տանին ե բարի
գործքեր ընելու վրայ ըլլալ. ասոնք են բարի ու
9 մարդոց օգտակար բաները։ Ղ Հայոյ դուն յիմա-
րական վիճերէն ու ազգահամարներէն ու հակառա-
կութիւններէն՝ և օրէնքի վրայով եղած կռիւնե-
րէն մէկդի կեցիր. զ ինչու որ անօգուտ են ու սնո-
10 տի։ է Երձուածող մարդէն՝ ը առաջին ու երկրոր-
11 անգամ խրատելէնետև չէ՛ս քաշուէ, Թ իմանալով
որ անանկը ծռուած է, և մեղք կը գործէ։ Ի ինքզին-
քը դատապարտելով։
12 Լ երբոր Արտեման կամ Տիւքիկոսը քեզի խրր-
կեմ, ջանք ըրէ ինծի գալու Նիկոպօլիս. ինչու
13 որ միտքս դրի ձմեռը հոն անցընելու։ Մ Օնեսիմոս
օրինականը՝ ու Զաղղոսը փութով ճամբայ դիր,
14 հոգ պահելով որ անոնց բան մը չպակսի։ Ն Ու մե-
րինները ալ թող սորվին ն բարի գործքեր ընելու
վրայ ըլլալ հարկաւոր պարագաներու մէջ, ո որ
15 անպտուղ չըլլան։ Ո Հարև կ'ընեն քեզի ամէնն ալ
որ իմ հետս են. բարեւ տուր անոնց որ մեզ կը
սիրեն հաւատքով. շնորհքը ձեր ամենուն հետը
ըլլայ. ամէն։

է Հռով. գ. 24։ Գաղ. բ. 16։ Գլ. բ. 11։
ը Գլ. ա. 2։
թ Հռով. ը. 23, 24։
ժ ա Տիմ. ա. 15։ Գլ. ա. 6։
ի Հմր 1, 14։ Գլ. բ. 14։
լ ա Տիմ. ա. 4։ բ Տիմ. բ. 23։ Գլ. ա. 14։
խ բ Տիմ. բ. 14։
ծ բ Կոր. ժգ. 2։
կ Մատ. ժբ. 17։ Հռով. ժգ. 17։ բ Թես. գ. 6, 14։ բ Տիմ. գ. 5։ բ Ցօհ. 10։
հ Գոր. ժգ. 46։
ձ Գոր. ի. 4։ բ Տիմ. գ. 12։
ո Գոր. ժը. 24։
ղ Հմր 8։ Եփես. գ. 28։
ճ Հռով. ժե. 28։ Փիլ. ա. 11։ գ. 17։ Կող. ա. 10։ բ Պետ. ա. 8։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ՓԻԼԻՄՈՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

4 Պօղոս իր ուրախութիւնը կը յայտնէ՝ Փիլիմոնի հաւատքը ու սէրը լսած ըլլալով. 9 կը խնդրէ անկէ որ Թողութիւն տայ Ընեսիմոսին որ իր ծառան էր, ու դարձեալ սիրով ընդունի զանիկայ:

1 — Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի կապեալը՝ և Տիմո-
Թէոս եղբայրը, Փիլիմոն մեր սիրելիին ե ու-
2 գործակցին, Ու Ափիա սիրելիին, զ ու Ար քիպ-
պոս ը մեր զինուորակցին, ե ու քու տանդ մէջի
3 եկեղեցիին. ը Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի՝ Ա-
ստուծմէ մեր Հօրմէն և Տէր Յիսուս Քրիստո-
սէն:
4 Ե Կը գոհանամ միշտ իմ Աստուծմէս, քեզ իմ
5 աղօթքներուս մէջ յիշելով. ը Լսելով կը լսեմ
քու սէրդ ու հաւատքդ՝ որ ունիս Տէր Յիսուսին
6 վրայ՝ և բոլոր սուրբերուն վրայ. Որ քու հաւատ-
քիդ հաղորդակցութիւնը թ պողպակը ըլլայ, Քրիս-
տոս Յիսուսով * ձեր վրայ եղած ամէն բարու-
7 թիւանը ճանչցուելովը: Շատ ուրախու-
թիւն և մխիթարութիւն ունինք քու սիրոյդ վրայ,
ժ որ սուրբերուն սիրտերը քեզմով հանգստացած
են՝ եղբայր:

— Եփես. գ. 1; գ. 1; ա Տիմ. ա. 8; Հմր 9:
ե Փիլ. բ. 25:
զ Կող. գ. 17:
է Փիլ. բ. 25:
ը Հռով. ժգ. 5; ա Կոր. ժգ. 19:
ը Եփես. ա. 2:
ե Եփես. ա. 16; ա Թես. ա. 2; բ Թես. ա. 3:
ը Եփես. ա. 15; Կող. ա. 4:
թ Փիլ. ա. 9, 11:
* Ո՛ւրիշ՝ մեր
ժ բ Կոր. է. 13; բ Տիմ. ա. 16; Հմր 20:

8 Ընտր համար թէև շատ համարձակութիւն ու-
նիմ Քրիստոսով՝ վայելուչ եղածը քեզի հրամա-
9 յելու. Հապց յաւէտ սիրոյ համար կ'աղաչեմ,
անանկ մէկը ըլլալով՝ ինծոր որ եմ ես Պօղոս ծե-
րացած, և ուրիշ Յիսուս Քրիստոսի համար
10 կապուած ալ: Ես կ'աղաչեմ քեզի իմ որդւոյս
Ընեսիմոսին համար՝ զոր ես որ իմ կապանքներուս
11 մէջը ծնայ. Որ առեն մը անպիտան էր քեզի.
12 բայց հիմա քեզի ալ ինձի ալ պիտանի է. Անոր
ես զրկեցի. դուն ալ ընդունէ անոր՝ որ է իմ
13 աղիքս. Որ ես կ'ուզէի իմ քովս պահել, նո-
քու տեղ ինծի սպասաւորութիւն ընէ աւետարա-
14 նին կապանքներուն մէջ: Բայց առանց քու կամ-
քիդ չուզեցի բան մը ընել, որ քու բարիքա-
րութիւնդ իբր թէ ստիպմամբ եղած չըլլայ, հա-
15 պա կամաւ: Վասնզի գուցէ ան պատճառով ա-
նոնիկայ քիչ մը առեն զատուեցաւ, որ զանոնիկայ յա-
16 ւիտեան ունենաս. Այլ թէ ալ ծառայի մը պէս,
հապա ծառայէն վեր՝ սիրելի եղբօր պէս. Ե՛ր որ
ինծի այսպէս սիրելի է, բայց քեզի որչափ աւելի պիտի ըլ-
լայ քեզի՝ և թէ մարմինի կողմանէ ու թէ Տէրոջը:
17 Ուստի թէ որ զիս ընկեր կը սեպես, ըն-
18 դունէ անոնիկայ՝ որպէս թէ զիս: Ան թէ որ քեզի
անիրաւութիւն մը ըրած է՝ կամ պարտք մը ու-
19 նի, ան իմ հաշիւիս անցուր. Ես Պօղոս իմ
ձեռքովս գրեցի. ես կը վճարեմ, որ չըսեմ քեզի՝
թէ դուն ալ քու անձդ ինծի պարտական ես:
20 Այո՛ եղբայր՝ թող քեզմէ ունենամ ես օգուտը
Տէրոջմով. Հանգչեցուր իմ աղիքս Քրիստոսով:

ե ա Թես. բ. 7:
զ Հմր 1:
է Կող. դ. 9:
ը ակր. դ. 15, Գաղ. դ. 19:
թ ակր. ժգ. 17, Փիլ. բ. 30:
ժ բ Կոր. թ. 7:
ի Ծն. խե. 5, 8:
ղ Մաս. իգ. 8, ա Տիմ. գ. 2:
ճ Կող. դ. 22:
մ բ Կոր. ը. 23:
յ Հմր 7:

21 ՚Ի՛ւր ՀԱՊԱՂՈՒԹԵԱՆԸ ՎԱՍԱՀԱՆԱԼՈՎ՝ ՔԵԶԻ ՊԻՆԵՑԻ. ՔԱՆԶԻ ԴԻՏԵՄ ՈՐ ԸՍԱԾԷԱ ԱԼ ԱՒԵԼԻ ՊԻՏԻ ԸՆԵԱ։

22 ԱՅԼԵ ՚Ի ՊԱՏ ԻՆԾԻ ԲՆԱԿԱԲԱՆ ՄԸՆ ԱԼ ՊԱՏՐԱԱԱՀ. Ո ԻՆՉՈՒ ՈՐ ԿԸ ՅՈՒԱԱՄ ԹԷ " ՁԵՐ ԱՂՕԹՔ-
23 ՆԵՐՈՒՆ ՄԻՋՈՑՈՎԸ ՁԵԶԻ ՊԻՏԻ ՀՆՈՐՀՈՒԻՄ ։ ԿԱՐԱ-
Ի Կ'ԸՆԷ ՁԵԶԻ Ո՝ՊԱՏԻՐԱԱ՝ ԻՄ ԳՈՐԾԱԿԻՑՆԵՐԱ ։
24 ՚ԿՐԻԱՈՈՍ ՅԻՍՈՒՍՈՎ. ՚Ն՞ԱՀ " ՄԱՐԿՈՍ՝ Ո ԸՐԻԱ-
ՈԱՐՔՈՍ՝ " ՚ԼՈՒԱՍ՝ " ՚Լ ՈՒԿԱՍ՝ ԻՄ ԳՈՐԾԱԿԻՑՆԵՐԱ ։
25 Հ ԱՅՆ ՏԷՐ ՅԻՍՈՒՍ ՚ԿՐԻԱՈՈՍԻ ՀՆՈՐՀՔԸ՝ ՁԵՐ ՀՈ-
ԳԻՑԻՆ ՀԵՏԸ ԸՆԱՅ. ԱՄԷՆ ։

Ն Բ ԿՈՐ. Է. 16 ։
Ո ՓԻԼ. Ա. 25 ։ Բ. 24 ։
" Բ ԿՈՐ. Ա. 11 ։
Ո ԿՈՂ. Ա. 7 ։ Գ. 12 ։
Պ ԳՈՐ. ԺԲ. 12, 25 ։
Ո ԳՈՐ. ԺԹ. 29 ։ ԻԷ. 2 ։ ԿՈՂ. Գ. 10 ։
~ ԿՈՂ. Գ. 14 ։
" Բ ՏԻՄ. Գ. 11 ։
Հ Բ ՏԻՄ. Գ. 22 ։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԸՈՒՂԻՂՈՑՆ

ԸՍ ԵՒՐԸՑՆՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Առաքեալը կը ցուցընէ Թէ Քրիստոս աս եղբ. առնելով, Հօրմէն մեզի գալով 4 Հրեշտակներէն գերազոյն եղաւ՝ Թէ՛ անձամբ և Թէ պաշտօնով ։

1 " Ճ ԱՍ ՄԱՍԵՐՈՎ ՈՒ ՀԱՍ ԿԵՐՊԵՐՈՎ ԱՌԱՋՈՒՑ
ԽՕՍԵԼՈՎ Ը ԱՍՈՒԱԾ ՀԱՅՐԵՐՈՒՆ ՀԵՏ ՄԵՐՊԱ-
2 ՐՆԵՐՈՎ , Բ ԱՅ ԵՂԲ. ՕՐԵՐԱ Է ԻՐ ՈՐԴԻՈՎԸ ԽՕՍԵՑԱԱ
ՄԵՐ ՀՆԱԸ , Գ ՈՐ ՊԱՆԻԿԱՅ ԱՄԷՆ ԲԱՆԻ ԺԱՌԱՆԳ

" ԹՈՒ. ԺԲ. 6, 8 ։
Բ Բ ՕՐ. Գ. 30 ։ ԳԱՂ. Գ. 4 ։ ԵՓԷ. Ա. 10 ։
Գ ՑՕՀ. Ա. 17 ։ ԺՀ. 15 ։ ԳԼ. Բ. 2 ։
Դ ՍԱՂ. Բ. 8 ։ ՄԱԱ. ԻԱ. 38 ։ ԻԲ. 18 ։ ՑՕՀ. Գ. 35 ։ ՀՌՈՎ. Ը. 17 ։

3 դրաւ , Ե որ անով աշխարհքն ալ ստեղծեց . Ը Որ
անիկայ էր փառացը լոյսն է , և իր էութեանը
բուն պատկերը . Ե ան որ իր զօրութեան խօսքովը
ամէն բան կը բռնէ . Ը իր անձովը մեր մեղքերը
սրբելով , Ը բարձրերը՝ Մեծութեանը աջ
4 կողմը նստաւ : Եւ այնչափ աւելի եղաւ հրեշտակներէն
, Ե որչափ որ անոնցմէ աւելի ազնիւ անուն ժա-
5 ռանգեց : Վնչու որ հրեշտակներէն որո՞ւն ըսաւ
երբէք . Ե Դուն իմ Որդիս ես , ես այսօր քեզ
ծնայ . և դարձեալ՝ Ե Ես անոր Հայր պիտի ըլ-
6 լամ , ու անիկայ ինծի Որդի պիտի ըլլայ . Եւ
դարձեալ՝ Ե երբոր անդրանիկը աշխարհք կը
մտցընէ , կ'ըսէ , Ե Մաուրց բոլոր հրեշտակներն
7 ալ անոր երկրպագութի՛ւն թող ընեն : Եւ
հրեշտակներուն վրայով կ'ըսէ . Ի Որ իր հրեշտակ-
ները հոգիներ կ'ընէ , ու իր պաշտօնեաները կրակի
8 բոց : Մակայն Որդիին Ի՛նէ . Հ Քու աթոռդ ով
Մաուրած՝ յաւիտեան յաւիտենից է . քու թագա-
ւորութեան գաւազանդ՝ ուղղութեան գաւազան է .
9 Ը Որ արդարութիւնը սիրեցիր՝ ու անօրէնութիւնը ատե-
ցիր . անոր համար օվ Մաուրած՝ Ե քու Մաուրդ
ուրախութեան եղով օծեց քեզ՝ քու ընկերներէդ
10 աւելի : Ը Եւ դուն օվ Տէր՝ սկիզբէն երկրին հի-
մերը դրիր , ու երկինքը քու ձեռքերուդ գործքն

Ե Ցօհ . ա . 3 ։ ա Կոր . բ . 6 ։
Կող . ա . 16 ։
Ը Ցօհ . ա . 14 ։ Ժգ . 9 ։ բ
Կոր . գ . 4 ։ Կող . ա . 15 ։
Ի Ցօհ . ա . 4 ։ Կող . ա . 17 ։
Ցայտ . գ . 11 ։
ԳԼ . է . 27 ։ Թ . 12 , 14 , 16 ։
Ր Մազ . ճԺ . 1 ։ Եփես . ա . 20 ։
ԳԼ . բ . 1 ։ Ժ . 12 ։ Ժբ . 2 ։
ա պետ . գ . 22 ։
Ք Եփես . ա . 21 ։ Փիլ . բ . 9 , 10 ։
Ֆ Մազ . բ . 7 ։ Գօր . Ժգ . 33 ։
ԳԼ . և . 5 ։
ԵՒ Բ Թագ . է . 14 ։ ա Մն .
իբ . 10 ։ իբ . 6 ։ Մազ . ՃԹ .
26 , 27 ։
Ի Հռով . բ . 29 ։ Կող . ա .
18 ։ Ցայտ . ա . 5 ։
Ֆ Տե՛ս Մազ . ղէ . 7 ։ ա պետ .
գ . 22 ։
Ֆ Մազ . ճգ . 4 ։
Հ Մազ . խե . 6 , 7 ։
Ֆ Նա . կա . 1 ։ Գօր . գ . 27 ։
Ժ . 38 ։
Ղ Մազ . ճբ . 25 , ԷԱ ։

11 է · ⁵Ընոնք պիտի կորսուին , բայց դուն կը կենաս
ու կը մնաս · ու ամէնը լաթի պէս պիտի մաշին ,
12 Ու վերարկուի պէս պիտի գալարես զանոնք՝ և պի-
տի փոխուին · բայց դուն նոյն ինքն ես , ու քու
13 տարիներդ պիտի չպակսին : Իր հրեշտակներէն
որո՞ւն ըսաւ երբէք · ᶻ Եմ աջ կողմն նստէ , մինչև
որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան
14 դնեմ : ᶻ Չէ՞ որ անոնք ամէնը ապաստարող
հոգիներ են , որոնք ապաստարութեան կը խրկուին
անոնց համար՝ ᵇ որ փրկութիւն պիտի ժառանգեն :

ԳԼ · Ա

1 Կը սորվեցընէ թէ պարտինք հնազանդ ըլլալ Քրիստոս Յի-
սուսի , 5 վասն զի մեր բնութիւնը իր վրայ առնելու խոնար-
հեցաւ , 14 ճիշդ ինչպէս որ հարկաւոր էր :

1 ᵈՆոր համար պէտք է մեզի՝ ալ աւելի ուշադրու-
թիւն տալ ձեր լսած բաներուն , որ չըլլայ թէ
2 երբէք պակսինք : Վասն զի թէ որ ան խօսքը՝ ᵉ որ
հրեշտակներուն ձեռքովը գրուցուեցաւ , հաստա-
տուն եղաւ , ᵉ և ամէն յանցաւորութիւն ու ան-
3 հնազանդութիւն արդար հատուցում առաւ , ᶠ ⁴Ա-
պա մենք ինչո՞ր պիտի ազատինք՝ թէ որ անհոգ
ըլլանք անանկ մեծ փրկութենէ մը , ᵍ որ խօսելուն
սկիզբը Տէրոջմէն առաւ , ʰ ու լսողներուն ձեռքո-
4 վը մեզի հաստատուեցաւ · ⁱԱստուած ալ վկայել

ᵃ Ե՞ · ԼԴ · 4 ։ ԾԱ · 6 ։ Մաա · իդ · 35 ։ Բ Պետ · գ · 7 ,
10 ։ Ցայտ · իա · 1 ։
ᵇ Սաղ · ճԺ · 1 ։ Մաա · իբ · 44 ։ Մար · ԺԲ · 36 ։ Ղու ·
ի · 42 ։ ԳԼ · Ժ · 12 ։ Հմր 3 ։
ᶜ Ծն · ԺԹ · 16 ։ ԼԲ · 1 , 2 , 24 ։ Սաղ · ԼԴ · 7 ։ ղա · 11 ։
ճգ · 20 , 21 ։ Դան · գ · 28 ։ է · 10 ։ Ժ · 11 ։ Մաա · ԺԲ ·
10 ։ Ղու · ա · 19 ։ Բ · 9 , 13 ։ Գոր · ԺԲ · 7 , ԷԸ ։ իէ · 23 ։
ᵈ Հռով · Բ · 17 ։ Տիտ · գ · 7 ։ Ցակ · Բ · 5 ։ ա Պետ · գ · 7 ։
ᵉ Բ Օր · ԼԴ · 2 ։ Սաղ · կբ · 17 ։ Գոր · է · 53 ։ Գաղ · գ · 19 ։
ᶠ Թուա · ԺԷ · 30 , 31 ։ Բ Օր · գ · 3 ։ ԺԷ · 2 , 5 , 12 ։ իէ · 26 ։
ᵍ ԳԼ · Ժ · 28 , 29 ։ ԺԲ · 25 ։
ʰ Մաա · գ · 17 ։ Մար · ա · 14 ։ ԳԼ · ա · 2 ։
ⁱ Ղու · ա · 2 ։
ᵏ Մար · ԺԶ · 20 ։ Գոր · ԺԳ · 3 ։ ԺԹ · 11 ։ Հռով · ԺԱ · 18 , 19 ։ ա Կոր · Բ · 4 ։

Ենչաններով ու հրաշքներով՝ և զանազան զօրութիւններով՝ ըստ Սուրբ Հոգիին պարգևներովը՝ ըստ ինքնոր որ ինքը կամեցաւ։

5 Գիտեմ որ չէ թէ հրեշտակներուն ծառայանդեցուցած ան գալու աշխարհը, որուն վրայով մենք կը խօսինք. 6 ապա մէկը մէկ տեղ մը վկայեց՝ ու ըսաւ. Ի՞նչ է Մարդը՝ որ զանիկայ կը յիշես, կամ մարդու որդին՝ որ անոր այցելութիւն կ՚ընես. 7 Քիչ մը վար ըրիր զանիկայ հրեշտակներէն, փառքով ու պատուով պսակեցիր զանիկայ, և զոր ձեռացդ գործքերուն վրայ կեցուցիր զանիկայ. 8 Ամէն բան անոր ոտքերուն տակը ծառայանդեցուցիր. ուստի ամէնը որ անոր ծառայանդեցուց, անոր չծառայանդած բան մը չձգեց. Բայց հիմա դեռ չենք տեսներ ամէնը անոր ծառայած. 9 Մակայն Յիսուսը փառքով ու պատիւով պսակուած կը տեսնենք՝ ան որ հրեշտակներէն քիչ մը վար եղած էր՝ մահուան չարչարանքին համար, որ Աստուծոյ շնորհքովը ամենուն համար մահ ճաշակէ։ 10 Որովհետև կը վայէր Անոր, (որուն համար ամէնը՝ և անով ամէն բաները կ՚ըլլան,) շատ որդիներ փառքին մէջ մտցընելու առնելը՝ անոնց փրկութեան Առաջնորդը չարչարանքով կատարել։

11 Այն զի ան որ կը սրբէ՝ ու ան որ կը սրբուին, ամէնն ալ մէկէ մըն են. անոր համար ինքը ա-

ե Գոր. բ. 22, 43։
զ ա Կոր. ժբ. 4, 7, 11։
է Եփես. ա. 5, 9։
ը ԳԼ. գ. 5։ բ Գնա. գ. 13։
թ Ցոր. է. 17։ Սաղ. բ. 4, ըէ։ ճխդ. 3։
ժ Մատ. իբ. 18։ ա Կոր. ժե. 27։ Եփես. ա. 22։ ԳԼ. ա. 13։
ի ա Կոր. ժե. 25։
ժա Գոր. բ. 33։
ժբ Փիլ. բ. 7, 8, 9։
ժգ Ցօհ. գ. 16։ ժբ. 32։ Հռոմ. ե. 18։ ը. 32։ բ Կոր. ե. 15։ ա Տիմ. բ. 6։ ա Ցօհ. բ. 2։ Ցայտ. է. 9։
ժդ Ղև. իգ. 46։
ժե Հռոմ. ժա. 36։
ժզ Գոր. գ. 15։ է. 31։ ԳԼ. ժբ. 2։
ժէ Ղև. ժգ. 32։ ԳԼ. է. 9։
ժը ԳԼ. ժ. 10, 14։
ժթ Գոր. ժէ. 26։
ի Մատ. իբ. 10։ Ցօհ. ի. 17։ Հռոմ. ը. 29։

12 մեծ ջանակը եղբայր կոչել զանոնք՝ ըսելով . " Կու-
անուանէ եղբայրներուս պիտի պատմեմ , ժողովքին
13 մէջ քեզ պիտի գովեմ : Եւ դարձեալ՝ ըսաւ ա-
նոր պիտի յուսամ . ու դարձեալ՝ " Ըհա ես՝ ու
14 ան զաւակները՝ զոր Աստուած ինծի տուաւ : Որ-
ափ որովհետև զաւակները մարմինէն ու արիւնէն
հաղորդ եղան , " ինքն ալ նմանապէս անոնց բա-
ժանորդ եղաւ , " որ իր մահովը փճացընէ անիկա՝
որ մահուան իշխանութիւնը ունէր , այսինքն Ս-
15 Ատանան . Եւ եթէ ազատէ զանոնք որ մահուան վա-
16 խովը միշտ ծառայութեան մէջ կ'ապրէին : Ուան-
զի բնաւ հրեշտակներուն ձեռք չբռներ , հապա Ար-
17 րահամի սերունդին ձեռք կը բռնէ : " Ընոր հա-
մար պէտք էր անոր բոլորովին եղբայրներուն նման
ըլլալ , " որ ինքը ողորմած ըլլայ ու հաւատարիմ
քահանայապետ Աստուծոյ կողմանէ , ժողովուրդին
18 մեղքերը քաւելու համար : " Վանզի ինչ բանով
որ ինքը չարչարուեցաւ՝ փորձութիւն կրելով ,
կրնայ փորձանաւորներուն ալ օգնական ըլլալ :

Գ Լ . Գ

1 Քրիստոս Մովսէսէն աւելի փառքի արժանաւոր է . 7 ուստի
թէ որ մենք իրեն չհաւատանք՝ աւելի պատժոյ արժանի պի-
տի ըլլանք , քան թէ խստասիրտ Իսրայէլացիները :

1 Ուստի սո՛ւրբ եղբայրնե՛ր՝ " երկնային կոչումին
մասնակիցնե՛ր , " նայեցէ՛ք մեր դաւանութեանը
Առաքեալին ու Քահանայապետին՝ Քրիստոս Յի-

" Մաղ . իբ . 22 , 25 :
ն Մաղ . ժբ . 2 : Եբ . ժբ . 2 ,
" Եբ . բ . 18 :
ղ Ցօհ . ժ . 29 : ժէ . 6 , 9 ,
11 , 12 :
" Ցօհ . ա . 14 : Հռով . բ . 8 :
Փիլ . բ . 7 :
" ա Կոր . ժէ . 54 , 55 : Կող .
բ . 15 : բ Տիմ . ա . 10 :
վ Գրծ . ա . 74 : Հռով . բ .
15 : բ Տիմ . ա . 7 :

" Փիլ . բ . 7 :
բ Գլ . դ . 15 : ե . 1 , 2 :
ց Գլ . դ . 15 , 16 : ե . 2 : է . 25 :
" Հռով . ա . 7 : ա Կոր . ա .
2 : Եփես . գ . 1 : Փիլ . գ .
14 : բ Թես . ա . 11 : բ Տիմ .
ա . 9 : բ Պետ . ա . 10 :
բ Հռով . ժէ . 8 : Գլ . բ . 17 :
դ . 14 : ե . 5 : զ . 20 : բ .
1 : թ . 11 : ժ . 21 :

2 սուտին. Որ հաւատարիմ է անոր՝ որ զինքը դրաւ,
ֆ ինչպէս որ Մովսէս ալ անոր բոլոր տանը մէջ:
3 Ինչու որ ինքը Մովսէսէն աչալոփ աւելի փառքի ար-
ժանացաւ, Ժ որչափ որ աւելի պատիւ կ'ունենայ
4 պոնը շինողը՝ քան թէ տունը: Վասնզի ամէն
տուն որ կը շինուի, մէկէ մը կը շինուի. Ի բայց
5 ան որ ամէն բաները ըրաւ, Աստուած է: Եւ
Ղ յիրաւի Մովսէս անոր բոլոր տանը մէջ հաւատա-
րիմ էր Ի ծառայի մը պէս՝ ըզուցուելու բաներուն
6 վկայ ըլլալու համար. Ի Բայց Քրիստոս որդիի մը
պէս իր տանը վրայ. Ժ որուն տունը մենք ենք,
է միայն թէ ան համարձակութիւնը և յոյսին պար-
ծանքը մինչև վերջը հաստատ բռնենք:
7 Ա Ուստի ինչպէս որ կ'ըսէ Հ ոգին Սուրբ. Ի Ընդ-
8 օր թէ որ անոր ձայնին պիտի լսէք, Ձեր սիրտե-
րը մի՛ խստացընէք բարկացընելու աւուրին պէս ա-
9 նապատին մէջ փորձութեան օրը. Ուր որ ձեր
հայրերը զիս փորձեցին, քննեցին զիս՝ Ը եւ
10 քառասուն տարի իմ գործերս տեսան. Ընդ համար
զզուեցայ ան ազգին, ու ըսի. Միշտ մոլորած են
սրտովին, և իմ ճամբաներս չճանչցան անոնք.
11 Ուստի երդուայ ըրի իմ բարկութեանս մէջ թէ՝ Ի
12 հանգիստս պիտի չմտնեն: Տեսէք՛ ե՛ղբայրնե՛ր,
չըլլայ որ ձեզմէ մէկուն նեղսիր դին անհաւատու-
թեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդա-
13 նի Աստուծմէն. Հ ապա ամէն օր միզմիկ յորդո-

ֆ թուա. ժբ. 7։ Հմր 5։
Ժ Ջաբ. գ. 12։ Մատ. ժգ. 18։
Ի Եփս. բ. 10։ գ. 9։ Գղ. ա. 2։
Ղ Հմր 2։
Ի Եզ. ժգ. 31։ Թուա. ժբ. 7։ բ Օր. գ. 24։ Ճնա. ա. 2։ բ. 31։
Ը բ Օր. ժբ. 15, 18, 19։
Ի Գղ. ա. 2։
Հ ա Կոր. գ. 16։ գ. 19։ բ Կոր. գ. 16։ Եփս. բ. 21, 22։ ա Տիմ. գ. 15։ ա Պետ. բ. 5։
Ն Հմր 14։ Մատ. ժ. 22։ Իգ. 13։ Հռով. և. 2։ Կող. ա. 23։ Գղ. գ. 11։ ժ. 35։
Ն բ Թագ. իգ. 2։ Գոր. ա. 16։
Ի Հմր 15։ Սաղ. զե. 7։

բեզի՛ք՝ քանի որ այսօր կ՚ըսուի . որ չըլլայ թէ
ձեզմէ մէկը խստանայ մեղքին խաբէութիւնովը .
14 *Վասնզի մենք Քրիստոսի մասնակից եղած ենք ,*
ե՛միայն թէ ան հաստատութեան սկիզբը մինչև
15 *վերջը պինա բռնենք . Վասն որ կ՚ըսուի , Այսօր*
թէ որ անոր ձայնին պիտի լսէք , ձեր սիրտերը մի՛
16 *խստացընէք բարկացընելու առնին պէս : Վասն զի*
** ո՞անոնք լսեցին ու բարկացուցին . բայց չէ թէ՞*
ան ամէնը որ Եգիպտոսէն եկած էին Մովսէսին
17 *ձեռքովը : Որոնցմի՞ զգունեցաւ ան քառասուն տա-*
րին . չէ՞ որ մեղանչողներէն , ե որոնց ոսկորները
18 *անապատին մէջը ինկան : Եւ ո՞րոնց համար եր-*
դում ըրաւ իր հանգիստը չմտնելու , եթէ ոչ՝ ան-
19 *հաւատներուն համար : Եւ կը տեսնենք որ չկրը-*
ցան մտնել երթնց անհաւատութեանը համար :

ԳԼՒ Դ

1 Քրիստոնեաները հաւատքով ձեռք պիտի բերեն երթնց հան-
գիստը : 12 Աստուծոյ խօսքին ազդեցութիւնը : 14 Որով-
հետև մենք մեծ քահանայապետ ունինք Յիսուս Աստուծոյ
Որդին , որ մեր տկարութիւններուն հաղորդ եղաւ , բայց
առանց մեղքի , 16 կարող ենք և պարտինք անոր միջոցովը
համարձակօրէն երթալ շնորհաց աթոռին առջևը :

1 — Վերնին ալ վախնանք , որ չըլլայ թէ անոր հան-
գիստը մտնելու խոստմունքը որ դեռ մնացեր
2 է , ձեզմէ մէկը անոնց զրկուած գտնուի : Վասն զի որ
մենք ալ անոնց պէս աւետիս առած ենք . բայց ա-
նոնց չահ մը չբերաւ ան խօսքը լսելը , քանզի հա-
3 ւատքով խառնուած չէր լսողներուն մէջ : Բայց
մենք՝ որ հաւատացինք , հանգիստը կը մտնենք .

ե Հմր 6 :
է Հմր 7 :
հ Թուա . ԺԴ . 2 , 4 , 11 , 24 , 30 : բ Օր . ա . 34 , 36 , 38 :
* Կ՚ո՞ր որո՞նք լսեցին ու բարկացուցին , չէ՞ որ
ղ Թուա . ԺԴ . 22 , 29 , ԼՀ , իվ . 65 : Սաղ . ՃԶ . 26 : ա Պօր . Ժ . 5 : Ցուդ . 5 :
ղ Թուա . ԺԴ . 30 : բ Օր . ա . 34 , 35 :
ճ Գլ . դ . 6 :
ո Գլ . ԺԲ . 15 :
ն Գլ . գ . 14 :

ինչպէս որ ըսաւ , Ա Ուսոն ներսէն ըսի իմ բար-
կութեանս մէջ թէ Իմ հանգիստս պիտի չմտնեն .
թէեւ իր գործքերը աշխարհի սկիզբէն եղած էին :
4 *Ինչու որ Գրիչը տեղ կ'ըսէ մէկ տեղ մը՝ եօթն-*
երորդ օրուանը համար . Բ Եւ Աստուած եօթն-
5 *երորդ օրը հանգչեցաւ իր բոլոր գործքերէն . Եւ*
հոս նորէն կ'ըսէ թէ Իմ հանգիստս պիտի չմտնեն :
6 *Ուսոն որովհետեւ ոմանց կը մնայ հոն մտնել , Գ եւ*
անոնք որ առաջուց աւետիսը առած էին , անհա-
7 *ւատութեան համար չմտան . Նորէն օր մը կը*
սահմանէ՝ ու կ'ըսէ Այսօրը Դաւիթին բերնովը
այնքան ժամանակէ ետև , ինչպէս որ ըսուեցաւ .
Եթէ այսօր որ անոր ձայնին պիտի լսէք , ձեր սիր-
8 *տերը մի խստացընէք : Ինչու որ եթէ Յեսուն*
հանգչեցուցած ըլլար զանոնք , ալ անկէ ետքը ու-
9 *րիշ օրուան համար չէր գրուցեր : Արդեն Աստու-*
ծոյ ժողովուրդին Է համար մը կը մնայ :
10 *Վասն զի ան որ անոր հանգիստը մտաւ , ալ*
հանգչեցաւ իր գործքերէն , ինչպէս որ Աստուած
11 *ալ իրմէններէն : Արդեն Ը անոնք ան հանգիստը*
մտնելու . Ը որ չըլլայ թէ մէկը նոյն անհաւատու-
12 *թեան օրինակին պէս իյնայ : Ինչու որ Աստուծոյ*
խօսքը Ը կենդանի է ու գօրեղ՝ Ը եւ ամէն երկսայրի
Ժ սուրէ կարուկ , որ կը թափանցէ մինչեւ շունչը ու
ոգին՝ եւ յօդուածներն ու ծուծը բաժնելու , Է եւ
կը քննէ սրտին խորհուրդներն ու մտածմունքները .
13 *Ե Ի՛չ էակ մէկ աթաթած մը անոր դիմացը չերեւցած .*

Է Սաղ . զե . 11 ։ Գլ . գ . 11 ։
Ը Ծն . բ . 2 ։ Ել . ի . 11 ։ լա . 17 ։
Թ Գլ . գ . 19 ։
Ժ Սաղ . զե . 7 ։ Գլ . գ . 7 ։
Ի Գլ . գ . 12 , 18 , 19 ։
Ե Ես . խթ . 2 ։ Երեմ . իգ . 29 ։ բ Կոր . ժ . 4 , 5 ։ ա Պետ . ա . 23 ։
Ը Առակ . ե . 4 ։
Թ Եփես . գ . 17 ։ Յայտ . ա . 16 ։ բ . 16 ։
Ժ ա Կոր . ժգ . 24 , 25 ։
Ի Սաղ . լդ . 13 , 14 ։ գ . 8 ։ Ճէթ . 11 , 12 ։

է հապա ամէն բան բաց ու յայտնի է անոր աչքերուն առջևը , որուն պիտի պրտի՛ւ մեր հաշիւը :
14 ժ Ընդ՝ մենք որ մեծ Քահանայապետ մը ունինք
Ի երկինքը անցած , Յիսուսը՝ Աստուծոյ Որդին ,
15 համո՛ւր բռնենք դէպ դաւանութիւնը : Ի Քանզի
չէ թէ անանկ քահանայապետ մը ունինք՝ որ կարող
չըլլայ մեր տկարութիւններուն կարեկից ըլլալու .
Ը հապա ինքը ամէն կերպով փորձը առած է մեզի
16 նման , ա բայց առանց մեղքի : ժ Ուստի ալ հա-
մարձակութիւնով մօտենանք շնորհայ աթոռին
առջևը , որ ողորմութիւն ընդունինք՝ ու շնորհք
գտնենք պէտք եղած առենը մեզի օգնելու :

ԳԼ . Ը

1 Մեր Փրկչին քահանայական իշխանութիւնը և պատիւը : 11 Առաքեալը կը յանդիմանէ առ բանից դիւրութեանը վրայով անհոգ եղողները :

1 Վնչու որ ամէն քահանայապետ մարդոց միջէն առ-
նուած՝ մարդոց համար կը կենայ բ Աստուծոյ
կողմը , գ որ պատարագներ ու զոհեր մատուցանէ
2 մեղքերու համար . դ Ան կարող է կարեկից ըլլալ
անոնց՝ որ տգէտ՝ ու մոլորեալ են . ե ինչու որ
3 ինքն ալ տկարութիւնով պաշարուած է . զ Ան-
ա պատճառով պարտաւոր է ինչպէս ժողովուրդին
համար՝ անանկ ալ իր անձին համար մեղքի պա-
4 տարագ մատուցանել : է Ան չէ թէ մէկը ինք-
իրմէ ա պատիւը կ՚առնէ , հապա ան որ Աս-

ա Ծոր . իգ . 6 ; լդ . 21 ; Ա-
ռակ . ժե . 11 ;
բ ԳԼ . գ . 1 ;
գ ԳԼ . է . 26 ; թ . 12 , 24 ;
դ ԳԼ . ժ . 23 ;
ե Ես . ծգ . 3 ; ԳԼ . բ . 18 ;
զ Ղս . իբ . 28 ;
է բ Կոր . և . 21 ; ԳԼ . է . 26 ;
ա Պետ . բ . 22 ; ա Ցօհ . գ . 5 ;
ը Եբր . բ . 18 ; դ . 12 ; ԳԼ .
ժ . 19 , 21 , 22 ;
ի ԳԼ . բ . 3 ;
ժ ԳԼ . բ . 17 ;
ա ԳԼ . բ . 3 , 4 ; թ . 9 ; ժ .
11 ; ժա . 4 ;
ա ԳԼ . բ . 18 ; դ . 15 ;
ա ԳԼ . է . 28 ;
ա Ղե՛ւ . գ . 3 ; թ . 7 ; ժգ . 6 ,
15 , 16 , 17 ; ԳԼ . է . 27 ;
թ . 7 ;
ա բ Մն . իգ . 18 ; Ցօհ . գ .
27 ;

5 տուծմէ կանչուած է ըլլալէս որ Ահարոնը։ Ե Ա-
նանկ ալ Քրիստոս՝ չէ թէ իր անձը մեծարեց
քահանայապետ ըլլալու, հապա անիկա՝ որ ըս-
ծուցեց անոր թէ՝ Դուն իմ Որդիս ես, ես այսօր
6 քեզ ծնայ. Ինչպէս ուրիշ տեղ մըն ալ կ'ըսէ.
Դուն յաւիտեան քահանայ ես Մելքիսեդեկի
7 կարգին պէս։ Որ իր մարմնեղէն օրերը Աստուծոյ
գոչումով ու արցունքով՝ աղօթք և աղաչանք
մատուց անոր՝ որ կարող էր զինքը մահուանէ
ազատելու, ու լսուեցաւ՝ իր *երկիւղին պատճա-
8 ռով. Թէպէտ Որդի է, Բայց իր չարչա-
9 րանքներէն Հնազանդութիւն սորվեցաւ. Ու երբ-
որ կատարուեցաւ, բոլոր իրեն Հնազանդողներուն
10 յաւիտենական փրկութեանը պատճառ եղաւ. Ու
Աստուծմէ կոչուեցաւ Քահանայապետ՝ Մելքիսե-
11 դեկի կարգին պէս. Որուն վրայով շատ խօսելիք
ունինք, որ դժուարին ալ է մեկնելու, Քանզի
12 որ ձեր լսելիքները բթացած են. Որ պէտք էր ձեզի
ժամանակին նայելով սորվեցընող ըլլալ. բայց
նորէն պէտք է ձեզի սորվիլ թէ ի՞նչ են Աստու-
ծոյ պատգամներուն առջի սկզբունքները. Ու
դուք կաթի կարօտ եղած, և չէք թէ հաստատուն
13 կերակուրի։ Վասնզի ան ամէնը որ կաթնկեր է,
արդարութեան խօսքին անհմուտ է, *որովհետև

ե Եր. իբ. 1։ Թես. ժգ. 5, 40։ ա Մն. իգ. 13։
ը Ցօհ. բ. 54։
թ Սաղ. բ. 7։ Գր. ա. 5։
ի Սաղ. ճժ. 4։ Գր. է. 17, 21։
լ Սաղ. իբ. 1։ Մատ. իէ. 46, 50։ Մար. ժե. 34, 37։
խ Մատ. իգ. 39, 42, 44։ Մար. ժգ. 36, 39։ Ցօհ. ժէ. 1։
ծ Մատ. իգ. 53։ Մար. ժգ. 36։
կ Մատ. իգ. 37։ Մար. ժգ. 33։ Ղու. իբ. 43։ Ցօհ. ժբ. 27։
* Կամ բարեպաշտութեանը պատճառով.
հ Գր. գ. 6։
ձ Փիլ. բ. 8։
ղ Գր. բ. 10։ ժա. 40։
ճ Հմր 6։ Գր. գ. 20։
մ Ցօհ. ժգ. 12։ Բգեա. գ. 16։
յ Մատ. ժգ. 15։
ն Գր. գ. 1։
շ ա Կոր. գ. 1, 2, 3։
* ա Կոր. ժգ. 11։ ժգ. 20։ Եփես. գ. 14։ ա Պետ. բ. 2։

14 *ապայ է : Հայց հաստատուն կերպակուրը կատա-*
լնեալներուն է , որոնց Հզգայարանքները սովորու-
թեամբ կրթուած են բարին ու չարը զանազանե-
լու :

ԳԼ. ՃԱ.

1 Կը յորդորէ որ հաւատքին չխնայեն , 11 հապա հաստատուն ,
12 և ջանացող ըլլան , ու համբերութեամբ Աստուծոյ ապա-
ւինին , 13 վասն զի Աստուած հաստատուն է իր խոստմունք-
ներուն մէջ :

1 Ասաի՝ Քրիստոսի վրայով առջի սորվեցնելքները
ձգելով՝ կատարեալին դանք . առանց նորէն
հիմ ձգելու Ի մեռած գործքերէն ապաշխարելու՝ ու
2 դէպ ի Աստուած հաւատք ունենալու , Ի Նոր մկրը-
տութիւններուն վարդապետութեանը , Ը ու ձեռք
դնելուն , Թ և մեռելներուն յարութեանը , Ժ ու
3 յաւիտենական դատաստանին : Ու սա պիտի
4 ընենք , Ի թէ որ Աստուած հրամայ ատ : Ըմ Հնչդ-
ու անկարելի է Ի մէկ անգամ լուսաւորուածներուն՝
Ժ որոնք երկնաւոր պարգեւին համը առին , Ի ու
5 Հոգւոյն Սրբոյ հաղորդ եղան , Նու Աստուծոյ բարի
խօսքին Ե ու գալու աշխարհին զօրութիւններուն
6 համը առին , Ճ եւ որ իյնան , նորէն ապաշխարու-
թիւնով նորոգուիլ . Ի որովհետեւ կրկին Աստուծոյ
Որդին խաչը կը հանեն իրենց անձին , ու կը խայ-
7 տառակեն : Հնչդ ու որ անոնց երկիրը՝ որ իր վրայ շատ
անգամ եկած անձրեւը կը խմէ , և արդիւնք կը
բերէ պիտանի անոնց՝ որոնց համար որ կը մշակուի ,

Ե Ես . է . 15 ։ ԱԳոր . բ . 14 , 15 ։
Ը Փիլ . գ . 12 , 13 , 14 ։ ԳԼ . ե . 12 ։
Թ ԳԼ . թ . 14 ։
Ժ Գաղ . ժթ . 4 , 5 ։
Ի Գոր . ը . 14 , 15 , 16 , 17 ։ ժթ . 6 ։
Ի Գոր . ժէ . 31 , 32 ։
Ի Գոր . իգ . 25 ։ Հռով . բ . 16 ։
Ի Գոր . ժը . 21 ։ ԱԳոր . գ . 19 ։
Ը Մատ . ժբ . 31 , 32 ։ ԳԼ . ժ . 26 ։ բ Պետ . բ . 20 , 21 ։ ա Ցօհ . ե . 16 ։
Ը ԳԼ . ժ . 32 ։
Ժ Ցօհ . գ . 10 ։ դ . 32 ։ Եփես . բ . 8 ։
Ի Գաղ . գ . 2 , 5 ։ ԳԼ . բ . 4 ։
Ե ԳԼ . բ . 5 ։
Ի ԳԼ . ժ . 29 ։

8 ֆՍատանայ օրինութիւն կ'ընդունի . ¦ Բայց ան
որ փուշեր ու տատասկներ կը բերէ՝ անպիտան
է , ու անէծքի մօտ . և անոր վերջը այրուիլ է :
9 Ահա մենք սիրելիներ՝ ձեր վրայով լաւագոյն և փըր-
կութեան վերաբերեալ յոյսեր ունինք , թէև
10 ասանկ կը խօսինք : ¶Հանդէր ֆՍատանայ անիրաւ
չէ , ըսոր ձեր գործը մոռնայ , ու ան սէրը՝ որ իր
անունը համար ցուցուցիք , ¶որ սուրբերուն ծա-
ռայեցիք՝ ու կը ծառայէք :
11 Բայց մենք կը բաղձանք որ ձեզմէ ամէն մէկը
նոյն ջանքը ցուցընէ յոյսին հաստատութիւնը մինչև
12 վերջը . Որ դուք չծեղռնանաք . հապա նմանող
ըլլաք անոնց՝ որ հաւատքով ու համբերութիւնով
13 խոստումնները ժառանգեցին : Վասն զի երբոր
Սատանայ Աբրահամին խոստումնը ըրաւ , որովհե-
տև իրմէ մեծը չկար՝ ֆոր անոր վրայ երդում ընէր ,
14 Իր անձին վրայ երդում ըրաւ՝ ու ըսաւ . Ես-
օրհնելով պիտի օրհնեմ քեզ , ու շատցընելով պի-
15 տի շատցընեմ քեզ : Եւ այսպէս համբերելով՝
16 խոստումնին հասաւ : Վրանդէ մարդիկ իրենցմէ
մեծին վրայ երդում կ'ընեն , ու անոնց բոլոր
հակառակութեանը վախտ վճիռ տալը՝ եր-
17 դումն է : Որ անով Սատանայ ֆիր խորհուրդին
անփոփոխ ըլլալը աւելի յուցընել ուզելով
ժխոստումնին ժառանգաւորներուն , երդումը մէջ
18 ձգեց . Որ երկու անփոփոխելի բաներով՝ որոնցմով
անկարելի է Սատանայ սուտ գրուիլ , հաստատուն
մխիթարութիւն ունենանք մենք՝ որ ապաստանե-

ֆ Սաղ . կե . 10 :
¦ Ես . ե . 6 :
֊ Առակ . ժդ . 31 : Պատ . ժ . 42 : իե . 40 : Յօհ . ժգ . 20 :
֍ Հռով . գ . 4 : բ Թես . ա . 6 , 7 :
֎ ա Թես . ա . 8 :
֏ Հռով . ժե . 25 : բ Պտր . բ . 4 : ի . 1 , 12 : բ Տիմ . ա . 18 :
ֈ ԳԼ . գ . 6 , 14 :
։ ԳԼ . ժ . 36 :
֊ Ծն . իբ . 16 , 17 : Սաղ . ճե . 9 : Ղս . ա . 73 :
֋ Եբ . իբ . 11 :
֍ Հռով . ժա . 29 :
֎ ԳԼ . ժա . 9 :

ցանք ¶ առջևնախ դրուած յոյսը ամուր բռնելու ։
19 *Որ ան յոյսը ունենանք իբրև մէկ հաստատ ու անշարժ խարիսխ մը մեր անձին , Նոր վարագուրին*
20 *ներսի կողմն ալ կը մտնէ ։ ¶ Ուր որ Յիսուս իբրև Առաջնորդ մտաւ մեզի համար՝ ըստ խոստնական քահանայապետ ըլլալով Մելքիսեդեկի կարգին պէս ։*

ԳԼ · Է

1 *Առաքեալը կը ցուցընէ թէ Յիսուս Քրիստոս քահանայապետ է Մելքիսեդեկի կարգին պէս , 11 և ա՛ս պատճառով խոտ դերազանց է Ահարոնի կարգին եղող քահանաներէն ։*

1 ¶ Ռանդի ա՛ս ¶ Մելքիսեդեկը Սաղեմի թագաւորն էր՝ Նաթձրեալ Աստուծոյ քահանան , որ ինքը Աբրահամը դիմաւորեց՝ երբոր անիկայ թագաւորներուն կոտորածէն կը դառնար , ու օրհնեց զանի-
2 կայ · Որուն՝ Աբրահամն ալ տասանորդ տուաւ բոլոր բաներէն , որ նախ՝ արդարութեան թագաւոր կը թարգմանուի , հետը Սաղեմի թագաւոր որ է
3 խաղաղութեան թագաւոր · Առանց հօր՝ առանց մօր՝ ազգահամար չունեցող , որ ո՛չ անոր օրերուն սկիզբը կայ՝ ո՛չ ալ կեանքին վերջը , և Աստուծոյ Որդւոյն նման ըլլալով՝ կը կենայ ու կը մնայ միշտ քահանայ ։
4 Արդ՝ նայեցէք թէ ո՛րչափ մեծ մէկ մըն էր ասիկայ , ¶ որ անոր Աբրահամ նահապետն ալ տա-
5 սանորդ տուաւ աւարէն ։ Եւ ¶ Ղևիի որդիներէն եղողները որ քահանայութիւն կ'առնեն , պատուէր ունին որ ժողովուրդէն տասանորդ առնեն՝ օրէնքին համեմատ , այսինքն՝ իրենց եղբայրներէն · թէ-
6 պէտև անոնք Աբրահամին ազգէն ելլեր են · Բայց անիկայ՝ որուն ազգահամարը անոնցմէ չէր , Աբրահամէն տասանորդ առաւ , ¶ ու օրհնեց զանիկայ՝ որ

¶ Գե · ժբ · 1 ։
Է Գե · ժգ · 15 ։ Գէ · Թ · 7 ։
– Գէ · գ · 14 ։ ը · 1 ։ Թ · 24 ։
= Գէ · գ · 1 ։ ե · 6, 10 ։ է · 17 ։
– Ծն · ժգ · 18, ԽԱ ։
Բ Ծն · ժգ · 20 ։
ֈ Թուա · ժբ · 21, 26 ։
ֆ Ծն · ժգ · 19 ։

7 Ի խոստմունքները առած էր։ Սակայն ասիկա անհակառակելի բան մըն է, որ պղտիկը մեծէն կ'օրհնուի։
8 Ու հոս մահկանացու մարդիկ տասանորդ կ'առնեն. բայց հոն անիկայ կ'առնէ, որուն համար
9 վկայուած է թէ կ'ենդանի է։ Ու կրնայ ըսուիլ թէ, Ղեւին ալ՝ որ տասանորդ կ'առնէ, Աբրահամին ձեռքովը տասանորդ տուաւ. Քանզի որ տա-
10 կաւին իր հօրը ելրանքն էր, երբոր Մելքիսեդեկ դանդիպայ դիմաւորեց։
11 Արդ՝ Ի թէ որ կատարելութիւնը Ղեւացւոց քահանայութեան ձեռքովը ըլլար, (որովհետեւ ժողովուրդը անոր առընթեր օրէնքին տակը դրուեցաւ,) ի՞նչ պէտք էր որ Մելքիսեդեկին կարգին պէս ուրիշ քահանայ մը ելլէ, ու չըսուի Ահարոնին կարգին
12 պէս։ Արդ՝ քահանայութիւնը փոխուելուն պէս, հարկ էր որ օրէնքին ալ փոփոխութիւնը ըլլայ։
13 Որ իրա- նէրա- . քանզի որ ան՝ որուն համար ասանկ կ'ըսուի, ուրիշ ցեղի հաղորդութիւն
14 ունեցաւ, որ ան ցեղէն բնաւ մէկը սեղանին չմատեցաւ. Քանզի յայտնի է թէ Յուդայի ցեղէն յառաջ եկաւ մեր Տէրը, որ ան ցեղին վրայով Մովսէս բան մը չգրուցեց քահանայութեան հա-
15 մար։ Ու ալ աւելի յայտնի է որ փոխուեցաւ, քանի որ Մելքիսեդեկին նմանութիւնով ուրիշ
16 քահանայ մը կ'ելլէ, Որ ան չէ թէ մարմնաւոր պատուէրի օրէնքին պէս եղաւ, հապա անեղծանի
17 կենաց զօրութեանը պէս։ Քանզի որ կը վկայէ թէ Դ Դուն յաւիտեան քահանայ ես Մելքիսեդեկի
18 կարգին պէս։ Քանզի առջի պատուէրը կը խափանուի Ե իր տկարութեանը ու անշահութեանը

Ի Հռով. պ. 13։ Գաղ. գ. 16։
Ղ ԳԼ. է. 6։ գ. 20։
Ե Գաղ. բ. 21։ Հմր 18, 19։ ԳԼ. բ. 7։
Ը Ես. ժա. 1։ Մատ. ա. 3։
Ղու. գ. 33։ Հռով. ա. 3։ Ցայտ. է. 5։
Թ Սաղ. ճԺ. 4։ ԳԼ. է. 6, 10։ գ. 20։
Ժ Հռով. բ. 3։ Գաղ. գ. 9։

19 համար , (Ինչու որ Հօրէնքը մէկ բան մը կատա-
բեալ չըրաւ ,) և Նանոր տեղը կը մնանէ լաւագոյն
յոյս մը՝ որով Ը Աստուծոյ կը մօտենանք :
20 Եւ որքան որ Յիսուս՝ չէ թէ առանց երդումի
քահանայ եղած է . (ինչու որ անոնք առանց երդումի
21 քահանայ եղած են . Հայց ասիկայ երդումով՝ անոր
ձևրքովը , որ իրեն ըսաւ . Ը Տէրը երդում ըրաւ ,
ու պիտի չզղջայ . Դուն յաւիտեան քահանայ ես
22 Մելքիսեդեկի կարգին պէս .) Ընդքան Նաւելի
աղէկ ուխտի մը երաշխաւոր եղաւ Յիսուս :
23 Ու անոնք շատ քահանաներ եղած են , Ըրէնց
միշտ մնալուն՝ մահը արգելք ըլլալուն համար .
24 Հայց ասիկայ յաւիտեան կենալուն համար՝ անան-
25 ցանելի ունի քահանայութիւնը . Ասոր համար
կարող ալ է ապրեցընելու անոնք՝ որ իրմով Աս-
տուծոյ կու գան . որովհետև Ինքը միշտ կենդանի է
Հ անոնց համար բարեխօս ըլլալու :
26 Վ որ մեզի ՃիշդՃիշդ ատանկ քահանայապետ մը կը
վայլէը , Ծ սուրբ՝ անմեղ՝ անաւրուտ՝ մեղաւորներէն
27 զատուած՝ ու Երկինքէն բարձրացած . Որ անոր ա-
մէն առեն հարկ չէ Ինչպէս ուրիշ քահանայապետ-
ներուն՝ Ճ առաջ իր մեղքերուն համար պատարագ
մատուցանել , ու Ֆ ետքը ժողովուրդին Ղէ՛ր
համար . վասն զի Ինքը Ֆ մէկ անգամ մը ըրաւ ա-
28 սիկայ , իր անձը պատարագ մատուցանելով : Ինչու
որ օրէնքը Ֆ տկարութիւնով պաշտօնած մարդիկը
քահանայապետ կը կարգէ . բայց երդումին խօսքը՝

է Գոր . ժզ . 39 ։ Հռով . գ . 20 , 21 , 28 ։ բ . 3 ։ Գաղ . բ . 16 ։ ԳԼ . թ . 9 ։
Լ ԳԼ . գ . 18 ։ բ . 6 ։ Գաղ . գ . 24 ։
Է Հռով . ե . 2 ։ Եփես . բ . 18 ։ գ . 12 ։ ԳԼ . գ . 16 ։ ժ . 19 ։
Ճ Ասղ . ՃԺ . 4 ։
Ի ԳԼ . բ . 6 ։ թ . 15 ։ ժբ . 24 ։
Հ Հռով . բ . 34 ։ ա Տիմ . բ . 5 ։ ԳԼ . թ . 24 ։ ա Յով . բ . 1 ։
Յ ԳԼ . գ . 15 ։
Ղ Եփես . ա . 30 ։ գ . 10 ։ ԳԼ . բ . 1 ։
Ճ Ղև . թ . 7 ։ ժզ . 6 , 11 ։ ԳԼ . ե . 3 ։ թ . 7 ։
Ֆ Ղև . ժզ . 15 ։
Ֆ Հռով . գ . 10 ։ ԳԼ . թ . 12 , 28 ։ ժ . 12 ։
Ն ԳԼ . ե . 1 , 2 ։

որ օրէնքէն եւս էր , Որդին՝ որ ը յաւիտեան կա-
տարեալ է :

ԳԼ · Ը

1 Քրիստոսի յաւիտենական քահանայութեամբը խափանուած է Ղեւտական քահանայութիւնը . 7 Նմանապէս նահապետական հետ եղած ժամանակաւոր ուխտը խափանուած է ունատարեալ յաւիտենական ուխտովը :

1 Եւ զրուցած խօսքերուս գումարակութիւնը սա
է . անանկ քահանայապետ մը ունինք մենք՝
՝ որ ինքը երկինքը Մեծութեանը աթո-
2 ռին աջ կողմը նստաւ . Բ Սրբարանին պաշտօնեայ ,
ու Ճշմարիտ խորանին՝ որ Տէրը կանգնեց , և
3 չէ թէ մարդ : Վասնզի Ամէն քահանայա-
պետ պատարագներ ու զոհեր մատուցանելու
համար որոշուած է . ուստի Հարկ է որ ասիկայ
4 ալ բան մը ունենայ մատուցանելու : Որ եթէ
երկրի վրայ ըլլար , քահանայ անգամ պիտի չըլլար ,
ինչու որ կան քահանաներ՝ որոնք պատարագներ կը
5 մատուցանեն օրէնքին համեմատ . (Որ անոնք երկ-
նային բաներուն նմանութիւնովը ու Շուքովը կը
ծառայեն . ինչպէս որ Մովսէսին ապագըրուեցաւ՝
երբոր խորանը պիտի չինէր . քանզի ըսաւ . Ե Նա-
յէ՛ որ լեռը քեզի ցուցուած օրինակին պէս չինես
6 ամէնը .) Հապց հիմա Յիսուս՝ ը ալ աւելի գերա-
գանց պաշտօնի մը հասաւ , ուրչափ որ լաւագոյն
խոստումներովով հաստատուած լաւագոյն ուխտի
մը միջնորդ է :
7 Բ Ինչու որ եթէ առաջինը անմեղադրելի ըլլար ,
8 ապրեն երկրորդին տեղ չէր փնտռուեր : Վասնզի

ա Գլ · բ · 10 ; ե · 9 ;
՝ Եփես . ա . 20 ; Կող · գ · 1 ; Գլ ·
ա · 3 ; ժ · 12 ; ժբ · 2 ;
Բ Գլ · թ · 8 , 12 , 24 ;
Գ Գլ · թ · 11 ;
Դ Գլ · ե · 1 ;
Ե Եփես . ե . 2 ; Գլ · թ · 14 ;
Զ Կող · բ · 17 ; Գլ · թ · 23 ;
ժ · 1 ;
Է Եբ · իե · 40 ; իգ · 30 ; իէ ·
8 ; Թես . բ · 4 ; Գործ . է · 44 ;
Ը Բ Կոր · գ · 6 , 8 , 9 ; Գլ ·
է · 22 ;
Թ Գլ · է · 11 , 18 ;

կը յանդիմանէ անոնք ու կ'ըսէ . ֊ Ո՛հմ օրեր կու-
գան՝ կ'ըսէ Տէրը , որ Իսրայէլի տանը հետ ու
9 Յուդայի տանը հետ նոր ուխտ պիտի ընեմ . Ո՛չ
թէ ան ուխտին պէս՝ որ անոնց հայրերուն հետ ը-
րի , այն օրը որ անոնց ձեռքէն բռնեցի՝ զանոնք Ե-
գիպտոսի երկրէն հանելու համար . ինչու որ անոնք
իմ ուխտիս մէջ չկեցան , ես ալ անհոգ եղայ ա-
10 նոնց վրայով՝ կ'ըսէ Տէրը : Հապա ասիկա է այն
ուխտը՝ որ Իսրայէլի տանը հետ պիտի ընեմ այն
օրերէն ետքը՝ կ'ըսէ Տէրը . իմ օրէնքներս անոնց
միտքին մէջը պիտի դնեմ , և անոնց սրտին վրայ
պիտի գրեմ զանոնք , ու Ես անոնց Աստուած
պիտի ըլլամ , և անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ը-
11 լլան : Ու Ե՛ւ պիտի չսորվեցընեն ամէն մէկը
իր քաղաքացիին , և ամէն մէկը իր եղբօրը , ըսե-
լով Թէ՝ Տէրը ճանչցի՛ր . ինչու որ անոնց պզտի-
12 կէն մինչև մեծը ամէնը զիս պիտի ճանչնան . Վ՛ա-
մեն մի Ես անոնց անիրաւութիւններուն նկատ պիտի
ըլլամ , ֊ և անոնց մեղքերը ու անօրէնութիւննե-
րը ալ պիտի չյիշեմ :
13 ֊ Նոր ո՛ւխտ ըսելովը՝ առաջինը հինցուց . ու ան
որ կը հիննայ և կը ծերանայ , ալ կորսուեան մօտ է :

ԳԼ . ԹԲ

1 Առաքեալը օրէնքին ծէսերը և արիւնով եղած զոհերը նկա-
րագրելով՝ 11 կը ցուցնէ Թէ անոնք շատ առաւելն էին Ք-
րիստոսի զոհին և արիւնին արժանաւորութեանը ու կատա-
րելութեանը նայելով :

1 Ընդարձակ առաջին ուխտն ալ ունէր պաշտամունքին
արտաքոյ կարգութիւնները , ու ե՛րկրաւոր սուրբ
2 տեղը : ֊ Ինչու որ առաջին խորանը որ Սրբու-
թիւն կ'ըսուէր , սասանել կազմուեցաւ , ֊ որուն մէ-

֊ Ելեմ . լա . 31 , 32 , 33 , 34 :
֊ ԳԼ . ժ . 16 :
Լ Ջաք . ը . 8 :
֊ Ես . ծդ . 13 ; Ցօհ . զ . 45 ;
ա Ցօհ . բ . 27 :
֊ Հռով . ժա . 27 ; ԳԼ . ժ . 17 :
֊ բ Պօր . ե . 17 :
֊ Եբ . իե . 8 :
֊ Եբ . իզ . 1 :
֊ Եբ . իզ . 35 ; խ . 4 :

ջը [ար] Դ աշտանակը՝ ու Է սեղանը՝ և առաջաւորու-
3 Թեան հայրը : Նա ընկերդ վարագուրին նո՛ր
ան խորանը՝ որ Սրբութիւն սրբութեանց կ՚ըսուէր .
4 Որուն մէջն էր ոսկի բուրվառը , և Է ուխտին տա-
պանակը՝ ամէն կողմէն ոսկիով պատած . որուն
մէջն էր Ը ոսկիէ սափորը մանանայով լեցուն , և
Ը Ահարոնին գաւազանը՝ որ ծաղկեցաւ , և Ժ ուխ-
5 տին տախտակները . Նա Է անոր վրայէն փառաց
քերովբէները՝ որ քաւութիւնին վրայ հովանի կ՚ը-
նէին . որոնց համար պէտք չէ հիմա մէկիկ մէկիկ
դրուցել :
6 Նա այս բաները այսպէս կարգադրուած ըլլալով ,
առաջին խորանըամէն առեն Ւ կը մտնէին քահա-
7 նաները՝ պաշտամունքը կատարելու . Հայց երկ-
րորդը՝ Է տարին անգամ մը՝ միայն քահանայապե-
տը իր Ժդնէր . ան ալ չէ՛ թէ առանց արիւնի ,
Ժ որն որ իրեն համար՝ ու ժողովուրդին սխալմունք-
8 ներուն համար կը մատուցանէր , Ի Հոգին Սուրբ
այս յայտնելով՝ թէ հսրբարանին ճանապարհը
յայտնի եղած չէր , քանի որ տակաւին առջի խո-
9 րանը կը կենար . Որ այն օրինակ մըն էր այն ժա-
մանակին՝ որ պատարագներ ու զոհեր կը մատու-
ցուէին , Ն որոնք խղճմտանքի կողմանէ չէին կրնար
կատարեալ ընել պաշտօն մատուցանողը . Հապա
10 միայն Ը կերակուրներով ու խմելիքներով , Նո-

Դ Եւ · իե · 31 :
Է Եւ · իե · 23 , 30 : Ղե · իզ · 5 , 6 :
Ը Եւ · իզ · 31 , 33 : Թ · 3 , 21 : Գւ · գ · 19 :
Ժ Եւ · իե · 10 : իզ · 33 : Թ · 3 , 21 :
Ի Եւ · ժգ · 33 , 34 :
Լ Թոս · ժէ · 10 :
Ծ Եւ · իե · 16 , 21 : լդ · 29 : Թ · 20 : ր Օր · ժ · 2 , 5 : գ Թագ · ը · 9 , 21 : ր Մն · ե · 10 :
Կ Եւ · իե · 18 , 22 : Ղե · ժգ · 2 : գ Թագ · ը · 6 , 7 :
Հ Թոս · իբ · 3 : Դան · ը · 11 :
Ձ Եւ · Հ · 10 : Ղե · ժգ · 2 , 11 , 12 , 15 , 34 : Հմր 25 :
Ղ Գւ · և · 3 : է · 27 :
Ճ Գւ · ժ · 19 , 20 :
Մ Ցօհ · ժգ · 6 :
Յ Գաղ · գ · 21 : Գւ · է · 18 , 19 : ժ · 1 , 11 :
Ն Ղե · ժա · 2 : Կող · ր · 16 :

ե կերպ կերպ լուացումներով՝ ֆ մարմնաւոր արարողութիւններ էին, որոնք մինչև ուղղութեան առե-
11 նը կը կենային։ Բայց Քրիստոս որ եկաւ՝ ֆ գալու բարիքներուն Ն Քահանայապետը՝ ձ աւելի մեծ ու կատարեալ Ա անձեռագործ խորանով, այսինքն՝
12 ան որ աս ստեղծուածներէն չէ, Ա՛չ ալ Ն նոխազներու ու զուարակներու արիւնով, հապա Ձ իր արիւնովը, Ղ մէկ անգամ մը սրբարանը մտաւ՝
13 Ձ յաւիտենական փրկութիւն առանալով։ Վ Ա՞ան զի թէ որ Ն ցուլերուն ու նոխազներուն արիւնը՝ և Ն երինջին մոխիրը սրսկուելով՝ պղծեալները
14 կը սրբէր մարմինի մաքրութեան կողմանէ. Ա՛լ ո՛րչափ աւելի Ձ Քրիստոսի արիւնը՝ Ֆ որ յաւիտենական Ա՛ոգիին ձեռքով Ր իր անձը անարատ պատարագ մատուց Ա ստուծոյ, Ֆ պիտի սրբէ ձեր խղճմտանքը Ն մեռած գործքերէն՝ Ֆ կենդանի Ա ստուածը պաշտելու։
15 Եւ Ֆ ասոր համար ինքը Ն նոր ուխտին միջնորդն է, որ Ֆ իր մահը առջի ուխտին ժամանակը գործած յանցանքներուն քաւութեանը համար եղած ըլլալով, Ն հրաւիրուածները յաւիտենական ժա-
16 ռանգութեան խոստումնաւքը առնեն։ Վ Ա՛նդէ ուր որ կտակ մը ըլլայ, հարկ է որ կտակը ընողին

ե թիւ. ԺԹ. 7, ԼՀ։
ֆ Եփես. Բ. 15։ Կող. Բ. 20։
ԳԼ. է. 16։
ֆ ԳԼ. Ժ. 1։
Ն ԳԼ. գ. 1։
Ձ ԳԼ. Բ. 2։
Ղ ԳԼ. Ժ. 4։
Ձ Գոր. Ի. 28։ Եփես. ա. 7։ Կող. ա. 14։ ա Պետ. ա. 19, Յայտ. ա. 5։ Ե. 9։
Ֆ Ջար. գ. 9։ Հմր 26, 28։ ԳԼ. Ժ. 10։
Ձ Դան. Թ. 24։
Ա Ղև. ԺԶ. 14, 16։
Ա թիւ. ԺԹ. 2, 17, ԼՀ։
Ձ ա Պետ. ա. 19։ ա Յով. ա. 7։ Յայտ. ա. 5։
Ֆ Հռով. ա. 4։ ա Պետ. գ. 18։
Ր Եփես. Բ. 5։ Տիտ. Բ. 14։ ԳԼ. է. 27։
Ֆ ԳԼ. ա. 3։ Ժ. 22։
Ա ԳԼ. զ. 1։
Ֆ Ղու. ա. 74։ Հռով. Զ. 13, 22։ ա Պետ. գ. 2։
Ֆ ա Տիմ. Բ. 5։
Ֆ ԳԼ. է. 22։ Բ. 6։ ԺԲ. 24։
Ֆ Հռով. գ. 25։ Ե. 6։ ա Պետ. գ. 18։
Ա ԳԼ. գ. 1։

17 մահը մէջը մնանէ · Ինչու որ Բ կուակը մեռնելէն
ետև հաստատ կ'ըլլայ · քանզի բնաւ վաւերական-
նուիթիւն չունենար , քանի որ կուակը ընողը ողջ
18 է : Ընոր համար առջի ուխտն ալ առանց արիւնի
19 չէր հաստատուեր : Վասն զի երբոր Մովսէս
օրինքին ամէն պատուէրները բոլոր ժողովուրդին
պատմեց , Ցուլերուն ու նոխազներուն արիւնը
առնելով՝ Ջուրով ու կարմիր բուրդով և զոպա-
յով բուն գիրքին և բոլոր ժողովուրդին վրայ
20 սրսկեց · Ու ըսաւ · Ա Այսիկայ է ան ուխտին արիւ-
21 նը , որ Աստուած ձեզի պատուիրեց : Ու Բ խո-
րանին վրայ , ու պաշտօնին բոլոր գործիքներուն
22 վրայ նոյնպէս սրսկեց արիւնը : Ու գրեթէ ամէն
բան արիւնով կը մաքրուի օրինքին նայելով , ու
Բարիւն չթափուած թողութիւն չըլլար :
23 Ուստի հարկ էր որ Բ երկնաւոր բաներուն օրի-
նակները սոսկումով մաքրուին · բայց բուն երկնա-
24 ւորները ասոնցմէ աւելի ազնիւ զոհերով : Քանզի
ժ Քրիստոս չէ թէ ձեռագործ սրբարանը մտաւ ,
Բ որ Ճշմարիտին օրինակն է , հապա բուն երկինքը՝
որ հիմա մեզի համար Ա Աստուծոյ առջևը ներկայա-
25 նայ · Ոչ թէ որ շատ անգամ իր անձը պատրաստ
մատուցանէ , ինչպէս Բ քահանայապետը՝ որ ամէն
տարի սրբարանը կը մտնէ իրը չեզած արիւնով ·
26 Ապա թէ ոչ՝ պէտք էր իրեն աշխարհի սկիզբէն
հետէ շատ անգամ չարչարուիլ · բայց հիմա ժ մէկ

Բ Գաղ · գ · 15 ։
Գ Եւ · իդ · 6 , ըէ ։
Դ Եւ · իդ · 5 , 6 , 8 ։ Գա · ժգ · 14 , 15 , 18 ։
Ե Գա · ժգ · 4 , 6 , 7 , 49 , 51 , 52 ։
Զ Եւ · իդ · 8 ։ Մատ · իգ · 28 ։
Է Եւ · իթ · 12 , 36 ։ Գա · բ · 15 , 19 ։ ժգ · 14 , 15 , 16 , 18 , 19 ։
Ը Գա · ժէ · 11 ։
Թ Գէ · բ · 5 ։
Ժ Գէ · գ · 20 ։
Ի Գէ · բ · 2 ։
Լ Հռով · բ · 34 ։ Գէ · է · 25 ։ ա Ցօհ · բ · 1 ։
Խ Հմր 7 ։
Ծ Հմր 12 ։ Գէ · է · 27 ։ ժ · 10 ։ ա Պետ · գ · 18 ։

անգամ մը Ղազարեան վերջը իր անձին պատարագովը յայտնուեցաւ՝ մեղքը մեկնի ձգելու համար։
27 Եւ ինչպէս որ մարդոց համահնաւած է մեկ անգամ
28 մը մեռնիլ, ու յետոյ եղբը դատաստան. Նոյնպէս ալ Քրիստոս մեկ անգամ մը պատրաստ մնաւոյնպէս՝ շատերուն մեղքերը վերցընելու համար, բայց երկրորդ անգամին առանց մեղքի պիտի յայտնուի փրկութեան համար անոնց՝ որոնք անոր կը սպասեն։

ԳԼ. Ժ

1 Օրէնքի զոհերուն տկարութիւնը։ 10 Քրիստոսի մարմինին մեկ անգամ պատարագուիլը՝ 14 միշտ կատարելագործեց սրբեց մեղքերը։ 19 Առաքելոց կը յորդորէ որ հաւատքը ամուր բռնեն համբերութեամբ և շնորհակալութեամբ։

1 Որովհետև օրէնքը՝ գալու բարիքներուն ստուերը, ու
ոչ թէ ան բաներուն բուն կերպարանքը ունենալով. միշտ ամէն տարի մատուցուած նոյն զոհերով չկրնար կատարեալ ընել անոնք որ
2 կը մօտենան։ Ապա թէ ոչ՝ պիտի չդադարէի՞ն մատուցանելէն, պաշտօն մատուցանողները մեկ անգամ մաքրուելէն ետև՝ ալ մեղքի վրայով խղճմտանքի յանդիմանութիւն մը չունենալուն
3 համար. Բայց անոնցմով ամէն տարի մեղաց յի-
4 շատակութիւն կ՚ըլլայ. Վասն զի որ ընդհանրապէս ու ցուլերուն արիւնը չկրնար մեղքերը վերցընել։
5 Անոր համար իր աշխարհ մտնելու ատենը՝ կ՚ըսէ. Ի՛զոհ ու ընծայ չուզեցիր դուն. հապա ինծի

1 ա Կոր. ժ. 11։ Գաղ. դ. 4։ Եփես. ա. 10։
2 Ծն. գ. 19։ Ժող. դ. 20։
3 բ Կոր. ե. 10։ Ցայտ. ի. 12, 13։
4 Հռով. գ. 10։ ա Պետ. դ. 10։
5 Մատ. իզ. 28։ Հռով. ե. 15։
6 ա Պետ. բ. 24։ ասցօ. գ. 5։
7 Տիտ. բ. 13։ բ Պետ. գ. 12։
— Գլ. թ. 11։
8 Կող. բ. 17։ Գլ. ը. 5։ թ. 23։
9 Գլ. թ. 9։
10 Հմր 14։
11 Ղև. ժգ. 21։ Գլ. թ. 7։
12 Մխ. գ. 6, 7։ Գլ. թ. 13։ Հմր 11։
13 Սաղ. խ. 6, ըշ, ծ. 8, ըշ։ Ես. ա. 11։ Երեմ. գ. 20։ Ամով. ե. 21, 22։

6 մարմին մը պատրաստեցիր. Ողջակիզներու ու մեղ-
7 քի պատարագներու չհաւնեցար։ Ես առնը
ըսի. Ահա կու գամ ես, (դիրքի տոմսի մէջ ին-
ծի համար գրուած է,) քու կամքդ ընելու՝ ով
8 Աստուած։ Ալ երբ ըսելով թէ. Զոհ ու ընծայ և
ողջակիզներ ու մեղքի պատարագներ չուզեցիր՝ ու
անոնց չհաւնեցար, (որոնք օրէնքին համեմատ կը
9 մատուցուին,) Ետքը կ'ըսէ. Ահա կու գամ ես
քու կամքդ ընելու՝ ով Աստուած. առջինը կը
10 հերքէ, որ երկրորդը հաստատէ. Որ ան կամ-
քովը մենք ալ սրբուելանք՝ Յիսուս Քրիստոսի
մարմինին մէկ անգամ պատարագուելովը։
11 Ու ամէն քահանայ ծառայ օր ըստ օրէ իր պաշտօնին
մէջ կը կենայ, և նոյն զոհերը շատ անգամ կը
մատուցանէ, որոնք երբէք չեն կրնար մեղքերը
12 վերցընել. Բայց ասիկա մէկ զոհ մը մատուցանե-
նելով մեղքերու համար, յաւիտենապարապես Աս-
13 տուծոյ աջ կողմը նստաւ. Ու ակն ունի մինչև
որ իր թշնամիները իր ոտքերուն պա-
14 տուանդան դրուին։ Վասն զի որ մէկ պատարագով
մը միանգամայն ծ կատարեց սրբուածները։
15 Բայց Հոգին Սուրբ ալ մեզի վկայութիւն կու
16 տայ. քանզի առաջուց ըսեր էր եռև, Ասիկա է
ան ուխտը՝ որ ես անոնց հետ պիտի ընեմ ան օրե-
րէն ետքը, (կ'ըսէ Տէրը,) իմ օրէնքներս անոնց
սրտին մէջը պիտի դնեմ, ու անոնց միտքին մէջը
17 պիտի գրեմ զանոնք. Ետքը կ'ըսէ թէ, Անոնց
մեղքերը և անոնց անօրէնութիւնները ալ պիտի
18 յիշեմ։ Ուր ասոնց թողութիւն կայ,
ալ մեղքի համար պատարագ պէտք չէ։

ը Ցօհ. ժէ. 19։ Գա. ժգ. 12։
ի Գա. թ. 12։
ծ Ֆսա. խը. 8։ Գա. է. 27։
ի Հմր 4։
լ Գա. ա. 3։ Կող. գ. 1։
խ Սղ. ճժ. 1։ Գոր. բ. 35։
ա Կոր. ժե. 25։ Գա. ա. 13։
ձ Հմր 1։
ղ Երեմ. լա. 33, 34։ Գա. ը. 10, 12։

19 Ուրեմն ի՛ղբայրնե՛ր՝ հ համարձակութիւն ունե-
նալով դ սուրբ տեղը մտնելու Յիսուսի արիւնովը ,
20 ՚ր Ան նոր ու կենդանի ճամբովը՝ որ բացաւ մեզի
21 ճ վարագուրին միջէն՝ որ է իր մարմինը : Եւ ՚ մեծ
քահանայ մը ո՛նկնոլով ՚ Աստուծոյ տանը վրայ ,
22 ՚՚ Մօտենանք ձշմարիտ սրտով՝ ՚՚ լիցուն հաւատքով ,
սրտերնիս ՚՚ չար խիղճէն մաքրուած , ՚՚ ու մարմիննիս
23 մաքուր ջուրով լուացուած . ՚՚ Ընկճտար պահենք
յոյսին դաւանութիւնը . ինչու որ Հաւատարիմ
24 է անիկա՝ որ խոստացաւ : Եւ իրարու հոգ տա-
25 նինք՝ սիրոյ և բարեգործութեան գրգռելով . Եւ
՚՚ մէկտեղ ժողովելը չձողունք , ինչպէս ունին սո-
վորութիւն ունեին . հապա զիրարու յորդորենք , ՚՚ ու
այնչափ աւելի՝ որչափ որ Հան օրեան մօտենալը կը
տեսնէք :
26 Վ Եան մի ՚՚ թէ որ ձշմարտութեան գիտութիւ-
նը ընդունելէն ետև՝ ՚ կամաւոր մեղք գործելու լը-
լանք , ալ անկէ ետև մեղքերու համար ՚՚ ընէլ զոհ
27 մը չմնար . ՚՚ ապա մէկ գարհուրելի սպասել մը
դատաստանին , ու ՚ հրակէզ բարկութիւն մը կը
28 հայ , որ պիտի լափէ հակառակորդները : ՚՚ Մէկը
թէ որ Մովսէսին օրէնքը անարգէր , առանց ողոր-
մութեան ֊ երկու կամ իրեք վկաներով կը մեռնէր .

հ Հռով . ե . 2 ։ Եփես . բ . 18 ։ գ . 12 ։
դ Գլ . թ . 8 ։ 12 ։
ե Ցօհ . ժ . 9 ։ ժգ . 6 ։ Գլ . թ . 8 ։
զ Գլ . թ . 8 ։
է Գլ . գ . 14 ։
ը ա Տիմ . գ . 15 ։
թ Գլ . գ . 16 ։
ժ Եփես . գ . 12 ։ Ցայտ . ա . 6 ։
ի Գլ . թ . 15 ։
լ Եգեկ . լգ . 25 ։
խ Գլ . գ . 14 ։
ծ ա Կոր . ա . 9 ։ ժ . 13 ։ ա Թես . ե . 24 ։ բ Թես . գ . 3 ։ Գլ . ժա . 11 ։
կ Գոր . բ . 42 ։ Ցուգ . 19 ։
հ Հռով . ժգ . 11 ։
ձ Փիլ . գ . 5 ։ բ Պետ . գ . 9 ։ 11 ։ 14 ։
ղ բ Պետ . բ . 20 ։ 21 ։
ճ Թես . ժե . 30 ։ Գլ . գ . 4 ։
մ Եզեկ . լգ . 5 ։ Սոփ . ա . 18 ։ գ . 8 ։ բ Թես . ա . 8 ։ Գլ . ժբ . 29 ։
յ Գլ . բ . 2 ։
ն բ Օր . ժէ . 2 ։ 6 ։ ժթ . 15 ։ Մատ . ժբ . 16 ։ Ցօհ . բ . 17 ։ բ Կոր . ժգ . 1 ։

29 †Ել ՝ի բրչաի առաւիկ պատուոյ արժանի պիտի ա-
պուի անիկայ , որ Աստուծոյ Որդին ոտքի տակ ա-
ռաւ , և °ուխտին արիւնը անմաքուր սեպեց , որ
անով ինքը սրբուեցաւ , և ֆշնորհաց Հոգին նա-
30 խատեց : Վասնզի գիտենք անիկայ որ ըսաւ . — Իմն
է վրէժխնդրութիւնը , ես պիտի հատուցանեմ՝ կը-
սէ Տէրը . և դարձեալ՝ ֊Տէրը պիտի դատէ իր
31 ժողովուրդը : †Սարսափելի բան է կենդանի Ա-
ստուծոյ ձեռքը իյնալը :
32 Արդ՝ ՚միտքերնիդ բերէք ան առջի օրերը՝ որ
Ի լուսաւորուելէն ետքը շատ չարչարանքներու նե-
33 ղութիւն կրեցիք . Երբեմն նախատինքներով ու
վիշտերով Ի խայտառակուած , երբեմն ալ ատանկ
34 վիճակի մէջ եղողներուն ընկերը ըլլալով : Վասն-
զի որ ՚կապուածներուն հետը չարչարուեցաք , ու ֊ձեր
ստացուածքին կողոպտուիլը ուրախութեամբ ըն-
դունեցիք , գիտնալով որ Ի լաւագոյն և մնայուն
35 ստացուածքներ ունիք ձեզի երկինքը : Ասոր
չեղջ մի՛ ձգէք ձեր վստահութիւնը , Որ ան մեծ
36 վարձքի հատուցում ունի : Ի Վասնզի որ պէտք է
ձեզի համբերութիւն , որ Աստուծոյ կամքը կա-
37 տարելով՝ ֊խոստումները վայելէք . Վասնզի Ի ալ ասկէ
քիչ մը ատենէն Հ ան որ գալու է , պիտի գայ , ու

† ԳԼ · բ · 3 ։ ժբ · 25 ։
° ա Կոր · ժա · 29 ։ ԳԼ · ժգ · 20 ։
ֆ Մատ · ժբ · 31 , 32 ։ Եփես · գ · 30 ։
՚ Բ Օր · լբ · 35 ։ Հռով · ժբ · 19 ։
֊ Բ Օր · լբ · 36 ։ Սաղ · ծ · 4 ։ Ձլե · 14 ։
ֆ Ղու · ժբ · 5 ։
Ի Գաղ · գ · 4 ։ Բ Ցօհ · 8 ։
Ի ԳԼ · զ · 4 ։
Ի Փիլ · ա · 29 , 30 ։ Կող · բ · 1 ։
Ի ա Կոր · գ · 9 ։
Ի Փիլ · ա · 7 ։ գ · 14 ։ ա Թես · բ · 14 ։
Ի Փիլ · ա · 7 ։ բ Տիմ · ա · 16 ։
Ի Մատ · ե · 12 ։ Գործ · ե · 41 ։ Ցակ · ա · 2 ։
Ի Մատ · զ · 20 ։ ժԹ · 21 ։ Ղու · ժբ · 33 ։ ա Տիմ · զ · 19 ։
Ի Մատ · ե · 12 ։ ժ · 32 ։
Ի Ղու · իա · 19 ։ Գաղ · զ · 9 ։ ԳԼ · ժբ · 1 ։
Ի Կող · գ · 24 ։ ԳԼ · Թ · 15 ։ ա Պետ · ա · 9 ։
Ի Ղու · ժբ · 8 ։ բ Պետ · գ · 9 ։
Հ Ամբ · բ · 3 ։ 4 ։

38 պիտի չուշանայ : Եւ Ն Երդարը հաւատքէն պիտի
ապրի . ու թէ որ Ջելը ետ քաշուի , իմ հոգիս
39 անոր չհաճիր : Բայց մենք ետ չենք քաշուիր որ
կորսուինք . հապա ֊ կը հաւատանք որ Ջոր հոգին
փրկուի :

ԳԼՒ . ԺԱ

1 Հաւատքը ի՞նչ է : 6 Առանց հաւատքի չենք կրնար Աստու-
ծոյ հաճելի ըլլալ : 7 Հաւատքին արդիւնաւոր պտուղները
որ հին առանց նահապետներուն վրայ երեցան :

1 Բ՛երդ՝ հաւատքը յուսացուած բաներուն հաստա-
տութիւնը՝ ո— ֊ չերեւցած բաներուն ապացոյցն
2 է . Վասն զի Ե անով առջիններն վկայութիւն ըն-
դունեցին :
3 Ը՛ հաւատքով կ՛իմանանք թէ ֊ աշխարհքը Ա-
ստուծոյ խօսքովը հաստատուեցաւ , ու աներեւոյթ
բաներէն ա երեւցածները եղան :
4 Ը՛ հաւատքով Ծ Աբէլը Այնէն աւելի պէհ զոհ
մատուց Աստուծոյ . որ անով վկայուեցաւ արդար
ըլլալը . ինչու որ իր պատարագներուն վրայ Ա-
ստուծմէ վկայութիւն եղաւ Էրէն . և անով թէպէտ
մեռաւ , Է բայց տակաւին կը խօսի :
5 Ը՛ հաւատքով Ղ Ենովք Էրէխ փոխադրուեցաւ ,
որ մահ չտեսնէ . ու Ջէ պէղ մը չէր գտնուեր ,
ինչու որ Աստուած փոխադրեց անիկայ . քանզի
անոր փոխադրուելէն առաջ՝ վկայուեցաւ թէ Ա-
6 ստուծոյ հաճելի էր : Բայց առանց հաւատքի ան-
ձնար է Ա—ծոյ հաճոյ ըլլալ . վասն զի ան որ
Աստուծոյ կը մօտենայ , պէտք է որ հաւատայ՝ թէ
Ա—ծ կայ , և թէ վարձահատոյց կ՛ըլլայ անոնց՝
որ զինքը կը փնտռեն :

Ն Հռով . ա . 17 ։ Գաղ . գ . 11 ։
Ղ բ Պետ . բ . 20 , 21 ։
Ե Գոր . ժգ . 30 , 31 ։ ա Թես .
ե . 9 ։ բ Թես . բ . 13 ։
— Հռով . բ . 24 , 25 ։ բ Կոր .
դ . 18 ։ ե . 7 ։
Է Հմր 39 ։
֊ Ծն . ա . 1 ։ Սաղ . կդ . 6 ։
Ցօհ . ա . 3 ։ ԳԼ . ա . 2 ։ բ
Պետ . գ . 5 ։
Ծ Ծն . գ . 4 ։ ա Ցօհ . գ . 12 ։
Ի Ծն . գ . 10 ։ Մատ . իգ .
35 ։ ԳԼ . ժբ . 24 ։
Ղ Ծն . ե . 22 , 24 ։

7 Հաւատով Ե՛նոյ պատուական առնելով Ա-
պո-ձէ՝ դեռ չերևցած բաներուն համար, վախնա-
լով ըստպատեր չինեց՝ իր տունը փրկելու համար,
որով աշխարհս դատապարտեց, և ժառանգաւոր
եղաւ ի՛ն արդարութեանը՝ որ հաւատով կ՚ըլլայ։
8 Հաւատով ե՛ Աբրահամ երբոր կանչուեցաւ՝
մնիկ բրաւ ան տեղը ելլելու, որն որ ժառանգու-
թիւն պիտի առնէր. և ելաւ գնաց, ու չէը գիտեր
9 թէ ուր կ՚երթայ։ Հաւատով պանդխտացաւ
աւետեաց երկրին մէջ՝ որպէս թէ օտարութեան
մէջ, և է վրաններու մէջ բնակեցաւ Իսահակին ու
Յակոբին հետ մէկտեղ, Նորա՛ր իր հետը ժառան-
10 գորդ եղած նոյն խոստումներին. Վասն զի որ հիմեր
ապատեր է ան հիմերով հաստատուած քաղաքին,
ե որուն ձարտարապետը ու արարիչը Աստուած է։
11 Հաւատով ինքը Սառան ալ, որ ծերա-ընան
սերմը առնելու զօրութիւն ընդունեց, հ և տարին
անցած հասակի մէջ ըստ՝ ծնաւ. ինչու որ ի հա-
ւատարիմ սեպեց զանիկայ՝ որ խոստումնըը ըրեր
12 էր։ Ասոր ան մէկէն ծնան, (Ըստ ալ մեռածի
պէս,) շատ թիւեան կողմէ ը երկինքի աստղերուն
պէս, ու ծովեզերքը եղած աւազին պէս առանց
համրանքի։
13 Ասոնք ամէնն ալ հաւատով մեռան՝ ի խոստա-
մունքները չառած, հապա ա հեռուէն տեսան զա-

ե Ծն. գ. 13, 22։
զ ա Պետ. գ. 20։
է Հռով. գ. 22։ գ. 13։ Փիլ.
գ. 9։
ը Ծն. ժբ. 1, 4։ Գործ. է.
2, 3, 4։
թ Ծն. ժբ. 8։ ժգ. 3, 18։
ժբ. 1, 9։
ժ Գա. գ. 17։
ժա Գա. ժբ. 22։ ժգ. 14։
ժբ Գա. գ. 4։ Ցայտ. խա. 2,
10։
ժգ Ծն. ժէ. 19։ ժը. 11, 14։
խա. 2։
ժդ Տես Գաղ. ա. 36։
ժե Հռով. գ. 21։ Գա. ժ. 23։
ժզ Հռով. գ. 19։
ը Ծն. իբ. 17։ Հռով. գ. 18։
ի Հմր 39։
ա Հմր 27։ Ցօհ. ը. 56։

նոնք ու ուրախացան , և ՝ խոստովանեցան Թէ իրենք օտարներ ու պանդուխտներ են երկրի վրայ :
14 *Վասնզի անոնք որ ասանկ բաներ կը խօսին ,*
՝ յայտնի կ՚ընեն Թէ մէկ գաւառ մը կը փնտռեն :
15 *Ու յիրաւի Թէ որ անիկայ յիշէին՝ ուսկից որ ե-*
16 *լան , ժամանակ ունէին հոն դառնալու : Հապց հիմա լաւագոյն գաւառի մը կը փափաքին , այսինքն երկնաւորին . ուստի ամօթ չսեպեր Աստուած՝ ՝ անոնց Աստուածը ըսուիլը . Քանզի որ ՝ ինքը ա-*
նոնց քաղաք մը պատրաստեց :
17 *Հաւատքով ՝ Աբրահամ՝ իր փորձուած առնը Իսահակը պատարտի մատուց . և ան որ խոստմունքները առած էր , Ընդ մէկ հատիկ ոդին կը*
18 *մատուցանէր . Որուն ըսուեցաւ Թէ ՝ Իսահակով*
19 *քեզի սերունդ պիտի կոչուի . Վասնզի կը մտածէր , ՝ Թէ Աստուած մեռելներէն ալ կարող է յարու-*
ցանել . ուսկից օրինակով մը ընդունեց զանիկայ :
20 *Հաւատքով Իսահակ գալու բաներուն համար*
Յոփոխեհոլով՝ օրհնեց Յակոբը ու Եսաւը :
21 *Հաւատքով Յակոբ իր մեռնելու առնը՝ ՝ Յովսեփին որդիներէն ամէն մէկը օրհնեց , ու ՝ երկրպագութիւն ըրաւ իր գաւազանին գլխուն վրայ :*
22 *Հաւատքով ՝ Յովսէփ իր վախճանելու առնը յիշեցուց Իսրայէլի որդւոցը Եգիպտոսէն ելլելը , ու իր ոսկորներուն համար պատուէր տուաւ :*
23 *Հաւատքով՝ ՝ երբոր ծնաւ Մովսէս , իր ծնողքնէրուն ձեռքովը իրեք ամիս գաղտուկ պահուեցաւ .*

ն Ծն . իգ . 4 ; իէ . 9 ; ա Մն . իթ . 15 ; Մտգ . լթ . 12 ; ճԺթ . 19 ; ա Պետ . ա . 17 ; բ . 11 ;
ւ Գէ . Ժգ . 14 ;
ր Եբ . գ . 6 , 15 ; Մաա . իբ . 32 ; Գոր . է . 32 ;
ց Փիլ . գ . 20 ; Գէ . Ժգ . 14 ;
գ Ծն . իբ . 1 , 9 ;
ղ Ցակ . բ . 21 ;
ռ Ծն . իա . 12 ; Հռով . թ . 7 ;
ս Հռով . գ . 17 , 19 , 21 ;
վ Ծն . իէ . 27 , 39 ;
տ Ծն . իբ . 5 , 16 , 20 ;
ր Ծն . իէ . 31 ;
ց Ծն . Ե . 24 , 25 ; Եբ . Ժգ . 19 ;
ւ Եբ . բ . 2 ; Գոր . է . 20 ;

ինչու որ տղան զեղեցիկ տեսան , ու չվախցան
24 *թագաւորին † հրամանէն : ‡ աւետքով † Մովսէս*
երբոր մեծցաւ , չընդունեց փարաւոնի աղջկանը
25 *որդի ըսուիլը : ։ Ռանդի աւելի աղէկ սեպեց Աս-*
տուծոյ ժողովուրդին հետ չարչարուիլ , քան թէ
մեղաց ժամանակաւոր զուարճութիւնը վայելել .
26 *Ու աւելի մեծ հարստութիւն սեպեց ‡ Քրիստոսի*
նախատինքը , քան թէ Եգիպտոսի գանձերը .
ինչու որ դիտելով կը սպասէր ՚ վարձքի հաստա-
27 *մութը : ‡ աւետքով † Եգիպտոսը թողուց , ու*
չվախցաւ թագաւորին բարկութենէն . ինչու որ
համբերեց՝ † որպէս թէ Անտեսանելին կը տեսնէր :
28 *‡ աւետքով † զբաւ զատիկը՝ և արիւն սրսկելը ,*
որ անդրանիկները սատկեցընողը իրենց չդպչի :
29 *‡ աւետքով † Կարմիր ծովէն անցան՝ որպէս թէ*
ցամաքէ . որուն փորձը ընելով Եգիպտացիները
ընկղմեցան :
30 *‡ աւետքով ։ Երիքովի պարիսպները ինկան՝*
եօթը օր անոնց բոլորելով պատելով :
31 *‡ աւետքով † Ռահաբ պոռնիկը անհաւատնե-*
րուն հետ չկորուսաւ , ։ որ լրտեսները խաղաղու-
թեամբ ընդուներ էր :
32 *Ու ալ ի՞նչ ըսեմ . ինչու որ ժամանակը բա-*
ւական չէ որ պատմեմ † Գեդէոնին՝ ու ‡ Բարակին՝
և † Սամփսոնին՝ ու ։ Յեփթայէին՝ և † Դաւիթին՝
ու ‡ Սամուէլին և ո՛րդի՛ մարգարէներուն համար .
33 *Որոնք հաւատքով թագաւորութիւններու յաղ-*

† ԵԼ· ա · 16 , 22 :
† ԵԼ· բ · 10 , 11 :
՚ Սաղ · ՃԺ · 10 :
‡ ԳԼ· ԺԳ · 13 :
՚ ԳԼ· Ժ · 35 :
† ԵԼ· Ժ · 28 , 29 : ԺԲ · 37 :
ԺԳ · 17 , 18 :
† Հիբ 13 :
† ԵԼ· ԺԲ · 21 , ԼԱ :
† ԵԼ· ԺԳ · 22 , 29 :
։ Ցես · գ · 20 :
† Ցես · գ · 23 : Ցակ · բ · 25 :
։ Ցես · բ · 1 :
՚ Դատ · գ · 11 :
† Դատ · գ · 6 :
† Դատ · ԺԳ · 24 :
Լ Դատ · ԺԱ · 1 : ԺԲ · 7 :
† Թագ · ԺԳ · 1 , 13 : ԺԷ · 45 :
† ա Թագ · ա · 20 : ԺԲ · 20 :

թեցին , արդարութիւն գործեցին , ¦ խոստմունքները Հասան , ՙ առիւծներու բերանները գոցեցին ,
34 *› Արակի զօրութիւն մարեցին , Հսուրի բերնէ սպառեցան , ՚ տկարութենէ ուժովցան , պատերազմի մէջ զօրաւոր եղան , ՛ օտարներու բանակները*
35 *ցրուեցին , › Կնիկները իրենց մեռելները ննդունեցին յարութիւն առած . ոմանք ՝ չարչարուեցան՝ և չընդունեցին ազատութիւնը , որ լաւագոյն յա-*
36 *րութեան Հասնին . Ուրիշներ ալ նախատինքներու ու ծեծերու , նաև ¦ կապերու ու բանտերու փորձը*
37 *առին . ՝ Քարկոծուեցան , սղոցուեցան , փորձանքի մէջ ննկան , սրով սպանուելով մեռան , ¦ ոչխարի մորթերով ու այծի մորթերով ՝ պտրտեցան , կարօտութիւն քաշելով , նեղը ի ննալով , չարչա-*
38 *րուելով , (Որ անոնց արժանի չէր աշխարհս ,) անապատներու՝ ու լեռներու՝ և այրերու՝ ու երկրի ¦ խոռոչներու մէջ մնորելով :*
39 *Եւ ասոնք ամէնը Հաւատքով ՝ վկայուած՝ խոստ-*
40 *մունքը չառին . ՝ Քանզի Աստուած ՝ մեզի Համար աւելի ապէկ բան մը նախատեսմանեց , որ անոնք առանց մեզի ¦ չկատարուին :*

¦ բ Թագ . է . 11 , եէ :
Հ Դատ . ժդ . 5 , 6 : ա Թագ . ժէ . 34 , 35 : Դան . գ . 22 :
› Դան . գ . 25 :
՚ ա Թագ . ի . 1 : գ Թագ . ժի . 3 : դ Թագ . գ . 16 :
՛ գ Թագ . ի . 7 , եէ : Յոբ . խբ . 10 : Սաղ . գ . 8 :
› Դատ . ժէ . 8 , 15 : ա Թագ . ժդ . 13 , եէ : ժէ . 51 , 52 : բ Թագ . բ . 1 , եէ :
› գ Թագ . ժէ . 22 : դ Թագ . գ . 35 :
՝ Գոր . խբ . 25 :
՞ Ծն . լի . 20 : Երեմ . ի . 2 : լէ . 15 :
՟ գ Թագ . իա . 13 : բ Մն . իդ . 21 : Գոր . է . 58 : ժդ . 18 :
ՠ դ Թագ . ա . 8 : Մատ . գ . 4 :
ա Զաք . ժգ . 4 :
բ գ Թագ . ժբ . 4 : ժի . 9 :
գ Հմր 2 , 13 :
դ Գլ . է . 22 : բ . 6 :
ե Գլ . և . 9 : ժբ . 23 : Յայտ . գ . 11 :

ԳԼ . ԺՌ

1 Աստեղները կը յորդորէ Հաստատուն Հաւատքի՝ Համբերութիւն և ապաստանդադարութիւն ունենալու . 22 կը ցուցնէ թէ նոր սխատը հինէն գերազանց է :

1 Ասաղ մենք ալ՝ որ այսչափ վկաներուն * բազմու-
թիւնը մեր բոլորտիքը պատած ունինք, — ամէն
ծանրութիւնը մեր վրայէն միկդի ձգենք՝ և դէպ
դիւրաւ պաշարող մեղքը, ու Համբերութիւնով
վազենք մեր առջեւը դրուած ասպարիզին ընթաց-
2 քը. Յիսուսի նայինք՝ դէպ հաւատքին առաջնոր-
դին ու կատարողին. Ե որ ինքը ան ուրախութեան
նը համար՝ Ը որ իր առջեւը կեցած էր, խաչը յանձն
առաւ, ամօթը արհամարհեց, ու Աստուծոյ աթո-
ռին աջ կողմը նստաւ:
3 Ա Մտէք՝ մի ոք բերէք անոնց, որ սաստիկ համբե-
րեց մեղաւորներուն իրեն դէմ հակառակ խօսելուն,
Ը որ չըլլայ թէ ձեր անձովը յոգնիք ու թուլնաք:
4 Ը Տակաւին արիւն Թափե-
չաւ պատերազմելով
5 հակառակ չկեցաք մեղքին. Ա և մոռցաք ան յոր-
դորանքը որ ձեր հետը կը խօսի որպէս թէ որդի-
ներու հետ, Ի Որդեակ իմ՝ Տէրոջը խրատը մի՛ ան-
արգնը, ու անկէ յանդիմանուելով՝ մի թուլնար:
6 Ա Ան զի ժ Տէրը իր սիրածը կը խրատէ, և կը
7 ծեծէ ամէն որդին՝ որ ինքը կ՚ընդունի: Ի Ձեզ որ
խրատի համբերեցէք, Աստուած ձեզի հետ՝ որպէս
թէ որդիներու հետ կը վարուի. քանզի ո՞ր որդին
8 է ան՝ որ հայրը չպատժեր զանիկայ: Ւսկ թէ որ
դուք առանց խրատի ըլլաք, Ե որուն ամէնը մասնա-
կից եղան, ուրեմն խորթ էք դուք՝ ու չէ թէ որ-
9 դիներ: Ւ Եւս մեր մարմնաւոր հայրերը դէպ խրա-

* Ց՝ն. ամպը
— Կող. գ. 8։ ա Պետ. բ. 1։
Բ Հռով. ժբ. 12։ ԳԼ. ժ. 36։
Գ ա Կոր. Թ. 24։ Փիլ. գ. 13, 14։
Դ Ղս. իդ. 26։ Փիլ. բ. 8, ԸԶ։ ա Պետ. ա. 11։
Ե Ասղ. ՃԺ. 1։ ԳԼ. ա. 3, 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
Զ Ա՛ստ. ժ. 24, 25։ Ց՚Ն. ԺԱ. 20։
Է Գաղ. գ. 9։
Ը ա Կոր. ժ. 13։ ԳԼ. ժ. 32, 33, 34։
Թ Ցոր. Ե. 17։ Ա՛ռակ. գ. 11։
Ժ Սաղ. գգ. 12։ ՀԺԹ. 75։ Առակ. գ. 12։ Ցակ. ա. 12։ Ցայտ. գ. 19։
Ի Բ Օր. Ը. 5։ Բ Թագ. է. 14։ Առակ. ԺԳ. 24։ ԺԹ. 18։ իդ. 13։
Լ Սաղ. Նգ. 14։ ա Պետ. Ե. 9։

տիչ ունենալով՝ անոնցմէ կ'ամչնայինք . Ի՞նչ որ
ալ աւելի պիտի ՚ի պատանդինք հոգիներուն ՚ի օրը՝
10 ու ապրինք : Ինչու որ ասոնք քիչ օրեր դէղ կը
խրատէին իրենց հաճոյ երեւցածին պէս . բայց անի-
կայ դէղ օգուտին համար՝ ‡ որ իր սրբութեանը հա-
11 ղորդ ըլլանք : Եւ իրաւ՝ամէն խրատ նոյն ատենը
ուրախարար չ'ըլլար , հապա տրտմական . † բայց
հետը արդարութեան խաղաղարար պտուղը կը
հատուցանէ անով վարժուողներուն :
12 Ուստի թուլցած ձեռքերը ու տկար ծունկերը
13 հաստատեցէ՛ք . Եւ շիտակ ձամբաներ ըրէ՛ք ձեր
ոտքերուն , որ չըլլայ թէ ան որ կաղ է * դուրս ,
14 աւելի մանաւանդ բժշկուի : ¶ Խաղաղութեան
եւսի՛ հետամտեցէք ամենուն հետ՝ և սրբութեան , ‡ որ
15 առանց անոր մէկը պիտի չտեսնէ Տէրը : Հոգա-
տացէ՛ք , † չըլլայ որ մէկը Աստուծոյ շնորհքին հա-
մնայ . † չըլլայ որ դառնութեան արմատ մը վեր
բրլնալով՝ ընդ նեղէ , ու անով շատերը պղծուին .
16 † Չըլլայ որ մէկը պոռնիկ ըլլայ , կամ անառա՛ր՝
ինչպէս պէտ , " որ կերակուրի մը համար իր անդ-
17 րանկութիւնը ծախեց : † Գիտցէ՛ք որ թէ-
պէտ հետը ուզեց օրհնութիւնը ժառանգել , բայց
մերժուեցաւ . Զինչու որ ապաշխարութեան տեղ
չգտաւ հօրը վրայ , թէպէտև արցունքով խնդրեց
զանիկայ :

ի Թես . ժգ . 22 ։ իե . 16 ։ Յոբ . ժբ . 10 ։ Ժող . ժբ . 7 ։ Նա . խբ . 5 ։ Ծէ . 16 ։ Ջար . ժբ . 1 ։
ը Ղե . ժա . 44 ։ ժթ . 2 ։ ա Պետ . ա . 15 , 16 ։
ի Յակ . գ . 18 ։
հ Յոբ . գ . 3 , 4 ։ Նա . լե . 3 ։
յ Աստ . գ . 26 , 27 ։
* Կա՛ խոտորի ,
ղ Գաղ . գ . 1 ։
ճ Սաղ . լդ . 14 ։ Հռով . ժբ . 18 ։ ժդ . 19 ։ բՏիմ . բ . 22 ։
մ Մատ . է . 8 ։ բ Կոր . է . 1 ։ Եփես . է . 5 ։
յ բ Կոր . գ . 1 ։ Գաղ . է . 4 ։
ն բ Օր . իթ . 18 ։ ԳԼ . գ . 12 ։
շ Եփես . է . 3 ։ Կող . գ . 5 ։ ա Թես . գ . 3 ։
" Ծն . իե . 33 ։
չ Ծն . իե . 34 , 36 , 38 ։
պ ԳԼ . գ . 6 ։

18 Ինչու որ դուք մտածած չէք Նշմարելի լեռա-
նը, որ կրակով կը վառէր, ո՛չ ալ մէգին և խա-
19 ւարին ու մրրիկին, Եւ փողին ձայնուելուն, ու խօս-
քերուն ձայնին, որ անիկայ լսողները՝ Եա քաշուե-
ցան՝ աղաչելով՝ որ մէյմըն ալ ան խօսքը չըսուի
20 իրենց։ Ինչու որ չէին կրնար տանիլ ան հրամա-
նին. «Թէ որ գազան մըն ալ լեռանը դպչի՝ պի-
21 տի քարկոծուի։ Եւ այնպէս ահագին էր ան
երեւոյթը՝ որ Մովսէս ըսաւ. Սաստիկ կը վախնամ
22 ու կը դողամ։ Հապա դուք Սիօն լեռանը մտե-
ցեր էք՝ ու կենդանի Աստուծոյ քաղաքին՝ երկնա-
ւոր Երուսաղէմին, ու եւ բիւրաւոր հրեշտակներուն,
23 Ու՝ երկինքը դրուած ընդհանրութիւնին հանդի-
սաւոր ժողովին ու եկեղեցիին, և Աստուծոյ՝ որ
ամենուն Դատաւորն է, ու արդարոց հոգիներուն՝
24 որ կատարեալ են, Ու Յիսուսի՝ որ նոր ու-
խտին միջնորդն է, ու սրսկուելու արիւնը՝ որ
Աբելին աւելի աղէկ կը խօսի։
25 Զգուշացէ՛ք՝ չըլլայ որ մերժէք զանիկայ որ
խօսի. վասն զի թէ որ անոնք երկրի վրայ
Խրատօղ պատգամները խօսողը մերժելով չազա-
տեցան, ո՛րչափ աւելի մենք՝ թէ որ երկինքէն
26 խօսողէն երես դարձընենք. Որ անոր ձայնը
ան ատենը երկիրը շարժեց, և հիմա խոստա-
ցեր է ու կ՚ըսէ. Դարձեալ պիտի շարժեմ՝ ոչ թէ

ա ԵԼ·ԺԹ·12, 18, 19; Ի·18; Բ Օր·Դ·11; Ե·22; Հռով·Գ·14; Ը·15; Բ Տիմ.Ա·7;
բ ԵԼ·Ի·19; Բ Օր·Ե·5, 25; Ժբ·16;
գ ԵԼ·ԺԹ·13;
դ ԵԼ·ԺԹ·16;
ե Գաղ·Գ·26; Ցայտ·Գ·12; Իա·2, 10;
զ Փիլ·Գ·20;
է Բ Օր·ԼԳ·2; Սաղ·ԿԸ·17; Ցուց·14;
ը Ղև·Ժ·20; Փիլ·Գ·3; Ցայտ·ԺԳ·8;
թ ԵԼ·Գ·22; Ցակ·Ա·18; Ցայտ·ԺԳ·4;
ժ Ծն·Ժբ·25; Սաղ·ՂԴ·2;
ի Փիլ·Գ·12; ԳԼ·Ժա·40;
լ ԳԼ·Բ·6; Թ·15;
խ Ա Պետ·Ա·2;
ծ Ծն·Գ·10; ԳԼ·Ժա·4;
կ ԳԼ·Բ·2, 3; Գ·17; Ժ·28, 29;
հ ԵԼ·ԺԹ·18;
ձ Անգ·Բ·6;

27 միայն երկիրը՝ հապա նաև երկինքը : Եւ ան
Նորին խօսքը կը ցուցընէ Ղշարժուած բաներուն
յեղափոխութիւնը՝ չշնուած բաներու պէս , որ
28 անշարժ բաներըը հաստատուն մնան : Ասոր ան-
շարժ թագաւորութիւնը առած ըլլալով՝ ամօ-
ր բունինք ան շնորհքը , որով Աստուած պաշտինք
հաճոյական կերպով , ակնածութեամբ և վախով ·
29 Ի նչու որ մեր Աստուածը մաշող կրակ է :

ԿԱ · ԺԹ

1 Զանազան յորդորանքներ կ'ընէ , սէր ունենալու վրայով , 4
պարկեշտ վարմունք ունենալու , 5 ագահութենէ ետ կենալու ,
7 Աստուծոյ խօսքին քարոզիչները պատուելու , 9 օտար վար-
դապետութիւններէ հեռանալու : 10 Քրիստոսը դաւանելու ,
16 ողորմութիւն ընելու , 17 և առաքինութիւններուն հետամտե-
լու վրայով · 18 նաև կը խնդրէ իրեն համար աղօթք ընել :
20 Աբջաբանութիւն :

1 — Կղզայրութիւնը Յէր ձեզ հաստատ մնայ :
2 Ի նչպէս որ անով ոմանք հրեշտակները ընդունեցին չգիտնա-
3 լով : Ո՞վ ատիկներիդ ըլլան կապուածները , որպէս
թէ անոնց հետ պատ ալ կապուած է · Ե՞ չարչա-
րուածները , որպէս թէ դուք ալ մարմին ունեցող
4 քէ : Ամուսնութիւնը բոլորովին պատուական է ,
ու անկողինը անարատ է · Ի բայց պոռնիկներըը ու-
5 շնացողները Աստուած պիտի դատէ : Խարբերինիդ
արձանագրութիւնը չըլլայ , Ղբաւական սեպեցէք ձրչալ

Ղ Մաղ · ճբ · 26 : Մատ · իգ · 35 : բ Պետ · գ · 10 : Յայտ · իա · 1 :
Է Եւ · իգ · 17 : բ Օր · դ · 24 : իթ · 3 : Մաղ · ծ · 3 : ղէ · 3 : Եսա · կղ · 15 : բ Թես · ա · 8 : Գէ · ժ · 27 :
— Հռով · ժբ · 10 : ա Թես · դ · 9 : ա Պետ · ա · 22 : բ · 17 : գ · 8 : դ · 8 : բ Պետ · ա · 7 : ա Յոհ · գ · 11 , ԼԱ : գ · 7 , 20 , 21 :
Բ Մատ · իե · 35 : Հռով · ժբ · 13 : ա Տիմ · գ · 2 : ա Պետ · գ · 9 :
Ֆ Ծն · ժբ · 3 : ժթ · 2 :
Գ Մատ · իե · 36 : Հռով · ժբ · 15 : ա Կոր · ժբ · 26 : Կող · գ · 18 : ա Պետ · գ · 8 :
Է ա Կոր · գ · 9 : Գաղ · է · 19 , 21 : Եփես · է · 5 : Կող · գ · 5 , 6 : Յայտ · իբ · 15 :
Ղ Մատ · գ · 25 , 34 : Փիլ · գ · 11 , 12 : ա Տիմ · գ · 6 , 8 :

բան որ ձեռքերնիդ կայ . ինչու որ ինքը զրուցից
թէ Ի՞նչաւ քեզ պիտի չհոգամ , ու ինաւ քեզ
6 երեսէ պիտի չձգեմ . Ընանկ որ համարձակ բլլանք
ըսելու . Տէրը իմ օգնականս է , ու ես պիտի
7 չվախնամ , մարդը ինծի ի՞նչ պիտի ընէ : Յի-
շեցէք ձեր առաջնորդները՝ որ Աստուծոյ խօսքը
ձեզի խօսեցան , և անոնց վարմունքին վախճանին
8 նայելով՝ ի հին Հաւատքին նմանող եղէք : Յի-
սուս Քրիստոսը նոյն է երէկ ու այսօր , և յաւի-
տեան :
9 Կերպ կերպ և օտարաձայն ուսմունքներով մի
տարուբերիք . քանզի աղէկ է որ սիրտը շնորհքով
հաստատուի՝ և ոչ թէ կերակուրներով . որ ա-
նոնցմով օգուտ մը չունեցան անոնք՝ որ անոնց պա-
10 յին : Մեզան մը ունինք մենք՝ ուսկից իշխանու-
թիւն չունին ուտելու անոնք՝ որ խորանին ծառա-
11 յութիւն կ'ընեն : Քանզի որ անասուններուն
արիւնը որ սուրբ տեղը կը տարուի մեղայ համար՝
քահանայապետին ձեռքովը , անոնց մարմինները
12 բանակէն դուրս կ'այրուին : Ասոր Յիսուս ալ՝
իր արիւնովը ժողովուրդը սրբելու համար , դռնէն
13 դուրս չարչարուեցաւ : Ուրեմն ելլե՛ք իրեն երթանք
բանակէն դուրս , նվրանիս առնելով անոր նախա-
14 տինքը : Քանզի որ մենք հոս մնայուն քաղաք չու-
15 նինք , հապա հանդերձեալը կը փնտռենք : Ա Աս-

ե Ծն . իբ . 15 : բ Օր . լա . 6 , 8 : Ցես . ա . 5 : ա Մն . իբ . 20 : Սապ . լէ . 25 :
ը Սապ . իէ . 1 : ծգ . 4 , 11 , 12 : ձժբ . 6 :
ը Հմր 17 :
ժ Գէ . գ . 12 :
ի Ցօհ . բ . 58 : Գէ . ա . 12 : Ցայտ . ա . 4 :
լ Եփս . դ . 14 : է . 6 : Կող . բ . 4 , 8 : ա Ցօհ . գ . 1 :
խ Հռով . ժգ . 17 : Կող . բ . 16 : ա Տիմ . գ . 3 :
ծ ա Կոր . թ . 13 : ժ . 18 :
կ Եզ . իթ . 14 : Ղև . գ . 11 , 12 , 21 : գ . 30 : թ . 11 : ժգ . 27 : Թուս . ժթ . 3 :
հ Ցօհ . ժթ . 17 , 18 : Գոր . է . 57 :
ձ Գէ . ժա . 26 : ա Պետ . գ . 14 :
ղ Մխ . բ . 10 : Փիլ . գ . 20 : Գէ . ժա . 10 , 16 : ժբ . 22 :
ճ Եփս . է . 20 : ա Պետ . բ . 5 :

ոչ անոր ձեռքովը ամէն առեն Աստուծոյ ՛ օրհնութեան պատարագ մատուցանենք , այսինքն՝ ››մեր շրթունքներուն պտուղը՝ որ իր անունը կը դաւա-
16 *նին : ‹‹Եւ բարերարութիւնը , ու աղէտապնդուած ոչխար եղածին հաղորդ ըլլալը մի՛ մոռնար . ‹‹Ինչու որ Աստուած անանկ պատարագներուն կը հաւնի :*
17 *‹‹Ձեր առաջնորդներուն մտի՛կ ըրէք , ու անոնց ենթակայ կեցէք . ‹‹Ինչու որ անոնք ձեր հոգիներուն համար կը հսկեն , որպէս թէ հաշիւ պիտի տան . որ խնդութիւնով ընեն ան գործը , և չի՛ թէ հառաչելով , որ ան ձեզի օգտակար չէ :*
18 *‹‹Մեզի համար աղօթք ըրէք , ‹‹ինչու որ մենք համոզուած ենք՝ ‹‹թէ ազէկ խղճմտանք ունինք , և ամէն բանի մէջ կ՛ուզենք ազէկ վարմունք ունենալ :*
19 *Եւ մանաւանդ կ՛աղաչեմ՝ ‹‹որ աս ընէք , որ աւելի շուտով ձեզի դառնամ՝ :*
20 *‹‹Եւ խաղաղութեան Աստուածը՝ ‹‹որ մեռելներէն յարուցմ մեր Տէր Յիսուսը , ››՝ յաւիտենական ուխտին արիւնովը ոչխարներուն մեծ հովիւն*
21 *է , ›Ձեզ՝ ամէն բարի գործի մէջ հաստատէ՝ իր կամքը ընելու , ‹‹և ձեր մէջը իր առջևը հաճոյ և-*

՛ Գաւ . է . 12 ։ Սաղ . ծ . 14 , 23 ։ կԹ . 30 , 31 ։ ՃԷ . 22 ։ ՃԺգ . 17 ։

› Ովս . Ժգ . 2 ։

‹ Հռով . Ժբ . 13 ։

› Բ Կոր . Թ . 12 ։ Փիլ . գ . 18 ։ Գա . գ . 10 ։

‹ Փիլ . բ . 29 ։ ա Թես . և . 12 ։ ա Տիմ . է . 17 ։ Հբ 7 ։

› Եզեկ . գ . 17 ։ ԼԳ . 2 , 7 ։ Գոր . ի . 26 , 28 ։

՝ Հռով . Ժե . 30 ։ Եփես . գ . 19 ։ Կող . դ . 3 ։ ա Թես . է . 25 ։ բ Թես . գ . 1 ։

՞ Գոր . իգ . 1 ։ իդ . 16 ։ բ Կոր . ա . 12 ։

՟ Փիլիմ՛ 22 ։

ՠ Հռով . Ժե . 33 ։ ա Թես . է . 23 ։

ա Գոր . բ . 24 , 32 ։ Հռով . դ . 24 ։ բ . 11 ։ ա Կոր . գ . 14 ։ Ժե . 15 ։ բ Կոր . գ . 14 ։ Գաղ . ա . 1 ։ Կող . բ . 12 ։ ա Թես . ա . 10 ։ ա Պետ . ա . 21 ։

բ Զաք . Թ . 11 ։ Գա . Ժ . 29 ։

գ Եբ . խ . 11 ։ Եզեկ . ԼԳ . 23 ։ Լէ . 24 ։ Ցօհ . Ժ . 11 , 14 ։ ա Պետ . բ . 25 ։ Ե . 4 ։

դ բ Թես . բ . 16 ։ ա Պետ . Ե . 10 ։

՟ Փիլ . բ . 13 ։

պաճը ընէ Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը . † որուն փառք յաւիտեան յաւիտենից . ամէն :

22 *Ա՛ռաքեա՛լք ձեզի ի՛ զբայրնե՛ր՝ սա յորդորական խօսքիս համբերել . † ինչու որ համառօտապա՛ր գրե-*
23 *ցի ձեզի : Գիտցէ՛ք որ * մեր եղբայրը Տիմոթէոս արձակուած է , որուն հետ՝ թէ որ շուտով գայ՝*
24 *պիտի տեսանեմ ձեզ : ‡ Նաև ըսէ՛ք ձեր բոլոր առաջնորդներուն , ու բոլոր սուրբերուն . ձեզի*
25 *բարև կ՚ընեն անոնք որ Իտալիայէն են : — Շնորհքը ձեր ամենուն հետը ըլլայ . ամէն :*

† Գաղ . ա . 5 : բ Տիմ . գ . 18 : Յայտ . ա . 6 :
† ա Պետ . ե . 12 : * ա Թես . գ . 2 :
‡ Հմր 7 , 17 : — Տիտ . գ . 15 :

ՀՆԳԱՐՆԵՐԿԱՐ ԹՈՒՂԹ

ՅԱԿՈՐՈՒ ԸՈՒՂԻԶԱՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 *Պէտք է որ ուրախ ըլլանք նեղութեան ժամանակ , 5 Աստուծմէ համբերութիւն խնդրենք , 13 և մեր փորձութիւններուն մէջ չըսենք թէ մեր ակարութեանը համեմատ պատճառ Աստուած է , 19 այլ մանաւանդ խօսքին մոռիկ ընողներ ըլլանք , անոր վրայով խորհինք , և գործ դնենք . 26 եթէ ոչ՝ կրնանք կրօնասէր երևնալ , բայց անկարելի է որ ճշմարտապէս անանկ ըլլանք :*

1 — *Յակոբոս՝ բ Աստուծոյ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսի ծառան , † տասներկու ցեղերուդ՝ գ որ*
աշխ ցրուած է՛ք , ողջո՛յն :

2 *Ա՛ղբայրնե՛ր՝ ե բոլորովին ուրախութեան արժանի*

— Գոր . ժբ . 17 : ժե . 13 : Գաղ . ա . 19 : բ . 19 : Ցուդ . 1 :
բ Տիտ . ա . 1 :
գ Գոր . իզ . 7 :
դ Բ Օր . լբ . 26 : Ցօհ . է . 35 : Գոր . բ . 5 : ը . 1 : ա Պետ . ա . 1 :
ե Ա՛ստ . ե . 12 : Գոր . ե . 41 : Եբր . ժ . 34 : ա Պետ . դ . 13 , 16 :

բան անպակաս , ընդդեմ կեցիր կեցիր փորձանքներու
3 մէջ կ՚երթաք , Թ Գիտնալով որ ձեր հաւատքին
4 փորձառութիւնը համբերութիւն կը գործէ : Բայց
համբերութիւնը կատարեալ գործ թող ունենայ ,
որ կատարեալ ու ամբողջ ըլլաք , ու բանի մը պակա-
սութիւն չունենաք :
5 ե Հապա թէ որ ձեզմէ մէկը իմաստութենէ պակա-
սած ըլլայ , Բ թող խնդրէ Աստուծմէ՝ որ ամէնուն
առատապէս կու տայ՝ ու չնախատիր , ժ և անոր
6 պիտի տրուի : Թ Միայն թէ հաւատքով թող
խնդրէ՝ ու չերկմտի . վասն զի ան որ երկմիտ է ,
ծովուն հողմահոծեալ ու տատանեալ ալիքներուն
7 նման է . Ան մարդը թող չկարծէ՝ որ Տէրոջմէ բան
8 մը պիտի առնէ . Ա Երկմիտ մարդը անհաստատ է
իր բոլոր ճամբաներուն մէջ :
9 Խոնարհ եղբայրը իր բարձրութեանը վրայ թող
10 պարծենայ . Եւ ան որ հարուստ է , իր խոնարհու-
թեանը վրայ . քանզի որ Ի անիկայ խոտի ծաղիկի
11 մը պէս պիտի անցնի . Քանզի արեւը աստիկ տա-
քութիւնով մը կը ծագի՝ ու կը ցամքեցընէ խոտը ,
և անոր ծաղիկը կը թափի , ու անոր երեսքին
գեղեցկութիւնն ալ կը կորսուի . ամանակ ալ հա-
րուստը իր ճամբաներուն մէջ պիտի թառամի :
12 Բ Երանելի է ան մարդը որ փորձութեան կը
համբերէ . քանզի որ եթէ փորձուելով ընտիր գըտ-

ը ա Պետ . ա . 6 :
Ի Հռով . ի . 3 :
ե գ Թագ . գ . 9 , 11 , 12 :
Առակ . բ . 3 :
Ը Մատ . է . 7 : խա . 22 :
Մար . ժա . 24 : Ղու . ժա .
9 : Ցօհ . ժգ . 13 : ժե . 7 :
ժզ . 23 :
ժ Երեմ . լթ . 12 : ա Ցօհ . ե .
14 , 15 :
Ի Մար . ժա . 24 : ա Տիմ . բ .
8 :
Լ ԳԼ . գ . 8 :
Խ Ցոր . ժգ . 2 : Սազ . լէ . 2 :
գ . 5 , 6 : ճբ . 11 : ճգ . 15 :
Եա . խ . 6 : ա Կոր . է . 31 :
ԳԼ . գ . 14 : ա Պետ . ա . 24 :
ա Ցօհ . բ . 17 :
Ծ Ցոր . ե . 17 : Առակ . գ .
11 , 12 : Երբ . ժբ . 5 :
Ցայտ . գ . 19 :

նուի, ¹ կենաց պսակը պիտի առնէ, ² որմն որ Տէրը
13 զինքը սիրողներուն խոստացաւ։ Ականջ որ մէկը
որ փորձուելիան մէջ է՝ ըսէ թէ, Աստուծմէ կը
փորձուիմ. ինչու որ Աստուած չար բաներով չը-
14 փորձուիր, ոչ ալ ինքը մէկը կը փորձէ։ Ա-
կայն ամէն մէկը կը փորձուի՝ իր ցանկութիւններէն
15 հրապուրուած ու խաբուած. ³ Ընկէ ետև ցանկու-
թիւնը յղանալով, մեղք կը ծնանի. և մեղքը որ
16 կատարուի, ⁴ մահ կը ծնանի։ Մի՛ խաբուիք իմ
17 սիրելի՛ եղբայրներս. ⁵ Ամէն բարի տուրք՝ ու ամէն
կատարեալ պարգև վերէն է, և լուսոյ ⁶ հօրմէն
կ՚իջնէ, ⁷ որուն մէջ բնաւ փոխուելիութիւն՝ կամ
18 դառնալու շուք մը չկայ։ ⁸ Իր ուզելովը մեզ
ծնաւ ճշմարտութեան խօսքովը, ⁹ որ մենք իր
19 առեղծածներուն ¹⁰ երախայրի մը ըլլանք։ Աստի
իմ սիրելի՛ եղբայրներս, ¹¹ ամէն մարդ թող շուտ
լսելու, ¹² ու ծանր՝ խօսելու, ¹³ և ծանր՝
20 բարկանալու. Ինչու որ մարդուն բարկութիւնը՝
Աստուծոյ արդարութիւնը չգործեր։
21 Ետև ամէն աղտեղութիւնը ու չարութեան
առատութիւնը մէկդի ձգելով, հեզութեամբ
ընդունեցէ՛ք ¹⁴ իր մէջը սերմանուած խօսքը, ¹⁵ որ
կրնայ ձեր հոգիները փրկել։
22 ¹⁶ Հապա խօսքը կատարողնա՛ր եղէք, և չի՛ թէ

¹ ա Կոր. Թ. 25։ բ Տիմ. գ. 8։ Գլ. բ. 5։ ա Պետ. ե. 4։ Յայտ. բ. 10։
² Մատ. ժ. 22։ ԺԹ. 28, 29։ Գլ. բ. 5։
³ Յոբ. ժե. 35։ Սաղ. է. 14։
⁴ Հռով. գ. 21, 23։
⁵ Յհ. գ. 27։ ա Կոր. դ. 7։
⁶ Թուղ. իգ. 19։ ա Թագ. ժե. 29։ Մաղ. գ. 6։ Հռոմ. ժա. 29։
⁷ Յհ. ա. 13։ գ. 3։ ա Կոր. գ. 15։ ա Պետ. ա. 23։
⁸ Եփես. ա. 12։
⁹ Երեմ. բ. 3։ Յայտ. ժգ. 4։
¹⁰ Ժող. ե. 1։
¹¹ Առակ. ժ. 19։ ԺԷ. 27։ Ժող. է. 2։
¹² Առակ. ժգ. 17։ ԺԶ. 32։ Ժող. է. 9։
¹³ Կող. գ. 8։ ա Պետ. բ. 1։
¹⁴ Գոր. ԺԶ. 26։ Հռոմ. ա. 16։ ա Կոր. ժե. 2։ Եփես. ա. 13։ Տիտ. բ. 11։ Եբր. բ. 3։ ա Պետ. ա. 9։
¹⁵ Մատ. է. 21։ Ղուկ. գ. 46։ ԺԱ. 28։ Հռոմ. բ. 13։ ա Յհ. գ. 7։

23 միայն լսողնե՛ր՝ ինքզինքնիդ խաբելով ։ Վասն զի որ
եթէ միկը միայն լսող ըլլայ խօսքին՝ ու կատարող
չըլլայ , անիկայ նման է մարդու մը՝ որ հայելիի մէջ
24 աչքերը տնկած իր բնական երեսը կը դիտէ . Վասն-
զի որ դիտելով տեսաւ ինզինքը՝ ու անցաւ գնաց ,
25 և շուտ մը մոռցաւ թէ ինսո՛ր միկ մըն էր ։ Բայց
ան որ ազատութեան կատարեալ օրէնքին ։ աչք
տնկելով կը նայի , և անոր մէջը կը կենայ , ա-
նիկայ խօսո՛ղ լսող ։՝ մոռցող չըլլալով՝ հապա
գործը կատարող , ։ երանելի պիտի ըլլայ իր
26 կատարելուն մէջ ։ Եթէ որ միկը ինքզինքը կրօնա-
սէր կը սեպի՝ ։՝ ու իր լեզուին սանձ չդնէր , հա-
պա իր սիրտը կը խաբէ , անանկին կրօնասի-
27 րութիւնը փուճ է ։ Սասուծոյ ու Հօրը քով
մնքուր ու անարատ կրօնասիրութիւնը ասա է ·
։ Որբևորուն ու որբևարմնևորուն տես երթալ իրենց
նեղութեան ատենը , ։՝ ու անձը անարատ պահել
աշխարհէն ։

ԳԼ · Ը

1 Հրիսառնէական կրօնքին անվայել բան է հարուստ եղբայր-
ները պատուել , և աղքատները անարգել ։ 13 Պարտինք
իրարու վրայ սէր ունենալ և դիմած ըլլալ ։ 14 Պէտք չէ
պարծենալ Հաւատքին վրայ՝ երբոր առանց գործոց է · 17
Ման դի ան հաւատքը մեռած հաւատք է , 19 դեմերու հա-
ւատք է , 21 և չէ թէ Աբրահամին , 25 և Ռահաբին հա-
ւատքը ։

1 Իմ եղբայրնե՛րս՝ ։՝ չըլլայ որ աչառութեամբ բռնէք
մեր Տէր Յիսուս Հրիսառսի հաւատքը , Բ ։՛
2 Ինձը փառաց Տէրն է ։ Վասնզի թէ որ ձեր ժողով-

Է Ղբ · գ · 47 , ԽԸ ։ Տես ԳԼ · բ · 14 , ԽԸ ։
՝ ԳԼ · բ · 12 ։
բ Բ Կոր · գ · 18 ։
ց Յօհ · ժգ · 17 ։
՛ Սաղ · ւգ · 13 ։ լԹ · 1 ։ ա Պետ · գ · 10 ։
։ Նա · ա · 16 , 17 ։ ծբ · 6 , 7 ։ Մատ · խե · 36 ։
։ Հռով · ժբ · 2 ։ ԳԼ · դ · 4 ։ ա Յօհ · ե · 18 ։
՛՝ Ղև · ԺԹ · 15 ։ բ Օր · ա · 17 ։ ժգ · 19 ։ Ընտակ · իդ · 23 ։ իբ · 21 ։ Մատ · իբ · 16 ։ Հմր 9 ։ Յուդ · 16 ։
Բ ա Կոր · բ · 8 ։

քին մէջ մէկ մարդ մը մնանելու ըլլայ՝ որ ունենայ
ոսկի մատանի , և փառաւոր հանդերձներ , հոն
մէկ աղքատ մըն ալ մնանելու ըլլայ աղտոտ հան-
3 դերձներով , Եւ նայիք անոր վրայ որ փառաւոր
հանդերձներ ունի , ու ըսէք թէ՝ Դուն հոս նստէ
պատուով , և ան աղքատին ըսէք թէ՝ Դուն հոս
ոտքի վրայ կայնէ , կամ թէ Նկուղ նստէ պա-
4 տուանդանիս քովը , Չէր խղճմտանքը ձեզ չդատա-
պարտանէր , ու չար խորհուրդներու դատաւոր չե՞ք
5 ըլլար : Սիրելի եղբայրներս , Չէ՞ որ Աստուած աշխարհիս աղքատները ընտրեց ,
Թ որպէս հաւատքով հարուստ եղած , ու ժառանգաւոր
արքայութեանը , Ե որ զինքը սիրողներուն խոստա-
6 ցաւ : Ը Նայեցաք դուք աղքատները անարգեցիք .
հարուստները չէ՞ն՝ որ ձեզ կը հարստահարեն ,
7 Ե ու ձեզ դատաստանարաններուն կը քաշեն : Չ-
նոնք չէ՞ն որ կը հայհոյեն այն բարի անունը՝ որ
8 ձեր վրայ կանչուած է : Ըրէք՝ թէ որ դուք ար-
քունական օրէնքը կը կատարէք Գրքին ըստ-
համեմատ թէ՝ Ը Կրես ընկերդ սիրես քու անձիդ
9 պէս , աղէկ կ՚ընէք . Ը Նայեցաք թէ որ աչառութիւն
կ՚ընէք , մեղք կը գործէք , ու օրէնքէն կը յանդի-
10 մնուիք օրինազանցներու պէս : Վասնզի ամէն որ
զոլոր օրէնքը պահէ , ու մէկ բանի մը մէջ յան-
ցաւոր ըլլայ , Ժ անիկայ ամենուն պարտական կ՚ըլ-
11 լայ : Վ՚ասն զի ան որ ըսաւ թէ՝ Շ՚նութիւն մի
ըներ , ըսաւ ալ թէ՝ Ե Մի սպանաներ . ուստի թէ

Է ՅՕՀ . Է . 48 ։ ա Կոր . ա . 26 , 28 ։
Թ ՂՈՒ . ԺԲ . 21 ։ ա Տիմ . Գ . 18 ։ Յայտ . Բ . 9 ։
Ե ԵՂ . Ի . 6 ։ ա Թագ . Բ . 30 ։ Առակ . Բ . 17 ։ Մատ . Ե . 3 ։ ՂՈ . Գ . 20 ։ ԺԲ . 32 ։ ա Կոր . Բ . 9 ։ Բ Տիմ . Դ . 8 ։ ԳԼ . ա . 12 ։
Ը ա Կոր . ԺԱ . 22 ։
Ժ Գոր . ԺԳ . 50 ։ ԺԷ . 6 ։ ԺԲ . 12 ։ ԳԼ . Ե . 6 ։
Ը ՂԵ . ԺԹ . 18 ։ Մատ . ԽԲ . 39 ։ Հռով . ԺԳ . 8 , 9 ։ Գաղ . Ե . 14 ։ Գ . 2 ։
Ը Հմր 1 ։
Ժ Բ Օր . ԽԷ . 26 ։ Մատ . Ե . 19 ։ Գաղ . Գ . 10 ։
Ի ԵՂ . Ի . 13 , 14 ։

որ չնուէիւն չընես՝ բայց ապաշնուէիւն ընես , օրի-
12 *նաղանց կ՚ըլլաս : Ընանկ խօսեցէք և անանկ*
ըրէք՝ Ե որպէս թէ ազատուելոն օրէնքովը պիտի
13 *դատուիք : Ի Վասն զի դատաստանը անողորմ*
պիտի ըլլայ անոր , որ ողորմութիւն չըներ . Ժ և
ողորմութիւնը կը պարծենայ դատաստանին դի-
մացը :
14 ¦ Ո՞նչ օգուտ է՝ ե՛ղբայրներս , թէ որ մէկը ըսէ՝
թէ հաւատք ունի , ու գործք չունենայ . միթէ
15 *հաւատքը կրնայ փրկել զանիկայ : Ը Թէ որ եղբայր*
մը կամ քոյր մը մերկ ըլլայ՝ կամ օրուան կերակու-
16 *բին կարօտ , Ն ու ձեզմէ մէկը անոնց ըսէ , Գացէք*
խաղաղութեամբ , տաքցէք ու կշտացէք . և մարմի-
նին պէտք եղած բաները անոնց չտաք , Ո՞նչ օգուտ
17 *է : Ընանկ ալ հաւատքը՝ թէ որ Հ գործ չունե-*
18 *նայ , ըստ ինքեան մեռած է : Կ՚ըսէ մէկը*
ըսել թէ Դուն հաւատք ունիս , ես ալ գործքեր
ունիմ . դուն քու հաւատդ ցուցուր ինծի առանց
գործքերու , Ղ ու ես քեզի ցուցընեմ իմ հաւատքս
19 *իմ գործքերէս : Դուն կը հաւատաս որ Ա-*
ստուած մէկ է , աղէկ կ՚ընես . Ճ դեւերն ալ կը
20 *հաւատան՝ և կը սարսափին : Կայց կ՚ուզե՞ս գիտ-*
նալ դուն՝ ո՛վ անտի մարդ , որ հաւատքը ա-
21 *ռանց գործքերու մեռած է : Ը Աբրահամ մեր հայրը*
գործքերով չարդարացաւ , Մ երբոր իր որդին
22 *Իսահակը սեղանին վրայ հանեց պատ ընելու : Կը*
տեսնե՞ս Յ որ հաւատքը անոր գործքերուն հետ
միասին գործեց . ու ան գործքերով հաւատքը
23 *կատարեալ եղաւ . Եւ գիրքին խօսքը կատարուե-*

Լ ԳԼ . ա . 25 :
Խ Ցոր . իբ . 6 , ըէ : Ելակ . իա . 13 : Ա՚ամ . գ . 15 : ժբ . 35 : իե . 41 , 42 :
Ժ ա Ցօհ . գ . 17 , 18 :
¦ Ա՚ամ . է . 26 : ԳԼ . ա . 23 :
Հ Տե՛ս Ցոր . լա . 19 , 20 : Ղև . գ . 11 :
Յ ա Ցօհ . գ . 18 :
Ղ ԳԼ . գ . 13 :
Ճ Ա՚ամ . բ . 29 : Ա՚ար . ա . 24 : է . 7 : Ղև . գ . 34 : Գոր . ժգ . 17 : ժթ . 15 :
Մ Ծն . իբ . 9 , 12 :
Յ Եբր . ժա . 17 :

յաւ՝ որ կ՚ըսէ . Ն Աբրահամ Աստուծոյ հաւատաց ,
ու ան իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ . և Քէ՛զ
24 *Աստուծոյ բարեկամ կոչուեցաւ : Կը տեսնէ՞ք որ*
մարդս գործքերով կ՚արդարանայ , ու չէ թէ մի-
25 *նակ հաւատքով : Նոյնպէս ալ Ո Րահաբ պոռ-*
նիկը՝ չէ՞ որ գործքերով արդարացաւ , երբոր լըր-
տեսիները ներս առաւ , և ուրիշ ճամբայով արձա-
26 *կեց անոնք : Կանգի ինչպէս որ մարմինը առանց*
հոգիի մեռած է , նոյնպէս ալ հաւատքը առանց
գործքերու մեռած է :

ԳԼ . Գ

1 *Պէտք չէ որ անխոհեմութեամբ կամ լրբութեամբ ուրիշները*
յանդիմանենք . 5 այլ մանաւանդ սանձենք լեզուները , որ
թէև պզտիկ անդամ մըն է , բայց գործքը մըն է
թէ՛ բարիի և թէ չարի համար : 13 Ճշմարտապէս իմաս-
տութիւնը հեզ և խաղաղասէր կ՚ըլլայ , առանց նախանձու և
հակառակութեան :

1 Ե՛ղբայրներս՝ Ա չատ վարդապետներ մի՛ ըլլաք .
Բ գիտնալով որ աւելի մեծ դատաստան պիտի
2 *ընդունինք . Գ Վնչու որ ամէնքս ալ շատ յանցանք-*
ներ կ՚ընենք . Դ թէ որ մէկը խօսքով յանցանք
չընէ , Ե անիկայ կատարեալ մարդ է , որ կարող է
3 *բոլոր մարմինն ալ սանձելու : Տե՛ս որ ձիերուն*
բերանը սանձ կը դնենք՝ որ անոնք մեզի հնազան-
դին , ու անոնց բոլոր մարմինը կը կառավարենք .
4 *Հա նաւերն ալ՝ որչափ մեծ բաներ են , և սաս-*
տիկ հովերէն կը քշուին . բայց ամենաչոքը ղեկով
մը կը կառավարուին՝ ղեկավարին կամքը ո՛ր կողմը
5 *որ ուզէ : Զ Նանկ ալ լեզուն մէկ պզտիկ անդամ*

Ն Ծն . ժե . 6 : Հռով . դ . 3 : Գաղ . գ . 6 :
Ղ Ր Մն . ի . 7 : Եա . ին . 8 :
Ո Ցես . բ . 1 : Երր . ժա . 31 :
Պ Պատ . իզ . 8 , 10 : Հռով . բ . 20 , 21 : ա Պետ . ե . 3 :
Բ Ղս . գ . 37 :
Գ Թագ . բ . 46 : Ր Մն . գ . 36 : Առակ . ի . 9 : ժող . է . 20 : ա Ցօհ . ա . 8 :
Դ Սաղ . լգ . 13 : Գէ . ա . 26 : ա Պետ . գ . 10 :
Ե Պատ . ժբ . 37 :
Զ Սաղ . իբ . 9 :
Է Առակ . ժբ . 18 : ժե . 2 :

մէն է , ըս. մեծ բաներ կը խօսի . ահա քիչ մը
6 կրակը ի՛րչափ բան կրնայ կա՛յ : Ե՛ւ լեզուն ալ
կրակ մէն է՝ անիրաւութեան աշխարհը մը . լեզուն
մեր անդամներուն մէջ անանկ դրուած է , ՚ որ
բոլոր մարմինը կ՚ապականէ , և բնութեան շրջանը
կը բռնկցընէ , ու ինքը գեհենէն կը բռնկի :
7 Ո՛րովը գազաններուն՝ ու թռչուններուն և սողուն-
ներուն՝ ու ծովի մէջ եղածներուն բնութիւնը կը
նուաճի՝ և նուաճած է մարդկային բնութենէն :
8 Բայց լեզուն՝ մարդոց մէկը չկրնար նուաճել . ա-
նհնկոյ անզուսպ չար է , է՛ս մահաբեր թո՛ւնով
9 լեցուն . Ընո՛վ կ՚օրհնենք զՏ՛ստուած ու Հա՛յրը
, և անով կ՚անիծենք մարդիկ՝ Ո՛րոնք Ստուա-
10 ծոյ նմանութեամբը ստեղծուած են : Ա՛յն և նոյն
բերնէն կ՚ելլեն օրհնութիւն ու անէծք . Ե՛ղբայր-
11 նե՛ր՝ պէտք չէ որ աս ասանկ ըլլայ : Աղբիւր
12 մը մի՞ և նոյն բերնէն անուշ ու լեղի կը բղխի՞ : Ա՞-
թէ կարելի՞ է Ե՛ղբայրնե՛ր՝ որ թզենին ձիթապը-
տուղ բերէ , կամ՝ որթը՝ թուզ . նմանապէս ֆա-
րի՛ւ չէ որ մէկ աղբիւրէ մը աղի ու անուշ ջուր ելլէ :
13 Ի՞նչ մէջը իմաստուն ու խելացի՞ մը կայ . թող
անիկայ բարի վարմունքովը ցուցընէ՚ իր գործերը
14 Ի՛մաստութեան հեզութիւնով : Ո՛ւ եթէ որ
դառն նախանձ և հակառակութիւն ունենաք սրտե-
նուդ մէջ , Ե՛մ պարծենա՛ք՝ ու ձշմարտութիւնը
15 սուտ հանէ՛ք : Ո՛չ իմաստութիւնը վերէն իջած
չի՛ , հապա երկրաւո՛ր՝ չնչաւոր և դիւական է :
16 Ո՞Վանդի ո՛ւր որ նախանձ ու կռիւ կայ , հոն է ան-

ը Սաղ . ժբ . 3 ; հգ . 8 , 9 ։
բ Առակ . ժզ . 27 ։
գ Մատ . ժէ . 11 , 18 , 19 , 20 ։ Մար . է . 15 , 20 , 23 ։
դ Սաղ . ձխ . 3 ։
ե Ծն . ա . 26 ; է . 1 ; թ . 6 ։
զ Գաղ . ե . 4 ։
է ԳԼ . ը . 18 ։
ը ԳԼ . ա . 21 ։
թ Հռով . ժգ . 13 ։
ժ Հռով . բ . 17 , 23 ։
ի ԳԼ . ա . 17 ; Փիլ . գ . 19 ։
լ ա Կոր . գ . 3 ; Գաղ . ե . 20 ։

17 կարգութիւնը՝ և ամէն չար բաներէն ։ ֆ Ա՛ապա
վէրին խնամատարութիւնը՝ նախ սուրբ է, նոքը՝ խա-
ղաղարար, հեզ, հլու, ողորմութիւնով ու բա-
րի պտուղներով լեցուն, անկողմնապահ, ցու ան-
18 կեղծ ։ Նէ արդարութեան պտուղը խաղաղու-
թիւնով կը սերմանուի անոնց՝ որոնք խաղաղու-
թիւն կ'ընեն ։

ԳԼ. Գ

1 Պէտք է որ դէմ դնենք ագահութեան, 4 անժուժկալու-
թեան, 5 հպարտութեան, 11 բամբասանքի, և ուրիշներէ
զուր տեղը զատելու ։ 13 Պէտք չէ որ աշխարհային գործա-
նութեանց յաջողութեանը վստահինք, բայց միշտ խորհինք
թէ մահկանացու մարմինը մահկանացու է, և մեր անձերը ու մեր
բոլոր գործերը Աստուծոյ նախախնամութեանը յանձնենք ։

1 Ո՞ւսկից են պատերազմները, և ո՞ւսկից կռիւնե-
րը ձեր մէջը. չէ՞ որ ձեր ցանկութիւններէն,
2 ՚որ ձեր անդամներուն մէջ կը պատերազմին ։ Կը
ցանկաք՝ ու չունիք. կը սպանանէք՝ ու կը նախան-
ձիք, և չէք կրնար ձեռք հասնիլ. կը պա-
տերազմիք ու կը կռուիք, բայց չունիք, ինչու որ
3 չէք խնդրեր. Բ Կը խնդրէք՝ ու չէք առներ, ֆ ին-
չու որ չարաչար կը խնդրէք, որ ձեր ցանկու-
4 թիւններուն բանեցընէք ։ Տ Շ՛նապողնե՛ր՝ չէ՞ք
գիտեր Թ որ աս աշխարհիս սէրը Աստուծոյ դէմ
թշնամութիւն է. Ջ ուստի ով որ կ'ուզէ աշխար-
հի բարեկամ ըլլալ, ինքզինքը Աստուծոյ թշնամի
5 կ'ընէ ։ Կամ թէ կը կարծէք որ Գիրքը պարապ

ֆ ա Կոր. բ. 6, 7 ։
ց Հռով. ժբ. 9 ։ ա Գաս. ա. 22 ։ բ. 1 ։ ա Ցօհ. գ. 18 ։
Ն Առակ. ժա. 18 ։ Ովս. ժ. 12 ։ Մատ. և. 9 ։ Փիլ. ա. 11 ։ Եբր. ժբ. 11 ։
ա Հռով. է. 23 ։ Գաղ. և. 17 ։ ա Գաս. բ. 11 ։
Բ Ցոր. իէ. 9 ։ լե. 12 ։ Սաղ. ժբ. 41 ։ Առակ. ա. 28 ։ Եսա. ա. 15 ։ Երեմ. ժա. 11 ։ Միք. գ. 4 ։ Զաք. է. 13 ։
ֆ Սաղ. կգ. 18 ։ ա Ցօհ. գ. 22 ։ և. 14 ։
Տ Սաղ. հգ. 27 ։
Բ ա Ցօհ. բ. 16 ։
Ջ Ցօհ. ժե. 19 ։ ժէ. 14 ։ Գաղ. ա. 10 ։

ասդը * կ'ըսէ թէ Է Նախանձի կը փափաքի մեր
6 Հոգին" . Աւելի շնորհք կու տայ . անոր համար կ'ըսէ . ը Ասուած ամբար-
տաւաններուն հակառակ կը կենայ , բայց խոնարհ-
7 ներուն շնորհք կու տայ : Ասոր Ընդհանդերձ
Ասուծոյ . Թ Աստանային հակառակ կեցէք , և
8 անիկայ ձեզմէ պիտի փախչի : ժ Ասուծոյ մօտե-
ցէք , ու անիկայ ձեզի պիտի մօտենայ . ի սրբեցէք
ձեռքերնիդ՝ մեղաւորներ , և մաքրեցէք սրտեր-
9 նիդ՝ Ի երկմիտներ . ժ Տառապանք քաշեցէք , սուգ
բռնէք ու լացէք . ձեր ծիծաղը սուգի դառնայ , ու
10 ձեր ուրախութիւնը՝ տրտմութեան : Խ Տէրոջը
առջեւը խոնարհեցէք , ու ան ձեզ պիտի բարձրա-
ցընէ :

11 Մէկզմէկ մի՛ բամբասէք՝ ղբայրներ . ան որ
իր եղբայրը կը բամբասէ , կամ իր եղբայրը կը
դատէ , օրէնքը կը բամբասէ , ու օրէնքը կը
դատէ . հապա թէ որ օրէնքը դատես , ալ դուն
12 օրէնքը կատարող չես՝ հապա դատաւոր : Մէկ
մէկ Օրէնադիր ու Դատաւոր մը կայ , Ո՛ր ինքը
կարող է փրկելու ու կորսընցընելու . ծ դուն ո՞վ
ես որ ուրիշը կը դատես :

13 ֆ Հիմա մեղի կ'ըսէք դուք որ կ'ըսէք .

* Կամ կը խօսի Նախանձի՞ կը փափաքի մեր մէջը բնակող Հոգին .

Է Տես Ծն . գ . 5 : բ . 21 : Թուա . ժա . 29 : Առակ . իա . 10 :

ը Ծն . իբ . 29 : Ապ . ձյբ . 6 : Առակ . գ . 34 : Իմ . 23 : Մատ . իդ . 12 : Ղու . ա . 52 : ժգ . 11 : ժբ . 14 : ա Պետ . ե . 5 :

Ը Եփես . գ . 27 : գ . 11 : ա Պետ . ե . 9 :

ժ բ Մն . ժե . 2 :

ի Ես . ա . 16 :

լ ա Պետ . ա . 22 : ա Ցով . գ . 3 :

խ Գլ . ա . 8 :

ծ Մատ . ե . 4 :

կ Ցոր . իբ . 29 : Մատ . իդ . 12 : Ղու . ժգ . 11 : ժբ . 14 : ա Պետ . ե . 6 :

հ Եփես . գ . 31 : ա Պետ . բ . 1 :

ձ Մատ . է . 1 : Ղու . գ . 37 : Հռով . բ . 1 : ա Կոր . գ . 5 :

ղ Մատ . ժ . 28 :

ճ Հռով . ժգ . 4 , 13 :

ֆ Առակ . իէ . 1 : Ղու . ժբ . 18 , եշ :

Ընյոր կամ վաղը երթանք այս անուն քա-
ղաքը , ու հոն տարի մը կենանք , և առու-
14 տուր ընենք՝ ու վաստակինք . (Դուք որ վաղը չէք
15 գիտեր . Ո՞անզի ի՞նչ է ձեր կեանքը . Ա՛յիրաւի
շոգի մըն է , որ քիչ մը առեն կ՚երևնայ , ու ետքը
կ՚ոչնչանայ .) անոր տեղը ըսելու էիք , Թէ որ
Տէրը կամենայ՝ ու ապրինք , աս կամ ան բանը
16 ընենք : Նայց հիմա ձեր ամբարտաւանութիւնովը
կը պարծենաք . Ը րոլոր ասանկ պարծանքները չա-
17 րութիւն են : Ո՞ւստի ո՛վ որ բարին ընելը գիտ-
նայ՝ ու չընէ , ան մեղք է անոր :

ԳԼ . Ն

1 Զար Տարուառները պէտք է որ վախնան Աստուծոյ վրէժ-
խնդրութենէն : 7 Պարտինք նեղութեան մէջ Համբերող
ըլլալ՝ մարգարէներուն և Ցորին օրինակին պէս : 12 Պէտք
է որ երդում ընելէն ետ կենանք , 13 Նեղութեան առեն ա-
զօթք ընենք , ուրախութեան առեն երգենք , 16 Մեր յան-
ցանքները իրարու խոստովանինք , իրարու Համար ազօթք
ընենք , 19 և մոլորեալ եղբայրը ճշմարտութեան դարձնենք :

1 Ո՞վ հիմա Հարուստներ՝ լացէք ու ողբացէք ան
թշուառութիւններուն Համար՝ որ ձեր վրայ
2 պիտի գան : Ձեր Հարստութիւնը ապականած է ,
3 ու ձեր Հանդերձները ցեցի կերակուր եղած : Ձեր ոսկին ու արծաթը ժանգոտած է . և անոնց ժանգը ձեզի դէմ վկայ պիտի ըլլայ , ու ձեր մարմինները պիտի ուտէ Ի կրակի պէս . Վերջի օրերուն
4 Համար գանձ դիզեցիք : Ա Նէհա ձեր արտերը հընձող բանուորներուն վարձքը՝ որ ետ պահեցիք , կ՚աղաղակէ , Բ ու Ընձողներուն բողոքը տէրութեանց

ա Ցոր . է . 7 : Սազ . ձբ . 3 : Գլ . ա . 10 : ա Պետ . ա . 24 : ա Ցօհ . բ . 17 :
ե Գոր . ժբ . 21 : ա Կոր . գ . 19 : ժգ . 7 : Եբր . գ . 3 :
զ ա Կոր . ե . 6 :
է Ղու . ժբ . 47 : Ցօհ . թ . 41 : ժե . 22 : Հռով . ա . 20 , 21 , 32 : բ . 17 , 18 , 23 :
ը Առակ . ժա . 28 : Ղու . գ . 24 : ա Տիմ . գ . 9 :
թ Ցոր . ժգ . 28 : Մաա . գ . 20 : Գլ . բ . 2 :
ժ Հռով . բ . 5 :
ի Ղու . ժթ . 13 : Ցոր . իգ . 10 , 11 : Եբեմ . իբ . 13 : Մազ . գ . 5 :
լ բ Օր . իգ . 15 :

5 Տէրոջը ականջնեբուն հասաւ : Ղևրկբի վրայ
փափկութեամբ և հեշտութեամբ ապրեցաք , սբր-
տերնիդ մեռցիք՝ որպէս թէ մորթուելու օրուան
6 համար : Ի՛նասունպարտեցիք՝ ո՛ւ ապաննեցիք
արդարը , ոչ ձեզի հակառակ չէր կենար :
7 Ուսաի համբերեցէ՛ք եղբայրնե՛ր՝ մինչև Տէ-
րոջը գալուստը . ահա երկրագործը կը սպասէ
երկրի պատուական պտուղին , անոր համար համ-
բերելով , մինչև որ առջի ու վերջի անձրևը առ-
8 նէ : Դուք ալ համբերութի՛ւն բրէ՛ք , սիրտերնիդ
հաստատե՛ք . քանզի որ Տէրոջը գալուստը
9 մօտ է : Իրարու դէմ մի՛ հառաչէ՛ք՝ եղբայրնե՛ր ,
որ չդատապարտուիք . ահա Դատաւորը դրանը
10 քովը կայներ է : Ա՛ղբայրնե՛ր՝ չարչարանքներու
ու համբերութեան օրինակ առէ՛ք Մարգարէները ,
11 որոնք Տէրոջը անունովը խօսեցան : Ընդ-
կալ համբերողները երանի կու տանք . Յոբին համ-
բերութիւնը լսեցիք դուք . և Տէրոջը անոր ըրած
վախճանը տեսաք . որ Տէրը բազմագութ ու
ողորմած է :
12 Ըրդ՝ ամէն բանէն առաջ եղբայրնե՛ր՝ Երդում
չընէ՛ք , ոչ երկինքի վրայ՝ ոչ երկրի վրայ , ոչ ալ
մէկ ուրիշ երդում մը . հապա ձեր այոն՝ այո՛ ըլ-
լայ , և ոչը՝ ոչ . որ չըլլայ թէ դատապարտու-
թեան տակ իյնաք :
13 Ո՞վ որ ձեզմէ մէկը նեղութեան մէջ է , աղօթէ՛
թող ընէ . ո՞վ որ մէկը ուրախ է , շարականա թող

ղ Ցոբ . իա . 13 ։ Ամով . գ . 1 , 4 ։ Ղև . ժգ . 19 , 25 ։ ա Տիմ . ե . 6 ։
ե Գև . բ . 6 ։
ը ր Օր . ժա . 14 ։ Երեմ . և . 24 ։ Ովս . գ . 3 ։ Յովել . բ . 23 ։ Զաք . ժ . 1 ։
թ Փիլ . գ . 5 ։ Երբ . ժ . 25 , 37 ։ ա Պետ . գ . 7 ։
ժ Գև . գ . 11 ։
ի Մատ . իդ . 33 ։ ա Պոր . գ . 5 ։
լ Մատ . և . 12 ։ Երբ . ժա . 35 , ըբ ։
խ Սաղ . ղդ . 12 ։ Մատ . և . 10 , 11 ։ ժ . 22 ։
ծ Ցոր . ա . 21 , 22 ։ բ . 10 ։
կ Ցոր . խբ . 10 , ըբ ։
հ Թագ . ժգ . 18 ։ Սաղ . ճգ . 8 ։
ձ Մատ . և . 34 , ըբ ։
ղ Եփես . և . 19 ։ Կող . գ . 16 ։

14 երդէ ։ Ցմէ որ ձեզմէ մէկը հիւանդ է , եկեղեցիին երէցները թող կանչէ , ու անոր վրայ աղօթք թող ընեն , ու ֊Տէրոջը անունովը եղով օծեն զա-
15 նիկայ · Եւ հաւատքով եղած աղօթքը պիտի փրկէ հիւանդը , ու Տէրը անիկայ ոտք պիտի հանէ · Ա և թէ որ մեղք ալ գործեր է , պիտի ներուի անոր ։
16 Ուրեմն յանցանքները իրարու խոստովանեցէ՛ք , ու աղօթք ըրէ՛ք իրարու համար՝ որ բժշկուի՛ք · Յարդարին ջերմեռանդ աղօթքը շատ ազդուութիւն ունի ։
17 Նէղիան մեզի պէս կրից ենթակայ մարդ մըն էր , ու աղօթք ըրաւ որ անձրեւ չգայ , ու իրիք տարի
18 ու վեց ամիս երկրի վրայ անձրեւ չեկաւ ։ Ու նորէն աղօթք ըրաւ՝ ու երկինքը անձրեւ տուաւ , և երկիրը իր պտուղը բուսցուց ։
19 Ա՛ղբայրնե՛ր , թէ որ ձեզմէ մէկը ճշմարտութենէն
20 ինկնի մոլորի , ու մէկը զանիկայ դարձի՛ բերէ , Գիտցած ըլլայ թէ ան որ մեղաւորը իր մոլորութենէն ճամբայէն կը դարձընէ , Հոգի մը մահուանէ կ՛ազատէ , ու մեղաց բազմութիւնը կը ծածկէ ։

֊ Մատ · գ · 13 ։ ժգ · 18 ։
ֈ Նա · լդ · 24 ։ Մատ · իդ · 2 ։
յ Ծն · ի · 17 ։ Թագ · ժա · 2 ։
բ Օր · իդ · 18 ։ 19 ։ 20 ։ Ցնա · ժ · 12 ։ ա Թագ · ժբ · 18 ։ գ Թագ · ժգ · 6 ։ գ Թագ · գ · 33 ։ ժի · 15 ։ 20 ։ ի · 2 ։ 4 ։ եէ ։ Սաղ · ժ · 17 ։ լդ · 15 ։ ձխն · 18 ։ Առակ · ժե · 29 ։ իբ · 9 ։ Ցօհ · իդ · 31 ։ ա Ցօհ · գ · 22 ։
Ն Գոր · ժգ · 14 ։
Ղ գ Թագ · ժէ · 1 ։
՚ Ղու · գ · 25 ։
Ղ գ Թագ · ժբ · 42 ։ 45 ։
Ղ Մատ · ժբ · 15 ։
Ճ Հռով · ժա · 14 ։ ա Կոր · իդ · 22 ։ ա Տիմ · գ · 16 ։
՚՚ Առակ · ժ · 12 ։ ասղա · գ · 8 ։

ԸՈՒԵՎԼԻՆ
ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ
ՊԵՏՐՈՍԻ ԸՈՒԸՂԵԼՈՑՆ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Առաքեալը զոհութիւն կը մատուցանէ Աստուծոյ՝ անոր բազմապատիկ հոգևոր շնորհքներուն համար. 10 կը ցուցընէ թէ Քրիստոսով եղած փրկութիւնը նոր լսուած բան մը չէ, հապա հին առնէ մարգարէներէն ալ զրուցուած է. 13 կը յորդորէ քրիստոնեաները բարեպաշտութեամբ ապրելու, յիշեցընելով անոնց թէ իրենք նորէն ծնած են Աստուծոյ խօսքովը:

1 Պետրոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ, օտարականներուն՝ որ ցրուած էք Պոնտոսի, Գաղատիայի, Կապադովկիայի, Ասիայի, ու Բիւ-
2 թանիայի մէջ, ընտրուած՝ ըստ Աստուծոյ կանխագիտութեանը Հաւնտատ, ի սրբացընելովը, Հնազանդութեան և Յիսուս Քրիստոսի արիւնը սրսկուելուն համար. Ձեզի շնորհք և խաղաղութիւն ձեր վրայ շատնայ:
3 Օրհնեալ Աստուած՝ ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, որ իր առատ ողորմութեանը համեմատ մեզ նորէն ծնաւ կենդանի յոյսին համար՝ Յիսուս Քրիստոսի մեռելներէն յարու-
4 թիւն առնելովը, Ընկճ ու անարատ և անթառամ ժառանգութեանը համար՝ որ երկինքը պա-
5 հուած է ձեզի. Որ Աստուծոյ զօրութեամբը պահպանուած էք հաւատքով ան փրկութեանը

— Ցօհ. է. 35։ Գոր. բ. 5, 9, 10։ Ցակ. ա. 1։
Բ Եփես. ա. 4։ Գլ. բ. 9։
Գ Հռով. բ. 29։ Ժա. 2։
Դ բ Թես. բ. 12։
Ե Եբր. ժբ. 24։
Զ Հռով. ա. 7։ բ Պետ. ա. 2։ Ցուդ. 2։
Է բ Կոր. ա. 3։ Եփես. ա. 3։
Ը Տիտ. գ. 5։
Թ Ցօհ. գ. 3, 5։ Ցակ. ա. 18։
Ժ ա Կոր. ժե. 20։ ա Թես. դ. 13։ Գլ. գ. 21։
Ի Գլ. ե. 4։
Լ Կող. ա. 5։ բ Տիմ. գ. 8։
Խ Ցօհ. ժ. 28, 29։ ժէ. 11, 12, 15։ Ցուդ. 1։

Համար՝ որ պատրաստուած է վերջի ժամանակը
6 յայտնուելու . ֆ Որ անով կ՚ուրախանաք , Ի թէև
հիմա (ինչպէս որ հարկը կը պահանջէ ,) Հքիչ մը
աւելն տրտմած էք զանազան փորձուԹիւններով .
7 Յ Որպէս զի ձեր հաւատքին փորձառուԹիւնը՝ (որ
կորսուսկան ոսկիէն աւելի պատուական է , Ը թէև
անիկայ կրակով կը փորձուի ,) Ճ գտնուի դովու-
Թիւնով ու պատուով և փառքով Յիսուս Քրիս-
8 տոսի յայտնուելու առեն . Ժ Ան որ դուք չտեսած՝
սիրեցիք , Ժ որ անիկայ հիմա չէք տեսներ , բայց
հաւատացիք , և ուրախ էք անպատմելի ու փառա-
9 ւորեալ խնդուԹիւնով . Ի Ձեր հաւատքին վախ-
ճանը ընդունելով , այսինքն հոգիներնուդ փրկու-
10 Թիւնը : Լ Որ ան փրկուԹեանը համար փնտռե-
ցին ու քննեցին մարգարէները՝ որոնք մարգարէա-
11 ցան ձեզի ըլլալո- ւնորհքին համար . Ու կը քննէին
Թէ ի՛ րը. կամ ինտոր առեն կ՚իմացընէր իրենց միջը
եղած ո Քրիստոսի Հոգին՝ Ն որ առաջ կը վկայէր
Քրիստոսի չարչարուԹիւնը , ու անկէ ետև փառաւո-
12 րուԹիւնը : Ո Որոնց յայտնուեցաւ , Ը որ չէ Թէ
իրենց՝ հապա մեզի մատակարարելէին ան բաները ,
որոնք հիմա ձեզի պատմուեցան անոնց ձեռքովը՝ որ
աւետարանը քարոզեցին ձեզի ~ Հոգւով Սրբով

ֆ Մաա . Ե . 12 : Հռով . ժբ . 12 : Բ Կոր . Գ . 10 : ԳԼ . գ . 13 :
Ի Բ Կոր . գ . 17 : ԳԼ . Ե . 10 :
Հ Ցակ . ա . 2 :
Յ Ցակ . ա . 3 , 12 : ԳԼ . գ . 12 :
Ղ Ցոր . իգ . 10 : Սապ . կԼ . 10 : Ընակ . ժէ . 3 : Ես . խբ . 10 : Ջաբ . ժգ . 9 : ա Կոր . գ . 13 :
Ճ Հռով . բ . 7 , 10 : ա Կոր . գ . 5 : Բ Թես . ա . 7–12 :
Ո ա Ցօհ . գ . 20 :
Յ Ցօհ . ի . 29 : Բ Կոր . Ե . 7 : Եբր . ժա . 1 , 27 :
Ն Հռով . գ . 22 :
Ը Ծն . խԹ . 10 : Դան . բ . 44 : Ընգ . բ . 7 : Ջաբ . գ . 12 : Մաա . ժգ . 17 : Ղու . ժ . 24 : Բ Պետ . ա . 19 , 20 , 21 :
~ ԳԼ . գ . 18 : Բ Պետ . ա . 21 :
Ը Սապ . իբ . 6 : Ես . ծգ . 3 , ԵԲ : Դան . Թ . 26 : Ղու . իգ . 25 , 26 , 44 , 46 : Ցօհ . ժբ . 41 : Գոր . իԼ . 22 , 23 :
Պ Դան . Թ . 24 : ժբ . 9 , 13 :
Ջ Եբր . ժա . 13 , 39 , 40 :
~ Գոր . բ . 4 :

որ երկինքէն խրկուեցաւ . " որ ան բաներուն հրեշտակներըը կը ցանկան ակնկատոյց նայիլու ։
13 Վասն ձեր միաբերան մէջբը գօտեւորած՝ ա աբրահամ կեցած , կատարեալապէս յուսացէք ան ձեր վրայ հասնելու շնորհացը՝ բ Յիսուս Քրիստոսի
14 յայտնուելու առնեը , գ նազանդ զաւակներու պէս , դ չ՚ը թէ ձեր տգիտութեան առնեին ե առջի
15 ցանկութիւններովը վարուելով . զ սակայն ձեզ կանչող Սուրբին պէս՝ դուք ալ սուրբ եղէք ձեր
16 բոլոր վարմունքներուն մէջ . Քանզի որ գրուած է
17 թէ՝ Սուրբ եղէք , քանզի ես սուրբ եմ ։ Եւ թէ որ հայր կը կոչէք անիկայ՝ է որ առանց աչառութեան կը դատէ ամէն մէկուն գործքին համեմատ , ը ուրնին ձեր թ պանդխտութեան ժամանակը վախով անցուցէք ,
18 կը վախնալով որ ի դուք չէ թէ ապականացու արծաթով կամ ոսկիով ժ փրկուեցաք ձեր հայրերէն աւանդուած ունայն ձամբաներէն ,
19 սակայն Քրիստոսի պատուական արիւնովը՝ ի որպէս թէ առնեի ու անարատ գառի մը .
20 Ձ որ առաջուց ճանչցուած էր աշխարհիս սկիզբէն առաջ , ի ու նոքի առնեներըը յայտնուեցաւ ձեզի
21 համար , որ անոր միջոցովը Աստուծոյ հաւատա-

ա ԵՒ · իե · 20 ։ Գաղ · բ · 13 ։ ժբ · 5 , 6 ։ Եփես · գ · 10 ։
Ձ Գա · ժբ · 35 ։ Եփես · գ · 14 ։
գ Գա · խա · 34 ։ Հռով · ժգ · 13 ։ ա Թես · ե · 6 , 8 ։ ԳԼ · գ · 7 ։ ե · 8 ։
դ Գա · ժէ · 30 ։ ա Կոր · ա · 7 ։ բ Թես · ա · 7 ։
ե Գոր · ժէ · 30 ։ ա Թես · գ · 5 ։
զ Հռով · ժբ · 2 ։ ԳԼ · գ · 2 ։
է Գա · ա · 74 , 75 ։ բ Կոր · է · 1 ։ ա Թես · գ · 3 , 4 , 7 ։ Եբր · ժբ · 14 ։ բ Պետ · գ · 11 ։
ը Գե · ժա · 44 ։ ժԹ · 2 ։ ի · 7 ։
թ բ Օր · ժ · 17 ։ Գոր · ժ · 34 ։ Հռով · բ · 11 ։
ժ բ Կոր · է · 1 ։ Փիլ · բ · 12 ։ Եբր · ժբ · 28 ։
ի բ Կոր · ե · 6 ։ Եբր · ժա · 13 ։ ԳԼ · բ · 11 ։
լ ա Կոր · գ · 20 ։ է · 23 ։
խ Եզեկ · ի · 18 ։ ԳԼ · գ · 3 ։
ծ Գոր · ի · 28 ։ Եփես · ա · 7 ։ Եբր · թ · 12 , 14 ։ Յայտ · ե · 9 ։
կ ԵՒ · ժբ · 5 ։ Եա · ծգ · 7 ։ Յօհ · ա · 29 , 36 ։ ա Կոր · ե · 7 ։
հ Հռով · գ · 25 ։ ժգ · 25 , 26 ։ Եփես · գ · 9 , 11 ։ Կող · ա · 26 ։ բ Տիմ · ա · 9 , 10 ։ Տիտ · ա · 2 , 3 ։ Յայտ · ժգ · 8 ։
ձ Գաղ · գ · 4 ։ Եփես · ա · 10 ։ Եբր · ա · 2 ։ թ · 26 ։

ցինք , ըստ գանիկայ մեռելներէն յարուց , ի և անոր վճառաւորութիւն առաւ . որ ձեր հաւատքը ու
22 *յոյսը Աստուծոյ վրայ ըլլայ : ժ Ձեր անձերը մաքրելով Հոգիին միջոցովը ճշմարտութեանը ջնազանդելով , ի եղբայրսիրութեան մէջ անկեղծ ըլլալով , սուրբ սրտով միկզմիկ պինա սիրեցէք .*
23 *և Վերէն ծնած ըլլալով՝ չէ թէ ապականացու սերմէն , հապա անապականացուէն Աստուծոյ կեն-*
24 *դանի ու յաւիտենական խօսքովը : ժա Վասն զի ամէն մարմին խոտի պէս է , և մարդուն բոլոր վայելչութիւնը խոտի ծաղիկի պէս . խոտը կը*
25 *չորնայ , ու անոր ծաղիկը կը թափի ըսկի . Բայց Տէրոջը խօսքը յաւիտեան կը մնայ , հայնինքն է ան խօսքը՝ որ աւետարանով ձեզի քարոզուեցաւ :*

ԳԼՈՒԽ Բ

1 *Կը խրատէ բոլոր չարութիւնը մէկդի ձգել , 4 ցուցնելով թէ Քրիստոս է հիմը՝ որուն վրայ քրիստոնեայք շինուած են . 11 կ'ազդէ հեռու կենալ մարմնաւոր ցանկութիւններէն , 13 ու հնազանդ ըլլալ իշխանաւորներուն . 18 կը սորվեցնէ ծառաներուն՝ որ հնազանդ ըլլան իրենց տէրերուն , 20 ու երբոր բարիք գործելնուն համար չարչարուին , համբերութեամբ տանին՝ Քրիստոսի օրինակին համեմատ :*

1 — Ուրեմն մէկդի ձգելով ամէն չարութիւնը ու ամէն խարէութիւնը՝ ու կեղծաւորութիւնները , և նախանձը ու ամէն չարախօսութիւնը ,

ը Գոր . բ . 24 :
ի Ա Սամ . իբ . 18 : Գոր . բ . 33 : գ . 13 : Եփես . ա . 20 : Փիլ . բ . 9 : Եբր . բ . 9 : Գլ . գ . 22 :
ժ Գոր . ժե . 9 :
ժա Հռով . ժբ . 9 , 10 : ա Թես . գ . 9 : ա Տիմ . ա . 5 : Եբր . ժգ . 1 : Գլ . բ . 17 : գ . 8 : դ . 8 : բ Պետ . ա . 7 : ա Ցօհ . գ . 18 : դ . 7 , 21 :
ա Ցօհ . ա . 13 : գ . 5 : ա Ցօհ . գ . 9 :
ի Ցակ . ա . 18 :
ժ Ա Սամ . ճգ . 15 : Ես . խ . 6 : ծա . 12 : Ցակ . ա . 10 :
ժա Ա Սամ . ճբ . 12 , 26 : Ես . խ . 8 : Դաս . ժգ . 17 :
ժբ Ցօհ . ա . 1 , 14 : ա Ցօհ . ա . 1 , 3 :
ժգ Եփես . գ . 22 , 25 , 31 : Կող . գ . 8 : Եբր . ժբ . 1 : Ցակ . ա . 21 : ե . 9 : Գլ . գ . 2 :

2 Բ Նորածին մանկանց պէս՝ ֆ բանական ու՝ անխաբ-
դախ կաթին փափաքեցէք, (որ անով մեծնաք
3 մինչև փրկութիւնը,) ՟ թէ որ Տէրոջը քաղցր
4 բլլալուն համը առիք. Որուն մօտենալով ան կեն-
դանի Աքէմին, Ե որ թէպէտ մարդիկներէն անարդ-
ուած է, բայց Աստուծմէ ընտրուած ու՝ պա-
5 տուական է, Ը Դուք ալ կենդանի քարերու պէս՝
կը շինուիք Ե հոգևոր տաճար մը, ը սուրբ քահա-
նայութիւն մը, Ի Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը
Աստուծոյ հաճելի ֆ հոգևոր պատարագներ մատու-
6 ցանելու: Որովհետև գիրքին մէջն ալ կայ թէ՝
Ե Ահա Սիոնի մէջ ընտիր՝ պատուական անկեան
վէմ մը կը դնեմ, ու ով որ անոր հաւատայ,
7 բնաւ պիտի չամչնայ: Ասոր ձեզի հաւատա-
ցեալներուդ պատուական է ան. բայց անհաւատ-
ներուն՝ Լ ան քարը՝ որ շինողները անարգեցին,
8 անիկայ անկիւնին գլուխը եղաւ. Ե Եւ գլոմման
վէմ ու գայթակղութեան քար ֆ անոնց՝ որ չհա-
ւատալով՝ խօսքին կը գայթակղին, ֊ որուն սահ-
9 մանուած ալ էին: Հ Բայց դուք ընտիր ցեղ մըն
էք, Ն թագաւորական քահանայութիւն, ը սուրբ
ազգ, ՇՆուիհական ժողովուրդ մը, որ քարոզէք

Բ Մատ. ժբ. 3 ։ Մարկ. ժ. 15 ։ Հռով. գ. 4 ։ ա Կոր. ժդ. 20 ։ ԳԼ. ա. 23 ։
ֆ ա Կոր. գ. 2։ Եբր. ե. 12, 13։
Գ Մաղ. լդ. 8 ։ Եբր. գ. 5 ։
Ե Մաղ. ճժբ. 22 ։ Մատ. խա. 42 ։ Գոր. գ. 11 ։
Զ Եփես. բ. 21, 22 ։
Է Եբր. գ. 6 ։
Ը Ես. կա. 6 ։ կզ. 21 ։ Հմր 9 ։
Թ Փիլ. գ. 18 ։ ԳԼ. գ. 11 ։
Ժ Ովս. ժգ. 2 ։ Մաղ. ա. 11 ։ Հռով. ժբ. 1 ։ Եբր. ժգ. 15, 16 ։
Ի Ես. իբ. 16 ։ Հռով. թ. 33 ։
Լ Մաղ. ճժբ. 22 ։ Մատ. խա. 42 ։ Գոր. գ. 11 ։
Խ Ես. բ. 14 ։ Ղև. բ. 34 ։ Հռով. թ. 33 ։
Ծ ա Կոր. ա. 23 ։
Կ ԵԼ. թ. 16 ։ Հռով. թ. 22 ։ ա Թես. ե. 9 ։ Ցուպ. 4 ։
Հ բ Օր. ժ. 15 ։ ԳԼ. ա. 2 ։
Ձ Եւ. ժթ. 5, 6 ։ Ցայտ. ա. 6 ։ ե. 10 ։
Ղ Ցօհ. ժէ. 19 ։ ա Կոր. գ. 17 ։ բ Տիմ. ա. 9 ։
Ճ բ Օր. գ. 20 ։ է. 6 ։ ժգ. 2 ։ իԼ. 18, 19 ։ Գոր. ի. 28 ։ Եփես. ա. 14 ։ Տիտ. բ. 14 ։

անոր առաքինութիւնները , ſ որ ձեզ խաւարէն իր
10 սքանչելի լոյսին կանչեց . ȝ Որ առեն մէջ ժողովուրդ
չէիք , բայց հիմա Աստուծոյ ժողովուրդն էք . որ
առանց ողորմութեան էիք , բայց հիմա ողորմու-
թիւն գտած :
11 Սիրելիներ՝ կ'աղաչեմ , ꞉ պանդուխտներու ու
օտարականներու պէս ը մէկդի կեցէք մարմնաւոր
ցանկութիւններէն , ꞉ որ հոգիի դէմ կը պատե-
12 րազմին , ը Ձեր վարմունքը հեթանոսաց մէջ բարի
պահելով , որ ինչ բանով որ ձեզ չարագործներ
րու պէս կը բամբասեն , ꞉ ձեր բարի գործքերը
տեսնելով՝ փառաւորեն զԱստուած Այցելութեան
13 օրը : ꞉ Ասոր Համար հնազանդ եղէք ամէն մարդկային
հաստատութեան Տէրոջը համար . թէ թագա-
14 ւորին՝ վերնագոյն մէկու մը պէս . Ծէ կուսակալ-
ներուն՝ անոր կողմէն խրկուածներու պէս՝ ꞉ չարա-
գործները պատժելու , Հու բարեգործները գովե-
15 լու համար : Ինչու որ Աստուծոյ կամքը ասանկ է ,
꞉ որ բարեգործ ըլլալով՝ անխելք մարդոց տգիտու-
16 թիւնը պապանձեցընէք : ꞉ Ազատներու պէս ըլ-
լալով , և չէ թէ չէր ազատութիւնը չարութեան
ծածկոցի մը պէս գործածելով . ȝ հապա Աստու-
17 ծոյ ծառաներու պէս : ꞉ Ամէնը պատուեցէք .
֊ եղբայրութիւնը սիրեցէք . ֊ Աստուծմէ վախցէք .
թագաւորը պատուեցէք :

ſ Գոր . իգ . 18 ։ Եփես . ե . 8 ։ Կող . ա . 13 ։ ա Թես . ե . 4 , 5 ։
ȝ Ովս . ա . 9 , 10 ։ բ . 23 ։ Հռով . թ . 25 ։
꞉ ա Պն . իե . 15 ։ Սազ . լե . 12 ։ ՃԺԹ . 19 ։ Երր . ժա . 13 ։ Գլ . ա . 17 ։
ը Հռով . ժգ . 14 ։ Գաղ . ե . 16 ։
֊ Ցակ . գ . 1 ։
ն Հռով . ժբ . 17 ։ բ Կոր . ը . 21 ։ Փիլ . բ . 15 ։ Տիտ . բ . 8 ։ Գլ . գ . 16 ։
պ Մատ . ե . 16 ։
չ Ղու . ԺԹ . 44 ։
շ Մատ . իբ . 21 ։ Հռով . ժգ . 1 ։ Տիտ . գ . 1 ։
ո Հռով . ժգ . 4 ։
ձ Հռով . ժգ . 3 ։
ջ Տիտ . բ . 8 ։ ՀՃԲ 12 ։
ռ Գաղ . ե . 1 , 13 ։
ս ա Պտր . է . 22 ։
վ Հռով . ԺԲ . 10 ։ Փիլ . բ . 3 ։
տ Երր . ժգ . 1 ։ Գլ . ա . 22 ։
ր Առակ . իգ . 21 ։ Մատ . իբ . 21 ։ Հռով . ժգ . 7 ։

18 ° Ծառաները ամէն բանի մէջ վախով ենթակայ
ըլլան իրենց տէրերուն . չէ թէ միայն բարեբա-
ներուն ու հեզերուն , հապա ժանտաբարքներուն
19 ալ : Վասնզի սա ֆ շնորհք մըն է , թէ որ մէկը
առ Աստուած ունենալու խղճմտանքովը անիրաւ
տեղը կրած վիշտերուն համբերելու ըլլայ :
20 — Այսն զի ի՞նչ գովութիւն կ՚ըլլայ ձեզի , թէ
որ մեղք գործելով ծեծուիք՝ ու համբերէք .
. հապա թէ որ բարիք գործելով չարչարուիք՝
ու համբերէք , ասիկայ Աստուծոյ քովը շնորհք
21 մըն է : Բ Վասնզի դուք սա բանին համար կան-
չուեցաք , ֆ որ Քրիստոս ալ ձեզի համար չարչա-
րուեցաւ , ծ ու ձեզի օրինակ թողուց՝ որ իր շաւիղ-
22 ներուն հետեւիք . է Որ ինքը մեղք մը չգործեց , ու
իր բերնին մէջ նենգութիւն մը չգտնուեցաւ .
23 ը Որ կը նախատուէր , և փոխարէնը չէր նախատեր .
կը չարչարուէր , ու սպառնալիք չէր ըներ . է հա-
պա ինքզինքը արդարութեամբ դատողին կը յանձ-
24 նէր : ը Որ մեր մեղքերը իր մարմինովը խաչա-
փայտին վրայ վերցուց . ր որ մենք մեղքերուն ապա-
ւինք , ու արդարութեան համար ապրինք . ֆ որուն
25 վէրքերովը դուք բժշկուեցաք : է Վասնզու որ մոլո-
րեալ ոչխարներու պէս էիք , Ա բայց հիմա ձեր
հոգիներուն Հովիւին ու Տեսուչին դարձաք :

ֆ Եփես . գ . 5 : Կող . գ . 22 : ա Տիմ . գ . 1 : Տիտ . բ . 9 :
ֆ Մատ . ե . 10 : Գա . գ . 14 :
ա Գա . գ . 14 : դ . 14 , 15 :
բ Մատ . ժգ . 24 : Գոր . ժգ . 21 : ա Թես . գ . 3 : բ Տիմ .
գ . 12 :
ֆ Գա . գ . 18 :
ծ Յով . ժգ . 15 : Փիլ . բ . 5 : ա Յով . բ . 6 :
է Ես . ծգ . 9 : Ղու . իգ . 41 : Յով . ը . 46 : բ Կոր . ե . 21 :
Երբ . գ . 15 :
Ա Ես . ծգ . 7 : Մատ . իե . 39 : Յով . ը . 48 , 49 : Երբ . ժբ . 3 :
է Ղու . իգ . 46 :
ը Ես . ծգ . 4 , 5 , 6 , 11 : Մատ . ը . 17 : Երբ . Թ . 28 :
ր Հռով . գ . 2 , 11 : է . 6 :
ֆ Ես . ծգ . 5 :
է Ես . ծգ . 6 : Եզեկ . լգ . 6 :
Ա Եզեկ . լգ . 23 : լե . 24 : Յով . ժ . 11 , 14 , 16 : Երբ .
ժգ . 20 : Գա . է . 4 :

ԳԼ. Գ

1 Կը սորվեցընէ կնիկներուն ու էրիկներուն ունեցած փոխադարձ պարտաւորութիւնները. 8 կը յորդորէ ամէն մարդիկը միութիւն եւ սէր ունենալու, 14 եւ հալածանաց համբերելու. 19 կը ծանուցանէ Քրիստոսի ցուցուցած բարեբարութիւնը հին աշխարհին։

1 Ա՛յնպէս կնիկներդ հնազանդ ըլլան իրենց
էրիկներուն. որ եթէ ոմանք խօսքին հնազանդ
չըլլան ալ, բառանց խօսքի շահուին կնիկներուն
2 վարմունքովը, Տեսնելով ձեր երկիւղած պար-
3 կեշտ վարքը։ Ձեր իրենց զարդարանքը չըլլայ
դրսէն մազերու հիւսուածքներով՝ եւ ոսկիներու
շարքերով՝ կամ զգեստ հանդերձներ հագնելով.
4 Հապա սրտին ծածուկ մարդը՝ անեղծութիւնով՝
հեզ ու հանդարտ հոգիին պարզը որ
5 Աստուծոյ առջեւը խիստ պատուական է։ Ինչու
որ առնուօք սուրբ կնիկները՝ որ իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դրած էին, անձերնին այսպէս կը
զարդարէին՝ իրենց էրիկներուն հնազանդ ըլլալով.
6 Ինչպէս որ Սառա հնազանդ էր Աբրահամին, եւ
զանիկայ տէր կը կոչէր. որ դուք բարեգործ ըլլալով՝ ու մէկ երկիւղէ մը չվախնալով՝ անոր զաւակները կ՚ըլլաք։
7 Այնպէս էրիկները խոհեմութիւնով անոնց
հետը բնակին, իբրեւ տկար անօթի պէս պատիւ տալով կնիկներուն, իբրեւ կենաց շնորհքին ժառանգակիցներ. որ ձեր աղօթքներուն արգելք չըլլայ։
8 Վերջապէս համակերպիդ մէկ միտքի վրայ ըլլաք,

ա ա Կոր. ժգ. 34։ Եփես. ե. 22։ Կող. գ. 18։ Տիտ. բ. 5։
բ ա Կոր. է. 16։
գ Մատ. ժբ. 15։ ա Կոր. թ. 19—22։
դ ԳԼ. բ. 12։
ե ատիմ. բ. 9։ Տիտ. բ. 3, եւ։
զ Սաղ. խե. 13։ Հռով. բ. 29։ է. 22։ բ Կոր. գ. 16։
է Ծն. ժբ. 12։
ը ա Կոր. է. 3։ Եփես. ե. 25։ Կող. գ. 19։
թ ա Կոր. ժբ. 23։ ատես. գ. 4։
ժ Տես Ցոր. խբ. 8։ Մատ. ե. 23, 24։ ժբ. 19։
ի Հռով. ժբ. 16։ ժե. 5։ Փիլ. գ. 16։

կարեկից , Հեզաբարբաջէր , Խոշորմած ու խնամարհ :
9 Ձ Ընդայ որ չարութեան փոխարէնը չարութիւն
հատուցանէք , կամ նախատանօք փոխարէն նա-
խատինք . այլ ընդհակառակն օրհնեցէք , գիտնա-
լով որ ասոր համար կանչուեցաք , Հոր օրհնու-
10 թիւն ժառանգէք : Ո Ասոր պէս ան որ կ'ուզէ
կեանքը սիրել՝ ու բարի օրեր տեսնել , Ի իր լեզուն
թող դադրեցընէ չարութենէն , ու իր շրթունքնե-
11 րը նենգութիւն խօսելէն . Ղ Ձարութենէ ետ
քաշուի՝ ու բարութիւն ընէ . Ճ խաղաղութիւն
12 փնտռէ , և անոր ետևէն երթայ : Վասն որ Տէ-
րոջը աչքերը արդարներուն վրայ է , Ոու իր ա-
կանջները անոնց աղօթքին . բայց Տէրոջը երեսը
13 չարագործներուն վրայ է : ՅԵւ ո՞վ ձեզի չարիք
մը պիտի հասցընէ՝ թէ որ դուք բարիին հետե-
14 ւող ըլլաք : Ն Բայց թէ որ արդարութեան համար
չարչարուիք ալ՝ երանելի էք . և Հանոնց ահէն մի՛
15 վախնաք՝ ու մի շիոթիք . Շ սրպա Տէր Աստուածը
սրտերնուդ մէջ սուրբ պահեցէք . և միշտ Պ պատ-
րաստ եղիք հեզութեամբ ու երկիւղածութեամբ
պատասխան տալու ամենուն , որ ձեր ունեցած
16 յոյսին պատճառը ձեզի կը հարցընէ . Մ Բարի
խղճմտանք ունենալով , Ռ որ ինչ բանով որ ձեզ
կը բամբասեն իրրև չարագործներ , ամօթով ետևան

Հռով . ժբ . 10 ; Եբր . ժգ . 1 ; ԳԼ . բ . 17 :
Կող . գ . 12 ; Եփես . գ . 32 :
Առակ . ժէ . 13 ; ի . 22 ; Մատ . ե . 39 ; Հռով . ժբ . 14 , 17 ; ա Կոր . գ . 12 ; ա Թես . և . 15 :
Մատ . իե . 34 :
Սաղ . լդ . 12 , եշ :
Ցակ . ա . 26 ; ԳԼ . բ . 1 , 22 ; Ցայտ . ժգ . 5 :
Սաղ . լէ . 27 ; Ես . ա . 16 , 17 ; գ Ցօհ . 11 :
Հռով . ժբ . 18 ; ժգ . 19 ; Եբր . ժբ . 14 :
Ցօհ . թ . 31 ; Ցակ . և . 16 :
Առակ . ժգ . 7 ; Հռով . բ . 28 :
Մատ . ե . 10 , 11 , 12 ; ԳԼ . բ . 19 ; գ . 14 ; Ցակ . ա . 12 :
Ես . բ . 12 , 13 ; Երեմ . ա . 8 ; Ցօհ . ժգ . 1 , 27 :
Սաղ . ճժթ . 46 ; Գոր . գ . 8 ; Կող . գ . 6 ; բՏիմ . բ . 25 :
Եբր . ժգ . 18 :
Տիտ . բ . 8 ; ԳԼ . բ . 12 :

անունք՝ որ Աբրահամով եղած ձեր բարի վարմունքը
17 կը պահպանակին : Ինչու որ աւելի աղէկ է բարե-
գործութիւն ընելով չարչարուիլ՝ թէ որ Աստու-
ծոյ կամքը այն ըլլայ , քան թէ չարագործութիւն
18 ընելով : Վասն զի Քրիստոս ալ մեղքի համար
մէկ անգամ չարչարուեցաւ , Արդարը անարդար-
ներուն վրայ , որ մեզ Աստուծոյ մօտեցընէ . ՝ որ
թէպէտ մեռաւ ՝ մարմինով , Հոգիով կենդանացաւ
19 հոգիով . Որով ՝ բանտի մէջ եղած ՛ հոգիներուն
20 ալ գնաց՝ ու քարոզեց . Որոնք առանն մը ապաշամբ
էին , ՝ երբոր Աստուծոյ երկայնմտութիւնը կը
համբերէր անոնց ՛Նոյի օրերը՝ ՝ երբոր տապանը կը
շինուէր . ֈ որուն մէջը քիչ անձինք՝ այսինքն ութը
21 հոգի ջուրէն ապրեցան . ֈ Որ մեզ ալ ան օրինա-
կին պէս մկրտութիւնը հիմա կ՛ապրեցընէ , (՝ չէ թէ
մարմինին աղտը մէկդի ձգելը , հապա բարի խըղճ-
մտանքին վկայութիւնը առ Աստուած ,) ֊ Յիսուս
22 Քրիստոսի յարութիւնովը . Որ անիկայ երկինք
գացած՝ ՝ Աստուծոյ աջ կողմն է՝ Բ հրեշտակները
ու իշխանութիւնները և զօրութիւնները իրեն
ետազանդելով :

ԳԼ . Գ

1 Կը յորդորէ քրիստոնեաները մեղքէ հրաժարելու , յիշեց-
նելով Քրիստոսի օրինակը , և աշխարհի վերջը՝ որ մօտենա-
լու վրայ է , 12 և կը մխիթարէ զանոնք հալածանքի վրայով :

1 Ասանկ ՝ Քրիստոս որ մեզի համար չարչարուեցաւ
մարմինով , դուք ալ նոյն միտքով զինուորե-

Լ Հոով . և . 6 : Եբր . Թ . 26 ,
28 : ԳԼ . բ . 21 : դ . 1 :
՝ բ Կոր . ժգ . 4 :
՝ Կող . ա . 21 , 22 :
Ձ Հոով . ա . 4 : բ . 11 :
՝ Ես . ժբ . 7 : խԺ . 9 : կա . 1 :
բ ԳԼ . ա . 12 : դ . 6 :
՝ Ծն . դ . 3 , 5 , 13 :
՝ Եբր . ժա . 7 :
ֈ Ծն . է . 7 : բ . 18 : բ Պետ .
բ . 5 :
֊ Եփես . և . 26 :
՝ Տիտ . գ . 5 :
֍ ԳԼ . ա . 3 :
՝ Սաղ . ՃԺ . 1 : Հոով . բ .
34 : Եփես . ա . 20 : Կող . գ .
1 : Եբր . ա . 3 :
Բ Հոով . բ . 38 : ա Կոր . ժե .
24 : Եփես . ա . 21 :
՝ ԳԼ . գ . 18 :

ցէք · Բ վասն զի ան որ մարմինով չարչարուե-
2 ցաւ , մեղքէն դադարած է · Գ Որ ալ չէ թէ մար-
դոց ցանկութիւններուն պէս՝ Դ հապա Աստուծոյ
կամքին պէս Ե ապրի՝ մարմինի մէջ մնացած ատենը :
3 Ը Վնջու որ հերիք է մեզի կենաց անցեալ ժամանա-
կը , որուն մէջ Թ հեթանոսներուն կամքը կատարե-
ցինք , ու գինովութիւններով՝ ցանկութիւններով՝
գինեմոլութիւններով՝ անառակութիւններով՝ ար-
բեցութիւններով ու անօրէն կռապաշտութիւնե-
4 րով վարուելցանք : Ու աս բանիս կը զարմանան՝
որ դուք նոյն չափազանց անառակութեան մէջ
անոնց հետ չէք վազեր , Ժ ու հայհոյութիւն կ՚ընեն ·
5 Իրենք պատասխան պիտի տան անոր՝ Ի որ պատրաստ
6 է դատելու կենդանիներըը ու մեռելներըը : Ի Վասն-
զի ասոր համար մեռելներուն ալ աւետարանը քա-
րոզուեցաւ , որ դատուին մարդոց կողմանէ մարմի-
նով , ու կենդանի ըլլան Աստուծոյ կողմանէ հո-
գիով :
7 Ի Սակայն ամէն բաներն վախճանը մօտեցեր է ·
Լ ուստի զգաստ եղէք՝ ու աղօթքի մէջ արթնուն կե-
8 ցէք : Խ Ու ամէն բաներէն առաջ իրարու հետ սըր-
տանց սէր ունեցէք · Ծ Ընջու որ սէրը մեղաց բազ-
9 մութիւնը կը ծածկէ : Կ Իրարու հիւրասիրութիւն

Բ Հռով · գ · 2 , 7 : Գաղ · ե · 24 : Կող · գ · 3 , 5 :
Գ Հռով · ժգ · 7 : ԳԼ · բ · 1 :
Դ Ցօհ · ա · 13 : Հռով · գ · 11 : բ Կոր · ե · 15 : Ցակ · ա · 18 :
Ե ԳԼ · ա · 14 :
Զ Եզեկ · խգ · 6 : խե · 9 : Գոր · ժէ · 30 :
Է Եփես · բ · 2 : գ · 17 : ա Թես · գ · 5 : Տիտ · գ · 3 : ԳԼ · ա · 14 :
Ը Գոր · ժգ · 45 : ժբ · 6 : ԳԼ · գ · 16 :
Թ Գոր · ժ · 42 : ժէ · 31 : Հռով · ժգ · 10 , 12 : ա Կոր · ժե · 51 , 52 : բ Տիմ · գ · 1 : Ցակ · ե · 9 :
Ժ ԳԼ · գ · 19 :
Ի Մատ · իգ · 13 , 14 : Հռով · ժգ · 12 : Փիլ · գ · 5 : Երր · ժ · 25 : Ցակ · ե · 8 : բ Պետ · գ · 9 , 11 : ա Ցօհ · բ · 18 :
Լ Մատ · իգ · 41 : Ղու · իա · 34 : Կող · գ · 2 : ԳԼ · ա · 13 : ե · 8 :
Խ Երր · ժգ · 1 : Կող · գ · 14 :
Ծ Ընակ · ժ · 12 : ա Կոր · ժգ · 7 : Ցակ · ե · 20 :
Կ Հռով · ժբ · 13 : Երր · ժգ · 2 :

10 ցուցուցէք հառանց տրտունջ ընելու : Յ Ամէն
մէկը ի՛նչ տեսակ շնորհք որ առաւ , անիկայ իրա-
րու մատակարարելո՛ւք ըՅաստուծոյ զանազան շնորհք-
11 ներուն ¶ բարի մնամեծներուն պէս : ՛ Թէ որ մէկը
խօսի , Յաստուծոյ պատգամներուն պէս թող խօսի ,
՛ թէ որ մէկը մատակարարութիւն ընէ , որպէս
թէ Յաստուծոյ շնորհաց զօրութենէն թող ընէ , ¶ որ
ամէն բանի մէջ Յաստուած փառաւորուի Հիսուս
Քրիստոսի ձեռքովը . ըորուն փառք և զօրութիւն
յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :
12 Սի՛րելինե՛ր՝ օտար բան մի՛ սեպէ՛ք ան նե՛ղու-
նը՝ որ ձեզ փորձելու համար կ՛ըլլայ ,
որպէս թէ օտար բան մը ձեզի հանդիպած է .
13 ը ՛ապա ուրախ եղի՛ք՝ ըքանի որ Քրիստոսի չար-
չարանքներուն հաղորդ եղած էք , ը որ անոր փառ-
քին յայտնուելու առեն ալ յինծուխեամբ ուրա-
14 խանա՛ք : ¶ Թէ որ Քրիստոսի անուանը համար
նախատուի՛ք , երանելի էք . ինչու որ փառաց * և
զօրութեան '' և Յաստուծոյ ՛ոգին ձեր վրայ հանգ-
չած է . * յիրաւի անոնց կողմանէ կը հայհոյուի
անիկայ , բայց ձեր կողմանէ կը փառաւորուի '' :
15 " Ձըլլայ որ ձեզմէ մէկը չարչարուի իբրև մարդաս-
պան , կամ գող , կամ չարագործ , Կամ իբրև
16 ուրիշին բանին խառնուող . Նայց թէ որ ըՔրիս-

ՀԲ Կոր . Թ . 7 : Փիլ . բ . 14 : Փիլիմ . 14 :
Յ Հռով . ժբ . 6 : ա Կոր . գ . 7 :
Ղ ա Կոր . ժբ . 4 : Եփես . գ . 11 :
Ճ Մատ . իգ . 45 : իե . 14 , 21 : Ղու . ժբ . 42 : ա Կոր . գ . 1 , 2 : Տիտ . ա . 7 :
՛ Երեմ . իգ . 22 :
՝ Հռով . ժբ . 6 , 7 , 8 : ա Կոր . գ . 10 :
Ն Եփես . ե . 20 : ԳԼ . բ . 5 :
Շ ա Տիմ . գ . 16 : ԳԼ . ե . 11 : Ցայտ . ա . 6 :
՞ ա Կոր . գ . 13 : ԳԼ . ա . 7 :
Ո Գոր . ե . 41 : Ցակ . ա . 2 :
Պ Հռով . բ . 17 : բ Կոր . ա . 7 : գ . 10 : Փիլ . գ . 10 : Կող . ա . 24 : բ Տիմ . բ . 12 : ԳԼ . ե . 1 , 10 : Ցայտ . ա . 9 :
Ջ ԳԼ . ա . 5 , 6 :
՚ Մատ . ե . 11 : բ Կոր . ժբ . 10 : Ցակ . ա . 12 : ԳԼ . բ . 19 , 20 : գ . 14 :
* Ոմանք չունին :
՜ ԳԼ . բ . 20 :
Վ ա Թես . գ . 11 : ա Տիմ . ե . 13 :

բո՞է իբրև քրիստոնեայ՝ Թոզ չամչնայ , ա Հապա
17 *աս մասին Թոզ Աստուծոյ փառք տայ : բ Գանգի*
ժամանակ է որ դատաստանը Աստուծոյ տունէն
սկսի . ց և Թէ որ առաջ մեզմէ կը սկսի , ՝ Հապա
անոնց վերջը ի՞նչ պիտի ըլլայ՝ որոնք Աստուծոյ
18 *աւետարանին չեն հնազանդիր : դ Եւ Թէ որ ար-*
դարը դժուարաւ կը փրկուի , հապա ամբարիշտը
19 *ու մեղաւորը ո՛ւր պիտի դառնուի : Ասոր անոնք*
որ Աստուծոյ կամացը համեմատ կը չարչարուին ,
բարիք գործելով ե իրենց հոգիները Թոզ անոր
յանձնեն , իբրև հաւատարիմ Ստեղծողին :

Գ Լ · Ե

1 *Կը յորդորէ երէցները որ իրենց հօտերը արածեն , 5 երի-*
տասարդները՝ որ հնազանդ ըլլան · և ամենուն կը պատուիրէ
որ պարկեշտ՝ արթուն և հաւատքի մէջ հաստատուն ըլլան ,
9 և այսպէս դէմ դնեն իրենց հակառակորդը եղող Սատա-
նային :

1 Ձեր մէջը եղող երէցներուն կ'ապաչեմ՝ ես ալ ա-
նոնց պէս երէց ըլլալով , ՝ ու Քրիստոսի չար-
չարանացը վկայ , բ և յայտնուելու հանդիսքին եղող
2 փառքին մասնակից . գ Աստուծոյ հօտը որ ձեր
մէջն է՝ արածեցէ՛ք , վերակացու ըլլալով դ ո՛չ Թէ
ակամայ՝ հապա կամաւ . ե ո՛չ Թէ անարդ շահա-
3 խնդրութիւնեամբ , հապա յօժարութիւնեամբ . զ Ո՛չ Թէ
վիճակներուն վրայ է տիրելով , ը հապա հօտին օրի-
4 նակ ըլլալով . թ Եւ Հովուապետին երեւցած ատե-

ա Գոր · ե · 41 :
բ Ես · ժ : 12 : Երեմ. խե · 29 : խթ · 12 : Եզեկ · թ · 6 : Մաղ · գ · 5 :
ց Ղու · իգ · 31 :
՝ Ղու · ժ · 12 , 14 :
դ Ընակ · ժա · 31 : Ղու · իգ · 31 :
ե Սաղ · լա · 5 : Ղու · իգ · 46 : բ Տիմ. ա · 12 :
զ Ղու · իդ · 48 : Գոր · ա · 8 , 22 : ե · 32 : ժ · 39 :
ը Հռով · ը · 17 , 18 : Ցայտ · ա · 9 :
թ Ցօհ · իա · 15 , 16 , 17 : Գոր · ի · 28 :
ժ ա Կոր · թ · 17 :
ի ա Տիմ. գ · 3 , 8 : Տիտ . ա · 7 :
լ Սաղ · լգ · 12 : Հգ · 2 :
խ Եզեկ · լդ · 4 : Մատ . ի · 25 , 26 : բ Կոր · ա · 23 :
ծ Փիլ · գ · 17 : բ Թես . գ · 9 : ա Տիմ. դ · 12 : Տիտ . բ · 7 :
կ Երբ · ժգ · 20 :

նը ժ վառաց անթառամ է պսակը պիտի ընդունիք։
5 Նմանապէս դուք ի բիտասարդներ՝ հնազանդ եղիք
ծերերուն. և համակիր իրարու հնազանդ ըլլալով՝ խոնարհութիւն հագէք. ի ինչու որ Աստուած ամբարտաւաններուն հակառակ կը կենայ,
6 բայց ի խոնարհներուն շնորհք կու տայ։ Նրնեմն
Աստուծոյ հզօր ձեռքին տակը խոնարհեցէք, որ
7 ձեզ ժամանակին բարձրացընէ։ Հ Ձեր ամէն հոգը
անոր ձգեցէք, վասն զի անիկայ ձեզի համար կը հոգայ։
8 Ն Զգաստ կեցէք, հսկեցէք, զինչու որ ձեր
հակառակորդը Սատանան մռնչող առիւծի պէս կը
9 պտըտի, ու կը փնտռէ թէ ո՛վ կլլէ. Հ որուն
դէմ կեցէք հաստատով հաստատուած, ծ գիտնալով որ ձեր եղբայրներն ալ աշխարհի մէջ նոյն չարչարանքները կը քաշեն։
10 Ա Ու բոլոր շնորհաց Աստուածը՝ ժ որ մեզ իր յաւիտենական փառքին կանչեց Քրիստոս Յիսուսի
ձեռքով՝ ը քիչ մը առեն նեղութիւն կրելնէդ ետքը, ինքը ձեզ կատարեալ ընէ, լ հաստատէ, զո-
11 բայընէ ա՛ն։ մ Հիմնէ։ ն Իրեն փառք և զօրութիւն՝
յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։
12 ո Սիղուանոս հաւատարիմ եղբօրը ձեռքով՝

ժ ԳԼ. ա. 4։
ի ա Կոր. թ. 25։ բ Տիմ. գ. 8։ Ցակ. ա. 12։
լ Հռով. ժբ. 10։ Եփս. և. 21։ Փիլ. բ. 3։
խ Ցակ. գ. 6։
ծ Ես. ծէ. 15։ կղ. 2։
կ Ցակ. գ. 10։
հ Ա՛պ. լէ. 5։ ծէ. 22։ Ա՛ստ. գ. 25։ Ղու. ժբ. 11, 22։ Փիլ. գ. 6։ Եբր. ժգ. 5։
յ Ղու. խա. 34, 36։ ա Թես. և. 6։ ԳԼ. գ. 7։
ղ Ցոր. ա. 7։ բ. 2։ Ղու. իբ. 31։ Ցայտ. ժբ. 12։
ճ Եփս. գ. 11, 13։ Ցակ. գ. 7։
մ Գոր. ժգ. 21։ ա Թես. գ. 3։ բ Տիմ. գ. 12։ ԳԼ. բ. 21։
յ ա Կոր. ա. 9։ ա Տիմ. գ. 12։
ն բ Կոր. գ. 17։ ԳԼ. ա. 6։
շ Ցուզ. 24։
ո բ Թես. բ. 16։ գ. 3։
չ ԳԼ. գ. 11։ Ցայտ. ա. 6։
պ բ Կոր. ա. 19։

(ինչպէս ես կը կարծեմ,) Հաճութիւն մը ձեզի
պրեցի, յորդորելով՝ ու վկայելով, թէ սա է
Աստուծոյ ճշմարիտ շնորհքը, որուն մէջը հաստատ
13 կեցեր էք։ Արդ կ'ընէ ձեզի Բաբիլոնի մէջ եղած
Եկեղեցին՝ որ ձեզի հետ ընտրուած է, ու Մարկոս
14 Որդիս ալ։ Համբուրեցէք իրարու սիրոյ համ-
բոյրով, Խաղաղութիւն ձեր ամենուն հետ՝ որ
Քրիստոս Յիսուսի մէջ էք. ամէն։

Հ Եբր. ժգ. 22։
Բ Գոր. ի. 24։ ա Կոր. ժե. 1։ բ Պետ. ա. 12։
Գ Գոր. ժբ. 12, 25։
Դ Հռով. ժգ. 16։ ա Կոր. ժգ. 20։ բ Կոր. ժգ. 12։ ա Թես. ե. 26։
Ե Եփես. գ. 23։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՊԵՏՐՈՍԻ ԸՈՒԸՐՑԱԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Առաքեալը հաստատելով քրիստոնեաները Աստուծոյ շնոր-
հացը մէջ աճելու յուսով, 5 կը յորդորէ զանոնք որ հա-
ւատքով ու բարի գործքով իրենց կոչումը հաստատ պահեն,
12 որն որ ինքը հոգ կը տանի անոնց միտքը ձգելու, գիտնա-
լով որ իր մահը մօտ է։ 16 Կը խրատէ որ հաստատ ըլլան
Քրիստոսի հաւատքին մէջ, յայտնելով թէ անիկայ է Ա-
ստուծոյ ճշմարիտ Որդին, որովհետեւ առաքեալները անոր
վերափոխումէն ականատես եղան. և Հայրը ու մարգա-
րէներն ալ անոր համար վկայեցին։

1 Ճ մեռան պետրոս՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառայ և
առաքեալ, յեղք՝ որ մեր հետը նոյն պա-
տուական հաւատքին հասաք մեր Աստուծոյն ու
Փրկչին Յիսուս Քրիստոսին արդարութիւնովը.

Բ Հռով. ա. 12։ բ Կոր. պ. 13։ Եփես. դ. 5։ Տիտ. ա. 4։

2 [ա] Շնորհք և խաղաղութիւն ձեր վրայ աւելցսայ՝
Աստուծոյ ու մեր Տէրոջը Յիսուսին գիտութիւ-
նովը ։
3 Ինչպէս որ իր աստուածային զօրութիւնը կե-
նաց և աստուածպաշտութեան վերաբերեալ ամէն
բաները մեզի տուաւ՝ անոր գիտութիւնովը՝ [բ] որ
մեզ փառքով ու առաքինութիւնով հրաւիրեց ։
4 [գ] Որոնցմով ամենամեծ ու պատուական խոստումնը-
ներ արուած են մեզի , որպէս զի անոնցմով աս-
տուածային բնութեանը հաղորդ ըլլաք՝ [դ] աշխարհի
մէջ ցանկութենէ յառաջ եկած ապականութենէն
5 փախչելով ։ [ե] Ու ասոր համար բոլոր ջան-
քերնիդ դրած՝ ձեր հաւատքին վրայ առաքինու-
թիւն աւելցուցէք , ու առաքինութեանը վրայ՝
6 գիտութիւն , [զ] ու գիտութեանը վրայ՝ ժուժկալու-
թիւն , ու ժուժկալութեանը վրայ՝ համբերու-
թիւն , և համբերութեանը վրայ՝ աստուածպաշ-
7 տութիւն , [է] ու աստուածպաշտութեանը վրայ՝ եղ-
բայրասիրութիւն , [ը] ու եղբայրասիրութեանը վրայ՝
8 սէր ։ [թ] Վասն զի քանի որ ասոնք բաները ձեր վրայ կը
գտնուին ու կ'աճին , [ժ] պարապ ու անպտուղ չեն
ըներ զձեզ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը ճանչնալուն
9 մէջ ։ [ի] Հապա որուն քով որ ասոնք բաները չկայ , [ժա]
նիկայ կոյր է ու կարճատես , [ժբ] որ մոռցեր է իր ա-
10 ջին մեղքերուն մաքրուիլը ։ [ժգ] Ասոր համար՝ եղբայրնե՛ր
աւելի ջանք ըրէք՝ [ժդ] որ ձեր կոչումը ու ընտրութիւնը
հաստատէք . [ժե] ինչու որ ասոնք ընելով՝ [ժզ] բնաւ պիտի

[ա] Դան . գ . 1 ։ գ . 25 ։ ա Պետ . ա . 2 ։ Յուդ . 2 ։
[բ] Ես . ԺԱ . 3 ։
[գ] ա Թես . բ . 12 ։ գ . 7 ։ բ Թես . բ . 13 ։ բ Տիմ . ա . 9 ։ ա Պետ . բ . 9 ։ գ . 9 ։
[դ] բ Կոր . ե . 1 ։
[ե] բ Կոր . գ . 18 ։ Եփես . գ . 24 ։ Եբր . ԺԲ . 10 ։ ա Ցոհ . գ . 2 ։
[զ] ԳԼ . բ . 18 , 20 ։
[է] ԳԼ . գ . 18 ։
[ը] Գաղ . դ . 10 ։ ա Թես . գ . 12 ։ ե . 15 ։ ա Ցոհ . դ . 21 ։
[թ] Ցոհ . ԺԱ . 2 ։ Տիտ . գ . 14 ։
[ժ] ա Ցոհ . բ . 9 , 11 ։
[ի] Եփես . ե . 26 ։ Եբր . թ . 14 ։ ա Ցոհ . ա . 7 ։
[ժա] ա Ցոհ . գ . 19 ։
[ժբ] ԳԼ . գ . 17 ։

11 *չվերսկիք · Ռանդի այսպէս ձեզի առատօրէն պիտի*
շնորհուի մեր Տէր ու Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի
յաւիտենական թագաւորութիւնը մտնելը :
12 *Ասոր համար միշտ ասոնք քեզի յիշեցնել*
պիտի չվրտամ · Թէև դիտէք՝ և հաստատուած էք ներկայ ճշմար-
13 *տութեան վրայ : Ու իրաւունք կը սեպեմ ,*
*Ե թէ քանի որ ասոնց *մարմինիս մէջն եմ՝ Ըզմտքերնիդ*
14 *ձգելով ձեզ արթնցընեմ : Ը Ռանդի գիտեմ որ*
ես շուտով ասոնց իմ մարմինս պիտի մերկանամ ,
Ը ինչպէս որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը յայտ-
15 *նեց ինծի : Ասոր պիտի ջանամ որ իմ աշխարհէ*
ելլելէս ետքն ալ միշտ կարող ըլլաք ասոնք զքեզի
16 *յիշելու : Ց Ինչու որ չէ թէ մենք վարպետու-*
թեամբ շինուած առասպելներու եւէ երթալով՝
մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի զօրութիւնը ու գա-
լուստը ձեզի յուցուցինք , Ժ հապա անոր մեծափա-
17 *ռութեանը ականատես ըլլալով : Վասն զի ինքը*
Ի Հօր Աստուծմէ փառք ու պատիւ առաւ , ան
մեծվայելչութեան փառքէն անանուն ձայն մը գալով
թէ , Ի Ասիկա է իմ սիրելի Որդիս , որուն հաւնիմ
18 *եմ : Ու ասոնք երկինքէն եկած ձայնը մենք լսեցինք ,*
19 *Ժ որ անոր հետն էինք սուրբ լեռանը վրայ : Ու*
մարգարէական խօսքն ալ ունինք՝ որ աւելի հաս-
տատուն է · ու աղէկ կ՚ընէք՝ թէ որ անոր մտադ-

{ Հռով · ժե · 14 , 15 · Փիլ · գ · 1 · Գլ · գ · 1 · ա Ցօհ · բ · 21 · Ցուդ · 5 ·
ը ա Պետ · ե · 12 · Գլ · գ · 17 ·
Ե բ Կոր · ե · 1 , 4 ·
* Ցառն · վրանիս
Ի Գլ · գ · 1 ·
Ժ Տես բ Օր · գ · 21 , 22 · Լա · 14 · բ Տիմ · գ · 6 ·
Ց Ցօհ · իա · 18 , 19 ·
Ի ա Կոր · ա · 17 · բ · 1 , 4 · բ Կոր · բ · 17 · գ · 2 ·
Ն Մատ · ժէ · 1 , 2 · Մարկ · թ · 2 · Ցօհ · ա · 14 · ա Ցօհ · ա · 1 · գ · 14 ·
Ո Մատ · գ · 17 · ժէ · 5 · Մարկ · ա · 11 · թ · 6 · Ղուկ · գ · 22 · թ · 35 ·
Ժ Տես Եղ · գ · 5 · Ցես · ե · 15 · Մատ · ժէ · 6 ·

թուխիւն ընէք , նորպէս թէ մուխ տեղը լոյս տուող ճրագի մը , մինչև որ ցորեկը լուսնայ ի ու
20 արուսեակը սրտերնուդ մէջը ծագի : Հայց առաջ սա գիտնաք , Նոր գրոց ամէն մարգարէութիւն իր
21 յատուկ մեկնութիւնը չունի : ¶ Վասնզու որ մարգարէութիւն մը երբէք մարդոց կամքին պէս չըտրուեցաւ . ¶ Հապա Աստուծոյ սուրբ մարդիկը Սուրբ Հոգիէն շարժուած՝ խօսեցան :

ԳԼ . Ը

1 Կը ծանուցանէ թէ սուտ վարդապետներ պիտի ելլեն , և կը նախատանէ՝ թէ՛ անոնց ու թէ անոնց հետեւողներուն անպարկեշտ վարմունքը ու պատիժը . 7 ուսկից ազատ պիտի ծնան բարեպաշտները , իւրաքանչիւրը որ Հոգւոյն Սուրբէն ազատեցաւ : 10 Սա անառակ և հպարտ խարեբաներուն վարմունքը աւելի մանրամասնաբար կը նկարագրէ , որպէս զի տեսնելով մարդիկ շատով կարենան ճանչնալ զանոնք , և անոնցմէ հեռու կենալ :

1 ¶ Հայց սուտ մարգարէներ ալ ի՛ ըլլային ժողովուրդին մէջ , ¶ ինչպէս որ ձեր մէջն ալ սուտ վարդապետներ պիտի ըլլան , որ դաղտուկ պիտի մոցընեն կորուսիչ հերձուածողութիւններ , ¶ ու զիրենք ծախու առնող Տէրը ¶ ուրանալով՝ ¶ իրենց
2 վրայ պիտի բերեն արագահաս կորուստը . ¶ Եւ շատերը անոնց անառակութիւնները հետևէն պիտի երթան , որոնց համար ճշմարտութեան ճամբան պի-
3 տի հայհոյուի . ¶ Եւ ագահութիւնով՝ խորամանը-

¶ Սաղ . ճժթ . 105 ¶ ՅօՀ . ա . 35 ¶
¶ Յայտ . բ . 28 ¶ իբ . 16 ¶ Տես բ Կոր . դ . 4 , 6 ¶
¶ Հռով . ժբ . 6 ¶
¶ բ Տիմ . գ . 16 ¶ ա Պետ . ա . 11 ¶
¶ բ Թագ . իգ . 2 ¶ Ղև . ա . 70 ¶ Գոր . ա . 16 ¶ գ . 18 ¶
¶ բ Օր . ժգ . 1 ¶
¶ Մատ . իդ . 11 ¶ Գոր . ի . 30 ¶ ա Կոր . ժա . 19 ¶ ա Տիմ . դ . 1 ¶ բ Տիմ . գ . 1 , 5 ¶ ա ՅօՀ . գ . 1 ¶ Յուդ . 18 ¶
¶ ա Կոր . զ . 20 ¶ Գաղ . գ . 13 ¶ Եփես . ա . 7 ¶ Երը . ժ . 29 ¶ ա Պետ . ա . 18 ¶ Յայտ . ի . 9 ¶
¶ Յուդ . 4 ¶
¶ Փիլ . գ . 19 ¶
¶ Հռով . ժգ . 18 ¶ բ Կոր . ժբ . 17 , 18 ¶ ա Տիմ . զ . 5 ¶ Տիտ . ա . 11 ¶

կութեամբ Ճարտուած խօսքերով Է ձեզ վաճառա-
շահութեան պիտի դործածեն . Ըորոնց դատա-
պարտութիւնը շատոնցմէ պատրաստ ըլլալով չու-
շանար , ու անոնց կորուստը չմրափեր :
4 Վ՚սան դի թէ որ Ըստուած Ե մեղք դործող
Ժ հրեշտակներուն չխնայեց , Է հապա խաւարի կա-
պերով տարտարոսը ձգած՝ դատաստանի պահել
5 տուաւ . Ու առջի աշխարհին ալ չխնայեց . Լմիայն
թէ ՚Նոյ ութերորդ անձը՝ Ը արդարութեան քարո-
զիչը պահեց , Թ երբոր ջրհեղեղը ամբարիշտներուն
6 աշխարհին վրայ բերաւ . Ի Ու Սոդոմի ու Գոմորի
քաղաքները մոխիր դարձնելով ու կործանելով
դատապարտեց , Հ եռքին ամբարշտութիւն ընելու
7 մարդոց օրինակ ընելով անոնք . Ղ Ու ազատեց ար-
դար ՚Լոտը՝ որ անօրէններուն անառակ վարմուն-
8 քին ձանձրացեր էր . (Ընչու որ ան արդարը անոնց
մէջը կենալով՝ ըաչքովը տեսնելով ու ականջովը
լսելով , օրէ օր իր արդար հոդին կը տանջէր անոնց
9 անօրէն վարմունքովը .) Ճ Տէրը դիտէ բարեպաշտ-
ները փորձութենէ ազատելը , և անիրաւները
տանջանքի համար դատաստանի օրուան պահելը :
10 Մ Ա՛նաւանդ անոնք որ պղծալից ցանկութեամբ
մարմինի ետևէ կ՚երթան , և տէրութիւնը կ՚ա-
նարգեն , Յ ինքնահաճ ու յանդուգն են , չեն
11 վախնար փառաւորներուն դէմ հայհոյելու . Ն Երբ-
որ հրեշտակները՝ որ անոնցմէ շատ մեծ են զո-
րութիւնով ու կարողութիւնով , Տէրոջը առջևը

Ե բ Կոր · բ · 17 ։ ԳԼ · ա · 16 ։
Զ բ Օր · լբ · 35 ։ Ցուդ · 4, 15 ։
Է Ցօհ · բ · 44 ։ ա Ցօհ · գ · 8 ։
Ը Ցար · գ · 18 ։ Ցուդ · 6 ։
Թ Ղե · բ · 31 ։ Ցայտ · ի · 2, 3 ։
Ժ Ծն · է · 1, 7, 23 ։ Եբր · ժա · 7 ։ ա Պետ · գ · 20 ։
ԺԱ ա Պետ · գ · 19 ։
ԺԲ ԳԼ · գ · 6 ։
ԺԳ Ծն · ԺԹ · 24 ։ բ Օր · ԽԹ · 23 ։ Ցուդ · 7 ։
ԺԴ Թուա · իշ · 10 ։
ԺԵ Ծն · ԺԹ · 16 ։
ԺԶ Սաղ · ՃԺԹ · 139, 158 ։ Եղկ · Թ · 4 ։
ԺԷ Սաղ · ԼԴ · 17, 19 ։ ա Կոր · ԺԳ · 13 ։
ԺԸ Ցուդ · 4, 7, 8, 10, 16 ։
ԺԹ Ցուդ · 8 ։
Ի Ցուդ · 9 ։

հայհոյութեամբ դատապարտութիւն չէն բերեր
12 անոնց վրայ : Ե Հայց ասոնք անբան անասուն-
ներու պէս՝ (որ բնականաբար որսի ու ապականու-
թեան համար է՛ղած է՛ն,) չգիտցած բաներնուն դէմ
կը հայհոյեն, և իրենց ապականութիւնովը պիտի
13 ապականին, " Ընդիրաւութեան վարձքը ընդունե-
լով. Զ որ ցորեկուան մէջ եղած զեղխութիւնը
զուարճութիւն կը սեպեն. պ արատ ու բիծ է՛ն,
իրենց խաբէութիւններովը զուարճանալով՝ Է ձեզի
14 հետ կերթուխումի նստած առնելին. Ը Նութեամբ
լեցուն աչքեր ունին, որ մեղքէ չէն դադարիր.
անհաստատ հոգիները կը խաբեն. Թ ագահու-
թեան սովրած սիրտեր ունին. անիծեալ զաւակ-
15 ներ է՛ն. Ը Իտակ ճամբան ձգելով մոլորեցան,
" Խէովրեան Նաղաամին ճամբուն հետևելով, որ
16 անիրաւութեան վարձքը սիրեց. Ե Հայց իր անօրէ-
նութեանը յանդիմանութիւնը առաւ. անխօս
էշը մարդկային ձայնով խօսելով՝ մարգարէին
17 յիմարութիւնը արգիլեց : Է Ասոնք ջուր չունեցող
աղբիւրներ են, ու փոթորիկէ քշուած մէգեր. ո-
րոնց համար թանձր խաւարը պահուած է յաւի-
18 տեան : " Հանդէպ ունայնութեան հպարտ խօսքեր
ընելով՝ գիճութիւններով՝ մարմնոյ ցանկութիւն-
ներով կը խաբեն անոնք՝ ը որ քիչ մը առաջ փախ-
չէր էին անոնցմէ՝ որ մոլորութեան մէջ կը պըր-
19 տին. ը Անոնց ազատութիւն կը խոստանան, — և
իրենք ապականութեան ծառաներ են. վասն զի
ինչ բանէ որ մէկը յաղթուի, անոր ծառայ ալ

Ե Երեմ. ԺԲ. 3 ; Ցուդ. 10 ։
Ը Փիլ. գ. 19 ։
Թ Տես Հոով. Ժգ. 13 ։
Պ Ցուդ. 12 ։
Է ա Կոր. Ժա. 20, 21 ։
Ը Ցուդ. 11 ։
Թ Թես. իբ. 5, 7, 21, 28, 28 ; Ցուդ. 11 ։
Ի Ցուդ. 12, 13 ։
Ր Ցուդ. 16 ։
Ս Գործ. Բ. 40 ; Գաղ. ա. 4 ; Հիմ 20 ։
Տ Գաղ. ե. 13 ; ա Պետ. Բ. 16 ։
Ր Ցօհ. Ը. 34 ; Հռով. ջ. 16 ։

20 կ'ըլլայ : † Ինչու որ եթէ * Տէր ու Փրկիչ Յի-
սուս Քրիստոսի գիտութիւնովը աշխարհիս պղծու-
թիւններէն ° հրաժարելէն ետև՝ դարձեալ ան բա-
ներէն բռնուած յաղթուին , անոնց վերջը առջինէն
21 գէշ կ'ըլլայ : ‡ Ինչու որ աղէկ էր անոնց՝ որ չգի-
արդարութեան ճամբան ճանչցած չըլլային , քան
թէ ճանչնալով ետ դառնային ան սուրբ պատուի-
22 րանքէն՝ որ իրենց յանձնուեցաւ : Սակայն անոնց
հանդիպեցաւ ան ճշմարիտ առակին բանը , թէ՝
– Շունը նորէն իր փսխածին կը դառնայ , ու
լուացուած խոզը ցեխի մէջ թաւալտրկելու :

ԳԼ · Գ

1 Կը հասկացնէ Քրիստոսի դատաստանի գալուն ճշմարտու-
թիւնը · 10 կը նկարագրէ թէ ինչ կերպով աշխարհս պիտի
վերջանայ · 11 կը յորդորէ քրիստոնեաները որ սա բանիս
պատրաստվի՝ անարատ վարք ունենան , 15 ու համոզուին թէ
Տէրոջը երկայնմտութիւնը իրենց փրկութեանը համար է ,
ինչպէս որ Պօղոս գրեր էր անոնց՝ իր թուղթերուն մէջ :

1 Սիրելիներ՝ ասիկա երկրորդ թուղթը հիմա ձեզի կը
գրեմ . – որոնցմով ձեր անկեղծ միտքը կ'արթ-
2 նցընեմ յիշելու . Որ սուրբ մարգարէներէն ա-
ռաջուց ըսուցուած խօսքերը , և Քրիստոսէն Տէ-
րոջը ու Փրկչին առաքեալներուն պատուէրները
3 միտքերնիդ բերէք : † Նայց առաջ ասիկա գիտնաք ,
որ վերջին օրերը արհամարհողներ և ծաղր ընողներ
պիտի գան , * որոնք իրենց ցանկութիւններուն
4 համեմատ պիտի քալեն . Ու պիտի ըսեն . Ի՞նչ
է անոր գալուն խոստմունքը . վասն զի քանի որ
հայրերը քնացան , ամէն բան անանկ կայ կը մնայ

† ԳԼ · ա · 4 ; Հմր 18 ;
* ԳԼ · ա · 2 ;
° Մատ · ժբ · 45 ; Ղու · ժա 26 ; Երբ · ղ · 4 , ԺԱ ; ժ · 26 , 27 ;
‡ Ղու · ժբ · 47 , 48 ; Ցօհ · Թ · 41 ; ժե · 22 ;
– Առակ · իզ · 11 ;
– ԳԼ · ա · 13 ;
Բ Ցուզ · 17 ;
† ա Տիմ · գ · 1 ; բ Տիմ · գ · 1 ; Ցուզ · 18 ;
* ԳԼ · բ · 10 ;
Ի Եա · ե · 19 ; Երեմ · ժէ · 15 ; Եզեկ · ժբ · 22 , 27 ; Մատ · իզ · 48 ; Ղու · ժբ · 45 ;

5 արարածոց սկիզբէն հետէ : Քանզի անոնք (որ
իրենց ուզածը աս է՝) ան բանը մոռցեր են , թէ
երկինքը առաջուց եղաւ , ու երկիրը ջուրերէն ու ե-
ջուրերով հաստատ կեցեր է ։ Աստուծոյ խօսքովը .
6 ։ Ասոնի հետ աշխարհը ջրհեղեղով ապականած
7 կորսուեցաւ . ։ Նոյ հիմակուան երկինքը ու երկիրը
նոյն խօսքով պահպանուած են , ։ մինչև դատաս-
տանին՝ ու ամբարիշտ մարդոց կորուստն օրը
8 կրակի համար պահուած : Նոյ աս մէկ բանը ձեզմէ
ծածուկ չմնայ՝ սիրելիներ , որ Տէրոջը քովը մէկ
օրը հազար տարուան պէս է , ։ ու հազար տարին
9 մէկ օրուան պէս : ։ Տէրը չուշացըներ էր խոստ-
մունքը , ինչպէս որ ոմանք ուշացուցած կը սեպեն ,
։ հապա մեզի երկայնամիտ կ՚ըլլայ . ։ ինչու որ
չուզեր որ մէկը կորսուի , ։ հապա որ ամէնքը ա-
10 պաշխարանքի գան : ։ Սակայն Տէրոջը օրը գողի
պէս պիտի գայ , ։ որ ան ատենը երկինքը սաստիկ
շառաչիւնով պիտի անցնի , ու տարերքները բոլո-
ված պիտի լուծուին , երկիրս ալ՝ ու ինչ գործքեր
11 որ անոր մէջը կը գտնուին , պիտի այրուին : Ա-
տի աս ամէն բաները որ պիտի լուծուին , ձեզի
ինչպէս մարդիկ ըլլալ կը վայլէ Հսուրբ վարմունք-
քով ու բարեպաշտութեամբ ,
12 ու սպասելով
սպասելով Աստուծոյ օրուանը գալուն ,
որուն մէջ երկինքը կրակով այրուած պիտի լու-

ղ Սաղ . իդ . 2 ։ ճկգ . 6 ։ Կող . ա . 17 ։
ե Ծն . ա . 6 , 9 ։ Սաղ . լգ . 6 ։ Եբր . ժա . 3 ։
ը Ծն . է . 11 , 21 , 22 , 23 ։ Գկ . բ . 5 ։
ը Հմր 10 ։
ժ Մատ . իե . 41 ։ բ Թես . ա . 8 ։
ի Սաղ . գ . 4 ։
լ Ամր . բ . 3 ։ Եբր . ժ . 37 ։
խ Ես . լ . 18 ։ ա Պետ . գ . 20 ։ Հմր 15 ։
ծ Եզեկ . ժբ . 23 , 32 ։ լգ . 11 ։
կ Հռով . բ . 4 ։ ա Տիմ . բ . 4 ։
հ Մատ . իդ . 43 ։ Դնտ . ժբ . 39 ։ ա Թես . ե . 2 ։ Ցայտ . գ . 3 ։ ժգ . 15 ։
յ Սաղ . ճբ . 26 ։ Ես . ծա . 6 ։ Մատ . իդ . 35 ։ Մար . ժգ . 31 ։ Եբր . ա . 11 ։ Ցայտ . ի . 11 ։ իա . 1 ։
ղ ա Պետ . ա . 15 ։
ճ ա Կոր . ա . 7 ։ Տիտ . բ . 13 ։
ո Սաղ . ծ . 3 ։ Ես . լգ . 4 ։

ծուխ , ¹ ու տարերքները բռընկած պիտի հալին :
13 ² Սակայն իր խոստումնըքին համեմատ՝ նոր երկինքի
մը ու նոր երկրի մը կը սպասենք , որոնց մէջ ար-
դարութիւն կը բնակի :
14 Ուստի սիրելիներ՝ ասոնց սպասելով՝ ջանացէք ,
³ որ անն ձեզ անբիծ ու անարատ գտնէ խաղաղու-
15 թիւնով . ⁴ նաև մեր Տէրոջը երկայնմտութիւնը
փրկութիւն սեպեցէք . ինչպէս որ մեր սիրելի եղ-
բայրը Պօղոս ալ իրեն տրուած իմաստութիւնովը
16 գրեց ձեզի . ⁵ ինչպէս որ ամէն թուղթերուն մէջն
ալ ասս բաներուս վրայով կը խօսի . որոնց
մէջ քանի մը դժուարիմաց խօսքեր կը գտնուին ,
որ գաւնոնք տգէտները ու անհաստատները
ծուռ կողմն կը դարձընեն , ինծոր ուրիշ
գիրքերն ալ՝ իրենց անձին կորստեանը համար :
17 Ուրեմն դուք սիրելիներ՝ ⁶ առաջուց դիտնալով
զգոյշ եղէք , որ չըլլայ թէ անօրէններուն խաբէ-
ութենէն բռնուած՝ ձեր հաստատութենէն իյնաք .
18 ⁷ Հապա աճեցէք մեր Տէր ու Փրկիչ Յիսուս
Քրիստոսի շնորհքովը ու գիտութիւնովը . ⁸ անոր
փառք հիմա ալ , ու միշտ յաւիտենական օրն
ալ . ամէն :

¹ Միք . ա . 4 : Հմր 10 :
² Ես . կե . 17 : կգ . 22 : Յայտ . իա . 1 , 27 :
³ ա Կոր . ա . 8 : ժե . 58 : Փիլ . ա . 10 : ա Թես . գ . 13 : ե . 23 :
⁴ Հռով . բ . 4 : ա Պետ . գ . 20 : Հմր 9 :
⁵ Հռով . ը . 19 : ա Կոր . ժե . 24 : ա Թես . գ . 14 :
⁶ Մար . ժգ . 23 : Գլ . ա . 12 :
⁷ Եփես . գ . 14 : Գլ . ա . 10 , 11 : բ . 18 :
⁸ Եփես . գ . 15 : ա Պետ . բ . 2 :
⁸ բ Տիմ . գ . 18 : Յայտ . ա . 6 :

ԵՒԵՎԱՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՒԵՏԱԲԱՆՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը կը նկարագրէ Քրիստոսի անձը՝ որով մենք յաւիտենական կեանք ունինք՝ Աստուծոյ հետ հաղորդութիւն ունենալով. 5 կը յորդորէ որ ասոր հետ սուրբ վարք ալ ունենանք, որ վկայութիւն մը ըլլայ՝ թէ մեր հաւատքին դաւանութիւնը և հաղորդութիւնը ճշմարիտ է, և որ հաստատ ապահովութիւն մը ունենանք՝ թէ Քրիստոսի մահուամբը մեր մեղքերուն թողութիւն կայ։

1 Կ[ԻՆԱՑ Յ]ԱՆԻՆ վրայով՝ [ա] որ սկիզբէն էր, որուն համար լսեցինք, որն որ մեր աչքերովը տեսանք, [բ] որուն նայեցանք, [գ] ու մեր ձեռքերը շո-
2 շափեցին. (Ե[ւ] կեանքը [դ] յայտնուեցաւ, ու տեսանք, ու կը վկայենք, [ե] ու ձեզի կը պատմենք այն յաւիտենական կեանքը, [զ] որ Հօրը քովն
3 էր՝ ու մեզի յայտնուեցաւ.) [է] Ինչ որ տեսանք ու լսեցինք՝ ձեզի կը պատմենք, որ դուք ալ մեզի հետ հաղորդութիւն ունենաք. [ը] և մեր հաղորդութիւնը [թ] Հօրը հետ է՝ ու իր Որդւոյն Յիսուս Քրիստո-
4 սին հետ։ Ե[ւ] ասոնք բաները կը գրենք ձեզի, [ժ] որ ձեր ուրախութիւնը կատարեալ ըլլայ։

5 Ե[ւ] ասիկայ է այն պատգամը որ իրմէն լսեցինք՝ ու ձեզի կը պատմենք, [ի] թէ Աստուած լոյս է, ու

[ա] Յհ. ա. 1։ Գծ. բ. 18։
[բ] Յհ. ա. 14։ բ Պետ. ա. 16։ Գծ. դ. 14։
[գ] Ղկ. իդ. 39։ Յհ. ի. 27։
[դ] Յհ. ա. 4։ ժա. 25։ ժգ. 6։
[ե] Հռով. ժգ. 26։ ա Տիմ. գ. 16։ Գծ. դ. 5։
[զ] Յհ. իա. 24։ Գոր. բ. 32։
[է] Գծ. ե. 20։
[ը] Յհ. ա. 1, 2։
[թ] Գոր. գ. 20։
[ժ] Յհ. ժէ. 21։ ա Կոր. ա. 9։ Գծ. բ. 24։
[ի] Յհ. ժե. 11։ ժգ. 24։ բ Յհ. 12։
[լ] Գծ. գ. 11։
[խ] Յհ. ա. 9։ բ. 12։ թ. 5։ ժբ. 35, 36։

6 անոր մէջը բնաւ խաւար չկայ : ֆ Ըսէ որ ըսենք
թէ՝ Ընդ հետ հաղորդութիւն ունինք , ու խաւա-
րի մէջ պտըտինք , սուտ կը գործենք՝ և ճշմար-
7 տութիւնը չենք ըներ : ֆ Բայց թէ որ լոյսի մէջ
քալենք , ինչպէս որ անիկայ լոյսի մէջ է , իրարու
հետ հաղորդութիւն կ՚ունենանք , ու անոր Որ-
դւոյն Յիսուս Քրիստոսին արիւնը մեզ ամէն մեղ-
8 քէ կը սրբէ : ֆ Ըսէ որ ըսենք թէ՝ Մեղք մը
չունինք , ինքզինքնիս կը խաբենք , ֆ ու մեր մէջը
9 ճշմարտութիւն չկայ : ֆ Ըսէ որ խոստովանինք մեղ-
քերնիս , հաւատարիմ ու արդար է անիկայ մեր
մեղքերուն թողութիւն տալու , ֆ և մեզ բոլոր ան-
10 իրաւութենէ սրբելու : ֆ Ըսէ որ ըսենք թէ՝ Մեղք
մը չգործեցինք , սուտզուտ կ՚ընենք անիկայ , ու
անոր խօսքը մեր մէջը չէ :

Գ Լ · Ա

1 Կը զգուշացընէ ակարութենան մեղքերէն : 3 Կը սորվեցընէ
թէ ճշմարտապէս գԱստուած ճանչնալը կը կայանայ անոր
պատուիրանքները պահելու մէջ , 9 մեր եղբայրները սիրելու ,
15 ու աշխարհը չսիրելու մէջ : 18 Պատրաստ հետու կենալ
մոլորեցուցիչներէն , 20 որոնց մոլորութիւններէն աստուածա-
պաշտները ապահով և ազատ կ՚ըլլան՝ հաստատուն հաւատ-
քով և սուրբ վարքով պահպանուած :

1 Իմ որդեակներս՝ ասո բաները ձեզի կը գրեմ որ
մեղք չգործէք . և թէ որ մէկը մեղք գործելու
ըլլայ , ֆ Օրը քով բարեխօս ունինք Յիսուս
2 Քրիստոս արդարը . ֆ ու անիկայ մեր մեղքերուն
քաւութիւն է , և չէ թէ միայնակ մերինեներուն ,
ֆ հապա բոլոր աշխարհին ալ :

ֆ Բ Կոր · գ · 14 : ԳԼ · բ · 4 :
ֆ ա Կոր · գ · 11 : Եփես · ա · 7 : Երբ · թ · 14 : ա Պետ · ա · 19 : ԳԼ · բ · 2 : Յայտ · ա · 5 :
ֆ գ Թագ · բ · 46 : բ Մն · գ · 36 : Յոբ · թ · 2 : ժե · 14 : իե · 4 : Առակ · ի · 9 : Յոզ · է · 20 : Յակ · գ · 2 :
ֆ ԳԼ · բ · 4 :
ֆ Սաղ · լբ · 5 : Առակ · իբ · 13 :
ֆ Հմր 7 : Սաղ · ծա · 2 :
ֆ Հռով · բ · 34 : ա Տիմ · բ · 5 : Երբ · է · 25 : թ · 24 :
ֆ Հռով · գ · 25 : բ Կոր · և · 18 : ԳԼ · ա · 7 : դ · 10 :
ֆ Յօհ · ա · 29 : դ · 42 : ժա · 51 , 52 : ԳԼ · դ · 14 :

3 Ու ասով դիտենք թէ անիկայ Հանչցանք , թէ
4 որ անոր պատուիրանքներըը պահենք : Ը Ան որ
կ'ըսէ թէ Ես անիկայ Հանչցայ , ու անոր պատուի-
րանքներըը չպահեր , Ե ստախօս է , և անոր մէջը
5 Ճշմարտութիւն չկայ : Ը Հապց ան որ անոր խօսքը
կը պահէ , Ե իրապէսն իր մէջը կատարեալ է Աս-
տուծոյ սէրը . Ը ասով կը Հանչնանք թէ անոր մէջն
6 ենք : Ե Ան որ կ'ըսէ թէ անոր մէջը կը բնակի ,
Ժ անանկ պէտք է որ քալէ Ինոր որ անիկայ քա-
լեց :
7 Սիրելիներ՝ Ե չէ թէ մէկ նոր պատուիրանք մը կը
գրեմ Ձեզի , Լ հապա ան հին պատուիրանքը որ ու-
կիզբէն Ի վեր ունէիք . և հին պատուիրանքը ան
8 խօսքն է , որ դուք ակիզբէն լսեցիք : Դարձեալ
Խ նոր պատուիրանք մը կը գրեմ Ձեզի , որ Ճշմարիտ
է անոր մէջը ու Ձեր մէջը . Ժ ինչու որ խաւարը
կ'անցնի , Ի ու Ճշմարիտ լոյսը արդէն կ'երևնայ :
9 Հ Ան որ կ'ըսէ՝ թէ լոյսի մէջ է , ու իր եղբայրը
10 կ'ատէ , անիկայ տակաւին խաւարի մէջ է : Յ Ան
որ իր եղբայրը կը սիրէ , լոյսի մէջ կը բնակի ,
11 Ղ ու իր մէջը գայթակղութիւն չկայ . Խ այլ ան որ
իր եղբայրը կ'ատէ , խաւարի մէջ է , Ճ ու խաւա-
րի մէջ կը քալէ , և չգիտեր թէ ուր կ'երթայ ,
ինչու որ խաւարը անոր աչքերը կուրցուցեր է :
12 Կը գրեմ Ձեզի՝ ո՛րդեակներ , Ո ինչու որ Ձեր
մեղքերը թողուած են անոր անուանը համար :

Ե Գլ . ա . 6 : գ . 20 :
Զ Գլ . ա . 8 :
Է Ցօհ . ժգ . 21 , 23 :
Ը Գլ . գ . 12 :
Թ Գլ . գ . 13 :
Ժ Ցօհ . ժե . 4 , 5 :
Ի Ա ռաք . ժա . 29 : Ցօհ . ժգ . 15 : ա գնա . բ . 21 :
Լ բ Ցօհ . 5 :
Խ Գլ . գ . 11 : բ Ցօհ . 5 :
Ծ Ցօհ . ժգ . 34 : ժե . 12 :
Կ Հռով . ժգ . 12 : Եփես . ե . 8 : ա Թես . ե . 5 , 8 :
Հ Ցօհ . ա . 9 : բ . 12 : ժբ . 35 :
Ձ ա Կոր . ժգ . 2 : բ գնա . ա . 9 : Գլ . գ . 14 , 15 :
Ղ Գլ . գ . 14 :
Ճ բ գնա . ա . 10 :
Մ Ցօհ . ժբ . 35 :
Յ Ղու . խդ . 47 : Գոր . գ . 12 : ժ . 43 : ժգ . 38 : Գլ . ա . 7 :

13 Ալ գրեմ ձեզի՝ հայրեր, ինչու որ դուք ճանչցած
անիկա՝ յոր սկիզբէն է։ Ալ գրեմ ձեզի՝ երի-
տասարդներ, ինչու որ դուք յաղթեցիք
14 չարին։ Ալ գրեմ ձեզի՝ տղաքներ, ինչու որ դուք ճանչցած
Հայրը։ Գրեցի ձեզի հայրեր, ինչու որ դուք
ճանչցած անիկա՝ որ սկիզբէն է։ Գրեցի ձեզի՝
երիտասարդներ, ինչու որ դուք ուժով էք, և
Աստուծոյ խօսքը ձեր մէջը կը բնակի, ու չարին
15 յաղթեցիք։ Մի՛ սիրէք աշխարհս, ոչ ալ ինչ
16 որ աշխարհիս մէջ է։ Թէ որ մէկը աշխարհը
կը սիրէ, անոր ներսի դին Հօրը սէրը չկայ. քան-
զի ամէն բան որ աշխարհի մէջ է, մարմնոյ ցան-
կութիւնը, ու աչաց ցանկութիւնը, և ապ
կեանքիս ամբարտաւանութիւնը, Հօրմէն չէ, հա-
17 պա ապ աշխարհէս է։ Աշխարհս ալ կ՚անցնի,
անոր ցանկութիւնն ալ. բայց ան որ Աստուծոյ
կամքը կը կատարէ, յաւիտեան կը մնայ։
18 Զաւակներ՝ վերջին ժամանակն է. ու ինչ-
պէս որ լսեցիք՝ Թէ Հնոը պիտի գայ, Եւ արդէն
շատ հնոեր եկած են. ասկէ կ՚իմանանք Թէ վեր-
19 ջին ժամանակ է։ Անոնք մեզմէ ելան, բայց
մեզմէ չէին. ոչ ինչու որ եթէ մեզմէ ըլլային, մեր
հետը պիտի մնային. հապա ելան, որ
յայտնի ըլլան՝ Թէ անոնք ամէնը մեզմէ չէին։
20 Բայց դուք օծութիւն ունիք Սուրբէն, ու

ա Գլ. ա. 1։
բ Եփես. գ. 10։
գ Հռով. ժբ. 2։
դ Մատ. գ. 24։ Գաղ. ա. 10։ Ցակ. գ. 4։
ե Ժող. ե. 11։
զ ա Կոր. է. 31։ Ցակ. ա. 10։ գ. 15։ ա Պետ. ա. 24։
է Ցօհ. իա. 5։
ը Երբ. ա. 2։
թ բ Թես. բ. 3, 8։ բ Պետ. բ. 1։ Գլ. գ. 3։
ժ Մատ. իգ. 5, 24։ բ Ցօհ. 7։
ի ա Տիմ. գ. 1։ բ Տիմ. գ. 1։
լ բ Օր. ժգ. 13։ Սաղ. իա. 9։ Գործ. ի. 30։
խ Մատ. իգ. 24։ Ցօհ. գ. 37։ ժ. 28, 29։ բ Տիմ. բ. 19։
ծ ա Կոր. ժա. 19։
կ բ Կոր. ա. 21։ Երբ. ա. 9։ Հմր 27։
հ Մար. ա. 24։ Գործ. գ. 14։
ձ Ցօհ. ժ. 4, 5։ ժգ. 26։ ժգ. 13։ Հմր 27։

21 ամէն բան գիտէք ։ Ազնիւ ձեզի՝ իբր թէ հմտա-
սուքիւնը չէք գիտեր , հապա թէ գիտէք անի-
կայ , ու նաև թէ ամէն սուտքիւն հմտասուքենէ
22 չէ ։ Քրիստոս է սատիսօս , եթէ ոչ ան որ կ'ուրանայ
թէ Յիսուսը Քրիստոս չէ . անիկայ է Հնեռը որ
23 կ'ուրանայ Հայրը ու Որդին ։ Ամէն ոք որ
կ'ուրանայ Որդին , անիկայ Հայրն ալ չընդունիր .
Բայց ան որ կը խոստովանի Որդին , անիկայ
24 Հայրն ալ կ'ընդունի ։ Ուրեմն ինչ որ դուք
սկիզբէն լսեցիք , թող անիկայ ձեր միջը բնակի .
թէ որ ան սկիզբէն լսածնիդ ձեր միջը բնակի ,
Դուք ալ Որդիին ու Հօրը միջ պիտի բնակիք ։
25 Եւ ասիկայ է ան խոստումնքը , որ ինքը մեզի
խոստացաւ , այսինքն յաւիտենական կեանքը ։
26 Զայս բաները ձեզի գրեցի՝ ձեզ մոլորեցընողնե՛րուն
27 համար ։ Եւ ան օծումքիւնը՝ որ դուք իրմէն ըն-
դունեցիք , ձեր միջը կը մնայ , ու պէտք չէ որ
մէկը ձեզի սորվեցընէ . Հապա ինչպէս որ նոյն
օծումքիւնը ձեզի կը սորվեցընէ ամէն բանի վրա-
յով , և ճշմարիտ է՝ ու սուտ չէ , և ինչպէս որ
անիկայ ձեզի սորվեցուց , անոր միջը կեցէ՛ք ։
28 Ու հիմա ո՛րդեակներ՝ անոր միջը կեցէ՛ք , Հ որ
երբ անիկայ յայտնուի , մենք համարձակուքիւն
ունենանք , ու անկէ չամչնանք իր գալուստին ։
29 Եթէ գիտէք որ դիտէք թէ անիկայ արդար է , կիմանաք
թէ Ը ամէն ոք որ արդարութիւն կը գործէ , ան-
կէ ծնած է ։

Ֆ ԳԼ · դ · 3 ։ բ ՅՕՀ · 7 ։
Ա ՅՕՀ · ԺԱ · 23 ։ բ ՅՕՀ · 9 ։
Բ ՅՕՀ · ԺԳ · 7 , 9 , 10 ։ ԳԼ ·
դ · 15 ։
Գ բ ՅՕՀ · 6 ։
Դ ՅՕՀ · ԺԳ · 23 ։ ԳԼ · ա · 3 ։
Ե ՅՕՀ · ԺԱ · 3 ։ ԳԼ · ա · 2 ։
Ե · 11 ։
Զ ԳԼ · դ · 7 ։ բ ՅՕՀ · 7 ։
Է ՀՄՐ 20 ։
Ը ԵՐԵՄ · լա · 33 , 34 ։ ԵՐԲ ·
ը · 10 , 11 ։
Թ ՅՕՀ · ԺԳ · 26 ։ ԺԳ · 13 ։ ՀՄՐ 20 ։
Ժ ԳԼ · դ · 2 ։
Ի ԳԼ · դ · 17 ։
Լ ԳՈՐ · իբ · 14 ։
Խ ԳԼ · դ · 7 , 10 ։

ԳԼ · Գ

1 Յիշեցընելով Աստուծոյ անզուգական սէրը՝ որով մեզ իրեն որդիներ կ՚ընէ, 3 կը յորդորէ որ Նազանդութեամբ անոր պատուիրանքները պահենք, 11 ու նաև եղբայրաբար միմիանց սիրենք։

1 Տեսէ՛ք՝ Հայրը ինծի՛ սէր չնորհեց մեզի, [ա] որ մենք Աստուծոյ որդիք կոչուինք. ասոր համար աշխարհ մեզ չ՚ճանչնար, [բ] ինչու որ զանիկայ ալ
2 չ՚ճանչցաւ։ Սիրելիներ՝ [գ] հիմա մենք Աստուծոյ որդիքն ենք, [դ] և տակաւին յայտնի չէ թէ ինչ պիտի ըլլանք. բայց գիտենք որ երբ անիկայ յայտնուի, [ե] անոր պէս պիտի ըլլանք. [զ] վասն զի անիկայ պիտի տեսնենք՝ ինչպէս որ է։
3 [է] Ու ամէն ոք որ աս յոյսը անոր վրայ ունի, ինքզինքը կը մաքրէ, ինչպէս որ անիկայ մաքուր է։
4 Ամէն ոք որ մեղք կը գործէ, անիկայ անօրինութիւն ալ կը գործէ, և մեղքը անօրինութիւն է։
5 [ը] Ու գիտէք որ անիկայ անոր համար յայտնուեցաւ, [թ] որ մեր մեղքերը վերցնէ. [ժ] ու
6 իր մէջը մեղք չկայ։ [ի] Ամէն ոք որ անոր մէջը կը կենայ, մեղք չգործեր. [ժա] ամէն ոք որ մեղք կը գործէ, զանիկայ տեսած չէ, ու զանիկայ
7 ցած չէ։ [ժբ] Որդեակներ՝ [ժգ] ոչ ոք ձեզ չխաբէ. [ժդ] ան որ արդարութիւն կը գործէ՝ արդար է, ինչպէս որ
8 [ժե] անիկայ արդար է։ [ժզ] Ան որ մեղք կը գործէ՝

[ա] Ցով. ա. 12։
[բ] Ցով. ժե. 18, 19։ ժզ. 3։ ժէ. 25։
[գ] Նա. ծգ. 5։ Հռով. ը. 15։ Գաղ. գ. 26։ դ. 6։ Գլ. ե. 1։
[դ] Հռով. ը. 18։ բ Կոր. դ. 17։
[ե] Հռով. ը. 29։ ա Կոր. ժե. 49։ Փիլ. գ. 21։ Կող. գ. 4։ բ Պետ. ա. 4։
[զ] Ցոր. ժթ. 26։ Սաղ. ժզ. 11։ Մատ. ե. 8։ ա Կոր. ժգ. 12։ բ Կոր. ե. 7։
[է] Գլ. դ. 17։
[ը] Հռով. դ. 15։ Գլ. ե. 17։
[թ] Գլ. ա. 2։
[ժ] Նա. ծգ. 5, 6, 11։ ա Տիմ. ա. 15։ Եբր. ա. 3։ [թ]. 26։ ա Պետ. բ. 2, 4։
[ի] բ Կոր. ե. 21։ Եբր. դ. 15։ [թ]. 28։ ա Պետ. բ. 22։
[ժա] Գլ. բ. 4։ դ. 8։ գ Ցով. 11։
[ժբ] Գլ. բ. 26։
[ժգ] Եզեկ. ժգ. 5–9։ Հռով. բ. 13։ Գլ. բ. 29։
[ժդ] Մատ. ժգ. 38։ Ցով. բ. 44։

Սատանայէն է . ինչու որ Սատանան սկիզբէն՝ի վեր կը մեղանչէ . ասոր համար Աստուծոյ Որդին յայտնուեցաւ , հ որ Սատանային գործքերը քակէ :
9 Ամէն ոք որ Աստուծմէ ծնած է , մեղք չգործեր , ընչու որ անոր սերմը իր մէջը կը մնայ , ու չկրնար մեղք գործել , քանզի Աստուծմէ ծնած է :
10 Ասով յայտնի են Աստուծոյ որդիքը՝ ու Սատանայի որդիքը :

ե Ամէն ոք որ արդարութիւն չգործեր , անիկայ Աստուծմէ չէ , ս և ան ալ որ իր եղբայրը չսիրեր :
11 ւ Ընչու որ ասիկայ ան պատուիրանքն է՝ որ դուք
12 սկիզբէն լսեցիք , ը որ միմիւսնիկ սիրենք : ը Ոչ թէ Կայէնին պէս՝ որ չարէն էր , ու իր եղբայրը սպաննեց . և ընչո՞ւ համար զանիկայ սպաննեց . անոր համար որ իր գործքերը չար էին , ու իր
13 եղբօրը գործքերը արդար : Մի զարմանար ե՛ղ-
14 բայրնե՛ր՝ թէ որ աշխարհը ձեզ ատէ : ը Մենք գիտենք որ մահէն կեանքի փոխուեցանք . ընչու որ եղբայրնեերը կը սիրենք . ը ան որ եղբայրը չսիրեր ,
15 մնհուան մէջ կը մնայ : ը Ամէն ոք որ իր եղբայրը կ՚ատէ , մարդասպան է . ը ու դուք որ ամէն մարդասպան իր մէջը բնակած յաւիտենական
16 կեանք չունի : ը Ասով գիտցանք Քրիստոսի սէրը , որ անիկայ իր կեանքը մեզի համար դրաւ . մենք ալ պարտաւոր ենք մեր եղբայրնեերուն համար դնել
17 մեր կեանքը : ը Բայց ան որ աշխարհիս բարիքը

հ Ծն . դ . 15 ; Ղս . ժ . 18 ; Ցօհ . ժգ . 11 ; Եբր . բ . 14 ;
յ Գլ . ե . 18 ;
ղ ա Պետ . ա . 23 ;
ճ Գլ . բ . 29 ;
ս Գլ . գ . 8 ;
ւ Գլ . ա . 5 ; բ . 7 ;
ը Ցօհ . ժգ . 34 ; ժե . 12 ; Հմր 23 ; Գլ . գ . 7 , 21 ; բ Ցօհ . 5 ;
ւ Ծն . գ . 4 , 8 ; Եբր . ժա . 4 ; Յուդ . 11 ;
ը Ցօհ . ժե . 18 , 19 ; ժէ . 14 ;
բ Տիմ . գ . 12 ;
ւ Գլ . բ . 10 ;
ը Գլ . բ . 9 , 11 ;
ւ Մատ . ե . 21 , 22 ; Գլ . գ . 20 ;
ը Գաղ . ե . 21 ; Յայտ . իա . 8 ;
ը Ցօհ . գ . 16 ; ժե . 13 ; Հռոմ . ե . 8 ; Եփես . ե . 2 , 25 ; Գլ . գ . 9 , 11 ;
ւ բ Օր . ժե . 7 ; Ղս . գ . 11 ;

ունի , և իր եղբայրը բանի մը կարօտ կը տեսնէ ,
ու իր դուխը անկէ կը զոյճ , ա֊ինտո՞ր Աստուծոյ
18 *սէրը անոր մէջը բնակած կ՚ըլլայ : Մ՚րդեակներս՝*
բ չէ՛ թէ խօսքով ու լեզուով սիրենք , հապա
գործքով ու ճշմարտութիւնով :
19 *Ասով կը ճանչնանք թէ ճշմարտութենէն*
ենք , ու մեր սրտերուն համոզակութիւնովը անոր
20 *առջեւը պիտի երևնանք : Վասնզի թէ որ մեր*
սիրտերը մեզ կը մեղադրեն , Աստուած մեր
21 *սիրտերէն մեծ է՛ և ամէն բան գիտէ : Սի՛ր եղեկներ՝*
թէ որ մեր սիրտերը մեզ չմեղադրեն , դ համար֊
22 *ձակութիւն կ՚ունենանք Աստուծոյ առջեւը . Ու*
ե ինչ որ խնդրենք , կ՚առնենք անկէ . ինչու որ իր
պատուիրանքներըը կը պահենք , զ ու իր առջեւն
23 *հաճոյ եղած բաներըը կ՚ընենք : է Ու ասիկայ է*
անոր պատուիրանքը , որ իր Որդւոյն Յիսուս
Քրիստոսին անունովը հաւատանք՝ ը ու միկդիկ
սիրենք , թ ինչպէս որ մեզի պատուէր տուաւ :
24 *ժ Ու ան որ անոր պատուիրանքներըը կը պահէ ,*
ի անոր մէջը կը կենայ . ու անոնիկայ ալ անոր մէջը .
ե և ասկէ գիտենք՝ որ անոնիկայ մեր մէջը կը կենայ ,
այսինքն ան Հոգիին որ մեզի տուաւ :

ա ԳԼ · դ · 20 :
բ Եզեկ · լգ · 31 : Հռով · ժբ · 9 : Եփես · դ · 15 : Ցակ · բ · 15 : ա Պետ · ա · 22 :
գ Ցօհ · ժբ · 37 : ԳԼ · ա · 8 :
դ ա Կոր · դ · 4 :
ե Ցոր · իբ · 26 : Երը · ժ · 22 : ԳԼ · բ · 28 : դ · 17 :
զ Սաղ · լգ · 15 : Ճխե · 18 , 19 : Ընակ · ժե · 29 : Երեմ · իթ · 12 : Մատ · է · 8 : իա · 22 : Մար · ժա · 24 : Ցօհ · ժդ · 13 : ժե · 7 : ժզ · 23 , 24 : Ցակ · է · 16 : ԳԼ · է · 14 :
է Ցօհ · բ · 29 : թ · 31 :
ը Ցօհ · զ · 29 : ժէ · 8 :
թ Մատ · իբ · 39 : Ցօհ · ժդ · 34 : ժե · 12 : Եփես · է · 2 : ա Թես · դ · 9 : ա Պետ · դ · 8 : Հմր 11 : ԳԼ · դ · 21 :
ժ ԳԼ · բ · 8 , 10 :
ի Ցօհ · ժդ · 23 : ժե · 10 : ԳԼ · դ · 12 :
ե Ցօհ · ժէ · 21 , ըգ :
զ Հռով · բ · 9 : ԳԼ · դ · 13 :

ԳԼ · Դ

1 *Կը պատուիրէ չհաւատալ ամէն վարդապետներուն , որոնք*
կը պարծենան՝ թէ Աստուծոյ Հոգին ունին , այլ փորձել

զանոնք ուղղափառ Հաւատքին կանոններովը . 7 և շատ փառաւորով կը յորդորէ զանոնք եղբայրական սէր ունենալու :

1 Սիրելինե՛ր՝ մանն հոգիի մի՛ հաւատար . Բ հա-
պա հոգիները փորձեցէ՛ք թէ արդեօք Աստուծմէ՛
են . ֊ ինչու որ աշխարհիս մէջ շատ սուտ մարգա-
2 բէներ ելած են : Ասով կրնաք ճանչնալ Աստուծոյ
֊ոգին . Դ մանն հոգի որ Յիսուս Քրիստոսը մար-
մինով եկած կը խոստովանի , անիկայ Աստուծմէ
3 է . Ե Եւ մանն հոգի որ Յիսուս Քրիստոսը մար-
մինով եկած չխոստովանիր , անիկայ Աստուծմէ
չէ . ու ասիկայ Անտիքրիստոսին հոգին է , որուն համար լսե-
ցիք՝ թէ պիտի գայ , ու հիմակուընէ ալ աշխար-
4 հիս մէջն է : Զ Դուք Աստուծմէ է՛ք՝ ո՛րդեակներ ,
ու անոնց յաղթեցիք . քանզի մեծ է անիկայ որ
ձեր մէջն է , քան թէ անիկայ՝ որ աշխարհիս մէջն
5 է : Է Անոնք աշխարհէ են . անոր համար աշխարհի
վրայով կը խօսին , Ը և աշխարհս մոխիկ կ՚ընէ ա-
6 նոնց : Մենք Աստուծմէ ենք . ով որ զԱստուած
կը ճանչնայ , մեզի մոխիկ կ՚ընէ . ան որ Աստուծմէ
չէ , մեզի մոխիկ չըներ . ասով կը ճանչնանք Ճշմ-
մարտութեան ֊ոգին ու խաբէութեան հոգին :
7 Թ Սիրելինե՛ր՝ միզմիզ սիրենք . ինչու որ սէրը
Աստուծմէ է . ու մանն ո՛վ որ կը սիրէ , Աստուծ-
8 մէ ծնած է , ու կը ճանչնայ զԱստուած : Ան որ
չսիրեր , Ժ զԱստուած չճանչնար . Ի ինչու որ Ա-

֊ Եբեմ. իԹ . 8 ։ Մատ . իդ . 4 ։
Բ ա Կոր . ժգ . 29 ։ ա Թես .
ե . 21 ։ Յայտ . բ . 2 ։
֊ Մատ . իդ . 5 , 24 ։ Գոր .
ի . 30 ։ ա Տիմ . գ . 1 ։ բ
Պետ . բ . 1 ։ ԳԼ . բ . 18 ։
բ Յովհ . 7 ։
Դ ա Կոր . ժբ . 3 ։ Գղ . ե . 1 ։
Ե ԳԼ . բ . 22 ։ բ Յովհ . 7 ։
Զ բ Թես . բ . 7 ։ ԳԼ . բ . 18 ,
22 ։
Է ԳԼ . ե . 4 ։
Ը Յովհ . ժբ . 31 ։ ժգ . 30 ։
ժգ . 11 ։ ա Կոր . բ . 12 ։
Եփես . բ . 2 ։ գ . 12 ։
Թ Յովհ . գ . 31 ։
Ժ Յովհ . ժե . 19 ։ ժէ . 14 ։
Ի Յովհ . բ . 47 ։ ժ . 27 ։ ա
Կոր . ժգ . 37 ։ բ Կոր . ժ . 7 ։
Լ Եսա . բ . 20 ։ Յովհ . ժգ . 17 ։
Խ ԳԼ . գ . 10 , 11 , 23 ։
Ծ ԳԼ . բ . 4 ։ գ . 6 ։
Կ Հմր 16 ։

9 տուած սէր է : [հ]Ա բանիս մէջ Աստուծոյ սէրը
մեր վրայ յայտնի եղաւ , Ո՛ր Աստուած իր միածին
Որդին աշխարհք խրկեց , որ անոր միջոցովը ապ-
10 րինք : Ա բանիս մէջն է սէրը , Ո՛ր չէ թէ մենք
սիրեցինք զԱստուած , հապա որ անիկայ մեզ սի-
րեց , [ե]ու իր Որդին խրկեց մեր մեղքերուն քա-
11 ւութիւն ըլլալու : Սիրելիներ՝ [ը]թէ որ Աստուած
մեզ ասանկ սիրեց , ուրեմն մենք ալ կը պարտա-
12 ւորինք միկդմիկ սիրել : [թ]Աիկը երբէք Աստուած
տեսած չէ . թէ որ միկդմիկ կը սիրենք , Աստուած
մեր մէջը կը բնակի , [ժ]ու անոր սէրը մեր մէջը
13 կատարեալ է : Ասով գիտենք թէ մենք անոր
մէջը կը բնակինք՝ ու անիկայ մեր մէջը , որ իր
14 [ի]ոգիէն մեզի տուաւ : [ժա]Ու մենք տեսանք ու կը
վկայենք՝ Ո՛ր Հայրը իր Որդին խրկեց աշխարհի
15 Փրկիչը ըլլա- : [ժբ]Ո՛վ որ կը խոստովանի թէ
Յիսուսը Որդի Աստուծոյ է , Աստուած անոր մէջը կը
16 բնակի , ան ալ Աստուծոյ մէջը : Ու մենք ճանչ-
ցանք ու հաւատացինք ան սէրը որ Աստուած մեր
վրայ ունի. Աստուած սէր է . [ժգ]ու ան որ սիրոյ մէջ
կը բնակի , Աստուծոյ մէջ կը բնակի , ու Աստուած
17 անոր մէջը : Ասով սէրը մեր վրայ կատարեալ կ'ըլ-
լայ . [ժդ]որ համարձակութիւն ունենանք դատաստա-
նին օրը . Վասն զի ինչպէս է ինքը , անանկ ալ
18 մենք ենք աս աշխարհիս մէջ : Սիրոյ մէջ վախ
չկայ , հապա կատարեալ սէրը վախը մէկդի կը

հ Ցօհ . գ . 16 ։ Հռով . և . 8 ։ բ . 32 ։ Գա . գ . 16 ։
ձ Գա . և . 11 ։
ղ Ցօհ . ժե . 16 ։ Հռով . և . 8 , 10 ։ Տիտ . գ . 4 ։
ճ Գա . բ . 2 ։
մ Մատ . ժբ . 33 ։ Ցօհ . ժե . 12 , 13 ։ Գա . գ . 16 ։
յ Ցօհ . ա . 18 ։ ա Տիմ . գ . 16 ։ Հմր 20 ։
ն Գա . բ . 5 ։ Հմր 18 ։
շ Ցօհ . ժգ . 20 ։ Գա . գ . 24 ։
ո Ցօհ . ա . 14 ։ Գա . ա . 1 , 2 ։
չ Ցօհ . գ . 17 ։
պ Հռով . ժ . 9 ։ Գա . և . 1 , 5 ։
ջ Հմր 8 ։
ռ Գա . գ . 24 ։ Հմր 12 ։
ս Ցակ . բ . 13 ։ Գա . բ . 28 ։ գ . 19 , 21 ։
վ Գա . գ . 3 ։

ձգէ . ինչու որ վախը տանջանքի ենթակայ է ,
ուստի ան որ կը վախնայ , * սիրոյ մէջ կատարեալ
19 չէ : Մենք զանիկայ կը սիրենք . ինչու որ առաջ
20 անիկայ մեզ սիրեց : Ե Ցոյժ որ մէկը ըսէ թէ՝ Կը
Աստուած կը սիրեմ , ու իր եղբայրը ատէ , անի-
կայ սուտաւոր է . քանզի ան որ իր եղբայրը չսիրեր՝
որ կը տեսնէ , զԱստուած՝ որ չտեսներ , ինսո՞ր
21 կրնայ սիրել : Ը Ու անկէ ասոր պատուէրը ունինք ,
թէ ան որ զԱստուած կը սիրէ , իր եղբայրն ալ
սիրէ :

ԳԼ . Ե

1 Ան որ զԱստուած կը սիրէ , անոր որդիներն ալ կը սիրէ , ու
կը պահէ անոր պատուիրանքները , 8 որոնք Հաւատացեալոց
ծանրութիւն մը չեն : 9 Յիսուս՝ Աստուծոյ Որդին ըլլալով ,
կարող է մեզ փրկելու , 14 ու մեր աղօթքները լսելու , որ
կը մատուցանենք թէ՛ մեր անձերուն՝ և թէ ուրիշներուն հա-
մար :

1 * Ամէն ոք որ կը հաւատայ թէ Յիսուսը Քրի-
ստոսն է , Աստուծմէ ծնած է . և ամէն
ոք որ ծնողը կը սիրէ , անկէ ծնածն ալ կը սիրէ :
2 Սով կը ճանչնանք թէ Աստուծոյ որդիները կը
սիրենք , երբոր Աստուած սիրենք , ու անոր պա-
3 տուիրանքները պահենք : Բ Ինչու որ ասիկայ է
Աստուծոյ սէրը , որ անոր պատուիրանքները պա-
հենք . և անոր պատուիրանքները ծանր բան չեն :
4 Բ Այսն դի ան ամէնը որ Աստուծմէ ծնած է , աշ-
խարհին կը յաղթէ . և ասիկայ է յաղթութիւնը՝
որ աշխարհին կը յաղթէ , այսինքն մեր հաւատքը :
5 Ո՞վ է որ աշխարհին կը յաղթէ , Եթէ ոչ անի-

* Հմր 12 :
Գա . բ . 4 , գ . 17 :
Հմր 12 :
Մատ . իբ . 37 , 39 : Ցօհ . ժգ . 34 : ժե . 12 : Գա . գ . 23 :
Ցօհ . ա . 12 :
Գա . բ . 22 , 23 , գ . 2 , 15 :
Ցօհ . ա . 13 :
Ցօհ . ժե . 23 :
Ցօհ . ժգ . 15 , 21 , 23 : ժե . 10 : բ Ցօհ . 6 :
Մկ . գ . 8 : Մատ . ժա . 30 :
Ցօհ . ժգ . 33 : Գա . գ . 9 , գ . 4 :
ա Կոր . ժե . 57 : Գա . գ . 15 :

կայ՝ որ կը հաւատայ թէ Յիսուսը Որդի Աստուծոյ է ։

6 Ը Ասիկայ է՝ որ եկաւ ջուրով և արիւնով , Յիսուս Քրիստոս . չէ թէ միայն ջուրով , հապա ջուրով ու արիւնով . և Հոգին է որ կը վկայէ . քանզի որ Հոգին ճշմարտութիւն է ։
7 Վասն զի երկու են՝ որ [երկինքի մէջ կը վկայեն , Հայրը՝ Բանը ու Սուրբ Հոգին . և ասոնք երկուքը
8 մէկ են ։ Ու երկու են որ երկրի վրայ] կը վկայեն , Հոգին՝ ջուրը ու արիւնը . և երկուքը միաբան են ։
9 Ե Ղ եթէ մարդոց վկայութիւնը կ՚ընդունինք , Աստուծոյ վկայութիւնը աւելի մեծ է . քանզի որ ասիկայ է Աստուծոյ վկայութիւնը , որ իր Որդւոյն
10 համար վկայեց ։ Ան որ Աստուծոյ Որդիին կը հաւատայ , ի վկայութիւնը իր մէջը ունի . ան որ Աստուծոյ չհաւատար , զ ստախօս կ՚ընէ անիկայ . քանզի որ չհաւատար ան վկայութեանը՝ որ Աստուած
11 իր Որդւոյն համար վկայեց ։ Է Ու վկայութիւնը ասն է , որ Աստուած մեզի յաւիտենական կեանք տուաւ .
12 ը ու ասն կեանքը անոր Որդւոյն մէջն է ։ թ Ան որ Որդին ընդունած է , կեանք ունի . և ան որ Աստուծոյ Որդին ընդունած չէ , կեանք չունի ։
13 ժ Ա բաները գրեցի ձեզի՝ ժ որ գիտնաք թէ յաւիտենական կեանք ունիք դուք՝ որ Աստուծոյ Որդւոյն անունը կը հաւատաք ։ Ի Ու ան համարձակութիւնը որ մենք անոր քովը ունինք՝ ասն է , ժ որ
15 ինչ բան որ խնդրելու ըլլանք իր կամքին համեմատ՝ կը լսէ մեզի ։ Ի Ու թէ որ գիտնանք թէ մեզի կը

Ը Ցօհ · ժԹ · 34 ։
ժ Ցօհ · ժգ · 17 ։ ժե · 26 ։ ժզ · 13 ։ ա Տիմ · գ · 16 ։
թ Ցօհ · ա · 1 ։ Ցայտ · ժԹ · 13 ։
ժ Ցօհ · ժ · 30 ։
ժա Ցօհ · բ · 17 , 18 ։
ժբ Մատ · գ · 16 , 17 ։ ժէ · 5 ։
ժգ Հռով · ը · 16 ։ Գաղ · գ · 6 ։
ժդ Ցօհ · գ · 33 ։ է · 38 ։
ժե ԳԼ · բ · 25 ։
ժզ Ցօհ · ա · 4 ։ ԳԼ · գ · 9 ։
ժէ Ցօհ · գ · 36 ։ է · 24 ։
ժը Ցօհ · ի · 31 ։
ի ԳԼ · ա · 1 , 2 ։
ժԹ ԳԼ · գ · 22 ։

լսէ , ինչ որ խնդրելու ըլլանք , ասիկա կը գիտենանք թէ կ'առնենք խնդիրքնիս , որ կը խնդրենք իրմէն ։

16 Ճոխ որ մէկը տեսնէ որ իր եղբայրը մեղք մը գործեց՝ չէ թէ մահացու , թող խնդրէ՝ ու Աստուած անոր կեանք պիտի տայ ան մահացու չեղած մեղքը գործողին . ասիկա կայ որ մահացու է , չեմ ըսեր որ անոր համար խնդրէ ։ Ամէն անիրաւութիւն մեղք է . և մեղք կայ որ մահացու չէ ։

18 Գիտենք որ ան ամէնը որ Աստուծմէ ծնած է , մեղք չգործեր . հապա ան որ Աստուծմէ ծնած է , ինքզինքը կը պահէ , ու չարը իրեն չդպչիր ։ Գիտենք որ մենք Աստուծմէ ենք , ու բոլոր աշխարհք չարի մէջ է ։ Եւ գիտենք որ Աստուծոյ Որդին եկաւ , Հոս մեզի միտք տուաւ , որ ճշմարիտը ճանչնանք . և ան ճշմարիտին մէջն ենք՝ իր Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսին մէջը . ասիկայ է ճշմարիտ Աստուած՝ ու յաւիտենական կեանք ։ Որդեակներ՝ ինքզինքնիդ կուռքերէն պահեցէք ։

ե Ծոր . խբ . 8 ։ Ծակ . ե . 14 , 15 ։
զ Մաա . ժբ . 31 , 32 ։ Մար . գ . 29 ։ Ղու . ժբ . 10 ։ Երբ . գ . 4 , 6 ։ ժ . 26 ։
է Երեմ . է . 16 ։ ժգ . 11 ։ Ծօհ . ժէ . 9 ։
ը Գլ . գ . 4 ։
թ ա Պետ . ա . 23 ։ Գլ . գ . 9 ։
ժ Ծակ . ա . 27 ։
ի Գաղ . ա . 4 ։
լ Ղու . խդ . 45 ։
խ Ծօհ . ժէ . 3 ։
ծ Եա . թ . 6 ։ խդ . 6 ։ ծգ . 5 ։ Ծօհ . բ . 28 ։ Գոր . բ . 28 ։ Հռով . թ . 5 ։ ա Տիմ . գ . 16 ։ Տիտ . բ . 13 ։ Երբ . ա . 8 ։
կ Հմր 11 , 12 , 13 ։
հ ա Կոր . ժ . 14 ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՒՏՐԵԼՈՅՆ

1 Կը յորդորէ մէկ պատուաւոր քրիստոնեայ տիկին մը՝ որ իր զաւակներովը մէկտեղ Հաստատուն մնայ քրիստոնէական սիրոյն եւ հաւատքին մէջ, 8 որ չըլլայ թէ իրենց առջի գործունէութեանը վարձքը կորսընցընեն. 10 պատուէր կու տայ չընդունիլ ան մոլորեցուցիչները, որոնք Յիսուս Քրիստոսի Աստուածութիւնը չուներն։

1 Ներկէն ընտրեալ Տիկնոջը՝ ու իր զաւակներուն,
— որ ես ճշմարտութեամբ կը սիրեմ, (և ես
2 թիւնը կը ճանչնան,) Ան ճշմարտութեանը հա-
մար՝ որ մեր մէջը կը մնայ, ու յաւիտեան մեր հո-
3 ը պիտի ըլլայ. † Շնորհք՝ ողորմութիւն՝ խա-
ղաղութիւն Հայր Աստուծմէն, և Տէր Յիսուս
Քրիստոսէն Օրը Որդիին՝ ձեր հետը ըլլայ ճշմ-
մարտութիւնով ու սիրով։
4 Շատ ուրախ եղայ ես, որ քու զաւակներէդ
գտայ՝ որ ճշմարտութեամբ կը քալեն ան պատուի-
5 նքին համեմատ, որ Հօրմէն առինք։ Ու հի-
մա քեզի կ'աղաչեմ՝ տիկին, ոչ Նորը թէ նոր
պատուիրանք մը քեզի կը գրեմ, հապա ան որ
6 սկիզբէն ունէինք, որ միզմիկ սիրենք։ Ու
սէրը աս է՝ որ անոր պատուիրանքներուն համեմատ
քալենք. — պատուիրանքը աս է՝ որ ինչպէս
սկիզբէն լսեցիք, անոր համեմատ քալէք։

— ա Ցօհ. գ. 18։ գ Ցօհ. 1։ Հմր 3։
† Ցօհ. բ. 32։ Գաղ. բ. 5, 14։ գ. 1։ ե. 7։ Կող. ա. 5։ բ Թես. բ. 12։ ա Տիմ. բ. 4։ Եբր. ժ. 26։
‡ ա Տիմ. ա. 2։
ՙ Հմր 1։
ՙ գ Ցօհ. 3։
՚ ա Ցօհ. բ. 7, 8։ գ. 11։
՛ Ցօհ. ժգ. 34։ ժե. 12։ Եփես. ե. 2։ ա Պետ. գ. 8։ ա Ցօհ. գ. 23։
՝ Ցօհ. ժգ. 15, 21։ ժե. 10։ ա Ցօհ. բ. 5։ ե. 3։
՞ ա Ցօհ. բ. 24։

7 ֆ Կ՚ուզու որ շատ մեղրեցուցիչներ ելան աշխարհիս
մէջ , է որոնք Յիսուս Քրիստոսը մարմնով եկած
չեն խոստովանիր . Ա նա՛նկ մէկը մեղրեցուցիչ ու
8 Նենգ է : Զգուշացէ՛ք ձեր անձերուն , որ է աշ-
խատանքնիս չկորսընցընէնք , հապա որ լման վարձք
9 առնենք : ֊ Ամէն ոք որ յառաջանք կը գործէ ու
Քրիստոսի վարդապետութեանը մէջ չկենար , ա-
նիկայ Աստուած չունի . ան որ Քրիստոսի վարդա-
պետութեանը մէջ կը կենայ , անիկայ Հայրն ալ
10 ունի՝ Որդին ալ : Եթէ որ մէկը ձեզի գայ՝ ու սա
վարդապետութիւնը չբերէ , անիկայ տունընդիզ
11 մի՛ ընդունիք , Եւ անոր Խաղա՛ մի՛ ըսէք : Վասզի
ո՛վ որ անոր Խաղա կ՚ըսէ , անոր չար գործքերուն
հաղորդ կ՚ըլլայ :
12 Հ Շատ բան ունէի ձեզի գրելու , բայց չուզեցի
թղթով ու մելանով գրել . Հապա յոյս ունիմ
որ ձեզի գամ , ու բերան առ բերան խօսիմ , Յ որ
13 մեր ուրախութիւնը կատարեալ ըլլայ : Ղ Խաղա
կ՚ընեն քեզի՝ քու ընտրեալ քրոջդ որդիքը :

ֆ ա Ցօհ . գ . 1 :
է ա Ցօհ . գ . 2 , 3 :
Ա ա Ցօհ . բ . 22 : գ . 3 :
Ը Գաղ . գ . 4 : Եբր . ժ . 32 , 35 :
ժ ա Ցօհ . բ . 23 :
ի Հռով . ժգ . 17 : ա Կոր . ե . 11 : ժգ . 22 : Գաղ . ա . 8 , 9 : բ Տիմ . գ . 5 : Տիտ . գ . 10 :
հ գ Ցօհ . 13 :
յ Ցօհ . ժէ . 13 : ա Ցօհ . ա . 4 :
ղ ապես . ե . 13 :

ԵՐՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ

1 Առաքեալը կը գովէ Գայիոսի բարեպաշտութիւնը , 5 և հիւ-
րասիրութիւնը , 7 որով Ջգմարիտ քարոզիչները կը պատուէր .
9 կը գանգատի Դիոտրեփեսին անվայել վարմունքին և մեղա-
փատութեանը Համար , 11 որուն չար օրինակէն զգուշանա-
լու պատուէր կու տայ . 12 Մեռնուց վկայութիւն մը կ՚ընէ
Դեմետրիոսին բարի Համբաւին վրայով :

1 Ղրկեցէք Դաւիթս սիրելիին , — որն որ ես կը սիրեմ
2 ճշմարտութեամբ : Սիրելի՛ աղօթք կ՚ընեմ որ
ամէն կողմէ յաջողութեան մէջ ու առողջ ըլլաս ,
ինչպէս որ քու հոգիդ ալ յաջողութեան մէջ է :
3 Ինչու որ շատ ուրախացայ , երբոր քանի մը եղբայր-
ներ եկան , ու քու ճշմարտութեանդ վրայով վկայե-
ցին , ի ինչպէս որ դուն ճշմարտութեամբ կը քալես :
4 Չունիմ մեծ ուրախութիւն մը աւելի , ե որ կը լը-
սեմ թէ իմ որդիներս ճշմարտութեան մէջ կը քա-
5 լեն : Սիրելի՛ դուն հաւատարմութեամբ կ՚ընես , ինչ
6 որ կ՚ընես եղբայրներուն՝ և օտարներուն . Որոնք
եկեղեցիին առջեւը վկայեցին քու սիրոյդ վրայով .
որ եթէ աստուածահաճոյ կերպով գանոնք ճամբայ
7 դնես , արդէն պիտի ընես : Ինչու որ Քրիստոսի
անուանը համար ելան , ը ու հեթանոսներէն բան
8 մը չեն առներ : Ուստի մենք պարտաւոր ենք
անանկները ընդունելու , որ ճշմարտութեանը
գործակիցը ըլլանք :
9 Եկեղեցիին գրեցի . բայց Դիոտրեփես՝ որ մէջերնին առաջին ըլլալ կ՚ուզէ , մեզ չընդունիր :
10 Ասոր համար՝ թէ որ գամ , անոր ըրած գործքերը
պիտի յիշեմ , որ մեզի դէմ շաղակրատելով չա-
րախօսութիւն կ՚ընէ . և ասով ալ գոհ չեղած՝ ինքը չընդունիր եղբայրները , ու անոնք որ կ՚ուզեն ընդունիլ՝ կ՚արգիլէ , ու եկեղեցիէն ալ կը հանէ :
11 Սիրելի՛ է չարին նմանողը մի՛ ըլլար , հապա բարի-
նը . Ըան որ բարիք կը գործէ , Աստուծմէ է .
բայց ան որ չարիք կը գործէ , անիկայ զԱստուած
12 տեսած չէ : Դեմետրիոսին համար է ամէնն ալ կը
վկայեն , բուն իսկ ճշմարտութենն ալ . մենք ալ

— ր Յով · 1 :
ի ր Յով · 4 :
ֆ ա Կոր · գ · 15 , Փիլիմ · 10 :
ը ա Կոր · թ · 12 , 15 :
է Սաղ · լէ · 27 : Եբ · ա · 16 , 17 : ա Պետ · գ · 11 :
ղ ա Յով · բ · 29 : գ · 6 , 9 :
ե ա Տիմ · գ · 7 :

կը վկայենք. ե՛ւ դուք գիտէք որ մեր վկայութիւնը
ճշմարիտ է։
13 Ի՛ շատ բան ունէի գրելու. բայց չեմ ուզեր
14 մելանով ու գրիչով քեզի գրել։ Սակայն յոյս
ունիմ մօտերս քեզ տեսնելու, ու բերան առ բե-
15 րան պիտի խօսինք։ Խաղաղութիւն քեզի. բա-
րեկամները քեզի բարեւ կ՚ընեն. բարեւ՛ ըսէ մեծ
բարեկամներուն՝ ամէն մէկուն անունովը։

ը Յովհ. ի՛ա. 24։ | ի՛ բ Յովհ. 12։

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՒԴԱՅԻ ԸՈՒՂԱԿԱՆ

1 Առաքեալը կը յորդորէ քրիստոնեաները՝ որ հաստատ կենան
հաւատքին դաւանութեանը մէջ. 4 ծանուցանելով անոնց թէ
խարէբայ վարդապետներ մտած են մէջերնին՝ որ զանոնք մո-
լորցընեն. որոնց դատապարտելի վարդապետութեանը ու
վարմունքին համար՝ սոսկալի պատիժ պատրաստուած է. 20
իսկ բարեպաշտներուն վրայով կ՚իմացընէ թէ՝ անոնք Ա-
ստուծոյ ազօթքը ընելով՝ Սուրբ Հոգիին օգնականութեամբը
կրնան հաստատուն կենալ, շնորհօք աճիլ, անձերնին պահել
և ուրիշներն ալ ազատել սա մոլորեցուցիչներուն որոգայթ-
ներէն։

1 Յուդա՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառայ ու — Յակո-
բոսին եղբայրը. ձեզի՝ որ Հայր Աստուծմէն
սրբուած էք, և ի Յիսուս Քրիստոսէն պահուած
2 ու— կանչուած. Ողորմութիւնը ու խաղաղու-
թիւնը և սէրը ձեր վրայ շատնայ։
3 Սիրելիներ՝ բոլոր ջանքը վրաս առնելով ձեզի
գրելու ի հասարակաց փրկութեանը համար, չմ ան-
յնթ հարկ սեպեցի ձեզի գրել, ու յորդորել, ձեր

— Ղկ. գ. 16։ Գոր. ա. 13։
ի՛ Յովհ. ժէ. 11, 12, 15։ ա Պետ. ա. 5։
ի՛ Հռով. ա. 7։
ի՛ ա Պետ. ա. 2։ բ Պետ. ա. 2։
ի՛ Տիտ. ա. 4։
ձ Փիլ. ա. 27։ ա Տիմ. ա. 18։ գ. 12։ բ Տիմ. ա. 13։ գ. 7։

մըսիք ան հաւատքին համար՝ որ անգամ մը սուր-
4 բերուն աւանդուեցաւ : Ե Քանզի մէկ քանի մար-
դիկ գաղտուկ մտան , ը Ինչպէս որ առաջուց ասոր
դատապարտութեանը համար որոշուած էին , ամ-
բարիշտներ , Ե որ մեր Աստուծոյ շնորհքը ժ ան-
առակութեան դարձուցին , ել մի միայն Իշխանը՝
5 ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը ուրացան : Ընդ՝
կ'ուզեմ միտքերնիդ բերել , թէև արդէն գիտէք
ասիկայ , Լ թէ Տէրը որ ժողովուրդը Եգիպտոսի
երկրէն ազատեց , Ե ետքը չհաւատացողները կոր-
6 սընցուց : Ժ Ու ան հրեշտակները՝ որ իրենց իշ-
խանութիւնը չպահեցին , հապա իրենց բնակու-
թիւնը ձգեցին , ի մշտնջենաւոր կապերով խաւարի
7 մէջ պահեց՝ հ մեծ օրուան դատաստանին : Ինչ-
պէս Սոդոմ ու Գոմոր՝ և անոնց բոլորտիքը եղած
քաղաքները՝ որոնք ասոնց նման պոռնկեցան բնիկը-
ներուն մարմինին հետևէն երթալով , առջևնիս
օրինակ կեցեր են՝ յաւիտենական կրակին դատա-
8 պարտութիւնը ընդունելով : Ղ Նմանապէս ան
ցնորածներն ալ մարմինը կը պղծեն , տէրութիւնը
կ'անարգեն , ճ փառաւորներուն դէմ կը հայհոյեն :
9 Ո Բայց Միքայէլ հրեշտակապետը երբոր Սատա-
նային դէմ դնելով՝ Մովսէսին մարմինին համար
կը վիճէր , յ չհամարձակեցաւ հայհոյութեան դա-
տապարտութիւն բերել անոր վրայ . հապա ըսաւ ,
10 Ն Տէրը յանդիմանէ քեզ : Լ Հակ ասոնք՝ ան բա-

ե Գաղ . բ . 4 ։ բ Պետ . բ . 1 ։
ը Հուդ . թ . 21, 22 ։ ա Պետ . բ . 8 ։
Ե Տիտ . բ . 11 ։ Եբր . ժբ . 15 ։
ժ բ Պետ . բ . 10 ։
ի Տիտ . ա . 16 ։ բ Պետ . բ . 1 ։ ա Ցօհ . բ . 22 ։
Լ ա Կոր . ժ . 9 ։
Խ Թուա . ժդ . 29, 37 ։ իդ . 64 ։ Սաղ . ճդ . 26 ։ Եբր . դ . 17, 19 ։
ծ Ցօհ . ը . 44 ։
կ բ Պետ . բ . 4 ։
հ Ցայտ . ի . 9 ։
ձ Ծն . ժթ . 24 ։ բ Օր . իթ . 23 ։ բ Պետ . բ . 6 ։
ղ բ Պետ . բ . 10 ։
ճ Եղ . իբ . 28 ։
մ Դան . ժ . 13 ։ ժբ . 1 ։ Ցայտ . ժբ . 7 ։
յ բ Պետ . բ . 11 ։
ն Զաք . գ . 2 ։
շ բ Պետ . բ . 12 ։

ներուն որ չեն հասկընար , հայհոյութիւն կ'ընեն . և ան բաները որ բնականաբար անբան անասունները պէս գիտեն , անոնց մէջ կ'ապականին :
11 Վա՛յ անոնց՝ որ Կայէնին ճամբովը գացին , և Բաղաամին մոլորութեանը պէս յանկուցեամբ վարձքի համար գացին , և Կորխին հակառակութեանը պէս կորսուեցան : 12 Անոնք ձեր սիրոյ ընթրիքներուն մէջ արատներ են , ու ձեզի հետ կերուխումի նստած առանց երկիւղ իրենց անձը կը կերակրեն . անջուր ամպեր՝ հովերէն քշուած . պտուղներն կորսընցուցած ծառեր , բերք չունեցող , երկու անգամ մեռած , արմատէն 13 խլուած . զ Ծովու կատղած ալիքներ , որ իրենց անձերուն ամօթը կը փրփրեցընեն . մոլորական աստղեր , որոնց համար խաւարին մէգը պահուած է յաւիտեան :
14 Անոնց վրայ մարգարէացաւ Ենոքը ալ՝ է որ եօթներորդ էր Ադամէն , ու ըսաւ . ը Ահա Տէրը 15 իր բիւրաւոր սուրբերովը եկաւ , Դատաստան ընելու , ու բոլոր ամբարիշտները յանդիմանելու իրենց բոլոր ամբարշտութեանը բոլոր գործքերուն համար , թ և բոլոր խիստ խօսքերուն համար՝ որ ամբարիշտ մեղաւորները անոր դէմ խօսեցան :
16 Անոնք տրտնջողներ ժ՝ քրթմնջողներ են , որոնք իրենց յանկուցիչ խնդիրներուն համեմատ կ'երթան . ի և իրենց բերանները ամբարտաւան խօսքեր կը ղրու-

ա Ծն . գ . 5 : ա Ցօհ . գ . 12 :
ե Թուա . իբ . 7 , 21 : բ Պետ . բ . 15 :
զ Թուա . ժգ . 1 , եէ :
է բ Պետ . բ . 13 :
ը ա Կոր . ժա . 21 :
թ Ասակ . իե . 14 : բ Պետ . բ . 17 :
ժ Եփես . գ . 14 :
ի Մատ . ժե . 13 :
ղ Եւ . ծէ . 20 :
ճ Փիլ . գ . 19 :
ն բ Պետ . բ . 17 :
շ Ծն . և . 18 :
ո ը Օր . լգ . 2 : Դան . է . 10 : Զաք . ժգ . 5 : Մատ . իե . 31 : բ Թես . ա . 7 : Ցայտ . ա . 7 :
չ ա Թագ . բ . 3 : Սաղ . լա . 18 : ղգ . 4 : Մաղ . գ . 13 :
պ բ Պետ . բ . 18 :

յեն . = և շահի համար երեսպաշտութիւն կ՚ընեն :
17 Բ Նայց դուք սիրելինե՛ր՝ միտքերնի դ բերէք այն խօս-
քերը որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի առաքեալնե-
18 րին առաջուց պատուիրեցաւ . Որ ձեզի կ՚ըսէին թէ՝
Վ Երջի ժամանակը ծաղր ընողներ պիտի ըլլան ,
որոնք իրենց ամբարիշտ յանկութիւններուն համե-
մատ պիտի երթան :
19 Ը Ասոնք ինքզինքնին զատող Բ շնչաւորներ են ,
20 որ Հոգին չունին : Նայց դուք սիրելինե՛ր՝ Ձան-
ձերնիդ շինելով ձեր ամենասուրբ հաւատքին վրայ ,
21 և Սուրբ Հոգիով Բ աղօթք ընելով , Ինձերնիդ
Աստուծոյ սիրոյն մէջ պահեցէք , Ը մեր Տէր Յի-
սուս Քրիստոսի ողորմութեանը սպասելով յաւի-
22 տենական կենաց համար : Եւ խտրութիւն ընելով՝
23 ոմանց ողորմեցէ՛ք . Եւ Ր ոմանք վախով ազատե-
ցո՛ք՝ Բ կրակէն յափշտակելով զանոնք , ատելով
Բ մնալինէն աղտոտուած հանդերձն ալ :
24 Լ Եւ անոր՝ որ կարող Է ձեզ Բ անբիծ պահել ,
եւ փառքին առջեւը անարատ կայնեցընել ցնծու-
25 թիւնով , Բ Մի միայն Աստուծոյ մեր Փրկչին՝ մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսին ձեռքովը փառք ու մեծու-
թիւն , զօրութիւն ու իշխանութիւն * բոլոր դա-
րերէն առաջ՚՚ , և հիմա ու բոլոր դարերու մէջ .
ամէն :

= Առակ . իը . 21 : Ցակ . բ . 1 , 9 :
Բ բ Պետ . գ . 2 :
Գ ա Տիմ . գ . 1 : բ Տիմ . գ . 1 : գ . 3 : բ Պետ . բ . 1 : գ . 3 :
Դ Առակ . ժբ . 1 : Եղնկ . ժդ . 7 : Ովս . գ . 14 : Թ . 10 : Երբ . ժ . 25 :
Ե ա Կոր . բ . 14 : Ցակ . գ . 15 :
Զ Կող . բ . 7 : ա Տիմ . ա . 4 :
Է Հռով . ը . 26 : Եփես . գ . 18 :
Ը Տիտ . բ . 13 : բ Պետ . գ . 12 , 13 :
Թ Հռով . ժա . 14 : ա Տիմ . գ . 16 :
Ժ Ամով . գ . 11 : ա Կոր . գ . 15 : Ջաք . գ . 2 :
Ի Ջաք . գ . 4 , 5 : Ցայտ . գ . 4 :
Լ Հռով . ժգ . 25 : Եփես . գ . 20 :
Խ Կող . ա . 22 :
Ծ Հռով . ժգ . 27 : ա Տիմ . ա . 17 : բ . 3 :
* Ո՛հան Լուսին :

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԸՒՆԿԱԼՈՑՆ

ԵՒ ԸՍՏՈՒՆՉՈՒԹԵՒՆ ԵՒՆՏԵՐՆԵԶԻՆ

ԳԼՈՒԽ Ը

4 Յովհաննէս իրեն եղած յայտնութիւնը կը գրէ Ասիոյ եօթը եկեղեցիներուն, որոնց նշան ընտրու համար ցուցուցած իրեն՝ եօթը ոսկեղէն աշտանակները։ 7 Քրիստոսի գալուստը, 14 ու անոր զօրութիւնը և մեծափառութիւնը։

1 Յիսուս Քրիստոսի յայտնութիւնը, ¶ որ Աստուած անոր տուաւ իր ծառաներուն ցուցընելու ի՛նչ որ ՚ շուտով պէտք է ըլլալ. ֊ և իր հրեշտակին ձեռքովը խրկելով՝ իր Յովհաննէս ծառային
2 խնացուց, ՚ Որ Աստուծոյ խօսքին վկայութիւնը բրաւ, ու Յիսուս Քրիստոսի վկայութիւնը,
3 ՚ ի՛նչ որ տեսաւ։ Երանի՚ անոր՝ որ կը կարդայ, ու անոնց՝ որ կը լսեն այս մարգարէութեանս խօսքերը, և կը պահեն ի՛նչ որ անոր մէջը գրուած է. ՚ ի՛նչու որ ժամանակը մօտ է։

4 Յովհաննէսէն եօթը եկեղեցիներուն՝ որ Ասիոյ մէջն են. Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Ինկէ ըսող է, ՚ և որ էր, և որ պիտի գայ, ֊ ու եօթը
5 հոգիներէն՝ որ անոր աթոռին առջեւն են. Ու Յիսուս Քրիստոս ՚ հաւատարիմ վկայէն, Ը որ մեռելներուն անդրանիկն է, ՚ ու երկրի թագա-

¶ Ցօհ. գ. 32։ բ. 26։ ժբ. 49։
՚ ԳԼ. գ. 1։ Հմր 3։
֊ ԳԼ. իբ. 16։
՚ ¶ Կող. ա. 6։ ԳԼ. գ. 9։ ժբ. 17։ Հմր 9։
՚ ¶ Ցօհ. ա. 1։
Ը Ղու. ժա. 28։ ԳԼ. իբ. 7։
՚ Հռով. ժգ. 11։ Ցակ. ՚. 8։ ¶ գԼա. գ. 7։ ԳԼ. իբ. 10։
՚ ԵԼ. գ. 14.։ Հմր 8։
՚ Ցօհ. ա. 1։
՚ Զաք. գ. 9։ գ. 10։ ԳԼ. գ. 1։ գ. 5։ ՚. 6։
՚ Ցօհ. բ. 14։ ¶ Տիմ. գ. 13։ ԳԼ. գ. 14։
՚ ¶ Կող. ժՀ. 20։ Կող. ա. 18։
՚ Եփես. ա. 20։ ԳԼ. ժՀ. 14։ ժԹ. 16։

ւորմեբուն իշխանը . ե անոր՝ որ մեզ սիրեց , և ու-
6 *մեզ իր արիւնովը մեր մեղքերէն լուաց . հ և ու-մեզ*
թագաւորներ ու քահանաներ ըրաւ Աստուծոյ ու
իր Հօրը , ը անոր փառք և զօրութիւն յաւի-
տեանս յաւիտենից . ամէն :
7 *Ղ Ահա ամպերով կու գայ . ու ամէն աչք պիտի*
տեսնէ անիկայ , և անոնք որ զանիկայ խոցկրին . և
անոր վրայ կոծ պիտի բնեն ի երկրիս բոլոր ազգերը .
8 *այո . ամէն : ճ Ես եմ Ալֆա և Օմեգա՝ կ'ըսէ*
Տէր Աստուած , ո որ է , և որ էր , և որ պիտի
գայ՝ Ամենակալը :
9 *Ես Յովհաննէս ձեր եղբայրը՝ և Յիսուս Քրիս-*
տոսի նեղութեանը չ ու արքայութեանը և համբե-
րութեանը մէջ չ ընկերակիցը , պատմա բաւած
կղզին էի , ռ Աստուծոյ խօսքին համար՝ ու Յիսուս
10 *Քրիստոսի վկայութեանը համար : Ես ե-* * *կիրա-*
կի օրը ց Հոգին իմ վրաս եկաւ , և ու ետևէս մեծ
11 *ձայն մը լսեցի փողի ձայնի պէս , որ կ'ըսէր . Ինչ*
որ կը տեսնես՝ գիրքի մը մէջ գրէ , ու խրկէ եօթը
եկեղեցիներուն , որ Եփեսոսի , ու Զմիւռնիայի ,
և Պէրգամոնի , ու Թիւատիրի , և Սարդիկէի ,
ու Փիլադելփիայի , և Լաւոդիկիայի մէջ են :
12 *Եւ դարձայ ան ձայնը տեսնելու՝ որ ինծի կը խօսէր .*

ը Ցօհ . ժգ . 34 ։ ժե . 9 ։ Գալ . բ . 20 ։
ե Երբ . թ . 14 ։ ա Ցօհ . ա . 7 ։
զ ա Պետ . բ . 5 , 9 ։ Գլ . և . 10 ։ ի . 6 ։
է ա Տիմ . գ . 16 ։ Երբ . ժգ . 21 ։ ա Պետ . գ . 11 ։ և . 11 ։
ը Գործ . է . 13 ։ Սաղ . իգ . 30 ։ իզ . 64 ։ Գործ . ա . 11 ։
թ Ջաբ . ժբ . 10 ։ Ցօհ . ժթ . 37 ։
ժ Ես . իա . 4 ։ իգ . 6 ։ իբ . 12 ։ Հմր 17 ։ Գլ . բ . 8 ։ իա . 6 ։ իբ . 13 ։
ի Հմր 4 ։ Գլ . դ . 8 ։ ժա . 17 ։ ժգ . 5 ։
լ Հռով . բ . 17 ։ բ Տիմ . բ . 12 ։
խ Փիլ . ա . 7 ։ դ . 14 ։ բ Տիմ . ա . 8 ։
ծ Գլ . գ . 9 ։ Հմր 2 ։
կ Ցօհ . ի . 26 ։ Գործ . ի . 7 ։ ա Կոր . ժգ . 2 ։
* յն՝ տէրունական
պ Գործ . ժ . 10 ։ բ Կոր . ժբ . 2 ։ Գլ . դ . 2 ։ ժէ . 3 ։ իա . 10 ։
ռ Գլ . դ . 1 ։ ժ . 8 ։

ու երբոր դարձայ՝ ֊ հօթը ոսկեղէն աշտանակներ
13 տեսայ . ֊ Եւ հօթը աշտանակներուն մէջ Վհ֊ի֊ը
Որդւոյ մարդոյ նման՝ պճղնաւոր ֊ պատմուճան մը
հագած , ֊ ու կուրծքին վրայ ոսկի գօտի մը կա֊
14 պած . Եւ իր գլուխը ֊ ու մազերը՝ բուրդի պէս
ճերմակ՝ ֊ ձիւնի պէս , ֊ ու իր աչքերը՝ կրակի
15 բոցի պէս . ֊ Եւ իր ոտքերը ոսկեպղինձի նման՝ որ֊
պէս թէ հնոցի մէջ կրակ դարձած , ֊ ու իր ձայնը
16 շատ ջուրերու ձայնի պէս . Եւ ֊ իր աջ ձեռքին
մէջ հօթը աստղ ունէր , ֊ ու իր բերնէն սրած
երկսեռան սուր մը կ'ելլէր , ֊ և իր երեսը արեւու
17 պէս էր՝ ֊ իր զօրութեամբը կը փայլի ։ ֊ Ու֊
երբոր տեսայ անոր , իր ոտքը ինկայ մեռելի պէս .
֊ ու իր աջ ձեռքը իմ վրաս դրաւ ըսելով . Մի֊
18 վախնար . ֊ Ես եմ առաջինը ու վերջինը ։ ֊ Եւ
Ես կենդանի եմ , ու Ես այն եմ որ մեռայ , և
ահա կենդանի եմ յաւիտեանս յաւիտենից . ֊ և
Ես ունիմ մահուան ու դժոխքին բանալիները ։
19 Ուստի ըզքե՛ր ինչ որ կը տեսնես , ֊ այն որ կայ ,
20 ֊ ու այն որ եղեր պիտի ըլլայ . ֊ Հօթը աստ֊
ղերուն խորհուրդը՝ որ իմ աջ ձեռքիս մէջը
տեսար , և Հօթը ոսկեղէն աշտանակները . այն

֊ Հմր 20 ։ ԵԼ · իե · 37 ։ Ջաբ · դ · 2 ։
֊ ԳԼ · բ · 1 ։
Վ Եզեկ · ա · 26 ։ Դան · է · 13 ։ ժ · 16 ։ ԳԼ · ԺԳ · 14 ։
֊ Դան · ժ · 5 ։
Բ ԳԼ · ժե · 6 ։
Գ Դան · է · 9 ։
֊ Դան · ժ · 6 ։ ԳԼ · բ · 18 ։ ժթ · 12 ։
Ֆ Եզեկ · ա · 7 ։ Դան · ժ · 6 ։ ԳԼ · բ · 18 ։
֊ Եզեկ · իգ · 2 ։ Դան · ժ · 6 ։ ԳԼ · ԺԳ · 2 ։ ժթ · 6 ։
֊ Հմր 20 ։ ԳԼ · բ · 1 ։ գ · 1 ։
Ֆ Եւ · իթ · 2 ։ Եփես · գ · 17 ։ Երբ · դ · 12 ։ ԳԼ · բ · 12 ։ 16 ։ ժթ · 15 , 21 ։
֊ Գոր · իգ · 13 ։ ԳԼ · ժ · 1 ։
Բ Եզեկ · ա · 28 ։
Ֆ Դան · բ · 18 ։ ժ · 10 ։
֊ Եա · իա · 4 ։ իգ · 6 ։ իբ · 12 ։ ԳԼ · բ · 8 ։ իբ · 18 ։ Հմր 10 ։
Ի Հռով · գ · 9 ։
Ղ ԳԼ · գ · 9 ։ և · 14 ։
Ի Յայտ · կբ · 20 ։ ԳԼ · ի · 1 ։
Ը Հմր 12 , ըստ ։
Ի ԳԼ · բ · 1 , ըստ ։
Ֆ ԳԼ · գ · 1 , ըստ ։
Ի Հմր 16 ։
Լ Հմր 12 ։

Հօթը աստղերը՝ Ե Հօթը Եկեղեցիներուն Հրեշտակներն են . Ե Հօթը աշտանակները Հօթը Եկեղեցիներն են :

ԳԼ . Ր

1 Եփեսոսի , 8 Զմիւռնիոյ , 12 Պերգամոնի 18 և Թիւատիրի Եկեղեցիներուն Հրեշտակներուն՝ այսինքն Հոգևոր պաշտօնեաներուն գրուելու պատուէրները , ու ան Եկեղեցիներուն եղած գովութիւնները ու յանդիմանութիւնները :

1 Եփեսոսի մէջ եղած Եկեղեցիին Հրեշտակին գրէ .
— Ասյսպէս կ'ըսէ անիկայ՝ որ իր աջ ձեռքին մէջ
Հօթը աստղերը ունի , Ե ու Հօթը ոսկեղէն աշտա-
2 նակներուն մէջը կը պտըտի . Ե Գիտեմ քու գործ-
քերդ , և քու աշխատութիւնդ , ու քու Համբե-
րութիւնդ , և որ չարերուն չես կրնար տանիլ , Ե ու
փորձեցիր անոնք Ե որ կ'ըսեն՝ թէ իրենք առաքեալ
3 են , ու չեն , և գտար թէ ստախօս են . Ու Համ-
բերութիւն ունեցար՝ իմ անուանս Համար Ն-
4 պա-ի-ա կրեցիր , Ը ու չթուլցար : Սակայն քեզի
դէմ բան մը ունիմ , որ քու առջի սէրդ ձգեցիր :
5 Ա՛ի որդ բեր Հիմա ուսկից որ ինկար , ու ապաշ-
խարէ , և քո— առջի գործքերդ ըրէ . Ե եթէ ոչ՝
շուտով կու գամ քեզի , ու քու աշտանակդ իր
տեղէն պիտի շարժեմ՝ թէ որ չապաշխարես :
6 Սակայն ասիկայ ունիս , որ Ը Նիկոլայոսեանց գործ-
7 քերը կ'ատես , որոնք ես ալ կ'ատեմ : Ը Ան որ
ականջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ Ե-
կեղեցիներուն . Ան որ կը յաղթէ՝ անոր Ե ուտել
պիտի տամ Ե կենաց ծառէն , որ իմ Աստուծոյս
դրախտին մէջն է :

Ե Մտթ . բ . 7 ։ Գլ . բ . 1 , ճ ։
Ը Զաք . գ . 2 ։ Մատ . ե . 15 ։ Փիլ . բ . 15 ։
— Գլ . ա . 16 , 20 ։
Բ Գլ . ա . 13 ։
Ի Սաղ . ա . 6 ։ Հմր 9 , 13 , 19 ։ Գլ . գ . 1 , 8 , 15 ։
Ք ա Ցօհ . գ . 1 ։
Ե բ Կոր . ժա . 13 ։ բ Պետ . բ . 1 ։
Ղ Գաղ . գ . 9 ։ Եբր . ժբ . 3 , 5 ։
Ե Մատ . խա . 41 , 43 ։
Ը Հմր 15 ։
Ի Մատ . ժա . 15 ։ ժգ . 9 , 43 ։ Հմր 11 , 17 , 29 ։ Գլ . գ . 6 , 13 , 22 ։ ժգ . 9 ։
Ֆ Գլ . իբ . 2 , 14 ։
Ի Ծն . բ . 9 ։

8 Եւ Ամիւնէդաբի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշ-
տակին գրէ . Այսպէս կ'ըսէ Ընտրեալը ու վեր-
9 ջինը , որ մեռաւ ու կենդանացաւ . Ես գիտեմ քու
գործերդ ու նեղութիւնդ՝ և աղքատութիւնդ ,
(բայց հարուստ ես ,) ու անոնց հայհոյութիւ-
նը՝ որ կ'ըսեն , թէ իրենք Հրեայ են , ու չեն ,
10 հապա Սատանայի ժողովք մը : Մի վախնար
այն բաներէն որ պիտի կրես . ահա Սատա-
նայ կուզէ ձեզմէ քանի մը հոգի բանտը պիտի ձգէ ,
որ փորձուիք , և տասը օր նեղութիւն պիտի ունե-
նաք . Մինչև ի մահ հաւատարիմ եղիր , ես ու-
11 զիդ կենսաց պսակը պիտի տամ : Ան որ ականջ
ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ եկեղեցի-
ներուն . Ան որ կը յաղթէ՝ չ'երկրորդ մահէն պիտի
չվնասուի :
12 Եւ Պէրգամոնի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտա-
կին գրէ . Ընտրեալը կ'ըսէ անիկայ՝ որ սրած երկ-
13 բերան սուրը ունի . Գիտեմ քու գործերդ , և
թէ ուր կը բնակիս՝ այնտեղ Սատանային աթո-
ռին եղած տեղը , ու իմ անունս կը պահես , և իմ
հաւատքս չուրացար ան օրերը անգամ՝ որ Անթի-
պաս իմ հաւատարիմ վկաս սպանուեցաւ ձեր մէ-
14 ջը , ուր որ Սատանան կը բնակի : Բայց քիչ
դէմ քիչ մը բան ունիմ . որ հոս Բաղաամին
վարդապետութիւնը բռնողներ ունիս , որ Բաղա-
կին սորվեցուց Իսրայէլի որդւոց առջևը գայթակ-
ղութիւն դնել , ու որ անոնք կուռց զոհուածները

Ը ԳԼ . ա . 17 , 18 :
Թ Հմր 2 :
Ժ Ղև . ժբ . 24 : ա Տիմ . գ . 18 : Յակ . բ . 5 :
Ի Հռով . բ . 17 , 28 , 29 : Թ . 6 :
Հ ԳԼ . գ . 9 :
Յ Մատ . ժ . 22 :
Ղ Մատ . իգ . 13 :
Ճ Յակ . ա . 12 : ԳԼ . գ . 11 :
Մ Հմր 7 : ԳԼ . ժգ . 9 :
Ն ԳԼ . բ . 14 : իա . 8 :
Շ ԳԼ . ա . 16 :
Ո Հմր 2 :
Չ Հմր 9 :
Պ Թուա . իգ . 14 : իե : 1 : լա . 16 : բ Պետ . բ . 15 : Յուդ . 11 :
Ջ Հմր 20 : Գործ . ժե . 29 : ա Կոր . բ . 9 , 10 : ժ . 19 , 20 :

15 ուսանի՝ Նու պատկութիւն ընդնի : ¬ Այսանկ ալ դուն Նիկողայոսեանց վարդապետութիւնը բռնող-
16 ներ ունիս , որն որ ես կ'ատեմ : Ուսաի ապաշ-խարէ . եթէ ոչ՝ շուտով կու գամ քեզի , ¬ ու իմ բերնիս սրովը պիտի պատերազմիմ անոնց հետ :
17 Ով որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն . Ով որ կը յաղթէ՝ պահուած մանանայէն ուսել պիտի տամ անոր , ու ձերմակ խիճ մը պիտի տամ անոր , և ան խիճին վրայ Ճնոր անուն մը գրուած , որն որ մէկը չգիտեր , բայց միայն ան՝ որ կ'ընդունի :
18 Եւ Թիւատիրի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտա-կին գրէ . Այսպէս կ'ըսէ Աստուծոյ Որդին , ¬ որ կրակի բոցի պէս աչքեր ունի , ու իր ոտքերը
19 ոսկեզօծինձի նման են . ¬ Գիտեմ քու գործերդ , և սէրդ՝ ու հաւատքդ՝ ու քու ծառայութիւնդ ու համբերութիւնդ , և թէ քու վերջին գործերդ
20 առջիններէն շատ են : Բայց քեզի դէմ բան մը ունիմ , որ թող կու տաս ¬ Յեզաբէլ կինը , որ ինքզինքը մարգարէուհի կ'անուանէ , ու իմ ծա-ռաներս մոլորեցնելով՝ կը սորվեցնէ ֊ պոռնը-
21 կութիւն ընել՝ և կռոց զոհուածներ ուսել : ֊ Եւ ես անոր ժամանակ տուի իր պոռնկութենէն վրայ
22 ապաշխարելու , ու չապաշխարեց : Ահա ես զանիկայ անկողինը պիտի ձգեմ , ու անոր հետ շնու-թիւն ընողները մեծ նեղութեան մէջ , թէ որ իրենց
23 գործերուն վրայ չապաշխարեն : Եւ անոր զա-ւակները մահով պիտի սպաննեմ . ու բոլոր եկե-

ե ա կոր . գ . 13 , եբ :
¬ Հմր 6 :
- Նա . ժա . 4 ; բ Թես . բ . 8 ; Գլ . ա . 16 ; ԺԹ . 15 , 21 ;
է Հմր 7 , 11 :
¬ Գլ . գ . 12 ; ԺԹ . 12 ;
ը Գլ . ա . 14 , 15 ;
ց Հմր 2 :
- գ Թագ . ԺԳ . 31 ; իա . 25 ; գ Թագ . ԼԹ . 7 ;
֊ ԵԼ . ԼԴ . 15 ; Գոր . ԺԵ . 20 , 29 ; ա կոր . ժ . 19 , 20 ; Հմր 14 :
֊ Հռով . բ . 4 ; Գլ . Թ . 20 ;

ղեկլինելը պիտի գիտնան ։ Թէ ես ան եմ՝ որ երկա-
կամութիւնները ու սիրտերը կը քննեմ . ֆ և ամէն
մէկիդնուդ ձեր գործքերուն համեմատ պիտի հա-
24 տուցանեմ ։ Բայց ձեզի կ'ըսեմ միւսներուդ՝ որ
Թիւատիրի մէջ էք , ու աս վարդապետու-
թիւնը չունիք , որ չճանչցաք Սատանային խո-
րութիւնը զոր (ինչպէս որ կ'ըսեն .) ՝ Ձեր վրայ
25 ուրիշ ծանրութիւն չեմ ձգեր . ֆ ՚ապա ան որ
26 ունիք՝ պահեցէք մինչև որ ես գամ ։ Ու ան որ
կը յաղթէ՝ ֆու իմ գործքերս մինչև վերջը կը պա-
հէ , ֆ տուր իշխանութիւն պիտի տամ ազգերուն
27 վրայ . (ֆ Ու պիտի հովուէ զանոնք երկաթէ գա-
ւազանով . անոնք բրուտի անօթներու պէս պիտի
28 փշրուին .) Ինծմէ որ ես ալ իմ ՚օրմէս առի .
29 ու անոր պիտի տամ ղ առաւօտեան աստղը ։ ֆ Ան
որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ ՚ոգին ինչ կ'ըսէ
եկեղեցիներուն ։

ԳՈԼ . Գ

2 Քրիստոս կը յանդիմանէ Սարդիկէի եկեղեցիին հրեշտակը . 3 կը յորդորէ զանիկայ որ ապաշխարէ , և սպառնալիք կ'ընէ անոր . 8 կը գովէ Փիլադելֆիայի եկեղեցիին հրեշտակը 10 իր արիմնութիւնեանը և համբերութիւնեանը համար . 15 կը նախատէ Լաւոդիկէի եկեղեցիին հրեշտակը՝ ո՛չ պաղ և ո՛չ տաք ըլլալուն համար , 19 և կը պատուիրէ որ աւելի նախանձաւոր ու ջերմեռանդ ըլլայ ։ 20 Քրիստոս դուռը կայնած կը բաղխէ ։

1 Ու Սարդիկէի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտակին
գրէ , ՝ Ըսածէս կ'ըսէ անիկայ՝ որ ունի Ա-

ա Թագ . ժգ . 7 ։ ա Մն . իբ . 9 ։ իթ . 17 ։ բ Մն . գ . 30 ։ Սաղ . է . 9 ։ Երեմ . ժա . 20 ։ ժէ . 10 ։ ի . 12 ։ Ցօհ . բ . 24 , 25 ։ Գոր . ա . 24 ։ Հբ . ով . բ . 27 ։
ֆ Սաղ . կբ . 12 ։ Մատ . ժգ . 27 ։ Հով . բ . 6 ։ ժգ . 12 ։ բ Կոր . ե . 10 ։ Գաղ . գ . 5 ։ ԳԼ . ի . 12 ։
՝ Գոր . ժե . 28 ։
ֆ ԳԼ . գ . 11 ։
ֆ Ցօհ . գ . 29 ։ ա Ցօհ . գ . 23 ։
ֆ Մատ . ժթ . 28 ։ Դն . իբ . 29 , 30 ։ ա Կոր . գ . 3 ։ ԳԼ . գ . 21 ։ ի . 4 ։
ֆ Սաղ . բ . 8 , 9 ։ խթ . 14 ։ Գաղ . է . 22 ։ ԳԼ . ժբ . 5 ։ ժթ . 15 ։
ղ բ Պետ . ա . 19 ։ ԳԼ . իբ . 16 ։
ֆ Հմր 7 ։
՝ ԳԼ . ա . 4 , 16 ։ գ . 5 ։ է . 6 ։

տուծոյ հօթը ՚ոգիները՝ ու հօթը աստղերը ։
Բ Գիտեմ քու գործքերդ՝ որ դուն անուն ունիս
2 *թէ կենդանի ես , ե ու մեռած ես ։ Ընթռնուն կե-*
ցիր՝ և հաստատէ մնացած բաները որ մեռնելու
վրայ են , ինչու որ քու գործքերդ Աստուծոյ առ-
3 *ջև չեն կատարեալ գտայ ։ Դ ՚Ի՞նչ միտքդ բեր*
թէ ընդունեցիր ու լսեցիր , ու պահէ , և
ապաշխարէ ։ Ըրացդ թէ որ արթըննալու չըլլաս ,
գողի պէս քու վրադ պիտի գամ , ու ընաւ պիտի
չգիտնաս թէ ո՛ր ժամուն քու վրադ պիտի գամ ։
4 *Սակայն քանի մը անձինք ունիս Սարդիկէի մէջ ,*
ե որոնք իրենց հանդերձները չաղտոտեցին , և
ձերմակներով պիտի պտըտին ինծի հետ , քանզի
5 *արժանի են ։ Ին որ կը յաղթէ՝ ե ձերմակներ պի-*
տի հագնի ։ ժ ու ես անոր անունը ե կենաց գիրքէն
պիտի չաւրեմ , և անոր անունը պիտի դաւանիմ
իմ ՚օրս առջևը՝ ու անոր հրեշտակներուն առջև ։
6 *Ե Ին որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ՝ ՚ոգին ինչ*
կ՚ըսէ եկեղեցիներուն ։
7 *Ու Փիղադելփիայի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշ-*
տակին դրէ ։ ժ Ըսպէս կ՚ըսէ ան Սուրբը՝ ն ան
Ա՛ջմարիտը՝ ո որ Դաւիթի բանալին ունի , ը կը
բանայ՝ ու մէկը չկայ որ գոցէ , և կը գոցէ՝ ու
8 *մէկը չկայ որ բանայ ։ թ Գիտեմ քու գործքերդ ։*
Տաճն քու առջիդ բացուած դուռ մը դրի , որ մէ-

ե ԳԼ · բ · 2 ։
ն Եփե · բ · 1 , 5 ։ ա Տիմ · ե · 6 ։
ո ա Տիմ · գ · 20 ։ բ Տիմ · ա · 13 ։ Հմր 11 ։
ը Հմր 19 ։
ղ Մաա · իգ · 42 , 43 ։ իե · 13 ։ Մար · ժգ · 38 ։ Ղու · ժբ · 39 , 40 ։ ա Թես · ե · 2 , 6 ։ բ Պետ · դ · 10 ։ ԳԼ · ժգ · 15 ։
ի Ցուդ · 23 ։
ժ ԳԼ · դ · 4 ։ գ · 11 ։ է · 9 , 13 ։
ժբ ԳԼ · ժթ · 8 ։
ժգ Եբ · լբ · 32 ։ Սագ · կթ · 28 ։
ժդ Փիլ · գ · 3 ։ ԳԼ · ժգ · 8 ։ ժէ · 8 ։ ի · 12 ։ իա · 27 ։
ժե Մաա · ժ · 32 ։ Ղու · ժբ · 8 ։
ժն ԳԼ · բ · 7 ։
ժը Գոր · ը · 14 ։
ժթ ա Ցօհ · ե · 20 ։ Հմր 14 ։ ԳԼ · ա · 5 ։ գ · 10 ։ ժթ · 11 ։
ի Ես · իբ · 22 ։ Ղու · ա · 32 ։ ԳԼ · ա · 18 ։
ի Մաա · ժգ · 19 ։
ի Ցոր · ժբ · 14 ։
ի Հմր 1 ։
ի ակոր · ժգ · 9 ։ բԿոր · բ · 12 ։

կը չկրնաս դողել. ինչու որ դուն քիչ մը կարողութիւն ունիս, և իմ խօսքս պահեցիր, ու իմ
9 անունս չուրացար: Ահա ես քեզի կու տամ Սատանային ժողովքէն եղողները՝ որոնք կ'ըսեն թէ
իրենք Հրեայ են, ու չեն, հապա սուտ կ'ըսեն.
Ահա պիտի ստիպեմ անոնք՝ որ գան ու երկրպագութիւն ընեն քու ոտքերուդ առջեւը, և ճանչնան՝
10 թէ ես քեզ սիրեցի: Որովհետեւ իմ համբերութեանս խօսքը պահեցիր, ես ալ քեզ պիտի
պահեմ փորձութեան ժամանակը, որ պատրաստ է գալու բոլոր աշխարհի վրայ՝ երկրին երեսը
11 բնակողները փորձելու համար: Ահա ես շուտով
կու գամ. Ունեցածդ ամո՛ր բռնէ, որ մէկը
12 չառնէ քու պսակդ: Ան որ կը յաղթէ՝ անիկայ
իմ Աստուծոյս տաճարին մէջ սիւն մը պիտի
ընեմ, ու ալ դուրս պիտի չելլէ. Եւ անոր վրայ
իմ Աստուծոյս անունը պիտի գրեմ, ու իմ Աստուծոյս քաղաքին անունը, Նոր Երուսաղէմին, որ երկինքէն իմ Աստուծմէս կ'իջնէ,
13 և իմ նոր անունս. Ան որ ականջ ունի՝ թող
լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն:
14 Ու Լաւոդիկէի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտակին գրէ. Ամէնը՝ Հաւատարիմ
ու ճշմարիտ Վկան, Աստուծոյ արարածոյ Սկիզբը. Գիտեմ քու գործերդ՝ որ ո՛չ պաղ ես,
15 ու ո՛չ տաք. Երանի թէ պաղ ըլլայիր՝ կամ տաք:
16 Ուստի դուն որ գաղջ ես, ու ո՛չ տաք՝ ոչ ալ պաղ,

ց ԳԼ. բ. 9:
ը Ես. խթ. 23: կ. 14:
ե բ Պետ. բ. 9:
ի Ղկ. բ. 1:
լ Ես. իզ. 17:
ծ Փիլ. գ. 5: ԳԼ. ա. 3: իբ. 7, 12, 20:
կ ԳԼ. բ. 25:
ձ ԳԼ. բ. 10:
ղ գ Թագ. է. 21: Գաղ. բ. 9:
ճ ԳԼ. բ. 17: ժգ. 1: իբ. 4:
մ Գաղ. գ. 26: Եբր. ժբ. 22: ԳԼ. իա. 2, 10:
յ ԳԼ. իբ. 4:
ն ԳԼ. բ. 7:
շ Ես. կն. 16:
ո ԳԼ. ա. 5: ԺԹ. 11: իբ. 6: Հմր 7:
չ Կող. ա. 15:
պ Հմր 1:

17 քեզ բնդունէս դուրս փախելու վրայ եմ . Կանգնի կ'ըսես , Ահա հարուստ եմ՝ ու մեծցայ , և բանի մը կարօտ չեմ . ու չես գիտեր՝ որ դուն խեղճ ու թշուա-
18 ռական ես՝ և աղքատ ու կոյր ու մերկ : Ահա քեզի խորհուրդ կուտամ . Ինծմէ կրակի մէջ փորձուած ոսկի ծախու առ՝ որ հարստանաս , և ձերմակ հանդերձներ՝ որ հագնիս , որ քու ամօթալի մերկութիւնդ չերեւնայ . և աչքերդ դեղ դիր՝ որ
19 տեսնես : Ահա իմ ամէն սիրածս կը յանդիմանեմ ու կը խրատեմ . ուստի նախանձաւոր եղիր ու
20 ապաշխարէ : Ահա ես դուռը կայներ եմ ու կը դարնեմ . Թէ որ ձէկը իմ ձայնս լսէ , ու դուռը բանայ , Ես անոր քովը պիտի մտնեմ , և անոր
21 հետ ընթրիք պիտի ընեմ , ան ալ իմ հետս : Ան որ կը յաղթէ , իմ հետս Թիմ աթոռս նստիլ պիտի տամ անոր . ինտոր որ ես ալ յաղթեցի՝ ու
22 իմ Հօրս հետ անոր աթոռը նստայ : Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ Թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն :

ԳԼՈՒԽ . Գ

2 Յովհաննէս Առաւծոյ աթոռը կը տեսնէ երկինքին մէջ : 4 Քառասուչորս երէցները : 6 Չորս կենդանիները՝ որոնք առջեւնուն ու ետեւնուն աչքերով լեցուն էին : 10 Երէցները՝ իրենց պսակները աթոռին վրայ նետողին առջեւ դնելով , երկրպագութիւն կ'ընեն անոր :

1 Ահա բանէրէն ետքը տեսայ , և ահա երկինքի մէջ բացուած դուռ մը կար , Եւ առջի ձայնը որ լսեցի , փողի նման էր , որ ինծի հետ կը խօսէր ու կ'ըսէր . Թ Ելա հոս , ու ասկէ ետքը ըլլալու բա-

ֆ Ովս . ժբ . 9 ։ ա Կոր . գ . 8 ։
ա Եա . ծե . 1 ։ Մատ . ժգ . 44 ։ իե . 9 ։
բ բ Կոր . ե . 3 ։ ԳԼ . է . 13 ։ ժգ . 15 ։ ժթ . 8 ։
գ Ցոբ . ե . 17 ։ Ասակ . գ . 11 , 12 ։ Եբր . ժբ . 5 , 6 ։ Ցահ . ա . 12 ։
դ Եբդ . ե . 2 ։
ե Ղս . ժբ . 37 ։
զ Ցօհ . ժգ . 23 ։
է Մատ . ժթ . 28 ։ Ղս . իբ . 30 ։ ա Կոր . գ . 2 ։ բ Տիմ . բ . 12 ։ ԳԼ . բ . 26 , 27 ։
ը ԳԼ . բ . 7 ։
թ ԳԼ . ա . 10 ։
ժ ԳԼ . ժա . 12 ։
ի ԳԼ . ա . 19 ։ իբ . 6 ։

2 նները քեզի յուշընեմ : Բ Ու շուտ մը ՙոգին իմ
վրաս եկաւ . Ի և ահա աթոռ մը դրուած էր եր-
3 կինքի մէջ . Ու աթոռին վրայ մէկը նստեր էր . և
նստողը յասպիս ու սարդիոն քարերու երեւոյթին
4 նման էր : Ու աթոռին բոլորտիքը շծիանման՝
զմրուխտի երեւոյթի նման . ու աթոռին բոլորտի-
քը քսանուչորս աթոռներ , և ան աթոռներուն
վրայ քսանուչորս երէցներ նստեր էին՝ Ճ ձերմակ
հանդերձներ հագած , ը ու գլուխնին ոսկիէ պսակ-
5 ներ ունէին : Ու աթոռէն Ե փայլակներ ու ձայներ
և որոտումներ կ'ելլէին , ժ ու աթոռին առջին ևօթը
հատ բորբոքած կրակի ղամբարներ էային , Է որոնք
6 Աստուծոյ ևօթը ՙոգիներն են : ԵՒու աթոռին
առջևը իբրև ապակեղէն ծով մը՝ սպիտակի նման ,
և Ի աթոռին մէջը՝ ու աթոռին բոլորտիքը չորս
կենդանիներ , որ աչքերով լեցուն էին առջևէն
7 ի ու ետևէն : Ի Ու առջի կենդանին՝ առիւծի նման
էր , ու երկրորդ կենդանին՝ զուարակի նման , և
երրորդ կենդանին մարդու երես ունէր , ու չորրորդ
8 կենդանին՝ թռչող արծիւի նման : Ու չորս կեն-
դանիներուն ամէն մէկը շուրջանակի Կ մէկ մէկ թեւ
ունէր . ու ներսէն Ն աչքերով լեցուն էին . ու
չէին հանգչեր ո՛չ ցորեկը ո՛չ ալ գիշերը՝ ըսելով .
Ղ Սուրբ՝ Սուրբ՝ Սուրբ՝ Տէր Աստուած Ամենա-
9 կալ , Ո՞ր էր , և որ է , և որ պիտի գայ : Ու
երբոր ան կենդանիները փառք ու պատիւ և գո-

Բ Գլ . ա . 10 ; ժէ . 3 ; իա . 10։
Ի Ես . գ . 1 ; Երեմ . ժէ . 12։
Եզեկ . ա . 26 ; ժէ . 1 ;
Դան . է . 9 ։
Ղ Եզեկ . ա . 28 ։
Կ Գլ . գ . 4 , 5 ; գ . 11 ; է .
9 , 13 , 14 ; ժԹ . 14 ։
Ե Հմր 10 ։
Զ Գլ . ը . 5 ; ժգ . 18 ։
Է Ել . լէ . 23 ; ը Մն . գ . 20 ։
Եզեկ . ա . 13 ; Զաք . գ . 2 ։
Ը Գլ . ա . 4 ; գ . 1 ; է . 6 ։
Ժ Ել . լը . 8 ; Գլ . ժէ . 2 ։
Ի Եզեկ . ա . 5 ։
Լ Հմր 8 ։
Խ Եզեկ . ա . 10 ; ժ . 14 ։
Ծ Ես . գ . 2 ։
Կ Հմր 6 ։
Հ Ես . գ . 3 ։
Ձ Գլ . ա . 8 ։
Ղ Գլ . ա . 4 ։

հուԹիւն կու տային աԹոռին վրայ նստողին՝ յոր
10 *կենդանի է յաւիտեանս յաւիտենից, Ն Հաճու-*
ցուս երէցները աԹոռին վրայ նստողին առջևը
կ՚իյնային՝ ու երկրպագուԹիւն կ՚ընէին յաւի-
տեանս յաւիտենից կենդանի եղողին, " և իրենց
պսակները աԹոռին առջևը կը ձգէին՝ ըսելով.
11 *ն Ընժանի ես Տէր՝ փառք ու պատիւ և զօրուԹիւն*
առնելու. Ո՛ւնչու որ ամէն բան դուն ստեղծեցիր,
ու քու կամքովդ եղան ու ստեղծուեցան։

ԳԼ. Ն

1 *ԵօԹը կնիքով կնքուած գիրքը։ 9 Մ՚իայն մորԹուած Գառ-*
նուկը արժանի էր զանիկայ բանալու։ 12 Ա՛սն որոյ երէց-
նները փառք ու գոհուԹիւն կու տան անոր, 9 ու կը խոստո-
վանին ԹէԹ անիկայ փրկեց զիրենք իր արիւնովը։

1 *Ն՚ու աԹոռին վրայ նստողին աջ ձեռքը մ՚իկ գիրք*
մը տեսայ՝ ներսէն ու դուրսէն գրուած, Բ՚և
2 *եօԹը կնիքով կնքուած։ Ո՛ւ մ՚իկ զօրաւոր հրեշ-*
տակ մը տեսայ՝ որ մեծ ձայնով կը կանչէր. Ո՞վ
արժանի է սա գիրքը բանալու, ու սորը կնիք-
3 *նները քակելու։ Ն՚ու ո՛չ երկինքի մէջ՝ ո՛չ երկրի*
վրայ՝ ու ո՛չ երկրի տակը գտնո՛ւեցաւ մ՚իկը՝ որ կա-
րող ըլլար սա գիրքը բանալու, ո՛չ ալ անոր նա-
4 *յելու։ Ն՚ս ալ սաստիկ կու լայի՝ որ մ՚իկը արժա-*
նի չգտնուեցաւ սա գիրքը բանալու, ո՛չ ալ անոր
5 *նայելու։ Ո՛ւ երէցներէն մ՚իկը ըսաւ ինծի. Մի՛*
լար. Դ՚ահա Յուդայի ցեղէն եղող Ա՛ռիւծը՝ Դա-
ւիթի Արմատը յաղԹեց սա գիրքը բանալու՝ ն՚ու
6 *անոր եօԹը կնիքները քակելու։ Ն՚ս տեսայ որ ա-*

ɔ ԳԼ. ա. 18։ ե. 14։ ժե. 7։
ն ԳԼ. է. 8, 14։
ո Հմր 9։
ո Հմր 4։
ն ԳԼ. ե. 12։
պ Ծն. ա. 1։ Գոր. ժէ. 24։ Եփես. գ. 9։ Կող. ա. 16։ ԳԼ. ժ. 6։
ռ Եզեկ. բ. 9, 10։
ս Ես. խԹ. 11։ Դան. ժբ. 4։
տ Հմր 13։
ր Ծն. խԹ. 9, 10։ Եբր. է. 14։
ւ Ես. ժա. 1, 10։ Հռով. ժե. 12։ ԳԼ. իբ. 16։
ց Հմր 1։ ԳԼ. գ. 1։

թոռին ու չորս կենդանիներուն միջտեղը և երէց-
ներուն միջտեղը կայնած Է Գառնուկ մը կար՝ որպէս
թէ մորթուած , որ եօթը եղջիւր Ը ու եօթը աչք
ունէր , Թ որոնք Աստուծոյ եօթը Հոգիներն են՝ որ
7 ղրկուր երկիրը կը խրկուին : Ժ Ու անիկայ եկաւ՝ Ի ու
առաւ զայն աջ ձեռքէն գիրքը առաւ :
8 ԺԱ Երբոր գիրքը առաւ , չորս կենդանիները ու
քսանուչորս երէցները Գառնուկին առջեւ իյնան ,
Լ ամէնքն ալ քնարներ ունէին , ու ոսկիէ խընա-
կամաններ խունկով լեցուն , Խ որ սուրբերուն ա-
9 ղօթքն է : Ի Ու նոր երգ մը կ'երգէին՝ ըսելով .
Ն Արժանի ես դուն առ գիրքը առնելու՝ ու առոր
կնիքները բանալու . Հ Քանզի որ մորթուեցար , Ո ու
մեզ Ծախու առիր Աստուծոյ՝ քու արիւնովդ Ղ ամէն
10 ցեղէ ու լեզուէ և ժողովուրդէ ու ազգէ . Ճ Ու ա-
նոնք մեր Աստուծոյ թագաւորներ ու քահանաներ
11 ըրիր , ու երկրի վրայ պիտի թագաւորեն : Ի Ու
նայեցայ՝ ու շատ հրեշտակներու ձայն լսեցի , Ղ որոնք
աթոռին՝ ու կենդանիներուն և երէցներուն չորս-
տին էին . Ո ու անոնց թիւն էր բիւր բիւրուց՝ և
12 հազարք հազարաց . Որ որոնք մեծ ձայնով կ'ըսէին .
Ն Ա մորթուած Գառնուկը արժանի է զօրութիւն՝
ու հարստութիւն՝ և իմաստութիւն՝ ու կարողու-
թիւն՝ և պատիւ ու փառք ու օրհնութիւն առնելու :

Է Եա . ծգ . 7 : Ցօհ . ա . 29 : 36 : ա Պետ . ա . 19 : ԳԼ . ժգ . 8 : Հմր 9 , 12 :
Ը Ձաք . գ . 9 : գ . 10 :
Թ ԳԼ . գ . 5 :
Ժ ԳԼ . գ . 2 :
Ի ԳԼ . գ . 8 , 10 :
Լ ԳԼ . ժգ . 2 : ժե . 2 :
Խ Սաղ . ճխա . 2 : ԳԼ . ը . 3 , 4 :
Ծ Սաղ . խ . 3 : ԳԼ . ժգ . 3 :
Կ ԳԼ . գ . 11 :
Հ Հմր 6 :
Յ Գոր . ի . 28 : Հռով . գ . 24 , 25 : ա Կոր . գ . 20 : է . 23 : Եփս . ա . 7 : Կող . ա . 14 : Երր . թ . 12 : ա Պետ . ա . 18 , 19 : բ Պետ . բ . 1 : ա Ցօհ . ա . 7 :
Ղ Դան . գ . 1 : գ . 25 : ԳԼ . է . 9 : ժա . 9 : ժգ . 6 :
Ճ Եզ . ժթ . 6 : ա Պետ . բ . 5 , 9 : ԳԼ . ա . 6 : ի . 6 : իր . 5 :
Մ ԳԼ . գ . 4 , 6 :
Յ Սաղ . կը . 17 : Դան . է . 10 : Երր . ժբ . 22 :
Ն ԳԼ . գ . 11 :

13 և նա բոլոր արարածները՝ որ երկինքի մէջ՝ ու երկրի վրայ՝ ու երկրի տակը և ծովու մէջ, ու ամէն ինչ որ անոնց մէջը կայ՝ լսեցի որ կ'ըսէին. «Նստողին վրայ նստողին՝ և Գառնուկին՝ օրհնութիւն ու պատիւ և փառք ու զօրութիւն յաւիտեանս
14 յաւիտենից: Ու չորս կենդանիները կ'ըսէին՝ Ամէն. ու երէցները կ'իյնային՝ ու երկրպագութիւն ըրին:

Գ Լ. Զ

1 Կնիքներուն կարգաւ բացուիլը, ու անոնց հետեւած երեւոյթները:

1 Ու տեսայ՝ երբոր Գառնուկը եօթը կնիքներուն
մէկը բացաւ, ու չորս կենդանիներուն մէ-
կէն որոտումի պէս ձայն մը լսեցի՝ որ կ'ըսէր, Ե-
2 կո՛ւր ու տե՛ս: Ու տեսայ՝ և ահա ճերմակ ձի մը.
ու անոր վրայ հեծնողը աղեղ մը ունէր. և
պսակ մը տրուեցաւ անոր. և անիկայ յաղթող էր,
ու յաղթելու ելաւ:
3 Ու երբոր երկրորդ կնիքը բացաւ, լսեցի երկրորդ
4 կենդանիին լսեցի՝ որ կ'ըսէր, Եկո՛ւր: Ե ելաւ ու-
րիշ ձի մը ելաւ շառագոյն, ու անոր վրայ հեծնո-
ղին իշխանու-ի՛ն տրուեցաւ որ երկրէս խաղաղու-
թիւնը առնէ, որ իրար սպաննեն. ու անոր մէկ
մեծ սուր մը տրուեցաւ:
5 Ու երբոր երրորդ կնիքը բացաւ, լսեցի երրորդ կեն-
դանիին լսեցի՝ որ կ'ըսէր, Եկո՛ւր ու տե՛ս. ու
տեսայ՝ և ահա սեւ ձի մը, ու անոր վրայ հեծնողը
6 իր ձեռքը կշիռ մը ունէր: Ու չորս կենդանիներ-

ե Փիլ. բ. 10։ Հմր 3։
զ Գլ. է. 16։ ը. 10։
է ա Կո. իթ. 11։ Հռով. թ. 5։ Ժ. 27։ ա Տիմ. է. 16։
ը ա Պետ. գ. 11։ ե. 11։ Գլ. ա. 6։
թ Գլ. ժթ. 4։
ժ Գլ. է. 9, 10։
ի Գլ. ե. 5, 6, 7։
լ Գլ. է. 7։
խ Զաք. է. 3։ Գլ. ժթ. 11։
ծ Սաղ. խե. 4, 5։
կ Զաք. է. 11։ Գլ. ժէ. 14։
հ Գլ. է. 7։
ձ Զաք. է. 2։
ղ Գլ. է. 7։
ճ Զաք. է. 2։

բուն մէջէն ձայն մը լսեցի՝ որ կ՚ըսէր . Կապիճ մը ցորենը մէկ դահեկանի , ու երեք կապիճ գարին մէկ դահեկանի . բ և ձէթին ու գինիին վնաս չընես :

7 Ու երբոր չորրորդ կնիքը բացաւ , է չորրորդ կենդանիին ձայն մը լսեցի՝ որ կ՚ըսէր , Եկիր ու
8 տես : ը Ու տեսայ՝ և ահա դեղին ձի մը , ու առնոր վրայ հեծնողին անունը Մահ էր , և Դժոխքը անոր ետևէն կ՚երթար . ու անոր իշխանութիւն տրուեցաւ երկրի չորրորդ մասին վրայ , թ որ սրով ու սովով և մահով՝ բ ու երկրի գազաններով սատկեցընէ :

9 Ու երբոր հինգերորդ կնիքը բացաւ , ի սեղանին տակը տեսայ հ ան մարդոց հոգիները , որ սպանուած էին Յ Աստուծոյ խօսքին համար , ղ ու անոր
10 վկայութեանը համար՝ որ իրենք ունէին . Ես մեծ ձայնով աղաղակեցին ու ըսին . Մինչև ե՞րբ ս չես դատեր , ու մեր արիւնին վրէժը երկրի բնակիչներէն պահանջեր :

11 ն Ես ճերմակ հանդերձներ տրուեցաւ անոնց , ու ըսուեցաւ անոնց՝ ղ որ քիչ մը աւելն ալ հանգչին , մինչև որ անոնց ծառայակիցներուն ու անոնց եղբայրներուն լման ըլլան , որոնք իրենց պէս պիտի սպանուէին :

12 Ես տեսայ՝ երբոր վեցերորդ կնիքը բացաւ , ո ու մեծ շարժ մը եղաւ , ղ ու արեւը սեւցաւ մազէղէնի տոպրակի մը պէս , և լուսինը բոլորովին արիւնի պէս
13 եղաւ . պ Ու երկինքի աստղերը գետինը թափեցան

բ ԳԼ . Թ . 4 :
է ԳԼ . դ . 7 :
ը Ջաբ . գ . 3 :
թ Եզեկ . ժգ . 21 :
ժ Ղև . իգ . 22 :
ի ԳԼ . ը . 3 : Թ . 13 : ժգ . 18 :
հ ԳԼ . ի . 4 :
յ ԳԼ . ա . 9 :
ղ ը Տիմ . ա . 8 : ԳԼ . ժբ . 17 : ժԹ . 10 :
ն ԳԼ . դ . 7 :
ս Ես . Ջաբ . ա . 12 :
ր ԳԼ . ժա . 18 : ժԹ . 2 :
ց ԳԼ . գ . 4 , 5 : է . 9 , 14 :
ւ Երբ . ժա . 40 : ԳԼ . ժդ . 13 :
փ ԳԼ . ժգ . 18 :
ք Յովհ . ը . 10 , 31 : գ . 15 : Մատ . իգ . 29 : Գոր . բ . 20 :
պ ԳԼ . ը . 10 : Թ . 1 :

վեցան , ինչպէս որ սաստիկ հովէն շարժուած թը-
14 զնին իր տհաս պտուղները կը թափէ . Երկինքը գալարուող տոմնի պէս կը քաշուէր . ՚ու բոլոր լեռները և կղզիները իրենց տեղերէն շարժե-
15 ցան : Ու երկրի թագաւորները և մեծամեծները ու հազարապետները և հարուստները և զօրաւորները ու բոլոր ծառաները ու բոլոր ազատները ՚այրերուն և լերանց ապառաժներուն մէջ պահուե-
16 տեցան . Ու լեռներուն ու ապառաժներուն կ'ըսէին . Վրանիս ինկէք ու մեզ ծածկեցէք անոր երեսէն՝ որ աթոռին վրայ կը նստի , ու Գառնուե-
17 կին բարկութենէն . ՚Վասն որ անոր բարկութեանը մեծ օրը եկաւ , ՚ու ո՞վ կրնայ դիմանալ :

ԳԼ . Ի

2 Մէկ հրեշտակ մը Աստուծոյ ծառաներուն ճակատները կը կնքէ : 4 Կնքուածներուն թիւը՝ այսինքն Իսրայէլի ամէն մէկ ցեղէն որոշեալ թիւ մը , 9 ու բոլոր ուրիշ ազգերէն անհամար ժողովուրդներ՝ որոնք աթոռին առջեւը կը կենային ձերմակ հանդերձներ հագած՝ ու ձեռքերնին արմաւենիներ բռնած : 14 Անոնց հանդերձները Գառնուկին արիւնովը լուացուած էին :

1 Ու ասկէ ետև տեսայ չորս հրեշտակները՝ որոնք երկրի չորս անկիւնը կեցեր էին , ՚ու երկրի չորս հովերը բռներ էին , Ը որ երկրի վրայ հով չփչէ , ու ո՛չ ծովու վրայ , ո՛չ ալ մէկ ծառի մը վրայ :
2 Ու մէկ ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ՝ որ արեւելքէն ելաւ , ու Աստուծոյ կենդանի կնիքը ունէր . և մեծ ձայնով մը աղաղակեց այն չորս հրեշտակներուն , որոնց երեսանուն տրուած էր երկրին ու
3 ծովուն վնասելու , Ու ըսաւ . Ժ Երկրին վնաս մի՛

Ձ Սաղ . ճը . 26 : Եմ . լդ . 4 : Եր . ա . 12 :
՚ Երեմ . գ . 23 : դ . 24 : ԳԼ . ժգ . 20 :
՛ Եմ . բ . 19 :
Ձ Ովս . ժ . 8 : Ղու . խգ . 30 : ԳԼ . թ . 6 :
՚ Եմ . ժգ . 6 , ըէ : Սոփ . ա . 14 , ըէ : ԳԼ . ժգ . 14 :
Բ Սաղ . հգ . 7 :
՛ Դան . է . 2 :
Ը ԳԼ . թ . 4 :
Ժ ԳԼ . գ . 6 : թ . 4 :

ընէք , ո՛չ ծովեզն , ո՛չ ալ ծառերուն , մինչև որ մեր Աստուծոյն ծառաներուն ᵗ ճակատները
4 ᵘ կնքենք : Ու կնքուածներուն համրանքը լսեցի՝ որ էր ᵛ հարիւր քառասունեւչորս հազար՝ Իսրայէլի
5 որդւոցը բոլոր ցեղերէն կնքուած . Յուդայի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Ռուբենի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Գադի ցեղէն տաս-
6 ուերկու հազար կնքուած , Ասերի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Նեփթաղիմի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Մանասէի ցեղէն տաս-
7 ուերկու հազար կնքուած , Շմաւոնի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Ղեւիի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Իսաքարի ցեղէն տասուեր-
8 կու հազար կնքուած , Զաբուղոնի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Յովսեփի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Բենիամինի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած :

9 Ասկէ ետքը տեսայ , ու ահա մեծ բազմութիւն՝ որն որ մէկը չէր կրնար համրել , ի բոլոր ազգերէն ու ցեղերէն և ժողովուրդներէն ու լեզուներէն , որոնք աթոռին առջեւը ու Գառնուկին առջեւը կեցեր էին ᵇ Ճերմակ հանդերձներ հագած , և ձեռ-
10 քերնին արմաւենիներ բռնած . Ու մեծաձայն կ՚աղաղակէին ըսելով . ի Փրկութիւնը մեր Աստուծոյ՝ որ աթոռին վրայ կը նստի , ու Գառնուկին :
11 ᵇ Ու բոլոր հրեշտակները աթոռին ու երէցներուն և չորս կենդանիներուն բոլորտիքը կեցեր էին , ու իրենց երեսներուն վրայ աթոռին առջեւը ինկան՝ ու
12 Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրին , ᵇ ըսելով .

ᵗ Գլ· իբ · 4 :
ᵘ Եզեկ· իթ · 4 : Գլ· ժդ · 1 :
ᵛ Գլ· իթ · 16 :
ᵏ Գլ· ժդ · 1 :
ᵉ Հռով· ժա · 25 :
ᶠ Գլ· և · 9 :
ᵇ Գլ· դ · 5 , 18 : դ · 4 : դ · 11 : Հմր 14 :
ᵏ Սաղ· դ · 8 : Ես· խդ · 11 : Երեմ· դ · 23 : Ովս · ժդ · 4 : Գլ· ժթ · 1 :
ᶫ Գլ· և · 13 :
ᵏ Գլ· դ · 6 :
ᵇ Գլ· և · 13 , 14 :

Ամէն . օրհնութիւն ու փառք և իմաստութիւն ու
գոհութիւն և պատիւ ու զօրութիւն և կարողու-
թիւն մեր Աստուծոյն՝ յաւիտեանս յաւիտենից .
13 ամէն : Ու երէցներէն մէկը պատասխան տալով՝
ինծի ըսաւ . Այոնք որ ճերմակ հանդերձներ հա-
14 գած են՝ ո՞վ են , և ո՞ւրկից եկան : Ես ալ ըսի
անոր . Տէր իմ՝ դուն գիտես . ու ըսաւ ինծի .
Այոնք են մեծ նեղութենէ եկողները , ու որ իրենց
հանդերձները լուացին , ու գանոնք Գառնուկին
15 արիւնովը ճերմկցուցին . Ընդ հանար Աստուծոյ
աթոռին առջեւն են , և իրեն կը ծառայեն գոլնկ ու
գիշեր իր տաճարին մէջը . Ու աթոռին վրայ նստող
16 ը իր վրանը պիտի տարածէ անոնց վրայ . Ոչ յու-
հետեւ ա՛չ պիտի անօթենան՝ ու ա՛չ ծարաւին ,
ո՛չ ալ արեւը՝ կամ մէկ տաքութիւն մը անոնց
17 վրայ պիտի իյնայ . Վասն զի Գառնուկը որ
աթոռին մէջն է , ը պիտի հովուէ զանոնք , ու
կենդանի ջուրերու աղբիւրները պիտի առաջնորդէ
զանոնք . և Աստուած բոլոր արցունքները պիտի
սրբէ անոնց աչքերէն :

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Եօթնեորդ կնիքը բացուած ժամանակը , 2 եօթը հրեշտակ-
ներու եօթը փողեր կը տրուի : 6 Անոնց չորսը իրենց փո-
ղերը կը հնչեցնեն , որուն կը հետեւի մեծ հարուածներ ու
պատուհասներ :

1 — Ու երբոր եօթնեորդ կնիքը բացաւ , լռու-
թիւն եղաւ երկինքը կէս ժամու չափ :

2 Ե Ու տեսայ ան եօթը հրեշտակները , որ Ա-
ստուծոյ առջեւը կը կայնէին . Ե ու անոնց եօթը

է Հմր 9 :
ը ԳԼ . զ . 9 ; ժէ . 6 :
թ Ես . ա . 18 ; Երր . թ . 14 ;
ա Ցօհ . ա . 7 ; ԳԼ . ա . 5 ;
Տես Ջար . գ . 3 , 4 , 5 :
ղ Ես . զ . 5 , 6 ; ԳԼ . խա . 3 :
ճ Ես . խթ . 10 :
ժ Սաղ . ճիա . 6 ; ԳԼ . խա . 4 :
ի Սաղ . իգ . 1 ; լզ . 8 ; Ցօհ .
ժ . 4 , 11 , 14 :
ն Ես . իե . 8 ; ԳԼ . խա . 4 :
շ ԳԼ . զ . 1 :
ո Մատ . ժբ . 10 ; Ղու . ա .
19 :
չ բ Մն . իթ . 25—28 :

3 փող տրուեցաւ : Եւ ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ սեղանին առջևը կայնեցաւ , ու ոսկեղէն խնկանոց մը ունէր . և իրեն շատ խունկ տրուեցաւ , որ բոլոր սրբոց աղօթքներուն հետ ամենուին առջևը
4 եղող ոսկի սեղանին վրայ մատուցանէ : Ու խունկերուն ծուխը սրբոց աղօթքներուն հետ
5 հրեշտակին ձեռքէն Աստուծոյ առջևը ելաւ : Ու հրեշտակը առաւ խնկանոցը՝ ու զանիկայ սեղանին կրակէն լեցուց , և ձգեց երկրին վրայ . և ու եղաւ ձայներ և որոտումներ ու փայլակներ ու երկրա-
6 շարժ : Եւ եօթը հրեշտակները որ եօթը փողերը ունէին՝ պատրաստուեցան որ հնչեցընեն :
7 Եւ առջի հրեշտակը փողը հնչեցուց , ու եղաւ կարկուտ ու կրակ արիւնով խառնուած , ու երկրի վրայ ձգուեցաւ , ու երկրին երրորդ մասը այրեցաւ , և ծառերուն երրորդ մասը այրեցաւ , ու ամէն կանանչ խոտ այրեցաւ :
8 Ու երկրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց , և որպէս թէ մեծ մեծ լեռ մը կրակով բորբոքած՝ ծովը ձգուեցաւ , ու ծովուն երրորդ մասը ջրեր
9 եղաւ . Եւ ծովուն մէջի շնչաւոր արարածներուն երրորդ մասը մեռաւ , ու նաւերուն երրորդ մասը կորսուեցաւ :
10 Ու երրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց , ու երկինքէն մեծ մեծ աստղ մը ճրագալի պէս բորբոքած , ու գետերուն ու ջուրի աղբիւրներուն
11 երրորդ մասին վրայ ինկաւ : Եւ ան աստղին անունը Օշինդր էր . ու ջուրերուն երրորդ մասը

ד Գլ . ե . 8 :
ה Ել . լ . 1 ։ Գլ . զ . 9 ։
ו Սաղ . ճիա . 2 ։ Ղև . ա . 10 ։
ז Գլ . ժզ . 18 ։
ח բ Թագ . իբ . 8 ։ գ Թագ . ժթ . 11 ։ Գար . գ . 31 ։
ט Եզեկ . լբ . 22 ։
י Գլ . ժզ . 2 ։
כ Եա . բ . 13 ։ Գլ . թ . 4 ։
ל Երեմ . ծա . 25 ։ Ամով . է . 4 ։
מ Գլ . ժզ . 3 ։
נ Եզեկ . ժզ . 19 ։
ס Գլ . ժզ . 3 ։
ע Եա . ժզ . 12 ։ Գլ . թ . 1 ։
פ Գլ . ժզ . 4 ։
צ Հռութ . ա . 20 ։

օչինդը եղաւ , և ⁶չաս մարդիկ Ջուրերին մեռան . քանզի դառն եղան :

12 *⁷Ու ես ընդոդ հրեշտակը փողը Ջչեցուց , ու արեւին երրորդ մասը և լուսնին երրորդ մասը ու աստղերուն երրորդ մասը զարնուեցաւ , անանկ որ անոնց երրորդ մասը խաւարի , և օրուան երրորդ մասը լոյս չտայ , նոյնպէս ալ գիշերուանը :*

13 *Ու նայեցայ՝ ⁸ու երկինքի մէջ թռչող *արծիւ մը Յոյն լսեցի , որ մեծ ձայնով կ'ըսէր , ⁹Վա՛յ վա՛յ վա՛յ երկրի վրայ բնակողներուն՝ ան մնացած փողի ձայներուն համար , որ երեք հրեշտակներըը պիտի Ջչեցընեն :*

Գ Լ . Թ

1 *Հինգերորդ հրեշտակը փողը Ջչեցընելով՝ մէկ աստղ մը կ'երեսնայ երկինքէն , որուն կը տրուի անդունդին բանալին : 2 Անիկայ անդունդը կը բանայ , ուսկից կարիճներու պէս մանրանները կ'ելլեն : 12 Մէկ վայը կ'անցնի : 13 Վեցերորդ փողը կը Ջչուի : 14 Զորս կապուած հրեշտակները կ'արձակուին :*

1 *Ու հինգերորդ հրեշտակը փողը Ջչեցուց , ¹⁰ու տեսայ որ երկինքէն աստղ մը իւեկաւ երկրի վրայ , ¹և անդունդին գուբին բանալին անոր 2 տուեցաւ . ²Ու անդունդին գուբը բացաւ , ու ան գուբէն ծուխ կ'ելլէր մեծ Ջոջի մը ծուխին պէս . ու խաւարեցաւ արեւը ու օդը գուբին ծուխէն :*

3 *³Ու ծուխէն մարախներ կ'ելլէին երկրի վրայ . ու անոնց զօրութիւն տրուեցաւ ⁴երկրի կարիճներուն 4 ունեցած զօրութեանը պէս . Ու անոնց ըսուեցաւ Ղոր չվնասեն ⁴երկրի խոտին , ոչ ալ կանանչեղէնի մը՝ և ոչ մէկ ծառի մը , հապա միայն ան*

⁶ Եւ . ԺԸ . 28 : Երեմ . Թ . 15 : Իզ . 15 :
⁷ Ես . ԺԳ . 10 : Ամով . Բ . 9 :
⁸ Գլ . ԺԳ . 6 : ԺԹ . 17 :
* Յ՛ունէ՝ հրեշտակի
⁹ Գլ . Թ . 12 : ԺԱ . 14 :
¹⁰ Ղու . Ժ . 18 : Գլ . Բ . 10 :
¹ Ղու . Բ . 31 : Գլ . ԺԸ . 8 : Ի . 1 : Հմր 2 . 11 :
² Յովել . Բ . 2 , 10 :
³ Եւ . Ժ . 4 : Գաա . Է . 12 :
⁴ Հմր 10 :
⁵ Գլ . Ը . 6 : Է . 3 :
⁶ Գլ . Բ . 7 :

մարդոց , ըորոնք իրենց ձակատներուն վրայ Ա-
5 ստուծոյ կնիքը չունին : Եւ անոնց հրաման տուե-
ցաւ , որ չսպաննեն զանոնք , Ա հապա չարչարեն
զանոնք հինգ ամիս . ու անոնց պատճ չարչարանքը
կարիճի պատճ չարչարանքին պէս էր՝ երբոր մար-
6 դը կը զարնէ : Բ Եւ ան օրերը մարդիկ մահը պի-
տի փնտռեն՝ ու պիտի չգտնեն . և պիտի ուզեն
7 մեռնիլ , ու մահը անոնցմէ պիտի փախչի : Է Եւ
մարախներուն նմանութիւնը՝ պատերազմի պատ-
րաստուած ձիերու պէս , Ը ու անոնց գլուխներուն
վրայ ոսկեղէն պսակներու պէս , Թ և անոնց երես-
8 ները մարդոց երեսներու պէս էր . Ի ու անոնք մա-
զեր ունէին կանանց մազերուն պէս , Ժ ու անոնց ակ-
9 ռանները առիւծներու ակռաներուն պէս էր : Եւ
զրահներ ունէին՝ երկաթէ զրահներու պէս . Ի ու
անոնց թեւերուն ձայնը պատերազմի վազող շատ
10 ձիերը Ճ պատճ կատրելու ձայնին պէս էր : Եւ կա-
րիճներու նման պոչեր ունէին , ու պոչերնուն վրայ
խայթոց . Հ և իշխանութիւն ունէին հինգ ամիս
11 մարդոց վնասելու : Յ Եւ իրենց վրայ թագաւոր
ունէին Ը անդունդին հրեշտակը , որուն անունը
Եբրայեցերէն * Աբադոն , և Յոյն լեզուով կ'ըսուի
12 * Ապողլիոն : Ճ Մէկ վայը անցաւ . տակէ եւս
ասկէ երկու վայեր ալ կու գան :
13 Եւ վեցերորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց . ու
ձայն մը լսեցի Ա ստուծոյ առջևը եղող ոսկի սեղա-
14 նին չորս եղջիւրներէն , Ի որ կ'ըսէր վեցերորդ
հրեշտակին՝ որ փողը ունէր . Ղ Արձակեա մեծ գետին
15 վրայ կապուած չորս հրեշտակները արձակէ : Եւ

Ը ԳԼ . է . 8 : Տես ԵԼ . ժբ . 23 : Եզեկ . թ . 4 :
Բ ԳԼ . ժա . 7 : Հմր 10 :
Գ Ծն . գ . 21 : Նա . բ . 19 : Երեմ . բ . 3 : ԳԼ . գ . 16 :
Դ Ծովել . բ . 4 :
Ե Նաւ . գ . 17 :
Զ Դան . է . 8 :
Է Ծովել . ա . 6 :
Ը Ծովել . բ . 5 , 6 , 7 :
Թ Հմր 5 :
Ի Եփես . բ . 2 :
Ժ Հմր 1 :
* ՚ի՝ կորուսիչ :
Ճ ԳԼ . բ . 13 :
Ղ ԳԼ . գ . 12 :

ան չորս հրեշտակներըը արձակուեցան , որ պատրաստուած էին ժամի՝ ու օրուան՝ և ամիսի՝ ու տարիի համար , որ մարդոց երրորդ մասը մեռցընեն :
16 Ու ձիաւոր զօրքերուն համրանքը ՚երկու բիւրը
17 բիւրուց էր , և ես՝ լսեցի անոնց համրանքը : Ու տեսիլքին մէջ այսպէս տեսայ ձիերը , ու անոնց վրայ հեծնողները , որ ունէին հրեղէն , ու յակինթեղէն , և ծծմբեղէն զրահներ . ՚և ձիերուն գլուխները առիւծներու գլուխներուն պէս էր . ու անոնց
18 բերնէն կրակ ու ծուխ և ծծումբ կ'ելլէր : Այս երեք հարուածներէն մարդոց երրորդ մասը մեռաւ , այսինքն կրակէն ու ծուխէն ու ծծումբէն՝ որ անոնց
19 բերնէն կ'ելլէր : Ուրչու որ ան ձիերուն զօրութիւնը բերաններնուն մէջն է , ու պոչերնուն մէջը . Հքանզի անոնց պոչերը օձերու նման էին , ու գլուխներ ունէին որոնցմով կը վնասէին : Ու մարդիկը որ սա հարուածներէն չսպաննուեցան ,
20 ՚իրենց ձեռացը գործերէն չապաշխարեցին , որ երկրպագութիւն չընեն Դեւերուն՝ ու ոսկիէ և արծաթէ ու պղնձէ և քարէ ու փայտէ չկրնան տեսնել , ոչ ալ
21 լսել , ու ոչ քալել . ՚Նաև չապաշխարեցին իրենց մարդասպանութիւններէն , ՚՚ոչ ալ իրենց կախարդութիւններէն , ոչ ալ իրենց պոռնկութիւնէն , և ոչ իրենց գողութիւններէն :

ժ Եղեկ . լբ . 4 :
ա Սաղ . կը . 17 : Դան . է . 10 :
բ Գլ . է . 4 :
գ ա Սն . ժբ . 8 : Ես . և . 28 , 29 :
դ Ես . թ . 15 :
ե Ես . Օր . լ . 29 :
զ Ղե . ժէ . 7 : բ Օր . լբ . 17 : Սաղ . ճզ . 37 : է Կոր . ժ . 20 :
է Սաղ . ճժե . 4 : ճկե . 15 : Դան . և . 23 :
ը Գլ . իբ . 15 :

Գլ . ժ

1 Զօրաւոր հրեշտակ մը կ'երևնայ՝ իր ձեռքը բացուած գրքոյկ մը ունենալով . 6 երդում կ'ընէ յաւիտեան կենդանի եղողին վրայ , թէ ալ ուրիշ ժամանակ պիտի չըլլայ : 9 Յովհաննէսին հրաման կ'ըլլայ որ ան գիրքը առնէ և ուտէ :

1 Եւ տեսայ ուրիշ զօրաւոր հրեշտակ մը՝ որ երկինքէն կ՚իջնէր, ու ամպ հագած էր, ⁻և իր գլխուն վրայ ծիածան կար. Ը ու իր երեսը արեւի պէս էր, Թև իր ոտքերը կրակի սիւներու
2 պէս. Ժ և իր ձեռքը գրքոյկ մը ունէր բացուած. Ի ու իր աջ ոտքը ծովուն վրայ դրաւ, և ձախը՝
3 ցամաքին վրայ. ԺԱ ու մեծ ձայնով աղաղակեց՝ առիւծի մը գոչելուն պէս. ու երբոր աղաղակեց, Ժբ հօմը որոտումները իրենց ձայներովը խօսեցան:
4 Ու երբոր հօմը որոտումները խօսեցան, պիտի գրէի. ու երկինքէն ձայն մը լսեցի որ կ՚ըսէր. Ղ Ինքէ՛ ան բաները որ հօմը որոտումները խօս-
5 ցան, ու զանոնք մի գրեր: ԺԱ ու ան հրեշտակը որ ծովուն վրայ ու ցամաքին վրայ կայնած տեսայ, Ը իր
6 աջ ձեռքը երկինքը վերցուց. Ու երդում ըրաւ յաւիտեանս յաւիտենից Կենդանի եղողին վրայ, Ը որ ստեղծեց երկինքը ու ինչ որ անոր մէջն է, ու երկիրը և ինչ որ անոր մէջն է, և ծովը ու ինչ որ անոր մէջն է, Ը թէ ալ ժամանակ պիտի չըլլայ.
7 Ժ Ա՛սպա հօմներորդ հրեշտակին ձայնին օրերը՝ երբոր փողը հնչեցընէ, Ը աստուծոյ խորհուրդը պիտի կատարուի, ինչպէս որ իր ծառաներուն մարգարէներուն աւետիս տուաւ:
8 Ը Ու ան ձայնը որ երկինքէն լսեցի, նորէն խօսեցաւ ինծի՝ ու ըսաւ. Գնա՛ առ ան բաց գրքոյկը՝ որ ծովուն ու ցամաքին վրայ կայնող հրեշտակին
9 ձեռքն է: Ժա ալ հրեշտակին գացի, ու ըսի անոր. Տո՛ւր ինծի առ գրքոյկը. ու ըսաւ ինծի. Ա Ա՛ռ առիկայ՝ ու կե՛ր. և քու փորիդ մէջ դառ-

---

⁻ Եզեկ. ա. 28:
Ը Մատ. ժէ. 2: ԳԼ. ա. 16:
Ժ ԳԼ. ա. 15:
Ի Մատ. իը. 18:
Ղ ԳԼ. բ. 5:
Ճ Դան. բ. 26: ժբ. 4, 9:
Ը ԵԼ. գ. 8: Դան. ժբ. 7:
Ը Նէեմ. թ. 6: ԳԼ. դ. 11: ժդ. 7:
Ը Դան. ժբ. 7: ԳԼ. ժգ. 17:
Ժ ԳԼ. ժա. 15:
Ի Հմր 4:
Ա ԵԼեմ. ժե. 16: Եզեկ. բ. 8: դ. 1, 2, 3:

նուէրն պիտի պատճառէ , բայց բերնիդ մէջ
10 մեղրի պէս անուշ պիտի ըլլայ : Եւ գրքոյկը
հրեշտակին ձեռքէն առի , ու կերայ զանիկայ . ու
իմ բերնիս մէջը մեղրի պէս անուշ էր . և ուտե-
11 լէս ետքը ծոցիս մէջը դառնութիւն եղաւ : Ու
ըսաւ ինծի . Պէտք է որ դուն նորէն մարգարէու-
թիւն ընես շատ ժողովուրդներու՝ և ազգերու՝ ու
լեզուներու՝ և թագաւորներու * վրայով :

ԳԼՈՒԽ ԺԱ

3 Երկու վկաները կը մարգարէանան : 6 Անոնք իշխանութիւն
պիտի ունենան երկինքը գոցելու՝ որ անձրեւ չգայ : 7 Գա-
զանը պիտի պատերազմի անոնց դէմ , ու ապաննէ զանոնք :
8 Անոնք չթաղուած պիտի մնան , 11 և իրենք ու կէս օրէն
ետև յարութիւն պիտի առնեն : 14 Երկրորդ վայը կ'անցնի :
15 Եօթներորդ փողը կը հնչուի :

1 — Եւ ինծի մէկ եղէգ մը տրուեցաւ գաւազանի
պէս , և հրեշտակը կայներ էր՝ ու կ'ըսէր .
Բ Ելի՛ ու չափէ Աստուծոյ տաճարը ու սեղանը՝ և
2 անոր մէջ երկրպագութիւն ընողները : ¶ Ու գա-
ւիթը՝ որ տաճարին դուրսն է , ձգէ և մի՛ չափեր .
Ք ինչու որ անիկայ հեթանոսներուն տրուած է ,
Ր ու անոնք սուրբ քաղաքը պիտի կոխկրտտեն Ձրաս-
3 տասնուերկու ամիս : Ր Եւ իմ երկու վկաներուս
ջղա—ին պիտի տամ , և անոնք քուրձ հագած
հազար երկու հարիւր ու վաթսուն օր Ք մարգա-
4 րէութիւն պիտի ընեն : Ֆ Անոնք ան երկու ձիթե-
նիները ու երկու ճրագներն են , որ երկրին Տէրո-
5 ջը առջեւը կը կենան : Եւ թէ որ մէկը ուզէ անոնց
վնաս ընել , Է անոնց բերանէներէն կրակ կ'ելլէ , ու

Ե Եզեկ . գ . 3 :
Զ Եզեկ . բ . 10 :
* Կ՚ասէ առջև :
— Եզեկ . խ . 3 , ըէ : Զաք . բ . 1 : ԳԼ . իա . 15 :
Բ Թուա . իգ . 18 :
Ք Եզեկ . խ . 17 , 20 :
Ր Սաղ . ՀԺ . 1 : Ղու . իա . 24 :
Ր Դան . բ . 10 :
Ջ ԳԼ . ԺԳ . 5 :
Ե ԳԼ . ի . 4 :
Բ ԳԼ . ԺԲ . 6 :
Ր ԳԼ . ԺՀ . 10 :
Ֆ Սաղ . ծբ . 8 : Երեմ . ժա . 16 : Զաք . դ . 8 , 11 , 14 :
Է գ Թագ . ա . 10 , 12 : Երեմ . ա . 10 : և . 14 : Եզեկ . իգ . 3 : Ամո . գ . 5 :

իրենց թշնամիները կ'ուտէ . և թէ որ մէկը ուզէ անոնց վնաս ընել , պէտք է որ անիկայ այսպէս
6 ապաննուի : Ի Յաւնք իշխանութիւն ունին երկինքը գոցելու՝ որ իրենց մարգարէութեան օրերը անձրեւ չգայ , ² ու ջուրերուն վրայ իշխանութիւն ունին՝ անոնք արիւն դարձնելու , և ամէն հէրք պատուհասներով երկիրը պարնելու՝ քանի անգամ որ ու-
7 զեն : Ի Ու երբոր իրենց վկայութիւնը կատարեն , ան գառնը ՙ անդունդէն ելլող ³ գազանը պիտի հետ պատերազմ պիտի ընէ , և անոնց պիտի յաղ-
8 թէ , ու պիտի սպաննէ անոնք : Ու անոնց դիերը՝ ինչպէս պիտի ըսուի հոգեւորապէս կ'ըսուի Սոդոմ ու Եգիպտոս , ՙ ուր որ իրենց Տէրն ալ խաչուեցաւ :
9 ՙ Ու ժողովուրդներէն՝ ու ցեղերէն՝ և լեզուներէն՝ ու ազգերէն պիտի տեսնեն անոնց դիերը երեք ու կէս օր . ՙ ու թոյլ պիտի չտան անոնց դիերը դե-
10 րեզմաններու մէջ թաղելու : Ն Ու անոնք որ երկրի վրայ կը բնակին , ուրախ պիտի ըլլան ու խընդան անոնց վրայ . ՙ մինչև անգամ իրարու ընծաներ պիտի խրկեն . Ն քանզու որ այս երկու մարգարէները երկրի բնակիչները չարչարեցին :
11 Ո Ու երեք ու կէս օրէն ետև՝ Ն Յաւուժմէ կեանք մտաւ անոնց մէջ , ու իրենց ոտքերուն վրայ կայնեցան . և զանոնք տեսնողներուն վրայ մեծ վախ ինկաւ :
12 Ի Ու երկինքէն մեծ ձայն մը * լսեցի , որ կ'ըսէր անոնց . Ա՛յ ելէք՝

Լ Թուա . ժզ . 29 :
Խ գ Թագ . ժէ . 1 ; Ցակ . ե . 16 , 17 :
Ձ Ել . է . 19 :
Ղ Դատ . ժգ . 32 :
Հ Գլ . թ . 2 :
Յ Գլ . ժգ . 1 , 11 ; ժէ . 8 :
Ղ Դան . է . 21 ; Զաք . ժգ . 2 :
Ճ Գլ . ժգ . 8 ; ժէ . 1 , 5 ; ժբ . 10 :
Մ Երր . ժգ . 12 ; Գլ . ժբ . 24 :
Յ Գլ . ժէ . 15 :
Ն Սաղ . հթ . 2 , 3 :
Շ Գլ . ժբ . 12 ; ժգ . 8 :
Ո Եսթ . թ . 19 , 22 :
Չ Գլ . ժգ . 10 :
Պ Հմր 9 :
Ջ Եզեկ . լե . 5 , 9 , 10 , 14 :
* Ոմանք՝ լսեցին ,

հան եւէ. ~և անոնք ~ամպով երկինքը վերացան.
13 Հու անոնց թիւնամիները զանոնք տեսան: ~Ու
նոյն ժամուն մեծ երկրաշարժ մը եղաւ, ը ու քաղա-
քին տասներորդ մասը կործանեցաւ. և սն երկրա-
շարժէն եօթը հազար մարդիկ մեռան. ու մնա-
ցածները վախով լեցուեցան, ɔ ու փառք տուին
14 երկնից Աստուծոյն: ~Երկրորդ վայը անցաւ.
ահա երրորդ վայը շուտով կու գայ:
15 ֈՈւ եօթներորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց. ու
+երկինքի մէջ մեծ ձայներ եղան՝ որ կ'ըսէին. °Աշ-
խարհին թագաւորութիւնը մեր Տէրոջը ու իր
Օծեալինը եղաւ, ֆև ինքը պիտի թագաւորէ
16 յաւիտեան յաւիտենից: ~Ու քսանուչորս երէց-
ները որ իրենց աթոռներուն վրայ նստած էին Աս-
տուծոյ առջեւը, իրենց երեսներուն վրայ ինկան,
17 և Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրին՝ ըսելով. Կե-
նի՛ գոհութիւն կը մատուցանենք Ամենակալ Տէր
Աստուած՝ ~որ ես, և որ էիր, որ քու մեծ զօրու-
18 թիւնդ առիր, ֈու թագաւորեցիր: ~Ու ազ-
գերը բարկացան. ու քու բարկութիւնդ եկաւ,
Ե և մեռելներուն ժամանակը՝ որ դատուին, ու
վարձք տաս քու ծառաներուդ մարգարէներուն և
սուրբերուն ու քու անունդ վախցողներուն՝ ըսլըզ-
տիկներուն ու մեծերուն, Ե և երկրի ապականիչնե-
րը ապականես:
19 ըՈւ երկինքի մէջ Աստուծոյ տաճարը բացուե-

~ Եա. ԺԳ. 13: ԳԼ. ԺԲ. 5:
~ Եա. Կ. 8: Գոր. ա. 9:
Ձ դԹագ. Բ. 1, 5, 7:
~ ԳԼ. Գ. 12:
ը ԳԼ. ԺԳ. 19:
ɔ Յես. է. 19: ԳԼ. ԺԳ. 7: ԺԸ. 4:
~ ԳԼ. Բ. 13: ԹԻ. 12: ԺԸ. 1:
ֈ ԳԼ. Ժ. 7:
+ Եա. ԼԵ. 13: ԳԼ. ԺԳ. 17: ԺԹ. 6:
° ԳԼ. ԺԲ. 10:
ֆ Դան. Բ. 44: է. 14, 18, 27:
~ ԳԼ. Գ. 4: Ը. 8: ԺԹ. 4:
Ե ԳԼ. ա. 4, 8: Գ. 8: ԺԳ. 5:
ֈ ԳԼ. ԺԹ. 6:
Ը Հմր 2, 9:
Ե Դան. է. 9, 10: ԳԼ. Գ. 10:
Ձ ԳԼ. ԺԹ. 5:
Ե ԳԼ. ԺԳ. 10: ԺԲ. 6:
ը ԳԼ. ԺԸ. 5, 8:

ցաւ , և * անոր ուխտին տապանակը իր տաճարին մէջը երեւցաւ . Ը ու եղան փայլակներ ու ձայներ , և որոտումներ , ու երկրաշարժ , Ժ և խոշոր կարկուտ :

ԳԼ . ԺՒ

1 Մէկ կնիկ մը արեւը իր վրան հագած՝ ցաւ կը քաշէ : 4 Մեծ հրեղէն վիշապ մը անոր առջեւը կը սպասէ , որ կուզէ անոր ծնանելու օրդին . 6 բայց կիկը երբոր կը ծնանի , անապատը կը փախչի : 7 Միքայէլ ու իր հրեշտակները վիշապին հետ կը պատերազմին , ու անոր կը յաղթեն : 13 Վիշապը երկրի վրայ իյնալէն ետքը կինը կը հալածէ :

1 Եւ երկինքի մէջ մեծ նշան մը երեւցաւ . մէկ կնիկ
մը արեւը իր վրան առած , ու լուսինը իր ոտ-
քերուն տակը . և իր գլխուն վրայ տասուերկու
2 աստղէ պսակ մը . Ներ յղի էր , ու երկանց մէջ
ըլլալով , և ծնանելու համար շատ նեղութիւն
քաշելով կը պոռար :
3 Եւ երկինքի մէջ ուրիշ նշան մը երեւցաւ , Բ և
ահա մէկ մեծ շառագոյն վիշապ մը , Գ որ եօթը
գլուխ ու տասը եղջիւր ունէր , Դ և իր գլուխներուն
4 վրայ եօթը թագ : Ե Ներ անոր պոչը Զ երկինքի
աստղերուն երրորդ մասը կը քաշէր , Է ու անոնք
երկրի վրայ ձգեց . Ը և վիշապը կեցեր էր ան կնիկա-
նը առջեւը՝ որ ծնանելու վրայ էր . Թ որ երբոր ծը-
5 նանի , անոր զաւակը կլլէ : Ի ու Ինիւը արու զա-
ւակ մը ծնաւ , Ժ որ երկաթէ գաւազանով պիտի
հովուէր բոլոր ազգերը . և անոր զաւակը յափըշ-
տակուեցաւ Աստուծոյ քովը , ու անոր աթոռին
6 քովը : Ներ կնիկը անապատը փախաւ , ուր որ

* Յհ՛ Տէրոջը
Բ ԳԼ . ը . 5 : ԺԶ . 18 :
Գ ԳԼ . ԺԶ . 21 :
Դ Ես . կզ . 7 : Գաղ . դ . 19 :
Ե ԳԼ . ԺԷ . 3 :
Զ ԳԼ . ԺԷ . 9 , 10 :
Է ԳԼ . ԺԶ . 1 :
Ը ԳԼ . թ . 10 , 19 :
Թ ԳԼ . ԺԷ . 18 :
Ժ Դան . ը . 10 :
Ի Հմր 2 :
Լ Ել . ա . 16 :
Խ Սաղ . ը . 9 : ԳԼ . ը . 27 : ԺԹ . 15 :
Ծ Հմր 4 :

անոր տեղ պատրաստուած էր Աստուծմէ, Նոր Հոն կերակրուի հազար երկու հարիւր ու վաթսուն օր։
7 Ու երկինքի մէջ պատերազմ եղաւ. Միքայէլ ու իր հրեշտակները Վիշապին հետ պատերազմեցան. վիշապն ալ իր հրեշտակներովը պատերազմեցաւ. Ու չկրցան դէմ կենալ. ու երկինքի մէջ
8 ալ տեղ չգտնուեցաւ անոնց։ Ու վար ձգուեցաւ մեծ վիշապը՝ հին աւձին որ Սատանայ կ'ըսուի, Որ բոլոր աշխարհ մոլորեցուց. Ու իր հրեշտակները իրեն հետ վար ձգուեցան երկրի վրայ։ Ու մեծ ձայն մը լսեցի երկինքի
10 մէջ՝ որ կ'ըսէր. Հիմա եղաւ մեր Աստուծոյ փրկութիւնը ու զօրութիւնը և թագաւորութիւնը, ու անոր Օծեալին իշխանութիւնը. Քանի որ մեր եղբայրներուն դէմ չար խօսողը վար ձգուեցաւ, Որ անոնց դէմ չարախօսութիւն կ'ընէր մեր Աստուծոյն առջեւը գորեկ ու գիշեր։ Ու անոնք անոր յաղթեցին Գառնուկին արիւնովը, ու իրենց վկայութեանը խօսքովը. Եւ իրենց կեանքը չսիրեցին մինչեւ ի մահ։ Ասոր համար ուրախացէք ով երկինք ու անոր մէջը բնակողներ. Վայ երկրին ու ծովուն որ Սատանան ձեզի իջաւ, որ շատ բարկութիւն ունի՝ գիտնալով որ Նէքիչ ժամանակ պիտի կենայ։
13 Ու երբոր վիշապը տեսաւ որ ինքը երկրի վրայ ձգուեցաւ, Զարու զաւակ ծնանող կնկանը հետեւեցաւ
14 ինկաւ։ Նու այն կնկանը մեծ արծիւի երկու

Ա ԳԼ · ժա · 3։
Բ Դան · ժ · 13, 21 ։ ժբ · 1։
Գ Հմր 3 ։ ԳԼ · ի · 2։
Դ Ղու · ժ · 18 ։ Ցօհ · ժբ · 31։
Ե Ծն · գ · 1, 4 ։ ԳԼ · ի · 2։
Զ ԳԼ · ի · 3։
Է ԳԼ · թ · 1։
Ը ԳԼ · ժա · 15 ։ ժԹ · 1։
Թ Ցար · ա · 9 ։ բ · 5 ։ Զաք · գ · 1։
Ժ Հռով · բ · 33, 34, 37 ։ ժգ · 20։
Ի Ղու · ժգ · 26։
Լ Սաղ · ղգ · 11 ։ Ես · խԹ · 13 ։ ԳԼ · ժբ · 20։
Խ ԳԼ · բ · 13 ։ ժա · 10։
Ծ ԳԼ · ժ · 6։
Կ Հմր 5։
Հ Եւ · ժԹ · 4։

թևևը տրուեցաւ, ՚որ անապատ իր տեղը ՚թռչի,
Հուր որ պիտի կերակրուէր ժամանակ ու ժամա-
15 նակներ ու կէս ժամանակ՝ օձին երեսէն: ՎՀե
օձը իր բերնէն գետի պէս ջուր վազցուց կնկանը
16 ետևէն, որ զանիկայ հեղեղով ընկղմէ: Ու եր-
կիրը օգնեց կնկանը, ու երկիրը իր բերանը բա-
ցաւ, և կլլեց այն գետը, որ վիշապը իր բերնէն
17 վազցուց: Ու վիշապը բարկացաւ կնկանը դէմ,
ե՛և գնաց պատերազմելու անոր ուրիշ զաւակներուն
հետ, ՚որոնք Աստուծոյ պատուիրանքները կը
պահէին, ՚ու Յիսուսի վկայութիւնը ունէին:
18 Ու * կայնեցաւ ծովուն աւազին վրայ.

ԳԼ. ԺԳ

1 Եօթը գլխով ու տասը եղջիւրով գազան մը ծովէն դուրս կ'ելլէ, ու վիշապը իր զօրութիւնը անոր կու տայ: 11 Ուրիշ գազան մը երկրէն կ'ելլէ, 14 առջի գազանին պատկերը շինել կու տայ, 15 ու կը սպիպէ մարդիկը որ անոր երկրպագութիւն ընեն, 16 ու անոր դրոշմը ընդունին:

1 ՚Ու տեսայ որ ծովէն գազան մը կ'ելլէր, ե՛և
ունէր եօթը գլուխ ու տասը եղջիւր. և
անոր եղջիւրներուն վրայ տասը թագ, ու անոր
գլուխներուն վրայ հայհոյութիւնան անուններ կար:
2 Ֆ Ու ան գազանը որ տեսայ՝ ընձու նման էր, ՟ու
իր ոտքերը արջու պէս, ՚և իր բերանը առիւծի
բերնի պէս. Ը ու վիշապը անոր տուաւ իր զօրու-
թիւնը ՚և իր աթոռը Ը ու մեծ իշխանութիւն:
3 Բ Ու անոր գլուխներուն մէկը մահու չափ վիրաւո-

՚ ԳԼ. ԺԷ. 3:
՛ Հմր 6:
Վ Դան. Է. 25; ԺԲ. 7:
՟ Ես. ՅԹ. 19:
՚ Ծն. Գ. 15; ԳԼ. ԺԱ. 7; ԺԳ. 7:
՛ ԳԼ. ԺԳ. 12:
՚ ա Կոր. Բ. 1; ա Ցովհ. Ե. 10; ԳԼ. Ա. 2, 9; Գ. 9; Ի. 4:
* Յունդ՝ կայնեցաւ

՚ Դան. Է. 2, 7:
Բ ԳԼ. ԺԲ. 3; ԺԷ. 3, 9, 12:
Ֆ Դան. Է. 6:
Ֆ Դան. Է. 5:
Ֆ Դան. Է. 4:
Ը ԳԼ. ԺԲ. 9:
Ը ԳԼ. ԺԳ. 10:
Ը ԳԼ. ԺԲ. 4:
Բ Հմր 12, 14:

բուածի պէս էր . ու անոր մահուան վէրքը առողջացաւ . ժ և բոլոր երկիրը զազանին ետեւէն զար-
4 *մացաւ : Եւ երկրպագութիւն ըրին վիշապին՝ որ զազանին իշխանութիւն տուաւ , ու երկրպագութիւն ըրին զազանին՝ ըսելով . ի Ո՞վ է ապ զազանին նման . և ո՞վ կրնայ անոր հետ պատերազմ*
5 *ընել : Ն Եւ անոր մեծ բաներ ու հայհոյութիւններ խօսող բերան տրուեցաւ . ի և քառասունուերկու ամիս անոր իշխանութիւն տրուեցաւ իր գործը*
6 *ընելու : Ու իր բերանը հայհոյութեամբ Աստուծոյ դէմ բացաւ , անոր անունը ժ ու անոր խորանը*
7 *ու երկինքը բնակողները հայհոյելու : Եւ անոր իշխանո-ի- տրուեցաւ սուրբերուն հետ ի պատերազմ ընելու , ու անոնց յաղթելու . հ և անոր իշխանութիւն տրուեցաւ բոլոր ցեղերու՝ և ժողո-*
8 *վուրդներու՝ ու լեզուներու՝ և ազգերու վրայ . Եւ անոր երկրպագութիւն պիտի ընեն երկրի վրայ բոլոր բնակողները , յ որոնց անունները Գառնուկին կենաց*
9 *դրքին մէջը գրուած չեն : ճ Ո՛վ որ ականջ ունի՝*
10 *թող լսէ : ֊ Ո՛վ որ գերութեան քշէ , ինքը գերի պիտի տարուի . յ ո՛վ որ սրով սպաննէ , պէտք է որ ինքը սրով սպաննուի . ն Հոս է սուրբերուն համբերութիւնը ու հաւատքը :*
11 *Եւ մէկ ուրիշ գազան մը տեսայ՝ ղ որ երկրէն կ'ելլէր , ու գառնուկի նման երկու եղջիւր ունէր ,*
12 *ու կը խօսէր վիշապին պէս : Եւ առջի գազանին*

ժ Գլ. ժէ. 8 :
ի Գլ. ժբ. 18 :
լ Դան. է. 8, 11, 25: ժա. 36 :
խ Գլ. ժա. 2 : ժբ. 6 :
ձ. Ցօհ. ա. 14 : Կող. բ. 9 :
ձ Դան. է. 21 : Գլ. ժա. 7 : ժբ. 17 :
հ Գլ. ժա. 18 : ժէ. 15 :
յ Եր. լբ. 32 : Դան. ժբ. 1 : Փիլ. դ. 3 : Գլ. դ. 5 : ի. 12, 15 : իա. 27 :
ղ Գլ. ժէ. 8 :
ճ Գլ. բ. 7 :
֊ Եա. լդ. 1 :
յ Ծն. թ. 6 : Ա սա. իգ. 52 :
ն Գլ. ժդ. 12 :
լ Գլ. ժա. 7 :

բոլոր իշխանութիւնը կը վարէր անոր առջևը , ու երկիրը և բոլոր անոր բնակիչները կը սոխակէր որ երկրպագութիւն ընեն առջի գազանին՝ " որուն մա-
13 հուան վէրքը առողջացաւ : Ն Նա մեծ նշաններ կ'ընէր , ՃՈՒ մինչև անգամ երկինքէն կրակ կ'իջե-
14 ցընէր երկրի վրայ մարդոց առջևը : Ն Ու երկրի վրայ բնակողները կը մոլորցընէր ՚ ան նշաններով , որ իր ձեռքը տրուած էր գազանին առջևը ընելու . ու երկրի բնակիչներուն կ'ըսէր՝ որ պատկեր շինեն ան գազանին , որ սրով վիրաւորուած էր՝ " ու
15 առողջացաւ : Ն Ու իշխանութիւն տրուեցաւ անոր , որ գազանին պատկերին հոգի տայ , որ գազանին պատկերը խօսի . Ն և ՃՀ որ գազանին պատկերին երկրպագութիւն չընէ , գանիկայ սպաննել տայ :
16 Ն Ու կը սոխակէր ամէնը՝ այսինքն պզտիկները ու մե-ծերը՝ և հարուստները ու աղքատները՝ և ազատ-ները ու ծառաները , ՚ որ իրենց աջ ձեռքին վրայ
17 կամ իրենց ճակատին վրայ դրոշմ ընդունին . Ն ու որ մէկը չկրնայ գնել կամ ծախել , բայց միայն ան՝ որ ունի դրոշմը ՝ կամ գազանին անունը ,
18 ՃՀ կամ անոր անուանը թիւը : ՚ Հոս է իմաս-տութիւնը . ՃՀ որ միտք ունի , ՝ թող հաշուէ գազանին թիւը . քանզի ՝ մարդու մը թիւ է , ու անոր թիւը վեց հարիւր վաթսունուվեց է :

" Հմր 3 :
Ն ր Օր . ժգ . 1 , 2 , 3 : Մատ . իդ . 24 : ր Թես . բ . 9 : ԳԼ . ժգ . 14 :
Պ դ Թագ . ժբ . 38 : դ Թագ . ա . 10 , 12 :
Ղ ԳԼ . ժբ . 9 : ժԹ . 20 :
՚ ր Թես . բ . 9 , 10 :
՛ դ Թագ . ի . 7 :
Ճ ԳԼ . ժգ . 2 : ժԹ . 20 : ի . 4 :
՝ ԳԼ . ժգ . 9 : ժԹ . 20 : ի . 4 :
՞ ԳԼ . ժգ . 11 :
՟ ԳԼ . ժե . 2 :
՚ ԳԼ . ժէ . 9 :
՝ ԳԼ . ժե . 2 :
՞ ԳԼ . խա . 17 :

ԳԼ . ԺԹ

1 Գառնուկը իր հետևողներովը Սիօն լեռանը վրայ կը կենայ : 6 Հրեշտակ մը աւետարանը կը քարոզէ : 8 Բաբիլոնի անկումը : 15 Աս աշխարհիս հունձքը , 18 այգեկութը : 20 Ատուծոյ բարկութեանը հնձանը :

1 Եւ տեսայ՝ [ա] և ահա Գառնուկը կայներ էր Սիօն
լեռանը վրայ . [բ] ու անոր հետը հարիւր քառա-
սունուչորս հազարը , [գ] որոնք ունէին անոր անունը
և անոր [դ] Հօրը անունը իրենց ճակատներուն վրայ
2 գրուած : Ու երկինքէն ձայն մը լսեցի՝ [ե] շատ
ջուրերու ձայնի պէս , ու մեծ որոտումի ձայնի մը
պէս , [զ] ու լսած ձայնս քնարահարներուն իրենց
3 քնարները զարնելուն ձոյնին կը նմանէր : Եւ
նոր երգ կ'երգէին աթոռին առջևը՝ ու չորս կենդա-
նիներուն ու երէցներուն առջևը . և մէկը չէր
կրնար ան երգը սորվիլ , [է] բայց՝ ի ան հարիւր
քառասունուչորս հազարէն , որոնք երկրէն փրկուած
4 էին : Ասոնք անոնք են՝ որ կնիկներու հետ չհաս-
նակեցան , [ը] բանդի կոյս են . [թ] ասոնք Գառնուկին
հետևէն կ'երթան՝ ուր որ ան երթայ . [ժ] ասոնք մար-
դոց միջէն փրկուեցան [ի] Աստուծոյ ու Գառնուկին
5 երախայրի ընծա՝ . Եւ անոնց բերանը սուտ
չգտնուեցաւ , [լ] ինչու որ անբիծ են :
6 Եւ ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ՝ [խ] որ կը թռչէր
երկինքին միջ . [ծ] և ունէր յաւիտենական աւետիքը՝
քարոզելու [կ] բոլոր ազգերուն ու ցեղերուն և լեզու-
ներուն ու ժողովուրդներուն՝ որ երկրի վրայ կը
7 բնակին . Եւ մեծ ձայնով կ'ըսէր . [հ] Աստուծմէ
վախցէք՝ ու փառք տուէք անոր . ինչու որ անոր
դատաստանին ժամը եկաւ . Եւ երկրպագու-

[ա] ԳԼ . ե . 5 :
[բ] ԳԼ . է . 4 :
[գ] ԳԼ . է . 3 ; ԺԳ . 16 :
[դ] ԳԼ . ա . 15 ; ԺԹ . 6 :
[ե] ԳԼ . է . 8 :
[զ] ԳԼ . է . 9 ; ԺԵ . 3 :
[է] Հմր 1 :
[ը] Ր Կոր . Ժա . 2 :
[թ] ԳԼ . դ . 4 ; է . 15 , 17 ; ԺԵ . 14 :
[ժ] ԳԼ . է . 9 :
[ի] Ցակ . ա . 18 :
[լ] Սաղ . ԼԲ . 2 ; Սոփ . գ . 13 :
[խ] Եփե . է . 27 ; Ցուդ . 24 :
[ծ] ԳԼ . Բ . 13 :
[կ] Եփե . գ . 8–11 ; Տիտ . ա . 2 :
[հ] ԳԼ . Ժգ . 7 :
[ձ] ԳԼ . Ժա . 18 ; ԺԵ . 4 :
[ղ] Նէեմ . Թ . 6 ; Սաղ . ԼԳ . 6 ; Ճիգ . 8 ; Ճիգ . 5 , 6 ; Գոր . Ժգ . 14 ; ԺԷ . 24 :

թիւն ըրէք անոր՝ որ առեղծից երկինքը ու երկիրը՝ և ծովը ու ջուրերուն աղբիւրները։
8 Եւ անոր հետևէն ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ՝ ու ըսաւ. Ճ Կնկաւ՝ ինկաւ ՛ մեծ Բաբիլոնը, ինչու որ բոլոր ազգերը արբեցուց իր կատաղի պոռնկութեանը գինիէն։ Եւ անոնց հետևէն երրորդ հրեշտակ մըն ալ եկաւ, ու մեծ ձայնով մը ըսաւ. ՛ Եվ որ գազանին ու անոր պատկերին երկրպագութիւն կ՚ընէ, և դրոշմը իր ճակատին վրայ՝ կամ
10 իր ձեռքին վրայ կ՚ընդունի, ՝ Ինքիկայ Աստուծոյ սրամտութեանը գինիէն պիտի խմէ՝ ՚ որ անխառն լեցուած է ՞ անոր բարկութեանը գաւաթին մէջ. Չև կրակով ու ծծումբով ՚ պիտի տանջուի սուրբ հրեշտակներուն առջևը ու Գառնուկին առջևը։
11 Չև անոնց տանջանքին ծուխը կ՚ելլէ յաւիտեանս յաւիտենից. և ցորեկ ու գիշեր հանգստութիւն չունին անոնք՝ որ գազանին ու անոր պատկերին երկրպագութիւն կ՚ընեն, և անոր անուանը դրոշմը
12 կ՚ընդունին։ ՟ Հոս է սուրբերուն համբերութիւնը, ՞ որոնք Աստուծոյ պատուիրանքները ու Յիսուսի հաւատքը կը պահեն։
13 Ա՛ւ երկինքէն ձայն մը լսեցի՝ որ կ՚ըսէր. Գրէ՛, Վ Երանելի են ան մեռելները՝ ՞ որոնք Տէրոջմով կը նեղին, այո՝ կ՚ըսէ Հոգին, ՚ որ իրենց աշխատութենէն հանգչին. ու իրենց գործքերը իրենց հետևէն կ՚երթան։

ճ Ես. իա. 9։ Երեմ. ծա. 8։ ԳԼ. ժբ. 2։
՛ Երեմ. ծա. 7։ ԳԼ. ժա. 8։ ժգ. 19։ ժէ. 2, 5։ ժբ. 3, 10, 18, 21։ ժթ. 2։
՝ ԳԼ. ժգ. 14, 15, 16։
՞ Սաղ. հե. 8։ Ես. ծա. 17։ Երեմ. խե. 15։
՚ ԳԼ. ժբ. 6։
՟ ԳԼ. ժգ. 10։
ՠ ԳԼ. ժթ. 20։
ա ԳԼ. ի. 10։
Չ Ես. լդ. 10։ ԳԼ. ժթ. 3։
՟ ԳԼ. ժգ. 10։
՞ ԳԼ. ժբ. 17։
Վ Յայտ. դ. 1, 2։ ԳԼ. ի. 6։
՚ առակ. ժե. 18։ աթես. դ. 15։
՛ բ թես. ա. 7։ Երբ. դ. 9, 10։ ԳԼ. զ. 11։

14 Եւ տեսայ՝ և ահա՛ ձիերմակ ամպ մը, ¤ ու ան ամպին վրայ Մէկը նստեր էր Որդւոյ մարդոյ նման. ՚և իր գլուխը ոսկիէ պսակ մը՝ ու իր ձեռքը սուր մանգաղ մը ունէր։

15 ‡Եւ տաճարէն ուրիշ հրեշտակ մը կ՚ելլէր, որ ամպին վրայ նստողին մեծ ձայնով կ՚աղաղակէր ու՝ կ՚ըսէր. †Երկրընդո՛ւր քու մանգաղդ ու հնձէ. ինչու որ հնձելու ժամանակը եկաւ, °ինչու որ երկրի
16 հունձքը հասունցած է. Եւ ան որ ամպին վրայ կը նստէր, իր մանգաղը երկրին վրայ երկրընդուց, ու երկիրը հնձուեցաւ։

17 Ու երկինքին մէջի տաճարէն ուրիշ հրեշտակ մը ե-
18 լաւ. և ասիկայ ալ սուր մանգաղ մը ունէր։ Ու սեղանէն ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ, ֆ որ կրակի վրայ իշխանութիւն ունէր, ու մեծ ձայնով կանչեց անոր՝ որ սուր մանգաղը ունէր, ու ըսաւ. ՚Երկրընդո՛ւր քու սուր մանգաղդ, ու երկրի այգիին ողկոյզները կքի՛ր. ինչու որ անոր խաղողները հասունցած են։
19 Եւ ան հրեշտակը իր մանգաղը երկրին վրայ երկրընդուց, ու երկրին այգիին խաղողները կքի՛ր, ֆու Աստուծոյ բարկութեանը մեծ հնձանին մէջ ձգեց։
20 ֆԵւ հնձանը Քաղաքին դուրսը կոխուեցաւ. ու հնձանէն արիւն կ՚ելլէր, ֆոր մինչև ձիերուն սանձերը, ու հազար վեց հարիւր ասպարէզ կը հասնէր։

¤ Եզեկ. ա. 26։ Դան. է. 13։ Գլ. ա. 13։
՚ Գլ. գ. 2։
‡ Գլ. ժգ. 17։
† Ցովել. դ. 13։ Մատ. ժգ. 39։
° Երեմ. ծա. 33։ Գլ. ժգ. 12։
ֆ Գլ. ժգ. 9։
՚՚ Ցովել. դ. 13։
ֆ Գլ. ժթ. 15։
ֆ Ես. իգ. 3։ Ոզր. ա. 15։
Ք Գլ. ժա. 8։ Երբ. ժգ. 12։
Ֆ Գլ. ժթ. 14։

Գլ. ԺԴ

1 Երթը վերջին հարուածները ունեցող եօթը հրեշտակները։ 3 Գառանին յաղթողներուն երգը։ 7 Աստուծոյ բարկութեամբը լեցուն եօթը սպասաւորները։

1 Եւ ՚ուրիշ մեծ ու զարմանալի նշան մը տեսայ
երկինքի մէջ , Է եօթը հրեշտակներ՝ որոնք եօ-
թը վերջին հարուածները ունէին . Ը որովհետեւ
անոնցմով կը կատարուէր Աստուծոյ բարկութիւ-
2 նը : Թ Ու տեսայ որպէս թէ ապակեղէն ծովի մը
է կրակով խառնուած . և անոնք որ յաղթեցեր
գազանին՝ ու ՚ի անոր պատկերին՝ և անոր անուանը
թիւին , ապակեղէն ծովուն վրայ կայներ էին , Ի ու
3 Աստուծոյ քնարները ունէին . ԺԱ Ու Աստուծոյ ծա-
ռային Մովսէսին երգը կ'երգէին , ու Գառնուկին
երգը՝ ըսելով . Մեծ ու զարմանալի են Ք.րս
գործքերդ՝ ո՛վ Տէր Աստուած Ամենակալ . արդար
ու ճշմարիտ են ք.րս ճամբաներդ՝ ո՛վ թագաւոր
4 ազգաց . ԺԲ Ո՞վ պիտի չվախնայ քեզմէ , ու
քու անունդ չփառաւորէ . ինչու որ դո՛ւն միայն
սուրբ Ես . և քանզի բոլոր ազգերը պիտի գան՝ ու
քու առջիդ երկրպագութիւն պիտի ընեն , ինչու
որ քու արդար դատաստաններդ յայտնուեցան :
5 ԺԳ Ու ասկէ ետեւ տեսայ՝ Ի ու բացուեցաւ վկայու-
6 թեան խորանին տաճարը , ՚ի երկինքն Էր . Ժ Ու
եօթը հարուածները ունեցող եօթը հրեշտակները
ելան՝ մաքուր ու պայծառ կտաւ հագած՝ և իրենց կուրծ-
քերուն վրայովը ոսկեղէն գօտի կապած՝ տաճարէն
7 ելան : Ի Ու չորս կենդանիներէն մէկը եօթը հրեշ-
տակներուն եօթը ոսկեղէն սկաւառակներ տուաւ
յաւիտեանս յաւիտենից Ե կենդանի եղող Աստուծոյ

՚ ԳԼ · ժբ · 1 , 3 :
Է ԳԼ · ժզ · 1 : իա · 9 :
Ը ԳԼ · ժզ · 10 :
Թ ԳԼ · գ · 6 : իա · 18 :
Ի Ա՚ատ · գ · 11 :
ԺԱ ԳԼ · ժզ · 15 , 16 , 17 :
ԺԲ ԳԼ · ե · 8 : ժգ · 2 :
ԺԳ ԵԼ · ժե · 1 : բ Օր · լա · 30 : ԳԼ · ժզ · 3 :
ԺԴ բ Օր · լբ · 4 : Սաղ · ճժա · 2 : ՃԼԹ · 14 :
ԺԵ Սաղ · ճԽե · 17 : Ովս · ժգ · 9 : ԳԼ · ժգ · 7 :
ԺԶ ԵԼ · ժե · 14 , 15 , 16 : Եբեմ · ժ · 7 :
ԺԷ Ե՚ · կգ · 22 :
ԺԸ ԳԼ · ժա · 19 : Տե՚ս Թու · ա · 50 :
ԺԹ Հ՚ր 1 :
Ի ԵԼ · իբ · 6 , 8 : Եզեկ · խգ · 17 , 18 : ԳԼ · ա · 13 :
ԻԱ ԳԼ · գ · 6 :
ԻԲ ա Թես · ա · 9 : ԳԼ · գ · 9 : ժ · 6 :

8 բարկութիւնովը լեցուն : Ու տաճարը ¶ Աստուծոյ փառքէն ու անոր զօրութենէն ծուխով լեցուեցաւ . ու մէկը չէր կրնար տաճարը մտնել , մինչեւ որ կատարուին եօթը հրեշտակներուն եօթը հարուածները :

ԳԼ . ԺԶ

2 Հրեշտակները երկրի վրայ կը թափեն իրենց եօթը սկաւառակները որ բարկութեամբ լեցուն էին . ու զանազան հարուածներ կը հետեւին : 15 Քրիստոս գողի պէս կու գայ . երանի՛ անոնց որ արթուն կը մնան :

1 Ու տաճարէն մեծ ձայն մը լսեցի՛ որ ըսաւ եօթը հրեշտակներուն կ՚ըսէր . Գացէ՛ք ¶ Աստուծոյ բարկութեանը եօթը սկաւառակները երկրի վրայ թափեցէ՛ք :

2 Ու առջի հրեշտակը գնաց , ու իր սկաւառակը երկրի վրայ թափեց . ու չարաչար պալարներ եղաւ անոնց մարդոցը վրայ , որոնք գազանին դրոշմը ունէին՝ ու անոր պատկերին երկրպագութիւն կ՚ընէին :

3 Ու երկրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը ծովուն վրայ թափեց , ու ջուրը մեռած մարդու արիւն դարձան , եւ ծովուն մէջի բոլոր կենդանիները մեռան :

4 Ու երրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը գետերուն եւ ջուրերու աղբիւրներուն վրայ թափեց , ու 5 անոնք արիւն դարձան : Ու ջուրերուն հրեշտակին լսեցի՛ որ կ՚ըսէր . Արդար ես դուն , որ ես՝ եւ որ էիր , եւ սուրբ ես , որ ասանկ դատաստաններ

ա ԵԼ . ի . 34 ; գ Թագ . բ . 10 ; բ Մն . ե . 14 ; ե՝ . զ . 4 ;
ա բ Թես . ա . 9 ;
բ ԳԼ . ԺԵ . 1 ;
գ ԳԼ . ԺԳ . 10 ; ԺԵ . 7 ;
դ ԳԼ . բ . 7 ;
ե ԵԼ . ի . 9 , 10 , 11 ;
զ ԳԼ . ԺԳ . 16 , 17 ;
է ԳԼ . ԺԳ . 14 ;
ը ԳԼ . բ . 8 ;
թ ԵԼ . է . 17 , 20 ;
ժ ԳԼ . բ . 9 ;
ի ԳԼ . բ . 10 ;
լ ԵԼ . է . 20 ;
խ ԳԼ . ԺԵ . 8 ;
ծ ԳԼ . ա . 4 , 8 ; դ . 8 ; ԺԱ . 17 ;

6 ըրիր . ֆ Ինչու որ անոնք Նաւրբերուն ու մարդա-
բնեներուն արիւնը թափեցին . հ և դուն անոնց ա-
7 րիւն խմել տուիր , քանզի արժանի են : Նա սե-
ղանէն լսեցի՝ որ կ՚ըսէր . Այո՝ Ամենակալ Տէր
Աստուած , ձշրմարիտ ու ճշմարիտ են :
8 Ու չորրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը ծարևին
9 վրայ թափեց : ժ Ու անոր ջերմ-ներ տրուեցաւ որ
խորշակահար ընէ մարդիկները կրակով . և առա-
ւիկ տաքին խորշակահար եղան մարդիկ , ժ և հայ-
հոյեցին Աստուծոյ անունը , որ ասոնց հարուածներուն
վրայ իշխանութիւն ունի . ֊ ու չապաշխարեցին
ձոր անոր փառք տան :
10 Ու հինգերորդ հրեշտակը իր սկաւառակը ֊ գա-
զանին աթոռին վրայ թափեց , ձու անոր թագա-
ւորութիւնը խաւարեցաւ . ֊և ցաւէն լեզուները-
11 նին կը ծամէին . ձՈւ երկինքը Աստուածը հայհոյե-
ցին իրենց ցաւերուն՝ ֊և իրենց պալարներուն
պատճառովը . ֊ ու իրենց գործքերէն չապաշխարե-
ցին :
12 Ու վեցերորդ հրեշտակը իր սկաւառակը Մեծ
գետին Եփրատին վրայ թափեց , ֊ ու անոր ջու-
րերը ցամքեցան , ֊ որ արևելքի թագաւորներուն
13 ճամբան պատրաստուի : Ու տեսայ որ ֊ վիշապին
բերնէն ու գազանին բերնէն ֊և սուտ մարգարէին

ֆ Պատ . իզ . 34 , 35 : ԳԼ . ժզ . 15 :
ձ ԳԼ . ժա . 18 : ժբ . 20 :
հ Եա . խթ . 26 :
ձ ԳԼ . ժե . 8 :
ղ ԳԼ . ժզ . 10 : ժզ . 10 : ժթ . 2 :
ճ ԳԼ . բ . 12 :
ֆ ԳԼ . թ . 17 , 18 : ժզ . 18 :
ձ Հմր 11 , 21 :
ն Դան . և . 22 , 23 : ԳԼ . թ . 20 :
ղ ԳԼ . ժա . 13 : ժզ . 7 :
֊ ԳԼ . ժզ . 2 :
ղ ԳԼ . թ . 2 :
֊ ԳԼ . ժա . 10 :
ձ Հմր 9 , 21 :
֊ Հմր 2 :
֊ Հմր 9 :
վ ԳԼ . թ . 14 :
֊ Տե՛ս Երեմ . ծ . 38 : ծա . 36 :
ր Եա . խա . 2 , 25 :
ց ԳԼ . ժբ . 3 , 9 :
֊ ԳԼ . ժթ . 20 : ի . 10 :

բնդունէն ‡ իրեք պիղծ ոգիները Իւղէն գորտերու
14 նման. † Կ՚ելլու որ անոնք դեւերու ոգիներ են՝ ° որ
նշանները կ՚ընեն, ու ֆ բոլոր աշխարհին թագաւոր-
ները կ՚երթան, որ զանոնք Ամենակալ Աստու-
ծոյ այն մեծ օրուանը՝ պատերազմին համար ժող-
15 վին. (Ք Ահա գողի պէս կու գամ. երանի՛ անոր՝
որ արթուն կը կենայ, ու իր հանդերձները կը
պահէ, որ մերկ չպտըտի, ու իր ամօթը երևնայ.)
16 Տ Ու զանոնք մեկ տեղ մը ժողվեցին, որ Եբրայե-
ցերէն Արմագեդոն կ՚ըսուի:
17 Եւ եօթներորդ հրեշտակը իր սկաւառակը օդին
վրայ թափեց. ու երկինքին տաճարէն՝ աթոռէն
18 մեծ ձայն մը եկաւ՝ ըսելով. Ե Եղաւ: Ը Ու փայ-
լակներ ու ձայներ և որոտումներ եղան. Ե ու մեծ
երկրաշարժ մը եղաւ, ը անանկ որ մարդոց երկրի
վրայ ըլլալէն ՚ի վեր՝ անանկ մեծ երկրաշարժ մը ե-
19 ղած չէր: Ը Ու մեծ քաղաքը երեք մաս եղաւ, ու
ազգերուն քաղաքները կործանեցան, ժ և մեծ Բա-
բելոնը Աստուծոյ առջևը յիշուեցաւ, Է որ իր սաս-
տիկ բարկութեանը գինիին գաւաթը անոր տայ:
20 Ը Ու ամէն կղզի փախաւ, ու լեռները չգտնուե-
21 ցան: Ե Ու խոշոր կարկուտ գրեթէ մէկ տաղանդի
մը կշռով երկինքէն կ՚իջնէր մարդոց վրայ. ժ ու
մարդիկ հայհոյեցին զԱստուած՝ կարկուտին հա-
րուածին համար. ինչու որ խիստ մեծ էր անի հա-
րուածը:

‡ ա Ցօհ. գ. 1, 2, 3:
† ա Տիմ. գ. 1: Ցակ. գ. 15:
° բ Թես. բ. 9: Գղ. ժգ. 13, 14: ժթ. 20:
ֆ Ղու. բ. 1:
՚ Գղ. ժէ. 14: ժթ. 19: ի. 8:
Ք Մատ. իգ. 43: ա Թես. ե. 2: բՊետ. գ. 10: Գղ. գ. 3:
ը բ Կոր. ե. 3: Գղ. գ. 4, 18:
Ե Գղ. ժթ. 19:
Ը Գղ. իա. 6:
Թ Գղ. գ. 5: բ. 5: ժա. 19:
Ժ Գղ. ժա. 13:
Ի Դան. ժբ. 1:
Լ Գղ. ժգ. 8: ժէ. 18:
Խ Գղ. ժբ. 5:
Ծ Եփ. ծա. 17, 22, 23: Եբեմ. իե. 15, 16: Գղ. ժգ. 10:
Կ Գղ. գ. 14:
Հ Գղ. ժա. 19:
Ձ Հմր 9, 11:
Ղ Տես Եղ. թ. 23, 24, 25:

ԳԼ · ԺԱ

3 Ծիրանիներ ու կարմիրներ հագած կին մը՝ ձեռքը ոսկեզէն գաւաթ մը բռնած՝ գազանին վրայ կը նստի ։ 5 Անիկայ է մեծ Բաբիլոնը ու ամէն գարշութեանց մայրը ։ 9 Գազանին եօթը գլուխներուն , 12 ու տասը եղջիւրներուն մեկնութիւնը ։ 14 Գառնուկին յաղթութիւնը ։ 16 Պոռնիկին պատիժը ։

1 — Ա՛ւ եօթը սկաւառակները ունեցող եօթը հրեշտակներէն մէկը եկաւ , ու ինծի հետ խօսելով՝ ըսաւ . Ակո՛ւր՝ 2 ու քեզի ցուցընեմ դէպի մեծ պոռնիկին դատաստանը , 3 որ շատ ջուրերուն վրայ կը նստի . Երկրի թագաւորները պոռնկեցան , ու երկրի բնակիչները անոր պոռնկութեանը գինիով գինովցան ։ Ա՛ւ զիս ոգեւանապատը տարաւ Հոգիով . ու տեսայ մէկ կնիկ մը՝ որ ծիրանիր գազանի մը վրայ նստեր էր . Ու ան գազանը լեցուն էր հայհոյութեան անուններով , 4 ու եօթը գլուխ եւ տասը եղջիւր ունէր ։ Ա՛ւ կինիկը ծիրանի ու կարմիր հագած էր , եւ զարդարուած էր ոսկիով ու պատուական քարերով եւ մարգարիտներով , եւ իր ձեռքը ոսկիէ գաւաթ մը ունէր՝ պղծութիւններով ու իր պոռնկութեան 5 ը անմաքրութիւններով լեցուն . Ա՛ւ անոր ճակատին վրայ անուն մը գրուած էր՝ Խորհուրդ . Ինծ Բաբիլոն՝ պոռնիկներուն ու երկրի պղծութիւններուն մայրը ։ 6 Ա՛ւ տեսայ ան կնիկը՝ որ սուրբերուն արիւնովը ու Յիսուսի վկաներուն

— ԳԼ · իա · 9 ։
Բ ԳԼ · ԺԷ · 19 ։ ԺԸ · 16 , 17 , 19 ։
Գ Նաա · գ · 4 ։ ԳԼ · ԺԹ · 2 ։
Դ Երեմ · ծա · 13 ։ Հմր 15 ։
Ե ԳԼ · ԺԸ · 3 ։
Զ Երեմ · ծա · 7 ։ ԳԼ · ԺԷ · 8 ։ ԺԸ · 3 ։
Է ԳԼ · ԺԸ · 6 , 14 ։
Ը ԳԼ · ԺԸ · 3 ։
Թ ԳԼ · ԺԷ · 1 ։
Ժ Հմր 9 ։
Ի Հմր 12 ։
Լ ԳԼ · ԺԸ · 12 , 16 ։
Խ Դան · ժա · 38 ։
Ծ Երեմ · ծա · 7 ։ ԳԼ · ԺԸ · 6 ։
Կ ԳԼ · ԺԷ · 8 ։
Հ Բ Թես · բ · 7 ։
Ձ ԳԼ · ժա · 8 ։ ԺԷ · 8 ։ ԺԷ · 19 ։ ԺԸ · 2 , 10 , 21 ։
Ղ ԳԼ · ԺԸ · 9 ։ ԺԹ · 2 ։
Ճ ԳԼ · ԺԷ · 15 ։ ԺԷ · 6 ։
Մ ԳԼ · Ի · 9 , 10 ։ ԺԸ · 11 ։

արիւնովը չդիմովցած էր . ու երբոր տեսայ անի-
7 կայ , մեծ զարմանքով զարմացայ : Եւ հրեշտակը
ինծի ըսաւ . ինչու զարմացար . ես քեզի ըսեմ
ան կնկանը խորհուրդը , ու ան գազանին՝ որ զա-
նիկայ վրան կը կրէ , ու եօթը գլուխ և տասը եղ-
8 ջիւր ունի : Ան գազանը որ տեսար , կար , ու
չկայ , և ՚անդունդէն ելլելու՝ ՚ու կորուստը եր-
թալու վրայ է . ու երկրի վրայ բնակողները՝
՚որոնց անուննները աշխարհի սկիզբէն ՚ի վեր կենաց
գրքին մէջը գրուած չեն , ՚պիտի զարմանան երբոր
տեսնեն ան գազանը թէ կար , ու չկայ , ու մըտ է :
9 Ո՛ՀՈՍ ՊԷՊԷ Է իմաստութիւն ունեցող միտք մը .
Ան եօթը գլուխը եօթը լեռներ են , ուր որ կինկը
անոնց վրայ կը նստի . և եօթը թագաւորներ են .
10 ՚Հինգը ինկած են՝ մէկը կը կենայ , և միւսը դեռ
եկած չէ , ու երբոր գայ , քիչ ատեն պիտի մնայ :
11 Եւ ան գազանը որ կար , ու չկայ , անիկայ ալ
ութերորդ է , ու եօթնէն է , ՚ու դէպ ՚ի կո-
12 րուստը կ՚երթայ : ՚Եւ տասը եղջիւրը՝ որ տե-
սար , տասը թագաւորներ են , որոնք դեռ թագա-
ւորութիւն առած չեն . հապա գազանին հետ մէկ
ժամու չափ թագաւորներու պէս իշխանութիւն
13 կ՚առնեն : Անոնք մէկ կամք ունին , ու իրենց զո-
րութիւնը և իշխանութիւնը գազանին կու տան :
14 ՚Անոնք Գառնուկին հետ պիտի պատերազմին . և
Գառնուկը անոնց պիտի յաղթէ , ՚քանզի անիկայ
տէրերուն Տէրն է՝ ու թագաւորներուն Թագաւո-
րը . ՚և անոր հետը եղողները՝ կանչուած ու ընտ-
15 րուած և հաւատարիմ են : ՚Ու ըսաւ ինծի . ՚Ան

՛ Գլ . ժբ . 24 :
՚ Գլ . ժա . 7 ; ժգ . 1 :
՝ Գլ . ժգ . 10 ; Հմր 11 :
՞ Գլ . ժգ . 8 :
՟ Գլ . ժգ . 3 :
ՠ Գլ . ժգ . 18 :
ա Գլ . ժգ . 1 :
՟՟ Հմր 8 :

՟՟՟ Դան . է . 20 ; Ջար . ա . 18 , 19 , 21 ; Գլ . ժգ . 1 :
՟՟՟՟ Գլ . ժգ . 14 ; ժթ . 19 :
՟՟՟՟՟ ր Օր . ժ . 17 ; ա Տիմ . գ . 15 ; Գլ . ժթ . 16 :
՟՟՟՟՟՟ Երեմ . ծ . 44 , 45 ; Գլ . ժգ . 4 :
՟՟՟՟՟՟՟ Նա . բ . 7 ; Հմր 1 :

ջուրերը որ տեսար՝ որոնց վրայ պոռնիկը նստեր է ,
– ժողովուրդներ են ու բազմութիւններ և ազգեր
16 ու լեզուներ : Եւ տասը եղջիւրները՝ որ տեսար ,
ու գազանը , ‡ անոնք պիտի ատեն պոռնիկը , ու
զանիկայ ամայի ու + մերկ պիտի ընեն , և անոր մար-
մինը պիտի ուտեն , ° ու զանիկայ կրակով այրեն :
17 ֍ Վասն զի Աստուած անոնց սրտին մէջը դրաւ՝
որ իր կամքը կատարեն՝ ու մէկ կամք ըլլան , և
իրենց թագաւորութիւնը գազանին տան , – մինչև
18 որ Աստուծոյ խօսքերը կատարուին : Եւ կնիկը
որ տեսար , ան ֊ մեծ քաղաքն է , ‡ որ կը թագա-
ւորէ երկրի թագաւորներուն վրայ :

ԳԼ . ԺԸ

2 Բաբիլոնը կ'իյնայ : 4 Աստուծոյ ժողովուրդին հրաման կ'ըլ-
լայ , որ անոր միջէն դուրս ելլեն : 9 Երկրի թագաւորները ,
11 վաճառականները 17 և նաւավարները կ'ողբան անոր վը-
րայ : 20 Սուրբերը կ'ուրախանան՝ տեսնելով որ Աստուծոյ
դատաստանները անոր վրայ կը կատարուին :

1 Եւ – ասկէ ետքը ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ որ
երկինքէն կ'իջնէր , և մեծ իշխանութիւն ու-
նէր , ֊ ու երկիրը անոր փառքէն լուսաւորուեցաւ :
2 Եւ զօրաւոր ձայնով աղաղակեց՝ ըսելով . ‡ Ին-
կաւ՝ ինկաւ մեծ Բաբիլոնը , + և դևերու բնակա-
րան եղաւ , ու բոլոր պիղծ ոգիներու արգելանոց ,
֍ և բոլոր պիղծ ու ատելի թռչուններու վանդակ .
3 – Վասն զի որ անոր կատաղի պոռնկութեանը գինիէն
խմեցին բոլոր ազգերը , ու երկրի թագաւորները

– ԳԼ . ԺԳ . 7 :
‡ Երեմ . Ծ . 41 , 42 : ԳԼ . ԺԳ . 12 :
+ Եզեկ . ԺԳ . 39—44 : ԳԼ . ԺԲ . 16 :
° ԳԼ . ԺԲ . 8 :
֍ Բ Թես . Բ . 10 :
– ԳԼ . Ժ . 7 :
֊ ԳԼ . ԺԳ . 19 :
‡ ԳԼ . ԺԲ . 4 :
– ԳԼ . ԺԱ . 1 :
֊ Եզեկ . ԽԳ . 2 :
‡ Ես . ԺԳ . 19 : Իա . 9 : Երեմ . Ծա . 8 : ԳԼ . ԺԳ . 8 :
+ Ես . ԺԳ . 21 : Իա . 8 : ԼԳ . 14 : Երեմ . Ծ . 39 : Ծա . 37 :
֍ Ես . ԺԳ . 23 : ԼԳ . 11 : Մաթ . Ե . 2 , 3 :
– ԳԼ . ԺԳ . 8 : ԺԱ . 2 :

անոր հետ պոռնկեցան , Ե և երկրի վաճառականները անոր չափազանց զեղխութենէն հարստացան :
4 Ու երկինքէն ուրիշ ձայն մը լսեցի որ կ՚ըսէր . Ը Ելէ՛ք ատոր միջէն՝ իմ ժողովուրդս , որ ատոր մեղքերուն հաղորդ չըլլաք , ու ատոր հարուածներէն
5 բնաւ չառնէք . Ը Քանզի որ ատոր մեղքերը մինչև երկինքը հասան կ՚ուռեցան . Ժ ու Աստուած
6 ատոր անիրաւութիւնները յիշեց : Է Ատուցէ՛ք ատոր՝ ինչպէս որ ինքը հատուց . ու իր գործքերուն համեմատ կրկնապատիկ փոխարինեցէ՛ք ատոր . Լ ան գաւաթը որ ինքը լեցուց՝ Ե կրկնապատիկ լեցուցէ՛ք իրեն :
7 Ի՛ չափ որ փառաւորեց զինքը՝ և զեղխութեամբ ապրեցաւ , այնչափ ալ տանջանք և սուգ հատուցէ՛ք անոր . ինչու որ իր սրտին մէջը կ՚ըսէ թէ՝ Կ՚ես թագուհի կը նստիմ , ու որբևարի չեմ , ու բնաւ սուգ պիտի չտեսնեմ :
8 Հ Անոր համար մէկ օրուան մէջ պիտի գան ատոր հարուածները՝ մահ , ու սուգ , և սով . Ֆ ու կրակով պիտի այրի . Ը ինչու որ հզօր է Տէր Աստուածը՝ որ դատեց զատեց :
9 Ու Ե երկրի թագաւորները՝ որ ատոր հետ պոռնկեցան ու հեշտացան , Ժ պիտի լան ու կոծին ատոր վրայ Ե երբոր ատոր
10 հրկիզութեանը ծուխը տեսնեն . Լ Ու ատոր տանջանքին վախէն՝ հեռուն պիտի կայնին՝ ու ըսեն . Ը Վա՛յ՝ վա՛յ Ե մեծ Բաբիլոն քաղաք՝ հզօր քա-

Ե Հմր 11 , 15 ։ Նա . խէ . 15 ։
Ը Նա . խը . 20 ։ Ծը . 11 ։ Բ-
ռեմ . ծ . 8 ։ Ծա . 6 , 45 ։ Բ
կոր . գ . 17 ։
Ը Ծն . ժբ . 20 , 21 ։ Երեմ .
ծա . 9 ։ Ցոփ . ա . 2 ։
Ժ ԳԼ . ժգ . 19 ։
Ե Սաղ . ճէ . 8 ։ Երեմ . ծ .
15 , 29 ։ Ծա . 24 , 49 ։ Բ
Տիմ . գ . 14 ։ ԳԼ . ժգ . 10 ։
Լ ԳԼ . ժգ . 10 ։

Ե ԳԼ . ժգ . 19 ։
Ժ Եզեկ . իբ . 2 , ԼԸ ։
Ի Նա . խէ . 7 , 8 ։ Սոփ . բ . 15 ։
Հ Նա . խէ . 9 ։ Հմր 10 ։
Յ ԳԼ . ժէ . 16 ։
Ղ Երեմ . ծ . 34 ։ ԳԼ . ժա . 17 ։
Ճ Եզեկ . իգ . 16 , 17 ։ ԳԼ .
ժէ . 2 ։ Հմր 3 ։
Ո Երեմ . ծ . 46 ։
Յ Հմր 18 ։ ԳԼ . ժԹ . 3 ։
Ն Նա . խա . 9 ։ ԳԼ . ժգ . 8 ։

ղաք , Նոր մէկ ժամու մէջ եկաւ քու դատաս-
11 տանդ : Ու երկրի վաճառականները պիտի ող-
բան ու սուգ ընեն անոր վրայ . ինչու որ ալ մէկը
12 ծախու չառներ անոնց վաճառքը , Ոսկիի՝ ու ար-
ծաթի՝ և պատուական քարերու՝ ու մարգարիտնե-
րու՝ և բեհեզի՝ ու ծիրանիի՝ և մետաքսի՝ ու որ-
դան կարմիրի վաճառքը՝ և ամէն խունկի փայտերը՝
ու ամէն փղոսկրեայ անօթները՝ և ամէն պատուա-
կան փայտէ՝ ու պղնձէ՝ և երկաթէ՝ ու մարմարիոնէ
13 անօթները , Ու կինամոնը՝ ու ամոմոնը՝ և խունկե-
րը՝ ու անուշահոտ եղը՝ ու կնդրուկը՝ և գինին
ու ձէթը՝ և նաշիհը՝ ու ցորենը՝ և արջառները՝ ու
ոչխարները՝ և ձիերը՝ ու կառքերը՝ և մարմիննե-
14 րը ու մարդոց հոգիները : Ու քու հոգիիդ
ցանկացած պտուղները քեզմէ գնաց , ու բոլոր
շքեղ ու փայլուն բաները քեզմէ կորսուեցաւ , և
15 ալ բնաւ պիտի չգտնես զանոնք : Ու այս բաներուն
վաճառականները՝ որ անոնէ հարստացած էին , հե-
ռուն պիտի կայնին անոր տանջանքին վախէն՝ լալով
16 ու սուգ ընելով , Ու պիտի ըսեն . Ա՛յ՝ վայ վէմ
քաղաք՝ որ բեհեզ՝ ու ծիրանի և որդան կարմիր
հագած էիր , ու ոսկիով՝ և պատուական քարերով՝
17 ու մարգարիտներով զարդարուած էիր . Ինչու
որ այնքան հարստութիւնը մէկ ժամու մէջ վաճա-
ցաւ : Ու ամէն նաւավարները՝ և ան ամէնը՝ որ
նաւով տեղ տեղ կ'երթան , ու նաւաստիները ,
և որոնք որ ծովու մէջ կը բանին , հեռուն կայնե-
18 ցան . Ու իրենց ծխանելով անոր հրկիզութեանը ծու-
խը , կ'աղաղակէին՝ ըսելով . Որվ նման է այս
19 մեծ քաղաքիս . Ու իրենց գլուխներուն վրայ հող

ե Հմր 17 , 19 :
զ Եզեկ . իե . 27–36 : Հմր 8 :
է Գլ . ժէ . 4 :
ը Եզեկ . իե . 13 :
թ Հմր 8 , 11 :
ժ Գլ . ժէ . 4 :
ի Հմր 10 :
լ Նա . իդ . 14 : Եզեկ . իե . 29 :
խ Եզեկ . իե . 30 , 31 : Հմր 9 :
ծ Գլ . ժզ . 4 :
կ Յես . է . 6 : ա Թագ . գ . 12 :
Յոբ . բ . 12 : Եզեկ . իե . 30 :

ցանկային , և լալով ու սուգ ընելով կ՚աղաղակէին՝ ըսելով . Ա՛յ՝ վա՛յ ան մեծ քաղաքին , որուն մէջ իր պատուականութենէն հարստացան ամէնքը՝ որ նաւեր ունէին ծովուն վրայ . ՚ի՞նչու որ մէկ ժամու
20 մէջ ամայացաւ : ‡Ուրախացէ՛ք անոր վրայ ե՛ր-կինք՝ ու սուրբեր և առաքեալներ ու մարգարէներ , †որ Աստուած ձեր վրէժը անկէ առաւ :
21 Եւ մէկ զօրաւոր հրեշտակ մը քար մը առաւ աղօրիքի մեծ ֆոչի նման , ու ծովը ձգեց՝ ըսելով . ՚Այսպէս ուժով վար պիտի ձգուի Բաբիլոն մեծ
22 քաղաքը , ֆու ալ պիտի չգտնուի : ՚Ու քնա-բահարներուն ու երաժիշտներուն և սրնգահարներուն ու փողահարներուն ձայնը ալ պիտի չլսուի քու մէջդ . և արհեստի վարպետ մը ալ բնաւ պիտի չգտնուի քու մէջդ , ու աղօրիքին ձայնը ալ
23 պիտի չլսուի քու մէջդ . ՚Ու Եւ ճրագին լոյսը ալ պիտի չերևնայ քու մէջդ . ֆու փեսային ձայնը և հարսին ձայնը ալ պիտի չլսուի քու մէջդ . Վ.քանզի քու վաճառականներդ երկրի մեծամեծներն էին . ՚Ի՞նչու որ քու կախարդութիւնովդ բոլոր ազգերը
24 մոլորեցան : Ու Եւ մարգարէներուն ու սուրբերուն ու ՚Երկրի վրայ բոլոր սպանուածներուն արիւնը անոր մէջը գտնուեցաւ :

– Հմր 8 ։
‡ Ես . խգ . 23 ։ խթ . 13 ։ Երեմ . ծա . 48 ։
† Գաւ . ժա . 49 ։ 50։ Գլ . ժթ . 2։
◦ Երեմ . ծա . 64 ։
ֆ Գլ . ժբ . 8 ։ ժգ . 20 ։
— Ես . խդ . 8 ։ Երեմ . է . 34 ։ ժգ . 9։ իե . 10։ Եզեկ . իգ . 13։
՚ Երեմ . իե . 10 ։
՚ Երեմ . է . 34 ։ ժգ . 9 ։ իե . 10 ։ լդ . 11 ։
՚ Ես . խդ . 8 ։
՚ դ Թագ . թ . 22 ։ Նաւ . գ . 4 ։ Գլ . ժէ . 2 ։ 5 ։
Գլ . ժէ . 6 ։
՚ Երեմ . ծա . 49 ։

Գլ . ԺԹ

1 Երկնից մէջ զԱստուած կը փառաբանեն՝ որ դատեց պոռնիկը , և սուրբերուն արեանը վրէժը առաւ ։ 7 Գառնուկին հարսնիքը ։ 10 Հրեշտակը չուզեր որ Յովհաննէս իրեն երկրպագութիւն ընէ ։ 17 Թռչուններուն կը կանչուին մեծ կոտորածին ։

1 Ընկէ եղբը շատ բազմութեան ֊ մեծ ձայն մը լսե-
ցի երկինքը՝ ըսելով . Ալէլուիա . Փրկու-
թիւն ու փառք և պատիւ ու զօրութիւն մեր Ա-
2 տուծոյն . Ընչու որ ճշմարիտ ու արդար են անոր
դատաստանները , քանզի դատեց ան մեծ պոռնի-
կը , որ իր պոռնկութիւնովը երկիրը ապականեց ,
ու իր ծառաներուն արեան վրէժը անոր ձեռքէն
3 պահանջեց : Ու կրկին անգամ ըսին . Ալէլուիա .
Ու անոր ծուխը յաւիտեան յաւիտենից կ'ելլէ :
4 Ու քսանուչորս երէցները ու չորս կենդանիները
ինկան՝ ու երկրպագութիւն ըրին Աստուծոյ՝ որ ա-
թոռը կը նստի , ըսելով . Ամէն , Ալէլուիա :
5 Ու աթոռէն ձայն մը եկաւ՝ ըսելով . Ո՛ր Ա-
ստուծոյն օրհնութիւն տուէք՝ իր բոլոր ծառաները ,
ու դո՛ւք որ իրմէն կը վախնաք՝ փոքրիկներ ու մե-
6 ծերը : Ու լսեցի շատ բազմութեան ձայնի պէս՝ ու
շատ ջուրերու ձայնի պէս , ու սաստիկ որոտումնե-
րու ձայնի պէս՝ որ կ'ըսէին . Ալէլուիա , Ընչու որ
մեր Ամենակալ Տէր Աստուածը թագաւորեց :
7 Խնդանք՝ և ուրախանանք՝ ու փառք տանք անոր ,
Քանզի Գառնուկին հարսնիքը հասաւ , ու անոր
8 կինը ինքզինքը պատրաստեց : Ու իրեն տրուե-
ցաւ՝ որ մաքուր ու լուսափայլ բեհեզ հագնի ,
(Ա որ ան բեհեզը սուրբերուն արդարութիւնն է :)
9 Ու ինծի ըսաւ . Գրէ՛ . Երանելի են անոնք որ

֊ ԳԼ . ժա . 15 :
Բ ԳԼ . գ . 11 : է . 10 , 12 : ԺԲ . 10 :
Գ ԳԼ . ԺԵ . 3 : ԺԶ . 7 :
Դ Բ Օր . ԼԲ . 43 : ԳԼ . զ . 10 : ԺԲ . 20 :
Ե Ես . ԼԳ . 10 : ԳԼ . ԺԴ . 11 : ԺԲ . 9 , 18 :
Զ ԳԼ . գ . 4 , 6 , 10 : է . 14 :
Է ա Մն . ԺԶ . 36 : Ղեւմ . է . 13 : Բ . 6 : ԳԼ . է . 14 :
Ը Սապ . ՃԼԴ . 1 : ՃԼԵ . 1 :
Թ ԳԼ . ժա . 18 : ի . 12 :
Ժ Եզեկ . ա . 24 : Խգ . 2 : ԳԼ . ԺԴ . 2 :
Ի ԳԼ . ժա . 15 , 17 : ԺԲ . 10 : Իս . 22 :
Լ Մատ . իբ . 2 : իե . 10 : Բ Կոր . ժա . 2 : Եփես . է . 32 : ԳԼ . Իս . 2 , 9 :
Խ Սապ . Խե . 13 , 14 : Եզեկ . ԺԶ . 10 : ԳԼ . գ . 18 :
Ծ Սապ . ՃԼԲ . 9 :
Կ Մատ . իբ . 2 , 3 : Ղու . ԺԴ . 15 , 16 :

25 ը անոր միջը պիտի բնրեն : ը Եւ անոր դռները
ցորկը պիտի ընծցուին . (ման զի ↄ հոն գիշեր
26 պիտի չըլլայ .) ⁻ Եւ ազգաց փառքը ու պատիւը
27 անոր միջը պիտի բերին : ⁝ Եւ հոն բնաւ անմաք-
րութիւն մը պիտի չմտնէ , ո՛չ ալ պղծութիւն ու
սուտութիւն գործող մը . հապա միայն անոնք՝ ⁝ որ
Գառնուկին կենաց գրքին միջը գրուած են :

ԳԼՈՒԽ ԻԶ

1 Կենաց ջուրին գետը : 2 Կենաց ծառը : 5 Ասուած ինքը
կը լուսաւորէ երկնային քաղաքը : 9 Չ՛երակը չուզեր՝ որ
իրեն երկրպագութիւն մատուցուի : 18 Գէտ չ՛է՝ որ
աւելցընել Ասուծոյ խօսքին վրայ , ոչ ալ անկէ բան մը
պակսեցընել :

1 ⁻ Եւ ինծի կենաց ջուրի գետ մը ցուցուց ակնեա-
նման պէս պայծառ , որ կ՛ելլէր Ասուծոյ ու
2 Գառնուկին աթոռէն : ⁝ Եւ՝ ան փողոցին հրապա-
րակին միջ , ու ան գետին մէկ կողմէն ու մէկալ
կողմէն ⁝ կենաց ծառ ⁝՝ որ տասներկու ⁝ պըտ-
ուղ կը բերէր , ու ամէն ամիս իր պտուղը կու-
տար . ⁝ և ան ծառին տերևները հեթանոսներուն
3 բժշկութիւն կ՛ըլլար : ⁝ Եւ ալ բնաւ նզովք պի-
տի չըլլայ . Ըու անոր միջը պիտի ըլլայ Ասուծոյ
ու Գառնուկին աթոռը . ⁝ և անոր ծառաները պի-
4 տի պաշտեն անիկայ . Եւ անոր երեսը պիտի տես-
նեն . ը ու անոր անունը իրենց ձախաւոներուն վրայ
5 պիտի ըլլայ : ⁝ Եւ հոն՝ ալ գիշեր պիտի չըլլայ ,

ր Ե՞ . կ . 11 ։
ց Ե՞ . կ . 20 ։ Ջաք . ժգ . 7 ։
ԳԼ . իբ . 5 ։
– Հ՞ր 24 ։
⁝ Ե՞ . լ՞ . 8 ։ ծբ . 1 ։ կ . 21 ։
Ցովել . գ . 17 ։ ԳԼ . իբ . 14 ։
15 ։
+ Փիլ . գ . 3 ։ ԳԼ . գ . 5 ։
ժգ . 8 ։ ի . 12 ։
– Եզեկ . խէ . 1 ։ Ջաք . ժգ . 8 ։
⁝ Եզեկ . խէ . 12 ։ ԳԼ . իա .
21 ։
⁝ Ծն . բ . 9 ։ ԳԼ . բ . 7 ։
⁝ ԳԼ . իա . 24 ։
Ի Ջաք . ժգ . 11 ։
ղ Եզեկ . խբ . 35 ։
Ի Մատ . ե . 8 ։ ա Կոր . ժգ .
12 ։ ա Ցօհ . գ . 2 ։
ը ԳԼ . գ . 12 ։ ժգ . 1 ։
ի ԳԼ . իա . 23 ։ 25 ։

25 ը անոր միջը պիտի բնրեն : ը Եւ անոր դռները
ցորկը պիտի ընծցուին . (ման զի ↄ հոն գիշեր
26 պիտի չըլլայ .) ⁻ Եւ ազգաց փառքը ու պատիւը
27 անոր միջը պիտի բերին : ⁝ Եւ հոն բնաւ անմաք-
րութիւն մը պիտի չմտնէ , ո՛չ ալ պղծութիւն ու
սուտութիւն գործող մը . հապա միայն անոնք՝ ⁝ որ
Գառնուկին կենաց գրքին միջը գրուած են :

ԳԼՈՒԽ ԻԶ

1 Կենաց ջուրին գետը : 2 Կենաց ծառը : 5 Ասուած ինքը
կը լուսաւորէ երկնային քաղաքը : 9 Չ՛երակը չուզեր՝ որ
իրեն երկրպագութիւն մատուցուի : 18 Գէտ չ՛է՝ որ
աւելցընել Ասուծոյ խօսքին վրայ , ոչ ալ անկէ բան մը
պակսեցընել :

1 ⁻ Եւ ինծի կենաց ջուրի գետ մը ցուցուց ակնեա-
նման պէս պայծառ , որ կ՛ելլէր Ասուծոյ ու
2 Գառնուկին աթոռէն : ⁝ Եւ՝ ան փողոցին հրապա-
րակին միջ , ու ան գետին մէկ կողմէն ու մէկալ
կողմէն ⁝ կենաց ծառ ⁝՝ որ տասներկու ⁝ պըտ-
ուղ կը բերէր , ու ամէն ամիս իր պտուղը կու-
տար . ⁝ և ան ծառին տերևները հեթանոսներուն
3 բժշկութիւն կ՛ըլլար : ⁝ Եւ ալ բնաւ նզովք պի-
տի չըլլայ . Ըու անոր միջը պիտի ըլլայ Ասուծոյ
ու Գառնուկին աթոռը . ⁝ և անոր ծառաները պի-
4 տի պաշտեն անիկայ . Եւ անոր երեսը պիտի տես-
նեն . ը ու անոր անունը իրենց ձախաւոներուն վրայ
5 պիտի ըլլայ : ⁝ Եւ հոն՝ ալ գիշեր պիտի չըլլայ ,

ր Ե՞ . կ . 11 ։
ց Ե՞ . կ . 20 ։ Ջաք . ժգ . 7 ։
ԳԼ . իբ . 5 ։
– Հ՞ր 24 ։
⁝ Ե՞ . լ՞ . 8 ։ ծբ . 1 ։ կ . 21 ։
Ցովել . գ . 17 ։ ԳԼ . իբ . 14 ։
15 ։
+ Փիլ . գ . 3 ։ ԳԼ . գ . 5 ։
ժգ . 8 ։ ի . 12 ։
– Եզեկ . խէ . 1 ։ Ջաք . ժգ . 8 ։
⁝ Եզեկ . խէ . 12 ։ ԳԼ . իա .
21 ։
⁝ Ծն . բ . 9 ։ ԳԼ . բ . 7 ։
⁝ ԳԼ . իա . 24 ։
Ի Ջաք . ժգ . 11 ։
ղ Եզեկ . խբ . 35 ։
Ի Մատ . ե . 8 ։ ա Կոր . ժգ .
12 ։ ա Ցօհ . գ . 2 ։
ը ԳԼ . գ . 12 ։ ժգ . 1 ։
ի ԳԼ . իա . 23 ։ 25 ։

և ձրագ ու արեւու լոյս պէտք չէ ։ ⁴քանզի Տէր Աստուած պիտի լուսաւորէ զանոնք ։ և եւ յաւիտեան յաւիտենից պիտի թագաւորեն ։

6 Ու ըսաւ ինծի ։ Ա՛ս խօսքերը հաւատարիմ են ու ճշմարիտ ։ և * սուրբ մարգարէներուն՝՝ Տէր Աստուածը ⁵ իր հրեշտակը խրկեց՝ իր ծառաներուն 7 ցուցընելու թէ որ շուտով պէտք է ըլլալ ։ ⁶ Ահա ես շուտով կու գամ ։ Երանի անոր՝ որ կը պահէ այս գրքին մարգարէութեան խօսքերը ։

8 Ու ես Յովհաննէս լսեցի ու տեսայ այս բաները ։ և երբ լսեցի՛ ու տեսայ , ⁷ ինկայ որ երկրպագութիւն ընեմ այն հրեշտակինոտքերուն առջեւ՝ 9 որ այս բաները ինծի կը ցուցընէր ։ Ու ըսաւ ինծի ։ ⁸ Զգուշացի՛ր՝ մի՛ ըներ ։ ինչու որ ես քու կիս՝ ու քու եղբայրներուդ մարգարէներուն՝ ու այս գրքին խօսքերը պահողներուն ծառայակիցն եմ ։ 10 Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրէ ։ ⁹ Ու ըսաւ ինծի ։ Այս գրքին մարգարէութեան խօսքերը մի՛ կնքեր , 11 ⁸ ինչու որ ժամանակը մօտ է ։ ⁹ Ան որ անիրաւութիւն կ՛ընէ՝ ալ անիրաւութիւն թող ընէ , ու ան որ աղտոտ է՝ ալ աղտոտ ըլլայ , և ան որ արդար է՝ ալ արդար ըլլայ , ու ան որ սուրբ է՝ ալ սուրբ 12 ըլլայ ։ ¹⁰ Ահա ես շուտով կու գամ , ¹¹ և իմ վարձքս իմ հետս է՝ ¹² տալու մէկուն իր գործքին 13 համեմատ հատուցանելու ։ ¹³ Ես եմ Ալֆա ու

ⁱ Սաղ · լգ · 9 ։ Ամ · 11 ։
ʲ Դան · է · 27 ։ Հոսի · և · 17 ։ բ Տիմ · բ · 12 ։ Գլ · ը · 21 ։
ᵏ Գլ · ժթ · 9 ։ Յա · 5 ։
ˡ Ո՛չտե՛ մարգարէից Հոգիները
ᵐ Գլ · ա · 1 ։
Գլ · գ · 11 ։ Հմր 10 ։ 12 ։ 20 ։
ⁿ Գլ · ա · 3 ։
Գլ · ժթ · 10 ։
ᵒ Գլ · ժթ · 10 ։
ᵖ Դան · ը · 26 ։ ժբ · 4 , 9 ։ Գլ · ժ · 4 ։
ᵠ Գլ · ա · 3 ։
ʳ Եզեկ · գ · 27 ։ Դան · ժբ · 10 ։ բ Տիմ · գ · 13 ։
ˢ Հմր 7 ։
ᵗ Ես · խ · 10 ։ կբ · 11 ։
ᵘ Հոսի · բ · 6 ։ ժգ · 12 ։ Գլ · ի · 12 ։
ᵛ Ես · խա · 4 ։ խգ · 6 ։ խը · 12 ։ Գլ · ա · 8 ։ 11 ։ խա · 6 ։